PASQUA
LICO
Praxe Jesu

576

Biblioteca Universitaria
GRANADA
Sala A
Estante 8
Tabla
Número 235

3

92-63

II-6940

PRAXIS IEIVNII
ECCLESIASTICI ET NATVRALIS

IN QVA

Quicquid in hac materia occurrere potest,

ATQVE ITEM

ALIA PLVRA DVBIA

EX

THEOLOGICIS PRINCIPIIS

Et sacris, atque ciuilibus Legibus breuiter, & dilucidè deciduntur.

A

ZACHARIA PASQVALIGO
VERONENSI

Clerico *Regulari Theatino* Sacræ Theologiæ *Professore*.

CVM SVIS INDICIBVS.

Del Colegio
del Sr. del

de Carmelitas Dt=
Aug.n de Sevilla.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
GRANADA

ROMAE, Typis Hæredum Francisci Corbelletti.
M. DC. XLIV.

SVPERIORVM PERMISSV.

PRAXIS IEIVNII

ECCLESIASTICI ET NATVRALIS

IN QVA

Quidquid in hac materia occurrere potest,

ATQVE ITEM

ALIA PLVRIA DVBIA

EX

THEOLOGICIS PRINCIPIIS

Et facris, atque claris Dogmatibus breuiter,

& diuerse decidantur:

A

ZACHARIA PASQVALIGO

VERONENSI

Clerico Regulari Theatino Sacræ Theologiæ

Professore.

CVM SVIS INDICIBVS.

BIBLIOTECA ACADEMIA

ROMAE, Typis Hæredum Francisci Carbonelli.

M. DC. XLIV.

SVPERIORVM PERMISSV.

EMINENTISS.^MO ET REVERENDISS.^MO PRINCIPI

FRANCISCO BARBERINO

S. R. E. CARDINALI AC VICECANCELLARIO.

ZACHARIAS PASQVALIGVS

Cleric. Regul.

OMNIA FELICITATIS INCREMENTA.

EIVNII squallorem inscriptione ipsa renunciat liber iste Eminẽtissime Princeps. Argumentum sanè insuaue, & ad populares plausus demerẽdos minimè idoneum. De illo igitur patrocinio erat cogitandum, sub quo publicæ potestatis factus primò occurrens blandè sese insinuare posset. Nullum tuo opportunius. Cum enim vigilijs, & inedijs assueueris, tibiq. omni licita animi relaxatione interdixeris, vt totus publicæ vtilitati insudes, operis argumentum, vt pote tibi familiare, non displicebit. Cum vero exquisitissimis Doctorum voluminibus vndiq. conquisitis eam litterariam Cellam, quæ omnes in admirationem rapiat, regiam magnificentiam prætergressus, instruxeris, si tui iuris factus sub tuis prodeat auspicijs, dignus censebitur, quod istis annumeretur, & quod tua illa sapientia probetur, quam in pectore nutriens in omni tua actione mirificè explicas. Inops doctrinæ, & earum meditationum, quæ legentium animos rapiunt, à tua

EX commissione Reuerendissimi Patris D. Stephani Medices Generalis Clericorum Regularium, diligenter perlegimus Praxim de Ieiunio Reuerendi Patris Don Zachariæ Pasqualigi nostræ Congregationis Theologi, in qua omnes dubitationes circa hanc materiam exactissimè determinat, & magna facilitate explicat, atque nil reperimus, quod sanæ Doctrinæ, & bonis moribus aduersetur, & proinde in lucem edi posse censemus. Datum Rome die 11. Februarij. 1643.

D. Thomas de Afflictis Clericus Regularis Sacræ Theologiæ Professor, & Sacræ Congregationis Sancti Officij Qualificator.

D. Thomas Del Bene Clericus Regularis S. T. P.

D. STEPHANVS MEDICES
Præpositus Generalis Clericorum Regularium.

HOc opus, cuius inscriptio *Praxis Ieunij* à P. D. Zacharia Pasqualigo nostræ Congregationis Theologo compositum, & à non nullis PP. Theologis nostra auctoritate recognitum, & approbatum, vt typis mandetur (quo ad nos spectat) facultatem concedimus. In quorum fidem præsentes litteras propria manu subscriptas, & solito Congregationis Sigillo munitas damus.
Romæ apud S. Siluestrum Montis Quirinalis die XII. Februarij MDCXXXXIII.

D. Stephanus Medices Præp. Gen. Cong. C. R.

Locus † Sigilli.

D. Marcellus de Ruuere Secretarius.

EX commissione Reuerendissimi Patris F. Michaelis Mazzarini Sacri Apostolici Palatij Magistri diligenter perlegi Praxim Ieiunij P. D. Zachariæ Pasqualigi nostræ Congregationis Theologi, in qua omnes Dubitationes circa hanc materiam exactissimè determinat, & magna facilitate explicat, & nihil reperi, quod sanæ doctrinæ, & bonis moribus aduersetur, & proinde in lucem edi posse censeo. Romæ die vigesima octaua Februarij 1643.

D. Thomas de Afflictis Clericus Regularis Sacræ Theologiæ professor, & Sacræ Congregationis S. Officij Qualificator.

Imprimatur, si videbitur Reuerendiss. Magistro S. Palat. Apost.
Io. Baptista Alterius Episc. Camerin. Vicesg.

Imprimatur,
Fr. Hyacintus Serronius Mag. & Socius Reuerendiss. Patris Fr. Michaelis Mazzarini Sacri Pal. Apost. Mag. Ord. Prædicatorum.

SYL-

SYLLABVS AVCTORVM QVI IN HOC OPERE CITANTVR.

ABBAS Panormitanus in Decretale.
Adami Tanneri Commentaria in Sum. D. Thom.
Additionator ad Io. Andream.
Adriani VI. Pontif. Maximi Quodlibeta.
Ægidij Bellameræ Lectura canonica.
Ægidij Coninch è Societate Iesu de Sacramentis, & Censuris.
Alcuinus de diuinis officijs.
Alexandri Alensis Ordinis Minorum Summa.
Alexandri Arioſtis Enchiridium, ſeu Summa.
Alexandri de Imola lectura ciuilis.
Alexandri Ludouisij, poſtea Gregorij XV. Deciſiones.
Alexander de Næuo in Decretale.
Alexandri Pellegrini Cler. Reg. Theatini Compendium priuilegiorum Clericorum Regularium.
Alexandri Peſantij Commentaria in Sum. D. Thomæ.
Alexandri Tartagni Conſilia.
Alexij Trouſet Theſaurus Euchariſtiæ.
Aloyſij Riccij Epiſcopi Æquenſis Reſolutiones quotidianæ.
Aloysij Turriani è Societate Iesu Summa Theologiæ moralis. Item Diſputationes ſelectæ. Item de Iuſtitia, & iure.
Alphonſus de Caſtro contra Hæreſes.
Alphonſus de Leone Clericus Regularis De Iubileo. Item de Officio Capellani.
Alphonſus Toſtatus Epiſcopus Abulenſis in Matthæum. In lib. Regum. Item Quæſtiones.
Alphonſi Vegæ Ordinis Minorum Summa, Item Speculum Curatorum.
Alphonſi à Veracruce Ordinis Eremitarum S. Auguſtini Speculum coniugiorum.
Amalarius de Officijs Eccleſiaſticis.
D. Ambroſius de Elia, & ieiunio. Item Epiſtolæ.
Andreæ Alciati Conſilia.
Andreæ Duualij Pontesiani Doctoris Sorbonici Commentaria in primam ſecundæ D. Thom.
Andreæ Fachinei Foroliuienſis Controuerſiæ.
Andreæ Molfeſij Clerici Regularis Theatini Summa.
Andreæ Tiraquelli Opera.
Andreæ Victorelli Adnotationes in Toletum.
Angeli Aretini Lectura.
Angeli de Clauaſio Summa, dicta Summa Angelica.
Angeli de Peruſio Lectura.
Antonij Butrij Lectura.
Antonij Cordubæ Ordinis S. Franciſci Quæſtionarium Theologicum. Item Tractatus de caſibus conſcientiæ. Item in Regulam S. Franciſci. Item Adnotationes ad priuilegia Mendicantium.
Antonij Corſetti Neptini Siculi Singularia.
Antonij Fernandez de Moure Examen Theologiæ moralis.
Antonij Franchi Scholia ad Panormitanum.
Antonij Gabrielis Communes Opiniones.
Antonius Gomez in Bullam Cruciatæ.
Antonij de Leone Quæſtiones Morales.
Antonij de Litteratis Summa.
Antonij Naldi Cler. Reg. Theatini Summa.

An-

Antonij Ragucij Vas Ecclesiasticæ Disciplinæ.

Antonij Sanctarelli, e Societate Iesu. Variæ Resolutiones. Item De Iubileo.

D. Antonini Archiepiscopi Florentini Summa.

Antonini Dianæ Clerici Regularis Theatini Resolutiones morales.

Aristotelis Stagiritæ Ethica, & alia opera.

Ascanius Tamburinus Monachus Congregationis Vallis Vmbrosæ, & nunc suæ Congregationis Generalis De iure Abbatum iuxta vltimam editionem Lugdunensem. Item De iure Abbatissarum.

Astesani Ordinis S. Francisci Summa dicta Astensis.

D. Athanasij liber de Virginitate.

Auctor casuum conscientiæ Bononiæ discussorum iussu Eminentissimi Cardinalis Columnæ.

Auctor Micrologi.

Augustini Barbosæ Opera.

Augustini Beroij Lectura.

D. Aurelij Augustini Opera.

Aymonis Grauetæ à Sauiliano Consilia.

B

BAldi Vbaldi de Perusio Consilia. Item Lectura.

Baltassar Gomez de Amescua De potestate in se ipsum.

Baptistæ Trouamalæ Ordinis Minorum Summa Rosella.

Bartholomei Cepollæ Veronensis Consilia.

Bartholomei à S. Fausto Congregationis S. Bernardi Reformatæ Opera moralia iuxta vltimam editionem Neapolitanam.

Bartholomei Fumi Ordinis Prædicatorum Summa Armilla.

Bartholomei Gauanti Congreg. Clericorum Reg. S. Pauli Opera.

Bartholomæi Medinæ Ordinis Prædicatorum Commentaria in 2.2. D. Th. Item Summa Hispanicè scripta.

Bartholomeus Vgolinus de potestate Episcopi. De Censuris.

Bartholi de Saxo Ferrato Lectura. Item Consilia.

D. Basilij Opera.

Basilius Pontius Augustinianus de matrimonio.

D. Bernardi Abbatis Clareualensis Opera.

Bernardus Barilis De potestate legis municipalis.

Bonifacij Papæ Lectura.

Bullarium Romanum.

Burchardi Vuormatiensis Episcopi Decreta.

C

CÆsaris Baronij Annales Ecclesiastici.

Caietani Vio Ordinis Prædicatorum Commentaria in sum. D. Tho. Item eiusdem summa.

Cassiani Collationes Patrum.

Christoforus Portius in Instituta.

D. Clementis Alexandrini Stromata.

D. Clementis Romani Opera.

Cælestini Suessionensis tertij Ordinis S. Francisci strictæ Obseruantiæ Compendium Theologiæ moralis.

Compendium priuilegiorum Minorum.

Compendium priuilegiorum Societatis Iesu.

Cosmus Philiarcus de Officio Sacerdotis.

Concilium Braccarense primum.

Concilium Chartaginense quartum.

Concilium Claramontense.

Concilium Elibertinum.

Concilium Florentinum.

Concilium Gangrense.

Concilium Gerundense.

Concilium Laodicense.

Concilium Matisconense.

Concilium Moguntinum.

Concilium Oxoniense.

Concilium Toletanum primum.

Concilium Toletanum quartum.

Concilium Toletanum septimum.

Concilium Toletanum octauum.

Concilium Tridentinum.

Constitutiones Apostolicæ apud D. Clementem.

D. Cypriani Sermones. Item Epistolæ.

D. Cyrilli Hierosolimitani Opera.

D

DEcisiones Rotæ apud Farinacium.

Didaci Couaruuiæ Opera.

Didaci Nugni Ordinis Prædicatorum Commentaria in 3. p. D. Th.

Dionysij Carthusiensis Opera.

Dominicus Chamerota De Sacramentis.

Dominici à S. Geminiano Lectura.

Dominicus Iacobatius De Concilio.

Dominicus Sotus Ordinis Prædicatorum De iustitia, & iure. Item in 4. senten.

Durandus à S. Portiano in lib. sentent.

E

Ligij Bassei Ordinis Capuccinorum Flores Theologiæ practicæ.
Emmanuelis Rodriquez Ordinis Minorum Quæstiones Regulares. Item summa Hispanica lingua scripta. Item in Bullam Cruciatæ.
Emmanuelis Sà Societatis Iesu Aphorismi Confessorum.
D. Epiphanius contra hæreses, & alia eiusdem opera.
Erasmi Cochier de Iurisdictione ordinariorum in exemptos.
Eusebij Cæsareæ Palestinæ Episcopi Historia ecclesiastica.

F

Felinus Sandeus in Decretale.
Ferdinandus Loazes de Matrimonio.
Ferdinandi de Castro Palao e Societate Iesu Opus morale.
Ferdinandus Rebellius de Obligatione iustitiæ, & iuris.
Francisci Alcozer Ordinis Minorum Summa.
Franciscus Balbus de Præscriptionibus.
Francisci Bordoni tertij ordinis S. Francisci Cousilia Regularia.
Frauciſci Cespedes Cler. Reg. Theatini Dubia militaria.
Francisci Ghetij Comensis ordinis Prædicatorum Thesaurus animæ.
Francisci Merollæ Congregationis Oratorij Neapolitani S. Philippi Nerij Theologia moralis.
Franciscus Munnoz de Escobar. De ratiocinijs.
Francisci Ortiz Lucij ordinis S. Francisci Summa Hispauicè scripta.
Flaminius Parisius de Resignatione beneficiorum.
Francisci Pitigiani Summa in 4. sentent.
Franciscus Syluius Comes à Brania Theologiæ professoris in Academia Duacena in 2.2. D. Th.
Francisci Suarez e Societate Iesu Opera Theologiæ moralis.
Francisci Toleti Societatis Iesu Instructio Sacerdotum.
Francisci Turriani Scholia in Constitut. Apostolicas.
Francisci Victoriæ Dominicani Relectiones.
Francisci Zabarellæ Cardinalis Opera.

G

Gabriel Biel in lib. sentent.
Gabrielis Vasquez Societatis Iesu Opera.
Gaspar Hurtadus e Societate Iesu de Sacramentis.
Glosa in Ius Canonicum.
Glosa in Ius Ciuile.
D. Gregorij Papæ Opera.
Gregorij Sayri Benedictini Clauis Regia.
Gregorij Valentiæ Societatis Iesu Summa.
Guidonis à Bayſſo Archidiaconi Bononiensis Rosarium, seu Lectura in Decret.
Guillielmus Cantarellus in Decalogum.
Guillielmi Durandi vulgo Speculatoris Rationale Diuinorum officiorum.
Guillielmi Mereeri ab Atho professoris Louaniensis. De Sacramentis.

H

Henrici Boich. Lectura.
Henricus Botus de Synodo.
Henrici Henriquez e Societate Iesu Summa.
Henrici de Segusio Cardinalis Hostiensis Summa. Item in Decretale.
Henriquez Villalobos ordinis Minorum Summa Hispanica.
Hermij Sozomeni Salaminij Historia ecclesiastica.
D. Hieronimi Opera.
Hieronimi Campanilis Diuersorum iuris Canonici.
Hieronimi Ghilini Summa.
Hieronimus Cigas de Pensionibus.
Hieronimi Llamas ordinis S. Bernardiin Hispania Summa, seu Methodus curandi animas.
Hieronimi Perez Summa Theologiæ moralis.
Hieronimi Rodriquez Compendium Quæstionum Regularium Emmanuelis Rodriquez.
Hieronimi Sorbi Ordinis Capucinorum Compendium priuilegiorum Mendicantium.
Homobonus de Bonis Examen ecclesiasticum.
Hyppoliti Riminaldi Lectura.

I

Iacobus Almainus in Lib. sentent.
Iacobi Gordoni e Societate Iesu Theologia moralis.
Iacobi de Graffijs Abbatis Congregationis Cas-

Cassinensis Decisiones Aureæ.
Iacobus Granadus e societate Iesu in 1. 2. D. Th. & in 3. par.
Iacobi Menochij Consilia. Item de Arbitrarijs. Item De præscriptionibus.
Iacobi Simanchæ Institutiones catholicæ.
Iasonis Maini consilia. Item Lectura.
D. Ignatij Martiris Epistola ad Philippenses.
Innocentij Papæ IV. prius Synibaldi Flisci Genuensis Lectura.
Io. Egidius Trullench in pracepta Decalogi, & Ecclesiæ. Item in Bullam Cruciatæ.
Io. de Anania Lectura.
Io. Andreas in Decretale Lectura.
Io. Angelus Bossius e Congregatione Bernabitarum De iubileo. Item Disceptationes morales.
Io. Antonij à S. Georgio Cardinalis Alexandrini vulgo Præpositi. Lectura canonica.
Io. Azorij Societatis Iesu Institutiones morales.
Io. Baptistæ Bizozeri Summa.
Io. Baptistæ Conradi Ordinis Prædicatorum Responsiones casuum conscientiæ.
Io. Baptistæ Lezanæ summa quæst. Reg.
Io. Baptista Scortia Societatis Iesu de sacrificio Missæ.
Io. Bertachinus de Episcopis.
Io Calderini Consilia.
Io. Caramuel Lobkouuitz ordinis Cisterciensis Commentaria in Regul. S. Benedicti.
D. Io. Chrisostomi Homiliæ in Genesim, Sermones, & alia opera.
Io. Croti Lectura.
Io. à Cruce Ordinis Pædicatorum Directorium conscientiæ.
Io. Drido de Libertate Christ.
Io. Franciscus Suarez Enchiridion casuum conscientiæ.
Io. de Friburgo Summa Confessorum.
Io Gersonis opera Theologica.
Io. Gutierez opera.
Io. Henriquez Compendium casuum moralium.
Io. de Imola Lectura canonica.
Io. Lopez de Palat in cap. Per vestras. De donatione inter virum, & vxorem.
Io. de Lugo e Societate Iesu de Sacram. Eucharistiæ nunc Eminentiss. ordini cooptatus
Io. Maior in lib. sentent.
Io. Malderus Episcopus Antuerpiensis in 1. 2. D. Th.
Io. Mariæ Nouarij Lucerna Regularium.
Io. Medinæ Codex de pœnitentia.
Io, Molani Theologia practica.
Io. Nider in Præcepta Decalogi.
Io. de Ouando in lib. sentent.
Io. Pedrazzæ Summa.
Io. à Platea Lectura.
Io. Præpositus Societatis Iesu in 3. p. D. Th.
Io. Salas Societatis Iesu De Legibus. Item in 1. 2. D. Thom. Item Tractatus varij in 2. 2.
Io. Sanchez Disp. Selectæ de Sacramentis.
Io. Tabienæ Dominicani Summa dicta Summa Tabiena.
Io. à Turrecremata Opera.
Io. Valeri Carthusiensis Differentiæ inter vtrumque forum.
Io. Vuigeri Diestensis professoris Regij Louanensis Commentaria in 1. 2. & 2. 2. D. Th.
Io. Vuiguerij Dominicani Institutione Theologicæ.
Iodochi Lorichij Thesaurus.
Ioseph Angles Ordinis Minorum Regular. obseruantiæ Flores Theologicarum quæst.
D. Isidori Opera.
Iulianus Firmianus De Episcopis.
Iulij Calui Synaxis curæ animarum.
Iulij Clari Practica.
Iulius Lauorius De Iubileo.

L

Laurentius Peyrinus Ordinis Minorum De Priuilegijs Mendicantium. Item eiusdem Prælatus Religiosus.
Laurentij Portel Ordinis Minorum Dubia Regularia.
Leonardus Lessius Societatis Iesu De iustitia, & iure.
S. Leonis Papæ Opera.
Ludouici Beiæ Ordinis Eremitarum S. Augustini Responsiones Casuum conscientiæ.
Ludouici à Cruce Ordinis Minorum in Bullam Cruciatæ.
Ludouici à S. Io. Ordinis Minorum Summa in 4. sent. hispano idiomate scripta.
Ludouici Lopez Ordinis Dominicanorum Instructorium.
Ludouici Mæratij Summa Theologicæ.
Ludouici Mirandæ Ordinis S. Francisci Regulares obseruantiæ Manuale Prælatorum.
Ludouicus Molina iurista De iure primogenituræ.
Ludouicus Molina è Societate Iesu De iustitia, & iure.

Lu-

Ludouici Monteſini in 1. 2. D. Th. Commentaria.
Ludouici Peruſini Deciſiones.
Ludouici Romani Conſilia.

M

Marcelli Megalij Clerici Regularis Theatini Promptuarium. Item Variæ Reſolutiones.
Marci Antonij Berarducij Summa dicta Summa Corona.
Mariani Soccini Senioris Lectura.
Marij Antonini Variæ Reſolutiones.
Marquardus de Suſannis Tractatus de Iudeis.
Martini Alphonſi Viualdi Candelabrum aureum.
Martinus Ayala de Traditione Eccleſiæ.
Martini Bonacinæ Opera.
Martinus Breſſerus Boxtellanus Societatis Ieſu. De conſcientia.
Martini Funes Speculum morale.
Martini Ledeſmæ 1. pars. 4. & 2. pars. 4.
Martini de Magiſtris Opera.
Martini Nauarri Opera.
Martyrologium Romanum.
Matthei Khelliſoni Præſidis Collegij Duaceni Anglorum, Commentaria in 3. par. D. Thom.
Matthei de Rubeis Florentini Adnotationes ad Rubricas Miſſalis.
Melchior Canus Epiſcopus Canarienſis ex Ordine Prædicatorum De locis Theologicis. Item de Pœnitentia.
Michael de Palatio in lib. ſentent.

N

Nicephori Callifti Xanthopoli Hiſtoria Eccleſiaſtica.
Nicolai Boerij Lectura, & alia.
Nicolaus Garzias de Beneficijs.
Nicolai de Milis Repertorium.

P

Paulus Borgaſius de Irregularitate.
Pauli Comitoli è Societate Ieſu Reſponſiones morales.
Pauli Laiman Societatis Ieſu Theologia moralis.
Pauli de Palatio Notæ ad Summam Caietani.
Petri Allagonæ Compendium Iuris Canonici.
Petri Ancharani Lectura.
Petrus Andreas Gammarus de auctoritate Legati.
Petrus Anellus Perſicus Societatis Ieſu De Officio Sacerdotis.
Petrus de Arragonia Ordinis Eremitarum. De Iuſtitia, & iure in 2. 2. D. Th.
Petrus Aureolus Ordin. Min. in lib. ſentent.
P. Baptiſtæ Fragoſi Societatis Ieſu Regimen Reipub. Chriſtianæ.
Petri Binsfeldij Enchiridium.
Petri Cenedo Quæſtiones Canonicæ.
Petrus Cottonus Societatis Ieſu contra Hæreſes.
Petrus Hurtadus Societatis Ieſu De Fide, Spe, & Charitate.
Petrus de Ledeſma Ordinis Prædicatorum De Matrimonio. Item Summa Hiſpanicè ſcripta, & poſtea in latinum conuerſa.
Petrus Mattheus in Rubricas Miſſalis.
Petrus Nauarra De Reſtitutione.
Petrus Nunnoz Auendagnus De exequendis mandatis.
Petrus Ochagauia Canonicus Salmaticenſis De Sacramentis.
Petrus de Palude in lib. ſentent.
Petri Pauli Pariſij Conſilia.
Petri Rebuffi Praxis Beneficiorum, & alia opera.
Petri Sutoris Carthuſienſis Hiſtoria.
Philiberti Marchini Clerici Regularis Bernabitæ. Bellum Diuinum, ſeu de peſte.
Philippi Decij Lectura Canonica, & Ciuilis. Item Conſilia.
Philippi Franchi Lectura.
Pontificale Romanum.
D. Proſperi Aquitani Opera.
Proſperi Farinacij Opera.

Q

Quintiliani Mandoſij Praxis ſignaturæ.
Q. Septimij Florentis Tertulliani Opera.

R

Rabani Mauri Opera.
Rainerij Forolhuienſis Lectura.
Raphael Auerſa Clericorum Regularium Minorum olim & nunc denuo Generalis De Matrimonio.
Richardus de Mediauilla in lib. ſent.
Rocchi Curtij Lectura.
Roderici à Cunha Archiepiſcopi Braccarenſis Commentaria in 1. par. Decreti.
Roberti Bellarmini è Societate Ieſu Cardinalis Controuerſiæ.

Re-

Roberti Marantæ Practica.
Rollandi à Valle Consilia.

S

SAmmuelis de Lublino Ordinis Prædicatorum Summa Casuum conscientiæ.
Scipionis de Rubeis Aphorismi Episcopales.
Sebastiani à Costa in Bullam Cruciatæ.
Sexta Synodus.
Simeon Maiolus De irregularitate.
Stephani Auferij Additiones ad Decisiones Capellæ Tolosanæ.
Stephanus Auila è Societate Iesu de Censuris.
Stephanus Bauny Societatis Iesu Theologia moralis.
Stephanus Facundez Societatis Iesu in quinque præcepta Ecclesiæ.
Stephani Gratiani Disceptationes forenses.
Sylvestri Pierates Dominicani Summa Dicta Sylvestrina.

T

THeodoreti Opera.
Theophili Alexandrini Epistola ad Episcopos Ægypti.
D. Thomæ Aquinatis Ordinis Prædicatorum Opera.
Thomæ Sanchez Societatis Iesu Summa in De calogum. De Matrimonio. Consilia Moralia.
Thomas Zerola Episcopus Minorensis De Iubileo.

V

VAlerij Reginaldi è Societate Iesu Praxis fori pœnitentialis.
Vincentij Filliucij è Societate Iesu Opus morale.

INDEX DECISIONVM.

De natura Ieiunij.

QVID *sit* Ieiunium. *Decis.* 1.

An ieiunium Ecclesiasticum. sit bonum Decis. 2.

An ieiunium Ecclesiasticum sit actus virtutis. Decis. 3.

Cuius virtutis actus sit ieiunium Ecclesiasticum. Decis. 4.

An ieiunium sit virtus simpliciter, ita vt non possit vitiari ex fine. Decis. 5.

An ieiunium Ecclesiasticum sit meritorium: Decis. 6.

An ieiunium Ecclesiasticum sit satisfactorium. Decis. 7.

An recte in ieiunio Ecclesiastico prohibeantur aliqui cibi. Decis. 8.

De abstinentia à certo genere ciborum, & in eildem excessu.

AN *sint aliqui cibi a quibus abstinendum sit tanquam ab immundis: & an Ecclesia in ieiunio hoc intendat. Decis.* 9.

An liceat Idolothytis vesci. Decis. 10.

An liceat comedere carnes humanas. Decis. 11.

Resoluuntur nonnullæ aliæ difficultates circa comestionem carnium humanarum. Decis. 12.

An liceat exquisito modo condire cibos. Decis. 13.

An sit peccatum comedere res non destinatas ad communem cibum. Decis. 14.

An sit peccatum comedere carnes crudas. Decis. 15.

An sit peccatum comedere, aut bibere ob solam delectationem absque necessitate, seclusо nocumento corporis, seu salutis corporalis. Decis. 16.

An lex, votum, iuramentum de non comedendis carnibus præcisè in extrema necessitate sint licita. Decis. 17.

An lex, iuramentum, votum de perpetua abstinentia per totam vitam à carnibus, aut alio genere ciborum sint licita. Decis. 18.

An Carthusiani obligentur sub mortali ad perpetuam abstinentiam à carnibus. Decis. 19.

An lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus, aut alio cibo obliget in extrema necessitate, quando nullus alius cibus adesset. Decis. 20.

An in extrema necessitate, quando nullus alius adest cibus, liceat seruare legem, votum, iusiurandum de perpetua abstinentia à carnibus, aut alijs cibis. Decis 21.

An lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus, aut alio cibo obliget in graui infirmitate cum vitæ periculo. Decis. 22.

An lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus obligent in extremo vitæ periculo ex infirmitate, si explicitè includant talem casum. Decis. 23.

An persona particularis teneatur abstinere a carnibus in extrema necessitate ex infirmitate, si habeat votum, aut iuramentum de abstinendo explicitè, etiam in tali casu. Decis. 24.

An quando lex, votum, aut iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus non includit explicitè casum extremæ necessitatis ex infirmitate, adsit obligatio illas comedendi in tali casu. Decis. 25.

An Carthusianus teneatur in extrema necessitate ex infirmitate ratione scandali abstinere à carnibus. Decis. 26.

An licita sit abstinentia, quæ notabiliter noceat saluti, aut vitam minuat. Decis. 27.

An peccent Concionantes in quadragesima, & Cathedratici, si nimia abstinentia, aut cibis nociuis se reddant inhabiles ad suum munus. Decis 28.

An Prælati possint imponere subditis abstinentias tam rigidas, & ieiunia, qualia possunt ipsi sine peccato assumere. Decis. 29.

De præcepto ieiunandi.

AN adsit præceptum ieiunandi, & qualiter obliget. Decis. 30.

An præceptum ieiunij obliget etiam iustos, & perfectos. Decis. 31.

An præceptum ieiunij obliget eos, qui non egent. Decis. 32.

An præceptum ieiunij sit affirmatiuum, an verò negatiuum. Decis. 33.

An consuetudo possit inducere ieiunia obligantia sub mortali. Decis. 34.

An consuetudo possit abrogare ieiunia. Decis. 35.

An consuetudo possit abrogare ieiunium quadragesimæ. Decis. 36.

An aliquando teneamur ieiunare de iure naturali. Decis. 37.

An præceptum ieiunij possit impleri per alium. Decis. 38.

An, qui non seruat præceptum ieiunij, teneatur loco illius aliquid facere. Decis. 39.

An Regulares in suis Ecclesijs possint populis annunciare ieiunia seruanda ex præcepto. Decis. 40.

De Cibis prohibitis in ieiunio.

AN abstinentia à carnibus sit essentialis ieiunio ecclesiastico. Decis. 41.

An paruitas materiæ excuset comedentem carnes in die ieiunij. Decis. 42.

An, si quis initio quadragesimæ habeat intentionem comedendi singulis diebus carnem in paruitate materiæ, peccet mortaliter. Decis. 43.

An Coqui, & Pincernæ possint in diebus, quibus carnes prohibentur, eas prægustare, & vulgo Far la credenza. Decis. 44.

An, qui ministrant infirmis, possint in diebus prohibitis comedere aliquid carnium, vt excitent in ipsis appetitum, & inducant ad comedendum. Decis. 45.

An, qui ex dispensatione comedit carnes, quando prohibentur, possit comedere carnes nociuas. Decis. 46.

An, qui ex dispensatione comedit carnes, quando ipsi prohibentur, possit simul etiam edere pisces. Decis. 47.

An qui ex dispensatione comedit carnes, quando prohibentur, possit etiam comedere oua, & lacticinia. Decis. 48.

An, qui non habet alios cibos, quam carnes, possit ijs vesci, quando sunt prohibitæ. Et quid si habeat panem, quo possit substentari. Decis. 49.

An liceat pueris ministrare carnes, quando prohibentur, antequam septennium compleuerint. Et quid de Infidelibus. Decis. 50.

An comedens carnes frequenter in diebus prohibitis, sed in paruitate materiæ, sit suspectus de hæresi, & proinde denunciandus. Decis. 51.

An Catholicus existens in terris hæreticorum, aut infidelium possit comedere carnes, quando prohibentur. Decis. 52.

An Catholicis laborantibus, aut famulantibus in oppidis hæreticorum permitti possit, vt vescantur carnibus, quando prohibentur. Decis. 53.

An in diebus, in quibus carnes prohibentur, liceat eas ministrare amentibus. Decis. 54.

An liceat ministrare Ebrijs carnes, quando prohibentur. Decis. 55.

An, si quis vouerit abstinere ab ouis, & lacticinijs, teneatur etiam abstinere à carnibus. Decis. 56.

An, qui vouit abstinere à carnibus, teneatur etiam abstinere à iure carnium. Decis. 57.

An, si quis absolutè voueat non comedere carnes, vel in tali die, possit comedere, si contingat morbo laborare. Decis. 58.

An discedens ex loco, vbi illa die carnes non prohibentur, peruenturus vespere ad locum, vbi prohibentur, possit illas comedere, antequam discedat. Decis. 59.

An, quando quis mane licitè comedit carnes, & vespere peruenit ad locum, in quo prohibentur, possit adhuc comedere. Decis. 60.

An qui discedit a loco, vbi carnes prohibentur, possit ibi eas comedere, si peruenturus sit vespere ad locum, vbi licitè comeduntur. Decis. 61.

An, qui secundum consuetudinem proprij domicilij potest comedere carnes, aut intestina, & extremitates, possit adhuc comedere, si reperiatur in locis, vbi prohibentur. Decis. 62.

An, qui è proprio domicilio pergit ad locum, in quo carnes comeduntur, possit ibi eas comedere, etiam si eadem die sit reuersurus ad proprium domicilium. Decis. 63.

An toties peccet, quoties quis comedit carnes, quando prohibentur. Decis. 64.

An, qui ex voto tenetur ieiunare, toties peccet, quoties carnes comedit. Decis. 65.

An, qui vouit pro aliqua die non comedere carnes, toties peccet, quoties comedit. Decis. 66.

Quid nomine carnis, quæ in diebus ieiunij prohibetur, intelligatur. Decis. 67.

An oua, & lacticinia prohibita sint a iure in ieiunijs extra quadragesimam. Decis. 68.

An ratione consuetudinis teneamur in ieiunijs extra quadragesimam abstinere ab ouis, & lacticinijs. Decis. 69.

An

An Regulares teneantur abstinere ab ouis, & lacticinijs in ieiunijs extra quadragesimam ratione consuetudinis. Decis. 70.

An, & quomodo prohibeantur lacticinia, & oua in ieiunijs Quadragesimæ. Decis. 71.

An oua, & lacticinia sint prohibita in diebus Dominicis intra quadragesimam. Decis. 72.

An, si oua, & lacticinia essent de iure prohibita in Dominicis Quadragesimæ, possent Regulares, & præsbiteri seculares habentes Bullam Cruciatæ ijs vesci in dictis diebus. Decis. 73.

An, quando licitè adhibentur oua, & lacticinia, liceat etiam vti sagimine siue porcino, siue aliorum animalium. Decis. 74.

An, quando conceduntur lacticinia, liceat vesci sanguine animalium. Decis. 75.

An, concessis ouis censeantur concessa etiam lacticinia, & è contra an concessis lacticinijs censeantur oua quoque concessa. Decis. 76.

An ieiunia votiua, pro iubileo, & pro pœnitentia iniuncta violentur, si comedantur oua, & lacticinia. Decis. 77.

An, quando ieiunia votiua, pro lucrando iubileo, & pro pœnitentia iniuncta coincidunt cum diebus, in quibus lacticinia, & oua illicita sunt, impleri possint adhibendo oua, & lacticinia. Decis. 78.

An in Ferijs sextis, Sabbato, & ferijs Rogationum prohibeantur à iure, aut ratione consuetudinis oua, & lacticinia. Decis. 79.

An, qui ex priuilegio, vel dispensatione comedit oua, & lacticinia, possit simul etiam comedere pisces. Decis. 80.

An comedens lacticinia, & oua in ieiunijs Quadragesimæ absque priuilegio, aut dispensatione satisfaciat præcepto ieiunandi. Decis. 81.

An mendicantes ostiatim possint comedere oua & lacticinia, quæ illis dantur, quando alias sunt prohibita. Decis. 82.

An agricolæ, & pauperes existentes in locis, vbi non sunt pisces, siue recentes, siue sale conditi, aut assi, possint comedere lacticinia, & oua, si facilè possint ea habere, quando prohibentur. Decis. 83.

An iter agentes possint in ieiunijs, quando prohibentur, edere oua, & lacticinia, si non inueniant pisces. Decis. 84.

An, quando in ieiunijs prohibentur oua, liceat comedere panem biscottum, vulgo cantuccio. Decis. 85.

De Refectiuncula Vespertina.

AN, & quomodo in die ieiunij licita sit serotina collatio simul cum vnica comestione. Decis. 86.

Ex quo fine adhibeatur in die ieiunij serotina refectiuncula. Decis. 87.

An quantitas vespertinæ refectiunculæ in die ieiunij sit mensuranda iuxta regiones, ac personarum diuersitatem. Decis. 88.

An quantitas cibi in vespertina refectiuncula sit mensuranda iuxta regionis consuetudinem. Decis. 89.

An in vespertina refectiuncula in die ieiunij liceat sumere quartam partem cœnæ. Decis. 90.

Quanam quantitas determinata cibi possit licitè sumi in refectiuncula vespertina in die ieiunij. Decis. 91.

An in vigilia Natiuitatis Domini vespertina refectiuncula possit esse maior consueta. Decis. 92.

Quid dicendum de ieiunio Paschatis, & Pentecostes. Decis. 93.

An etiam Religiosis liceat in prædictis diebus sumere ampliorem refectiunculam vespertinam. Decis. 94.

An, qui vouit ieiunare in vigilia Natiuitatis Domini, Paschatis, & Pentecostes, possit sumere ampliorem refectiunculam. Decis. 95.

An in curia Romana possit sumi refectiuncula vespertina in die ieiunij magis ampla consueta. Decis. 96.

An exempti, dum sunt extra Romanam curiam permanenter, possint sequi consuetudinem eiusdem curiæ quo ad refectiunculam vespertinam. Decis. 97.

An nobilioribus liceat sumere in ieiunio ampliorem refectiunculam vespertinam. Decis. 98.

An, qui studijs vacant, possint vti in ieiunio ampliori refectiuncula vespertina. Decis. 99.

An, qui difficilè capiunt somnum, quando non cœnant, possint vti in ieiunio ampliori refectiuncula vespertina. Decis. 100.

An ieiunium cum supradicta ampliori refectiuncula sufficiat pro satisfactione voti, pœnitentiæ iniunctæ, & pro lucrando Iubileo. Decis. 101.

An in die ieiunij liceat sumere hora prandij refectiunculam, & differre prandium ad vesperam. Decis. 102.

An in die ieiunij liceat primo mane sumere refectiunculam, & differre prandium ad noctem. Decis. 103.

An, si prandium nondum sit digestum, possit sumi vespertina refectiuncula. Decis. 104.

An omnis excessus in refectiuncula vespertina supra designatam quantitatem sit peccatum mortale. Decis. 105.

An in refectiuncula vespertina liceat sumere

totam illam quantitatem cibi, si coctus eum iusculo sumatur, quæ sumi posset, si crudus sumeretur. Decis. 106.

An in refectione vespertina ieiunij liceat vti pane. Decis. 107.

An liceat in refectiuncula ieiunij sumere herbas elixatas aqua, & oleo, atque aceto temperatas, vulgo Insalata cotta. Decis. 108.

An iuscula ex herbis, pane, & alijs huiusmodi rebus leuioribus, vulgo Minestre, sale, & oleo condita, aut etiam saccaro, aut melle, possint adhiberi in refectiuncula ieiunij. Decis. 109.

An in refectiuncula vespertina adhiberi possint legumina, etiam cum iusculo. Decis. 110

An cremor amygdalinus, aut triticeus, vulgo Amendolada, e Amido adhiberi possint in refectiuncula ieiunij. Decis. 111.

An pisces siccati, & sale conditi, & qua constant ex ouis piscium, vulgo Cauiale, & Botarge, adhiberi possint in refectiuncula ieiunij. Decis. 112.

An in refectiuncula ieiunij liceat vti piscibus recentibus in debita quantitate. Decis. 113.

An, quando in die ieiunij licet comedere lacticinia, possit adhiberi caseus, aut aliquid ex lacte pro refectiuncula, Et quid dicendum de Butyro. Decis. 114.

An, quando in die ieiunii oua non sunt prohibita, possint adhiberi, etiam in refectiuncula vespertina in debita quantitate. Decis. 115.

De ijs, quæ contrariantur, vel non contrariantur vnicæ comestioni Ieiunij.

AN potus vsualis extra prandium, vel collationem vespertinam soluat ieiunium ecclesiasticum. Decis. 116.

An violetur ieiunium, si vinum sumatur in fraudem ad sedandam inediam, & famem. Decis. 117.

An potus aquæ saccaro mixtæ soluat ieiunium. Decis. 118.

An quando in die ieiunij bibitur extra prandium, & refectiunculam, liceat aliquid cibi sumere, ne potus noceat. Decis. 119.

An, qui in vnica comestione ieiunij tantum comedit, vt illa comestio æquiua leat pluribus, satisfaciat præcepto ieiunandi. Decis. 120.

An, qui interrumpit prandium, & postea redit ad ipsum complendum, violet ieiunium. Decis. 121.

An, qui in die ieiunij plicato linteolo proposuit nil vltra comedere, possit absque violatione ieiunij sumere aliquid de fercului nouiter appositis. Decis. 122.

An ieiunans possit, postquam prandium sumpsit, aliò pergere ad aliquid comedendum. Decis. 123.

An ieiunans discedens à mensa cum animo non comedendi amplius, possit redire, & comedere, si duret adhuc prandium. Decis. 124.

An ieiunans surgens à mensa cum animo non amplius cõmedendi, possit rursus redire ad comedendum, si prandium sit iam completum. Decis. 125.

An, qui inseruiunt mensæ, frangant ieiunium, si gulosè comedant reliquias ferculorum, quas de mensa tollunt. Decis. 126.

An ieiunans possit paulo ante prandium aliquid cibi sumere absque violatione ieiunij. Decis. 127.

An, qui legunt pro mensa, aut ipsi inseruiunt, frangant ieiunium, si aliquid comedant immediate antequam legant, aut inseruiant. Decis. 128.

An ob dilationem prandij vltra horam consuetam in diebus ieiuniorum liceat mane longe ante prandium aliquid cibi sumere. Decis. 129.

An ieiunans ex rationabili causa, nempe ad subleuandam debilitatem stomachi, vel capitis possit modicum ientaculum sumere. Decis. 130.

An ieiunans possit primo mane aliquid sumere, ne os male oleat. Decis. 131.

An Cantores possint in die ieiunij primo mane aliquid cibi sumere, vt habeant vocem aptam ad canendum. Decis. 132.

An in die ieiunij liceat sumere aliquid per modum medicinæ extra consuetam refectionem, & refectiunculam. Decis. 133.

An electuaria, & saccaro condita possint sumi à ieiunantibus extra refectionem ob solam delectationem. Decis. 134.

An ante, vel post prandium liceat edere pomum, vel pyrum aut quid simile ad sedandam sitim sine fractione ieiunij. Decis. 135.

An vua possit adhiberi ad sedandam sitim per diem, quoties libuerit, sicut adhibetur vinum absque fractione ieiunij. Decis. 136.

An rogatus ab amico possit modicum cibum sumere, siue per diem, siue post refectiunculam vespertinam absque violatione ieiunij. Decis. 137.

An ieiunantes possint prægustare cibos Dominorum comedendo, quod prægustant. Decis. 138.

Quomodo determinanda sit paruitas materiæ in cibo, quæ sumpta non frangat ieiunium. Decis. 139.

An, si ieiunans pluries in eodem die sumat cibum

bum in paruitate materiæ, frangat ieiunium. Decis. 140.

An potio vulgo Cocholate frangat ieiunium. Decis. 141.

De hora seruanda in refectione quando ieiunatur.

AN in diebus ieiunij differenda sit refectio, quousque corpus per famem affligatur. Decis. 142.

An certa hora comedendi sit seruanda in ieiunijs. Decis. 143.

An in ieiunijs, præsertim quadragesimæ, liceat sumere refectionem ante vesperas recitatas ijs præsertim, qui Choro addicti sunt. Decis. 144.

An hora determinata comedendi sit de essentia ieiunij. Decis. 145.

An sit peccatum mortale notabiliter anticipare horam comedendi in die ieiunii. Decis. 146.

Quanto tempore ante meridiem liceat ieiunantibus comedere absque peccato. Decis. 147.

An in comedendo in die ieiunii possit dari anticipatio non notabilis respectu horæ, in qua statuitur, posse sumi refectionem. Decis. 148.

An ex iusta causa possit anticipari prandium à ieiunantibus; & quænam sit iusta causa. Decis. 149.

An, qui habet priuilegium anticipandi prandium per horam possit anticipare adhuc per aliud tempus non notabile supradictam horam. Decis. 150.

An Religiosi, qui non surgunt de nocte ad matutinas preces, fruantur priuilegio comedendi in ieiunijs ante horam consuetam. Decis. 151.

An, qui obtinuit priuilegium anticipandi in ieiunijs prandium notabiliter, censeatur dispensatus à ieiunio. Decis. 152.

An, qui notabiliter anticipat horam comedendi siue ex causa, siue absque causa, adhuc teneatur ieiunare. Decis. 153.

An, qui de nocte, aut multo mane surgunt, possint licitè anticipare notabiliter horam cocomedendi. Decis. 154.

An hora prandij in ieiunio possit regulari iuxta primum horologium, quod pulsat. Decis. 155.

An, qui dubitat, an sit hora debita prandendi in ieiunijs possit prandere. Decis. 156.

Quodnam tempus possit à ieiunantibus in prandio insumi. Decis. 157.

De Tempore, in quo est ieiunandum tam quò ad horas, quàm quò ad dies.

QVomodo ieiunium incipiat à media nocte, & terminetur in mediam noctem. Decis. 158.

An in comedendo post mediam noctem, quando subsequitur ieiunium, aut ante mediam noctem in die ieiunij, detur paruitas materiæ excusans à mortali. Decis. 159.

An, si quis, dum cœnat, audiat pulsus designantes mediam noctem, teneatur cessare à cœna, si die sequenti sit ieiunandum. Decis. 160.

An in vltima nocte Bachanalium liceat cœnam differre post mediam noctem. Decis. 161.

An in computanda media nocte in ordine ad ieiunium possit attendi vltimum horologium. Decis. 162.

An, qui dubitat, an sit media nox, possit comedere, si die sequenti sit ieiunandum. Decis. 163.

An, si hodie sit dies ieiunij, & dubitem, an sit media nox, possim cœnare. Decis. 164.

An quadragesimale ieiunium sit de iure diuino, an vero de iure canonico humano. Decis. 165.

Quando incipiat ieiunium quadragesimale. Decis. 166.

Quando finiatur quadragesimale ieiunium. Decis. 167.

Quando instituta sint ieiunia quattuor temporum, & quo iure. Decis. 168.

An omnia ieiunia quattuor temporum sint de præcepto. Decis. 169.

In quibusnam peruigilijs sanctorum de iure ieiunandum sit. Decis. 170.

An ieiunium in peruigilio Pentecostes sit de præcepto, & obliget ad mortale. Decis. 171.

An ieiunium in peruigilijs S. Io. Baptistæ, S. Laurentij, & Omnium Sanctorum obliget sub mortali. Decis. 172.

Quando ieiunandum sit, cum vigilia S. Io. Baptistæ incidit in Festo Corporis Christi. Decis. 173.

An in diebus Rogationum, & in Litanijs maioribus sit ieiunandum. Decis. 174.

An in feria quarta, & sexta sit ieiunandum. Decis. 175.

An in sabbato sit ieiunandum. Decis. 176.

An in aduentu sit ieiunandum. Decis. 177.

An pro aliquo tempo. e prohibeatur ieiunium. Decis. 178.

An Episcopus possit transferre de vno die in alium

alium ieiunium à iure communi indictum. Decis. 179.

An, quando ieiunium vigiliæ Festi S. Matthiæ Apostoli incidit in duobus vltimis diebus Bachanalium, possit ab Episcopo in alium diem transferri. Decis. 180.

An Prælati Regulares in Curia Romana possint pro suis subditis transferre ieiunium iuris communis de vno in alium diem. Decis. 181.

An accedentes ad locum, pro quo ieiunium est translatum in alium diem, gaudeant beneficio translationis. Decis. 182.

An regulares ratione itineris possint transferre ieiunium in alium diem. Decis. 183.

An non ieiunans die præscripto teneatur amplius ieiunare. Decis. 184.

De obligatione ieiunandi, & exemptione ab ipsa ratione loci.

AN Regulares teneantur ad ieiunia loci, quæ ex consuetudine obligant. Decis. 185.

An, quando consuetudo loci est vniuersalis, obligentur etiam Religiosi ad ieiunia loci. Decis. 186.

An Moniales teneantur ad ieiunia loci, quæ de consuetudine obligant, si consuetudo sit vniuersalis. Decis. 187.

An consuetudo loci quò ad ieiunia obliget Vniuersitates. Decis. 188.

An Præfecti Vrbium, oppidorum &c. cæterique Officiales teneantur ad ieiunia, quæ sunt de consuetudine loci. Decis. 189.

An milites, qui stant in præsidijs, aut hospitatione teneantur ad ieiunia de consuetudine loci. Decis. 190.

An Religiosi teneantur ad ieiunia loci, quæ ex voto obligant communitatem. Decis. 191.

An Regulares, quando Communitas emittit votum de ieiunio, teneantur accedere ad vouendum, si aduocentur. Decis. 192.

An Moniales teneantur ad ieiunia loci, quæ sunt ex voto. Decis. 193.

An votum Communitatis de ieiunio obliget Vniuersitates. Decis. 194.

An votum communitatis de ieiunio obliget Officiales, & Milites ibi hospitantes, aut de præsidio. Decis. 195.

An Regulares exempti teneantur ad ieiunia, quæ vel pro certo die, vel fixa lege indicuntur ab Episcopo. Decis. 196.

An Moniales teneantur ad ieiunia indicta ab Episcopo. Decis. 197.

An Vniuersitates, Officiales, & Milites teneantur ad seruanda ieiunia indicta ab Episcopo. Decis. 198.

An Episcopus teneatur seruare ieiunia, quæ ab ipso imponuntur populo. Decis. 199.

An vagi teneantur ad ieiunia propria locorum, per quæ transeunt. Decis. 200.

An aduenæ teneantur ad ieiunia propria locorum, per quæ transeunt, aut dum sunt in transitu aliquantulum morantur. Decis. 201.

An, quando Aduenæ diu morantur in aliquo loco, teneantur ad ieiunia propria illius loci. Decis. 202.

An aduenæ manentes in aliquo loco maiori anni parte teneantur ad ieiunia propria illius loci. Decis. 203.

An aduena constituens domicilium in aliquo loco, si postea mutet animum intendens inde discedere, teneatur adhuc seruare ieiunia propria illius loci, donec discedat. Decis. 204.

An Religiosi, dum sunt hospites in aliqua prouincia, aut loco, teneantur ad ieiunia propria prouinciæ, aut monasterij. Decis. 205.

An aduena teneatur ad ieiunium proprium loci, in quo est, si eadem obligatio adsit etiam in proprio Domicilio. Decis. 206.

An aduena teneatur seruare ieiunia iuris communis, quando ius commune in proprio domicilio est abrogatum. Decis. 207.

An aduena, accedens ad locum, vbi ius commune de aliquo ieiunio est abrogatum, teneatur ipse ieiunare, si tale ius non sit abrogatum in proprio domicilio. Decis. 208.

An Regulares sint exempti à ieiunio primis quattuor diebus quadragesimæ, si Mediolani accedant ad domum sæcularium, apud quos non seruatur ex abrogatione iuris communis. Decis. 209.

An Regulares Mediolani existentes teneantur ieiunare ex vi iuris communis primis quatuor diebus Quadragesimæ, an verò possint se conformare consuetudini Mediolanensium. Decis. 210.

An absens à proprio Domicilio teneatur seruare ieiunia propria Domicilij. Decis. 211.

An existens in loco exempto intra territorium teneatur seruare ieiunia propria territorij. Decis. 212.

An existentes intra Monasteria Regularium exemptorum teneantur seruare ieiunia propria dioceſis. Decis. 213.

An possit quis, vt non ieiunet, quando in proprio loco vrget præceptum ieiunij, transire ad locum vicinum, vbi non vrget tale præceptum. Decis. 214.

An discedens à loco proprij domicilij, vbi obligat ieiunium, si peruenturus sit eodem die ad locum, vbi non adest præceptum de ieiunio,

nio, posit ibi, antequam discedat, comedere. Decis. 215.

An discedens è loco, vbi adest ieiunij præceptum, & tendens ad locum, vbi non adest, teneatur ieiunare, si vespere sit rediturus ad proprium locum domicilij, vnde discessit, & an possit, antequam discedat, sumere ientaculum. Decis. 216.

An, qui mane discedit ex loco, vbi non tenetur ieiuuare, si eodem die accedat ad domicilium proprium, vbi adest præceptum ieiunandi, teneatur ieiunare. Decis. 217.

An, qui satisfecit præcepto de ieiunio in vno loco teneatur rursus ieiunare, si accedat ad locum, vbi nondum est impletum. Decis. 218.

An, si quis non completa quadragesima accedat ad locum, vbi sit completa, teneatur ibi eam complere. Decis. 219.

An Catholicus diuertens ad terras hæreticorum, vbi iam est completa quadragesima, possit ipse eam intermittere, si nondum compleuit. Decis. 220.

De obligatione ieiunandi ex voto.

AN votum de ieiunando in diebus Dominicis sit validum. Decis. 221.

An vouens ieiunare in vigilia alicuius Sancti, debeat sabbato antecedenti ieiunare, quando festum incidit in feria secunda. Decis. 222.

An, qui vouit ieiunare in aliquo festo, debeat ieiunare in sabbato, quando festum incidit in die Dominico. Decis. 223.

An, vouens ieiunare toto aliquo tempore continuo, teneatur ieiunare etiam diebus Dominicis incidentibus intra illud tempus. Decis. 224.

An, qui habet votum ieiunandi, aut abstinendi à carnibus in sabbato, possit vesci carnibus in feria sexta, si in ipsa incidat Natiuitas Domini, aut e contra possit vesci in sabbato coincidente Natiuitate Domini, si habeat votum abstinendi in feria sexta. Decis. 225.

An, qui habet votum ieiunandi, aut abstinendi à carnibus in feria sexta, aut Sabbato, possit carnibus vesci, si in ijs diebus incidat Natalis Domini. Decis. 226.

An Regulares Episcopi, quibus iuxta regulam interdicitur vsus carnium, possint vesci in die Natalis Domini incidente in feria sexta, aut sabbato. Decis. 227.

An posita dispensatione voti, aut alio modo cessante obligatione, etiam regularis obseruantiæ liceat edere carnes in feria sexta, & sabbato, quando coincidit cum ipsis Natalis Domini. Decis. 228.

An respectu illorum, qui tenentur voto, aut regula abstinere à carnibus in feria sexta, & sabbato, sit ablatum ius commune de eadem abstinentia, quando in ijs diebus incidit Natalis Domini. Decis. 229.

An, qui vouit abstinere ab ouis, & lacticinijs in feria sexta, aut alia die, possit carnibus vesci, aut etiam ouis, & lacticinijs, si in illa die incidat Natalis Domini. Decis. 230.

An, qui vouit ieiunare per aliquot menses, aut annos, siue continuo, siue certis diebus, teneatur ieiunare, quando cum die ieiunij coincidit magna solemnitas. Decis. 231.

An vouens ieiunare indefinitè, satisfaciat vnico ieiunio. Decis. 232.

An, qui vouit pluries ieiunare, satisfaciat, si bis ieiunet. Decis. 233.

Quando teneatur ieiunare, qui vouit ieiunare aliquo determinato die v. g. in feria sexta, aut in vigilia talis Sancti. Decis. 234.

An vouens ieiunare semel, aut bis, aut pluries in hebdomada, teneatur supplere omissa ieiunia. Decis. 235.

An, qui vouit ieiunare toto aliquo integro anno, aut mense, teneatur, si omittat aliqua ieiunia, de nouo inchoare, aut saltem omissa supplere. Decis. 236.

An votum non bibendi vinum violetur per potum ceruisiæ. Decis. 237.

An, qui habet votum abstinendi à vino, possit vino vti post sumptionem sanguinis, si sit Sacerdos, in prima, & secunda ablutione. Decis. 238.

An, qui vouit ieiunare cum pane, & aqua toties peccet in illa die, quoties bibit vinum. Decis. 239.

An, qui vouit ieiunare in pane, & aqua, & bibat vinum in notabili quantitate, teneatur seruare ieiunium secundum formam Ecclesiæ. Decis. 240.

An, qui vouit pro aliqua die comedere solum panem, & solam aquam bibere, peccet toties, quoties aliud comedit, aut bibit. Decis. 241.

An, qui vouit ieiunare in pane, & aqua, si non possit, nisi sumat aliquid obsonij, & vini, teneatur ieiunare. Decis. 242.

Ad quid teneatur, qui vouit in vigilia alicuius Sancti non comedere panem, si talis vigilia incidat in die, pro qua vouit comedere solum panem. Decis. 243.

An causæ, quæ excusant à ieiunio ex præcepto, excusent etiam à ieiunio ex voto. Decis. 244.

An cesset obligatio voti de ieiunio alias debito ex præcepto, aut consuetudine, si derogetur præcepto, aut consuetudini. Decis. 245.

An Pontifex possit irritare vota de ieiunijs, & cæteris abstinentijs. Decis. 246.

De

De iis, qui tenentur, aut non tenentur ieiunare.

QVando præceptum ieiunij incipiat obligare. Decis. 247.

An adolescentes ante annum vigesimum primum teneantur ad ieiunia votiua communitatis, aut imposita ex synodali decreto. Decis. 248.

An, qui ante vigesimum primum annum valde robustus est, teneatur ieiunare, quando ieiunium præcipitur ab Ecclesia. Decis. 249.

An adolescentes ante vigesimum primum annum teneantur ieiunare saltem aliquibus diebus. Decis. 250.

An, si quis compleat annum vigesimum primum initio quadragesimæ, aut circa medium ipsius, teneatur ad ieiunium in sequentibus diebus quadragesimæ. Decis. 251.

An, si quis in die ieiunij compleat vigesimum primum annum post aliquot horas, teneatur ieiunare, si nondum fregit ieiunium. Decis. 252.

An Regulares professi teneantur ante expletum annum vigesimum primum ad Ecclesiastica ieiunia. Decis. 253.

An Regulares professi ante annum vigesimum primum teneantur ad ieiunia suæ Regulæ. Decis. 254.

An, qui dubitat, an expleuerit annum vigesimum primum, teneatur ieiunare. Decis. 255.

An, & quæ ætas excuset senes à ieiunio. Decis. 256.

An fœminæ citius eximantur ab onere ieiunij, quam viri. Decis. 257.

An ad liberandum ab onere ieiunij sufficiat annus sexagesimus incœptus, an verò debeat esse completus. Decis. 258.

An Religiosi sexagenarij teneantur ad ieiunia suæ regulæ Decis. 259.

An vouens, se ieiunaturum certis diebus toto vitæ suæ tempore, teneatur ieiunare etiam post annum sexagesimum Decis. 260.

An, & quales infirmi excusentur à ieiunio. Decis. 261.

An, quando infirmo conduceret ieiunare ob dietam seruandam, tunc excusetur à ieiunio. Decis. 262.

An, qui nocte dormire non potest, nisi cœnet, teneatur ieiunare. Decis. 263.

An, si quis noctu calefieri non posiit, nisi cœnet, teneatur ieiunare. Decis. 264.

An, quando quis non potest noctu dormire, aut calefieri, nisi cœnet, teneatur mane sumere collatiunculam, & differre refectionem ad horam cœnæ. Decis. 265.

An qui habet duo, aut plura cauteria subdatur præcepto ieiunandi. Decis. 266.

An qui ratione infirmitatis comedit carnes, teneatur ad ieiunium. Decis. 267.

An dispensatus ad carnes teneatur ieiunare ijs diebus, quibus ex libito suo vult abstinere à carnibus. Decis. 268.

An adstrictus voto ad ieiunium, si validè dispensetur ad carnes edendas, teneatur ieiunare, si aliquo die ex deputatis ad ieiunium ex libito abstineat à carnibus. Decis. 269.

An dispensatus ad carnes pro aliquibus tantum diebus teneatur ieiunare cæteris diebus. Decis. 270.

An, qui edit carnes ex dispensatione, si etiam dispensetur, vt edendo carnes, & semel tantum in die comedendo ieiunet, teneatur ieiunare. Decis. 271.

Potest quis in quadragesima ieiunare comedendo oua, & lacticinia, non potest, si non comedat, quia ex alijs cibis non potest in vnica vice sumere, quantum sufficiat, quæritur, an teneatur ad ieiunium. Decis. 272.

An dispensatus in quadragesima ratione infirmitatis ad oua, & lacticinia, sit absolutus à ieiunio. Decis. 273.

An, qui in die ieiunij non habet, nisi carnes ad vescendum, teneatur ieiunare. Decis. 274.

An pauperes sint exempti à præcepto ieiunij. Decis. 275.

An, qui non habent parantes necessaria ad ieiunium pro congrua refectione, sint immunes à ieiunio. Decis. 276.

An famuli, quibus à Dominis tenuis portio exhibetur, sint liberi à ieiunio. Decis 277.

An, quando itinerantes non inueniunt horam prandij congruam refectionem, teneantur ieiunare. Decis 278.

An, qui ex consuetudine vescitur solo pane cum allio, cepis, aut fructibus, &c. teneatur ieiunare, si non habeat, nisi cibos huiusmodi. Decis. 279.

An coniuges excusentur, si non ieiunent, quando impedirentur, ne sibi inuicem possent reddere debitum. Decis. 280.

An vxor, si ob ieiunium reddatur macilenta, aut pallida, ita vt minus placeat marito, exempta sit à ieiunio. Decis. 281.

An vxor libera sit à præcepto ieiunij, si vir ei prohibeat ieiunare, & si non obtemperet, oriantur rixæ, & maleuolentia inter ipsos. Decis. 282.

An vxor teneatur non ieiunare, quando adest præceptum, vt vitet scandalum mariti. Decis. 283.

An mulier catholica nupta hæretico, immunis sit à ieiunijs, si vir nolit, eam ieiunare, se-

cluso

seclusō contemptu religionis. Decis. 284.
An *fœmina nubere volens excusetur, si non ieiunet, si ex ieiunio sit passura detrimentum speciositatis.* Decis. 285.
An *prægnantes, & lactantes obligentur præcepto ieiunij.* Decis. 286.
An *prægnantes, & lactantes tempore ieiuniorum possint comedere carnes.* Decis. 287.
Fœmina quædam præcipua, aut abortum patiebatur, aut edebat fœtum breui moriturum, quia sanguis aqueus erat, nec poterat exhibere fœtui congruum nutrimentum. Quæritur, an ante conceptionem teneretur ieiunare. Decis. 288.
An *fœmina prægnans ob vincendas carnis tentationes possit, & teneatur ieiunare cum periculo prolis.* Decis. 289.
An *exercentes artes laboriosas, vt Agricolæ, Fabriferrarij, Lignarij, Murarij, Fossores, & alij huiusmodi sint exempti à ieiunio,* Decis. 290.
An *exercentes artes laboriosas teneantur ieiunare, si diuites sint, & aliunde habeant victum, & consueta commoda familiæ.* Decis. 291.
An, *quando quis non consueuit exercere artes laboriosas excusantes à ieiunio, excusetur, si exerceat in die ieiunij, aut ob magnum commodum, aut ob aliquod damnum vitandum.* Decis. 292.
An, *quando quis excusatur a ieiunio ratione proprij exercitij, teneatur ieiunare ijs diebus, in quibus cessat ab exercitio, vt contingit in diebus festis.* Decis. 293.
An *adsit obligatio ieiunandi, quando exercitium habet aliqua opera laboriosa, & aliqua non laboriosa.* Decis. 294.
An *Baiuli portantes onera teneantur ieiunare.* Decis. 295.
An *sutores teneantur ieiunare.* Decis. 296.
An *Coqui teneantur ieiunare.* Decis. 297.
An *Pistores, seu Furnarij excusentur à ieiunio.* Decis. 298.
An *Textores obligentur ad ieiunandum.* Decis. 299.
An *Molitores subsint præcepto ieiunandi.* Decis. 300.
An *Fullones, Lanarij, Coriarij excusentur à ieiunio.* Decis. 301.
An *Argentarij sint exempti à ieiunio.* Decis. 302.
An *qui circumeunt ciuitatem vendentes aliquas merces teneantur ad ieiunium.* Decis. 303.
An *mulieres, quæ lauant suppellectilem lineam, vulgo,* fanno la bucata, *teneantur ad ieiunandum.* Decis. 304.
An *Sartores, & Barbitonsores immunes sint à ieiunij lege.* Decis. 305.
An *Pictores, & Sculptores eximantur à lege ieiunij.* Decis. 306.
An *Famuli, & Ancillæ teneantur ieiunare.* Decis. 307.
An *Famuli comitantes rhedas Dominorum immunes sint à ieiunio.* Decis. 308.
An *Typographi exempti sint à præcepto ieiunij.* Decis. 309.
An *Nautæ subdantur obligationi ieiunandi.* Decis. 310.
An *ornantes templa subdantur præcepto ieiunij.* Decis. 312.
An *iter pedestre sit causa sufficiens ad soluendam obligationem ieiunij.* Decis. 313.
An, *si iter non sit necessarium, sed possit commode differri, tollat adhuc obligationem ieiunij.* Decis. 314.
An *cursores vulgo,* Quelli, che corrono alla posta, *teneantur ad ieiunia.* Decis. 315.
An, *qui iter faciunt lectica, curru, aut equo immunes sint à ieiunijs.* Decis. 316.
An *labor corporalis voluntariè susceptus absque vlla necessitate, vt nimirum ob recreationem, aut ob alium finem, eximat ab obligatione ieiunandi, si causet tantam lassitudinem, quæ de se valeat excusare à ieiunio.* Decis. 317.
An *labor non necessarius possit assumi in die ieiunij, quoties libuerit.* Decis. 318.
An *defatigatus ex labore voluntariè assumpto ob finem inhonestum excusetur à ieiunio.* Decis. 319.
An, *qui assumit laborem incompatibilem cum ieiunio in hunc finem, vt non ieiunet, peccet.* Decis. 320.
An *conducentes operarios teneantur inquirere circa ipsorum potentiam, vel impotentiam ad ieiunandum.* Decis. 321.
An *possit quis conducere operarios, quos scit probabiliter non esse ieiunaturos.* Decis. 322.
An *liceat conducere operarios cum pacto, quod non ieiunet.* Decis. 323.
An *Pater familias possit in die ieiunij imponere famulis opera incompossibilia cum ieiunio.* Decis. 324.
An *labor ingenij eximat ab obligatione ieiunandi.* Decis. 325.
An *Concionatores teneantur ieiunare.* Decis. 326.
An *Lectores Theologiæ, Philosophiæ, Iuris Ciuilis, & Canonici, Medicinæ, &c. excusentur, ne ieiunent.* Decis. 327.
An *Cathedratici, qui legunt solum ostentationis causa ad comparandum nomen, eximantur ab obligatione ieiunandi.* Decis. 328.

An

An Ludimagistri obligentur præcepto ieiunij. Decis. 329.
An Scholaris, qui est habiturus lectionem examinis, aut oppositionis, aut solemnem disputationem, sit immunis à ieiunio. Decis. 330.
An Confessarij, qui plurimum occupantur in confessionibus audiendis, teneantur ad ieiunium. Decis. 331.
An exercentes supradicta munera voluntariè ob lucrum, vel ex alio capite, immunes sint à ieiunio. Decis. 332.
An Scholares diu, multumque studentes, sint immunes ab obligatione ieiunãdi. Decis. 333.
An Aduocati, Procuratores, & Iudices obligentur ad ieiunia. Decis. 334.
An Scribæ, & Notarij absoluantur à ieiunio. Decis. 335.
An Medici, & Chirurgi immunes sint à lege ieiunandi. Decis. 336.
An Episcopus teneatur ieiunare pridie illius diei, in quo habiturus est ordinationes, aut alias functiones laboriosas, vt consecrationem Ecclesiæ, celebrationem solemnem, & alias huiusmodi. Decis. 337.
An Cãtores immunes sint à ieiunio. Decis. 338.
An exercentes opera pietatis sint immunes à ieiunio. Decis. 339.
An se flagellantes in processionibus publicis immunes sint ab onere ieiunandi. Decis. 340.
An peregrinatio ad loca sancta sit causa sufficiens excusans à ieiunio. Decis. 341.
An, qui ieiunando sentiunt stimulos grauiores carnis, & maiorem inclinationem ad luxuriam, possint non ieiunare. Decis. 342.
An sentiens magnam difficultatem in ieiunando excusetur à ieiunio. Decis. 343.
An, qui mane putans se habere iustam causam non ieiunandi pro illo die, sumit ientaculum, si cesset postea illa causa, teneatur ieiunare. Decis. 344.
An, qui mane sumit malitiosè ientaculum, teneatur amplius ea die ieiunare. Decis. 345.
An, qui inculpabiliter ignorans, aut non aduertens, esse diem ieiunij, sumit mane ientaculum, teneatur, quando aduertit, ieiunare. Decis. 346.
An dispensatus, vt possit bis in die comedere, sit totaliter exemptus à ieiunio. Decis. 347.
An Catholicus transiens per terras hæreticorum, aut infidelium teneatur ieiunare. Decis. 348.
An remiges, & serui catholici apud infideles absoluantur à præcepto de ieiunio, & abstinentia à cibis prohibitis. Decis. 349.
An, quando ad nos diuertunt Hospites, liceat hospitij causa soluere ieiunium. Decis. 350.
An, qui non potest tota quadragesima ieiunare, teneatur ieiunare aliquibus diebus, prout vires patiuntur. Decis. 351.
An, qui habet experientiam, quod ieiunium quadragesimæ noceat, aut abstinentia à carnibus, debeat quotannis experiri, antequam soluat ieiunium, aut edat carnes. Decis. 352.
An bona fides de causa eximente à ieiunandi obligatione sufficiat ad vitandum peccatum in fractione ieiunij. Decis. 353.
An, qui habet causam dubiam non ieiunandi, teneatur ieiunare. Decis. 354.
An, qui ex rationabili causa exemptus est à ieiunio, possit edere cibos prohibitos in ieiunio. Decis. 355.

De peccatis, quæ contingunt circa præceptum ieiunii.

AN, qui comedendo cibos noxios præuidet, quod infirmabitur, & non poterit ieiunare, peccet cõtra præceptũ ieiunij. Decis. 356.
An qui tertia vice comedit in notabili quantitate in die ieiunij committat nouum peccatum cõtra præceptum ieiunij. Decis. 357.
An, qui tertia, aut quarta vice comedit in die ieiunij, peccet saltem venialiter. Decis. 358.
An violans ieiunium, quando præcipitur duplici præcepto, committat multiplex peccatum. Decis. 359.
An, quando concurrit in eodem die duplex præceptum ieiunij, si violetur, ita aggrauetur peccatum, vt sit hæc circumstantia in confessione explicanda. Decis. 360.
An Dominus teneatur compellere seruos ad ieiunandum. Decis. 361.
An parentes peccent, si non cogant filios ad ieiunandum. Decis. 362.
An Caupones, & Tabernarij peccent ministrando cœnam ijs, quos dubitant, violaturos esse ieiunium absque causa. Decis. 363.
An Caupones, & Tabernarij teneantur interrogare hospites, an habeant legitimam causam non ieiunandi. Decis. 364.
An Caupones, & Tabernarij possint ministrare cœnam ijs, quos probabiliter, vel certo sciunt, non excusari à ieiunio. Decis. 365.
An peccent Caupones inuitando ad cœnam eos, quos sibi persuadent, teneri ad ieiunium. Decis. 366.
An peccent Caupones, & Tabernarij nolentes noctu eos hospitari, qui in die ieiunij nolunt cœnare. Decis. 367.
An peccent Caupones apponentes carnes, quando prohibentur. Decis. 368.
An peccent vendentes carnes, & alios cibos prohibitos eo tẽpore, quo prohibentur. Decis. 369
An peccent ministrantes cibos dominis frangentibus ieiunium, parantes mensam, &c. Decis. 370.

An inuitans ad cœnam amicum, quem scit obligari ad ieiunium, paratum tamen cœnare, peccet. Decis. 371.

An amicus paratus ad cœnandum in die ieiunij, & alibi cœnaturus possit absque peccato inuitari ad cœnam ab eo, qui potest cœnare. Decis. 372.

An, qui potest cœnare possit inuitare amicum, etiam si non sit paratus ad cœnandum, ad cœnam vrbanitatis causa. Decis. 373.

An, qui initio quadragesimæ proponit, nunquam ieiunare, committat multiplex peccatum. Decis. 374.

An vniuersale propositum non ieiunandi per totam quadragesimam sit maius peccatum, quam omnia proposita non ieiunandi pro singulis diebus. Decis. 375.

An homines simplices peccent non ieiunando, quando ieiunia non fuerunt indicta in Ecclesia ab eo, ad quem spectat. Decis. 376.

An, & quomodo peccent consilium, auctoritatem, & defensionem præbentes frangentibus ieiunium. Decis. 377.

An Medici concedentes licentiam edendi carnes in diebus ieiunij absque causa, committant duplex peccatum. Decis. 378.

De Dispensatione in Ieiunio.

AN Pontifex possit absolutè dispensare in lege ieiunij. Decis. 379.

An, si Pontifex absque rationabili causa dispensaret in ieiunio, aut tolleret legem ieiunij, validè operaretur Decis. 380.

An Pontifex peccaret, si abrogaret legem ieiunij absque causa. Decis. 381.

An peccet Pontifex dispensans in ieiunio cum aliquo absque causa. Decis. 382.

An Episcopi possint dispensare in præcepto ieiunij. Decis. 383.

An Episcopus possit abrogare legem localem ieiunij. Decis. 384.

An Episcopus possit abrogare ieiunium institutum ex voto Commnitatis. Decis. 385.

An dispensatio concessa ab Episcopo absque causa in ieiunio locali, sit valida. Decis. 386.

An Parochus possit dispensare in ieiunio. Decis. 387.

An superiores Regularium possint dispensare in ieiunio. Decis. 388.

An Confessarius possit dispensare in ieiunio. Decis. 389.

An dispensatio facta ab inferiori supra ieiunio obligante ex lege superioris sit vera dispensatio, an sola declaratio. Decis. 390.

An Abbatissæ, & aliæ superiores Monialium possint dispensare in ieiunio. Decis. 391.

An peccet vtens dispensatione in ieiunio concessa absque causa, valide tamen ab eo, qui potest legem abrogare. Decis. 392.

An vtens dispensatione in ieiunio, inualide concessa, peccet. Decis. 393.

An possit quis vti dispensatione quando dubitatur de iustitia causæ, ob quam est concessa, & consequenter de validitate dispensationis. Decis. 394.

An stante bona fide Prælati, seu superioris in dispensando in ieiunio, prosit dispensatio, & licitum sit illa vti. Decis. 395.

An stante causa dubia possit Prælatus dispensare in ieiunio. Decis. 396.

An, quando adest iusta causa, teneatur Prælatus, aut alius superior dispensare in ieiunio. Decis. 397.

An stante rationabili causa dispensandi in ieiunio possit dispensans imponere aliquod onus dispensato. Decis. 398.

An stante causa euidenti, opus sit dispensatione in ieiunio. Decis. 399.

An quando Medicus, Cõfessarius, vel alius vir prudens iudicat, adesse causam sufficientem soluendi ieiunium, sit necessaria dispensatio, si non videatur sufficiens illam habenti. Decis. 400.

An stante causa dubia teneantur Regulares petere dispensationẽ à superioribus Decis. 401.

An petens dispensationem in ieiunio absque causa peccet. Decis. 402.

An si potens dispensare in ieiunio, dicat alicui, quod soluat ieiunium, censeatur dispensasse. Decis. 403.

An, quæ dicta sunt de dispensatione in ieiunio, valeant etiam in dispẽsatione quo ad carnes, lacticinia, horam comedendi &c. Decis. 404.

An Superiores regulares, quando Regula prohibet carnes, possint dispensare cum subditis in esu carnium. Decis. 405.

An Superiores Regularium possint dispensare suos subditos, vt in ieiunijs Ecclesiasticis edant oua, & lacticinia. Decis. 406.

Quænam sit causa sufficiens ad dispensandum in ieiunio, & cibis vetitis. Decis. 407.

An difficultas in ieiunando sit causa sufficiens ad dispensandum in ieiunio. Decis. 408.

An, qui obligatur ex voto, aut iuramento ad ieiunium, aut ad aliquam abstinentiam, possit dispensari. Decis. 409.

An possit tota aliqua communitas dispensari in ieiunio, & cibis vetitis. Decis. 410.

An, qui potest cum alijs dispensare in ieiunio, possit confessario committere, vt secum dispenset. Decis. 411.

An, qui potest alios dispensare in ieiunio, possit etiam dispensare seipsum in lege propria. Decis. 412.

An potens dispensare cum alijs in ieiunio à superiori impositio, possit etiam dispensare cum seipso. Decis. 413.

An delegatus ad dispensandum vniuersaliter

pro

pro aliqua communitate in ieiunio posſit ſecum diſpenſare. Deciſ. 414.

An Superiores Regulares poſsint diſpenſare ſeipſos in ieiunio, quando poſsunt diſpenſare alios. Deciſ. 415.

Quidnam cõcedant Regularibus priuilegia Sũmorũ Põtificũ in ordine ad ieiuniũ. D. 416.

De ieiunio naturali, & neceſſario pro Euchariſtiæ ſumptione.

QVid nomine cibi, & potus ſoluentis ieiunium naturale intelligatur. Deciſ. 417.

An ſit regula vniuerſalis, quod illud non frangat ieiunium naturale, quod integrum in excrementis emittitur. Deciſ. 418.

An ſi deglutiatur aliquid non comeſtibile ex natura ſua, vt parum papyri, impediat ſumptionem Euchariſtiæ. Deciſ. 419.

An ſumere terram, & traijcere in ſtomacum, vel ob delectationem, vel ob minuendum colorẽ, &c. ſoluat naturale ieiuniũ. Deciſ. 420

An, ſi quis non aduertenti mittat in os aliquid cibi, & caſu transglutiatur, ſoluat ieiunium naturale. Deciſ. 421.

An, ſi quis reſpirando traijciat aliquid, quod poſsit eſſe cibus, vt culicem, ſoluatur naturale ieiunium. Deciſ. 422.

An aqua hauſta per nares ſoluat ieiunium naturale, Deciſ. 423.

An odor, & ſuffitus carnium frangat ieiunium tam naturale, quã Eccleſiaſticũ. Deciſ. 424.

An, ſi quis caſu deglutiat, & traijciat in ſtomacum notabilem quantitatẽ aquæ, vt ſi cadat in flumen, cenſeatur ieiunus. Deciſ. 425.

An, ſi aliquid cibi, vel potus intret in conductum reſpirationis, & eijciatur, ſoluat ieiunium naturale. Deciſ. 426.

An reliquiæ cibi præcedentis diei, quæ remanent inter dentes, ſoluant ieiunium naturale, ſi deglutiantur. Deciſ. 427.

An, ſi quis lauando os aliquas reliquias traijceret, ſolueret ieiunium naturale. Deciſ. 428.

An, ſi dum præguſtatur aliquid, & expuitur, ſi quid remaneat ſaliuæ permixtum, & deſcendat in ſtomacum, ſoluatur naturale ieiunium. Deciſ. 429.

An reliquiæ ablutionis, & præguſtationis debeant prius conuerti in ſaliuam, quàm traijciantur in ſtomacum, ne ſoluant ieiunium naturale. Deciſ. 430.

An, ſi quis, quando it cubitum, aſſumat aliquid in ore liquefaciendum, & duret poſt mediam noctem, cenſeatur die ſubſequenti ieiunus. Deciſ. 431.

An, quando quis mittit in os aliquid ante mediam noctem conſumendum, ſed durat poſt mediam noctem, & deinde traijcitur in ſtomacum, ſit ieiunus. Deciſ. 432.

An, ſi quis, cum it cubitum, aliquid ſumat conſumendum, antequam dormiat, ſed ſomno oppreſſus non conſumat, & poſt mediam noctem euigilet, atque totum reperiat conſumptum, ſit ieiunus. Deciſ. 433.

An ante ſumptionem Euchariſtiæ liceat aromata ori imponere, & dentibus conterere ad confortandum caput. Deciſ. 434.

An, ſi aliquid de his aromatibus præter intentionem deſcendat cum ſaliua in ſtomacũ, liceat adhuc ſumere Euchariſtiã. Deciſ. 435.

An, ſi quis aſſumat aliquod granum aromaticũ ad confortandũ caput, & caſu in ſtomacum deſcendat, ſoluat ieiunium. Deciſ. 436.

An, ſi ex capite, aut gengiuis deſcendat ſanguis, aut alius humor in ſtomacum, ſoluatur ieiunium naturale. Deciſ. 437.

An ſumptio tabachi in folio, vel puluere, ſoluat ieiunium. Deciſ. 438.

An ſumptio tabachi in fumo ſoluat ieiunium naturale. Deciſ. 439.

An paruitas cibi, aut potus ſumpti ante Euchariſtiam excuſet à mortali ratione paruitatis. Deciſ. 440.

A quonam tempore debeat incipere ieiuniũ naturale pro ſumenda Euchariſtia. Deciſ. 441.

An, ſi in aliqua Prouincia eſſet diuerſa conſuetudo ſumendi initiũ diei, poſſet licitè ſeruari in ordine ad ieiunium naturale. Deciſ. 442.

An ieiunium neceſſarium pro ſumptione Euchariſtiæ debeat inciper à primo pulſu horæ deſignantis mediam noctem, Deciſ. 443.

An, quando adſunt plura horologia, liceat ſequi, quod libuerit in ordinando ieiunio pro ſumptione Euchariſtiæ Deciſ. 444.

An dubitans, an aliquid poſt mediam noctem deglutierit, ita vt dubium cadat ſupra comeſtionẽ, poſſit Euchariſtiã ſumere. Deciſ. 445.

An certus, quod comederit, vel biberit, dubius verò, an poſt mediam noctem, an ante, poſsit ſumere Euchariſtiam. Deciſ. 446.

An ignorantia excuſet accedentes non ieiunos ad Euchariſtiam, etiam ſi ſint Sacerdotes. Deciſ. 447.

An, ſi quis ex inaduertẽtia poſt ſumptũ aliquid cibi, aut potus accedat ad Euchariſtiam, & quando acceſsit, recordetur, ſe non eſſe ieiunum, poſsit nihilominus ſumere. Deciſ. 448.

An, ſi cibus non ſit digeſtus, poſsit nihilominus Sacerdos celebrare, & Laicus ſumere Euchariſtiam. Deciſ. 449.

An perturbatio mentis orta ex indigeſtione, vel vigilia noctis, impediat celebrationem, aut ſumptionem Euchariſtiæ. Deciſ. 450.

An in nocte Natalis Domini Cardinalis celebrans primam Miſſam poſt Matutinum coram Pontifice, celebret abſque ieiunio ex diſpenſatione. Deciſ. 451.

PRA-

PRAXIS IEIVNII ECCLESIASTICI

ET

NATVRALIS

ZACHARIAE PASQVALIGI VERONENSIS CLERICI REGVLARIS.

DE NATVRA IEIVNII.

Quid sit Ieiuuium. Decis. 1.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium importat aliquando abstinentiam à peccatis.*
2 *Ieiunium naturale quodnam sit, & an actus virtutis.*
3 *Quid ieiunium morale.*
4 *Quid ieiunium ecclesiasticum.*
5 *Quomodo se habeat ieiunium ecclesiasticum ad ieiunium morale.*

1 IEIVNIVM ex vi suæ significationis importat abstinentiam. Et quia abstinentia exerceri potest circa ea, quæ pertinent ad animam, & circa cibum corporis, ideo consurgit duplex ieiunium, nempe ieiunium animæ, & ieiunium corporis. Primum importat abstinentiam à peccatis, & omnibus illicitis iuxta illud Apostoli Petri *Epist.* 1. *cap.* 2. Obsecro *vos tanquam aduenas, & Peregrinos abstinere vos à carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam,* Et Esaiæ 58. *ver.* 6. Nonne *hoc est magis ieiunium, quod elegi? Dissolue colligationes impietatis solue fasciculos deprimentes.* De quo etiam August. *tract.* 17. *in* Ioan. & refertur in Cap. *Ieiunium* De *consecrat Dist.* 5. habet. *Ieiunium autem magnum, & generale est abstinere ab iniquitatibus, & ab illicitis voluptatibus sæculi, quod est perfectum ieiunium.* Vnde est quod iam ieiunium metaphoricum, ad quod semper, & pro omni tempore obligamur, & est actus plurium virtutum, nempe illarum omnium, quæ exercendæ sunt, vt seruemus præcepta.

2 Ieiunium autem corporis est quando ipsi subtrahitur cibus, quod contingere

potest dupliciter. Vel enim subtrahi potest totaliter, ita vt tam cibus, quam potus subtrahatur; vel potest subtrahi ipsum reducendo ad aliquam determinatam mensuram. Primo modo constituitur ieiunium naturale, quod quidem de se præcisè non est aliqua virtus, quia consistit in mera negatione, vt docent communiter Riccar. *in 4. dist. 15. ar. 3. q. 1.* Maior. *quæst. 3.* Gabr. *dist. 16. q. 3. ar. 1. init.* cum D. Th. 2.2. *quæst. 146. ar. 1.* Potest tamen esse actus virtutis imperatiuè, quatenus ex aliquo motiuo virtuoso imperari potest: vnde potest esse actus diuersarum virtutum iuxta diuersitatem motiui. Hoc autem ieiunium est necessarium pro sumptione Eucharistiæ à media nocte antecedente, de quo susè pertractabimus infra.

3 Quando autem cibus reducitur ad aliquam determinatam mensuram, & constituitur ieiunium positiuum, quia consurgit ex positiua moderatione alimenti, adhuc contingere potest dupliciter. Nam talis mensura potest esse secundum regulam rectæ rationis, quatenus constituitur mediocritas quædam proportionata exigentię naturæ; & tunc consurgit ieiunium morale, quod est actus temperantiæ, temperans ita cibum, & potum, vt tollat excessum habita ratione exigentiæ naturæ. Vnde non consistit in eadem mensura respectu omnium, quia iuxta diuersitatem complexionis maior, aut minor esse potest. Et de hoc agit D. Th. 2.2. *quæst. 146. ar. 1.* Atque ad hoc ieiunium omnes tenentur, & omni tempore, quia adest præceptum naturale temperantię obligans omnes ad debitam mensuram cibi, & potus, & ad illam mediocritatem, in qua consistit virtus, quam si excedamus, iuxta quantitatem damni prouenientis corpori ex excessu peccatum esset mortale, aut veniale.

4 Si verò mensura cibi sit secundum regulam rationis illuminatæ per fidem, & respicientis finem supernaturalem; atque adeo secundum præscriptionem Ecclesię, ad quam pertinet præscribere modum tendendi in finem supernaturalem, tunc consurgit ieiunium ecclesiasticum, quia nimirum ita est abstinentia, vt tamen accipiat formam à dispositione Ecclesiæ. Et de hoc in præsenti agimus. Est autem abstinentia a solo cibo secundum formam ab Ecclesia præscriptam. Quia, vt videbimus infra suo loco, potus, licet ita excederet, vt violaret virtutem temperantiæ, nunquam tamen violat ieiunium ecclesiasticum. Et ad hoc certis diebus ab Ecclesia obligamur. Possumus etiam ad ipsum obligari vel voluntarie ex voto, vel à cõfessatio ratione pœnitẽtię iunctę: vel etiam à particularibus superioribus, qui habent iurisdictionem spiritualem.

5 Ex quibus colligitur, quod ieiunium ecclesiasticum auget abstinentiam ieiunij moralis, quia hoc concedit totam illam alimentationem, quæ requiritur ad bene nutriendum corpus absque vlla maceratione, & solum prohibet excessum nociuum: ieiunium autem ecclesiasticum subtrahit de hac alimentatione, tam quò ad quantitatem, quam quò qualitatem cibi, & ordinatur ad macerationem corporis.

An ieiunium Ecclesiasticum sit bonum. Decis. 2.

SVMMARIVM.

1 *Hæretici negant ieiunium ecclesiasticum esse bonum.*
2 *Fides Catholica affirmat esse bonum.*
3 *Ieiunium approbatur à scriptura.*
4 *Commendatur à Patribus.*
5 *Est vtile ad optimum finem.*
6 *Præsente Christo corporaliter, & sensibiliter non erat conueniens ieiunium.*

1 HÆRETICI more solito dicẽtes bonum malum, & malum bonum, reiecerunt ieiunium Ecclesiasticum tanquam malum. Ita Gnostici, vt refert Tertullianus *in Scorpiaco*. Eustachius, vt colligitur ex Concil. *Gangrensi in Epist. Synodi ad Episcopos Armeniæ.* & Iouinianus cum suis sectatoribus, vt refert D. Hieronym. *lib. 2. contra eumdem Iouinianum*, & D. August. *cap. 82. de Hæresib.*

2 Sed Fides Catholica docet, ieiunium ecclesiasticum esse bonum, & ita stabilitum est in Concil. *Gangrensi*, in quo anathematizantur contemnentes ieiunia Ecclesiæ. In Concil. *Toletano 1. in Assertione Fidei*, & in Braccarensi 1. *can. 14.* & ita tradunt communiter Doctores Alens. *par. 4. quæst. 98. memb. 3. ar. 1.* Angles *in Flo-*

Florib. par. 2. in 4. quæst. 1. de Ieiunio difficul. 1 Valentia *to. 3. disp. 9. quæst. 2. punc. 2. ver. Primo enim* Ledesma *2. par. 4. quæst. 17. ar. 1. dub. 2. ver. Sed contra conclusionem* Petrus Cotonus *lib. 2. cõtra hæreses cap. 36.* Castrus *contra Hæreses* verbo *Ieiunium*, & alij plures.

3 Et habentur clara testimonia sacræ scripturæ. Tob. 12. *Bona est oratio cum ieiunio, & eleemosina magis, quam thesauros auri recondere.* Ioelis 2. *Conuertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio fletu, & planctu:* Daniel. 10. *Noli metuere Daniel, quia ex die primo, quo posuisti cor tuum ad intelligendum, vt te affligeres* (nempe per ieiunium) *in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba tua.* Matth. 6. *Tu autem cum ieiunas vnge caput tuum.* 2. Ad Chorinth. 6. *Exhibeamus nosmet ipsos, sicut Dei ministros, in multa patientia, in vigilijs, in ieiunijs, in castitate.* Vnde quando aliquando in Scriptura reprehenditur ieiunium, vt Esaiæ 58. non reprehenditur nisi quia fit cum peccatis, non autem quia in se non sit bonum.

4 Atque Patres effusissimi sunt in adscribendis ieiunio prærogatiuis. *Continere ieiunium imitationem conuersationis Dei*, ait S. Ignatius *Epist. ad Philippenses.* Fugare *Demones, & malas cogitationes, & mentem nitidiorem reddere* inquit Athanasius *lib de Virginitate.* Matrem *esse omnium bonorum, & magistrum omnium virtutum* asserit Chrisost. *hom. 1 in Genes.* Ieiunio *siccari sentinam vitiorum* Cyprianus. *serm. de Ieiunio & tentat. Christi.* Et plura hagust. *lib. De vtilitate ieiunij* & Ambros. *lib. De Elia, & ieiunio.*

5 Ostenditur etiam efficacissima ratione. Nam omne medium, quod est causatiuum alicuius finis boni, & honesti est bonum, siquidem participat in bonitate finis tanquam conducens ad assecutionem ipsius. ieiunium autem est de se ordinatum ad causandum optimum finem, nempe subiectionem carnis ad rationem. Malum est enim, quod caro insurgat, & concupiscat aduersus spiritum, & consequenter bonum, quod sit ipsi subiecta; vnde talis subiectio erat vnum ex specialibus bonis status innocentiæ. Hanc autem subiectionem causat ieiunium macerando carnem, & auferendo stimulos concupiscentiæ.

6 Neque obstat, quod Christus Matth. 9. & Lucæ 5. responderit interrogationi, cur discipuli sui non ieiunarent, quod filij sponsi non debent ieiunare, quamdiu cum ipsis est sponsus, intelligendo de seipso, vnde cum adhuc sit nobiscum. Matth. vlt *Ecce ego vobiscum sum vsque ad consumationem sæculi.* non debemus modo ieiunare. Nam resp. quod locutus est de præsentia corporea naturali visibili, vnde quod postea cum ascendisset in Cœlum, deberent ieiunare, ostendit subiungens *Auferetur ab eis Sponsus, & tunc ieiunabunt.*

An ieiunium Ecclesiasticum sit actus virtutis. Decis. 3.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium Ecclesiasticum est actus virtutis.*
2 *Quid sit virtus.*
3 *Cur ieiunium de se, & ab intrinseco suo sit bonum.*
4 *In quanam mediocritate consistat virtus.*
4 *Quomodo ieiunium consistat in mediocritate.*
5 *Quomodo virtus sit illa, qua nemo abutitur.*
5 *An abstinentia, qua quis abutitur, sit verum ieiunium.*
6 *Ieiunium morale est virtus.*

1 RESP. affirmatiuè cum D. Th. 2 2. *quæst* 147. *ar.* 1 Caiet. *ibid.* Syluio *concluſ.* 1. Angles *in Florib. par. 2. in 4. quæst. 1. De ieiunio difficul. 4.* Ledesma 2 *par. 4. quæst* 17. *ar. 1. initio* Viguer *cap. 7 Instit. Theol. §. 3. ver. 2.* Abulensi *quæst. 125. in cap. 6. Matth.* Couaruuia *lib 4. variar. resol. cap 20 num* 1. Medina *Cod. de ieiunio quæst.* 12. ver. *In oppositum.* Turrecrem *in Cap. Sint tibi. ar* 1 De *consecrat. Dist* 5. Molfes *par. sum tract.* 10 *cap. 2. num* 14. *& sequentib* Facundez *Præcepto 4 Eccles. lib. 1 cap. 1 num* 5. Ghetio *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap. 1. num.* 3. Et desumitur etiam exillo Apostoli 2. *Ad Corinth. cap. 6.* In *ieiunijs multis, in scientia, in castitate &c.* cum enim enumeret ieiunium inter cæteras virtutes, concludendum est, quod ipsum quoque sit virtus.

2 Ratio autem est, quia virtus secundum Arist. 2. *Ethicor. cap. 6.* est illa, *Quæ bene affectum reddit habentem, & opus eius benè efficit;* nempe in ordine ad finem ipsius ho-

hominis, qui est beatitudo. Vnde actus virtutis erit operatio bene, & cõgruo modo effecta secundum exigentiam finis. Hoc autem conuenit ieiunio, nam est actus bene effectus, siquidem disponit ieiunantem congruo modo in ordine ad finem supernaturalem ipsius: macerat enim carnem, ne rebellis sit rationi, quæ est optima dispositio ad assequendum finem. Vnde etiam si accipiamus communem definitionem virtutis Philosophorum, quam approbat D. August. *lib.* 4. *contra Iulianum cap.* 3. nempe *Virtus est animi habitus naturæ modo, atque rationi consentaneus*; conueniet adhuc ieiunio tanquam actui virtutis. nam sicuti conuenit naturæ, & rationi, quod caro sit subiecta, & obediens spiritui, ita etiam erit conueniens id, quo redditur subiecta, & obediens, huiusmodi autem est ieiunium.

3 Hinc ieiunium non solum est bonum ratione finis, ad quem ordinatur; sed etiam ab intrinseco suo; hoc enim est proprium cuiuscunque actus virtuosi, quod ex vi suæ specificationis bonus sit. & constat, quia ieiunium habet intrinsecam conuenientiam ad naturam rationalem habita ratione exigentiæ finis ipsius, si quidem secundum se bene disponit in ordine ad ipsum, cum reprimat concupiscentias carnis, & reddat animo tranquillitatem, quam appetitus perturbat. Et ita docet etiam Angles *in Florib par.* 2. *in* 4. *quæst.* 1. *de ieiunio. difficul.* 2 contra Medinam *Cod. de Pœnit. quæst.* 12. ver. *Pro solutione*.

4 Sed contra prædicta facit, quod virtus consistit in mediocritate. Ieiunium autem recedit a mediocritate per defectum, si quidem subtrahit ab alimento corporis de illa quantitate, & qualitate cibi, quæ continetur intra terminos mediocritatis. mediocritas enim attenditur ab exigentia corporis, ita vt non patiatur neque ratione excessus, neque ratione defectus; ieiunium autem facit ipsum pati ratione defectus, nam tendit ad ipsum macerandum mediante abstinentia. Resp. Ieiunium nequaquam recedere a mediocritate virtutis, quia mediocritas virtutis attendenda est secundum regulas rationis; quia autem corpus subordinatur animæ, cui debet inseruire, ideo recta ratio præscribit, quod ita alimentum subministretur corpori, vt possit animæ inseruire quidem, sed non contra ipsam insurgere per suas concupiscentias. Quod si contingat, opus esse maceratione corporis, ne animum vexet, regulæ rationis dictant, quod corpori subtrahatur cibus, vt maceratum non recalcitret spiritui; & ideo tunc mediocritas non dicit totum illud alimentum, quod posset plene nutrire corpus, sed illam quantitatem, quæ sufficiat quidem corpori, sed ita refrænet, vt in officio contineat, nam corpus non debet propter seipsum nutriri, sed in ordine ad animam, atque adeo in definienda mediocritate attendendum est commodum animæ.

5 Rursus virtus est illa, qua nemo abuti potest, ieiunio autem sæpe contingit abuti, cum ordinetur ad malos fines. vnde non erit actus virtutis. Resp. Neminem posse abuti virtute loquendo de habitu virtutis, quia operando per ipsum, non potest male operari. Siquidem virtus moralis subordinatur prudentiæ, à qua regulatur, & ideo cum procedat in operando secundum regulas prudentiæ, semper bene operatur, quia operatur secundum regulas rectæ rationis. Hinc D. August. *lib.* 2. *de libero arbitrio cap.* 19. ait *Ideo virtute nemo malè vtitur, quia opus virtutis est bonus vsus istorum, quibus etiam non bene vti possumus. Nemo autem bene vtendo male vtitur*. Vnde cum quis abutitur ieiunio, non abutitur virtute, a qua procedit, sed obiecto, & actu exteriori, qui tunc non procedit a virtute ieiunij.

6 Ex quibus colligitur, ieiunium morale similiter esse actum virtutis, quia quod præstat ieiunium ecclesiasticum in ordine ad finem supernaturalem, præstat morale in ordine ad finem naturalem.

Cuius virtutis actus sit ieiunium Ecclesiasticum. Decis. 4.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium est actus temperantiæ.*
2 *Temperantia moderatur delectationem cibi, & potus, & quamodo reducat ad mediocritatem.*
3 *Quomodo ieiunium moderetur delectationes cibi.*
4 *Ieiunium potest esse imperatiue ab alijs virtutibus, & ordinari ad ipsarum fines.*
5 *Quomodo ieiunium sit actus obedientiæ, satisfactionis, spei, &c.*
6 *Ieiunium potest ordinari in cultum Dei.*

1 RESP. Esse actum virtutis temperantiæ. Ita D. Th. 2. 2. *quæst.* 147. *ar.* 2. *in corpore* Caiet. *ibid.* Syluius *eodem ar.* Abulens. *q.* 125. *in cap.* 6. *Mat* Ledesm. 2. *p.* 4. *q.* 17. *ar.* 1. ver. *sed post quam ostendimus* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 1. *num.* 4. Medina *Cod de ieiunio quæst.* 12. ver. *In oppositum.* Viguer. *cap.* 7. *Theolog. institut.* §. 3. *ver.* 2. Angles *in Florib. par.* 2. *in* 4 *q.* 1. *de ieiunio difficul.* 5. Alens 4. *par. quæst.* 98. *memb* 3. *ar.* 2. Molfes. *par.* 1. *sum tract.* 10. *cap.* 2. *num.* 14 Facundez *præcepto* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap* 1. *num.* 5. Caluus *lib* 2 *Synaxis curæ animar quæst.* 120. *num* 1.

2 Ratio est quia ad temperantiam pertinet moderari delectationes cibi & potus, vt docet Arist. 3. *Ethicor. cap.* 10 ita vt constituat in ipsis debitam mediocritatem, quæ, vt docet *cap.* 11 consurgit ex eo quod huiusmodi delectationes fiat secundum mensuram rationis. Tunc autem sunt secundum mensuram rationis, quando sunt secundum exigentiam naturæ mensuratam ex fine, quem quisque debet habere in commestione, qui non est alius quam conseruatio corporis cum subordinatione ad functiones animæ, quibus debet inseruire. Vnde ait Arist. *citato illo cap.* Non *afficitur temperans quaquam re, magis quam decet, neque quando non decet, afficitur, neque demum tale aliquid appetit: sed ea tantummodo iucunda, quæ vel ad sanitatem, vel ad bonam habitudinem faciunt. Atque ea quidem mediocriter, & sicut decet, & cætera etiam, quæ his impedimento non sunt, vel præter honestatem, vel supra facultates.* Et egregie D. August. De *temperantia cap.* 21. inquit *Habet vir temperans in rebus mortalibus, & fluentibus vitæ regulam, vt eorum nihil diligat, nihil per se appetendum putet; sed ad vitæ huius, atque officiorum necessitatem quantum satis est vsurpet vtentis modestia, non amantis affectu.*

3 Ieiunium autem est moderatio harum delectationum secundum præscriptionem rectæ rationis illuminatæ per fidem; nam per ipsum reducitur cibus ad quandam mediocritatem tam secundum quantitatem, quam secundum qualitatem, ratione cuius bene disponitur corpus, vt sit obediens animæ, nec ipsam vexet per suas concupiscentias, & ideo debet prouenire a temperantia tanquam actus ipsius.

4 Ex his colligitur, ieiunium ita esse actū temperantiæ, vt elicitiuè non possit ab alia virtute prouenire, quia sola habet præscribere mediocritatem circa cibos. Potest tamen imperari à diuersis virtutibus, & ab ijs ordinari ad proprios ipsarum fines, vt notant D. Th. 2. 2. *quæst.* 147. *ar.* 2. *in resp. ad* 2. Syluius *ibid.* Angles *in Florib. par.* 2. *in* 4. *quæst.* 1. *de ieiunio. difficul.* 6. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 1. ver. *Sed postquā ostendimus* Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 2. *num.* 16. *& sequentib.* Ratio est, quia, cum voluntas possit reflectere supra suos actus, & ipsos imperare, vna quoque virtus potest imperare actum alterius virtutis, quia virtutes in operando tanquam perficientes voluntatem sequuntur modum operandi eiusdem voluntatis.

5 Hinc si ieiunium ordinetur ad implendum præceptum Ecclesiæ, vt nimirum per ipsum ieiunans ipsius dominatiuæ potestati se subijciat, est actus obedientiæ. Si vero ordinetur ad satisfaciendum Deo pro peccatis, est actus iustitiæ. Vnde *Ioelis* 2. Hortamur conuerti ad Deum in ieiunio. Si ordinetur ad obtinendam diuinam gratiam, eiusdem auxilia, & vitam beatam, est actus spei. Si assumatur ad medendum animæ, quatenus male afficitur a concupiscentijs corporis, est charitatis actus erga seipsum. Si ordinetur ad coercenda peccata, est actus iustitiæ punitiuæ, vt contingit, quando iniungitur pro pœnitentia. Si per ipsum intendatur liberare mentem a molestijs corporeis, vt possit liberius ad Deum se eleuare, est actus religionis. Vnde Chrisost. *hom.* 1. *in Gen.* Ieiunium *leues pennas animæ producit, vt in sublime feratur, & summa contemplari queat.* Et eodem pacto a cæteris virtutibus imperari potest.

6 Ex quibus sequitur contra Sectarios nostri temporis, posse Ieiunium ordinari a religione in cultum Dei, vt inter alios notat Valent. *tom. 3. disp. 9. quæst. 2. punc. 2. circa finem* ver. *Quinto controuersum est*. Cultus enim Dei complectitur eos omnes actus virtutis, qui fiunt in obsequium ipsius, obsequium enim est cultus, & ideo quicquid placere potest, dirigi potest in obsequium ipsius. Vnde *Tobiæ 12. Bona est oratio cum ieiunio*. 1. Ad *Corinth. 7. Vt vacetis ieiunio, & orationi*. Actor. 14. Cum *orasset cum ieiunationibus commendauerunt eos Deo* Et Dauid. *Psal. 34.* Humiliabam *in ieiunio animam meam*, vt nimirum sic humiliatam tanquam victimam offerret Deo iuxta illud Psal. 50. *Sacrificium Deo spiritus contribulatus, Cor contritum, & humiliatum Deus non despicies*. Hinc August. *lib. De vtilitate ieiunij* inquit *Excrucio me, vt Deus pareat; do de me pœnas, vt placeam oculis eius, vt delectem suauitatem eius, nam & victima excruciatur, vt in aram imponatur*. & Leo Papa *serm. 1. d. ieiunio* habet *Tria sunt, quæ maximè ad religiosas pertinent actiones, oratio scilicet, ieiunium, & eleemosina*.

An ieiunium sit virtus simpliciter, ita vt non possit vitiari ex fine. Decis. 5.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium non est virtus simpliciter ita vt non possit vitiari ex fine.*
2 *Ieiunium potest imperari ex fine malo.*
3 *An ieiunium factum cum peccato veniali concomitanti vitietur.*
4 *Ieiunium non habet valorem ex opere operato.*
4 *Impudentia Kemnitij.*

1 RESP. non esse talem actum virtutis, vt non possit vitiari ex malo fine apposito Ita Alens. 4. *par. q. 98. memb. 3. ar. 1.* Angles *in Florib. par. 2. in 4. q. 1.* De *ieiun. difficul. 3.* Quod ita debet intelligi, vt tiari possit actus ipse exterior ieiunande non autem verus actus ieiunij prouenies ab ipsa virtute, nam si prouenit a virtute, est actus virtutis, & impossibile est, quod actus virtutis sit vitium.

2 Ratio est, quia ieiunium non est immediate circa finem vltimum, vnde potest ordinari ad alios fines intermedios, quibus subordinetur. Hi autē fines sicut possunt esse boni, quia possunt esse fines aliarum virtutum, vt dictum est Decis. *præcedenti*: ita etiā possunt esse malivnde sicuti quando imperatur ex fine bono, induit rationem illius virtutis, ex cuius fine imperatur; ita etiam quando imperatur ex fine malo induit rationem mali prouenientem ex tali fine. Et hoc verum est, etiam si finis malus contineat materiam solius peccati venialis, nam adhuc ieiunium stat sub determinatione talis finis. Hinc Esaiæ 58. habetur. *Quare ieiunauimus, & non aspexisti, humiliauimus animas nostras, & nescisti? Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra, & omnes debitores vestros repetitis, ecce ad lites, & contentiones ieiunatis, & percutitis pugno impiè. Nolite ieiunare sicut ad hanc diem.*

3 An autem ieiunium factum cum peccato veniali concomitanter, inficiatur, vt si quis ieiunet quidem cum bona intentione satisfaciendi præcepto, & præstandi Deo debitum, sed tamen inaniter glorietur de suo ieiunio. Resp. negatiue iuxta ea, quæ in Actibus humanis tradidi. Nam sicut peccatum veniale non tollit gratiam, & charitatem, ita quando est concomitans cum opere bono, non soluit ordinem, quem alioquin habet opus bonum ad vltimum finem, vnde adhuc retinet propriam substantiam bonitatis.

4 Atque ex his colligitur, quam impudenter Kemnitius *in Examine Concil. Trident. sess. 25.* opponat Catholicis, quod sentiant, Ieiunium habere valorem ex opere operato ad propitiandum Deo, absque eo quod fiat in gratia, & cum cæteris debitis requisitis, quasi ignorent Deum reprehendere ieiunia, quæ non fiunt ex debito fine, & debitis circumstantijs.

An ieiunium Ecclesiasticum sit meritorium. Decis. 6.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium est meritorium, & quomodo.*
2 *Conducit ad vitam æternam.*
3 *Quando opus bonum sit meritorium.*
4 *Quid dicendum de ieiunio facto in statu peccati mortalis.*

1 AFFIRMATIVE respondendum est, & ita docet Fides catholica contra Hæreticos nostri temporis, qui negant, bona opera nostra esse meritoria apud Deum, & præcipue asserunt, ieiunium displicere Deo. Quos Concil. Tridentinũ damnauit *sess. 6. can. 31. & 32.* Intelligendum est tamen de ieiunio cum debitis requisitis, & conditionibus, quæ necessariæ sunt, vt opus bonum sit meritorium, vt traditur in materia de Gratia. Vnde in præsenti solum asfero, ieiunium esse tale opus virtutis, vt possit esse meritorium apud Deum, & vt tale a fidelibus posse assumi. Et ita specialiter tradunt Alens. *4 par. q. 101. memb. 1.* Angles *in Florib. par. 2. in 4. quæst. 2. de ieiunio difficul. 1.* Valent. *tom. 3. disp. 9. q. 2. punct. 2.* ver. *Tertio controuersum inter nos.*

2 Et præter loca sacræ scripturæ, quæ vniuersaliter docent, omnia opera bona esse meritoria, habetur clarum testimonium de ieiunio *Matth. 6.* Tu *autem cum ieiunas vnge caput tuum, & faciem tuam laua, ne videaris hominibus ieiunans, sed patri tuo, qui est in abscondito, & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.* Et loquitur de retributione vitæ æternæ, vt colligitur ex contextu. Vnde D. Augustin. *lib. De perfect. Iustitiæ cap. 8.* habet. *Post hanc vitam merces perficiens redditur, sed eis tantum, a quibus in hac vita eiusdem mercedis meritum comparatur. Non enim ad saturitatem iustitiæ, cum hinc exierit quisque perueniet, nisi ad eam, cum hic est, esuriendo & sitiendo cucurrerit.* Et Ambros. *Epist 82.* singulariter hoc tradit. *Audio homines esse, qui dicunt, nullum esse abstinentiæ meritum, nullum frugalitatis & c delirare eos, qui ieiunijs castigant carnem suam, vt menti subditam faciant, quod nunquam fecisset, nunquam scripsisset Paulus Apostolus, si detrimentum putasset Gloriatur itaque dicens castigo corpus meũ, & in seruitutem redigo.*

3 Ratio est eadem ac de omnibus operibus virtutis. tunc enim aliquod opus est de se meritorium, quando conducit operantem ad finem supernaturalem, & tunc conducit, quando per ipsum se dirigit in talem finem, & existit in gratia; nam tunc sicut viuit per gratiam, ita etiã facit opera vitæ, quando operatur cum debito ordine ad vltimum finem, quæ sunt assecutiua vitæ æternæ. Huiusmodi autem est ieiunium hominis existentis in gratia, si quidem cum sit moderatio cibi iuxta mensuram rationis respicientis vltimum finem supernaturalem, habet ex sua mensura, quod respiciat eumdem finem.

4 Ex his deducitur, quid dicendum sit de ieiunio facto in peccato mortali. De hoc enim certum est, quod non sit meritorium de condigno, quia cum sit opus mortuum & proueniens ab inimico Dei, non potest conducere ad vitam, nec esse medium ad obtinẽdam retributionem a Deo. Et ideo solum illi conuenit, quæ conueniunt cœteris bonis operibus factis in statu peccati, vt nimirum valeat ad præceptum adimplendum, & quamlibet aliam obligationem siue ex voto, siue ex pœnitentia iniuncta, & quod sit impetratorium, & meritorium de congruo. Et ita notat etiam Angles *in Florib. par. 2. in 4. quæst. 2. de ieiunio difficul. 6.*

An ieiunium Ecclesiasticum sit satisfactorium. Decis. 7.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium est satisfactorium pro pœna temporali debita peccatis.*
2 *Scriptura sacra & Patres admittunt vim satisfactiuam in ieiunio.*
3 *Opus obsequiosum exhibitum Deo est satisfactiuum.*
4 *Ieiunium voluntarium etiam susceptum cum voto est satisfactiuum.*
5 *Ieiunium iniunctum pro pœnitentia a confessario est speciali modo satisfactorium.*

1 SECTARII nostri temporis Caluinus, Khemnitius, & alij negant ieiunium esse satisfactorium. Sed Fides catholica docet, esse satisfactorium pro pœna temporali, si debita requisita concurrant. & ita definitum

tum est in Tridentino *sess. 14. can. 13.* vbi habetur. *Si quis dixerit pro peccatis quo ad pœnam temporalē minime Deo per Christi merita satisfieri pœnis ab eo inflictis, & patienter toleratis, vel a Sacerdote iniunctis, sed neque sponte susceptis vt ieiunij, orationibus, eleemosinis, vel alijs etiam pietatis operibus, atque ideo optimam pœnitentiam esse tantum nouam vitam, anathema sit.*

2 Et desumitur etiam ex Sacra Scriptura *lib. 3. Reg. cap. 21.* vbi de Achab dicitur, quod mediante ieiunio, & pœnitentia obtinuit remissionem pœnæ. *Cum audisset Achab sermones istos, scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam, ieiunauitque, & dormiuit in sacco, & ambulauit demisso capite. Et factus est sermo Domini ad Heliam Thesbitem dicens Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? Quia igitur humiliatus mei causa, non inducam malum in diebus eius.* Et Ionæ *cap. 3.* Deus pepercit Niniuitis, quia egerunt pœnitētiam in ieiunio. *Vidit Deus opera eorum, & pœnitentiam Niniuitarum, quia conuersi sunt de via sua mala, & misertus est Deus super malitia, quam locutus fuerat, vt faceret eis, & non fecit.* Hinc D. August. *lib. De vtilitate ieiunij*, loquens de ieiunio. *Ne quisquam ieiunans ex Ecclesiæ consuetudine cogitet apud se, & dicat sibi ipsi. Quid facis, quia ieiunas &c. Deo ergo places, quia te excrucias? ergo crudelis est, qui delectatur pœnis tuis. Responde huiusmodi tentatori. Excrucio me, vt ille parcat, do de me pœnas, vt ille subueniat.* D Cyprianus *lib. 4 Epist. 4. Ad Cleru n, & plebem.* similiter habet *Admoneo religiosam sollicitudinem vestram, vt ad placandum, atque exorandum Dominum non voce solum, sed & ieiunijs, & lacrimis, & omni genere deprecationis ingemiscamus* Chrisost. *serm. 1. de ieiunio.* Peccauit *alius; ieiunabit, seipsum castigans, vt effugiat pœnam.* Et passim plura alia habentur apud Patres.

3 Ratio est, quia omne obsequium Deo exhibitum est satisfactiuum pro pœna peccatis debita, in virtute meritorum Christi, nam obsequium opponitur offensæ, & per ipsum restituitur ille honor, qui per offensam ablatus est, atque adeo recompensat suo modo offensam. Ieiunium autem procedens ex corde pœnitenti est obsequium, quo suo modo recompensatur pœna sustinenda pro offensa, & ideo est suo modo satisfactiuum.

4 Et hæc, quæ dicta sunt non solum procedunt, de ieiunio, quod indicitur ab Ecclesia, sed etiam de voluntarie suscepto siue cum voto, siue omnino libere vt cum Alensi *par. 4. q. 101. memb 2. ar 4* notat Angles *in Florib. par. 2. in 4. q. 2. De ieiunio difficul. 5.* Adhuc enim habet eamdem pœnalitatem, & ideo correspondet ex parte pœnæ debitæ pro peccatis: vnde si offeratur Deo in satisfactionem, & concurrant conditiones requisitæ, vt sit acceptum, obtinebit vim satisfaciendi.

5 Atque a fortiori procedunt de ieiunio iniuncto in confessione sacramentali, quia ordinatur ad satisfaciēdum pro pœna peccatis debita à ministro Christi imposita, quigerit vicē ipsius; & proinde habet quod mediante sua pœnalitate satisfaciat in virtute sacramenti. & consequenter illi conuenit specialis vis in ordine ad satisfaciendum. An autem requiratur, quod fiat in gratia, vt obtineat suum effectum satisfaciendi, pertinet ad materiam pœnitentiæ, de quo apud Doctores vtraque opinio reperitur.

An recte in ieiunio Ecclesiastico prohibeantur aliqui cibi. Decis 8.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia recte prohibet aliquos cibos in ieiunio.*
2 *Abstinentia a certo genere ciborum in ieiunio vtilis est, & bona.*
3 *Commendatur in scriptura.*
4 *Omnes cibi de se sunt permissi, possunt tamen ex iusto fine prohiberi aliqui ex ipsis.*
5 *Eustachius cur damnatus in Cōcilio Gangrensi ob abstinentiam a carnibus.*
6 *Quam abstinentiam a quibusdam cibis improbet Apostolus.*
7 *Lautitia in piscibus cur non obstet ieiunio.*

1 HÆRETICI nostri temporis damnant delectum ciborum in ieiunijs, & volunt, quod male aliqui cibi ab Ecclesia prohibeantur. Sed tenendum est tanquam certum de fide, quod rectè ab Ecclesia prohibeantur in ieiunijs aliqui cibi. Ita Concilium Toletanum primum *in assertione Fidei* Braccarense *can. 14.* Et constat ex praxi vniuersalis Ecclesiæ, contra quam di-

disputare insolentissima insania est, ait D. August. *Epist.* 118. *ad Ianuarium*.

2 Ratio autem est. Quia recte ab Ecclesia præcipitur omne id, quod vtile est ad consequendam salutem. Tale autem est ieiunium cum abstinentia a certo genere ciborum; si enim abstinentia de se est bona, erit etiam bona specialis forma abstinentiæ a certo genere ciborum, vt pote magis efficax ab obtinendos illos effectus, quos obtinet abstinentia a quantitate cibi Vnde August. *lib. 3. contra Faust. cap. 5.* habet *Catholici edomandi corporis causa, propter animam in orationibus amplius humiliandam, non quod illa esse immunda credant, non solum a carnibus, verum a quibusdam etiam terræ fructibus abstinent, vel semper sicut pauci, vel certis diebus, atque temporibus, sicut per quadragesimam fere omnes*. & Theodoret. *in Epitome diuinor. Decretor.* cap. *De abstinentia* ait *A vino, & ab esu carnium, & ab alijs eiusmodi abstinentiam non similiter ac hæretici amplectitur Ecclesia*.

3 Et propterea in sacra Scriptura commendatur ieiunium cum abstinentia a certo genere ciborum. Daniel. 10. *Trium hebdomadarum diebus panem desiderabilem non comedi, & caro, & vinum non introierunt in os meum*. Et Matth. 3. de Io. Baptista dicitur. *Esca autem eius erat Locustæ, & mel syluestre*.

4 Neque subsistit, quod obijciunt hæretici de Euangelica libertate circa vsum ciborum, vt habetur Matth. 3. & 15. *Non quod intrat in os coinquinat hominem* Ad Tit. 1, *omnia munda mundis* Ad Coloss. 2. *Nemo vos iudicet in cibo, & potu* 1. Corinth. 8. *Neque si manducauerimus abundabimus; neque si non manducauerimus deficiemus* 1. ad Timoth. 4. esse doctrinam demoniorum abstinere ab aliquibus cibis, quos Deus creauit ad percipiendum. Vnde Gen. 9. dicitur, omnia viuentia tradita nobis in cibum. Nam ex his tantum colligitur, quod omnes cibi mundi sint, & nobis concessi, & propterea a nullis sit abstinendum vt immundis. Non autem quod non possint ab Ecclesia prohiberi ob macerationem corporis, & ob alios bonos fines. non obstante, quod non fuerint prohibiti in ieiunijs veteris testamenti, quia potest modo abstinentia præcipi secundum aliam mensuram.

5 Neque rectè obijciunt, quod Eustachius damnatus sit in Concilio Gangrensi, quia abstineret a carnibus. Nam abstinebat, quia putabat vsum carnium illicitum, & vtentem non posse habere spem salutis asserebat, vt desumitur ex *Can.* 2. illius Concilij, vbi talis error damnatur.

6 Neç similiter. Quod Apost. *Ad Coloss.* 2. improbet abstinentiam a quibusdam cibis, quia non improbat abstinentiam ob fines intentos ab Ecclesia, sed abstinentiam more iudaico sumptam: vnde ait *Nemo vos iudicet in cibo, & potu*. & abstinentiam ex superstitioso cultu angelorum. ait enim *Nemo vos seducat volens in humilitate, & religione angelorum, quæ non vidit ambulans, &c.*

7 Denique obijciunt, quod abstinentia a carnibus est cum multa lautitia piscium, vnde minus valet ad refrænandam carnem. Sed respondetur, quod talis lautitia non est prohibita, quia adhuc est intra ordinem ciborum concessorum in ieiunio; & si continet excessum, est prohibita præcepto naturali temperantiæ: si vero non continet, non est mala. Quia autem qui ea vtuntur, adhiberent etiam in carnibus, si essent concessæ, ideo adhuc in ieiunio sentiunt aliquam macerationem, & proinde obtinetur finis ieiunij.

DE ABSTINENTIA

A certo genere ciborum, & eiusdem excessu.

An sint aliqui cibi, a quibus abstinendum sit tanquam ab immundis: & an Ecclesia in ieiunio hoc intendat. Decis. 9.

SVMMARIVM.

1 *Error hæreticorum circa commestionem carnium.*
2 *Nullus cibus est immundus, sed omnes adhiberi possunt.*
3 *Dictus hæreticorum error fuit prædictus ab Apostolo, & confutatus.*
4 *Catholici non abstinent certis diebus a carnibus ob immunditiam ipsarum, sed ob corporis mortificationem.*
5 *Cur cibi comedendi benedicantur.*
6 *Cibi immundi in veteri lege modo non sunt immundi.*

1 HÆRETICI Taciani alias Encratitæ, vt refert D. Augustin. *De Hæresibus cap.* 25 Item Manichei, vt refert idem Augustin. *cap.* 46. *De Hæresib.* & Priscillianistæ, vt desumitur ex Concil. *Toletano* 1. *in Assertione Fidei*, & Braccarensi 1. *Can.* 14 abominabantur carnes tanquam immundas, & malas factas a Demone, aiebant Manichæi, ex fæculenta materia mali. Vnde Sectarij nostri temporis imponunt Catholicis, quod sequantur prædictum errorem, vt præcipue Kemnitius *in Exam. Concil Trident. sess.* 25.

2 Fides tamen Catholica docet, nullum cibum esse immundum, sed omnes posse indifferenter adhiberi, etiam si sint carnes. Et ita definitum est in Concil. *Toletano* 1. *in Assertione Fidei* vbi damnatur prædictus error his verbis. *Si quis dixerit vel crediderit, carnes auium, seu pecudum, quæ ad escam datæ sunt, non tantum pro castigatione hominum abstinendas, sed execrandas esse, anathema sit.* & a Concil. Braccarensi 1. *can.* 14. ita sanciente. *Si quis immundos putat cibos carnium, quas Deus in vsum hominum dedit, & non propter afflictionem sui corporis, sed quasi immunditiam putans, ita abstineat ab eis, vt nec olera cocta cum carnibus prægustet, sicut Manichæus, & Priscillianus docuerunt, anathema sit.* & a Concil. *Florent. in doctrina tradita Armenis.* vbi Concil. habet. *Firmiter credimus, omnem creaturam Dei bonam esse, nihilque reijciendum, quod cum gratiarum actione suscipitur, quia iuxta verbum Domini. Non quod intrat per os coinquinat hominem*; Atque ciborum mundorum, immundorumque differentiam Mosaicæ legis docet pertinere ad cœremonialia, quæ aduenientе Euangelio transierunt.

3 Et desumitur ex scriptura *Luc.* 10. vbi Christus inquit Apostolis *Mãducate, quæ apponuntur vobis*, & *Matth. cap.* 15. *ver.* 11. Nullam immunditiam affert secum quilibet cibus *Non quod intrat in os coinquinat hominem*. Et 1. *ad Corinth. cap.* 10. habetur. *Omne quod in macello venit, manducate, nihil interrogantes propter conscientiam. Et si quis vos vocat infidelium ad cœnam, & vultis ire, omne, quod vobis apponitur, manducate nihil interrogantes propter conscientiam.* Imo Apostolus 1. *ad Timoth. cap.* 4. admonuit futuram hanc impiam superstitionem, vt ab ipsa caueremus. *In nouissimis temporibus descendent quidam à fide attendentes spiritibus erroris, & doctrinis demoniorum in hypocrisi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam, prohibentes nubere.* (Manichæi damnabant nuptias tanquam factas a diabolo) *& abstinentes a cibis, quos Deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & ijs, qui cognouerunt veritatem. Quia omnis creatura Dei bona est, & nihil reijciendum, quod*

cum

cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per verbum Dei, & orationem. Quibus manifestè confutatur prædictus error. Vnde etiam D. August. *cap. 14. contra Adamantium Manichei discipulum.* ad propositum ponderat hunc locum. *Apertissime istos.* (hæreticos) *significauit Apostolus, cum dicit In nouissimis temporibus futuros quosdam prohibentes nubere, abstinentes a cibis, quos Deus creauit. Hos enim proprie designat, qui non propterea temperant a cibis talibus, vt, aut concupiscentiam suam refrænent, aut infirmitati alterius parcant, sed quia ipsas carnes immundas putant, & earum creatorem* Deum *esse negant.*

4 Ex quibus manifestum fit, quam impudentissima sit impostura aduersariorum, quod nos Catholici sequamur hunc errorem. Nam si esset verum, abstineremus semper a carnibus, non autem solum certis diebus; vnde cum aliquoties in hebdomada illis vescamur, constat, nos non tribuere ipsis aliquam immunditiam. Vnde August. *lib. 3. contra Faustum Manicheum cap. 5.* habet *Christiani non hæretici, sed Catholici edomandi corporis causa propter animam in orationibus amplius humiliandam, non quod illa immunda esse credant, non solum a carnibus, verum a quibusdam etiam terræ fructibus abstinent, vel semper, sicut pauci, vel certis diebus, atque temporibus, sicut per quadragesimam ferè omnes &c. Vos autem* (Manichei) *ipsam creaturam negatis bonam.*

5 Vnde etiam falso dicunt, quod quando benedicimus cibos, precemur, quod ab ipsis discedat virtus inimici. Talis enim benedictio non ad hoc destinatur, sed est quædam laudatio Dei eo, quod nobis prouiderit de congruo alimento, & precatio quædam, vt ab ipso obtineamus, quod vsus talium ciborum sit nobis proficuus, & aliquo modo sanctificetur cibus, vt cum sumamus in Dei honorem iuxta supracitata verba Apostoli. *Quia omnis creatura Dei bona est, & nihil reiiciendum quod cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per verbum Dei, & orationem.*

6 Est tamen aduertendum, quod modo non vigent prohibitiones legis veteris, quibus vetabantur aliqui cibi etiam tanquam immundi, vt carnes porcinæ, nam talis lex totaliter abrogata est. Neque modo cibi illi, qui tunc habebantur pro immundis, debent censeri immundi, quia illa immunditia non erat naturalis, sed legalis constituta a lege, quæ cessauit, & non amplius obligauit quò ad cœremonialia, vt notauit Concil. Florent. *in doctrina tradita Armenis.* Vnde si quis modo vellet abstinere ab illis cibis tanquam immundis, peccaret, & sequeretur superstitionem iudaicam. Vnde Apostolus *Ad Colossenses cap. 2.* contra eos, qui volebant quasdam legales obseruantias esse seruandas ait *Nemo ergo vos iudicet in cibo, aut potu, aut in parte diei Festi, aut Neomeniæ, aut Sabbathorum, quæ sunt vmbra futurorum.*

An liceat Idolothytis vesci. Decis. 10.

SVMMARIVM.

1 *No licet idolothytis vesci in contemptum religionis, aut cum scandalo.*
2 *Seclusa contemptu religionis, & scandalo adhuc non licet secundum Petrum Nauarrum.*
3 *Est licitum.*
4 *Seclusa contemptu religionis, & scandalo nihil habent mali.*
5 *Nolens vesci idolothytis in extrema necessitate peccaret mortaliter.*
6 *An suffocatum sit modo licitum.*

1 CERTVM est, quod non licet Idolothytis vesci, quando hoc videretur quædam cooperatio, & consensus in idolatriam, nam tunc cõcurrit confessio fidei obligans abstinere a tali manducatione, & proinde manducans peccaret contra ipsam. Vt si à tyranno quis cogeretur vesci in hunc finem; tunc enim potius mors oppetenda est, quam manducare. vnde *lib. 2 Machab. cap. 6.* Laudatur Eleazarus, quod noluerit carnes porcinas manducare quia iubebatur manducare in contemptum religionis. Facit Cap. *Nolite.* Cap. *Non solum 2. 11. quæst. 3.* & Cap. *Sacris* De *his quæ vi, metusue &c.* Similiter nec etiam licitum est vesci, quando ob infirmitatem proximi adesset scandalum. Quod satis indicat Apostolus *2. ad Corinth. cap. 8.* Et hoc tantum voluit D. August. De *bono coniugali cap. 16.* & refertur in cap. *Sicut satius 32. quæst. 4.*

2 An autem secluſa cooperatione in idolatriam, atque conſenſu, & etiam ſcandalo liceat veſci, negant Adrian. *Quod lib. 1. ar. 3* Gerſon *2. par. tract. De abſtinent. Carthuſ. Alphabet. 39* Petrus Nauar. *De Reſtitut. lib. 2. cap. 3. num. 68.* vbi docet, vnumquemque debere abſtinere, etiam ſi fame moriturus ſit, & citat nonnullos alios, qui tamen non loquuntur in præſenti caſu, ſed quando manducatio eſſet contra confeſſionem fidei.

3 Itaque tenendum eſt, quod liceat manducare Idolothita quando manducatio non eſt contra exteriorem confeſſionem fidei, & non adeſt ſcandalum puſillorum. Ita Gloſ. *in Cap. Sicut ſatius 32. q. 4.* verbo *Fame* Archidiacon. & Turrecrem. *in dictum Cap.* Marquardus de Suſannis *Tract. de Iudæis par. 4. cap. 4. num. 23.* Victoria *Relect. De temperantia. num. 3.* ver. *Et ex eodem patet* Vaſquez *1. 2. diſp. 162. cap. 5.* Salas. *diſp. 11. de legib ſect. 2. num. 26.* quamuis ſolum videatur loqui in extrema neceſſitate. ſicut etiam Bonacina *diſp. 2. de Peccatis q. 8. punct. 2. num. 18.* Baltaſſar Gomez de Ameſcua *lib. 2. de Poteſt. in ſeipſum cap. 6. num. 12.* Et declaratur ab Apoſtolo *2. ad Corinth. cap. 8.* vbi habet *Quidam autem conſcientia vſque nunc idoli quaſi idolothytum manducant; & conſcientia ipſorum cum ſit infirma polluitur. Eſca autem nos non commendat Deo. Neque ſi manducauerimus, abundabimus: neque ſi non manducauerimus, deficiemus. Videte autem ne forte hæc licentia veſtra offendiculum fiat infirmis.* & pergit oſtendere, quod tantum ratione ſcandali abſtinendum ſit.

4 Ratio eſſe poteſt, quia adhuc ſunt cibi inſtituti à Deo propter noſtram ſubſtentationem, & ſolum eſſet ab ipſis abſtinendum propter ſcandalum, quod exhiberetur ex quadam extrinſeca apparētia conſenſus in venerationem idoli; hoc autem ceſſat apud nos Chriſtianos, qui cognoſcimus, & profitemur, vnum eſſe tantum verum Deum, & proinde ceſſat præſumptio talis peccati, atque adeo non ſunt apud nos materia peccati: vnde in eadem *Epiſt. 1. ad Corinth. eodem cap. 8. ver. 4.* ait Apoſt. *De eſcis autem, quæ idolo imolantur, ſcimus, quia nihil eſt idolum in mundo, & quod nullus eſt Deus, niſi vnus.*

5 Ex quibus rectè deducit Ameſcua *citato lib. 2 de poteſt. in ſeipſum cap. 6. num. 12.* ver. *Tertio mirum eſt. in fine*, quod peccaret mortaliter, qui in extrema neceſſitate conſtitutus, & non habens alium cibū, vellet potius mori, quam comedere idolothyta; nam eſſet homicida ſuipſius, ſecluſo tamen contemptu religionis, & ſcandalo.

6 Et hoc idem dicendum eſt de ſuffocato, quod licet fidelibus fuerit prohibitum in primitiua Eccleſia, ſicut etiam idolothyta vt habetur *1. Corinth. 10.* Vt *abſtineatis vos ab immolato, ſimiliter, & ſanguine ſuffocato.* Quia tamen non prohibebatur, quia de ſe malum eſſet, ſed ne generarent ſcandalum in infirmis, vt deſumitur ex *cap. 8. Eiuſdem epiſt.* ideo modo, quia ceſſauit occaſio ſcandali, eſt licitum de illo manducare, vtnotat Concil. Florentinum *in doctrina tradita Armenis*, vbi habet, quod illa prohibitio congruebat illi tempori, & quod modo ceſſauit, quia ceſſauit cauſa.

7 Quando autem D. Auguſt. *Epiſt. 154. in fine* dicit, melius eſſe etiam in extrema neceſſitate famis idolothytum in idolio poſitum reſpuere, loquitur tantum per modum conſilij: & quia tunc adhuc habebat aliquam apparentiam communicationis in idolatria. Ob quam cauſam etiam Leo Papa *Epiſt. 77. ad Nicetam c. 1.* loquens de captiuis, qui apud Gentiles comederant Idolot. ita obindigentiā, ait debere agere pœnitentiam, quia nimirum adhuc vigebat lex eccleſiaſtica id prohibens.

An liceat comedere carnes humanas.

Deciſ 11.

SVMMARIVM.

1 *Non licet occidere hominem ob quamcunque neceſſitatem comedendi eius carnes.*
2 *Secluſa neceſſitate non licet comedere carnes hominis alias occiſi.*
3 *An liceat relinquere corpora hominum inſepulta.*
4 *Quando alius cibus non ſuppetit licet ſecundum aliquos edere carnes hominis alias occiſi.*
5 *Neque in extrema neceſſitate eſt licitum*
6 *Intrinſecè mala nunquam ſunt licita.*
6 *Cõmeſtio carnis humanæ eſt intrinſece mala*
7 *Corporibus defunctorum eſt debitus honor, & qualis.*
8 *Peruertitur ordo naturæ ſi comedantur carnes humanæ.*
9 *In extrema neceſſitate nemo tenetur veſci carnibus humanis.*
10 *Præceptum naturale tuendi, & conſeruandi propriam vitam non dat facultatem comedendi carnes humanas.*

11 *Cur licitum adhibere carnes humanas pro medicina.*

12 *Quæ præcepta naturalia obligent cum discrimine vitæ.*

13 *Si est peccatum comedere carnem humanam, erit semper mortale.*

---

1 QVOD non liceat comedere occidendo homines in ordine ad comedendum, certum omnino est, quia homo non est factus a Deo, vt inseruiat pro cibo alterius hominis; non enim de ipso est dictum a Deo, sicut de cœteris animantibus *Gen.9. Omne, quod mouetur, & viuit, erit vobis in escam, quasi olera virentia tradidi vobis omnia, excepto, quod carnem eum sanguine non comedetis.* Imo in præceptis secundæ tabulæ est prohibitum occidere hominem. Vnde tam iure diuino, quam naturali id prohibitum est, & proinde nunquam stante quacunque necessitate est licitum, occidere hominem in ordine ad escam. Neque in hoc sensu procedit quæstio, sed de carnibus hominis alias occisi.

2 Conueniunt etiam omnes, præsertim infra citãdi, quod, secluſa necessitate, non sit licitum comedere carnes humanas hominis alias occisi. Hoc enim est contra pietatem naturalem, quæ naturali lumine illustrante dictauit semper omnibus nationibus ciuiliter viuentibus, & non more brutorum, corpora mortuorum esse sepelienda, vnde stante tali sensu ex instinctu rationis communi apud omnes populos, colligitur, non posse destinari ad escã carnes humanas sine violatione pietatis naturalis, quod, cũ sit in re graui, continebit peccatum mortale. Imo talis comestio omnibus est abominabilis hoc dictante lumine naturali; & communiter, qui comedunt humanas carnes, censentur facere contra dictamen rationis, & esse gentes feras, quibus lumen rationis sit ita offuscatum, vt non discernant, quid honestum sit, & quid turpe, & hoc totum dictat lumen rationis.

3 Nec obstat, quod aliquando corpora mortuorum proijciuntur insepulta, quia hoc solum permittitur in aliqua magna mortalitate, vt contingit tempore pestilentiæ, quia tunc sepultura censetur impossibilis: pietas autem naturalis, cum sit præceptum positiuum, non obligat ad id, quod est moraliter impossibile.

4 An autem stãte graui necessitate, quando alij cibi non suppetunt, sint licitæ carnes humanæ occisorum. Affirmant Caiet. *2.2 quæst.148 ar.2.circa finem § Ad secundum vero. in fine* Nauar. *in Manuali c.23. num.122. latinè, Hispanè vero num.130.* Abulensis *quæst 32. in cap.6. lib 4. Reg.* Martinus de Magistris *quæst.2. de Gula* Tolet. *lib.8. sum. cap.60. num.2.* ver. *Quinto quando cibus.* Sà *verbo* Comedere *num.1.* Lessius *lib.4. de Iust. & iure cap.3. dub.2. num.10.* Sanchez *lib.1. in Decal. cap.18. num.12.* Fragosus *par.1. Regiminis Reipub. Christ. lib.5. disp.12. §.13. num.73.* ver. *Probabilius tamen.* Laiman *lib.3. Theol. mor. sect.4. num.3.* ver. *Sed quæstio &c.* Megalius *par.2. Prompt. verbo* Gula *num.7.* Quia, licet iure naturæ sint prohibitæ carnes humanæ, non tamen omnia præcepta iuris naturæ obligant cum discrimine vitæ, & necessitas cooperit inhumanitatem. Sic etiam Hebrei in extrema necessitate admittebant carnes immundas in cibum, cum alias non admitterent.

5 Sed negatiuam sententiam tenent Victoria Relect. *de temperantia num.6.* ver. *Hoc tamen non obstante.* Valentia *tom.3. disp.9. quæst.3. punct.1.* ver. *Ex quibus rationibus* Azor *tom.1. lib 7 cap.22. quæst.4.* Facundez *præcep.4 Eccles. lib.1. nu.6.* ver. *Dicendum tamen.* & est procul dubio sententia D.Th. *2.2. quæst.142. ar.4. ad 3.* vbi habet; *Sed illa vitia, quæ excedunt modum humanæ naturæ, sunt magis exprobabilia, & tamen etiam illa videntur reduci ad genus intemperantiæ secundum quemdam excessum, sicut si aliquis delectaretur in comestione carnium humanarum, aut in coitu bestiarum, aut masculorum.* Vbi notandum est, quod ponit comestionem carnium humanarum tanquam vitium excedens modum humanæ naturæ, & eiusdem generis cum coitu bestiarum, quæ nunquam fiunt licita.

6 Et hæc sentẽtia mihi videtur probabilior, & sequenda. Quæ enim sunt intrinsecè mala, nunquam fiunt licita ex quacunque necessitate, vt constat in mendacio, quod non est adhibendum neque pro vita alicuius tuenda Cap. *Nequis*, Cap. *Omne genus*, & Cap. *Si quis. 2.2. quæst.2.* Comedere autem carnes humanas est intrinsecè malum, atque adeo in nullo vnquam casu licitum. Quod autem sit intrinsecè malum ex eo constat, quia illud est intrinsecè malum, quod est ab intrinseco contra ordinem præscriptum à natura; nam ex hac contrarietate habet, quod sit con-

tra regulas rectæ rationis: vnde mendacium non alia ratione est intrinsecè malum, nisi quia verba, quæ a natura ordinata sunt ad exprimendos intrinsecos conceptus animi, discordant ab ipso conceptu, & proinde est abusus quidam verborum contra finem intētum à natura; sic etiam coire cum brutis, & alia huiusmodi; Comedere autem carnes humanas est ab intrinseco suo contra ordinem naturæ, si quidem carnes humanæ non sunt à natura ordinatæ ad escam; quod ex eo patet, quia adhibere aliquid ad escam, est illo vti, vsus autem supponit dominium supra rem, nullum autem dominium habemus supra corpus alterius, vt de ipso ad libitum disponere possimus, & ideo hoc a natura est nobis prohibitum non secus, ac est nobis prohibita occisio, ideo enim possumus occidere bruta, & adhibere in cibum, quia habemus dominium supra ipsa.

7 Quod etiam confirmatur. Corporibus defunctorum est debita reuerentia iuxta merita, & excellentiam animæ. Sicut enim Ecclesia, lumine Spiritus Sancti ducta, destinat religiosos honores ijs, qui cum sanctitate decesserunt, ita lumen naturæ ostendit, veneranda illorum corpora veneratione naturali, qui cum virtute naturali decesserunt: & vniuersaliter dictat, omnium corpora ex eo, quod sint creaturæ rationales, custodienda esse tanquam corpora proximorum, & in eadem natura nobis coniunctorum, & proinde sepelienda esse, ab iniurijs vindicanda. Quod præsertim verum est, quia cum animæ superstint, honor factus corporibus, censetur factus animabus, sicut etiam iniuria, quia corpus adhuc est aliquid ipsarum. Ergo iure naturæ est prohibitum carnibus humanis vesci, tanquam id, quod est contra ordinem institutum à natura, & proinde quod ab intrinseco suo continet dissonantiam ad rectam rationem. Vnde etiam malefactores censentur puniri in corporibus, si inhumata relinquantur, aut proijciantur bestijs; hoc ostendente lumine naturæ, quod non esset verum, nisi exigerent corpora honorari.

8 Præterea ideo non possumus occidere hominem, vt vtamur in cibum, etiam, in extrema necessitate, quia esse ipsius non est propter nostram substentationem: vnde ordinare esse ipsius ad nostram substentationem est peruertere ordinem naturæ, quod, cum sit malum semper, reddit illicitum id, in quo reperitur. talis autem ordo peruertitur, quando carnes occisorum, etiam in extrema necessitate, ordinantur in cibum, quia adhuc in illo casu esse illorum corporum non est propter nostram substentationem, sed etiam adhuc propter animam; nam sicut trahit ipsum ad honorem sibi debitum, ita etiam trahit ad esse propter se ipsam, & non propter substentationem alterius.

9 Denique, si carnes humanæ essent cibus licitus in extrema necessitate, teneretur quisque ijs vesci, quando non haberet alium cibū; nam ratione præcepti naturalis conseruandi propriam vitam, tenetur adhibere omnia media licita, & necessaria, qualis est illa comestio in illo casu. Non tenetur autem comedere, vt fatentur etiam Auctores oppositæ sententiæ, præsertim Sanchez *citato lib. 1. in Decalog. c. 18. num. 14.* Et ex eo satis patet, quod a nemine traditum est, quod adsit obligatio comedendi, cū tamen in pluribus vrbibus obsessis multi fame perirent potius, quam comedere carnes occisorum. nec cuiquam venerit in mentem, quod teneretur comedere, imo semper abominatum fuit, vt constat ex historijs.

10 Nec obstat, quod adsit præceptum naturale tuendi propriam vitam, & proinde quod huic præcepto debeat cedere aliud præceptum de non comedendis carnibus humanis. Nam præcepta negatiua naturalia non cedunt positiuis, quia positiua non dant ius ad ea, quæ habent intrinsecam deformitatem, qualia sunt omnia à natura prohibita, vt edere carnes humanas. Sic præceptum conseruandi propriam vitam non dat ius occidendi hominem, vt de illius carnibus comedamus, mentiendi, formicandi, & aliorum huiusmodi. Quia solum dat ius ad media licita, & ab ipsa natura instituta pro tali fine. Vnde, si licitum est in tali casu, auferre rem alterius, id contingit, quia non est amplius furtum, si quidem in tali casu cessat ratio furti, si quidem res alterius est illi debita, quia ex natura sua est aliquid ordinatum ad substentationem.

11 Sed dices; ex hoc sequeretur, quod neque esset licitum adhibere carnes humanas pro medicina, quod tamen est falsum, vt tradunt Doctores, & praxis docet. Resp. hoc non sequi, sed esse disparem rationem, nam ordinare carnes humanas in cibum, dicit, quod esse corporis humani sit propter substentationem, quod ipsum constituit sub dominio comedentis, cum tamen a natura non sit ad hoc institutum,

vnde

vnde continet peruersionem ordinis naturalis, & facit, quod propria substantia fiat de substantia proximi cum illius destructione, quia cibus ordinatur, vt conuertatur in substantiam comedentis. At non sic, quando ordinantur in medicinam, quia hæc dirigitur ad expellendum morbum, & pugnandum cum ipso, non autem vt nutriat, & ideo carnes humanæ non se habent per modum cibi, sed per modum auxilij ad expellendum malum; hoc autem auxilium potest esse ab eo, cuius sunt carnes, nam reducitur ad opus charitatis, in quo nulla est peruersio ordinis naturæ; nam sicut quilibet potest vitam offerre pro amico, ita etiam exhibere propriam carnem pro auxilio alterius; at non potest se exhibere in cibum, quia hoc est à natura prohibitum, quæ taxauit cibum carnium ad animalia, quæ homini subiecit. Nec valet, quod sicuti licet profundere vitam pro saluanda vita proximi, ita etiam liceat pro vita proximi seruanda exponere proprias carnes in cibum. Quia neque pro proximo licet intendere propriam mortem, aut cum intentione moriendi se exponere periculo, sed solum intendere salutem ipsius, licet per accidens sequatur mors propria. In casu autem nostro directè intenderetur comestio carnis humanæ ob vitam conseruandam, nam media directè intenduntur.

12 Ad id, quod afferebatur pro opposita sententia, resp. quod præcepta naturalia obligant cum discrimine vitæ, quando prohibent aliquid, quod habet intrinsecam malitiam. Vnde pro saluanda vita non licet mentiri, fornicari, coire cum bestijs, quia cum non possit ab ipsis separari turpitudo, nec etiam stante discrimine vitæ fieri possunt licita. Nec est eadem ratio de carnibus immundis respectu Hebreorum, nam immunditia erat tantum legalis, atque adeo ex lege positiua, quæ non obligabat cum discrimine vitæ, vt patet etiam in alijs huiusmodi legibus.

13 Ex his colligitur contra Caiet. *n.* 4. citatũ, comedere carnes humanas, præsertim extra necessitatem, esse peccatũ mortale, quia in re graui præuertitur ordo naturæ, & fit præiudicium graue illi corpori, & consequenter animæ illius. Vnde in re graui est contra charitatem proximi, si quidem est grauis abusus eorum, quæ sunt proximi cum vsurpatione dominij; & contra naturalem pietatem illi debitam.

Resoluuntur nonnullæ aliæ difficultates circa comestionem carnium humanarum. Decis. 12.

SVMMARIVM.

1 *Ad vitandam mortem minitatam licet secundum aliquos comedere carnes humanas.*
2 *Non licet.*
3 *Multo minus, si proponantur in odium religionis.*
4 *Lex, quod custos arcis comedat prius proprium filium, quam illam dedat hostibus, est impia, & barbara.*
5 *Cur possimus vitam exponere pro principe, non autem pro conseruandis vrbibus occidere innocentes.*

1 DVBITARI potest, an timere mortis liceat carnes humanas appositas comedere. Et affirmatiuè respondet Sanchez *lib.* 1. *in Decal. cap.* 18. *n.* 13. Fragsous *par.* 1. *Regim. Reip. Christianæ lib.* 5. *disp.* 12. *§.* 13. *num.* 74. cum cæteris Doctoribus citatis pro priori sententia Decis. *præcedenti num.* 4. Quia, si licet comedere in extrema necessitate ad conseruandam vitam, licebit etiam ad eamdem conseruandam comedere, quando periculum extrinsecus aduenit, quia parum refert, quod metus sit ab intrinseco, vel ab extrinseco.

2 Sed tenendũ est, neque in hoc casu licere, manducare carnes humanas appositas, & potius mortem subeũdam esse, vt docet Victoria *Relect. de Temperant. num.* 6. ver. *Item si hoc*. Quia non licet vti medijs ad conseruandam vitam, quæ à natura non sunt concessa in hunc finem, quia eo ipso, quod ordinantur, peruertitur ordo naturæ, & consurgit aliquid intrinsece malum. Cibus autem carnium humanarum non est medium ordinatum, neque concessum à natura ad substentandam vitam, & ideo nunquam licet, ipsum adhibere ad hunc finem, sicut non licet, adhibere mendacium, adulterium, & alia huiusmodi media. Facit ad hoc Cap. *Omne genus*. Cap. *Si quis.* 22. *quæst.* 2.

3 Et hoc à fortiori verum est, si quis in odium religionis vellet cogere ad edẽdas carnes humanas; tunc enim concurrit

etiam necessitas confitendi fidem, quam nunquam licet negare. Vnde nec Eleazarus 2. *Machab. cap. 6.* voluit comedere carnes porcinas, quamuis prohibitas posi iua tantum lege cœremoniali, quia id ab ipso exigebatur in contemptum religionis. Vnde miror, quod Sanchez citato *lib. 1. in Decal. cap. 18 num. 13.* oppositum tradiderit, quod primo typographorum errorem putaui, sed postea in diuersis editionibus idem reperi.

4 Præterea dubitatur, quid dicendum de lege illa Hispanorum, quæ præcipit custodi arcis, quod stante fame debet potius proprium filium deuorare, quam arcem dedere inimicis, quam ex *lib. 18. tit. 17. par. 4* refert Balthassar Gomez de Amescua *lib. 2 de potestate in seipsum, c. 2. n. 31.* & videtur approbare. Est autem talis, vt ipse refert *Ca segun el fuero leal de Hespana seyendo el padre cercado en algun castillo; que tuuie se de su Senor, si fusse tan cuytado de fambre, que non tuuiese al que comer, puede comer el fijo sin mala estanca, ante que diese el castillo, sin mandado de su senor.* Sapit enim hoc barbariem illam antiquam illius gentis, neque modo in praxi est, ostendente lumine naturæ, quam impium id sit, quia debitum fidelitatis, quo castellanus obligatur suo Principi, non obligat ipsum ad ea, quæ sunt intrinsecè mala, sed solum ad ea, quæ seruata lege naturæ adhiberi possunt pro arce seruanda.

5 Nec obstat, quod teneantur subditi vitam exponere pro Principe, Quia quando se exponunt, vtuntur iure defensionis, quod habet Princeps supra subditos, quo illi obligantur ad ipsum defendendum, vnde faciunt aliquid licitum, & in se honestum, neque intendunt propriam mortem, aut suorum, licet præter intentionem aliquando sequatur. At occidere proprium filium ad comedendum pro seruanda arce, est aliquid directe illicitum, quod adhiberi non potest vt medium, etiã si finis sit honestus, quia non sunt facienda mala, vt eueniant bona.

An liceat exquisito modo condire cibos. Decis. 13.

SVMMARIVM.

1 *Condimentum ciborum moderatum est licitum.*
2 *Exquisita condimenta secundum aliquos non sunt licita.*
3 *Omne curiosum, & exquisitum condimentum est de se licitum.*
4 *Quam mediocritatem in condimentis ciborum præscribat temperantia.*
5 *Exquisitum condimentum ciborum adhibetur cum peccato, quando nocet.*
6 *Item quando finis adhibentis est malus.*

1 CERTVM est, quod moderatum condimentum ciborum est licitum; quia ordinatur ad ponendam debitam proportionem gustabilis cum gustu, quæ est perfectio quædam constituens debitum ordinem rerum, & proinde est secundum regulas rectæ rationis. Hinc *Leuit. 2.* præcipitur condimentum salis. & à Deo nobis data sunt quædam aromata facta propter condiendos cibos. An autem exquisita condimenta licita sint.

2 Negatiue Resp. Victoria *Relect. de Temperantia. num. 4.* quod etiam videtur sentire D. Th. 2. 2. *quæst. 142. ar 2. ad 2.* dum docet, quod circa incitamenta concupiscentiæ plurimum peccatur, vt sunt cibi curiosè præparati. Et potest etiam ratione probari, quia curiositas condimentorum dicit excessum supra illam mediocritatem, quam præfigit temperantia.

3 Sed mihi videtur dicẽdum, quod quodcunque curiosum condimentum, & exquisitum sit de se honestum, & proinde de se non esse obiectum peccati. Ratio est, quia est propter naturalem perfectionem gustus; omnis enim potentia perficitur per suum actum & obiectum, & quo obiectum, & actus perfectiori modo se habent, magis perficitur. & ideo etiam potẽtia gustatiua magis perficietur per cibũ, & gustationem perfectiorem, vt contingit, quando cibi sunt exquisito modo conditi. Quia autem inclinatio naturalis potentiæ est secundum exigentiam naturæ rationalis,

lis, & consequenter conformis regulis rectæ rationis, ideo etiam est honesta, & consequenter etiam actus ipsius, & quicquid ordinatur ad perficiendam potentiam secundum suam inclinationem, vt sunt cibi exquisitè conditi.

4 Nec ratio in oppositum obstat. Nam mediocritas, quam attendit temperantia, est illa, quæ est conformis subiectæ materiæ, atque adeo exigentiæ rei commensuratæ regulis rationis. Quia autem condimentum ciborum est in ordine ad ipsos perficiendos in ordine ad exigentiam gustus, & gustus exigentia commensurata rectę rationi exigit suam gustationem perfectam, stãdo in regulis rationis naturalis, ideo mediocritas in condimento debet attendi in ordine ad perficiendum gustum secundum suam exigentiam, & ideo non debet habere excessum, nec defectum in proportione ad gustum. Proportio ergo quantûmuis exquisita erit secundum mediocritatem requisitam.

5 Solum ergo in hoc exquisito, & curioso condimento ciborum contingere potest peccatum, quatenus inde resultet aliquod nocumentum corporis, atque adeo peccatum erit mortale, aut veniale, prout nocumentum erit graue, vel leue; Fieri enim potest, quod illud, quod est valde accommodatum gustui, sit nociuũ sanitati, & tunc, cum gustus subordinetur conseruationi salutis corporalis, exigit, quod à temperantia ita reguletur, vt ipsi inseruiat, non autem noceat.

6 Præterea contingere potest peccatum ex fine comedentis, si nimirum abutatur exquisitis condimentis, aut ad comedendum supra exigentiam naturæ, aut ad incitandam concupiscentiam cibi contra exigentiam rectæ rationis, quæ solum concedit cibum, quantum sufficiat ad substentandam naturam, aut ad summum ad quamdam relaxationem corporis, vt contingit in conuiuijs. Vnde continget peccare mortaliter, aut venialiter iuxta grauitatem materiæ. Et hæc tantum voluit D. Th. supracitatus, nam loquitur de exquisitè conditis cibis, vt sunt incitamentum concupiscentiæ.

An sit peccatum comedere res non destinatas ad communem cibum. Decis. 14.

SVMMARIVM.

1 *Manducare res non destinatas in cibum, est peccatum mortale, vel veniale iuxta quantitatem damni, quod inde sequitur.*
2 *Ex obiecto est peccatum veniale secundum Caietanum.*
3 *Quando ex obiecto sit peccatum veniale.*
4 *Quando etiam mortale.*

1 RESP. affirmatiuè cum Caiet. 2.2. *quæst.* 148. *ar.* 2 *circa finem §. Ad secundum vero.* Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 22. *quæst.* 4. Quia nimirum, quę non sunt ordinata ad cibum, non sunt ex natura sua proportionata alimentationi hominum; atque adeo semper inferunt aliquod nocumentum; vnde ea comedens peccat contra charitatem erga seipsum grauiter, vel leuiter, prout graue, vel leue est damnum, quod inferunt.

2 An autem ex obiecto sit peccatum præciso quocunque damno ob inordinationem, quam habet in seipso. Resp. Caiet. citatus, esse peccatum veniale, quamuis sit peccatum bestialitatis, quia non valet consequentia, quod ex eo, quod aliquid sit peccatum bestialitatis, sit etiam mortale, sed, vt sit mortale, debet esse contra charitatem Dei, aut sui ipsius, aut proximi. Quod tamen non puto verum, quia non est peccatum mortale, nisi insuper lædat notabiliter charitatem; vnde furtum leue, licet lædat charitatem erga proximum, non tamen est mortale.

3 Hanc sententiam Caietani existimo verã, quando adest concupiscentia horum ciborum, quæ solet excitari ex aliqua infirmitate, nam stante tali concupiscentia induunt tales res adhibitæ in cibum rationem boni sensibilis delectabilis, atque adeo quamdam proportionem per accidens ad appetitum sensibilem. & ideo quantum est ex obiecto, secluso damno, interuenit tantum inordinata quædam obsequentia appetitus, quæ non dicit grauem deordinationem.

4 Si tamen cesset concupiscentia harum rerum, & consequenter non fiat mutatio in materia, nec interueniat rationabilis causa, censerem esse peccatum mortale comedere de his rebus in notabili quantitate. tunc enim fit grauis iniuria propriæ personæ cõtra ordinem præscriptum à natura, quia non seruatur illi debita reuerentia, quam tenemur seruare ex charitate, qua tenemur non offendere nos ipsos. & sicuti esset grauis iniuria hoc facere cum alijs, ita etiam hoc facere cum seipso; non enim sumus domini, ita vt ad libitum possimus disponere de nobis ipsis, & conculcare dignitatem humanam, quia est dignitas naturæ, quæ non est in nostra potestate, & ideo nec etiam possumus ipsam grauiter offendere: vt contingeret, si res non destinatæ à natura in cibũ absque rationabili causa manducarentur, præsertim si essent immundæ, & abominabiles.

An sit peccatum comedere carnes crudas. Decis. 15.

SVMMARIVM.

1 *Carnes crudas comedere secundum Azor. est peccatum, si fiat absque necessitate.*
2 *Secundum Facundez præcisa causa est tantum peccatum veniale.*
3 *Est peccatum mortale, si inde sequatur damnum notabile, licitum autem ex iusta causa.*
4 *Præcisa causa est mortale, si lædat notabiliter humanam dignitatem.*
5 *Carnes sole, aut fumo assæ non censentur crudæ.*

1 AFFIRMATIVE resp. Azor. *par.1. lib.7. cap.22. quæst.* 4. Sed non explicat, quale peccatum sit mortale, an veniale; sed solum innuit esse peccatum contra legem naturalem, quando necessitas non excuset.

2 Facundez autem *Præcep.4. Eccles.lib.1, cap.1. num.* 9. docet ex obiecto non posse esse peccatum mortale, licet possit esse ex circumstantijs vt ob læsionem notabilem sanitatis. Imo etiam nec esse peccatum veniale apud illas nationes, apud quas est vsitatum carnes crudas edere. Apud illas autem, apud quas non est vsitatum, esse tantum peccatum veniale.

3 Quod sit peccatum mortale comedere carnes crudas, quando inde prouenit notabile damnum, certum debet esse apud omnes. Contrariatur enim charitati, qua sub mortali tenemur cõseruare propriam vitam. Rursus etiam, quod nullum adsit peccatum, quando ex rationabili causa comeduntur, debet similiter esse certum, nam tunc commestio vestitur illa rationabili causa, & fit conformis regulis rationis, & quid honestum; vt contingeret, si manducarẽtur, aut quia non adesset commoditas coquendi, aut quia complexio aliquid tale exigeret, aut medicinæ causa, aut ex aliquo alio capite.

4 De se autem præcisa hac rationabili causa mihi videtur aliquid belluinum, & ij, apud quos hoc est in vsu, sunt homines barbari, & efferi, & in quibus dignitas humanæ naturæ sepulta est, & potius bestiarum more, quam humano modo viuũt; atque adeo continere ex obiecto dissonantiam ad regulas rectæ rationis tanquã aliquid dissonum humanæ dignitati. Vnde si ex hoc sequatur iactura grauis talis dignitatis, mihi videtur esse peccatum mortale, quia sicut non licet per talem commestionem lædere corpus, ita vt si notabiliter lædatur, peccetur mortaliter; ita etiam non licet lædere humanam dignitatem in propria persona; & si notabiliter lædatur, erit peccatum mortale. Vnde nemo excusaret illum à peccato mortali, qui in modo barbaro viuendi quo ad commestionem, & alias huiusmodi actiones licitas imitaretur barbaras gentes. Nec ipsa gens barbara excusari potest, nisi ratione ignorantiæ.

5 Nec est eadem ratio de carnibus sole, aut fumo assatis, aut sale conditis, quia non censentur crudæ, cum sint ita maceratæ, vt potius censeantur coctæ. Quod satis ex eo patet, quia tali pacto acquirunt debitam proportionem cum stomaco.

An sit peccatum comedere, aut bibere ob solam delectationem absque necessitate, secluso nocumento corporis, seu salutis corporalis. Decis. 16.

SVMMARIVM.

1 *Comedere, & bibere ob solam delectationem, quando sit mortale, aut veniale.*
2 *Secluso nocumento secundum aliquos non est peccatum.*
3 *Cibus, & potus ob solam delectationem est cum excessu, & ideo nocet.*
4 *Est contra mediocritatem præscriptam à temperantia.*
5 *Est superfluus, & ideo cum nocumento.*
6 *Cur sit contra rationem sistere in sola delectatione gustus, & non in alijs delectationibus aliquorum sensuum.*

1 QVOD sit peccatum mortale, quando interuenit notabile nocumentum salutis corporalis, aut veniale, quando interuenit leue nocumentum, certum omnino est, quia fit contra naturale præceptum temperantiæ, quæ ita exigit cibum, & potum moderari, vt prosit saluti corporali, & non ipsam lædat; ordinatur enim ad substentationem vitæ, & ideo si sit in tanta quantitate, vt noceat, est contra finem præscriptum à ratione,

2 Secluso autem nocumento licere edere, & bibere ob solam voluptatem captandam, docet Io. Sanchez *in Selectis de Sacram. disp. 2. num. 14* & probabile putat Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub 1. n. 7.* & refertur à Diana *par. 3. tract. 5 Miscellan. Resol. 6.* qui tamen neque approbat, neque reprobat, Ratio est, quia non est contra rationem velle appetitum delectari suis actibus, qui non sunt contra rationem, vt est edere, & bibere ob solam delectationem secluso nocumento; sic etiam olfacere res odoriferas ob solã delectationem, audire sonus suaues, aspicere res pulchras ob solam delectationem, non est contra rationem. Quod autem non est contra rationem, nullo modo est peccatum.

3 Circa hanc autem doctrinam in praxi vix puto, posse separari nocumentum vel graue, vel saltem leue à potatione, vel commestione absque necessitate ob solam delectationem. Quia si cibus non est necessarius saltem ad optime nutriendum corpus, est superfluus in ordine ad nutritionem; omnis autem cibus, & potus superfluus in ordine ad nutritionem aggrauat naturam, quæ solum exigit congruentem alimentationem, & ideo infert aliquod saltem leue nocumentum.

4 Deinde falsum est, quod comedere, & bibere ob solam voluptatem; ita vt non ordinetur cibus, & potus ad alimentationem, non sit contra rationem. Nam potus, & cibus debent moderari per virtutem temperantię, ita vt nisi sint secundum ipsius mensuram, inordinatè se habeant, atque adeo sint contra rationem. Temperantia autem prescribit mediocritatẽ in cibo, & potu secundũ exigentiam substentationis naturę: siquidem prescribit secundum exigentiam finis, ad quem ordinantur, vnde cum ordinentur ad alimentationem, debent secundum exigentiam ipsius moderari: & quoties non est sic moderatum, est contra præscriptionem temperantiæ.

5 Præterea vel quando sumitur cibus, & potus ob solam delectationem, est congruens alimentationi; & tunc est in ordine ad ipsam, atque adeo non est ob solam voluptatem, sed etiam ob finem alimentationis. Vel est superfluus; & tunc non seruatur in ipso debitus ordo, neque attenditur finis ipsius, sed consurgit finis oppositus, nempe oppressio naturæ, quia sicut notabilis excessus lædit naturam, ita vt magis lædat, quo est maior, ita quicunque excessus aliquo modo lædit: & ideo est aliquid inordinatum, & proinde contra rationem.

6 Denique cibus, & potus non est propter solam delectationem gustus: sed mediante ipsa propter substentationem: vnde delectatio est finis subordinatus substentationi, quod non contingit in auditu, visu, & olfactu, quorum delectationes immediatè sunt ad recreandum animum. Sistere autem in fine subordinato, & non ordinare ipsum ad subordinantem, est contra rationem, quæ exigit, quod finis ex natura sua intermedius ordinetur ad vltimum. Vnde ex hoc soluta manet ratio in oppositum.

An lex, votum, iuramentum de non comedendis carnibus præcisè in extrema necessitate sint licita. Decis. 17.

SVMMARIVM.

1 *Lex, votum, iuramentum de abstinentia a carnibus præcisè in extrema necessitate non sunt licita.*
2 *Nec etiam de abstinentia à carnibus præcisè in infirmitate periculosa.*
3 *Nec etiam de abstinentia ab alio genere cibi.*
4 *Cur, si est licita pro toto tempore vitæ, non sit licita præcisè in extrema necessitate.*

1 RESP. negatiuè cum Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 34. num. 9.* & alijs in mãteria de voto, & iuramento. Ratio est, quia lex votum, & iuramentum, vt licita sint, debent esse de materia honesta, quia lex non potest esse contraria regulis rectæ rationis, nec Deus potest assistere rei turpi, & ipsam approbare. Abstinentia autem à carnibus in extrema necessitate non est quid honestum; quia inferret mortem: vnde intendens talem abstinentiam intenderet implicitè homicidium.

2 Sed rursus dubitari potest de abstinentia à carnibus præcisè in sola infirmitate periculosa an sit licita, quando nimirum suppetunt alij commodi cibi, vt sunt oua. Resp. neque adhuc esse licitam, quia est directè contra bonum salutis corporalis, & indiscreta, & contra charitatem, qua quisque tenetur amare seipsum, & conseruare propriam salutem. Quod autem contrariatur charitati, non potest esse licitum Cap. *Non mediocriter* De *consecrat. Dist. 5.* vnde nec lex, nec votum, nec iuramentum de tali abstinentia erunt licita.

3 Quod autem dicitur de abstinentia à carnibus, extendendum est ad abstinentiam à quocunque genere ciborum, quia adhuc talis abstinentia esset illicita in extrema necessitate, & similiter si esset necessarium ad salutem corporalem.

4 Dices, est licita talis abstinentia, quando est pro toto tempore vitæ, ergo est licita etiam in casu nostro, quia non minus est nociua in illo casu, quam in nostro. Resp. An sit licitũ, illam continuare in extrema necessitate, videbimus infra. Adhuc tamen est diuersa ratio in casu nostro, quia cum sit limitata ad casum extremæ necessitatis, est directe contraria conseruationi vitæ, in casu autem, quo duraret per totam vitam, per accidens contrariaretur, & ideo lex, votum, & iuramentum non intendunt directe mortem, sicut intenderent in casu nostro.

An lex, iuramentum, votum de perpetua abstinentia per totam vitam à carnibus, aut alio genere ciborum sint licita. Decis. 18.

SVMMARIVM.

1 *Lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia ab aliquo genere ciborum est bona, & licita.*
2 *Est actus virtutis ordinans ad finem supernaturalem.*
3 *Non est indiscreta respiciendo ad prudentiam supernaturalem, sed secundum charitatem.*
4 *Neque secundum prudentiam, & charitatem naturalem est indiscreta.*

1 RESP. affirmatiuè, vt constat ex Regula Carthusianorum, & Minimorum. & ita docent communiter contra nonnullos, qui ab initio impugnauerunt Institutum Carthusianorum præsertim Io. Andreas *in cap. Consil.* De *obseruat. ieiunior.* Rodriquez *par 2 sum cap. 96. num. 16.* Gerson. *tract. De Abstinentia Carthusian.* Maior. *in 4. Dist. 38 quæst. 4.* Martin. *de Magistris quæst. de Abstinentia.* Victoria *Relect. de temperant. num. 8.* Ledesma *2. par. 4. quæst. 17. ar. 6. dub. 5.* Salas. *disp. 11. de Legib. sect. 2. num. 22.* Hieronim. Rodriquez *in Compend quæst. Reg Resol. 75. n. 11.* & alij in Decis. sequentib citandi.

2 Ratio est, quia talis abstinentia perpetua est quid bonum; est enim opus virtutis; & proinde apta ad conducendum ad vltimum finem, continet enim opus pœnitentiæ, & satisfactionis, & proinde ho-

no-

norem Dei, & speciali modo subijcit hominem Deo, & dicat obsequio ipsius, si quidem talis abstinentia præsumitur assumi ob maiorem gloriam Dei, & ad inseruiendum ipsi.

3 Dices, talem abstinentiam esse indiscretam, & proinde non esse honestam, atque adeo legem, votum, & iuramentum non obligare tanquam de aliquo non licito; si quidem est contra regulas prudentiæ, & contra mediocritatem ab ipsa præscriptam. Resp. esse indiscretam, si consideretur secundum regulas prudentiæ humanæ: secus autem, si secundum regulas prudentiæ supernaturalis, quia quando agitur de obsequio in Dei honorē assumpto, nulla passio, aut maceratio est indiscreta, nam prudentia supernaturalis dictat, quod quælibet pœnalitas huius vitæ est leuis pro compensanda pœna debita peccatis, & pro ostendenda gratitudine erga Deum. Neque est contra charitatem supernaturalem, quia hæc inclinat ad nos ipsos amandos propter vltimum finem, atque adeo ad eligenda illa media, quæ nos ad ipsum conducere possunt, qualis est talis abstinentia.

4 Deinde neque, sistendo intra ordinem naturalem, potest dici indiscreta talis abstinentia; nam tunc est indiscreta, quando affert notabile damnum, & impedit functiones excellentiores, vt colligitur ex Cap. *Non mediocriter* De *Consecrat. Dist.* 5. talis autem abstinentia non est huiusmodi, vt constat in Carthusianis, & Minimis, qui bene conseruantur, & congrue funguntur suis muneribus. & si in aliquo contingit oppositum, id est per accidens ratione dispositionis, & complexionis illius.

An Carthusiani obligentur sub mortali ad perpetuam abstinentiam à carnibus. Decis. 19.

SVMMARIVM.

1 *Carthusiani non habent votum de perpetua abstinentia a carnibus, sed solum regulam.*
2 *Obligantur sub mortali ad talem abstinentiam secundum aliquos.*
3 *Secundum alios non obligantur, quod est probabilius.*
4 *Votum obedientiæ non obligat ad regulam seruandam, nisi eo modo, quo obligat regula.*
5 *Consuetudo cum animo se obligandi, eo modo obligat, quo obligant leges communitatis.*
6 *Carthusianus peccat mortaliter comedendo carnes, si noceat notabiliter obseruantiæ.*
7 *Quomodo etiam ratione scandali.*
8 *Quando non peccet comedendo carnes.*

1 CARTHVSIANI nullum habent speciale votum de abstinētia à carnibus, vt tradunt Gerson. *par.* 2. *in Regul. moral cap de Regulari. §. Votum Carthusiensium*, & *Tract. De non esu carnium Carthusiensium* Petrus Sutor Carthusian. *in Histor. sui ordinis lib.* 1. *tit.* 3. *cap.* 8. Qui asserit, Ordinem Carthusiensen per 170. annos nullam habuisse constitutionem de tali abstinentia, sed ex sola consuetudine seruasse. postea vero anno 1254. facta est constitutio de tali abstinentia sub pœna ejectionis à religione. Sed postea temperata hac pœna, alias & graues transgressoribus imposuit, & complectitur etiam ministrantes, consentientes, & non prohibentes cum possint.

2 Quod autem talis abstinentia obliget sub mortali ex generali voto obedientiæ tenent Nauar. *lib.* 3. *Consil.* 10. *de Regularib. num.* 5. Vasquez 1. 2. *disp.* 162. *cap.* 4. *num.* 16 Salas *disp.* 11. *De legib. sect.* 2. *n.* 17. Quomodo autem votum obedientiæ se extendat ad hanc obligationem, non explicant.

3 Alij vero docent, non obligare sub mortali, imo neque etiam ad veniale: sed solum ad pœnam. Ita præcipuè Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 34. *num.* 2. *in fine*, vbi asserit, ita sentire etiam doctos Iuniores. Quia nimirum Regula ipsorum non obligat ad peccatum.

4 Quæ sententia mihi probabilior videtur. Nam votum obedientiæ non potest se extendere ad obligandos religiosos ad seruandas regulas speciales, nisi eo modo, quo regula intendit obligare, quia obligatio voti assumitur voluntariè; vnde non infert maiorem obligationem, quam assumatur, & cum voto assumitur regula eo modo, quo imponitur; vnde cū assumatur absque obligatione ad peccatum, non potest votum inducere obligationem ad peccatum, quia talis obligatio non assumi-

mitur, nec votum assumitur vt inducens ipsam. Confir. quia votum non obligat ad regulam seruandam, nisi ea obligatione, cum qua imponitur regula, siquidem votum suscipitur secundum mensuram regulæ, & proinde extra essentialia non obligat, nisi prout obligat regula, vnde si ipsa non obligat ad peccatum, nec etiam in eadem materia obligabit votum. Quare cum Regula Carthusianorum non obliget ad peccatum, nec etiam obligabit votum ad seruandam talem abstinentiam.

5 Dices, obligare ratione consuetudinis, si quidem fuit introducta talis abstinentia à consuetudine cum animo se obligandi, vnde postea sancita est lex de ipsa. Resp. nequeex hoc colligi obligationem ad peccatum, quia quando introducitur consuetudo aliqua à communitate cum animo se obligandi, quia introducitur instar legis, eodem modo introducitur, ac si ab ipsa sanciretur talis lex, atque adeo cum ea obligatione, quam haberet, si esset lex. Vnde, cum leges sanciantur absque obligatione ad culpam, etiam consuetudo erit absque tali obligatione, licet cum animo se obligandi, quia animus respiciet illam solam obligationem, quam ponunt leges.

6 Existimo tamẽ, quod possint Carthusiani peccare comedendo carnes, quando nimirum inferrent notabile damnum regulari obseruantiæ, etiam quò ad hanc abstinentiam. Talis enim abstinentia est maximum bonum religionis, quo fit valde conspicua inter cœteras, & stat in viridi obseruantia: vnde qui eam grauiter læderet, vt si pluries comederet carnes, aut comederet in publico, ita vt ostenderet, se parum curare de hac obseruantia, læderet ipsam notabiliter, & proinde inferret damnum religioni operando contra bonum publicum. Confir. Si lædit notabiliter religionem in bonis temporalibus, peccat mortaliter, ergo à fortiori peccabit, si lædat in bonis spiritualibus notabiliter, qualis est hæc obseruantia.

7 Hinc colligitur, quomodo peccare possit ratione scandali comedendo carnes. Non enim peccabit, quia suo exemplo inducat alios ad comedendum, aut ad introducendas dispensationes, nam in his casibus non induceret ad peccatum, quia stante, quod talis abstinentia non obligat ad mortale, in nullo ex his casibus adest peccatum. Sed quia adhuc causaret damnum religioni, quia induceret quamdam dissipationem talis obseruantiæ, in quo religio valde damnificaretur.

8 Quare, si Carthusianus absque notabili detrimento huius obseruantiæ comederet carnes, vt si secreto comederet, etiam si pluries id faceret, nõ peccaret mortaliter, stante quod constitutio non obligat sub mortali, & cessat damnum regularis obseruantiæ, ratione cuius potest esse peccatum mortale.

An lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus, aut alio cibo obliget in extrema necessitate, quando nullus aliud cibus adesset. Decis. 20.

SVMMARIVM.

1 *Lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus &c. non obligant, quando non adest alius cibus.*

2 *Lex, votum, iuramentum obligant vt conformia regulis rectæ rationis*

3 *Obligatio legis, voti, & iuramenti est subordinata charitati obligans secundum eius regulas.*

4 *Obligatio voluntariè suscepta non præualet legi naturali*

5 *Cibus prohibitus lege, voto, iuramento, non est prohibitus in extrema necessitate*

6 *Carthusienses in extrema necessitate edentes carnes non subiacent vlli pœnæ.*

7 *Quomodo accipiendum votum, lex, iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus.*

8 *Extrema necessitas est, quando desunt res communiter in cibum destinatæ.*

---

1 RESP. negatiuè. Et ita docent communiter Gerson *2. par. tract. de Abstinent. Carthusienſ. Alphab. 39. littera F. I. &* O Adrian. *quod lib. 1. ar. 3. ad 9* Maior *in 4. dist. 18. quæst 24. concluſ. 5.* Martinus de Magistris *quæſt. 3. de Abſtinent.* Almain. *in 4. diſt. 15. quæſt. 2. Propoſit. 3.* Medina *Cod. De ieiunio quæſt. vlt. ad 4* Francus *in Cap. Conſil. De obſeruat. ieiunior. in Schol. ad Panor.* ver *In alijs* Abbas ipse *in Cap. Si vero num 2. De iureiurando.* Felin. *n. 3.* Io. Andreas *nu. 15.*

Ale-

Alexander de Næuo *num. 6. in fine & 15. in idem Cap.* Duual. *tract. de legib. quæst. 5. ar. 4.* & alij Canonistæ in dict. *Cap. Consilij.* Ledesma *2. par. 4. quæst. 17. ar. 5 dub. 5.* Rodriquez *2. par. sum. cap. 94. num. 16.* Victoria *Relectione De Temperantia num. 8.* Azor. *par. 1. lib. 5. cap. 6. quæst. 7.* Vasquez *1. 2. disp. 162. cap. 4.* Salas *disp. 11. de legib. sect. 2. num. 22.* ver. *Secundo dico*. Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 34. num 5.* Bonacina *tom. 2. disp. 2. de peccatis, quæst. 8. punct. 2.* Conaruuias *lib. 1. variar. cap. 2. num. 10.* Laiman *lib. 1. Theol. moral. tract. 4. cap. 14. num. 11.* Gomez de Amescua *de potestate in seipsum lib. 2. cap. 6. num. 6.* Lessius *lib. 4. de Iust. & iure cap. 3. dub. 2. num. 12.*

2 Ratio est, quia omnis lex, votum, iuramentum in tantum obligant, in quantum retinent conformitatem ad regulas rectæ rationis, alioquin desinunt habere suam honestatem, in cuius virtute obligant. Et proinde extenditur solum tantum obligatio, quantum extenditur hu iusmodi conformatio, quę, si in aliquo casu cessat, obligatio quoque cessat. In casu autem nostro stante extrema necessitate, ita vt nullus alius cibus suppetat præter carnes, lex, votum, & iuramentum non retinet conformitatem ad regulam rationis, nam tunc obligatio esset ad se necandum fame; non est autem conforme regulis rectæ rationis, quod lex, votum, aut iuramentum obliget ad prodigendam vitam, & se necandum famæ, imo contrariatur, quia recta ratio dictat, vitam esse conseruandam.

3 Quod etiam confir. Nam obligatio legis, voti, & iuramenti debet esse subordinata charitati, tanquam virtuti generali, à qua omnes aliæ diriguntur. Vnde Apostolus *Ad Rom. 13.* & *1. Ad Tit. 1.* Plenitudo legis est dilectio, & finis præcepti est charitas. Vnde, quando incipit esse contraria charitati, desinit obligare, quia contra charitatem non habent vim lex, votum, iuramentum. In casu autem nostro obligatio de non comedenda carne, aut alio cibo, est contraria charitati, si nullus alius suppetat, quia charitas dictat de conseruanda propria vita, talis autem obligatio tendit ad destruendam, & ideo cessat, quia præualet charitas.

4 Et hoc etiam ex eo constat, quia omnis obligatio voluntarie suscepta, tãquam lex particularis non potest præualere contra legem naturalem, quæ est prima, & vniuersalis, à qua omnes aliæ moderari debent, & ideo intelligitur semper suscepta intra terminos legis naturalis, & proinde tantum solum censetur extendi, quãtum patitur lex naturalis; vnde quando inciperet contrariari, statim cessat. obligatio autem de non comedendo cibo, à quo obligamur lege, voto, aut iureiurando perpetuo abstinere, est contraria legi naturali, quando nullus aljus adest cibus, quia lex naturalis prohibet, se fame necare, & talem mortem natura ipsa abhorret, & obligat ad conseruandam vitam.

5 Nec dici potest, quod tunc censeatur non adesse aliquis cibus, nam cibus prohibitus ex vi talis obligationis, censetur, ac si non adesset; nam reuera est licitus secundum ius naturale, nec obligatio particularis se extendit ad illum casum, cum non habeat vim, quando naturalis lex aliter disponit, & ideo non potest censeri, quod non adsit stante voluntaria obligatione suscepta.

6 Ex quibus colligitur, quod in tali casu lex Carthusianorum non obligaret ipsos, vt se à carnibus abstinerent, & proinde non deberent subiacere alicui pœnæ. Vnde Gerson *num. 1. citatus*, refert, Carthusianum in itinere fame coactum, sanguinem equi, quo vehebatur, sumpsisse, nec à suis postea reprehensum. Talis enim lex, siue votum, aut iuramentum semper intelligitur, quando adsit copia aliorum ciborum, quibus vita substentari possit, quia est obligatio ad abstinentiam, quæ, cum sit virtus pertinens ad temperãtiam, respicit quidem moderationem cibi secundum talem mensuram, quando potest ita temperari, non autem omnimodam subtractionem.

7 Et quod lex, votum, iuramentum ita accipienda sint, constat ex eo, quod si intelligeretur de abstinentia in quocunque casu, etiam extremæ necessitatis, essent illicita, quia haberent obiectum illicitum, nempe abstinentiam necatiuam hominis, vnde implicitè obligarent ad occidendum se ipsum mediante fame. Et ideo, vt materia sit honesta, debet accipi abstinentia vt excludens obligationem ad pereundum fame, atque adeo vt non obligans in extrema necessitate.

8 Vt autem sit extrema necessitas, & censeatur non suppetere alius cibus, sufficit, quod non adsint alij cibi vsui communi inseruientes; nam si adessent alij cibi, sed nauseam mouentes, vt sunt animalia, quæ non solent in cibum vsurpari, non per hoc subsisteret obligatio, quia adhuc moraliter non adest cibus, quia non ad-

adsunt ea, quæ solent pro cibo inseruire.

An in extrema necessitate, quando nullus alius adest cibus liceat seruare legem, votum, iusiurandum de perpetua abstinentia à carnibus, aut alijs cibis. Decis. 21.

SVMMARIVM.

1 *Obligatus ad perpetuam abstinentiam à carnibus, potest abstinere, etiam quando non adest alius cibus secundum Lessium.*
2 *Non potest.*
3 *Talis abstinentia in dicto casu contrariatur legi naturali.*
4 *In ipsa continetur homicidium sui ipsius.*
4 *Non est virtus.*
5 *Carthusianus, non habens alium cibum, potest edere carnes, nec in hoc est scandalum.*

1 AFFIRMATIVE respondet Lessius *lib. 4. de Iust. & iure cap. 3. dub. 2. num. 12.* quia nimirum ob bonum virtutis potest continuare abstinentiam assumptam.

2 At communiter omnes negant Panormit. *in cap. Si vero. num. 2.* De *iureiuran.* Francus *in Scholijs ad Panor. in cap. Consil.* ver. *In alijs* De *obseruat. ieiunor.* Almain. *in 4. dist. 15. quæst. 1. Propos. De dominio naturali* Martinus de Magistris *quæst. 3. De abstinent.* Medina *Cod de ieiunio quæst. vlt. ad 4*, Gerson *2. par. tract. de Abstinent. Carthusiens. Alphabet. 39 littera F. concluf. 2. & littera I. &* O. Adrian. *quodlib. 1. ar. 3. ad 9.* Maior *in 4. dist. 38 quæst. 24. concluf. 5.* Victoria *Relect. de Temperant. num. 10.* Azor *1. par. lib. 5. cap. 6. quæst. 7.* ver. *Si vero nullum*. Vasquez *1. 2. disp. 162. cap. 4.* Ledesma *2. par. 4. quæst. 17. ar. 6. dub. 5.* Sanchez *lib. 5. Consilior. moral. cap. 1. dub. 34. num. 5.* Duual. *tract. De legib. quæst. 5. ar. 4 concluf. 2.* Laiman *lib. 1. theol. moral. tract. 4. cap. 14. num 11.* Bonacina *tom. 2. disp. 2. de Peccatis. quæst. 8. punct. 2. n. 16.* ver. *Ego vero* Salas *disp. 11. de legib. sect. 2. num. 24.* Gomez de Amescua *lib. 2. de Potestate in seipsum cap. 6. num. 6.* qui alios citat. Et hanc sententiam tenet etiam D. Th. *2. 2. quæst 88. ad 3.* vbi docet, quod votum de sola abstinentia rationabili obligat, non autem quando sequitur magnum, & manifestum grauamen; quia tunc non est actus virtutis.

3 Quæ sententia absque vlla dubitatione tenenda est, & proinde nequaquam posse talem legem, votum, aut iuramentum seruari. Tunc enim cessat obligatio seruandi, vt visum est in præcedenti Decis. & stat in suo robore lex naturalis, & charitatis, quæ obligant ad conseruandam propriam vitam, ergo tunc non potest abstinere à carnibus, aut alio cibo; alioquin faceret contra legem naturalem, quę obligat ad sumendum cibum pro seruanda vita.

4 Confir. Velle in illo casu seruare illam abstinentiam, esset velle fame perire, quia non adesset alius cibus, vnde esset, velle occidere seipsum, est autem omnino illicitum velle quocunque modo occidere seipsum. Nec esset seruare abstinentiam ob amorem virtutis, vt dicebat Lessius, quia tunc illa abstinentia non esset opus virtutis, sed quid illicitum, nam tunc solum abstinentia est actus virtutis, quando est discreta, nec contrariatur charitati Cap. *Non mediocriter* De *Consecrat. Dist. 5.* Vnde D. Th. *in citata responsione ad 3.* ait *Maceratio proprij corporis puta per vigilias, & ieiunia non est Deo accepta, nisi in quantum est opus virtutis, quod quidem est, in quantum cum debita discretione fit, vt scilicet concupiscentia refrænetur, & natura non nimis grauetur.*

5 Ex quibus colligitur, quod Carthusianus constitutus in extrema necessitate, ita vt non haberet alium cibum, quam carnes, non posset seruare tunc propriam regulam de abstinentia à carnibus, sed teneretur illas comedere, vt notant Doctores pro secunda sententia relati. Nec est ponenda, vt ponunt plures ex ipsis, aliqua exceptio, quod non adsit scandalum, quia nullum scandalum adesse potest, nam casus ipse ostendit, id fieri ad tuendam vitam, contra quam non est adhibenda talis abstinentia: Nec inde introduci potest aliqua relaxatio quo ad illam obseruantiam regularem, nam exemplum non est sufficiens, vt possit inducere ad illam relaxandam. Sic non affert scandalum, quod infirmus comedat carnes, quãdo prohibentur; nec quod generaliter non seruetur lex, quãdo est cõtraria legi naturali, nec seruari potest sine amissione vitæ.

An

An lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus, aut alio cibo obliget in graui infirmitate cum vitæ periculo. Decis. 22.

SVMMARIVM.

1 *Lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia à carnib. &c. obligat cum periculo vitæ.*
2 *Secundum probabiliorem sententiam non obligat.*
3 *Abstinentia non obligat, nisi quando corpus est capax macerationis.*
4 *Cur aliqui morti proximi asperitatibus se macerauerint, & vnde id ijs licitum.*
5 *Leges, vota, & iuramenta non obligant, nisi vt modo humano seruari possunt.*
6 *Carthusiani possunt in infirmitate periculosa comedere carnes.*
7 *Quid requiratur, vt possit quis exponere vitam,*
8 *Quid requiratur, vt aliquid sit licitum cum periculo vitæ.*

1 AFFIRMATIVAM sententiam tenent Rodriquez 2. *par. sum cap. 96. num.* 16. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. c.* 1. *dub.* 34. *num.* 7. Vasquez 1. 2. *disp.* 162. *cap.* 4. Loquitur tamen de Constitutione Carthusianorum, atque adeo de obligatione alicuius communitatis. Quia præceptum conseruandi propriam vitam solum obligat, quando non adest honesta causa exponendi ipsam. Apud Carthusianos autem adest iusta causa abstinendi à carnibus, etiam cum periculo vitæ, quia tunc vita exponitur pro obseruanti a regulari conseruanda, in quo est magna vtilitas, quia talis seuera obseruantia obstat, ne introducantur dispensationes, etiam quando minus necessariæ essent, & ne tepescat religiosa disciplina in hac præcipua regula. Hinc viri sancti morti propinqui voluerunt reponi in loco aspero, vt legitur de B. Martino. Confir. potest lex ad aliquid obligare cum periculo vitæ ex causa iusta, vnde obligat militem, ne deserat stationem. imo etiam votum, vt si quis voto se obligaret ad assistendum aliquibus infirmis, tunc teneretur assistere etiam cum periculo vitæ, vt si morbus esset contagiosus.

2 Communiter tamen negatiuam sententiam tradunt loquentes de Carthusianis. Ita Panor. *in cap. Si vero num.* 2. De iureiurando, Francus *in Schol. ad eumdem Panorm. in cap. Consilium.* ver. *In alijs*. De *obseruat. ieiunior.* Almain. *in* 4. *dist* 15. *q.* 2. *Propos.* 3. *De Dominio naturali* Maior. *dist.* 38. *quæst.* 24. *concluf.* 5. Martinus de Magistris *quæst.* 3. *de Abstinentia*, Medina *Cod. de ieiunio quæst.* 13. *in resp. ad* 4. Adrianus *quodlib.* 1. *ar.* 3. *ad* 9. Gerson 2. *par. tract. De abstinent.* Carthusienf. *Alphabet.* 39. *littera F. I. &* O. Azor. 1. *par. lib.* 5. *c.* 6. *quæst.* 7. Salas *Disp* 11. *De legib sect* 2. *n.* 23. *& sequentib.* Victoria *Relectione de Temperantia num.* 10. Laiman *lib.* 1. *Theol. moral tract.* 4. *cap* 14. *num.* 11. Bonacina *to.* 2. *disp.* 2. *de Peccatis. quæst.* 8 *punc.* 2. *num.* 16. ver. *Ego vero.* Lessius *lib.* 4. *De iust & iure cap.* 3. *dub.* 2. *num.* 12 Duual. *tract. de legib quæst.* 5. *ar.* 4. *concluf.* 4 Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 9. *cap.* 9. *nu.* 68. Gomez de Amescua *lib.* 2. *de Potestate in seipsum cap.* 6. *n.* 6. alios citans. Et est conformis doctrinæ D. Th. 2. 2. *quæst* 8 *ar.* 2. *ad* 3. vbi docet, abstinentiam, vt sit materia voti, debere esse cum debita discretione.

3 Hæc posterior sententia tenenda est. nimirum quod, votum, lex, & iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus, aut alio cibo, non obliget, quando necessitas grauis, & periculosæ infirmitatis exigit oppositum. Talis enim obligatio respicit abstinentiam vt exercitium virtutis ordinatum ad macerationem corporis, & proinde respicit corpus macerandum, constitutum in tali statu, vt sit capax macerationis secundum regulas rectæ rationis: ita vt, quando non sit capax, cesset obligatio, quia cessat materia, circa quam possit exerceri. Corpus autem ita afflictum infirmitate, vt vita in periculo sit, non est capax macerationis secundum regulas rectæ rationis, nam recta ratio dictat, corpus esse fouendum ad vincendum morbum, nec esse subijciendum ijs passionibus, ex quibus mors possit accelerari, nam mortem sibi accelerare est contra charitatem ad seipsum; & ideo tam lex, quam votum, & iuramentum non obligant in his casibus.

4 Nec obstat, quod aliqui viri perfecti laudentur, quod morti proximi asperitatibus corpus afflixerint, & proinde possit in tali casu secundum regulas rectæ rationis corpus affligi. Quia tales viri non

procedebant humano modo, neque secundum consuetas regulas rationis, sed supra ipsas ex aliquo speciali instinctu Spiritus sancti, sine quo non esset licitum sibi asperitatibus mortem accelerare. Vnde D. Hieronimus, vt refertur in Cap. *Non mediocriter* De *consecrat. Dist.* 5. ait. *Audiant igitur, qui ea, quæ necessaria sunt, corpori subtrahunt, illud, quod per Prophetam Dominus loquitur. Ego Dominus odio habens rapinam holocaustorum; de rapina vero holocaustum offert, qui siue ciborum nimia egestate, vel somni penuria corpus immoderatè affligit.*

5 Leges autem, vota, & iuramenta non obligant, nisi quatenus humano modo seruari possunt, & secundum ordinarias regulas rectæ rationis, quia obligatio ipsorum suscipitur secundum mensuram humani modi operandi, & proinde non obligant contra necessitatem, sed ipsi cedunt, vt notat Nicolaus III. *Cap. Exijt. §. Nec quicquam* De *verborum significatione in 6.* ibi *Cum ab omni lege extrema necessitas sit exempta: nec talem abdicationem proprietatis omnimodæ renunciationem vsus rerum cuiquam videatur inducere.*

6 Ex quibus colligitur; Carthusianos non obstante ipsorum constitutione posse in periculosis infirmitatibus comedere carnes, nec posse ob hoc subiacere alicui pœnæ, si medicus iudicauerit necessarias ad conseruandam vitam; quia constitutio ipsorum non obligat cum tanto discrimine. Quid autem dicendum sit, si constitutio ipsorum, interpretante consuetudine, amplectatur etiam casum periculosæ infirmitatis, constabit ex Decis. sequenti.

7 Ad id autem, quod dicebat Vasquez, & *num.* 1. allatum est, resp. Quod, vt lex, votum, & iuramentum obliget ad aliquid cum periculo vitæ, duo requiruntur, & quod id, ad quod obligat, sit de se licitum etiam cum periculo vitæ, & quod explicitè intendat ad id obligare, quia si obligat ad aliquid in generali, quando coniungitur cum ipso periculum vitæ, cessat obligatio, vt si quis se obligasset ad inseruiendum alicui, si vellet ipsum ducere ad locum, vbi vita periclitaretur, non tenetur ire.

8 Vt autem aliquid sit licitum etiam cum periculo vitæ, oportet, quod sit magis appretiabile, quam sit ipsa vita; nam rectus ordo exigit ne magis appretiabilia exponantur pro minus appretiabili; sic licèt exponere vitam pro seruanda vita principis, quia vita principis est magis appretiabilis. licet inseruire infirmis cum periculo propriæ vitæ, quia non solum agitur de conseruanda vita proximi, sed etiam de salute spirituali ipsius, quia si se videret destitutum, facile caderet in desperationem: & semper, in quocunque casu sit licitum exponere propriam vitam, id, pro quo exponitur, erit magis appretiabile aut ratione sui, aut ratione annexorum. In casu autem nostro lex non obligat explicitè ad abstinentiam cum periculo vitæ, & ideo non se extendit ad hunc casum.

An lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia a carnibus obligent in extremo vitæ periculo ex infirmitate, si explicitè includant talem casum. Decis. 23.

SVMMARIVM.

1 *Lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus non obligat secundum aliquos in extremo periculo vitæ ex infirmitate, si explicitè includant talem casum.*
2 *Probabilius est, quod obliget.*
3 *Ob conseruandam inuiolabilem abstinentiam à carnibus in aliqua communitate, licet se exponere alicui periculo.*
4 *Abstinentia a carnibus in qualibet infirmitate non reddit periculum ineuitabile.*
5 *Carthusiani in qualibet infirmitate possunt abstinere a carnibus.*
6 *Præceptum conseruandi vitam quando prohibeat illam periculo exponere.*

---

1 IEQVIMVR in præsenti, quando abstinentia est communis alicui communitati, non autem, quando priuata persona se obligauit voto, aut iuramento. Negatiuam sententiam tradunt Abbas. *in cap. Si vero, num.* 2. De *iureiurando*, Io. Andr. *nu.* 15. Alexander de Næuo *num.* 6 & 15. Martinus de Magistris *quæst.* 3. *de abstinentia* Medina *Cod. de Ieiunio quæst.* 13. *in resp. ad* 4. Almain. *in* 4. *dist.* 15. *quæst.* 2. *propos.* 3 De *dominio naturali* Gomez de Amescua *lib.* 2. De *Potest. in seipsum cap* 6 *n.* 6.

Quia

Quia, cum adsit lex Dei naturalis de conseruanda vita, non potest lex humana, votum, aut iuramentum obligare ad abstinendum ab ijs, quibus vita exigit conseruari, & talis lex esset crudelis, votum stultum, iuramentum impium. Deinde minus bonum est talis abstinentia cum periculo vitæ, quam conseruatio propriæ vitæ, & ideo non debet præferri abstinentia.

2 Cæteri tamen tenent affirmatiuam sententiam. Ita Maior *in 4. dist. 38. quæst. 24. concluſ. 5.* Adrian. *quod lib. 1. ar. 3. ad 9.* Gerson. *2. par. tract. de Abstinent. Carthusiens. Alphabet 39. littera F. I. & O.* Victoria *Relect. de Temperantia num. 8.* Azor. *1. par. lib. 5. cap. 6. quæst. 7.* Sayrus *lib. 5. Clauis Regiæ cap. 7. num. 7.* ver. *Quia sicut* Ledesma *2. par. 4. quæst. 17. ar. 6. dub. 5.* Vasquez *1. 2. disp. 162. cap. 4.* Rodriquez *2. par. sum. cap. 96. num. 16.* Lessius *lib. 4. de Iust. & iure cap. 3. dub. 2. num. 12.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 6. dub. 34. num. 6. & sequentib.* Laiman *lib. 1. Theol. moral. tract. 4. cap. 14. num. 11.* Salas *disp. 11. de legib. sect. 2. num. 25.* Molses. *par. 1. sum. tract. 9. cap. 9. num. 68.* Duual. *tract. De legib. quæst. 5. ar. 8. concluſ. 3.*

3 Hæc sententia posterior habet fundamentum satis firmum, & proinde est tenenda, præsertim cum confirmata sit in praxi apud Carthusianos, & eorum constitutiones confirmatę sint à Summis Pontificibus. Bonum enim priuatum est postponendum bono communi, ita vt etiam vita exponenda sit pro bono communitatis, quando ita necessitas exigit: lex autem, siue votum de perpetua abstinentia à carnibus, ita vt inuiolabiliter seruetur, est maximum bonum communitatis religiosæ; ita vt per hoc fiat maxime conspicua, & ideo est licitum cuilibet ex religiosis subire aliquod periculum vitæ pro cõseruando tali bono, ita vt talis abstinentia perpetuo inuiolabilis sit pro quocunque casu apud illam communitatem. Confir. Maius bonum est communitatis seruari hanc abstinentiam inuiolabilem, quam seruari principi aliquod ignobile oppidum, præsertim si possideat plura regna, & tamen potest miles se obligare ad illud defendendum cum periculo vitæ, ergo multo magis se poterit quisque obligare ad seruandam hanc abstinentiam cum periculo vitę.

4 Quod præsertim verum est, quia abstinentia à carnibus in quacunque infirmitate non reddit periculum ineuitabile. Nam carnes solum possunt esse necessariæ propter alimentationem corporis, cum solum vt cibus succurrere possint corpori. huic autem indigentiæ corporis occurri potest alijs cibis maximè aptis nutritioni, vt sunt oua præsertim in ijs, qui non sunt assueti carnibus, nam corpus assuetum alijs cibis leuioribus, poterit facilius instaurari, quam assuetum carnibus. Vnde Arnaldus de Villanoua medicus insignis, & Theologus in quodam opusculo, vt refert Io. Andreas *in cap. Consil. De obseruat. ieiuniorum*, ostendit, sine carnibus infirmos optime curari posse.

5 Ex quibus colligitur, quod licet Carthusiani possint in periculosa infirmitate comedere carnes absque peccato, quia constitutiones ipsorum non obligant ad culpam, vt diximus etiam in superioribus, & etiam absque subiectione ad pœnam, quia lex non obligat cum tanto dispendio; possunt tamen abstinere ob conseruandam inuiolatam abstinentiam, nam valde decorum est, & vtile religioni, quod in nullo casu admittatur comestio carnium.

6 Hinc solutum manet, quod pro se afferebant Doctores oppositæ sententiæ. Præceptum enim de conseruanda propria vita obligat solum ad euitanda pericula, quando non adest rationabilis causa ad illa subeunda, secus autem, quando adest; vnde vita exponi potest pro salute spirituali proximi, pro conseruando principe, pro defensione patriæ, & in alijs pluribus casibus. Et quando licite possumus exponere vitam, possumus etiam obligari ad exponendam lege, quæ sit iusta, & non crudelis, voto sapienter emisso, & iuramento sanctè nuncupato. Ad confir. Resp. abstinentiam, quæ est communis toti communitati, reduci ad bonum commune ipsius, & ideo esse maius bonum, quam vita priuata membri communitatis.

An persona particularis teneatur abstinere a carnibus in extrema necessitate ex infirmitate, si habeat votum, aut iuramentum de abstinendo explicite, etiam in tali casu, Decis. 24.

SVMMARIVM.

1 *Persona particularis tenetur abstinere à carnibus in omni infirmitate, si habeat votum, aut iuramentum de abstinendo, etiam in hoc casu explicitè, secundum aliquos.*
2 *Probabilius est non teneri.*
3 *In illo casu non adest causa honestans abstinentiam.*
4 *Cur in illo casu abstinentia desinat esse virtus.*

1 AFFIRMATIVE respondet Ledesma 2. *par.* 4. *quæst.* 17. *ar.* 6. *dub.* 5. Victoria *Relectione de Temperant. num.* 8. Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure c.* 3. *num.* 12. ver. *Dixi obiter* Quia adhuc persona particularis potest ex motiuo virtutis, & ad gloriam Dei, & pro satisfactione peccatorum seruare huiusmodi abstinentiam, etiam in casu periculosæ infirmitatis.

2 Sed tenendum, personam priuatam non posse seruare tale votum, aut iuramentum, quando inde notabile periculum vitæ immineret, nec votum, aut iuramentum vt complectens talem casum validum esse; Ita docent Rodriquez 2. *par. sum. cap.* 96. *num.* 16. *circa finem*. Sylvester. *verbo* Votum 2. *quæst.* 14. Angelus *verbo* Votum 3. *num.* 21. Et ij omnes, qui putãt, neque eos, qui sunt de aliqua communitate, & quibus votum est commune, posse in tali casu obligari, quos Decis. *præcedenti num.* 1. citaui.

3 Ratio est, quia talis abstinentia in casu illo constituit in periculo vitæ, seu ipsum auget, nec occurritur periculo infirmitatis, sicut esset occurrendum; & non adest causa honestans talem abstinentiam, quia non potest honestari, nisi assumatur propter bonum magis appretiabile, vt est bonum alicuius communitatis, & ideo non est licita, quia non est licitum exponere se periculo vitæ, nisi propter bonum magis appretiabile.

4 Dices; adesse ipsum bonum virtutis abstinentiæ, quod cum sit bonum animæ, potest tanquam excellentius præferri bono corporis. Sed hoc non potest dici, nam abstinentia in tali casu desinit esse virtus, quia est indiscreta, stante quod non est medium ad bonum excellentius, à quo rectificetur, & proinde neque est bonum animæ. Quando enim abstinentia nimis grauat corpus, non est virtus, vt docet D. Th. 2. 2. *quæst.* 88. *ar* 2. *ad* 3. Et cum charitas dictet, esse subueniendum corpori per tales cibos, abstinentia ab ipsis non erit conformis charitati, quia subtrahet corpori, quod charitas dictat, esse ministrandum vt necessarium. Vnde hic facit, quod D. Hieronimus, & refertur in Cap. *Non mediocriter*, De *consecrat.* Dist. 5. habet; *Non mediocriter errant, qui bono magno præferunt mediocre bonum. Nonne rationabilis homo dignitatem amittit, qui ieiunium charitati, aut vigilias præfert sensus integritati.* Et infra. *Audiant itaque, qui ea, quæ necessaria sunt, corpori subtrahunt, illud, quod per Prophetam Dominus loquitur. Ego Dominus odio habens rapinam holocaustorum. De rapina vero holocausti offert, qui siue ciborum nimia egestate, vel somni penuria corpus immoderate affligit.* In nostro autem casu carnes sunt necessariæ corpori, quia ipsis mediantibus debet eripi à periculo mortis.

An quando lex, votum, aut iuramentum de perpetua abstinentia a carnibus non includit explicite casum extremæ necessitatis ex infirmitate, adsit obligatio illas comedendi in tali casu. Decis. 25.

SVMMARIVM.

1 *Quando lex, votum, iuramentum non includit explicitè casum summæ necessitatis, infirmus non tenetur violare perpetuam abstinentiam à carnibus secundum aliquos.*
2 *Secundum alios tenetur.*
3 *Si est persona particularis non tenetur.*
4 *Carnes non dantur infirmis, vt medicina, sed*

sed vt alimentum.

5 *Persona, quæ est membrum communitatis quando possit seruare communem abstinentiam à carnibus in qualibet infirmitate.*

6 *Quando non possit.*

7 *Quid dicendum, si adsit solum propositum de perpetua abstinentia à carnibus.*

---

1 NON adesse talem obligationem, sed posse adhuc abstinere, docent Ledesma *2.par 4.quæst 17. ar.6. dub.5.* Victoria *Relect. de Temperant.num.10.* Azor. *par.1.lib.5.cap.6. quæst.7.* ver. *His prænotatis*, Vasquez *1.2. disp.162. cap.4.* Quod etiam videtur sentire Salas *disp.11. De legib. sect.2. num.25.* Item Sanchez *lib.5. Consil. moral. cap.1. dub.34. num.9.*

2 At adesse obligationem comedendi, tenent Adrian. *Quodlib.9. ar.3. ad 9.* Maior *in 4. dist. 38. quæst. 24. concluſ. 5.* Gerson. *2.par. tract. de Abstinent. Carthus. alphabeto 39. littera F.I. & O.* qui tamen limitant, secluso scandalo, de quo videndum est in speciali Decis. sequenti. Abbas *in cap. Si vero num.2.* De *iureiur.* Io. Andreas *nu.15.* Alexander de Næuo *num.6 in fine, & n.15.* Anton. Francus *in Schol. ad Panor. in cap. Consil* ver. *In alijs* De *obseruat. ieiun.* Martinus de Magist. *quæst.3. de Abstinent.* Almain *in 4. dist.15. quæst.2. propos.3. De dominio naturali* Medina *Cod. De ieiunio q.13. in resp. ad 4.* Gomez de Amescua *De potestate in seipsum lib 2.cap 6.num 6.*

3 Mihi imprimis certum videtur, quod priuatum votum, aut iuramentum non sufficiat, quod persona particularis possit abstinere. Non enim habet sufficientem obligationem, quæ præualeat contra charitatem, qua tenetur se ipsam amare, & vitare pericula propriæ vitæ. Imo cessat, vt dictum est in superioribus, talis obligatio. Et ideo, si abstineret, faceret contra charitatem ad seipsum, cui non potest præualere, nisi alia obligatio maior fundata in charitate, quæ respiciat bonum magis appretiabile, quam proprium.

4 Dices; potest infirmus abstinere à medicina, etiam si censeatur necessaria ad salutem consequendam, ergo poterit etiam abstinere à carnibus, quia tunc se habent per modum medicinæ. Resp. esse diuersam rationem, quia carnes non se habent per modum medicinæ, ita vt tendant solum ad curandum malum, sicut medicina: sed se habent per modum cibi, qui ordinatur ad vitam substentandam, & saltem secundum ea, quæ fiunt ex ipso, censetur necessarius; vnde subtrahere carnes, esset subtrahere cibum necessarium substentationi.

5 Quod autem spectat ad legem, votum publicum, aut iuramentum alicuius communitatis, videndum est, quomodo consuetudo soleat interpretari. Quia, si interpretatur, vt obliget etiam in tali casu, vt apud Carthusianos solet interpretari constitutio: tunc quamuis constitutus in tali infirmitate, pro qua censeantur carnes necessariæ, possit illis vti; non tamen tenetur vti, sed potest abstinere. Talis enim abstinentia rectificatur ratione boni publici, quia ordinatur ad conseruandam vniuersalem abstinentiam à carnibus secundum præscriptum legis, aut voti, quod est maxima vtilitas communitatis, vt dictum est in superioribus.

6 At si non solet ita interpretari, tenebitur relaxare abstinentiam quisquis est de communitate, & adhibere carnes. Tunc enim secundum interpretationem lex, votum, aut iuramentum non obligat ad abstinentiam: & ideo res tota reducitur ad terminos iuris naturalis, & charitatis ad seipsum, & ideo ratione charitatis tenetur in tali necessitate sibi prouidere de sufficienti alimento. Nec bonum commune exigit seruari hanc abstinentiam, quia cum non sit præscripta pro tali casu, nec etiam pertinet in tali casu ad bonum cõmunitatis, si quidem bonum ipsius concluditur intra terminos præscriptos à constitutionibus.

7 Ex dictis colligitur. Sanchez non recte docere *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub.34. num.9.* Eum, qui proposuit perpetuo abstinere à carnibus, posse etiam abstinere in quacunque summa necessitate ex infirmitate; nam talis abstinentia de se est notabiliter nociua corpori, & proinde secundum se non potest intendi, quia in illo casu intenderetur notabile nocumentum corporis; est enim cooperari morti imminenti, aut ipsam accelerare. Nec adest finis, propter quẽ liceat exponere vitã, quo rectificetur, & ideo non potest esse licita.

An Carthusianus teneatur in extrema necessitate ex infirmitate ratione scandali abstinere a carnibus. Decis. 26.

SVMMARIVM.

1 *Carthusianus infirmus in vitæ periculo tenetur abstinere a carnibus secundum aliquos, ratione scandali.*
2 *Non tenetur.*
3 *Si comedat, nullum scandalum sequitur, quod sit ruina proximi.*
4 *Si proximus peccet male de comedente iudicando, est scandalum passiuum.*
5 *Si comedat, non dat occasionem relaxandi hanc abstinentiam.*

1 AFFIRMATIVAM sententiam tradunt Gerson. 2. *par. tract. De Abstinentia* Carthus. *alphab. 39. littera F. 1. &* O. Maior *in 4. dist. 38. quæst. 24. concluf. 5.* Adrian. *quodlib. 1. ar. 3. ad 9.* Salas *disp. 11. De legib. sect. 2. num. 25.* Quia potius moriendum est, quam dare scandalum, vt Apostolus 1. Ad Corinth. c. 8. ait *Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnes in æternum*, loquitur autem de Idolothytis. Si autem quæras, quodnam scandalum possit ex hoc sequi. Respondent, posse sequi aliquam dissolutionem quò ad hanc regularem obseruantiam, & quod facilius fiat dispensatio in ipsa, & tepescat ardor monachorum in illa conseruanda, & alia huiusmodi.

2 Negatiua tamen sententia est communior. Eam tradunt Io. Andreas *in cap. Si vero num.* 15. De *iureiurando.* Abbas *num.* 2. Felin. *num.* 3. Alexander de Næuo *num.* 15. Francus *in Schol. ad Panor. in cap. Consilium.* ver. *In alijs* De *obseruat. ieiunior.* Medina *Cod. De ieiunio quæst.* 13. *in resp. ad* 4. Almain. *in 4. dist.* 15. *quæst.* 2. *propos.* 3. *de Dominio natura.* Martinus de Magistris *quæst.* 3. *de Abstinentia* Bonacina *tom.* 2. *disp.* 2. *de Peccatis quæst.* 8. *punc.* 2. *num.* 16. ver. *Dixi, nisi scandalum.*

3 In hac difficultate mihi certum videtur, ex hac comestione carnium nullum verum scandalum oriri posse, quod sit vitandum sub mortali, tanquam ruina spiritualis proximi. Quod enim introducatur dispensatio quo ad carnes, & quod minuatur abstinentia ab ipsis, quod est totum illud scandalum, quod potest oriri, nullum continet peccatum, quod tanquam ruina proximi vitandum sit.

4 Dices; posse talem manducationem dare occasionem scandali, quia nimirum faciat alios monachos formare malum conceptum de comedente, in quo mortaliter peccent. Sed, si in hoc sequatur scandalum, erit scandalum omnino passiuum; quia stante euidenti periculo vitæ in comedente, non potest prudenter aliud iudicari, nisi quod adhibeat carnes ex necessitate, & absque peccato, præsertim cum vnicuique nota sit propria obligatio ad tuendam vitam: vnde irrationabile omnino esset scandalum. & dicendum de ipsis, quod de Pharisæis dixit Christus. Matth. 15. *Sinite illos; cæci sunt.*

5 Sed neque ex hac manducatione carnium in tali necessitate potest prouenire aliqua relaxatio in religione quò ad hanc obseruantiam, nam nota esset summa necessitas infirmi, & ideo extra casum talis necessitatis non adesset motiuum introducendi dispensationes, quia non adesset exemplum. Et si introducerentur, non essent imputandum exemplo illius, qui est constitutus in tali necessitate sed comedenti. Et ideo, si religio pateretur in hoc aliquod damnum, non esset imputandum Monaco comedenti carnes, sed alteri, qui irrationabiliter sumeret occasionem laxandi obseruantiam abstinentiæ.

Quare, cum nullum oriatur scandalum ex eo, quod Carthusianus comedat carnes, dum per infirmitatem constituitur in vitæ periculo, non poterit obligari, vt abstineat ratione scandali.

An licita sit abstinentia, quæ notabiliter noceat saluti, aut vitam minuat. Decis. 27.

SVMMARIVM.

1 *Nemo tenetur vti cibis delicatioribus ad prolungandam vitam.*
2 *Non potest quis indiscreta ieiunia assumere, vt citius moriatur.*
3 *Peccat mortaliter assumens indiscretas abstinentias cum diminutione vitæ, quando pro fine intento non liceret ponere vitam.*
4 *Assumens indiscretas abstinentias intuitu religionis secundum aliquos non peccat.*
5 *Secundum alios peccat venialiter.*
6 *Peccat mortaliter, si preuideat notabile damnum.*
7 *Quando abstinentia est contra charitatem, non potest honestari.*
8 *Cum tribuitur corpori sufficiens alimentum, licet suscipere abstinentiam etiam cum diminutione vitæ.*
9 *Ieiunia, quæ inhabilitant corpus ad munus obligans, sunt illicita, sicut etiam ad consueta exercitia.*
10 *Abstinentiæ Religionum sunt licitæ.*
11 *Indiscreta abstinentia cum inaduertentia damni, non continet peccatum.*
12 *Quid si damnum præuideatur, sed putetur licere.*

1 DOCENT omnes tanquam certum, quod nemo tenetur vti cibis delicatioribus, & magis habilibus in hunc finem, vt vitam prolunget, etiamsi commode possit. Sed potest esse contentus communibus, & congruentibus proprio statui. quia licet quisque teneatur conseruare propriam vitam, non tamen tenetur prolungare. Et ita specialiter docent Adrian. *Quodlib.* 4 *ar.* 3. *ad* 4. Maior *in* 4. *dist.* 38. *quæst.* 24. Gerson *tract. de Abstinent.* Carthus. *par.* 2. *alphabet.* 39. Sotus *lib.* 5. *de Iust. & iure quæst.* 1. *ar.* 5. *ad* 1. Corduba *in quæstionario lib.* 1. *quæst.* 38. *ad* 4. Couaruuias *lib.* 1. *Variar. cap.* 2. *num.* 10. Petrus Nauar. *lib.* 2. *de restit. cap.* 3. *num.* 88. Ledesma 2. *par.* 4. *quæst.* 17. *ar.* 6. *dub.* 6. *concluſ.* 2. Victoria *relect. de Temper. dub. vlt.* Medina *Cod De ieiunio quæst.* 13. *n resp. ad* 1. Panor. *Cap. Si vero De iureiurando*, Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 33. *num.* 2. Angles *in Florib. quæst.* 8. *De ieiunio conclus.* 1.

2 Conueniunt etiam omnes, quod, si quis abstinentijs, & ieiunijs corpus castigat in hunc finem, vt citius moriatur, peccat mortaliter tanquam interfector sui ipsius, quia intendit sibi vitam adimere citius, quam naturaliter mors sequtura sit, & adhibet violentas causas contra durationem vitæ. Et ita docent Caiet. 22 *q.* 147. *ar.* 1. Victoria *Relect. de Temperantia dub. vlt.* Ledesma 2. *par.* 4. *quæst.* 17. *ar.* 6 *dub.* 6. ver. *Secundo dico.* Nauar. *in Manuali c.* 15. *num.* 12. Aragon. 2. 2. *q.* 64. *ar.* 5. *ad* 5. Couaruuias *lib.* 1. *Variar. cap.* 2. *num.* 10. Angles *in Florib. quæst.* 8. *de ieiunio conclus.* 1. Gomez de Amescua *lib.* 2. *De potestate in seipsum num.* 1. & 2. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *Dub.* 33. *num.* 9. Vnde D. Hieronim. vt refertur in Cap. *Non mediocriter* De *consecrat.* habet *Nihil interest paruo, an magno tempore te occidas.* Vnde neque hoc licet intendere, & facere pietatis causa, vt optime confirmat Nazianzenus *in Epist. ad Hellenium.* Neque enim sunt facienda mala, vt eueniant bona, & ideo ad pietatem exercendam non debent assumi media mala.

3 Præterea certum quoque debet esse, quod, quando quis vtitur indiscretis abstinentijs, & ieiunijs, etiam si non habeat finem minuendi sibi vitam, si tamen aduertat, sequi notabilem diminutionem, peccat mortaliter, quando finis non est talis, vt liceat pro ipso subire talem diminutionem. quod ideo addidi; quia finis potest esse talis, vt opere pretium sit pro ipso vitam minuere. Et hoc ipsum ratio suadet, quia statim ac abstinentia indiscreta est, non est virtus, sed vitium, vt docet D. Th. 2. 2. *quæst.* 88. *ar.* 2. *ad* 3. & habetur in Cap. *Non mediocriter* De *consecrat. dist.* 5. nam vt actus sit virtuosus, debet esse commensuratus regulis rationis, quia virtus est habitus perficiens secundum mensuram rationis; abstinentia autem eo ipso, quod est indiscreta, non est conformis regulis rationis. Et in hoc sensu accipiendum est, quod tradunt Graf. 1. *par. Decis. lib.* 2. *c.* 62. *num.* 63. Couaruuias *lib.* 1. *Variar. cap.* 2. *num.* 10. Petrus Nauar. *lib.* 2. *de Restit. c.* 3. *num.* 88. Amescua *lib.* 2. *de potest. in seipsum cap.* 3 *num.* 3.

4 Quando autem adhibentur indiscretæ abstinentiæ intuitu religionis cum aduerten-

tentia, quod sequatur diminutio vitæ, nullum adesse peccatum tradunt Simancas *in Cathol. Institit. Tit.* 18. *num.* 30. Plaza *in Epitome delictor. cap.* 23. *num.* 2. Graf. *par.* 1, *Decis. lib.* 2. *cap.* 62. *num.* 63.

5 Alij vero docent, esse tantum peccatum veniale. Ita Caiet. 2. 2. *quæst.* 147. *ar.* 1. *§. Ad hoc dicitur.* Couaruuias *lib.* 1. *Variar. cap.* 2. *num.* 10. Sanchez *lib.* 5. *Consil. mor. cap.* 1. *dub.* 33. *num.* 12.

6 Sed tenendum est, quod non liceat, etiam intuitu religionis, nempe ob subijciendam carnem spiritui, ob merendum, &c. vitam minuere indiscretis abstinentijs, etiam si non adsit intentio minuendi vitam, sed esse peccatum mortale. Et ita docet tex. Cap. *Non mediocriter* De *Consecrat. Dist.* 5. vbi Canonistæ Archidiacon. Bellamera. Turrecrem. Abbas *in Cap. Cum infirmitas n.* 3. De Pœnit. *& Remis. & in Cap. Etsi Christus num.* 3. De *iureiuran.* Nauar. *in Manuali cap.* 15 Petrus Nauar. *lib.* 2. *de Rest. cap.* 3. *num.* 88. Ledesma 2. *par.* 4. *quæst.* 17. *ar.* 6. *concluf.* 4. Victoria *Relect. de temper. quæst. vlt. num.* 12. *concluf.* 4. Angles *in Florib. q.* 8. *de Ieiunio in fine concluf.* 5. Amescua *lib.* 2. *de Potest. in scipsum cap.* 6. *num.* 5. ver. *Sed tertia.*

7 Ratio est quia facit contra charitatem ad seipsum, quæ obligat ad conseruandam propriam vitam. vnde Ad *Ephes.* 5. Nemo carnem suam odio habuit, sed nutrit, & fouet eam. & cum diminutio vitæ sit notabile damnum, peccatum erit mortale, vt exprimitur in dicto Cap. *Non mediocriter*. Nec honestari potest à fine pietatis, & religionis, quia finis bonus non honestat, quod est in se turpe, & ideo cum non auferat turpitudinem, nec etiam minuit, ita vt peccatum sit solum veniale, nam remanet eadem contrarietas ad charitatem in eadem re.

8 Quando tamen subministratur corpori debitum alimentum sufficiens ad ipsum conseruandum, licebit ieiunijs vacare ob bonum spirituale animæ, etiam si inde sequi præuideatur diminutio vitæ. Ita Angles *in Florib. quæst.* 8. *de ieiunio concluf vlt* Ledesma 2 *par.* 4. *quæst.* 17. *ar.* 6. *dub.* 6 *concluf.* 3. Victor. *Relect. de Temp. quæst. vlt. concluf.* 3. Sanchez *lib.* 5. *Consil moral. c.* 1. *dub.* 33. *num.* 11. Et idem dicendum, si præuideatur aliqua infirmitas superuentura. Ratio est, quia hoc non est minuere vitam, cum subministretur sufficiens alimentum, sed non prolungare, quantum posset. Et sicut pro salute spirituali proximi licet exponere vitam, ita etiam licebit sic ieiunare pro propria. Quod constat etiam ex praxi Sanctorum. imo & eorum, qui vacant artibus, quæ notabiliter minuunt vitam, nam hæc diminutio sequitur per accidens, & non est intenta.

9 Ex his autem sequitur. Illicitum esse assumere illa ieiunia, quæ debilitando corpus redderent impotens ad illa munera, ad quæ quisque sub mortali tenetur. Ita Angles *in Florib quæst.* 8. *de ieiunio in limit. concluf.* 4 Sanchez *lib.* 5. *Consil mor. cap.* 1. *dub.* 33. *num.* 13. Hoc enim esset offerre holocaustum de rapina, vt dicitur in Cap. *Non mediocriter*. De *consecrat. Dist* 5. nam tolleretur, quod est debitum ex iustitia, vt Deo offeratur ieiunium. Imo etiam qui se ita debilitaret, vt non posset consueta exercitia exequi, vt docet D. Th. *Quodlib.* 5. *ar.* 18. & *lect.* 1. *in cap.* 12. *Epist. Ad Roman.* nam adhuc subiret notabile detrimentum in corpore, cuius cũ non sit Dominus, non potest ipsum tali pacto per ieiunia macerare.

10 Sequitur secundo. Abstinentias, & ieiunia, quæ præscribuntur in Regulis Religiosorum, non esse indiscretas, & proinde posse assumi, etiam si inde præuideatur, quod vita futura sit breuior, vt notat etiã Petrus Nauar. *De restit. lib.* 2. *cap.* 3 *nu.* 89. nam in quauis regula semper conceditur sufficiens alimentum pro substentatione corporis, & quælibet regula examinata est ad regulas rationis. Vnde cum ordinentur ad profectum spiritualem animæ, poterunt assumi cum aliquo detrimento corporis, cum corpus debeat inseruire animæ.

11 Sequitur tertio, quod si quis suscipiat indiscretas abstinentias, & ieiunia, quæ vitam abbreuiatura sint; sed hoc non aduertat, & intendat profectum spiritualem animæ, excusetur à peccato. vt notant Caiet. 2. 2. *quæst.* 147. *ar.* 1. *§. Ad hoc dicitur* Couaruuias *lib.* 1. *Variar cap.* 2. *num.* 10. Nauar. *in Manuali cap.* 15 *num* 12. Petrus Nauarra *lib.* 2. *de Restit. cap* 3 *nu.* 85. Amescua *lib.* 2. *De potest in seipsum cap.* 6. *nu.* 4. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 33. *num.* 12. Inaduertentia enim facit, quod vitæ diminutio non sit voluntaria, vnde cum totum id, quod est voluntarium sit bonum, in hoc non peccatur.

12 Quod, si aduertat excessum abstinentiæ, & consequenter damnum inde proueniẽs, sed tamen putet se bene facere, secundum Caiet. Couaruuiam, Sanchez *num præcedenti* citatos peccat tantum venialiter. Quod mihi non placet, sicut nec etiam

alijs

alijs præsertim Petro Nauarro *citato lib. 2. de Restitut. cap. 3. num. 92.* Quia obiectum est de se obiectum peccati mortalis, & solum potest excusari à peccato ratione ignorantiæ. vnde, si putat esse licitum ob bonum spirituale animæ inferre tale damnum corpori, nullo modo peccat. Si vero non putat esse licitum, cum aduertat damnum, & proinde agnoscat notabile, peccabit mortaliter.

An peccent Concionantes in quadragesima, & Cathedratici, si nimia abstinentia, aut cibis nociuis se reddant inhabiles ad suum munus. Decis. 28.

SVMMARIVM.

1 *Concionantes in quadragesima peccant, si abstinentia, aut nociuis cibis se reddant inhabiles per plures dies.*
2 *Etiam si alius concionator supplere possit.*
3 *Cathedratici peccant, eum se inhabilitant abstinentia, aut nociuis cibis.*
4 *Idem dicendum, si hoc contingat ex cibi excessu.*
5 *Inhabilitans se ad suum munus, in confessione nedum debet exprimere damnum proprium, sed etiam alterius.*
6 *Concionatores, & Cathedratici se inhabilitantes ad proprium munus an teneantur aliquid restituere.*

1 QVO ad Concionantes in quadragesima resp. affirmatiuè, quando tamen ex causa nimiæ abstinentiæ præuidetur inhabilitas, aut ex cibis nociuis cum Sanchez *lib. 5. Consil. mor. cap. 1. dub. 33. num. 13.* qui asserit, ita sentire etiam doctos iuniores. Et colligitur ex D. Th. *quodlib. 5. ar. 18.* & *Lect. 1. in c. 12. Ad Roman.* Quod tamen debet intelligi, quando per tempus considerabile fierent inhabiles. Ratio est, quia, si sunt conducti ab aliqua Ecclesia, subtrahunt ipsi aliquod notabile, quod tenentur persolvere, nempe plures conciones, quod censetur damnum considerabile pro illa Ecclesia. Si vero non sunt conducti, sed concionantur in propria Ecclesia, vt sunt Regulares, tunc non solum subtrahuntur Ecclesiæ cum graui suo præiudicio conciones, sed etiam religioni exhibitio debitæ obedientiæ in tali officio. Deinde non possunt fieri inhabiles ad hoc munus per plures dies, nisi damnum corporis sit notabile, ratione cuius etiam præcisè peccant mortaliter.

2 Et hoc verum est, etiam si per alium concionatorem suppleri possit defectus ipsius; Si quidem per ipsum non stat, quin inferatur damnum, & ipse de facto non soluit, quod teneretur soluere. Sic non excusatur à peccato, qui dissipat bona cum præuisione, quod non poterit soluere debitum, quamuis alter possit creditori resarcire damnum.

3 De Cathedraticis idem dicendum est, vt docet etiam Sanchez *citato lib. 5. Opusculor. moral. cap. 1. dub. 33. num 13.* Et desumitur etiam ex D. Th. *quodlib. 5. ar 18.* & *lect. 1. in Caput 12. Epist ad Roman.* infert enim damnum graue discipulis, quibus tenetur legere. Deinde militat etiam ratio communis damni notabilis, quod proprio corpori infert; si quidem non potest inhabilis fieri ad legedum per plures dies, nisi notabiliter corpus patiatur.

4 Quod autem dictũ est de nimia abstinentia, & cibis nociuis, valet etiam, quando cibus superat exigentiam naturæ, & proinde ratione excessus, causat eamdem inhabilitatem. Neque hic excessus considerandus est secundum vnam, aut alteram vicem tantum, sed etiam secundum plures. Vnde fieri potest, quod in singulis vicibus, non sit admodum notabilis, quia tamen continuatur, fit vnus magnus, quia illa continuatio contrariatur saluti corporali, & ipsi infert magnum damnum, & proinde omnes illi excessus sunt contra idem præceptum conseruandæ propriæ salutis. Sic etiam, qui in die ieiunij pluries, & pluries sumeret paruam materiam cibi, peccaret mortaliter, quia grauiter læderet præceptum.

5 Ex quibus colligitur, quod in confessione non sufficit exprimere hoc damnum corporale causatum à cibis nociuis, aut ab excessu in comedendo, aut à nimijs abstinentijs, sed etiam damnum, quod inde alteri prouenit: nam adest duplex peccatum, alterum contra charitatem ad seipsum, & alterum contra iustitiam, dum alteri subtrahitur, quod est ipsi debitum.

6 An autem adsit obligatio aliquid restituendi, videtur negatiuè respondendum, quia, quod alteri subtrahitur, est concio, & lectio, quæ sunt functiones ita quidem alteri

teri debitæ, vt tamen sint affixæ diei: & ideo transacto die, non retinent ius ij, quibus sunt debitæ, ad ipsas, cum sint debitæ pro illo die præcisè, & non vltra. Sic etiam recitatio officij est debita Ecclesiæ ex tacito quodam contractu, & tamen, si non recitetur determinato die, non est vlterius recitãdum, nec recitatio compensanda, sed solum, si adsit beneficium, restituendi fructus proportionati, quia tunc non fiunt beneficiati.

An Prælati possint imponere subditis abstinentias tam rigidas, & ieiunia, qualia possint ipsi sine peccato assumere. Decis. 29.

SVMMARIVM.

1 *Prælati non possunt imponere subditis omnes illas abstinentias, quas ipsi suscipere possunt.*
2 *Prælatus non potest præcipere, quæ sunt extra ordinem, quem ipse moderatur.*
3 *Confessarius non potest imponere indiscretas pœnitentias, nec pœnitens exequi.*

---

1 RESP. negatiuè. & ita etiam docet Angles *in Florib quæst 8 de Ieiunio difficul.* 1. Quia lex, & præceptum debet esse suaue, & imitari legem diuinam, quæ, quando aliqua ardua sunt, illa non exigit à nobis: vnde non semper exigit, quod exponamus vitam pro proximo, quando est licitum exponere; vnde, licet nobis sint licitæ aliquæ abstinentiæ cum aliquo detrimento salutis, cæteris tamen illas imponere erit nimis oneroſum, nec tenebuntur illas acceptare.

2 Deinde tales abstinentiæ sunt extra ordinem consuetum seruari in maceranda carne, siquidem sunt extraordinariæ. Et ideo auctoritas superioris non se extendit ad illas alteri imponendas, quia subiectio, atque iurisdictio est solum in ordine ad manutenendum consuetum ordinem, & proinde auctoritas superioris in præscribenda maceratione carnis non se extendit ad extraordinarias macerationes, alioquin exigeret subiectionem extra suam sphæram.

3 Vnde Angles citatus in *Appendice* 3. recte infert, quod quando confessarij imponunt pœnitentias, & satisfactiones indiscretas, quæ non possunt executioni mandari, nisi aut cum dispendio salutis, aut famæ, non tenetur pœnitens illas exequi, quia tunc onus impositum irrationabile est. Est tamen verum, vt etiam ipse notat in *Appendice* 2. quod cum confessarius tanquam iudex decernat pro persona particulari, potest imponere rigidiores abstinentias, quam præcipi soleant in communi, non tamen indiscretas, sed proportionatas complexioni pœnitentis. Vnde si sint indiscretæ, non tenebitur pœnitens illas acceptare, quia pœnitentia ita debet esse satisfactoria pro peccatis: vt sit etiam actus virtutis, nam per actus malos, licet pœnales non possumus satisfacere, vt pote quia non sunt Deo grati; macerationes autem, & pœnitentiæ indiscretæ non sunt actus virtutis, quia sunt contra charitatem, qua quis tenetur diligere seipsum.

DE

DE PRAECEPTO IEIVNANDI.

An adsit præceptum ieiunandi, & qualiter obliget. Decis. 30.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium præcipitur ab Ecclesia.*
2 *Secundum Caiet. non præcipitur sub mortali secluso contemptu.*
3 *Præcipitur sub mortali.*
4 *Ecclesia obligat ad ieiunium rigorosa obligatione.*
5 *Præcipit ieiunium vt actum virtutis necessarium ad salutem.*
6 *Violans ieiunium ex fragilitate peccat mortaliter.*
7 *Violatio ieiunij est contra charitatem Dei, & proximi.*
8 *Hæretici impudenter asserunt, ieiunia esse libera.*

1 QVO ad primum affirmatiuè respondetur. Et quia ieiunium ab Ecclesia pro diuersis temporibus, & diebus institutum est, ideo ex iure non colligitur vnum commune præceptum ieiunandi, sed diuersa præcepta pro diuersis temporibus. Sic habetur tale præceptum ex Cap. *Non liceat.* Cap. *Non oportet.* Cap. *Placuit* De *consecrat. Dist.* 3. & Cap. *Quadragesima* De *consecrat. Dist.* 5. & Cap. 1. & Cap *Consilium.* De *obseruat. ieiunior.* Circa autem hos textus est aduertendum, quod non condunt nouum ius circa ieiunium, sed declarant obligationem iam ab Ecclesia impositam, & ideo non vtuntur præceptiuis verbis, sed tantum declaratiuis obligationis. In Clement. item *Exiui* De *verbor. significat.* declarat Pontifex, Quod Fratres Minores tenentur, non solum ad ieiunia propria Regulæ, sed etiam ad communia Ecclesiæ, per quod significat commune præceptum ieiunandi,

2 Quò ad secundum; qualiter obliget præceptum ad ieiunium. Caiet *in Sum. verbo* Ieiunium *cap.* 4. & 2. 2. *quæst.* 147. *ar.* 3. *§. Ad huius euidentiam, in fine.* vult, quod non obliget de se ad mortale, & proinde non seruantes ieiunia indicta, non peccent mortaliter, sed tantum venialiter; secluso tamen contemptu; nam si accedat contemptus præcepti, peccatur mortaliter. Ratio ipsius est, quia violare legem non est mortale, nisi quando contrariatur charitati Dei, & proximi. Addit tamen, quod communis Christianæ Ecclesiæ interpretatio suscipit statutum ieiunij tanquam præceptum strictè sumptum, atque adeo obligans ad mortale.

3 Sed hæc opinio tanquam falsa refutatur ab omnibus, & asserunt, quod præceptum ieiunij de se obligat ad mortale Ita D. Th. 2. 2. *quæst.* 147. *ar.* 3. *in corpore*, iuncta responsione *ad* 2. vbi docet, non ieiunantes peccare mortaliter, nisi interueniat iusta causa non ieiunandi. Durand. *in* 4. *dist.* 15. *quæst.* 9. Riccar. *quæst.* 3. Palat *disp* 8. Gabr. *dist.* 16. *quæst.* 3. *ar.* 1. *notab* 3. Paud. *quæst.* 4. Panormit. *in Rubr. num.* 11. De *obseruat. ieiunior.* Glos. *in Cap. Vnum horarium §. Alias ea demum verbo* Ieiunantibus *Dist.* 25 Archidiacon. *in Cap Vtinam Dist.* 76. Alens. 4 *par. quæst.* 102. *memb.* 2. Medina *Cod de Ieiunio quæst.* 7. ver. *Iam ad id.* Castro *verbo* Ieiunium *Hæresi.* 2. Couaruuias *lib.* 4. *Variar. Resol. cap.* 20. *num.* 10. Valent. *to.* 3. *disp* 9. *q.* 2. *punct.* 2. *§. Quæ nam sint contrauer.* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 2. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap.* 2. *num.* 10. Sylvester *verbo* Ieiunium *q.* 1. Armilla *num.* 7 alter Medina 2. 2. *q.* 88. *ar.* 1 *in fine* Sotus *lib.* 1. *de Iust. & iure q* 6. *ar.* 4. Ledesma 2 *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 2. *dub.* 6.

dub.6. Canus. *lib.2.de locis Theologicis c. 9. ad 2.* Nauar. *cap.21. Manual. num.13.* Angles *in Florib q.4. De ieiunio in conclus. ante primam difficultatem,* Azor. *par 1. lib.7. cap.8. q.2.* ver. *Ex communi itaque.* Vega *par.1. Sum. cap.14. De ieiunio Casu 8.* Llamas *3.par. Meth. cap.5. §.19.* Syluius *2.2. q.147.ar 3. q.1.conclus.2.* Gordonus *lib.3. Theol mor.q.18 cap.5.quæstiun.3.* Sanchez *lib.5. Consil. mor. cap.1. dub. 1. num. 5.* Et communiter omnes hoc tanquam certum supponunt.

4 Quod autem Ecclesia sub mortali intendat obligare ad ieiunium, colligitur ex Cap. *Quadragesima,* & ex Cap. *Ieiunia* De *consecrat.* Dist.5. vbi habetur; quod sine rationabili necessitate ieiunia non sint soluenda. Et in Cap. *Consilium* De *obseruat. ieiuniorum*. declarat Pontifex, quod infirmi vrgente necessitate dispensari possunt in ieiunijs. Vnde, cum requiratur semper necessitas, vt solui possint ieiunia, signum est, præcipi sub stricta obligatione, atque adeo sub peccato mortali. Deinde violatores ieiunij quadragesimalis absque legitima causa grauiter puniuntur, nempe pœna excommunicationis, vt constat ex Can.68. *Apostolorum,* & Concil. *Gangrensi cap.69.* & Concilio *Toletano quarto can.7.* pœna autem grauis, & præsertim excommunicatio non imponitur, nisi vbi adest peccatum mortale.

5 Deinde quando Ecclesia præcipit aliquem actum virtutis tanquam necessariũ ad salutem, præcipit sub mortali, quia præcipit tanquam medium ad expellendũ vitium oppositum auertens ab vltimo fine, & proinde, qui non seruat, quod præcipitur, se exponit periculo deflectendi ab vltimo fine, atque adeo in materia graui facit contra præceptum Ecclesiæ, & se subtrahit regimini ipsius. Ecclesia autem præcipit ieiunium, quia ex verbis *Non oportet, Non licet*, quæ adhibentur in textib. citatis *num.1.* satis manifestatur, quod aderat præceptum, & præcipit tanquam actum virtutis abstinentiæ necessarium ad subiugandam carnem spiritui, & proinde tanquam materiam grauem, & necessariã ad assequendam salutem; & ideo non obediens in re graui, facit contra ordinationem Ecclesiæ, & peccat mortaliter.

6 Ex quibus colligitur, quod si quis ex sola fragilitate violaret ieiunium, peccaret mortaliter, quia recederet ab ordinatione Ecclesiæ in ijs, quæ ab ipsa constituta sunt tanquam necessaria ad perueniendũ ad vltimum finem, atque adeo fieret extra ordinem deducentem ad ipsum, quod est se auertere ab vltimo fine, in quo consistit ratio peccati mortalis.

7 Secundo colligitur. Quomodo, non seruare ieiunia indicta ab Ecclesia, sit contra charitatem Dei, & proximi. Est enim contra charitatem Dei, quia præfert Deo escam, si quidem cum ex institutione Ecclesiæ debeat tendere ad Deum, vt ad suũ finem, mediante ieiunio, eo ipso quod non ieiunat, contemnit tendere ad Deum, & potius eligit comedere, quam tendere ad ipsum. Vnde est etiam contra charitatem, qua tenetur amare seipsum, quia præfert bonum corporis bono proprio spirituali.

8 Tertio colligitur, quam impudenter hæretici asserant, vt Aeriani, vt refert Epiphan. *Hæresi 75.* quos sequuntur sectarij nostri temporis, Ieiunia esse libera, & ex cuiuscunque arbitratu suscipienda. Nam cum constet, non solum in Concilijs antiquissimis, sed etiam ab Apostolis, violatores Quadragesimalis ieiunij anathematis pœna esse damnatos, non remanet locus dubitandi, quod non adsit præceptum obligans, nam non potest habere pœna locum, nisi vbi adest culpa, nec adest culpa, nisi non satisfiat obligationi. Dicere autem, quod Apostoli male imposuerint hanc obligationem, est recedere à sana fide, & se impudentissimum ostendere.

An præceptum ieiunij obliget etiam iustos, & perfectos. Decis. 31.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunij præceptum obligat etiam iustos.*
2 *Iusti debent incedere ad vitam æternam per viam præscriptam a Pastore.*
3 *Ieiunium sortitur in iustis effectus, quos intendit Ecclesia.*

RESP. affirmatiuè: & est certum secundum fidem determinatum in Concilio Viennensi. & refertur in Clementina *Ad nostrum* De *hæreticis*, vbi damnantur Beguardi, & Beguini asserentes; iustos, & perfectos non obligari ad seruanda Ieiunia Ecclesiæ: sed posse indulgere corpori, quicquid libuerit. Et in speciali ita tradunt Castrus *contra Hæreses verbo* Ieiunium *Hæresi 3.* Ledesma *2.par.4 quæst.17.*

quæst 17. *ar.* 3. *dub.* 3. circa secundam causam soluendi ieiunium Valentia *tom.* 3. *disp.* 9. *q.* 2. *punct.* 2. *initio*, Angles. *in Florib. q.* 6. *De ieiunio difficul.* 1. Moises. *par.* 1. *sum. cap.* 4. *num.* 14 *& sequent.* Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap.* 3. *num.* 9.

2 Ratio autem est, quia ex eo, quod quis sit iustus, & perfectus, non tollitur, quin sit de ouili Christi, atque adeo quin sit subiectus potestati spirituali sui Pastoris, qui gerit vices Christi in perducendis ouibus ad pascua vitæ æternæ. & proinde vt subiectus tali potestati debet incedere per illam viam, quam ipse Pastor præscribit, atque adeo obseruare precepta ipsius, quæ præscribunt media, & opera bona, quibus conficitur hæc via. Vnde vniuersaliter tenentur omnes obedire legibus ecclesiasticis iuxta illud Ad *Rom.* 13. Omnis *anima potestatibus sublimioribus subdita sit*. & Ad *Hebreos.* 13. Obedite *Præpositis vestris, & subiacete eis, ipsi enim perui gilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri* & 2. Ad *Thessal. cap.* 3. Si *quis non obedit verbo nostro per epistolam, hunc notate, & non commisceamini cum illo*.

3 Deinde cum iusti adhuc indigeant reddere carnem subditam spiritui, satisfacere pro peccatis, si non proprijs, saltem alienis: cum possint impetrare, acquirere maiorem gratiam, iuxta illud Apocal. 22 *Qui iustus est, iustificetur adhuc, & sanctus sanctificetur adhuc*, habet ieiunium obtinere in ipsis eosdem effectus, propter quos præcipitur ab Ecclesia, & nulla est causa, ob quam sint exempti.

An præceptum ieiunij obliget eos, qui non egent. Decis. 32.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum ieiunij obligat omnes, etiam si non egeant, ad frænandam carnem.*
2 *Lex non cessat, nisi cesset adæquatus finis.*
3 *Finis ieiunij, non est solum mortificare carnem, sed etiam exercitium virtutis.*
4 *Ieiunium non est quid indifferens, sed actus bonus.*

1 RESP. Obligare omnes, nec quemquam eximi ex eo, quod non indigeat ieiunio. Ita docet inter alios Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 2. *dub.* 3. Et responsio tenet, etiam si teneretur, quod cessante fine legis etiam in particulari, cesset lex respectu illius, in quo cessat.

2 Ratio est, quia tunc solum desinit obligare lex, quando cessat eius finis adæquatè, quod si aliquis remaneat, non cessat obligatio, vt desumitur ex *§. Affinitatis. & §. Sacrum.* Instit. De *nupt.* Glos. *in l. Si ventri. §. in bonis. ff.* De *priuil cred.* vbi etiam Bar. & Angel. & *in l. Tamis. §.* 1. *ff.* De *Donat cau mor.* vbi etiam Imola & *in §. Minima Instit.* De *capit. dim.* vbi etiam Aretin. Si enim aliquo pacto permanet finis, permanet etiam intentio legislatoris, atque adeo obligatio prouenies ex tali intentione.

3 In nullo autem potest cessare finis intentus ab Ecclesia in ieiunio; nam licet causa impulsiua ad indicendum ieiunium videatur esse rebellio carnis contra spiritum, non tamen intendit solum domare carnem, sed etiam exercitium virtutis abstinentiæ, & meritum ieiunantis, & satisfactionem pro peccatis; quamdiu autem aliquis est viator, sicut debet se promouere ad vitam æternam, ita etiam debet exercere opera meritoria, & satisfactoria, & ideo semper habet locum in ipso finis intentus ab Ecclesia in ieiunio.

4 Ex quibus colligitur, quomodo Ecclesia præcipiens ieiunium, non præcipiat actum indifferentem secluso etiam quocunque fine extrinseco, quia habet suam intrinsecam bonitatem, secundum quam

est actus virtutis per se amabilis, & conducens ad assecutionem vltimi finis, si quidem vt actus virtutis retinet virtualem ordinem ad ipsum, & proinde exercens, se ordinat mediante ipso ad talem finem.

An præceptum ieiunij sit affirmatiuum, an verò negatiuum. Decis. 33.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum ieiunandi secundum aliquos est negatiuum.*
2 *Est secundum alios affirmatiuum, quod & probabilius est.*
3 *Quod in ieiunio prohibetur, consecutiue se habet ad id, quod præcipitur.*
4 *Præceptum negatiuum obseruatur mere negatiuè se habendo, præceptum verò positiuum requirit actum positiuum, vt in ieiunio.*
5 *Præceptum positiuum habet finem positiuum, vt est præceptum ieiunij; præceptum autem negatiuum non habet.*

1 ESSE negatiuum, docent Couaruuias *lib* 4. *variar. Resol. cap.* 20. *num.* 13. Medina *Cod. De ieiunio q* 5. ver. *Ego tamen* Maior *in* 4. *dist.* 15. *q.* 6. Montesin. 1. 2. *tom.* 2. *q.* 73. *ar.* 2. *q.* 4. *num.* 47. Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 3. *q* 3. ver. *Verumtamen responsio* Durand. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 11. *num.* 9. Gabr *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 3. *dub.* 5. ver. *Alia opinio.* Caiet 2. 2. *q.* 147. *ar.* 8. *S. Ad hoc dicitur, quod.* Syluester *verbo* Ieiunium. *num* 22. ver. *Quartum.* Villalobos *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 6. *num.* 6. Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 11. *num* 42. Beia 1. *par. Casu* 45. ver. *Aduertendum secundo* Io. Sanchez *in Selectis De sacramentis disp.* 54. *num.* 42. & alij plures.

2 Sed probabilior sententia est, quod sit affirmatiuum, vt docent Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 5. ver. *Quinto. Præceptum de ieiunio.* Bonacina *Disp. vlt. De præcep. Eccles. q.* 1. *punct* 3. *num.* 7. Basseus *in Florib. Theol. Pract. verbo* Ieiunium 1. *num.* 10.

3 Ratio est, quia, licet præceptum de ieiunio habeat aliquid negatiuum annexum, videlicet ne manducetur plus, quam semel, & ne adhibeantur tales cibi, hoc tamen consequutiuè se habet, quia, quod per se primo intenditur in tali præcepto, est moderatio cibi, & certa mensura illius, vt constituatur quędam mediocritas, per quam exerceatur virtus abstinentiæ: & proinde per tale præceptum præcipitur exercitium talis virtutis, nempe abstinentiæ. Et hoc est commune cuicunque præcepto affirmatiuo, quod per ipsum consequutiuè excluditur quicquid ipsi contrariatur: vnde in casu nostro remanet exclusa multiplex comestio, & vsus carnium, quatenus præcipitur refectio cum tali mensura, & tali genere ciborum.

4 Deinde illud est præceptum positiuum, quod intendit aliquid faciendum, cum in hoc distinguatur à negatiuo, quod solum prohibet, ne aliquid fiat: vnde consurgit alia differentia, quod positiuum non potest seruari, nisi per actum positiuum, negatiuum verò seruatur per id mere, quod quis negatiuè se habeat: atque adeo obseruantia positiui potest esse meritoria, si concurrant cęteræ conditiones: obseruantia vero negatiui non potest esse meritoria de se, sed ad summum ratione actus imperantis positiui. Sic præceptum non occidendi, non furandi mere negatiuè se habendo obseruatur, & nullum in se continet meritum. Ad præceptum autem ieiunij seruandum requiritur actus positiuus tam internus, quam externus, nam necesse est, quod voluntas decernat ponere moderationem in cibo tam quò ad qualitatem, quam quò ad quantitatem, & actus externus comestionis mensuratæ secundum terminos præfixos, seu mediocritas comedendi proportionata macerationi corporis.

5 Præterea in hoc etiam differunt præceptum affirmatiuum, & negatiuum, quod affirmatiuum per suum actum intendit aliquem finem positiuum. Negatiuum vero, cum non habeat actum, in quo consistat eius obseruantia, sed solum negationem actus prohibiti, non intendit finem positiuum. Præceptum autem ieiunij intendit per sui obseruantiam finem positiuũ, nempe macerationem corporis, satisfactionem pro peccatis, subiectionem carnis, spiritui: vnde etiam ex hoc capite participat conditiones præcepti positiui.

An consuetudo possit inducere ieiunia obligantia sub mortali. Decis. 34.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo potest inducere ieiunia obligantia sub mortali.*
2 *Consuetudo potest acquirere vim legis, quando habet conditiones necessarias.*

1 RESP. affirmatiuè, & ita specialiter tradunt Maior *in* 4. *dist.* 15. *q.* 5. Palud. *q.* 4. *ar.* 3. D. Antonin. 2. *par. tit.* 6. *cap.* 2. *§.* 2. Syluester *verbo* Ieiunium *q.* 2. Rosella *num.* 8. Medina *Cod. De Ieiunio q.* 8. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 19. *q.* 1. Bonacina *disp. vlt. De præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 5. *num.* 2. Molses. *par.* 1. *Sum. tract.* 10. *cap.* 5. *num.* 47. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 2. & alij communiter, dum docent, posse introduci consuetudinem habentem vim legis.

2 Et hoc nemini dubium esse debet. nam consuetudo potest inducere legem l. *De quibus. ff. De legib.* & passim in C. *Quæ sit longa consuetudo* & cap. 1. De *constit. in* 6. & Cap. *Consuetudo Dist.* 1. & Cap. *Frustra Dist.* 8. & in Decretali toto *Titulo De consuetud.* quando nimirum obtinet necessarias conditiones, vt habeat vim legis. Et ideo quando ipsę concurrunt in ordine ad ieiunium, poterit consuetudo tanquam lex præscribere ieiunium obligans sub mortali.

An consuetudo possit abrogare ieiunia? Decis. 35.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo potest abrogare ieiunia.*
2 *Consuetudo abrogauit nonnulla ieiunia, & quædam mutauit.*
4 *Consuetudo potest abrogare legem.*
4 *Consuetudo, non solum vt legem inducat, sed etiam vt legem abroget, debet esse rationabilis.*
5 *Quæ nam consuetudo sit irrationabilis.*
6 *Consuetudo debet esse in se ipsa rationabilis, nec ius hanc reprobat.*
7 *Quando consuetudo est rationabiliter contra ius, non improbatur à iure, cui contrariatur.*

1 RESP. affirmatiuè. Et ita docent Maior *in* 4. *dist.* 15 *q.* 5. Palud. *q.* 4. *ar.* 3. D. Antonin. 2. *par. tit.* 6. *cap.* 2. *§.* 2. Syluester *verbo* Ieiunium *q.* 2. Rosella *num.* 8. Angles *in Florib. q.* 5. *de Ieiunio difficul.* 1. *in concluf.* Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 19 *q.* 1. Medina *Cod. de Ieiunio q.* 8. ver. *His non obstantibus* Bonacina *disp. vlt. de Præcep. Eccles. q.* 1 *punct.* 5. *num.* 2. Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *dub.* 9. Reginal. *lib* 4. *Praxis Fori Pœnit. num.* 133. Molses. *par.* 1 *sum. tract.* 10. *cap.* 3. *num.* 48. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 1. Et alij communiter hoc supponunt tanquam certum.

2 Quod autem consuetudo ieiunia abrogare possit, constat ex praxi. Sic apud Mediolanenses abrogati sunt quatuor primi dies quadragesimæ. Clerici non seruant amplius ieiunium septimæ hebdomadę ante Pascha, quod decernitur seruandum ab ipsis. Cap *Statuimus Dist.* 3. Ieiunium quartæ feriæ, quod olim obligabat, abrogatum est. Item ieiunium aduentus Domini, quod seruabatur apud Romanos, vt colligitur ex Cap. *Consilium De obseruatione ieiuniorum*. Item ieiunium quadragesimæ varium fuit, & modo longius, modo breuius, vt constabit, cum infra agetur de tempore, in quo est ieiunãdum, vbi eiusdem varietatẽ notabimus.

3 Ratio autem est, quia consuetudo potest acquirere vim legis, & obligare non secus, quam lex; & consequenter etiam

abrogare legem tam ciuilem, quam canonicam, vt docent D.Th. 1.2.q.97. ar.3. & communiter Theologi, & Canonistæ in Cap. *vlt.* De *consuet.* & *in l.* De *quibus ff.* De *legib.* & *l.*1. & 2. C. *Quæ sit longa consuetudo*. vnde in dicta *l.* De *quibus* habetur *Rectissimè receptum est, vt leges non solum suffragio legislatoris, sed etiam tacito consensu omnium per dissuetudinem abrogentur*. & etiam dicto Cap. *vlt.* De *consuet.* Licet *etiam longeuæ consuetudinis non sit vilis auctoritas; non tamen est vsque adeo valitura, vt vel iuri positiuo debeat præiudicium generare, nisi fuerit rationabilis, & legitimè sit præscripta.* Vnde poterit etiam abrogare legem de ieiunio.

4 Sed ex citato tex. statim insurgit difficultas. Nam consuetudo non potest legi positiuæ præiudicare, nisi sit rationab lis, vt ibi hab etur, consuetudo autem contra præceptum ieiunij non videtur rationabilis, quia est contra id, quod iustè, & rationabiliter ab Ecclesia statuitur. Quod si respondeas cum Medina citato *Cod.* De *ieiunio q.*8. *in Resp. ad* 1. Angles *q.*5. *de Ieiunio difficul.* 1. ver. *Consuetudo vt priorem.* id esse verum de consuetudine, quæ introducit legem, non autem de ea, quæ abrogat legem, quia hæc habet vim ex tacito consensu Principis, statim refellitur ex ipso tex. nam loquitur de consuetudine, quæ abrogat legem; nam inquit, quod non debet iuri positiuo præiudicium generare, nisi fuerit rationabilis. Deinde non potest præsumi, quod princeps consentiat tacitè operantibus irrationabiliter.

5 Quod si rursus respondeatur cum Glos. *in cap. vlt.* verbo *Rationabilis* De *consuetud.* Illam esse rationab lem consuetudinem, quam non improbant iura, iam omnis consuetudo contra ius canonicum irrationabilis erit. Si quidem ius canonicum improbat omnes consuetudines, quæ contra ipsum procedunt Cap. *Consequens est* Dist. 11. ibi enim Nicolaus Papa ait *Consequens est, vt quod ab huius sedis rectoribus plena auctoritate sancitur, nullius consuetudinis præpediente occasione proprias tantum sequendo voluntates, remoueatur, sed firmiter, atque inconcussè teneatur.*

6 Itaque mihi dicendum videtur, quod vt consuetudo deroget legi canonicæ, debet esse in se rationabilis, quia cum lex niteatur rationi, non potest corruere, nisi in virtute eiusdem rationis; & hanc consuetudinem admittit lex canonica, vt in dicto Cap. *vlt.* De *Consuetud.* Quando autem in Cap. *Consequens est* Dist. 11. reprobatur consuetudo contra ius canonicum, reprobatur illa, quæ non nititur rationi, sed tantum propriæ voluntati; nam ibi dicit Pontifex *Proprias tantum sequendo voluntates*. Vt autem consuetudo sit in se rationabilis, sufficit, si id, quod præcipitur à lege, non sit multum necessarium pro publica vtilitate, quia enim lex non debet onerare libertatem, nisi exigente publica vtilitate, est rationabile, quod libertas se vindicet contra legem per consuetudinē in oppositum, quando lex grauat absque notabili profectu boni publici. Et hoc contingere potest in aliquibus legibus, vt in lege ieiunij, quæ non multum necessariæ sunt pro communi vtilitate conseruanda.

7 Atque hæc consuetudo non reprobatur à iure, cui contrariatur, quia cum sit rationabiliter contra ipsum, non habet vim reprobandi, si quidem tacita reprobatio, quam importat, consistit in ratione legis; ratio autem legis damnat tacite oppositum, quatenus est irrationabile: vnde consuetudo rationabilis habet, quod non possit damnari.

An consuetudo possit abrogare ieiunium quadragesimæ. Decis. 36.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo contra ieiunium quadragesimale non valet.*
2 *Quid faciat in oppositum.*
3 *Consuetudo contra ieiunium quadragesimæ est irrationabilis, & ideo non potest ipsi derogare.*
4 *Consuetudo reprobata à lege non derogat legi.*
5 *Nec etiã, si facto vtentiũ lege sit reprobata.*
6 *An abusus non seruandi ieiunium quadragesimæ possit euadere consuetudo.*
7 *Quid dicendum de consuetudine ieiunandi in quadragesima ter in hebdomada.*

1 NEGATIVE resp. Hostiens. *in Rubr.* & *Cap.* 2. De *obseruat. ieiunior.* Abbas *ibid.* dum docet, quod consuetudo non valet contra substantiã ieiunij, loquendo de quadragesimali.

2 Ex communi tamen sententia, quod possit consuetudo legem abrogare, videtur sequi, quod possit etiam abrogare legem

gem de quadragesimali ieiunio, si quidem est lex humana positiua, vt constabit ex dicendis infra suo loco. Et hoc videntur tenere Auctores citati *Decis præcedenti num.* 1. dum absolute docent, quod potest consuetudo legem ieiunij abrogare.

3 Tenendum tamen est, quod consuetudo, licet mutare possit ieiunium quadragesimale, aut ex aliqua parte minuere, non possit tamen totaliter ipsi derogare. Cum enim ex Cap. *fin.* De *consuetud.* non possit consuetudo contra ius præualere, nisi sit rationabilis, nullo pacto præualere potest contra ieiunium quadragesimale, quia non potest esse rationabilis. Cum enim hoc ieiunium institutum sit ab initio Ecclesiæ, & semper continuatum, & ab omnibus receptum, rationabilis esse non potest consuetudo in contrarium; imo irrationabilis erit, vt pote contra communem sensum omnium fidelium, quo iudicauerunt, tale ieiunium esse manutenendum.

4 Deinde quando lex reprobat consuetudinem, & legislator non præsumitur illi assentiri, sed repugnare, non potest consuetudo accipere vigorem, quia tunc supponitur, non vera consuetudo, sed abusus; nisi forte res ita mutentur, vt quod non erat rationabile, fiat rationabile, vt docent Sanchez 7. *de Matrim. disp.* 4. *n.* 14. Couarruuias *lib.* 3. *Variar. cap.* 13. *num.* 4. Azor. *par.* 1. *lib.* 5. *cap.* 17. *q.* 10. Salas *Disp.* 19. *de legib. sect* 7. *num.* 71. Suarez *lib.* 7. *de Legib. cap.* 19. *num.* 21. *&* 24. & communiter.

5 In casu autem nostro quamuis non adsit specialis reprobatio consuetudinis cõtra ieiunium quadragesimæ, quia tamen lex est firmata vtentium more per tot sæcula ab omnibus vniuersaliter, acquirit quamdam eminentem reprobationem talis consuetudinis, qua facto ipso declaratur tanquam abusus, quod est plus, quàm si vt talis declararetur à legislatore, quia factum ipsum comprobantium legem, non solum reprobat consuetudinem in oppositum, sed etiam comprobat ipsam reprobationem. Vnde communis omnium sensus, non tanquam consuetudinem, sed solum tanquam abusum censet posse introduci, & proinde communiter malè sentiunt de ijs, qui sine rationabili causa non seruant ieiunium quadragesimæ.

6 An autem introducto abusu non seruandi ieiunium quadragesimale in aliquo loco, posset inde consurgere legitima consuetudo excusans à peccato. Videtur affirmatiuè respondendum, ita vt quod primo fuit abusus processu temporis fiat consuetudo, si quidem tunc, cum lex non seruetur, abit in desuetudinem, & cum non seruari, non præiudicet iuri alterius, si Pontifex conniueret, censeretur relaxare legem, & consuetudo fieret rationabilis, quia esset rationabile, communitatem non ligari repugnantibus omnibus quò ad ea, quæ nulli præiudicant, si non seruentur, nec ipsi necessaria sunt ad salutem consequendam. Nec obstat, quod tractu temporis non fiat validum, quod ab initio non fuit validum, iuxta regulam iuris, nam hoc intelligitur, quando manet sub ijsdem conditionibus, secus autem, si varietur. Deinde in casu nostro, abusus non fit consuetudo legitima, sed desinit abusus, & incipit consuetudo.

7 Ex his colligitur, quid dicendum sit de illa consuetudine, per quam in quibusdam Germaniæ locis introductum est, vt in quadragesima ter tantum ieiunent singulis hebdomadis. de qua meminit Laiman *lib.* 4. *Theol. moral. tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 7. quamuis dicat, de ea sibi non constare; & eam tanquam abusum refellit. Si enim talis consuetudo præscripta est, poterit excusare à peccato, sicut excusat etiam Mediolanenses consuetudo non ieiunandi primis quattuor diebus quadragesimæ, quia solum coarctat ieiunium quadragesimæ, non autem aufert.

An aliquando teneamur ieiunare de iure naturali. *Decis.* 37.

SVMMARIVM.

1 *Ad ieiunium ecclesiasticum nunquam tenemur iure naturali.*
2 *Aliquando tenemur ad abstinentiam maceratiuam iure naturali.*
3 *Iure naturali tenemur ad media necessaria ad honestè viuendum*
4 *Quando ieiunium sit necessarium pro affligenda carne.*
5 *Ieiunium non est moraliter necessarium pro subijcienda carne spiritui.*

6 *An præter ieiunia ab Ecclesia indicta sint necessaria alia ieiunia pro edomanda carne.*

1 AD ieiunium ecclesiasticum nunquam tenemur iure naturali, vt inter alios notat Facundez *Præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 5. num. 3.* per ieiunium autem ecclesiasticum intelligitur, quod est, secundum modum, & mensuram præscriptam ab Ecclesia, nempe cum abstinentia à carnibus, & cum vnica comestione. Ratio clara est, quia cum tale ieiunium cum tali forma sit ab Ecclesia institutum, non potest esse obiectum iuris naturalis, quod respicit solum vt obiectum, quæ sunt secundum institutionem naturæ, non autem quæ sunt secundum institutionem humanam, & veluti artificialia.

2 Si autem ieiunium sumatur, vt dicit solam subtractionem cibi, & potus, quocunque modo fiat, tunc aliquando iure naturæ tenemur ad ipsum. Ita D. Th. 2. 2. q. 147. ar. 3. Caiet. & Syluius *ibid.* & rursus D. Th. *in 4. Dist. 15. q. 3 ad 4.* Abulens. *q 128. in cap. 6. Matth.* Couaruuias *lib. 4. Variar. cap. 20. num. 2.* Nauar. *cap. 21. Manual. num. 11.* Ledesma *2. par. 4. q. 17. ar. 2. dub. 2. post 1. concluf.* Facundez *Præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap 5. num. 3.* Angles *in Florib. q. 4. de Ieiunio diffi. ul 4. & 5.* Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap. 1. num. 1.* Bizozero *par. 4. De 3. Præcep. Decal. cap. vlt. mem 1. num. 3.*

3 Ratio est, quia de iure naturali tenemur honeste viuere, atque adeo abstinere ab illicitis operationibus carnis, ergo tenemur etiam adhibere illa media, quæ sunt necessaria ad talem finem consequendum, quia idem ius, quod obligat ad finem, obligat etiam ad media necessaria. Ieiunium autem est vnum ex mediis necessarijs secundum moralem æstimationem, quia cum affligat corpus, subtrahit vires carni ad rebellandum contra spiritum.

4 Sed difficultas est, quando sit necessarium ieiunium pro tali fine, ita vt omissio sit peccatum graue. Resp. Non posse dari certam regulam, quia hoc dependet à qualitate tentationum, rebellionis carnis cæterisque circumstantijs: & ideo est remittendum cõscientiæ vniuscuiusque, ita vt tunc teneatur ieiunare, quando illi conscientia dictat, ieiunium esse moraliter necessarium. Ex quo fit, quod si non sentiat in seipso hoc dictamen, non obligatur, quia non est asserenda obligatio, quãdo de ipsa non constat, non potest autem alio pacto constare, quam per dictamen conscientiæ. Vnde quando, quis esset dubius, an ieiunium esset moraliter necessarium, non obligaretur ad ieiunandum, quia in dubio nemo tenetur se subijcere præcepto, cum melior sit conditio ipsius, nam sine dubio possidet propriam libertatem; obligatio autem incerta non potest derogare possessioni certæ.

5 Sed mihi probabile videtur. Ieiunium nunquam posse esse necessarium pro vincenda rebellione carnis, nisi sit abstinentia ab aliquo cibo, quod de se foueat motus carnis, vt de pluribus patet contingere respectu illorum, in quibus motus carnis valde vigent, quia tunc ius naturale obligabit ad abstinentiam ab ipsis. Semper enim adsunt alia media, quibus possunt vinci tales motus carnis, vt verberatio corporis, applicatio mentis ad aliquod opus, quod valde mentem occupet, ita vt profunda attentio alias cogitationes expellat, & alia huiusmodi. Quando enim finis cadit sub præcepto, & obtineri potest per media diuersa, non tenemur eligere aliquod ex ijs determinate, sed aut vnum, aut alterum.

6 Stantibus autem ieiunijs institutis ab Ecclesia non est putandum, quod præter ipsa aliquod aliud ieiunium sit necessarium, quia præsumendum est, quod Ecclesia pro singulis sufficienter prouiderit: atque adeo instituerit ea ieiunia, quæ censentur pro singulis moraliter sufficientia. Erit tamen valde vtile, & laudabile superaddere aliqua alia ieiunia, vt faciunt Religiosi, & piæ personæ.

An præceptum ieiunij possit impleri per alium. Decis. 38.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum ieiunij non potest per alium impleri.*
2 *Nec etiam pater per filium, aut è contra.*
2 *Quando pater, & filius censeantur eadem persona.*
3 *Ieiunium quatenus satisfactiuum potest per alium impleri.*
4 *Non potest quis per alium satisfacere ieiunijs impositis pro pœnitentia.*
5 *An ieiunia, quæ sunt mera pœna, possint per alium impleri.*

1 NEGATIVE respondendum est, quia importat propriam, & personalem obligationem: & quia finis talis præcepti est maceratio propriæ carnis. Ita Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 21. *q.* 7. Reginal. *lib.* 4. *Praxis Fori pœnit. num.* 187. Bonacina *disp. vlt.* D *præcep Eccles q.* 1 *punc.* 6. *num.* 2. Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 5. *num.* 13. Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium *num.* 27. Trullench *lib* 3 *in Decal cap.* 2. *dub* 6. *num.* 8. Ghetius *in Thesauro animæ, verbo* Ieiunium *cap* 2. *num.* 5. *circa finem* & alij communiter cum Glos. *in Cap. Cum Presbiter Dist.* 82. & Cap. *Pœnitentia* De Pœnitent. *Dist.* 3.

2 Nec est admittendum, quod ait Glos. *ibid.* quod possit pater per filium ieiunare, aut è contra. Quia pater, & filius censeantur eadem persona *§. Hac auctoritate* post Cap. *Contradicimus* 35. *quæst.* 3. Et quia Patres magis terreantur in filijs, quam in se ipsis l. *Isti quidem §. vltimo* ff. *Quod metus causa.* Nam hoc solum procedit in ijs, in quibus Pater, & filius coniunguntur, ita vt fictione iuris repræsentent eamdem personam, non autem in ijs, in quibus singuli agnoscunt proprietatem, quale est seruare, aut violare præcepta.

3 Ieiunium tamen, quatenus satisfactiuum est, poterit per alterum exerceri, vt notant dicta Glos. *in Cap. Presbiter Dist.* 82. Azor *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 21. *q.* 7. Bonacina *disput. vlt. De Præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 6. *num.* 2. Reginal. *lib.* 4. *Praxis Fori Pœnit. num.* 187. Ghetius *in Thesauro animæ, verbo* Ieiunium *cap.* 2. *num.* 5. *in fine*, & alij, quia satisfactio vnius potest pro alio applicari. Nam non est aliud, quam debitum soluere, quod quis pro alio facere potest.

4 An autem possit quis per alium satisfacere ieiunijs impositis pro pœnitentia à Confessario. Negatiue respondendum est cum Azorio *num. præcedenti* citato. Quia talia ieiunia non solum imponuntur vt satisfactiua, sed etiam tanquam castigatiua corporis, & punitiua ipsius in pœnam peccatorum. qui effectus non habetur, si ieiunia per alios impleantur.

5 De ieiunijs autem, quæ sunt mera pœna, docet idem Azor. *eodem loco num.* 3. citato, & Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium. *num.* 27. quod possint per alium impleri. Sed hoc non puto verum, nisi accedat consensus punientis, ob quem ieiunia nostra prosunt animabus Purgatorij: quia tunc ieiunia imponuntur, vt qui deliquit, puniatur in corpore: pœna autem corporalis inflicta à iudice, non potest per alium solui, nisi consentiat iudex, alioquin frustaretur intentio ipsius, quæ pro pœna intendit afflictionem corporalem delinquentis.

An, qui non seruat præceptum ieiunij, teneatur loco illius aliquid facere. Decis. 39.

SVMMARIVM.

1 *Non ieiunans non tenetur aliquid loco ieiunij præstare.*

1 RESPONDETVR negatiuè, quia præceptum imponit tantum ieiunium, non autem aliquid aliud, nec adest aliud præceptum obligans ad aliquid aliud, quando non ieiunatur. Deinde si quis non ieiunat, quia non tenetur, iam absolutus est ab obligatione præcepti, & ideo ex vi ipsius non tenetur aliquid aliud præstare. Si vero non ieiunat, quia non vult, tunc facit contra præceptum, quod non contingeret, si loco ieiunij posset aliquid aliud præstare, nam apud ipsum esset electio aut

ieiunandi, aut aliud præstandi. Et hæc Decisio est communis, & traditur à Bonacina *Disp. vlt. De præcep. Eccles. quæst. 1. punc. 6 num. 3.* ver. *Respondeo ad primam.* qui etiam alios citat.

An Regulares in suis Ecclesijs possint populis annuntiare ieiunia seruanda ex præcepto. Decis. 40.

SVMMARIVM.

1 *Regulares possūt in suis Ecclesijs annunciare ieiunia seruanda.*
2 *Possunt secundum aliquos cogi ab Episcopis, vt annuncient.*
3 *Quam delegationem Sedis Apostolicæ habeant Episcopi ex Trident.* sess. 22. *in* Decreto de seruandis,& vitand. in celebrat. missar.
4 *Episcopi non possunt cogere Regulares, vt annuncient ieiunia.*
5 *Etiam si Parochiani possint audire missam in Festo in Ecclesijs Regularium.*

1 AFFIRMATIVE respondendum est cum Bordono *in Consil. Regular. Resolut. 18. num. 12.* & asserit ita Declarasse Sacram Congregationem *die 2. Iulij* 1620. Et Portel *in Dubijs Regularib. verbo* Episcopus *num. 7.* asserit annuncianda esse. Nouar. *in Lucerna Regular verbo* Ieiunium *num. 1.* Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num. 13.* Ratio autem est, quia non est actus iurisdictionis, & proinde non vsurpatur in hoc iurisdictio Parochorum, sed est actus charitatis, quia monet populos de obligatione ad ieiunandum.

2 An autem Regulares exempti cogi possint ab Episcopis, vt denuncient populis ieiunia seruanda. Affirmatiuè respondet Rodriquez *tom. 1. quæst. Regul. q. 43. ar. 7. in fine*; idque colligit ex Concil. Trident. *sessione 22. in Decreto* De *seruand. & vitandis in celebrat. Missar.* vbi postquam plura statuit circa celebrationem missarum quò ad ritus, tempus, locum, personas, & quo ad eleemosinas, & quò ad debitam reuerentiam erga Ecclesias, constituit Ordinarios quò ad ipsa, & alia ad hoc ipsum concernētia Apostolicæ Sedis delegatos: & proinde in virtute talis delegationis possunt cogere Regulares ad ieiunia annuncianda. Secuti sunt Portel. *in dub. Regul. verbo* Episcopus *num. 7.* Barbosa *in Declarat ad Concil. Trident sess. 22. ad citatum Decretum* De *obseruandis, & vitand. in celebrat. Missar.* in *Remissionib. in fine & par. 2. De Episcopi potest. allegat. 24. num. 21.* Rubeus *in Aphorismis Episcop. verbo* Festum *num. 6.* Bordon. *citata Resol. 18. Consil moral num. 12.*

3 Sed hoc ex Trident. non elicitur, nam solum ibi constituit Ordinarios delegatos Sedis Apostolicæ in ijs, quæ pertinent ad celebrandas Missas, & ad reuerentiam Ecclesiæ; & ad ea, quæ ista concernunt. Annunciare autem ieiunia populis pertinet ad institutionem populorum, atque adeo potius ad concionatores, quam ad Sacerdotes celebrantes, cum per accidens sit, quod à Parochis annuncientur in celebratione Missæ, quia nimirum tunc est congregatus populus. Neque si non annuncietur interuenit abusus aliquis, vel quia non obseruetur, quod debeat obseruari in celebratione Missæ, aut quia adsit aliquid vitandum, vel quia peccetur contra reuerentiam Ecclesiarum. Ordinarij autem sunt tantum à Concilio constituti delegati Sedis Apostolicæ in ordine ad hos abusus.

4 Itaque tenendum est, quod non possit cogere, quia cum non sint ipsis subiecti, non possunt cogi ad suscipiendum onus, quod incumbit Pastoribus, sicut nec possent cogere ad instruendum populum quò ad reliqua.

5 Neque obstat, quod stante priuilegio, quod Parochiani possint in festis audire missam in Ecclesijs Regularium, dum audiunt, nec accedunt ad Parochiam, non possunt habere notitiam ieiuniorum, nam alio modo potest Episcopus prouidere, vt instruantur circa ieiunia. Nec debet priuilegium concessum Regularibus esse ipsis onerosum, vt esset, si Episcopus posset illos ad hoc cogere. imo neque obuiaretur inconimodo, nam non publicarentur ieiunia in singulis missis, sicut nec etiam publicantur in Parochia, & ideo, qui audirent missas, in quibus non publicarentur, non monerentur circa ieiunia seruanda.

DE

DE CIBIS PROHIBITIS IN IEIVNIO.

An abstinentia à carnibus sit essentialis ieiunio ecclesiastico. Decis. 41.

SVMMARIVM.

1 *Carnes prohibentur in diebus ieiunij.*
2 *Abstinentia à carnibus est essentialis, & necessaria pro ieiunio ecclesiastico.*
3 *Ieiunium ecclesiasticum fundatur in abstinentia à carnibus.*
4 *Cur in ieiunijs abstinendum à carnibus.*

1 CERTVM est, carnes cuiuscunque generis esse prohibitas ab Ecclesia in diebus ieiunij ex generali, & perpetua consuetudine vniuersalis Ecclesiæ, vt tradunt Clemens Romanus *lib. 5. Constit. cap.* 17 Cyril. Hierosolim. *Catech.* 4 Theophilus Alexandrin. *Epist. 2. ad Episcopos Aegypti. tom. 1. Biblioth. Patrum* Augus. *lib.* 30. *contra Faust. cap.* 5. & *serm.* 55. *de tempore*. Basil. *hom. 1. de ieiunio.* Theodoret. *in Epitome diuinor. decretor. Cap. de abstinentia*, Chrisost. *hom. 2. in Genes.* Et habetur ex Cap. *Statuimus Dist.* 4. & ex Can. 56. *sextæ synodi*, atque ex Concilio *Toletan.* 8. *cap.* 9. & id confirmat constans, & perpetua traditio Ecclesiæ. Et hoc nedum in ieiunijs quadragesimæ, sed etiam in cæteris, vt desumitur ex Cap. *De esu carnium De consecrat. Dist.* 3. & ex Concil. *Gerundensi c.* 3. Solum quæritur, an abstinentia à carnibus sit de essentia ieiunij.

2 Quia autem ieiunium ecclesiasticum pendet ex institutione ecclesiæ, ideo abstinentia à carnibus solum potest esse de essentia ipsius, suppositа eiusdem ecclesiæ institutione. Tenendum est ergo, ex institutione ecclesiæ abstinentiam à carnibus esse essentialem, & necessariam pro ieiunio ecclesiastico. Desumitur ex D. Th. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 8. Caiet. *ibid.* & in sum. *verbo* Ieiunium. Sylvestro *num.* 9. Riccar. *in* 4. *dist.* 15. *ar.* 3. *q.* 7. Durando *q.* 9. Palud. *q.* 4. *ar.* 4. Angelo *verbo* Ieiunium *num.* 5. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7 *cap.* 10. *q.* 1. Gabr. *in* 4. *dist* 16. *q.* 3. *ar.* 3. *dub.* 1. *§. De secundo* Vega 1. *par. sum. cap.* 14. *Casu* 3. Suarez *tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 70. *sect.* 2. Medina *cap.* 14. *sum. §.* 10. Llamas 3. *par. sum. cap.* 5. *§.* 26. Filliucio *tom.* 2. *tract.* 27. *par.* 2. *num.* 52. Io. à cruce *par.* 1. *Direct. conscient præcep.* 3. *ar.* 4. *concluf.* 3. Hieronimo Perez *par.* 1. *theol. moral. Præcep.* 3. *§. De ieiunio* Laiman *lib.* 4. *theol. moral. tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 1. Facundez *lib.* 1. *de* 4 *præcep. Eccles. cap.* 2. Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 8. Angles *in Florib. q.* 9. *de ieiunio ar.* 1. *difficul.* 2. Fernandez *par.* 2. *Exam theol. mor. cap.* 7. *§.* 2. *num.* 3. Pesantio 2. 2. *q.* 62. *ar* 2. *disp.* 6. Sanchez *in Selectis de Sacram disp.* 51. *num* 4. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2 *dub* 2. *nu.* 2. Contra Cordubam *in sum q.* 143. & alios.

3 Hoc autem colligitur ex eo, quod Ecclesia fundat ieiunium à se institutum in abstinentia à carnibus, & ipsam præcipit pro seruando ieiunio, vnde cum essentia ieiunij sit attendenda secundum institutionem eiusdem ecclesiæ, debet esse talis, qualis ab ipsa præcipitur: vnde cum præcipiatur cum abstinentia à carnibus, talis abstinentia erit de essentia ipsius. Hinc Pontifices supponunt, non posse cum carnibus stare ieiunium; sic in Bullis *Cruciatæ* Gregor. XIII. Sixtus V. & Clemens VIII. dum dicunt, quòd qui carnes non comederit, & si ova comedat, & lacticinia cum priuilegio dictarum Bullarum adimplere

sit

sit visus præcepti ieiunium: qua formula antea vsus fuerat Pius V. quem ferunt viua voce declarasse, sine abstinentia à carnibus non posse stare ieiunium.

4 Et militat etiam ratio, quia ieiunium consistit in abstinentia ordinata ad macerandum corpus, & proinde debet esse abstinentia à cibo, qui est magis gustui gratus, & qui magis reficit corpus, & sensui subministrat vires contra rationem: tales autem sunt ex genere suo carnes: alioquin si ab ipsis non abstineretur, licet abstineretur ab alijs cibis inferioribus, nullum corpus sentiret incommodum.

An paruitas materiæ excusęt comedentem carnes in die ieiunij. Decis. 42.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum negatiuum non excludit paruitatem materiæ excusantem à mortali.*
2 *Paruitas materiæ excusat comedentem carnes in die ieiunij à mortali.*
3 *In quibus paruitas materiæ excusans à mortali habeat locum.*
3 *Prohibitio carnium est prohibitio refectionis per carnes.*
4 *Quænam sit paruitas materiæ in comestione carnium.*
5 *Vera regula ad cognoscendam paruitatem materiæ in esu carnium.*
6 *Quænam quantitas præcise in comestione carnium sit paruitas materiæ.*
7 *Manducans carnes in die ieiunij in paruitate materiæ ob gulositatem, non peccat, nisi venialiter.*
8 *An sit hæreticus externus qui ex hæresi interna manducat carnes in paruitate materiæ.*
9 *An incidat in casum reseruatum, vbi est reseruatum tale peccatum.*

---

1 VIDETVR negatiue respondendum, quia cum comestio carnis in die ieiunij sit contra præceptũ negatiuum, videtur non admittendam esse paruitatem materiæ, quia quælibet paruitas materiæ est illud totum, quod per præceptum prohibetur. Verum hoc non obstat, quia in alijs quoque præceptis negatiuis, etiam naturalibus, habet locum paruitas materiæ, vt in furto, & iniuria illata proximo, quæ sunt contra præcepta negatiua.

2 Itaque tenendum est, dari paruitatem materiæ in comestione carnis excusantem à mortali in diebus ieiunij, vt docent Sanchez *lib. 2. in Decal. cap. 8. num. 17.* Merolla *tom. 1. disp. 2. cap. 4 dub 7. num 111.* Tannerus *disp. 3. in 2. 2. q. 3 dub. 5 num. 93* Petrus Hurtad. *disp. 83. de Fide sect. 3. §. 21.* Anton. de Leone *in q moral de Cocholate p. 3. num. 3.* Diana *par 1. tract. 9. Resol. 43* & *par. 5. Resol. 32.* Bonacina *Disp. vlt de præcep. Eccles. q. 1. punc. 2. num. 2.* ver. *Ex dictis.* Trullench *lib. 3, in Decal. cap. 2. dub. 2. num. 5. in fine.*

3 Ratio autem est, quia in ijs, quæ habent latitudinem in dissonantia ad præceptum, seu rectam rationem, sicut datur magis, & minus in ipsa dissonantia, ita etiam datur aliquid minimum fundans minimam dissonantiam, atque adeo non sufficiens ad mortale, vt patet in furto, in quo paruitas rei furatæ non cõstituit peccatum mortale, dissonantia autem ad præceptum, & rectam rationem comestionis carnis in die ieiunij habet latitudinem, nec consistit in indiuisibili, quia præceptũ prohibet carnes vt substentatiuas, & refectiuas corporis, seu potius prohibet refectionem ex carnibus, vnde quia refectio habet latitudinem, & potest in ratione refectionis esse maior, & minor, ita etiam dissonantia, quam dicit vt refectio ad præceptum erit maior, & minor iuxta quantitatem refectionis: & aliquando adeo parua, vt non dicat integram malitiam oppositam præcepto: atque adeo sit malitia tantum venialis.

4 Sed hic difficultas insurgit, quænam in hac re censenda sit paruitas materiæ. Antonius de Leone *citat. q. de Cocholate p. 3. num. 8.* quem videtur sequi Diana *citato loco 5 par. ver. Post hæc,* ait. Paruitatem materiæ se extendere ad illam quantitatem, quam solent sumere Coqui, & Pincernæ ad prægustandos cibos: vnde, si excedat, non esse amplius materiam paruam.

5 Mihi tamen dicendum videtur, quod moraliter pensanda sit paruitas materiæ, ita vt illa censeatur paruitas materiæ, quæ moraliter non sufficit, vt quis dicatur refici per talem cibum. Quia, vt diximus, quod per se primo prohibetur per hoc præceptum est refectio ex carnibus, quia

pro-

prohibentur carnes, vt ordinate ad refectionem: vnde quando non interuenit moraliter refectio, nec etiam interuenit illa mortalis malitia, quæ prohibetur per præceptum, sed tantum imperfecta quædam, & inchoata malitia, sicut ad summum interuenit inchoata refectio.

6 Quod si rursus quæras, in quanam quantitate præcisè consistat paruitas materiæ, quæ non sufficit ad inducendam moralem refectionem. Resp posse assignari dimidiam vnciam circ ter, & moraliter ponderatam, quia hæc quantitas parum nutrimenti potest afferri; & proinde per tam paruam quantitatem non poterit dici, quod quis reficiatur carne. Nec debet assignari maior quantitas, quia licet pro fractione ieiunij requiratur secundum plures maior quantitas, attamen hic considerari debet, quod carnes non sunt integra refectio, cum simul comedatur panis, & alij cibi: vnde habita ratione ad integram refectionem maior quantitas requiretur ad frangendum ieiunium, quia frangitur per refectionem, quam requiratur ad violandum præceptum de abstinentia à carnibus, quia prohibet carnes, prout in refectione adhibentur.

7 Ex quibus colligitur. Quod si quis dedita opera comedat carnes in die ieiunij in supradicta modica quantitate, vt satisfaciat gustui, non peccabit, nisi venialiter, quia ratione paruitatis materiæ excusabitur à mortali, nec censebitur carnibus se reficere.

8 Colligitur etiam cum Sanchez, Merolla, Hurtado, Diana supracitatis *num.* 1. Quod si quis motus hæresi interna comedat carnes in die prohibito in hac parua quantitate, non per hoc fore hæreticum externum, atque adeo nec incurrere pœnas latas contra hæreticos externos. Ille enim censetur hæreticus externus, qui externo signo explicat hæresim internam, ita vt per tale signum possit hæresis in aliorum cognitionem deuenire: talis autem comestio non explicat internam hæresim ducendo in cognitionem ipsius, quãuis alioquin ex hæresi interna procedat, sed potius indicat gulositatis vitium. Et, cum de se non sit actio externa peccaminosa mortaliter, non potest esse ea, cui tanquam hæresi externæ imponitur excommunicatio, cũ hęc imponatur tantum pro peccato mortali externo explicante internum.

9 Colligitur secundo. comedentem carnem in paruitate materiæ; non incidere in casum reseruatum, vbi comestio carnis, quando prohibetur, est peccatum reseruatum, vt docent Bonacina *tom.* 2. *disp. vlt. De præcep. Eccles q.* 1. *punc.* 2. *n.* 2. ver. *Ex dictis* Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 5. *in fine*. Quia reseruatio cadit tantum supra peccata grauia, quæ ideo reseruantur, vt frænum ponatur, ne committantur.

An, si quis initio quadragesimæ, habeat intentionem comedendi singulis diebus carnem in paruitate materiæ, peccet mortaliter. Decis. 43.

SVMMARIVM.

1 *Intendens initio quadragesimæ sumere carnem singulis diebus in paruitate materiæ, non peccat mortaliter.*
2 *Hæ comestiones non vniuntur, sed sunt contra diuersas obligationes.*
3 *Non interuenit integra materia prohibita per præceptum.*

1 NEGATIVE respondet Merolla *tomo* 1. *disp.* 2. *cap.* 4. *dub* 7 *num.* 111. quod in alio simili casu docent Sotus *lib.* 7. *de Iust. & iure q.* 2. *ar* 1. Angles *in Floribq de Voto ar* 2. *difficul* 2. Sanchez *lib.* 1. *in Decal. cap* 4. *num.* 15. Suarez *tom.* 2. *de relig. lib.* 5. *de voto cap.* 5. *num* 16. Auctor *Casuum Conscientiæ Bononiensium anni* 1638. *Casu.* 1. *Mensis Martij prima par. quæsiti.*

2 Ratio autem est, quia quælibet illarum comestionum de se continet tantum peccatum veniale; vnde etiam omnes simul continent solum peccatum veniale, quia manent seorsim, nec continuantur aliquo modo, ita vt induant rationem vnius moralis comestionis. Quod inde prouenit, quia obligatio non comedendi carnes est affixa diei, ita vt singuli dies habeant singulas obligationes: vnde, transacto die, cessat etiam obligatio; atque adeo comestio vnius diei est tantum contra obligationem illius diei, non autem contra obligationem alterius diei. Vnde cum singulæ comestiones sint in paruitate materiæ, nec vniantur contra vnicum præceptum, manent in sua leuitate singulæ seorsim,

etiam

etiam si simul sint volitæ, quia hæc simultas non se tenet ex parte comestionum, quæ sunt volitæ vt singulæ seorsim se habentes, sed tantum ex parte intentionis.

3 Deinde nunquam interuenit integra materia prohibita per huiusmodi præceptum, nempe refectio per carnes, quia cum singulis diebus sumantur carnes in paruitate materiæ, nunquam verificatur, quod adsit refectio per carnes. Nec etiam adest voluntas materiæ prohibitæ, quia est volita illa comestio, quæ ponitur in executione, non ponitur autem in executione comestio, quæ habeat rationem refectionis. Vnde cum non adsit integra materia prohibita, nec etiam aderit peccatum graue contra præceptum.

An Coqui, & Pincernæ possint in diebus, quibus carnes prohibentur, eas prægustare, & vulgo Far la credenza. Decis. 44.

SVMMARIVM.

1 *Coqui, & Pincernæ possunt prægustare carnes in diebus, quibus prohibentur.*
2 *Prægustando cur neque venialiter peccent.*
3 *Lex de abstinentia carnium non obligat cum graui incommodo.*
4 *Huiusmodi prægustatores non soluuntur lege ieiunij.*

---

1 RESP. affirmatiuè cum Sylues. *verbo* Ieiunium. *q.* 3 *num.* 9. Nauar. *c.* 21. *Manual. num.* 13. Medina *lib.* 1. *sum. cap* 14. *§.* 10 Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 3. *circa finem*. Palat. *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. Sanchez *lib.* 5. *Consil. Moral. cap.* 1. *dub.* 22. *num.* 9. Anton. de Leone *in q. de Cocbolate p.* 3. *num.* 8. Facundez *lib.* 1. *de* 4 *præcep. Eccles. cap.* 2. *num.* 8. Bizozer. *in sum. par.* 4. *de* 3. *præcep. Decal. cap. vlt. memb* 2. *num.* 3. ver. *Simili modo* Diana *par.* 5. *tract.* 5. *Resol.* 32. Io. à Cruce *par.* 1. *Direct. conscient. præcep.* 3. *ar* 4. *dub* 8. *nu.* 1. Hoc enim fit in paruitate materiæ, & alioquin huiusmodi prægustatio fit, vt munus suum adimpleant: vnde non fit ob manducandum, sed ex necessitate seruitij.

2 Ex quo fit, quod neque etiam peccent venialiter, quia non faciunt contra præceptum de non comedendis carnibus. Hoc enim præceptum prohibet carnes quatenus ordinantur ad nostram substentationem, & refectionem, ab his autem non ordinantur ad refectionem, & substentationem, sed ad prægustationem, & ad proprium munus adimplendum. vnde cum in hac prægustatione cesset ratio prohibitionis, cessat etiam prohibitio.

3 Quod etiam deducitur ex fine legis, quæ, vt sit vera lex, debet ordinari ad bonum commune: non autem debet impedire ea, quæ necessaria sunt ad commodum communitatis. Rursus quando etiã est damnosa alicui, cessat ipsum obligare. Cum autem hæc prægustatio sit necessaria ad bonum communitatis præsertim ad præcauenda pericula Principum; nec possint Coqui, ac Pincernæ absque damno abstinere à prægustatione, alioquin non possent adimplere proprium munus, sequitur, quod lex non prohibeat huiusmodi prægustationem.

4 Ex hoc tamen non sequitur, vt notat etiam Sanchez *citat.* quod huiusmodi prægustatores absoluantur à ieinnio: sed tenentur ieiunare non secus, ac si non prægustassent. Tum quia, si loquamur de abstinentia à carnibus, cum præceptum prohibens sit negatiuum, semper obligat: vnde etiam si transgressum fuisset, adhuc obligaret pro reliquo tempore diei: tum quia cum hæc prægustatio fiat in paruitate materiæ, non soluit ieiunium: tum quia solum ratio interpretatur legem ieiunij. quod concedat huiusmodi prægustationem, non autem quod libe. ret à ieiunio.

An

An, qui ministrant infirmis, possint in diebus prohibitis comedere aliquid carnium, vt excitent in ipsis appetitum, & inducant ad comedendum. Decis. 45.

SVMMARIVM.

1 *Ministrantes infirmis possunt in diebus prohibitis comedere aliquid carnium, vt inducant ipsos ad comedendum.*
2 *Talis comestio desinit esse prohibita, & euadit honesta.*
3 *Lex debet ita accipi, vt non contrarietur principijs charitatis, & ijs, quæ ab ipsa præscribuntur.*

1 RESP. affirmatiuè cum Nauar. *in sum. bisp. cap. 21. num. 12.* & in *sum. lat. num. 13.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 22 num. 10.* qui asserit, ita sêtire etiam Doctos Recentiores. Diana *par. 5. tract. 5. Resol. 32.* ver. *Notandum est*.

2 Ratio autem est, quia stante paruitate materiæ non adest materia integra prohibita, atque adeo nec materia peccati mortalis, sed tantum venialis. Quia autem apponitur finis honestus, & quem charitas imperat, desinit etiam esse materia peccati venialis, quia induit aliam rationem ab ea, sub qua prohibetur: nam prohibetur sub ratione refectionis: & assumitur non vt refectio, sed vt incitatio, qua infirmus incitetur ad comedendum. In ijs enim, quæ sunt tantum mala, quia prohibita, quando cessat ratio prohibitionis, desinunt esse mala, & sunt honesta prout induunt hanc, vel illam rationem honestatis.

3 Quod etiam deducitur ex eo, quia cum omnis lex deriuet à principijs charitatis, debet ita accipi, & interpretari, vt non sit contraria charitati, & ijs, quæ ab ipsa præscribuntur. Charitas autem præscribit, vt medijs congruis inducantur infirmi ad comedendum, quia hoc pertinet ad subleuamentum morbi, & conducit ad acquirendam sanitatem, & ideo cum comedere aliquid carnium sit medium congruum, lex prohibens carnes in certis diebus debet ita accipi, vt non prohibeat comedere in paruitate materiæ ad finem huiusmodi assequendum.

An, qui ex dispensatione comedit carnes, quando prohibentur, possit comedere carnes nociuas. Decis. 46.

SVMMARIVM.

1 *Qui ex dispensatione comedit carnes, peccat, si comedat carnes nociuas.*
2 *Non peccat secundum alios, si in modica quantitate comedat ad excitandum appetitum.*
3 *Absolutè potest comedere etiam nociuas.*
4 *Dispensatio ad carnes comedendas tollit totalem prohibitionem carnium.*
5 *Si possent manducari solæ carnes proficuæ, opus esset noua lege prohibente nociuas*
6 *Motiuum dispensandi in carnibus fuit, vt tollatur totalis prohibitio.*

1 NEGATIVE respondet Rodriquez 1. *par. sum. cap. 24. num. 3.* qui tamen excusat à mortali, quando adest paruitas materiæ Io. à Cruce *par. 1. Direct. conscient. præcep. 3. ar. 4. dub. 8. num. 3.* quia tales carnes nociuæ iam sunt vetitæ, & dispensatio non se extendit ad ipsas, quia est tantum de ijs, quæ conferunt sanitati, cum sit facta in ordine ad sanitatem.

2 Alij autem vt Henriquez *lib. 7. sum. cap. 30. num. 3.* concedunt etiam has carnes in modica quantitate, quando adhibentur ad excitandum appetitum: & volunt tunc non interuenire peccatum neque contra præceptum prohibens carnes, neque contra præceptum temperantiæ.

3 Alij vero absolutè volunt, eum, qui potest comedere carnes, posse etiam comedere nociuas, neque comedendo facere contra præceptum, sed solum posse peccare venialiter, vel mortaliter ratione damni, quod inde percipit. Ita Villalobos *par. 1. sum. tract. 23. dub. 8. num. 11.* Diana *par. 5. tract. 5. Resol. 47.* ver. *Sed contrariam*. Qui tamen nullam rationem afferunt. Idem tenet Bartholom. à S. Fausto *lib. 1. Thesauri Relig. q. 146. vlt. edit. Neapol.* Io. Sanchez *in Select. de Sacram. disp. 51.*

disp. 51. *num.* 20. & 21. alter Sanchez *lib.* 4. *sum. cap.* 11. *num.* 57. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 9.

4 Hæc autem postrema sententia mihi probabilior videtur: imo etiam certa; quia cum prohibitio carnium non respiciat has, vel illas carnes; sed carnes in genere, quatenus sunt cibus maximæ refectionis, & procedat ex fine macerationis, eo ipso, quod ecclesia tollit prohibitionem, & non intendit amplius finem macerationis in eo, cum quo dispensat, vt per se patet, iam cessat totalis prohibitio, quia cessat in materia prohibita illa ratio, sub qua carnes erant prohibitæ, nempe ratio illa refectiui cõmunis omnibus carnibus, quia prohibitæ sunt carnes, non quia talis, vel talis caro sunt, sed quia sunt cibus talis refectionis. Si igitur ecclesia non vult prohibere talem refectionem, nec etiam prohibet ea, ex quibus talis refectio habetur, quæcunque sint.

5 Deinde si ecclesia dispensaret in solis carnibus salutiferis, non haberet amplius pro fine macerationem corporis, neque exercitium virtutis abstinentiæ, quia iam concederet eas carnes, quæ magis contrariantur macerationi, & plus delectant gustum, sed salutem illius, cum quo dispensaret, ergo cum varietur finis, & non permaneat idem, non potest in aliquo permanere lex respiciens illum finem, sed deberet succedere alia lex, quam tamen constat, non succedere.

6 Ad id, quod *num.* 1. in oppositum affertur, Resp. quod posita dispensatione cessat prohibitio etiam carnium nociuarum, vt constat ex dictis. Et licet motiuum dispensandi sit necessitas illius, cum quo dispensatur, non tamen fit dispensatio iuxta mensuram necessitatis, sed tollitur absolutè obligatio imposita ab Ecclesia eò, quod esset ipsi nimis onerosa, & cum damno salutis: & relinquitur præcepto naturali temperantiæ moderari quantitatem, & qualitatem carnium iuxta exigentiam salutis.

An, qui ex dispensatione comedit carnes, quando ipsi prohibentur, possit simul etiam edere pisces. Decis. 47.

SVMMARIVM.

1 *Qui ex dispensatione comedit carnes, non potest simul comedere pisces secundum aliquos.*
2 *Secundum alios potest.*
3 *In modica quantitate ad excitandum appetitum possunt secundum omnes sumi pisces.*
3 *Pisces, quando nocent, non possunt manducari simul cum carnibus.*
4 *Quando non nocent, possunt simul manducari cum carnibus.*
5 *Cur, si pisces non nocent simul cum carnibus, possit fieri dispensatio ad carnes.*

1 NEGATIVE respondent Nauar. *tom.* 1. *Consil.* 5. *de obseruat. ieiunij num.* 2. qui id docet de lacticinijs, & piscibus. Graff. *par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 37. *nu.* 59. Lauorius *par.* 1. *de Iubileo cap.* 20. *num.* 28. Quia vel pisces nocent, & tunc peccatur, quia comeditur aliquid nociuum: vel non nocent, & tunc non adest iusta causa ad dispensandum.

2 Alij tamen, & frequenter oppositum tenent. Ita Reginal. *tom.* 1. *Prax. Fori pœnit. lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 168. Filliucius *trac.* 27. *par* 2. *cap* 3. *num.* 55. Facundez *lib.* 1. *de* 4. *præcep. Eccles. cap.* 2. *num.* 18. Angles *in Florib. quæs.* 9. *de Ieiunio ar.* 1. *difficul* 6. Henriquez *lib* 7. *sum. cap.* 13. *num.* 3. *Litter. F.* Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 10. Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num.* 11. Nugnus *in Addition. ad* 3. *par. tom.* 2. *tract. de Bulla §.* 8. *dub.* 4. Villalob. *tom.* 1. *sum. tract.* 23. *dub.* 8. *num.* 10. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 10. *q.* 5. Ortez *cap.* 19. *sum. num.* 18. & 19. Fernandez *par.* 3. *Exam. theol. moral. cap.* 9. *§.* 5. *num.* 4. Corduba *in sum. q.* 168. Rodriquez *in Bullam Cruciatæ §.* 6. *num.* 5. *dub.* 4. qui tamen limitat, vt non liceat, quando dispensatio fit, quia pisces nocent, Acosta *in Bullam item Cruciatæ q.* 80. *ver. Si autem quæras.* Diana *par.* 1. *tract.* 9. *Resol.* 26.

3 Con-

3 Conueniunt auctores vtriusque sententiæ, quod non sit peccatum comedere aliquid piscis ad excitandum appetitum, præsertim quando carnes alioquin nauseam excitarent, quia tunc ratione finis illa comestio honestatur. Rursus consentiunt Doctores posterioris sententiæ, quod comestio piscium possit esse peccatum, si nimirum causet aliquod damnum; vnde erit mortale, aut veniale iuxta qualitatem damni. Vnde difficultas est, an liceat comedere pisces simul cum carnibus, quando non inde prouenit aliquod damnum.

4 Et in hac difficultate posterior sententia mihi certa videtur. Quia pisces de se sunt liciti in illis diebus, in quibus prohibentur carnes; & dispensatio facit licitas carnes, nec prohibet pisces, cum non afferat secum aliquod præceptum, sed sit pura dispensatio, quæ ex genere suo aliquid concedit, nec aliquid prohibet, sed relinquit licitum omne id, quod reperit licitum. ergo dispensatus, vt edat carnes, retinet etiam facultatem, quam habebat, edendi pisces. & proinde edendo non peccat, non secus, ac si non comederet carnes.

5 Atque ad id, quod affertur pro opposita sententia facile resp. quod pisces nocerent, si continuo comederentur, aut si soli, quia non præberent debitum, & necessarium nutrimentum corpori, quæ est iusta causa, vt possit fieri dispensatio. Dum autem comeduntur simul cum carne, non nocent, quia caro supplet defectum nutrimenti, quod à piscibus haberi non potest.

An qui ex dispensatione comedit carnes, quando prohibentur, possit etiam comedere oua, & lacticinia. Decis. 48.

SVMMARIVM.

1 *Carnes, & lacticinia distinctim prohibentur in ieiunijs.*
2 *Dispensatus ad carnes censetur dispensatus etiam ad lacticinia.*
3 *Cur dispensatio ad carnes contineat dispensationem ad lacticinia.*
4 *Dispensatio ad lacticinia sequitur vt accessorium dispensationem ad carnes.*

1 VIDETVR negatiuè respondendum, quia carnes, & lacticinia sunt quid diuersum, & distincta prohibitione prohibētur vnde prohibitio carnis est generalis ad omnia ieiunia, & loca, non autem prohibitio lacticiniorum.

2 Tenendum est tamen, quod qui est dispensatus ad carnes edendas, potest etiam oua, & lacticinia comedere, vt tradunt Azor. *par.1.lib.7.cap.10. q.4* Medina *lib.1. sum.cap.14.§.10.* Filliucius *tom.2. tract.27. par.2.cap.3.num.50.* Trullench. *lib.3.in Decal.cap.2.dub.2.num.8.*

3 Ratio autem est, quia prohibitio carnium indicit maiorem abstinentiam, quã prohibitio ouorum, & lacticiniorum: & vsus lacticiniorum mediat inter vsum carnis, & piscium. Si quis igitur per dispensationem transfertur ab vsu piscium ad vsum carnis à fortiori transfertur etiam ad vsum lacticiniorum, tanquam ad id, quod mediat, & est quid minus. Quando enim conceditur maius, conceditur etiam quod minus est, si subordinatur maiori. Vnde aliqui dispensantur ad sola oua, & lacticinia, & non ad carnes, quia hæc est maior dispensatio.

4 Deinde oua, & lacticinia cum originem ducant ex carnibus, sequuntur prohibitionem carnium, quasi principale trahat secum accessorium etiam in prohibitione, quæ stricti iuris est, Cap. *Denique Dist. 4.* ergo etiam quando conceduntur carnes, debent censeri concessa etiam lacticinia,

tanquam accessorium, quod sequatur concessionem principalis.

An, qui non habet alios cibos, quam carnes, possit ijs vesci, quando sunt prohibitæ. Et quid si habeat panem, quo possit substentari. Decis. 49.

SVMMARIVM.

1 *Quando non suppetunt alij cibi, licet carnibus vesci, etiam si sint prohibitæ.*
2 *Quando adest panis non licet, nisi per plures dies defuturi sint alij cibi, secundum Angles, & alios.*
3 *Licet, etiam si per vnicum solum diem deficiant alij cibi.*
4 *Præsumptio legis in prohibendis carnibus.*

1 RESP. affirmatiuè cum Abulens. *q.* 371. *in cap.* 6. *Matth.* Cardinal. *in Rubrica De obseruat. Ieiun. q.* 8. Henriquez *lib.* 7. *sum cap.* 13. *num.* 12. Facundez *lib.* 1. *De 4 præcep Eccles. cap* 2. *num.* 8. *in fine* Sylvestro *verbo* Ieiunium. *quæst.* 9. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap* 17. *quæst.* 7. Tolet. *lib* 6. *cap* 4. *num.* 4. Filliucio *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 6. *num* 115. Bonacina *disp. vlt. De præcep. Eccles. q.* 1. *punc. vlt. num.* 5. Angles *in Florib. q.* 9 *de Ieiunio ar.* 1. *difficul.* 4. *append.* 1. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral cap* 1. *dub.* 29. *num.* 4. Neque de hoc est aliqua difficultas; quia, cum lex prohibens carnes, sit lex humana positiua, non obligat, nisi quando absque graui detrimento seruari potest: vnde multò minus obligat, quando agitur de conseruanda vita.

2 Difficultas est, quid dicendum, si quis haberet panem, quo posset vitam substentare, sed non haberet alios cibos concessos, an tunc posset vesci carnibus. Resp. Angles modo *citatus*, & Vega *par.* 1 *sum. cap.* 14. *Casu* 28. quod si per vnicum tantum diem careret alijs cibis, tunc non posset vesci carnibus, sed deberet contentus esse solo pane, secus autem si deberet carere per plures dies.

3 Arbitror tamen, quod si etiam per vnicum tantum diem careret alijs cibis concessis, posset loco ipsorum vesci carnibus. Lex enim prohibens carnes intendit tantum macerationem illam, & abstinentiam, quæ prouenit ex subtractione carnium, & non aliam maiorem; ergo quando lex non potest seruari sine extraordinaria abstinentia, & macerationè, desinit obligare, tum quia cessat intentio legis, quæ intendit moderatam tantum abstinentiam: tum quia lex fieret nimis onerosa absque noua causa.

4 Rursus lex in tantum prohibet carnes, in quantum relinquit alios cibos, quibus commodè cibari possumus, ergo habemus sufficiens fundamentum ad interpretandam, quod non obliget, quando non relinquuntur ij cibi, quos lex præsumit relinqui.

An liceat pueris ministrare carnes, quando prohibentur, antequam septennium compleuerint. Et quid de Infidelibus. Decis. 50.

SVMMARIVM.

1 *Pueri ante septennium possunt comedere carnes, quando prohibentur.*
2 *Etiam si vsus rationis anticipet septennium.*
3 *Adhuc comedentes expleto septennio, si nondum habeant vsum rationis, non peccant.*
4 *Carnes secundum aliquos non possunt pueris ministrari, vbi non est consuetum.*
5 *Possunt ministrari.*
6 *Ministrans carnes comedenti absque peccato, non peccat.*
7 *Quid si expleto septennio careat puer vsu rationis, an liceat ipsi ministrare carnes.*
8 *Licet ministrare infidelibus carnes, quando prohibentur.*

1 CONVENIVNT omnes, pueros, antequam compleuerint septennium non peccare, si comedant carnes, quando prohibentur, quia leges positiuæ eos non obligant, cum non habeant vsum rationis, vt præsertim notant Doctores *infra citandi*.

2 Quod etiam habet locum in ijs, qui antequam perueniant ad septennium, acquirunt vsum rationis, vt docet Io. Sanchez *in Selectis de sacram. disp.* 51. *num.* 31. ver.

Vnde

Vnde non assentior. Quia lex humano modo procedit in obligando: vnde quia non intendit obligare nisi habentes vsum rationis, ideo solum intendit obligare, quando præsumitur vsus rationis. vsus autem rationis non præsumitur, nisi expleto septennio, quia si aliquando anticipat, per accidens est, & ea, quæ per accidens fiunt non computantur. Quare cum lex non intendat obligare nisi eos, qui præsumuntur vsum rationis exercere, non intendit obligare ante septennium. Oppositum tamen tenet Villalob. 1. *par. sum. tract.* 23. *diff.* 8. *num.* 7. *in fine*.

3 Imo si septennio expleto nondum habent vsum rationis, neque adhuc ob eamdem rationem sunt capaces obligationis ex legibus, & ideo, si comedant carnes, quando prohibentur, non peccabunt. Nec est eadem ratio de ipsis, ac de ijs, qui ante septennium habent vsum rationis, quia hi non obligantur, non quia non sint capaces obligationis, sed quia intentio legis eos non respicit tanquam præsumptos incapaces obligationis: ad eos vero, qui post septennium nondum habēt vsum rationis, dirigitur quidem, sed non sortitur effectum obligandi, quia reperit incapaces; vnde neutri ex diuerso tamen capite obligantur.

4 An autem liceat pueris ante septenniū expletum ministrare carnes. Resp. negatiuè, vbi non adest consuetudo Lopez 2. *par. Instruc. cap.* 212. Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar* 4. ver. *Primus est in fine* citans Palud. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4. Quia debet erga ipsos seruari praxis Ecclesiæ.

5 At licitum esse, ijs ministrare carnes, quando septennium nondum est completum, siue adsit consuetudo, siue non, docent Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 17. *q.* 3 Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 8 *dub.* 1. Tanner *disp.* 3. *q.* 3. *dub.* 5. *num.* 99. Graff. 1. *par. Decis. lib.* 2. *cap* 37. *num.* 41. Sanchez *tom.* 1. *sum. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 9. Corduba *in sum. q.* 60. *in fine*. Gomez *in Bullam Cruciatæ clausula* 7. *num.* 16. & 17. Pedraza *præcep.* 3. §. 14. Sà *verbo* Ieiunium. *num.* 17. Ludouicus à S. Io. 1. *par. sum. tract de Ieiunio ar.* 6. Villalob. 1. *item par. sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 4. Piliucius. *tract.* 27 *par.* 2. *cap.* 3. *num* 57. Facundez *lib.* 1. *de* 4. *præcep. Eccles. cap* 8. *num.* 8. Io. Sanchez *in Select de Sacram. disp.* 51. *num.* 31. Naldus *verbo* Ieiunium *num.* 5. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de Ieiunio. Resol.* 42. Angles *in Florib q.* 9. *de Ieiunio ar* 1. *difficul.* 4. *Append.* 4. Bonacina *disp.* 1. *de legib. q.* 1. *punc.* 6. *num.* 9. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 6. *num.* 1. *in fine*.

6 Quam sententiam certam existimo. Quia cum paruuli ante septennium nulla obligentur lege, nec etiam obligantur consuetudine, quæ habeat vim legis: vnde, si adsit consuetudo non ministrandi ipsis carnes, & haberet vim legis, non obligarentur. Et ideo ministrans carnes non peccaret, quia minister, nam ministratio carnium non est prohibita de se in talibus diebus, sed solum quatenus cōcurrit ad peccatum comedentis: Nec quia concurreret ad peccatum comedentium carnes, aut ad aliquid prohibitum, quia nec pueri peccarent, nec ipsis est prohibitum comedere carnes, vnde fieret ministratio alicuius rei licitæ.

7 Et idem dicendum puto etiam respectu puerorum, qui iam expleto septennio nondum rationis vsum adepti sunt, dummodo tamen constet, quod non sint adepti, quia militat eadem ratio, nam cum non obligentur lege, non facit contra legem, qui eos inducit ad comedendas carnes, quia non inducit ad aliquid malum, nec ministratio de se est prohibita, sed solum vt inducit ad actum illicitum. Quod si non constaret; Non habere vsum rationis, aut res esset dubia, tunc non liceret ijs ministrare carnes, quia in dubio præsumendum est pro lege, alioquin ministrans se exponeret periculo peccandi. Et quia quando sumus in dubijs standum est determinationi legis, cum lex determinet septennium expletum pro vsu rationis, debet in dubio censeri, adesse vsum rationis, vt docent Io. Andr. *in Cap. Iuuenis num.* 9. De *sponsalib.* Ancharan. *num.* 4. Alexander de Nęuo *num.* 19. Henr. *in Cap. Accessit num* 2. De *desponsat. Impub* Lopez 2. *par. Instructor. cap.* 37. *De matrim* quos sequitur Sanchez *lib.* 1. *De matrim. disp.* 16. *num.* 10.

8 Hinc licet ministrare carnes, quando prohibentur, infidelibus, vt notant Auctores *num.* 5. relati, præsertim Azor Facundez Diana. Sanchez *num.* 14. *supracitati cap.* Io. Sanchez *num.* 29. *citatæ disp.* Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2 *dub.* 2. *n.* 11. Quia infideles non subsunt legibus ecclesiasticis tanquam ij, qui sunt extra ecclesiam; vnde non est illis prohibitum comedere carnes in quacunque die, & proinde ministrans non concurrit ad aliquid illicitum.

An comedens carnes frequenter in diebus prohibitis, sed in paruitate materiæ, sit suspectus de hæresi, & proinde denunciandus. Decis. 51.

SVMMARIVM.

1 *Comedens carnes frequenter in diebus prohibitis, licet in paruitate materiæ, est suspectus de hæresi secundum aliquos.*
2 *Non est suspectus.*
2 *Cur esus carnium contrarietur professioni fidei.*
3 *Quando transgressio præceptorum Ecclesiæ generet suspicionem contra fidem.*

1 AFFIRMATIVE respondent Tannerus 2.2. *disp.* 3. *q.* 3. *dub.* 5. *num.* 93. & Auctor *Casuum conscientiæ Bononiensium anni* 1638. *Casu* 1. *Mensis Martij*. ver. *Aduertendum tamen*. Quia nimirum consensus fidelium putat, esum carnium in diebus prohibitis aduersari fidei professioni.

2 Sed negatiua sententia tenenda est. Quia in tantum esus carnium censetur contrariari professioni fidei, in quantum præfert contemptum præcepti Ecclesiæ, ex quo infertur, quod non benè de ipsa sentiat, at stante paruitate materiæ oppositum colligitur, nam ostenditur, quod magni fit præceptum Ecclesiæ, quia non obstante inclinatione gulæ non intenditur grauiter ipsi contrariari, sed tantum leuiter, & proinde potius arguitur æstimatio præcepti, licet non tanta, quanta deberet esse.

3 Deinde in his omnibus commestionibus non interuenit peccatum mortale, vt dictum est Decis. 42. ergo neque possunt generare suspicionem contra fidem, quia transgressio præceptorum Ecclesiæ tunc solum generat suspicionem contra fidem, quando indicat depositum fuisse timorem violandi præceptum, quod non contingit, nisi deueniatur ad peccatum mortale.

An Catholicus existens in terris hæreticorum, aut infidelium possit comedere carnes, quando prohibentur. Decis. 52.

SVMMARIVM.

1 *Catholicus apud hæreticos, & infideles potest comedere carnes, quando prohibentur, si non comedendo subeat graue periculum.*
2 *Comestio carnium non est protestatio falsæ religionis, nec etiam apud hæreticos &c.*
3 *Carnes appositæ publica auctoritate, quando ab Ecclesia prohibentur, in protestationem falsæ sectæ debent respui, etiam si conueniat mori.*
4 *Remiges in triremib. infidelium possunt vesci carnibus, quando prohibentur.*
5 *Catholicus apud hæreticos, aut infideles non potest vesci carnibus, quasi apud eos non habeat vim præceptum Ecclesiæ.*
6 *Ius commune canonicum obligat catholicum apud hæreticos, & infideles.*
7 *Catholicus apud hæreticos, & infideles non potest secluso periculo vesci carnibus, cum prohibentur.*

1 AFFIRMATIVE resp. Azor. *par.* 1. *Moral. Instit. lib.* 7. *cap* 18. *q.* 7. & *lib.* 8. *cap.* 27 *q.* 3. Villalobos *par.* 1 *sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 13. Facundez *præcep.* 4. Eccles. *lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 11. Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium *num.* 15. Ratio est, quia abstinentia à carnibus est de præcepto ecclesiastico, quod non obligat cum periculo graui; est autem graue periculum in terris hæreticorum, aut infidelium prodere se catholicum.

2 Dices, esus carnium in illis diebus esse signum infidelitatis, aut professionis hæreticæ. & ideo non licere. Resp. de se esse indifferentem, vnde etiam catholicis est licitus ex causa. Apud illas auten Gentes neque est signum de se protestatiuum hæresis, aut infidelitatis, quia licet carnes comedant, quia non sunt catholici, non tamen comedunt, vt se protestentur hæreticos, aut infideles. vnde non est cibus assumptus in protestationem hæresis, aut infi-

infidelitatis, licet adhibeatur ex hæresi, aut infidelitate. Catholici autem non tenentur ab his abstinere, sed tantum ab ijs, quæ sunt in protestationem falsæ sectæ.

3 Hinc sequitur, vt notat etiam Azor. & Facundez *citati* Quod si carnes apponerentur comedendæ publica auctoritate in protestationem falsæ sectæ, aut in odium catholicæ religionis, tunc potius Catholicus deberet mori, quam illas comedere, quia comestio esset contra exteriorem confessionem fidei. Vnde nec Eleazarus *Machab. 2. cap. 6.* voluit comedere carnes porcinas, quia auctoritate publica proponebantur comedendæ in contemptum religionis, sed potius elegit mori.

4 Rursus rectè inferunt ijdem Azor. & Facundez *citati*. Remiges in triremibus infidelium, aut hæreticorum absolui à ieiunio; quod verum est non solum ratione laboris, sed etiam ratione periculi, vnde possunt etiam vesci carnibus, quia cessat pro ipsis præceptum. hoc tamen verum est, si non adsit contemptus religionis.

5 An autem possit Catholicus comedere carnes, dum est apud hæreticos, vel infideles ratione loci, quia nimirum ibi locus sit exemptus à lege Ecclesiastica, & præceptum non comedendi carnes ibi nõ habeat vim, sicut contingit, quando apud Catholicos aliqua lex Ecclesiastica est abrogata. Resp. negatiuè. quia ius commune Ecclesiasticum non est affixum loco, cum non sit positum pro certa aliqua
6 communitate affixa certo loco determinato; sed pro tota communitate fidelium sparsa per totum orbem, & ideo eiusdem obligatio non relinquitur relicto loco, sed sequitur personas, & in tantum potest recipere aliquam restrictionem quò ad aliquod præceptum, in quantum fideles inuicem communicant in eadem ecclesia, & proinde si apud aliquos abrogatum est quò ad aliquod præceptum, accedens ad talẽ locum ratione communicationis cum ipsis in eadem ecclesia potest vti tali abrogatione. At Catholicus apud hæreticos degens ex vna parte affert secum obligationem iuris communis, & non communicat cum hæreticis, aut infidelibus, sed remanet in eadem communitate fideliũ, & ideo debet cum fidelibus se conformare, & non cum hæreticis, aut infidelibus in obseruantia iuris communis.

7 Ex quo fit, quod secluso periculo tenetur ieiunare, & abstinere à carnibus, quando id præcipitur ab Ecclesia: & proinde non poterit in secreto comedere carnes, quando prohibentur, si tamen suppetant alij cibi.

An Catholicis laborantibus, aut famulantibus in oppidis hæreticorum permitti possit, vt vescantur carnibus, quando prohibentur. Decis. 53.

SVMMARIVM.

1 *Catholici famulantes, vel laborantes in oppidis hæreticorum possunt vesci carnibus, quando prohibentur, secundum Laman.*
2 *Limitatur hæc doctrina.*
3 *Famuli facilius excusantur, quam qui locant operas suas.*
4 *An laboratores possint locare operas suas, quando sciunt non sibi subministrandos cibos, vt possint seruare præcepta Ecclesiæ.*

1 AFFIRMATIVE respondet Laiman *lib. 4. theol. moral. tract 8. cap. 3. n. 3. ver. Tertia est.* dummodo tamen scandalum tolli possit, vt si dicant, se in tali casu necessitatis non obligari præcepto Ecclesiæ. Et subdit; Societatem Iesu habere priuilegium, vt in partibus septentrionalibus possit ob maiorem securitatem cum talibus dispensare.

2 At mihi distinguendum videtur. Vel enim catholicus potest habere sine magno incommodo alios cibos, & tunc tenetur abstinere à carnibus, quia non adest causa sufficiẽs, qua excusetur ab obseruando præcepto, cum neque adsit periculum, neque necessitas. Vel hæretici negant subministrare alios cibos, & hoc non in contemptum religionis catholicæ, & tunc adest necessitas excusans, & ideo vesci possunt carnibus, quia etiam cessat periculum scandali, quod alias oriri posset.

3 Aduertendum est tamen, quod facilius excusari possunt famuli, quam qui locant operas suas, quia regulariter Domini nolunt parari pro famulis cibos speciales, sed volunt vti ijs, qui sibi supersunt. Laboratores autem possunt de hoc pacisci cum ijs, quibus locant operas suas.

4 Du-

4 Dubium tamen est, an laboratores possint locare operas suas, quando sciunt, non esse sibi subministrandos cibos proportionatos, vt possint seruare præcepta Ecclesiæ, Resp. absque rationabili causa id non posse, quia, vt præcepta desinant obligare, debet interuenire causa rationabilis. Rationabilis autem causa esset, si alio modo non inuenirent, quibus locarent operas suas, aut si amitterent occasionem magni lucri argum. ex Cap. *Licet* De *Ferijs*.

An in diebus, in quibus carnes prohibentur, liceat eas ministrare amentibus. Decis. 54.

SVMMARIVM.

1 *Non licet amentibus ministrare carnes, quando prohibentur secundum aliquos.*
2 *Licet ministrare.*
3 *Amentes non obligantur legibus.*
4 *An liceat carnes ministrare amentibus per interualla, aut in aliqua tantum materia.*
5 *Quid de amentibus in eo tantum, quod non cognoscant obligationem legis.*

1 NEGATIVE respondet Io. Sanchez *in Select. de Sacram disp.* 51. *num* 30. & videtur desumi ex doctrina alterius Sanchez *lib.* 9. *de Matrim. disp.* 32. *num.* 2. & *in sum. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 1. vbi docet, quod aliud est. Non obligari lege, & aliud, A legis transgressione excusari. Qui igitur ministrat carnes amenti, ministrat id, quod ipsi est prohibitum, quia obligatur lege, licet per accidens ratione amentiæ excusetur à transgressione legis.

2 Tenendum tamen est, quod liceat ministrare carnes amentibus, quando prohibentur. Ita Azor. 1 *par. lib.* 7. *cap* 17. *q.* 3 *in fine* Sanchez *lib.* 1. *in Decal. cap.* 12. *num.* 16. Facundez *lib.* 1. *de* 4. *præcep. Eccles. cap.* 8. *num.* 8. Ludouicus *à S. Io.* 1 *par. sum. tract. de Ieiunio ar.* 6. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de Ieiunio Resol.* 42. *in fine* Angles *in Florib. par.* 2. *in* 4. *q.* 6. *de Ieiunio difficul.* 6. *in fine* Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 2. *n.* 11. *in fine*.

3 Quam sententiam certam existimo, etiam si amentes non indigeant carnibus tanquam infirmi. Quia eo ipso, quod sunt amentes, sicut non operantur amplius humano modo, ita nec amplius sunt capaces obligationis ex legibus, quia cum lex præscribat solum circa operationes humano modo exercendas, obligat eos solum, qui humano modo operari possunt. Et proinde amentes non solum excusantur à transgressione legis, sed neque ipsa obligantur. Vnde non facit contra legem, qui eis carnes ministrat, cum non ministret aliquid ipsis lege prohibitum.

4 Hoc autem intelligi debet de ijs, qui continuo, & in omnibus amentes sunt, quia si amentes sint per aliqua sola interualla, aut in aliqua sola materia, ita vt in cœteris habeant vsum rationis, atque cognoscant obligationem legis, tunc non licebit ipsis ministrare carnes, nisi fortè ipsis indigeant ratione infirmitatis, quod facilè præsumi potest, quia cibi quadragesimales fouent prauos humores, & malum temperamentum, in quo amentia radicatur.

5 An autem, si quis in eo dumtaxat esset amens, quod non cognosceret obligationem legis, liceret ipsi carnes ministrare. Videtur affirmatiuè respondendum, quia, dum non cognosceret obligationem legis, non posset circa legis præcepta humano modo operari: vnde nec etiam obligaretur lege, & proinde non ministraretur ipsi aliquid lege prohibitum.

An liceat ministrare Ebrijs carnes, quando prohibentur. Decis. 55.

SVMMARIVM.

1 *Ebrijs non possunt ministrari carnes, quando prohibentur.*
2 *Quid si tanquam infirmi indigeant carnibus?*

1 NEGATIVE respondendū est cum Sanchez *lib.* 1. *in Decal. cap.* 12. *num.* 16. *in fine*. quia Ebrietas, cum per breue tempus priuet vsu rationis non eximit ab obligatione legis, cū per accidens se habeat talis priuatio, & in his locum habet, quod licet Ebrietas ex-

excuset à transgressione legis, non tamen eximit ab obligatione ipsius, vnde ministrans carnes, quando prohibentur, faceret contra legem, quia ministraret, quod est lege prohibitum.

2 Hæc tamen doctrina locum non habet, quando tanquam infirmi indigerent carnibus, quod tamen rarò potest contingere, quia ebrietas sobrietate nedum potûs, sed etiam cibi curanda est, vt vinum possit in stomacho concoqui.

An, si quis vouerit abstinere ab ouis, & lacticinijs, teneatur etiam abstinere à carnibus. Decis. 56.

SVMMARIVM.

1 *Vouens abstinere ab ouis, tenetur etiam abstinere à carnibus secundum aliquos.*
2 *Quomodo alij in hoc distinguant.*
3 *Non tenetur abstinere à carnibus.*
4 *Peculiaris species abstinentiæ est obiectum huius voti.*
5 *Solum ex institutione ecclesiæ abstinentia à lacticinijs includit abstinentiam à carnibus.*
6 *Abstinentia à lacticinijs non trahit abstinentiam à carnibus, licet ab ea originentur.*
7 *Quid si vouens credat, quod etiam vouisset abstinere à carnibus, si meminisset.*
8 *Quid si tempore voti cogitasset, & intendisset abstinere à carnibus.*
9 *Intentio concomitans nihil influit in votum.*

1 AFFIRMATIVAM sententiam tradit absolute Villalobos *par. 1. sum. tract. 23. difficul. 8. num. 5.* nisi forte haberet intentionem contrariam. Et fundamentum esse potest, quia abstinentia ab ouis, & lacticinijs includit etiam abstinentiam à carne, quia nõ ex eo, quod prohibetur caro, prohibentur etiam lacticinia, & oua, sed eo ipso, quod prohibentur oua, & lacticinia, prohibetur etiam caro: vnde abstinentia ab ouis, & lacticinijs est superioris ordinis includens etiam abstinentiam à carne.

2 Alij vero distinguunt, quod si vouens deliberasset abstinere etiam à carnibus, si deijs cogitasset, tenetur abstinere: secus autem, si non deliberasset. Ita Sylvester *verbo* Dominica *num. 2. in fine*, & *verbo* Ieiunium. *q. 10. dicto 2.* Armilla *num. 13.* Azor. *tom. 1. lib. 7. cap. 10. q. 2.* Lopez *2 par. Instruct. tract. De pœnit. cap. 112.* Beia *par. 2. Casuum conscient. Casu 3.* Quod si vouens nescit discernere, quid fecisset, si cogitasset de carnibus, asserunt debere abstinere à carnibus, aut dispensationem petere. Ita Beia *citat.* Sylvester *citato verbo* Dominica *num. 2.* Tabiena *verbo* Ieiunium *q. 1. num. 10. in fine.* Quia abstinentia à lacticinijs includit abstinentiam à carnibus, cum illa originem trahant à carnibus Cap. *Denique Dist. 4.*

3 At alij volunt absolutè, non teneri abstinere à carnibus. Ita idem Sylvester *citato verbo* Ieiunium *q. 10. in fine*, quia, ait, licet sit tutius non comedere, non tenemur tamen sequi, quod tutius est; quod etiam tradunt Azor, & Lopez *citati* præterea Sà *verbo* Votum *num. 25.* Sanchez *lib. 4. in Decal. cap. 11. num. 46.* Bonacina *disp. 4 de legib. q. 2. punc. 6. num. 17.* Diana *par. 1. tract. 9. de Ieiunio Resol. 22. ver Restat modo*, in fine. Bartholom. à S. Fausto *lib. 1. Thesauri Relig. q. 137. vlt. editionis Neapol.*

4 Et hæc vltima sententia mihi probabilior videtur, quia huiusmodi votum habet pro obiecto peculiarem speciem abstinentiæ, nempe à tali cibo: vnde non debet extendi ad aliam speciem abstinentiæ, quæ sit maior, & magis afflictiua, quia talis maior afflictio non fuit de intentione vouentis.

5 Nec debemus arguere à prohibitione ecclesiæ, quæ, quando prohibet oua, & lacticinia, prohibet etiam carnes, quia votum non est factum secundum mensuram talis prohibitionis. Ecclesia enim quando prohibet oua, & lacticina, vult perfectam abstinentiam, & ideo prohibet etiam carnes: Quare abstinentia à carnibus ex institutione ecclesiæ includitur in abstinentia ab ouis, & lacticinijs, non autem ex natura rei, & ideo non trahitur secum ab abstinentia ab ouis, & lacticinijs, quando est obiectum voti, quia est obiectum ipsius, prout se habet ex natura rei.

6 Neque obstat, quod oua, & lacticinia originem trahant à carnibus quia cum non sint in genere carnium, non sunt pars carnis. Nec talis origo sufficit, vt abstinentia ab ipsis trahat secum ex natura rei abstinentiam à carnibus, quia sunt in di-

uerso

uerso genere: & vouens præsumitur, quod velit solum talem abstinentiam, vt minorem.

7 Addo etiam cum Sanchez *citato*. Quod, etiam si vouens sibi persuadeat, quod vouisset etiam abstinentiam à carnibus, si de ipsa tempore voti meminisset, adhuc potest comedere carnes. Quia etiam si voluntas interpretatiua sufficiat ad interpretandum votum, quod de facto exiſtit circa materiam, quæ fuit de intentione vouentis; non tamen sufficit ad inducendam nouam obligationem, quia votum non obligat secundum mensuram voluntatis, quæ habenda fuisset, si talis cogitatio adfuisset, sed secundum mensuram voluntatis, quæ adfuit, quia obligatio voti tota prouenit à voluntate se obligandi.

8 Sed quid si tempore voti meminisset de abstinentia à carnibus, & habuisset intentionem seruandi talem abstinentiam? Resp. cum Sanchez *citato*. Quod in tali casu considerandum est, quomodo se habeat talis intentio ad votum; si enim est causa voti, ita vt votum proueniat ex tali intentione, certum est, quòd debet abstinere à carnibus, quia tunc vouens ita habuit intentionem abstinēdi à carnibus, vt ipsam Deo promiserit, quia votum totum id promittit, quod est in intentione, à qua prouenit.

9 Si vero talis intentio se habet tantum concomitanter, tunc non influit in votum, atque adeo non obligat ad illam abstinentiam conceptam, quia non est materia voti eo, quod non sit obiectum intentionis, ex qua votum proficiscitur. vnde poterit adhuc comedere carnes. Intentio enim concomitans nihil circa votum operatur: sed se habet, ac si non adesset, vt tradunt Riccar. *in* 4. *dist.* 38. *ar.* 8. *q.* 3. Valent. 2. 2. *disp.* 6. *q.* 6. *punc.* 4. *quæstiun.* 3. ver. *Vnde benè* Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 11. *num.* 5. vbi alios citat.

An, qui vouit abstinere à carnibus, teneatur etiam abstinere à iure carnium. Decis. 57.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia prohibens carnes, prohibet etiam ius carnium.*
2 *Vouens abstinentiam à carnibus, quando teneatur abstinere etiam à iure carniū.*
3 *Semper tenetur abstinere.*
4 *Votum est stricte interpretandum.*
5 *Vouens abstinentiam à carnibus, vouet sibi subtrahere nutritionem ex carnibus.*

1 QVANDO Ecclesia prohibet carnes, prohibet etiam ius carnium: & ita praxis, & consuetudo vniuersalis interpretatur præceptum, & docent communiter. Et ratio est, quia, quando carnes elixantur, resoluuntur partes subtiliores, & immiscentur iuri: vnde qui sumit ius, sumit substantiam carnis ipsi permixtam.

2 Rosella *verbo* Ieiunium *num.* 31. ait, quod si vouens meminit iuris tempore voti, & illud sub voto comprehendit, aut comprehendisset, si meminisset, tenetur abstinere à iure Secus autem, si non meminit, aut si meminisset, non comprehendisset sub voto, quia tunc non est materia.

3 At Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 11. *n.* 40. Bonacina *Disp.* 4. *circa* 2. *præcep. Decal. q.* 2. *punc.* 6 *num.* 23. Bartholomeus a S. Fausto *lib.* 1. *Thesauri Religios. q.* 140. *vltimæ edit. Neapol.* volunt, absolutè teneri abstinere à iure, quia Votum intelligitur sicut præceptum, quando est de eadem materia: præceptum autem de abstinentia à carnibus, est de abstinendo etiam à iure carnis.

4 Obijci tamen potest, quia votum debet strictè explicari, quantum potest, vt tradunt Azor. 1. *par. lib.* 11. *cap.* 20 *q.* 1. qui alios citat Suarez *tom.* 2. *de Relig lib* 4. *de Voto cap.* 7. *num.* 16. & 18. Laiman. *lib.* 4. *theol. moral tract* 4 *cap.* 3. *num.* 4. Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 11. *num.* 3. Bonacina *Disp.* 4. *circa* 2. *Decal. præcep q.* 2 *punc.* 6. *num* 10. Panor. *in Cap. Ex parte num.* 4 *de Censib.* Filliuc. *tract.* 26. *cap.* 3. *q.* 8. *num.* 96. & 108.

& 108. tum quia onerosum est, & ideo debet minui, quantum potest; tum quia, quantum fieri potest, debet vitari periculum peccandi, vitatur autem, dum votum stricte explicatur. Vnde cum ius non sit proprie caro, & subtiliores partes carnis ipsi immixtæ non amplius sint sub specie carnis: vnde nec etiam nomen carnis obtinent; imo nec sub specie cibi, sed potus, non videtur explicando votum stricte, quod obliget ad abstinentiam à iure.

5 Propter hoc opposita sententia habet aliquam probabilitatem, non est tamen tenenda, quia quando quis vouet abstinentiam à carnibus, non respicit carnes materialiter, sed vt cibum optimè nutritiuum, vnde promittit subtrahere proprio corpori illam nutritionem, quam conferunt carnes. In hoc autem includitur abstinentia etiam à iure, quia ius carnis præbet eamdem nutritionem, quam præbet caro ratione substantiæ carnis ipsi immixtæ, & in subtilissimas partes resolutæ.

An, si quis absolutè voueat non comedere carnes, vel in tali die, possit comedere, si contingat morbo laborare. Decis. 58.

SVMMARIVM.

1 *Vouens non comedere carnes, potest comedere tempore morbi.*
2 *Tale votum non præsumitur susceptum in damnum salutis.*
3 *Obligat, quando vouens potest substinere macerationem.*
4 *Obligat eo modo, quo obligat præceptum prohibens carnes.*
5 *Poterit etiam comedere carnes nociuas, & solum peccabit contra temperantiam.*
6 *An possit edere carnes, ad quarum abstinentiam votum specialiter obligat.*

1 RESP. posse vesci carnibus non obstante voto, quando medicus iudicat, id esse necessarium pro remedio morbi. Ita etiam docet Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 11. *num.* 57. & *lib* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 34. *num.* 10. Faustus. *lib.* 1. *Thesauri Relig. q.* 146. *vlt. edit. Neapol.*

2 Ratio autem est, quia tale votum præsumitur susceptum ad macerandum quidem corpus, & ad exercitium virtutis, non autem in damnum sanitatis, atque adeo exercendum, quando potest exerceri sine notabili detrimento corporis, stante autem infirmitate non potest exerceri sine notabili detrimento corporis.

3 Accedit etiam, quod votum stricte interpretandum est, vt diximus Decis. *præced. num.* 4. vnde debet huiusmodi votum ita accipi, vt solum obliget, quando vouens est in statu, vt possit corpus macerare, ita vt possit corpus sustinere commode macerationem, quod non contingit, quando ægrotat, quia tunc indiget subleuamento.

4 Addit etiam Sanchez *citat.* quod votum obligat, sicuti obligat præceptum ecclesiæ, quia, qui obligat se voto, intendit assumere illam obligationem, quam imponit ecclesia, pro tempore, pro quo non imponit; præceptum autem non obligat tempore infirmitatis.

5 Hinc, quia in tali casu cessat obligatio voti, poterit edere quodcunque genus carnium etiam nociuarum, nec faciet contra votum, vt notat etiam Faustus *citatus*; sed solum contra præceptum naturale temperantiæ. Nec obstat, quod causa motiua, ob quam cessat votum, non se extendat ad has carnes; nam sufficit, quod cesset obligatio voti, quia non præsupponitur pro tali statu factum.

7 Est tamen aduertendum, quod si votum obligaret speciali modo ad abstinentiam ab aliquo genere carnium, quia nimirum adfuit speciale motiuum vouendi talem abstinentiam, tunc nisi tales carnes fiat necessariæ, non cessat obligatio. Nam tunc votum est virtualiter multiplex, nempe de abstinentia à carnibus in generali, & de abstinentia à talibus carnibus, & ideo potest obligatio cessare in ordine ad vnũ, & non in ordine ad aliud.

An discedens ex loco, vbi illa die carnes non prohibentur, peruenturus vespere ad locum, vbi prohibentur, possit illas comedere, antequam discedat. Decis. 59.

SVMMARIVM.

1 *Discedens è loco, vbi comeduntur carnes, potest eas comedere, etiam si eodem die peruenturus sit ad locum, in quo non comeduntur.*

2 *Leges locales non obligant extra locum, pro quo sunt latæ.*

1 RESP. posse comedere, antequam inde discedat, vt docent Filliucius *trac.* 27.*par.*2.*cap.*6.*num.*109. Sanchez *lib.* 3. *de Matrimon. disp.* 18. *num.* 22. ver. *Verum probabilius* Molfes. *par.*1. *sum tract.*10. *cap.*4. *num.*2. Portel *in Dub. Regul. verbo* Ieiunium *in Addit.num.*3. Lessius *lib.*4. *de Iust. & iure cap.*2.*dub.*8. *num.*57. Diana *par.*1. *tract.*9. *de Ieiunio Resol.*3. Sanctius *in Select. de Sacram. Disp.*54.*num.*30.

2 Ratio est. quia potest sequi leges, & consuetudines loci, quamdiù in ipso est, nec tenetur ibi leges alterius loci proprias, etiam proprij domicilij, obseruare: quia cum hæ leges non sint vniuersales, non habent vim obligandi extra locum, pro quo sunt latæ: vnde cum ibi concedantur carnes, potest eas comedere, etiã si eadem die peruenturus sit ad locum, in quo prohibentur, & talis locus proprium domicilium sit.

An, quando quis mane licitè comedit carnes, & vespere peruenit ad locum, in quo prohibentur, possit adhuc comedere. Decis.60.

SVMMARIVM.

1 *Qui manè comedit carnes licite, non potest vespere comedere, si peruenat ad proprium domicilium, vbi non comeduntur.*

2 *Secus si peruenat ad locum, qui non sit domicilium.*

3 *Etiamsi in proprio domicilio prohibeantur carnes in illa die.*

1 RESP. negatiuè cum Sanchez *lib.*3.*de Matrim.disp.* 18.*num.*22. Filliucio *tract.* 27.*par.*2.*cap.*6. *num.*109. Sanctio *in Select. de Sacram. disp* 54. *num.* 30. Diana *par.*1.*tract.*9. *De ieiunio Resolut.*3. ver. *Ad argumentum vero*. Hoc tamen intelligendum est, si locus, ad quem peruenit, sit proprium domicilium, quia quilibet tenetur legibus proprij domicilij, quandiu in ipso est. Nec obstat, quod mane comederit carnes, quia præceptum non comedendi carnes est negatiuum obligans pro quocunque momento temporis, pro quo prohibentur, atque adeo diuisibiliter: vnde semper viget obligatio, nec extinguitur per id, quod quis semel in illa die carnes comederit.

2 Si tamen locus, ad quem vespere peruenit, non sit proprium domicilium, potest ibi carnes comedere, etiam si ibi prohibeantur, secluso tamen scandalo, vt notant Sanchez *citato lib.* 3. *de Matrim. disp.* 18. *num.* 22 ver. *Verum probabilius*. Filliucius citato *tract.*27.*par.*2. *cap* 2.*dub.* 8. *num.*109. Sanctius *in Select. de Sacram. disp.*54. *num.*31. Facundez *lib.*1. *de* 4. *præcep. Eccles.cap.*7. *num.*11. Qui alios citat, & est conformis hæc opinio doctrinæ illorum, qui tenent, peregrinos non obligari legibus loci. Et ratio est, quia cum non sit proprium domicilium, non est membrum, seu pars illius communitatis, & ideo nec communicat in obligationibus eiusdem, nec subditur legibus, quibus illa communitas dirigitur.

3 At-

3 Atque hoc locũ habet, etiam si lex illa prohibens carnes in illo loco, vigeret etiam in proprio domicilio, vt notat Sanctius *in Select. de Sacram. disp. 54. num. 31. circa finem* contra Sanchez *lib. 3. de Matrim. disp. 18. num. 3.* Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 2. cap. 14. num. 14.* Facundez *lib. 1. de 4. præcep. Eccles. cap. 7. num. 7.* Bossium *sect. 4. de Iubileo Casu 18. num. 44.* Quia tam lex domicilij, quam loci, in quo est, sunt leges particulares, & sicut vterque locus non coalescit in vnam communitatem, ita neque leges particulares ipsorum in vnam legẽ: & ideo non obligatur, quia lex domicilij non extenditur ad ipsum, cum non extendatur extra proprium locum, nec lex loci, cum non sit subditus ipsi, eo quod non est pars illius communitatis.

An qui discedit a loco, vbi carnes prohibentur, possit ibi eas comedere, si peruenturus sit vespere ad locum vbi licitè comeduntur. Decis. 61.

SVMMARIVM.

1 *Discedens à proprio domicilio, vbi carnes prohibentur, non potest eas comedere, etiam si vespere sit peruenturus ad locũ, in quo comeduntur.*
2 *Potest comedere, si locus, à quo discedit, non sit proprium domicilium.*
3 *Quando aduenæ teneantur legibus loci.*
4 *An, qui feria quarta Cinerum discedit Bergomo perrecturus Mediolanum, possit, antequam discedat, comedere carnes.*

1 SI locus, à quo discedit, sit proprium ipsius domicilium, certum est, non posse comedere carnes, quandiu ibi permanet, etiam si postea peruenturus sit ad locum, in quo carnes non prohibentur, quia obligatur lege proprij domicilij, quamdiu ibi moratur. Et ita docent Sanchez *lib. 3. de matrim. disp. 18. num. 22.* Filliucius *tract. 27. par. 2. cap. 6. num. 109.* Lessius *lib. 4. De iust. & iure cap. 2. dub. 8. num. 58.* Diana *par. 1. tract. 9. de Ieiunio. Resol. 3.*

2 At, si locus, à quo discedit, non sit proprium domicilium, quamuis ibi carnes prohibeantur, poterit adhuc illas comedere, quia non tenetur legibus illius loci, dummodo tamen non sequatur scandalum. Et hæc doctrina corollariè deducitur ex eo, quod quamplures tradunt,

3 quod peregrini, non tenentur legibus loci, per quem transeunt, quod saltem verum est, nisi tales leges ordinentur ad publicam politiam communitatis, quia aduena eo ipso, quod ingreditur locum, censetur ingredi vt amicus, atque adeo vt non illaturus aliquod damnum communitati, & proinde tacitè se obligat ad illas leges seruandas, quæ seruandæ sunt, ne communitas aliquod damnum patiatur.

4 Non hinc tamen inferri potest, quod qui feria quarta Cinerum è Bergomo v.g. discedit, perrecturus Mediolanum, possit Bergomi carnibus vesci, antequam discedat, quia licet vespere sit peruenturus ad locum, vbi poterit carnes comedere, quia tamen illa die carnes non prohibentur Bergomi lege speciali loci, sed lege vniuersali totius ecclesiæ, ideo tenetur ibi talem legem seruare.

An, qui secundum consuetudinem proprij domicilij potest comedere carnes, aut intestina, & extremitates, possit adhuc comedere, si reperiatur in locis, vbi prohibentur. Decis. 62.

SVMMARIVM.

1 *Potens comedere carnes secundum leges proprij domicilij, non potest secundum aliquos, si alibi reperiatur, vbi non licet.*
2 *Potest comedere etiam, vbi alias non licet.*
3 *Peregrinus habet ius viuendi secundum leges, & consuetudines proprij domicilij.*
4 *An comedere carnes, seu intestina in die, in quo alibi prohibentur, sit priuilegium.*
5 *Si est priuilegium, an sit personale, an vero locale.*

1 NEGATIVE est respondendum iuxta eorum sententiam, qui tenent, Peregrinos obligari legibus loci, in quo degunt vt aduenæ. Quia, cum in tali loco vigeat prohibitio carnis, & intestinorum tenebitur legem seruare. Et ita in speciali docent Rodriquez *in Ballam*

Cruciata §. 1. num. 8. Henriquez *lib.* 7. *cap.* 25. *num.* 2. & *in com. littera S. in fine* Vega *tom.* 1. *sum. cap.* 14. *casu* 18. Sanchez *lib.* 1. *in Decal. cap.* 12. *num* 39. Laiman *lib.* 1. *theol. moral. tract.* 4. *cap.* 12. *num.* 3. & in hanc opinionem magis propendet Bossius *sect.* 4. *de Iubil. Casu* 18. *num.* 64.

2 Probabilis tamen est etiam aliorum sententia, qui volunt, peregrinos, posse comedere carnes iuxta legem, seu consuetudinem sui domicilij secluso tamen scandalo. Vnde Castellani, quibus in sabbato conceduntur intestina, poterunt ea comedere, etiam si reperiantur in alijs locis, in quibus non conceduntur, dum modo tamen ibi versentur vt aduenæ. & ita docent Palat. *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. *post* 6 *concluſ.* Ledesma *q.* 45. *de Matrim. ar.* 5. *punc.* 3. *Dub. vlt. §.* 2. Idem Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. disp* 18. *num.* 7. ver. *Verum quamuis* Facundez *lib.* 1. *de* 4. *præcep. Eccles. cap.* 7. *num.* 11. *qui alios quoque citat.*

3 Et optima ratione nititur hæc sententia, quia nimirum peregrinus sicut non fit pars communitatis illius loci, per quē transit, cum ibi se habeat tanquam exterus, & aduena, ita non desinit esse pars communitatis sui domicilij: & proinde habet ius, vt viuat secundum leges, & consuetudines eiusdem communitatis. Sic Græcus apud Latinos potest celebrare in fermentato, quamuis id apud Latinos prohibeatur.

4 Neque obstat, quod comedere carnes, seu intestina in tali die non sit priuilegium personale, sed locale, & ideo non sequatur personas extra locum; imo cum sit contra ius commune tanquam odiosum restringendum sit ad locum. Quia hoc non est priuilegium, sed consuetudo, quamuis postea priuilegio confirmata: & ideo sequitur naturam legis; & se extendit ad omnes illius communitatis, quamdiu in tali communitate communicant.

5 Addo etiam, quod licet priuilegium purum esset. non tamen esset locale, sed personale; quia licet esset concessum intuitu loci, non tamen esset concessum loco, sed personis, seu communitati; & omnibus, & singulis de communitate; quia concernt ea, quæ immediate afficiunt personas, nempe cibum, non autem, quæ immediatè afficiunt locum Neque est restringendum ad personas in loco tali existentes, vt odiosum; nam si esset odiosum, quia est contra ius commune, omne priuilegium esset odiosum, cum sit contra ius commune, sed est fauorabile certis personis, & nulli odiosum, & ideo vt fauorabile ampliandum. Hæc probabilia sunt, priorē tamen sententiā probabiliorem censeo.

An, qui è proprio domicilio pergit ad locum, in quo carnes comeduntur, possit ibi eas comedere, etiam si eadem die sit reuersurus ad proprium domicilium. Decis. 63.

SVMMARIVM.

1 *Pergens è proprio domicilio, eodem die reuersurus ad locum, in quo carnes comeduntur, potest ibi eas comedere.*
2 *Lex loci non obligat extra locum.*
3 *Potest ibi comedere carnes, etiam si iure communi in proprio domicilio prohibeantur.*
4 *Qui in vigilia S. Bartholomei è Roma it ad locum, vbi pridie fuit celebrata, potest ibi comedere carnes.*
5 *Potest quis secum ferre carnes, vt comedat in loco, in quo non prohibentur, etiam si postea redeat ad domicilium, vbi prohibentur.*

---

1 RESP. affirmatiné cum Sanchez *lib.* 3. *de Matrimon disp.* 18. *num.* 22. ver. *Verum probabilius* Io. Sanchez *in Selectis de Sacram. disp.* 54. *num.* 28. Salas *disp* 14. *de legib. sect.* 5. *num.* 63. Diana *par.* 1. *Tract.* 9 *De ieiunio. Resol.* 3. & alijs. Quia quamdiu est extra proprium domicilium, non tenetur legibus ipsius, sed potest se conformare legibus loci, in quo est, vt tradunt communiter tam Theologi, quam Canonistæ: &
2 desumitur ex Cap. *Vt animarum periculis* De *Constit. in* 6. Vbi decernitur, furantem extra territorium Episcopi, non ligari excommunicatione eiusdem Episcopi contra furantes, etiam si fuerit subditus ipsius. *Quia impune non paretur extra territorium ius dicenti.* Hoc est, non obedienti legi non imponitur pœna, vt explicat Glossa *ibid.*

3 Quod etiam verum est, licet carnes prohibeantur in proprio domicilio à iure communi, vt notant Sanchez *num.* 18 *in fine*

fine citatæ disputationis, & etiam Io. Sanchez *num.* 27. *citatæ item* 54. *disp. select.* Ratio est, quia reperitur in loco, vbi ius commune non obligat; & ideo potest gaudere beneficio loci, quia quamdiu ibi est, non subijcitur in hoc iuri communi.

4 Ex hoc autem deducitur. Quod, si quis Romæ existēs in vigilia Santi Bartholomei, eat ad locum, in quo pridie iuxta ius commune sit celebrata vigilia, poterit ibi carnes comedere, etiam si vespere sit Romam reuersurus, quia iam constituitur in loco, in quo non adest obligatio abstinendi à carnibus. Nec obstat, quod hoc pacto non seruaret ieiunium pro illo anno, quia non tenetur seruare, cum nunquam reperiatur in loco, in quo præceptum talis ieiunij obliget. Et è contra qui habet domicilium extra Romam, potest die 24. Augusti accedens Romam ibi carnes comedere ob eamdem rationem.

5 Deducitur etiam; Quod si quis discedens è loco, in quo carnes prohibentur, eas secum deferat, vt contingere potest in Venatoribus, & comedat in loco, vbi non prohibentur, nullo pacto facit contra præceptum, quia quando exercetur talis comestio, præceptum non ligat, cum non liget in illo loco.

An toties peccet, quoties quis comedit carnes, quando prohibentur.
Decis. 64.

SVMMARIVM.

1 *Comedens carnes, quando prohibentur, toties peccat, quoties comedit.*

2 *Præceptum non comedendi carnes violatū adhuc obligat pro tempore sequenti.*

3 *Comestio carnis debet esse multiplex moraliter, vt multiplicet peccatum.*

1 DE hoc nulla difficultas est, ideo cum communi omnium sententia resp. toties mortaliter peccari, quoties carnes comeduntur. Et ita tradunt iter alios Durand. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 11. Palud. *q.* 4 *ar.* 5. Gabr. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 3. *dub.* 5. Medina C. *de Ieiunio q.* 5. Molanus *in Theol. pract. tr.* 3. *cap.* 11. *q.* 5. Couaruu. *lib.* 4. *Variar. Resol. cap.* 20. *n.* 13. Caiet. 2. 2. *q.* 146. *ar.* 8. Syluius *q.* 147. *ar.* 3. *quæsito* 3. Angelus *verbo* Ieiunium *q.* 22. Sylvester *q.* 8. ver. *Quartum* Rosella *n.* 4. Tabiena *q.* 9. Armilla *num.* 14. Sà *num.* 13. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 5. D. Antonin. 2. *par. tit.* 6. *cap.* 2. *§.* 9. Nauar. *cap.* 21. *Manual n.* 16. *&* 25. Ledesma 2. *par.* 4 *q* 17. *ar.* 5. ver. *Ad quintum concessa &c.* Facundez *lib.* 1. *de* 4. *Præcep. Eccles. cap.* 4. *num.* 6. Valent. *tom.* 3. *disp.* 9. *q.* 2 *punc.* 3. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *cap.* 7. *num.* 2. Salas *disp.* 14. *de legib. sect.* 5. *num.* 67. Villalob. *tom.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 6. *num.* 5. Henriquez *lib.* 7. *cap.* 13. *littera S.* Vega *tom.* 1. *sum. cap* 14. *Casu* 9. Fernandez *par.* 2. *Exam. theol. mor. cap.* 8. *§.* 2. *num.* 10. Io. à Cruce *par.* 1. *direct. conscient. Præcept.* 3. *ar.* 4. *dub.* 8. *conclus.* 1. Tanner. 2. 2. *disp.* 4. *q.* 3. *dub.* 5. *num.* 93. Filiucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 1. *num.* 13. Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 15. Laiman *lib.* 4. *theol. mor. tract.* 8. *cap.* 1. *n.* 13. Reginal. *tom.* 1. *Praxis Fori pœnit. lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 179. Medina *lib.* 1. *sum. cap.* 14. *§.* 10. Angles *in Florib. q.* 9. *de ieiunio ar.* 2. *difficul.* 4. *dub.* 4. Rodriquez 1. *par. sum. cap.* 23. *num.* 1. Diana *par* 1. *tract.* 9. *de Ieiunio Resol.* 45. Basseus *in Florib. theol. mor. verbo* Ieiunium 1. *num.* 10. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 5. *q.* 2. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 3. *num.* 7. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 4. *&* 5.

2 Ratio desumitur ex natura præcepti, quia cum negatiuum sit, non obligat ad aliquem specialem actum abstinentiæ, sed ad totalem, & continuam abstinentiam; vnde quando quis semel comedit carnes, vrget adhuc præceptum non comedendi pro tempore sequenti, & ideo comestio est contra ipsum: & tot sunt actus transgressionis præcepti, quot sunt comestiones inter se moraliter distinctæ.

3 Pro quo notandum est, quod vt in hac transgressione multiplicentur peccata, debet vna comestio esse moraliter distincta ab alia, ita vt censeatur diuersa comestio. Vnde si quis pluries vesceretur carnes in eodem prandio, ita vt prius comederet ferculum carnis, deinde interposito prius alio ferculo non prohibito, rursus ederet aliud ferculum carnis, non committeret nisi vnum peccatum, quia illæ comestiones non sunt moraliter plures, sed vna tantum, quia continuantur, & vniuntur in vnitate prandij.

An, qui ex voto tenetur ieiunare, toties peccet, quoties carnes comedit. Decis. 65.

SVMMARIVM.

1 *Qui ex voto ieiunat, toties peccat, quoties comedit carnes, secundum aliquos.*
2 *Non toties peccat, quoties comedit carnes, sed tantum vna vice.*
3 *Obligatio abstinendi à carnibus cessat, quando cessat obligatio ieiunandi, si talis obligatio sit ex voto.*
4 *Vouens ieiunare non per se vult abstinere à carnibus, sed in quantum vult ieiunare.*
5 *Abstinentia à carnibus in die ieiunij est ex speciali præcepto, quod obligat cessante præcepto ieiunij.*
6 *Vouens ieiunare, si secunda vice comedat, potest postea sine peccato carnes edere.*

1 AFFIRMATIVAM sententiam absolutè tradunt Azor. *tom.* 1. *lib.* 11. *cap.* 20. *q.* 6. Suarez *tom.* 2 *de Relig. lib.* 4. *de Voto cap.* 7. *num.* 12. qui oppositum, sed immeritò, absurdissimum vocat. Mouentur, quia, etiam si teneatur abstinere ratione ieiunij, quod vouit, adhuc abstinentia à carnibus inclusa est in voto ieiunij per modum absolutæ negationis, vnde obligat ad semper pro toto illo tempore, pro quo durat votum ad modum præcepti negatiui. Et eodem pacto res se habet, ac obligatio abstinendi à carnibus in die ieiunij.

2 At solum peccare prima vice, quando carnes comedit, tradunt Sanchez *tom.* 1. *sum. lib* 4. *cap.* 11. *num.* 42. Faustus *lib.* 1. *thesauri Relig. q.* 140. *num.* 2. Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 37. Laiman *lib.* 4. *theol. moral. tract.* 4. *cap.* 3. *num.* 3. ver. *Qui vouit.* Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de Ieiunio Resol.* 37. ver. *Hæc sententia.* & *Resol.* 45. ver. *Notandum est.*

3 Atque hæc sententia probabilior est, quia non tenetur, qui vouit ieiunare, abstinere à carnibus per se primo, sed tantum ratione ieiunij, quod secum trahit vt necessariam abstinentiam à carnibus; vnde ieiunium se habet vt principale, abstinentia autē à carnibus, vt quid secundarium, & inclusum in ieiunio vt pars illius. Hinc cessante obligatione ieiunij, cessat etiam obligatio abstinentiæ à carnibus, cum se habeat tantum consequutiuè ad ieiunium; vnde sicut ieiunium trahit secum obligationem abstinendi à carnibus vt partem sui ipsius, ita etiam, quando cessat obligatio ieiunij, facit etiam cessare obligationem abstinendi à carnibus.

4 Nec obstat quod abstinentia à carnibus sit inclusa in voto per modum absolutæ negationis, quia non est inclusa in voto ratione sui, vt per se primo intenta, sed ratione alterius, nempe ratione ieiunij; atque adeo in tantum volita, in quantum est volitum ieiunium, & ideo cessante obligatione ieiunij, cessat etiam obligatio talis abstinentiæ.

5 Neque est eadem ratio de obligatione abstinendi à carnibus in die ieiunij, quia in die ieiunij habetur duplex præceptum, alterum de abstinendo à carnibus, & alterum de ieiunando. Et ideo qui semel violauit ieiunium, adhuc tenetur abstinere à carnibus in virtute specialis præcepti id prohibentis, quod semper obligat pro toto tempore, vt diximus, non autem in virtute præcepti de ieiunando. Et proinde talis abstinentia est per se primo intenta, & non ratione ieiunij.

6 Ex quibus deducitur, quod si, qui vouit ieiunare, frangat ieiunium comedendo secunda vice, etiam si carnes non comederit, si comedat postea carnes, non peccabit, etiam si prima vice illas comedat, quia cum iam fregerit ieiunium, non vrget amplius obligatio ieiunandi, atque adeo nec etiam abstinendi à carnibus, quia cessat obligatio voti de ieiunio, & consequenter de abstinentia à carnibus, quæ vigebat ratione ieiunij.

An, qui vouit pro aliqua die non comedere carnes, toties peccet, quoties comedit. Decis.66.

SVMMARIVM.

1 *Qui vouit certa die non comedere carnes, toties peccat, quoties edit.*
2 *In tali voto abstinentia à carnibus est per se primo intenta vt quid negatiuum.*
3 *Qui doceant, nisi prima vice peccare.*
4 *Quæ nam sit materia voti abstinendi à carnibus.*
5 *Quando vouens non comedere carnes per totam vitam, absoluatur à voto, si semel frangat.*
6 *Quomodo interpretandum votum de abstinentia à carnibus.*
7 *An vouens non bibere vinum per aliquem diem, aut per totam vitam, peccet, quoties bibit.*

1 COMMVNITER affirmatiuè respondent Maior *in 4. dist. 38. q.6*, Supplem. Gabr. *q.1.ar.3*. Palat. *disp. 1. cõclus.5*. Sylvester *verbo* Votum 2. *q.20*. Angelus *verbo* Votum 3. *n.27*. Armilla *num.27*. Nauar. *cap.12. Manual. num.53*. Sanchez *tom.1. in Decal. lib.4. cap.11. num.41*. Laiman *lib.4. theol. moral. tract.4. cap.3. num.3*. ver. *Longe alia ratio*. Suarez *tom.2. de Relig. lib.4. de Voto cap.7. num.12*. Azor. *par.1. lib.11. cap.20. q.8*. Bartholom. à S. Fausto *lib.1. Thesauri Relig. q.130. vlt. edit. Neapol.*

2 Ratio huius sententiæ est, quia abstinentia à carnibus est per se primo intenta à vouente, atque adeo aliquid negatiuum, quod diuisibiliter se habet, sicut se habet præceptum negatiuum: vnde semper obligat pro toto tempore, pro quo durat votum, præsertim quia obligat sicut præceptum negatiuum: & ideo tot sunt peccata, quot sunt comestiones.

3 His tamen non obstantibus Palud. *in 4. dist.15. q.4. num.39*. D. Antonin. 2. *par. tit.11. cap.2. §.2*. Tabiena *verbo* Votum 3. *num.8*. docent. Votum non comedendi carnes pro aliqua die semel fractum, non amplius obligare, quia est de illa priuatione pro illo die, quæ si semel destruatur per vnicum actum, non amplius potest obseruari. Quod si dicas. Qui per totam vitam voueret abstinere à carnibus, si semel comederet non amplius obligaretur. Resp. esse diuersam rationem, quia votum simpliciter obligat pro quocunque tempore, & hora: votum autem pro vnico die, non obligat simpliciter, sed solum ex suppositione, quod in præcedenti hora non fuerit violatum. Sic etiam indulgentia perpetua toties obtinetur, quoties opus iniunctum efficitur. concessa autem pro certa die, semel tantum obtineri potest.

4 Hæc posterior opinio habet aliquam probabilitatem: & probabilior esset, si diceretur, quod materia huius voti non est illa priuatio carnis, quasi vouens intendat se ipsa priuare, sed positiuus actus virtutis abstinentiæ exercendus pro tota aliqua determinata die: tunc enim, quod primo, & per se intenditur est actus positiuus virtutis cum tanta duratione; & negatiuum, quod consistit in subtractione carnis ratione tantum positiui intenditur; vnde cessante positiuo, consequenter cessat etiam negatiuum, vt pote intentum ratione positiui: cessat autem per primam comestionem carnis, quia eo ipso quod comeditur, non habet amplius locum abstinentia illa, quæ fuit materia voti, nempe abstinentia ad tantum tempus determinata. Hoc autem debet intelligi, si caro sit notabilis quantitatis, nam in paruitate materiæ non violaret ieiunium, quia non computaretur vt contraria ipsi. Et ita docent etiam Diana *par.3. tract.5. Miscellan. Resol.61*. Trullench *lib.3. in Decal. cap.2. dub.2. n.13. in fine*.

5 Vnde similiter, si quis voueret abstinere perpetuo à carnibus constituendo materiam talis voti inuiolabilem abstinentiã pro toto tempore vitæ, seu abstinentiam cum tanta duratione, quanta est duratio vitæ, procul dubio, si semel quis violaret votum, solutus remaneret, quia non amplius locum haberet inuiolabilis, seu perpetua abstinentia.

6 Atque regulariter interpretari potest votum, quod habeat pro materia actum virtutis determinatum cum tanta duratione; non autem negatiuum, seu subtractionem carnis, quia voluntas, cum sit determinata ad eligendum bonum, eligit per se primo, quod per se primo bonum est, cuiusmodi est positiuum exercitium virtutis; non autem, quod est bonum tantum ratione alterius, vt est omne negati-

gatiuum, quod cum sit bonum tantum ratione positiui annexi, non eligitur per se primo, sed ratione positiui; & ideo sequitur conditionem positiui, ita vt ab ipso trahatur, & quando cessat positiuum, cesset etiam negatiuum.

7 Et idem dicendum est de eo, qui vouit abstinere à vino per aliquem diem. Et ita tenet etiã Diana *p.r. 3. tract. 5. Miscellan. Resol. 61.* Trullench *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 2. num. 13. in fine*, aut etiam toto tempore vitæ, quia eodem modo debet explicari votum, & militat eadem ratio. Oppositum tenent Palud. *in 4. dist. 38. q. 3. ar. 4.* Sylvester *verbo* Votum 2. *q. 20. dicto 5.* Angelus *verbo* Votum 3. *q. 27.* Azor. *par. 1. lib. 11. cap. 20. q. 4.* Io. Sanchez *in Select. De Sacram. disp 15. num. 3.*

Quid nomine carnis, quæ in diebus ieiunij prohibetur, intelligatur. Decis. 67.

SVMMARIVM.

1 *Regula, quæ solet tradi ad dignoscendas carnes à piscibus.*
2 *Quæ viuunt extra aquam, non semper sunt caro prohibita.*
3 *Caro secernitur à piscibus iuxta communem æstimationem.*
4 *Quid faciendum, quando dubitatur, an aliquid sit caro.*

1 DOQVIMVR de carne, quæ in ieiunijs prohibetur, quia vniuersaliter sumpta comprehendit etiam pisces, cum ipsi quoque habeant suam carnem. vnde videndum est, vnde dignoscatur, quod aliquid sit caro prohibita in die ieiunij. Maior *in 4. dist. 15. q. 3.* Dominicus *in Cap. Denique* Dist. 4. Addit. *ad Abbat. in Rubr.* De *obseruat. Ieiuniorum. Littera F.* Azor. *tom. 1. lib. 7. cap. 10. q. 6. in fine* Facundez *lib. 1. de 4. Præcepto Eccles. cap. 2. num. 9.* Reginal. *lib. 4. Prax. Fori* Pœnit. *num. 143.* Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap. 1. num. 9.* volunt; Nomine Piscium intelligi ea, quæ non diu viuunt extra aquam; nomine autem carnis intelligi, quæ diu viuunt.

2 Sed hæc regula non valet, quia plura, quæ diu viuunt extra aquam non sunt caro prohibita in die ieiunij, vt sunt testudines, quæ licet in aqua viuant, nascuntur tamen etiam extra aquam, & in terra per plures annos viuunt, præsertim in hortis, vbi seruari solent. Limaces etiam viuunt extra aquam, & tamen non sunt caro prohibita in die ieiunij.

3 Itaque cum Bonacina *disp. vlt. De præcep. Eccles. q. 1. punc. 2. num. 1.* Trullench *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 2. num. 2.* Tamburin. *tom. 2. de Iure Abbat disp 12. q. 9. n. 9. in vlt. edit.* dicendum est; Discernendum esse piscem à carne, seu carnes prohibitas à non prohibitis ex communi hominum existimatione, secundum quam iam est determinatum, quænam sit caro prohibita, & quæ non: & ex hac determinatione introducta est consuetudo declarans, quænam prohibeantur, & quæ non prohibeantur, quæ tenenda est.

4 Si autem occurrat aliquod animal, de quo dubitetur, an sit caro prohibita, tunc videndum est, quibusnam magis assimiletur, an ijs, quorum carnes prohibitæ sunt, an vero ijs, quæ in ieiunijs conceduntur, quia si sit ex horum genere, poterit sine scrupulo in ieiunijs adhiberi.

An oua, & lacticinia prohibita sint a iure in ieiunijs extra quadragesimam. Decis. 68.

SVMMARIVM.

1 *Oua, & lacticinia prohibentur à iure in ieiunijs extra quadragesimam secundum aliquos.*
2 *Non prohibentur.*
3 *Cur lex, prohibens oua, & lacticinia in quadragesima, non sit extendenda ad cætera ieiunia.*
4 *Quando prohibito maiori censeatur prohibitum etiam minus.*

1 OVARRVVIAS *lib. 4. Variar. cap. 20. num. 15.* Alexander *in Cap. Denique Dist. 4. n. 6.* Præposit. *ibid.* Dominicus *in Cap. Rogationes* De *Consecrat. Dist. 3.* Graf. *lib. 2. Decis. aurear. cap. 36. n. 10.* Astens. *2. par. tit. 28. ar. 3 q. 5.* Tabiena *verbo* Ieiunium. *num. 7.* Riccar.

car. *in 4. dist.15. ar.3. q.5.* contendunt esse prohibita à iure etiam in ieiunijs extra quadragesimam, quia licet ex Cap. *Denique Dist.4.* & ex Can. 56. *Synodi Constantinop.* prohibeantur in sola Quadragesima, ratio tamen prohibitionis, quæ ibi ponitur, militat in omnibus ieiunijs. vnde censeri debet idem dispositum in omnibus. Ratio autem, quæ ibi ponitur, est, quia oua, & lacticinia trahunt originem à carnibus, à quibus ob abstinentiam ieiunij est abstinendum. Sequitur etiam Gomez *in Bullam Cruciatæ Clausula 7. num.3.*

2 At communis omnium sententia est in oppositum, asserentium nullo pacto prohiberi lacticinia in his ieiunijs. Ita D.Th. 2.2. *q.*147. *ar.*8. *ad* 3. Durand. *in* 4. *dist.*15. *q.9. num.*1. vbi etiam Paludanus *quæstione* 4.*num.* 33. Palat. *disp.*8, Gabr. *dist.*16.*q.*3. *ar.*3. Caiet. *in sum. verbo* Ieiunium *init.* Syluester *q* 5. *dicto* 1. Armilla *num.* 1. Angelus *num.*5. Rosella *num.*11. Tabiena *q.6.* Corduba *q.*168. Hostiens. *in Rubr.* De *obseruat. ieiun. num.* 5. Nider *præcep. 6. num.* 8. Sà *verbo* Ieiunium *num.*8. Viual. *cap.*15. *de Ieiunio num.*17. & 22. Llamas 2.*par. Methodi cap.*5. *§.* 26. Pedrazza *præcep.*3. *§.*4. Vasquez 1.2. *disp.*177. *cap.6. num.*54. Ludouicus à Cruce *in Bul. Cruciatæ disp.*1. *cap.*5. *dub.* 12. *num.*7. Trullench *lib.*3. *in Decal. cap.*2. *dub.* 2. *num.* 3. Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num.*3. Medina C. *de Ieiunio quæst.* 1. Turrecrem. C*ap. Non oportet.* De *consecrat. Dist.*1. Nauar. *cap.*21. *Manual. num.*15. Abulens. *q.* 171. *in cap.6. Matth.* Viguer. *cap.*7. *Instit. §.*3. *ver. primo* Henriquez *lib.*7. *sum. cap.*3. *num.*9. Rodriquez *par.*1. *sum. cap.*23. *in fine.* Io. à Cruce *par.*1. *Direct. Conscient. præcep.*3. *ar.* 4. *dub.* 8. *concluf.* 4. Sanchez *lib.*4 *in Decalog. cap.*11. *num.*52. & *lib.*5 *consil. Moral. cap.*1. *dub.*10. *num.* 2. Ledesma *tom.*2. *sum. tract.*27. *cap.*2. *concluf.*3. Villalob. *par.* 1. *sum. tract.*23. *difficul.* 8. *num.*1. Reginal. *lib.* 4. *Prax. Fori pœnit. cap.* 13. *num.*2. Ortiz *cap.*19. *sum. præctpto* 2, *num.*9. Fernandez *par.*2. *Exam. Theol. moral. c.*8. *§.*3. Diana *par.*1. *tract.*9. *de ieiunio Resol.*41. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. quæst.*1. *punc.* 2. *num.*2. Filliucius *tract.* 27 *par.* 2. *cap.* 3. *num.* 45. Facundez *lib.*1. *præcep.* 4. *Eccles. cap.* 2. *num.*10. & *num.* 42. vltimæ edit. Lugdunensis, Azor. *tom.*1. *lib* 7. *cap.*10. *quæst.*2. Bossius *sect.* 4. *de Iubileo Casu* 18. *num.*20.

3 Ratio est, quia in iure nullus textus reperitur, qui prohibeat oua, & lacticinia in ieiunijs extra quadragesimam. nam Cap. *Denique Dist.* 4. manifestè loquitur de solo ieiunio quadragesimali. Nec lex est extendenda ad ea ieiunia, de quibus non loquitur, tum quia falsum est, quod militet eadem ratio, nam ieiunium quadragesimæ est principalius ieiunium, vnde rigorosius seruandum est. & est institutum, vt in ecclesia reperiatur ieiunium, quod Christus exercuit, cætera autem ieiunia sunt accessoria. Tum quia sumus in odiosis, quæ iuxta regulam iuris debent restringi, non ampliari.

4 Neque obstat, quod prohibito maiori censeatur prohibitum etiam minus. quia si hoc valeret, deberet dici, quod etiam pisces essent prohibiti, quia sunt quid minus; vnde nec sexta feria prohibentur oua, & lacticinia, cum tamen prohibeantur carnes. Valet ergo solum hæc regula, quando minus continetur in maiori, quia tunc ratio prohibendi se extendit ad vtrumque. secus autem, quando non continetur, & ratio prohibendi fundatur in ipsa maioritate; sic sclopis prohibitis, non prohibentur enses, cum tamen illud sit genus armorum maius. In casu autem nostro oua, & lacticinia non continentur in carne; & ratio prohibendi carnes est specialis ipsarum, quia prohibentur ratione illius specialis nutritionis, quam conferunt:

An ratione consuetudinis teneamur in ieiuniis extra quadragesimam abstinere ab ouis, & lacticiniis. Decis. 69.

SVMMARIVM.

1 *In ieiunijs extra quadragesimam oua, & lacticinia prohibentur secũdum aliquos ratione consuetudinis.*

2 *Non prohibentur.*

3 *Quid requiratur, vt consuetudo obliget.*

4 *Consuetudo adprobata a superiori, & inducta cum animo se obligandi, si non sit talis, non obligat.*

5 *Consuetudo non edendi oua, & lacticinia in ieiunijs extra quadragesimam, non est inducta cum animo se obligandi.*

6 *Quando dubitatur, an consuetudo sit inducta cũ animo se obligandi, non obligat.*

7 Con-

7 *Consuetudo fundata in ignorantia, & errore non obligat.*

8 *Si prælati puniant non seruantes consuetudinem, quia putent obligare, non per hoc consuetudo acquirit vim obligandi.*

---

1 AFFIRMATIVAM sententiam, atque adeo peccare mortaliter, si quis ea comedat tradũt Angles *in Floribus q. 9. de ieiunio ar. 1. difficul. 2.* ver. *Diebus quadragesimæ* Nauar. *in sum. Hispana cap. 21. num. 13.* & in Latina *eodem cap. num. 15.* loquens de Hispaniæ consuetudine Medina *lib. 1. sum. cap. 14 §. 10.* Alcozer *cap. 24. sum.* Candelabrum aureum *in Appendice cap. 15. num. 16.* Lessius *lib. 4. cap. 2. dub. 2. num. 8.* Bonacina *Disp. vlt. de præcep. Eccles. q. 1. punc. 2. num. 2.* Quod etiam videtur sentire Laiman *lib. 4 theol. mor. tract. 8. cap. 1. num. 3.* & Sanchez *citandus* refert Synodum Granatensem *anni 1572. lib. 3. tit. 32. De obseruat. ieiunij num 6.* ita decreuisse. & Bonacina *citat.* ait ita censuisse quandam congregationem Romæ circa hanc rem habitam. Tamburin. *tom. 2. de iure Abbat. disp. 12. q. 9. num. 7* ver. *In illis*, qui tamen vult talem consuetudinem non esse vniuersalem. Fundamentum autem huius sententiæ est, quia consuetudo legitime introducta, & præscripta habet vim obligandi.

2 Quod autem nulla adsit obligatio ratione consuetudinis abstinendi ab ouis, & lacticinijs in ieiunijs extra quadragesimam docent Henriquez *lib. 7. sum. cap. 13. n. 9.* Vasquez 1. 2. *tom. 2. disp. 177. cap. 6. num. 15.* Sanchez *lib. 4. in Decal. cap. 11. num. 25.* & *lib. 5. Consil. Moral. cap. 1. dub. 21. num. 2.* vbi refert Concilium prouinciale Toletanum *anno* 1583. & Synodum Granatensem *anni 1568.* hoc declarasse, Rodriquez *to 1. sum. cap. 23. conclus. 3. num. 11.* Villalobos *par. 1. sum. tract. 23. Difficul. 2. num. 7.* Filliucius *tom. 2. tract. 27. par. 2. cap. 3. num. 49* Portel. *in dub. Regul. verbo* Ieiunium *in Addit. num. 9.* Diana *par. 1. tract. 9. de ieiunio Resol. 41.* Sanctius *in Select. de Sacram. disp. 51. num. 19.* ver. *Cum igitur* Bossius *sect. 4. de Iubileo Casu 18. num. 32.* Trullench *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 3. num. 4.*

3 Et pro hac sententia militat valida ratio, quia vt consuetudo obliget ad mortale, non sufficit, quod etiam ab immemorabili tempore introducta sit, vt communiter docent, & notant prædicti Doctores: vnde plures immemorabiles consuetudines non obligant, vt recitandi salutationem Angelicam, sumendi cinerem in feria quarta Cinerum, & aliæ huiusmodi, sed debet esse introducta cum animo se obligandi ad mortale, & quatenus introducta cum tali animo adprobata à Superioribus.

4 Imo si adprobetur à superioribus tanquam inducta ex animo se obligandi, & reuera non sit inducta cum tali animo, neque adhuc obligat, quia adprobatio procedit ex falsa suppositione, & ideo nec ipsa potest subsistere, cum non subsistat fundamentum, ex quo procedit.

5 In casu autem nostro non constat, an consuetudo non comedendi oua, & lacticinia in ieiunijs extra quadragesimam, sit introducta cum animo se obligandi. Imo adest præsumptio in contrarium, tum quia est introducta solum in ijs regionibus, in quibus abundant pisces, & proinde potius cẽsenda est introducta ob commoditatem piscium, quibus plures libentius vescuntur, quam ouis, & lacticinijs, & etiam in pluribus locis minus pecuniæ impenditur: tum quia cum non sit necessaria pro seruando ieiunio, debet censeri introducta ob maiorem deuotionem. tum quia non habet condiciones legis, quæ requiruntur, vt consuetudo obtineat vim legis, cum sit lex non scripta, vnde debet participare substantialia legis: vna autem ex condicionibus est, quod sit necessaria ad bonum communitatis Cap. *Erit autem Dist. 4.* vbi Glossa *verbo Necessaria* & Cap. *Regulæ Dist. 29.* Hæc autem consuetudo non est necessaria pro bono communitatis, quia ieiunia optime seruantur sine tali abstinentia. & ex eo constat, quia, si esset necessaria, ecclesia ipsam præscripsisset sicut præscripsit ieiunia. tum quia tunc consuetudo habet locum, vbi lex deficit Cap. *Consuetudo, Dist. 1.* In casu autem nostro, cum adsit lex præscribens ieiunia, & modum ieiunandi vniuersalem, qui habetur ex traditione vniuersalis ecclesiæ, omnis specialis consuetudo locorum superueniens, & faciens ieiunium magis rigidum, non poterit habere rationem legis, sed censenda erit introducta ob deuotionem. Vnde cum non constet, quod fuerit introducta cum animo se obligandi, nec etiam constat de obligatione; & ideo nemo tenetur talem obligationem acceptare, quia non tenetur se subijcere alicui oneri, de quo non constat, an sibi sit imposi-

positum. Imo sicuti lex non obligat, nisi sit sufficienter promulgata, & notificata, cur obligabit consuetudo, de qua non constat, an habeat vim obligandi? Atque cum simus in odiosis, restringenda est consuetudo, vt non obliget, & non ampliandа, vt habeat vim obligandi, cum de ipsa non constet.

6 Præterea adminus dubium erit, quod talis consuetudo sit introducta cum animo se obligandi, quia ijs sublatis, ex quibus colligitur præsumptiue non esse introductam cum animo se obligandi, non restat aliquid, quod faciat assentiri, quod cum tali animo introducta fuerit. nam quod aliqui modo existiment fuisse introductam cum tali animo, atque ita procedant, ac si verè tali pacto fuisset introducta, est specialis opinio ipsorum, quæ non notificat aliquid de eorum animo, qui eam introduxerunt: vnde relinquit ipsum ignotum; & proinde relinquit nos quoque dubios. In dubijs autem melior est condicio possidentis vt notant etiam Doctores *num.*2. allati præsertim Sanchez, Villalobos, Diana, & Bossius: vnde cum vnusquisque possideat suam libertatem, potest eam retinere, & vti iure suo, nec tenetur eam subdere obligationi incertæ.

7 Neque obstat, quod plures, imo etiam communiter putent, se obligari ad abstinentiam ab ouis, & lacticinijs, quia hoc prouenit ex ignorantia, ex eo quod putent adesse præceptum, vel saltem consuetudinem obtinuisse ab initio vim legis; consuetudo autem, quæ fundatur in ignorantia, & errore, non potest acquirere vim legis, vt tradunt communiter Henriquez *lib.* 4. *sum. cap.* 13. *littera N.* Salas *disp.*19. *de legibus sect.*6. Io. Sanctius *in Select. De Sacram. disp.*54. *num.*33. vbi alios citat. & desumitur ex Cap. *Consuetudo Dist.* 8. & ex l. *Quod non ratione ff.* De *legib.* & l. *Si per errorem ff.* De *iurisd. omnium iud.* Ratio est, quia error facit, quod tali pacto operans non habeat intentionem se obligandi, sed potius ita operetur, quia putat, se esse obligatum: vnde cum consuetudo non acquirat vim legis, nisi interueniat animus se obligandi, neque hic interueniat, non potest consuetudo acquirere vim legis, sed deposito errore cessabit obligatio, sicuti cessat deposita conscientia erronea, quia non habet fundamentum, in quo subsistat.

8 Atque ob eamdem rationem, quamuis Prælati reprehenderent, & etiam punirent comedentes oua, & lacticinia in his ieiunijs, non per hoc censendum esset, consuetudinem habere vim legis, quia nimirum Prælati id facerent ex eo, quod putarent consuetudinem obligare: per hoc autem, quod putent consuetudinem obligare, non dant vim obligandi consuetudini, sed relinquunt in suo statu.

*An Regulares teneantur abstinere ab ouis, & lacticinijs in ieiunijs extra quadragesimam ratione consuetudinis. Decis.*70.

SVMMARIVM.

1 *Regulares non tenentur ratione consuetudinis abstinere ab ouis, & lacticinijs in ieiunijs extra quadragesimam.*
2 *Consuetudines sæcularium, etiam clericorum, non obligant Regulares.*
3 *Consuetudo abstinendi ab ouis, & lacticinijs in ieiunijs extra quadragesimam non est vniuersalis.*
4 *Regulares tenentur seruare festa, & interdicta indicta ab Episcopis.*

1 QVÆRITVR, an ratione cõsuetudinis precisè adsit hæc obligatio apud Regulares; fieri enim potest, quod aliunde adsit, nempe ratione propriarum Constitutionũ. Resp. ergo. Consuetudinem, etiam si obligaret sæculares ad abstinentiam ab ouis, & lacticinijs in ieiunijs extra quadragesimam, non obligare tamen Regulares. Ita docet specialiter Sãchez *lib.* 5. *Consil. Moral. cap.* 1. *dub.*21. *num.*2. qui ait, hoc esse magis certum de Regularibus, quam de sæcularibus, & addit P. Generalem *suæ societatis* Euerardum *anno* 1579. id declarasse quò ad ipsam societatem habita consultatione diuersorum Patrum. Sequitur etiam Bossius *sect.* 4. *de Iubileo Casu* 18. *num.*32. Bordonus *in Consil. Regul. Resolut.* 18. *num.*11. vbi ait, apud suos Tertij ordinis S. Francisci inualuisse, vt in regionibus, vbi lacticinia sunt in vsu, ab ipsis quoque in ieiunijs adhibeantur.

2 Ratio decisionis est, quia religiosi non obligantur consuetudinibus sæcularium etiam Clericorum, vt tradunt Syluester *verbo* Ieiunium *quæst.* 2. Angles *in Florib. quæst.*4.

quæst.4. de præcepto Ieiunij difficul.2. ver. *Hinc consuetudo* Medina C. *De ieiunio q. Quando est necess. ieiun.* Azor. 1. *par. lib.* 7. *cap.9. quæst.2.* Ledesma 2.*par.4.q.17. ar.3.* ver. *Tertio dico, quod aduenæ* Suarez *lib.4. de Legib. cap.20.num.8. in fine* Bonacina *disp. vlt. de præceptis Eccles. q.1.punc. 6. num.* 5. & notant Sanchez & Bossius *supracit.* Ratio autem est, quia Regulares, & sæculares etiam clerici, sunt diuersi ordinis, atque status; nec communicant in legibus specialibus, & proinde nec etiam in consuetudinibus, præsertim cum Regulares habeant propria onera, vnde si subijcerentur etiam oneribus sæcularium, nimis grauarentsr. Accedit etiam, quod sunt exempti, & immediate subiecti Summo Pontifici: consuetudo autem, quæ habet vim legis, non obligat nisi subiectos.

3 Cum igitur consuetudo abstinendi ab ouis, & lacticinijs non sit vniuersalis totius ecclesiæ, cum in pluribus locis non adsit, reducitur ad consuetudinem particularem regionis, & ideo etiam si haberet vim legis non obligaret Regulares.

4 Nec obstat Trident. *sess.25.cap.12.de Regular.* præcipiens, Interdicta, & Festa indicta ab Episcopis seruanda esse, etiam à Regularibus, quia cum loquatur tantum de Festis, & interdictis, non est extendendum ad alia, præsertim cum simus in odiosis, & onerosis, quæ restringenda sunt, non amplianda. Imo cum loquatur specialiter de Festis, & interdictis, determinatio se habet taxatiuè, & ideo coarctatur solum ad ea, quæ sunt expressa.

An, & quomodo prohibeantur lacticinia, & oua in ieiunijs Quadragesimæ. Decis. 71.

SVMMARIVM.

1 *Oua, & lacticinia in ieiunijs quadragesimæ prohibentur à iure.*
2 *Rationes pro hac sententia.*
3 *Qui negent prohiberi à iure.*
4 *Canones Trullani reijciuntur ab Ecclesia.*
5 *An tex. Cap* Denique Dist. 4. *contineat præceptum de abstinendo à sementinis.*
6 *Pontifex in dicto cap proponit talem abstinentiam, vt conuenientem.*
7 *Lex non obligat sub mortali, nisi contineat verba clara præceptiua.*
8 *Cibi, qui liciti in ieiunijs Rogationum, sunt etiam liciti in quadragesima.*
9 *Obligationes sub mortali non multiplicandæ, nisi de ipsis constet.*
10 *Lacticinia possunt prohiberi sub mortali.*
11 *Cur Pontifex dispenset in lacticinijs in Bulla Cruciatæ.*
12 *Non est inconueniens, quod quis deponat obligationem ex conscientia erronea.*
13 *Cur Prælati puniant vescentes ouis &c. in quadragesima.*
14 *Quid dicendum de Constitutionibus Diocesanis prohibentibus oua in quadragesimæ ieiunijs.*
15 *Iudicium de vtraque sententia.*
16 *Vnde colligatur, abstinentiam ab ouis &c. in ieiunijs quadragesimæ fuisse antiquitus sub præcepto.*
17 *Quomodo ex Cap.* Denique Dist. 4. *colligatur præceptum de abstinendo à sementinis in ieiunijs quadragesimæ.*

1 COMMVNISSIMA opinio docet, prohiberi à iure sub mortali, & prohibitionem desumit ex Cap. *Denique Dist.4.* & ex Canone 56. *Trullano sextæ synodi:* neque alius locus reperitur in toto corpore iuris, vnde talis prohibitio desumi possit. Ideo hanc sententiam expresse tradunt Innocent. *in Rubrica De obseruat. ieiunior. num.* 5. Hostiens. *ibid.* Palud. *in 4.dist.15. quæst.4.ar.4.* Durand.

rand. *q.* 9. *num.* 7. Abulens. *in Confession. §. De gula* Medina *Cod. de ieiunio q.* 1. Palat. *in* 4. *dist.* 15 *disp.* 8. Gabriel. *dist.* 16. *q.* 3. *ar* 3. *dub.* 1. *§. De secundo* Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 10. *q.* 1. Henriquez *lib.* 7. *cap.* 13. *§.* 8. Lopez 2. *par. instruct. cap.* 212. Pedrazza *præcep.* 3. *§.* 14. Alcozer *cap.* 24. Corduba *q.* 60. *&* 168. Medina *lib.* 1. *sum. cap.* 14. *§.* 10. Sà *verbo* Ieiunium *num.* 8. Nider *præcep.* 6. *cap.* 6. *num.* 8. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 3. *n.* 2. *&* 3. Rodriquez *tom.* 1. *sum. cap.* 23. *& in Bullam Cruciatæ §.* 6. *num.* 2. Nieua *in sum. tit.* 17. Beia *par.* 1. *Casu* 45. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 22. Leſſius *lib.* 4. *cap.* 2 *dub.* 2. *num.* 8. Viual. *cap.* 15. *de ieiunio n.* 17. *&* 22. Llamas 2. *par. Methodi cap.* 5. *§.* 26. Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 11. *num.* 53. & *lib* 5 *Consilior. Moral. cap.* 1. *dub.* 19. Villalobos *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 8. *num.* 1. Ludouicus à Cruce *in Bul. Cruciatæ disp.* 1. *cap* 5. *dub.* 13. *num.* 4. Diana *par.* 3. *tract.* 6. *Resol.* 80. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 3. *&* 5. Tamburin. *tom.* 2. *De iure Abbat. disp.* 12. *q.* 9. *n.* 5. *in vlt. edit.* Ghetius *in sum. verbo* Ieiunium *cap.* 1. *num.* 15. Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num.* 3. Io. à Cruce *par.* 1. *Direct. Conscient. præcep.* 3. *ar.* 4. *conclus.* 4. Io. Sanchez *in Select. de Sacram. disp.* 51. *num.* 18. Bonacina *disp. vlt. De præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 2. *num.* 2. Bossius *sect.* 4. *de Iubileo Casu* 18. *num.* 33. *& sequentib.* & alij præsertim ex antiquioribus qui solum docent prohiberi, sed non explicant, an sub mortali, an vero sub veniali, vt D. Th. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 8. *ad* 3. Caiet. *ar.* 3. *& in sum. verbo* Ieiunium *init.* Syluester *ibid num.* 15. & alij præsertim ex sum. *dicto verbo* Ieiunium.

2 Et affertur etiam ratio pro hac sententia, quia hæc est materia grauis, & proinde capax prohibitionis grauis, vnde si prohibetur, debet censeri prohibita, vt materia grauis, atque adeo sub mortali; alioquin nec consuetudo posset facere, quod sit prohibita sub mortali, quia non facit, vt sit prohibitum, nisi iuxta capacitatem materiæ; cum tamen in pluribus partibus sit illicitum sub mortali comedere lacticinia in quadragesima. Deinde Pontifex dispensat in Bulla Cruciatæ ad oua, & lacticinia, non dispensa ret autem, nisi essent sub mortali prohibita. Tertio quia ex opposito datur occasio vescendi lacticinijs omnibus fidelibus in quadragesima; quia possent sibi persuadere consuetudinem non obligare, vt pote introductam ex deuotione. Quarto Prælati puniunt grauiter comedentes lacticinia; quod non facerent, nisi supponeretur peccatum mortale, & populus scandalizatur, quando quis comedit, vt de peccato mortali. Denique quia Constitutiones plures Diocesanæ synodales declarant, aut supponunt esse peccatum mortale comedere oua, & lacticinia in quadragesima.

3 His tamen non obstantibus contrariam sententiam tenet Facundez *lib.* 1 *præcepto* 4. *Eccles. cap.* 2. *num.* 15. *& sequentib.* editionis Lugdunensis anni 1632. asserens, hanc esse communissimam sententiam apud Lusitanos, si quidem omnes Doctores Academiæ Connimbricensis, & Eborensis eam vocauerunt ab ipso consulti multo veriorem, probabiliorem, & solidioribus fundamentis stabilitam. Insuper plures etiam Cathedratici iuris vtriusque Doctores, & plures Theologi Academiæ Salmaticensis, & Complutensis hanc eamdem sententiam firmarunt. Et desumitur ex Dominico *Cap. Denique Dist.* 4. *in compendio ad finem cap. num.* 5. vbi ponderans textum ait, quod particula *Par* non stat similitudinariè, sed ponitur pro æquo, & iusto, vnde non præcipit Pontifex abstinentiam à sementinis, sed solum dicit, Æquum, & iustum esse abstinere. Paulo Palat. *in Adnotat. ad sum.* Caiet. *Hispano idomate scriptis verbo* Ayuno *cap.* 4. Petro Allagona *in dictum Cap. Denique Dist.* 4. asserente, Omnia, quæ habentur in illo cap aut esse de consuetudine, aut esse iam antiquata. Consentit Glossa *in dictum Cap. Denique verbo Par.* inquiens *Par, idest æquum, & iustum*; vnde non agnoscit præceptum. Consentit Gratian. nam ad finem dicti tex. subdit. *Hæc etsi legibus constituta sunt, tamen, quia communi vsu adprobata non sunt, si non obseruantes trãsgressionis reos non arguunt &c.* Et paulo post. *Nisi forte quis dicat, hæc non decernendo esse statuta, sed exhortando conscripta. Decretum verò necessitatem facit; exhortatio autem liberam voluntatem excitat.* Sic habetur in Codicibus antiquis: in Recentioribus autem hæc eadem verba ponuntur in imagine.

4 Et quod spectat ad Canonem 56. *Trullanum*, nullum inde argumentum sumi potest, quia semper illi Canones fuerunt reiecti ab vniuersali ecclesia, tum quia non fuerunt Canones illius synodi, quæ nullos canones sanciuit, sed aliquorum Episcoporum Orientalium, qui post dissolutum synodum Constantinopoli conuenerunt sine auctoritate Pontificis in Palatio Imperatoris Iustiniani secundi; quod

Trul-

Trullanum dicebatur, à quo & Canones Trullani dicti sunt, & illos canones euulgauerunt sub nomine Sextæ *synodi*. Tum quia continent aliquos errores, & præsertim in ipsis decisum fuit, Ecclesiam Constantinopolitanam esse supra Romanam. Tum quia nunquam recepti fuerunt à tribus Patriarchis Ecclesiæ Orientalis. Et hæc videri possunt apud Baron. *tom.8. annal. Anno DCXCII.* Bellar. *lib.2. de Romano Pontifice cap.18. §. Argumentum secundum*, & *lib.1. de Concil. cap.7.* Turnanum *integro libro de his Canonib.* Simancam *De Cathol. Instit. tit.40. num.38.* Azor. *tom.2. lib.1. cap.16.*

5 Tex. vero Cap. *Denique Dist.4.* nullum continet præceptum, quia inquit Pontifex *Par autem est, vt nos, qui his diebus à carnibus animalium abstinemus, ab omnibus quoque, quæ sementinam carnis trahunt originem, ieiunemus, à lacte videlicet, ouis, & caseo.* In his autem verbis nullum continetur præceptum, quia particula *Par est* non est præceptiua, vt per se patet, & notat Glossa, sed tantum significat, quod conueniens, & æquum sit. Nec valet dicere, quod significet similitudinem, ita vt sicut ex præcepto abstinemus à carnibus, ita etiam abstineamus ab ouis, quia hic sensus est contra verba textus, nec particula *Par est*, potest habere suam significationem. Et sicut in illis verbis *Denique qui à carne abstinet, nequaquam sumptuosiora marinarum belluarum conuiuia præparet.* nullum agnoscitur præceptum, cum tamen maiorem speciem præcepti præseferant, quo marinæ belluæ prohibeantur. Cur erit agnoscendum in illa particula *Par est*, cum planum habeat sensum solius conuenientiæ, & non præcepti?

6 Quod etiam exeo confir. Quia Pontifex in illo Cap. *Denique* respondet pluribus quæstionibus sibi propositis ab Augustino *Anglorum Episcopo*, & omnes resoluit per verba clara, & absolute aut affirmatiua, aut negatiua: quando autem respondet quæstioni, an in quadragesima abstinendum sit à sementinis, mutat modum respondendi, & non dicit absolute, esse abstinendum, sed *Par esse, vt abstineamus*, vt indicaret, se hoc non præcipere, sed tantum proponere vt quid conueniens.

7 Rursus vt lex inducat obligationem sub peccato mortali, debet continere verba clara præceptiua, vt habetur ex Cap. *Erit autem, eadem Dist.4.* ibi *Manifesta quoque, ne aliquid per obscuritatem contineat.* & tradit Glossa ibid. inquiens *Ne alicui laqueus paretur per ipsam.* Panor. *in Cap. Ex parte num.12. De obseruat. ieiun.* Præpositi. *in dict. Cap. Denique Dist.4.* Medina C. *De ieiunio. tract.4. Cap. De necessitate ieiunij* ver. *Vt igitur.* In casu autem nostro lex non continet verba clarè significantia præceptum, sed potius contraria præcepto, siquidem abstinentiam à sementinis reducunt ad quamdam conuenientiam.

8 Facit etiam Cap. *Rogationes De Consecrat. Dist.3.* vbi in fine dicitur, quod in triduo Rogationum ieiunandum est, & cibis quadragesimalibus vtendum. Ex quo infertur, quod ij sint cibi quadragesimales, quibus vti licebat in illis ieiunijs, quando seruabantur, & proinde etiam liciti tempore quadragesimæ: tunc autem in ijs ieiunijs licitè adhibebantur oua, & lacticinia, quæ secundum communissimã opinionem non sunt de iure prohibita extra quadragesimam.

9 Præterea Non sunt multiplicandę obligationes sub peccato mortali ex sacris Canonibus, nisi de ipsis clare constet, nec sunt extendendæ, quando lex non extendit, quia obstant communes regulæ iuris. *Odia sunt restringenda* &c. *Pœnæ coercendæ* &c. *Benignior in pœnis est interpretatio facienda* De *Regulis iuris in 6.* & ideo non debet ex sacris canonibus induci obligatio sub mortali ad abstinendum à sementinis in quadragesima, cum tali præceptum clare non habeatur, nec possit deduci, nisi vis textui inferatur. Nec præceptum de abstinentia à carnibus debet extendi ad sementina, cum hæc sint diuersæ substantiæ, nec ex prohibitione carnium sequatur prohibitio ipsorum, vt constat in ieiunijs extra quadragesimam, & in sexta feria, atque sabbato.

10 Et, quæ in contrarium *num.* 2. adducta sunt, facilè solui possunt: vnde ad id, quod primo loco affertur resp. posse quidem sub mortali prohiberi esum ouorum, & lacticiniorum in quadragesima: sed hucusque non adesse talem prohibitionem, vt iam constat ex dictis. Et cum subditur, quod, cum materia sit grauis, si est prohibita, debet esse prohibita sub mortali. Resp. nullum adesse præceptum prohibitiuum, quia, vt vidimus, in Cap. *Denique* solum proponitur vt quid conueniens talis abstinentia, non autem præcipitur, & ideo si interuenit peccatum veniale, non est ratione præcepti, sed quia fit contra

tra quamdam decentiam.

11 Ad 2. Pontificem dispensare in Bulla Cruciatæ ad edenda lacticinia in quadragesima, & oua, quatenus opus est. Solent enim Pontifices in concedendis dispensationibus, & priuilegijs sequi opiniones probabiles, vnde in casu nostro supponens prohiberi oua, & lacticinia dispensat. Imo cum tam facile dispenset ad edēda oua, & lacticinia, vt absolutè concedat facultatem, ad carnes autem non dispenset, nisi interueniente consilio vtriusque medici, nempe corporalis, & spiritualis, colligi potest, quod non prohibeantur sub mortali, sicut prohibentur carnes.

12 Ad 3. nullum esse inconueniens, quod detur occasio, vt fiat id, quod licitè potest fieri. Vnde si in quadragesima non prohibentur oua, & lacticinia à iure, nec à consuetudine, nullo scrupulo comedi poterunt, quia nullum interueniet peccatum. nec vllum aderit scandalum, quia poterit obuiam iri declarando, nullam adesse obligationem abstinendi. Et quodnam quæso inconueniens est, quod quis deponat conscientiam erroneam, qua censet, se obligari ad id, ad quod reuera non obligatur?

13 Ad 4. Prælatos punire, qui in quadragesima vescuntur ouis, & lacticinijs, quia putant prohiberi sub mortali, sequentes opinionem communissimam, quod tamen inquit Facundez *lib. 4. de 2. Eccles. præcep. cap. 2. num. 25.* non habet locum in Lusitania, vbi communiter censetur non esse peccatum mortale, & etiam in alijs prouincijs, vbi nullum interuenit scandalum, si quis comedat tales cibos. Et ideo scandalum, quod in alijs locis excitaretur, proueniret ex conscientia erronea, quod huiusmodi cibi prohibeantur sub mortali.

14 Denique ad 5. Constitutiones illas Diocesanas procedere ex suppositione, quod isti cibi prohibeantur à iure sub mortali. Vnde stante, quod non prohibeantur, cessant etiam ipsæ, quia Episcopi non possunt statuere aliquid circa id, quod statutum est à Summis Pontificibus, vt pote inferiores, vt habetur in toto Tit. *De maior. & obed.* & notat etiam Facundez *num. 34. citati capitis in num præcedenti*. Vnde cum Pontifex proposuerit abstinentiam in quadragesima à sementinis non vt sub præcepto, sed vt de conuenientia, non possunt Episcopi, aut Synodi Diocesani aliter de ipsa statuere.

15 Hæc pro vtraque sententia afferri possunt. vt autem proferam, quid sentio, existimo posteriorem sententiam habere fundamentum ex ratione: priorem autem ita auctoritate esse firmatam, vt nondum sit ab ipsa recedendum, sed expectandum, quid tempus afferat: fieri enim potest, quod processu temporis aut posterior sententia magis auctoritate stabiliatur, aut etiam quod cadat, & potiora fundamenta pro priori reperiantur.

16 Et quidem pro priori sententia habet magnam vim communis sensus, qui non solum est sensus Doctorum, sed etiam cæterorum Fidelium, etiam ipsorum Pastorum, qui omnes vnanimiter putant, oua, & lacticinia prohiberi in quadragesima sub mortali. Et quamuis ex Canone 56. *Trullano* non possit desumi præceptum ob supradictas rationes, colligitur tamen ex ipso, tunc temporis in vniuersali ecclesia fuisse vetita in quadragesima oua, & lacticinia sub peccato mortali, siquidem illi Episcopi præcipiunt Armenis, vt in ieiunijs quadragesimæ seruent ordinem Ecclesiæ, quæ est in vniuerso terrarum orbe, & abstineant ab ouis, & caseo, clericis quidem sub pœna depositionis: laicis verò sub pœna excommunicationis, quod non præstitissent, præsertim sub tam graui pœna, nisi apud cæteras nationes fuissent prohibita sub mortali.

17 Accedit etiam, quod præceptum deduci potest ex ipso textu Cap. *Denique Dist. 4.* si accipiatur in eo sensu, in quo videtur accipiendum. Quærebat enim Augustinus *Anglorum Episcopus* à Gregorio Papa, an sicut in ieiunijs quadragesimæ abstinendum est à carnibus, ita etiam abstinendum sit ab ouis, & lacticinijs; quod est idem, ac si dicatur, an præceptum, quod prohibet carnes extendatur ad prohibenda etiam oua, & lacticinia. Et Pontifex respondet affirmatiuè: & cum dicit *Par est*, assignat conuenientiam, ob quam dicendum est, quòd tale præceptum extendatur etiam ad prohibenda oua, & lacticinia. Quare cum ibi Pontifex non constituat nouum præceptum, sed declaret solum extensionem præcepti iam existentis, non debuit vti verbis præceptiuis, sed tantum declaratiuis, quibus talem extensionem declararet.

An oua, & lacticinia sint prohibita in diebus Dominicis intra quadragesimam. Decis. 72.

SVMMARIVM.

1 *Oua, & lacticinia prohibentur secundum aliquos in Dominicis Quadragesimæ.*
2 *Vnde colligantur prohibita.*
3 *Non sunt prohibita.*
4 *Dies Dominici quadragesimæ non sunt dies abstinentiæ.*
5 *Dies Dominici quadragesimæ excluduntur ab abstinentia quadragesimali per* Cap. Denique Dist. 4.
6 *Pontifex permittendo consuetudinem soluit ab obligatione ad oppositum, si adesset.*
7 *Ratio, ob quam oua, & lacticinia prohibentur, non valet pro Dominicis quadragesimæ.*
8 *An dies Dominici intra Quadragesimam sint dies quadragesimæ.*
9 *An consuetudo non edendi oua in Dominicis Quadargesimæ obliget.*
10 *An recipiendæ declarationes Pontificum, de quibus authenticè non constat.*
11 *An continuare consuetudinem, vt obligatoriam, tribuat ipsi vim obligandi.*
12 *Confirmatio in Forma communi nõ tribuit vim non habenti.*
13 *Quando confirmatio tribuat titulum præscribendi.*

1 AFFIRMATIVE respondent Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 6. *§. Et primi* Medina, C. *de Ieiunio q.* 1. Angles. *q* 9 *de Ieiunio ar* 1. *difficul.* 7. Corduba *in sum. q.* 168. Henriquez *lib.* 7. *sum. cap.* 13. *num.* 10. Vega 1. *par sum. c.* 14. *casu* 26. Villalob. *par.* 1 *sum. tract.* 23. *difficul.* 8. *num.* 1. Palatius *in* 4. *dist* 15. *disp.* 8. ver. *His exploratis,* Lopez 2. *par. Instruct. cap.* 212. Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 11. *num.* 53. *& lib.* 5. *Consil. Moral. cap.* 1. *dub.* 19 *num.* 3. Rodriquez *in Bullam Cruciatæ §.* 6. *num.* 8. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 1. *§. Dico quod,* Candelabrum *in Appendice cap.* 15. *num.* 16. Couaruuias *lib.* 4 *Variar. cap.* 20. *num.* 11. Diana *par.* 3. *trac.* 6. *Resol.* 80. ver. *Notandum tertio.* Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 3. Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num.* 3. Io. Sanchez *in Selectis de Sacram. disp.* 51. *num.* 25.

2 Probant, quia per Cap *Denique* Dist. 4. prohibentur oua, & lacticinia in quadragesima, non quia dies quadragesimæ sint dies ieiunij, sed quia sunt dies abstinentiæ à carnibus; nam prohibentur, quia originem trahunt à carnibus. in diebus autem dominicis quoque debemus abstinere à carnibus. Secundo quia dies dominici sunt dies quadragesimæ, vt constat ex Cap *Quadragesima*; De *Consecrat.* Dist. 5. vbi dicitur ieiunandum omnibus diebus quadragesimæ, præter quam in diebus Dominicis, in tota autem quadragesima. abstinendum est ab ouis, & lacticinijs. Tertio quia adest generalis consuetudo totius ecclesiæ. Quarto quia, vt refert Io. Sanchez, Gregor. XIII. declarauit, quod Dominicæ quadragesimæ non sint dies ieiunij quò ad quantitatem, quia potest quis pluries comedere, sint tamen quò ad qualitatem ciborum.

3 Secunda opinio tenet, non prohiberi oua, & lacticinia in Dominicis Quadragesimæ? ita Gomez *in Bullam Cruciatæ Clauf.* 7. *num.* 7. Llamas 3. *par. Methodi c.* 5. *§.* 26 *in fine*. Facundez *lib.* 1. *de* 4. *præcep. Eccles. cap.* 2. *num.* 44. *vltimæ edit. Lugdunens. anni* 1632. Et Corduba *citata q.* 168. *summæ* ait, hanc esse opinionem Recentiorum.

4 Et quidem sistendo in iure canonico hæc opinio, nedum probabilior mihi videtur, sed etiam non reperiri pro opposita sufficiens fundamentum. Nam per Cap. *Quadragesima de Consecrat.* Dist. 5. Dies dominici intra quadragesimam non sunt dies abstinentiæ, de quibus dicitur ibi *Qui de abstinentia subtracti sunt*, ergo abstinentia, quæ præcipitur pro quadragesima, non cadit supra dies Dominicos, alioquin ipsi non subtraherentur abstinentiæ. Et confir. Nam in fine tex habet *Nisi enim istos dies quattuor* (nempe quattuor dies ante primam Dominicam quadragesimæ) *superioribus triginta sex adiunxerimus* (nempe qui includuntur in sex subsequentibus hebdomadibus, exceptis diebus Dominicis) *quadraginta dies in abstinentia non habemus*. Si igitur addendi sunt quattuor illi dies, vt habeatur integer numerus quadragenarius, dicrum abstinentiæ, iam Dominici dies inter dies abstinentiæ, & quadragesimæ non ponuntur.

5 Et clarius quoque ex Cap. *Denique* Dist. 4.

Dist.4. cum enim solum ex hoc tex. eliciatur præceptum de abstinentia ab ouis, & lacticinijs in quadragesima, nec aliunde desumi possit, non est magis extendendum, quam ibi extendatur. Ibi autem ita ponitur abstinentia ab ouis, & lacticinijs, vt manifestè excludantur dies Dominici à tali abstinentia. Quæsierat enim August. Anglorum Episcopus à Pontifice Gregorio, an quadragesimalis abstinentia esset seruanda in Dominicis quadragesimæ, & Pontifex respondet negatiuè etiam quò ad carnes inquiens. *De ipsa verò die Dominica hæsitamus, quidnam dicendum sit, cum omnes, & laici, & sæculares illa die plus solito cæteris diebus accuratius cibos carnium appetant: & nisi noua quadam auiditate vsque ad medias noctes se ingurgitent, non aliter se huius sacri temporis obseruationem suscipere putant; quod vtique non rationi, sed voluptati* (nempe se ingurgitare vsque ad medias noctes, & putare, se hoc pacto celebrare diem dominicum) *imo cuidam mentis cœcitati adscribendum est: vnde nec à tali consuetudine auerti possunt: & ideo cum venia suo ingenio relinquendi sunt, ne forte peiores existãt, si in tali consuetudine prohibeantur, vt enim ait Salomon, qui multum emungit, elicit sanguinem.* Ecce ergo, quomodo non prohibentur oua, & lacticinia in Dominicis quadragesimæ, cum ibi nec etiam carnes prohibeantur. Vnde cum postea nullum subsequutum sit aliud præceptum, quo prohibeantur oua, & lacticinia in his Dominicis, non est dicendum, quod prohibeantur, cum non appareat huiusmodi prohibitio.

6 Nec dici potest, quod Pontifex solum permittat, & proinde permissio excusset tantum in foro exteriori, non autem in foro conscientiæ à peccato. quia permissio respiciens abusum est solum in ordine ad intemperantiam ingurgitandi se carnibus vsque ad mediam noctem, & putandi se hoc pacto celebrare diem Dominicum. Deinde etiam si permissiuè tantum se haberet quo ad soluendam abstinentiam quadragesimalem in diebus Dominicis, cum hoc non sit contra ius diuinum, aut naturale, atque adeo non sit de se illicitum, eo ipso, quod est permissum, fit licitum, etiam si alioquin esset contra aliquod præceptum positiuum, quia iam consuetudo, de qua ibi Pontifex, firmatur per consensum eiusdem Pontificis.

7 Hinc facile soluuntur, quæ *num.2* pro opposita sententia allata sunt, vnde ad 1. constat, quomodo per Cap. *Denique* non prohibeantur oua, & lacticinia in diebus Dominicis quadragesimæ: licet enim prohibeantur, quia trahunt originem à carnibus, prohibentur tamen ob hanc rationem solum in diebus ieiunij, vt iam constat ex ipso textu.

8 Ad 2: Dies Dominicos ex eodem Cap. *Quadragesima* De *Consecrat. Dist.* 5. subtrahi abstinentiæ, vt iam diximus *num.4.* vnde non sunt dies quadragesimæ, quasi quadragesimalis abstinentia seruanda sit etiam in ipsis; sed solum quia incidunt inter dies quadragesimalis abstinentiæ.

9 Ad 3. Consuetudinem abstinendi in his Dominicis ab ouis, & lacticinijs non fuisse introductam, nisi ex deuotione, & pietate populorum: non autem ex animo se obligandi ad mortale, nam est nimis onerosa, vt possit habere vim legis, vt notauit etiam Pontifex Gregorius in dict. Cap. *Denique Dist.4.* dum ait. *Qui multum emungit, elicit sanguinem.* Deinde saltem non constat, quod introducta fuerit ex animo se obligandi: vnde in dubio censenda est non obligare, & quilibet relinquendus est in possessione propriæ libertatis, vt docent Suarez *lib.7. de legib. cap.15. nu.13.* Bonacina *disp.1. De legib. q.1. punc. vlt. §.3. num.21.* Vuigers *in* 1.2. D. *Th. q.97. ar.3. num.29.* Palaus *par.1. oper. moral. disp.3. punc.2. §.3 num.13.* Villalob. *par.1. sum. tract.2. difficul.39. num.3.* Basseus *in Florib. Theol. pract. verbo* Consuetudo *num.7.* Diana *par.1. tract.10. Resol.* 30. & *par.6. tract.5. Resol.12.* Merat. *tom.1 sum. tract. de legib. disp.15. sect.2.* ver. *Plenius & meo*, Merolla *tom.3. Theol. moral. cap.3. dub.2. num.31.*

10 Ad 4. Non constare de illa declaratione Gregorij XIII. & proinde non facere legem, nec aliquam obligationem inducere. Si enim Pontifex ita declarasset, & voluisset per talem declarationem obligare, illam promulgasset, sicut promulgantur leges. Addo etiam, quod si huiusmodi declarationes, quæ circumferuntur, essent recipiendæ, daretur locus, vt quilibet ad libitum eas fingeret, & oriretur magna perturbatio, & pararentur mille laquei conscientijs.

11 Sed contra prædicta insurgit difficultas. Quia licet non constet, quod consuetudo sit introducta cum animo se obligandi, constat tamen, quod sit continuata tanquam obligatoria, & proinde acquisiuit vim obligandi. Verum neque hoc sufficit, quia ad summum constare potest,

quod sit continuata tanquam obligatoria ab ijs, qui putabant, esse obligatoriam; Quod non sufficit, vt tribuat consuetudini vim obligandi. Cum enim obligatio debeat prouenire ab intentione obligandi, quia actus non excedit intentionem operantis, non potest consuetudo acquirere vim obligandi, nisi ex intentione sic operantis proueniat. Seruans autem consuetudinem tanquam obligatoriam, non intendit conferre ipsi vim obligandi, quia non intendit ita ipsam seruare, vt, si non habeat, tribuat ipsi vim obligandi, sed solum supponit habere, & proinde illam seruat tanquam obligatoriam, atque adeo procedit cum conscientia erronea.

12 Atque ad summum seruare consuetudinem non obligantem, tanquam obligatoriam, potest habere rationem cuiusdam confirmationis eiusdem consuetudinis, sed in forma communi, quia, vt dictum est, non ita seruatur vt obligatoria, vt adsit intentio tribuendi vim obligandi, si non obliget. Confirmatio autem in forma communi relinquit rem in suo esse, nec validam facit, si alias sit inualida, nec tribuit vim non habenti, vt desumitur ex Cap. *Quia diuersitatem* De *concess. præbend.* Cap. *Examinata* Cap. *Cum Dilecta* §. *Nos igitur*. verbo *Volentes* De *confir. vtil. &c.* Cap. *Ex parte* De *priuileg.* Cap. *Inter dilectos* §. *Cæterum* De *fide Instrum.* Glos. *in cap.* 1. *verbo Confirmationem*, & in Cap. *Ne sede vacante*, verbo *In forma communi* De *confir. vtili &c.* Hostiens. *in sum. De confir. vtili, vel inut.* § *Qui sint effectus*, Butrius *in Cap. Dudum* De *Decimis.* Innocent. Imol. *ibid.* Felin. *in Cap. Inter dilectos num.* 13. De *fide instrum*, Abbas *ibid.* Decius *in Rubr.* De *confir. vtili, & inut. dub. vlt.* Alexan. *Consil.* 123. *num.* 18. & *n.* 22. *l. b.* 4. Paris. *Consil.* 3. *num.* 36. *lib.* 4. Cardinal. *Consil.* 64. *num.* 4. Curtius Iunior *Consil.* 313. *num.* 6. Mandos. *Regula* 22. *quæst.* 10. *num.* 9. De *signat. gratiæ eod. tit.* verbo *Confir.* Rodriquez *tom.* 1. *quæst. Reg. quæst.* 8. *ar.* 3. Tuschus *Conclus.* 708. *litcera* C. Garzia *par.* 3. De *Benef. cap.* 2. *num.* 221. Suarez *lib.* 8. *de legib. cap.* 18. *num.* 8. & alij.

13 Nec dici potest, quod talis confirmatio operata sit, quod consuetudo præscripta sit, atque adeo ex præscriptione habeat vim obligandi, quia, quando Doctores docent, quod confirmatio tribuit iustum titulum præscribendi, vt Innocent. *in cap.* 1. De *decimis* Hostiens. *in sum. De confir. vtili &c.* §. *Qui sint effectus*. Paris. *Consil.* 3. *num.* 36. *lib.* 4. Molina *De primogenit. lib* 2. *cap.* 6. *num.* 54. Cancer. *tom.* 3. *variar. Resol. cap.* 2. *num.* 198. alios citans loquuntur de confirmatione propriè dicta, quæ fit à Principe, & in ordine ad ea, quæ concernunt ius, aut iurisdictionem illius, in cuius fauorem fit; vnde non sumus in casu.

An, si oua, & lacticinia essent à iure prohibita in Dominicis Quadragesimæ, possent Regulares, & præsbiteri sæculares habentes Bullam Cruciatæ iis vesci in dictis diebus. Decis. 73.

SVMMARIVM.

1 *Quomodo Bulla Cruciatæ concedat oua, & lacticinia Præsbiteris sæcularibus, & Regularibus.*
2 *Nec Regulares, nec Sacerdotes sæculares in virtute Bullæ Cruciatæ possunt edere oua, & lacticinia in Dominicis Quadragesimæ secundum aliquos.*
3 *Vnde moueantur ad ita sentiendum.*
4 *Possunt comedere.*
5 *Bulla Cruciatæ excipit tantum ieiunia quadragesimæ pro regularibus, & Sacerdotibus sæcularibus, ne comedant oua, & lacticinia.*
Dominicæ non sunt dies quadragesimæ.
6 *Lex concedens plus, non prohibet minus in eodem genere.*

---

1 IN dicta Bulla conceditur, vt illam habentes possint in diebus ieiunij, etiam in quadragesima, vesci ouis, & lacticinijs. Excipiuntur tamen Regulares cuiuscunque generis, & sacerdotes sæculares, quibus hoc indultum non conceditur pro tempore quadragesimali; sed relinquuntur dispositioni iuris communis, aut consuetudinibus. Et quia Bullæ prædictæ recentiores diuerso modo loquuntur, ac veteres; nam hæ excipiebant solum ieiunia quadragesimæ pro dictis Regularibus, & Sacerdotibus sæcularibus; Recentiores vero excipiunt tempus quadragesimale: ideo in præsenti adest maior difficultas.

2 Negatiuam sententiam tradunt Henriquez

riquez *lib. 7. sum. cap. 13. num. 10.* Angles *in Floríb. q. 9. de ieiunio ar. 1. difficult. 7. ver. Hinc neque,* Ouand. *in 4. dist. 14. propos. 52.* Vega *tom. 1. sum. cap. 14. casu 29.* Qui citat etiam Lopez Et Rodriquez citandus ait, Summum Pontificem interrogatum à Commissario Bullæ Cruciatæ, respondisse iuxta hanc sententiam.

3 Ratio autem est, quia his generibus personarum prohibetur, ne possint vti priuilegio comedendi oua, & lacticinia in diebus quadragesimalibus, Dominicæ autem quadragesimæ sunt dies quadragesimales.

4 Oppositum tamen tenendum est cum Palat. *in 4. Dist. 15. Disp. 8.* Corduba *in sum. q. 168.* Nugno *3. par. tom. 2. tract. de Bulla cruciatæ §. 8. dub. 5.* Llamas *3. par. Meth cap. 5. §. 26.* Villalob. *tom. 1. sum. tract. 27. Clausula 6. num. 11.* Fernandez *par. 3. Exam. theol. mor. cap. 9. §. 5. num. 5.* Diana *par. 1. tract. 11. De Bulla Cruciatæ Resol. 5. ver. Hæc opinio,* Ludouico à Cruce *in Bul. Cruciatæ disp. 1. cap. 5. dub. 18. num. 5.* & eamdem sentent. videtur tenere Rodriquez *in Bullam Cruciatæ §. 8. dub. 1.*

5 Ratio firma pro hac sententia est, quia in Bulla latina excipiuntur tantum pro præsbiteris, & Regularibus ieiunia quadragesimæ, Dominicæ autem non sunt dies ieiunij. Et licet Commissarius eiusdem Bullæ in vertenda bulla ad vulgare idioma iuxta facultatem, quam habet, posuerit dies quadragesimales, loco ieiuniorum quadragesimalium, non tamen ex hoc fit, quod exceptio se extendat ad dies Dominicos, quia cum non habeat facultatem mutãdi substantiam verborum, oportet, quod per dies quadragesimales intelligat dies ieiunij, quia seruatur completa quadragesima seclusis Dominicis iuxta Cap. *Quadragesima*, De *consecrat. Dist. 5.* vnde etiam in Cap. *Denique Dist. 4.* excluduntur dies Dominici à Quadragesima. Et notat Specul. *lib. 6. Ration. diuinor. officior. Cap. Dominica 1. in Quadrag.*

6 Quod etiam confir. quia prædicta Bulla concedit Regularibus, & Præsbiteris sæcularib. comedere lacticinia, & oua in ieiunijs extra quadragesimam, ergo non debemus dicere, quod excludat dies Dominicos quadragesimæ, cum minus sit comedere in ipsis lacticinia; neque enim lex concedens, quod maius est, negat, quod minus est in eodem genere, alioquin non procederet rationabiliter. Ex his autem soluta manet ratio pro opposita sententia. Neque obstat declaratio Pontificis, quia non est authentica, nec de ipsa constat,

An, quando licite adhibentur oua, & lacticinia, liceat etiam vti sagimine siue porcino, siue aliorum animalium. Decis. 74.

SVMMARIVM.

1 *Sagimen non est licitum, quando sunt licita lacticinia secundum aliquos.*
2 *Ratio horum Auctorum.*
3 *Sagimen non magis accedit ad carnem, quam oua.*
3 *An negandum sit, esse licitum sagimen, ne fiat extensio ad non licita.*
4 *Sagimen est licitum, quando licita sunt lacticinia.*
5 *Lardum non est licitum, quando licita sunt lacticinia.*
6 *Sagimen non est caro, ideo est licitum, quando licita sunt lacticinia.*
7 *Sagimen est in eodem genere eum ouis &c. & conceditur ad concessionem illorum.*
8 *An consuetudo abstinendi à sagimine obliget.*
9 *Quid agere debeat confessarius cum ancillis, quæ iussu dominarum adhibent sagimen, si putet esse prohibitum.*
10 *Quid cum diuitibus, & pauperibus adhibentibus sagimen.*
11 *Consuetudo facit licitum sagimeu, si esset prohibitum.*

1 NEGATIVE resp. Henriquez *lib. 7. sum. cap. 13. num. 11.* Viual. *in Candelabro in Append. cap. 15. de ieiunio quadrag. num. 37.* Filliucius *tom. 2. tract. 27. par. 2. num. 61.* Medina *par. 1. sum. cap. 14. §. 10.* Villalob. *par. item 1. sum. tract. 23. difficult. 8. num. 16.* Rodriquez *in Bullam Cruciatæ §. 6. num. 1.* Ludouicus à Cruce *in Bullam item Cruciatæ disp. 1. cap 5. dub. 16. num. 4.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 2. num. 8.* Laiman *lib. 4. tract. 8 cap. 1. num. 15. ver. Verum aduerto,* qui tamen *ver. Nihilominus* addit, quod propter similitudinem ad butyrum esus sagiminis non videtur ita grauis, vt sufficiat ad peccatum mortale. Conueniũt autem, quod licitũ sit, vbi adest consuetudo.

2 Mouentur quia fagmen magis accedit ad carnem, quam oua, & lacticinia; & si concederetur licitum fagimen, homines nunc temporis hoc extenderent ad similia, vt ad ius, ad farcimina, & alia huiusmodi.

3 Sed hæc non sunt alicuius ponderis, nam si attendamus similitudinem, præsertim quò ad substantiam, oua sunt similiora carni, quàm fagimen, cum sint ipsa substantia viuentis, quam generans communicat genito, & ex qua genitum ipsum producitur. Deinde vt lex extendatur, requiritur identitas rationis, cum autem fagimen sit diuersæ substantiæ, & diuersi nutrimenti à carne, non militat eadem ratio, & proinde non debet censeri prohibitum ex maiori similitudine ad carnem. Neque ratio extensionis vrget, quia sine fundamento, & irrationabiliter extenderetur ad iusculum, & farcimina, & alia huiusmodi, nam in his reperitur caro in propria substantia; iusculum enim est plenum minutissimis partibus carnis. Ex si dicamus, fagimen prohiberi, oporteret dicere, etiam oua, & lacticinia esse prohibita, quia fieri posset ab hominibus nostri temporis extensio ad fagimen, quod tamen non asserunt Auctores huius sententiæ.

4 Oppositа igitur sententia asserens, esse licitum vti etiam fagimine, est communior. Eam tradunt. Glos. *in Cap Admonere, verbo* Carnem 33. *q.*2. & *in cap Præsbiter. Dist.*82, Hostiens. *in sum. in Rubr.* De *obseruat.ieiun.* Abbas *in cap.Consuluit.n.*2. De *Iudeis* vbi etiam Ananias, & Felin. Syluester *verbo* Ieiunium *q.*5 *num.*16. Angel. *§.*5. *in fine* Tabiena *§.*7. Graf. *par.*1. *Decis.lib.*2.*cap.*37.*num.*12. Azor *par.*1.*lib.*7. *cap.*10. *q.*18. Bertachinus tract. *de Episcop. par.*1.*memb.*4. *num.*79. Corsettus *in singularib.verbo* Caro.*littera* C. Facundez *lib.*1. *præcep.*4. *Eccles cap.*2.*num.*20. licet postea eodem *cap. num.*49. posterioris editionis Lugdunensis *anni* 1632. vocet hanc opinionem aliquanto laxiorem. Eam etiam probabilem putant Ouand. *in* 4. *dist.*16. *propos.*52. Diana *par.*1. *tract.*9.*de ieiunio.* Resol. 21. ver. *Quod verò*. & pro hac opinione alios citat Henriquez *citato lib.*7. *cap.*13. *num.*11. *in Glos. littera H.*

5 Quia autem isti auctores confundunt lardum cum fagimine, quod tamen longe diuersum est, ideo puto, lardum nullo modo esse licitum, quia non est pura pinguedo, sed caro mista cum pinguedine valde concocta. quod satis ex eo colligitur, quia licet caro ex valida concoctione facta sit alba, adhuc tamen apparent in lardo quædam venulæ carneæ etiam quo ad colorem, rursus etiam quædam pelliculæ, seu membranulæ, quæ deriuant à neruis, in quibus residet sensus tactus, quæ non effunduntur, nisi per partes carneas, non autem in puram pinguedinem: vnde licet lardum non sit pura caro, sed caro admixta pinguedine pro carne habendum est, sicut etiam habetur secundum communē existimationem. Quod si pura pinguedo separetur à partibus carneis, tunc est eadem ratio, ac de fagimine.

6 Loquendo autem de fagimine, non est à iure prohibitum in ijs diebus, in quibus conceduntur lacticinia, vt tenent etiam nonnulli ex Doctoribus pro prima sent. relatis. Ratio est, quia in dictis diebus non prohibetur aliud, quam caro, fagimen autem, cum sit sola pinguedo, non est caro, nam, vt ait Aris. 1. *de Generat animal. cap.*18 *circa finem.* Pinguedo est quoddam excrementum bonitate substantiæ salubre; quod etiam repetit *cap subsequenti.* Quod etiam experientia constat, quia pinguedo calore liquescit, non autem caro, vt notat idem Aris. *sect.*5. *Problem. q.*4 Vnde potius se habet in genere ouorum, & lactis, cum conueniat cum ipsis in eo, quod originem ducat à carne.

7 Et desumitur etiam argumentum ex Cap. *Presbiter Dist.*8. vbi fagimen ponitur simul cum ouis, & caseo, nam agenti pœnitentiam ob fornicationem, quando in Dominicis, & præcipuis festis comeduntur oua, & caseus, conceditur etiam fagimen, quod satis indicat, non prohiberi ex eo, quod prohibeantur carnes, sed concedi in concessione ouorum, & lacticiniorum.

8 Quod autem spectat ad consuetudinē, hæc non est vniuersalis, quia in pluribus prouincijs solet fagimen adhiberi, quando conceduntur lacticinia: vnde solum potest esse particularis. Nec videtur, vbi adest, habere vim obligandi sub mortali, tum quia non constat, an introducta sit cum animo se obligandi, vnde in dubio non est præsumendum obligare. tum quia cum fagimen sit in eodem genere cum lacticinijs, & ouis, non est censenda introducta consuetudo abstinendi ab ipso cum animo se obligandi, cum talis abstinentia non habeat finem sufficientem, vt moueat vniuersaliter populos, vt velint se obligare: præsertim cum non reddat ieiunium rigorosius; imo vsus ipsius sit mi-

minus gratus, & minus salubris, quam vsus butyri.

9 Est autem hic notandum secundum Laiman loco *citat.* quod stante etiam opinione oppositâ, confessarij possint permittere ancillis, quod in diebus ieiuniorum adhibeant sagimen loco butyri, quando ita heræ præcipiunt, si imperium facile detrectare non possunt.

10 Notat etiam Laiman, quod non debet confessarius facilè damnare peccati mortales ditiores propter vsum sagiminis, ne si nihilominus postea vescantur, grauius peccent. Pauperibus autem potest facilius concedere licentiam illud adhibendi ob causam paupertatis.

11 Ex his autem à fortiori colligitur, quod, vbi adest consuetudo, sine vllo scrupulo adhiberi possit sagimen, quando carnes prohibentur, vt contingit in Regno Siciliæ, & tradit Diana *par. 1. tract. 9. de Ieiunio Resolut.* 21. Neque obstare potest, quod consuetudo fuerit forte introducta per actus illicitos, quia sufficit, quod sit iam confirmata ad hoc, vt possit abrogare legem, si adesset. Neque censenda est irrationabilis consuetudo, quæ in cap. *fin.* De *consuetudine* reprobatur, quia illa sola censetur talis, quæ est contra ius diuinũ, & naturale; quæ semper est abusus non consuetudo.

An, quando conceduntur lacticinia, liceat vesci sanguine animalium. Decis. 75.

SVMMARIVM.

1 *Sententia affirmans.*
2 *Non licet vesci sanguine animalium, quando conceduntur lacticinia.*
2 *Sanguis est in eodem genere cum carne.*
3 *Nomine carnis veniunt omnes partes animalis.*

1 VIDETVR affirmatiue respondendum, quia tunc prohibentur solum carnes, vnde cum prohibitiones non sint tanquam odiosæ extendendæ, sed potius restringendæ iuxta regulam, *Odia*, De *regulis iuris in 6.* non videtur extendenda prohibitio ad sanguinem; cum sanguis non sit caro, sed proximum alimentum viuentis. Et possent citari pro hac opinione nonnulli canonistæ *in cap. Consuluit* De *iudeis* vt Abbas, Ananias, & Felinus. Verum textus mendosus est, & loquuntur de sagimine, loco cuius suppositum est nomen sanguinis. Ludouicus autem à cruce *disp. 1. in Bullam cruciatæ cap. 5. dub. 16. num. 4.* ponit etiam sanguinem cum sagimine concludens, quod solum consuetudine, non iure prohibeantur.

2 Tenendum tamen est, quod vsus sanguinis non sit licitus, quando carnes prohibentur, nisi forte liceat aut ex aliquo speciali priuilegio, aut ex consuetudine. Ratio est, quia licet sanguis non sit propriè caro, est tamen proximè caro, quia est in proximo statu, vt conuertatur in carnem, & proinde censetur esse in eodem genere cum carne, & prohibitus in prohibitione carnis tanquam quid ipsis annexum in eodem genere, & tanquam id, quod moraliter censetur caro.

3 Accedit etiam, quod nomine carnis veniunt omnes partes constitutiuæ animalis, & quando prohibetur caro censentur prohiberi omnes dictæ partes: alioquin dicendum esset, quod prohibita carne non prohiberentur nerui, medulla, cartilagines &c. quia hæc non sunt propriè caro. Non sic autem de pinguedine, seu sagimine, quia hoc non est pars viuentis, sed excrementum.

An, conceſsis ouis, cenſeantur conceſſa etiam lacticinia, & è contra an conceſsis lacticiniis, cenſeantur oua quoque conceſſa. Deciſ. 76.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium derogans iuri communi ſtrictè eſt interpretandum.*
2 *Conceſſis ouis conceduntur etiam lacticinia, & è contra.*
3 *Oua, & lacticinia ſunt in eodem genere.*
4 *Quomodo priuilegium derogans iuri communi non ſit extendendum.*
5 *An diſpenſatus ad oua ob infirmitatem, poſſit edere lacticinia. Et quid, ſi noceant.*

1 NEGATIVA ſententia ſuadetur ex eo, quod talis conceſſio ſit priuilegium, quod iuri communi derogat, vnde debet ſtrictè interpretari, ita vt ſolum ſiluentur verba priuilegij, nec vlla fiat extenſio: vnde conceſſis ouis, non debet conceſſio extendi ad lacticinia, aut è contra.

2 Sed tenendum eſt, quod ſtatim ac conceduntur oua, ſint etiam conceſſa lacticinia, & è contra conceſſis lacticinijs ſint oua quoque conceſſa. Ita Azor. *tom. 1. lib. 7. cap. 11. q. 4.* Medina *lib. 1. ſum. cap. 14. §. 10.* Facundez *lib. 1 de 4 præcep. Eccleſ. c. 2. num. 38. editionis vltimæ* Lugdunenſis anni 1632. Bartholom. à S. Fauſto *lib. 1. Theſauri Relig. q. 142. vlt. editionis Neap.* Trullench *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub 2. num. 8.* Lezana *in ſum. verbo* Ieiunium. *num. 11.*

3 Ratio eſt, quia oua, & lacticinia ſunt in eodem genere, & pro vno, & eodem ſumuntur, nempe pro ſementinis Cap. *Denique Diſt. 4.* ideo conceſſo vno, conceduntur etiam alia, quia conceſſio intelligitur facta ex rationabili mente concedentis pro ouis, aut lacticinijs, prout ſunt quid ſementinum.

4 Vnde non fit aliqua extenſio priuilegij, quæ quidem non eſt facienda, quando derogat iuri communi, ſed ſolum ſumitur totum id, quod continetur ſub re conceſſa, quatenus conſideratur ſecundum illam rationem, quæ in conceſſionem venit; hæc autem veniunt in conceſſionem, vt quid ſementinum. Vnde non eſt priuilegium extendendum vltra rationem, quæ per ſe in conceſſione conſideratur; ſeu non eſt extendendum extra formale obiectum conceſſionis, bene tamen poteſt extendi intra rationem, quæ per ſe venit in conceſſionem, ſeu intra obiectum formale ad alia obiecta materialia contenta ſub ipſo.

5 Ex his colligitur cum Fauſto *citato*, infirmum, cui conceſſa ſunt oua, poſſe comedere etiam caſeum, &, ſi illi noceat, peccare ſolum contra præceptum naturale temperantiæ, quia cum ſint in eodem genere, vno conceſſo cenſetur conceſſum & aliud. Oppoſitum tenet Rodriquez 1 *par. ſum. cap. 24. num 3.* Nec obſtat, quod lacticinia non ſint neceſſaria, nam ſufficit, quod ſit neceſſaria diſpenſatio ouorum, quia tunc eſt neceſſaria ablatio obligationis abſtinendi à tali genere ciborum, nam obligatio reſpicit genus, non ſpeciem cibi, & ideo ſi aufertur, tollitur reſpectu generis

An ieiunia votiua, pro iubileo, & pro pœnitentia iniuncta violentur, ſi comedantur oua, & lacticinia. Deciſ. 77.

SVMMARIVM.

1 *In ieiunijs pro iubileo, pœnitentia iniuncta, & votiuis non poſſunt adhiberi oua, & lacticinia ſecundum aliquos.*
2 *Facultas edendi lacticinia in ieiunijs eccleſiaſticis non ſtat extẽdẽ da ad alia ieiunia.*
3 *Ieiunia pro iubileo, &c. poſſunt celebrari cum lacticinijs, ſi alias ſint licita.*
4 *Hæc ieiunia debent celebrari ſecundum conſuetam formam.*
5 *Obligatio de aliqua re, intelligitur de ipſa, prout eſt in vſu.*
6 *Bulla Cruciatæ concedit oua, & lacticinia pro omnibus ieiunijs.*
7 *Priuilegiatus in ordine ad ieiunia, ſubijcitur omnibus ieiunijs cum eodẽ priuilegio.*

1 EADEM eſt ratio de omnibus his ieiunijs, & difficultas eſt, an talia ieiunia admittant oua, & lacticinia, quando alias pro illo tempore, aut de iure communi, aut de conſuetudine, aut in virtute Bullæ Cruciatæ

ciatæ adhiberi possunt. Et negatiue resp. Nauar. *lib. 3. consil. Tit. de obseruat. ieiun. consil. 4. per totum*, & Consil. 5. *in 2. edit.* Graf. *par. 1. Decis. lib. 2. cap. 37. num. 60.* Lublinus *par. 1. sum. verbo* Ieiunium *num. 24.*

2 Mouentur, quia Bulla Cruciatæ concedit oua, & lacticinia solum in ieiunijs ecclesiasticis, & cum hoc sit priuilegium à iure exorbitans, non est extendendum ad alia ieiunia. Deinde hæc ieiunia sunt specialia, vnde derogant priuilegio generali satisfaciendi ieiunio cum ouis, & lacticinijs, quia generi per speciem derogatur Cap. *Generi* De *regulis iuris in 6.*

3 Oppositam tamen sententiam tradunt communiter Lopez *2. par Instruct. cap. 112. de ieiunio* Angles *in Florib. q. 9. de ieiunio ar. 1. dub. 5. post 9. difficultatem.* Medina *lib. 1. sum. cap. 14. §. 10.* Corduba *in sum. q. 168.* qui tamen excipit ieiunium votiuum pro tempore quadragesimæ, Rodriquez *tom. 1. sum. cap. 184. num. 10. in 2. edit.* & *in Bullam Cruciatæ §. 6. num. 8.* Ledesma *tom. 2. sum. tract. 27. cap. 2. diffic. 3. post 3. concluf.* Sanchez *lib. 4. in Decal. cap. 11. num. 49.* Henriquez *lib. 7. cap. 10. num. 4.* & *cap. 13. num. 13.* Ouand. *in 4. dist. 16. corol. 1. post propos. 52.* Nugnus *3. par. tom. 2. tract. de Bulla Cruciatæ §. 8. dub. 3.* Villalob. *tom. 1. sum. tract. 27. clauf. 6. num. 5.* Vega *tom. 1. sum. cap. 14. Casu 31.* Portel *in dub. Regul. verbo* Ieiunium. *in Addit. n. 7.* Filliucius *tom. 2. tract. 27. par. 2 cap. 3. n. 59.* Fernandez *par. 3. Exam. theol. mor. cap. 9. §. 5. num. 2.* Molfes. *tom 1. sum. tract. 10. cap. 4. num. 28* Alphonsus de Leone *De Iubileo q. 14. sect. 1. num. 14.* Diana *par. 1. tr. 9. de ieiun. Resol. 6.* & *17.* & *tract. 11. De Bulla Cruciatæ Resol. 3.* Ortiz *in sum. cap. 19. n. 9.* Facundez *lib. 1. de 4. præcep. Eccles. cap. 2. num. 10. in 1. edit.* Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num 38.* Bartholom. à S. Fausto *lib. 1. Thesauri Religiosor. vlt. edit. Neapol. q. 133. & 144.* Trullench *in Bullam Cruciatæ lib. 1. §. 4. dub. 8.* & *lib. 3. in Decal. c. 2. dub. 2. num. 13.* Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q. 1. punc. 2 num. 6.* Tamburin. *tom. 2. de iure Abbat. disp. 12. q. 10. num. 7. in vlt. edit.* Bossius *sect. 4. de Iubileo Casu 18. num. 69.* Lauor. *par. 1. de iubileo cap. 20. num. 21.* Ludouicus à Cruce *in Bul. Cruciatæ disp. 1. cap. 5. dub. 14. num. 4.*

4 Hæc sententia mihi certa videtur, quia quando indicuntur ieiunia, aut à Pontifice pro Iubileo, aut à confessario pro pœnitentia, aut cum quis ad ipsa se obligat per votum, nisi exprimatur aliquis specialis modus ieiunandi, intelliguntur ieiunia secundum consuetudinem, & præscriptionem ecclesiasticam, seu ieiunia secundum substantiam, & modum, quo solent apud fideles seruari: vnde si solent seruari cum ouis, & lacticinijs, talia ieiunia erunt sufficientia pro implenda obligatione imposita à Pontifice, aut ex quocunque alio capite proueniente.

5 Quod etiam ex eo confir. quia, quando imponitur obligatio de re aliqua, intelligitur de ipsa, prout est in vsu, nisi aliud exprimatur: vnde qui se obligaret ad soluendum centum aureos, deberet soluere habita ratione valoris currentis tempore solutionis; qui se obligat vendere, tenetur vendere iuxta pretium, quod currit. Et proinde obligatio quoque ieiunandi, nisi aliud exprimatur, debet intelligi de ieiunio, quod est in vsu.

6 Et tota difficultas euacuatur apud eos, qui habent Bullam Cruciatæ, quia in ipsa conceduntur oua, & lacticinia pro quibuscunque ieiunijs; ibi enim habetur. *Præterea carnibus de consilio vtriusque medici temporibus ieiuniorum tam quadragesimalium, quam quorumlibet aliorum totius anni vesci, ac pro eorum libito ouis, & lacticinijs, ita quod qui carnes non comedunt, seruata in cæteris ieiunij forma, dicto ieiunio satisfeciisse censeantur, apostolica auctoritate concedimus.*

7 Neque obstat, quod in oppositum *num. 2.* allatum est, quia Bulla concedit vniuersaliter lacticinia pro omnibus ieiunijs. Et si comederet solum pro ijs, quæ indicta sunt ab Ecclesia, adhuc in alijs essent licita, quia non sunt de obligatione, nisi prout consueuerunt celebrari siue de iure, siue de consuetudine, siue ex priuilegio, quod, cum sit personale, sequitur semper personam, atque adeo non subijcitur ieiunandi obligationi, nisi vt priuilegiata. Vnde species in hoc non derogat generi, quia ista ieiunia non imponuntur vt diuersa à consuetis, sed vt eiusdem generis, & rationis.

An, quando ieiunia votiua, pro lucrando iubileo, & pro pœnitentia iniuncta coincidunt cum diebus, in quibus lacticinia, & oua illicita sunt, impleri possint adhibendo oua, & lacticinia. Decis.78.

SVMMARIVM.

1 *Comedens lacticinia, quando non sunt licita, etiam si satisfaceret ieiunio votiuo, & pro iubileo, seu pœnitentia iniuncta, peccat.*
2 *Sed neque satisfacit tali ieiunio secundum aliquos.*
3 *Probabilius est, quod satisfaciat.*
4 *Ieiunium ex voto, aut ex iniunctione pro iubileo, aut pœnitentia quale sit.*
5 *Præceptum abstinendi à lacticinijs est distinctum à præcepto de ieiunio.*
6 *Votum, & iniunctio ieiunij pro iubileo, aut pœnitentia respiciunt ieiunium secundum propria.*

1 CERTVM est, tunc interuenturum esse peccatum contra præceptum abstinendi à lacticinijs, quia cum alias prohibeantur, vt supponimus, violatur huiusmodi præceptum. Quia tamen potest stare ieiunium cum vsu ouorum, & lacticiniorum, ideo quæritur, an tale ieiunium tunc sufficiat pro implendo voto, pœnitentia iniuncta, & lucrando iubileo.

2 Negatiuam sententiam tradunt Azor. *tom.1.lib.7.cap.10.q.2.in fine*, & *lib.11.c.20. q.6.* Angelus *verbo* Ieiunium. *num.5.* Syluester *q.5. dicto 1.* Tabiena *q.7. num.8.* Henriquez *lib.7. cap.13. num.13.* & *in Glos. littera* D.Corduba *in sum.q.168.punc. 2.* Lopez *2.par.Instruct.cap.112.* Medina *lib.1.sum.cap.14.§.10.* Ouand. *in 4.dist.16. post propos.52.corol.1.* Rodriquez *in sum. tom.1.cap.184. num.10.* Filliucius *tom.2. tract.27.par.2.cap.3.num.59.in fine.* Ratio horum Auctorum est, quia talia ieiunia ex vi voti, vel iniunctionis celebranda sunt eo modo, quo celebrari consueuerunt in ijs diebus, vnde cum in ijs diebus sint alias interdicta oua, & lacticinia, debent celebrari sine ipsis, præsertim, quia pro ijs diebus abstinentia ab ouis, & lacticinijs est pars integralis ieiunij.

3 At oppositum tenendum est. nimirum non facere contra obligationem ieiunandi, sed solum contra præceptum abstinendi ab ouis, & lacticinijs; atq; adeo satisfacere voto, & implere sufficienter ieiunium iniunctum in ordine ad iubileum, & pœnitentiam. cum Angles *in Florib.quæst.9. de ieiunio ar.1.post 7 difficult.dub.2.propos.3* Sanchez *lib.4. in Decal.cap.11.n.52. & 53.* Ludouico à Cruce *disp.1. in Bul. Cruciatæ cap.5. dub.14. num.12.* Portel *in dub.Reg. verbo* Ieiunium *in Addit. num.8.* & colligitur etiam ex doctrina Palud. *in 4. dist.15.q.4.ar.4.num.33.* D.Antonin *1.par tit.6.cap.2.§.3.* quatenus docent, ieiunium iniunctum non obligare ad abstinentiam à lacticinijs.

4 Ratio huius Decisionis est, quia votum de ieiunando, sicut etiam obligatio, vel ratione iubilei, vel pœnitentiæ iniunctæ non obligat nisi ad ieiunium secundum suam substantiam, & secundum illam mensuram, quam habet ex institutione ecclesiæ, quia nisi aliquis specialis modus ieiunandi determinetur, intelligitur de ieiunio, quod est in communi vsu. Ieiunium autem secundum substantiam, & mensuram, quam habet ex institutione ecclesiæ, non requirit abstinentiam à lacticinijs etiam pro illis diebus, in quibus alias lactieinia, & oua sunt prohibita, quod satis ex eo constat, quia in quadragesima, pro quo solum vetita sunt lacticinia de iure, non prohibentur per præceptum ieiunandi, sed per aliud præceptum distinctum; vnde qui non tenentur præcepto ieiunij, tenentur præcepto abstinendi ab ouis, & lacticinijs, vt contingit in adolescentibus vsque ad annum vigesimum primum.

5 Dices. Præceptum ieiunandi in quadragesima esse etiam de abstinentia à lacticinijs, sicut est etiam de abstinentia à carnibus. Et præceptum abstinendi à lacticinijs pro adolescentibus esse speciale pro ipsis, quod ijs imponitur loco præcepti de ieiunando, quia hoc esset pro illa ætate nimis onerosum. Sed hoc non recte dicitur, quia cum effectus præcepti communis sit omnibus tam adolescentibus, quam cœteris, præceptum quoque debet esse commune, atque adeo distinctum à præcepto de ieiunio: tum quia in aliquibus locis viget præceptum de ieiunio, & non de abstinentia à lacticinijs,

quod

quod fieri non posset, si esset vnum, atque idem præceptum: tum quia Pontifex in Bulla Cruciatæ dispensat in abstinentia à lacticinijs, atque adeo in præcepto, non autem in præcepto de ieiunio, nisi necessaria sit dispensatio de consilio vtriusque medici ad carnes comedendas. Tum denique quia præceptum de abstinentia à lacticinijs siue vt de nouo impositum, siue per extensionem præcepti de abstinentia à carnibus habetur ex Cap. *Denique* Dist. 4 & præceptum de ieiunio alibi in iure traditur.

6 Atque ex dictis soluta manet ratio in oppositum, quia quando votum, pœnitentia injuncta, & impositio Pontificis habent pro materia ieiunium, illud intendunt quò ad ea, quæ sunt propria illius, atque adeo quò ad ea, quæ habet ex institutione Ecclesiæ, non autem quò ad adiuncta ratione alterius præcepti.

An in Feriis sextis, Sabbato, & Feriis Rogationum prohibeantur à iure, aut ratione consuetudinis oua, & lacticinia. Decis. 79.

SVMMARIVM.

1 *Oua, & lacticinia prohibentur secundum aliquos in ferijs sextis, Sabbato, & Rogationibus.*
2 *Non prohibentur.*
3 *Antiquitus aderat præceptum ieiunandi Feria sexta, & Sabbato.*
4 *In iure non adest obligatio abstinendi à lacticinijs ferijs sextis, & sabbato.*
5 *Nec ratione consuetudinis.*
6 *Nec in ferijs Rogationum.*
7 *An vbi viget consuetudo abstinendi à carnibus in Rogationibus, obliget ad mortale.*
8 *Non semper, quando prohibentur carnes, prohibentur etiam oua, & lacticinia.*

1 AFFIRMATIVE respondent Couarruuias *lib.* 4. *Variar. cap.* 20. *num* 15. Riccar. *in* 4. *dist.* 15. *ar.* 3. *q.* 5. Tabiena *verbo* Ieiunium *S.* 7. Additio *ad Angel. verbo* Ieiunium. Io. Firmianus *lib.* 4. *de Episcopo par.* 2. *Cas.* 107. *num.* 131. Mandos. *in Praxi Signat. Tit. licentia*. Quia ex Cap. *Denique* Dist. 4. quando prohibentur carnes, prohibentur etiam ea, quæ ducunt originem ex carnibus, nempe oua, & lacticinia.

2 Sed oppositum tradunt D. Th. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 3. *ar.* 2. *ad* 4. Palat. *disp.* 8. Palud. *q.* 4. *ar.* 3. Hostiens. *in Rubr.* De *obseruat. ieiun. num.* 5. Panorm. *ibid.* Armilla *verbo* Ieiunium *init.* & *num.* 13. Abulensis *in Confess. Cap. De Gula* Alcozer *in sum. cap.* 24. Corduba *q.* 168. *sum. punc.* 2. *in fine* Pedrazza *præcep.* 3. *S.* 14. Medina *lib.* 1. *sum. cap.* 14. *S.* 10. Henriquez *lib.* 7. *sum. cap.* 13. *num.* 9. & *in Glos. littera T.* vbi alios citat, Ludouicus à Cruce *Disp.* 1. *in Bullam Cruciatæ cap.* 5. *dub.* 15 *num.* 2. & communiter.

3 Pro quo Notandum est. Quod antiquitus aderat præceptum de ieiunio in ferijs sextis, & apud Ecclesiam Romanam etiã in sabbato, vt habetur ex Cap. *Sabbato* De *Consecrat. Dist.* 3. Et similiter etiam idem præceptum aderat pro Ferijs Rogationum ex Cap. *Rogationes Eodem tit. & Dist.* Hęc tamen præcepta abrogata sunt nec amplius obligant; sed solum remansit præceptum de abstinendo à carnibus feria sexta, & sabbato.

4 Non sunt igitur prohibita à iure oua, & lacticinia in ferijs sextis, & sabbato. Nullum enim in toto iure adest præceptum abstinendi ab huiusmodi, quia cap. *Denique Dist* 4. loquitur tantum de ieiunijs quadragesimalibus, vt diximus etiam in superioribus. Vnde nec dici potest, quod talis obligatio remanserit ex præcepto de ieiunio abrogato, tum quia præceptum de ieiunando extra quadragesimam non obligat ad abstinentiam à lacticinijs, & ouis, vt ostendimus in superioribus: tum quia illud præceptum totaliter abrogatum est, & abstinentia à carnibus prouenit ex alio speciali præcepto vt ex cap. *De esu carnium* De *consecrat. dist.* 3. & Cap. *Quia dies*. De *consecrat.* Dist. 5.

5 Nec etiam ratione talis consuetudinis adest obligatio, quia non adest consuetudo vniuersalis: & vbi adest, vt in quibusdam prouincijs Hispaniæ, non est consuetudo, quæ obliget, tum quia non constat, an fuerit inducta cum animo se obligandi: tum quia non apparet motiuum, quod potuerit in omnibus vniuersaliter causare hunc animum; & ideo cum non adsit fundamentum iudicandi, hanc consuetudinem esse obligatoriam, censenda est inducta ex deuotione.

6 Similiter nec in ferijs Rogationum prohiben-

hibentur oua, & lacticinia, quia præceptum de ieiunio non solum est abrogatum, vt diximus, sed etiam, si adesset, non induceret hanc obligationem, cum ieiunium non trahat secum abstinentiam ab ouis, & lacticinijs. Vnde consuetudo quoque declarat, nullam talem adesse obligationem, cùm in dictis diebus etiam carnes licitæ sint, seclusis quibusdam locis, in quibus solent abstinere solum à carnibus absque ieiunio.

7 Sed dubium est, an consuetudo abstinendi à carnibus in ferijs Rogationum, vbi viget, obliget ad mortale. Resp. Non obligare, quia cum non constet post abrogatum præceptum de ieiunando, quod sit inducta cum animo se obligandi, nec etiam constat de vi obligatiua ipsius: & ideo accipienda est tanquam non obligãs, sed vt quid, quod remanserit post præceptum abrogatum de eo, quod præcipebatur. Quia tamen abstinentia à carnibus in ieiunijs præcipitur vt quid connexum cum ieiunio, seu inclusum in ipso; ideo abrogato præcepto de ieiunio, cessat etiã obligatio abstinendi à carnibus, & ideo non remansit talis obligatio apud eos, apud quos remansit in dictis diebus abstinentia à carnibus, quæ tantum ex deuotione censenda est remansisse.

8 Quod autem allatum est pro opposita sententia *num.* 1. nullam habet difficultatem, quia in illo Cap. *Denique Dist.* 4. est tantum sermo de ieiunijs quadragesimalibus, in quibus, dicitur, quod sicut prohibentur carnes, prohibentur etiam, quæ originem trahunt ab ipsis. Non tamen valet, quod, quotiescunque prohibentur carnes, prohibeantur etiam, quæ originem trahunt ab ipsis, quia hoc non est in iure expressum, & communis sensus ecclesiæ, & consuetudo est in oppositum.

An, qui ex priuilegio, vel dispensatione comedit oua, & lacticinia, possit simul etiam comedere pisces. Decis. 80.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatus ad oua non potest simul comedere pisces secundum aliquos.*
2 *Si comedat pisces, non abutitur dispensatione.*
3 *Potest simul comedere.*
4 *Dispensatio ad lacticinia non reddit illicitos pisces.*
5 *Si pisces commutentur in oua, & lacticinia, tunc pisces fiunt illiciti simul cum lacticinijs.*

1 HANC quæstionem supra tractauimus, quò ad illum, qui est dispensatus ad carnes. Ideo nũc quo ad eũ, qui est dispensatus ad oua & lacticinia. Negatiue respondet similiter Nauar. *tom. 1. Consil. 5. de obseruat. ieiunior.* Graf. *par. 1. lib. 2. cap. 37. num. 59.* loquendo in eodem prandio. Quia talis dispensatio supponitur facta, quia pisces ei nocent, vnde si simul comedat oua, & pisces, peccat, vel quia non adest causa dispensationis, siquidem pisces non nocent, vel si adest, quia reuera nocent, abutitur dispensatione, quia non vtitur in ordine ad finem, pro quo est concessa.

2 Sed hoc, vt diximus etiam supra, non est alicuius ponderis, quia pisces nocerent, si soli adhiberentur, ita vt totum nutrimentum ab ipsis sumeretur: non nocent autem, si temperentur cum ouis, & lacticinijs. Vnde adest causa dispensationis sine aliquo abusu, quia reuera adhibetur in ordine ad finem, pro quo est concessa.

3 Quare tenendum est cum Reginal. *lib. 4. Praxis Fori Pœnit. cap. 14. num. 168.* Azor. *tom. 1. lib. 7. cap. 10. q. 1.* Acosta *in Bullam Cruciatæ q. 80.* Nugno *tom. 2. in 3. par. tract. de Bulla Cruciatæ §. 8. dub. 4.* Villalob. *tom. 1. sum. trac. 23. difficul. 8. n. 10.* Medina *lib. 1. sum. cap. 14. §. 10* Ortiz *c 19. sum. num. 18. & 19.* Fernandez *par. 3. Exam. theol. moral. cap. 9. §. 5. num. 3.* Facundez *lib. 1. præcep. 4. Eccles. cap. 2. num. 39.* ver.

Alij

Alij affirmant, edit. secundæ Lugdunens. anni 1632. Sanchez *lib.* 5. *consil. moral. cap.* 1. *dub.* 14. *num.* 6. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. c.* 2. *dub.* 2. *num.* 12. & *in Bul. Cruciatæ lib.* 1. *§.* 4. *dub.* 4 *num.* 11. Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num.* 11. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 26. Ludouico *à Cruce in Bullam Cruciatæ disp.* 1. *cap.* 5. *dub.* 17. *num.* 6. licitè dispensatum ad oua, & lacticinia posse comedere etiam pisces in eodem prandio.

4 Ratio est, quia priuilegium, aut dispensatio non tollit, quæ alias licita sunt, sed aliquid amplius concedit; vnde cum pisces omnibus concedantur, aduenientе alicui priuilegio de comedendo oua, & lacticinia, non tollitur ipsi facultas comedendi pisces, alioquin priuilegium tolleret, quod alias est licitum.

5 Notanda tamen semper sunt verba priuilegij, aut dispensationis fieri enim potest, quod non contineant verum priuilegium, aut dispensationem, sed solam commutationem, vt si loco piscium concedantur oua, & lacticinia: tunc enim non licet simul cum ouis, & lacticinijs comedere pisces, quia fit commutatio vnius abstinentiæ in aliam abstinentiam, nempe abstinentiæ ab ouis, & lacticinijs in abstinentiam à piscibus.

An comedens lacticinia, & oua in ieiuniis Quadragesimæ absque priuilegio, aut dispensatione satisfaciat præcepto ieiunandi. Decis. 81.

SVMMARIVM.

1 *Edens oua, & lacticinia in ieiunijs quadragesimæ satisfacit præcepto ieiunij.*
2 *Peccat tamen contra præceptum prohibens oua, & lacticinia.*
3 *An toties peccet, quoties comedit oua, & lacticinia.*

1 RESP. affirmatiuè cum Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 11. *num.* 53. Portel *in Dubijs regularib. verbo* Ieiunium *in Addit. nu.* 8. Quia præceptum ieiunandi, etiam in quadragesima, non requirit abstinentiam à lacticinijs, nam non est diuersum, seu non exigit ieiunium diuersum ab eo, quod exigit extra quadragesimam: extra autem quadragesimam non exigit abstinentiam à lacticinijs, & ouis, vt vidimus in superioribus. Neque talis abstinentia præscribitur in ieiunio vllo ecclesiastico; vnde bene, impletur præceptum ieiunij quadragesimalis ab habentibus Bullam cruciatæ cum ouis, & lacticinijs, quia Bulla nihil innouat circa tale præceptum: & vbi etiam adest consuetudo ijs vescendi in dicto tempore quadragesimæ.

2 Quia tamen oua, & lacticinia aliunde prohibentur, ideo ijs vescens absque priuilegio, aut dispensatione, & vbi non adest consuetudo peccabit contra tale præceptum, quamuis satisfaciat ieiunio.

3 An autem toties peccet, quoties comedit, eadem est fere ratio, ac de eo, qui pluries in eodem die comedit carnes, de quo diximus in superioribns. Quia tamen in Cap. *Denique Dist.* 4. vbi præcipitur talis abstinentia, non datur præceptum negatiuum, sed positiuum de exercitio positiuo virtutis talis abstinentiæ, nam vtitur verbo, *Ieiunandi*, quod importat positiuum exercitium virtutis abstinentiæ, ideo probabile est, quod solum peccet, quando prima vice comedit, non autem altera vice, quia iam non amplius, vrget præceptum, cum non possit impleri, nam non potest amplius exerceri pro illa die actus ille abstinentiæ; vt contingit etiam in ieiunio.

An mendicantes ostiatim possint comedere oua, & lacticinia, quæ illis dantur, quando alias sunt prohibita. Decis. 82.

SVMMARIVM.

1 *Ostiatim mendicantes possunt edere oua, & lacticinia, quæ supersunt ijs, qui dant eleemosinam, vbi adest Bullæ cruciatæ.*
2 *Quæ ostiatim acquirunt, sunt necessaria alimenta mendicantium.*

1 DIFFICVLTAS procedit, vbi adest Bulla Cruciatæ; ibi enim communiter per priuilegium Bullæ, quo carent pauperes mendicantes, comedunt in ieiunijs quadragesimæ oua, & lacticinia. Et resp. affirmatiuè cum Henriquez *lib.7 sum.cap.13.num.9* Rodriquez *tom.1. sum. cap.23. in fine* Sanchez *lib.5.Consil.Moral.cap 1.dub.19. n.5.* Trullench *lib.3. in Decal.cap.2. dub.2.n.6.* Qui reducunt hoc ad priuilegium paupertatis, vel ad paruitatem materiæ.

2 Sed vera ratio est, quia cum mendicantes ostiatim non habeant, vnde substententur, nisi ex ijs, quæ ipsis dantur pro eleemosina, quæ non præsumuntur excedere debitam ipsorum substentationem, possunt, quæcunque sint, ea comedere ratione necessitatis, quæ ipsos soluit ab obligatione legis, quia, si cogerentur ab ijs abstinere, subtraheretur ipsis debita substentatio.

An agricolæ, & pauperes existentes in locis, vbi non sunt pisces, siue recentes, siue sale conditi, aut assi, possint comedere lacticinia, & oua, si facile possint ea habere, quando prohibentur. Decis. 83.

SVMMARIVM.

1 *Agricolæ, & pauperes, vbi non sunt pisces, possunt edere lacticinia in ieiunijs, quando prohibentur.*
2 *Cur in tali casu lacticinia non censeantur prohibita ab ecclesia.*
3 *Possunt etiam ministrari domesticis, & operarijs colentibus agros.*
4 *An sit petenda dispensatio.*
5 *Quid dicendum, quando pisces haberi possunt, sed difficile, & cum graui expensa.*

1 AFFIRMATIVE respondent Sanchez *lib.5.Consil. Moral. cap.1. dub.19. num. 4.* citans Henriquez *lib. 7. sum. cap. 13. num.9.in fine*, & asserens sic sentire doctos Recentiores. Trullench *lib.3.in Decal.cap.2. dub. 7. num. 6.* Quæ opinio mihi probabilis videtur.

2 Et ratio desumi potest ex intentione Ecclesiæ, quæ non intendit ieiunium adeo rigorosum, quale esset cum abstinentia à piscibus, sed cum prohibeat carnes, oua, & lacticinia, relinquit pisces in subleuamentum naturæ: vnde cum ipsi desunt, adest sufficiens motiuum interpretandi eius voluntatem, quod concedat oua, & lacticinia. Quod etiam ex eo colligitur, quia approbat consuetudines illorum locorum, in quibus, ob penuriam piscium, in quadragesima adhibentur oua, & lacticinia.

3 Vnde sequitur, quod in tali casu ministrari possint oua, & lacticinia domesticis, atque operarijs, qui agros colunt, vt docet Sanchez *citatus*, asserens, re agitata, ita fuisse resolutum à multis viris doctis suæ societatis; militat enim eadem ratio, quia nimirum ieiunium euaderet nimis rigorosum, excedens mensuram illius abstinentiæ, quam præscribit Ecclesia.

4 An autem in tali casu petenda sit dispensatio. Resp. Sanchez cum Henriquez, & prædictis Recentioribus, securius esse eam

eam petere; at vbi res est clara, non opus esse dispensatione, quod notare debent rurales Parochi.

5 Et hoc etiam extendendum est, quando pisces difficile haberi possunt, aut non nisi cum magno pretio, quia tunc moraliter idem est, ac si haberi non possent, quia nimis incommodum esset eos procurare.

An iter agẽtes posſint in ieiuniis, quando prohibentur, edere oua, & lacticinia, ſi non inueniant piſces. Deciſ. 84.

SVMMARIVM.

1 *Iter agentes possunt in omnibus ieiunijs comedere lacticinia, si non habent pisces.*
2 *Tunc non censentur lacticinia ab Ecclesia prohiberi.*
3 *Debet tunc tolli scandalum, & quomodo tollendum.*

1 AFFIRMATIVE respondet Sanchez *lib. 5. Consil. Moral. cap. 1. dub. 19. n. 7.* addens; hos esse admonendos à confessarijs, ne peccent ex conscientia erronea. Sed insuper etiam est aduertendum, ne adsit scandalum, quia tunc deberent abstinere, aut curare, ne scandalum oriatur.

2 Militat enim in hoc eadem ratio, quod censeatur Ecclesia eatenus prohibere lacticinia, quatenus adsunt pisces in subleuamentum, nam non censetur velle ieiunium adeo rigidum, vt iam diximus, quod specialiter habet locum respectu iter agentium, qui ob labores itineris indigent maiori subleuatione: vnde, quando non adsunt pisces, censetur relinquere oua, & lacticinia.

3 Sed quæres, an ad tollendum scandalum sufficiat dicere, quod Confessarius, aut viri docti ita docuerunt. Resp. sufficere, si tamen constet, quod id seriò dicatur, & non ad velandam gulam, & id dicens sit persona, quæ exteriori videatur mereri, vt ei fides adhibeatur. Per hoc enim adhibetur id, quod sufficit ad scandalum tollendum; vnde si non tollatur, fiet scandalum passiuum imputandum ei, qui scandalizatur.

An, quando in ieiuniis prohibentur oua, liceat comedere panem biſcottum, vulgò cantuccio. *Deciſ. 85.*

SVMMARIVM.

1 *Qui negent, licitum esse panem biscottum in ieiunijs, quando oua prohibentur.*
2 *Est licitus.*
3 *Oua absorbentur in pane biscotto, & non æstimantur.*
4 *Panis biscottus est licitus in ieiunijs in quacunque quantitate.*

1 NEGATIVE respondent Io. à Cruce *par. 1. Direct. conscient. præcep. 3. ar. 4. dub. 8. concluſ. 4. in fine* Vega *tom. 1. ſum. cap. 14. Caſu 9.* Rodriquez *par. 1. ſum. cap 23. ante 1. concluſ.* qui tamen ratione paruitatis materiæ prohibitæ, quæ ingreditur panem biscottum, excusat à mortali. Horum fundamentum est, quia huiusmodi panis fit cum admixtione ouorum, vnde, cum sint prohibita oua, erit etiam prohibitus huiusmodi panis biscottus.

2 Hoc tamen non obstante posse licitè adhiberi in his ieiunijs huiusmodi panem biscottum, etiam si alias sint oua prohibita, docent Ledesma *tom. 2. ſum. tract. 27. cap. 2. difficul. 5 poſt 3. concluſ.* ver. *A eſta difficultad.* Villalob. *tom. 1. ſum. tract. 23. difficul 7. num. 3.* Diana *par. 1 tract. 9. de ieiunio Reſol. 31.* ver. *Igitur & propter,* Bossius *ſect. 4. de Iubileo Caſu 18. num. 138.* Trullench *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 3. num. 8.* nempe ratione consuetudinis, quæ sufficit, vt id censeatur licitum: & ratione paruitatis materiæ, quia vnum ouum sufficit pro decem biscottis.

3 Existimo igitur, siue adsit consuetudo, siue non, licitum esse, vti in his ieiunijs huiusmodi pane biscotto, quia enim quantitas oui, quæ admiscetur est valde parua, ita absorbetur à quantitate panis, vt nullum vestigium ipsius appareat, sicut apparet in iure substantia carnis, & in alijs pulmentis, & edulijs substantia carnis, aut ouorum admixta; vnde huiusmodi panis se habet, ac si non esset admixta substantia oui, quia moraliter nec censetur ex ipsa constare, cum non in gredia-

tur vt pars constitutiua ipsius, sicut ingreditur in panem, vulgo *Pasta reale*, sed ad aliqualiter attemperandam materiam, ex qua fit.

4 Ex quo sequitur, quod liceat ijs vti in quacunque quantitate, quamtumuis magna, quia licet tunc quantitas ouorum notabilis esset seorsim sumpta, immixta tamen huiusmodi pani semper est exigua, & ita absorpta in substantia panis, vt nunquam censeatur quis vesci ouis, quia nunquam adhibetur cibus prohibitus, prohibentur enim oua, prout sunt moraliter oua, & cibi, qui constant ex ipsis, vt ex parte componente, non autem id, quod non est moraliter ouum, nec constat ex ouo, vt ex parte constitutiua. Et valet, quod id, quod non est prohibitum in parua quantitate, nec etiam est prohibitum in magna quantitate, quia non prohibetur ratione quantitatis, sed ratione qualitatis, quæ est eadem tam in magna, quam in parua quantitate.

DE REFECTIVNCVLA VESPERTINA.

An, & quomodo in die ieiunii licita sit serotina collatio simul cum vnica comestione. Decis. 86.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium ecclesiasticum requirit ad sui essentiam vnicam tantum comestionem.*
2 *Hæc vnica comestio non est præscripta à iure, sed a consuetudine.*
3 *Supra vnicam comestionem est licita vespertina refectiuncula.*
4 *Consuetudo eam facit licitam.*

1 PRÆTER abstinentiam à quibusdam cibis vetitis ab Ecclesia in die ieiunij, necessaria est pro saluando ieiunio ecclesiastico vnica tantum comestio, alioquin, si esset multiplex, solueretur ieiunium ab Ecclesiæ præceptum. Et ita docent communiter omnes Doctores Abbas *in Rubr.* De *obseruat. ieiun. num.* 3. Præposit. *in Cap. Denique num.* 21. *Dist.* 2. Couaruuias *lib.* 4. *variar. cap.* 20. *num.* 11. Cenedo *in quæst. Canon. q.* 1. *init.* Abulens. *q.* 165. *in cap.* 6. *Matth.* Medina *de ieiunio q.* 1. *littera* D. Syluester *verbo* Ieiunium *q.* 3. Tabiena *ibid. num.* 3. Angelus *num. item* 3. Caiet. *vers. Vnica demum comestio* Gabriel *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 5. Lopez *par.* 2. *Instruct. cap.* 112. ver. *Quæritur sexto*, Angles *in Florib. de ieiunio q.* 9. *ar* 2. Rodriquez *tom.* 1. *sum. cap.* 23. *init.* Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 9. *q.* 1. Villalob. *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 1. *num.* 3. Facundez *lib.* 1. *de* 4. *præcep. Eccles. cap.* 4. *num.* 1. Io. à Cruce *par.* 1. *Direct. conscient. præcepto* 3. *ar.* 4. *dub.* 8. *num.* 1. & alij plures cum D. Th. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 3.

2 Hæc autem præscriptio vnius comestionis tantum, in iure canonico non habetur, vt notant plures ex citatis Doctoribus, sed tantum ex consuetudine vniuersalis ecclesiæ, quæ, quia præscribit modum comedendi in die ieiunij ab ecclesia præcepti, & interpretatur mentem legislatoris, habet vim obligandi tanquam ea, quæ est de aliquo necessario pro obseruatione ieiunij, quod obseruari non potest, nisi circa modum comestionis habeatur aliqua præscriptio.

3 Cum hac tamen vnica comestione est licita serotina refectiuncula, seu collatio, vt omnes item communiter docent, præsertim Abbas *citato num.* 3. *in Rubr.* De *obseruat. ieiun.* Couaruuias *lib.* 4. *variar. cap.* 20. *num.* 11. ver. *De illo vero*, Cenedus *par.* 1. *Collect. tit.* 23. *Glos.* 3. *num.* 1. Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 6. D. Antonin. 2. *par. tit.* 6. *c.* 2. *§* 9. ver. *Vnde nota* Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 12. *&* 14. Medina *Cod. de ieiunio tit. de horis refect.* ver. *His non obstantibus*. Angles *in Florib. q.* 9. *de ieiunio ar.* 2. *difficul.* 4. Medina *par.* 1. *instruct. cap.* 14. *§.* 10. ver. *Sigue se mas*, Alcozer *in sum. cap.* 24. ver. *Por hazer.* Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 5. *concl.* 7. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 8. *q.* 4. Syluester *verbo* Ieiunium *num.* 10. ver. *Tertium de collatione*, Beia *par.* 1. *Respon. casuum conscient. casu* 3. *init.* Lopez *par.* 2. *Instruct. cap.* 112. ver. *De collat.* Llamas 3. *par. Methodi cap.* 5. *§.* 24. Facundez *lib.* 1. *de quarto præcep. Eccles. cap.* 4. *num.* 12. Rosel. *verbo* Ieiunium *num.* 13. Armilla *num.* 1. Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *dub.* 2 *num.* 11. Villalobos *par.* 1 *sum. tract.* 23. *difficul.* 7. *num.* 1. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 6. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium

nium *cap.* 1. *num.* 4. Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num.* 4.

4 Cum enim consuetudo, vt diximus *num.* 2. præscripserit modum comedendi in die ieiunij, potuit etiam introducere huiusmodi serotinam refectiunculam tanquam aliquid accessorium vnius comestionis, quia pertinet ipsa quoque ad præscriptionem modi comedendi in die ieiunij. Et ideo, cum consuetudo sit ipsa lex pro taxatione, & præscriptione cibi in die ieiunij, licite eam sequimur, non secus, ac sequamur legem.

Ex quo fine adhibeatur in die ieiunii serotina refectiuncula. Decis. 87.

SVMMARIVM.

1 *Finis serotinæ refectiunculæ est mensura, qua ipsa mensurari debet.*
2 *Qui doceant vespertinam refectiunculam esse introductam ratione medicinæ.*
3 *Qui velint introductam ob substentationem naturæ.*
4 *Modo adhibetur ad substentationem naturæ.*
5 *Ieiunium non debet impedire functiones naturæ, atque adeo debet moderatè macerare.*
6 *Vespertina refectiuncula est necessaria ob congruam substentationem naturæ.*

---

1 NON potest commodè explicari, quid liceat, vel non liceat circa serotinam refectiunculam, nisi statuamus, ex quonã fine adhibeatur. Cum enim finis sit mensura legis Cap. *fin.* De *præbendis*; & l. *In aqua*, *ff.* De *acquiren. rer. dom.* atque adeo etiam consuetudinis, quæ iam transijt in legem, ita vt laxari, & restringi debeat, imo etiam tolli iuxta exigentiam finis, sequitur, quod in serotina refectiuncula ea permitti, vel negari debeant, quæ exigit finis permitti, vel negari.

2 Quidam putant, introductam fuisse ratione medicinæ, ne potus noceret, aut ad conciliandum somnum. Ita Cajet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 6. *in solut.* 2. & 3. *dubij*, vbi etiam vult, quod nec de facto liceat vti vespertina refectiuncula ad substentationem, sed tantum per modum medicinæ Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 5. *concluf.* 7. Villalobos 1. *par. sum. tract.* 23. *difficul* 7. qui tamen vult, quod ex consuetudine modo licita sit etiam in ordine ad substentationem.

3 Alij verò putant, introductam fuisse ob substentationem naturæ, & proinde in hunc finem posse adhiberi. Ita Abulens. *q.* 170. *in cap.* 6. *Matth.* Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 13. ver. *Dixi etiam*, Sylvester *verbo* Ieiunium *num.* 10. ver. *Tertium*, Armilla *num.* 1. Rosella *num.* 13. Medina Cod. De *ieiunio q.* 8 Lessius *lib.* 4. *de iust. & iure cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 11. Tolet. *lib.* 6. *sum. c.* 2. *num* 5. Filliucius *par.* 2. *tract.* 27 *cap.* 2. *n.* 25. Medina *cap.* 14. *sum.* §. 10. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 8. *q.* 1. Hieronymus Perez *par.* 1. *sum. theol. præcep.* 3. §. *de ieiunio* Basseus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 1. *num.* 9. Facundez *lib.* 1. *præcep.* 4. *Eccles. c.* 4. *n.* 12. Fernandez *par* 2. *Exam. theol. moral. cap.* 7. §. 2. *num* 9. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap.* 1. *num.* 4. Bizozer. *in sum. par.* 4. *de* 3 *præcep. cap. vlt. memb.* 2. *num.* 3. ver. *Sed* Cajet. Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium *num.* 3.

4 Quicquid tamen sit de prima introductione vespertinæ refectiunculæ, existimo, modo certum esse, quod adhibeatur ad aliqualem substentationem naturæ, & in subsidium vnicæ refectionis præscriptæ in die ieiunij, vt pote quia non sufficiat pro commoda substentatione naturæ eo quod sine tali refectiuncula non possit commodè implere suas functiones. Et in hunc finem adhibetur communiter ab omnibus, etiam à viris timoratæ conscientiæ.

5 Et quod consuetudo respiciat hunc finem, non solum constat ex praxi vt modo dicebamus, sed etiam ex ratione, quæ facit rationabilem ipsam consuetudinem, & necessariam ipsam refectiunculam, atque adeo quod consuetudo ipsam permittens sit necessaria. Ieiunium namque ita temperari debet, vt sit quidem maceratiuum corporis, exhibeat tamen congruam substentationem naturæ; & vt substentatio congrua sit, debet esse talis, vt tantum nutriat naturam, vt possit functiones suas facere. Quod si ita debilitaretur, vt impediretur in suis functionibus, ieiunium excederet intentionem Ecclesiæ in macerando corpore.

6 Quia autem, vt plurimum vniuscuiusque complexio, aut est ex robustis, aut ex debilioribus, ideo vnica tantum comestio non potest opportunè naturam alere in ordine ad proprias functiones; nam si robu-

robusta est complexio, statim cibus vnius comestionis concoquitur, & remanet natura debilis in ordine ad suas functiones. Si vero complexio sit debilis, non potest in illa vnica comestione nimio cibo onerari, & si oneretur, difficilè concoquitur: vnde debilitatur, nec potest satis commodè fungi proprijs operationibus. Hinc necessarium est, supra illam vnicam comestionem, aliquod subsidium ad substentandam naturam, quod consistit in vesperina refectiuncula.

An quantitas vespertinæ refectiunculæ in die ieiunii sit mensuranda iuxta regionis, ac personarum diuersitatem. Decis. 88.

SVMMARIVM.

1 *Quantitas vespertinæ refectiunculæ mensuranda iuxta diuersitatem locorum, & personarum.*
2 *An talis doctrina inseruiat pro praxi.*
3 *An in frigidioribus regionibus plus cibi concedi possit in serotina refectiuncula.*
4 *Non benè quantitas vespertinæ refectiunculæ relinquitur determinanda iuxta personarum, & locorum diuersitatem.*

1 AFFIRMATIVE respondent Azor. 1. *par. lib.* 7. *cap.* 8. *q.* 8. Filliucius *trac.* 27. *par.* 2. *num.* 31. Reginal. *tom.* 2. *Praxis Fori pœnit. lib.* 4. *num.* 185. Laiman *lib.* 4. *theol. moral. tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 9. ver. *Quod attinet ad quantitatem*. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap.* 1. *num.* 4. Addit autem, non esse determinandam quantitatem, sed relinquendam conscientiæ vniuscuiusque. Quod mihi non placet, quia hoc esset, inuoluere conscientiã scrupulis infinitis. Ratio huius sententiæ est, quia cum aliæ sint regiones frigidiores, aliæ calidiores, potest in frigidioribus sumi maior quantitas. Similiter etiam aliquæ personæ indigent maiori cibo propter corporis constitutionem, vt qui sunt prouectiores ætate &c.

2 Hæcopinio non inseruit pro praxi, nam adhuc opus esset secundum ipsius doctrinam, formare diuersas regulas pro diuersis regionibus, & personis, quibus regularetur vespertina refectiuncula, imo singulas pro singulis: vnde dat locum scrupulis, quia semper posset dubitari, an regula formata esset recta, & iuxta veram exigentiam loci, vel personæ.

3 Neque probatur, quod in frigidioribus regionibus plus cibi concedi possit, alioquin in singulis regionibus plus cibi concedi posset in hyeme, quam in æstate, & tamen experientia docet, quod in æstate complexio magis debilis est, quia facilius spiritus calore resoluuntur, vnde etiam indiget maiori cibo, & per ieiunia magis maceratur.

4 Deinde relinquere quantitatem vespertinæ refectiunculæ indeterminatam, & iuxta regionis, vel personæ diuersitatem determinandam, dat occasionem, vt plures nimium sibi indulgeant, sibi facile persuadentes, quod maiori, & maiori quantitate indigeant.

An quantitas cibi in vespertina refectiuncula sit mensuranda iuxta regionis consuetudinem. Decis. 89.

SVMMARIVM.

1 *In quantitate vespertinæ refectiunculæ in die ieiunij attendenda est consuetudo.*
2 *Consuetudo sicut introduxit vespertinam refectiunculam, ita etiam præscribit debitam quantitatem illius.*
3 *Difficile attendi potest consuetudo in vespertina refectiuncula.*

1 AFFIRMATIVE respondent Caiet. *in summa* verbo *Ieiunium* §. 1. Nauar. *in Manuali cap.* 21. *num.* 13. Tolet. *lib.* 6. *c.* 2. *num.* 6. Syluester *verbo* Ieiunium *nu.* 10. Lessius *lib.* 4. *de iust. & iure cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 11. Molfesius *in sum tract.* 10. *cap.* 3. *num.* 44. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 3. *n.* 9. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiuniũ *cap.* 1. *num.* 4. Bizozer. *in sum. par.* 4. *de* 3. *præcep. Decal. cap. vlt. memb. vlt. num.* 3. ver. *Sed Caiet.* Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num.* 4. Bonacina *disp. vlt. De legib. q.* 1. *punc.* 3. *num.* 2. Cenedo *in quæst. canon. q.* 1. *num.* 4. Fernandez *par.* 2. *Exam. theol. c.* 8.

§. 2.

§. 2. *num.* 9. Diana *par.* 1. *Resol. moral. tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 1. ver. *Secundo respondetur* Bossius *sect.* 4. *de Iubileo Casu* 18. *num.* 149. Qui tamen limitant ad consuetudinem, quæ viget apud timoratos viros.

2 Et hæc opinio habet sufficiens fundamentum, quia sicuti consuetudo introduxit, & facit licitam huiusmodi vespertinam refectiunculam, ita etiam potest quantitatem ipsius præscribere tanquam licitam. quia cum vnica comestio in die ieiunij sit de iure positiuo ex consuetudine, potest etiam consuetudo contra huiusmodi ius prævalere non solum quò ad vespertinam refectiunculam, sed etiam quò ad quantitatem.

3 Atque speculatiuè loquendo vera est hæc sententia, sed ad praxim deseruire non potest, quia non constat de quantitate determinata per consuetudinem; nam si loquamur de viris timoratæ conscientiæ, neque etiam in eodem loco conueniunt, nam alij plus, alij minus sumunt, vel quia sunt diuersæ complexionis, vel quia magis, vel minus rigorosè ieiunia seruant, vel ex aliqua alia causa. Vnde si attendenda esset consuetudo, quilibet incertus esset, in quanam quantitate deberet sumere vespertinam refectiunculam, nam non esset maior ratio, cur hos potius, quam illos sequeretur.

An in vespertina refectiuncula in die ieiunii liceat sumere quartam partem cœnæ. Decis. 90.

SVMMARIVM.

1 *Qui doceant, quartam partem cœnæ posse sumi in vespertina refectiuncula.*
2 *Quarta pars habetur pro modico.*
3 *Concedentes octo vncias, concedunt vt plurimum quartam partem cœnæ in serotina refectiuncula.*
3 *Qui parce cœnant, non debent adstringi ad quartam partem in refectiuncula serotina.*
4 *Parcitas cœnæ non præiudicat ieiunantibus, quin possint sumere totam cœnam, si non excedat.*
5 *Qui plurimum comedunt in cœna, non possunt sumere quartam partem in refectiuncula.*
6 *Quinam possint illam sumere.*

---

1 QVOD possit sumi pro vespertina refectiuncula in die ieiunij quarta pars cœnæ, ita vt, nisi notabiliter excedatur dicta quarta pars, non violetur ieiunium, docet Reginal. *tom.* 1. *Praxis Fori Pœnit. lib.* 4. *c.* 14. *dub.* 10. *num.* 185. Laiman *lib.* 4. *theol mor. tract* 8. *cap.* 1. *num.* 9. ver. *Quod attinet ad quantitatem* Filliucius *tom.* 2. *tract.* 26. *par.* 2 *cap.* 3. *q* 7. *num.* 33. asserens, ita determinatum fuisse in celebri Academia theologorum.

2 Probat autem Filliucius, quia in cæteris rebus quarta pars censetur modica, vt in ommissione missæ, in ommissione horæ canonicæ. Vnde etiam in huiusmodi refectiuncula solet apponi quarta pars panis, quæ in consueta cœna sumi solet, & etiam quarta pars eduliorum, vt tres vnciæ ex duodecim, quæ sumerentur. tum quia etiam in iure modicum sumitur pro quarta parte.

3 Sed licet quarta pars possit haberi pro modico in comparatione ad totum, hæc tamen sententia non placet pluribus Doctoribus præsertim Turriano *in disp. select. centur.* 2 *dub.* 94. Dianæ *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 1. ver. *Quid ego sentiam*, qui eam nimis laxam vocat, quod non video, quomodo secùndum ipsum possit dici vniuersaliter. Cum enim concedat octo vncias pro refectiuncula vespertina, concedit vt plurimum quartam partem; quia cœnæ consuetæ non excedunt vt plurimùm triginta duas vncias. Nec etiam placet Bossio *sect.* 4. *de iubileo casu* 18. *num.* 147.

4 Mihi autem probabilis esset, si posset vniuersaliter ad praxim deduci. Sed quibusdam nimium cibum concedit, & alijs minimum. Sunt enim aliqui, qui in consuetis cœnis vix septem, aut octo vncias cibi sumunt: vnde determinare pro ipsis quartam partem cœnæ pro refectiuncula, esset nimis rigorosum, & ieiunium ipsis redderetur nimis maceratiuum. Et quamuis in ieiunio debeat subtrahi cibus, ita vt refectiuncula non sit cœna, hoc tamen locum non habet, quando quis consueuit pro cœna illam tantum quantitatem cibi sumere, quæ non excedat consuetam re-

fe-

fectiunculam ieiunij, quia quod quis parcus sit in cœna, non debet ipsi præiudicare in ieiunio, quasi teneatur vti minore quantitate, siquidem regulariter se gerit in quantitate cibi, ac si ieiunaret.

5 Deinde alij, qui plures libras cibi sumunt in qualibet cœna, possent in vespertina refectiuncula sumere quartam partem, quæ de se esset satis competens cœna pro quocunque alio. Et quamuis illis, qui solent multum comedere, possit concedi amplior refectiuncula vespertina, debet tamen esse intra terminos refectiunculæ, ita vt nõ possit moraliter censeri communis, & regularis cœna.

6 Itaque prædicta opinio potest tantum habere locum respectu eorum, qui consueuerunt, sumere cœnam moderatam, quia tunc quarta pars illius potest moraliter censeri refectiuncula, quatenus est quid modicum non solum respectiuè ad totam cœnam, sed etiam in se, & accedit ad illam quantitatem, quæ probabiliter solet assignari vt licita pro tali refectiuncula. Ex quibus constat, Turrianum *supracit.* irrationabiliter more suo vocare suprad ictam sententiam scandalosam, temerariam, & contrariam bonis moribus.

Quænam quantitas determinata cibi possit licite sumi in refectiuncula vespertina in die ieiunii. Decis. 91.

SVMMARIVM.

1 *Quantitas trium vnciarum pro refectiuncula vespertina in die ieiunij censetur exigua.*
2 *Quantitas quoque quattuor vnciarum.*
3 *Qui concedant pro refectiuncula vespertina sex vncias; qui septem, & quinã octo.*
4 *Iuxta qualitatem complexionis possunt sumi aut sex vnciæ, aut etiam octo.*
5 *Absolutè octo vnciæ sunt licitæ.*

1 EX ijs, qui determinant præcisam quantitatem cibi, quæ licitè sumi potest in vespertina refectiuncula in die ieiunij, aliqui assignant quantitatem duarum, aut triũ vnciarum, vt Graff. *par.* 1. *Decis. lib.* 2. *c.* 37. *num.* 29. quæ tamen opinio communiter ab omnibus nimis rigorosa censetur: & etiam consuetudo est in contrarium, & fundatur in ratione, quia refectiuncula vespertina introducta est ad mitigandam macerationem ieiunij, & ad tribuendum naturæ aliquod robur, vt possimus consuetis functionibus vacare, duæ autem, aut tres vnciæ vt plurimum non sufficiunt pro hoc fine: quia sunt aliquod minimum & minimum robur naturæ conferre possunt.

2 Alij vero ampliant quantitatem refectiunculæ vsque ad quattuor vncias, vt Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 8 *q.* 9. Sá *verbo* Ieiunium *num.* 8. *in fine*. Homobonus *par.* 1. *Exam. eccles. tr.* 6 *cap* 20. *q.* 90. Victorel *in notis ad Manuale Nauar. num.* 13. Naldus *verbo* Quantitas *num.* 9. ver. *Quo ad ieiunium*, Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *n.* 4. Sed horum quoque opinio rigorosa censetur, quia quattuor quoque vnciæ ita aliquid modicum sunt, vt non possint cõmodè præstare illud beneficium, quod per consuetudinem intenditur, qua huiusmodi refectiuncula introducta est; nec sufficiunt, vt plurimum, vt faciant tolerabilem macerationem ieiunij, & ita eam mitigent, ne impediat consuetas functiones.

3 Itaque alij eam adhuc ampliant: asserunt enim, posse pertingere vsque ad sex vncias, vt Filliucius *tom.* 2. *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 3. *q.* 7. *num.* 32. Villalobos *tom.* 1. *sum. tract.* 23. *dub.* 7. *num.* 4. & alij satis communiter. Alij etiam ampliant vsque ad septem vncias, vt Hieronimus Perez *in sum. par.* 1. *præcepto* 3. *S. De ieiunio*. Insuper octo vncias concedunt Facundez *lib.* 1. *de quarto præcepto Eccles. cap.* 4. *num.* 13. & 19. asserens, Suarez quoque fuisse huius opinionis, Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 1. ver. *Quid ego sentiam*, qui addit ver. *Sed cum quantitatem* - huiusmodi opinionem brachijs expansis esse sustinendam. Sancius *in select. de Sacram. disp.* 52. *num.* 7. Io. Henriquez *in Compendio Casuum moral. cap.* 18. *num* 2. & 3. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 9.

4 Has tres posteriores opiniones probabiles puto, ita vt quælibet ipsarum ad praxim tuta conscientia reduci possit, & possit quilibet sex, aut septem, aut etiam octo vncias sumere, prout suæ complexioni necessarium putauerit. Tota enim ista quantitas non excedit terminos refectiunculæ, & haberi potest pro aliquo modico in comparatione ad regularem

cœ-

cœnam; & alioquin necessaria est, ita vt minor regulariter non sufficeret pro subministrandis aliquibus viribus naturæ, vt possit quilibet functionibus suis vacare.

5 Absolutè autem, qui nulla habita ratione complexionis sumeret octo vncias, non damnarem peccati saltem mortalis, quia ad summum parum excederet debitam mensuram, si illa esset sex tantum vnciarum: qui tamen excessus secundum supradictos Doctores etiam licitus est. atque in rebus moralibus moraliter procedendum est, & omnia pensanda secundum quamdam prudentem æstimationem.

An in vigilia Natiuitatis Domini vespertina refectiuncula possit esse maior consueta. Decis. 92.

SVMMARIVM.

1 *In vigilia Natiuitatis Domini non potest sumi amplior refectiuncula secundum aliquos.*
2 *Potest sumi secundum alios, vbi adest consuetudo.*
3 *Absolute secundum alios potest sumi.*
4 *Ieiunium vigiliæ Natiuitatis Domini est ieiunium lætitiæ, ideo amplior refectiuncula conceditur.*
5 *Vnde colligatur, quod sit ieiunium lætitiæ.*
6 *Refectiuncula vespertina in vigilia Natiuitatis Domini potest esse duplo maior solito.*
7 *Quid dicendum, si Natiuitas celebretur Feria secunda, & ieiunetur sabbato præcedenti.*

1 NEGATIVE respondent Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 15. Rodriquez *tom.* 1. *sum. cap.* 23. *num.* 10. Angles *in Florib. tract. de ieiunio q.* 9. *ar.* 2. *difficul.* 4. *dub.* 1. Anton. Berrar. *c.* 22. *sum. num.* 23. Pedraza *præcep.* 3. *Decal.* ver. *Notando bien*, Bossius *sect.* 4. *de iubileo Casu* 18. *num.* 160. quia nimirum cum adhuc vigeat præceptum ieiunij, seruanda est debita mensura refectiunculæ, alioquin transiret in cœnam.

2 Cenedus autem *in quæst. Canon. q.* 41. *num.* 5. Medina *par.* 1. *sum. cap.* 14. *§.* 10. Io. Sanchez *in select. de sacram. disp.* 52. *num.* 10 qui plures alios citant, qui tamen solum docent, posse sumi refectiunculam largiorem. Et hos videtur sequi Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 3. dicunt, in locis, vbi adest consuetudo, neque Prælati reclamant, sed potius Prædicatores, & Confessores sequuntur consuetudinem, posse in refectiuncula sumi ex fructibus, quantum libuerit; secus autem vbi non adest consuetudo. Sed non placet, quod ex fructibus possit sumi, quantum libuerit, alioquin posset refectiuncula transire in amplam cœnam, & solui omnino ieiunium. Quod autem fiat absque peccato ratione consuetudinis, dici non potest, quia omnes sentiunt, esse ieiunandum, & hoc intendunt, dum volunt seruare præceptum Ecclesiæ, & tamen faciunt contra formam ieiunij præscriptam ab Ecclesia.

3 Absolute ergo alij docent, posse sumi refectiunculam in maiori quantitate consueta, vt Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap* 8. *q.* 8. qui vult posse sumi duplo maiorem. Medina *par.* 1. *Instruct. cap.* 14. *§.* 10. Beia *par.* 1. *Casu* 3. ver. *Adde ecclesiam* Villalobos *to.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 7. *num.* 5 Llamas *par.* 3. *sum. cap.* 5. *§.* 25 Ledesma *par.* 2. *sum. tract.* 27. *cap.* 2. *difficult* 5 ver. *Digo lo segundo*. immediate *ante* 5. *concluf.* Facundez *præcept.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 19. qui vult, posse esse duplo maiorem Filliucius *tom.* 2. *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 2. *num.* 34. Bonacina *Disp. vlt. de præcept. Eccles q.* 1. *punc.* 3. *num.* 2. ver. *Sed mihi*. Diana *par* 1. *tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 35. ver. *Quid ego* & *par.* 5. *tract.* 15. *Miscel. Resol.* 12. Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium *num.* 4. Sanchez *lib.* 5. *Consil. Moral. cap.* 1. *dub.* 26. *num.* 1. qui ait, posse esse triplo maiorem, Lopez 2. *par. Instruct. cap.* 112. Ludouicus à S. Io. *par.* 1. *sum. tract. de ieiunio ar.* 12. Pontius *lib.* 5. *de Matrimonio cap* 8. *num.* 2. Sancius *in select. de sacram. disp.* 52. *num.* 10: vbi etiam alios citat: & vult cum alijs etiam ex præcitatis Doctoribus, vt dictum est, quod possit vsque ad saturitatem sumi de rebus consuetis, Turrian. *in sum. par.* 1. *cap.* 256. *dubio* 38. *concluf.* 3. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 9. Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num.* 4.

4 Hæc tertia sententia absolutè probabilior est. Quia sicuti Ecclesia in die Natiuitatis, si sit dies Veneris, aut Sabbati, concedit ob lætitiam festi, vt possimus comedere carnes: ita etiam ieiunium vigiliæ erit ieiunium lætitiæ, quia vigilia

vt

vt quid accessorium sequitur conditionem festi, & participat in prærogatiuis ipsius, salua tamen substantia vigiliæ. Vnde tanquam in ieiunio lætitiæ concedenda est latior refectiuncula, vt in hoc participet conditionem festi.

5 Quod etiam ex praxi constat, nam regulariter solent omnes in refectione diei lautioribus cibis celebrare ieiunium, ad ostendendum, quod sit quoddam ieiunium hilare ratione festi. Similiter etiam, ad hoc ipsum ostendendum, Ecclesia speciali modo celebrat officium illius Vigiliæ, nam à laudibus incipit celebrare sub ritu duplici, qui est modus solemnis, & lætitiæ accommodatus. Martyrologium solemniter annunciatur, & omnia lætitia sunt plena: vnde etiam ieiunio conuenit propria lætitia.

6 Sed quæres, quam amplior possit esse vespertina refectiuncula. Resp. mihi probabile videri, quod possit esse duplo maior consueta. Si quis tamen excederet, dummodo excessus non esset valde notabilis, non damnarem peccati, quia sicut lætitia facit, vt possit refectiuncula esse maior, ita etiam facit, vt non habeatur ratio aliqualis excessus.

7 An autem, quando vigilia Natiuitatis, incidit in sabbatum, & festum in Feria secunda, liceat sumere ampliorem Refectiunculam. Negat Bossius *sect. 4. de Iubil. Casu* 18. *n.* 156. quia non adest consuetudo; Sed affirmant Sanchez *lib.* 5. *Consil. Moral. cap.* 1. *dub.* 26. *n.* 3. Sancius *in select. de sacram. disp.* 52. *num.* 10. Turrian. *par.* 1. *sum. cap.* 256. *dub.* 38. *concluſ.* 4. quia hoc est priuilegium talis ieiunij pro tali festo, vnde sequitur ipsum ieiunium in quocunque die fiat. Imo trahit vt magis dignum ad se alia ieiunia: & ideo hoc esset licitum etiam si in dicta die esset ieiunium quatuor temporum. Et hoc mihi probabilius videtur.

Quid dicendum de ieiunio Paschatis, & Pentecostes. Decis. 93.

SVMMARIVM.

1 *Quando secundum Filliucium liceat in vigilia Paschatis sumere vespertinam refectiunculam ampliorem.*
2 *Absolutè licet.*
3 *Etiam in vigilia Pentecostes.*

1 QVO ad vigiliam Paschatis admittit ampliorem refectiunculam vespertinã Filliucius *tom.* 2. *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 2. *num.* 34. vbi adest consuetudo assistendi officio nocturno tempore, quia nimirum putat, quod in vigilia Natiuitatis Domini sit licita amplior refectiuncula, quia adsit consuetudo assistendi officio noctis. Et vbi adest consuetudo docet Facundez *lib.* 1. *de* 4. *præcep. cap.* 4. *num.* 19.

2 Sed absolutè tenendum est cum Lublino *in summa, verbo* Ieiunium *num.* 4. Quod etiam docet Azorius *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 8. *q.* 8. quod licita sit, quia nimirum tale ieiunium sit ieiunium lætitiæ. Lætitia enim Paschatis incipit in ipsa vigilia, in qua, non præparatio ad festum resurrectionis, sed ipsa resurrectio celebratur, cantatur missa solemnis in paramentis albis, cantatur Alleluia, cantatur Himnus Exultet, & omnia plena sunt lætitia: vnde etiam ieiunium debet esse mixtum lætitia, atque adeo cum ampliori refectiuncula vespertina.

3 Idem quoque ob eamdem rationem dicendum puto de vigilia Pentecostes, nam ieiunium quoque ipsius est ieiunium lætitiæ, sicut dies ipse vigiliæ. Vnde est vigilia priuilegiata non secus ac quælibet alia, & quodam modo incipit in ipsa solemnitas festi subsequuturi, & proinde celebratur officium cum paramentis rubeis, quæ omnia indicant solemnitatem specialem coniunctam cum quadam speciali lætitia.

An etiam Religiosis liceat in prædictis diebus sumere ampliorem refectiunculam vespertinam. Decis. 94.

SVMMARIVM.

1 *Non licet religiosis in ieiunijs lætitiæ secundum aliquos sumere ampliorem refectiunculam serotinam.*
2 *Secundum alios licet, quorum sententia est probabilior.*
3 *Quid requiratur, vt possit quis gaudere beneficio consuetudinis.*
4 *Etiam secluſa consuetudine possunt religiosi in his ieiunijs sumere ampliorem refectiunculam.*

1 NEGATIVE respondent Villalobos *tom. 1. sum. tract. 23. difficul. 7. num. 5.* Diana *par. 1. tract. 9. de ieiunio. Resol. 35.* ver. *Sed an talis.* Bossius *sect. 4. de Iubileo Casu 18. num. 160.* Ledesma autem *tom. 2. sum. tract. 27. cap. 2. conclus. 4.* ver. *Digo lo segundo, in fine* dubitat, an hoc religiosis liceat.

2 At licere, tenet Llamas *par. 3. sum. cap. 5. §. 25.* Sancius *in Select. de Sacramentis disp. 2. num. 10.* quam sententiam probabiliorem puto, etiam si hoc non sit firmatum consuetudine.

3 Vt enim possint gaudere beneficio consuetudinis, non est necesse, quod apud ipsos inualuerit, sed sufficit, quod inualuerit apud illam communitatem, cuius ipsi sunt pars, præsertim si sit consuetudo concernens corpus communitatis. Consuetudo autem huiusmodi concernit ecclesiæ corpus, cuius ipsi sunt membra, cum sit circa commune ieiunium indictum ab ipsa ecclesia; vnde & ipsi possunt frui beneficio ipsius.

4 Addo etiam, quod secluſa quacunque consuetudine est etiam licitum ex natura rei cuicunque generi personarum. quia fit licitum ratione diei, in quo incidit ieiunium. quia enim coniungitur cum vigilia talis festi, quæ est vigilia solemnis, & cum lætitia, ideo ieiunium quoque ab vnoquoque cum lætitia celebrari potest.

An, qui vouit ieiunare in vigilia Natiuitatis Domini, Paschatis, & Pentecostes, possit sumere ampliorem refectiunculam. Decis. 95.

SVMMARIVM.

1 *Quando, qui vouit ieiunare in vigilia Natalis, possit sumere ampliorem refectiunculam vespertinam, & quando non, secundum Ledesmam.*
2 *Potest sumere, quando simpliciter vouit ieiunium.*
3 *Non potest sumere, si habuit intentionem in voto non sumendi.*
4 *Si vouit ieiunare sicut in cæteris diebus, potest adhuc sumere.*

1 RESP. Ledesma *par. 2. sum. tract. 27. cap. 2. conclus. 4.* ver. *A esta difficultad.* quod, si vouit ieiunare, sicuti cæteris diebus, non potest sumere ampliorem refectiunculam vespertinam; quia obligatio voti est de iure diuino, vnde tenetur, non obstante consuetudine, ieiunare, sicuti cæteris diebus. Si autem tantum vouit ieiunare, quia intelligitur de ieiunio illo die consueto, potest sumere.

2 Hæc posterior pars non habet aliquam difficultatem, nam certum est, quod vouens ieiunium, vouit sicut consuetum est fieri, & ideo cum in vigilia Natiuitatis Domini possit sumi amplior refectiuncula, censetur cadere sub voto ieiunium cum ampliori refectiuncula, quia cadit eo modo, quo illa die potest fieri.

3 Si tamen vouit, se ieiunaturum, sicut cæteris diebus, nisi habuerit intentionem abstinendi ab ampliori refectiuncula, quia si habuit, non potest eam sumere, non censerem teneri abstinere ab ipsa.

4 In tali enim casu recurrendum est ad interpretatiuam voluntatem, & intentionem; & iuxta ipsam mensuranda obligatio. Si autem respiciatur ad interpretatiuam intentionem, solum per id, quod velit ieiunare, sicuti in cæteris diebus, videtur intendere, quod velit exercere ieiunium secundum præscriptionem, & consuetudinem ecclesiæ: vnde cum in tali die ieiunium possit stare cum ampliori refectiuncula, non obstante, quod sit præscriptum

ptum ab ecclesia, poterit vouens sumere ampliorem refectiunculam. Et ita tenendum censeo cum Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 11. *num.* 65. Bartol. à S. Fausto *lib.* 1. *Thesauri Relig. q.* 151. *edit. vlt. Neapol.* contra Rodriquez *tom.* 1. *sum. cap.* 23. *num.* 10. absolutè negantem.

An in curia Romana possit sumi refectiuncula vespertina in die ieiunii magis ampla consueta. Decis. 96.

SVMMARIVM.

1 *Vespertina refectiuncula ieiunij in curia Romana potest esse amplior.*
2 *Non tamen potest pertingere ad quantitatem cœnæ, licet plurima apponantur.*
3 *Non potest saluo ieiunio induci consuetudo, quod sumatur illa quantitas, quæ sufficeret pro cœna.*
4 *An talis consuetudo Romanæ curiæ possit extendi ad alia loca.*
5 *An, qui est de Romana curia possit extra ipsam vti beneficio talis consuetudinis.*
6 *Loca circumadiacentia Romanæ curiæ an gaudeant beneficio talis consuetudinis.*

RESP. affirmatiuè cum Caietano *in sum. verbo* Ieiunium §. 1. Armil. *num.* 12. Vega *par.* 2. *sum. cap.* 84. *casu* 5 Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap* 8. *q.* 8. Filliucio *tom.* 2. *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 2. *n* 34. Facundez *lib.* 1. *de* 4. *præcep. Eccles. cap.* 4. *num.* 21. Tolet. *lib.* 6. *sum. cap.* 2. *num.* 7. Bossio *sect.* 4. *de Iubileo casu* 18. *num.* 151. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio Resol* 35. ver. *Notandum est*. Molfesio *tract.* 10. *sum. c.* 3. *num* 44. Quia iam consuetudo id licitum fecit. Cum enim consuetudo præscripserit vnicam comestionem, & consequenter pertineat ad ipsam præscribere modum comedendi, vt diximus in superioribus, & proinde potuerit etiam introducere vespertinam refectiunculam, potuit etiam hanc refectiunculam magis, & minus amplam introducere.

2 Est autem adnotandum cum supracitatis Doctoribus, quod licet in huiusmodi refectiunculis plura apponantur ad splendorem, non tamen licet ex omnibus sumere, ita vt deueniatur ad quantitatem cœnæ; sed semper sistendum est in illa quantitate, in qua seruetur mensura refectiunculæ cum illa amplitudine, quæ introducta est in curia Romana. Non enim quò ad hoc fauet consuetudo, quia aliud est, quod fit ob splendorem, & aliud, quod fit in ordine ad refectiunculam: illa enim varietas, & multitudo eduliorum non ordinatur ex consuetudine, vt omnia inseruiant refectiunculæ, sed ad splendorem, & vt quilibet possit in debita quantitate sumere potius ex his, vel illis, prout libuerit.

3 Nec placet, quod docet Bossius *citata sect.* 4. *de Iubileo eodem Casu* 18. *nnm.* 154. quod si refectiuncula in curia Romana pertingeret ad tantam quantitatem, vt fieret cœna, excusarentur ratione consuetudinis, & tolerantiæ Pontificis. Quia de facto talis consuetudo non adest; nec potest rationabiliter introduci saluo ieiunio; quia, vt consuetudo absque abusu introduci possit, debet esse rationabilis, & non potest esse rationabilis, nisi sit conformis prudenti hominum æstimationi. Nemo autem prudens existimabit, quod cum ea quantitate, quæ sufficit ad cœnam, saluari possit ieiunium.

4 Notat autem Diana cum Cenedo *in quæst. Canonicis q.* 41. *num.* 4. Hanc consuetudinem Curiæ Romanæ de sumenda ampliori refectiuncula in die ieiunij, non esse extendendam ad alia loca, quia cum sit specialis Romanæ curiæ, non habet vim in cœteris locis. Quod intelligi debet, nisi sin alijs locis introducta sit, aut nisi adsit rationabilis causa introducendi.

5 Dubium supereſt. An, si quis de Romana curia in die ieiunij absit ab ipsa, possit adhuc sumere vespertinam refectiunculam iuxta consuetudinem curiæ. Resp. affirmatiuè, quia adhuc est aliquis de curia, & manet membrum illius: & proinde potest sequi consuetudinem illius. Et sequitur ex illa doctrina cõmuni, quod leges loci non obligẽt peregrinos ibi existentes, quam tradit Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. disp* 18. *num.* 6. & *tom* 1. *in Decal. lib.* 1. *cap* 12. *num.* 38. citans vtrobique plures alios, & nos inferius citabimus. Vnde si quis lege propria municipali, aut consuetudine soluitur aliqua lege, non tenetur eam seruare. atque adeo, cum is, qui est de curia Romana soluatur per consuetudinem obligatione sumendi vespertinã refectiunculam iuxta consuetudinem aliorum locorum, sed possit eam sumere secundum consuetudinem proprij loci, non

tenetur, cum existit in alijs locis, tali obligationi se subijcere.

6 Et hoc etiam extendendum est ad loca circumadiacentia Romanæ curiæ, quando quis recreationis gratia se ad illa confert, quia licet constituant propriam Diocesim qualis est Tusculana ciuitas, habentur tamen pro suburbijs: vnde in ordine ad eos, qui sunt de Romana curia, non censentur loca distincta.

An exempti, dum sunt extra Romanam curiam permanenter, possint sequi consuetudinem eiusdem curiæ quò ad refectiunculam vespertinam. Decis. 97.

SVMMARIVM.

1 *Probabile est, exemptos non posse sequi consuetudinem Romanæ curiæ in refectiuncula ieiunij, dum sunt permanenter extra curiam.*
2 *Non minus probabile est, posse sequi.*
2 *Exempti sunt membra Romanæ curiæ.*
3 *Exempti nullibi acquirunt diocesim, & quam retineant.*
4 *Solutus à consuetudine proprij loci ab aliqua obligatione, non subijcitur eidem in alieno loco, nisi ibi acquirat superiorem.*

1 VIDETVR negatiuè respondendum, quia dum sunt extra Romanam curiam permanenter, tenentur se conformare consuetudini loci, in quo sunt, præsertim cum sit præscriptio consuetudinis vniuersalis totius Ecclesiæ, & consuetudo Romanæ curiæ sit consuetudo loci particularis.

2 Non minus tamen probabile est, quod possunt adhuc sequi consuetudinem Romanæ curiæ, quia cum sint exempti, & immediate subiecti Romano Pontifici, retinent quamdam vnionem cum ipso tamquam membri cum capite, non solum in ordine ad corpus ecclesiæ vniuersalis, sed etiam in ordine ad Romanam curiam, quia cum exemptio fundetur in aliqua dignitate, ratione dignitatis fiunt membrum Romanæ curiæ, & ratione exemptionis communicant in regimine, quo Romana curia regitur; vnde frui possunt beneficijs talis regiminis; atque adeo etiam consuetudinum, quæ vigent in ipsa, præsertim quando obtineri possunt absq. strepitu iudiciali, & priuato modo.

3 Præterea cum sint exempti, semper ibi manent, vbi degunt tanquam in aliena dioceſi, quam nunquam faciunt sibi propriam: & proinde retinent propriam dioceſim apud curiam Romanam, quia retinent solum Pontificem pro proprio pastore, & ideo possunt adhuc sequi consuetudines propriæ dioceſis, sicut potest sequi quilibet alius, qui tanquam peregrinus est in aliena dioceſi. Quia sicuti non subijciuntur vnquam ordinario loci, ita nec etiam legibus, & consuetudinibus ipsius.

4 Nec obstat, quod in oppositum adducitur, quia ratione exemptionis non subijciuntur consuetudinibus, aut legibus loci, etiam si vniuersales sint, quando alioquin manent soluti consuetudine proprij loci. quia vt subijciantur, deberet superuenire noua obligatio: non est autem, à quo ibi superueniat, cum ibi non habeant superiorem.

An nobilioribus liceat sumere in ieiunio ampliorem refectiunculam vespertinam. Decis. 98.

1 *Nobiliores possunt sumere ampliorem refectiunculam vespertinam in ieiunio.*
2 *Plus macerantur nobiles per ieiunium, quam cæteri.*
3 *Qui sunt delicatioris complexionis possunt sumere ampliorem refectiunculam vespertinam in ieiunio.*

1 RESP. affirmatiuè cum Azor. *tom. 1. lib 7. cap. 8. q. 8 circa finem.* Laiman *lib 4. Theol moral. tract. 8. cap. 1 num. 9* ver. *Quod attinet.* Sancio *in Select. de Sacram. disp 59. num. 9.* Pacun de2 *lib. 1. de 4. præcep Eccles. cap. 4. num. 21.* Diana *par. 1. tract 9. de ieiunio Resol. 1.* ver. *Nota tamen.* Bossio *sect 4 de Iubileo casu 18. num. 151.* Molfesio *tract 10. sum. cap. 3. num. 44.*

2 Ratio est, non solum quia iam consuetudo id obtinuit, vt notant citati Auctores;

res; ſed etiam, quia ieiunium debet eſſe vnicuique proportionatum: vnde quando eſt tam maceratiuum vnius, quam alterius, etiam ſi interueniat aliqua differentia in modo ieiunandi, quę tamen non ſit magnæ conſiderationis, adhuc ſaluatur ratio ieiunij; cum autem nobiliores ſint aſſueti delicatioribus cibis, & pluribus ferculis, plus macerantur per ieiunium, quam cœteri, etiam ſi ſumant ampliorem refectiunculam veſpertinam, quia adhuc eſt maior ipſorum abſtinentia: & ideo, vt ipſis ieiunium tolerabile fiat, concedi poteſt amplior refectiuncula veſpertina, ita tamen vt non perueniat ad talem exceſſum, vt fiat cœna.

3 Quod etiam cum ijſdem Doctoribus extendendum eſt ad eos, qui ſunt delicatioris complexionis, quia cum facilè debilitentur, poſſunt adhibere ampliorem refectiunculam ad vitandam nimiam macerationem ieiunij: quia ieiunium ita debet eſſe medicina animæ per caſtigationem corporis, vt tamen non afferat nocumentum complexioni. Quod præcipuè attendunt ij, qui docent in deſignanda quantitate refectiunculæ veſpertinæ, habendam eſſe rationem perſonarum.

An, qui ſtudiis vacant, poſſint vti in ieiunio ampliori refectiuncula veſpertina. Deciſ 99.

SVMMARIVM.

1 *Qui ſtudijs vacant, poſſunt adhibere in ieiunio ampliorem refectiunculam veſpertinam.*
2 *Studium valde debilitat.*
3 *Qui tota die ingenio laborant, poſſunt paulò amplius ſe reficere in veſpere.*

1 AFFIRMATIVE reſpondendum eſt cum Laiman *lib. 4. Theol. mor. tract. 8. cap. 1. num. 9.* ver. *Quod attinet. in fine.* Llamas *par. 4. Methodi cap. 5. §. 24.* Debet autem intelligi de illis, qui continuo ſtudijs vacant, ita vt inſumant in ſtudio totum illud tempus diei, quod ſolet impendi in operando: non autem de ijs, qui certis horis ſtudent recreationis cauſa.

2 Cum enim ſtudia conſumant ſpiritus, & valde debilitent, poteſt debilitas, quæ oritur ex ieiunio mitigari cum ampliori refectiuncula, ne nimis rigidum ſit, & impediat pro ſequenti die conſuetas functiones.

3 Quod etiam extendendum eſt ad illos omnes, qui tota die vacant operibus, in quibus ingenium laborat, vt ſunt aduocati, qui conſulunt, informant, atque aliæ huiuſmodi perſonæ, quorum exercitium ob nimiam attentionem eſt debilitatiuum; tunc enim habenda eſt ratio talis debilitationis, & paulo amplius corpus eſt reficiendum in refectiuncula, vt poſſit animo laboranti vires ſubminiſtrare.

An, qui difficilè capiunt ſomnum, quando non cœnant, poſſint vti in ieiunio ampliori refectiuncula veſpertina. Deciſ. 100.

SVMMARIVM.

1 *Malè dormientes, quando non cœnant, poſſunt in ieiunio ſumere ampliorem refectiunculam veſpertinam*
2 *Quomodo ieiunium debeat macerare.*
3 *Quantum debeat impediri ſomnus, vt licita ſit amplior refectiuncula.*
4 *Quando conſueta exercitia valde fatigant aut animum, aut corpus, eſt licita amplior refectiuncula.*

1 RESP. eos, qui malè dormiunt, quando non cœnant, poſſe in ieiunio ſumere refectiunculam veſpertinam paulò ampliorem, quod inter alios notat Llamas *par 3. Methodi cap. 5. §. 24.* Et cenſerem, quod poſſent excedere in tota illa quantitate, quæ cenſetur neceſſaria, vt poſſint congruè dormire.

2 Ratio eſt; quia ieiunium debet quidem macerare corpus, non tamen ita debilitare, vt non poſſit vacare conſuetis functionibus: Si autem ieiunium impedit ſomnum, impedit etiam conſuetas functiones, quia corpus debilitatum vigilia noctis non poteſt ipſis vacare. Vnde quando ita impeditur, vt natura notabile detrimentum patiatur, ceſſat ipſum præceptum ieiunandi, vt docent communiter

Doctores: vnde à fortiori erit licita amplior refectiuncula saluo ieiunio, etiam si non sit detrimentum adeo notabile.

3 Quæret quispiam. Quantum debeat impediri somnus, vt refectiuncula vespertina possit esse laxior. Resp. debere minus impediri, quam impediatur, quando censetur solui obligatio ieiunij; vnde sufficit quodcunque impedimentum, quod sit alicuius considerationis, quia cum saluetur essentia ieiunij, & solum crescat aliquantulum indulgentia in refectiuncula, non requiritur aliquod extraordinarium incommodum, sed sufficit quodcunque, quod sit considerabile.

4 Ex quibus concludendum est, quod, quotiescunque consueta exercitia sunt talia, vt notabiliter fatigent, aut animum, aut corpus, licita est in ieiunio vespertina refectiuncula paulo laxior consueta, quia si huiusmodi exercitia soluunt obligationem ieiunij, quando sine incommodo notabili non possunt ieiunando exerceri, multo magis reddent licitam refectiunculam vespertinam paulo laxiorem, quando censetur necessaria ad vitandam nimiam debilitatem.

An ieiunium cum supradicta ampliori refectiuncula sufficiat pro satisfactione voti, pœnitentiæ iniunctæ, & pro lucrando Iubileo. Decis. 101.

SVMMARIVM.

1 *Amplior refectiuncula, si tamen non sit cœna, non tollit, quin ieiunium sufficiat pro voto, pœnitentia iniuncta, & pro lucrando iubileo.*
2 *Secus, si accedat ad cœnam secundum aliquos.*
3 *Secundum alios autem adhuc tale ieiunium sufficit.*
4 *Si ieiunium non sit addictum tali diei, in quo est licita talis refectiuncula, non sufficiet.*
5 *Sufficit autem, si sit addictum diei.*
6 *Votum de ieiunio in tali die obligat solum ad ieiunium consuetum tali die.*
7 *Si refectiuncula ex consuetudine accedat ad cœnam in certa die, adhuc adest ieiunium.*
8 *Obligatus ieiunare certa die, si in ipsa incidat vigilia, in qua est licita refectiuncula accedens ad cœnam, potest ieiunare secundum consuetudinem vigiliæ.*

---

1 EADEM est ratio, siue ieiunium sit pro satisfactione voti, & pœnitentiæ iniunctæ, siue pro lucrando iubileo. Vnde semper sufficiet in quocunque casu etiam si refectiuncula sit paulo maior consueta, vt etiam notat Bossius *sect. 4. de iubileo casu 18 num. 162. in fine*. Quia hoc non obstante saluatur forma veri ieiunij ecclesiastici secundum quod regulatur à consuetudine, cum ille excessus in refectiuncula non trahat ipsam ad mensuram cœnæ: nec vouens in voto, aut ecclesia in iniungendo ieiunio aliud intendat, quam ieiunium, secundum quod consueuit fieri.

2 Si autem refectiuncula accedat ad quãtitatem cœnæ, vt quidam censent, esse licitum in vigilia Natiuitatis Domini, quos suprà suo loco retulimus. Bossius *citatus num. præcedenti* sequens Rodriquez *in summa par. 1. cap. 23 num. 10.* asserit, non sufficere; quia licet consuetudo possit excusare à peccato, non tamen facere, quod sit verum ieiunium ecclesiasticum. Vnde cum non possit prævalere contra ius diuinum, atque adeo nec contra obligationem voti, quæ est de iure diuino, nec etiam potest facere, quod sufficiat pro voto adimplendo, aut pro pœnitentia iniuncta, aut pro lucrando iubileo.

3 E contra Sanchez *lib. 4. in Decal. cap. 11. num 65* absolutè docet, tale ieiunium sufficere pro voto implendo, atque adeo pro pœnitentia iniuncta, & lucrando iubileo, quia votum de aliqua materia obligat, sicut obligat lex ecclesiastica de eadem materia. per tale autem ieiunium satisfit legi ecclesiasticæ.

4 In hac difficultate debet considerari, an ieiunium voti, vel pœnitentiæ iniunctæ, vel iubilei sit addictum diei, in qua talis refectiuncula est introducta de consuetudine, quia nimirum coincidant ieiunium præscriptum per votum, seu per confessarium, vel per Pontificem cum ieiunio talis diei: vel non sit addictum. Si enim non est addictum, non potest quis per illud ieiunium cum tali refectiuncula satisfacere voto, aut pro pœnitentia, aut pro iubileo, quia est necessarium ieiunium consuetum in ecclesia, quale non est,

quan-

quando adhibetur talis refectiuncula: neque adest aliquid, vnde colligatur, quod præscribatur ieiunium, cum tali refectiuncula, imo censetur præscribi secundum formam consuetam.

5 Si verò fit addictum diei, per ieiunium iuxta consuetudinem diei satisfiet voto, pœnitentiæ iiunctæ, & obligationi pro lucrando iubileo, nisi aliter exigatur iuxta causam obligantem. Nam eo ipso, quod præscribitur ieiunium in tali die, censetur præscribi iuxta consuetudinem diei; & non cum maiori obligatione, nisi de ipsa fiat specialis mentio, aut aliter vouens intendat se obligare.

6 Neque obstat, quod consuetudo non possit prævalere contra obligationem orientem ex iure diuino, vt dicebatur *num.* 2. quia in casu nostro non prævalet, quia soluitur illud ieiunium, quod cadit sub obligatione ex vi voti quoque, cum vouens non aliud intendat, quam ieiunare secundum consuetudinem diei, quando vouet, se ieiunaturum in tali die, vel explicite, vel implicitè.

7 Nec item obstat, quod non sit verum ieiunium, quia forma ieiunij ecclesiastici est determinata per consuetudinem: vnde licet non sit ieiunium secundum ordinariam formam; est tamen ieiunium secundum formam illius diei, quæ similiter pro illa die est determinata per consuetudinem: vnde communiter haberi solet pro ieiunio.

8 Hinc si quis ex voto, aut pœnitentia iniuncta teneatur ieiunare certa die, in qua incidat vigilia Natiuitatis, aut sit tempus Iubilei, poterit satisfaciendo vtrique obligationi sumere refectiunculam vespertinam iuxta consuetudinem diei, quia, dum obligatio est ad ieiunium pro illa die, est implicitè ad ieiunium iuxta consuetudinem diei.

An in die ieiunii liceat sumere hora prandii refectiunculam, & differre prandium ad vesperam. Decis. 102.

SVMMARIVM.

1 *Ex graui causa licet in die ieiunij hora prandij sumere refectiunculam, & vespere prandere.*
2 *Absque causa, aut ex leui causa est peccatum mortale secundum aliquos.*
3 *Secundum alios est tantum veniale.*
4 *Hæc transpositio prandij, & refectiunculæ non est contra substantiam ieiunij.*
5 *Secundum alios nullum interuenit peccatum, quorum opinio est probabilior.*
6 *In tali transpositione saluatur ieiunium, & finis ipsius.*
7 *Cur talis transpositio non contineat peccatum veniale.*
8 *Quomodo ex consuetudine introducta refectiuncula.*
9 *An in vigilijs, in quibus est licita amplior refectiuncula, possit talis sumi si mane sumatur.*

1 EX graui causa id esse licitum, nulli est dubium quia, si grauis causa potest soluere obligationem ieiunij, multò magis reddet licitam transpositionem prandij in vesperam, & refectiunculæ ad horam prandij, quia nimirum grauis causa prævalet contra consuetudinem, quæ ita ordinauit, vt comestio principalis fiat circa meridiem, & refectiuncula tempore vespertino. Neque enim consuetudo, sicuti neque lex obligat cum graui incommodo, præsertim quando non obseruantia nullum affert secum detrimentum communitatis, aut alicuius personæ. Vnde solum difficultas est, an liceat absque causa, aut solum ex leui causa.

2 Quod autem non liceat, sed sit peccatum mortale tenent Azor. *tom. 1. lib. 7. cap. 8. q. 6. in fine* Facundez *lib. 1. De 4. præcep. Eccles. cap. 4. num.* 16. Llamas *par. 3. sum. cap. 5. §. 26.* malè citans Caiet. & Nauar. qui, vt notat Azor. *citat.* non loquuntur

de collatione, quæ sit hora prandij, sed quæ sit mane ante horam prandij. Præterea idem tenet Philiarcus *lib. 3. de offic. Sacer. cap.* 25. Nieua *in sum. tit.* 17. Bela *par. 1. casu* 3. ver. *Ad id autem. in fin.* Quod videtur sentire etiam Molfesius *par. 1. sum tract. 10. cap. 5. num.* 37. Item Io. à cruce *par. 1. Direct. conscient. præcep. 3. ar. 4. dub. 8. num.* 2. Sanchez *lib. 5. consil. moral. cap. 1. dub. 27. num. 2.* Bizozer. *in sum. par. 4. de 3. præcept. Decal. cap. vlt. memb. 4. num. 3.* ver. *Sed dicas.* Fundantur hi auctores in eo, quod refectiuncula vespertina sit introducta per consuetudinem; vnde est tantum licita secundum quod introducta est: non est autem introducta, vt fiat hora prandij, & prandium transferatur in vesperam.

3 Alij autem censent, esse tantum peccatum veniale sine causa transferre prandium ad vesperam, & hora prandij sumere refectiunculam. Ita Tolet. *lib. 6. sum. cap. 2. num. 8.* vbi etiam Victorel. *ver. Et prandium differunt,* Laiman *lib. 4. Theol. moral. tract. 8. cap 1. num. 10.* Fernandez *par. 2. Exam. theol moral. cap. 8. § 3. num. 7.* Lessius *lib. 4. de iust. & iur. cap. 3. dub. 2 num. 11.* Filliucius *tom. 2. tract. 27 par. 2. cap. 2. n. 28.* Villalob. *tom. 1. sum. tract. 23 Difficul. 7. num. 2.* Vega 1 *par sum. c. 14. casu* 5. Cenedus *in quæst. Canon. quæst. 45. num 6. in fine,* Bonacina *disp vlt. de præcep. eccles. q. 1. punc. 3. num. 6.* Naldus *verbo* Ieiunium. *num. 8.* Bossius *sect. 4. de iubil. casu 18 num.* 105. Basseus *in Florib. Theol. mor verbo* Ieiunium 1. *num 9.* Diana *par 1 tract. 9. de ieiunio Resol. 33.* ver. *Hæc sent.* qui tamen putat oppositam quoque probabilem. Reginal. *lib. 4. Praxis Fori Pœnit. n. 186.* Hieronimus *Perez par. 1. sum. tract. de præcept. 3. §. De ieiunio.* Sà *verbo* Ieiunium *num. 8.* Trullench *lib 3 in Decal. c. 2. dub. 3. num. 7.* Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap. 1. num. 4.* Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num. 5.* Syluius 2. 2. *q. 147. ar. 6 quæsito 2.*

4 Hæc enim transpositio non est contra substantiam ieiunij, quod saluatur cum vnica comestione, & vnica refectiuncula, sed solum contra aliquam circumstantiã, & ideo cum causa erit licita, sine autem causa erit tantum peccatum veniale.

5 At absolutè esse licitum, siue adsit causa, siue non, imo ieiunium esse magis maceratiuum, atque adeo esse magis secundum mentem legislatoris docent Angles *in Florib. q. 9. de ieiunic ar. 2. difficul. 5.* Sanchez *in Select. de Sacram. disp. 53. num. 10.* Ledesma 2. *par. 4. q. 17. ar. 5. concluf. 6.* qui licet addat, quod id, quod mane sumitur, debet sumi per modum medicinæ, ne stomachus debilitetur; hoc ideo facit, quia idem sentit etiam de refectiuncula vespertina.

6 Atque hæc tertia sententia mihi probabilior videtur. Et quidem, quod satisfiat præcepto ieiunij, mihi certum videtur. quia tale præceptum solum exigit vnicam comestionem, & admittit refectiunculam in subleuamentum naturæ: & finis præcepti est maceratio corporis mediante abstinentia. Hoc autem totum saluatur, etiam si in vesperam differatur prandium, & hora prandij sumatur refectiuncula; quia habetur finis præcepti, nempe maceratio corporis: imo, vt notant Angles, & Sancius *citati,* est maior maceratio. Saluatur etiam præscriptio comestionis, quòd sit vnica cum consueta refectiuncula: vnde quò ad hoc non defraudatur in aliquo lex ieiunij. Solum mutatur ordo, qui cum sit quid accidentale, non tollit, quin satisfiat præcepto; sic etiam satisfacit præcepto recitandi diuinum officium, qui recitaret horas ante matutinas preces, aut vesperas ante horas.

7 Sed neque interuenit peccatum veniale, quia semper adest ratio sufficiens ad ipsum excludendum, licet nulla videatur interuenire causa talis transpositionis. Semper enim adest aliquod motiuum, saltem quia huiusmodi transpositio est magis commoda ieiunanti: vnde semper ordinatur in commodum ipsius, vt in finem, atque adeo cum commodum ieiunantis sit finis licitus, & subordinatus vltimo fini, retinet ipsa quoque ordinem debitum ad vltimum finem, qui sufficit, vt non sit peccaminosa, sed bona. Quare solum ex aliquo extrinseco fine malo vitiari posset.

8 Ad id, quod affertur in oppositum *n. 2.* Resp. hanc refectiunculam esse introductam à consuetudine in subleuamentum naturæ, vt nimirum tolerabilior esset maceratio per ieiunium. Et quia vespere non cœnatur, ideo introducta est loco cœnæ. Eadem autem est ratio, si prandium transferatur in vesperam; tunc enim debet succedere hora prandij in locum ipsius, quia militat eadem ratio, & idem finis; imo tunc est magis necessarium huiusmodi subleuamentum. Neque consuetudo ita introduxit refectiunculam, vt eam addixerit tempori vespertino, sed solum ex suppositione, quod circa meridiem

diem fiat comestio: vnde si comestio ad vesperam transferatur, censenda est introducta pro hora meridiana, quia consuetudo, sicut etiam lex, ex fine est interpretanda.

9 An autem, si in ijs vigilijs, in quibus licet sumere refectiunculam vespertinam ampliorem solito, sumatur hora prandij, possit sumi in eadem quantitate, in qua sumeretur vespere: negant Sanchez *lib.5. Consil.mor. cap.1 dub 26 num 6.* quia inquit, id non habet consuetudo: nec iam incœpit festum. Sed oppositum tenendum est, quia hoc est priuilegium illius ieiunij, cui hoc conuenit, non quia festum incœperit, sed quia est accessorium festi: & proinde sapit lætitiam festi, etiam si festum non incœperit, quod patet etiam ex modo celebrandi officium vigiliæ.

An in die ieiunii liceat primo mane sumere refectiunculam, & differre prandium ad noctem. Decis.103.

SVMMARIVM.

1 *Non licet secundum aliquos primo mane sumere refectiunculam, & vespere prandere.*
2 *In ieiunio non licet præuenire secundum ipsos tempus debitum comedendi.*
3 *Ex causa licet primo mane sumere refectiunculam &c.*
4 *Saluatur ieiunium secundum substantiã, si primo mane sumatur refectiuncula, & vespere principalis refectio.*
5 *An tali pacto ieiunium sit magis, vel minus meratiuum.*
6 *An in ieiunio expectari debeat meridies ad comedendum, & an intelligatur de refectiuncula, quando ad vesperam differtur prandium.*
7 *An absque causa liceat primo mane sumere refectiunculam prandendo vespere.*
8 *Cur manducans primo mane non præsumatur ieiunare.*

1 NEGATIVE resp. sed esse contra ratiunem ieiunij mane sumere refectiunculam Caiet. *verbo* Ieiunium *cap.1.* Azor. *tom.1. lib.7. cap.8. q.6.* Nauar. *cap.21. Manual. num.14.* Graff. *par.1. Decis. lib.2. cap.37. num.30.* Lessius *lib.4. de iust. & iure cap.3. dub.2. n.11.* Lopez *2. par. Instruct. cap.112.* Filliucius *tom.2. tract.27. par.2. cap.2. num.27.* Facundez *lib.1. de 4. præcep. Eccles. cap.4. num.16.* Reginal. *tom.1. Praxis Fori Pœnit. lib.4. num.186.* Villalobos *par.1. sum. tract.23. difficul.7. num.2.* Sanchez *in Select. de Sacram. disp.53. num.8.* Llamas *3. par. Methodi cap.5. §.26.* Io. à Cruce *par.1. Dirett. conscient præcep.3. ar.4. dub.8. num.2.* Beia *par.1. casu 3.* ver. *Ad id autem in fine,* Sanchez *lib.5. consil. moral. cap.1. dub.27. n.2.*

2 Quod probant. quia præueniretur debitum tempus necessarium ad ieiunium, nempe meridies, vnde non saluaretur ieiunium, cum sit ex consuetudine determinatum, vt non comedatur ante meridiem. Vnde si quis videret aliquem primo mane comedentem, censeret, ipsum non ieiunare, quod est signum, non saluari ieiunium cum collatione ante meridiem, cum res correspondeant conceptibus.

3 Alij tamen docent, licitum esse ex causa, primo mane sumere refectiunculam, & transferre prandium ad noctem, neque per hoc violari ieiunium. Ita Angles *in Florib. q.9. de ieiunio, ar.2. difficul 5.* ver. *Nota. in fine.* Fernandez *par.2. Exam. theol. moral. cap.7. §.2. num.7.* qui addit. Id facere sine causa, esse peccatum veniale. Basseus *in Florib. theol. moral. verbo* Ieiunium *1. num.9.*

4 In hac difficultate mihi certum videtur, quod semper siue ex causa, siue absque causa mane sumatur refectiuncula, & prandium ad vesperam differatur, saluetur substantia ieiunij, atque adeo adimpleatur præceptum. Tunc enim præceptum quodlibet adimpletur, quando soluitur totum id, quod ab ipso exigitur. Præceptum autem ieiunij nihil aliud exigit, nisi macerationem corporis mediante abstinentia à cibo; quæ ex præcepto est, quod sit à carnibus, & cœteris cibis vetitis, & ex consuetudine, quod comestio sit vnica cum refectiuncula; in nostro autem casu interuenit tota hęc abstinentia, atque adeo etiam effectus ipsius, nempe maceratio corporis, & solum mutatur ordo temporis, qui est quid accidentale.

5 Nec sequitur; quod corpus minus patiatur, dum non expectatur meridies, quia cum cœteris diebus, vt plurimum pranderi soleat circa meridiem, non est magna maceratio ipsum expectare, quia ab assuetis non fit passio. & proinde tollitur exigua maceratio, & succedit alia maior,

maior, quia corpus plus patitur differendo refectionem vsque ad noctem cum refectiuncula facta primo mane, quam expectando meridiem, quia hoc est magis contrarium modo consueto reficiendi corpus. Et ego, quando iter habens in die ieiunij hora prandij sumpsi refectiunculam differendo prandium ad noctem, plus sentij maceratione inediæ, quam sentij cæteris diebus, quibus consueto modo ieiunaui, & magis sentijssem, si primo mane sumpsissem refectiunculam. Vnde non solum violatur præceptum ieiunij, sed fit ieiunium modo magis maceratiuo.

6 Neque obstat, quod in contrarium *num.*2. affertur. quia quam plures, & graues Doctores tenent, quod ieiunium non requirat certam horam comedendi, atque adeo, quod possit prandium anticipari, quantum libuerit, quos refert, & sequitur Diana *par.*1. *tract.*9. *de ieiunio Resol.*17 vnde eadem erit ratio & de refectiuncula, quando prandium transfertur ad noctem. Sed si oppositum teneatur: intelligi debet, quod hora circa meridiem sit determinata, quando est sumenda perfecta refectio, ita vt ante ipsam non possit sumi. Cum autem licitum sit, refectionem transferre vsque ad noctem, sicuti est licita refectiuncula vespertina in subleuamentum naturæ, ne nimis affligatur, expectando refectionem subsequentis diei, dum subtrahitur cœna; ita quando prandium transfertur in noctem erit licita mane refectiuncula, ne tanta dilatione corpus nimis affligatur, & poterit sumi mane, vt commodius vacetur negocijs diei.

7 Vnde censerem, quod etiam absque peccato veniali posset sumi mane refectiuncula, quia id fieret saltem in commodum ieiunantis, quod licite intendi potest. Neque obstat consuetudo, quod pro vespere introducta sit refectiuncula; quia non est consuetudo taxatiua, quæ videlicet taxet, quod non alio tempore fieri possit, neque alio ordine ex rationabili causa. Quod ex eo patet, quia est consuetudo fauorabilis, laxans aliquid circa abstinentiam ieiunij: non autem præscribens aliquid seruandum in ieiunio: vnde facit licitam refectiunculam pro tali tempore, ita tamen vt relinquat determinationi ieiunantis, quod possit illam adhibere alio tempore, quando est necessaria in subleuamentum naturæ.

8 Quod autem is, qui primo mane sumit refectiunculam, censeatur non ieiunare, non prouenit, quia hoc non possit stare cum ieiunio, sed quia præsumitur, quod hora prandij sit sumpturus consuetam refectionem principalem; cessante autem hac præsumptione, non formatur conceptus contra obseruantiam ieiunij.

An, si prandium nondum sit digestum, possit sumi vespertina refectiuncula. Decis. 104.

SVMMARIVM.

1 *Non licet indigesto prandio sumere vespertinam refectiunculam in die ieiunij secundum aliquos.*
2 *Licet sumere.*
3 *Refectiuncula vespertina ex consuetudine simpliciter non est contra ieiunium.*

---

1 NEGATIVE aliqui respõdent, quod etiam videtur sentire Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 6. *§. Ad hoc dicitur*, quatenus docet, esse magnum abusum ieiunantium, qui vespere adhuc indigesto cibo bibunt; & peius esse, quando sumunt aliquid comestibile, ne potus noceat. Et addit, quod consuetudo ecclesiæ solum introduxit, quod cibo digesto potest aliquid sumi, ne potus noceat.

2 Tenendum tamen est; quod semper licita sit vespertina refectiuncula, siue cibus sit digestus, siue non: quod tradunt communiter Sylvester *verbo* Ieiunium *q.*3 *num.*10. Armilla *num.*12. Nauar. *c.*21. *Manual num.* 14. Couaruu. *lib.*4. *variar. quæst. cap.*20. *num.*11. Viual. *par.*3. *Candelabri cap*15. *de ieiunio num.*40. Azor. *par.*1. *lib.*7. *cap.*8 *q.*4. Lessius *lib.*4. *de iust. & iure cap.*2. *dub.*2 *num* 11. Filliucius *tract.*27. *par.*2 *cap.*2. *num.*25. Beia *par.*1. *casu* 3. *ver. Secundum ostendo*. Angles *in Florib. q.* 9. *de ieiunio Diffic.*4. ver. *Vespertina collatio*. Fernandez *par.* 2. *Exam. theol mor. cap.*7. *§.* 2. *num.* 9. Bonacina *disp vlt. de præcep. Eccles. q.*1. *punc.* 3. *num* 2. Reginal. *lib.*4. *Praxis Fori Pœnit. num.* 154. Sanchez *in select. de sacram. disp.*52. *num.*6. Alter Sanchez *lib.* 5. *consilior. moral. cap.*1. *dub.*25. *num.*2. Llamas *par.*3. *Methodi cap.*5. *§.*24.

3 Ratio autem est, quia consuetudo introduxit

troduxit huiusmodi refectiunculam simpliciter, atque adeo fecit simpliciter licitam, ita vt sit quid veluti accessorium comestionis principalis; & proinde non violat ieiunium. Vnde etiam, si prandium non sit digestum, non violabit ieiunium, quia quod semel admittitur à ieiunio, ipsum non violat: sic prandium non violat ieiunium, etiam si cœna præcedentis diei non esset digesta. Vnde, si forte interueniet peccatum, erit contra temperantiã, non contra ieiunium.

An omnis excessus in refectiuncula vespertina supra designatam quantitatem sit peccatum mortale. Decis. 105.

SVMMARIVM.

1 *Excessus, qui refectiunculam vespertinam conuertit in cœnam, est peccatum mortale.*
2 *Secus autem excessus non multum notabilis.*
3 *Quantitas refectiunculæ vespertinæ moraliter mensuratur.*
4 *Quamdiu refectiuncula non euadit cœna, non peccatur mortaliter.*

1 DVPLEX potest esse excessus supra designatam quantitatem refectiunculæ vespertinæ: potest enim ita esse magnus, vt refectiunculam conuertat in cœnam: & de hoc non est dubium, quin sit peccatum mortale, quia destruit ieiunium, si quidem facit, vt duplex refectio sumatur, quod est contra ieiunium ecclesiasticum, quod requirit vnicam tantum refectionem. Alter vero excessus potest esse minor, atque adeo quod relinquat refectiunculam infra mensuram cœnæ: in quo tamen excessu reperitur latitudo, nam potest esse maior, & minor.

2 Respondendum est cum Ledesma *par. 2. sum. tract. 27. De abstinentia cap. 2. dub. 1. post conclus. 4.* ver. *A esta duda*, Sanchez *lib. 5. Consil. Moral. cap. 1. dub. 25. num. 5.* Sancio *in Select. de Sacram. disp. 52. num. 7.* ver. *Poteritque*. Non esse peccatum mortale excedere præfixam quantitatem, dummodo excessus non sit valde notabilis. Vnde excedere per vnam, aut duas vncias præfixam quantitatem, non erit mortale.

3 Ratio autem est, quia, vt ait Ledesma, quantitas refectiunculæ moraliter mensuratur: vnde quod sit paulo amplior, quia adhuc manet sub ratione refectiunculæ, non dicit notabilem deformitatem ad rectam rationem, atque adeo nec etiam fundat grauem malitiam, quæ sufficiat ad mortale. Quod diligenter debent aduertere confessarij, cum frequenter hoc accidat, ne damnent pœnitentes peccati mortalis, quando reuera mortaliter non peccauerunt.

4 Ex his colligitur, quod nullus excessus supra præfixam quantitatem constituit peccatum mortale, quando refectiuncula manet intra terminos refectiunculæ; nec accedit ad cœnam, saluatur enim adhuc ieiunium secundum substantiam, quod admittit vnicam refectionem simul cum refectiuncula. Quando autem refectiuncula excedat terminos refectiunculæ, & euadat cœna, iudicio prudentis viri remittendum est, cum non possit tradi certa aliqua regula, & in iudicando habenda est ratio personæ, complexionis, atque aliarum circumstantiarum.

An in refectiuncula vespertina liceat sumere totam illam quantitatem cibi, si coctus cum iusculo sumatur, quæ sumi posset, si crudus sumeretur. Decis. 106.

SVMMARIVM.

1 *In refectiuncula vespertina non potest sumi tota illa quantitas cibi, quæ sumeretur, si crudus esset, si sumatur coctus cum iusculo secundum aliquos.*
2 *Licet sumere.*
3 *Aqua mixta cibo cocto non auget substantiam cibatiuam.*
4 *Aqua mixta in coctione cibi ordinatur ad medicinam, non ad cibandum.*

5 *Aug-*

5 *Augmentum ponderis in cibo cocto non est augmentum substantiæ cibatiuæ.*

1 NEGATIVAM sententiam tenet Filliucius *tom. 2. tract 27. par. 2. cap. 2. num. 31.* quia ex aqua, seu quocunque alio liquore, & materia solida fit vnicus cibus, ita vt materia liquida non retineat amplius rationem potus, sed euadat cibus simul cum materia solida: & proinde quantitas excederet mensuram licitam in vespertina refectiuncula.

2 Oppositum tamen probabilius puto, quod etiam sentiunt doctissimi Recentiores super hoc consulti, & scio in praxi seruari à viris prudentibus, & conscientiæ valde timoratæ, qui illam quantitatem panis, quam sumere, sibi licere putant, sumunt aqua, & igne maceratam, & aliquo condimento conditam, neque de hoc sibi scrupulum faciunt, & ita docet Bossius *sect. 4. de iubileo casu 18. num. 128.*

3 Ratio autem est, quia aqua, quæ miscetur, vel cum pane, vel cum aliquo alio cibo solido, non auget substantiam cibi in ordine ad nutritionem, quia non affert secum aliquid nutritiuum, sed tantum temperat qualitatem ipsius in ordine ad faciliorem concoctionem in stomacho, & proinde eadem quantitas cibi nutritiui sumitur, ac si sumeretur crudus. Et sicut licet sumere panem in ea quantitate, quæ est licita, & ipsum vino imbuere, quamuis ex hoc crescat in pondere, quia non admiscetur aliqua substantia ordinata ad cibandum: ita etiam in casu nostro, quia supra quantitatem debitam non admiscetur aliquid ordinatum ad cibandum.

4 Quod etiam ex eo declaratur, quia quod sumitur per modum medicinæ, non est contra ieiunium, quando autem sumitur ea quantitas cibi, quæ permittitur in refectiuncula vespertina, & postea coquitur admiscendo debitam aquam, hæc concoctio simul cum aqua admixta ordinatur ad medicinam, non autem ad nutritionem, quia fit in eum finem, vt illa quantitas cibi magis stomaco conueniat.

5 Nec obstat, quod cibus in pondere crescat, quia hoc augumentum ponderis per accidens est, nec est secundum rationem substantiæ nutritiuæ, sed secundum rationem temperamenti ordinati per modum medicinæ ad commodum stomachi.

An in refectione vespertina ieiunii liceat vti pane. Decis. 107.

SVMMARIVM.

1 *In refectiuncula ieiunij sumi possunt herbæ, fructus, & alij cibi leuiores.*
2 *Qui negent, posse adhiberi panem.*
3 *Qui ipsum concedant per modum medicinæ.*
4 *Est licitus etiam per modum cibi.*
5 *Consuetudo declarat, esse licitum comedere panem in refectiuncula ieiunij.*

1 CONSTAT tanquam certum apud omnes, posse sumi in refectiuncula vespertina ieiunij herbas, vel fructus siue virides, siue siccos, & alios huiusmodi leuiores cibos, qui non sunt principaliter ordinati ad nutriendum, sed potius vel sitim extinguunt, vel famem mitigant; cum enim aliquid sumendum sit, ad minus erit licitum, sumere huiusmodi leuiores cibos, & in hoc conueniunt auctores Decis. *sequentibus citandi*. De pane nonnulla difficultas est.

2 Quidam, vt refert Azor. *citandus* negauerunt, licitum esse panem sumere, & tenet D. Anton. *1. par. tit. 6. cap. 2. §. 9.* quia id, quod sumitur in huiusmodi refectiuncula, debet esse per modum electuarij, aut medicinæ, non autem debet ordinari principaliter ad nutritionem; panis autem ordinatur principaliter ad nutriendum, & famen sedandam: vnde est cibus principalis, & magis communis.

3 Alij vero docent, posse in refectiuncula adhiberi modicum panis per modum medicinæ, ne stomachus potu lauetur; non autem per modum cibi. Ita Abulens. *quæst. 170. in cap. 6. Matth.* Syluester *verbo* Ieiunium, *num. 10. in fine.* Ledesma *2. par 4. q. 17. ar. 5. conclus. 4.* Innocent. *in Rubrica* De *obseruat. ieiunior.*

4 Communiter tamen docent, esse licitum, adhibere etiam panem, non solum per modum medicinæ, sed etiam per modum cibi; Ita Nauar. *cap. 21. Manual.* Azor. *tom. 1. lib. 7. cap. 8. quæst. 7.* Sà *verbo* Ieiunium *n. 8. ver. Tres, aut quattuor.* Fagundez *lib. 1. de quarto præcep. Eccles. c. 4. n. 13.*

Ar-

Armilla *verbo* Ieiunium. *num.* 1. Caiet. *c.* 1. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 2. *num.* 29. Llamas *par.* 3. *Methodi cap* 5. *§* 24. Angles *in Florib. q.* 9. *de Ieiunio ar.* 2. *difficul.* 4. ver. *Animaduerte. in fine*. Laiman *lib.* 4. *theol. moral. tract* 8. *cap.* 1. *num.* 9. Villalob *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 7. *num* 3. Viual *in Candelabro Aureo. par. vlt cap.* 11. *num.* 25. Ledesma *tom.* 2. *sum. tract.* 27 *cap.* 2. *post conclus* 4. ver. *A esta duda*. Graf. *par.* 1. *Decis. lib.* 2. *cap.* 37. *num* 29. Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14. *casu* 5 Molfes *tom.* 1. *sum tract.* 10. *cap.* 3. *num* 24. Siluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 6. *q.* 2. Beia *par.* 1. *Casu* 3. Rodriquez *tom.* 1. *sum. cap* 23. *num.* 8. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap.* 1. *num.* 4. Trullench *lib.* 3 *in Decal. cap.* 2. *dub.* 3. *num* 8. Lezana *in sum verbo* Ieiunium *num* 4. Bossius *sect.* 4. *de Iubileo Casu* 18. *n.* 123. *&* 124. Imo communiter censetur, vespertinam refectiunculam rigorosiorem esse, si fiat cum solo pane: & ita est in vsu apud plures religiosos, & præcipue apud nos tanquam aliquid reddens ieiunium magis rigorosum.

5 Ratio autem est, quia consuetudo iam præscripsit vsum panis, vt legitimam in vespertina refectiuncula: vnde cum in ieiunio tota regulatio comedendi sit ex cõsuetudine, vt ostendimus in superioribus, meritò debet haberi pro legitimo, quicquid per ipsam introducitur.

An liceat in refectiuncula ieiunii sumere herbas elixatas aqua, & oleo, atque aceto temperatas, vulgo Insalata cotta. *Decis.* 108.

SVMMARIVM.

1 *In refectiuncula ieiunij adhiberi possunt herbæ aqua elixatæ, oleo, & aceto temperatæ.*
2 *Herbæ sic elixatæ non differunt secundum substantiam à crudis.*

1 AFFIRMATIVE respondendum est cum Laiman *lib.* 4. *theol. moral. tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 9. *in fine* Bossio *sect* 4. *de Iubileo Casu* 18. *num.* 118. & cæteris, qui aliquid amplius concedunt, quos Decis. *sequentib.* referemus: nec cæteri contradicent, *iis* exceptis, qui concedunt sola electuaria, & negant quicquid est coctum.

2 Atque hoc nedum fit licitum ob consuetudinem, sed quia non differunt secundum substantiam herbæ coctæ, & crudæ, & sunt in eodem genere cibi leuissimi: vnde si possunt sumi crudæ cum eodem condimento, poterunt etiam sumi coctæ, cum talis coctio solum mitiget cruditatem ipsarum.

An iuscula ex herbis, pane, & alijs huiusmodi rebus leuioribus, vulgo Minestre, *sale, & oleo condita, aut etiam saccaro, aut melle possint adhiberi in refectiuncula ieiunij. Decis.* 109.

SVMMARIVM.

1 *Non licet adhibere iuscula ex herbis &c. in refectiuncula ieiunij secundum aliquos.*
2 *Licet adhibere.*
3 *Iuscula accidentaliter tantum immutant substantiam cibi.*
4 *Cur iuscula non sint passim introducta pro refectiunculis ieiunij.*
5 *An, quod ponitur inter fercula, prohibeatur in refectiuncula ieiunij.*

1 NEGATIVE respondent ij omnes, qui putant licere comedere tantum ea, quæ apponi solent ante, vel post prandium, seu cœnam, vulgo *Anti pasti e postpasti*, qualia non sunt iuscula; & qui solum fructus, & electuaria concedunt, vt Abulens. *q.* 170 *in cap* 6. *Matth.* Nauar. *cap.* 21. *Manual. num* 13. Vega 1. *par. sum. cap* 14 *casu* 5. & alij. Et in speciali id negant Filliucius *tom.* 2. *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 2. *num.* 30. Laiman *lib.* 4. *theol. mor. tract* 8. *cap.* 1. *num.* 9 licet oppositum non damnet peccati mortalis. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap* 2. *dub.* 3. *num.* 8 Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num.* 4. Horum fundamentum est, quia iuscula non sunt secundum consuetudinem; & communiter inter fercula enumerantur.

2 At posse in refectiuncula adhiberi huiusmodi iuscula, etiam secluſa necessita-

te,

te, tenendum est cum Azor. 1. *par. lib.* 7. *cap.* 8. *q.* 8. *in fine.* Facundez *lib.* 1. *de* 4. *præcep. Eccles. cap.* 4. *num.* 20. Bossio *sect.* 4. *de iubileo casu* 18. *num.* 128. Ghetio *in Thesauro animæ. verbo* Ieiunium. *cap.* 1. *num.* 4. Bizozer *in sum. par.* 4. *de* 3. *præcep. Decal. cap. vlt. memb.* 2 *num.* 3. ver. *Sed Caiet.*

3 Ratio autem est, quia huiusmodi iuscula dicunt solam accidentalem mixtionem eorum, quæ alias cruda, & seorsim possent adhiberi in refectiuncula: hæc autem mistio, cum relinquat omnia in sua substantia, adhuc licita relinquit, sicut erant antea. Accedit etiam, quod huiusmodi mistio non est contra finem ieiunij, quia non præstat aliquem effectum contra macerationem, quem non præstarent reliqui cibi.

4 Nec obstat, quod hæc iuscula non sint introducta consuetudine, quia hoc non prouenit, quasi censeantur contra ieiunium, sed quia commodius est, & gustui suauius alia comedere, quæ cum potu melius congruunt.

5 Nec item, quod inter fercula enumerentur, quia non ponuntur inter ipsa ratione substantiæ cibatiuæ, sed potius ratione modi, quo temperantur. Deinde non statim ac aliquid inter fercula numeratur, debet censeri prohibitum pro refectiuncula: quia pro refectiuncula non sunt attendendæ denominationes, sed substantia cibi.

An in refectiuncula vespertina adhiberi possint legumina, etiam cum iusculo. Decis. 110.

SVMMARIVM.

1 *Legumina præsertim cum iusculo non possunt secundum aliquos adhiberi in refectiuncula vespertina.*
2 *Possunt adhiberi.*
3 *Cur legumina adhibita in refectiuncula non sint contra ieiunium.*
4 *An obstet consuetudo, quominus possint adhiberi.*
5 *An, quia inter fercula adhibentur.*

1 NEGATIVAM sententiam tradunt Azor. 1. *par. lib.* 7. *cap.* 8. *q.* 8. Laiman *lib.* 4. *theol. moral tract.* 8. *c.* 1. *num.* 9. qui tamen oppositum probabile quoque putat. Filliucius *tom.* 2. *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 2. *dub.* 6. *num.* 30. Villalob. *tom.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 7. *num.* 7. Reginal. *tom.* 1. *prax. Fori pœnit. lib.* 4. *c.* 14. *dub.* 10. *num.* 185. Diana *par.* 5. *tract.* 14. *Resol.* 14. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 8. Lezana *in sum. verbo* Ieiunium, *num.* 4. & ij omnes, qui putant, licere sumi, quæ solum ante, vel post prandium adhibentur. Excipiunt tamen aliqui legumina viridia, vt pote quia habent rationem fructuum.

2 Sed, si viridia legumina assumi possunt pro refectiuncula ieiunij, non video, cur non etiam sicca, & cum iusculo condita, cum retineant eamdem substantiam in ordine ad alimentum, & iusculum tanquam quid accessorium sequatur naturam principalis: Ideo merito affirmatiuam sententiam tenent Facundez *lib.* 1. *de* 4. *præcep. Eccles. cap.* 4 *num.* 20. dum concedit iusculum cum quouis cibo alias non vetito. Bonacina *disp. vltima de præceptis Eccles. q.* 1. *punc.* 3. *num.* 3. Bossius *sect.* 4 *de iubileo casu* 18. *num.* 128. Ghetius *in Thesauro animæ, verbo* Ieiunium *cap.* 1. *num.* 4. Bizozer. *par.* 4. *de* 3. *præcep. Decal. cap. vlt. memb.* 3. *num.* 3. ver. *Sed Caiet.*

3 Atque hanc sententiam existimo probabiliorem; quia legumina non sunt contra finem refectiunculæ ieiunij, cum enim adhibeatur ad præstandam aliqualem refectionem, ne corpus nimis debilitetur, potest hic effectus obtineri mediantibus legumibibus, etiam cum iusculo in debita quantitate sumptis; præsertim quia sunt cibus satis crassus, & parum nutriens in comparatione cæterorum, imo minus nutriens, & conualidans corpus, quam nutriat panis, aut alius cibus ex ijs, qui censentur liciti pro refectiuncula. quod præsertim contingit in quibusdam generibus leguminum. Sunt etiam difficilis digestionis, vt experientia patet, vnde ex hoc capite macerant.

4 Neque obstat, quod non sint introducta à consuetudine, quia non omnia, quæ sumi possunt, introducta sunt, vt constat etiam in ijs, quæ habent rationem Bellariorum. quia sufficit, quod non sint contra finem, & intentionem consuetudinis concedentis refectiunculam; alioquin dicendum esset, quod pauperibus ieiunantibus non liceret in prandio vesci illis cibis, quibus vtuntur soli viri nobiles eo, quod apud pauperes non sint consuetudine introducti. Sed sufficit, quod non sint introducta, quia vt plurimum tale genus ciborum non est commodum pro refectiuncula, non autem quia censeantur con-

contra ieiunium.

5 Nec item obstat, quod inter fercula enumerentur, quia hoc non tollit, quin possint adhiberi in refectiuncula. Neque enim in hoc obstare potest, quod habeant hanc denominationem, quia hoc non potest esse contra substantiam ieiunij, quod consistit in abstinentia, vnde solum materia cibatiua est contra ipsam: Nec quia sint substantia valde substentatiua corporis, aut recreatiua gustus, siquidem plura, quæ communiter conceduntur pro refectiuncula, validius cibant, & sunt gratiora gustui, vt bellaria, panis dulciarius, & alia huiusmodi.

An cremor amygdalinus, aut triticeus, vulgo Amendolada, *e* Amido *adhiberi possint in refectiuncula ieiunii. Decis.* 111.

SVMMARIVM.

1 *Cremor amygdalinus, aut triticeus non potest secundum aliquos adhiberi in refectiuncula ieiunij.*
2 *Potest secundum alios adhiberi.*
3 *Mutatio accidentalis non facit, vt non sit licitum, quod alias est licitum pro refectiuncula ieiunij.*
4 *An omne genus iusculorum adhiberi possit in refectiuncula ieiunij.*

1 NEGATIVAM sententiam tenent ij omnes, qui volunt, solum adhiberi posse electuaria, fructus, & parum panis, & qui solum ea concedunt, quæ ante, vel post prandium adhiberi solent: in speciali autem Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 25. *num.* 4. qui tamen subdit, non esse damnandos, qui id faciunt, vel quia nihil aliud habent, vel ad dormiendum. quibus videtur significare, quod non frangat ieiunium. Bossius *sect.* 4. *de iubileo casu* 18. *num.* 129. excipit tamen, quando adest aliqua iusta causa. Trullench *lib.* 3. *in Decal cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 8. Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num.* 4.

2 Qui tamen putant, posse sumi in refectiuncula ieiunij quicquid non est vetitum in diebus ieiunij, dummodo sit in debita quantitate, vt Caiet. *in sum. verbo* Ieiunium *§.* 1. *in fine*. Bonacina *disp vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 3 *num.* 3. Bizozer *par.* 4. *sum. de* 3 *præcep. Decal. cap vlt. memb.* 3. *num.* 3. ver. *Sed Caiet.* censebunt, posse sumi cremorem amygdalinum, aut triticeum.

3 Quam sententiam probabiliorem existimo, quia non debet pro refectiuncula negari id, quod alias conceditur ex eo, quod subeat aliquam mutationem accidentalem, quia talis mutatio, dum inuariata manet substantia, non est contra ieiunium, cum sit contra ipsum sola substantia nutritiua: & sicut, si semel est contraria, semper est talis facta quacunque mutatione accidentali: ita è contra, si semel non est contraria, nunquam erit contraria per quancunque mutationem accidentalem, quia semper retinebit eamdem virtutem nutritiuam. Amygdalæ autem, & substantia triticea non sunt contraria ieiunio; vnde nemo dubitat, quin amygdalæ adhiberi possint in refectiuncula ieiunij; & substantia triticea communiter adhibetur in pane; & per id, quod ex amygdalis, & tritico fiat cremor, vulgo *Amendolada*, & *Amido*, non inducitur, nisi accidentalis mutatio, vt constat ex eo, quod retinet eumdem saporem, colorem &c. Nec condimentum, quod adhibetur est contrarium ieiunio, aut quod adhiberi non possit in refectiuncula vespertina, nam consistit in saccaro, sale, & alijs huiusmodi. Vnde hi cremores licet sint gratiores gustui, non tamen plus nutriunt, quam nutriant ipsæ amygdalæ, aut ipsa substantia triticea, vt mihi periti medici affirmarunt: & proinde viri docti, & timoratæ conscientiæ putant, nullum adesse scrupulum si hæc huiusmodi adhibeantur in refectiuncula.

4 Ex quibus colligitur, quod omne genus iusculorum, quod in vigilijs adhiberi potest, sit etiam licitum in refectiuncula ieiunij, quia constat ex ijs, quæ sine iusculo adhiberi possent, nec per iusculum mutant substantiam. Nec obijci potest, quod sint maius alimentum, quia hoc non est verum, quia plura alia, quæ licitè adhibentur magis nutriunt, vt etiam ipse panis, qui est principalis cibus.

An pisces siccati, & sale conditi, & quæ constant ex ouis piscium, vulgo Caueiale, *&* Botarge, *adhiberi possint in refectiuncula ieiunij. Decis.* 112.

SVMMARIVM.

1 *In refectiuncula ieiunij adhiberi possunt pisces siccati, sale conditi, & ea, quæ constant ex ouis piscium.*
2 *Consuetudo adhibendi huiusmodi cibos in refectiuncula ieiunij.*
3 *Hi cibi numerantur inter ea, quæ ante, vel post prandium apponuntur.*

1 RESP. affirmatiuè cum Laiman *lib. 4. theol. moral. tract. 8. cap. 1. num. 9.* Azor. *tom. 1. lib. 7. cap. 8. q. 7.* Bossio *sect. 4. de iubileo casu 18. num. 126.* & alijs, qui docent, non esse attendendam qualitatem, sed quantitatem cibi, qui sumitur, citandi Decis. *sequent. num. 2.*

2 Hoc autem certum fit ex consuetudine, apud quam stat præscribere modum comestionis in ieiunio, nam vt plurimum viri timoratæ conscientię absque scrupulo huiusmodi cibos solent in refectiuncula ieiunij adhibere. Imo etiam reponi solent inter leuiores cibos, vt desumitur ex Cap. *Præsbiter* Dist. 82. & ex cap. 2. *De Homicidio*, vbi agentibus pœnitentiam in ieiunio cum solo pane, & aqua conceduntur parui pisciculi, qui tamen si recentes sint, magis nutriunt, quam piscis siccatus, aut aceto maceratus, quia sunt in sua viridiori substantia.

3 Adde etiam, quod enumerari solent inter ea, quæ ante, vel post prandium apponuntur, vnde qui concedunt, posse hæc adhiberi, debent etiam concedere de his piscibus, aut confectis ex ouis piscium.

An in refectiuncula ieiunii liceat vti piscibus recentibus in debita quantitate. Decis. 113.

SVMMARIVM.

1 *Qui negent, posse adhiberi pisces in refectiuncula ieiunij.*
2 *Qui teneant, posse adhiberi in debita quantitate.*
3 *An comedere pisces sit contra intentionem consuetudinis concedentis refectiunculam.*
4 *Si refectiuncula sit per modum medicinæ, potius est adhibendus piscis, quam plura, quæ solent adhiberi.*
5 *Pisces sunt cibus maceratiuus.*
6 *Ratio consuetudinis, concedentis refectiunculam, an habeat locum in piscibus.*
7 *Pisces minus nutriunt, quam plures cibi concessi pro refectiuncula.*
8 *Quid sentiant viri docti de hac opinione, & an probabilis sit.*
9 *Placentæ, & pulmenta, in quibus aliquid piscis ingreditur, possunt adhiberi pro refectiuncula ieiunij.*

1 NEGATIVE respondent Laiman *lib. 4. theol. mor. tract. 8. cap. 1. num. 9.* Sanchez *lib 5. Consil moral. cap. 1. dub. 24. num. 4.* Villalobos *tom. 1. sum. tract. 23. dub. 7. num. 3.* Reginal. *tom. 1. Praxis Fori Pœnit. lib. 4. cap. 14. dub. 10. num. 185.* Filliucius *tom. 2. tract. 27. par. 2. cap. 2. dub. 6. num. 30.* Angles *in Florib. q. 9. de ieiunio ar. 2. difficul. 4.* Ledesma *tom. 2. sum. tract. 27. cap. 2. post conclus. 4. ver. A esta duda.* & mordicus Diana *par. 1. tract. 9. de ieiunio Resol. 1.* & *par. 4. tract. 4. Miscellan. Resol. 117. ver. Nota.* Torrian. *in sum. par. 1. cap. 256. dub. 37. conclus. 3. & 5.* Bossius *sect. 4. de iubileo casu 18. num. 130.* qui tamen, cum dicat hoc probabilius esse, supponit, oppositum quoque esse probabile. Trullench *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 3. num. 8.* Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num. 4.* Atque ij omnes, qui concedunt solos fructus, & ea, quæ ante, vel post prandium solent adhiberi. Huius sententiæ fundamentum est, quia non debent adhiberi in refectiuncula, quæ simpliciter ordinantur ad reficiendum, &

quia

quia non est introductum per consuetudinem, quod pisces etiam in parua quantitate adhibeantur.

2 At pisciculos paruos concedunt Azor. *1.par.lib.7.cap.8. q.7.* Lauorius *par.1. de iubileo.cap.20.de ieiunio num.10.* asserens id esse secundum consuetudinem. Et absolutè posse sumi, etiam partem piscis magni docent Caiet. *in sum. verbo* Ieiunium *§.1.in fine*, dum docet. Non referre, quid quisque sumat in refectiuncula, dummodo modum non excedat. Bonacina *disp.vlt.de præceptis Eccles.q.1.punc.3.n.3.* dum docet. In refectiuncula debere attendi, non qualitatem, sed quantitatem, ita vt possit in debita quantitate sumi, quicquid in diebus ieiuniorum non est prohibitum. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap 1. num.4.* Bizozerus *par.4.sum.de 3.præcep.Decal.cap.vlt.memb.2.num.3.* ver. *Sed Caiet.* asserens, non esse attendendam qualitatem, dummodo non sit ex cibis prohibitis, sed ad quantitatem. Quam sententiam vt probabilem refert Basseus *in Forib.theol.mor. verbo* Ieiunium 1. *num.9.*

3 Et quidem hæc sententia tam quò ad pisciculos paruos, quam quo ad partem piscis magni habet suas rationes satis efficaces. Quia refectiuncula non solum adhibetur propter medicinam, sed etiam propter aliqualem refectionem, & ad confortandam naturam, ne nimis langueſcat ratione ieiunij: & in hunc finem aut est introducta per consuetudinem, aut saltem confirmata, ergo non est contra formam consuetudinis, seu contra intentionem, & finem ipsius adhibere piscem quemcunque in debita quantitate; nam in tantum esset contra consuetudinem, in quantum piscis ex sua primaria institutione ordinatur ad reficiendum, & nutriendum: at per hoc nedum contrariatur consuetudini, & fini ipsius, sed potius conformatur. Neque dici potest, quod excedat, quia consuetudo non intendit per refectiunculam perfectè nutrire, sed aliqualiter: quia piscis in debita quantitate sumptus non perfectè reficit, & nutrit, sed tantum aliqualiter.

4 Imo si dicatur, refectiunculam vespertinam adhiberi per modum medicinæ, adhuc sequitur potius, ex hoc capite adhibendum esse piscem, quam plura eorum, quæ tanquam fructus, & bellaria conceduntur. Non enim adhibetur per modum medicinæ, quasi ordinetur ad medendum alicui morbo; sed quia ordinatur ad dandam virtutem stomaco, ne illi potus noceat, & ad aliqualiter confortandam naturam. Hunc autem finem melius assequitur piscis, quam plures fructus, vt ficus sicci præsertim, & plura Bellaria, quia loco corroborandi stomacum, ipsum debilitant, aut relaxant, generant cruditates, quia habent partes crassas, quæ difficilè concoquuntur, præsertim si stomacus non sit valde robustus: vnde si ieiunia sint continua, vt in quadragesima, multoties inhabilitant ad ferendum ieiunium; vt ipse in pluribus experientia didici.

5 Accedit etiam, quod piscis est cibus exigui nutrimenti: vnde tanquam cibus maceratiuus conceditur ab Ecclesia in ieiunio: & ideo dum in refectiuncula adhibetur, adhuc in ipsa seruatur maceratio proportionata ieiunio, nedum quò ad quantitatem, sed etiam quo ad qualitatem cibi.

6 Deinde cum consuetudo sit lex non scripta, sicuti lex extenditur iuxta rationem legis, ita etiam debet extendi consuetudo, quia ratio est anima, quæ secum trahit vigorem legis, & consuetudinis. Ratio autem consuetudinis, quæ facit licitam vespertinam refectiunculam in ieiunio, est modica restauratio corporis, vt possit ieiunium tolerare; vnde vbicunque in cibis permissis in ieiunio reperitur hæc modica restauratio, habet locum ratio consuetudinis, atque adeo est secundum consuetudinem non materialiter acceptam, sed formaliter, prout dicit rationem, quæ dat ipsi honestatem, & rationabilitatem. Nec dici potest, quod ratio huius consuetudinis sit modica refectio, etiam quo ad qualitatem cibi, quia inter cibos permissos in ieiunio, quò ad qualitatem non attenditur maioritas, aut minoritas refectionis, cum omnes sint ordinati ad abstinentiam: vnde neque etiam attenditur in ijs, quæ communiter censentur permissa pro refectiuncula, in quibus est notabilis diuersitas quò ad virtutem refectiuam.

7 Quod etiam ex eo constat; nam pisces minus nutriunt, quam nutriant plures cibi, qui conceduntur pro refectiuncula. Et quò ad panem id constat, nam possunt homines cum solo pane diu viuere: si quis autem solos pisces comederet, non diu viueret, vt testantur Medici, quod satis indicat, non adeo bene nutrire, sicut nutrit panis. Rursus quædam genera nucum vt pinei, pistacia plus nutriunt, quam

nutriat piscis, cum sint solidioris substantiæ. Item caseus quoque, qui tamen quando in die ieiunij non est prohibitus, potest secundum plures adhiberi etiam in refectiuncula; sicuti etiam butirum. Vnde si conceduntur cibi, qui plus nutriunt, non videtur negandus piscis, qui minus nutrit, ex eo, quod simpliciter ordinetur ad reficiendum. Neque obstat, quod piscis habeat rationem ferculi principalis in perfecta refectione; nam hoc impertinens est; sed debet attendi nutritio inde proueniens, parum enim refert, quod aliquid sit principale ferculum, & minus nutriat. Piscis autem minus nutrit, vt dictum est, quam panis: vnde esse principale ferculum valde accidentale est in nostro casu. Imo quæ communiter conceduntur pro refectiuncula, vt olera, legumina sunt fercula principalia apud pauperes. Et è contra plura carne confecta, vt farcimina non sunt fercula principalia apud diuites, cum tamen sint eiusdem substantiæ cum carne.

8 Vnde pluries in diuersis congressibus audiui viros doctos, & probos stare pro hac sententia contra alios, qui oppositum asserebant, contendentes, non esse contra rationem ieiunij vti piscibus, in debita quantitate pro refectiuncula. Nec video, cur hæc sententia censeatur improbabilis à nonnullis, cum habeat pro se meliores rationes, quam opposita, licet pauciores doctores: & ideo saluo meliori iudicio eam valde probabilem puto.

9 Ex quibus colligitur, quod illud genus ferculi, quod vulgò dicitur *Biancomangiare*, si vice carnis conficiatur ex pisce, possit adhiberi in refectiuncula, quod etiam ex eo capite est verum, quia est ex ijs, quæ post prandium apponi solent, & enumerari solet inter placentas. Vnde etiam cœtera pulmenta, quæ fiunt ex piscibus, poterunt similiter adhiberi; nam, quæ ipsa ingrediuntur, non sunt alias prohibita in refectiuncula.

An, quando in die ieiunii licet comedere lacticinia, possit adhiberi caseus, aut aliquid ex lacte pro refectiuncula. Et quid dicendum de Butyro. Decis. 114.

SVMMARIVM.

1 *Caseus, & confecta ex lacte non possunt adhiberi in refectiuncula ieiunij, etiam si possint manducari in die ieiunij.*
2 *Secundum alios possunt adhiberi.*
3 *Caseus, & confecta ex lacte non sunt contra ieiunium, si adhibeantur in refectiuncula.*
4 *An butyrum possit adhiberi in refectiuncula ieiunij.*
5 *Quid dicendum de placentis, quæ constant ex lacte, caseo, & butyro.*

1 NEGATIVE respond. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 24. *num.* 4. quia non debent in refectiuncula sumi, quæ ordinantur ad perfectam substentationem.

2 At affirmatiuam sententiam docent Laiman *lib.* 4. *theol. moral. tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 9. ver. *Id porrò. in fine.* Turrian. *in sum. par.* 1. *cap.* 256. *dub.* 37. *concl.* 2. Sylvius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 6. *Quæsito* 2. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap.* 1. *num.* 4. Bossius *sect.* 4. *de Iubileo Casu* 18. *num* 132. quamuis addat, tutius esse abstinere. Et in hanc etiam sententiam videtur inclinare Diana, quamuis apertè non se explicet. *par.* 5. *tract.* 14. *Resol.* 12. ver. *Sed negatiuam.* Et à fortiori id tenebunt Caiet. Bonacina, Bizozer. *num.* 2. *Decis. præced.* relati.

3 Atque hanc sententiam posteriorem puto probabilissimam, imo etiam certam ex ijs, quæ in superioribus dicta sunt, quia cum caseus, & lacticinia non sint vetita in die ieiunij, & habeat caseus illas conditiones, quas requirunt, qui rigide in assignandis cibis pro refectiuncula, procedunt, nam non enumeratur inter fercula, apponitur post prandium inter bellaria; adhiberi solet extra ieiunium in ientaculis communiter, non video rationem

nem aliquam, ob quam non sit licitus pro refectiuncula ieiunij, sicut & cœtera, quæ ex lacte constant, cum sint eiusdem substantiæ, & nutrimenti.

4 Quod autem spectat ad butyrum, negat Bossius *sect. 4. de iubileo casu 18. num 131.* quia non adest consuetudo, neque enumeratur inter leuiores cibos. At mihi oppositum videtur cum Syluio *supracit.* non solum, quia est cibus non prohibitus in ieiunio, nec contra finem, & rationem consuetudinis concedentis refectiunculam; sed etiam, quia non est ex principalioribus ferculis, sed inter bellaria enumeratur: vnde si requireretur ista conditio, adhuc esset aptus pro refectiuncula. Deinde est eiusdem substantiæ cum caseo, & lacte, & solum differt, quod conficitur ex partibus lactis subtilioribus.

5 Ex his colligitur, posse in refectiuncula adhiberi placentas, quæ constant ex lacte, & butiro, quod etiam concedit Bossius *Casu citato num. 133.* quia cætera, quæ ingrediuntur placentas huiusmodi, non sunt ex ijs, quæ non sint permissa in refectiuncula; nec fit tertia substantia illicita, quia quodlibet ingredientium manet in propria substantia.

An, quando in die ieiunii oua non sunt prohibita, possint adhiberi, etiam in refectiuncula vespertina in debita quantitate. Decis. 115.

SVMMARIVM.

1 *Oua, alias non prohibita in ieiunio, non possunt adhiberi in refectiuncula.*
2 *Quando consuetudo facit licitum aliquid in genere, facit virtualiter licitum in omni specie.*
3 *Quomodo vespertina refectiuncula sit introducta per consuetudinem.*
4 *Oua solent apponi in ientaculis.*
5 *Vnde prouenire possit, quod quis censeat, frangi ieiunium adhibitis ouis in refectiuncula, alias in ieiunio non prohibitis.*
6 *Oua, alias non prohibita in ieiunio, possunt secundum alios adhiberi in refectiuncula.*
7 *Oua cur apta pro refectiuncula ieiunij.*

1 NEGATIVA sententia nedum est eorum omnium, qui concedunt pro refectiuncula solum electuaria, aut fructus, sed in speciali traditur à Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub 24. num 4.* Angles *in Florib. q. 9 de Ieiunio ar. 2. difficult. 4.* vers. *Nota* Villalobos *par. 1 sum. tract. 23. dub. 7. n. 3.* Filliucio *tom. 2. tract. 27 par. 2. cap. 2. dub. 6. num. 30.* Ledesma *par. 1. sum. tract. 27. cap. 2. post conclus. 4.* ver. *A esta duda.* Diana *par. 1. tract. 9. Resol. 1.* & *par. 4 tract. 4 Resol. 117.* Turrian. *Centuria 2. Censur. theolog. dub. 94.* qui sua consueta facilitate in censurandis opinionibus, etiam quæ nullam censuram merentur, vocat oppositam sententiam scandalosam, temerariam, & contra bonos mores. Bossius *sect. 4. de iubileo. Casu 18. num. 134.* quia nec consuetudo esum ouorum introduxit in refectiuncula vespertina, nec solent oua in ientaculis apponi, & sunt ordinata ad principaliter reficiendum: vnde fideles censent frangere ieiunium, si adhibeantur in refectiuncula.

2 Hæc opinio, licet habeat pro se plures Doctores, si tamen spectemus rationes, in quibus fundatur, non habet satis firmum fundamentum. quia non sufficit, quod consuetudo non introduxerit esum ouorum, ad hoc vt non sint licita. Nam quando aliquid fit licitum per consuetudinem, vt est refectiuncula, non est necesse, quod introducatur in singulis speciebus, vt in singulis sit licitum, sed sufficit, si introducatur in genere, & reducatur ad praxim in aliquibus speciebus, quia tunc censetur virtualiter introductum in omnibus ratione generis. Vnde ob hanc rationem, consuetudo Vniuersitatis afficit etiam singulares personas, vt tradit Innocent. *in Cap. Ex parte De consuetudine:* Consuetudo ciuitatis afficit etiam forenses, vt tradit Bal. *in l. Ex ea, post init. ff. De postulat.* Et consuetudo in vna specie iurisdictionis extenditur ad aliam, vt benè tradit Alex. *Consil. 68. par. 2.* quia nimirum censetur introducta pro iurisdictione in genere.

3 In casu autem nostro consuetudo introduxit refectiunculam vespertinam in genere, vt constat ex fine, qui est reficere cor-

corpus aliquantulum modica quantitate cibi, qui quidem finis non exigit nisi refectiunculam in genere, non autem quod fiat in hac, vel illa specie cibi; finis autem cum sit mensura legis, & consuetudinis, exigit, quod consuetudo habeat eamdem amplitudinem, quam habet ipse: vnde si ipse est in genere, & non in determinata specie, consuetudo quoque eodem modo se debet habere. Et ideo ratione consuetudinis est saltem virtualiter introducta, vt fieri possit in quocunque cibo concesso in die ieiunij.

4 Quod autem dicitur, quod oua non solent apponi in ientaculis, hoc omnino falsum est, saltem hic in Italia, nam passim assumuntur sorbilia in ientaculo matutino, & oua aqua elixata, & obdurata in ientaculo vespertino præsertim tempore Pasquali, & simul cum herbis aceto, & oleo perfusis vulgo *insalata* comeduntur: & sorbilia ante prandium apponuntur, & dura post prandium. Et similiter placentæ de ouis passim in ientaculis adhibentur.

5 Cum autem dicitur, quod fideles censerent, frangere ieiunium, si oua adhiberent in refectiuncula; facilè respondetur, Prouenire ex erronea conscientia, quod aliqui ita sentiant, sicut vt plurimum sentiunt, esse peccatum non recitare salutationem angelicam, & alia huiusmodi omittere, in quibus nullum est peccatum.

6 Itaque contrariam sententiam tenent Caiet. *in sum. verbo* Ieiunium §. 1. *in fine* Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 3. *num.* 3. Bizozer. *par.* 4. *sum. de* 3. *præcep. Decal. cap. vlt. memb.* 2. *num.* 3. ver. *Sed Caiet.* dum docent, non referre, quid sumatur in vespertina refectiuncula, dummodo non excedatur debita quantitas, & magis attendendam quantitatem, quam qualitatem: Et hanc sententiam refert vt probabilem Basseus *in Floribus theol. mor. verbo* Ieiunium 1. *num.* 9. Et quidem valde probabilis fit ex dictis supra *num.* 2. 3. & 4.

7 Accedit etiam, quod licet oua satis nutriant, minus tamen nutriunt, quam nutriat carnis, vnde conceduntur in ieiunijs extra quadragesimam à iure communi tanquam cibus proportionatus pro abstinentia: & tanquam cibus leuis parum famen sedans; vnde ex hoc capite quoque proportionata sunt, vt magis sentiatur afflictio ieiunij: plus enim fames sedaretur in refectiuncula vespertina sumendo nuces, panem, ficus, & alios huiusmodi cibos, quam sumendo eamdem quantitatem ex ouis. Rursus cum refectiuncula, vt omnes concedunt, sit propter confortationem stomachi, & subleuationem naturæ, huic fini magis proportionata sunt oua, quam alij cibi. Accedit etiam, quod conceditur panis confectus cum ouis, vulgo *pasta reale*, seu *Pane di Spagna*, pro refectiuncula vespertina in his diebus, tanquam ille, qui connumeratur inter bellaria, qui tamen magis, & solidius nutrit, quam nutriant oua. Itaque non possum non censere hanc sententiam valde probabilem, & saltem, stante aliqua debilitate stomachi, posse tutò in praxim deduci,

DE IIS,

QVAE CONTRARIANTVR

VEL

NON CONTRARIANTVR

VNICAE COMESTIONI

IEIVNII.

An potus vsualis extra prandium, vel collationem vespertinam soluat ieiunium ecclesiasticum. Decis. 116.

SVMMARIVM.

1 *Potus liquidorum, quæ habent rationem cibi, soluit ieiunium.*
2 *Potus vsualis soluit ieiunium secundum Alens.*
3 *Non soluit.*
4 *In ieiunio non prohibetur, nisi cibus per se ordinatus ad nutriendum.*

1 EX dictis in superioribus constat ad ecclesiasticũ ieiunium requiri vnicam tantum comestionem, & licitam esse vespertinam refectiunculam ratione consuetudinis. vnde modo restat videre de ijs, quæ sumi possunt extra vtramque comestionem. Conueniunt autem omnes, potum liquidorum, quæ tamen habeat rationem cibi, vt ius, lac, & alia huiusmodi soluere ieiunium, si in notabili quantitate sumantur extra prandium, & refectiunculam, quia per se primo huiusmodi liquida ordinantur ad nutriendum. Ita inter alios notant Palud. *in 4. dist. 15. q. 4. num. 34.* Palat. *disp. 8.* Angles *in Florib. q. 9. de Ieiunio ar. 2. difficul. 2.* ver. *Notanter.* Abulens. *q 173. in c 6. Matth.* Sanchez *lib. 5. Consil. Moral. cap 1. dub. 23. num. 1.* Bossius *sect. 4 de Iubileo casu 18. num. 11.* Trullench *lib 3. in Decal cap. 2. dub. 1. num. 3.* & *dub 2. num. 15.* Lezana *in sum. verbo* Ieiunium. *num. 2.* & alij infracitandi. Vnde difficultas procedit de potu vsuali, vt est potus aquæ, Ceruisiæ, Birrhæ, & aliorum, quæ communiter ordinantur ad extinguendam sitim.

2 Alensis *par 4. q. 104. memb. 1. ar 3.* vult, potum vini soluere ieiunium, præsertim si mane adhibeatur, quia nimirum nutrit; vnde est contra abstinentiam, quæ præcipitur in ieiunio, per quod præscribitur nutritio taxatiuè consistens in prandio, & refectiuncula. Et Caiet. 2. 2. *q. 147. ar. 6. ad 2.* Ghetius *in summa verbo* Ieiunium. *cap 1. num. 6.* dicunt, quod sumere potum non liceat, quando cibus est indigestus, quia tunc potus non adiuuat, sed impedit digestionem.

3 Sed non sunt audiendi, nam communis omnium sententia simul cum consuetudine est in oppositum. Ita specialiter tradunt D. Th. 2. 2. *q. 147. ar. 6.* Palud. *in 4. dist. 15. q. 4. ar 4. circa finem.* Angles *in Florib q 9. de ieiunio ar. 2. difficul. 2.* Durand. *in 4. dist. 15. q. 9.* Medina *lib. 1. sum. cap. 14. §. 10.* Turrecrem. *Cap. Non oportet. num. 2. De consecrat. Dist. 3.* Basseus *in Florib theol. moral. verbo* Ieiunium 1 *num. 8.* Filliucius *tract. 27. par. 2. cap. 3. q. 10 num. 62.* Trullench *lib. 3 in Decal. cap. 2. dub. 1 num. 3* Bizozer. *in sum. par. 4. de 3 præcep. Decal. cap. vlt.*

vlt.memb.2.num.4. Azor *par.1. lib.7.c.10. q.7.* Rosel. *verbo* Ieiunium. *num.3.* Tabiena. *num.24.* Lessius *lib.4. de iust. & iure cap.2.dub.2.num.10.* Laiman. *lib.4 tract.8. cap.1.num.7.* Nauar. *cap.21.num.11.* Medina C. *de ieiunio. q. De ijs, per quæ Eccles. Ieiunium soluitur, littera* G. Syluester *verbo* Ieiunium *q.3.* Facundez *lib.1.de 4.præcep. Eccles.cap.4.num.14. vltimæ edit. Lugdunens. anni 1632.* Graff. *lib.2. Decis. cap.37.n.24.* Bossius *sect.4. de iubileo casu 18. num 10.* Sanchez *lib.5. consil. moral. cap.1. dub.23. num.2.* & alij *Decis. sequenti* pro vtraque sententia citandi. Quod est verum, etiam si vinum, aut quicunque alius potus in magna quantitate, & vltra necessitatem sumatur, quia potest quidem in hoc peccari contra temperantiam: non autem contra ieiunium.

4 Ratio est, quia tota præscriptio, & prohibitio in ordine ad ieiunium versatur circa cibum determinando qualitatem ciborum, & numerum comestionum: de potu autem nihil præscribit, nec prohibet, quod extra prandium, & refectiunculam non adhibeatur. Vnde cum odiosa restringenda sint Cap. *Odia. De regulis iuris in 6.* non est prohibitio cibi extra prandium, & refectiunculam extendenda etiam ad potum, cum potus non sit cibus, nec per se ordinetur ad nutriendum.

An violetur ieiunium, si vinum sumatur in fraudem ad sedandam inediam, & famem. Decis. 117.

SVMMARIVM.

1 *Potus ob sedandam inediam, & famem secundum aliquos violat ieiunium.*
2 *Non violat.*
3 *Ecclesia non prohibens potum, nec etiam prohibet nutritionem ex ipso.*
4 *Lex positiua non attendit intentionem obseruantis, sed actum.*
5 *Potus nunquam acquirit rationem cibi.*
6 *Quid requiratur, vt fiat fraus legi.*

---

1 AFFIRMATIVE respondent D.Th. *in 4. dist.15. q.3.ar.4.quæstiun.1.ad 1.* Riccar. *ar.3. q.7. ad 2.* Palat. *Disp.8.* Gabr. *Dist. 16. q.3. ar.3.* Abulens. *q.164. in cap.6. Matth.* Medina C. *De ieiunio. quæst. Per quæ ieiunium soluitur.* D. Anton. *2 par. tit.6.cap.2. §.9.* Rosella *verbo* Ieiunium. *num.5.* Tabiena *q.2.* Sylvester *q.3. dicto 1.* Angelus *n.4.* Ledesma *2 par.4 q.17.ar.6.post corolar. dubij 5.* ver. *In his omnibus. fol.216 pag.1. col.1.* Reginal. *lib.4. Praxis Fori Pœnit.c.13. num.153.* Syluius *2.2. q.147. ar.6.* qui tamen videtur hoc coarctare ad potum, qui sit valde nutritiuus. Ghetius *in Thesauro animæ, verbo* Ieiunium *cap.1.num 6.* Ratio ipsorum est, quia tunc potus sumitur per modum cibi, cum sumatur in eum finem, in quem sumitur cibus.

2 Alij tamen, quos sequor, probabilius docent, nullo modo soluere ieiunium, etiam si sumatur in magna quantitate. Ita Nauar. *cap.21. Manual num.13.* Angles *in Florib q.9. de Ieiunio. ar.2. difficul.2.* Palatius *in sum.* verbo *Ieiunium.* Pedrazza *præcep.3.* Vega *tom.1 sum.cap.14. Casu 32.* Homobonus *par.2. Exam Eccles. tract.8. c.7. q.20.* Filliucius *tom.2.tract.27 par.2 cap.2. num.42.* Laiman. *lib.4 theol.moral. tract 8. cap.1. num.7.* ver. *Sed contrarium* Molfesius *tom.1. sum tract.10.cap.3. num.25.* Viuald. *in Appen. ad Candelabrum Aureum cap 15. de Ieiunio. num.45.* vbi alios citat. Bonacina *disp vlt de præcep. Eccles. quæst.1. puncto 1. num.8.* Llamas *par.3. Meth.cap.5. §.24.* Lublinus *par.1. sum. verbo* Ieiunium *num.3.* Trullench *lib.3. in Decal. cap.2. dub.1. num.3.* Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num.2.* Facundez *lib.1. de 4 præcep. Eccles. cap.4. num.14. vltimæ edit. Lugdunensis anni 1632.* Diana *par.1. tract.9 de ieiunio. Resol.23* ver. *Sed contrariam.* Sanchez *lib.5 consil. moral. cap.1 dub 23. n.4* Bossius *sect.4. de iubileo Casu 18. n.12.*

3 Ratio potissima est, quia Ecclesia non interdicit potum, atque adeo nec etiam effectum ipsius: vnde nutritio illa, quæ prouenit ex potu, non est prohibita, sicuti est prohibita, quando prouenit ex cibo, quia cibus est prohibitus. Atque adeo intendens talem nutritionem non facit contra præceptum ieiunij, quia non intendit ipsam, nisi vt prouenientem ex actu licito.

4 Vnde habet locum doctrina D. Th. quã tradit *in 4. dist. 15. q.3. ar.4. quæstiun. 1. ad 3.* Quod statutum positiuæ legis non attendit intentionem obseruantis, sed ipsum actum, quia modus virtutis non cadit sub præcepto, sed est præcepti finis; & ideo cum bibere non sit actus contra præceptum ieiunij ex natura sua, nec etiam erit ratione intentionis bibentis, præsertim quia nec talis intentio est contra præ-

ce-

ceptum: imo nec contra finem præcepti, quia finis est maceratio corporis vt proueniens ex subtractione cibi, non autem vt proueniens ex subtractione potus.

5 Vnde cessat ratio in contrarium, quia licet potus sumatur in eum finem, in quem sumitur cibus, non tamen sumitur per modum cibi, quia cibus primario per se ordinatur ad nutriendum; tunc autem potus non ordinatur primario ad nutritionem, quia intentio sumentis non mutat naturam ipsius, sed solum effectus secundarius potus facit, vt intendatur primarius, atque adeo etiam ipse potus. Vnde remanet, quod nihil fiat contra præceptum, quia talis intentio, vt diximus, non variat actum, nec facit, quod sit prohibitus.

6 Neque obijci potest, quod lex violetur, quando fit aliquid in fraudem ipsius. Quia in casu nostro nihil fit in fraudem legis; tunc enim solum censetur fieri aliquid in fraudem legis, quando ex ipso consurgit effectus prohibitus à lege: atque adeo etiam ipsum censetur prohibitum, quia causat effectum prohibitum à lege, vt si quis pluries in die ieiunij sumeret cibum in parua materia, quæ de se non frangat ieiunium, tunc enim fieret fraus legi de ieiunando, quia licet quælibet ex illis comestionibus seorsim non tolleret effectum intentum à lege ratione paruitatis materiæ, omnes tamen simul tollerent, & ideo eo ipso, quod ecclesia intendit maceration em corporis per subtractionem cibi, censetur prohibere concursum illarum plurium paruarum comestionum in eodem die, tanquam causam obstantem effectui intento. Non sic autem in casu nostro, quia cum non prohibeat potum in quauis quantitate ad sedandam sitim, nec etiam prohibet effectum, qui ex ipso causatur nempe nutritio, & sedatio inediæ. Vnde etiam si adhibeatur in hunc finem, non fit fraus legi, quia non adhibetur vt impeditiuus effectus intenti per legem, nam si impediret, esset prohibitus etiam in ordine ad sedandam sitim, sicuti prohibetur potus lactis, etiam si ordinetur ad refrigerandum, & extinguendam sitim, quia impedit effectum intentum à lege ieiunij. Solum ergo lex ieiunij intendit prohibere nutritionem prouenientem ex cibo, & sedationem inediæ per cibum, quia tantum cibum prohibet.

An potus aquæ saccaro mixtæ soluat ieiunium. Decis. 118.

SVMMARIVM.

1 *Aqua mixta saccaro soluit ieiunium sumpta extra prandium, & refectiuncu lam.*
2 *Non soluit.*
3 *Nec etiam aliæ aquæ cedro, aut alio modo conditæ.*
4 *Etiam si principalius sumantur propter gustum.*

1 AFFIRMATIVE respondet Sanchez *lib.* 5 *Consil. moral. cap.* 1 *dub.* 23. *num.* 1 *in fine*, asserens ita sentire doctos Recentiores, quorum fundamentum esse potest, quia saccarum est cibus, & licet in aqua liquefiat, quia non variatur in substantia, adhuc retinet rationem cibi: sic etiam lac est cibus, licet sit liquidum.

2 Sed oppositum absque vllo scrupulo tenendum est, quia licet saccarum habeat rationem cibi, ibi tamen non adhibetur per modum cibi, sed per modum electuarij ad temperandam crudreatem aquæ, ne noceat stomaco. Omnes autem concedunt, quod electuaria, & quicquid per modum electuarij sumitur, non violet ieiunium.

3 Et idem dicendum est etiam de alijs aquis saccaro, cedro, & gelsominis, aut aromatibus conditis, quia militat eadem ratio, nam totum illud condimentum adhibetur ad temperandam aquam, ne stomaco noceat, imo potius ipsum corroboret. Et ita iam consuetudo obtinuit, vt passim huiusmodi aquæ adhibeantur ad sedandam sitim, etiam in diebus ieiuniorum.

4 Sed quid, si quis illas adhibeat, quia gustui placent, & non propter stomachum. Resp. adhuc licite adhibere, tum quia iam vsus illas licitas fecit, vnde adhiberi possunt ex quocunque fine: tum quia gustus, propter quem adhibentur, non excludit alium finem, quod aqua temperata sit, sed solum magis mouet, quam vtilitas pro stomaco. hoc autem non facit, quin tale condimentum habeat rationem electuarij.

an

An quando in die ieiunii bibitur extra prandium, & refectiunculam, liceat aliquid cibi sumere, ne potus noceat. Decis. 119.

SVMMARIVM.

2 *Quando bibitur per diem in ieiunio, licet aliquid cibi sumere, ne potus noceat.*
2 *Concesso potu, censetur concessum quicquid requiritur, ne noceat.*
3 *Potest sumi aliquid cuiuscunque generis cibi.*
4 *Nedum semel in die, sed pluries, quoties bibitur.*
5 *Modo ne subsit fraus.*
6 *Quænam quantitas cibi singulis vicibus sumi possit.*
7 *An semper, quoties per diem bibitur, aliquid cibi sumi possit.*

1 RESP. affirmatiuè cũ Azor. *tom. 1. lib. 7. cap. 10. quæst 7. §. Certe negari.* Palud. *in 4. dist. 15. q. 4. ar. 4. Conclus. 3.* Ledesma *2. par. 4. q. 17. ar. 5. conclus. 8.* Sd *verbo* Ieiunium *num. 8.* Sylvester *num. 9. circa finem.* Armilla *num. 1.* Caiet. *2. 2. q. 147. ar. 6. in fine,* qui tamen addit, hoc non esse licitum, nisi post completam digestionem. Abulens. *q. 165. in cap. 6. Matth* Reginal. *tom. 1. Praxis Fori* Pœnit. *lib. 4 cap. 14. dub. 4. num. 17.* Facundez *lib. 1. de 4. præcep. eccles. cap. 4. num. 14.* Homobonus *par. 2. Exam. eccles. tract. 8. cap. 7. q. 20.* Laiman *lib. 4. Theol. moral. tract. 8. cap. 1. num. 7.* Molfesius *in sum. tom. 1. tract. 10. c. 5. n. 23.* Philiar. *tom. 1. de offic. sacer. par. 2. lib. 3. cap. 25.* Villalob *tom. 1. sum. tract. 23. difficul. 8. num. 14.* Diana *par. 1. tract. 9. de ieiunio Resolut. 24.* Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q. 1. punc. 3. n. 4.* Petrus Ledesma *2. par. sum. tract. 27. cap. 2 dub 3. post 4. conclus.* ver. A *esta difficultad.* Lauor. *par. 1. De iubil. cap. 20. num. 8.* Perez *par. 1. sum. Theol. præcep. 3. §. de ieiunio.* Medina *par. 1. sum. cap. 14. §. 10* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 22. num. 3.* Bossius *sect. 4. de iubileo. Casu 18. n. 16.* & desumitur etiam ex D. Th. *in 4. dist. 15. q. 3. ar. 4.*

2 Ratio autem est, quia concedens aliquid, censetur etiam concedere omnia, sine quibus ipsum commodè obtineri non potest; vnde cum Ecclesia in ieiunijs concedat potum per diem, censetur etiam concedere ea, quæ necessaria sunt, ne potus noceat, atque adeo aliquid cibi. Atque huc reducitur id, quod dicunt communiter, quod talis cibus non est prohibitus, quia sumitur per modum medicinæ.

3 Azor. autem *citat.* hoc limitat, dummodo, quod sumitur, non sit panis, herba, arboris fructus, sed exigua portio medicamenti. Sed non est audiendus, quia quodcunque illud sit; semper adhibetur per modum medicamenti, ne potus noceat, atque adeo censetur concessum ad concessionem potus, imo forte panis est magis aptus ad impediendum nocumentum potus. Et ita notant auctores citati, præsertim Laiman, Facundez, Bonacina, Diana. Sanchez *num. 5. citati dub.* Bossius *num. sequenti 17.* & tenet etiam Palud. *in 4. dist. 15. disp. 8.*

4 Et hoc nedum semel in die, sed pluries, quoties contingit bibere, licitum est, vt inter alios notant Martinus Ledesma, Facundez, Diana *citati.* Ratio est, quia semper ordinatur ad eumdem finem, ne potus noceat, vnde semper censetur concessum vt accessorium ad concessionem principalis, nempe potus.

5 Est tamen aduertendum cum ijsdem Doctoribus præsertim vtroque Ledesma, Facundez, Diana *citatis* Sanchez *num. 6. sequenti*, & Bossio *num. 18. sequenti*, quod non fiat in fraudem ieiunij, vt si quis biberet, non ob sitim sedandam, sed vt posset sumeret illud parum cibi; si enim cibus in ordine ad potum sumptus pluries, perueniat ad notabilem quantitatẽ, frangitur ieiunium cum peccato mortali, secus autem, si sistat intra paruitatem materiæ. Tunc autem fraus abesse censeri potest, quando reuera quis ex siti mouetur ad bibendum: si autem non moueatur ex siti, censendum est, adesse fraudem.

6 Sed quæres, quæ nam quantitas cibi singulis vicibus sumi possit. Resp. citati Doctores, posse sumi frustulum panis, aut duas nuces, aut duas castaneas, aut decem amygdales, aut duodecim confectos; aut quid simile in proportionata quantitate. Regulariter dici potest, quod licite sumatur quantitas cibi infra vnicam vnciam, talis enim quantitas est valde exigua, sed sufficiens, vt potui in stomaco commixta impediat ipsius nocumentum.

7 Rur-

7 Rursus quæres, an semper, quando per diem bibitur, liceat sumere hoc parum cibi, etiam si alias sine ipso potus non noceret. Resp. Manè semper posse sumi, quia cum stomacus vacuus sit, potus semper afferret aliquid nocumenti. Post prandium autem, debet quisque considerare suam complexionem, & stomachi dispositionem; si enim certus sit, quod potus sine aliquo cibo non noceret, non potest ipsum sumere: secus autem, si probabiliter timeat noeumentum, aut dubius sit, quia tunc stat in possessione sui iuris ad sumendum. Quia tamen materia parua est, & potus solus stomaco non confert ideo nemini inijcerem scrupulum, grauis saltem peccati, si sumeret hunc exiguum cibum.

An, qui in vnica comestione ieiunii tantum comedit, vt illa comestio æquiualeat pluribus, satisfaciat præcepto ieiunandi. Decis. 120.

SVMMARIVM.

1 *Immoderata quantitas vnicæ comestionis est secundum aliquos contra præceptum ieiunij.*
2 *Non est, sed sic comedens satisfacit præcepto.*
3 *In ieiunio præcipitur abstinentia tantum sub tali forma, & mensura.*
4 *Ecclesia non decernit de quantitate vnicæ comestionis, sed relinquit iuri naturali.*
5 *Quando peccans contra præceptum naturale temperantiæ, peccet contra præceptum ieiunij.*
6 *Intemperantia vnicæ comestionis stat cum abstinentia præcepta in ieiunio.*
7 *Quinam finis ieiunij cadat sub præcepto.*

---

1 VIDETVR non satisfacere, primo quidem, quia non exercet abstinentiam, quæ intenditur in ieiunio, nam potius facit actum intemperantiæ, & exercet gulam, vnde est actus oppositus actui præscripto: imo etiam contrarius legi naturali de temperantia, & ideo cum actus ieiunij sit secundum præceptũ naturale de temperantia, talis actus sicut est contra legem naturalem, ita etiam erit contra legem ieiunij. Deinde ieiunium præcipit abstinentiam, qua solet corpus affligi, tunc autem non interuenit talis abstinentia. Denique finis ieiunij est castigare corpus mediante abstinentia; vnica autem immoderata comestio excludit talem finem, & ipsi contrariatur. Et ita sentit, vt refert Couaruuias *citandus*, Martinus Ayala *lib* 3. *de Tradit. Eccles. Cap. De ieiunio*. Quod etiam videtur sentire Maior. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 3. dum docet, quod satisfit ieiunio cum quacunque quãtitate, dummodo quis intemperanter non comedat.

2 Sed quod sic comedens satisfaciat ieiunio, quamuis fieri possit, quod peccet contra præceptum naturale temperantię, modo habetur pro certo, & traditur à Cajetano 2.2. *q.* 147. *ar.* 3. §. *Ad huius euidentiam.* Medina C. *de ieiunio cap. de numero refect.* & *Cap. De ijs, per quæ ieiunium soluitur.* Innocent. *in Rubr. De obseruat. ieiunior. num.* 3. Couaruuias *lib.* 4. *Variar. c.* 21. *num.* 11. ver. *Contrariam opinionem*, qui tamen ver. *Non me latet*, videtur dubius manere. Abulens. *q.* 166. *in cap.* 6. *Matth.* ver. *Dicendum*, Reginal. *lib.* 4. *Praxis Fori pœnit. cap.* 14. *num* 163. Bonacina *Disp. vlt. De præcep. Eccles. q.* 1. *punc* 2. *num.* 7. Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium *n.* 25. Basseus *in Florib. theol. mor. verbo* Ieiunium 1. *num.* 6. Syluius 2.2 *q.* 147. *ar.* 6. *quæsito* 1. *concluſ.* 4. ver. *Petes.* Laiman *lib.* 4. *theol. moral. tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 5. ver. *Alterum ieiunij.* Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 17. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap.* 1. *num.* 13.

3 Ratio potissima est, quia Ecclesia per ieiunium præcipit quidem abstinentiam in ordine ad macerandum corpus, non qualemcunque, sed obtinendam per tale medium, ita vt præfigat medium, quod debeat applicari ad ipsam obtinendam. Et in hoc medio constituit formam ieiunandi, & mensuram abstinentiæ: vnde intendit solum abstinentiam, vt stat sub tali mensura, & sub tali forma. Vnde qui adhibet tale medium, & seruat talem formam, & mensuram, seruat etiam præceptum Ecclesiæ de ieiunio, & ponit in executione totam illam abstinentiam, quam præfigit. hoc autem medium, forma, & mensura consistunt in abstinentia à cibis prohibitis, & in vnica comestione; quæ omnia seruantur, licet vnica comestio sit in maxima quantitate.

4 Rursus Ecclesia præcipit solum vnitatem

tem comestionis; de quantitate autem ipsius nihil decernit, neque aliquid ex consuetudine determinatum habetur: sed totum relinquitur iuri naturali ieiunantis; vnde potest licitè sumere totam illam quantitatem, quod illi permittit ius naturale habita ratione, quod vnica tantum vice illa die comesturus sit. Atque si in hoc excedit non peccat contra præceptũ Ecclesiasticum ieiunij, sed contra naturale præceptum temperantiæ.

5 Hinc facile soluuntur, quæ in oppositum allata sunt. Vnde ad 1. dicitur, quod licet prandium sit in maxima quantitate, & interueniat intemperantia contra præceptum naturale, adhuc tamen seruatur abstinentia sub illa forma, & mensura, quæ præcipitur in ieiunio, vt constat ex dictis. Hinc licet præceptum de ieiunio sit secundum legem naturalem, non tamẽ quicquid est cõtra legem naturalem temperantiæ, est contra ipsum, sicut, nec quod est contra ipsum, vt multiplex comestio, est contra præceptum naturale temperantiæ. Solum ergo, quod est contra præceptum naturale temperantiæ, est contra præceptum ieiunij, quando vtrumque præceptum versatur circa idem, secus autem quando circa diuersa. Cum igitur præceptum ieiunij taxet qualitatem ciborum, & numerum comestionum, ideo si quis peccaret contra præceptum naturale temperantiæ in numero comestionum, aut in cibis in ieiunio prohibitis, peccaret etiam contra præceptum ieiunij. Non autem qui peccat contra naturale præceptum temperantiæ in quantitate vnicæ comestionis, quia præceptum ieiunij non præscribit aliquid de hac quantitate; atque adeo non versatur circa ipsam, sed relinquit iuri naturali.

6 Ad 2. resp. adhuc bene interuenire abstinentiam, qua corpus affligitur; quia per hoc affligitur, quod priuetur pluribus comestionibus, & cibis carneis, quorum nutrimentum suppleri non potest per quancunque quantitatem ciborum quadragesimalium: imo quantitas ipsorum nimium excedens opprimit stomacum, & complexionem.

7 Ad tertium non omnem finem ieiunij cadere sub præcepto, sed tantum finem intrinsecum, qui est imbibitus in materia præcepta, qui in ieiunio est castigatio corporis per abstinentiam sub tali forma, & mensura; vnde quotiescunque adest forma, & mensura abstinentiæ ab Ecclesia præscripta, adest etiã finis intrinsecus, cum sit inseparabilis ab ipsa. Intemperantia autem in vnica comestione non excludit hunc finem, sicuti non excludit formam, & mensuram abstinentiæ: vnde adhuc corpus castigatur per subtractionem carnium, & multiplicis comestionis.

An, qui interrumpit prandium; & postea redit ad ipsum complendum, violet ieiunium. Decis. 121.

SVMMARIVM.

1 *Interrumpens prandium, & postea complens, non violat ieiunium.*
2 *Talis interruptio non tollit continuationem moralem.*
3 *Mercator prandens potest descendere ad merces vendendas, & postea complere prandium absque violatione ieiunij.*
4 *Quantum possit durare talis interruptio.*
5 *Potest durare quousque adest aliquid, in cuius virtute censeatur continuari.*
6 *Quid si negocia detineant totum diem.*

1 NEGATIVE resp. communiter Caiet. *in sum. verbo* Ieiunium *§. Vnica comestio*. Syluester *quæst.* 3. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 15. & *in Hisp. n.* 12. Maior. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 3. *§. Contra conclusionem*. Angles *in Florib. q.* 9. *de ieiunio ar.* 2. *difficul.* 1. *Append.* 2. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 9. *q.* 1. Reginal. *tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 177. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 3. *num.* 10. Laiman *lib* 4 *Theol. mor. tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 6. Valent. 2. 2. *disp.* 9. *q.* 2 *punc.* 3. Lessius *lib.* 4. *cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 11. Tolet. *lib.* 6 *sum. cap.* 2. *num.* 4. Io. de Friburgo *in sum. Confes. lib.* 1. *tit.* 12. *q.* 25. Graf. 1. *par. Decis. lib.* 2. *cap.* 37. *n.* 32. Nieua *in sum. tit.* 17. Ludouicus à S. Io. *par.* 1. *sum. tract. de ieiun. ar.* 11. Rodriquez *tom.* 4. *sum. cap.* 110. *num.* 10. Syluius. 2. 2. *q.* 147. *ar* 6. *quæsito* 1. *concluf.* 1. Gordonius *lib* 6. *theol. moral q.* 18. *cap.* 4. *num.* 7. ver. *Hic tamen*. Trullench *lib.* 3. *in Decal. c.* 2. *dub.* 2. *num.* 13. Facundez *lib.* 1. *de* 4. *præcep. Eccles. cap.* 4. *n.* 3. Fernandez *par.* 2. *Exam. theol. mor. cap.* 8. *§* 3. *num.* 8. Villalob. *to.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 6. *num.* 2. Filliucius *tom.* 2. *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 2. *num.* 41. Molfes. *par.* 1. *sum tract.* 10. *cap.* 5. *num.* 27. Portel *in Dubijs Regul. verbo* Ieiunium *in Addit.*

num. 10.

num. 10. Diana *p.r.* 1. *tract* 9 *de ieiunio Resol.* 32. Sanchez *lib.* 5. *consil. moral. cap.* 1. *dub.* 24. *num.* 1. Lauor *par.* 1. *de iubil. c.* 20. *num.* 11. Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium *num.* 26. Basseus *in Florib theol. moral. verbo* Ieiunium 1. *n.* 15. Io. Sanchez *in Select. de Sacram. disp.* 52. *num.* 4. Lopez 2. *par. Instruct. cap.* 112. Ghetius *in Thesauro animæ*, *verbo* Ieiunium *cap.* 1. *num.* 4. Bizozer. *in sum. par.* 4. *de* 3 *præcep. Decal. cap. vlt. memb.* 2. *num.* 3. ver. *Ad hoc.* Lezana *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 4.

2 Ratio est, quia cum simus in materia morali, attendenda est continuatio moralis prandij. per hoc autem, quod fiat interruptio secundum tempus ob aliquod negotium superueniens, non censetur moraliter interrumpi comestio, quia perseuerat saltem virtualis intentio continuandi, cum nondum fercula destinata pro prandio consumpta sint, nec comedens sumpserit illud totum, quod sibi putat conuenire pro illa comestione.

3 Ex quo rectè infertur cum Sanchez *citato*. Posse mercatorem, dum prandet, relinquere prandium, & descendere ad officinam ad vendendas merces, & postea reassumere prandium, quia talis interruptio non tollit, quin fit moraliter vnica comestio; nam illæ partes comestionis vniuntur in vnica intentione præfigentis vnicam sufficientem comestionem, & in apparatu pro vnica comestione.

4 Sed difficultas est, quantum temporis possit interponi in illa interruptione absque violatione ieiunij, & absque eo, quod moraliter censeatur multiplicari comestio. Aliqui volunt, interruptionem debere esse paruam, & remittendam arbritio boni viri. Ita Azor. Reginal. *citati*. Alij, vt Portel *citatus*, dimidiam horam vult non esse tempus notabile, & proinde post ipsam posse redire ad prandium. Caiet. Angles, Sanchez, Bonacina *locis citatis* asserunt, etiam post notabile tempus posse redire ad prandium, atque adeo etiam post horam integram, vt explicat Sanchez. Io. verò Sanchez *citata disp.* 52. concedit, quod etiam post duas horas possit redire, si surrexit cum animo postea continuandi prandium. Bizozer. etiã post longum tempus.

5 Mihi dicendum videtur, post totum illud tempus posse redire ad complendum prandium, in quo perseuerat aliquid, ratione cuius potest censeri, quod comestio continuetur. Quia enim tempus interpositum non tollit continuationem moralem, seu quin censeatur vnica comestio, ideo neque tollet etiam in notabili quantitate interpositum, si alioquin adsit aliquid, in cuius virtute comestio censeatur moraliter continuari: talis est intentio redeundi saltem virtualis: quod non sumpserit consuetam quantitatem cibi, quod superstint fercula pro illo prandio destinata; & alia huiusmodi, ex quibus possit formari rationabile iudicium, quod nondum prandium fuerit completum. Imo Syluius *Concluf.* 2. *in fine*. vult, posse prandium interrumpi per horam absque causa absque peccato mortali, quia in hoc ieiunium non læditur notabiliter.

6 Hic tamen adest dubium, an si quis surgat à mensa nondum completa comestione, & ita distineatur negocijs, vt in ipsis insumat totum diem, an vespere possit complere inchoatam comestionem. Resp. posse complere, quia licet intercedant plures horæ, quia tamen tanta interruptio non est voluntaria, sed ex necessitate, adhuc censetur secunda comestio pars, & complementum prioris comestionis, quæ imperfecta fuit relicta. Cum enim concedatur vnica completa, & sufficiens comestio intra meridiem, & vesperam, currit tempus, in quo licitum est comedere, & ideo si comestio imperfecta remaneat, licebit semper illam complere, quando prius compleri non potest, quousque durat tempus prefinitum pro illa comestione. Sic qui debet soluere determinata die decem aureos pro vnica solutione, censetur facere vnicam solutionẽ, etiam si partim soluat vna vice, & partim alia vice. Deinde iejunans habet ius ad vnicam completam comestionem pro illa die, ergo semper potest illam sibi assumere, & si impeditur, ne possit pro vnica vice integram assumere, poterit, quando primo non impedietur, illam complere. Sicuti è contra, quando ipse tenetur ad aliquod præceptum implendum, & incipit implere, nec potest complere, semper ecclesia habet ius, quousque vrget obligatio præcepti ad repetendum complementum, vt constat in recitatione horarum canonicarum. Et ita sentiunt etiam Docti Recentiores de hoc consulti. Accedit etiam, quod cum cibus prima vice sumptus non sit sufficiens, excusaretur à ieiunio, si alioquin non posset seruari. Oppositum tenet Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium. *cap.* 1. *num.* 4.

An, qui in die ieiunii plicato linteolo proposuit nil vltra comedere, possit absque violatione ieiunii sumere aliquid de ferculis nouiter appositis. Decis. 122.

SVMMARIVM.

1 *Qui in die ieiunij plicato linteolo proponit non vlterius edere, potest mutato proposito sumere de ferculis de nouo appositis.*
2 *Imo etiam de ijs, quæ iam apposita erant.*

1 RESP. affirmatiuè cum Villalobos *par. 1. sum. tract. 23. difficul. 6. nu 2.* Sãchez *lib. 5 Consil. Moral. cap. 1. dub. 24. num. 5.* Trullench *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 3. num. 13.* Ghetius *in Thesauro animæ. verbo* Ieiunium *cap. 1. num. 4.* Licet enim linteolum plicauerit, & proposuerit non amplius comedere, adhuc tamen perseuerat idem prandium, cui ipse quoque accumbit, & ideo, si mutato proposito sumat de nouis ferculis, non instituit nouam comestionem moraliter loquendo, sed priori aliquid superaddit, ita vt additamentum faciat vnam, & eamdem comestionem cum priori, quia perseuerat vnitas prandij communis.

2 Et à fortiori sequitur, quòd possit de nouo edere de ferculis, quæ iam apposita erant, quia sicuti sunt pars illius prandij, imo etiam illius ferculi, quod iam prandio inseruit, ita etiam comestio ipsorum de nouo repetita fit pars eiusdem comestionis, ita vt censeatur vna integra comestio ex pluribus partibus, Nec obstat propositum non amplius comedendi, quia adhuc hoc non obstante, adest sufficiens fundamentum, ratione cuius sit vnica comestio moraliter loquendo, nempe vnitas ferculorum, & præparatio pro vna, & eadem comestione.

An ieiunans possit, postquam prandium sumpsit aliò pergere ad aliquid comedendum. Decis. 123.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunans sumpto prandio potest aliò pergere ad aliquid edendum.*
2 *Potest nedum sumere bellaria, sed etiam quæcunque fercula.*
3 *Quantum temporis interponi possit.*
4 *Potest ire etiam ad domum amici ad edendum. imo ad emenda fercula, vt postea ea comedat.*

1 RESP. affirmatiuè cum Molfesio *in sum. tom. 1. tract. 10. cap. 5. num. 27.* quia eo ipso, quod surgit à mensa, & aliò se transfert in eum finem, vt aliquid comedat, continuatur moraliter vna comestio cum alia, ita vt tanquam ex duabus comestionibus partialibus fiat vna integra comestio; illud enim tempus intermedium non censetur interrumpere, sed continuare comestionem, cum sit medium ordinatum ad assequendam aliam partialem comestionem.

2 Ex hoc autem fit, quod nedum possit eunc sumere bellaria, & alia huiusmodi, quæ post prandium adhiberi solent, sed etiam accumbere cum alijs prandentibus, & sumere de quibuscunque ferculis, quia, cum moraliter continuetur comestio, & sit vna, atque eadem, parum refert, quod sit hic, vel ille cibus, qui adhibeatur.

3 Si autem inquiras, quantum temporis interponi possit. Resp. posse interponi totum illud tempus, quod in ipsa via insumitur, & quod requiritur ad parandum id, quod intendimus edere; quia totum hoc tempus est mediũ adhibitum pro cõplenda illa comestione, vnde ponit continuationem stante intentione vlterius protrahendi comestionem. Imo si aliquantulum temporis maius necessario interponatur, nulla est habenda ratio ipsius, quia in moralibus parum pro nihilo reputatur.

4 Ex quo deducitur, quod potest quis, dum comedit domi, accedere ad domum ami-

amici ad complendam comestionem cum ipso, siue inuitetur, siue non inuitetur. aut quod possit ire ad emenda alia fercula, & postea domum redire, & ea comedere tanquam complementum prandij, quia tota hæc interpositio temporis censetur medium ordinatum ad complendã comestionem inchoatam, atque adeo cõtinuatiuum ipsius. Et ex hac doctrina alij similes casus resolui possunt.

An ieiunans discedens à mensa cum animo non comedendi amplius, possit redire, & comedere, si duret adhuc prandium. Decis. 124.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunans durante prandio potest redire ad comedendum, etiam si discesserit cum animo non amplius comedendi.*
2 *Vnde sumatur vnitas comestionis.*
3 *Potest redire ad comedendum, etiam si prius sumpserit sufficientem cibum.*

1 [illegible] ESP. Posse redire ad

cap. 1. num. 23. differ. de ieiuni. Trullenc. *num. 13.*

2 Ratio intus susc. in ipsa at. susc ipitui tuitur co tas, ab v comedendi, cum tale propositum non det ipsi formam, sed solum ab vnitate sumptionis cibi. Quia autem cibus interruptim sumitur, ita vt plures partiales sumptiones constituant vnicam comestionem, ideo vnitas moralis comestionis potest stare cum interruptione sumptionis: & debet aliunde desumi, nempe ab vnitate conuiuij; & ideo discedens à mensa potest rursus accedere durante eodem conuiuio absque violatione ieiunij, etiam si proposuerit non amplius comedere, quia cum comedat de eodem prandio, censetur eadem comestio.

3 Quod etiam debet intelligi, non obstante, quod antea sumpserit sufficientem cibum. quia licet peccet contra temperantiam grauiter, aut leuiter iuxta grauitatem, vel leuitatem materiæ; non tamen contra ieiunium, quia adhuc ob eamdem rationem censetur eadem comestio.

An ieiunans surgens à mensa cum animo non amplius comedendi, possit rursus redire ad comedendum, si prandium sit iam completum. Decis. 125.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunans surgens à mensa cum animo non comedendi amplius, completo prandio non potest redire ad comedendum de nouo, secundum aliquos.*
2 *Potest redire secundum alios.*
3 *Potest redire ad comedendum, quæ superfuerant, non autem quæ de nouo paran-*

acquirit ius ad

redire.

E respondent *sum. cap. 25.* Pedrazza *præ-* gles *in Florib.* *nio ar. 2. diffi-* *nd. 2.* Sanchez *ll. moral. cap. 1.* *4. tract. 8. c. 1.* *2. punc. 3.* Ro- *um. 10.* qui ta- sumpsit suffi- cientem cibum ad ieiunandum. Portel. *in Dubijs Regularibus, verbo* Ieiunium *in Additionibus num. 10.* Fernandez *par. 2. Exam. theol. mor. cap. 8. §. 2. num. 18.* Io. Sanchez *in Select. de Sacram. disp. 52. n. 4.* Lublinus *par. 1. sum. verbo* Ieiunium *n. 26.* quia per voluntatem illam comestio interrumpitur non modo physicè, sed etiam moraliter.

2 Sed alij tenent, quod possit rursus redire ad comedendum, si modicum tem-

An, qui in die ieiunii plicato linteolo proposuit nil vltra comedere, possit absque violatione ieiunii sumere aliquid de ferculis nouiter appositis. Decis. 122.

An ieiunans possit, postquam prandium sumpsit aliò pergere ad aliquid comedendum. Decis. 123.

SVM

1 *Qui in die iei*
non vlteri
posito sum
sitis.
2 *Imo etiam d*

SVMMARIVM.

1 *Ieiunans sumpto prandio potest aliò pergere ad aliquid edendum.*
dum sumere bellaria, sed etiam
sit.
ad eden-
, vt poss.

Ghetius *in*
nium *cap.* 1. *num.* 4. Licet enim linteolum plicauerit, & proposuerit non amplius comedere, adhuc tamen perseuerat idem prandium, cui ipse quoque accumbit, & ideo, si mutato proposito sumat de nouis ferculis, non instituit nouam comestionem moraliter loquendo, sed priori aliquid superaddit, ita vt additamentum faciat vnam, & eamdem comestionem cum priori, quia perseuerat vnitas prandij communis.

2 Et à fortiori sequitur, quòd possit de nouo edere de ferculis, quæ iam apposita erant, quia sicuti sunt pars illius prandij, imo etiam illius ferculi, quod iam prandio inseruit, ita etiam comestio ipsorum de nouo repetita fit pars eiusdem comestionis, ita vt censeatur vna integra comestio ex pluribus partibus, Nec obstat propositum non amplius comedendi, quia adhuc hoc non obstante, adest sufficiens fundamentum, ratione cuius sit vnica comestio moraliter loquendo, nempe vnitas ferculorum, & præparatio pro vna, & eadem comestione.

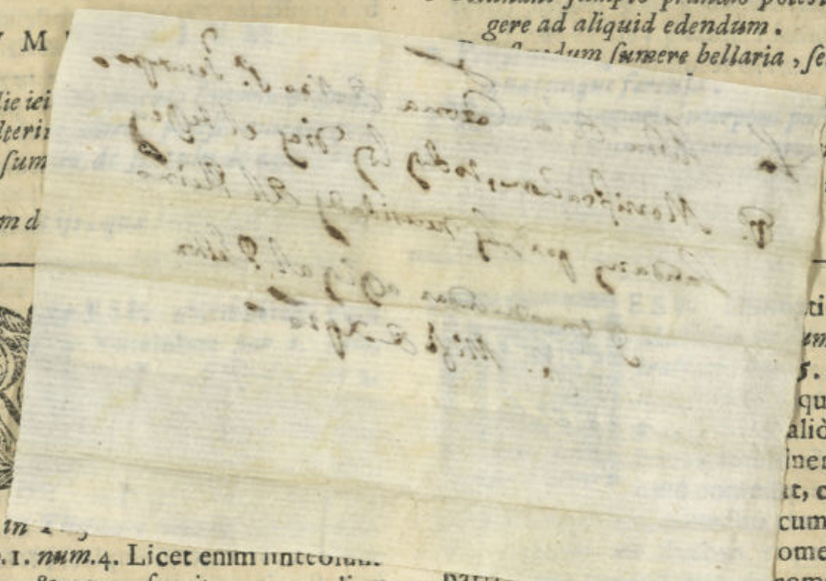

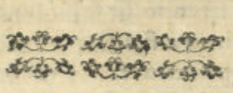

tiuè cum
m. tom. 1.
5. num. 27.
quod surgit
aliò se trans-
nem, vt ali-
t, continua-
cum alia, ita
omestionibus
comestio; il-
lud enim tempus interme..m non censetur interrumpere, sed continuare comestionem, cum sit medium ordinatum ad assequendam aliam partialem comestionem.

2 Ex hoc autem fit, quod nedum possit eunc sumere bellaria, & alia huiusmodi, quæ post prandium adhiberi solent, sed etiam accumbere cum alijs prandentibus, & sumere de quibuscunque ferculis, quia, cum moraliter continuetur comestio, & sit vna, atque eadem, parum refert, quod sit hic, vel ille cibus, qui adhibeatur.

3 Si autem inquiras, quantum temporis interponi possit. Resp. posse interponi totum illud tempus, quod in ipsa via insumitur, & quod requiritur ad parandum id, quod intendimus edere; quia totum hoc tempus est mediũ adhibitum pro cõplenda illa comestione, vnde ponit continuationem stante intentione vlterius protrahendi comestionem. Imo si aliquantulum temporis maius necessario interponatur, nulla est habenda ratio ipsius, quia in moralibus parum pro nihilo reputatur.

4 Ex quo deducitur, quod potest quis, dum comedit domi, accedere ad domum

ami-

amici ad complendam comestionem cum ipso, siue inuitetur, siue non inuitetur. aut quod possit ire ad emenda alia fercula, & postea domum redire, & ea comedere tanquam complementum prandij, quia tota hæc interpositio temporis censetur medium ordinatum ad complendã comestionem inchoatam, atque adeo cõtinuatiuum ipsius. Et ex hac doctrina alij similes casus resolui possunt.

An ieiunans discedens à mensa cum animo non comedendi amplius, possit redire, & comedere, si duret adhuc prandium. Decis. 124.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunans durante prandio potest redire ad comedendum, etiam si discesserit cum animo non amplius comedendi.*
2 *Vnde sumatur vnitas comestionis.*
3 *Potest redire ad comedendum, etiam si prius sumpserit sufficientem cibum.*

RESP. Posse redire ad alios conuiuas, & adhuc comedere, vt docent Lessius *lib.4. cap.2. dub.2. num.* 11. ver. *Infertur quarto*. Laiman *lib.4.theol.moral.tract.8. cap.1.num 6.* Villalobos *tom.1. sum. tract. 23.difficul.6. num.2.* Diana *par.1. tract.9. de ieiunio Resol.* 32. ver. *Notandum est* Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap. 2. dub. 3. num.*13.

2 Ratio est; quia cum comestio fiat per intus susceptionem, ita vt principaliter in ipsa attendatur cibus, quatenus intus suscipitur, tanquam forma, qua constituitur comestio, non dependet eius vnitas, ab vnitate, & continuitate propositi comedendi, cum tale propositum non det ipsi formam, sed solum ab vnitate sumptionis cibi. Quia autem cibus interruptim sumitur, ita vt plures partiales sumptiones constituant vnicam comestionem, ideo vnitas moralis comestionis potest stare cum interruptione sumptionis: & debet aliunde desumi, nempe ab vnitate conuiuij; & ideo discedens à mensa potest rursus accedere durante eodem conuiuio absque violatione ieiunij, etiam si proposuerit non amplius comedere, quia cum comedat de eodem prandio, censetur eadem comestio.

3 Quod etiam debet intelligi, non obstante, quod antea sumpserit sufficientem cibum. quia licet peccet contra temperantiam grauiter, aut leuiter iuxta grauitatem, vel leuitatem materiæ; non tamen contra ieiunium, quia adhuc ob eamdem rationem censetur eadem comestio.

An ieiunans surgens à mensa cum animo non amplius comedendi, possit rursus redire ad comedendum, si prandium sit iam completum. Decis. 125.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunans surgens à mensa cum animo non comedendi amplius, completo prandio non potest redire ad comedendum de nouo, secundum aliquos.*
2 *Potest redire secundum alios.*
3 *Potest redire ad comedendum, quæ superfuerant, non autem quæ de nouo parantur.*
4 *Ieiunans accumbens mensæ acquirit ius ad omnia, quæ apponuntur.*
5 *Per quantum tempus possit redire.*

NEGATIVE respondent Nauar. *in sum. cap. 25. num.* 15. Pedrazza *præcep* 3. Angles *in Florib. q.9. de ieiunio ar.2. difficul.1. Append.2.* Sanchez *lib.5. consil. moral. cap.1. dub.24. num.4.* Laiman *lib.4. tract.8. c.1. num.6.* Valent. *2.2. disp.9 q.2. punc.3.* Rodriquez *tom.4. sum. cap.10. num.10.* qui tamen loquitur de eo, qui sumpsit sufficientem cibum ad ieiunandum. Portel. *in Dubijs Regularibus, verbo* Ieiunium *in Additionibus num.* 10. Fernandez *par.2. Exam. theol. mor. cap.8. §.2. num.18.* Io. Sanchez *in Select. de Sacram. disp 52. n.4.* Lublinus *par.1. sum. verbo* Ieiunium *n.26.* quia per voluntatem illam comestio interrumpitur non modo physicè, sed etiam moraliter.

2 Sed alij tenent, quod possit rursus redire ad comedendum, si modicum tem-

pus interceſſit. Ita Molfeſius *in ſumma par. 1. tract. 10. cap. 5. num. 27.* Filliucius *tom. 2. tract. 27. par. 2. cap. 2. q. 10 num. 41.* Baſſeus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 1. *num.* 15. Bonacina *diſp. vlt. de præcep. Eccleſ. q 1 punc. 3. num.* 10. Ghetius *in Theſauro animæ verbo* Ieiunium. *cap.* 1. *num.* 4. Quod tacite videtur approbare etiam Diana *par. 1. tract. 9. de ieiunio Reſol.* 32. ver. *Sed plus addit*, dum hanc opinionem refert, & non reprobat.

3 Atque hæc opinio mihi valde probabilis videtur, ſi redeat ad comedendum ea, quæ prius appoſita fuerant, quia tunc ſicut ea, quæ comedit ſunt pars, ſeu reliquiæ illius prandij, quod ſumpſit, non autem nouum prandium inſtructum, ita etiam comeſtio ipſorum eſt pars, ſeu aliqua reliquia comeſtionis præcedentis moraliter loquendo. Secus autem, ſi inſtrueretur nouum prandium, nam tunc eſſet noua refectio.

4 Præterea eo ipſo, quod quis accumbit menſæ, acquirit ius ad omnia, quæ apponuntur, de quibus poteſt comedere non obſtante ieiunio, & per id, quod proponat non amplius comedere, & recedat à menſa, non perdit hoc ius, quandiu non præterijt tantum temporis, quod ſufficiat, vt cenſeatur moraliter ceſſaſſe hoc ius, quia hoc ius non fundatur in propoſito comedendi, neque in aſſiſtentia ad menſam, ſed in eo, quod eſt ipſi debita refectio, quæ ſumenda eſt ex cibis appoſitis, vnde acquirit ius ad omnes illos cibos, & ideo mutato propoſito poteſt de nouo comedere vtendo iure ſuo.

5 Sed quæres, poſt quantum tempus poſſit hoc facere. Reſp. in hoc eſſe attendendas circumſtantias ſimul cum tempore, quia poſſunt interuenire tales circumſtantiæ, quæ faciant prudenter iudicare, quod ſtatim ceſſauerit hoc ius: & è contra aliæ, quæ faciant durare hoc ius per aliquod tempus, vt ſi quis diſcedat à menſa proponens non amplius comedere, quia properat ad aliquod peragendum: vt ſi diſcedat, quia vult dormire, tunc cenſetur ſtatim ac it ad dormiendum ceſſare hoc ius. Vnde ſemper conſideranda ſunt ea, quibus vacat, poſtquam diſceſſit à menſa, quia, ſi ſunt actiones, quæ ex natura ſua ſoleant ſuccedere completæ refectioni, tunc ſtante propoſito non amplius edendi coniuncto cum talibus actionibus, cenſetur renunciare iuri acquiſito. Regulariter autem quarta pars horæ, & forte etiam tertia non eſt ſufficiens, vt cenſeatur ceſſaſſe hoc ius, niſi forte ratione circumſtantiarum ſufficiens fiat, vt diximus. Totum enim hoc tempus eſt paruitas materiæ in interruptione, & in auferendo iure acquiſito.

An, qui inſeruiunt menſæ, frangant ieiunium, ſi gulosè comedant reliquias ferculorum, quas de menſa tollunt. Deciſ. 126.

SVMMARIVM.

1 *Quando inſeruientes menſæ non frangant ieiunium, dum comedunt reliquias, quas tollunt.*

2 *Comeſtio harum reliquiarum eſt incœptio prandij.*

3 *Etiam ſi comedens non intendat incipere prandium.*

1 RESP. non frangere ieiunium, ſi tamen ipſi poſt Dominos ſint comeſturi. Alias frangerent ieiunium, ſi quod comederent, eſſet notabilis materia. Ita Sanchez *lib. 5. Conſil. Moral. cap 1. dub 24. num. 3.* Diana *par. 4. tract. 4 Miſcel Reſol.* 142. Trullench *lib 3. in Decal. cap 2. dub. 3. num. 13.* Ghetius *in Theſauro animæ, verbo* Ieiunium *cap. 1. num. 4.*

2 Ratio eſt, quia tunc cenſentur incipere prandium, atque adeo illa comeſtio non eſt diuerſa moraliter ab ipſo prãdio, ſed pars ipſius. Neque obſtat, quod inter comeſtionem illarum reliquiarum, & prandium ſubſequẽs interponatur aliquod tempus, quia talis interruptio non facit, quod ſint diſtinctæ comeſtiones, ſed vna interrupta ob præſtanda ſeruitia neceſſaria.

3 Sed quid, ſi quis comederet tales reliquias ob meram gulam, non cogitans de incœptione prandij? Reſp neque adhuc frangere ieiunium, ſi tamen poſtea proſequatur prandium, quia adhuc illa comeſtio eſt moraliter quædam incœptio prandij ex natura ſua. Cum enim ſit hora prandendi, tendit illa comeſtio ad debitam, & licitam ſubſtentationem, quæ cum non ſit ſufficiens, non eſt completa comeſtio, ſed quædam incœptio, & comeſtio ſubſequens eſt complementum.

An

An ieiunans possit paulo ante prandium aliquid cibi sumere absque violatione ieiunii. Decis. 127.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunans paulo ante prandium potest aliquid cibi sumere.*
2 *Quodcunque genus cibi sumi potest, etiam ad sedandam famem.*
3 *Quanto tempore ante prandium sumi possit.*
4 *In qua quantitate talis cibus sumi possit.*

1 RESP. affirmatiuè, quia tunc illa comestio habetur tanquam dispositio ad prandium, nam disponitur stomacus mediante tali comestione ad recipiendum prandium, & præparatur veluti primum fundamentum prandij. Forma autem, & dispositio faciunt vnum quid: quod magis verum est in casu nostro, in quo attenditur sola quædam vnitas moralis. & ideo illa comestio anticipata integrat vnam comestionem cum prandio.

2 Vnde poterit quis, antequam accumbat mensæ, sumere vel fructus, vel aliquam bucellam, vel saccaro, & melle condita, & quodcunque aliud genus cibi, non solum ad refocillandum stomacum, aut per modum medicinæ, sed etiam ad sedandam famem, & mitigandam inediam, quam difficilè tolerat; quia sicut licet in hunc finem sumere prandiũ, ita etiam licet sumere in eumdem finem quicquid quocunque modo facit vnam comestionem cum prandio.

3 Sed hic difficultas est; quanto tempore ante prandium possit institui huiusmodi præparatoria comestio. Resp. non posse multo tempore ante institui, alioquin non continuaretur cum prandio tanquã præparatio ad ipsum, sed esset diuersa comestio; vnde solum pro illo tempore anticipari potest, quod moraliter censetur idem cum tempore prandij, quia si esset diuersum, diuersa etiam esset comestio, quia iam ratione diuersi temporis disiungeretur. Vnde solum per quartam partem horæ, vel tertiam ad summum ante prandium institui poterit, quia hoc tempus cum non sit notabile, computatur pro eodem tempore; & maius tempus esset notabile, præsertim si excederet dimidiam horam, in ordine ad continuationem vnius comestionis cum alia.

4 Si autem quæras, quænam quantitas cibi tunc sumi possit. Resp. posse sumi quamcunque quantitatem, quia tota illa comestio non est extra comestionem vnicam, quæ conceditur in die ieiunij, sed cum ipsa communicat: sicut ergo in hac non est determinata quantitas cibi, ita nec in quacunque alia, quæ tanquam pars coniungitur cum ipsa ad faciendam vnam integram comestionem.

An, qui legunt pro mensa, aut ipsi inseruiunt, frangant ieiunium, si aliquid comedant immediate antequam legant, aut inseruiant. Decis. 128.

SVMMARIVM.

1 *Legentes, dum alij prandent, & inseruientes mensæ, possunt prius aliquid cibi sumere ad vitandam debilitatem.*
2 *Etiam ad libitum, licet non indigeant ad vitandam debilitatem.*
3 *Talis comestio est incœptio prandij.*
4 *Valet etiam pro religiosis inseruientibus mensæ.*
5 *An requiratur intentio incipiendi prandium.*
6 *Hæc comestio potest fieri, in magna quoque quantitate.*
7 *An, qui legunt, vel inseruiunt, si prius sufficienter prandeant, possint finito prandio de nouo comedere in illa mensa.*
8 *Quid si proposuerit non amplius comedere?*

1 VOD lectoribus pro mensa, aut inseruientibus liceat, aliquid prius sumere, quando ieiunatur ad vitandam debilitatem, & vt muneri suo satisfacere possint, docent communiter, ex illa regula, quod necessitas, & causa rationabilis faciat licitum, quod alias non esset licitum.

2 Sed etiam absolutè tenendum est, quod absque violatione ieiunij possint aliquid cibi sumere, antequam legant, aut inseruiant. Ita Caiet. *verbo* Ieiunium *cap.* 1. Sylvester *q.*3. Azor. *lib.*7. *cap.*9. *q.*1. Navar *cap.*21. *Manual.num* 13. Valent. *to.*3. *disp.*9 *q.*2.*punc.*3. Tolet. *lib.*6.*cap.*2. Laiman *lib.*4.*theol.mor. tract.*8. *cap.*1. *num.*3. ver. *Tertium. similiter*. Lessius *lib.*4.*cap.*2. *dub.*2. *num.*11. Filliucius. *tract.* 27. *par.*2. *cap.*2. *num.* 40. Angelus *verbo* Ieiunium. *num.*16. Angles. *in Florib. q.*9. *de ieiunio ar.*2.*difficul.*1. *Append.*3. Syluius 2.2.*q.*147. *ar.*6. *quæsito*. 1. *conclus.*1. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.*1. *punc.* 3. *num.*10. ver. *Hinc patet. in fine*. licet asserat, licere tantum ad vitandam debilitatem. Sanchez *lib.*5. *Consil.moral. cap.*1. *dub.*24. *num.*2. Diana *par.*4.*tract.*4. *Miscellan. Resol.*142. Palud. *in* 4. *dist.*15. *q.*4. *ar.*2. *conclus.*7. D. Antonin. *par.*2. *tit.*6.*cap.*2. *§.*6. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 3. *num.*11. Ghetius *in Thesauro animæ* verbo *Ieiunium cap.*1. *num.*4. Basseus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 1. *num.* 8. Facundez *lib.*1. *de* 4. *præcep. Eccles. cap.*4. *num.*2 *in fine*.

3 Ratio est, quia tunc incipit prandium, vnde illa comestio inseruientium, & legentium est incœptio prandij ipsorum, quæ ob iustam causam, nempe vt satisfaciant muneri suo, interrumpitur; non tamen censetur interrumpi moraliter prandium, quia communicant inseruiendo, aut legendo cum eodem prandio, siquidem vacant actioni, quæ est pars illius prandij.

4 Quod etiam valet de religiosis, qui inseruiunt mensæ, vt docent specialiter *supracitati* Doctores fere omnes, & insuper Rosella *verbo* Ieiunium. *num.*13. quia in ipsis quoque militat eadem ratio. Licet Angles *citatus* oppositum sentiat, sed nullo fundamento.

5 Neque opus est, vt lectores, & inseruientes habeant expressam intentionem inchoandi tunc prandium, nam sufficit, quod opere ipso inchoent, siquidem illa comestio continuatur cum actione, quæ de se est pars illius prandij, atque adeo in ipso communicat: vnde sufficit, vt possit vtramque comestionem in vnam vnire.

6 Ex hoc autem fit, quod non solum possint sumere cibum in paruitate materiæ, sed etiam in illa quantitate, quæ alias solueret ieiunium, quia cum censeatur eadem comestio moraliter cum subsequenti, nihil refert, quod sit in parua, vel magna quantitate, siquidem tanquam pars prandij potest sumi in ea quantitate, quæ libuerit.

7 Sed hic dubitatur, an, qui antequam pro mensa legeret, aut inseruiret, sumpserit eam quantitatem cibi, quæ sufficiens prandium constituat, possit rursus comedere completa lectione, aut seruitio. Resp. posse de nouo comedere, si sentiat, se adhuc indigere cibo, quia hæc comestio erit complementum prioris comestionis, & vnicum prandium cum ipsa constituet, quia non interrumpitur moraliter prandium, cum vacauerit seruitio mensæ: vnee eodem pacto se habet, ac si mensæ aceubuisset, & interim non comedisset, imo etiam potior ratio est de ipso, quia communicat cum actuali exercitio in prandio: & est de illis, qui pertinent ad illam mensam: & sicut posset comedere simul cum alijs, ita potest comedere etiam expleto suo munere, quia rationabiliter interrupit comestionem. Vnde ob eandem rationem puto probabile, quod possit adhuc comedere, etiam si non indigeat, quia adhuc censebitur eadem comestio cum præcedenti, cum per lectionem, aut seruitium exhibitum mensæ non interrumpatur moraliter comestio. Poterit tamen in hoc casu peccare contra naturale præceptum temperantiæ, licet non peccet contra præceptum ieiunij. Quod tenere debent ij omnes, qui putant eum, qui recessit à mensa cum animo non comedendi amplius, posse adhuc redire, si duret prandium, & comedere.

8 Quod si proposuerit nō comedere amplius post lectionem, aut seruitium exhibitum, potest mutare propositum, & rursus comedere, quia durat id, per quod moraliter continuari potest subsequens comestio cum præcedenti, nempe communicatio in eadem mensa, quæ fundatur in præsentia, & exercitio actionis concernente eādem mensam, & est eadem ratio, ac de eo, qui accumbens mensæ desineret comedere, & postea mutaret propositum, & de nouo ederet.

An ob dilationem prandii vltra horam consuetam in diebus ieiuniorum liceat mane longe ante prandium aliquid cibi sumere. Decis. 129.

SVMMARIVM.

1 *Non licet in die ieiunii mane aliquid comedere, quia prandium sit differendum.*
2 *Licet autem, quando timetur nimia debilitas.*
3 *Debet tamen cibus sumi in modica quantitate.*
4 *Quia regulariter ob longam dilationem prandij superuenit debilitas, regulariter licet mane sumere parum cibi.*

1 NEGATIVE respondendũ est cum Caiet. *in summa verbo* Ieiunium *cap.* 1. Sanchez *lib.* 5. *consil. moral. cap.* 1. *dub.* 24. *num.* 2. Retardatio enim prandij, sicut non excusat à ieiunio, ita nec facit licitam illam comestionem: & proinde comedens peccabit, aut mortaliter, aut venialiter iuxta quantitatem cibi, quam sumet.

2 Hoc tamen limitari debet, nisi id fiat ex rationabili causa, nempe ob impediendam debilitatem nimiam, quam alioquin pateremur, quia ieiunium ordinatur quidem ad macerationem corporis, non tamen ad ipsum adeo debilitandum, vt notabiliter lædatur, & impediantur consuetæ functiones. Vnde non sufficit, quod famem patiatur, quia hoc intenditur per ieiunium, sed debet adesse debilitas considerabilis; imo hæc sola sufficit, etiam si non adesset fames.

3 Aduertendum tamen est, quod in tali casu cibus debet sumi in modica quantitate; ita vt non sit integra refectio, sed refectiuncula, quia debet sumi solum ea quantitas, quæ sufficiat ad impediendam debilitatem. Quia sicut in subleuamentum naturæ conceditur vespertina refectiuncula, quæ tamen debet esse in parua quantitate, quãtum sufficit pro subleuanda natura: ita etiam in casu nostro per Epicheiam censetur concessa illa sola quantitas, quæ censetur posse obuiare debilitati.

4 Quia tamen longa dilatio prandij regulariter causat debilitatem, præsertim in ijs, qui sunt complexionis non multum robustæ, aut quorum stomacus plurimum abundat calore; ideo in casu nostro, quando prãdium longe vltra horam præscriptam differtur, erit regulariter licitum sumere aliquod refectiuum, vt obuietur debilitati.

An ieiunans ex rationabili causa, nempe ad subleuandam debilitatem stomachi, vel capitis possit modicum ientaculum sumere. Decis. 130.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunans ob subleuandam debilitatem potest mane sumere modicum ientaculum secundum aliquos.*
2 *Ratione paruitatis materiæ est licitum.*
3 *Imo etiam cum notabili quantitate, si sit necessaria pro subleuanda debilitate.*
4 *Debilitas, quæ timetur, debet esse alicuius considerationis.*
5 *Quomodo se gerere debeat confessarius cum ijs, qui debilitatem patiuntur, vt ieiunent.*
6 *Quam certum debeat esse, quod sit superuentura debilitas.*

1 AFFIRMATIVE resp. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 2. *num.* 37. & 38. Palud. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4. *ar.* 4. *in fine*. D. Anton. 2. *par. tit.* 6. *cap.* 2. § 9. Syluester *verbo* Ieiunium *num.* 9. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 12. Sanchez *lib.* 5. *Consil. Moral. cap.* 1. *dub.* 22. *num.* 7. & 8. asserens, sic etiam sentire doctos Recentiores, quia stante debilitate quæ superueniret, id, quod sumitur, habet rationem medicinæ.

2 Et quidem, si, quod sumitur, est quid modicum, non violatur ieiunium ratione paruitatis materiæ: imo neque etiam committitur peccatum veniale, quia talis co-

comestio sortitur debitum finem, nempe necessariam subleuationem naturæ: & proinde est actio ordinatè se habens, & ex necessitate proueniens: atque adeo ex epicheia legis, quæ non censetur prohibere illam refectionem, quæ necessaria est pro debita subleuatione naturæ.

3 Si vero cibus, qui sumitur, sit notabilis quantitatis, ita vt excedat paruitatem materiæ: tunc considerandum est, an in tota illa quantitate sit necessarius pro debita subleuatione naturæ, quia si est necessarius, adhuc sit licitus ob eamdem rationem; nam necessitas est mensura quantitatis, quæ licitè sumi potest. At si non est necessaria tota illa quantitas, tunc peccatur contra præceptum ieiunij. Hoc tamen moraliter ponderandum est, quia non potest haberi certa, & mathematica mensura illius quantitatis, quam necessitas exigit. nec nimis scrupulosè procedendum est.

4 Est tamen aduertendum, quod debilitas siue capitis, siue stomachi, quæ timetur, debet esse alicuius considerationis, quia si sit leuis, pro nihilo reputatur. Vt autem sit alicuius considerationis, debet esse talis, vt aut impediat consuetas functiones, aut saltem sinat cum difficultate exerceri: tunc enim signum est, quod natura ieiunio succumbit, & ideo licita est subleuatio, quia ieiunium non est institutum ad deprimendam naturam.

5 Vnde rectè notat Sanchez *citatus*, quod cum ij, qui huiusmodi debilitatem patiuntur, difficile inducantur, vt ieiunent, debet confessarius proponere ipsis hoc remedium, quod nimirum sumant mane modicum ientaculum, & hoc pacto, si possunt, ieiunent; per hoc enim tollitur illa difficultas, quam in ieiunio patiuntur: & proinde tenentur cum hoc remedio ieiunare.

6 Sed quæres; quam certum debeat esse, quod sit superuentura huiusmodi debilitas. Resp. sufficere, quod probabiliter timeatur, quia cum liceat sequi opinionem probabilem, in tali casu quoque licebit sequi probabile iudicium, in quo fundatur talis timor, quia tunc operatio erit secundum rectam rationem, cum illud iudicium sit secundum mensuram rectæ rationis. Quod, si hoc iudicium non sit verum, sed erroneum: adhuc excusabitur, quousque ipsum deponere possit, sicuti excusatur, qui sequitur conscientiam erroneam, quando operatur id, quod alias esset peccatum: Si autem sit dubius de superuentura debilitate, quamuis in dubijs sit melior conditio possidentis, & ipse in tali casu possideat libertatem suam, quia lex non obligat subiectos, nisi secundum possibilitatem, quam habent ad illam seruandam: & ideo in dubio, an possint seruare, nondum censeantur obligati, quia tamen facile potest hoc dubium deponere, experiendo, an verè superueniat debilitas, quæ timetur, ideo debet dubium deponere mediante experientia.

An ieiunans possit primo mane aliquid sumere, ne os male oleat. Decis. 131.

SVMMARIVM.

1 *Quando stomaco ieiuno os male olet, potest ieiunans sumere mane aliquid cibi ad comprimendum malum odorem.*

2 *Comestio principaliter non ordinata ad nutriendum non prohibetur in ieiunio.*

3 *Neque est veniale peccatum, ieiunantem ex causa rationabili sumere cibum contra refectionem in paruitate materiæ.*

1 DIFFICVLTAS procedit de aliquo cibo aromatico, quod possit ori bonum odorem conciliare. Et affirmatiuè resp. Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 22. num. 7.* afferens, ita etiam sentire doctos Recentiores. Filliucius *tract. 27. par. 2. c. 2. n. 37.* Angles *q. 9. de Ieiunio ar. 2. difficul. 3. Append. 2.* Trullench *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 3. num. 11.*

2 Quod mihi quoque probabile videtur, quia in ieiunio vetatur multiplex comestio, quæ per se primo ordinetur ad nutriendum corpus. In casu autem nostro non ordinatur illa modica comestio ad nutriendum corpus per se primo, sed ad tollendum malum odorem, quem stomacus ieiunus causat.

3 Deinde pro tollendo hoc malo odore sufficit parua materia, quæ de se non violat notabiliter ieiunium; vnde tantum potest fundare peccatum veniale: at cum adsit rationabilis causa, quæ dat ipsi debitum finem, qui est secundum rectam ra-

rationem, neque fundat peccatum veniale.

An Cantores possint in die ieiunii primo mane aliquid cibi sumere, vt habeant vocem aptam ad canendum. Decis. 132.

SVMMARIVM.

1 *Cantores possunt, dum ieiunant, primo mane aliquid sumere pro conseruanda voce.*
2 *Valet hoc etiam in religiosis, qui in Choro canunt.*
3 *Etiam in Concionatoribus.*

1 RESP. affirmatiuè cum Filliucio *tract. 27. par. 2. cap. 2. num. 37.* Angles. *q. 9. de ieiun. ar. 2. difficul. 3. Append. 1.* Lauor. *par. 1. de iubileo cap. 20. num. 8.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 3. num. 11.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 22. num. 7.* quia cum ordinetur ad conseruandam vocem pro consueta functione canendi, quod sumitur non habet rationem cibi per se primo ordinati ad nutriendum, sed medicinæ ordinatæ ad conseruationem, seu præseruationem, in ieiunio autem prohibetur multiplex refectio ordinata per se primò ad nutriendum.

2 Sed dubium est de religiosis, qui in choro canunt, an ad conseruandam vocem possint, cum ieiunant, primo mane aliquid sumere. Cum enim non indigeant voce suaui, parum refert, quod ipsam conseruent, præsertim, quia, si ipsi nequeant accommodatè canere, supplent cæteri. Sed hoc non obstante possunt ipsi quoque aliquid modicum sumere, quia pertinet ad executionem muneris ipsorum in choro cantare: & quia ieiunium non debet impedire munus consuetum ieiunantis, ideo cum ipso conceditur quicquid est necessarium, ne tale munus impediatur. Hoc tamen debet intelligi de re apta ad conseruandam vocem, quæ se habeat per modum medicinæ.

3 Quod à fortiori valet etiam de Concionatoribus, supposito, quod teneantur ieiunare, quia ieiunium non debet impedire munus ipsorum, atque adeo nec quæ sunt necessaria pro ipso exercendo, qualis est vox, quod notat etiam Filliucius *citatus*.

An in die ieiunii liceat sumere aliquid per modum medicinæ extra consuetam refectionem, & refectiunculam. Decis. 133.

SVMMARIVM.

1 *Quod sumitur per modum medicinæ non violat ieiunium.*
2 *Valet non solum de pharmachis curatiuis, sed etiam de præseruatiuis.*
3 *Saccaro condita possunt sumi per modum medicinæ.*
4 *Imo etiam Bellaria, fructus, & panis.*
5 *Pluries in die potest sumi aliquid per modum medicinæ sine violatione ieiunij.*
6 *Non debet fieri fraus ieiunio, dum sumitur aliquid per modum medicinæ.*
7 *Quanta, & quam certa debeat esse necessitas sumendi aliquid per modum medicinæ, vt licitè sumatur.*

1 QVOD à ieiunantibus sumitur per modum medicinæ, non soluit ieiunium, etiam si sumatur extra consuetam refectionem, & extra etiam refectiunculam vespertinam, vt tradunt communiter D. Th. 2. 2. *q.* 147. *ar. 6. ad 3.* Caiet. *ibid.* Syluius *ver. Refectionis porro.* Gabr. *in 4. dist. 16. q. 3. ar. 3.* Riccar. *dist. 15. ar. 3. q. 7.* Palud. *q. 4. concluf. 3.* Syluester *verbo* Ieiunium *q. 3.* Abulens. *q. 178. in cap. 6. Matth.* Nauar. *cap. 21. Manual. n. 12.* Ledesma *2. par. 4. q. 17. ar. 6. init.* Laiman *lib. 4. theol. moral. tract. 8. cap 1. num. 7. ver. Quintum. Idem sentiendum.* Angles *in Florib. q. 9. de ieiunio. ar. 2. difficult. 3.* Llamas *3. par. Meth. cap 5. §. 23.* Lublinus *par. 1. sum. verbo* Ieiunium *num. 3.* Petrus Ledesma *2 par. sum. tract. 27. cap. 2. dub. 1. circa 2. condit. Ieiunij.* Filliucius *tract. 27. par. 2. cap. 2. num. 39.* Lessius *lib. 4. de iust & iure cap. 2. dub. 2. num. 10. ver. Infertur secundo.* Medina *lib. 1 sum. cap. 14. §. 10.* Armilla *verbo* Ieiunium *num. 1.* Medina C. *de ieiunio. q. 11. ver. Sequitur etiam* Reginal.

lib. 4.

lib.4. Prax. Fori Pœnit. cap. 14. *num.* 175. Facundez *lib.* 1. *de* 4. *præcep. Eccleſ. cap.*4. *num.* 2. Boſſius *ſect.* 4. *de iubileo caſu* 18. *num.*14. Sanchez *lib* 5. *conſil. moral. cap.*1. *dub* 22. *num.*1. *&* 2. Baſſeus *in Florib. theol. practicæ verbo* Ieiunium 1. *num.* 8. Lauor. *De iubileo par.*1. *cap.*20. *num.*8. Trullench *lib.*3. *in Decal. cap.*2. *dub.*1. *num.*3. Ghetius *in Theſauro animæ verbo* Ieiunium *cap.* 1. *num.*5. Bizozer. *in ſum. par.*4. *de* 3. *præcep. Decal. cap. vlt. mem.*2. *num.*5. Lezana *in ſum. verbo* Ieiunium *num* 4. Ratio eſt, quia per ieiunium intendit quidem Eccleſia macerationem corporis, ſed non detrimentum ſalutis, & ideo non prohibet ea, quæ ordinantur, aut ad recuperandam, aut conſeruandam ſalutem, vt ſunt, quæ ſumuntur per modum medicinæ.

2 Hoc autem debet intelligi, vt notant *citati Doctores*, non ſolum de pharmachis curatiuis, ſed etiam de præſeruatiuis, quia in *his* quoque militat eadem ratio, cum non ſumantur principaliter in ordine ad nutritionem, ſed ad conſeruandam ſalutem, & bonam diſpoſitionem corporalem.

3 Vnde quia, nedum pura electuaria, ſed etiam ſaccaro condita, vulgo *Conſerua*, plurimum conferunt ad conſeruandam bonam diſpoſitionem corporalem, ideo ipſa quoque poſſunt adhiberi abſque violatione ieiunij, quia adhuc ſumuntur per modum medicinæ, nec principaliter ordinantur ad nutritionem, vt notant ijdem Auctores præſertim Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.*2. *dub.*3. *num.*12. Ghetius *in Theſauro animæ. verbo* Ieiunium *cap.* 1. *num.*5.

4 Imo etiam nonnulla bellaria, vt inter alios notat Sanchez *citatus*, eodem modo adhiberi poſſunt abſque violatione ieiunij, ſiquidem ſunt apta, vt præſeruent bonam diſpoſitionem corporis. Et eadem eſt ratio de fructibus ſiue recentibus, ſiue ſiccis, quando iuuare poſſunt ſalutem corporalem, quia tunc habent rationem medicinæ: vnde adhiberi poſſunt vuæ paſſæ ad emolliendum ventrem, & alia huiuſmodi. Quin etiam panis adhiberi poterit, quando poteſt habere rationem medicinæ, & ſit aptus ad tuendum bonum ſtatum corporis; vnde quando ſtomacus eſt aqueus, adhiberi poterit fruſtulum panis biſcotti.

5 Hoc autem pluries in die eodem erit licitum, ſi tamen ſalus corporis exigat pluries ſumi. Cum enim ſalus corporis debeat conſeruari immunis ab omni detrimento, quia eccleſia nihil ipſi per ieiunium præiudicare intendit, quod eſt ſecundum exigentiam ſalutis, cenſetur conceſſum in ieiunio, cum ipſa ſit menſura, per quam debet menſurari, quid liceat, quidue non liceat.

6 Eſt tamen aduertendum cum ſupracitatis Doctoribus, quod non debet fieri fraus ieiunio, ita vt mediantibus ijs, quæ ſumuntur per modum medicinæ intendatur nutritio, & ſedatio inediæ, vt contingeret, ſi ſumerentur in magna quantitate, aut pluries, quam neceſſitas exigat, aut ſi ſumerentur ſub ſpecie neceſſitatis, ea reuera non exiſtente.

7 Sed hic dubitatur, quanta debeat eſſe neceſſitas, & quam certa, vt licitè ſumi poſſit aliquid per modum medicinæ. Reſp. ſufficere quancunque neceſſitatem, ſiue magnam, ſiue paruam; quia neceſſitas ex genere ſuo eſt cauſa rationabilis reddens licitum, quod ſumitur per modum medicinæ. Quia tamen exigentia neceſſitatis debet eſſe menſura illius, quod ſumitur, ideo iuxta quantitatem neceſſitatis debet eſſe quantitas illius, quod ſumitur per modum medicinæ. Quod ſpectat autem ad certitudinem neceſsitatis, ſufficit ſi ieiunans probabiliter iudicet, illam adeſſe, quia tunc rationabiliter operatur, cum operatur ſecundum dictamen rectæ rationis. Quod ſi poſtea reperit, hoc iudicium eſſe falſum, excuſatur, ſicut excuſatur, qui operatur cum conſcientia erronea.

An electuaria, & saccaro condita possint sumi à ieiunantibus extra refectionem ob solam delectationem. Decis. 134.

SVMMARIVM.

1 *Posse sumi electuaria sine fractione ieiunij ob solam delectationem, qui doceant.*
2 *Non possunt sumi, alioquin posset sumi omne genus cibi.*
3 *In ieiunio eo ipso, quod prohibetur comestio, prohibetur etiam delectatio comestionis.*

1 AFFIRMATIVE resp. Riccar. *apud Syluestrum verbo* Ieiunium. *num.* 9. circa medium, quem ipse videtur sequi. Et ratio esse potest, quia Ecclesia in ieiunio prohibet solum id extra consuetam refectionem, & refectiunculam, quod per se primo ordinatur ad nutriendum: quod autem sumitur delectationis causa, non ordinatur per se primo ad nutriendum, sed ad delectandum.

2 At si hæc opinio vera esset, tolleretur ieiunium, quia quilibet posset ob delectationem comedere quodcunque genus cibi, etiam carnes, nam posset illas ordinare ad delectationem, & non ad nutritionem. Et sicuti exigentia delectationis non habet terminum, ita nec quantitas comestibilium delectabilium, quæ licitè sumi posset, haberet terminum.

3 Deinde in ieiunio prohibetur multiplex comestio, quæ sistat in ratione puræ comestionis, quia eo ipso quod sistit, ordinatur ad nutriendum, cum non habeat alium finem, nam delectatio non est finis, qui sit extra ipsam comestionem, cum non sit aliud, quam gustatio intrinseca actioni comestiuæ. Vnde eo ipso, quod ecclesia prohibet comestionem, seu actionem comestiuam, prohibet etiam ipsam delectationem, præsertim quia intendit mediante abstinentia mortificare corpus: vnde non solum intendit subtrahere nutritionem ex cibo, sed etiam delectationem comestionis, in quo principaliter mortificatur gula.

An ante, vel post prandium liceat edere pomum, vel pyrum, aut quid simile ad sedandam sitim sine fractione ieiunii. Decis. 135.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunans potest comedere pomum, vel quid simile ad sedandam sitim.*
2 *Paruitas materiæ, & finis facit hoc licitum.*
3 *Possunt etiam sumi mala medica, vulgo* Aranci, *& id genus alia.*
4 *An semper, quando libuerit, possint sumi poma &c.*
5 *Possunt ad libitum adhiberi mala medica, vulgo* Aranci, *& id genus alia.*

1 RESP. affirmatiue cum Filliucio *tom. 2. tract. 27. par. 2. cap. 2. nu.* 43 Bossio *sect. 4. de iubileo casu* 18. *num.* 13 Quod etiam videtur sentire Gabr. *in 4. dist. 16. q. 3. ar. 3. dub. 1. circa 3. opinion.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 3. in fine*. Et sequitur ex doctrina illorum, qui docent, posse sumi per diem aliquid cibi, ne potus noceat, quos supra Decis. 119. *num.* 1. retulimus. quia si liceret sumere pomum simul cum potu, multo magis licebit sine potu. Est tamen aduertendum, quod pomum, vel pyrum non sit tantæ quantitatis, vt inseruiat pro comestione, & non pro sedanda siti tantum: vnde debet esse modicæ quantitatis.

2 Ratio est, quia pomum, aut pyrum, quamuis sit quid comestibile, non ordinatur tamen ad nutriendum, sed sumitur loco potus: vnde, cum liceat in die ieiunij bibere, licebit etiam comedere pomum pro siti sedanda, quia stante paruitate materiæ, non habenda est ratio illius parui nutrimenti, quod inde percipitur, quia per accidens se habet ad extinctionem sitis.

3 Hinc à fortiori licebit etiam sumere ad sedandam sitim mala massilica, vulgo *Limoni*, aut mala medica, vulgo *Aranci*, aut ex alio genere horum fructuum, quia magis ordinantur ad sitim extinguendam, quàm ad nutriendum; imo secluso cortice ex natura sua habent potius rationem po-

potus, quam cibi, cum in ipsis præponderet succus.

4 Sed quæret aliquis. An sicuti in die ieiunij potest quis pluries bibere, imo quoties libuerit; ita etiam possit, quoties libuerit, hæc sumere pro siti extinguenda. Resp. loquendo de pomis, & pyris, & alijs huiusmodi fructibus non licere, nam fieret fraus ieiunio, quia non solum sitim extinguunt, sed etiam habent rationem cibi: vnde non solum extingueretur sitis, sed etiam nutriretur corpus quantitate cibi notabili; vnde violaretur ieiunium. Si tamen non deglutiretur substantia solida pomi, aut pyri, sed tantum succus expressus, dum dentibus conteritur, tunc posset sumi, quoties vrget sitis, quia idem esset, ac si biberetur; vnde etiam ex tali succo solet fieri potus, qui licitè potest adhiberi, quoties libuerit in die ieiunij.

5 Si autem loquamur de malis massilicis, vulgo *Limoni*, aut malis medicis, vulgo *Aranci*, & cæteris huiusmodi fructibus, poterunt adhiberi ad sedandam sitim, quoties libuerit, quia, quamuis videantur habere rationem cibi, dum tamen dentibus conteruntur, in liquorem resoluuntur, & per modum potus transmittuntur ad stomacum.

An vua possit adhiberi ad sedandam sitim per diem, quoties libuerit, sicut adhibetur vinum absque fractione ieiunii. Decis. 136.

SVMMARIVM.

1 *Vua sicca non potest in notabili quantitate pluries adhiberi à ieiunante ob sitim sedandam.*

2 *Potest adhiberi vua recens in modica quantitate.*

3 *Potest etiam pluries adhiberi, sicut adhibetur vinum, & quot genera substantiæ in ipsa reperiãtur, & quænam sit nutritiua.*

4 *Comedere vuam idem est in ordine ad nutritionem, ac si sumeretur solus succus.*

5 *Cur succus vuæ non frangat ieiunium.*

1 DVBIVM procedit solum de vua recenti, nam certum est, quod vua siccata non potest adhiberi, quia ratione siccationis consolidata est, & transijt in purum cibum satis aptum ad nutriendum, & minime aptum ad extinguendam sitim.

2 Vua autem recens potest adhiberi ad extinguendam sitim in modica quantitate non secus, ac cæteri fructus, de quibus diximus Decis. *præcedenti*. quia tunc adhibetur per modum potus, nec per se primo ordinatur ad nutriendum, & stante paruitate materiæ, quod alias esset peccatum veniale, ratione debiti finis appositi desinit esse.

3 An autem adhiberi possit pluries in die, & quoties libuerit, sicuti adhibetur vinum. Pars affirmatiua probabilis videtur, quia in vua reperitur substantia triplicis generis, nempe cortex, vinacea, seu lignea granula in acinis vuæ inclusa, & succus, qui exprimitur, quod patet, quando vua conteritur, nam tota resoluitur in hanc triplicem substantiam. Ex hac autem triplici substantia solus succus in stomaco digeritur, & conuertitur in substantiam viuentis, cætera autem minimè, sed integra in propria substantia egeruntur, non secus ac res aliæ, quæ nec aptæ sunt ad nutriendum, nec habent rationem cibi.

4 Quando ergo comedimus vuam, idem est in ordine ad cibationem, & nutritionem, ac si sumeremus solum succum ipsius, quia solus est aptus, vt digeratur: & quia cortex, & vinacea egeruntur in propria substantia, non possunt habere rationem cibi, atque adeo nec frangere ieiunium ecclesiasticum, per quod solus cibus nutritiuus prohibetur, non secus ac non frangitur, si sumeretur, & transglutiretur lignum, papyrus, palea, terra, & quid simile. Quare vua non potest frangere ieiunium ratione corticis, aut vinaceorum.

5 Sed neque ratione succi frangit ieiunium, quia succus in sua substantia est vinum, & habet rationem potus; & proinde expressus est materia apta, vt consecrari possit in sacrificio missæ. Vnde quia exprimitur de acinis, quando vua dentibus conteritur, in ipso ore acquirit rationem potabilis, atque adeo transmittitur ad stomacum per modum potus. Et sicut mustum non frangit ieiunium, quia est potus, ita nec etiam talis succus, quia reuera est mustum. Hæc vt probabilia proposui: ea tamen melioti iudicio examinanda relinquo.

An

An rogatus ab amico possit modicum cibum sumere, siue per diem, siue post refectiunculam vespertinam absque violatione ieiunii. Decis.137.

SVMMARIVM.

1 *Rogatus ab amico, si sumat cibum in notabili quantitate, violat ieiunium.*
2 *Si in parua quantitate, peccat secundum aliquos saltem venialiter.*
3 *Neque venialiter peccat.*
4 *Paruitas cibi sumpti ratione debiti finis non fundat peccatum veniale.*
5 *Quænam quantitas cibi sumi possit in obsequium amici à ieiunante.*
6 *Quomodo in hoc non præferatur Deo obsequium amici.*
7 *An pluries rogatus ab amico possit pluries aliquid modicum comedere in die ieiunij.*

1 QVI quantitas cibi, quæ sumitur, sit notabilis certum est violari ieiunium, quia tunc instituitur comestio extra refectionē, & refectiunculam, quæ est prohibita in die ieiunij, nec potest excusare à mortali paruitas materiæ. Et in hoc sensu docet, id non esse licitum Angles *in Florib. q. 9. de ieiunio ar. 2. difficul. 4. dub. 2.* & alij infra citandi.

2 Sed neque esse licitum, rogatum ab amico aliquem modicum cibum sumere in paruitate materiæ, docent Palud. *in 4. dist.15. q.4. ar.2.* Riccar. *quæst.3.* Caiet. *2.2. q. 147. ar. 3.* Sylvester *verbo* Ieiunium. *q.4.* Nauar. *cap.21. Manual. num.13.* D. Antonin. *2. par. tit.6. cap.2. §.6.* Azor *par.1. lib.7. cap.9. q.1.* Io. à Cruce *par.1. Direct. Conscient. præcep.4. ar.4. dub.1. Conclus.1.* Rodriquez *par.1. sum. cap.23. num.1.* Villalobos *par.1. sum. tract.23. Difficul.6. num.4.* Llamas *par.3. Methodi cap.5. §.25.* qui acriter reprehendit Medinam oppositum docentem, vt videbimus. Mouentur, quia præferendus est Deus amicitiæ, & quia daretur locus irrisioni præcepti de ieiunio, siquidem posset quis curiare in die ieiunij per domos amicorum, vt inuitaretur, & rogaretur, vt aliquid manducaret.

3 Oppositam tamen sententiam tradit Medina *lib.1. sum. cap.14. §.10.* asserens, ita sentire etiam Magistrum Victoriam. Cenedo *in q. Canon. q.41. num.7.* Ledesma *tom.2. sum. tract.27. cap.2. dub.3. circa secundam conditionem ieiunij.* Filliucius *tract.27. par.2. cap.2. num.41.* Sà *verbo* Ieiunium. *num.8.* Facundez *præcep.4. Eccles. lib.1. cap.4. num.3.* Vega *tom.1. sum. cap.14. casu 2.* & *in sum. Italica cap. 84.* Lauor. *par.1. de iubil cap.20. num.12.* D. ana *par.1. tract.9. de ieiunio Resol.29* ver. *Sed non bene.* Sanchez *lib. 5. consil. moral. cap. 1. dub. 22. num.6.* Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num. 4.* qui omnes asserunt, neque esse peccatum veniale. Et hæc sententia mihi certa videtur.

4 Ratio est, quia paruitas materiæ excusat à mortali: & quando sumitur in obsequium amici, apponitur finis virtutis, nam obsequi amicis pertinet ad specialem virtutem: finis autem virtutis appositus actioni, quæ alioquin est peccatum veniale extrahit ipsam à ratione peccati, & constituit in esse virtutis: quia peccatum veniale in tantum est tale, in quantum non habet debitum finem, non autem quia habeat finem indebitum, nam si haberet, talis finis non esset alius, quam aliqua creatura; atque adeo non esset veniale, sed mortale, quia per ipsum figeretur finis vltimus in creatura.

5 Ex hoc autem sequitur; quod possit sumi totus ille cibus in obsequium amici, qui continetur intra paruitatem materiæ, quia totus de se fundare potest tantum peccatum veniale, appositio autem debito fine cessat peccatum.

6 Neque obstat; quod Deus præferendus sit obsequio amicorum, quia tunc valet, quando in obsequium ipsorum committeretur aliquod peccatum: non autem quando in obsequium ipsorum exercetur aliqua actio, quæ non est peccaminosa: seu quæ, licet absque causa exercita, sit peccaminosa, non tamen est talis, quando exercetur cum causa, vt contingit in casu nostro. Et ideo eo ipso, quod talis comestio ordinatur in obsequium amici, ordinatur ipso mediante etiam in Deum, vt finem vltimum saltem naturalem, quia amicus est finis subordinatus fini vltimo.

7 Neque item datur occasio, vt irrideatur præceptum ieiunij, quia si pluries id

fierot, aut quis curſitaret per domos amicorum, vt inuitaretur, fieret fraus ieiunio. Nos enim loquimur, quando ſyncere proceditur, & ſiſtitur intra debitos terminos, ita vt non perueniatur ad quantitatem notabilem. Quare poterit quidem vna, aut altera vice obſequi amicis, imo etiam pluribus vicibus, ſi tamen totus cibus ſumptus omnibus his vicibus, contineatur intra terminos paruitatis materiæ. quia, quando non fit exceſſus in quantitate cibi, parum refert, quod vna, aut pluribus vicibus ſumatur.

An ieiunantes poſsint præguſtare cibos Dominorum comedendo, quod præguſtant. Deciſ. 138.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunantes poſſunt licitè præguſtare cibos dominorum comedendo, quod præguſtant.*
2 *Ieiunium non impedit officium proprij muneris.*
3 *Qui præguſtant ad vitandum venenum, poſſunt præguſtare, etiam ſi in præguſtando ſumant notabilem quantitatem.*
4 *Tenentur tamen in reliquo ieiunare.*
5 *Poſſunt ſumere totum illum cibum, quem poſſent, ſi non præguſtaſſent, etiam per diem, in paruitate materiæ.*

1 IN ſimili caſu loquendo de carnibus reſponſum eſt ſupra affirmatiuè. Vnde modo quoque affirmatiuè reſpondendum eſt, ita vt nec violent ieiunium: neque peccent etiam venialiter. Ita tenent Innocent. *in Cap.* i. De *obſeruat. ieiunior.* Abbas *in Rubr.* De *obſeruat. ieiunior.* Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 9. *q.* 1. Nauar. *cap.* 21 *Manual. num.* 13. Syluester *verbo* Ieiunium. §. 9. Filliucius *trac.* 27 *par.* 2. *cap.* 2. *num.* 36. Medina *lib.* 1 *ſum. cap.* 14. §. 10. Palat. *in* 4. *diſt.* 15. *diſp.* 8. Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 3. *circa finem* Facundez *præcep.* 4. *Eccleſ. lib* 1 *cap.* 4. *num.* 2 Villalobos *tom.* 1. *ſum. tract.* 23. *difficul.* 6. *num.* 3. Rodriquez *par.* 1 *ſum. cap.* 23. *num.* 1. Bonacina *diſp. vlt. de præcep. Eccleſ. quæſt.* 1. *punc.* 3. *num.* 10. ver. *Hinc patet.* Io. à Cruce *par.* 1. *Direct. conſcient. præcep.* 3. *ar.* 4. *dub.* 8. *num.* 1. Diana *par.* 5. *tract.* 5. *Reſ.* 32. Sanchez *lib.* 5. *conſil. moral. cap.* 1 *dub.* 22. *num.* 9. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 10.

2 Ratio autem eſt, quia præguſtatio ciborum ſpectat ad officium ipſorum. Finis autem ieiunij non eſt impedire officium alicujus; ſed tantum macerare corpus ſine prejudicio officij; vnde, quando impediretur exercitium proprij muneris, potius ceſſat obligatio ieiunandi, quam cedat tale exercitium proprij muneris, vt patet in ijs, qui laborant in operibus ſeruilibus laborioſis.

3 Ex quo fit, quod ij, qui præguſtant pro dominis ad euitandum venenum, poſſint cibos præguſtare, etiam ſi in præguſtatione notabilem quantitatem ſumerent, quæ de ſe ſufficeret ad violandum ieiuniũ ex eo, quod debeant plura fercula præguſtare, quia ſemper funguntur munere ſuo, quod à ieiunio impediri non debet.

4 Sed hic ſtatim oritur difficultas. An quando in præguſtatione aſſumunt notabilem quantitatem, quæ de ſe ſufficiat ad frangendum ieiunium, teneantur amplius ieiunare: cum enim ſemel ſolutum ſit ieiunium ob illam comeſtionem, videtur non habere locum amplius obſeruatio ieiunij. Reſp. teneri in reliquo ſeruare ieiunium non ſecus, ac ſi non præguſtaſſent; quia, licet, quando eſt ſemel violatum, non habeat amplius locum obſeruantia ipſius, in caſu tamen noſtro non cenſetur violari; quia ille cibus præguſtatus non eſt manducatio ordinata per ſe primo ad nutriendum, ſed ad aſſecurandum dominum de veneno, vnde non ſe habet per modum manducationis, ſed per modum cuiuſdam experimenti, quo dominus in tali perſona experitur cibum, an ſyncerus ſit.

5 Hinc quoque fit. Quod præguſtans cibos poſſit prandere, & veſpere ſumere refectiunculam non ſecus, ac ſi non præguſtaſſet aliquem cibum. quia illa præguſtatio non ſe habet per modum comeſtionis, vt diximus, ſed per modum experimenti, & in qua præguſtans fungitur munere ſuo. Ob quam etiam rationem poterit, etiam abſque violatione ieiunij, ſumere totam illam paruitatem materiæ quò ad cibum, quæ in ieiunio ſumi poteſt abſque ipſius violatione, quia talis parua quantitas non coniungitur cum cibo præguſtato, vt faciat cum ipſo vnam quantitatem, quia paruitas materiæ habet

ratio-

rationem cibi, cibus autem prægustatus rationem experimenti, & assecurationis.

Quomodo determinanda sit paruitas materiæ in cibo, quæ sumpta non frangat ieiunium. Decis. 139.

SVMMARIVM.

1 *In fractione ieiunij datur paruitas materiæ excusans à mortali.*
2 *Duæ vnciæ constituuntur paruitas materiæ.*
3 *Paruitas materiæ debet attendi in ordine ad læsionem abstinentiæ in ieiunio præceptæ.*
4 *Læsio abstinentiæ in ieiunio quomodo considerari debeat.*
5 *Cur duæ vnciæ sint paruitas materiæ in fractione ieiunij.*
6 *Ieiunans absque mortali potest primo mane duas vncias cibi sumere, & bibere.*

CONSTANS est omnium sententia, quod in fractione ieiunij detur paruitas materiæ, quæ à mortali excuset, non secus ac datur in furto, quia materia, seu ipsa fractio ieiunij est diuisibilis, sicut etiam ipsa abstinentia præcepta in ieiunio, atque adeo etiam maceratio corporis, ad quam ordinatur abstinentia; vnde etiam præceptum potest diuisibiliter violari: & proinde grauiter, & notabiliter, vel solum leuiter, si nimirum parua quantitas cibi supra concessam refectionem, & refectiuncula sumatur, quia leuiter læditur abstinentia, quæ præcipitur. Difficultas autem est in assignando termino, vltra quem non possit crescere hæc paruitas materiæ.

2 Turrian. *par.* 1. *sum. theol. moral. c.* 256. *dub.* 17. *num.* 2. putat, posse paruitatem materiæ peruenire ad duas vncias, quem sequitur Diana *par.* 5. *tract.* 5. *de paruit. materiæ Resol.* 11. vbi affert rationem, quia, sicut quantitas vesperti næ refectiunculæ reducenda est ad quartam partem cœnæ, ita paruitas materiæ, non violans ieiunium mortaliter, reducenda est ad quartam partem eiusdem refectiunculæ, atque adeo ad duas vncias, quia probabiliter pro refectiuncula vespertina conceduntur octo vnciæ. Quam rationem tangit etiam Anton. de Leone *par.* 3. *q. moral. de Cocholate num.* 21. & ait non esse malum fundamentum prædictæ opinionis.

3 Verum, quia paruitas, vel grauitas materiæ non debet considerari materialiter, sed secundum quod leuiter, vel grauiter aduersatur virtuti præceptæ, quia, si grauiter aduersetur, inducit etiam grauem deformitatem contra ipsam, atque adeo peccatum mortale; ideo in fractione ieiunij non est attendenda paruitas materiæ in ordine ad quantitatem prandij, vel cœnulæ, sed in ordine ad læsionem abstinentiæ, quæ per ieiunium præcipitur: vnde quantitas cibi, quæ non lædit notabiliter talem abstinentiam erit paruitas materiæ.

4 Et quia eadem quantitas cibi potest in vno magis, quam alio lædere abstinentiam ratione diuersæ complexionis, nam duæ vnciæ v. g possunt alicui sufficere ad sedandam totam famem, & etiam ad exhibendum congruum nutrimentum pro aliquo tempore; alteri vero non sufficient, sed pro nihilo reputabuntur respectu ipsius. Ideo non est attendenda læsio abstinentiæ comparatiue consideratæ respectu huius, vel illius, sed læsio illius abstinentiæ formaliter, quæ præcipitur in ieiunio: hæc autem est abstinentia à pluribus comestionibus. Et ideo hæc abstinentia per pluralitatem comestionum lædi potest notabiliter, quia tunc destruetur: si autem non interueniat pluralitas comestionum, non lædetur notabiliter. Ex quo fit, quod tota illa quantitas sit paruitas materiæ, quæ non sufficit ad instituendam comestionem.

5 Quia tamen Ecclesia prohibens pluralitatem comestionum intelligit de iis, quę solent institui, & præter prandium, & cœnam non solent institui nisi leues quędam comestiones, quæ nomine ientaculi veniunt, aut alio nomine, ideo paruitas materiæ debet habere talem terminum, vt neque constituat aliquam ex his leuioribus comestionibus attendendo illam quantitatem, quæ magis vniuersaliter solet in ipsis sumi. Et quia, quando moderatæ sunt, sex vncias circiter cibi importabunt, ideo duæ vnciæ censeri poterunt materia leuis, quia non pertingunt ad medietatem talis comestionis, & ideo

moraliter non sunt comestio, neque consequenter lædunt notabiliter abstinentiam à pluribus comestionibus, quæ in ieiunio præcipitur.

6 Ex quo sequitur, vt notat etiam Diana *citatus*, quod ieiunans absque peccato mortali possit primo mane sumere duas vncias cibi, & semel bibere ad tolerandum facilius ieiunium, & postea horadum consueta prandere; & nocte sumere consuetam refectiunculam: peccabit tamen venialiter: sed, si adsit rationabilis causa, excusabitur etiam à veniali.

An, si ieiunans pluries in eodem die sumat cibum in paruitate materiæ, frangat ieiunium. Decis. 140.

SVMMARIVM.

1 *Frangitur ieiunium, si pluries in eodem die sumatur paruitas materiæ, quæ semel sumpta non frangit.*
2 *Quando plures paruæ materiæ vniantur ad faciendam vnam notabilem.*
3 *Non frangitur ieiunium, si pluries cibus sumptus contineatur intra terminos paruæ materiæ.*
4 *Proponens in singulis ieiunijs aliquam paruam materiam cibi sumere, non peccat mortaliter.*
5 *Nec etiam inducens plures, vt sumant eodem die paruam materiam cibi.*
6 *Vt quis violet ieiunium, non requiritur, vt velit vnico actu plures comestiones paruas, sed sufficit, si quocunque modo velit.*

1 AFFIRMATIVE respondendum est cum Vasquez 1.2. *disp.* 146. *cap.* 2. *num.* 4. Sanchez *lib.* 1. *in Decal. cap.* 4. *num.* 11. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1 *punc.* 3. *num.* 4. Merolla *tom.* 1. *disp.* 2. *cap.* 4. *dub.* 9. *Corol.* 5. *num.* 215. ver. *Et hoc diligenter*. Diana *par.* 3. *tract.* 6. *Resol.* 43. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 4. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 2. Ghetio *in summa verbo* Ieiunium. *cap.* 1. *num.* 4. Et sequitur ex doctrina generali, quod materiæ plures peccati veniali transeunt ad materiam grauem, quæ est obiectum peccati mortalis, quando perueniunt ad illum terminum, qui sufficit constituere materiam peccati mortalis. Vnde hoc ita intelligendum est, vt tunc violetur ieiunium, quando pluries sumitur tota illa quantitas cibi, quæ est summum materiæ paruæ, vt si quis pluries sumeret duas vncias cibi, aut quando per iteratas sumptiones exceditur prædicta parua materia, vt si quis pluribus sumptionibus sumeret tres vncias.

2 Ratio est, quia, quando materia peccati est diuisibilis, ita vt intra ipsam detur grauis, & leuis materia, tunc ex pluribus leuibus consurgit vnica grauis, quando vniuntur in vnam materiam. Et tunc vniuntur in vnam materiam, quando vna, atque eadem prohibitione prohibentur eo, quod ordinentur ad eumdem effectum prohibitum, qui, licet non consurgat secundum notabilem æstimationem ex singulis seorsim, consurgit tamen ex omnibus simul sumptis. In casu autem nostro singulis diebus ieiuniorum adest specialis obligatio abstinendi à pluribus comestionibus, quatenus multiplex comestio notabiliter nutrit corpus, ergo plures comestiones paruæ vnientur contra prohibitionem ratione æquiualentiæ ad vnicam notabilem, nam vniuntur in effectu nutritionis prohibito, cum in eadem die eodem modo corpus nutriatur pluribus comestionibus paruis æquiualentibus vni notabili, ac nutriatur vnica tantum considerabili: vnde ratione vnionis in effectu ipsæ quoque vniuntur in vnicam materiam prohibitam.

3 Ex quo fit, quod, si quis sumat pluries cibum in die ieiunij extra refectionem consuetam, & refectiunculam in quantitate parua, ita tamen vt non excedat simul quantitatem duarum vnciarum, quã diximus, esse terminum paruitatis materiæ, non peccabit mortaliter, quia licet illæ comestiones vniantur, non tamen efficiunt vnicam quantitatem notabilem, vnde sine peccato mortali poterit vna vice sumere quattuor, aut sex amygdalas altera totidem castaneas, tertia vice nonnullas vuas passas, & sic deinceps, donec perueniat ad quantitatem duarum vnciarum.

4 E contra autem sequitur, quod si quis singulis diebus ieiunij sumat toram illam quantitatem cibi, quæ stat intra terminos paruitatis materiæ, non peccet mortaliter, sed solum venialiter; Quia tales quantitates non continuantur, cum non sint con-

contra idem præceptum, sed diuersum; si quidem singulis diebus adsunt singulæ obligationes ieiunandi, quæ singulæ cessant transactis singulis diebus. Imo si quis vnico proposito intendat singulis diebus ieiuniorum sumere hanc quantitatem, adhuc tantum venialiter peccabit, quin solum proponet facere diuersa peccata venialia in diuerso tempore. Et licet illæ quantitates vniantur in intentione, & proposito: non tamen vniuntur in ratione materiæ prohibitæ, quia non vniuntur contra idem præceptum. Et hoc notatur etiam à Sanchez dicto *lib.* 1. *in Decal. cap.* 4. *num.* 11.

5 Præterea, vt notat idem Sanchez *citato loco*. Si quis inducat plures ad comedendum in die ieiunij totam illam quantitatem, quæ attingit terminum vltimum paruæ materiæ, non peccabit mortaliter, sed solum venialiter, quia non plus peccabit ipse, quam peccentij, quos inducit ad peccandum: si quidem inductor ad peccandum peccat eo genere peccati, ad quod inducit: vnde cum sumens cibum infra terminos paruæ materiæ, peccet tantum venialiter, venialiter quoque tantum peccabit, qui inducit. Quod tamen limitandum est, nisi inducens sciat, eum, quem inducit, iam sumpsisse totum, quod potuit sumere intra paruitatem materiæ, nam tunc induceret ad frangendum ieiunium.

6 Ex his est reijciendum, quod tradit Salas 1. 2. *tract.* 13. *disp.* 16. *sect.* 26. *in fine*. Nimirum requiri, vt quis pluries comedendo peccet mortaliter, si materia sit parua, quod velit vno actu omnes illas comestiones, & non sufficere, quod velit omnes illas comestiones per diuersos actus, & vt peccata venialia. Nam coniunctio in vnam notabilem materiam non pendet ex intentione, sed habetur, quia omnes contrariantur eidem prohibitionis, vt diximus *num.* 2. alioquin posset eludi præceptum de ieiunio, nam semper posset quis velle illas comestiones vt plures, & vt peccata venialia.

An potio vulgo Cocholate frangat ieiunium. Decis. 141.

SVMMARIVM.

1 *Potio ex Cocholate secundum aliquos non frangit ieiunium.*
2 *Reuera frangit.*
3 *Cocholate ex natura sua est cibus maximè nutritiuus.*
4 *Consuetudo sumendi Cocholatem non facit eam licitam in die ieiunij.*
5 *Sola paruitas materiæ excusat à mortali, & quænam illa sit.*

1 NEGATIVE resp. Turrian. *par.* 1. *sum. cap.* 256. *dub.* 24. *concluf.* 4. & 7. & Diana *par.* 4. *tract.* 4. *Miscellan. Resol.* 194. ver. *His tamen.* & ait ex aliorum dicto, Ita sentire plures Patres Societatis Iesu in Hispania, & eamdem opinionem tenuisse Basilium Pontium, Corneium, & alios, quia ibi in Hispania effecta est potus vsualis. sequitur Lezana *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 2.

2 At quod soluat ieiunium tradit idem Diana *loco citato*, & rursus *par.* 5. *tract.* 5. *de Paruit. mater. Resol.* 11. ver. *Notandum est.* Antonius de Leone *in quæst. moral. de Chocolate par.* 3. *num.* 20. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 15. Et sequitur ex communi doctrina, quod ea, quæ habent rationem cibi, soluunt ieiunium, etiam si potabili modo sumantur, vt potus lactis.

3 Et hæc sententia tenenda est, quia reuera Cocholate est cibus ex natura sua, afferens maximum nutrimentum, licet potabili modo sumatur: vnde in nutriendo excedit omnia alia nutritiua, Si quidem vnica tantum vncia sufficit, vt nutriat per horas viginti quattuor absque vlla debilitatione corporis: imo etiam expellit somnum, & facit, quod corpus non indigeat restauratione per somnum, quod satis indicat valde confortare, & roborare: & proinde maxime contrariatur abstinentiæ maceratiuæ, quæ præcipitur in ieiunio.

4 Neque puto, obstare consuetudinem, qua talis potio in Hispania sit facta vsualis, quia hoc sicuti non mutat naturam

ipsius, ita etiam non facit, vt sit purus potus, quia non est posita in vsu ad extinguendam sitim, & vt sit vehiculum cibi, sed ad substentandam, & roborandam naturam, & proinde consuetudo non facit, vt sit licita in ieiunio, sicut non facit, vt sit purus potus. Alioquin possemus dicere, quod si introduceretur, vt stillatus gallinæ, aut pulli sumeretur pro potu, posset etiam sumi in die ieiunij tanquam potus, quod magis apparenter diceretur, quia in ordine ad sensum non differt ab aqua, & tribuitur infirmis ad extinguendam sitim.

5 Solum paruitas materiæ posset excusare à mortali; sed difficultas est, quænam censenda sit parua materia: cum enim talis potio adeo nutriat, & corroboret, diuersa est ratio de ipsa, ac de cæteris cibis. Antonius de Leone *loco citato* putat dimidium vnciæ Chocholatæ posse in potione misceri, tanquam paruam materiã. Sed hoc ego nimium existimo, quia proportionaliter loquendo vncia dimidia cocholatæ plus nutrit, & corroborat, quã sex vnciæ alterius cibi valde nutritiui. Vnde cum in hoc non attendenda sit quantitas materialis, sicut in alijs cibis, sed quantitas formalis, nempe virtus nutritiua, vt pote quia in ieiunio præcipitur abstinentia à cibo tanquam à nutritiuo, illa habenda est pro parua materia, quæ parum nutrire potest: vnde puto non posse excedere octauam partem vnciæ, aut ad summum sextam partem, alioquin semper afferet notabilem nutritionem.

DE HORA SERVANDA IN REFECTIONE QVANDO IEIVNATVR.

An in diebus ieiunii differenda sit refectio, quousque corpus per famem affligatur. Decis. 142.

SVMMARIVM.

1 *Ad comedendum in die ieiunij non est expectandum, quod corpus affligatur per inediam.*
2 *Expectatio afflictionis per inediam non potest congrue præcipi in ieiunio.*
3 *Quæ afflictio corporis in ieiunio præcipiatur ab ecclesia.*

RESP. negatiuè cum D. Th. 2.2.q.147.ar.7. Caiet. *ibid.* Syluio ver. *D. Th. respondet* Durand. *in* 4. *dist* 15. *q.* 10. Angles *in Florib. q* 9. *de ieiunio ar.* 3. *difficult.* 2. Ledesma 2.*par.*4. *q.* 17. *ar.*4. ver. *His non obstantibus* Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.*1. *cap* 3. *num.* 8. Medina C. De *ieiunio q* 6.Reginal. *lib.* 4. *Praxis Fori pœnit. cap.* 14. *dub.* 2. *num.*165. Bonac na *disp.vlt.de præcep.Eccles.q* 1.*punc.*4. *num.*4. Et fauet communis sensus fidelium, & consuetudo, quæ in hoc plurimum potest, vnde potuisset abrogare etiam legem,si adesset.

2 Ratio est, quia stante diuersitate complexionum vnus citius alio inediam patitur; vnde non posset assignari certa hora prandendi pro singulis, & proinde hoc relinquendum esset conscientiæ vnius cuiusque,quod magnam confusionem generaret, & simul etiam scrupulos: & ideo non potest hoc esse obiectum præcepti ecclesiastici. Hinc de tali præcepto nullum vestigium reperitur, & proinde absque vllo fundamento assereretur.

3 Dices. Esse expectandum, quod corpus per inediam affligatur, quia ieiunium præcipitur ab ecclesia pro affligendis corporibus. Resp. in ieiunio non præcipi quancunque abstinentiam, & afflictionem corporis, sed illam, quæ oritur ex determinatione cibi, & comestionum: & ideo nulla alia est talis afflictio, quam illa, quæ habetur ex subtractione carnium, & multiplicis comestionis: & ideo ex vi præcepti ieiunandi non est expectandum, quod corpus affligatur per inediam, sed sufficit seruare formam præscriptam in comedendo, siue talis afflictio sequatur, siue non: quia hæc est extrinseca ieiunio nec semper ad ipsum consequitur.

An certa hora comedendi sit seruanda in ieiunis. Decis. 143.

SVMMARIVM.

1 *Antiquitus hora nona in ieiunijs extra quadragesimam sumebatur refectio.*
2 *In quadragesima vero differebatur ad vesperam.*
3 *Modo hora meridiei est hora sumendi refectionem.*
4 *Potest tamen refectio vlterius protrahi.*
5 *Quomodo computandus meridies.*
6 *Potest amplecti consuetudo sumendi cibum ante meridiem, si adsit.*
7 *Possunt Regulares quoque se conformare huic consuetudini.*
8 *Possumus sequi horologium solares*

1 ANTIQVITVS in ieiunijs extra quadragesimam hora nona ex consuetudine erat hora sumendi refectionem, vt colligitur ex Can. 34. *Concilij Moguntiaci*, & meminit Epiphanius *in Compendiaria doctrina* dicens. *Quarta, & pro sabbatho ieiunium statutum est vsque ad horam nonam.* Athanas. *in lib. de Virginit.* Augus. *Epist* 118. *ad Ianuar. cap. vlt.* Cassiano *Collat.* 21. *cap* 23. & D. Th. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 7. *in corp.* Hora autem nona erat hora tertia post meridiem, quia, vt notat ad hoc propositum Couaruu. *lib.* 4 *Variar. Resol. cap.* 20. *num.* 14. plura ad hoc confirmandum afferens, dies omnes tam breues, quàm longi diuidebantur in duodecim horas, sicuti etiam noctes. Vnde Christus dixit Io. 11. *Nonne duodecim sunt horæ diei*, & Matth. 20. Dominus vineæ hora vndecima conduxit operarios. & proinde horæ erant breuiores, vel longiores iuxta breuitatem, seu longitudinem diei, aut noctis. Diuidendo igitur tali pacto dies, hora nona, quæ erat tertia post meridiem, & tertia quoque ante occasum solis, à ieiunantibus, sumebatur refectio.

2 In quadragesima vero refectio adhuc magis differebatur, nempe vsque ad vesperam. Vnde D. Benedict. *cap.* 41. *suæ* Regulæ. *Quarta, & sexta feria ieiunent vsque ad nonam. In quadragesima verò vsque ad pascha ad Vesperam reficiant.* & D. Bernar. *serm.* 3. *de Quadragesima.* Hactenus *vsque ad nonam ieiunauimus soli* (nempe nos soli monachi.) *nunc vsque ad vesperam ieiunabunt nobiscum pariter vniuersi, reges, & principes, clerus, & populus; nobiles, & ignobiles, simul in vnum diues, & pauper.* Et Microlog. *cap.* 49. *de obseruat. ecclesias.* In *hoc quadragesimale ieiunium ab alijs differt diebus, quod in alijs post nonam, in hoc autem post vesperam reficere debemus. Nec iuxta canones quadragesimaliter ieiunare censemur, si ante vesperam reficimur.* Et adest Cap. *Solent* De *consecrat. Dist.* 1. desumptum ex Concil. Cabilonensi, vbi ita habetur. *Solent plures, qui se ieiunare putant in quadragesima, mox vt signum audierint ad horam nonam comedere. Qui nullatenus ieiunare credendi sunt, si ante manducauerunt, quam vespertinum celebretur officium. Concurrendum est enim ad missas, & auditis missarum solemnibus, & vespertinis officijs, & largitis eleemosinis ad cibum accedendum est. Si verò aliquis necessitate constrictus fuerit, vt ad missam venire non valeat, æstimata vespertina hora completa oratione sua ieiunium soluat.* Sed vt notat Couaruuias *citato cap.* 20. *lib.* 4. *Variar. Resol. num.* 14. *init.*, talis canon neque reperitur inter Canones *Concilij dicti Cabilonensis* vt citat Gratian nec inter canones *Concil. Chalcedonensis*, vt citat D. Th. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 7. nec in Decretis *Syluerij papæ*, vt citat Burchar. *lib.* 13. *cap.* 12. Sibi ante dict. Can. notatur reperiri in Capitulis *Theodulphi Aurelianensis Episcopi cap.* 39.

3 Modo autem vniuersali consuetudine est introductum, vt comestio sumatur circa meridiem, quæ consuetudo, vt pote rationabilis, approbata est ab Ecclesia, vt condescenderet humanæ fragilitatis, & proinde, vt pote iam firmatam, possumus eam sequi absque vllo scrupulo, cum talis sit vis consuetudinis, vt possit etiam humanas leges abrogare. Et in hoc conueniunt communiter omnes Doctores Riccard. *in* 4. *dist.* 15. *ar.* 7. *q.* 5. Durand. *q* 9. Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 7. Syluius *ibid.* ver. *Tandem vero.* Angelus *verbo* Ieiunium. *num.* 1. Sylvester *q.* 4. *num.* 11. Tabiena *num.* 5. Rosel. *num.* 10. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 11. *q.* 1. *in fine.* Laiman *lib.* 4. *theol moral. tract* 8. *cap.* 1. *num.* 8. ver. *Verum cum posterioribus.* D. Antonin. *par.* 2. *tit.* 6. *cap.* 2. *§.* 2. Couaruu. *lib.* 4. *Variar. Resol. cap.* 20. *num.* 14. Reginal. *lib.* 4. *praxis*

Fori

Fori pœnit. cap. 13. *num.* 156. Medina C. *De ieiunio q.* 6. *init.* Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 3. Bossius *sect.* 4. *de iubileo Casu* 18. *num.* 84. Medina *lib.* 1. *sum. cap.* 14. §. 10. Sanchez *lib.* 3. *Consil. Moral. cap.* 1. *dub.* 28. *num.* 1. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 4. *num.* 2. Tamburin. *tom.* 2. *De iure Abbat. disp.* 12. *q.* 10. *num.* 2. & 5. *in vlt. edit.* Lezana *verbo* Ieiunium *num.* 5. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 4. *num.* 67. Angles *in Florib. q.* 9. *de ieiunio ar.* 3. *difficul.* 1. *conclus.* 2.

4 An autem liceat prandium vltra meridiem differre, communiter affirmatiuè respondent, & addunt, hoc esse laudabilius, quia magis corpus sentit inediam. Vnde assignatur hora meridiei ad comedendum, non quia non liceat vlterius differre comestionem, sed quia vsque ad ipsam differenda sit, vt docent præcipue D. Antonin. *par.* 2. *tit.* 6. *cap.* 2. §. 2. Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 7. Syluius *ibid.* ver. *Tandem vero*. Riccar. *in* 4. *dist.* 15. *ar.* 3. *q.* 8. Præpositi. Cap. *Denique num.* 21. *dist.* 4. Abulens. *q.* 172. *in cap.* 6. *Matth.* Gabr. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 2. *dub.* 1. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 5. Lessius *lib.* 4. *de iust. & iure cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 14. Basseus *in Florib. theol. practicæ verbo* Ieiunium 1. *n* 16. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 27. Sylvester *verbo* Ieiunium *num.* 14. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 11. *q.* 5. Reginal. *lib.* 4. *praxis Fori pœnit. cap.* 13. *num.* 158. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 4. *num.* 75. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 4. *n.* 2.

5 Quando autem dicitur esse comedendum circa meridiem in diebus ieiuniorum, intelligi debet de meridie moraliter computato, non autem secundum astronomicum calculum, quia in rebus moralibus moraliter procedendum est, alias vt plurimum esset impossibile seruare præcise punctum astronomicum meridiei, & ita notant communiter Doctores præsertim Sylvester *verbo* Ieiunium *quæst.* 4. *num.* 12. Azor. *par.* 1 *lib.* 7. *cap.* 11. *q.* 1. *in fine* Reginal. *lib.* 4 *praxis Fori pœnit. cap.* 13. *num.* 156. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *n.* 68. Maior *in* 4. *dist.* 15. *q* 3. Caiet. *in sum. verbo* Ieiunium. §. 1. Abulens. *q.* 163. *in cap.* 6. *Matth. ad* 2. Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 23. *init.* Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 3. Bossius *sect.* 4. *de Iubileo. Casu* 18. *num.* 86. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap* 2. *dub.* 4. *num.* 2. Ghetius *in Thesauro Animæ verbo* Ieiunium. *cap.* 3. *num.* 4. Tamburin. *De iure Abbat. tom.* 2. *disp.* 12. *quæst.* 10. *num.* 3.

6 Est tamen aduertendum, vt notant plerique ex supracitatis Doctoribus; quod si in aliquibus locis adsit consuetudo sumendi refectionem ante meridiem, vt contingit Veronæ, vbi æstate præsertim solet plus duabus horis ante meridiem etiam in diebus ieiunij sumi refectio, possumus nos sine scrupulo conformare tali consuetudini, quia sicut consuetudo potest facere legem, ita etiam potest abrogare & legem, & quamcunque aliam consuetudinem. Ita inter alios Caiet. *verbo* Ieiunium §. 1. Abulens. *q.* 172. *in cap.* 6. *Matth.* Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *num.* 74. Rodriquez 1. *par. sum. cap.* 25. *init.* Tolet. *lib.* 6 *cap.* 3. *num.* 5. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 3. Bossius *sect.* 4. *de iubileo Casu* 18. *num.* 90. & 91. Azor. *lib.* 7. *cap.* 11. *q.* 1. *in fine*. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 4. *num.* 2. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium, *cap.* 3. *num.* 3.

7 Imo Regulares quoque possunt se conformare tali consuetudini, quia fruuntur priuilegijs loci, vbi residenti, atque adeo etiam consuetudine priuilegiatiua. Quod vidi in Praxi seruari communiter à Religiosis dictæ ciuitatis; imo consuetudo est rationabilior respectu ipsorum, cum surgant de nocte ad matutinas preces.

8 Insuper etiam posset quis sumere refectionem circa meridiem attendendo ad horologium solare, quod cætera per semihoram solet præcedere, vt notant Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 11. *q.* 1. *in fine* Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 4. *num.* 68. Bossius *sect.* 4. *de iubileo Casu* 18. *num.* 87. Imo, quia ipsum ostendit verum meridiem, satius est illi se conformare: Et proinde ex quocunque capite licet anticipare meridiem, toto illo tempore licebit anticipare meridiem solarem, quia iam talis meridies est terminus moralis præfixus ad sumendam refectionem.

An in ieiuniis, præsertim quadragesimæ, liceat sumere refectionem ante vesperas recitatas iis præsertim, qui Choro addicti sunt. Decis. 144.

SVMMARIVM.

1 *Qui doceant, in quadragesima non licere comedere ante recitationem officij vespertini.*
2 *Licet comedere.*
3 *Recitatio officij diuini non habet aliquam connexionem cum ieiunio.*
4 *Consuetudo abrogauit canonem de recitando officio vespertino ante comestionem.*

1 NON licere videtur sentire Palud. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4. *ar.* 4. *concluſ.* 1. loquens de ieiunijs quadragesimæ, & quò ad ieiunia sabbathorum, in quibus sacræ ordinationes celebrantur, videtur dubius manere. Fundamentum videtur desumi ex Cap. *Solent* De *consecrat. Dist.* 1. vbi habetur. Non esse credendum, eos ieiunare, qui manducant, antequam vespertinum officium celebretur. Et proinde nunc quoque, cum in quadragesima recitentur vesperæ ante meridiem, quæ est hora consueta comedendi, non poterit sumi refectio, nisi vespertinum officium recitatum fuerit.

2 Tenendum tamen est; quod nulla adsit obligatio non comedendi antequam recitetur officium vespertinum, etiam respectu eorum, qui addicti sunt choro. Ita docent Angles *in Florib. q.* 9. *de ieiunio ar.* 3. *difficul.* 1. *dub.* 1. Medina C. *De ieiunio q.* 2. *in fine.* Caiet. *in sum. verbo* Ieiunium §. *Hora competens*. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 4. *in fine*. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 3. *num* 9. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 27. D. Antonin. 2. *par. tit.* 6. *cap.* 2. §. 2. Reginal. *lib.* 4. *praxis Fori pœnit. cap.* 13. *num.* 159.

3 Ratio est; quia recitatio officij diuini obligat per distinctum præceptum ab eo, quo obligat ieiunium, & est opus diei non habens ex præcepto horam determinatam, licet habeat iuxta ritus Ecclesiæ; vnde non habet connexionem aliquam cum ieiunio, nec cum illa vnica comestione, quæ conceditur in die ieiunij, & ideo nihil refert, an sumatur refectio ante recitationem vespertini officij, an post, & multo minus, qui non tenentur ad horas Canonicas, obligantur, vt expectent recitationem vespertini officij.

4 Neque obstat canon citatus, quia vt supra adnotauimus, non reperitur apud aliquod Concilium. Deinde, quicquid sit, consuetudo illum abrogauit. Quod si vigeret; deberet ita accipi, vt intelligeretur de hora, in qua vesperæ solent recitari, vt scilicet ante ipsam non esset comedendum, non autem vt non esset comedendum ante ipsarum recitationem.

An hora determinata comedendi sit de essentia ieiunii. Decis. 145.

SVMMARIVM.

1 *Determinata hora edendi non est de essentia ieiunij.*
2 *In quo consistat essentia ieiunij, & per quid saluetur.*
3 *Præuenire horam determinatam comedendi in die ieiunij, quomodo non minuat afflictionem ex inedia.*

1 NEGATIVE respondendū est, sed esse tantum circumstantiam accidentalem. Ita tenent Palat. *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. §. *Et rursus post* 6. *concluſ.* Gabr. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 3. §. *Quarto de hora*. Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 7. §. *Ad hæc breuiter*. Angelus *verbo* Ieiunium §. 2. Medina *lib.* 1. *sum. cap* 14. §. 10. Rodriquez *par* 1. *sum. cap.* 23 *init.* Nauar. *cap* 21. *Manual. num.* 22. *in Lat.* & *in Hisp num* 21. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap* 1. *dub.* 28. *n.* 2. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 4. *num.* 3. Filliucius *tract.* 27 *par.* 2. *cap.* 4 *num.* 66. Lauor *par.* 1. *de iubileo c.* 20. *num.* 15. Bossius *sect.* 4. *de iubileo casu* 18. *num.* 96. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 27. ver. *Hæc opinio* Ghillinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 16. Molfes.

tom. 1. sum. tract. 10. cap. 5 num. 16. Villalob. *tom. 1. sum tract. 23. difficul 9. num. 2.* Naldus *verbo* Ieiunium *num.* 4. Tamburin. *tom. 2. de iure* Abbat. *disp. 12. q. 10. in fine in vlt. edit.* Et alij, qui tenent, non esse peccatum mortale notabiliter præuenire in comestione horam determinatam, quos Decis. *sequenti* referemus contra Io. Sanchez *in Select. de Satram. disp. 53. num. 5.* qui tamen nullo fundamento mouetur. & citat Sanchez *lib. 4. in Decal. cap. 11. nu. 50.* qui tamen ait, non esse de essentia, sed solum non esse omnino extrinsecam.

2 Et ratio est, quia essentia ieiunij consistit in tali modo, & mensura abstinentiæ, quatenus est afflictiua corporis, non per inediam, quia hæc per accidens se habet, cum plures ieiunantes eam non experiantur, sed per subtractionem alimenti, tum quo ad qualitatem ciborum, tum quo ad quantitatem plurium comestionum. Vnde finis intrinsecus ieiunij est maceratio corporis, vt proueniens ex subtractione cibi: & proinde, quando habetur talis finis, habetur etiam substantia ieiunij, quia finis intrinsecus rei non potest subsistere sine eiusdem substantia. In casu autem nostro nulla seruata hora determinata in comestione habetur maceratio corporis intenta ab ecclesia per ieiunium, quia habetur subtractio prædicta alimenti, ex qua prouenit; & proinde absque hora habetur substantia ieiunij. Hinc manente ieiunio, vt notant plures ex citatis Doctoribus, in sua substantia, mutata est in Ecclesia hora comedendi, vt constat ex dictis in superioribus; quod fieri non potuisset, si hora determinata esset de essentia, quia non potest res subsistere mutatis ijs, quæ sunt de essentia ipsius.

3 Et licet hora determinata videatur inseruire ad affligendum per inediam, hoc tamen compensatur, si præueniatur notabiliter, per longiorem dilationem, quæ remanet post prandium vsque ad refectiunculam vespertinam, quo tempore qui facile inediam patiuntur, illam experiuntur; & qui non facilè patiuntur, neque etiam mane patientur, differendo comestionem ad meridiem.

An sit peccatum mortale notabiliter anticipare horam comedendi in die ieiunii. Decis. 146.

SVMMARIVM.

1 *Anticipare notabiliter in ieiunijs horam comedendi secundum aliquos est peccatum mortale.*
2 *Hæc opinio est probabilis ratione auctoritatis.*
3 *Secundum alios non est peccatum mortale, quod est probabilius.*
4 *Seruatur tota substantia ieiunij non seruata hora determinata prandendi.*
5 *In ieiunijs consuetudo mutauit cœnam in prandium, & quam obligationem induxerit circa horam prandendi.*
6 *Si adesset præceptum prandendi determinata hora, non obligaret sub mortali.*

1 PECCARE mortaliter docent Caiet. 1. 2. *q.* 147. *ar.* 7. & *in sum. verbo* Ieiunium. §. 1 Palud. *in 4. dist.* 15. *q.* 4. *ar.* 4. *concluſ.* 1. Palat. *disp.* 8. §. *Et rursus. post* 6. *cõcluſ.* Turrecrem. *Cap. Solent num.* 2. De *consecrat. Dist.* 1. Abulens. *q.* 172. & 173. *in cap.* 6. *Matth.* D. Antonin. 2. *par. tit.* 6. *cap.* 2. §. *vlt.* Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 27. Couaruu. *lib.* 4. *Variar. Resolut. cap.* 20. *num.* 14. Sylueſter *verbo* Ieiunium *num.* 13. Tabiena *q.* 5. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 4. *in fine.* Angles *in Florib. q.* 9. *de ieiunio ar.* 3. *difficul.* 1. *append.* 1. *post concluſ.* 2. Graf. *lib.* 2. *Decis. Aurearum. cap.* 37. *num.* 35: Azor. 1. *par. lib.* 7. *cap.* 11. *q.* 3. Vega *tom.* 1. *sum cap.* 14. *casu* 33. *in fine*, & *in sum. Italica cap.* 84. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 4. Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 11. *num.* 51. & *lib.* 5. *Consil. Moral. cap.* 1. *dub.* 28. *num.* 4. vbi etiam alios citat. Llamas *par.* 3. *Meth. cap.* 5. §. 25 Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 7. *concluſ.* 3. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap.* 3. *num.* 7. Lauor. *par.* 1. *De iubileo cap.* 20. *num.* 15. Homobonus *par.* 1. *Exam. Eccles. tract.* 6. *cap.* 20. *q.* 90. Io. à Cruce *par.* 1. *Direct. Conscient. præcep.* 4. *ar.* 4. *dub.* 8. *concluſ* 2. Ledesma *tom.* 2. *sum. tract.* 27. *c.* 2. *dub.* 4. *post* 4. *concluſ.* ver. *Tam bien se ha.* Citatur etiam Glos. *cap. vnico* Dist. 25. *ver-*

verbo Ieiunantibus. Sed, vt notat Archidiacon. Glosa ibi. tantum quærit, non aut determinat. Item Reginal. *lib.* 4. *Prax. Fori pœnit. cap.* 14. *n.* 160.

2 Hæc sententia, si auctoritatem spectemus, valde probabilis est, vt notat etiam Filliucius citandus, cum tot Doctores eam sequantur. Si tamen spectemus rationem, nulli efficaci motiuo nititur, quia licet plures putent, se frangere ieiunium, si in comedendo notabiliter anticipent horam comedendi, ad hunc tamen sensum non mouentur ex aliqua ratione, sed quia vnus ita audit ex alio, nec solent distinguere inter substantiam ieiunij, & circumstantias.

3 Altera igitur opinio asserit, non esse peccatum mortale, sed tantum veniale, quocunque tempore notabili præuenire horam consuetam comedendi. Ita Innocent. *cap.* 1. De *obseruat. ieiunior.* vbi etiam Io. Andr. Petrus Ancharan. & alij Canonistæ. Cardinal. *in Cap. Ex parte. num.* 2. *§. Item. De obseruat. Ieiunior.* Archidiacon. *in Cap. Vnum orarum §. Alias ea demum.* Dist. 25. Gabr *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 3. *dub.* 1. *§. Quando de hora.* Alens. *par.* 4. *q.* 103. *memb.* 3. Angelus *verbo* Ieiunium *num.* 2. Palat. *in sum. Caiet.* verbo *Ieiunium. §.* 1. Riccar. *in* 4. *dist.* 15. *ar.* 3. *q.* 8. *in fine*, qui tamen videtur loqui tantum de ieiunijs extra quadragesimam. sed de omnibus est eadem ratio. Viual. *in Append. cap.* 15. *de ieiunio quadragesimæ num.* 59. Lessius *lib.* 4. *de iust. & iure cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 13. ver. *Contraria tamen.* Tolet. *lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 5. Filliucius *tract.* 27 *par.* 2. *cap.* 5. *num.* 72. Lopez 2. *par. instruct. cap.* 112. Medina *lib.* 1. *sum. cap.* 14. *§* 10. Rodriquez *tom.* 1. *sum. cap.* 23. *num.* 3. Henriquez *in Compend. Casuum moral. cap.* 18. *num.* 5. Basseus *in Flor. theol. pract. verbo* Ieiunium 1. *num.* 16. Ghillinus *verbo* Ieiunium *num.* 16. Ludouicus à Cruce *in Bullam Cruciatæ disp.* 1. *cap.* 5. *dub.* 14. *num.* 13. *in fine.* Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 4. *num.* 3. Tamburin. *tom.* 2. *De iure Abbat. disp.* 12. *q.* 10. *num.* 6. *in vlt. editione* Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *num.* 5. Bonacina *Disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 4. *n.* 3. Fernandez *par.* 2. *Exam. theol. moral. c.* 8. *§.* 3. *num.* 6. Villalob. *tom.* 1. *sum. tract.* 27. *dub.* 9. *n.* 3. Molfes. *tom.* 1. *sum. tract.* 10. *c.* 5. *num.* 16. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 27. ver. *Hæc opinio.* Bossius *sect.* 4. *de iubileo Casu* 18. *num.* 98. qui cum Laiman *lib.* 4. *Theol. moral. tract.* 8. *cap.* 1. *n.* 11. asserit, olim fuisse peccatum mortale, quando vnica refectio sumebatur tempore cœnę nunc autem, quia cœna mutata est in prandium, non esse mortale.

4 Hæc posterior opinio longe probabilior est, quia non solum habet pro se tot insignes Doctores, sed etiam nititur optimo fundamento, quia nimirum seruetur tota substantia ieiunij non seruata hora præfixa ad comedendum, quæ non est de substantia ipsius, vt diximus Decis. *præcedenti*. sed est tantum conditio, seu circumstantia quædam; vnde non seruata hora adhuc satisfit præcepto ieiunandi quò ad substantiam obligationis: quando autem præceptum impletur secundum substantiam, etiam si prætermittatur aliqua circumstantia, non committitur peccatum mortale.

5 Deinde cum hoc tempore vnica comestio concessa, quæ prius erat cœna, sit mutata in prandium: vnde solet sumi hora communis prandendi, nec facta hac mutatione sit à iure præscripta aliqua hora determinata prandendi, quia talis mutatio est introducta per consuetudinem, ad quam non est subsequutum aliquod ius determinans horam prandendi, tota præscriptio horæ est facta ab ipsa consuetudine, vt nimirum sit hora circa meridiem, quæ communiter solet esse hora prandij. Ex hac autem consuetudine non inducitur obligatio saltem obligans sub mortali, quia solum introduxit prandium loco cœnæ, & reliquit ipsum naturæ suæ, nec induxit aliquam obligationem, quia non est consuetudo restrictiua, & præscriptiua alicuius rei de nouo, sed tantum laxatiua, & continens indultum. Quare cum anticipare horam consuetam prandij absque causa non sit quid valde indecens, sed solum secundum quemdam ordinem & dispositionem temporis, qua regulatur refectio corporis, ex eo, quod sit introductum prandium iuxta communem vsum, sequitur quod anticipatio ipsius in die ieiunij non sit contra præceptum ieiunij, sed solum contra illam dispositionem, qua ordinatur refectio corporis.

6 Addo etiam; quod, si adesset præceptum, non obligaret sub mortali, quia non esset distinctum præceptum, sed illud idem, quod præscriberet ieiunium, quod etiam præscriberet horam, quæ tamen cum sit extrinseca abstinentiæ, qua corpus affligitur, non præcipitur, nisi vt quid accidentale ieiunio pertinens ad ordinem abstinentiæ. Cum enim ieiu-

nium

nium duret per spatium viginti quattuor horarum, nempe à media nocte in mediam noctem, quo tempore est licita vnica tantum refectio cum refectiuncula, parum refert, quod ista refectio sumatur hac, vel illa hora; quia semper affligitur corpus per subtractionem alterius, aut plurium refectionum, vnde adest semper eadem abstinentia secundum substantiã, licet secundum diuersum ordinem. Sic etiam ecclesia præcipit recitationem horarum canonicarum, cum tali ordine ad inuicem, & in tali tempore diei: & tamen non peccat mortaliter, qui non seruat tempus, aut ordinem ipsarum ad inuicem.

Quanto tempore ante meridiem liceat ieiunantibus comedere absque peccato. Decis. 147.

SVMMARIVM.

1 *Non potest per horam dimidiam præueniri à ieiunantibus meridies, sed solum minus hora dimidia secundum aliquos.*
2 *Potest præueniri per solum quadrantem secundum alios.*
3 *Per horam dimidiam completam secundũ alios.*
4 *Potest præueniri per horam circiter.*
5 *Meridies moraliter sumptus importat horam vnam circiter ante, & post præcisum punctum meridiei.*
6 *Tempus minus hora integra non est tempus notabile.*

1 DVBIVM procedit, vel de peccato mortali, si peccent mortaliter, qui notabiliter anticipant, vel de veniali, iuxta diuersitatem opinionum de quibus Decis *præcedenti*. & resolutio pendet ex determinatione, quodnam sit tempus notabile. Strictissimè loquitur Facundez *Præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 4. *in fine*, & vult, horam dimidiam esse tempus notabile; vnde secundum ipsum anticipans per horam dimidiam peccaret mortaliter, quia anticipatio non est dicenda notabilis, vel non notabilis comparando quantitatem temporis ad totum diem, sed debet comparari ad horam prandij, dimidium autem horæ est tempus notabile respectu horæ prandij.

2 Sed adhuc magis strictè Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 11. *q.* 4. dum vult, per solum quadrantem horæ posse comestionem anticipari, qui tamen sub dubio addit, quod fortasse semihora non sit tempus notabile.

3 Alij vero pro tempore non notabili constituunt semihoram integram, ita tamen, vt quilibet excessus supra ipsam faciat tempus notabile. Ita Filliucius *tom.* 2. *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 4. *num.* 73. Syluius 2. 2. *q* 147. *ar.* 7 *concluf.* 2. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio. Resol.* 27. ver. *Sed dices* Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 28. *num.* 7. Bossius *sect.* 4. *de iubileo casu* 18. *num.* 99. qui non solum loquitur in ordine ad meridiem, sed etiam in ordine ad horam præscriptam ex consuetudine, vt se explicat num. 10. sequenti. Quod fortasse volunt etiam Doctores *supracitati*.

4 Sed quam plures Doctores docent, ieiunantes prandere posse hora vna circiter ante meridiem Angles *in Florib. q.* 9. *de ieiunio ar.* 3. *difficul.* 1. *concluf.* 2. Rodriquez *in Bul. Cruciatæ §. 6. init. & par.* 1. *sum. cap.* 23. *init ante num.* 1. Medina *lib.* 1. *sum. cap.* 14. *§.* 10. Villalobos *tom.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 9. *num.* 1. Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14. *in hispana*, & 84. *in Italica casu* 33 Graf. *par.* 1. *Decis. lib.* 2. *cap* 37. *num* 35. Viguer. *cap.* 7. *Instit. §* 3. *ver* 1. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 3. *num.* 5. Io à Cruce *par* 1. *Direct. conscient. præcep.* 3. *ar.* 4. *num* 2. Molfesius *tom.* 1. *sum tract* 10. *cap.* 5. *nu.* 15. Io. Sanchez *in Selectis de sacramentis Disp.* 53 *num.* 1. Trullench *lib.* 3. *in Decal cap.* 2. *dub.* 4. *num.* 2. *in fine*. Quorum maior pars docet, hoc ita ienalu esse, vt iam fere consuetudine firmatum sit.

5 Quorum sententiam absque vllo scrupulo amplecti posse existimo Sumus enim in materia morali, atque adeo moraliter procedendum est, & sumi meridies non pro illo instanti, in quo sol per meridianum præcisè transit, sed pro toto illo tempore, quod nomine meridiei vocari solet, quod importat horam circiter ante, & post præcisum punctum meridiei: vnde comedens hora vnica circiter ante præcisum meridiem in meridie censebitur comedere.

6 Accedit etiam, quod tempus non pertingens ad horam integram, non est tempus notabile, non solum in comparatione ad integrum diem, sed etiam in anti-

ticipatione respectu meridiei, quia non ponit notabilem distantiam ab ipso meridie, ergo anticipare comestionem pro hoc tempore non erit anticipatio notabilis.

An in comedendo in die ieiunii possit dari anticipatio non notabilis respectu horæ, in qua statuitur posse sumi refectionem. Decis. 148.

SVMMARIVM.

1 *Respectu horæ præfixæ à Doctoribus non datur anticipatio non notabilis in prandendo in die ieiunij secundum Sanchez.*
2 *Alij oppositum docent.*
3 *Datur respectu horæ præscriptæ à consuetudine.*
4 *Quando aliquid diuisibiliter præcipitur, aut prohibetur, admittenda est paruitas materiæ,*
5 *Etiam respectu horæ præscriptæ à Doctoribus datur anticipatio non notabilis.*
6 *Cur terminus præfixus à iure debeat accipi indiuisibiliter.*
7 *Quæ anticipatio sit notabilis, & quæ non respectu horæ comedendi præscriptæ in ieiunio.*

NEGATIVE respondet Io. Sanchez *in Select. de Sacram. disp. 53. num. 2.* loquendo etiam de illa hora, quæ communiter à Doctoribus assignatur, in qua possit sumi refectio. Quia inquit ipse, dum Doctores dicunt, tali hora posse sumi cibum, indulgent totum id, quod possunt, & assignant totum illud, quod anticipari potest, ita vt nihil amplius anticipari possit, alioquin si posset aliquid amplius anticipari, non esset ratio, cur non posset adhuc aliquid amplius anticipari, & sic abiretur in infinitum. Sic ætas, quæ præscribitur pro sponsalibus, pro matrimonio consistit in indiuisibili, nec potest mutari priuato iudicio. Hora autem præscripta à Doctoribus æquiualet termino præscripto à jure.

2 At posse dari anticipationem non notabilem respectu horæ præscriptæ siue à consuetudine, siue à Doctoribus, docet Diana *par. 5. tract. 5. De paruit. materiæ Resol. 10.* ver. *Et ideo.* Bossius *sect. 4 de iubileo Casu 18. num. 100.* dum docet, anticipationem non esse computandam habito respectu ad meridiem, sed respectu horæ prandij iuxta morem, vel consuetudinem loci. Vnde infert, quod hyeme licet prandere hora & dimidia ante meridiem, quia tempus prandij est hora ante meridiem, vt docet cum Azorio *1. par. lib. 7. cap. 12. q. 4.* & dimidia est anticipatio non notabilis: & æstate duabus horis cum dimidia, quia æstate duabus horis ante meridiem, est tempus prandendi. Et hanc sententiam de anticipatione non notabili respectu horæ præfixæ videntur tenere Doctores citati Decis. *præcedenti num. 1. 2. & 3.*

3 Hanc igitur anticipationem posse dari, existimo, respectu horæ præscriptæ à consuetudine in quocunque loco, etiam si dicta hora anticipet meridiem multo tempore. Et ratio est, quia hora præscripta à consuetudine est terminus strictus, & seruato omni rigore, ergo cum in hoc casu moraliter procedendum sit, & sit seruanda hora comestionis præscripta morali modo, quia non est procedendum in hac comestione secundum apices iuris, sed secundum moralem æstimationem, poterit dari aliqua non notabilis anticipatio, secundum quam liceat anticipare prandium.

4 Quod etiam ex eo colligitur, quia in materia diuisibili datur aliquid paruum, quod pro nihilo computatur, non solum quando est prohibita, sed etiam quando est præcepta; quia prohibitio, & præceptum sumit speciem, atque adeo grauitatem ab ipsa materia: vnde tanta est, quanta est materia proportione seruata. In casu autem nostro præscribitur vnica comestio in die ieunij diuisibiliter ad tempus circa talem horam, ita vt non addicatur tali horæ indiuisibiliter, sed diuisibiliter quatenus censetur moraliter communis hora prandendi: vnde cum alij citius, alij tardius prandeant, amplectitur tempus diuisibile, & ideo admittit anticipationem non notabilem, qui per talem anticipationē parum distat prandium ab hora præscripta, & ideo non habetur ratio talis distantiæ.

5 Imo etiam, quando hora præscribitur à Doctoribus, habet locum anticipatio non notabilis, etiam si in præscribenda

hora

hora concedant totam illam anticipationem, quam possunt concedere. Talis enim hora sic præscripta euadit hora cõmunis, & veluti communi sensu stabilita, quia Doctores repræsentant communem sensum, quando communiter in aliquo conueniunt; atque eodem pacto se habet, ac si esset præscripta à iure, aut à consuetudine, & ideo admittit anticipationẽ non notabilem, quia adhuc talis anticipatio erit parum quid respectu totius temporis, per quod potest anticipari: & ideo ob breuem distantiam censebitur moraliter illa hora, quæ præscribitur, quia non præscribitur mathematicè, sed secundum communem acceptationem.

6 Nec est eadem ratio de termino præfixo à iure, ac de hora comedendi in ieiunijs præscripta à Doctoribus, quia non ponitur talis terminus, vt ad ipsum trahatur aliquis actus exercendus, sed vt diuisiuus temporis, seu ætatis, in qua aliquis actus est licitus, ab ætate, seu tempore, in quo non est licitus; & ideo debet sumi indiuisibiliter, & mathematicè. At hora prandendi præscribitur à Doctoribus, vt ad ipsam trahatur actus manducationis, & ideo præscribitur diuisibiliter, & secundum moralem estimationem, quia præscribitur habita ratione ad modum, quo communiter etiam in cæteris diebus solet designari hora prandendi, quæ non est talis hora præcise, sed plus minusue; & ideo tanquam moraliter designata admittit anticipationem non notabilem.

7 Sed quæres; quænam sit notabilis anticipatio, & quæ non notabilis. Resp. in hoc loquendum esse iuxta ea, quæ diximus Decisione *præcedenti num.* 1. 2. & 3. habent enim locum hic opiniones ibidem recensitæ. Sed ego existimo horam integram esse anticipationem notabilem, quia iam initium prandij non communicaret cum hora præscripta, si quidem distaret ab ipsa per partem temporis, quæ in communi mensura non communicat cum alia, siquidem tempus vnius diei distinguitur in horas, tanquam in partes, quæ sint diuersa tempora ab inuicem seiuncta. Si autem anticipatio sit minor hora integra, non erit notabilis, si quidem initium prandij erit moraliter in hora præscripta, quia non distabit ab ipsa per partem temporis, quæ moraliter censeatur tempus distinctum. Talem etiam anticipationem per horam circiter admittit Molfesius *tom.* 1. *sum. tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 15.

An ex iusta causa possit anticipari prandium à ieiunantibus; & quæ nam sit iusta causa. Decis. 149.

SVMMARIVM.

1 *Ex iusta causa anticipari potest notabiliter hora prandij in die ieiunij.*
2 *Quomodo obligemur tali hora prandere in ieiunio.*
3 *Quænam sit iusta causa, ob quam possit in ieiunio prandium anticipari notabiliter.*
4 *Lectio pro mensa, iter, concio, lectio in scholis, aduentus, & recessus hospitis sunt causæ iustæ anticipandi comestionem.*
5 *Officiales Regularium possunt notabiliter anticipare prandium in ieiunio.*
6 *Item qui tractaturi sunt negocia, quæ requirunt attentionem, vt procuratores, iudices informandi &c.*
7 *Item qui tractaturus est cum magno Principe, aut eiusdem Magnate.*

1 QVOQVIMVR de anticipatione licita; ita vt fiat absque peccato mortali, vel etiam absque veniali iuxta diuersitatem opinionum, quod peccetur, vel non peccetur mortaliter anticipando sine causa. Et resp. communiter. Non esse peccatum anticipare notabiliter horam præscriptam ad comedendum, quando adest iusta causa. Ita Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 7. Syluius *ibid. concluf.* 1. Palud. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4 *ar.* 4. *concluf.* 1. Palat. *disp.* 8. Abulens. *q.* 172. & 173. *in cap* 6. *Matth.* Couaruuias *lib.* 4. *variar. Resol. cap.* 20. *num.* 14. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 11. *q.* 4. Syluester *verbo* Ieiunium. *num.* 13. Ledesma 2 *par.* 4 *q.* 17. *ar.* 4. *in fine.* Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 27. Viguer. *cap.* 7. *Instit* §. 3. *vers.* 1. Innocent. *in Rubr.* De *obseruat. ieiunior.* Angles *in Florib. q.* 9. *de ieiunio ar.* 3. *difficul.* 1. *append.* 2. *post* 2. *concluf.* Llamas 3 *par. Meth cap.* 5. §. 25. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 28. *num* 5. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio. Resol.* 27. *ver. Notandum est.* Fil iucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 4. *num.* 74. Fernãdez *par.* 2. *Exam. theol. moral cap.* 8. §. 2.

num. 5- Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 4. *num.* 4. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium *cap.* 3. *num* 7. Tamburin. *tom.* 2. *de iure Abbat. disp.* 12. *q.*10. *num* 4. *&* 7. Lezana *in sum. verbo* Ieiunium *n.* 5. Facundez *præcep.* 4. *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 4. Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14. *in Hisp.* & 84. *in Italica. casu* 33. Ledesma *tom.* 2. *sum. tract.* 27. *cap.* 2. *dub.* 4. *post* 4. *concluf.* ver. *Tambien se ha*, & ij omnes, quos supra *Decis.* 146. tam pro priori, quam pro posteriori sententia citauimus.

2 Ratio est, quia dato, quod obligemur sub morrali non anticipare notabiliter horam comedendi, hæc tamen obligatio non respicit substantiam ieiunij, quæ consistit in subtractione cibi, sed solum circumstantiam temporis; & ideo non vrget, quando rationabilis causa oppositũ exigit. Imo sicut obligatio ieiunandi cessat, quando impleri non potest absque incommodo notabili; ita à fortiori cessabit obligatio seruandi in prandendo circumstantiam temporis; sed cum minor obligatio sit, ex minori quoque causa cessabit. Ideo autem cessat vrgente in oppositum rationabili causa, quia talis obligatio censetur posita habita ratione regularis ordinis, qui solet communiter seruari in prandendo: & seclusis causis extraordinarijs. ideo, si aliqua extraordinaria causa superueniat, cessat.

3 Hinc deducitur; quænam sit iusta causa, ob quam liceat notabiliter prandium anticipari. Tunc enim erit iusta causa, quando superuenit aliquid extraordinarium, aut etiam aliquid continuum, quod ita exigat anticipationem, vt absque incommodo non possit hora consueta expectari; tunc enim adest causa, quæ exigit inuerti consuetum modum, & consuetam horam prandendi, & ideo cessat obligatio, quæ est posita in ordine ad consuetum modum.

4 Ex quo sequitur; quod ob legendum pro mensa sit iusta causa, vt possit lector anticipare comestionem, sicut etiam ob concionandum post prandium, ob legendum in scholis, ob iter faciendum, propter aduentum hospitis, atque ob alias huiusmodi, vt docent supracitati Doctores præsertim Palud. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4. *ar.* 4. Azor. *tom* 1. *lib.* 7. *cap.* 12. *q* 4. Sylvester *verbo* Ieiunium. *q* 4. ver. *Tertium*. Nauar. *in Manual. cap* 21. *num.* 27. Filliucius *tract.* 27 *par.* 2. *cap* 4. *num.* 74. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 10. Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14 *in Hispana*, & *cap.* 84. *Italicæ*, *Casu* 23 *in fine* Sanchez *lib.* 5. *Consil Moral. cap.* 1. *dub.* 28. *num.* 5. Diana *tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 27. ver. *Notandum est*. Bonacina *disp vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 4. *num.* 2. Villalobos *par.* 1. *sum. tract.* 23. *Difficul.* 9. *num.* 4. Angles *q.* 9. *de ieiunio ar.* 3. *difficul.* 1. *Append.* 2. *post* 2. *concluf.* Basseus *in Florib. Theologiæ practicæ verbo* Ieiunium 1. *num.* 16. *in fine*.

5 Similiter officiales Regularium poterunt ante alios comedere, vt possint tempore congruo munere suo fungi, vt notat Villalobos modo *citatus*, quia non debet ieiunium impedire ea, quæ sunt alicuius communitatis, ne congruo modo fiant, præsertim si agatur solum de non seruanda hora comedendi.

6 Item qui post prandium tractaturi sunt negocia, quæ requirunt attentionem mentis, poterunt prandium anticipare, si alioquin dilatio mentis attentionem impediret, quod regulariter solet contingere, ob vapores, qui ascendunt ad caput. Sic procuratores, qui sunt iudices informaturi super aliqua causa, poterunt prandium anticipare. Imo etiam iudices, quia in ipsis quoque est necessaria mentis attentio, vt bene percipiant informationes. Sic etiam ij, qui sunt à secretis principum, & post prandium debent scribere litteras de rebus grauibus, poterunt prandium anticipare, cum talis scriptio exigat mentem omnino liberã, & potentem attendere.

7 Quod, si quis statim à prandio tractare habeat cum magno principe, vt pote cum Rege, aut Summo Pontifice, poterit prandium anticipare, vt congrue loqui valeat, & mens valde attendere ad conceptus, & verba: hoc enim exigit & reuerentia, quæ principi debetur, & propria vtilitas, cum multum interfit loquenti, quod apud principem bonam opinionem acquirat. Quod etiam extendendum est, quando est loquendum cum aliquo Magnate, qui in negocijs expediendis assistit Principi, cum militet eadem ratio. Et ex hucusque dictis poterunt colligi aliæ causæ, ob quas licita sit prædicta anticipatio.

An, qui habet priuilegium anticipandi prandium per horam, possit anticipare adhuc per aliud tempus non notabile supradictam horam. Decis. 150.

SVMMARIVM.

1 *Anticipatio non notabilis potest coniungi cum anticipatione ex priuilegio in prandendo in ieiunijs.*
2 *Priuilegium facit, vt hora concessa ad prandendum sit hora præscripta.*
3 *Anticipatio ex priuilegio potest coniungi cum anticipatione ex consuetudine.*
4 *Etiam si priuilegium concedat anticipationem respectu meridiei.*
5 *Anticipatio non notabilis coniungi potest cum anticipatione ex consuetudine, & ex priuilegio simul sumptis.*

AFFIRMATIVE respondetur; vnde religiosi, qui habent priuilegium anticipandi per horam, poterunt anticipare cũ hora, & dimidia, aut etiam cum tribus quadrantibus superaddendo anticipationi concessæ anticipationem non notabilem. Et ita docent Filliucius *tract. 27. par. 2. cap. 4. num. 73.* Diana *par. 1. tract 9. de ieiunio. Resol. 27.* ver. *Sed in nostra sententia.*

2 Ratio est; quia priuilegium trahit horam comedendi præscriptam in ieiunio ad horam anticipatam, & veluti facit nouam præscriptionem horæ, ita vt sicuti v.g. meridies est hora comedendi præscripta respectu non priuilegiati, ita respectu priuilegiati sit hora vna ante meridiem. Sicuti ergo respectu horæ præscriptæ à consuetudine, aut alio modo, habet locum anticipatio non notabilis, ita etiam habebit locum respectu horæ præscriptæ per priuilegium.

3 At dubium est; an priuilegium concessum Religiosis comedendi vna hora ante tempus præscriptum, habeat locum, vbi adest consuetudo comedendi ante meridiem, etiam per aliquod notabile tempus. Resp. habere locum; vnde possunt per horam comedere ante illud tempus, in quo ex consuetudine solet sumi refectio à ieiunantibus in tali, vel tali loco, quia possunt simul sequi consuetudinem loci, & simul etiam frui priuilegio. Atque hoc est iuxta mentem Pontificis, qui priuilegium concessit, nam voluit, eos comedere, antequam comedant sæculares, respiciens ad labores regulares, & quia de nocte surgunt: & proinde cum militet semper eadem ratio, ob quam debent esse priuilegiati supra sæculares, semper quoque frui possunt priuilegio.

4 Sed quid, si priuilegium concedat horam ante meridiem? Resp. posse adhuc vti priuilegio, quia licet computata anticipatione introducta per consuetudinẽ comederent per duas, aut etiam per tres ante meridiem, vnde non videtur tunc habere locum priuilegium; hoc tamen non obstat, quia priuilegium ponit meridiem non formaliter pro illa præcisa parte diei, sed materialiter, nempe pro hora determinata comedendi in ieiunio, quam vocat meridiem, quia meridies solet esse hora destinata comestioni. Et constat ex fine priuilegij, qui est subleuare religiosos in comparatione ad sæculares ex eo, quod de nocte surgunt ad matutinas preces.

5 An autem stante anticipatione introducta per consuetudinem, & ea, quæ habetur ex priuilegio, possit adhuc superaddi anticipatio non notabilis, videtur affirmatiuè respondendum, quia hora, in qua potest prandium anticipari tum ex vi consuetudinis, tum ex vi priuilegij, est hora præscripta ad prandendum: respectu autem horę præscriptæ semper habet locum anticipatio non notabilis, vt diximus in superioribus.

An Religiosi, qui non surgunt de nocte ad matutinas preces, fruantur priuilegio comedendi in ieiuniis ante horam consuetam. Decis. 151.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium concessum religiosis comedendi ante horam consuetam est intuitu matutini officij de nocte recitati.*
2 *Hoc priuilegio fruuntur, qui alijs officijs vacant, etiam si non surgant ad matutinum.*
3 *Hoc priuilegium est concessum communitati.*
4 *Fruuntur exempti à matutinis precibus, etiam si non subeant onus æquiualens.*
5 *Et qui illud habent ex communicatione, etiam si ex instituto non surgant de nocte.*
6 *Communicatio facit, vt priuilegium sit immediate concessum.*

1 VIDETVR negatiuè respondendum, quia tale priuilegium est concessum Religiosis intuitu laborum regularium, & præsertim quia surgunt de nocte ad matutinum officium; vnde cum in istis cesset causa, ob quam conceditur priuilegium, cessat etiam priuilegium.

2 Sed dicendum est; quod si sint de ijs religiosis, quorum institutum habet, vt de nocte surgant ad officium matutinum, adhuc fruuntur priuilegio, etiam si per accidens non surgant de nocte ad matutinas preces, vt pote vel quia sunt concionatores, vel Lectores, aut Magistri, aut Officiales, nam fruuntur exemptione à matutinis precibus, vt possint vacare proprijs muneribus: vnde fit veluti commutatio quædam vnius oneris in aliud.

3 Deinde priuilegium comedendi ante horam consuetam est concessum communitati, quia prandium fit in communi, & pertinet ad regularem obseruantiam, vt omnes interueniant communi mensæ; & ideo priuilegium vt pote conforme regulari obseruantiæ censetur concessum pro mensa communi: & ideo omnes tanquam membra communitatis possunt frui dicto priuilegio.

4 Ex quo fit, quod Magistri, & Lectores iubilati, qui non amplius legunt in scholis, & nihilominus exempti sunt à matutino officio, possint frui priuilegio, licet non ferant onus æquiualens, nam adhuc sunt membra communitatis priuilegiatæ.

5 Quod, si loquamur de religiosis, qui non habent ex instituto, quod surgant ad matutinas preces, & priuilegium est ipsis immediatè concessum, nulla adest difficultas, quia non censetur concessum intuitu oneris, quod non habent. At, si sit concessum solum ratione communica-
6 tionis, adhuc existimo, quod possint vti, nam communicatio ita trahit priuilegiũ ad communicantem, vt ipsum afficiat, ac si esset immediatè concessum, nam concessio communicationis in alienis priuilegijs est quædam implicita concessio singulorum priuilegiorum, non secus, ac si specialiter concederentur.

An, qui obtinuit priuilegium anticipandi in ieiuniis prandium notabiliter, censeatur dispensatus à ieiunio. Decis. 152.

SVMMARIVM.

1 *Qui ex priuilegio potest notabiliter anticipare prandium in ieiunijs, adhuc tenetur ieiunare.*
2 *Dispensatio de circumstantia, non est dispensatio de substantia.*

1 RESP. negatiuè cum Cajet. 2.2. *q.* 147. *ar.* 7. *§. Ad hoc breuiter* Bela *par.* 1. *casu* 45. ver. *Concludo igitur* Filliucio *trac.* 27. *par.* 2. *num.* 76. Trullench *lib.* 3 *in Decal. c.* 2. *dub.* 4. *num.* 6. Azor. 1. *par. lib.* 7. *cap.* 11. *q.* 6. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 4. *num.* 5. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 11. Et esse communem sententiam, docet Azor. *citatus*. quæ tanquam certa tenenda est.

2 Ratio est; quia cum dispensatio expressè sit de hora comedendi, non cadit supra substantiam ieiunij, sed solum supra cir-

circumstantiam temporis, qua sublata, potest stare substantia ieiunij; vnde stat taxatiue pro circumstantia: nec potest dispensatio de aliqua circumstantia annexa obligationi trahi ad substantiam obligationis. Nec ex eo cessat obligatio, quia ex tali dispensatione sequatur, quod non possit seruari ieiunium eo modo, quo præscribitur ab ecclesia, nam potest seruari tota eius substantia, atque adeo modus, quo præscribitur substantia.

An qui notabiliter anticipat horam comedendi siue ex causa, siue absque causa, adhuc teneatur ieiunare. Decis. 153.

SVMMARIVM.

1 *Qui notabiliter in ieiunio anticipat horam comedendi, non tenetur amplius ieiunare secundum aliquos.*
2 *Tenetur adhuc ieiunare.*
3 *Cum anticipatione horæ præscriptæ potest seruari substantia ieiunij.*
4 *Malitiosè anticipans horam comedendi, tenetur adhuc ieiunare.*

1 NEGATIVE respondet Io. Sancius *in Select. de sacram. disp. 53. num. 5.* quia hora circa meridiem est de substantia ieiunij, & citat Paludan. Lessium, Sylvestrum, qui tamen solum loquuntur de eo, qui mane sumpsit ientaculum. Citat etiam Villalob. *par. 1. sum. tract. 23. difficul. 6. num 6.* vbi tamen nihil de hoc habet, & infra oppositum docet, vt videbimus. Insuper citat Caiet. 2. 2. *q* 147. *ar.* 7 vbi licet §. *Ad euidentiam*, doceat, quod hora debita est de substantia ieiunij. at §. *Ad hoc breuiter.* docet, quod dispensatus circa horam, non est dispensatus à ieiunio. & in fine, quod solum dispensatus quò ad vnicam comestionem censetur dispensatus à ieiunio, non autem dispensatus quo ad reliquas conditiones, quia sine ipsis potest ieiunium quò ad substantialia remanere.

2 Itaque tenendum est, obligari adhuc ieiunium seruare, vt tenet Caiet. modo *citatus* Lopez 2. *par. Instruct. cap.* 112. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap* 11. *quæst.* 7. Viual. *in Append. cap.* 15. *de ieiunio quadrages. n.* 59. Beia 1. *par casu* 45. ver *Concludo igitur*. Reginal. *lib* 4. *praxis Fori pœnit cap* 14. *num.* 183. Lauor. *par.* 1. *de iubileo cap* 20. *num* 16. Laiman *lib* 4 *theol. moral tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 11. ver. *Quare omnino &c. in fine*. Medina *lib* 1 *sum. cap.* 14 § 10 Gabr. *in* 4 *dist.* 16. *q.* 3. *ar* 3. § *Quarto de hora comestionis*. Filliucius *tract.* 27 *par.* 2. *cap* 4. *num.* 66. Bossius *sect.* 4. *de iubileo casu* 18. *num* 97. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q* 1. *punc.* 4. *num.* 5. ver. *Quarto*. Villalobos *tom* 1. *sum tract.* 23. *difficul.* 9. *nu.* 4. *in fine*. Sanchez *lib* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 28. *num.* 8. Facundez *præcep.* 4. *lib.* 1. *cap.* 4. *num* 10. Trullench *lib.* 3 *in Decal. cap.* 2 *dub.* 4. *num.* 7.

3 Ratio est, quia, licet notabiliter hora præueniatur, & licet horam determinatam seruare esset necessarium, ita vt non posset præueniri notabiliter absque graui peccato, adhuc tamen potest seruari substantia ieiunij, nimirum quò ad vnicam comestionem, & quò ad abstinentiam à cibis vetitis, ergo debet seruari, quia tunc solum cessat præceptum, quando non potest amplius, quò ad substantialia seruari.

4 Quod, vt notat Sanchez *citatus*, hoc habet locum, etiam si quis malitiosè id faceret, & in fraudem ieiunij, vt nimirum non teneretur ea die ieiunare, Quare peccaret quidem ratione intentionis soluendi ieiunium, quia tamen non solueret, adhuc teneretur præcepto: & proinde non ieiunando committeret nouum peccatum.

An, qui de nocte, aut multo mane surgunt, possint licitè anticipare notabiliter horam comedendi. Decis. 154.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi, qui de nocte surgunt, possunt in ieiunijs anticipare horam comedendi.*
2 *Non solum cum dispensatione, sed etiam absque ipsa.*
3 *Valet etiam de cæteris, qui de nocte surgunt, vt vacent proprijs exercitijs.*
4 *Item qui de nocte surgunt, vt vacent studijs.*
5 *Item etiam, qui de nocte surgunt ob venationem, vel aliquid aliud, quod non sit necessarium.*

1 DOQVENDO de Religiosis affirmatiuè respondent Alens. *par. 4. q. 103. memb. 3.* Angles *in Florib. q. 9. de ieiunio ar. 3. difficul. 1. Append 3. post 2. conclus.* addens, necessariam esse dispensationem superiorũ, quia hora est minus principalis, & ideo necessitate interueniente potest præueniri.

2 Sed censeo, non esse opus dispensatione, quia necessitas, quæ facit licitam anticipationem, est euidens; nempe ne corpus, tam longo tempore manens absque refectione, nimis debilitetur.

3 Et hoc extendendum est ad omnes, qui de nocte, aut multo mane surgunt, vt proprijs exercitijs incumbant, quia cum tanto tempore ante alios incipiant laborare, habent iustam causam anticipandi comestionem, quia citius incipiunt debilitari.

4 Quod etiam valet de ijs, qui surgunt, vt studijs vacent, nam licet studia principaliter mentem fatigent, fatigant tamen consequenter corpus, quatenus ipsi subtrahuntur spiritus, & minus congrue nutritur: vnde experientia docet, quod assiduum studium plus debilitat, quam assiduus labor corporalis.

5 An autem, qui de nocte surgunt, vt eant venatum; aut ad aliquid aliud peragendum, quod pertinet ad recreandum tantum animum, nec vllo pacto est necessarium, possint prandium anticipare. Videtur affirmatiuè respondendum, quia militat eadem ratio, nempe nimia afflictio corporis, cum interueniat longus labor, si tandiu differatur prandium.

An hora prandii in ieiunio possit regulari iuxta primum horologium, quod pulsat. Decis. 155.

SVMMARIVM.

1 *Hora prandij in ieiunijs potest regulari iuxta horologium primo pulsans.*
2 *Pulsatio primi horologij fundat probabile iudicium, quod sit hora, quam designat.*
3 *Dummodo censeatur ordinate procedere.*

1 RESP. affirmatiuè cum Io. Sanchez *in Select. de sacram. disp. 53. num. 3.* & est conforme doctrinæ, quam tradunt communiter, quando agunt de ieiunio seruando à media nocte in mediam noctem, quatenus asserunt, quod pulsante primo horologio potest sumi caro, si in die sequenti sit licita, nam tunc terminatur ieiunium diei antecedentis.

2 Ratio est; quia pulsatio primi horologij dat sufficiens fundamentum, quod sit hora debita, cum enim sit institutum ad designandum tempus, dum designat horam præscriptam pro prandio in ieiunijs, possum probabiliter iudicare, quod sit talis hora. Sic è contrario in die antecedente ieiunium, si comedam, dum pulsat primum horologium, possum continuare comestionem quousque pulsat vltimum horologium, quia hoc facit probabile, quod tunc solum sit media nox. Possum autem sequi in eligenda hora quodcunque iudicium probabile.

3 Aduertendum tamen est, quod prædicta doctrina habet locum, quando censetur, quod horologium, quod primo sonat, rectè concordet cum tempore non mathematicè, sed moraliter. Quod si censeatur discordare, & proinde falso indicare tempus, quod indicat, nullo pacto

cto erit, sequendum, quia non poterit fundare iudicium probabile, quod sit hora designata.

An, qui dubitat, an sit hora debita prandendi in ieiuniis possit prandere. Decis. 156.

SVMMARIVM.

1 *Dubitans, an sit hora debita prandendi in ieiunijs, non potest prandere secundum Sanctium.*
2 *Potest prandere.*
3 *Nisi dubium stet cum iudicio, quod hora prandendi possit longè abesse.*
4 *Valet etiam de eo, qui dubitat, an sit hora, in qua prandium possit anticipari ex quocunque capite.*

1 NEGATIVE resp. Io. Sanchez *in Selectis de sacram. disp. 53. num. 4.* & concordat cum doctrina, quam tradunt, de seruanda hora mediæ noctis, à qua incipit ieiunium, quatenus dubitans, an sit media nox, si sit dies ieiunij, non potest sumere cibos vetitos, aut cœnare, vt inter alios notat Facundez *Præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 10. num. 7.* Ratio est, quia possessio stat pro præcepto, vnde in dubio melior est conditio ipsius: nec ieiunans habet ius aliquod contra possessionem præcepti, quia dubium non dat ius.

2 Existimo tamen, quod non obstante dubio possit prandere. Moueor, quia, quando dubitat, an sit hora debita, si non est, parum potest distare; alioquin, si multum distaret, non dubitaret, an sit hora debita, sed certus esset, quod non esset. Stante ergo huiusmodi dubio, potest formare iudicium probabile, quod liceat comedere, quia tempus parum distans ab hora præscripta censetur moraliter hora præscripta.

3 Hoc tamen limitandum est, vt habeat locum solum, quando dubium est coniunctum cum aliquo probabili iudicio, quod hora, de qua dubitatur, an sit, non longe distet, quia alioquin, si quis ita dubitaret, vt posset hora præscripta notabiliter distare, non posset prandere, sequendo opinionem, quod sit mortale, notabiliter anticipare prandium, quia se exponeret periculo notabiliter anticipandi, nec posset formare illud iudicium probabile, de quo in *numero præcedenti*.

4 Et doctrina *num. 2.* tradita habet locũ, attendendo horam, in qua sumi potest prandium, etiam ex priuilegio, & computando cum ipsa totam illam anticipationem non notabilem, qua prandium anticipari potest, vt si vna hora ante meridiem prandium sumi potest, & hora alia dimidia anticipari, dubitãs, an sit vna hora, & dimidia ante meridiem, potest adhuc prandere ob rationem ibi allatam. Et quamuis fieri possit, quod aliquid parum anticipet, hæc tamen anticipatio non coniungitur cum priori anticipatione ad ipsam augendam, quia cum non cognoscatur, etiam præter intentionem, & per accidens se habet, nec concurrit, vt anticipatio. Sed solum ex suppositione, quod possit adesse, habet locum in ordine ad iudicium, quo iudicatur, quod moraliter sit hora debita, quatenus illa parua distantia in æstimatione morali non computatur ratione paruitatis, & proinde non facit, quin intellectus possit iudicare, quod sit hora præscripta; non autem habet locum respectu iudicij, quo intellectus iudicet, quod possit prandium per totum illud tempus anticipari.

Quodnam tempus possit à ieiunantibus in prandio insumi. Decis. 157.

SVMMARIVM.

1 *Prandium ieiunij non habet præfixum tempus, intra quod debeat compleri.*
2 *Non potest protrahi ad noctem, vbi non solet protrahi in cœteris diebus,*
3 *Secus vbi adest consuetudo, quod protrahatur.*

1 RESP. cum Maiori *in 4. dist. 15. q. 3. §. Quò ad horam.* Facundez *præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 3. nu. 5. in fine.* Non esse præfixum aliquod tempus neque à iure, neque à consuetudine: nec etiam potuit definiri, quia aliqui cito, & cum voracitate comedunt, aliqui vero tarde; aliqui dum prandent con-

confabulantur, aliqui vero soli comestioni vacant. aliqui indigent maiori cibo, aliqui vero minori. Et ideo potest quisque insumere totum illud tempus, quod sibi sufficiens sit ad commode prandendum.

2 Difficultas est; An liceat ad vesperam, seu etiam in noctem cœnam protrahere. Resp. In ijs locis, in quibus non adest consuetudo protrahendi prandium vsque ad vesperam, seu noctem, nec etiam id esse licitum in ieiunijs; quia, licet non interueniret, nisi vnica comestio, protractio tamen esset in fraudem ieiunij, & illa comestio sic protracta æquiualeret nedum prandio, sed etiam cœnæ.

3 In locis autem, in quibus solet prandium protrahi, vt in Germania, non damnarem protrahentes peccati mortalis, quia in ieiunijs præcipitur vnica tantum comestio iuxta consuetudinem loci, quæ solet esse prandium, vnde cum talis protractio sit secundum consuetudinem loci, non videtur esse contraria ieiunio.

DE TEMPORE, IN QVO EST IEIVNANDVM, TAM QVO AD HORAS, QVAM QVO AD DIES.

Quomodo ieiunium incipiat à media nocte, & terminetur in mediam noctem: Decis. 158.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium Ecclesiæ incipit à media nocte, & terminatur ad mediam noctem.*
2 *Media nox secundum Recentiores debet computari mathematicè.*
3 *Media nox ex præcepto Ecclesiæ non est computanda mathematicè.*
4 *Nec etiam prout indicatur per horologia.*
5 *Cur ex vi horologiorum non possit ferri iudicium de media nocte præcisè.*
6 *Media nox non potest vbique, vt indicatur per horologia, in ieiunijs attendi.*
7 *Præceptum ieiunij obligat, vt seruetur à media in mediam noctem moraliter:*
8 *Dies ieiunij, sufficit si integer moraliter;*
9 *Quando iudicant, esse transactam mediam noctem, non possit comedere, si subsequatur ieiunium.*

1 IEIVNIVM incipit à media nocte, & terminatur in media nocte sequenti, vt communiter omnes docent, & pro certo supponunt: & notant inter alios Syluester *verbo* Ieiunium. *num.* 28. *circa medium* Azor. 8. *par. lib.* 5. *cap.* 15. *q.* 6. Nauar. *cap.* 21. *Manual num.* 11. & 12. Tolet. *lib.* 6. *sum. cap.* 1. *n.* 6. Sà *verbo* Ieiunium *num.* 4. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 1. Est enim ieiunium addictum diei, & pro ipso die indictum, vnde debet durare toto integro die, pro quo inducitur: integer autem dies computatur à media nocte in mediã noctem sequentem. Difficultas autem est, quomodo sit computanda media nox, an mathematicè, an vero moraliter.

2 Communiter Moderniores videtur docere, computandam esse mathematicè; vnde inferunt, quod si quis comedens audiat primum pulsum mediæ noctis, non potest continuare comestionem quousque finiantur omnes pulsus, si sequenti die adsit ieiunium. Et quia non potest obseruari media nox iuxta cursum Solis volunt mathematicè seruandam esse iuxta indicationem horologiorum.

3 In hac difficultate ego primò censeo, præceptum de seruando ieiunio à media nocte in mediam noctem, esse intelligendum de media nocte moraliter computata: non autem mathematicè. Moueor, quia non potest imponi ab ecclesia præceptum, nisi eo pacto, quo seruari potest, alioquin obligaret ad impossibile, non potest autem seruari, nisi computetur media nox moraliter, nam media nox mathematicè non potest cognosci, nisi obseruentur cursus stellarum, quod est impossibile, tum quia pauci a modum sciunt obseruare: tum quia non possunt ob-

obseruari, quando cœlum est nubilosum.

4 Quod autem spectat ad mediam noctem, prout indicatur per horologia: adhuc puto non mathematicè respectu horologiorum esse seruandam, sed tantum moraliter. Ratio est, quia, cum non possit computari in ordine ad ieiunium mathematicè secundum se, & secundum rei veritatem, nec etiam debet mathematicè computari, vt indicatur per horologia: nam ideo ieiunium debet seruari à media nocte in mediam noctem, vt seruetur per integrum diem, & proinde finis exigit computari medium noctis vt in se est, atque adeo tantum moraliter; cum igitur computetur, vt indicatur per horologia, debet computari eo modo, quo computaretur secundum se; quia horologia solum pro hoc inseruiunt, ne committantur notabiles errores in tali computatione: neque strictius debemus obligari, quando attenditur medium noctis secundum indicationem horologiorum, quam quando attenditur secundum se.

5 Accedit etiam, quod horologia nunquam ita exactè procedunt, vt indicent præcisè horam, & tempus, quod currit, sed solum indicant moraliter, nempe plus minusue. Cum ergo attendendo indicium horologiorum non possit haberi media nox præcisè: neque possit intellectus formare hoc iudicium, Nunc est media nox præcisè; sed tantum moraliter, sequitur, quod neque secundum tale indicium debeat media nox attendi mathematicè, sed tantum moraliter, quia debet attendi media nox diei naturalis, cum in ordine ad ipsam ieiunium obliget, non autem in ordine ad indicationem horologiorum.

6 Præterea: cum præceptum ieiunandi sit vniuersale in tota ecclesia, debet ita accipi, vt possit in tota ecclesia obseruari, atque adeo etiam secundum omnia, quæ in ipso præcipiuntur: & proinde præceptum quoque de seruando à media nocte in mediam noctem. Non posset autem seruari, si esset attendenda media nox mathematicè etiam secundum indicium horologiorum, quia in pluribus oppidis non adsunt horologia, in aliquibus etiam regionibus non sunt in vsu, præsertim communia, quæ pro tota ciuitate inseruiant: vnde in his locis non potest computari medium noctis, nisi moraliter, ergo etiam in cæteris locis solum moraliter debebit computari, cum præceptum non obliget plus in vno loco, quam in alio.

7 Rursus. Præceptum ieiunij, quò ad cætera non obligat, nisi ad ipsa moraliter sumpta: vnde hora præscripta pro prandio est tantum seruanda moraliter: vnica comestio, quæ præscribitur, accipitur morali modo, & ideo sufficit, si sit vna moraliter, & potest interrumpi, vt diximus in superioribus, admittit etiam per diem comestionem in paruitate materiæ, etiam absque peccato veniali, si fiat ex rationabili causa, vt similiter diximus, ergo etiam quatenus præcipit, quod ieiunium seruetur à media nocte in mediã noctem, debet accipi de media nocte moraliter computata, quia idem præceptum respiciens plures partes integrales ad omnes eodem modo obligat.

8 Quod etiam confir. potest. Ideo enim deberet media nox mathematice computari, quia præcipitur, quod per diem integrum duret ieiunium: per hoc autem, quod nox computetur moraliter, non tollitur, quin ieiunium duret per integrum diem, quia sufficit, si dies sumatur moraliter, quia sumus in moralibus, & præcepta morali modo obligant, vt patet etiam in cæteris: vnde præceptum audiendi missam impletur, etiam si aliquid parum de ipsa non audiatur, quia sufficit, quod moraliter audiatur. Præceptum abstinendi ab opere seruili in festis adimpletur, etiam si exerceantur pro exiguo tempore, aut etiam si media nox moraliter computetur. quod accidit, vbi est consuetudo computandi dies festos quo ad exercitium operis seruilis ab initio noctis vsque ad initium, nam tale initium, aut hora noctis, si incipiat ab aliqua determinata, computatur moraliter, ita vt horæ viginti quattuor dicatæ diei festo sint plus, minusue; atque adeo solum moraliter viginti quattuor.

9 Dices. Si quis habeat iudicium practicum, quod sit transacta media nox, & sequenti die ieiunandum sit, non potest comedere, quia comedet in eo tempore, quod iudicat esse diem ieiunij, ergo media nox est computanda mathematicè de puncto ad punctum. Resp. Non posse comedere, si iudicet transactam esse moraliter, quia comederet in tempore, in quo prohibetur, vnde solum moraliter computanda est. Hoc autem iudicium non potest formari, ita vt certo affirmet quòd ad mediam noctem mathematicè sumptam, cũ neque ex horologijs, neque aliunde cognos-

gnosci possit, & ideo nec potest regulare operationem comestionis in ordine ad ipsam; vnde remanet, vt solum possit regulari in ordine ad mediam noctem moraliter computatam.

An in comedendo post mediam noctem, quando subsequitur ieiunium, aut ante mediam noctem in die ieiunii, detur paruitas materiæ excusans à mortali. Decis. 159.

SVMMARIVM.

1 *Non datur paruitas materiæ in postponenda cœna respectu mediæ noctis, quando subsequitur ieiunium, nec in anticipanda comestione post ieiunium.*
2 *Datur paruitas materiæ in hoc casu.*
3 *Quando habeat locum paruitas materiæ.*
4 *Duratio ieiunij præcipitur vt quid diuisibile per integrum diem.*
5 *Paruitas materiæ habet locum solum respectu prorogationis cœnæ præcedentis diei, & anticipationis comestionis subsequentis diei.*
6 *Quantum temporis possit assignari in hoc casu pro paruitate materiæ.*
7 *Paruitas materiæ habet locum respectu mediæ noctis moraliter computatæ.*

1 DE ieiunio naturali seruando ante sumptionem Eucharistiæ communiter docēt, non dari paruitatem materiæ, Quo ad ieiunium etiam ecclesiasticum plures videntur idem sentire, dum obiter docent, peccare mortaliter eum, qui audiens pulsus mediæ noctis continuat comestionem carnium, aut alia similia.

2 Sed mihi valde probabile videtur, dari paruitatem materiæ in posponendo v.g. cœnam post mediam noctem, ad quam subsequitur ieiunium, sicut etiam in anticipanda comestione in die ieiunij ante mediam noctem. & proinde excusare à peccato mortali, & etiam à veniali, si interueniat iusta aliqua causa.

3 Quotiescunque enim materia prohibita, aut præcepta diuisibilis est, ita vt tota malitia consistat in tota materia, & pars in parte, atque adeo dissonantia ad regulas rationis consurgat maior, aut minor ex maiori, vel minori materia, tunc datur paruitas materiæ. Tunc enim exigua materia fundat paruam dissonantiam, quia non est prohibita, vel præcepta sub aliqua formali ratione, quæ indiuisibiliter contineat totam rationem præcepti, aut prohibitionis, sed sub aliqua alia, quæ est maior, & minor iuxta quantitatem materiæ, vt constat in furto, quod est prohibitum, quatenus vt ablatio rei alienæ infert damnum, & quia damnum est maius, aut minus iuxta quantitatem rei ablatæ, ideo admittit paruitatem materiæ.

4 In casu autem nostro præcipitur, quod ieiunium incipiat à media nocte, & protrahatur ad mediam noctem sequentem: vnde duratio ieiunij diuisibiliter se habet & sub ratione diuisibili præcipitur, quia præcipitur sub ratione durationis, & coexistentiæ ad tempus, vt continuata, & diuisibilis abstinentia affligat corpus; non secus ac præcipitur cessatio ab opere seruili in diebus festis, ergo duratio ieiunij admittet paruitatem materiæ, ita vt non sit peccatum mortale subtrahere ante, vel post huic durationi aliquod modicum tempus, aut protrahendo comestionem antecedentis diei, aut anticipando comestionem diei subsequentis ad ipsum diem ieiunij.

5 Sed hic oritur difficultas, nam videtur sequi, quod liceat in die ieiunij sumi secunda refectio, quia adhuc exiguum tempus subtrahetur durationi ieiunij. Resp. hoc non sequi, quia secunda comestio est contra præceptum de vnica comestione, & proinde soluit ieiunium illius diei Hinc non subtrahitur aliquid modicum durationi ieiunij, sed tota destruitur, quia iam dies deputatus ieiunio non transigitur cum vnica comestione. Quod non contingit, quando comestio præcedentis, aut diei subsequentis ad ieiunium attingit initium, aut finem diei, in quo ieiunatur, per aliquod modicum tempus; quia tunc illa comestio non est comestio diei ieiunij, sed diei antecedentis, vel subsequentis: vt enim comestio censeatur huius, vel illius diei, debet in ipso fieri saltem moraliter.

6 Hic autem dubitatur, quantum temporis possit assignari in hoc casu pro paruitate materiæ. Resp. non debere esse multum, alioquin esset contra finem ieiunij.

iunij, quo Ecclesia intendit, per diem integrum affligere corpus, nam, si esset multum tempus, idem esset, ac si bis in eodem die comederetur. Deinde comestio transiret de comestione antecedentis, aut subsequentis diei ad comestionem præsentis diei. Debet ergo esse infra horam ad summum, ita tamen, vt comestio attingat tempus præcedentis, aut subsequentis diei, & possit prorogari in diem ieiunij, aut in ipso anticipari, per tempus, quod sit infra horam; quia si non attingeret tempus præcedentis, aut subsequentis diei, non esset comestio illorum dierum, sed diei ieiunij. illa autem anticipatio, aut prorogatio est modica, & modicum quid subtrahit de duratione ieiunij, quia, tempus non pertingens ad horam, est tempus modicum respectu totius diei.

7 Atque hæc paruitas materiæ nedum habet locum computando mediam noctem præcisè, sed etiam si moraliter computetur: ita vt constituto toto illo tempore, quod pro media nocte moraliter habetur, adhuc ante se, vel post se admittat paruitatem materiæ, quia paruitas materiæ habet locum respectu mediæ noctis, prout debet computari, cum adhuc media nocte moraliter computata duratio ieiunij vt quid diuisibile præcipiatur, & ideo adhuc modica subtractio de tali duratione est leuis materia.

An, si quis, dum cœnat, audiat pulsus designantes mediam noctem, teneatur cessare à cœna, si die sequenti sit ieiunandum. Decis. 160.

SVMMARIVM.

1 *Audiens pulsus mediæ noctis, si cœnet, tenetur secundum aliquos cessare, si die sequenti sit ieiunandum.*

2 *Potest prosequi cœnam.*

3 *Ieiunium non obligat, vt quis se spoliet possessione cœnæ præcedentis diei, quando non est completa.*

4 *Causa cœpta prorogatur iurisdictio, quæ alioquin cessaret.*

5 *Elapso Iubileo, qui ipsum lucratus est, potest absolui à reseruatis oblitis.*

6 *Possunt commutari vota oblita ei, qui lucratus est iubileum, elapso iubileo, nulla antea commutatione facta.*

7 *Dies antecedens ieiunium non terminatur, donec cœna compleatur.*

8 *Iudicans mediam noctem etiam moraliter transactam, potest cœnam complere, si antea incœperit.*

---

1 VIDETVR affirmatiuè respondendum, quia cum tunc incipiat dies subsequens, incipit etiam obligatio de ieiunando. & hoc videtur esse sensus quamplurium, qui facerent sibi grauem scrupulum, si vlterius protraherent cœnam, & loquentes de ieiunio necessario pro sumenda Eucharistia id docent communiter. Sed nos de hoc alibi agimus. Quod autem spectat ad præsentem materiam ita tradunt Sanchez *lib. 2. de Matrim. disp. 41. num. 40.* Palaus *par. 1. oper. moral. tract. 3. de conscientia dubia disp. 3. punc. 8. num. 10.* Villalob *par. 1. sum. tract 1. difficul. 21 num. 7.* Io. Sanchez *in Selectis de sacram. Disp. 42. num. 19.* Trullench. *lib 3. in Decal. cap. 2. dub. 4. num. 8.* qui volunt teneri cessare à comestione audito primo pulsu horæ.

2 Tenendum tamen est, quod non sit necessarium relinquere cœnam imperfectã, sed posse compleri, quod multi graues viri sentiunt, & assentiuntur Recentiores non vulgaris doctrinæ, quibus hoc communicaui. Et sequitur ex dictis in Decis. *præcedenti*; quia si in protractione cœnæ datur paruitas materiæ, seu in incipiendo ieiunio sequentis, bene poterit compleri cœna iam incœpta, quia non insumetur in hoc tantum temporis, quod excedat paruitatem materiæ.

3 Deinde. Quando cœnans audit pulsus designantes mediam noctem, est in possessione cœnæ, quæ est actio pertinens ad diem, qui tunc finitur, ergo potest continuare cœnam, quousque illam compleat, quia præceptum ieiunij, non obligat, vt quis se spoliet possessione, quam habet supra comestiones diei antecedentis, quod etiam est verum, quando cœna per accidens attingit aliquam modicam partem diei, in quo est ieiunandum, quia præcipit tantum abstinere à pluribus comestionibus in eo die, in quo est ieiunandum, non autem, quod cœna licitè incœpta non possit compleri, quando ea nondum completa succedit dies ieiunij. Et ratio vniuersalis est, quia iuste possi-

dens

dens nō potest spoliari sine iniustitia, quod à nullo præcepto sit, cum non sit iniustū: qui autem incœpit cœnam, quando licet cœnare, iustè illam possidet, atque adeo habet ius ad illam complendam.

4 Præterea, quia, quando causa est cœpta, partes acquirunt ius ad terminationem ipsius, non obstante, quod deberet expirare iurisdictio delegati, vt contingit in morte delegantis, quando res non est integra, non expirat, sed prorogatur, donec causa terminetur Cap. *Licet vndique.* Cap. *Gratum.* Cap. *Relatum. De officio deleg.* l. *Quia ff. De iurisd. om. iud.* & tradunt Auferius *in Capel. Tholosan. q.* 12. Auendan. *de exequend. mand. cap. 1. num.* 11. Palat. *in Cap. Per vestras. De donat. inter. vir. & vxor.* Molina *tom.* 2. *de iust. & iure disp.* 19. *num.* 2. Sylvester *verbo* Conseruator. *§.* 6. Anton. Gabr. *tom.* 2. *tit. de Præben. concluf.* 5. *§.* 35. & 41. Sanctarel. *De iubil. cap.* 8. *dub.* 7. alios citans.

5 Ex quo deducunt, quod quando durante iubileo confessio sacramentalis est incœpta, si confessarius non potuit absoluere pœnitentem, quia haberet casus indigentes discussione, potest absoluere à reseruatis elapso iubileo, etiam si prius non abstulerit reseruationem. Ita Henriquez *lib.* 7. *sum. cap.* 11. *littera H.* Rodriquez 1. *par. sum. cap.* 184. *num.* 12. Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disp.* 15. *num.* 17. Sanctarel. *cap.* 8. *de iubil. dub.* 7. Bossius *de iubileo sect.* 1. *Casu* 39. *num.* 3. qui dicit, hoc esse certum de commissis antequam expiraret iubileum. & alij communiter.

6 Et rursus, quod transacto iubileo, potest, qui illud lucratus est, obtinere commutationem votorum oblitorum, etiam si nullam in communi obtinuerit commutationem, quia eo ipso, quod confessus est pro lucrando iubileo acquirit ius, & possessionem ad priuilegia in ipso concessa, & incipit causa quō ad casus, & vota oblita. Ita Zerola *lib* 2. *de iubileo cap.* 12. *dub.* 10. Henriquez *lib.* 7. *sum. cap.* 11. *num.* 4. Sà *verbo* Indulgentia *n.* 14. Sayr. *lib.* 6. *Clauis Regiæ cap.* 12. *num.* 14. Sanchez 8. *de Matrim. disp.* 15. *num.* 17. Fernandez *par.* 3. *Exam. theol. moral. cap.* 7. *§.* 8. *num.* 6. Sanctarel. *cap.* 13. *de iubil. dub.* 1. Alphonsus de Leone *par.* 2. *de iubileo num.* 202. Diana *par.* 5. *tract.* 11. *De indul. & iubileo Resol.* 40. ver. *Imo ego.* Bossius *sect.* 2. *de iubileo casu* 45. *num.* 4. & alij.

7 Cum igitur in casu nostro acquisitum sit ius ad cœnam complendam eo ipso, quod est incœpta debito tempore, potest compleri, quia censetur prorogari dies, donec cœna terminetur, & non succedere dies ieiunij. Quod etiam colligitur ex interpretatiua voluntate Ecclesiæ, quæ non vult affligere corpus per subtractionem cibi pertinentis ad antecedentem diem.

8 Ex hoc autem sequitur, quod etiam si cœnans, dum audit pulsus mediæ noctis, formet hoc iudicium, quod media nox sit transacta nedum mathematicè, sed etiam moraliter, possit adhuc continuare, & complere cœnam, quia incœptio cœnæ illi prorogat tempus cœnandi, & facit, quod non censeatur dies terminatus, donec impleatur cœna.

An in vltima nocte Bacchanalium liceat cœnam differre post mediam noctem. Decis. 161.

SVMMARIVM.

1 *Non videtur licitum differre cœnam post mediam noctem in vltima nocte Bacchanalium.*
2 *Ex alio capite videtur licitum.*
3 *In illa nocte ratione consuetudinis dies sequens non incipit à media nocte.*
4 *Cur hæc consuetudo sit rationabilis.*
5 *Quomodo postpositio vltimæ cœnæ Bacchanalium post mediam noctem sit quid modicum.*
5 *Cur non sit contra substantiam ieiunij subsequentis diei.*
6 *Non est quicquam in hac re decernendum, sed expectandum aliorum iudicium.*

1 VIDETVR statim negatiue respondendum, quia à media nocte incipit dies cinerum, qui est dies ieiunij, vnde cœnans post mediam noctem comederet in die ieiunij, atque adeo peccaret, quod passim Doctores videntur pro certo supponere, & talis etiam videtur esse communis sensus.

2 Nihilominus alij quoque censent, quod non debeant fraudari cœna, si vsque ad mediam noctem vacauerint ludis, saltationibus, & cœteris huiusmodi animi relaxationibus, quæ de consuetudine in illis diebus solent exerceri, neque sibi

persuadere possunt, quod Ecclesia velit, vt absque vltima cœna Bacchanalium incipiant quadragesimale ieiunium.

3 Et facit pro his, quod incœptio diei à media nocte est secundum consuetudinẽ Ecclesiæ: & proinde non est talis conditionis, vt non possit ipsi per aliam consuetudinem derogari. In casu autem nostro videtur derogari, pro illo primo die quadragesimæ, ita vt non possit incipere à media nocte, quia iam consuetudine introductum est, vt saltationes, lusus, & alia huiusmodi protrahantur ad mediam noctem, & etiam vltra ipsam: & cum sint actiones diei vltimi Bacchanalium, facit talis protractio, quod protrahatur etiam dies secundum moralem æstimationem. Et quia cœna est vltima actio, quæ fit singulis diebus: debet censeri, quod ita protrahatur dies, vt det locum debitum cœnæ, cum non debeant cœteræ operationes ipsam excludere. Imo si consuetudo protrahit diem in ordine ad relaxandos animos, debet multo magis protrahere in ordine ad cœnam, quæ solet lautior fieri tanquam illa, quæ claudit dies Bacchanales.

4 Neque talis consuetudo est irrationabilis, sed secundum benignam voluntatem interpretatiuam Ecclesiæ; quia cum tali die terminentur omnes animi relaxationes, & succedat longa pœnitentia per ieiunium, congruum est, vt aliquid amplius in illo die indulgeatur, & proinde non debeat incœptio ieiunij cum tanto rigore exigi, vt statim à media nocte incipiat. Et cum ecclesia indulgeat, quod soluatur ieiunium, ne inde aliquod incommodum obueniat, quod sit alicuius considerationis: & cum permittat exerceri seruilia in die festo, quando necessaria sunt pro ludis, & torneamentis, quæ ordinantur ad recreandos animos, possumus ex hoc interpretari eiusdem benignam voluntatem, quod nolit ieiunium in nostro casu incipere à media nocte, ne priuet illa animi relaxatione, quæ valde appetitur tanquam vltima percipienda, cum talis priuatio valde ægrè feratur.

5 Accedit etiam, quod omnes dies Bacchanalium tanquam tempus institutum pro relaxandis animis, debet simul comparari cum toto tempore quadragesimæ tanquam cum tempore pœnitentiæ: in quo, licet singuli dies habeant propriam obligationem ieiunandi, sunt tamen partes vnius temporis deputati pro pœnitentia; & singula ieiunia sunt partes vnius integri ieiunij quadragesimalis. Facta autem tali comparatione, si tempus recreandis animis deputatum protrahatur per duas, aut tres horas post vltimam mediam noctem Bacchanalium, non subtrahitur tempori pœnitentiæ aliquid notabile: & adhuc seruatur ieiunium primi diei quadragesimalis, licet duret minori tempore, nam per solam cœnam censetur claudi dies antecedens, & in sequenti adhibetur vnica tantum comestio. Vnde sequitur, quod non violetur præceptum, quia exhibetur totum, quod requiritur ab ipso saltem secundum substantiam. Et illa subtractio durationis ieiunij per aliquas paucas horas non est tanti facienda, vt censeatur notabile peccatum, cum non pertineat ad substantiam ieiunij, sed solum sit quædam extensio durationis ipsius. Et proinde cum interueniat causa satis rationabilis nempe recreatio animi maior solito, vt pote quia terminatur tempus recreationis, excusabit etiam à peccato leui.

6 Hæc mihi probabiliter dici posse videntur, nolo tamen aliquid decernere, quia in re graui non ita facilè procedendum est, cum sæpè, quod modo probabile videtur, alio tempore examinatum, non appareat tale. Itaque hæc cęteris melius ponderanda relinquo. Hoc solum noto, quod si supradicta probabilia non sunt, non excusantur Principes, & Magnates à peccato, quando transacta media nocte cęnant cum piscibus; nam adhuc comedunt in die ieiunij, & faciunt contra præceptum.

An

An in computanda media nocte in ordine ad ieiunium possit attendi vltimum horologium. Decis. 162.

SVMMARIVM.

1 *Media nox in ordine ad ieiunium non debet computari secundum vltimum horologium.*
2 *Potest computari,*
3 *Quodlibet horologium fundat iudicium probabile de tempore.*
4 *Alia est ratio de horologio, & alia de testibus.*
5 *Horologium fundat iudicium probabile, si non constet de errore.*
6 *Cur non possit quis sequi modo vnum, modo aliud horologium in ordine ad actiones, quæ pertinent ad distinctos dies in diuisione vnius diei ab alio.*

1 NEGATIVE respondent Salas 1.2.*tract.*8 *disp.vnica sect.*25.*num.*264. Rodriquez *tom.* 1.*sum. cap.* 105.*num.*6. quod tamen gratis dicunt absque vllo fundamento. Ex eo tamen videtur posse desumi, quod præsumendum sit, vltimum horologium tarde procedere ex eo, quod cœtera magis congruè procedant, nam cum sint veluti testimonia temporis, potius plurib⁹ standum est, quam vni tantum.

2 Oppositum tamen tenent Sanchez *lib.* 4.*in Decal.cap.*1.*num.*14. Villalobos *tom.*1. *sum. tract.*1. *difficul.*21. *num.*7. Sanctius *in Selectis de sacram.disp.*42.*num.* 18.Facundez *præcep.* 4. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.*3. Lugo *disp.*15. *de Euchar.sect.* 2. *num.*45. Diana *par.* 3. *tract.* 4. *De Sacramentis Resol.* 36. Trullench *lib.*3.*in Decal.cap.*2.*dub.*4. *n.*8. Palaus *par.*1.*oper.mor.tract.*3.*de Conscient. dubia.disp.*3.*punc.*8.*num.*6. Quæ sententia tenenda est.

3 Ratio autem est, quia quodlibet horologium positum est ad indicandum tempus, vnde sufficit quodlibet, vt possim formare probabile iudicium de media nocte. Nec debeo stare pluribus, quia ad summum plura facient iudicium probabilius, quod tamen non teneor sequi, sed sufficit, si sequar probabile: tum quia experientia constat, quod pluribus horologijs magis à scopo aberrantibus, vnicum tantum magis ad ipsum attingit.

4 Nec est eadem ratio de testibus, quia testes deponunt secundum scientiam, quam habent, & ideo plures testes faciunt maiorem fidem: horologia autem tantum indicant mortuo modo, & ideo ex parte plurium non adest maius fundamentum ad causandum certius iudicium. Item horologia se tenent tantum ex parte opinionis, quatenus fundant ipsam. Testes autem ex parte facti, quia ipsum deducunt ad notitiam iudicis. Quando autem agitur de ipso facto, amplectendum est, quod est probabilius.

5 Limitari tamen debet supradicta doctrina, quod tunc solum habeat locum, quando non constat de errore vltimi horologij, quia, si constaret, non possemus ipsum sequi, eo, quod non posset fundare probabile indicium.

6 Neque ex hoc fit, quod possit quis in die ieiunij sequi primum horologium, & statim à pulsatione ipsius comedere carnes, quia licitæ sunt pro die sequenti: & postea mutare opinionem, & sequi vltimum horologium, & sequenti die sumere Eucharistiam, quia seruauerit ieiunium à pulsatione vltimi horologij. Statim enim, ac quis elegit primum horologium, & aliquid fecit in virtute talis electionis, quod alias non potuisset, non potest amplius mutare sententiam, & eligere aliud horologium, quia iam constituit diem subsequentem in possessione illius temporis, quod statim subsequutum est pulsationem primi horologij, & consequenter ecclesia acquirit possessionem illius temporis pro sequenti die: vnde non potest deturbari possessione, præsertim quia patereturpræiudicium in suo præcepto de ieiunio, nam sequeretur, quod deberet censeri violatum, si eligeretur vltimum horologium pro ieiunio naturali sequentis diei in ordine ad eucharistiam.

An, qui dubitat, an sit media nox, possit comedere, si die sequenti sit ieiunandum. Decis. 163.

SVMMARIVM.

1 *Dubitans, an sit media nox, non potest comedere, si die sequenti sit ieiunandum secundum aliquos.*
2 *Potest comedere.*
3 *Ius dubium non præualet iuri certo.*
4 *Dubium contra ius certum non tollit eius certitudinem.*

1 NEGATIVAM partem tenent Azor. *tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 4. *q.* 3. Angelus *verbo* Votum. *num.* 3. Armilla *num.* 18. Nauar. *lib.* 3. *Consil.* 4. *de voto num.* 11. & 18. & alij, qui licet non loquantur de hoc casu speciali, loquuntur tamen generaliter de voto, lege, & iuramento, vt nimirum in dubio censeantur obligare: & proinde cum dubitans, an sit media nox, dubitet, an præceptum ieiunij obliget, stante hoc dubio censendum est obligare.

2 Oppositum tamen, nempe dubitantē, an sit media nox, posse comedere, quando in sequenti die est ieiunandum, tradūt Sotus *lib.* 2 *de Iust. & iure q.* 3. *ar.* 2. *docum.* 2. *post* 4. *concluſ.* Sylueſter *verbo* Iuramentum. *num.* 27. *dicto* 2. *in fine.* Sanchez *lib.* 1. *de matrim. disp.* 9. *num.* 11. quatenus docent. Votum, & iuramentum non obligare, quando dubitatur de eorumdem existentia, pro quo Sanchez plures alios citat; est autem eadem ratio de quocunque præcepto. Et in terminis tradit idem Sanchez *lib.* 2. *de matrim. disp.* 41. *num.* 40. Facundez *præcep.* 4. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 2. Auctor *casuum conscientiæ Bononiensium anni* 1637. *Casu* 2. *mensis Septembris. quæsito* 1. Trullench *lib.* 3. *in* Decal. *cap.* 2. *dub.* 4. *num.* 8. Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 18.

3 Quæ sententia est tenenda, & potest firmari optima ratione. Quia, quando quis dubitat, an sit media nox, dubitat, an incœperit obligatio ieiunandi, & proinde non comedendi: vnde ius præcepti de ieiunio est dubium, an valeat pro illo tempore, ius autem comedendi est certum, quia certum est, quod quilibet potest quocunque tempore comedere, in quo non vrgeat obligatio ieiunandi; ius autem dubium non potest præualere contra certum.

4 Dices. Ius comedendi reddi dubium ex eo, quod dubitatur, an vrgeat præceptum ieiunandi. Sed hoc non potest dici, quia ius certum non immutatur per dubium, quod adsit in contrarium, atque adeo non cadit à sua certitudine; alioquin etiam in materia doctrinali, quæ certa sunt, fierent dubia ex eo, quod in contrarium adessent dubitationes: vnde sequeretur, quod etiam res fidei euaderent dubiæ, quia in contrarium dubitari potest.

An, si hodie sit dies ieiunii, & dubitem, an sit media nox, possim cœnare. Decis. 164.

SVMMARIVM.

1 *In die ieiunij dubitans, an sit media nox, non potest cœnare secundum aliquos.*
2 *Potest cœnare.*
3 *Quando operatio cum dubio sit peccaminosa.*

1 NEGATIVE resp. Sanchez *lib.* 2. *de Matrim. disp.* 41. *num.* 40. ver. *Contrarium tamen.* Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 3. Laiman *lib.* 1. *theol. mor. tract.* 1. *cap.* 4. *num.* 36. Auctor *Casuum Bononiensium anni* 1637. *Casu* 2. *Mensis Septembris quæsito* 1. ver. *Econtra.* Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 4. *num.* 8. Quia, cum sit dies ieiunij, possessio stat pro præcepto, & ideo stante dubio, melior est conditio præcepti possidentis.

2 Attamen mihi videtur, quod possit cœnare, quia non vrgeat amplius præceptū. Hoc enim dubium oriri non potest, nisi propter vicinitatē mediæ noctis, aut quia etiam paulo ante transacta sit, nam si longè abesset, non esset dubium, an sit transacta. Stante autem vicinitate mediæ noctis, moraliter censetur esse media nox; vnde cum in hoc casu media nox sit com-

pu-

putanda moraliter, vt oſtendimus ſupra *Deciſ.* 158. poteſt tunc cœna ſumi abſque violatione ieiunij, quia erit comeſtio pertinens ad diem ſubſequentem ad ieiunium.

3 Neque ſequitur, quod hæc operatio fiat cum dubio, quia tunc operatio facta cum dubio eſt mala, quando dubium eſt circa ipſam operationem, an ſit licita, an verò non ſit licita, nam tunc operans ſe exponit periculo peccati, ſecus autem, quando dubium eſt de aliquo alio. In caſu autem noſtro dubium eſt de media nocte, non autem, an liceat tunc cœnare, quia ſtante dubio de medietate noctis, poteſt formari iudicium probabile, quod liceat cœnare.

An quadrageſimale ieiunium ſit de iure diuino, an vero de iure canonico humano. Deciſ. 165.

SVMMARIVM.

1 *Quomodo intelligendi, qui dicunt, quadrageſimale ieiunium eſſe ex inſtitutione diuina.*
2 *Ieiunium quadrageſimale non eſt de iure diuino, ſed inſtitutum ab Apoſtolis.*
3 *Patres, qui hoc tradunt.*
4 *Non reperitur præceptum diuinum de ieiunio quadrageſimali.*
5 *Si eſſet de iure diuino, non diſpenſaretur in ipſo, ſicuti diſpenſatur.*
6 *Quodnam ieiunium fuerit inſtitutum à Montano.*
7 *Quomodo Theleſphorus Papa dicatur inſtituiſſe quadrageſimam.*
8 *Quomodo accipiendus Caſſianus, quando dicit in primitiua eccleſiu non fuiſſe quadrageſimam.*

1 REFERT Azor. *citandus*. Quoſdam Recentiores ſui temporis ſenſiſſe, quadrageſimale ieiuniũ eſſe de iure diuino, motos auctoritate quorumdã Patrum, qui videntur id docere, vt Ambroſ. *ſerm.* 25. vbi ait. Quadrageſimam indictam fuiſſe à Domino. Leo *ſerm.* 12. *de Quadrag.* vocat Ieiunia diuinitus inſtituta. Auguſ. *in Pſal.* 100. ait, quadrageſimale ieiunium nobis præcipi ex lege, & Prophetis, & ex Euangelio. & alij P. P. ſimilia habent. Sed loquuntur de præcepto impropriè ſumpto. quod ſatis conſtat ex verbis D. Auguſ. dum ait. *Ex lege, & Prophetis nobis præcipi*, certum eſt enim, quod ex lege veteri non habemus huiuſmodi præceptum, & ſolum loquuntur de quodam præcepto exemplari, quatenus exemplũ nos quodammodo obligat ad ſequendum.

2 Eſt igitur Ieiunium quadrageſimale de iure canonico humano, vt docent communiter Durand. *in* 4. *diſt.* 15. *q.* 4. *ar.* 3. *concluſ.* 3. Maior *q.* 4. *concluſ.* 3. Gabr. *diſt.* 16. *q.* 3. *ar.* 1. *notab.* 2. Adrian. *q.* 1. *de conſeſſ. §. Alij probant.* ver. *Nec videtur.* Syluester *verbo* Ieiunium, *q.* 1. ver. *Quibus autem diebus*. Angelus *num.* 7. Medina C. *De ieiunio q.* 2. Valent. *tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 2. *punc.* 4. ver. *Sed vera ſententia*. Angles *in Florib. q.* 3. *de ieiunio. difficul.* 2. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 1. Ledeſma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 1. *dub.* 2. *§. Sed his non obſtantibus.* Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 12. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 12. *q.* 1. ver. *At communis.* Laiman *lib.* 4. *theol. moral. tract.* 8. *cap* 2. *num.* 1. *init.* Syluius, 2. 2 *q.* 147. *ar.* 5. *q.* 1. Facundez *præcep.* 4. *Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 4. Couaruuias *lib.* 4. *Variar. Reſol. cap.* 20. *num.* 4. Et volunt inſtitutum fuiſſe ab Apoſtolis, quod ſane tenendum eſt.

3 Et deſumitur ex D. Hieronimo *Epiſt. ad Marcellum* dum inquit. *Nos vnam quadrageſimam ſecundum Apoſtolorum traditionem &c.* D. Leone *ſerm.* 6. & 9. *de quadrageſima.* Rabano *lib.* 2. *De inſtitut. Clericor cap.* 28. Ignatio *Epiſt. ad Philippenſes*. Et ex *Conſtitutionib. Apoſtolicis apud* D. Clement. *lib.* 5. *cap.* 12. & *can.* 68. *ex Apoſtolicis*.

4 Ratio autem eſt, quia non debet adſtrui aliquod præceptum, niſi de ipſo conſtet: non conſtat autem de hoc præcepto diuino de Quadrageſima poſito à Chriſto, quia ſolum habemus ex euangelio eius quadragenarium ieiunium, quod tamen non habet rationem præcepti, alioquin deberemus ieiunare per dies quadraginta etiam in diebus dominicis, & nihil per illos dies comedere. Vnde ſolum exercitum fuit à Chriſto ad oſtendendam heroicam virtutem abſtinentiæ, & vt nobis tribueret exemplum, quod pro noſtris viribus imitaremur: vnde D. Ignat. *citata epiſt. ad Philip.* de quadrageſimali ieiunio loquens ait, *Imitationem enim continet*

tinet Dei conuersationis. Rursus ab initio non fuit quadragenarium ieiunium, sed tantum triginta sex dierum, quia non incipiebat feria quarta Cinerum, sed solum feria secunda post dominicam primã quadragesimæ, vt constabit ex infra dicendis. Si autem fuisset de præcepto diuino ratione exempli, quod dedit Christus, fuisset semper quadraginta dierum.

5 Accedit etiam, quòd passim ex quacunque causa rationabili dispensantur fideles in ieiunio quadragesimali, quod non fieret, si esset de iure diuino, sicut non fit in cæteris præceptis Christi.

6 Neque obstant, quæ afferri possunt contra institutionem Apostolicam quadragesimalis ieiunij. Nam, quod legitur apud Euseb. *lib.* 5. *Histor. cap.* 18. Montanum primum imposuisse ieiuniorum leges, intelligitur de nouis legibus, quatenus imponebat duas alias quadragesimas tanquam necessarias ad salutem, in quo errauit, vt constat ex D. Hieronimo *epist.* 54. & Tertul. *lib. contra Psychicos cap.* 1. & 15. quando iam erat Montanista.

7 Quando autẽ ex eodem Euseb. *in Chronico anno* 186. habetur, Pontificem Thelesphorum instituisse quadragesimam, hoc dicitur, quia addidit ieiunio quadragesimali aliam hebdomadam, idque pro clericis; vnde *in sua Decretali* habet. *Cognoscite à nobis, & à cunctis Episcopis in hac sancta sede congregatis, statutum esse, vt septem hebdomadas plenas ante sanctum Pascha omnes clerici in sortem Domini vocati à carne ieiunent, quia sicut discreta debet esse vita Clericorum à laicorum conuersatione, ita & in ieiunio debet fieri discretio.* Vnde etiam in Cap. *Quadragesima. Dist.* 4. ex D. Ambros. habetur. *Quadragesima sex septimanas habet, cui addidit Thelesphorus Pontifex septimam hebdomadam, & vocatum est hoc tempus Quinquagesima.*

8 Et similiter cum Cassianus *Collat.* 21. *cap.* 30. ait, in primitiua ecclesia non fuisse obseruantiam quadragesimæ: non loquitur absolutè de ipsa, sed de quadragesima vt distincta à cæteris anni partibus, quia, cum tunc fideles toto anni spacio, vt inquit ipse, ieiunarent, non distinguebant inter quadragesimã, & reliquum tempus.

Quando incipiat ieiunium quadragesimale. Decis. 166.

SVMMARIVM.

1 *Cur antiquitus in sabbato prohiberetur ieiunium etiam in quadragesima.*
2 *Quando Catechumeni inciperent ieiunium quadragesimale.*
3 *Ieiunium quadragesimale inchoari solitum à sexagesima.*
4 *Quando Clerici antiquitus inciperent ieiunium quadragesimale.*
5 *Ieiunium quadragesimale solitum inchoari in feria secunda post primam Dominicam quadragesimæ.*
6 *Cur in Cap.* Statuimus. Dist. 4. *præcipiatur Clericis septem plenas hebdomadas ieiunare.*
7 *Quid dicendum de sermonibus Augustini scriptis, In capite ieiunij.*
8 *Quando modo incipiat ieiunium quadragesimale.*
9 *Per abusum fuit introductum, duabus, aut tribus, aut alternis hebdomadis in quadragesima ieiunare.*
10 *Tota quadragesima ieiunandum exceptis dominicis ex præcepto Ecclesiæ.*

1 EVIT prohibitum in veteri ecclesia in sabbatis ieiunare; etiam in Quadragesima, excepto sabbato proximo ante resurrectionem. Vnde in Can. 65. *Apost.* habetur. *Si quis dominicum diem, aut sabbatũ vno solo dempto ieiunare deprehendatur, deponitur, sin laicus à communione eijcitur.* Idem habetur in *Can.* 55. *Sextæ* Synodi & in Epist. 4. D. *Ignat.* vbi inquit *Quicunque Dominicam, aut sabbatum ieiunauerit, præter vnum sabbatum Paschæ, ipse est Christi interfector.* Quod etiam fuit in vsu apud Mediolanenses, vt testatur Ambros. *lib. De Elia, & ieiunio cap.* 10. Et Augus. *Epist.* 86. *ad Casulanum* & *Epist.* 119. *ad Ianuarium*. Hoc autem ideo factum est, ne conuenirent cum Marcionistis, qui dicebant, vt refert Epiphan. *Hæresi* 42. in sabbato non esse gaudendum, & requiescendum, sed dolendum, & ieiunandum, quia Deus auctor malí in illo die ab opere cessauit. Quod etiam sentserun

runt Manichei, & Priscillianistæ, vt refertur in Cap. *Nequis. Dist.* 3. De *consecrat.*

2 Catechumeni solebant incipere ieiuniũ à Septuagesima, vnde per nouem hebdomadas ieiunabant, vt præpararentur ad recipiendum baptismum. Vnde Concil. *Carthaginense 4. sub Anastasio Papa c. 85.* ait. *Baptizandi nomen suum dent, & diù sub abstinentia vini, & carnium, ac manus impositione crebro examinati baptismum percipiant.* Imo etiam quædam Orientales Ecclesiæ per nouem hebdomadas ieiunabant, incipiendo à septuagesima, sed præter dies dominicos, & sabbata prætermittebant etiam ferias quintas, in quibus non ieiunabant; vnde ieiunium erat tantum triginta sex dierum, vt notat Alcuinus *Cap. de Septuagesima.*

3 Fuit etiam solitum alio tempore ieiunium quadragesimale inchoari apud quasdam Orientales Ecclesias à Sexagesima, & continuari per octo hebdomadas, vt nimirum ieiunium duraret per quadraginta dies, nam octo hebdomadæ detractis diebus dominicis, & sabbathis tot dies continent. Et hoc notat Basilius *homil. 2. de ieiunio.*

4 Thelesphorus autem Papa sanciuit, vt Clerici quadragesimale ieiunium inciperent à Quinquagesima, atque adeo per septem septimanas plenas ieiunarent, vt habetur ex sua Decretali allata Decis. *præced. num.* 7. & notatur in Cap. *Quadragesima. Dist.* 4. Sed hæc etiam consuetudo abrogata est.

5 Communiter autem apud Ecclesiam Latinam solebat Quadragesima incipere initio sextæ hebdomadæ ante Pascha, seu hebdomada post quinquagesimam, vt docet Ambros. *serm.* 34. *de quadragesima*, & refertur in Cap. *Quadragesima. Dist.* 4. Gregor. *hom.* 16. *in Euangelia.* Cassian. *Collat.* 21. *cap.* 24. 27. & 28. Alcuinus *de diuinis Officijs.* Cap. *de quadragesima.* Ordo Romanus Cap. *De septuagesima.* Auctor *Micrologi cap.* 49. Et sequuntur Couaruu. *lib.* 4. *Variar. Resol. cap.* 20. *num.* 4. & *sequent.* Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 12. *q.* 2. Laiman *lib.* 4. *theol. moral. tract.* 8. *cap.* 2. *num.* 1. ver. *Sciendum est*, Syluius. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 5. *quæsito* 3. & alij. Quod etiam ex eo colligitur, quod officia quadragesimalia etiam modo solum incipiunt in Dominica prima quadragesimæ, & non in feria quarta cinerum, & tunc solum vesperæ recitantur ante refectionẽ, sicuti solum debent recitari in quadragesimali ieiunio. Et hic mos hodie viget apud Ecclesiã Mediolanensẽ.

6 Neque obstat, quod in Cap. *Statuimus dist.* 4. præcipiatur, quod Clerici ieiunent septem hebdomadas plenas, cum cæteri non ieiunarent, quia incipiebant ieiuniũ à feria quarta Cinerum. Nam non dicit plenas, quia cæteri inciperent à Feria quarta, sed quia nolebat, quod putarent, sibi permitti in alio die non ieiunare, & præsertim in sabbato, in quo apud Orientalem Ecclesiam non ieiunabatur, dum alia hebdomada superaddebatur ipsorum quadragesimæ.

7 Nec item, quod extent Sermones D. Augus. *in feria 4. in capite ieiunij*, & aliorum P.P. nam incertum est, an illi sermones sint D. Augus. Deinde supposito, quod sint, vt notat Azor. *citatus*, dicendum est, ipsum Augus. non apposuisse titulum. *In feria quarta cinerum*, sed ab alio fuisse appositum, quia cum agerent de principio ieiunij, fuerunt accommodati illi dici.

8 Modo autem ieiunium quadragesimale incipit à feria quarta cinerum, nam vel à Gregorio 1. vel, vt alij volunt, à Gregorio secundo fuerunt additi ieiunio illi quattuor dies, qui precedunt Dominicam primam quadragesimæ: vt nimirum ieiunium esset quadraginta dierum. Prius enim erit triginta sex dierum, qui cum sit decima pars anni offerebantur Deo per ieiunium tanquam decimæ; modo autem est reductum ad quadraginta dies, vt imitetur ieiunium Christi.

9 Est autem aduertendum, quod cum aliquando legimus apud veteres. Quosdam populos consueuisse ieiunare per tres hebdomadas, alios per duas, alios alternis hebdomadibus ex illis, quæ deputatæ erant ieiunio. hoc non fuisse ex aliquo iure introductum, sed per abusum; vnde Ambros. *serm.* 34. habet *Hoc enim dico, quia audio complures, quod grauius est, fideles, alternis in quadragesima hebdomadis abstinere, & consecratum illum dierum numerum gula intemperanti violare, hoc est prandere septem dierum curriculo, & septem dierum spatio ieiunare.*

10 Tota quadragesima exceptis diebus Dominicis est ieiunandum ex præcepto Ecclesiæ ex Cap *Non liceat.* De *Consecrat. Dist.* 3. & Cap. *Quadragesima.* De *consecrat. dist.* 5. Vnde omnes, qui tenentur legibus ecclesiastici ieiunij, subduntur tali ieiunio, nisi ex aliquo capite excusentur.

Quan-

Quando finiatur quadragesimale ieiunium. Decis. 167.

SVMMARIVM.

1 *Feria quinta ante Pascha complebatur ieiunium quadragesimale.*
2 *Mos soluendi ieiunium quadragesimæ in feria quinta ante Pascha fuit sublatus.*
3 *Talis mos fuit per abusum introductus. & quando de iure finiatur ieiunium quadragesimæ.*
4 *Quando Orientales solerent complere tale ieiunium.*

1 ANTIQVITVS apud quasdam Ecclesias introductum fuerat, vt feria quinta hebdomadę ante Pascha, populi post vnaxim ieiunium solerent in commemorationem Cœnæ Christi: vnde tunc terminabatur ieiunium quadragesimale. Feria autem sexta sequenti ieiunabant, quia tali die per totum annum indictum erat ieiunium. Sabbato autem sequenti ieiunabant vel ob vigiliam Paschatis, vel quia, vt apud occidentales, toto anno illa dies erat destinata ieiunio.

2 Sed hic mos est postea sublatus, vt constat ex Concilio *Toletano VIII. cap.* 8. & Laodicensi *c.*50. & ex Cap. *Non liceat* De *consecrat. Dist.* 3. & Cap. *Non oportet eodem tit.* vbi dicitur, *Non oportet in quadragesima quinta feria vltimæ hebdomadæ ieiunium dissolui, & totam quadragesimam inhonorari*,

3 Ex quibus colligitur, quod talis consuetudo soluendi ieiunium in illa die per abusum fuerit introducta, siquidem reprehenditur in Concilijs, & prohibetur. Vnde de iure solum in sabbato inclusiuè ante Pascha terminatur quadragesimale ieiunium, vt notant Ambros. *lib.* De *Elia, & ieiunio. cap.* 10. Alcuin. *lib.*4. De *eccles. officijs cap.* 4. Auctor *Micrologi c.*49. Et constat ex communi, & vniuersali consuetudine, & communi sensu, præsertim Doctorum, qui accipiunt omnes dies illius hebdomadæ, tanquam ieiunio destinatos.

4 Est tamen aduertendum, quod in primitiua Ecclesia apud Orientales, apud quos ieiunium quadragesimæ incipiebat à Quinquagesima, fuisse solitum terminari feria 6. ante dominicam, quæ hodie est, Dominica palmarum, seu maioris hebdomadæ: siquidem sabbato non ieiunabant. Hebdomada autem ante Pascha, quæ dicebatur hebdomada passionis, ieiunabatur ob Passionem Domini recolendam. Vnde *lib.* 1. *Constit. Apost. apud* D. Clem. *cap.* 12. habetur de ieiunio quadragesimæ. *Celebretur vero ieiunium hoc ante ieiunium Paschæ incipiens quidem à secunda feria, desinens vero in sextam. Deinde dimisso ieiunio incipite sanctam hebdomadam Paschæ; ieiunateque omnes cum timore.* Et Ignat. *Epist. ad Philip.* cum dixisset, *Quadragesimam nolite pro nihilo habere*, subdit. *Hebdomadam etiam passionis nolite despicere.* Loquitur autem in ordine ad ieiunium. Epiphan. quoque *in Doctrina compendiar.* habet. *Quadragesimam ante septem dies Paschatis similiter seruare solet eadem ecclesia in ieiunijs perseuerans.* Quem morem viguisse etiam apud Latinos occidentales, colligitur ex August. *Epist.* 119 *cap.*15. vbi vocat *Quadragesimam contiguam Dominicæ passionis*: hoc est hebdomadæ, in qua recolitur passio Christi, & S. Leone *serm.*5. *de quadrag.* dum ait, *Nos per ieiunium quadragesimæ præparari ad celebranda sacramenta redemptionis nostræ*, hoc est tempus passionis Christi.

Quando instituta sint ieiunia quattuor temporum, & quo iure. Decis. 168.

SVMMARIVM.

1 *Ordinationes solum semel in anno, & præmisso ieiunio solebant celebrari.*
2 *Ieiunia quattuor temporum sunt ex institutione Apostolica.*
3 *Ieiunium Mensis Martij non habetur, quod sit institutum ab Apostolis, sed à Calliſto Papa.*
4 *Ieiunia quattuor temporum fuerunt diuerso modo celebrata ex diuersis ordinationibus Pontificum.*
5 *Quomodo nunc debeant celebrari iuxta vltimum statutum.*

1 QVAMVIS in primitiua ecclesia ordinationes solerent celebrari semel tantum in anno, nempe in mense Decembri, qui mos perseuerauit vsque ad Simplicium Papam, vt colligitur ex Vitis Pontificum; & notat Auctor *Micrologi cap.* 28. ex Romano *Pontificali*. Atque non fuerit solitum celebrari ordinationes, nisi præmisso ieiunio, vt desumitur ex illo Act. 13. *Ieiunantes, & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos*. Nempe Saulum, & Barnabam. Leone 1. *Epist.* 81. *ad Dioscorum Alexandrinum* Amalario *lib.* 2. *de offic. Eccles. ist cap.* 1. Ex hoc tamen tantum sequitur, quod ieiunium in mense Decembri obseruatum fuerit intuitu ordinationum ex Apostolica institutione. non autem quod ab Apostolis non fuerint instituta alia ieiunia quattuor temporum, sed paulo post, vt vult Laiman *lib.* 4. *theol. moral. tract.* 8. *cap.* 2. *init.* nam ab affirmatione vnius non sequitur negatio alterius in ijs, quæ ex libera voluntate sunt connexa, vt in casu nostro. Nec ex eo, quod solum in Mense Decembri celebrarentur ordinationes, sequitur, tunc solum esse etiam celebrata ieiunia: nam tunc solum posset hæc consequentia inferri, quando hæc ieiunia essent instituta ob solas ordinationes, quod non est verum, cum constet, in alijs temporibus esse instituta ante Simplicium Papam, cum tamen ante ipsum solo mense Decembri, & non in alijs ieiunijs celebrarentur ordinationes.

2 Sunt igitur ieiunia quattuor temporũ ex institutione Apostolica. Et quidem de ieiunio mensis Decembris constat ex illo Act. 27. *Cum iam non esset tuta nauigatio eo, quod & ieiunium iam præterijsset*: De quo etiam Leo Papa *sermone* 1. *de ieiunio decimi mensis* ait, *Quibus exercendis omne quidem tempus acceptum, sed illud est studiosius obseruandum, quod Apostolicis accepimus traditionibus consecratum*. Et *serm.* 7. de ieiunio septimi mensis habet, *Apostolica institutio ita veteris testamenti decreta distinxit, vt quædam ex eis, sicut erant condita, euangelicæ eruditioni profutura decerperet*. & *serm.* 8. de eodem ieiunio loquens. *Cui medicinæ cum tempus omne sit congruum, hoc tamen habemus aptissimum, quod & Apostolicis, & legalibus institutis videmus electum: ita in mense septimo spiritualibus purificationibus emundemus*. Et de ieiunio Pentecostes idem Leo 1. *serm.* 2. *de Pentecoste* habet, *Vt ieiuninm, quod ex Apostolica traditione subsequitur, sancta obseruatione celebremus*. Et Clemens Romanus *lib.* 5 *Constit. Apost. cap.* 18 de eodem ieiunio. *Post festum Pentecostes celebrate hebdomadam post quã & ieiunate alteram, æquum est enim, & lætari de Dei dono, & ieiunare post hilaritatem*.

3 De ieiunio autem primi mensis, seu mensis Martij non habemus, quod fuerit institutum ab Apostolis ea forte de causa, quia, cum coincideret cum ieiunio Quadragesimæ. non distinxerunt inter ipsa tanquam vnum esset diuersum ab alio, sed nomine quadragesimalis vtrumque venit. Vnde Calliſtus Papa *in Concilio Moguntiaco celebrato anno Domini* 803. decreuit, vt ieiunium, quod ter in anno celebrabatur, quater celebraretur, vt tradit Auctor *Micrologi cap.* 28. *circa finem*, & habetur decretum hoc *Epist.* 1. *Decretali tom.* 1. *Concil.* & refertur in Cap *Ieiunium. Dist* 76. *Ieiunium, quod ter in anno apud nos celebrare didicisti, conuenientius nunc per quattuor tempora fieri decernimus*. Quapropter dicitur instituisse quattuor anni tempora, quia nimirum addidit quartum.

4 Hæc autem ieiunia non semper eodem modo obseruata sunt, nam in Concil. *Moguntino sub Carolo Mag o anno* 813. *can.* 14. sic statutum est. *Constituimus, vt*

quat-

quattuor tempora anni ab omnibus cum ieiunio obseruentur, hoc est mense Martio hebdomadæ primæ, & feria quarta, sexta, & sabbato veniant omnes ad Ecclesiam hora nona cum Letanijs ad Missarum solemnia. Similiter in mense Iunio hebdomada secunda feria quarta, sexta, & sabbato ieiunetur vsque ad Nonam. Similiter in mense Septembri hebdomada tertia, & in mense Decembri hebdomada, quæ fuerit plena ante vigiliam Natalis Domini, sicut est in Romana Ecclesia traditum. Hic autem modus immutatus est, & alius constitutus in Concilio item *Moguntino regnante Henrico secundo.* vt refertur in Cap. *De ieiunio* Dist. 76. vbi habetur *De ieiunio autem incerto quattuor Temporum hanc certitudinem statuimus, quod si Calendæ Martiæ in quarta feria sua ante euenerint, eadem hebdomada ieiunium celebretur. Si autem Calendæ Martiæ in quintam, aut sextam feriam, aut sabbatum distendantur, in secundam hebdomadam ieiunium differatur. Simili quoque modo si Calendæ Iunij in quartam feriam, vel ante inciderint, in sequenti hebdomada ieiunium peragatur; & si quintam feriam, aut sextam, aut sabbatum contingerint, in tertiam hebdomadam ieiunium reseruetur. Et hoc sciendum est, quod, si quando ieiunium mensis Iunij in vigilia Pentecostes secundum prædictam regulam euenerit, non ibi celebrandum erit, sed in hebdomada solemni Pentecostes. Eodem modo de Septembris ieiunio constitutum sit, vt si Calendæ in quarta feria, aut antea euenerint ieiunium in tertia hebdomada celebretur: & si in quinta, aut sexta feria, aut sabbato contigerint, in quarta hebdomada, ieiunandum erit. In Decembri illud obseruandum est, vt proximo sabbato ante vigiliam Natalis Domini celebretur ieiunium, quia si vigilia in sabbato euenerit, simul vigiliã, & ieiunium celebrare non conuenit.* Fuerunt etiam factæ aliæ variationes, vt constat ex Gerundensi *Synodo can.* 2. & ex Concilio *Oxoniensi in Anglia*, & ex Isidoro *lib.* 1. *De diuinis officijs Cap. de ieiunio.*

5 Sed demum statutus est modus, qui vsque ad hanc diem perseuerat ab Vrbano secundo in Concilio *Placentiæ coacto*, vt refertur in Cap. *Statuimus. Dist.* 76. his verbis. *Statuimus, vt ieiunium quattuor temporum hoc ordine celebretur, primum in initio quadragesimæ: secundum in hebdomada Pentecostes: tertium vero in Septembri: quartum in Decembri more solito fiat.* & idem Vrbanus 2. dicitur constituisse in Concil. *Claramontensi.* Vt primum ieiunium fiat in prima hebdomada Quadragesimæ: secundum in hebdomada Pentecostes absque genuum flexione cum Alleluia, & Gloria in excelsis Deo, & cum vestibus solemnibus; tertium in hebdomada ante æquinoctium autumnale. Quartum in plena hebdomada ante Natalem Domini computata eiusdem vigilia. vnde si vigilia incidat in sabbato, coincidat cum ieiunio hyemalis temporis.

An omnia ieiunia quattuor temporum sint de præcepto: Decis. 169.

SVMMARIVM.

1 *Omnia ieiunia quattuor temporum sunt de præcepto ex iure.*
2 *Non sunt secundum alios de præcepto ex iure, sed secundum consuetudinem ieiunia æstiua.*
3 *Non sunt ex præcepto de iure: sed sunt ex traditione Apostolica.*
4 *An hæc traditio contineat præceptum.*
5 *Quid dicendum de ieiunijs aliorum temporum.*
6 *Consuetudo recipiens alicuius institutionem non obligat, nisi obliget institutio.*

---

1 OMNIA esse de præcepto, & obligare sub mortali docent communiter. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 14. *q.* 2. Laiman. *lib.* 4. *Theol. moral. tract.* 8. *cap.* 2. *n.* 5. ver. *Quæres primo.* Lessius *lib.* 4. *de iust. & iure cap.* 2. *dub.* 9. *n.* 67. Angelus *verbo* Ieiunium. §. 7. Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14. *de ieiunio. Casu* 8. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap* 6. *num.* 98. Facundez *præcep.* 4 *Eccles. lib.* 1. *c.* 6 *num.* 1. & 2. Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 5. *quæsito* 4. Villalobos *tom.* 1 *sum. tract.* 23. *difficul.* 2. *num.* 4. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *puncto* 5. *num.* 3. Toletus *lib.* 6 *cap.* 3. *num.* 1. Et desumunt præceptum ex Cap. *Statuimus. Dist.* 76. vbi decernitur, ieiunandum esse in quattuor anni temporibus nimirum in initio quadragesimæ, in hebdomada Pentecostes, in Septembri, & Decembri.

2 At

2 At ieiunium in hebdomada Penteecostes non esse de iure, sed tantum secundum consuetudinem: docent Caiet. *verbo* Ieiunium *cap.* 2. Syluester *num.* 5. Et idem sentit D. Th. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 5. *ad* 3. quatenus docet, quod ieiunium exultationis non est in præcepto Ecclesiæ. tale autem est ieiunium illorum temporum, cum incidat infra octauam Pentecostes, & celebretur cum Alleluia, & Gloria in excelsis. vt in Cap. *De ieiunio.* Dist 76. & docet etiam idem D. Th. *in* 4. *Dist.* 15. *q.* 3 *ar.* 3. *quæstiun.* 1. *ad* 5. Et ad Caput *Statuimus* posset responderi, quod in ipso non præcipitur ieiunium, sed tempus ieiunandi: ita vt Pontifex relinquendo ieiunium in suo statu, in quo erat ratione consuetudinis, solum ibi regulet tempus, in quo debeat fieri. Quod satis ex ipso tex. patet, nam ibi solum fit præscriptio temporis non ieiunij. Sic etiam ecclesia alia solet præscribere quo ad modum, non obligans quò ad substantiam: vt constat in officijs sanctorum, quæ concedit ex deuotione recitanda, præscribit enim modum, & tempus.

3 Puto igitur, huiusmodi ieiunium non esse ex præcepto de iure, quia omnes canones de ipso loquentes decernunt tantum circa tempus, in quo debet celebrari, & supponunt institutionem ipsius: vnde est antiquius quocunque canone de ipso loquente, & fundatur, vt notauimus Decis. *præced. num.* 2. in traditione Apostolica, & proinde retinet statum, & conditionem, quam habuit ab huiusmodi traditione in ordine ad obligandum.

4 An autem hæc traditio contineat præceptum negatiuè respondet Franciscus Turrianus *in schol num.* 2. *circa cap.* 19. *lib.* 5. *Constit. Apostol. apud* D. Clementem asserens, esse vnam ex illis traditionibus, quas S Epiphanius *in Epitome fidei Catholicæ in Descriptione Characteris Ecclesiæ Catholicæ* vocat traditiones non ex præcepto, sed ex susceptione voluntaria. Et hæc responsio fundatur etiam in ipsa Constitutione Apostolica *loco citato*, nam diuerso modo loquitur de hoc ieiunio, ac de ieiunio feriæ quartæ, & sextæ. quando enim loquitur de hoc ieiunio temporum ponit tanquam de æquitate: ait enim; *Æquum enim est tum lætitiam de dono* Dei *capere, tum post relaxationem corporis rursus ieiunare.* At quando loquitur de ieiunio feriæ quartæ, & sextæ, ponit ipsum apertè vt de præcepto, inquit enim; *Præcipimus vobis quartis, & sextis ferijs ieiunare.* Vnde cum respectu vnius adhibeatur verbum præcipiendi, & non respectu alterius, signum est, quod vnum fuit institutum, vt de præcepto seruandum, non autem alterum, sed solum ex quadam congruentia, & æquitate. Vnde huiusmodi ieiunium est vniuersaliter acceptatum iuxta formam institutionis Apostolicæ, & sic semper transmissum per subsequentia sæcula vsque ad præsens.

5 Si autem loquamur de cæteris ieiunijs temporum, cum similiter originem trahant ex Apostolica traditione, vt diximus Decis. *præced. num.* 2. verisimile est, quod eodem modo fuerint instituta, & peruenerint ad subsequentia sæcula per traditionem eiusdem rationis cum sit eadem ratio de omnibus.

6 Solum existimo aduertendum, quod, si hæc ieiunia non obligant ad mortale ratione suæ institutionis, nec etiam obligant ratione consuetudinis; quia quando per consuetudinem aliquid recipitur, vt institutum ab alio, tunc consuetudo non obligat ad ipsum [illegible] aliàs institutio non obligat; nam consuetudo recipit secundum mensuram institutionis; nec adest animus se obligandi, quia recipitur solum cum animo seruandi institutionem, & animus conformatur intentioni instituentis. Quæ doctrina valde notanda est, cum inseruiat in quocunque casu, in quo consuetudo sequitur alicuius institutionem. Et possunt etiam videri, quæ supra dicta sunt *Decis* 69. & 72.

In quibusnam peruigiliis sanctorum de iure ieiunandum sit. Decis. 170.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunandum in vigilia Natalis Domini de iure communi, & Assumptionis Virginis.*
2 *Item in vigilijs Apostolorum quibusdam exceptis.*
3 *In peruigilio quoque S. Matthiæ.*
4 *In quibus vigilijs Apostolorum ieiunia non fuerint aliquando in vsu.*
5 *Sabbato est ieiunandum, quando festum incidit in feria secunda, nec ieiunans alio die, satisfacit.*

1 EX iure communi habetur primò ieiunandum esse in peruigilijs Natiuitatis Domini, & Assumptionis B. Virginis in Cœlum. ita ex Cap. *Ex parte.* De *obseruatione ieiuniorum*. Vnde omnia alia ieiunia in peruigilijs Festorum Christi Domini, aut B. Mariæ non sunt de iure, sed tantum vel ex deuotione, vel ex consuetudine, vel ex statuto particulari. Vnde nullum aliud ieiunium obligat vniuersaliter.

2 Præterea est etiam de iure ieiunium in peruigilijs Festorum Sanctorum Apostolorum, vt habetur ex Cap. *Consilium* De *obseruatione ieiuniorum*. Excipitur tamen peruigilium B Ioannis, quia incidit in die Natalis Domini, in quo non est locus ieiunio, & Sanctorum Philippi, & Iacobi, quia incidit inter Pascha, & Pentecostem, in quo tempore Ecclesia nullum indicit ieiunium. Ità in *eodem* Cap. *Consilium*.

3 Peruigilijs autem Apostolorum additur peruigilium S. Matthiæ, quia loco Iudæ adscriptus est numero Apostolorum: nam de hoc Consultus ita declarauit Innocentius III. vt habetur in dicto Cap. *Ex parte.* De *obseruatione ieiuniorum*.

4 Est tamen aduertendum, quod ieiunia in peruigilijs quorumdam Apostolorum, aliquando, saltem vniuersaliter non fuerunt in vsu, vt desumitur ex *serm.* 25. *Ad Fratres in Eremo*, qui tribuitur D. Augus. ibi enim excipiuntur peruigilium Iacobi, Taddei, Bartholomei, Thomæ, Matthiæ, & Io. Euangelistæ. Et propterea Palud. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4. *ar.* 3. *concluf.* 2. docet, Non esse ieiunandum in peruigilijs Bartholomei, Iacobi maioris, & Matthiæ ex præcepto, nisi vbi præceptum sit consuetudine receptum.

5 Rursus etiam aduertendum est. Quod quando Festum, in cuius peruigilio est ieiunandum, incidit in feria secunda, debet ieiunium in sabbato immediate præcedenti anticipari, vt habetur ex Cap. *Ex parte.* De *obseruatione ieiuniorum*. Ex quo sequitur, quod si quis ieiunaret die Dominico, aut ante sabbatum, non satisfaceret præcepto ieiunij, quia in illo Cap. *citato* statuitur, vt die sabbati ieiunetur; vnde cum ieiunium sit alligatum diei, necesse est, vt illius onus suscipiatur in eo die, in quo præscribitur.

An ieiunium in peruigilio Pentecostes sit de præcepto, & obliget ad mortale. Decis. 171.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunij in vigilia Pentecostes nō est de iure.*
2 *Obligat ex consuetudine secundum communem sententiam.*
3 *Secundum alios nec ex consuetudine.*
4 *Consuetudo non obligat, quando non constat, an fuerit inducta cum animo se obligandi.*
5 *Non constat, quod consuetudo ieiunandi in vigilia Pentecostes sit inducta cum animo se obligandi.*
6 *Secundum aliquos non est inducta cum tali animo.*
7 *Vnde colligatur, quod non sit inducta cum tali animo.*
8 *Consuetudo non est obligatiua, nisi sit cum consensu superioris.*
9 *Non potest præsumi consensus principis pro consuetudine obligatiua, quando esset contraria legi, quæ in viridi obseruantia manutenetur.*

1 NVLLIBI in iure reperitur præceptum de huiusmodi ieiunio. Vnde communiter docent, non obligare ex præcepto ad mortale, sed solum ex consuetudine. Nec enim desumi potest tale præceptum,

vt

vt nonnulli putant ex Cap. *De ieiunio. Dist. 76.* quia licet ibi habeatur, quod si ieiunium Mensis Iunij contingat in vigilia Pentecostes, debeat celebrari in hebdomada Pentecostes. Illa tamen verba (*Quia vigilia simul, & ieiunium celebrari non debet*) non sunt verba Concilij, vt ibid. Glosa notat. verbo *Quia vigilia*. Deinde etiam si essent posita à Concilio, non colligeretur præceptum de tali ieiunio, sed explicari posset, quod intelligeretur de vigilia quò ad celebrationem officij, & missæ solemnis, vel de ieiunio, quod ex deuotione celebraretur. Neque etiam desumitur ex Cap. *Nosse. eadem Dist. 76.* quia ibi refertur tantum auctoritas D. Ambrosij, quæ non facit præceptum, neque dicit, quod sit ieiunandum ex præcepto: sed solum dicit, quod Festum Pentecostes debent celebrare cum non minori lætitia, quam celebretur Festum Paschatis, quia similiter etiam ieiunauerunt in vigilia Pentecostes: vnde ad summum colligitur, quod ij, ad quos ipse loquebatur in illo sermone, ieiunauerint, non autem, quod soleret ieiunari de præcepto.

2 Itaque solum ex consuetudine obligare docent Syluester *verbo* Ieiunium. *num.* 5. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 13. *q.* 2. Gabr. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 1. *notab.* 2. Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 5. *quæsito* 7. ver. *Difficultas tamen manet*. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 5 *num.* 3. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2 *cap.* 5. *num.* 101. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 9. Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar* 5. §. *Ad hoc dicitur*. Angel. *verbo* Ieiunium. *num.* 7. *in fine*. Lessius *lib.* 4. *cap.* 2. *dub.* 9. *num.* 66. ver. *Præter hæc*. Sanchez *lib* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 18 *num.* 1. Armilla *verbo* Ieiunium. *num.* 2. cum Glosa *in Cap. Scire debet*. verbo *Obseruantia Dist.* 76. Tamburin. *tom.* 2. *de iure Abbat. disp.* 12. *q.* 1. *num.* 1. *in vlt. editione*.

3 Quod tamen huiusmodi ieiunium non sit de præcepto, tenet Gratian. *in Cap. Scire §. Necessario. Dist.* 76. & *in Cap. Nosse §. Obseruantia casus. eadem Dist.* & D. Th. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 5. *ad* 3. vbi docet, quod ieiunium exultationis non debet cadere sub præcepto; sed esse ex instinctu Spiritus sancti, & propterea non esse institutum ieiunium ab ecclesia toto tempore Paschali. Ex hac autem doctrina sequitur, quod neque debeat cadere sub præcepto seu obligare ex consuetudine. quia, cum consuetudo æquipararetur legi, non debet vt obligatiuum à consuetudine induci, quod non debet præcipi ab Ecclesia. Atque consuetudo non potest acquirere vim legis, quando lex contradicit, quia tunc non potest præsumi confirmari à superiori, nec ipsum consentire dando vim legi. Vt autem habeat vim legis, requiritur ipsius consensus, vt docent communiter. ex *l. De quibus*. & *l. Sed & eo ff.* De *legibus*. In casu autem nostro lex contradicit, quia non approbat ieiunia pro tempore Paschali.

4 Atque hæc sententia habet fundamentum non paruum, nam tunc solum consuetudo habet vim obligandi, quando est inducta eum animo se obligandi, sine quo etiam si sit inducta à tota communitate, non sortitur vim obligatiuam. Ex quo fit, quod quando est incertum, an sit inducta cum animo se obligandi, incerta quoque sit obligatio, quia ex incerta causa non potest oriri certus effectus; obligatio autem, quando est incerta, non sortitur suum effectum, quia tunc concurrit aliquid incertum cum certo, nempe vis obligatiua incerta, & certa possessio libertatis [illegible]ius ipsius ad non se submittendum obligationi, quia libertas habet ius certum ad non se submittendū alicui obligationi, nisi constet, quod sit legitime imposita. Et in hoc casu valet regula, quod sit melior conditio possidentis. Et ita docet Suarez 7. *De legib. cap.* 15. *num.* 13. & sequitur Bossius *sect.* 4. *De iubileo Casu* 18. *num.* 30.

5 In casu autem nostro incertum est, an consuetudo ieiunandi in vigilia Pentecostes sit inducta cum animo se obligandi, quia non adest, vnde id desumatur; Et quamuis aliqui Doctores affirment, esse inductam cum animo se obligandi, quia tamen non fuerunt contemporanei eorum, qui consuetudinem introduxerunt, non possunt de tali animo testificari ex notitia, quam de ipso habuerint, vt proinde tanquam testibus ijs sit fides adhibenda. Nec etiam eam afferunt ex aliquo motiuo, ex quo colligatur, quod cum tali animo fuerit introducta, quia nec ipsam habent, nec in medium afferunt: vnde merè gratis, & voluntariè id affirmant, quod non sufficit, vt faciant constare de tali animo, & reddant obligationem certam. Nec valet dicere, quod mouentur ad ita asserendum, quia communis sensus populorum tenet, quod fuerit introducta cum tali animo se obligandi, nam ipsi habent talem sensum, quia isti Doctores asserunt, fuisse intro-

ductam cum animo se obligandi: vnde si Doctores ita asserant moti ex communi sensu populorum, committetur pulcher circulus, & nihil certi stabilietur.

6 Quod si eorumdem assertio faceret probabile ipsorum dictum, probabile quoque erit dictum aliorum, qui dicũt, non esse introductam cum tali animo, vt D. Th. *supra cit.* dum dicit, quod ieiunium exultationis debet esse ex instinctu Spiritus sancti. Vnde cum instinctus Spiritus sancti sit specialis in vnoquoque, & ipsi intrinsecus, & censeat, ieiunium in vigilia Pentecostes esse ieiunium exultationis; censet quoque, non esse ex consuetudine obligatiua: alioquin non esset ex instinctu Spiritus sancti, sed ab extrinseca obligatione exactum. Et ideo stante probabilitate ex vtraque parte potest quisque sequi, quam libuerit.

7 Accedit etiam, quod potius colligitur, quod talis consuetudo non sit inducta cum animo se obligandi. Nam non debet presumi inducta consuetudo cum animo se obligandi, nisi quando potuit rationabiliter induci, quia [illegible]umendum est, quod fuerit rationabiliter inducta, alioquin non esset legitima consuetudo, sed abusus. Vt autem potuerit induci, debet potuisse tunc etiam sanciri lex de eodem, nam consuetudo est altera lex, & pro lege suscipitur Cap. *Consuetudo. Dist.* 1. In casu autem nostro non potuit sanciri lex de ieiunio in vigilia Pentecostes, tum quia ieiunium exultationis non debet cadere sub præcepto, vt docet D. Th. 2. 2. *citat. q.* 147. *ar.* 5. *ad* 3. tum quia lex prohibet ieiunia toto tempore Paschali Cap. *Scire. Dist.* 76. vnde excludit à ieiunio vigiliam Apostolorum Philippi, & Iacobi Cap. *Consilium*. De *obseruatione ieiunior.* ob eam rationem, quia incidit infra tempus Paschale. ex quibus constat, quod non vult legem de ieiunio pro tali tempore.

8 Rursus, vt consuetudo habeat vim obligandi, non solum debet esse introducta cum animo se obligandi, sed etiam debet esse approbata à superiore, vt de consuetudine obligante ad mortale docet Io. Valer. De *different. vtriusque Fori verbo* Consuetudo *Differen.* 3. cum Soto *lib.* 1. *de iust. & iure q.* 7. *ar.* 2. & sequitur Bossius *sect.* 4. *de iubileo Casu* 18. *num.* 24. Et ratio est, quia à sola communitate habente facultatem condendi leges potest introduci consuetudo obligatiua, nam non potest haberi effectus à causa, in qua non est virtus; vnde nec effectus legis in consuetudine, nisi à virtute legislatiua, quæ solum est in communitate habente potestatẽ condendi leges. Communitas autem præciso capite, seu superiore, sicuti est communitas acephala, & imperfecta, ita nec habet potestatem perfectam condendi leges, atque adeo nec introducendi consuetudines obligatiuas. Quando autem superior non consentit, sed solum communitas, non est consensus sufficiens, quia non est à perfecta communitate, apud quam resideat potestas. Hinc vt introducatur consuetudo obligans vniuersitatem fidelium, requiritur consensus Romani Pontificis siue solius, siue cum Concilio Generali, quia sine ipso non habetur communitas cum suo capite.

9 In casu autem nostro consuetudo ieiunandi in vigilia Pentecostes non potest esse introducta cum huiusmodi consensu, quia quando lex durat in sua rationabilitate, & in sua obseruantia manutenetur à Principe, non potest præsumi consensus principis contrarius legi, quia lex repræsentat voluntatem publicam ipsius, quã dirigit communitatem. & proinde consuetudo non habet consensum principis, quando est contraria tali legi. Cum igitur lex de non ieiunando in tempore Paschali maneat adhuc in sua rationabilitate, & manuteneatur à Pontifice in sua obseruantia, non potest præsumi consensus ipsius pro introducenda consuetudine obligatiua ieiunij. Hæc dici possunt pro posteriori sententia, an autem in praxi sit amplectenda nolo decernere; sed hoc alijs iudicandum relinquo. Poterunt etiam videri, quæ dicta sunt supra *Decis.* 69. & 72.

An ieiunium in peruigiliis. S. Io. Baptistæ, S. Laurentii, & Omnium Sanctorum obliget sub mortali. Decis. 172.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium in vigilijs S. Io. Baptistæ, S. Laurentij, & Omnium Sanctorum non de iure obligat, sed de consuetudine.*
2 *Non constat, quod hæc consuetudo sit inducta cum animo se obligandi.*
3 *Neque etiam constat ex traditione.*
4 *Talis obligatio non est redacta in corpus iuris. Et quid ex hoc colligatur.*

1 IN iure canonico nullum extat præceptum de ieiunando in his peruigilijs: vnde communiter docent, hæc ieiunia non esse de iure, sed de consuetudine, quæ tamen obtinuit vim legis. Ita Gabr. *in 4. dist. 16. q. 3. ar. 1. notab. 2.* Sylvester *verbo* Ieiunium. *num. 5.* Angelus *num. 7.* Armilla *num. 2.* Azor. *par. 1. lib. 7. cap. 13. q. 1.* ver. *Quæro, an in peruigilio* Filliucius *tract. 27. par. 2. cap. 5. num. 101.* Syluius *2. 2. q. 147. ar. 5. quæsito 7.* ver. *Quænam vero.* Villalobos *par. 1 sum tract. 23. difficul. 2. num. 4* Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q. 1. punc. 5. num. 3* Lessius *lib. 4. de iust. & iure cap. 2. dub 9. num 66.* ver. *Præter hæc.* Facundez *præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 5. n. 10.* Sanchez *lib. 5. consil. moral. cap. 1. dub. 18. num. 1.* Et inter ieiunia obligãtia ad mortale ponunt Innocent. Hostiens. Io. Andreas, Abbas, cæterique Canonistæ *in Rubrica* De *obseruat. ieiunior.* Limitant tamen omnes ad Ecclesiam Latinam.

2 Sed contra hæc quoque ieiunia militat difficultas allata Decis. *præced. num. 4. & sequentib.* quod nimirum non constat, an introducta fuerit cum animo se obligandi, an vero tantum ex deuotione: vnde etiam redditur incerta obligatio consuetudinis, atque vt incerta non potest præualere contra certam possessionem libertatis, vt ibi loco citato prosequuti sumus.

3 Et quamuis dici possit, quod ex traditione habeatur, quod fuerit inducta cum animo se obligandi, quia posteri accipiũt hæc ieiunia tanquam obligantia à suis antecessoribus. hoc tamen non iuuat, quia non constat de hac traditione, quæ sit perpetua vsque ad initium horum ieiuniorum: neque quod posteri ea semper acceperint tanquam obligantia à suis antecessoribus; vnde adhuc remanet dubia obligatio consuetudinis.

4 Addi etiam potest, quod cum ista ieiunia valde antiqua sint, si obligassent ex consuetudine, redacta fuissent in corpus iuris canonici, quia iam consuetudo obtinuisset vim legis. Hæc faciunt contra communem sententiam, quæ vnicuique considerandæ relinquo, nam mihi non supperit, vnde constare possit, quod talis consuetudo sit inducta cum animo se obligandi.

Quando ieiunandum sit, cum vigilia S. Io. Baptistæ incidit in Festo corporis Christi. Decis. 173.

SVMMARIVM.

1 *Quando vigilia S. Io Baptistæ incidit in Festo Corporis Christi, anticipandum est ieiunium.*
2 *Prædicta anticipatio est de præcepto sub mortali.*

1 RESP. Anticipandum esse ieiunium in quarta feria eo pacto, quo anticipatur in sabbato ieiunium, quod incidit in die Dominico. ita sanciuit Leo X. in quodam *Breui misso ad Legatum Hispaniæ*, vt testatur Nauar. *cap. 21. Manual. num. 11.* ver *Porro.* & nouissimè Vrbanus VIII. in Constitutione *edita die 13. Octobris anni 1638.* quæ incipit *Cum euenire.* Ratio autem constitutionis in eo fundatur, quod ieiunium, vt pote quid mæstum, non debet misceri cum lætitia festiuitatis, & ideo cum Festum corporis Christi tanquam ex principalioribus, debeat celebrari cum speciali lætitia non est in ipso ieiunandum.

2 Est autem aduertendum, quod prædicta Constitutio Vrbani VIII non indulget talem anticipationem ieiunij, sed præcipit, vt constat ex tenore ipsius: ita enim

habet. *Propterea de venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium sacris Ritibus Præpositorum consilio deinceps perpetuis futuris temporibus, quoties vigiliam prædictam in dictum diem Festum solemnitatis Sanctissimi Corporis Domini nostri Iesu Christi incidere contigerit, non esse ieiunandum, neque à carnibus abstinendum, indie festo huiusmodi, sed anticipandum ieiunium die immediate antecedenti, nempe feria quarta, prout ieiunaretur in ipsa vigilia, Apostolica auctoritate tenore præsentium statuimus, & ordinamus.* Ex quibus constat, præceptum imponi de anticipando huiusmodi ieiunio. Et qui non anticiparet faceret contra præceptum, quod cum sit de re graui spectante ad debitam dispositionem ordinis ecclesiastici, censendum est, quod præcipiat sub mortali.

An in diebus Rogationum, & in Litaniis maioribus sit ieiunandum. Decis. 174.

SVMMARIVM.

1 *Quando institutæ Litaniæ maiores, & Rogationes & qua occasione additum ieiunium.*
2 *Qui doceant, esse ieiunandum in his diebus.*
3 *Non est ieiunandum in Litanijs maioribus.*
4 *Non adest præceptum de ieiunio in Rogationibus.*
5 *Neque etiam consuetudo obligans.*
6 *Solum ex consilio est ieiunandum in Rogationibus.*

1 LITANIAE maiores institutæ fuerunt ante tempora D. Gregorij Papæ vt colligitur ex *lib. 2. Registri init.* dum ait *Solemnitas annuæ deuotionis nos dilectissimi admonet, vt litaniam, quæ maior ab omnibus appellatur, sollicitis, ac deuotis debeamus auxiliante Domino mentibus celebrare.* Rogationes quòque antiquissimæ fuerunt, nam de ijs meminit D. Augustinus *in serm. 178. de tempore in Vigilia Ascensionis.* Eas autem instaurauit, & cum ieiunio coniunxit S. Mamertus *Viennensis Episcopus* ad implorandam diuinam opem contra terremotus, & incursiones ferarum, vt testatur Sidonius Apollinaris *apud Baronium tom. 6. Annal. anno 475.* & notatur in Martyrologio *Romano die 11. Maij.* & hanc consuetudinem amplexatæ sunt Germania, Anglia, Hispania, & Italia, quamuis postea paulatim ieiunium in desuetudinem abierit, & solum in aliquibus locis aliquod vestigium remaneat, nempè à carnibus tantum abstinentia: in alijs verò ieiunent feria secunda, & quarta, in alijs sola feria quarta. In alijs, neque etiam à carnibus abstineant. Mediolani tamen seruatur perfectum ieiunium in illis tribus diebus.

2 Aliquòd autem ieiunium seruandum esse tam in diebus Rogationum, quam in litanijs maioribus docet Syluius 2. 2. *q. 147. ar. 5. quæsito 6.* ver. *His tamen.* ex antiquissima consuetudine. Et videtur ita quoque sanciri in Cap. *Rogationes.* De *Consecrat. Dist. 3.*

3 Sed de institutione ieiunij in litanijs maioribus nullum habetur vestigium, nec vlla extat consuetudo, nec vlla mentio de ipso fit in corpore iuris: vnde nescio, quo fundamento affirmari possit, quod aliquo modo sit ieiunandum; & modo in his temporibus praxis vniuersalis est in oppositum.

4 At neque extat aliquid præceptum de ieiunio Rogationum. Nam in illo Cap. *Rogationes.* De *Consecrat. Dist. 3.* habetur tantum consilium de ieiunio, seu approbatio consuetudinis de ieiunando in illis tribus diebus: vnde notat ibi Glos. *verbo, Ieiunium.* suaderi ieiunium, non præcipi. Quia nimirum Ecclesia non indicit ieiunium inter Pascha, & Pentecostem. Cap. *Scire. Dist. 76.* & Cap. *Consilium. De obseruatione ieiunior.* & docet D. Th. 2. 2. *q. 147. ar. 5. ad 3.*

5 Neque etiam ratione consuetudinis potest adesse hæc obligatio, quia constat non fuisse introductam cum animo se obligandi, siquidem introducta fuit ad implorandam diuinam opem contra mala, quæ Viennenses patiebantur, à S. Mamerto, vt diximus *num. 1.* & postea amplexata fuit ab his, & illis populis ob deuotionem, & pietatem: & proinde non habet vim obligandi.

6 Itaque communiter docent, quod nulla adsit obligatio ieiunandi, sed tantum consilium, ita Gabr. *in 4. dist. 16. q. 3. ar 1. not. 2. circa finem.* Azor. *par. 1. lib. 9. cap. 15.*

q. 4. Filliucius *tract.* 27. *par* 2. *cap.* 5. *n.* 102. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 8. Bonacina *disp. vlt. de præcep Eccles q.* 1. *punc.* 5. *num.* 3. Villalobos *tom.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 2. *num.* 8.

An in feria quarta, & sexta sit ieiunandum. Decis. 175.

SVMMARIVM.

1 *Olim aderat præceptum obligans ad mortale ieiunandi quarta, & sexta feria.*
2 *Hoc ieiunium non fuit ex præcepto perfectum, sed tantum abstinentia à carnibus.*
3 *His temporibus sola feria sexta abstinenduæ à carnibus, non autem feria quarta.*

1 OLIM in veteri Ecclesia aderat præceptum ieiunandi in quarta, & sexta feria, vt desumitur ex *Constit. Apostolica apud* D. Clementem *lib.* 5 *c.* 19. *Const. Apost. in fine*, vbi dicitur *Præcipimus vobis quartis, & sextis ferijs ieiunare*. ex Ignatio *Epist.* 3. *ad Philippenses* Quarta, *& sexta feria ieiunate* Tertul. *contra Psychicos cap.* 14. Clem. Alexand. *lib.* 7. *Strom.* August. *Epist.* 86. & alijs, & habetur etiam ex iure canonico Cap. *Ieiunia.* De *Consecrat. Dist.* 3. Et statuitur in Can 68. *Apost. Si quis Episcopus, Presbyter, aut* Diaconus, *aut Lector, aut Cantor sanctam quadragesimam Paschæ, aut quartam feriam, aut Parasceuen non ieiunauerit, deponitor. Si laicus sit, communione priuator.* Ex quibus constat, impositum fuisse ieiunium cum obligatione ad mortale, vt indicat non solum modus præcipiendi, sed etiam pœna grauis transgressoribus imposita, qualis est depositio, & excommunicatio.

2 An autem ieiunium horum dierum fuerit perfectum cum vnica tantum comestione, an vero imperfectum cum sola abstinentia à carnibus, non satis constat. Azor. *par.* 1. *lib* 7. *cap.* 15. *q.* 3 Facundez *præcep* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 5. putant, fuisse ieiunium perfectum. & alij volunt, fuisse imperfectum cum sola abstinentia à carnibus; & hoc notat Turrian. *in cap.* 19. *lib.* 5. *Constit. Apost. apud* D. Clementem *num.* 4 *suarum Adnotat.* Et colligitur etiam ex Cap. De *esu carnium.* De *consecrat. Dist.* 3. vbi Leo Papa Quartus huius nominis De *esu carnium* (nota loqui de solis carnibus) *v. tustissima, & non improbanda traditio semper est tenenda, vt à cœnæ termino, quæ fit in principio noctis quartæ feriæ, quæ lucescit in quarta feria, vsque in diluculum quintæ feriæ: & similiter à cœna noctis sextæ feriæ, quæ lucescit in sexta feria, non imperitè ieiunatio vsque ad sabbati lucem quantum de diei parte aliquis ieiunare maluerit, vel debuerit protendatur.* Ex quibus patet, quod ieiunium horum dierum limitatur ad solam abstinentiam à carnibus. Puto tamen ex deuotione ieiunare ieiunio perfecto vt plurimum solitos fuisse; quod indicat Epiphan. *Hæresi* 75. dum ait. *Et per totum annum ieiunium seruatur in Catholica Ecclesia. Nam quarta, & pro sabbato* (nempe feria sexta) *vsque ad horam nonam, excepta Pentecoste per quinquaginta dies, ieiunium est imperatum.* Quare in Occidentali quoque Ecclesia huiusmodi ieiunium institutum fuit, vt constat etiam ex Cap. *De esu carnium. citato.*

3 Modo tamen solum viget præceptum de abstinentia à carnibus in feria sexta. Præceptum autem ieiunandi in feria quarta, etiam cum sola abstinentia à carnibus, aut consuetudine abrogatum fuit, aut, quod verius puto, relaxatum. Vnde Nicolaus primus *Ad consulta Bulgarorum cap.* 5. insinuat, ieiunium quartæ feriæ esse vnicuique liberum. Et constant hæc omnia ex communi praxi Fidelium, & notant Syluester *verbo* Ieiunium *q.* 10. *n.* 27. Riccar. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 1. *not. ab.* 2. *circa finem.* Azor. 1. *par. lib.* 7. *cap.* 15. *q.* 3. Villalobos 1. *par. tract.* 23. *difficul.* 2. *num.* 6. Bonacina *disp vlt De præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 5. *num.* 3. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 5. *num.* 102. Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 5. *quæsito* 5. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 6. *num* 5.

An in sabbato sit ieiunandum. Decis. 176.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia Orientalis prohibuit ieiunium in sabbato.*
2 *Ecclesia Occidentalis præcepit.*
3 *Modo ex præcepto solum est abstinendum à carnibus.*
4 *Variæ consuetudines in contrarium.*
5 *An, si Festum ex solemnioribus incidat in sabbato, sit abstinendum à carnibus.*

1 ECCLESIA orientalis, atque adeo omnes Græci abhorrebant à ieiunio in die sabbati, vt habetur ex *Constitut. Apost. apud* D. Clementem *lib. 5. cap. 19. in fine.* ex D. Ignat. *Epist. ad Philippenses in fine*, vbi ait. *Quicunque* Dominicam, *aut sabbatum ieiunauerit, præter vnum sabbatum Paschæ, ipse est Christi interfector.* & ex Can. 66. Apost. *Si quis Clericus inuentus fuerit die Dominico ieiunare, vel sabbato, præterquam vno solo, deponatur: sin autem laicus segregetur.* Hoc autem præceptum non ieiunandi non fuit traditum ab Apostolis in communi, sed tantum orientali ecclesiæ, vt notat Turrian. *in citat. locum Constit. Apostolicar. num. 5.* Atque hic ritus defenditur à D. Augus. *in epist. 86. ad Casulanum contra Vrbicum.* Tertul. *in Apologet. cap. 16.* Et fuit hoc præceptum positum primo ob Simonianos, qui negabant, Mundum, à quo Deus creando requieuerat in sabbato, esse opus Dei: vnde voluerunt, hunc diem cum lætitia transigi, veluti pro gratiarum actione. Transijt quoque hic ritus ad nonnullas Ecclesias occidentis, vt de Mediolanensi constat ex D. Augus. *epist. 118. ad Ianuarium*, vt refertur in Cap. *Illa. Dist. 12.* vbi habetur. *Cum Romam venio, sabbatum ieiuno: Cum Mediolani sum, non ieiuno.*

2 Ecclesia autem occidentalis, & Romana sabbatum deputauit ieiunio, vt desumitur ex *Epist.* D. *Hieronimi ad Lucinium*; quæ refertur in Cap. *Vtinam Dist. 76.* & ex citato Cap. *Illa. Dist. 12.* & ex Cap. *Sabbato.* De *consecrat. Dist. 3.* ex Concil. *Elibertino can. 26.* vbi Ecclesiæ Hispaniarum secutæ sunt morem Ecclesiæ Romanæ ieiunandi in sabbato. Similiter etiam Ecclesiæ Galliarum eumdem ritum sunt amplexatæ, vt constat ex *can. 12.* Concilij *Agathensis*, & refertur in Cap. *Placuit* De *consecrat. Dist. 3.* & ex *can. 2.* Concilij *Aurelianensis quarti.* Similiter etiam aliquæ Ecclesiæ Africanæ, vt desumitur ex citata *Epist. 86. D. Augus. ad Casulanum.*

3 Nunc tamen non est in vsu ieiunium sabbati; sed tantum abstinentia à carnibus ex Cap. *Quia dies.* De *consecrat. Dist. 5.* vbi Gregor. VII. *in synodo Romano* Sic sanciuit. *Quia Dies sabbati apud Sanctos Patres nostros in abstinentia celebris est habitus, nos eorumdem auctoritatem sequentes salubriter admonemus, vt quicunque se Christianæ religionis participem esse desiderat, ab esu carnium eadem die (nisi maiori festiuitate interueniente, vel infirmitate impediente) abstineat.* Et quamuis Glos. *doceat in hunc locum*, hanc abstinentiam non esse de præcepto, sed de æquitate, & consilio, non tamen est audienda. Quia licet adhibeatur verbum *Admonemus*, quia tamen subditur, quod qui desiderat esse particeps Christianæ religionis, debet in tali die abstinere à carnibus, admonitio cadit supra hoc non supra abstinentiam, vnde est admonitio, qua admonemur non de abstinentia, sed de ipso præcepto. Cum enim non sit particeps Christianæ religionis, qui comedit carnes, procul dubio non seruat ea, cum qua conseruatur christiana religio, atque adeo mortaliter peccat; Et hic est communis sensus: & ita tradunt Syluester *verbo* Ieiunium *q. 10. num 28.* Azor. *par. 1. lib. 7. cap. 15. q. 2.* ver. *Ex his omnibus.* Syluius 2. 2. *q. 147. ar. 5. quæsito 5.* Facundez *præcep. 4. lib. 1. cap. 6. num. 4.* Palud. *in 4. Dist. 15. q. 4. ar. 4.* Villalobos *par. 1. sum. tract. 23. difficul. 2. num 5.*

4 Est tamen aduertendum, quod Paludan. *concluf. 2. citati ar.* docet. In Gallia à die Natalis Domini vsque ad Purificationem inclusiuè obtinuisse consuetudinem, vt carnes licitæ sint: quod nescio, an verum sit. Similiter etiam in quibusdam prouincijs Hispaniæ præsertim in Castella in omnibus sabbatis, exceptis sabbatis quadragesimæ, quattuor temporum, & quando in ijs incidit aliqua vigilia Sanctorum, licita sunt ex consuetudine intestina animalium, & eorumdem extremi-

tates,

tates, vt capita, & pedes, vt notant Doctores Hispani agentes de hac re, præsertim Facundez *præcepto* 4. *lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 4.

5 Quæres, an si in sabbato incidat Festum aliquod ex solemnioribus, liceat tunc vesci carnibus. Resp. licere ex citato Cap. *Quia dies* De *consecrat. Dist.* 5. nam ibi dicitur; *Sabbato abstinendum à carnibus, nisi eo die maior festiuitas interueniat.* Sed praxis hoc ad Natalem Domini coarctauit.

An in aduentu sit ieiunandum. Decis. 177.

SVMMARIVM.

1 *Olim in Aduentu ieiunabatur: sed non constat, an ex præcepto.*
2 *His temporibus nulla adest obligatio ieiunandi in aduentu.*
3 *Excipiuntur Religiosi, qui ex suis statutis obligantur.*

OLIM in Aduentu ieiunabatur, vt desumitur ex *Can.* 6. Concil. *Matisconensis primi*, vbi dicitur, quod à Feria Sancti Martini vsque ad Natalem Domini, secunda, quarta, & sexta sabbati ieiunatur. ex Cap. *Consilium*. De *obseruatione ieiuniorum*, vbi dicitur, *Ieiunium etiam apud nos in Aduentu Domini agitur*. Et proinde quidam putant, Hoc ieiunium fuisse de præcepto, vt præsertim Facundez *præcepto* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 9. Sed, vt benè aduertit Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 5. *quæsito* 7. *§. An hoc ieiunium*. non constat, an fuerit de præcepto; neque ex vlla auctoritate præsertim allatis colligitur præceptum, sed tantum, quod ieiunaretur, quod fieri potuit ratione consilij, & deuotionis.

2 His tamen temporibus non adest obligatio aliqua ieiunandi in Aduentu, vt constat ex Praxi, & tradunt communiter Doctores, præsertim Gabriel. *in* 4. *dist.* 16 *q.* 3. *ar.* 1. *not.* 2. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *c.* 16. *q.* 3. Syluius, & Facundez *locis citatis in num. præced.* Pilliucius *tract.* 27. *par.* 3 *c.* 5. *num.* 102. Tabiena *verbo* Ieiunium. *q.* 10. *num.* 11. Sylueſter *num.* 5. *in fine*. Tamburin. *tom.* 2. *de iure Abbat. disp.* 12. *q.* 2. *num.* 3. in vlt. edit.

3 Excipiendi tamen sunt Religiosi illi, qui ex suis Constitutionibus, & Statutis tenentur ieiunare. nam tenentur iuxta formam propriæ obligationis. Hæc tamen obligatio non est ab Ecclesia imposita, licet approbata, sed ab ipsa religione. Et est aduertendum, vt notat Tamburin. modo citatus, quod, secluſa obligatione regulæ, non tenentur Regulares ad tale ieiunium ratione consuetudinis, quia non est consuetudo seruata ab ipsis ex animo se obligandi, sed ex deuotione.

An pro aliquo tempore prohibeatur ieiunium. Decis. 178.

SVMMARIVM.

1 *Cur ieiunium prohibitum fuerit in die Dominico, & sabbato.*
2 *In iure canonico non admittitur ieiunium pro tempore Paschali, nec in Dominicis, nec in die Natalis Domini.*
3 *Quanda peccet ieiunans in prædictis diebus.*
4 *Ob exercitium virtutis licet ieiunare in quocunque die.*
5 *Quomodo id accipi debeat.*

ECCLESIA olim ab initio prohibuit ieiunare in die Dominico, & in sabbato, vt habetur ex *Constitution. Apostol. apud* D. Clement. *lib.* 5. *c.* 19. *in fine*. ex D. Ignat. *Epist. ad Philippenses. in fine*: ex Can. 66. *Apostol.* vbi dicitur, *Si quis Clericus inuentus fuerit die Dominico ieiunare, vel sabbato, præterquam vno solo, deponatur. Si autem laicus, segregetur.* & in die Dominico prohibetur etiam in synodo Grangena *can.* 18. his verbis; *Si quis propter eam, quæ existimatur exercitationem, in Dominico ieiunet, sit anathema*. Hæc autem prohibitio fuit facta in detestationem hæreticorum, qui ex varijs erroribus ducti, docebant in his diebus ieiunandum.

2 In iure aut Canonico non admittuntur ieiunia toto tempore Paschali, vt ha-

habetur ex Cap. *Post Pascha* & Cap. *Scire debet.* Dist. 76. & ex Cap. *Consilium.* De *obseruatione ieiunior.* Item in Dominicis diebus neque ieiunium admittitur ex Cap. *Ieiunium.* De *consecrat. Dist.* 3. Neque in die Natalis Domini ex Cap. *fin.* De *obseruatione ieiuniorum*.

3 Ex quibus colligitur, quod, si quis his diebus, aut in contemptum institutionis Ecclesiasticæ, aut ex aliquo errore, siue superstitione ieiunaret, peccaret grauiter, vt notant Doctores citandi, siquidem vel exerceret per talem actum superstitionem, vel protestaretur errorem, vel in re graui contemneret Ecclesiam. aut etiam, si ex quadam singularitate, vt notant Valent. *tom.* 3. *disp.* 9. *q.* 2. *punc.* 4. *dub.* 2. Sanchez *lib.* 2. *sum. cap* 37. *num.* 13. qui tamen vult, esse solum veniale. Ghetius. *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium. *cap.* 3. *num.* 2. ver. *Circa primum*.

4 Ex deuotione tamen, & ob exercitium virtutis licet in quocunque die ieiunare ex Cap. *Post Pascha*, & cap. *Vtinam.* Dist. 76. habetur enim hoc posteriori loco. *Vtinam omni tempore ieiunare possimus, quod in Actibus Apostolorum diebus Pentecostes, & die Dominico Apostolum Paulum, & cum eo credentes fecisse legimus.* Et tradunt communiter Doctores. D. Th. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 5. *ad* 3. Caiet. *ibid.* Io. Medina C. *de ieiunio q.* 10. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 27. Valent. *tom.* 3 *disp.* 9. *q.* 2. *punc.* 4. ver. *Secundum dubium est.* Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 5. *quæsito* 8. Sylvester *verbo* Ieiunium. *num.* 6. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 5. *num.* 103. Ledesma 2 *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 4. Palat. *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. *immediate ante* 6. *concluf.* Sanchez *lib.* 2. *sum. cap.* 37. *num.* 17. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 18. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium. *cap.* 3. *num.* 2. ver. *Circa primam.* Tamburin. *De iure Abbat. tom.* 2. *disp.* 12. *q.* 1. *num.* 4. *in vlt. editione.* Reginal. *tom* 1. *praxis fori pœnit. lib.* 4. *cap.* 12. *n.* 138. Lessius *lib.* 4. *de iust., & iure cap.* 2. *dub.* 9. *num.* 67. ver. *Respondeo*. D. Antonin. *par.* 2. *tit.* 6. *cap.* 2. *§.* 1. *in fine.* Abulensis *q.* 162. *in cap.* 6. *Matth.* Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 2. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 5. *num.* 3. ver. *Respondeo*. Sà *verbo* Ieiunium, *num* 7. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 16. *q.* 7. & 8. Angles *in Florib. q.* 4. *de ieiunio difficul.* 3. Bellar. *tom.* 3. *controuer.* 3. *lib.* 7. *cap.* 23. Laiman. *lib* 4. *theol. mor. tract.* 8. *cap.* 2. *num.* 9. Et ratio est, quia ieiunium est opus virtutis: opus autem virtutis semper est bonum, & licitum, nisi vitietur ex appositione mali finis.

5 Hoc tamen debet ita intelligi, vt non suscipiatur ieiunium contra consuetudinem Ecclesiæ, vt in die Dominico, quia hoc ipso, quod est contra talem consuetudinem, quæ pro lege habenda est, fit irrationabile, cum sit contra rationabilẽ consuetudinem. Et ita docet D. Th. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 5. *ad* 3. cum D. Aug. *Epist.* 86. *post init.*

An Episcopus possit transferre de vno die in alium ieiunium à iure communi indictum. Decis. 179.

SVMMARIVM.

1 *Decreta superioris non reliquuntur dispositioni inferioris.*

2 *Episcopus ex iusta causa potest transferre in alium diem ieiunium iuris communis.*

3 *Episcopus, vt executor iuris communis, potest mutare in executione circumstantias.*

4 *Qui habent iura Episcopalia possunt transferre in alium diem ieiunium iuris communis.*

5 *Prælati Regulares id quoque possunt pro suis subditis.*

6 *Hæc translatio fieri potest pro vno tantum loco, aut Ecclesia.*

1 VIDETVR negatiuè respondendum, quia inferior non potest mutare legem superioris, nec quæ sunt determinata à superiore relinquuntur dispositioni inferioris, & proinde ieiunium determinatum pro certa die à Pontifice non poterit mutari ab Episcopo per translationem in alium diem.

2 Tenendum tamen est, quod Episcopus possit transferre huiusmodi ieiunia in alium diem, dummodo id fiat ex rationabili causa. Ita docent Innocent. *in Rubrica* De *obseruatione ieiuniorum*. Panorm. *ibid.* Caiet. *in sum. verbo* Ieiunium *cap.* 3. *in fine.* Sylvester *q.* 7. *init.* Angles *in Florib. q.* 4. *de ieiunio, difficul.* 3. *dub.* 1. Armilla *verbo* Ieiunium. *num.* 6. Nauar. *c.* 21.

Ma-

Manual. num. 11. Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. ver. *Quartum quando.* Gordonius *lib.* 6. *Theol. mor. q.* 18. *cap.* 7. *init.* Gabriel *in* 4. *Dist.* 15. *ar.* 3. *dub* 2. Homobonus de Bonis. *par.* 2. *Exam. Eccles. tract.* 8. *cap.* 7. *q.* 23. ver. *Ad tertiam quæstionem.* Trullench *lib.* 3 *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 21. Bizozerus *in sum. par.* 4. *de* 3 *præcep. Decal. c. vlt. memb. vlt. num.* 14. Naldus *num.* 7. Reginal. *tom.* 1. *praxis fori pœnit. lib.* 4. *cap.* 17. *num.* 224. Laiman. *lib.* 4. *tract.* 8. *cap* 3 *num* 9. Bonacina *disp. vlt. de præcep Eccles. q.* 1 *punc. vlt. num.* 19. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 18. *q.* 5 Facundez *præcep.* 4 *Eccles. lib.* 1 *cap* 9. *num* 4. & passim Canonistæ *in Cap. Consilium.* De *obseruat. ieiunior.* Io. Andreas, Butrius, Hostiensis. Et desumitur argumentum ex dicto cap. *Consilium.* De *obseruatione ieiuniorum*, vbi ieiunium incidens in Dominica anticipatur in sabbato, & ex *Constitut.* Leonis X. & Vrbani VIII. de qua supra *Decis.* 172. vbi ieiunium vigiliæ S. Io. Baptistæ incidens in Festo corporis Christi, anticipatur in feria quarta antecedenti.

3 Ratio autem est, quia licet, quæ statuuntur in iure canonico, non relinquantur dispositioni Episcopi, committitur tamen ipsi executio ipsorum, vnde in exequendo debet prudenter procedere, & proinde executio est commissa eiusdem prudentiæ, per quam debet ipsam dirigere, & ideo licet non possit non exequi, quæ statuuntur in iure canonico, quando sunt exequenda, potest tamen mutare aliquam circumstantiam concernentem executionem, quando ita exigit prudentia, & proinde exequi in vno tempore, quod esset in alio exequendum. Quod præsertim habet locum, quando talis mutatio circumstantiæ est conformis iuri canonico, vt in casu nostro de translatione ieiunij in alium diem ex rationabili causa. Hoc enim præstat ipsum ius canonicum Cap. *Consil.* De *obseruat. ieiunior.* Neque admittit ieiunia in tempore lætitiæ, vt in tempore Paschali. Cap. *Scire debet.* Dist. 76. Neque in Dominicis diebus Cap. *Ieiunium.* De *consecrat.* Dist 3.

4 Ex his autem deducitur; quod omnes Abbates, & quicunque alij, qui exercent iura episcopalia; ita vt exempti sint à iurisdictione Episcopi, possint transferre ieiunia indicta à iure communi de vno die in alium diem. Cum enim habeant iurisdictionem fori ecclesiastici in hoc æquiparantur Episcopis: & pertinet ad ipsos dirigere illam ecclesiam, cui præsunt, & oues sibi commissas.

5 Deducitur etiam. Quod prælati Regulares habeant eamdem auctoritatem respectu suorum subditorum: exercent enim respectu ipsorum iura quasi Episcopalia, & sunt executores iuris canonici respectu eorumdem; & proinde tanquam ordinarij ipsorum possunt quò ad hoc, quicquid potest Episcopus respectu suorum subditorum.

6 Tertio colligitur. vt notat etiam Caiet. & Syluius *supracitati.* Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2 *dub.* 5. *num.* 19. quod si in aliqua ecclesia speciali, aut loco alicuius diocesis contingat celebrari aliquod festum solemne, vt esset festum titularis, aut patroni, & eodem die incidat ieiunium indictum à iure communi, poterit pro ijs, qui sunt de illo loco, vel de illa ecclesia, transferre ieiunium in alium diem, quia militat eadem ratio, ob quam potest transferri. Neque obstat, quod causa non sit vniuersalis, quia sicuti lex non requirit causam vniuersalem, vt fieri possit dispensatio, sed tantum in ijs, cum quibus dispensatur, ita nec vt fiat immutatio in executione legis quò ad aliquam circumstantiam, requiritur quod causa sit vniuersalis, sed sufficit, si habeat locum in ijs, pro quibus fit immutatio.

An, quando ieiunium vigiliæ Festi S. Matthiæ Apostoli incidit in duobus vltimis diebus Bacchanalium, possit ab Episcopo in alium diem transferri. Decis. 180.

SVMMARIVM.

1 *Causa, cur ieiunium vigiliæ S. Matthiæ Apostoli incidens in duobus diebus vltimis Bacchanalium, possit in alium diem transferri.*
2 *Potest Episcopus tale ieiunium in alium diem transferre, & vtiliter gerit negocium Ecclesiæ.*
3 *Non omnia, de quibus Pontifex non decernit, tacitè reprobat, præsertim si per alium fieri possint.*

1 VIDETVR negatiuè respondendum, nam causa, ob quam posset transferri, esset, quia in illis diebus solet à plurimis violari, cum non possint adduci, vt duobus vltimis diebus, quibus carnes comeduntur, proximè ante quadragesimam, ab ipsis abstineant. Hæc autem causa est præuisa à Summo Pontifice, nec tamen instituit talem translationem; vnde tacitè videtur illam nolle.

2 Mihi tamen probabile videtur; quod possit Episcopus transferre in alium diem huiusmodi ieiunium. Et ita sentiunt Laiman *lib. 4. Theol. mor. tract. 8. cap. 3. num. 9.* Diana *par. 3. tract 6. Resol. 66.* Adest enim causa valde rationabilis pro tali translatione, vt nimirum vitentur tot peccata, quot committuntur in violatione ieiunij: & Episcopus transferens, vtiliter gerit negocium Ecclesiæ. Vnde cum nemo præsumatur nolle propriam vtilitatem procurari, imo rationabiliter præsumatur, quod velit, adest sufficiens fundamentum interpretandi voluntatem ecclesiæ, quod approbet huiusmodi translationem.

3 Neque obstat, quod *num.* 1. opponitur, quia licet Summus Pontifex nihil decreuerit de hac translatione, non tamen sequitur, quod tacitè illam reprobet, sed potius, quod relinquat hoc curæ Ordinariorum. Scit enim, eos esse executores iuris communis, & proinde finit, quod ipsi prudenter disponant executionem, & prout cognoscunt concernere ad vtilitatem Ecclesiæ. Non enim censeri potest reprobatum ab ipso, quod per alios fieri potest.

An Prælati Regulares in Curia Romana possint pro suis subditis transferre ieiunium iuris communis de vno in alium diem. Decis. 181.

SVMMARIVM.

1 *Præsumitur, quod Pontifex nolit in sua præsentia exerceri iurisdictionem circa ea, quæ sunt iuris communis, vt in num 3.*
2 *Prælat. Regulares etiam in Curia Romana possunt transferre ieiunia de vno in alium diem.*
3 *Executor iuris communis habet illam facultatem, quæ est necessaria pro prudenti executione.*
4 *Pontifex non censetur præsens Monasterijs Curiæ Romanæ.*

1 NEGATIVA pars probari potest, quia, cum sint in præsentia Summi Pontificis, non videntur, posse aliquid immutare circa ea, quæ sunt iuris communis, nam non potest præsumi tacitus consensus, cum possit adiri ipse, aut qui eius vicibus funguntur; nec quod approbet, quod quisquã iurisdictionem sibi assumat in ijs, quæ sunt iuris communis.

2 Ex alio tamen capite videtur dicendum, quod adhuc possunt, dum sunt in curia Romana, transferre ieiunium de vno in alium diem. Quia licet ius commune sit ius publicum, executio tamen ipsius apud monasteria priuato modo fit, & adhuc Prælatus regularis est executor iuris communis in proprio monasterio: vnde punit transgressores ipsius: & potest etiam aliquando dispensare in ipso ex iu-

sta

sta causa, vt in casu ipso ieiunij. Quare cum adhuc in curia Romana sit ipsi commissa quo ad proprios subditos executio iuris communis poterit iuxta exigentiam prudentiæ dirigere executionem, atque adeo ex rationabili causa transferre ieiunium de vno in alium diem.

3 Hinc patet, quid responderi possit ad id, quod pro opposita parte allatum est *num.* 1. Falsum est enim, quod non possit præsumi tacitus consensus Pontificis; quia eo ipso, quod alicui est commissa executio alicuius legis, præsumitur concessum totum illud arbitrium, & tota illa facultas, quæ requiritur, ad prudenter exequendum: atque adeo facultas immutandi circumstantias executionis, quando prudentia exigit immutari, vt in casu nostro. Solum debet Pontifex præsumi inuitus, quod quisquam iurisdictionem sibi assumat publicam in ijs, quæ sunt iuris communis, & quæ sibi non competat in virtute executionis talis iuris eidem commissæ.

4 Addi etiam posset, quod Pontifex non censetur præsens Monasterijs, quæ sunt in curia Romana. Nam adhuc huiusmodi monasteria viuunt suis specialibus legibus, & constitutionibus, & adhuc exempta sunt extra regimen speciale, quo regitur Ciuitas Romæ, & solum illi subiecta vt vniuersali pastori, atque adeo in ordine solum ad vniuersale regimen. Et proinde cum non sit præsens aliquo speciali regimine, censetur, ac si esset absens: quia in hoc casu præsentia considerari debet habita ratione regiminis, cum sit præsentia iurisdictionalis.

An accedentes ad locum, pro quo ieiunium est translatum in alium diem, gaudeant beneficio translationis. Decis. 182.

SVMMARIVM.

1 *Accedentes ad locum, in quo ieiunium est translatum, gaudent beneficio translationis, si communicent in causa, ob quam est facta.*
2 *Priuilegium loci extenditur ab omnes de loco.*
3 *Recedentes à loco translationis, an teneantur amplius ad ieiunium.*
4 *Accedentes ad locum, vbi ieiunium est impletum, non tenentur amplius ad ipsum, etiam si non impleuerint.*
5 *Inuitatus ab ijs, pro quibus ieiunium est translatum, non tenetur ieiunare.*

1 RESP. gaudere beneficio translationis, dummodo tamen accedant formali modo, hoc est cum communicatione in illa causa, pro quo facta est translatio. Vnde quando intuitu lætitia, qua debet celebrari aliquod festum in certo loco, aliquis accedit ad illum locum, vt cum alijs celebret festum, gaudebit beneficio translationis ieiunij: secus autem, si accedat ob alium finem, & non communicaret in celebratione festi, quia tunc non censeretur de illo loco formaliter, prout ipsi conceditur translatio ieiunij.

2 Hæc Decisio fundatur in eo, quod priuilegium transferendi ieiunium in alium diem, non est concessum intuitu personæ, sed intuitu loci, quia videlicet conceditur ob causam, quæ militat in tali loco, nempe ob celebritatem festi: & proinde se extendit ad omnes, qui sunt de tali loco. Quia autem priuilegium locale sequitur locum, & conuenit omnibus, qui sunt de loco, ideo tale priuilegium debet extendi ad omnes, qui fiunt de tali loco vt priuilegiatus est, nam tunc, sicut trahunt ad se locum vt priuilegiatum, ita etiam trahunt priuilegium.

3 An autem teneantur alio die ieiunare, si recedant ab illo loco, & redeant ad locum,

cum, in quo ieiunium translatum fuit. Resp. negatiuè, quia iam illud ieiunium non amplius ipsos obligat, nam translatio non est facta intuitu personæ, sed intuitu loci. & proinde cum non maneant in loco, pro quo translatum est, nec etiam obligatio, quæ translata est in alium diem pro ijs, qui sunt de tali loco, consequitur ipsos, & cum illam non reperiant in loco, apud quem degunt, eximuntur. Vnde est eadem ratio de ipsis, ac de ijs, qui accedunt ad locum, in quo ieiunium est iam completum, qui non
4 tenentur adimplere, licet antea non compleuerint, quod etiam contingit in diebus Festis, vt docent Abbas *in Cap. A nobis. 1. num. 11.* De *sentent. Excommunicat.* Felin. *ibid. num. 6.* Couarru. *lib. 4. Variar. cap. 20. num. 8.* Philiar *tom. 1. De officio sacer. par. 2. lib 3. cap. 32. §. Est vero notandum.* Lopez *1. par. Instruc. cap. 52 §. Vnaquæque ciuitas.* Maior *in 4. dist. 15. q. 5.* Ledesma *2. par. 4. q. 15. ar. 4. dub. 2.* ver. *Sequitur ex dictis.* Henriquez *lib. 7. sum. cap. 13. num. 8.* Sanchez *lib. 3. de Matrim. cap. 18. num. 18.* Suarez *tom 1. de Relig. lib. 2. de diebus festis cap 13. num 3.* Facundez *præcepto 1. Eccles. lib. 1. cap. 7. num. 3.* Bossius *sect. 4. de iubileo. Casu 18. num. 39.* & alij plures, qui citantur ab ijsdem Doctoribus. Et ratio clara est, quia nemo subditur legi, etiam si sit de iure communi, nisi quatenus hic, & nunc obligat; præceptum autem ieiunij non obligat tali die in tali loco.

5 Ex dictis colligitur, eum, qui inuitatur ad prandium ab ijs, pro quibus ieiunium est translatum in alium diem ob festum solemne, quod in ipsorum Ecclesia peragitur, non teneri ad ieiunium. Ratio est, quia communicat cum ijsdem in lætitia, & celebratione solemnitatis, & proinde debet gaudere priuilegio. Atque si amplius cum ipsis non commoretur, non tenebitur amplius ad ieiunium, si sit dilatum ad aliquem ex sequentibus diebus, quia talis translatio non est facta extra illum locũ.

* * *

An Regulares ratione itineris possint transferre ieiunium in alium diem. Decis. 183.

SVMMARIVM.

1 *Regulares ratione itineris possunt transferre ieiunium in alium diem.*
2 *Communicatio priuilegiorum facit, vt priuilegia censeantur immediate concessa.*

1 RESP. Minores de obseruantia posse transferre, etiam si sit ieiunium iuris communis ex priuilegio Leonis X. vt refertur in Compendio *priuilegiorum eorumdem Minorum.* verbo *Itinerantes.* & notat Sorbus *in compendio priuilegiorum Mendicantium Tit.* Ieiunium. *num. 4.* Et proinde omnes Religiosi, qui habent communicationem priuilegiorum fruuntur dicto priuilegio, vt notat etiam Peregrinus noster *in compendio priuilegiorum. Tit.* Ieiunium §. 3.

2 Sed dubitari potest, an cæteri Regulares gaudeant dicto priuilegio, nam non militat in ipsis ratio, ob quam concessum est Minoribus de Obseruantia: est enim concessum, quia pedestres iter agũt. At hoc non obstat, quia concessio communicationis priuilegiorum facit, quod singula priuilegia censeantur concessa illi, cui fit talis communicatio, & ideo non requiritur in ipso, quod militet eadem ratio, quæ militabat, quando primo fuit concessum, quia hoc non requiritur in communicatione, sed cum absolutè concedatur communicatio, absolutè etiam, & independenter à quacunque ratione concessa intelliguntur priuilegia.

An

An non ieiunans die præscripto teneatur amplius ieiunare. Decis. 184.

SVMMARIVM.

1 *Qui non ieiunat die præscripto, non tenetur amplius ieiunare.*
2 *Ieiunium præscriptum pro certo die est onus diei, quod transit cum ipso.*
3 *Dominica non habet annexum onus ieiunij, sed sabbatum pro ipsa.*
4 *Quando ieiunium non est annexum diei determinato, onus ieiunandi non transit cum die.*
5 *Obligatio adimplendi aliquid intra certum tempus, non transit elapso termino.*

1 RESP. non teneri alio die ieiunare; quod tamen debet intelligi, quando ieiunium est affixum diei determinato. Et ita docent Palud *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4. *ar.* 5. *circa finem*. Syluester *verbo* Ieiunium. *q.* 8. *num.* 22. Angelus *num.* 21. Tabiena *num.* 14. Rosel. *n.* 24. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 20. *q.* 5. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 27. Lessius *lib.* 4. *cap.* 2. *dub.* 3 *num.* 18. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 5. *num.* 84. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 6. *num.* 3. ver. *Respondeo. neque teneri.* Reginal. *lib.* 4. *praxis fori pœnit. cap.* 14. *dub.* 12. *num.* 188. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1 *cap.* 10. *nu.* 5. Abbas *in cap.* 1. De *obseruat. ieiunior.* Angles *in Florib. q.* 4. *de ieiunio difficul.* 2. *dub.* 1. *propos.* 2. Lublinus *in sum. verbo* Ieiunium *num.* 13. Ghilinus *eodem verbo. num.* 3. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 6.

2 Ratio autem Decisionis est, quia tunc ieiunium, cum sit statutum pro certo die, est onus diei: vnde sequitur diem, & transit cum ipso: vt est etiam onus audiendi missam in die festo: onus recitandi horas canonicas, & alia huiusmodi.

3 Nec obstat. Cap. *Ex parte. De obseruat. ieiunior.* vbi statuitur, quod ieiunium incidens in die Dominico, celebretur sabbato antecedenti. Nam hoc ideo non est statutum, quia ieiunium non sit onus diei; sed quia, quando esset annexum diei Dominico, lætitiæ festi non congruit, quod in illo die celebretur, & proinde annectitur antecedenti diei. Quare ex incapacitate diei Dominici fit onus sabbati iuxta Constitutionem canonicam: vnde transit etiam cum sabbato.

4 Quando autem ieiunium non est annexum diei determinato, tunc onus ipsius non transit cum ipso die, sed transfertur ad sequentes, quod etiam est verum, quando præfigitur terminus, infra quem est ieiunandum, quia tunc talis terminus non præfigitur, vt onus ieiunandi alligetur tempori, quod illo termino clauditur, sed ne vltra ipsum differatur; vnde si differatur, committitur peccatum, non tamen

5 cessat obligatio: vnde si quis voueat semel ieiunare infra mensem, & non ieiunet, non liberatur obligatione ieiunandi, nam duplex obligatio continetur in illo voto, nempe ieiunandi, & ieiunandi intra tale tempus. Sic etiam, qui tenetur soluere intra tale tempus, si non soluat, non liberatur obligatione soluendi. vt in *l. Celsus. §. Sed ipse. ff.* De *receptis arbitris.* ibi enim dicitur. *Si cui præcipiatur, vt soluat intra Calendas Ianuarias, & non soluit, debet deinde soluere: quia duo mandata in vno continentur, nimirum vt soluat, & soluat intra Calendas Ianuarias.* Et simila habentur in Cap. *Cum dilecti.* De *dolo, & contumacia.*

DE OBLIGATIONE IEIVNANDI ET EXEMPTIONE AB IPSA RATIONE LOCI.

An regulares teneantur ad ieiunia loci, quæ ex consuetudine obligant. Decis. 185.

SVMMARIVM.

1 *Regulares non tenentur ad ieiunia locorũ, quæ obligant ex consuetudine.*
2 *Quos obliget consuetudo.*
3 *Cur consuetudo sæcularium non se extendat ad Regulares.*
4 *Regulares non tenentur ad ieiunia, quæ ex consuetudine obligant clericos sæculares.*
5 *Clerici sæculares non obligantur ad ieiunia, quæ ex consuetudine obligant laicos.*
6 *Cur consuetudo inducta à laicis cum consensu Episcopi non obliget Clericos sæculares.*
7 *Laici non obligantur ad ieiunia Regularium, nec Clericorum sæcularium.*
8 *Moniales non tenentur ad ieiunia, ad quæ laici, & Clerici sæculares tenentur ex consuetudine.*

1 NEGATIVAM sententiam certam puto, & eam tradunt omnes communiter Palud. *in 4. dist. 15. q. 4 ar. 3* Rosella *verbo*. Ieiunium *num.* 16. Sylvester *ibid. q. 2. num. 7.* D. Antonin. *par. 2. tit. 6. cap. 2. §. 6.* Azor. 1 *par. lib. 7. cap. 19. q. 2.* Medina C. *De ieiunio. q. 10. initio*. Ledesma 2. *par. 4. q. 17. ar. 3.* ver. *Tertio dico*. Angles *in Florib. q. 4. de ieiunio. difficul. 2.* ver. *Hinc consuetudo sæcularium*. Reginal. *tom. 1. praxis fori pœnit. lib. 4. num. 135.* Bonacina *tom. 2. disp. vlt. de præceptis Eccles. q. 1. punc. 6. n. 5.* Sanchez *lib. 5. consil. moral. cap. 1. dub. 3. num. 1.* Rodriquez *par. 4. sum. cap. 110. n. 4.* Bossius *sect. 4. de iubileo Casu 18. num. 32.* Vega *par. 1. sum. cap. 14. de ieiunio. Casu 11.* Trullench *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 5. n. 2. & dub. 6. num. 7.* Tamburin. *De iure Abbatum tom. 2. disp. 12. q. 3. num. 2.* in vlt. editione. Lezana *verbo* Ieiunium *num. 7.* Villalob. *par. 1. sum. tract. 23. difficul. 5. num. 5.* Facundez *præcepto 4. Eccles. lib. 1. cap. 7. num. 2. & 3.* Bordonus *in Resolut. Varijs Resolut. 18. num. 5.* Hieronim. Rodriquez *in Compen. Reg. quæst. Resol. 75. n. 18.*

2 Ratio est. Quia consuetudo non potest obligare, nisi communitatem, à qua introducitur, quia obligatio non aliunde provenit, nisi ex animo se obligandi; consuetudo autem inducta à sæcularibus cum animo se obligandi non provenit à religiosis, quia Religiosi non communicant cum sęcularibus, vnde dicuntur mortui mundo, & proinde non faciunt cum ipsis vnam aliquam communitatem.

3 Deinde consuetudo obligat in quantũ habet vim legis Cap. *Consuetudo. Dist. 1.* & proinde obligat eos solum, ad quos vis legis se potest extendere: vis autem legis sæcularis non potest se extendere ad Regula-

gulares, quia sicuti non subijciuntur potestati sæculari, ita nec legibus ipsius, & ideo nec etiam consuetudine sæcularium obligari possunt.

4 Atque ob eamdem rationem, vt notant Doctores citati *num.* 1. nec etiam Regulares obligantur ad ieiunia, ad quæ ex consuetudine obligantur Clerici sæculares. Neque enim faciunt cum ipsis vnam, & eamdem communitatem, sed diuersam, quia sunt exempti à iurisdictione Episcopi, & ideo non congregantur sub ipso tanquam sub capite vna cum Clericis sæcularibus, atque adeo consuetudo clericorum non est simul consuetudo Regularium, & ideo ipsos non obligat.

5 Rursus. Nec clerici sæculares obligantur ad ieiunia, ad quæ laici ex consuetudine obligantur, quia cum sint in diuerso ordine, non constituunt vna cum laicis eamdem communitatem, sed habent viuere secundum diuersas leges. Et cum non subdantur potestati laicali, nec etiam subdi possunt consuetudinibus proprijs ipsorum.

6 Nec obstat, quod, cum talis consuetudo sit in ordine ad spiritualia, inducatur à laicis, vt subduntur Episcopo, & proinde habeat vim etiam ab auctoritate Episcopi, quæ se extendit etiam ad clericos. Nam Episcopus consentit in talem consuetudinem solum vt prouenientem à laicis potentibus se obligare, & non potentibus obligare clericos, & ideo ad hos non se extendit obligatio.

7 Similiter, vt notant ijdem Doctores, nec laici obligantur ad ieiunia Clericorum, aut Regularium, ad quæ ex consuetudine obligantur, quia sicut non faciunt vnicam communitatem, ita nec communicant in consuetudinibus.

8 Denique neque Moniales tenentur ad ieiunia, quæ ex consuetudine obligant Laicos, & Clericos, quia licet simul cum ipsis vniantur sub Episcopo tanquam capite, vniuntur tamen secundum propriam Regulam, atque adeo vt faciunt distinctam communitatem à Laicis, & Clericis: Vnde quando consentit in consuetudinẽ ipsorum, non consentit vt caput Monialium, nec vt iurisdictio ipsius se extendit ad ipsas. & proinde non refundit obligationem consuetudinis in Moniales.

An, quando consuetudo loci est vniuersalis, obligentur etiam Religiosi ad ieiunia loci. Decis. 186.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo loci, quando est vniuersalis, obligat Religiosos ad ieiunia secundum aliquos.*
2 *Non obligat.*
3 *Quando ad consuetudinem non concurrunt omnes Regulares, non obligat non concurrentes.*
4 *Cur neque obliget concurrentes, etiam si omnes concurrant.*
5 *Superiores locales Regularium non possunt dare vim consuetudini, & quare.*
6 *Regulares non tenentur ad ieiunia prouinciæ ex consuetudine.*
7 *Quomodo comprobatio det vim consuetudini.*
8 *An Regulares teneantur seruare Festa, quæ sunt de consuetudine.*

1 AFFIRMATIVE resp. Azor. 1. *par. lib.* 7. *cap.* 19. *q.* 2. Reginal. *tom.* 1. *praxis fori pœnit. lib.* 4. *n.* 135. Bonacina *tom.* 2. *disp. vlt. de præceptis Eccles. q.* 1. *punc.* 6. *num.* 5. Hieronimus Rodriquez *in compend. quæst. Regul. Resol.* 75. *num.* 18. Villalob. *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul* 5. *num.* 6. Facundez *præcepto* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 7. Portel *in Dub. Regular. verbo* Festi Dies *in Addit. num.* 4. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio. Resol.* 36. *in fine* Rodriquez *par.* 4 *sum. cap.* 110. *num.* 4. Ghilinus *verbo* Ieiunium. *num.* 25. Bossius *sect.* 4. *de iubileo. Casu* 18. *num.* 32. Peirinus *q.* 1. *de Prælato Relig. cap.* 8. *num.* 22. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 2. & *dub.* 6. *num.* 7. Tamburin. *tom.* 2. *de iure Abbat. disp.* 12. *quæst.* 3. *num.* 1. *in vltima editione*. Lezana *tom.* 1. *quæst. Regul. cap.* 11. *num.* 13. & *verbo* Ieiunium *num.* 7. Nouarius *in Lucerna Regular. verbo* Ieiunium. *num.* 2. & 3. Quia nimirum sunt ieiunia communia moribus omnium in illo loco degentium approbata, & Religiosi sunt membra talis populi, & participant de eius bonis. Vnde etiam dies festi alicuius loci, qui omnium

consuetudine coluntur, seruantur etiam à Regularibus.

2 At nouissimè Bordonus negatiuam sententiam tradit *in suis Consilijs Regul. Resol.*18. *num.*5. Quia consuetudo non est maioris efficaciæ, quam sit lex Concilij, & Synodi Ordinariorum; vnde si talis lex, etiam secundum præfatos Doctores, non obligat Religiosos; nec etiam obligabit consuetudo.

3 Hanc sententiam, antequam eam reperissem apud Bordonum, pro certa habebam. nam possumus hanc consuetudinem dupliciter considerare. primo quidem, si Religiosi ad eam non concurrant, aut si aliqui concurrant, non concurrant autem cœteri. Et tunc certum puto, quod qui non concurrunt ad talem consuetudinem, nec etiam possint ab ipsa obligari. Qui enim non habent potestatem condendi leges, nec etiam possunt inducere consuetudinem, vt optime notant. Bar. *Consil.*136. Alex. *Consil.* 173. *num.*12. Rolan. *Consil.*5.*num.*74.*lib.*1.dicens, hanc esse communē opinionem. Tiraquel. *tract. de Primogen. q.*16. *num.*2. Ludouisius *Decis.*162.*num.*2. & ratio manifesta est, quia consuetudo non obligat, nisi habeat vim legis, nec potest participare vim legis, nisi à potestate factiua legis. In casu autem nostro communitas, etiam si cum ipsa coniungantur aliqui Regulares, non habet potestatem condēdi leges obligantes Regulares, qui non concurrunt ad consuetudinem, nam sunt omnino exempti à tota hac communitate, nec aliquo pacto subijciuntur potestati ipsius; vnde nec etiam potest dare vim consuetudini, vt ipsos obliget.

4 Si verò consideremus hanc consuetudinem tanquam eam, ad quam concurrunt etiam ipsi Regulares, neque adhuc habet vim ad ipsos obligandos ob eamdem rationem. Nam in tantum videtur obligare, in quantum ipsi quoque concurrunt ad consuetudinem; sed ex hoc, quod concurrant, non oritur in ipsis obligatio, nam non habent potestatem condendi leges pro sua communitate degente in tali loco, nam totum ius condendi leges apud Regulares est penes Capitulum Generale, aut ad summum apud Capitulum Prouinciale, non autem apud communitatem illius loci; Et ideo cum consuetudo non obliget, nisi acquirat vim legis, nec possit acquirere vim legis, nisi inducatur ab eo, qui habet potestatem condendi leges, consuetudo in casu nostro, licet inducta etiam à Regularibus, non obligabit ipsos. Et propterea in Decisionibus Moralib. *Decis.*415. *num.*4. dixi cum Abbate *in Cap. Cum tanto. num.*8. De *Consuetudinibus*, & alijs, quos ibi citaui. Communitatem mulierum non posse inducere consuetudinem obligantem, quia vt communitas imperfecta non habet potestatem condendi leges.

5 Quod si dicas. Ad hanc consuetudinem concurrere etiam Superiorem loci, qui habet potestatem obligandi subditos, & proinde etiam apud ipsos acquirere vim legis. Resp. Superiores locales non posse obligare subditos noua obligatione per modum legis, quia neque ipse habet potestatem condendi leges, sed tantum potest cogere ad satisfaciendum obligationi, ad quam tenentur ex regula, & ea de nouo imponere per modum præcepti, aut ordinis personalis, quæ sunt secundum exigentiam regulæ. Consuetudo autem non obligat, nisi acquirat vim legis, quam à tali superiore non potest acquirere.

6 Ex quibus deducitur, quod Regulares non tenentur ad ieiunia Prouinciæ, quando obligant ex generali consuetudine prouinciæ, etiam si consuetudo confirmata sit in Synodo prouinciali, quia non subduntur Constitutionibus Synodalibus vt infra dicemus. Militat enim eadem ratio, quia neque tota prouincia potest condere leges obligantes Regulares, cum non sint subiecti potestati ipsius, atque adeo nec dare vim consuetudini ad ipsos obligandos.

7 Vnde solutum manet, quod adducebatur pro prima sententia, quia licet consuetudo sit moribus omnium comprobata, non tamen potest obligare eos, ad quos non se extendit comprobatio secundum potestatem legislatiuam, quia comprobatio dat vim obligandi consuetudini, quatenus est comprobatio potestatis legislatiuæ. Vnde sicut Regulares non communicant in eadem potestate legislatiua cum communitate, ita nec etiam in comprobatione, quæ dat vim obligandi consuetudini. Quare nec sunt membra talis populi quò ad regimen particulare, sed solum prout simul cum ipsis communicant in corpore Ecclesiæ sub supremo capite Romano Pontifice. Participatio autem de bonis sæcularium non obligat Religiosos, vt teneantur seruare ipsorum consuetudines, sed ad summum, vt debeant ipsis inseruire in spiritualibus.

8 Nec est eadem ratio de Festis, nam Re-

Regulares tenentur seruare festa, non quia obligentur à consuetudine, sed quia Concil. Trident. præcipit *sess. 25. cap. 12. de Reformat. Reg.* Quod festa ab Episcopo indicta seruentur etiam à Regularibus; & quia, quæ obligant ex consuetudine, obligant cum consensu Episcopi, ideo ad hæc quoque tenentur Regulares. Quamuis dici posset, quod cum Concil. loquatur de Festis, quæ seruanda præcipiuntur ab Episcopis, non teneãtur Regulares ad ea, quæ sunt de consuetudine, quia non sunt propria præcepta ab Episcopo; cum enim decretum Concilij fit contrà exemptionẽ Regularium, strictè accipiendum est, tanquam odiosum iuxta regulam *Odia* De *regulis iuris in 6.*

An Moniales teneantur ad ieiunia loci, quæ ex consuetudine obligant, si consuetudo sit vniuersalis. Decis. 187.

SVMMARIVM.

1 *Moniales tenentur secundum aliquos ad ieiunia loci, quando obligant ex vniuersali consuetudine.*
2 *Non tenentur, quando non concurrunt ad talem consuetudinem.*
3 *Nec etiam, quando concurrunt.*
4 *Cur consensus Episcopi in consuetudinem nihil operetur pro Monialibus.*
5 *Generalis dispositio non comprehendit, quæ requirunt specialem dispositionem.*
6 *Quando regimen vniuersale Episcopi se extendat etiam ad Moniales.*

1 ADEST specialis difficultas de Monialibus, quia cum subijciantur Ordinario, videntur ligari consuetudine, in quam consentit Episcopus. Et quidem Doctores *Decis. præcedenti citati* pro prima opinione *nu. 1.* à fortiori affirmatiuè responderent, quia tanquam communicantes cum cæteris sub eodem Pastore, & capite, debent etiam communicare in obligatione generalis consuetudinis.

2 Sed negatiuam sententiam sustinendã puto. Nam, si Moniales non concurrant ad talem consuetudinem, non habet vim obligãdi ipsas, quia prouenit ab ijs, qui supra Moniales non habent potestatem legislatiuam, & proinde nec possunt tribuere consuetudini vim legis in ordine ad ipsas iuxta dicta Decis. *præced. num. 3.* sunt enim separatæ à cæteris, & constituunt specialem communitatem, quæ viuit secundum speciales regulas, & leges, & ideo non communicant cum cæteris in legibus.

3 Si vero ipsæ quoque concurrant ad consuetudinem, neque adhuc consuetudo acquirit vim ad ipsas obligandas, quia cum sint quædam communitas imperfecta, quæ non habet facultatem condendi leges, nec etiam possunt dare vim legis consuetudini. vt dixi in Decisionib. *Moral. Decis. 415.* & ideo quocunque tempore duret apud ipsas consuetudo, nunquam acquiret vim legis, quia solum acquirit, quando inducitur cum animo se obligandi ab habente potestate condendi legem.

4 Nec sufficit, quod Episcopus, qui potest leges statuere pro Monialibus, consentiat in talem consuetudinem in generali, ad quam concurrunt etiam ipsæmet Moniales, quia talis consensus in vniuersali nihil operatur pro Monialibus, nam, cum ipsæ sint communitas distincta à cæteris, & viuant secundum speciales leges, & regulas, debet Episcopus ipsis assistere in ordine ad speciale regimen iuxta exigentiam Regulæ ipsarum, & ideo, quæ facit in ordine ad Dioceſim secundum vniuersalem directionem, non se extendunt ad Moniales, quæ non subduntur ipsi in ordine ad talem directionem, sed in ordine ad specialem: vnde ex eo, quod consentiat in consuetudinem generalem Dioceſis, talis consensus, quia procedit ex generali directione, non autem ex speciali, secundum quam præest Monialibus, non dat vim consuetudini in ordine ad ipsas.

5 Quod etiam confir. Quia generalis dispositio non comprehendit ea, quæ requirunt specialem dispositionem, vt tradunt Glos. & Doctores *in cap. Inquisitionis.* De *hæreticis. in 6.* Dec. *in cap. Sedes, num. 8. in fine.* De *Rescriptis*, qui & alios citat, Roman. *Consil. 403. num. 59.* Cum ergo consensus superioris dans vim consuetudini sit quædam dispositio, consensus generalis Episcopi in consuetudinem generalem non comprehendet moniales, quia ratio-

ne

ne specialis regiminis requirunt specialē consensum. Quod præsertim verum est, quia cum sint specialis communitas distincta à cœteris, consuetudo cœterorum transiens ad ipsas, licet materialiter sit eadem consuetudo, formaliter tamen hoc est in ordine ad acquirendam vim obligandi, est diuersa, quia transit ad communitatem, quæ in suo regimine diuerso modo procedit.

6 Et si dicas. Quod moniales diriguntur ab Episcopo vniuersali regimine in ijs, quę conducunt ab bonum tam commune ipsis, quam cœteris. Resp. id esse verum, quando militat eadem ratio tam in ipsis, quam in cœteris. In casu autem nostro non militat eadem ratio, quia cum moniales habeant specialia ieiunia secundum propriam regulam, est habenda specialis ratio de ipsis, quando agitur de imponendo nouo ieiunio, non obstante, quod ipsæ seruent tale ieiunium ex deuotione; quia aliud est seruare ieiunium ex deuotione, aliud habere onus seruandi, quia deuotio non cogit nolentes, sicut cogit debitum seruandi.

An consuetudo loci quò ad ieiunia obliget Vniuersitates. Decis. 188.

SVMMARIVM.

1 *Vniuersitates constituunt speciale corpus viuile.*
2 *Consuetudo loci quò ad ieiunia non obligat Vniuersitates.*
3 *Vniuersitas est segregata à communitate ciuitatis.*
4 *Consuetudo loci non afficit, nisi qui ratione domicilij sunt de loco.*
5 *Scholares non acquirunt domicilium, vbi habitant ratione studiorum.*
6 *Etiam si consuetudo ieiunandi sit vniuersalis, non obligat vniuersitatem.*
7 *Non solum non obligat vniuersitatem quò ad scholares, sed neque etiam quò ad reliquos de vniuersitate.*
8 *Ciuis scholaris non obligatur ad ieiunia, ad quæ non obligatur vniuersitas.*
8 *Ciuis scholaris sequitur exemptionem vniuersitatis.*
9 *Consuetudo loci, & etiam leges obligant scholares secundum aliquos.*

1 LOQVIMVR de Vniuersitatibus scholarium, quę, in quibusdā ciuitatibus, in quibus studijs vacatur, congregantur sub vno Rectore: & proinde sub ipso faciunt vnum corpus ciuile, quod regitur secundum suas speciales regulas, & priuilegia.

2 Respondetur igitur negatiuē, vt docent Medina C. *De ieiunio q.9. ver. Vnde corollarie.* Ledesma *2.par.4.q.17.ar.3.ver. Tertio dico.* Angles *in Florib.q.6. De ieiun.diffic.2. ver. Hinc consuetudo.* Sāchez *lib.5. cons.moral.cap.1. dub.3. num.1.* & alij, qui volunt, solum eos obligari legibus loci, qui contrahunt domicilium contra eos, qui volunt etiam peregrinos obligari, quos omnes suo loco referemus.

3 Ratio autem est, quia Vniuersitates separantur à communitate loci, & constituunt distinctum corpus, si quidem scholares non ibi degunt, vt ciues, sed vt confluentes ad illam vniuersitatem formandam, & proinde remanet illa vniuersitas à cœteris segregata vtens suis specialibus priuilegijs. vnde consuetudines loci non transeunt ad ipsam, quia consuetudo vnius communitatis non afficit aliam.

4 Quod etiam confir. Quia consuetudo loci non afficit, nisi qui sunt de loco, atque adeo eos, qui in tali loco habent domicilium; nam ideo consuetudo est localis, quia non afficit personas immediate, sed tantum mediante loco, & proinde eas solum, quæ sunt loco affectæ; solum autem ratione domicilij afficiuntur loco, nam qui non habent domicilium, non sunt de illo loco. Et ratio etiam procedit, quia in tantum consuetudo obligat, in quantum fuit introducta cum animo se obligandi, animus autem se obligandi cum proueniat solum ab ijs, qui ratione domicilij sunt de loco, solum extendi potest ad personas, quæ sunt de loco ratione domicilij.

5 Scholares autem, qui sunt de vniuersitate, licet diu habitent in ciuitate, dum ibi morantur ratione studiorum, nunquā contrahunt domicilium, vt docent Bar. *in l. Ieu Cornelia. §. Domum. De iniurijs.* Abbas *in cap. vlt. num. 8. De Parochijs.* Marian.

rian. Socin. Senior. *in cap. vlt.* ver. *Sed in hac dubitate.* De *foro competenti.* Felin. *in Cap. Dilectus filius 2. num. 12.* De *Rescriptis.* Menoch. *lib. 2 de Arbitr. cent. 1. Casu 86 num. 22.* & alij; quia non incorporantur communitati, sed semper se habent tanquam aduenæ, si quidem nihil aliud ibi agere intendunt, nisi studijs vacare.

6 Atque tradita doctrina procedit, etiam si consuetudo vniuersalis sit. quia stante quacunque vniuersalitate non excedit eius obligatio terminos communitatis, & proinde non afficit nisi eos, qui sunt de corpore communitatis, quales non sunt scholares, vt modo dicebamus.

7 Imo non solum procedit quò ad scholares, sed etiam quo ad Lectores, & omnes, qui sunt de vniuersitate, nam militat in omnibus eadem ratio, quod non sint de corpore communitatis, vt pote constituti de corpore vniuersitatis.

8 Sed difficultas est de ciue, qui sit membrum vniuersitatis, vel quia vacat studijs, vel quia cathedram habet, an teneatur ad ieiunia loci ex consuetudine. Resp. non teneri, quia tanquam scholaris, aut alio modo incorporatur vniuersitati, & fruitur, licet ciuis, priuilegijs ipsius, & ideo veluti separatur à communitate Ciuitatis, & transit in aliam eo fere pacto, quando ciuis fit religiosus, & manet in eadem ciuitate, & ideo tanquam de alio corpore non debet sentire onera ciuitatis. Nec obstat, quod non sit aduena, sed habeat domicilium, quia cum hoc bene stat, quod sit membrum Vniuersitatis, & proinde fruatur priuilegijs ipsius, & sequatur exemptionem eiusdem communitatis.

9 Oppositum, nempe scholares teneri ad ieiunia loci, atque alias leges, tenet Sanchez *lib. 3. de Matrim. disp. 18. num. 9.* allegans Domin. *in Cap Quæ contra.* ver. *Cogitate tamen. Dist. 8.* & Felin. *Cap. Clerici. init.* De *Foro compet.* & sequuntur alij, vt videbimus infra *Decis. 202.* sed, vt etiam videbimus ibi, probabilior, & absolute tenenda est opposita sententia.

An Præfecti Vrbium, oppidorum &c. cæterique Officiales teneantur ad ieiunia, quæ sunt de consuetudine loci. Decis. 189.

SVMMARIVM.

1 *Officiales faciunt vnum corpus cum communitate.*
2 *Officiales, Præfecti, &c. non tenentur ad ieiunia de consuetudine loci.*
3 *Officiales non acquirunt domicilium in loco officij.*
4 *Communitas, vt contradistincta ab officialibus habet sua iura.*
5 *Familia officialium non tenetur ad ieiunia de consuetudine loci.*
6 *Communitas, vt seiuncta ab officialibus Principis, est adhuc corpus integrum, & potest se mouere motu ciuili.*

1 EST maior difficultas de his, quam de Vniuersitatibus, & scholaribus; quia cum exerceant regimen Ciuitatis, aut oppidi, vniuntur cum communitate in ratione capitis, & proinde faciunt vnum corpus cum ipsa, & videntur subesse ijsdem obligationibus, quibus ipsa subest.

2 Sed hoc non obstante tenendum est, quod non obligentur ad ieiunia, quæ sunt de consuetudine loci. Et hoc deducitur ex doctrina illorum Doctorum, qui tenent, aduenas non obligari ad ieiunia, & Festa seruanda, quæ sunt peculiaria loci, quos infra *Decis. 101 & 102.* referemus, quando de hoc agemus contra eos qui tenent, saltem aduenas morantes maiori anni parte obligari ad leges locales. Et hanc opinionem in speciali tradunt Specul. *Rubr.* De *constit. num. 7.* Turrecrem. *Cap. Quo iure. 5.* Dignit. *Dist. 8. ar. 4. n. 8.* Angles. *in Flor. q. 4. de ieiunio difficul. 2. ante dub. 1.*

3 Ratio autem est, quia Præfecti, Prætores, cæterique Officiales, qui ratione officij morantur in aliquo loco, non acquirunt ibi domicilium, vt docent Alciatus *Consil. 55. num. 9.* Menoch. *Consil. 1129. num. 15.* & *lib. 2.* De *arbitr. Cent. 1. casu 86. num. 27.*

*num.*27. Baldus *par.*1. *Consil.*393. *num.*2. & *par.*5. *Consil.*156 Bar. *in l. Cornelia lex §. Demum* ff. De *iniur. & fam: lib.* Gratian. *Discep. Forens. cap.*181. *num.*4. & 5. Farinac. *Frag. Crimin par.*1. *num.*215. Praxis *noua Episcop. num.*222. Barbosa *De offic. & potest. Episcopi allegat.* 4. *num.* 29. & alij. Quia nimirum ad contrahendum domicilium requiritur animus ibi commorandi, qui non adest in Officialibus, qui tantum Officij causa ibi morantur: Vnde nec incorporantur communitati, & proinde nec subsunt legibus, obligationibus, quibus subest communitas, & ratione communitatis singulares personæ. Hinc dicuntur ciues impropriè, & quò ad quid, vt docent, Bal. *in l. Si non speciali. C. De testamen.* Iason. *in l. Si is, qui pro emptore num.* 301. *ff. De vsucap.* Io. à Platea *in l. Ciues C. De incolis. lib.* 10. Bar. *q.6. princip. De Repres.*

4 Deinde Communitas, vt contradistincta à Præfectis, & Officialibus, habet sua specialia iura, quibus fruitur. habet suos Repręsentantes. exercet contractus, & alias speciales obligationes contrahit, quæ non redundant in Præfectum, & cæteros Officiales. Imo Præfectus iudicat inter Communitatem, & cæteros, qui actionem habent contra ipsam. Ex quibus aperte colligitur, Communitatem esse corpus distinctum ab Officialibus, & proinde obligationes ex consuetudine proprias communitatis non redundare in ipsos, sicut nec redundant obligationes contractuum, & aliæ huiusmodi.

5 Et quod dicimus de Officialibus, idem dicendum est de familia Officialium, quia & ipsi veniunt nomine Officialium, vt notat Boer. *q.* 149. *post init.* Et eadem ratio quò ad propositum nostrum militat in ipsis, quia non acquirunt domicilium, cum non accedant animo habitandi, sed tantum, vt pręstent seruitium Domino, atque adeo etiam ipsi accessoriè accedunt ratione Officij eiusdem Domini.

6 Nec obstat, quod dicebatur *num.* 1. quod Officiales iungantur communitati in ratione capitis, quia cum repręsentent suo modo Principem, & fungantur vice ipsius, communitas comparatur ad ipsos, vt membrum, quod ab ipsis influxus regiminis debeat recipere. & vt talis non potest inducere obligationem consuetudinis, quia non potest se mouere, sed sequi motum capitis. At quando inducit consuetudinem obligantem consideratur vt corpus integrum seiunctum ab Officialibus, quod se mouet motu proprio quò ad ea, quæ sunt sibi specialia, & ideo se potest obligare, hæc tamen obligatio non redundat in Officiales, quia illam contrahit, vt ab ipsis seiuncta. Et post hæc scripta inueni hanc sententiam nouissimè traditam à Bernardo Barili *De potest. leg. Municip. Disquis.* 1. *§.*4. *num.*37. & 40.

An milites, qui stant in præsidiis, aut hospitatione teneantur ad ieiunia de consuetudine loci. Decis. 190.

SVMMARIVM.

1 *Milites manentes in præsidijs, aut hospitio non tenentur ad ieiunia de consuetudine loci.*
2 *Milites manentes in hospitio, aut præsidijs, etiam per longum tempus, non acquirunt domicilium.*
3 *Etiam si applicentur custodiæ Castri, quasi certi manendi ibi longo tempore.*
4 *Miles habens animum habitandi, neque adhuc incorporatur communitati.*
5 *Nisi tamen transferat ibi bona, aut alio modo ostendat ibi figere sedem.*
6 *Opposita sententia non satis fundatur.*

1 NEGATIVE respondendū est iuxta doctrinam, quā plures graues Doctores tradūt de aduenis, quod scilicet non teneantur ad ieiunia propria loci, quos infra suo loco referemus, nam & ipsi, etiam si diu in aliquo loco maneant, inter aduenas computandi sunt, nam ibi morantur arbitrio Principis. & etiam iuxta tradita in Decisione *præcedenti.*

2 Ratio autem est, quia, quando accedunt ad aliquem locum, accedunt tantum, vel vt ipsum custodiant, vel vt ibi habeant hospitium quoadusque occasio tulerit, quod ad alium locum transmittantur, & proinde non possunt habere animum ibi habitandi, ita vt censeantur figere sedem; vnde non acquirunt domicilium, nec incorporantur communitati. Si enim scholares non acquirunt domicilium, etiam si per plures annos in aliqua ciuitate morentur, quia, cum ibi morentur

tur ſtudiorum cauſa, non habent animum permanendi, vt ſupra dicebamus Deciſ. 188. *num.* 5. & Deciſ *præcedenti num.* 3. cum alijs Doctoribus de Officialibus, qui morantur in loco ratione officij, ob eamdem rationem nec etiam milites acquirent domicilium, ſed tanquam aduenæ erunt exempti ab obligationibus localibus.

3 Sed quid dicendum de Militibus, qui applicantur cuſtodiæ alicuius fortalitij, qui habent quaſi certitudinem ibi permanendi per plures annos, & quod nunquam euocabuntur, vt ſunt milites Hiſpani, qui ſunt in fortalitijs Italiæ, poſſeſſis à ſuo Rege? Reſp. neque iſtos incorporari communitati, neque acquirere domicilium, & proinde non teneri ad onera communitatis, quod ſatis ex eo patet, quia non fruuntur priuilegijs, & commodis communitatis, ſed ſemper habentur tanquam exteri, & aduenæ. Et cum ſemper in ipſis militet eadem ratio, quod ſcilicet ibi morantur, vt cuſtodiant Caſtrum, ſiue Fortalitium, non vt figant ſedem, ſemper etiam impeditur animus ibi habitandi, & acquirendi domicilium; nam animus habitandi importat intentionem ſe incorporandi cum cæteris de communitate. Vnde Menochius *lib.* 2. *De Arbitrar. Cent.* 1. *caſu* 86. *num.* 22. notat cum Bar. *in l. Lex Cornelia §. Domum*. De *iniurijs*, quod ſcholaris, dum ſolum ſtudiorum cauſa morатur in aliquo loco, nunquam ibi contrahit domicilium, etiam ſi per mille annos moraretur.

4 Quod ſi dicas; quod miles poteſt habere animum ibi habitandi, atque adeo tunc contrahere domicilium. Reſp. regulariter non poſſe habere hunc animum, quia mora in illo loco pendet ex arbitrio Principis, qui poteſt milites, quando placuerit, euocare, & aliò mittere. Deinde etiam ſi habeat talem animum, non per hoc incorporatur communitati, ſed ſemper habetur tanquam aduena, & ideo cum non fiat membrum communitatis, nec etiam debet ſuſtinere onera, quæ ſibi impoſuit communitas.

5 Hæc tamen, quæ diximus limitanda ſunt, niſi concurrant circumſtantiæ, quæ faciant, quod miles contrahat domicilium, vt ſi nimirum in talem locum transferret propria bona, aut aliquid aliud præſtaret, per quod appareret, eum ibi ſedem figere, quia tunc cenſeretur ſe incorporare communitati, vt notat Menochius *Conſil.* 692. *num* 15.

6 Nec obſtant, quæ obijcit Ceſpedes noſter *in ſuis dub. Militarib. dub.* 98. vbi oppoſitum tenet, quod bonum regimen exigat, feſta, & ieiunia loci à militibus ſeruari, Nam non exigit bonum regimen, vt leges ſeruentur à non ſubiectis. Nec poteſt dici contra ſenſum communem, & bonos mores, quod communi Doctorum ſententia firmatur. Firmatur autem communi ſententia, quod aduenæ non teneantur legibus loci; & quod milites ſemper ſint aduenæ, vt conſtat ex dictis *num.* 2. quod ſi adeſſet ſcandalum, tunc vrgeret aliud præceptum, non autem obligatio loci.

An Religioſi teneantur ad ieiunia loci, quæ ex voto obligant communitatem. Deciſ. 191.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi tenentur ad ieiunia loci, quæ ſunt ex voto ſecundum aliquos.*
2 *Non tenentur.*
3 *Quomodo votum communitatis obliget omnes etiam ſucceſſores.*
4 *Cur obligatio voti communitatis non tranſeat ad Religioſos.*
5 *Conſuetudo antiqua non eſt quaſi lex naturalis, vt putat Portel.*
6 *Votum pro communi vtilitate non obligat, niſi concurrentes ad votum, & ipſis ſubiectos.*

1 AFFIRMATIVAM ſententiam tradunt Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 15. *num.* 21. Portel *in Dubijs Regular. verbo* Feſti Dies *in Addit. num.* 4. Lezana *par.* 1. *quæſt. Regul. cap.* 11. *num.* 13. & *verbo* Ieiunium *n.* 7. quia tale votum eſt emiſſum pro communi omnium vtilitate, & religioſi participant de hac vtilitate, & de bonis populi. Addit Sanchez, quod tale votum habet conſenſum Epiſcopi, vnde cum Religioſi teneantur ſeruare leges Epiſcopi Synodales, tenentur etiam ſeruare hoc votum.

2 At negatiua ſententia tenenda eſt, quã tradit Bordonus *in Conſil. Regular. Reſol.* 18. *num.* 5. & eam amplecti debent omnes,

nes, qui docent, non teneri Religiosos ad ieiunia ex consuetudine, aut indicta ab Episcopo, quos supra partim retulimus, & partim infra referemus. Et miror quod Sanchez sibi ipsi contrarius *lib.* 5 *consil. moral cap.* 1. *dub* 3. *num.* 1. doceat, quod Religiosi non teneantur stare præceptis, aut consuetudinibus particularibus oppidi, & *Dub.* 34. *num.* 9. quod Religiosi non teneantur seruare constitutiones synodales, etiam si confirmatæ sint à Summo Pontifice.

3 Ratio aut manifesta est, quia votum communitatis non obligat, nisi quatenus aliorum voluntates sunt quodammodo in voluntatibus vouentium, aut ex vi cuiusdam pacti; cuius obligatio transit ad successores, aut quia omnes de populo, etiam successores consentiunt in illud votum, & illud acceptando faciunt suum, aut quia inducatur consuetudo, aut tandem quia auctoritate Rectorum communitatis, & Episcopi acquirit vim præcepti, & legis, quæ omnes obligat etiam successores, quod sane probabilius est, & traditur præsertim à Suarez *tom.* 2. *de Relig. tract.* 6. *De voto lib.* 4. *cap.* 9. *nu* 10.

4 Quomodocunque autem res se habeat, nullo pacto obligatio voti communitatis transit ad Regulares, nam cum sint distincta communitas tam à communitate laicorum, quam Clericorum, non possunt voluntates ipsorum esse vllo pacto in voluntatibus vouentium, nec similiter possunt teneri ad pactum, quod circa hoc faciant, sicut nec etiam tenentur ad alia pacta communitatis. Nec etiam consentiunt in votum acceptando, quia cum non subijciantur Rectoribus communitatis, & Episcopo, non sufficit ad acceptationem tacita approbatio, sed necessarius esset particularis actus expressus de tali acceptatione. Nec etiam tanquam consuetudo, aut lex firmata ab Episcopo, quia consuetudo, vt diximus in superioribus, non se extendit ad Regulares, sicut non se extendit potestas legislatiua, cuius virtute acquirit vim legis, vt dicebamus in superioribus. Lex autem licet ab Episcopo firmata non afficit Regulares, si quidem sunt omnino exempti à potestate Episcopi, vt dicemus in sequentibus. Hinc pluribus in locis obseruaui; Regulares non seruare ieiunia loci ex voto, sed contentos esse propriorum, vt in ieiunio pro festo D. Sebastiani Mediolani.

5 Sed occurrit Portel loco supracitato, inquiens, quod consuetudo antiqua habet vim legis, quasi naturalis, & ideo obligat Regulares. At satis inepte. Lex enim naturalis est insita à naturâ, & ideo communis omnibus hominibus, vt habetur Cap. *Ius naturale*. *Dist.* 1. Consuetudo autem, quantumuis antiqua, est quid introductum à moribus hominum Cap. *Consuetudo. eadem Dist* 5. Quomodo ergo consuetudo potest habere vim legis, quasi naturalis? Hoc enim non potest saluari, nisi sit quasi ex instinctu naturæ, atque adeo quasi commuuis omnibus hominibus, quod quam falsum sit, testantur ipsæ consuetudines.

6 Ad id, quod affertur pro oppositâ sententia resp. Votum esse emissum pro communi omnium vtilitate, loquendo de ijs, à quibus emittitur, non autem pro hac vtilitate, quatenus redundat in cœteros. Deinde etiam si esset emissum pro vtilitate etiam Regularium, non sequeretur, quod obligaret ipsos, quia votum non obligat, nisi emittentem, & eos, quos emittens potest obligare. Sic si ego voueam pro salute amici, non tenetur ille amicus ad tale votum. Nec quod Religiosi participent de bonis populi facit, quod afficiantur obligatione voti, nam talis participatio non potest inducere talem obligationem, præsertim cum fundetur in gratuita donatione titulo eleemosinæ.

Correspondent autem Religiosi tali participationi inseruiendo populis.

An

An Regulares, quando Communitas emittit votum de ieiunio, teneantur accedere ad vouendum, si aduocentur. Decis.192.

SVMMARIVM.

1 *Quando communitas emittit votum de ieiunio, Regulares tenentur concurrere si aduocentur secundum Bordonum.*
2 *Membra debent sequi caput.*
3 *Non tenentur, quia non possunt obligari ad vouendum.*
4 *Concurrente communitate ad votum ciuitatis potest Regularis particularis renuere.*
5 *Regulares aduocati ad communicandum in voto communitatis, non possunt accedere.*
6 *Si accedant, non consentientes voto, non obligantur.*
7 *Membra debent conuenire cum capite, quod ipsa mouere potest.*
8 *Quando pars sit turpis, si non conueniat cum toto.*
8 *Quomodo Regulares sint pars ciuitatis.*

1 AFFIRMATIVE respondet Bordonus *in Consil. Regular Resol.18.nu.14.* & eos peccare, qui renuunt. & nihilominus adhuc remanere obligatos ad ieiunium, quia ratione voti aliorum obligantur tanquam à lege, seu statuto. Quod probat quia rationabile est, membra conuenire cum
2 suo capite, cum ab ipso discedere non deceat Cap.1. *Dist.112.* Neque ab ipso discrepare, neque aliter facere Cap. *Celebritatem.* De *consecrat.* *Dist.3.* & Cap. *Cum non liceat.* De *præscriptionibus.* Et quia turpis est pars, quæ non congruit cum suo toto. Cap.2. *Dist.8.* & Cap.2. *De sponsalib. §. Ne vero.* Religiosi autem sunt Ciues, membra, & partes ciuitatis, vt docet Nauar. *Com.2. De Regularib. num.63. §. Nunc.* & *Consil.6. De testament. num.3.* & *Consil.9. de maiorit. num.3.* Tum quia non possunt resistere absque scandalo.

3 Sed hæc opinio nullo modo admittenda est, sed asserendum, quod Regulares aduocati ad communicandum in tali voto possunt renuere. Ratio est, quia nemo potest obligari ad vouendum, cum votum importet obligationem omnino voluntariam: nec si posset obligari, possent Regulares in tali casu obligari, cum obligatio prouenire possit tantum à superiore, & ipsi nec communitati, nec Ordinario subijciantur. Quis autem dicat, quod quis peccet renuendo facere id, ad quod non obligatur?

4 Vnde si communitas aliqua Regulariũ concurreret ad votum, & aliqui particulares de communitate renuerent, nec peccarent, quia non habent obligationem aliquam ad vouendum. Nec possent à superiore cogi, quia potest tantum cogere quò ad ea, ad quæ se extendit obligatio Regulæ: hæc autem non se extendit ad noua vota suscipienda.

5 Imo addo. Quod Regulares aduocati ad communicandum in huiusmodi voto, non possunt accedere, quia esset contrahere nouam obligationem, non solum pro seipsis, sed etiam per modum legis, aut statuti pro successoribus; non possunt autẽ contrahere, quia neque ex seipsis, neque simul cum Communitate, aut etiam Ordinario habent potestatem ferendi leges, aut statuta obligantia successores Regulares, cum hoc non sit in potestate ipsorum, sed solius capituli Generalis. Vnde accedendo, accederent ad sibi illicitum.

6 Ex quibus sequitur; quod, qui non consentiunt voto, non teneantur seruare illud ieiunium, quia in tantum tenerentur, in quantum obligaret per modum legis, aut statuti; non potest autem tali pacto obligare Regulares non consentientes, quia talis obligatio non potest prouenire, nisi ab ijs, qui habent facultatem condendi leges, quibus ipsi obligentur, quæ in nullo ex ijs, qui emittunt votum, reperitur.

7 Et hoc etiam sequitur ex ijs, quæ afferuntur in oppositum. Nam si membra debent conuenire cum capite, & ab ipso non discrepare, & si non decet, ea discedere ab ipso, sequitur, quod non debeant Regulares conuenire cum Communitate, aut Episcopo, cum non sint caput ipsorum: & cum membra debeant sequi motum capitis, & solum capitulum Generale possit obligare obligatione per modum legis, & statuti, solum motum ipsius quò ad hoc debent sequi.

8 Quod autem spectat ad id, quod pars sit turpis, quæ non congruit cum suo toto. debet intelligi, quando non conuenit in eo, in quo debet conuenire: vnde si communitas faciat aliquid, quod non deceat facere Regulares, bene agent Regulares, si non faciant, ideo non turpiter facit ille Regularis, qui non concurrit ad votum cæteris concurrentibus, quia isti, vt diximus, non possunt concurrere. Deinde cum Regulares faciant specialem communitatem seorsim ab alijs præsertim in ijs, quæ pertinent ad cultum diuinum, & habeant sua specialia onera, non debent in ijs communicare cum communitate, alioquin deberent subire etiam alia onera communitatis, quod repugnat statui ipsorum. Vnde sunt tantum pars communitatis participatiuè, quatenus admittuntur ad participandum cum ipsa in fauorabilibus.

An Moniales teneantur ad ieiunia loci, quæ sunt ex voto. Decis. 193.

SVMMARIVM.

1 *Moniales non tenentur ad ieiunia loci, quæ sunt ex voto.*
2 *Consensus Episcopi in votum communitatis non extendit ipsum ad Moniales.*
3 *Moniales quando obligentur ad vota communitatis.*

1 NEGATIVE resp. iuxta ea, quæ dicta sunt in superioribus Decis. quia voluntas ipsarum non est in voluntate communitatis vouentis, nec subduntur communitati, à qua possint obligari; sed sunt distincta communitas viuens secundum suas speciales leges seorsim à communitate loci; & ideo sicut non communicant in cæteris, nec etiam communicabunt in obligatione voti.

2 Nec sufficit, quod Episcopus consentiat in votum communitatis, quia talis consensus non extendit votum ad eos, ad quos antea non se extendebat, sed tantum dat vim, vt possit obligare per modum statuti, & legis eos, ad quos ab ipsa communitate dirigitur, & ideo relinquit in suo esse, & confirmat tantum pro ijs, pro quibus à communitate emittitur.

3 Hoc autem, quod dictum est, valet, quando moniales non consentiunt specialiter in talia vota, nam si consentirent, & accederet etiam consensus Episcopi in huiusmodi votum, prout emittitur etiam à monialibus, tunc obligaret non solum emittentes votum, sed etiam pro tempore succedentes, nam esset eadem ratio de ipsis, ac de communitate.

An votum Communitatis de ieiunio obliget Vniuersitates. Decis. 194.

SVMMARIVM.

1 *Vniuersitates non obligantur voto communitatis de ieiunio.*
2 *Obligatio, quam suscipit Communitas, non afficit eos, qui non sunt de communitate.*

1 RESP. negatiè iuxta doctrinam Medinæ C. *De ieiunio q. 10. init.* Palud. *in 4. dist. 15. q 4 ar 3.* D. Antonin. *2 par. tit. 6 cap. 2. § 6.* Roselæ *verbo* Ieiuniũ. *num. 16.* Syluestri *ibid. q 2.* Angles *in Florib. q 4. De ieiunio difficul. 2. in fine*, & aliorum, qui docent, Communitatem, & Vniuersitatem esse diuersos status, ac diuersis statutis, & consuetudinibus gubernari.

2 Ratio autem est, quia Vniuersitas, vt supponimus non concurrit ad votum, nec communitas vouens potest obligare Vniuersitatem, si quidem obligatio communitatis non excedit terminos eiusdem communitatis; sola enim communitas est illa, quæ suscipit obligationem, & ideo, qui non sunt de corpore communitatis, non afficiuntur tali obligatione. Vniuersitas autem non est de corpore communitatis, si quidem constituit corpus distinctum, quod suo peculiari motu regitur.

An

An votum communitatis de ieiunio obliget Officiales, & Milites ibi hospitantes, aut de præsidio. Decis. 195.

SVMMARIVM.

1 *Officiales non tenentur ad ieiunia ciuitatis ex voto.*
2 *Milites, qui sunt in præsidio, aut in hospitio, non tenentur ad ieiunia loci ex voto.*

1 RESP. negatiuè quo ad Officiales, vt deducitur ex ijs, quæ supra dicta sunt *Decis.* 189. quo ad ieiunium de consuetudine; militat enim eadē ratio, quod non sint incorporati communitati, cum non habeant ibi domicilium, vt ostensum est *num.* 3. eiusdem Decis. obligatio autem voti contrahitur intra spheram Communitatis, & ligat tantum eos, qui sunt de communitate.

2 Rursus etiam negatiuè respondetur quò ad milites, siue ibi tantum hospitium habeant, siue etiam sint de præsidio, quia sicuti non obligantur consuetudine loci, vt diximus supra *Decis.* 190. ita neque etiam voto Communitatis, cum non plus obliget votum, quam consuetudo, nam habet eosdem terminos vtraque obligatio, cum ab eadem potestate procedat, Et militat eadem ratio, quia nimirum milites non incorporantur communitati, votum autem obligat solum, qui sunt de communitate.

An Regulares exempti teneantur ad ieiunia, quæ vel pro certo die, vel fixa lege indicuntur ab Episcopo. Decis. 196.

SVMMARIVM.

1 *Regulares tenentur secundum aliquos ad ieiunia imposita ab Episcopo.*
2 *Non tenentur.*
3 *Iurisdictio Episcoporum non extenditur ad Regulares.*
4 *Statutum Episcopi non parit obligationem neque quo ad vim directiuam apud Regulares.*
4 *Regulares quomodo extra territorium Episcopi.*
5 *Locus exemptus instar alieni territorij in ordine ad iurisdictionem Episcopi.*
6 *Regulares non subduntur statutis Episcopi, aut Synodalibus.*
7 *Debent tamen obseruare Festa indicta ab Episcopo, & interdicta ipsius.*
8 *Quando vis directiua legis habeat locum.*
9 *Nec Tertiarij Religiosi S. Francisci tenentur ad ieiunia indicta ab Episcopo.*

1 AFFIRMATIVE respondebunt ij omnes, qui tenent, Religiosos obligari ad seruandas constitutiones Synodales & Episcopi, vt præsertim Vasquez 1. 2. *disp* 167. *num.* 34. ex quo deducit Sanchez *lib.* 4 *in Decal. cap.* 15. *num.* 22. teneri Religiosos ad seruanda vota communitatis. Et specialiter loquens de ieiunio tradit Villalobos *tom.* 1. *sum. tract* 23. *difficul.* 5. *num* 6. Peirinus *q.* 1. *de Prælat. Relig. cap.* 8 *nu.* 22. Lezana *par.* 1. *quæst Regul. cap.* 11. *num.* 13. Quia sicuti tenentur seruare dies festos, qui præcipiuntur ab Episcopo, & interdictum ab ipso impositum; ita etiam ieiunia; nam licet non subsint legibus Episcopi quò ad vim coactiuam, subsunt tamen quò ad vim directiuam.

2 At negatiuam sententiam tenent Azor. *par.* 1. *Instit. moral. lib* 7. *cap.* 19 *q.* 2. Facundez *præcepto* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 4. Rodriquez *par.* 4 *sum. cap* 110. *num.* 4 Suarez *lib.* 4. *de legib. cap.* 20. *num.* 8. Bossius *sect.* 4. *de Iubileo casu* 18. *num.* 32. Marchinus *de Peste par.* 5. *cap* 5. Trullench *lib* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 2. & *dub.* 6. *num.* 7.

num. 7. Tamburin. *tom.* 2. *de iure Abbatum disp.* 12. *q.* 3. *num.* 4. *in vlt. edit.* Portel *in Dubijs Reg. verbo* Festi dies. *num.* 3. Hieronimus Rodriquez *in compendio quæst. Reg. Resol.* 75. *num.* 18. Llamas 3 *par. Meth. c.* 5. *§.* 28. *in fine*. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 36. Bonacina *Disp. vlt. de præceptis Eccles. q.* 1. *punc.* 6. *num.* 5. ver. *Sed maior difficultas.* Ghilinus *in summa verbo* Ieiunium *num.* 25. Bordonus *in Consil. Regular. Resol.* 18. *num.* 5. Et hanc sententiam certam omnino puto.

3 Ratio, quæ me mouet est. Quia Regulares sunt omnino exempti ab Ordinariorum potestate, & immediate subiecti Sedi Apostolicæ, & proinde sunt extra iurisdictionem ipsorum, ergo quando indicunt ieiunia, sicut ipsorum iurisdictio non extenditur ad Regulares, nec etiam extendetur obligatio, quia obligatio, quæ originatur ex iurisdictione, non excedit limites iurisdictionis. Vnde hinc est, quod leges imponi non possunt nisi subiectis.

4 Neque ex eo, quod Episcopus imponat obligationem ieiunandi suis subditis, consurgit aliquo modo eadem obligatio in Regularibus, quia sicut iurisdictio Episcopalis coarctatur intra territorium, ita etiam statutum ipsius, & proinde extra territorium non potest parere aliquē effectum, neque etiam quò ad vim directiuam, vnde, qui sunt alterius diocesis neque quò ad vim directiuam tenentur seruare statuta ipsius. Regulares autem, cum sint exempti tam quò ad personas, quam quò ad locum, sunt extra territorium argum. ex Cap. 1. De *priuilegijs in 6.* nam sunt tantum materialiter intra territorium, non autem quò ad effectum iurisdictionis, & ideo statutum Episcopi non potest parere aliquem effectum circa ipsos.

5 Et ideo eamdem esse rationem de loco exempto, ac de alieno territorio, ita vt non possit statutum Episcopi obligare existentes in loco exempto, non secus, ac si essent in alieno territorio, docet de communi Suarez *lib.* 3. De *legib. cap.* 32. *num.* 9. plures alios allegans & *Disp.* 5. *de Censuris sect.* 4. & Bonacina *disp.* 1. *de legib. q.* 1. *punc.* 6. *num.* 65. Et desumitur ex Cap. *Cum Episcopus*. De *officio ordinar. in 6.* & ex Clement. *Archiepiscopo*. De *priuileg.*

6 Et proinde docent communiter. Regulares non subesse statutis Synodalibus, aut Episcopi, nec teneri ad ea seruanda ob exemptionem, qua gaudent, vt inter alios docent Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 30. *q.* 2. Suarez *lib.* 4. *de legib. cap.* 20. *num.* 8. *& sequent.* Salas item *De legib. disp.* 14. *sect.* 4. *num.* 43. Sanchez *lib.* 5. *consil. moral. cap.* 1. *dub.* 14. *num.* 9. addens, etiam si statutum esset confirmatum à Pontifice. Merolla *Tom.* 2. *Theol. moral. disp.* 4. *dub.* 20. Quam enim exemptionem haberent, si subessent statutis Episcoporum, & tenerentur ea seruare? Possunt enim Episcopi suis statutis omnino sibi subijcere Regulares. vnde Cap. *Nimis praua*. De *excessibus Prælatorum*. Prohibetur Episcopis, quod non cogant Regulares, subiacere suis constitutionibus.

7 Neque est eadem ratio de interdicto, & Festis; nam præcipitur, quod Regulares seruent interdictum impositum ab Episcopo in Tridentino *sess.* 25. *cap.* 12. *de Reformat. Regular.* sicut etiam Festa, quę ab ipsis præcipiuntur. non autem hoc præcipitur de ieiunijs. Imo ex hoc colligitur, quod alia non debeant seruare, siquidem Concil. taxatiue procedit.

8 Neque ratione vis directiuæ tenentur Regulares seruare statuta Episcopalia, & Synodalia; quia vis directiua non habet locum nisi inter eos, qui sunt de eodem corpore, vt est Princeps respectu sui corporis, quia tunc obligat, quatenus adest obligatio, quod idem corpus ciuile regulate se habeat, & seruet debitum ordinem. Regulares autem, cum sint exempti, non sunt de corpore eodem, cum subditis Episcopi. Rursus vis directiua habet locum, quando lex continet quandam declarationem eo, quod constat, quod exemptus alias tenetur ad id vitandum, quod prohibetur à lege, aut ad id præstandum, quod ab ipsa præcipitur, & ideo dicitur lex dirigere, quia ostendit, quid ex alia obligatione faciendum sit. Hoc autem non habet locum in statutis Episcoporum respectu Regularium, quando alias Regulares, non obligantur.

9 De tertiarijs autem S. Francisci, dicendum est, neque ipsos teneri ad ieiunia indicta ab Episcopo, quia licet Nicolaus IV. in Regula, quam præscripsit Tertiarijs in sua Constit. *Super mentem cap.* 5. præcipiat, ab ipsis hæc ieiunia seruari, loquitur tamen de Tertiarijs, qui degunt in proprijs domibus, & non habent vota solemnia, secus de Religiosis, vt notat Bordonus *in Consil. Regul. Resol.* 18. *num.* 5. in fine. vbi notat, quod de hac obligatione nulla fit mentio à Clemente VII. in Constit. *Ad Vberes fructus*, vbi refert di-

dictam Regulam, & adaptat Tertiarijs Religiosis.

An Moniales teneantur ad ieiunia indicta ab Episcopo. Decis. 197.

SVMMARIVM.

1 *Moniales tenentur ad ieiunia indicta ab Episcopo, quando intendit illas obligare.*
2 *Non tenentur, quando ea imponit solum in vniuersali.*
3 *Lex, & præceptum in vniuersali cur non dirigatur ad Moniales.*
4 *Secundum quam intentionem legislatoris obliget lex.*

1 CERTVM est teneri, si Episcopus intendat eas obligare, atque intentionem suam manifestet, quia, cum ipsi subijciantur, potest eisdem imponere ea onera, quæ expedire iudicauerit. Solum difficultas est, an teneantur ad ieiunia, quæ imponuntur vniuersaliter pro Ciuitate, aut etiam pro tota Dioceſi absque eo, quod fiat specialis mentio de Monialibus.

2 Existimo autem valde probabile, non teneri ad huiusmodi ieiunia, quando vniuersaliter indicuntur ab Episcopo, ita vt nullum signum appareat, quod voluerit specialiter obligare etiam Moniales.

3 Ratio autem est, quia lex, aut præceptum non obligat nisi eos, ad quos dirigitur, cum non excedat in obligando intentionem præcipientis, lex autem lata, aut præceptum positum in vniuersali non dirigitur ad Moniales; tum quia intentio non fertur extra eos, pro quibus intenditur finis; & in tali casu cum finis ieiunij sit bonum spirituale communitatis, aut in ordine ad gratiarum actionem, aut ex alio motiuo, non fertur intentio extra eos, qui sunt de communitate, Moniales autem non sunt de communitate, cum constituant distinctum ordinem, & distinctam communitatem. Tum quia non militat eadem ratio in sæcularibus, & Monialibus, nam hæ habent plura onera ratione regulæ, & exercent plura opera bona, quibus possunt satisfacere fini, pro quo imponitur ieiunium sæcularibus: vnde nec potest in ipsis adesse. idem motiuũ ad imponendam legem, & præceptum. Tum quia, cum sint distincta communitas, quod cæteris conducit, potest non conducere ipsis, & ideo in speciali considerandum est, an lex, seu præceptum debeat ipsis imponi, atque adeo etiam explicari, quod etiam ipsis specialiter imponatur. Tum quia lex debet imponi secundum exigẽtiam boni communis, in diuersis autem communitatibus, quæ habent diuersa instituta, est etiam diuersa exigentia, & quod conducit vni, non conducit alteri, & ideo debet lex dirigi specialiter ad hanc, & illam communitatem habita ratione exigentiæ boni ipsius, & quando dirigitur ad vnam, non censetur dirigi ad aliam, nisi specialiter nominetur.

4 Dices. Si Episcopus interrogaretur, an tali statuto censeatur imponere ieiunium etiam monialibus, affirmatiuè responderet. vnde intentio ipsius est, in statuto comprehendere etiam moniales. Resp. quod, si consideraret, moniales portare alia onera ieiuniorum, & proinde non esse ita facile grauandas nouis oneribus, forte etiam negatiuè responderet. Deinde quicquid de hoc sit, lex, & statutum non obligat secundum mensuram intentionis, quæ manet in legislatore, quia hæc est intentio secreta, & priuata, quæ nihil operari potest erga subditos: sed secundum mensuram intentionis, quæ manifestatur in lege, quia hæc sola potest causare obligationem in subditis, cum ad extra manifestetur, & det vigorem legi.

An Vniuersitates, Officiales, & Milites teneantur ad seruanda ieiunia indicta ab Episcopo. Decis. 198.

SVMMARIVM.

1 *Vniuersitates, Officiales, Milites non tenentur ad ieiunia imposita ab Episcopo.*
2 *Cur vniuersitates non teneantur ad ieiunia imposita ab Episcopo.*
3 *Cur officiales non teneantur ad ieiunia imposita ab Episcopo.*
4 *Cur milites sint exempti à ieiunijs proprijs loci.*

1 NEGATIVE resp. quò ad omnes enumeratos iuxta doctrinam eorum Doctorum, qui tenent, Aduenas non obligari ad seruanda ieiunia propria loci, quos infra Decis. 202 referemus; hi enim omnes tanquam aduenæ habendi sunt, cum non acquirant domicilium.

2 Et quod spectat ad Vniuersitates, cum sint communitas distincta à communitate ciuitatis, non subiacēt ijs, quæ imponuntur ciuitati, vt constat etiam in ijs, quæ Princeps imponit ciuibus, à quibus exempta est vniuersitas scholarium, quia leges pro vna communitate non afficiunt alteram. Et est eadem ratio, ac de consuetudine, quia cum consuetudo sit lex quædam moribus comprobata Cap. *Consuetudo. Dist.* 1. quos non obligat consuetudo loci, nec etiam obligat lex. Consuetudo autem loci non obligat Vniuersitates, vt cum pluribus Doctoribus supra tradidimus Decis. 188. *num.* 2.

3 De Officialibus verò, qui foris aduenium (nam secus est de ijs, qui etiam sunt ciues) militat eadem ratio, ac de consuetudine. Vt enim diximus cum pluribus Doctoribus Decis. 189. *num.* 3. Officiales non acquirunt Domicilium, atque adeo non incorporantur communitati, & proinde lex, & præceptum ordinatum ad communitatem non extenditur ad ipsos, quia non extenditur vltra terminos communitatis.

4 Similiter etiam milites, qui non sunt ciues, sed vel præsidij, vel hospitationis causa degunt, non subduntur legi, seu præcepto, quia sunt extra communitatem; & proinde etiam extra terminos ad quos se extendit obligatio statuti, & præcepti. Non enim acquirunt domicilium, etiam si per plures annos maneant in eodem loco, vt dicebamus Decis. 191. *nu.* 2. *& sequentib.* Solum obijci potest, quod hi acquirunt quasi domicilium. Sed vt dicemus Decis. 203. hoc non sufficit ad inducendam obligationem ieiunij. Et post hæc scripta inueni tenere hanc sententiam Bernardum Barilem De *potest. leg. municip. disquisit.* 1. §. 4. *num.* 37. & 40.

An Episcopus teneatur seruare ieiunia, quæ ab ipso populo imponuntur. Decis. 199.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus secundum aliquos tenetur ad ieiunia ab ipso imposita populo.*
2 *Non tenetur.*
3 *Ieiunia imposita ab Episcopo sunt media, quibus populus perducitur ad perfectionem, non autem quibus perducatur Episcopus, & proprium pabulum subditorum.*
4 *Diuersis mediis perducitur populus ad finem supernaturalem, ac Episcopus.*
5 *Quando lex per vim directiuam obliget legislatorem.*

1 AFFIRMATIVE respondet Bonacina *tom.* 2 *disp.* 1. *de legib. q.* 1. *punc.* 6. *num.* 20. ver. *Ex opposito.* loquens in speciali etiã de ieiunio; & ij omnes, qui tenent, Episcopos obligari quò ad vim directiuam, vel saltem indirecte ratione legis naturalis ad seruandas proprias leges, & statuta, vt Caiet. 1. 2. *q.* 96. *ar.* 5. §. *Ad hoc dubium.* Sotus *lib.* 1. *de Iust. & Iure q.* 6 *ar* 7. vbi etiam ponit exemplum de ieiunio Clauis Regia *lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 10. & alij, qui ibi *num.* 3. ver. *Communis tamen*, citantur. Et ratio de ieiunio specialis esse potest. quia ieiunium imponitur tanquam actus virtutis, qui sit medium in ordine ad finem supernaturalem, & tanquam bonum spi-

spirituale communitatis: vnde cum faciat vnum corpus tanquam caput cum cæteris de communitate, & debeat seipsum cum toto corpore promouere ad finem supernaturalem, & ipse quoque debeat concurrere ad bonum spirituale communitatis, tenebitur seruare ieiunia ab ipso iniuncta.

2 Alij vero negatiuam sententiam tenēt. Ita de ieiunio loquens Duual. 1. 2. *tract. de Legib. q.5. ar.5. ver. Quarta difficultas*, & cæteri, qui docent, Episcopum non teneri sub graui peccato ad seruandas leges à se latas, neque etiam quò ad vim directiuam, sed tantum ex quadam decentia, & honestate naturali, vt Io Andreas *in Cap. Qui licet*. De *Regulis iuris in 6.* Azor. *par.1. lib.5. cap.11. q.2.* ver. *In hac controuersia*. Salas *Disp 14. de Legib. sect.3. num. 3.* ver. *Secunda, & vera opinio*; & alij apud ipsos.

3 Et hæc posterior sententia mihi magis placet loquendo in speciali quò ad legem, seu præceptum de ieiunio, & potest etiam speciali ratione confirmari. quia nimirum non militat eadem ratio in Episcopo, & in subditis. Lex enim debet esse necessaria Cap. *Erit autem. Dist.4.* quatenus nimirum, quod præcipitur, debet esse moraliter necessarium ad bonum communitatis, ad quod debet lex respicere; Ieiunium autem impositum ab Episcopo, cum imponatur tanquam actus virtutis conducens ad finem supernaturalem, debet censeri necessarium moraliter ad bonum publicum, quatenus tale bonum consistit in huiusmodi perductione ad supernaturalem finem; Non est autem necessarium in Episcopo, sed solum in subditis, quia Episcopus est in statu perfectionis, & habet alios ducere ad perfectionem, vt notat D.Th. 2.2.q.185. *ar.1. ad 2.* & ideo vtitur ieiunio impositio tanquam medio ad perducendum populum ad perfectionem; ipse autem non indiget tali medio, quia si seruet omnia, quæ exiguntur à proprio statu, habebit omnia, quæ sunt necessaria ad perfectionem; & proinde lex ab ipso lata de ieiunio non obligat ipsum, neque quò ad vim directiuam, quia non est de materia ipsi necessaria, sed tantum necessaria pro subditis; vnde cum Episcopus segregetur à subditis ratione status diuersi, in ratione vitæ tenendæ in ordine ad finem supernaturalem, vis directiua legis de materia necessaria pro subditis ratione conditionis ipsorum non extendet se ad ipsum; quia per alia media debet se perficere secundum exigentiam proprij status.

4 Hinc soluitur ratio in oppositum adducta *num.1.* nam Episcopus ratione proprij status debet se perducere ad finem supernaturalem per alia media ac debeat conduci populus, & ideo, quæ sunt necessaria pro populo, & vt talia ipsi imponuntur, non sunt necessaria pro Episcopo. Vnde non sequitur, quod quando perducit populum ad perfectionem, atque adeo ad finem supernaturalem per ieiunium, quod debeat per idem medium perducere se ipsum, nam in hoc exercet officium pastoris exhibendo necessaria media ipsi populo tanquam destituto ijs, quæ ad sufficientiam habet pro se absque ieiunio.

5 Vnde obiter colligitur, quando lex per vim directiuam obligat etiam legislatorem, tunc enim obligat, quando obseruantia legis est per se necessaria ad bonum communitatis, etiam in legislatore: si autem non sit necessaria, non obligat. Et ratio est, quia cum lex oneret, non debet imponi, nisi ob necessitatem boni publici; & proinde debet esse necessaria ad conseruationem illius, vt *num.3.* dicebamus. Et proinde cum vis directiua legis in eo consistat, quod ipsa ratio legis ostendat, legem esse seruandam; si obseruantia legis non est necessaria in legislatore, neque ratio legis ostendere poterit, esse obseruandam, & consequenter ad ipsum non se extendet, quia in tantum ostendit, esse obseruandam, in quantum bonum publicum exigit obseruari.

An vagi teneantur ad ieiunia propria locorum, per quæ transeunt. Decis. 200.

SVMMARIVM.

1 *Vagi tenentur secundum aliquos ad ieiunia locorum propria.*
2 *Ipsorum fundamenta.*
3 *Vagi non tenentur ad ieiunia propria locorum.*
4 *Cur vagi non sint sub iurisdictione Episcopi in ordine ad propria statuta.*
5 *Vagi non sortiuntur domicilium, vbi sunt.*
6 *Quas leges locales teneantur vagi seruare.*
7 *Vagi puniuntur, vbi sunt, ratione consuetudinis.*

1 AFFIRMATIVE respondent, qui tenent, Vagos obligari legibus, & proprijs cõsuetudinibus locorum. Ita Sotus *in 4. dist. 18. q. 4. ar. 2. §. Similiter & omnes*, ver. *Est hic tamen adnotandum*. Sanchez *lib. 3. de matrim. disp. 18. num. 15.* & *lib. 1. in Decal. cap. 12. num 23.* Suarez *tom. 1. de Relig. tract. 1. lib. 2. cap. 14. num 20.* Lorca *1. 2. tom. 2. disp. 25. De legibus. membro 4. in fine.* Villalobos. *par. 1. sum. tract. 2. difficul 33. num. 1.* Reginal. *tom. 1. praxis fori pœnit. lib. 13. num. 172. in fine.* Salas *disp. 14. de legib sect 4. num 40.* ver. *Dico tertio*. Facundez *præcepto 4. Eccles. lib. 1. cap. 7. n 13.* Diana *par 1. tract. 9. Resol. 2.* ver. *Notandum vero est.* Trullench *lib. 6 in Decal. c. 2. dub 6. num. 9.* Bonacina *tom. 2. disp. 1. de legib. q. 1. punc. 6. num 54.* qui more consueto male citat Azor *par. 1. lib. 5. cap. 11. q. 13.* nam ibi *q. 3.* tantum docet, quod Vagi puniuntur in loco, vbi sunt, & Laiman, qui oppositum tenet, vt videbimus.

2 Mouentur hi Doctores, quia cum Vagi non habeant proprium domicilium, illud sortiuntur, vbicunque reperiuntur; Deinde sequeretur, quod essent exempti ab omnibus statutis, & legibus localibus, Decretis Episcoporum, quod est quid inordinatum, & repugnans rectæ gubernationi, & parum consentaneum saluti ipsorum. Denique quia iudices puniunt vagos vbicunque reperiuntur, etiam ob delicta alibi commissa, vt notat Iulius Clarus *in practica lib. 5. q. 39.* ver. *Cæterum si reus*.

3 At vagos non teneri ad seruanda ieiunia propria loci, vbi reperiuntur, tenent ij, qui docent, non esse subiectos legibus, & statutis localibus. Ita Medina *1. 2. q. 96. ar. 5. in fine.* Sayrus *lib. 3. Clauis Regiæ c. 4. num. 15.* Lessius *lib. 4. de iust. & iure c. 2. dub. 7. num 49.* Laiman *lib. 1. theol. moral. tract. 4. cap. 12. num. 7.* ver. *Nihilominus*. Bossius *sect. 4 de iubileo. Casu 18. num. 58.* Sanchez *in Selectis de Sacramentis disp. 54. num. 34.* loquens de ieiunio, vbi etiam alios citat.

4 Et hæc sententia mihi absolutè placet, quia ieiunium imponitur ab Episcopo tanquam à capite communitatis, & Pastore talis gregis, quia super ipsum tantum habet iurisdictionem: & ideo cum obligatio legis, statuti, atque præcepti non se plus extendat, quam se extendat iurisdictio, non se extendit extra communitatem, cui tanquam Pastor præest Episcopus. Vagi autem non incorporantur communitati, quia sunt semper in tranfitu, nec acquirunt domicilium, & ideo est eadem ratio de ipsis, ac de peregrinis. Vnde non fruuntur priuilegijs cõmunitatis, nec censentur membra ipsius. Et ideo obligatio legis, aut statuti, cum non se extendat extra communitatem, non se extendet ad ipsos. Et si esse membrum communitatis, & ipsi incorporatum est ratio, cur obliget lex; non esse membrum, & non esse incorporatum erit ratio, cur non obliget.

5 Neque quæ in oppositum afferuntur, sunt magni momenti, nam non bene infertur, quod cum non habeant proprium domicilium, illud sortiantur, vbicunque sunt; nam si sortirentur, haberent proprium forum, quod tamen est falsum argum. ex Cap. *fin. De Foro compet.* haberent proprium Parochum, possent recipere omnia sacramenta, etiam non necessaria in quocunque loco, quod tamen est falsum. Hinc censetur priuilegium, quod possit Parochus assistere ipsorum matrimonijs.

6 Ad secundum conceditur, vagos esse exemptos ab omnibus legibus, & statutis localibus, quæ sunt pure personalia, ita vt non concernant communitatem qualia sunt statuta circa contractus, mercaturam, & alia huiusmodi: neque absurdum

dum est, quod, qui non est de communitate, non seruet ordinem eumdem cum cæteris; & recto regimini sufficit, quod seruentur statuta, quæ concernunt communes actiones cum cæteris, quia tunc cum vagi communicent in actionibus cũ cæteris, debent etiam communicare in subiectione ad leges. Quod autem pertinet ad salutem satis ipsis prouisum est per leges generales, & communes omnium locorum.

7 Ad tertium. Vagos puniri, vbi reperiuntur, quia ita obtinuit consuetudo fic exigente bono communitatis, nam alioquin possent facile impune delinquere.

An aduenæ teneantur ad ieiunia propria locorum, per quæ transeunt, aut dum sunt in transitu aliquantulum morantur. Decis. 201.

SVMMARIVM.

1 *Aduenæ tenentur seruare ieiunia locorum propria, etiam si tantum per diem ibi morentur, secundum aliquos.*
2 *Consuetudo loci ab omnibus seruanda.*
3 *Leges locales seruandæ ab aduenis, & quãdo secundum aliquos.*
4 *Aduenæ breui tempore morantes in loco nõ tenentur ad ieiunia propria loci.*
5 *Cur aduena, breui tempore morans in loco, non teneatur ad leges loci.*
6 *Consuetudo loci seruanda ab ijs, qui sunt de loco.*
7 *Consuetudo loci seruanda ab aduenis, quãdo alias darent scandalum.*
8 *Cur aduenæ timorati censeant, obligari ad ieiunia loci.*
9 *Quando sentiens commodum debeat sentire & incommodum.*
10 *Aduena non est pars, aut membrum communitatis.*

1 AFFIRMATIVAM sententiam tenent ij omnes, qui vniuersaliter docent, Aduenas teneri ad seruandas cõsuetudines, & leges loci ieiuniorum, Festorum, & alias huiusmodi Abbas *Cap. Consil. num. 6. De obseruat. ieiun.* Felin *in Cap. Quod Clerici. De Foro competenti.* Cardinal. *in Clem. 2. q. 5. De celebrat. Missar.* Portius *§. Sed & quod. num. 26. Instit. De iure natur. Gent. & Ciuil.* Couarruias *lib. 4. Variar. cap. 20. n. 8.* Maior *in 4. dist. 15. q. 5.* Nauar. *cap. 13. Manual. num. 5.* ver. *Infertur tertio*, & *cap. 23. num. 120.* Rodriquez *par. 1. sum. cap. 122. num. 1.* Philiar. *tom. 1. De officio sacerdotis. par. 2. lib. 3. cap. 23. §. Est tertio notandum.* Lessius *lib. 4. de iust. & iure. cap. 2. dub. 7. num. 50.* Graffius *lib. 2. Decis. cap. 37. n. 34.* Suarez *tom. 1. de Relig. tract. 1. lib. 2. cap. 14. num. 8. & lib. 3. De legib. cap. 33. num. 3.* Vasquez *3. par. tom. 3. disp. 184. cap. 3. num. 28.* Pontius *lib. 5. de matrim. cap. 7. §. 1. num. 6.* Salas *disp. 14. de legib. sect. 4. num. 41.* ver. *Alia opinio.* Malderus *1. 2. q. 96. ar. 5. §. De peregrinis.* Molfes. *par. 1. sum. tract. 10. c. 4. num. 17.* Ortiz *cap 16 sum. num. 72. & c. 19. num. 12.* loquens specialiter de ieiunio. Io. à Cruce *par. 1. Direct. Conscient. præcep. 3. ar. 4 dub. 9. num. 6.* Lublinus *par. 1. sum. verbo*, Festum. *num. 2.* Et hanc opinionem vocat multo probabiliorem Villalobos *par. 1. sum. tract. 2. difficul. 33. num. 7. in fine*, Sà *verbo* Ieiunium. *num. 1.*

2 Probant autem hanc sententiam ex Cap. *Illa. Dist. 12.* Vbi Ambrosius apud D. Augus. *Epist. 18. ad Ianuarium* ait. *Cum Romam venio, sabbatum ieiuno; cum Mediolani sum, non ieiuno. Sic & tu ad quamcunque Ecclesiam veneris, eius morem serua, si cuiquam non vis esse scandalo, nec quemquam tibi.* Deinde, quia viri timorati seruant huiusmodi ieiunia, & festa, & censent, adesse obligationem. Tertio. Aduenæ sunt soluti à ieiunijs proprij loci, ergo debent esse subiecti ieiunijs locorum, per quæ transeunt, quia sentiens commodum, debet sentire & incommodum, iuxta Regulam. Cap. *Qui sentit. De regulis iuris. in 6.* Quarto. quia aduena vt pars debet conformari toti communitati, hoc enim est secundum ius naturale: vnde consuetudine, & praxi consensu Prælatorum approbata, videtur introductum, vt Peregrini teneantur ad leges locales circa ieiunia, & alia huiusmodi.

3 Explicant autem supracitati Auctores hanc sententiam, quod Aduenæ teneantur ad leges locales seruandas, quando morantur in loco tempore proportionato pro seruando præcepto. Vnde non tenerentur audire missam, nisi toto mane, aut per maiorem partem morarentur, nec ieiunare, nisi morarentur per integrũ diem, quia præceptum de ieiunio requirit diem integrum. Ad seruanda autem præ-

præcepta negatiua semper tenentur, quia obligant pro quocunque tempore.

4 At contrariam sententiam tenent plures alij Doctores, & proinde aduenas, etiam si per aliquod breue tempus morentur in loco, non teneri ad ieiunia propria illius loci. Ita Palud. *in 4. dist. 15. q. 4. ar. 3. num. 24.* Palat. *disp. 8. post 6. conclus.* ver. *At vero.* Sylvester *verbo.* Ieiunium. *num. 7.* ver. *Si autem transeat solum.* Medina 1.2. *q 96. ar. 5. §. Dubitatur præterea.* Io. Medina C. *De ieiunio q. 10. initio.* Tolet. *lib. 6. cap. 5. num. 3.* Rosella *verbo.* Ieiunium. *num. 16.* Ledesma 2. *par. 4. q. 17. ar. 3.* ver. *Tertio dico.* Rodriquez *tom. 1. quæst. Regul. q. 68 ar. 4.* Angles. *in Florib. Theol. quæst 4. de ieiunio. difficul. 2.* ver. *Hinc peregrini.* Azor. *par. 1. lib. 7. cap. 19. quæst. 4.* Sayrus *lib. 3. Clauis Regiæ cap. 4. num. 15.* Auila *De censuris. par. 2. cap. 3. disp. 2. dub. 3. conclus. 3.* ver. *Circa Corollarium.* Vega *tom. 1. sum. cap. 14. de ieiunio casu 11.* Sanchez *lib. 3 de matrim. disp. 18. num. 6.* ver. *Quarta quia*, vbi pro hac sententia citat plures Canonistas. & *lib. 1. sum. cap. 12. n. 38.* Laiman *lib. 1. theol. moral. tract. 4. cap. 12. num. 4.* Conninch 3. *par. tom. 1. q. 74. ar. 4. dub. 2.* Bonacina *disp. 1. De legib. q. 1. punc. 6. num. 36.* ver. *Hoc posito.* Reginal. *tom. 1. praxis fori pœnit. lib. 4. cap. 12. num. 136.* Filliucius *tract. 27. par. 2. cap. 6. num. 106.* Granadus 1.2. *controuer. 7. tract. 3. par. 1. disp 6. sect. 4 num. 25.* Diana *par. 1. tract. 9. Resolut. 2.* ver. *Sed non minus.* Facundez *præcepto 4. Eccles. lib. 1. cap. 7. num. 10.* Bossius *sect. 4. de iubileo casu 18 num. 49.* Sanchez *in selectis de sacram. disp. 54. n. 31.* Gaspar Hurtad. *Disp. 5. de sacrificio Missæ difficul. 1.* ver. *Addimus.* Gordonus *lib. 6. Theol. moral. q. 18. cap. 7. in fine.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap 2. dub. 6. num. 3.* Achunna *in 1 par. Decreti. in Cap. Illa. num. 4. dist. 12.*

5 Hæc posterior sententia mihi vera videtur, & absque difficultate tenenda; nam leges non obligant, nisi eos, ad quos pertinent. lex autem ieiunij localis non pertinet, nisi ad eos, qui sunt de loco, non materiali modo, sed formaliter, hoc est qui sunt de communitate loci, quia sicut iurisdictio non extenditur, nisi ad proprios subditos, ita non extenditur nisi ad eos, qui sunt de communitate loci. Aduenæ autem, quamuis per breue tempus morentur in loco, non sunt de communitate loci, nec sunt propriæ oues illius gregis; vnde Episcopus non potest circa ipsos, quæ potest circa proprias oues, vt omnes fatentur; non enim potest dispensare, ministrare sacramenta, exceptis sacramentis pœnitentiæ, & Eucharistiæ, quæ ministrantur ex consuetudine, & tacito consensu proprij Pastoris. Et sicuti leges Ecclesiæ vniuersalis non obligant infideles, quia de foris sunt, etiam si habitent inter fideles, non alia ratione, quia non sunt de ouili vniuersalis Ecclesiæ. ita nec leges specialis Ecclesiæ obligabit aduenas, quia non sunt de gremio, & ouili illius Ecclesiæ, cum sint ibi tantum in transitu, & non vt subijciantur simul cum cæteris tali Pastori.

6 Neque contra prædicta facit Cap. *Consilium, De obseruat. Ieiuniorum*, vt à nonnullis allegatur. quia ibi tantum Pontifex scribit Episcopo Bracharensi, quod circa festiuitatem S. Bartholomei seruet cõsuetudinem regionis. Ex quo tantum colligitur, quod Episcopi debeant seruare consuetudines introductas, quibus etiã stent subditi; non autem, quod aduenæ teneantur legibus, & consuetudinibus loci.

7 Ad 1. resp. Ex illo tex. tãtũ colligitur, quod seruanda sit consuetudo loci, quando timetur scandalum ex oppposito. vt constat ex illis verbis, *Si non cuiquam vis esse scandalo.* vnde argum. à contrario sensu, quando non adest scandalum, neque etiam adest obligatio seruandi ieiunia propria locorum. atque adeo adest tantum obligatio per accidens, non autem per se ratione legis, aut statuti. Et intentio Ambrosij est tantum consulere Augustino, quod, vt se in tuto ponat, ne cuiquam scandalum det, seruet consuetudinem locorum.

8 Ad 2. Viros timoratos censere se obligari ad hæc ieiunia ex ignorantia, vel si docti sunt, quia sequuntur oppositam opinionem.

9 Ad 3 neg. conseq. non enim bene infertur, Non tenetur ieiunijs proprij loci, ergo debet teneri ad ieiunia loci, in quo est vt aduena. Quando autem dicitur, quod qui sentit commodum, debet sentire etiam incommodum, debet intelligi, quando commodum trahit secum incommodum, & proinde adinuicem connexa sunt. Esse autem solutum ieiunijs proprij loci non habetur à loco, in quo est aduena, neque Episcopus illius loci absoluit ab obligatione; sed habetur ex eo, quod obligatio est limitata ad locum, & ideo extra ipsum non se extendit; vnde non trahit secum incommodum ieiunij alterius loci. Imo ex hoc oppositum elicitur,

tur, nam, si qui est extra locum proprij domicilij, non tenetur ad ieiunia propria illius loci, etiam si ibi conseruet domicilium, multo minus tenebitur ad ieiunia loci, in quo est transeunter, quia in ordine ad obligationem plus est retinere domicilium cum absentia, quam esse præsens sine domicilio.

10 Ad quartum, Aduenam non esse partem, quia non incorporatur communitati, nec fit subiectus Episcopo, vt constat ex supradictis. Quod autem sit in praxi à Prælatis comprobata, quod ieiunia propria loci ab aduenis seruentur, non colligitur, nisi quia aliquando puniantur, qui non seruant, quod tamen non indicat consuetudinem, nam id prouenit, vel ratione scandali, vel quia Prælati putant, etiam Aduenas obligari.

An, quando Aduenæ diu morantur in aliquo loco, teneantur ad ieiunia propria illius loci. Decis. 202.

SVMMARIVM.

1 *Aduena habens animum figendi sedem, statim tenetur ad ieiunia illius loci.*
2 *Aduena morans diu in aliquo loco, tenetur ad ieiunia loci secundum aliquos.*
3 *Non tenetur.*
4 *Lex non est nisi ab habente iurisdictionem*
5 *Aduena absque animo contrahendi domicilium non subditur locali iurisdictioni.*
6 *Subiectio ad localem iurisdictionem non habetur, nisi ex tacito cõtractu aduenæ.*
7 *Aduena non sentiens commodum subiectionis, nec debet sentire incommodum.*
8 *Consuetudines, & leges locales debent seruari ab aduena, si figat sedem.*
9 *Aduena diu morans in aliquo loco contrahit quasi domicilium fictione iuris.*
10 *Aduena in quibus debeat se conformare moribus ciuitatis.*
11 *Subiectio transitoria in aduenis est ficta,*

1 QVANDO aduena peruenit ad aliquem locum cum animo ibi figendi sedem, acquirit statim domicilium, vt cum pluribus Doctoribus notat Sanchez *lib. 3. de matrim. disp. 23. num. 2.* quia se incorporat illi communitati, & fit membrum ipsius, vnde etiam tenetur seruare leges illius loci, atque adeo etiam ieiunium, vt notant communiter omnes Doctores tam pro prima, quam pro secunda sententia Decis. *præcedenti* citati,

2 At, quando non habet animum ibi manendi, moratur tamen per notabile tempus, teneri ad seruanda ieiunia propria loci, docent non solum Doctores Decis. *præcedenti* pro priori opinione citati, sed etiam quamplures ex ijs, quos attulimus pro posteriori opinione. Ita Rodriquez *tom. 1. quæst. Regular. q. 68. ar. 4.* Azor. *par. 1. lib. 7. cap. 19 q. 4.* Suarez *tom. 1. de Relig. tract. 1 lib. 2. cap. 14. num. 8.* D. Anton. *2 par. tit. 6. cap. 2. §. 1.* Facundez *præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 7. num. 6.* Achunna *in 1. par. Decreti, in Cap. 1lla. num 4 Dist. 12.* Palat. *in 4. dist. 15. disp. 8. post 6 conclus* Reginal. *tom. 1. praxis fori pœnit. lib. 4. cap. 12. n. 136.* Gordonus *lib. 6. Theolog moral. q. 18. cap. 6.* ver. *Quæritur* 3. Trullench *lib. 3 in Decal. cap. 2. dub. 6. num. 3.* quia videlicet, quando aduenæ diu morantur in aliquo loco, contrahunt quasi domicilium. Et quia pertinet ad pacem communitatis, quod aduenæ diu morantes in aliquo loco se conforment moribus illius,

3 At oppositam sententiam, nimirum Aduenas diu morantes in aliquo loco nõ teneri ad ieiunia, & leges particulares illius loci, quæ concernunt priuatas actiones, & proprias, docent Sylvester *verbo.* Ieiunium. *num. 7.* Medina C. *De ieiunio. q. 10. init.* Tolet. *lib. 6. cap. 5. num 3.* Ledesma *2 par. 4. q. 17. ar. 3.* ver. *Tertio dico.* Angles *in Florib. Theolog. q. 4. de ieiunio difficul. 2.* ver. *Hinc Peregrini.* Sanchez *lib. 3. de matrimonio. disp. 18 num. 6.* & clarius *lib. 1. sum. cap. 12. num 38* Laiman *lib. 1. theol. moral. tract. 4. cap. 12. num. 4.* Bonacina *disp. 1. de legib. q. 1. punc 6 num 36.* ver. *Hoc posito.* Filliucius *tract. 27. par. 2. cap 6. num. 106.* Granad 1. 2. *Controuer. 7. tract. 3. par 1. disp. 6. sect. 4. num. 25.* Diana *par. 1. tract 9 de ieiunio Resol. 3.* ver. *Imo ego puto,* & *tract. 10. de legib Resol 13.* ver *At ego* Bossius *sect. 4 de iubileo casu 18. num. 49.* Sanchez *in selectis de sacram. disp. 54 n. 31.* Gaspar. Hurtad *disp 5. de sacrificio Missæ. difficul. 1.* ver. *Addimus.* Et tenet ita etiam Glossa *in Cap. Quæ contra. verbo.* Aut Peregrini. *Dist. 8.* & Cap. *1lla. verbo.* Venerit. *Dist. 12.*

4 Et hæc sententia tenenda est, nititur enim duplici principio, quorum primum certum, & lumine naturæ notum est, quod lex non potest ferri, nisi ab habente iuris-

iurisdictionem, atque adeo non potest obligare, nisi subditos, vt notat D. Th. 1.2.q.96. ar.5. & desumitur ex Cap.2. *De constitut.in 6.* & l. *fin.ff.* De *iurisd. om. iud.* nam lex habet dirigere in finem, quem intendit, solus autem, qui habet iurisdictionem, potest dirigere. Vnde nec Pontifex potest suis legibus obligare infideles, quia non habet potestatem super illos, cum non sint de grege Christi, iuxta illud 1.*Corinth.* 15. De *his, qui foris sunt, quid ad nos.* & habetur in Cap. *Gaudemus.* De *diuortijs.* non enim habet ipsos perducere ad finem supernaturalem. Nec item potest ferre leges ciuiles pro toto orbe, quia non habet administrationem temporalem totius orbis, vt notant communiter Doctores. Nec Imperator potest ferre leges pro regnis sibi non subiectis, sicut nec quilibet alius Princeps. defectu nimirum iurisdictionis, & subiectionis in populis, quæ requiruntur ad potestatem legislatiuam, vt notant Doctores in l. *Imperium ff.* De *iurisd. om. iud.* & in Cap. *Cum Ecclesia* S. *Mariæ* De *Constitutionib.* & *in* Cap. *Solitæ.* De *maior & obedient.*

5 Alterum principium est, quod aduenæ, qui morantur in aliquo loco absque animo contrahendi domicilium, non subijciantur iurisdictioni speciali illius loci, & hoc principium fundatur in iure tam ciuili, quam canonico; nam desumitur ex l. *Debitor.* 32. *ff.* De *pignorib. & hyppoth.* vt notat etiam Glos. *in* Cap. *Quæ contra.* *verbo* Aut Peregrini. *Dist* 8. & Cap. *Licet.* De *Foro competenti.* Vbi habetur, quod quis non sortitur forum, atque adeo nec subiectionem, nisi ratione domicilij, aut ratione rei, de qua contra possessionem agitur, aut ratione delicti, aut ratione contractus. Ex quibus solum domicilium dat forum simpliciter, atque adeo simpliciter subiectionem: cætera autem dant solum forum, quatenus pro ipsis necessarium est. Vnde neque Ecclesia obligat Græcum versantem inter Latinos ad celebrandum in azimo, vt habetur in Concil. *Florentino.* *in Litteris vnionis.* Vnde etiam in citato Cap. *Licet.* habetur. quod quilibet conueniri potest apud Sedem Apostolicam, etiam si aduena sit, quia Ecclesia Romana est omnium mater, atque adeo omnes sibi subijcit, ergo ex opposito cæteræ Ecclesiæ particulares, quia non sunt matres omnium, non sibi subijcient, nisi proprios filios, atque adeo eos solum, qui ratione domicilij incorporantur communitati.

6 Et ratio est. quia subiectio in ordine ad iurisdictionem localem est vnicuique voluntaria, sicut est voluntaria habitatio in hoc, vel illo loco; & ideo non potest consurgere, nisi ex quodam tacito contractu partium, quo vna alteri se subijciat, tradens se ipsius iurisdictioni, & acceptetur ab alia. hic autem tacitus contractus interuenit, quando quis habet animum contrahendi domicilium, secus autem, quando non habet; quia, dum intendit ibi morari tanquam aduena, nũquam intendit se subijcere iurisdictioni particulari illius loci, nam non intendit se incorporare tali communitati. Et sicuti sæcularis, quantumuis diu moretur inter Regulares, nunquam fit subditus regulis ipsorum, nisi interueniat aliquis contractus, ita nec aduena, cum sit exemptus à tali iurisdictione, non fiet subditus, nisi interueniat talis contractus, exceptis ijs casibus, qui in iure sunt expressi, de quibus *num præcedenti.* Vnde aduenæ tanquam non subditi, etiam si diu in loco morentur non tenebuntur ad seruanda particularia ieiunia loci.

7 Quod amplius confirmari potest. Quia aduena, licet diu moretur in loco, non sentit beneficium subiectionis: non enim potest recipere ibi sacramenta exceptis Pœnitentiæ, & Eucharistiæ; & hoc ex præsumpta voluntate proprij Pastoris; non admittitur ad officia communitatis, non habet ius pascendi, si adsint pascua communia, nec communicandi in cæteris bonis communibus; vnde nec debet sentire incommodum subiectionis, & teneri ad onera propria illius communitatis iuxta Regulam *Qui sentit.* De *regulis iuris in 6.*

8 Neque obstat; quod habet August. *lib.3. confess. cap.8.* & refertur in Cap. *Quæ contra.* *Dist.8.* nam cum dicit, quod pactum ciuitatis consuetudine, aut lege firmatum neque peregrini libidine violari debet, intelligit de peregrino accedente cum animo contrahendi domicilium, vt colligitur ex ratione, quam adducit, inquiens, *Turpis enim omnis pars est suo vniuerso non congruens.* Vnde oportet, vt peregrinus fiat pars ciuitatis, non fit autem pars, nisi fiat ciuis, quia de ratione partis est, vt concurrat ad constituendum totum, cuius est pars: non fit autem ciuis, nisi habeat animum contrahendi domicilium.

9 Ad ea autem, quæ *num.2.* in oppositum allata sunt, resp. Quod aduenæ, diu moran-

rantes in aliquo loco, contrahunt quidem quasi domicilium quo ad ea, quæ ipsis ius indulget; non autem quò ad cœtera. Imo ex eo, quod est quasi domicilium, non est verum domicilium, sed domiciliũ diminutum, & tantum quò ad aliqua, ratione quorum, licet non habeant domicilium, censeantur tamen fictione iuris habere. Hinc tamen non sequitur, quod totaliter subijciantur iurisdictioni locali, quia talis subiectio non habetur, nisi ex vero domicilio, & incorporatione totali ad communitatem. Neque subiectio in aliquibus ad cœtera extẽdi debet, cum sit odiosa, neque à iure extendatur; si enim voluisset extendi, non assignasset casus particulares, in quibus essent subiecti, neque excepisset casus, in quibus non essent subiecti. Sic excipit ordinem, quem non potest aduena recipere, etiam si diu moretur in loco, vt habetur Cap. *Cum nullus.* De *tempore ordinan. in 6.* Imo, quia non manebant aduenæ subiecti ex longa mora, vt ius prouideret incommodis inde emergentibus, determinauit ea, in quibus essent subiecti. Nec fictio iuris debet extendi vltra casus in iure expressos, vt communiter Doctores *in Cap. In præsentia.* De *probationib.* quos allegat, & sequitur Guttier. *lib. 1. quæst. canon. c. 32. num. 56.*

10 Cum autem dicitur, quod pertinet ad pacem communitatis, quod Aduenæ, diu morantes in loco, se conforment moribus illius. Resp. id esse verum quò ad ea, quæ communia sunt cum cœteris de communitate, vt sunt contractus, mercatura, & alia huiusmodi. non autem quo ad ea, quæ peculiaria sunt propriæ personæ, vt est ieiunare, & alia huiusmodi.

11 Ex quibus colligitur. fictam omnino esse illam subiectionem transitoriam, qua dicit Suarez *lib. 3. de legib. cap. 33.* Aduenas subijci legibus loci: neque enim talis subiectio habet aliquod fundamentum, aut titulum, vnde proueniat: neque enim sufficit sola præsentia in loco ad ipsam contrahendam, alioquin Regulares, & aliæ personæ exemptæ, vt Abbates, Prælati, & Officiales curiæ Romanæ subijcerentur Ordinarijs, quando in ipsorum Diocesibus reperirentur extra loca exempta. Sed requiritur voluntas se subijciendi, quia est voluntaria, exceptis casibus, in quibus à iure constituitur.

An aduenæ manentes in aliquo loco maiori anni parte teneantur ad ieiunia propria illius loci. Decis. 203.

SVMMARIVM.

1 *Aduenæ, morantes in aliquo loco maiori anni parte, tenentur seruare ieiunia illius loci secundum aliquos.*
2 *Non tenentur.*
3 *Vt aliquid dicatur de tali loco, debet esse perpetuo ipsi addictus.*
4 *Quot modis contrahatur domicilium; & quid requiratur, vt aduena ipsum contrahat.*
5 *Aduenæ, diu morantes in aliquo loco, contrahunt quasi domicilium in solis casibus expressis à iure.*
6 *Qui non transfert domicilium, tenetur ad ieiunia, & leges domicilij originis, etiam si per vnum diem ibi maneret.*
7 *Oratores, & legati etiam ciuitatum subiectarum, non tenentur ad ieiunia propria loci.*
8 *Aduena manes Romæ non tenetur ad ieiunia propria loci.*

---

1 AFFIRMATIVE respondent Felin. *in Cap. Quod Clerici. init.* De *Foro competenti.* Dominic. *in Cap. Quæ contra.* ver. *Cogitate tamen.* Dist. 8. Sanchez *lib. 3. de Matrimon. disp. 18. num. 9.* Lessius *lib. 4. de iust. & iure. cap. 2. dub. 7. num. 47.* Pontius *lib. 5. De matrimon. cap. 7. §. 1. num. 4.* Bonacina *tom. 2. disp. 1. De legib. q. 1. punc. 6. num. 43.* Palaus *par. 1. oper. mor. tract. 3. disp 1. punc. 24. §. 3. num. 2.* Diana *par. 1 tract. 9. de ieiunio Resol. 2.* ver. *Imo ego.* Facundez *præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 7. num 6.* Suarez *tom. 1. De Relig. tract. 1. lib. 2. cap. 12. n 4. & 5.* Trullench *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 6. num. 3.* & alij in tractatu De *legib.* Quia nimirum, quando aduena habitat maiori anni parte in aliquo loco, contrahit ibi quasi domicilium: vnde potest recipere omnia sacramenta excepto sacramento ordinis, est ibi sepeliendus, nisi in alio loco eligat sepulturam, & proinde te-

nentur seruare leges loci.

2 Sed negatiuã sententiam tradunt Glos. *in Cap. Quæ contra.* verbo. *Aut peregrini.* *Dist.* 8. & in Cap. *Is, qui. verbo.* Nota. De *sepulturis. in* 6. Bal. *in l. Est verum.* 3. C. De *Incolis.* Angel. *in l. Nec ipsi.* C. *eodem* Bar. *in l. Lex Cornelia* 5. *§. Si tamen. num.* 1. ff. De *iniur. & fam. lib.* & *in l. Quæsitum init.* ff. De *legat.* 3. Specul. *Rubr. De constit. num.* 7. Archidiacon. *in Cap. Illa.* verbo. *Serua.* *Dist.* 12. Turrecrem. *in Cap. Quo iure. §. Dignitate. ar.* 4. *num.* 8. *Dist.* 8. Boer. *in l. Consentaneum. num.* 107. C. *Quomodo, & quando iudex.* vbi docet, nec per mille annos contrahi domicilium ab illo, qui habitat cum animo recedendi. Alciat. *Respons.* 55. *num.* 9. Menoch. *lib.* 2. *de Arbitr. Centur.* 1. *num.* 7. *& sequentib.* Panormitan. *in Cap. In nostra. num.* 10. De *sepulturis*: vbi ponderans tex. *Cap.* 2. De *sepulturis in* 6. docet, ad contrahendam Paræciam requiri domicilium, & non sufficere habitationem; quod etiam obseruat Rota *in Florentina prætensi matrimonij Die* 26. *Iunij* 1579. vbi notat, quod ad contrahendam Paræciam non sufficit mora temporalis sine animo constituendi domicilium. Insuper tenent hanc sententiam Medina *Cod. De ieiunio q.* 10. *init.* Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. ver. *Tertio dico.* Angles *in Florib. Theol. q.* 4. *de ieiunio. Difficul.* 2. ver. *Hinc Peregrini.* Ludouicus Perus. *Decis.* 16. *num.* 1. Riccius *Resol.* 263. *num.* 2. Bernardus Barilis *De potest. legis Municip. Disquisit.* 1. *§.* 4. *num.* 30. qui alios citat.

3 Hæc posterior sententia nititur longe meliori fundamento: & proinde tenenda est. Fundatur enim in pluribus tex. nempe in l. *Debitor* 32. *ff.* De *pignoribus, & hypothecis.* & in l. *Ex facto.* 35. *§. Rerum. ff.* De *hæred. instituend.* & in l. *Quæsitum* 78. *init. ff.* De *legatis, & fideicom.* 3. & in l. *Nihil.* 26. *ff.* De *captiuis, & postlim.* In quibus omnibus textibus requiritur, vt aliquid dicatur de tali loco, quod ipsi perpetuo addictus sit, & non sit inde remouendum. Et ideo, vt aliquis sit de communitate aliqua, non sufficit, quod per maiorem anni partem ibi moretur, imo neque etiã quod ibi moretur toto tempore anni; sed requiritur, quod ille locus sit electus pro perpetuo domicilio; atque adeo nisi hoc interueniat, non obligabitur legibus, & consuetudinibus proprijs illius communitatis, nam vt pote latæ pro sola illa communitate obligant solum, qui sunt de communitate.

4 Deinde. Domicilium acquiritur tantum tribus modis; nempe origine, legis dispositione, & animo, atque voluntate, vt notat Marian. Socin. Senior. *in Cap. finale.* ver. *Sexto principaliter.* De *foro competenti.* Aduena extra illos casus, in quibus ius fingit domicilium, non potest illud contrahere, nisi habeat animum contrahendi, nam animo, & voluntate debet ab ipso contrahi, etiam si per totum annum in certo loco moretur, ergo si absque hoc animo non contrahit domicilium, nec etiam fiet de corpore communitatis, & proinde tanquam extra corpus non tenebitur legibus specialibus illius communitatis, nam hæ leges sunt quidam motus, quibus caput regit corpus, & consequenter nec etiam tenebitur ad seruanda ieiunia propria illius loci.

5 Illud autem quasi domicilium, quod habetur per fictionem iuris, est coarctatum tantum ad illos casus, qui sunt expressi in iure, vt dicebamus etiam Decis. *præcedenti num.* 9. vt in ordine ad recipienda sacramenta, ad sepulturam, & alia huiusmodi, in quibus aduena fingitur habere subiectionem. Nec est extendendum ad omnia, tum quia non esset quasi domicilium, sed absolutè domicilium; tum quia nec ius extendit, nam si voluisset extendere, absolutè declarasset, quod Aduena morans tanto tempore in tali loco, habeat domicilium in ipso, non autem expressisset casus, in quibus censeatur habere domicilium. Cum namque sit domicilium à iure, non est extendendum, nisi quatenus extendit ipsum ius.

6 Ex quibus colligitur; quod si quis non mutet domicilium originis, ipsum transferendo ad alium locum, etiam si per maiorem anni partem moretur extra ipsum, imo etiam si vno, aut altero die per totum annum in ipso moraretur, teneretur seruare leges, & consuetudines illius loci, quia semper esset ibi vt habens domicilium, & incorporatus communitati.

7 Secundo colligitur. Oratores, seu Legatos non solum, qui repræsentant alios Principes, sed etiam qui repræsentant apud Principem ciuitates subiectas, non teneri ad seruanda ieiunia propria loci, quia, vt dixi in Decis. *Moralib. Decis.* 509. *&* 510. non subduntur legibus, & edictis localibus, non solum, quia non contrahunt domicilium; sed etiam, quia repræsentant proprium principem, seu communitatem, à qua missi sunt; vnde semper habent repugnantiam ad incor-

po-

porari cum communitate apud quam morantur, nam ratione talis repræsentationis remanent de communitate, quam repræsentant, quam in persona propria substinent, quæ non communicat cum communitate, apud quam morantur.

8 Tertio colligitur. Aduenas degentes Romæ absque domicilio non teneri ad ieiunia propria loci, sicut nec ad seruanda festa, & alias leges proprias loci, nisi tamen etiam pro aduenis posita sint. Ratio est; quia, licet concurrat auctoritas Summi Pontificis, qui habet vniuersalem iurisdictionem super omnes, sub his tamen legibus, seu statutis non intendit comprehendere omnes, cum ferantur tantum pro ciuitate Romæ; vnde ligant tantum, qui sunt de tali ciuitate, & communitate; atque adeo non se extendunt ad aduenas, qui non habent domicilium.

An aduena, constituens domicilium in aliquo loco, si postea mutet animum intendens inde discedere, teneatur adhuc seruare ieiunia propria illius loci, donec discedat. Decis. 204.

SVMMARIVM.

1 *Si aduena, constituto domicilio, mutet animum ibi manendi, non tenetur ad ieiunia loci, antequam discedat secundum* Io. *Sanchez &c.*
2 *Sed loquitur sine fundamento. ideo.*
3 *Tenetur ad talia ieiunia quousque discedat.*
4 *Quid domicilium, & cur non dependeat in conseruari ab animo ibi manendi.*
5 *Domicilium non dissoluitur, nisi transferatur habitatio.*

1 NEGATIVE respondent Io. Sanchez *in Selectis de Sacramentis disp.* 54. *nu.* 35. Ghilinus *in summa verbo* Ieiunium. *num.* 21. *littera E.* si tamen mutet animum infra dimidiam partem anni, & intendat transferre inde domicilium. secus tamen, si mutet animum elapsa dimidia parte anni. Et videtur adhærere Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 2. ver. *Et tandem*. Quia, inquit Sanchez, ad continuandum domicilium requiritur continuatio animi habitandi, sicut requiritur animus habitandi ad contrahendum domicilium. Vnde mutans animum ante dimidium anni non acceptatur à legibus vt incola, sicuti acceptatur post elapsam medietatem anni, vel si acceptatur, intelligitur lex quoque mutare animum habendi ipsum, vt incolam, quando ipse mutat ante medietatem anni. Elapsa autem medietate anni non desinit esse incola sola mutatione animi, quia iam perseuerauit tempore necessario ad acquirendum domicilium.

2 Sed hoc sine fundamento dicitur. nam si incipit domicilium, quando incipit habitatio cum animo figendi sedem in illo loco, vt concedit ipsemet Sanchez, oportet dicere, quod tunc à lege acceptetur vt incola; quod autem acceptet sub condicione, quod si mutet animum, lex quoque sit mutatura, & non amplius acceptatura vt incolam, hoc omnino fingitur, nec habet vllum fundamentum nec in iure, nec in ratione.

3 Itaque tenendum est, quod non obstante hac mutatione animi teneatur ad ieiunia propria loci, & ad cæteras leges seruandas, quousque inde transferat domicilium. Ita tenent etiam Sanchez *lib.* 3. *de matrim disp.* 23 *num* 2. ver. *Hinc fit*. & *lib.* 1. *in Decal. cap.* 12. *num* 20. Lessius *lib.* 4. *De iust & iure cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 6 *in fine*. Suarez *tom* 1. *de Relig. tract.* 1. *lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 5. & 6. Bonacina *tom.* 2. *disp* 1. *De legib. q.* 1. *punc.* 6. *num.* 45. ver. *Addo*. Palaus *par.* 1 *oper moralis tract.* 3. *disp.* 1 *punc.* 24. *§.* 3 *num.* 1.

4 Ratio est; quia domicilium non est aliud quam incorporatio in eamdem communitatem ratione habitationis, seu fundata in habitatione; hac autem incorporatione posita ratione habitationis, & animi, seu voluntatis se incorporandi, & contrahendi domicilium non dependet amplius in conseruari à tali animo, nam talis incorporatio est quidam tacitus cõtractus, quo incola se tradit communitati, & ab ipsa communitate acceptatur; contractus autem durant, quousque rescinduntur, nec dependent in conseruari ab eo animo, à quo dependent in fieri.

5 Et propterea domicilium non dissoluitur sola nuda voluntate inde recedendi, sed requiritur etiam actualis recessus, vt norant doctores *num* 3. citati. & præterea Bar. *in l. Placet. num* 2. *ff.* Ad *municipat.* Marian.

rian. Socin. *in* Cap. *Licet num.* 25. *&* 54. De *foro competenti.* Bal. *in l. fin.* C. De *municip. & orig. lib.* 10. Glosa *in l. Origine. circa finem.* C. De *municip. lib.* 10. & in l. De *iure. verbo* Ad munera. *in fine. ff.* Ad *municipat.* Et desumitur ex l. *Domicilium*, ibi *Domicilium re, & facto transfertur, non nuda contestatione. ff.* Ad *municipat.* vbi etiam Glos. *verbo.* Domicilium. & l. *Non vtique verbo* Constituerit. *ff. eodem.* & l. *Ciues ver.* Larem. C. De *incolis lib.* 10. Et ratio est, quia sicuti non sufficit solus animus, sed requiritur etiam habitatio ad contrahendum domicilium, ita ad ipsum tollendum non sufficit solus animus, sed requiritur sublatio habitationis, quia solus animus nihil operatur ad extra, & quia debet tolli habitatio tanquam fundamentum, in quo fundata fuit incorporatio facta cum communitate. Vnde valet regula *Omnis res per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur* Cap. *Omnis.* De *regulis iuris.*

An Religiosi, dum sunt hospites in aliqua prouintia, aut loco, teneantur ad ieiunia propria prouinciæ, aut monasterii. Decis. 205.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi hospites extra propriam prouinciam tenentur secundum aliquos ad ieiunia propria loci, in quo sunt, & ad alias constitutiones.*
2 *Secundum alios non tenentur.*
3 *Tenentur, quando in loco, vbi sunt, retinent subiectionem.*
4 *Secus autem, si non retineant subiectionem.*
5 *Generales, & cæteri superiores, quando sunt extra propriam prouinciam, non tenentur ad ieiunia, & cæteras constitutiones locales.*
6 *An Regulares extra monasterium teneantur ad ieiunia suæ Regulæ.*

AFFIRMATIVAM sententiam tenent Salas *disp.* 14. *de legib. sect.* 4. *num.* 56. Pontius *lib.* 5. *de Matrim. cap.* 7. *§.* 2. *num.* 14. *circa finem.* Portel. *in Dubijs Regularib. verbo.* Statutum. *num.* 5. Peirinus *quæst.* 1. De *Prælato Relig. cap.* 8. *num.* 20. *&* 21. Bossius *sect.* 4. *de iubileo. casu* 18. *num.* 60. qui tamen excipit Generalem, & Prouinciales, & alios superiores, qui non subduntur superiori Prouinciæ, seu monasterij. Item Suarez *lib.* 3. *de legib. c.* 33. *nu.* 5. quem nihil de hoc agere, male asserit Bossius *citatus.*

2 Negatiuam verò sententiam tradit Rodriquez *tom.* 1. *quæst. Reg. q.* 68. *ar.* 4. & Bonacina. *tom* 2. *disp.* 1. *De legib. q.* 1. *punc.* 6. *num.* 37. Subdit tamen, quod oppositum est in praxi consulendum ob scandali periculum, quia religioni magnæ obseruantiæ specimen præseferre debent. Sed hoc scandali periculum non puto ita facile interuenire posse, quia vt plurimum Religiosi sunt personæ doctæ, & prudentes, atque adeo sciunt, ad quid teneantur aduenæ, & ad quid non teneantur.

3 Mihi cum distinctione procedendum videtur. Si enim Prouinciæ, & Monasteria ita communicant ad inuicem, vt aduenæ accedant tanquam subditi illorum superiorum, qui præsunt prouinciæ, & monasterijs, & tunc tenenter seruare ieiunia propria loci, & alias constitutiones speciales; quia eo ipso, quod accedunt vt subditi, incorporantur cum cæteris in eamdem communitatem, & fiunt eiusdem conditionis; atque subiectio imponit ipsis eadem onera, & eamdem obligationem, quam habent cæteri,

4 Si vero non ita communicant adinuicem Prouinciæ, & Monasteria, vt aduenæ accedant tanquam subditi, tunc non tenebuntur seruare ieiunia, & alias constitutiones proprias loci; nam cessat ratio, ob quam obligari possunt, tunc enim merè se habent vt hospites, nec fiunt de communitate, & proinde est eadem ratio de ipsis, ac de aduenis sæcularibus.

5 Ex his autem deducitur. Quod Generalis, Prouinciales, alijque superiores, qui non subduntur superioribus aliarum Prouinciarum, non teneantur seruare ieiunia propria locorum, vbi sunt tanquam hospites, vt docet etiam Bossius *supraeitatus*; quia nimirum sunt exempti à subiectione in ordine ad superiores talis Prouinciæ, & proinde etiam à legibus, & constitutionibus Prouinciæ, & Monasteriorum; nam hæ ligant tantum subditos intra illam prouinciam.

6 An autem Regulares in eadem ciuitate extra monasterium teneantur seruare ieiunia propria regulæ. Resp. affirmatiue cũ Bordono *in Consilijs Regul. Resolut.* 18. *num* 4.

num. 4. Quia obligatio ad talia ieiunia non est localis, sed personalis assumpta per votum, & ideo sequitur personam. Hoc autem est intelligendum, nisi aliter in Regula exprimatur: nam si solum intendat obligare intra monasterium, extra erunt exempti ab obligatione; cum lex non plus obliget, quam se extendat intentio obligandi.

Ad aduena teneatur ad ieiunium proprium loci, in quo est, si eadem obligatio adsit etiam in proprio Domicilio. Decis.206.

SVMMARIVM.

1 *Aduenæ tenentur secundum aliquos ad ieiunia loci, quando præcipiuntur etiã in proprio domicilio.*
2 *Non tenentur in hoc casu, quando non tenentur ad seruandas omnes leges loci.*
3 *Non adest vsus superiorum consensu approbatus, quod teneantur.*
4 *Valde grauarentur, si tenerentur.*
5 *Secundum alios non tenentur.*
6 *Non apparet, vnde obligentur.*
7 *Lex non obligat extra territorium ius dicentis.*
8 *Superior non potest conuenire cum alio, quod proprij subditi obligentur legibus alieni territorij.*
9 *Non est absurdum, non teneri legibus, qui non est subiectus legibus.*

---

1 AFFIRMATIVE respondent ij omnes, qui putant, Aduenas teneri ad seruandas leges, & cõsuetudines loci, quos supra Decis.200.*num.*1. citauimus. Et præterea Sanchez *lib.* 3. *de matrimonio disp.* 18. *n.* 3. & 24. Bonacina *tom* 2. *disp* 1. *de legib. q.*1. *punc.*6. *num* 52. Granad. 1.2. *controuer.*7. *tract.*3.*par.*1.*disp.*6.*sect.*4. Facundez *præcepto* 4. *Eccles.lib.*1.*cap.*7.*num.*7. Palaus *par.*1. *operis moral. tract.* 3. *disp.* 1. *punc.* 24. *§.*3. *num.*6. Diana *par.*1 *tract.*10. *Resol.*12. *in fine*. Merolla *tom.*2. *Theol.moral disp.*4.*c.*3. *dub.*42.*sect.*3 *num.*535. Bossius *sect.*4. *de iubileo*. *casu* 18.*num.*44. Trullench *lib.*3. *in Decal.cap.*2.*dub.*6. *num.*5.

2 Verum hi Doctores modo citati non loquuntur consequenter, vt specialiter de Sanchez aduertit Pontius *lib.*5.*de Matrimonio cap.*7.*num.*12. Non enim sibi cohæret, quod aduenæ non teneantur legibus loci, in quo sunt, & quod teneantur legibus talis loci, quando eædem sunt etiam in proprio domicilio, quia cum leges proprij domicilij non causent aliquã obligationem extra proprium territoriũ, neque etiam obligare possunt, vt seruentur leges externæ, quando hæ alias non obligant.

3 Neque iuuat recurrere ad praxim, & vsum, quasi communi iure Gentium introductum, & vnanimi fidelium superiorum consensu approbatum. nam de hac praxi, & vsu, nec de hoc iure Gentium constat: imo ex iure oppositum colligitur; nam non permittunt leges, quod possit quis non subditum grauare. Vnde lex canonica non permittit exemptos ab Ordinarijs ipsorũ legibus grauari, nec Ecclesticos à laicis. Nec Principes sæculares permittunt proprios subditos grauari, dum morantur in alienis territorijs, vt cõstat in mercatoribus proficiscẽtibus ad nundinas, & si grauantur, conqueruntur. quæ omnia repugnant tacito consensui necessario pro introducendo hoc vsu, & hoc iure Gentium.

4 Nec iuuat dicere, quod Aduenæ non magis grauentur, quam si existerent in proprio domicilio, quia longe magis grauarẽtur, nam imponeretur onus à non habente iurisdictionem, quod esset iniustum grauamen: neque enim est grauamen onerari ab eo, qui potest, & debet, quando ita res exigit: at vero grauamem magnum est, onerari ab eo, qui non debet, nec potest defectu iurisdictionis.

5 Io. ergo Sanchez *in Selectis De Sacramentis*. *disp.*54. *num.* 31. circa finem tenet, quod Aduenæ non teneantur ad ieiunia loci, etiam si eadem ieiunia præcipiantur in proprio domicilio, & hanc sententiam putat probabilem Diana *par.* 1. *tract.*9. *de ieiunio Resol.* 18. *in fine*, & concludit, doctrinam Sanchez esse valde notandam.

6 Et quidem ego non video, vnde prouenire possit talis obligatio; nam licet illæ leges sint de eadem re, quam præcipiunt, quia tamen fundantur in diuersa iurisdictione, manent in sua singularitate, nec fiunt vna lex communis vtrique loco, sicut nec est vna communis iurisdictio, & ideo nec etiam possunt causare vnam

communem obligationem, sed solum vnaquæque habebit suam particularem obligationem coarctatam ad locum. Et ideo
7 aduena non obligabitur à lege proprij domicilij, quia hæc non obligat extra territorium, vt decernitur in Cap. *A nobis.* De *sententia excommunicationis.* & in Cap. *Animarum.* De *constitutionib. in 6.* & tradunt communiter Doctores præsertim in citatos tex Nec etiam à lege loci, vbi reperitur, quia hæc non obligat, nisi subditos, & qui sunt de tali communitate, pro qua sancita est, vt vidimus in superioribus; & tenent Doctores citati *num.* 1. *præsentis Decisionis.* Nec potest talis lex habere vim obligandi à lege domicilij, tum quia lex domicilij non est superior, vt det ipsi talem vim: tum quia indirectè saltem lex obligaret extra territorium, & extra ipsum haberet aliquem vigorem contra tex. modo allegatos.

8 Et hinc infertur, quod non possint superiores inter se conuenire, quod proprij subditi ligentur legibus alieni territorij, siue eædem sint in vtroque territorio, siue diuersæ. nam hoc esset exercere iurisdictionem extra proprium territorium, si quidem darent facultatem alteri ad minus ligandi suos subditos extra territorium, quod ex prælegatis textibus facere non possunt. Vnde ex hoc quoque capite corruit illę vsus, & praxis superiorum consensu introducta, de qua *num.* 3. *præsentis Decisionis.*

9 Nec est absurdum, quod talis aduena non teneatur legibus proprij domicilij, nec etiam legibus loci, vbi reperitur: quia non est absurdum, quod non teneatur legibus, qui non est subiectus legibus; talis autem aduena non est subiectus legibus proprij domicilij, quia hæ non ligant extra territorium, nec etiam legibus loci, vbi est, quia non est incorporatus communitati.

An aduena teneatur seruare ieiunia iuris communis, quando ius commune in proprio domicilio est abrogatum. Decis. 207.

SVMMARIVM.

1 *Aduena tenetur ad ieiunia iuris communis, licet in proprio domicilio sit abrogatum.*
2 *Secundum alios non tenetur, quorum sententia est probabilis.*
3 *Ius commune abrogatum non obligat de nouo, nisi ex voluntaria subiectione.*
4 *Obligatio iuris communis non contrahitur, nec amittitur ratione loci.*
5 *Mediolanensis potest quattuor diebus proximis ante primam Dominicam quadragesimæ non ieiunare, sed comedere carnes, & lacticinia extra Mediolanū.*

1 AFFIRMATIVAM sententiam tradunt Henriquez *lib.* 7. *sum. cap.* 25. *num.* 2. & *in Commen. litter.* S *in fine.* Sanchez *lib.* 1. *in Decal. cap.* 12. *n.* 39. Nauar. *c.* 23. *Manual. num.* 120. Rodriquez *in Bullam Cruciatæ. §* 1. *dub* 3. *n.* 8. Vega *par.* 1. *sum. c.* 14: *casu* 18. Laiman. *lib.* 1. *theol. mor. tract.* 4. *cap.* 12. *num.* 3. Salas *disp.* 14. *de legib. sect.* 4. *num.* 8. ver. *Tertio inferes.* Suarez *tom.* 1. *De relig. tract.* 1. *lib.* 2. *cap.* 14. *num* 27. *&* 28. Palaus *par.* 1. *oper. moral. tract.* 3. *disp.* 1. *punc.* 24 *§.* 3. *num.* 8. Bonacina *tom.* 2. *disp.* 1. *de legibus q.* 1. *punc.* 6. *num.* 55. ver. *Secunda sententia.* Et in hanc sententiam magis inclinat Bossius *sect.* 4. *de Iubileo casu* 18. *num.* 64. Ratio horum Doctorum est, quia ius commune obligat omnes independenter à loco, & in tantum non obligat in aliquo loco, in quantum est per consuetudinem ibi abrogatum. Vnde exiens è loco, vbi est abrogatum, dum est in loco, in quo seruatur, tenetur ad illud seruandum, quia ibi viget, & omnes subijciuntur etiam exteri iuri communi, cum sit conditum ab habente iurisdictionem super omnes.

2 Oppositam tamen sententiam tenent Palatius *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. *post* 6. *concluf.* ver. *At vero.* Sanchez *lib.* 3. *de matrimonio. disp.* 18.

disp. 18. *num.* 7. ver. *Verum quamuis.* Merolla *tom.* 2. *Theol. moral. disp.* 4. *cap.* 3. *nu.* 396. Facundez *Præcepto* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 11. vbi citat Panor. *in cap. Consil.* De *obseruat. ieiunior.* & Cardinal. *in Clemet.* 2. De *celebrat. Missar. q.* 5. Et Imolam *ibid.* Citant etiam Medinam 1. 2. *q.* 96. *ar.* 5. *in fine*, vbi tamen de hoc nihil habet, & Ledesmam. *q.* 45. *de Matrim. ar.* 5. *punc.* 3. *dub. vltimo. §. secundo arguitur*, sed malè, quia ibi docet solum, quod accedens ad locum, vbi non vrget, nec est receptum Tridentinum quò ad legem matrimonij de assistentia Parochi, & testium, non tenetur ipsum seruare, non autem, quod possit non seruare, quando in loco hospitij viget, & non in proprio domicilio. Hanc etiam sententiam putat æquè probabilem Bossius *citatus*.

3 Hæc opinio valde probabilis est seclusso tamen scandalo, vt etiam notant Auctores ipsius; quia, cum Ius commune non sit locale, sed vniuersale, non obligat ratione loci, sed immediate afficit personas independenter à loco, & ideo si apud aliquam communitatem est abrogatum, remanèt liberæ personæ illius communitatis, etiam si ad alium locum diuertant, vbi viget, quandiu censentur manere de tali communitate, apud quam non viget: nam ius commune iam cessauit obligare talem personam, nec locus potest resuscitare de nouo obligationem, sed oportet, quod ipsa se de nouo subijciat iuri communi, quod non contingit per hoc, quod accedat ad locum, vbi viget ius commune; sed solum per incorporationem cum communitate, quæ sit subiecta tali legi, nam per talem incorporationem tacitè se de nouo subijcit iuri communi abrogato. Vnde Græcus diuertens apud Latinos non tenetur seruare ius commune consecrandi in azimo, sed potest sequi morem suæ regionis, & consecrare infermentato.

4 Vnde, si quis hanc sententiam tenere voluerit, poterit respondere, quod ius commune obligat quidem omnes; sed quia obligat independenter à loco, nec contrahitur, nec amittitur obligatio ratione loci, sed semel amissa obligatio ratione abrogationis ab aliquibus, non contrahitur de nouo, nisi aut per innouationem legis, aut per voluntariam subiectionem illorum, quibus sunt ab ipso exempti.

5 Ex his colligitur. Quod Mediolanensis extra Mediolanum quattuor diebus proximè antecedentibus Dominicam primam quadragesimæ non tenetur ieiunare, sed potest primis duobus comedere carnes, & duobus posterioribus oua, & lacticinia, quia ius commune obligans ad ieiunium illis diebus est apud Mediolanenses abrogatum, & ideo etiam extra Mediolanum remanent liberi ab illius obligatione.

An aduena, accedens ad locum, vbi ius commune de aliquo ieiunio est abrogatum, teneatur ipse ieiunare, si tale ius non sit abrogatum in proprio domicilio. Decis. 208.

SVMMARIVM.

1 *Aduena, accedens ad locum, vbi ius commune de aliquo ieiunio est abrogatum non tenetur ieiunare.*

2 *Abrogata lege iuris communis acquiritur priuilegium loco, ne cæteri in ipso obligentur.*

3 *Discrimen inter priuilegium, & legem.*

4 *Aduenæ Mediolani non tenentur ad ieiunia primis quattuor diebus quadragesimæ.*

5 *An missionarij apud Orientales possint non seruare ieiunia, quæ ibi non sunt in vsu, & an teneantur ad propria illorum populorum.*

6 *Potest quisque accedere ad locum, vbi ius commune est abrogatum, vt illud non seruet.*

1 RESP. negatiuè, ita sentiunt Nauar. *in Manuali cap.* 23 *num.* 120. *lat. Hispa.* 128. Couaruias *lib.* 4. *Variar. c.* 20. *num.* 8. ver. *Fuit & in dicto. in fine* Henriquez *lib.* 9. *sum. cap.* 25. *num.* 2. *in fine.* Pedrazza *Præcepto* 3. *§.* 14. Sanchez *lib.* 3. *de mœrimonio disp.* 19. *num.* 18. *in fine, &* 19. Suarez *tom.* 1. *De relig. tract.* 1. *lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 29. Ledesma *q.* 45. *de Matrim. ar.* 5. *punc.* 3. *dub. vlt. §. secundo arguitur.* Pontius *lib.* 5. *de Matrimon. cap.* 8. *num.* 2. Azor. *lib.* 7. *cap.* 20. *q.* 4. *in fine.* Palat. *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. *post.* 6. *concluf.* Salas *De legib. disp.* 14 *sect.* 5. *num.* 63. Lessius *lib.* 4. *de*

de Iust. & iure. cap. 2. dub. 8. nu. 59. Merolla *tom. 2. Theol. moral. disp. 4. cap. 3. dub. 42. num. 577. in fine.* Bonacina *tom. 2. disp. 1. de legib. q. 1. punc. 6. num. 61.* Palaus *par. 1. Oper. moral. tract. 3. disp. 1. punc. 24. §. 5. num. 1.* Diana *par. 1. tract. 9. De ieiunio. Resol. 18.* Bosius *sect. 4. de Iubileo. Casu 18. num. 39. & 40.* Facundez *præcep. 1. Eccles. lib. 1. cap. 7. num. 3.* & alij communiter.

2 Ratio autem est, quia licet leges iuris communis obligent omnes immediate, independenter à loco, quia non sunt latę pro loco determinato, sed pro tota communitate fidelium, quando tamen in aliquo loco sunt abrogatę, possunt illuc accedentes vti priuilegio abrogationis, quia iam per talem abrogationem factum est, quod lex in illo loco non obliget, & proinde est veluti acquisitum priuilegium loco, quo excludatur ab ipso vigor legis; vnde quicunque fiunt dę tali loco acquirendo domicilium deponunt obligationem legis. Ex quo fit, quod omnes accedentes ad locum possint gaudere priuilegio locali; hoc enim est de natura priuilegij localis, quod communicetur omnibus accedentibus ad ipsum.

3 Nec est eadem ratio de obligatione legis, ac de priuilegio; quia lex constituta est ad ligandum, & continendos subditos sub certa mensura operandi, vnde ex natura sua debet restringi, ne grauentur ij, qui non debent grauari. At priuilegium locale, sicuti est in fauorem loci, & ratione loci illorum omnium, qui sunt de loco, ita tanquam fauens ex natura sua se communicat omnibus, qui accedunt ad locum.

4 Ex his autem colligitur. Quod aduenæ accedentes Mediolanum, possunt quattuor proximis diebus ante Dominicam primam quadragesimæ non ieiunare, sed primis duobus vesci carnibus, & duobus posterioribus lacticinijs, vt solet in praxi seruari; quia nimirum ibi est abrogatum ius commune de ieiunio in illis quatuor diebus. Et hoc verum est, etiam si vnico tantum die ex illis quattuor ibi morarentur, imò etiam si eadem die essent ad proprium domicilium reuersuri.

5 Colligitur secundo resolutio illius difficultatis, an nimirum Missionarij à sacra Congregatione missi ad Gentes Orientales teneantur seruare ieiunia extra quadragesimam. Resp. enim non teneri, quia apud illos populos, etiam qui catholici sunt, non sunt in vsu, vel quia ius commune est abrogatum, vel quia nunquam apud ipsos viguit; & proinde possunt sequi consuetudinem loci; quamuis optimè facerent, si ieiunarent, sicuti faciunt nostræ Congregationes Patres ibi diuersantes. An autem teneantur seruare alias duas quadragesimas ætatis, & Natalis, quam præter communem seruant illi populi. Resp. negatiuè, quia ex dictis in superioribus Regulares non tenentur ad seruandas leges particulares prouinciarum quò ad ieiunia, sicut nec etiam aduenę. Quia tamen illi populi habent pro pessimis hominibus non seruantes has quadragesimas, ideo vt colligant fructus, propter quos missi sunt, debent illas seruare.

6 Colligitur secundo. Posse dedita opera quemlibet accedere ad locum, vbi iuri communi est derogatum, vel quò ad ieiunia, vel quo ad aliquid aliud, atque ea intentione, vt ipsum non teneatur seruare, vt notat etiam Bonacina loco citato *num. præced* & Lessius *num. 59. citati capitis*. nam in hoc vtitur iure suo, quo se subtrahit obligationi legis. Et sicuti licet quærere dispensationem, aut priuilegium eximens à lege, ita etiam licet se eximere accedendo ad locum, vbi lex non obligat. At de hoc agemus latius in particulari in *Decisione de hac re*.

An Regulares sint exempti à ieiunio primis quattuor diebus quadragesimæ, si Mediolani accedant ad donum sæcularium, apud quos non seruatur ex abrogatione iuris communis. Decis. 209.

SVMMARIVM.

1 *Regulares Mediolani ex vi iuris communes apud sæculares non tenentur seruare ieiunium primis quattuor diebus quadragesimæ.*

2 *Tenentur ratione regulæ, si adsit specialis obligatio quo ad hoc.*

3 *Secus autem, si non adsit specialis obligatio.*

4 *Quando in hoc regula obliget, & quando non.*

5 *An Regularis se conformans cum Mediola-*

lanensibus primis quattuor diebus quadragesimæ extra monasterium, teneatur ieiunare in diebus Rogationum.

6 *Obligatio legum cessat proportionaliter ad desertionem domicilij.*

---

1 DE hoc casu nihil inuenio in particulari obseruatum à Doctoribus. Certum est autem, quod quantum est ex vi iuris communis, non tenentur seruare ieiunium, quia cum accedant ad locum extra monasterium, vbi non obligat ius commune, quo ad hoc possunt se conformare consuetudini loci, vt cum communi sententia dicebamus Decis. *præcedenti.*

2 Secundo certum est. Quod si per regulas hoc ipsis prohibeatur, faciunt contra regulam, atque adeo peccant vel mortaliter, vel venialiter, prout ipsa regula obligat. Vnde Regulares illi, qui quadragesimam anticipant per plures dies cum præcepto ieiunandi, & non intermittendi ieiunium vsque ad Pascha, non possent vti hoc priuilegio illius loci. Quia adhuc extra monasterium obligantur suis regulis, nam regula non inducit obligationem localem, sed personalem, quia obligatio fundatur in votis, quæ personalia sunt.

3 Si autem non adsit specialis obligatio Regulæ, non possent Religiosi accedêtes ad domus sęcularium non seruare ieiunium, & vti ijsdem cibis cum ipsis. Sequitur ex dictis Decis. *præced.* quia Regulares ratione exemptionis apud sæculares censentur aduenæ: nam locus exemptus comparatur loco extra diocesim, vt notant Glos. *in Clement.* De *Foro competenti* ver. *Aut earum parte*. Io. Andreas *ibid.* Rodriquez *tom.* 1 *q. Regul q.* 36. *ar.* 3. *§. primum*. Quia licèt Regula supponat præcepta communia tanquam fundamentum, in quo fundat statum perfectionis, quem intendit, & consequenter indirectè obliget ad ipsa seruanda, hæc tamen obligatio non imponit aliud onus, nisi illud quod ex se afferunt præcepta; & ideo cum præcepta communia non plus obligent Religiosos, quam sæculares, vt desumitur ex D. Th. 2. 2. *q.* 186. *ar.* 10. & *q.* 187. *ar.* 3. *in corpore*, & notat Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 1. *lib.* 1 *cap.* 11. *num.* 5. sequitur, quod solum obligentur, quando obligantur sæculares: & proinde nec etiam obligentur, quando, & vbi ius commune est abrogatum. Deinde accedens ad locum potest gaudere priuilegijs loci: vnde accedens de vna Parochia vbi ieiunium obligat ad aliam, vbi non obligat, non tenetur ieiunare, vt tradit Sanchez cum alijs *lib.* 3. *de matrim. disp.* 18. *nu.* 21. Qui autem e monasterio accedit ad domum sæcularis, accedit ad alium locum, nempe de exempto ad non exemptum, & in quo alius ritus seruatur. Et post hęc scripta inueni idem traditum fuisse à Bordono *in Consil. Regular. resol.* 18. *num.* 2.

4 Est autem aduertendum; quod, vt teneantur Religiosi, dum sunt Mediolani apud sęculares, primis quattuor diebus quadragesimæ ieiunare, oportet, quod obligatio regulæ respiciat specialiter illos quattuor dies; quod potest contingere, aut expresè, si nimirum præcipiat ieiunium etiam pro illis quattuor diebus, dum sunt Mediolani, aut implicite, si nimirum præcipiat tali die inchoari quadragesimam, & non interrumpi vsque ad Pascha, tunc enim remanet præceptū regulæ pro illis quattuor diebus. Quod si Regula tantum præcipiat, quadragesimam inchoari tali tempore, & nullam mentionem faciat, quod non interrumpatur. Tunc Regula res primis quattuor diebus Mediolani existentes apud sæculares poterunt soluere ieiunium. Ratio autem est; quia obligatio Regulæ non addit supra obligationem iuris communis, nisi anticipationem quadragesimæ pro aliquibus diebus, & ideo ibi terminatur vbi incipit obligatio iuris communis, vtpote quia est solum de anticipatione quadragesimæ, & ideo se extendit tantum vsque ad feriam quartam cinerum. Et ideo si pars aliqua de obligatione iuris communis est alicubi abrogata, vt Mediolani, possunt tales Regulares frui priuilegio abrogationis.

5 Quæres. An Regularis, qui illis quattuor primis diebus quadragesimę se conformaret ritui Mediolanensium, & apud sæculares non seruaret ieiunium, sed comederet carnes, aut lacticinia, teneretur postea ieiunare in diebus Rogationum, sicut tenentur Mediolanenses. Resp. negatiuè; quia fruitur priuilegio ipsorum tanquam hospes, nam id facit extra monasterium, atque adeo veluti extra territorium, vnde, si tempore Rogationum sit in monasterio, non tenetur ieiunare, quia est veluti extra territorium, & in loco

co excepto, vbi non obligat præceptum ieiunandi, quod habent Mediolanenses, & est eadem ratio ac de cæteris aduenis, qui illis primis quattuor diebus quadragesimę essent Mediolani, & tempore Rogationum essent in proprio domicilio. Si vero esset apud sæculares Mediolanenses, non teneretur, quia esset apud ipsos tanquam aduena cum nunquam Regularis extra claustra acquirat domicilium; aduena autem non tenetur legibus loci, vt diximus supra *Decis.* 201. *& sequentib.* Et quia Regulares non tenentur ad leges proprias locorũ, vt diximus supra *Decis.* 196. illud autem præceptum ieiunandi est proprium Mediolanensium.

6 Neq. obijci potest; quod leges domicilij obligent, quandiu domicilium deserat. tur: nam valet proportionaliter solum, ita vt qui actu deserit quò ad præsentiam localem tantum actu, non obligetur, sed tantum habitu; ita vt statim ac redit, incipiat obligari actu, qui vero etiam deserit habitu, hoc est cum animo deserendi, neque etiam habitu obligatur.

An Regulares Mediolani existentes teneantur ieiunare ex vi iuris communis primis quatuor diebus Quadragesimæ, an verò possint se conformare consuetudini Mediolanensium. Decis. 210.

SVMMARIVM.

1 *Regulares non possunt singuli in particulari intra proprium monastereum soluere ieiunium Mediolani primis quattuor diebus quadragesimæ.*
2 *Nec etiam tota communitas monasterij.*
3 *Consuetudo obligandi, & consuetudo deobligandi pari ratione procedunt quo ad extensionem.*
4 *Regulares quo ad consuetudines loci censentur extra territorium.*

1 DIFFICVLTAS esse potest, & de tota communitate Religiosorum, & de singulis Religiosis in particulari. Et quod spectat ad Religiosos in particulari, existimo, licèt Mediolani sint, non esse intra Monasteria absolutos ab obligatione ieiunandi illis primis quattuor diebus quadragesimæ. Ratio est, quia dum sunt in Monasterio, sunt in diuersa communitate saltem quò ad gubernationem, & directionem, cum procedat secundum diuersas leges, & Regulas, & sit immediatè subiecta summo Pontifici; vnde cum alioquin sit subiecta iuri communi, ex eo, quod est abrogatum apud sæculares in aliquo loco, non censetur ibi abrogatum apud Religiosos, quia abrogatio facta in vna communitate non transit in aliam. Quod etiam ex eo patet, quia Regulares de facto seruando ius commune ieiunant illis diebus, vnde non potest dici, quod apud ipsos sit abrogatum.

2 Et hinc sequitur, quod neque tota communitas Regularium possit Mediolani sequi consuetudinem Mediolanensium, quia consuetudo Mediolanensium abrogans ius commune de ieiunio pro primis quattuor diebus, quadragesimæ non se extendit ad Regulares, quia, cum sint distincta communitas, non deobligantur consuetudine sæcularium, nam consuetudo vnius communitatis non deobligat aliam. Et hoc desumitur ex Doctrina, quam tradunt Suarez *lib.* 7. *de legib. cap.* 9. *num.* 11. & *cap.* 16. *num.* 9, Salas. *Disp.* 19. *de legib. sect.* 11. *num.* 91. & *sect* 15. *num* 105. Bonacina *tom.* 2. *disp.* 1. *de legib. q.* 1. *punc. vlt. §.* 3. *num.* 16. Palaus *par.* 1. *oper. moral. tract.* 3. *disp.* 3. *punc.* 3. *num.* 6. Quatenus, & generaliter docent, quod consuetudo vnius communitatis non pertinet ad aliam; & specialiter, quod consuetudo laicorum non obligat Clericos existentes in eodem loco, & per consequens, quod neque deobligat, quando alias sunt obligati, nam est eadem ratio de obligatione, & deobligatione.

3 Deinde consuetudo sæcularium, vt supra tradidi *Decis.* 185. cum communi sententia *num.* 1. 2. & 3. non obligat Regulares ea ratione quia Regulares sunt distincta communitas, ergo neque consuetudo poterit deobligare quo ad ius commune ob eamdem rationem, quia sunt distincta communitas, quia licet sit diuersa ratio de consuetudine obligante, & deobligante, quò ad communicationem, tamen de vna communitate in aliam est eadem ratio, quia nimirum tam vna, quam altera consuetudo non se extendit vltra terminos communitatis, in qua inducitur.

4 Rursus. Consuetudo abrogans ius commune de ieiunio pro primis quattuor die-

diebus quadragesimæ non se extendit extra territorium Mediolanense, ergo neque ad Regulares, quia, cum sint exempti, censentur extra territorium argum. ex cap. 1. De *priuileg. in.* 6. & ex cap. *Cum Episcopus.* De *officio ordinarij in* 6.

An absens à proprio Domicilio teneatur seruare ieiunia propria Domicilij. Decis. 211.

SVMMARIVM.

1 *Absens à proprio domicilio tenetur legibus proprij domicilij secundum aliquos.*
2 *Non tenetur.*
3 *Actus iurisdictionales, & quicquid in iurisdictione fundatur, non habet vim extra territoriam ius dicentis.*
4 *Obligatio legis non plus extenditur, quam iurisdictio legislatoris.*
5 *Quibus legibus proprij domicilij, & quomodo teneantur absentes.*
6 *Cur absens sit exemptus à iurisdictione proprij superioris.*
7 *Cur absentes non teneantur legibus proprij domicilij non obstante, quod nec teneantur legibus loci.*

1 AFFIRMATIVE respondent Paludan. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4. *ar.* 3. *num.* 26. D. Antonin. *par.* 2. *tit.* 7. *cap.* 2. *§.* 2. *in fine.* Sylvester *verbo* Ieiunium *nu.* 8. *in fine.* Rosella *ibid. nu.* 16. & cæteri, qui putant, absentes ligari legibus proprij Domicilij, quos citant Sanchez *lib.* 3. *de* Matrimonio *disp.* 18. *num.* 17. & Salas *disp.* 14. *de legib. sect.* 3. *num.* 59. Horum fundamentum est; quia absentes, qui non mutant domicilium, adhuc sunt ciues propriæ patriæ, & de ipsa communitate, & sicuti non subsunt legibus loci, in quo hospitantur, ita debent subesse legibus proprij domicilij, alioquin nullis subessent legibus particularibus, & sentirent commodum, quod non teneantur legibus loci, in quo sunt, absque incommodo, quod adstringantur legibus proprij domicilij contra regulam. *Qui sentit.* De *regulis iuris. in* 6.

2 At negatiuam sententiam tenent communiter cæteri Doctores. Nauar. *cap.* 13. *Manual. num.* 5. ver. *Infertur tertio.* & *cap.* 23. *num.* 120. *lat.* & hisp. *num.* 128. Henriquez *lib.* 9 *sum cap* 25. *num.* 2 *in fine.* Azor. *p.ar.* 1. *lib.* 5 *cap.* 18. *quæst.* 14 Lopez 1. *par. Instruct. cap.* 52. *§. Vnaquæq. ciuitas.* Philiar. *tom.* 1. De *offic. Sacer. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 23. *notab.* 3. Rodriquez *tom.* 1. *sum. cap.* 122. *num.* 1. Graff. *lib.* 4. *Decis. Aurear. cap.* 7. *num.* 37. & 39. Vgolin. *Tab.* 1. De *censur. cap.* 9. *§.* 3. *num.* 1. & 3. Pedrazza *præcepto* 3. *§.* 14. Armilla *verbo* Excommunicatio. *num.* 30. Rosella *verbo* Excommunicatio 7. *num.* 3. & 7. Sà *verbo* Excommunicatio *num.* 12. Maior. *in* 4. *dist.* 15. *quæst.* 3. Lessius *lib.* 4. De *iust. & iure cap.* 2. *dub.* 8. Suyrus *lib.* 7. *Clauis Regiæ cap.* 3. *num.* 11. Petrus Ledesma *q.* 45. *de Matrim. ar.* 5. *punc.* 3. *dub. vlt.* Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. disp.* 18. *num.* 18. Suarez *in* 3. *par. tom.* 5. *de Censur. disp.* 5. *sect.* 4. & 5 & *tom.* 1. *de Relig. tract.* 1. *lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 25. & *lib.* 3. *de Legib. cap.* 32. *num.* 3. Achunna *in* 1. *par. Decreti in cap.* Illa. *nu.* 5. *dist.* 12. Salas De *legib. disp.* 14. *sect.* 5. *num.* 62. Filliucius *tom.* 2. *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 6. *num.* 108. Reginal. *tom.* 1. *Praxis Fori penit. lib* 4. *cap.* 12. *num.* 136. Villalobos *tom.* 1. *sum. tract.* 2. *difficul.* 34. *num.* 1. Granad. 1. 2. *controuer.* 7. *par.* 1. *disp.* 6. *sect.* 4. Pontius *lib.* 5. De *matrim. cap* 8. *num.* 1. Bonacina *tom.* 2. *disp.* 1. *De legib. quæst.* 1. *punc* 6. *num.* 59. ver. *Respondeo non teneri.* Laiman *lib.* 1. *Theol. Moral. tract.* 4. *cap.* 11. *num.* 1. Rebel. *par.* 2. *lib.* 2. *quæst.* 7. *sect.* 3. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de* Ieiunio. *Resol.* 18. Merolla *tom.* 2. *Theol. moral. disp.* 4. *cap.* 3. *dub.* 41. *num.* 473. & *sequentib.* & *nu.* 497. Facundez *præcep.* 1. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 7. *nu* 3. Palaus *par.* 1. *Oper. moral tract.* 3. *disp.* 1. *punc.* 24. *§.* 5. *num.* 1. Malderus 1. 2. *quæst.* 96. *ar.* 5. *§.* De *peregrinis* ver. *Vnde infertur.* Bossius *sect.* 4. *de Iubileo. casu* 18. *nu.* 39. Io. Sanchez *in Selectis* De *Sacram. disp.* 54. *num.* 27. Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 21. *littera* G. Driedo *de libert. Christ. lib.* 1. *cap.* 17. *§. Vna est.* & secundum aliam editionem. *cap.* 2. *par.* 3. *ar.* 2. *membro vlt. §. vna est.* Gordonus *lib.* 6. *Theol. moral. quæst.* 18. *cap.* 7. *quæstion.* 2. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 6. *num.* 5. Et ex Iuristis Abbas *in cap. A nobis* 1. *num.* 11. De *sent. excom.* Felin. *ibid. num.* 6. Cardinal. *in Clement.* 2. *quæst.* 5. De *celebrat. missar.* Imola *ibid nu.* 3 Bonifacius *num.* 68. Roccus Curtius *quæst.* 13. *De consuetud.* Alexand. *Consil.* 111. *num.* 1. & 2. Paris. *Consil.* 159. *lib.* 4. Couaruu. *lib.* 4. *Variar. cap.* 20. *num.* 8. Bertachin. *lib.* 4 *de Episcopo par.* 2. *num.*

*num.*34. Item Zabarel. *in Rep. Cap. Perpendimus num.* 20. De *sent. excommunicat.* Crotus *in cap. Vt animar. §. Statuto.* De *constitut. in* 5. Bal. *in l. fin. num.* 2. *ff.* De *iurisdict. omnium iud.* Ias. *ibid. num.* 3. & alij apud citatos Doctores, & in materia de legibus, qui omnes docent aut in vniuersali leges, & statuta non obligare extra territorium, aut in particulari id tradunt de Festis, aut de Censuris, aut de Ieiunio.

3 Atque hæc sententia tanquam certa omnino tenenda est, nam habet firmissum fundamentum in iure, nempe in cap. *Vt animarum.* De *constitutionibus in 6.* vbi Bonifacius VIII. declarat. Quod subditi non ligantur extra dioecesim statuto excommunicationis, & proinde impunè non obediant, sic enim habet textus. *Statuto Episcopi, quo in omnes, qui furtum commiserunt excommunicationis sententia promulgatur, subditi eius extra eius dioecesim existentes, minime ligari noscuntur, cum extra territorium ius dicenti non pareatur impunè.* Vnde etiam in *Clement.* 1. De *foro compet.* & *l. fin. ff.* De *iurisdictione om. iudicum,* & *l.* 1. *ver. initio.* & *l. fin. ff.* De *officio Præfecti vrbis.* habetur, quod nemo potest in alieno territorio iurisdictionem exercere. Et in *Clement. Pastoralis. §. Nunquid etiam.* De *re iudicata.* habetur, quod citatio Imperatoris extra districtum imperij non arctat citatum. Ex quibus omnibus colligitur, quod actus iurisdictionales, & omnia, quæ in iurisdictione fundantur non habent vim extra territorium illius, cuius est iurisdictio: & proinde leges, & statuta non obligant subditos, quandiu sunt extra territorium, quia non obligant extra ipsum territorium.

4 Et ratio est; quia non plus extenditur obligatio legis, quam extendatur iurisdictio legislatoris, siquidem obligatio fundatur in iurisdictione, & est effectus ipsius; quia lex in tantum obligat in quantum reperit subiectionem ad iurisdictionem legislatoris; iurisdictio autem non extenditur extra proprium territorium ius dicentis. Vnde nec extendetur obligatio legis ab ipso sancitæ, atque adeo nec ciuis extra territorium ab ipsis obligabitur.

5 Est tamen aduertendum, quod aliquæ leges obligant etiam absentes, vt notant Doctores in materia de legibus, & præcipuè Salas. *Disp.* 14. *de legibus sect.* 5. *num.* 70. vers. *Secundæ opinioni.* Vt sunt illæ, quæ fiunt in ordine ad ciues absentes, & aliæ huiusmodi. Hoc aut prouenit, non quia iurisdictio, & obligatio legis extendatur extra territorium, sed quia proficiscens extra territorium tacito quodam pacto se obligat ad illas seruandas, nam potest superior obligare subditos, vt non egrediantur de territorio, nisi seruatis quibusdam condicionibus, quarum vna est, quod seruent leges, quas bonum commune exigit seruari etiam ab absentibus; & ideo eo ipso, quod fit absens, censetur tacitè consentire in hanc conditionem, atque adeo se obligare ad seruandas huiusmodi leges.

6 Hinc facile soluitur fundamentum primæ sententiæ: nam ciuis absens, licet remaneat pars communitatis, & retineat antiquum domicilium, non tamen subest directioni, qua illa communitas dirigitur, quia tanquam commensurata iurisdictioni non extenditur extra territorium; & ideo quò ad actum remanet exemptus ab ipsa; & solum ex eo, quod sit pars, & retineat domicilium, sequitur, quod debet subesse, quando directio ad ipsum pertingere potest: non autem quando non potest pertingere, vt cum est extra territorium.

7 Nec est inconueniens, quod non subsit aliquibus legibus particularibus, tum quia hæ leges non sunt necessariæ, cum sufficiant communes, tum quia ideo est per accidens, quatenus scilicet per accidens est extra proprium domicilium, tum quia leges particulares sunt factæ propter bonum particulare talis ciuitatis, atq. adeo solum pro ijs, qui tenentur cooperari tali bono, & consequenter qui sunt membra communitatis: qui autem est absens, licet remaneat membrum quo ad habitum, non tamen quo ad exercitium, quia ratione absentiæ non tenetur se gerere tanquam membrum, nam est membrum separatum ad tempus: respectu autem communitatis, apud quam diuersatur, non est membrum, quia non est ipsi incorporatum.

An

An existens in loco exempto intra territorium teneatur seruare ieiunia propria territorij. Decis. 212.

SVMMARIVM.

1 *Existens in loco exempto non tenetur ad ieiunia propria territorij.*
2 *Ordinarius non potest in loco exempto, licet intra territorium, exercere iurisdictionem.*
3 *Lex ordinarij non obligat in loco exempto territorij.*
3 *Episcopus potest ex priuilegio exercere aliquos actus iurisdictionis in loco exempto territorij.*

1 RESP. non teneri. ita docent Armilla *verbo* Excommunicatio. *nu.* 30. Azor. *par.*1. *lib.*5. *c.*25. *q.*4. Suarez 3 *par.tom.*5. *disp.*5. *sect.* 4. *num.*5. & *lib.*3. *de legib. cap.*3. *nu.*9. Salas *disp.*14. *de legib. sect.* 6. Bonacina *tom.*2. *disp.*1. *de legib. q.*1. *punc.* 6. *nu.*65. ver. *Ex quo patet*, & *num.* 66. Merolla *tom.*2. *Theol. Moral. disp.*4. *cap.*3 *nu.*484. Palaus *par.*1. *Oper. moral. tract.* 3. *disp.* 1. *punct.*24. *§.*5. *nn.*29. Henr. Botus *par.*3. *de Synodo ar.* 2. *nu.* 9. Cochier. *De iurisdict. Ordinar. in exemp. par.*2. *q.*45. *num.*2. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 6. *num.* 6. Et ita etiam tenent Canonistæ Glos. *in Cap. fin.* De *Constit. in* 6. vbi etiam Io. Andreas, & Geminian & alij. Panormitan. *in Cap. Anobis.* 1. De *sent. excommunicat.* & alij communiter.

2 Et ratio est, quia locus exemptus comparatur alieno territorio, si quidem licet sit in territorio, ratione tamen exemptionis se habet vt territorium alienum; nam eximitur à iurisdictione Ordinarij, ita vt non possit in ipso aliquid iurisdictionis exerceri. Vnde delictum commissum in loco exempto est extra iurisdictionem Ordinarij Cap. 1. *§. Numquid ergo.* De *priuileg. in* 6. Nec in locis exemptis potest Episcopus exercere iurisdictionem Cap. *Cum Episcopus.* De *Officio ordinar. in* 6. Et ideo, cum iurisdictio non se extendat ad locum exemptum, tanquam si esset alieni territorij, nec etiam se extendit obligatio legis, cum se extendat tantum ad subditos, qui subsunt iurisdictioni; & consequenter in tali loco non obligabit lex Diocesana de ieiunio.

3 Hinc est, quod, si Episcopi possunt in his locis exemptis exercere aliquos actus iurisdictionis, id prouenit ex speciali concessione, & priuilegio, vt de iuribus pontificalibus conceditur in C*lement. vlt.* De *priuileg.* Vnde à contrario sensu, non possunt alios actus exercere, qui non sunt specialiter concessi, vt est obligare per legem, vel statutum.

An existentes intra Monasteria Regularium exemptorum teneantur seruare ieiunia propria dioceſis. Decis. 213.

SVMMARIVM.

1 *Sæculares intra Monasteria tenentur seruare ieiunia territorij propria.*
2 *Probabile valde est, non teneri.*
3 *Statutum Episcopi non se extendit ad Ecclesias, & Monasteria Regularium.*
4 *Monasteria sunt exempta à iurisdictione Episcopali, & leges Episcopi in ipsis non habent vigorem.*
5 *Lex non afficit locum, nisi ratione personarum.*
6 *Subditus Episcopi non fert secum obligationem legis Episcopalis.*
7 *Monasteria sunt exempta, etiam quo ad locum.*
8 *Exemptio monasteriorum de se extenditur ad omnes actus iurisdictionales Episcopi.*
9 *Exemptio Regularium non est odiosa respectu iurisdictionis Episcopalis.*

1 AFFIRMATIVE respondebant ij omnes, qui tenent, leges Ordinarioru obligare subditos, etiam si intra Monasteria existant, vt docent Suarez 3. *par tom.*5. *de Censuris disp.*5. *sect.*4. *num.*10. Coninch *disp.* 13. *de Sacram. dub.*7. *num.* 63. Salas *disp.* 14. *de legib. sect.*6. *nu.*85. Alterius *disp.* 5.

De *causa excom. lib. 3. cap. 5.* ver. *Hoc autem.* Filliucius *tract. 11. cap. 5. quæst. 9. nu.* 149. Palaus *par. 1. Oper. moral. tract. 3. disp. 1. punc. 24. §. 5. num.* 30. Cochier. *De iurisdict. Ordinar. in Exemp. par. 2. quæst. 45. nu. 2. & sequentib.* Merolla *tom. 2. Theol. moral. disp. 4. c. 6. num.* 489. Federicus de Senis. *Consil. 2.* Quorum fundamentum est, quia Monasteria non sunt plenè exempta à iurisdictione Ordinarij, sed tantum quò ad casus in iure expressos, & ideo tanquam odiosa, quia derogat iuri Ordinariorum, non est extendenda ad casus nõ expressos in iure, præsertim quia potius conuenit personis, quam loco.

2 At oppositum, nempe non teneri ad seruanda talia ieiunia, & alias leges Ordinarij, docet Henriquez *lib. 13 sum. cap. 26. num.* 2. & specialiter de Ieiunio Bonacina *tom. 2. disp. 1. de legib. q. 1. punc. 6. nu. 66.* Laiman *lib. 1. Theol. moral. tract. 4. cap. 11. num. 5.* ver. *Tertio extenditur.* Et hæc ſententia mihi videtur probabilior.

3 Et colligitur ex Concil. Trident. *sess. 25. cap. 12.* De *reformat. Regular.* vbi præcipit Regularibus, quod seruent interdicta Ordinariorum, & Festa: ergo secluso præcepto non tenerẽtur seruare, atq. adeo statutum Episcopi non se extenderet ad Monasteria, & Ecclesias Regularium, & proinde modo non se extendent illa statuta, de quibus non decernitur, quod extendantur; vt est statutum de ieiunio: vnde existentes intra monasteria non tenebuntur ieiunare.

4 Præterea. Extra territorium ius dicenti non paretur impunè Cap. *Vt animarum.* De *constitutionibus in 6.* Non alia ratione, nisi quia iurisdictio non extenditur ad alienum territorium, & proinde non potest obligare subditum existentem in alieno territorio, vt habetur ibid. Vnde cum Monasteria ita sint exempta, vt in ijs leges Episcopales non obligent, nec subsint iurisdictioni Episcopi, qui neque Ecclesias Regularium visitare potest, nec Monasteria, iurisdictio non se extendet ad Monasteria, & proinde non poterit exercere actus Iurisdictionis, nisi specialiter ex priuilegio, & vt delegato Sedis Apostolicæ concedantur; & consequenter existentes in ipso erunt extra terminos iurisdictionis Episcopalis, & non tenebuntur ad ieiunia ab ipso indicta.

5 Rursus leges, & statuta Episcopi, & consuetudines ciuitatis, de quibus est eadem ratio, non obligant intra Monasteria Regularium exemptorum, quia talis obligatio non afficit locum, cum locus de se non sit capax obligationis, sed tantum ratione personarum, quia solæ personæ sunt capaces obligationis: ergo quando personæ non sunt capaces obligationis ratione exemptionis, nec etiam locus erit capax, cum obligatio non se extendat ad locum, nisi ratione personarum. Et ideo cum Regulares non sint capaces obligationis impositæ ab Episcopo, nec etiam eorum Monasteria erunt capacia, vnde erunt exempta, non secus, ac quilibet alius locus exemptus.

6 Quod etiam ex eo confirmatur. Quia subditus Episcopi non fert secum obligationem legum, & statutorum Episcopalium, cum huiusmodi obligatio non sit personalis singularis, sed communitatis, vt est quoddam corpus ciuile, ratione cuius redundat in singulares personas, vt in membra: vnde semper manet affixa communitati, nec sequitur membra, quando se separant à communitate, & loco, intra quem clauditur communitas, vt constat, quando subditi proficiscuntur in alienum territorium, aut in locum exemptum territorij. Vnde cum intra Monasteria non habeat locum obligatio legum, & statutorum Episcopalium, quia non transit ad locum, nisi adsint personæ, quæ possint eam recipere, nec subditi eam secum deferant, non tenebuntur intra Monasteria seruare leges, & statuta Episcopalia.

7 Hinc solutum manet fundamentum in oppositum; falsum est enim, quod Monasteria non sint plenè exempta à iurisdictione Episcopali; quod si in aliquibus casibus in iure expressis potest Episcopus exercere aliquam iurisdictionem, id habet ex speciali concessione, & tanquam Apostolicæ Sedis delegatus: vnde in Tridentino, quæ committuntur Episcopis circa Regulares, & ipsorum Monasteria, committuntur vt delegatis Apostolicæ Sedis, quia nimirum Concilium noluit derogare exemptioni Regularium. Et satis ex eo patet, quod Monasteria sint exempta, quia non possunt visitari ab Ordinario.

8 Neque valet, quod talis exemptio, vt odiosa tanquam derogans iuri Episcopali, non sit extendenda ad casus non expressos, quia cum sit exemptio à iurisdictione de seipsa extenditur ad omnes actus iurisdictionales. Et cum in iure exprimantur ea, in quibus potest Episcopus exercere iurisdictionem supra Regulares,

lares, & ipſorum Monaſteria, & ſingula in ſpeciali concedantur, ſignum eſt, quod noluerint Pontifices, quod in cœteris exercerent, quæ non ſunt in ſpeciali expreſſa. Et ideo e contra iuriſdictio Epiſcoporum in hoc non eſt extendenda ad caſus non expreſſos tanquam odioſa, vt pote derogans exemptioni Regularium ſtabilitæ per leges inſertas in corpore iuris, atque adeo vt derogans legibus.

9 Neque exemptio Regularium poteſt dici odioſa reſpectu iuriſdictionis Epiſcopalis, quia Epiſcopali ſtatui non conuenit iuriſdictio ſupra Regulares, neque accipiendo Epiſcopatum, accipiunt talem iuriſdictionem, ſiquidem accipiunt ſolum illam iuriſdictionem, quam ipſis concedunt Canones.

An poſsit quis, vt non ieiunet, quando in proprio loco vrget præceptum ieiunij, tranſire ad locum vicinum, vbi non vrget tale præceptum. Deciſ. 214.

SVMMARIVM.

1 *Non poteſt quis diſcedere à loco, vbi eſt præceptum ieiunij, & ire ad locum, vbi non eſt, vt non ieiunet ſecundum aliquos.*
2 *Fraus nemini patrocinatur.*
3 *Secundum alios poteſt.*
4 *Non ſit fraus in legem, ſi per mutationem loci fugiatur obligatio legis.*
5 *Aliud eſt nolle ſeruare legem, quando obligat, & aliud velle ſe ſubtrahere ab obligatione legis.*
6 *Quando intentio ſe ſubtrahendi ab obligatione legis non ſit mala.*
7 *Poteſt quis procurare proprium commodum, licet inde ſequatur damnum alterius.*
8 *Leges Eccleſiaſticæ non habent annexam conditionem, quod non liceat ſine cauſa ſubterfugere obligationem.*

1 NEGATIVE reſpondent, ij omnes, qui putant, non licere ob fugiendam obligationem legis tranſire ad locum, vbi lex non obligat. Ita Ledeſma *quæſt. 45. de Matrimonio art. 5. pune. 3. dub. vlt. concluſ. 1.* Rodriquez *tom. 1. ſum. cap. 122. num. 1.* Rebellius *de Iuſt. & iure par. 2. lib. 2. quæſt. 7. ſect. 3. num. 16.* Sylueſter *verbo* Ieiunium. *quæſt. 2. in fine.* Sayrus *lib. 7. Clauis Reg. cap. 7 num. 12. in fine;* vbi dicit, id non licere ad fugiendam obligationem, ſed tantum ex aliqua cauſa, Laiman. *lib. 1. Theol. moral. tract. 4 cap. 11. num. 9.* ver. *Secunde dixi.* & videtur inclinare Salas *diſp. 14. de legib ſect. 5. nu. 63. in fine.* Inſuper Leſsius, *lib. 4. De iuſt. & iure cap. 2. dub. 8. num. 60 in fine.*

2 Horum motiuum eſt, quia, quando fit ex intentione non ſeruandi ieiunium, fit fraus legi; fraus autem nemini patrocinatur Cap. *Sedes,* & Cap. *Ex tenore.* De *reſcriptis.* Deinde hic interuenit intentio nocendi legi; animas autem nocendi alteri eſt illicitus. *ex l. 1. §. Idem.* ver. *Denique. ff.* De *aqua pluuia arcenda.* Denique quia leges Eccleſiaſticæ cum promulgentur ob ſubditorum ſpiritualem vtilitatem, habent annexam conditionem, quod non liceat ſubterfugere obligationem ſine iuſta cauſa.

3 At oppoſita ſententia tenenda eſt, quam tradunt Sanchez *lib. 3. de Matrimonio diſp. 18. num. 29.* ver. *Cæterum diſplicet,* & *lib. 1. in Decal. cap. 12. num 35.* Suarez *tom. 1. de Relig. tract. 1. lib. 2. cap 11. num. 4.* Bonacina *tom. 2. diſp. 1. De legib. quæſt. 1. pune. 6. num. 64.* ver. *Addo. peccare.* Pontius *lib. 5 de Matrimon. cap 9. nu. 4.* Palaus *par. 1. Oper. Moral. tract 3. diſp. 1. puncto 24. §. 5. num 4.* Diana *par. 1. tract. 9. de Ieiunio Reſol. 19.* Facundez *Præcepto 1. Eccleſ. lib. 1. cap. 7. num. 7.* Io. Sancius *in Selectis de Sacramentis diſp. 54. num 20.* Gaſpar Hurtadus *De Sacram. diſp. 5. de Matrim. difficul. 5. in fine.* Villalobos *par. 1. Sum. tract 2. difficul. 34. num. 2.* Merolla *tom. 2. Theol. mor. diſp. 4. cap. 3. nu. 503.* Chilinus *in Sum. verbo* Ieiunium. *num. 21. littera F.* & alij.

4 Ratio eſt; quia præceptum, vt vidimus in ſuperioribus, non obligat extra locum eo, quod iuriſdictio non ſe extendit extra territorium, & ideo extra territorium ius dicenti non paretur impune Cap. *Vt animarum.* De *conſtitut. in 6.* Et inſuper intra locum non obligat, niſi ad id, quod per ipſum præcipitur; Vnde, ſi præcipit ieiunium, non obligat niſi ad ieiunium intra locum; non obligat autem, quod quis non exeat à loco. Quare, quando quis exit à loco in die ieiun j, vtitur iure ſuo, quod habet, vt poſſit exire, & ſe ſubtrahere obligationi. Qui autem vtitur

iure suo, non facit fraudem legi, etiam si se subtrahat ab obligatione ipsius, quia. *Nullus videtur dolo facere, qui suo iure vtitur.* Reg. *Nullus. ff.* De *regulis iuris*, & *l. Quod, & lex. §. Is tamen.* ibi. *Dolo malo non videtur habere, qui suo iure vtitur. ff.* De *homine libero exhibendo*.

5 Vnde valde diuersum est, nolle seruare legem, quando obligat, & velle, se subtrahere ab obligatione legis; nam primum importat intentionem tendentem contra legem, & subtrahentem debitam obedientiam, quod est infringere legem. Secundum verum non subtrahit obedientiam, quæ sit debita legi, neque importat intentionem contra legem, sed solum dicit subtrahere personam obligationi legis iuxta ius, quod habet ad subtrahendum. Quod non est violare legem, sed ab illa se subtrahere. Et sicut potest quis petere dispensationem in lege, & per ipsam se subtrahere ab obligatione legis: ita etiam potest se subtrahere transeundo ad locum, vbi non adest obligatio, quia non habet minus ius ad mutandum locum, quam ad petendam dispensationem.

6 Ex quibus constat, non subsistere motiuum oppositæ opinionis; siquidem non adest fraus, sed vsus proprij iuris, vt constat ex dictis: nec adest intentio non seruandi ieiunium, quando adest obligatio, sed intentio se subtrahendi ab obligatione, quæ non est mala, quando non fit in odium legis, sed ob proprium commodum: solum enim est malum nolle seruare legem, quando obligat.

7 Neque verum est, quod interueniat intentio nocendi legi, nam tunc solum interuenit, quando stante obligatione legis non vult quis illam seruare, & tex. *l. 1. §. Idem.* ver. *Denique. ff.* De *aqua pluuia arcend* confirmat nostram opinionem; nam ibi habetur. *Marcellus scripsit, eum eo, qui in suo fundo fodiens vicini fontem auerterit, nihil posse agi, nec de dolo actionem, & sane non debet habere, si non animo vicino nocendi, sed suum agrum meliorem faciendi fecit*. Vnde quando non interuenit malus animus, sed intentio proprij commodi, non interuenit dolus, seu fraus, vt contingit in casu nostro; nam agitur de commodo, quod prouenit ex fuga obligationis præcepti.

8 Quod autem leges Ecclesiasticæ habeant annexam illam conditionem, quod non liceat effugere obligationem absque iusta causa, gratis dicitur absque vllo fundamento; nam non promulgantur cũ tali conditione, neque talis conditio est ipsis annexa ex natura sua, quia lex non obligat vltra id, quod præcipit; non præcipit autem, quod non liceat effugere obligationem. Neque lex ecclesiastica hoc præcipit, quia etiam ipsa sistit in solo actu, quem intendit. Imo si adesset talis conditio, esset necessaria specialis lex, quia non fugere obligationem est specialis actus, qui indigeret speciali præcepto.

An discedens à loco proprij domicilij, vbi obligat ieiunium, si peruenturus sit eodem die ad locum, vbi non adest præceptum de ieiunio, possit ibi, antequam discedat comedere. Decis. 215.

SVMMARIVM.

1 *Discedens à loco ieiunij, & perueniens ad locum, vbi non est ieiunium, potest ibi soluere ieiunium.*
2 *Non tamen potest soluere, antequam discedat secundum aliquos.*
3 *Potest soluere etiam antequam discedat.*
4 *Liberatus ab abstinentia plurium comestionum, est liberatus à ieiunio pro tota die.*
5 *Præceptum ieiunij respicit totum diem indiuisibiliter.*
6 *Quando præceptum ieiunij non potest poni pro toto die, pro nulla parte ponitur.*
7 *Præceptum abstinentiæ à carnibus est negatiuum respiciens tempus diuisibiliter.*
8 *Priuilegio loci non potest quis vti, nisi existat in loco.*
9 *Manens maiori parte diei in loco, vbi est ieiunium, non tenetur ieiunare, si sit peruenturus ad locum eadem die, vbi non est ieiunium.*
10 *Quid requiratur, vt pars maior trahat ad se minorem.*

1 QVOD possit soluere ieiunium, & cœnare, etiamsi prandium sumpserit, sequitur ex dictis in superioribus, cũ communi sententia. Quod nimirum leges proprij domicilij non obligent cines in alieno

alieno territorio, & inter alios hoc specialiter notant Sanchez, & Merolla infra *citandi* pro secunda opinione. An autem possit soluere ieiunium sumendo ientaculum antequam discedat a loco, vbi adest præceptum ieiunij.

2 Negatiue resp. Conninch. De *Sacram. quæst.* 74. *ar.* 4. *disp.* 3. *num.* 103. Granad. 1. 2. *Controuer.* 7 *tract.* 3. *disp.* 6. *sect.* 4. *nu.* 31. Pontius *lib* 5. *de Matrimon cap.* 8. *nu.* 3. Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tract.* 3. *disp.* 1. *punc.* 24. §. 5. *num.* 10. Quorum fundamentum est, quia antequam discedat, vrget præceptum, & nondum adest solutio obligationis, vnde, si comedat, faciet contra præceptum, non enim sufficit, quod sit superuentura deobligatio, sicut non sufficit moralis certitudo dispensationis, vt quis faciat contra præceptum, quia non spes dispensationis, sed dispensatio tollit obligationem; alioquin posset etiam comedere carnes, quod tamen omnes negant. Confir. Spes, aut voluntas existendi in loco priuilegiato non dat priuilegium, sed ipsa existentia: ergo nec voluntas essendi in loco exempto à ieiunio soluet obligationem ieiunandi, sed solum ipsa existentia.

3 Quod tamen possit soluere ieiunium, antequam discedat, est sententia communior, & ita tradunt Sanchez *lib.* 3. *de Matrimonio disp.* 18. *num.* 22. & *lib.* 1. *Sum. cap.* 12. *nu.* 34. Lessius *lib.* 4. *de iust. & iure cap.* 2. *dub.* 8. *num.* 88. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 6. *num.* 109. Salas *Disp.* 14. *de legib. sect* 5. *num.* 68. Laiman. *lib.* 1. *Theol. moral. tract.* 4. *cap.* 11. *num.* 7. Qui tamen limitat, si extra locum ieiunij sit futurus per maiorem diei partem, secus autem, si per minorem, quia maior pars trahit ad se minorem. Molfesius *tom.* 1. *Sum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 21. Villalob. *tom.* 1. *sum. tract.* 2. *difficul.* 34. *num.* 3. Diana *par.* 1. *tract.* 9 *de Ieiunio Resol.* 3. ver. *At his non obstantibus.* Merolla *tom.* 2. *Theol. moral. disp.* 4. *cap.* 3. *num.* 501. ver. *Sed probabilius.* Portel. *in Dub. Regular. verbo* Ieiunium *in Addit. num.* 2. Gordon. *lib* 6. *Theol. moral. quæst.* 18. *cap.* 7. ver. *Sed quæstio est.* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 6. *nu.* 6. Tamburin *tom.* 2. *de Iure Abbat. disp.* 12. *q.* 3. *nu.* 5. Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 54. *num.* 27. *in fine.*

4 Et hæc posterior sententia mihi probabilior videtur. Quia, cum præceptum de ieiunio sit de abstinentia à carnibus, & à pluribus comestionibus eo ipso, quod quis absoluitur ab abstinentia à pluribus comestionibus, absoluitur etiam à præcepto ieiunandi, & hoc est omnino certum apud omnes; vnde potest pro illo die quacunque hora libuerit comedere, & repetere comestionem. Rursus etiã certum est, quod qui egreditur à loco ieiunij, & peruenit vespere ad locum, vbi non est præceptum de ieiunio, absoluitur ab abstinentia à pluribus comestionibus, nam in loco, vbi est ieiunium, potest prandere, & vespere cœnare: ergo pro illo die est absolutus à præcepto ieiunij, & consequenter poterit quacunque hora comedere antequam exeat à loco, vbi est præceptum de ieiunio.

5 Et hoc est, quod dicunt Auctores posterioris sententiæ. Quod præceptum ieiunij est indiuisibile respiciens integrum diem. Quod ita debet intelligi, vt respiciat totum diem integrum indiuisibiliter à media nocte in mediam noctem; ita vt non respiciat partem, & partem diei, sed totum integrum per modum vnius termini indiuisibiliter. Quia enim coarctat substentationem corporis ad vnicam refectionem pro vnico die, ita vt pro toto illo die non habeat locum altera refectio, ideo sibi assumit totum integrum diem pro vnico termino temporali afflictionis, & ipsi assignat vnicam refectionem. Hinc quando intra talem terminum habet locum multiplex refectio, non habet locum præceptum de ieiunio defectu materiæ, quam præcipit, nam non præcipit quomodocunque abstinentiam, sed cum tali modo, & mensura; nempe abstinentiam à carnibus, & à multiplici refectione pro tanto tempore, scilicet pro integro die, quia à tali termino durationis habet abstinentia præcepta, quod sit afflictiua corporis. Vnde, si abstinentia, quæ in ieiunio præcipitur, non potest extendi ad tempus, ad quod per præceptum ieiunij extenditur, cessat materia præcepta, quia cessat abstinentia sub ratione illius abstinentiæ afflictiuæ, quæ in ieiunio intenditur; quam enim afflictionem sentiret, qui per dimidium diei abstineret à carnibus, & à multiplici refectione?

6 Hinc solutum manet fundamentum oppositæ sent. Neque enim est verum, quod antequam discedat, vrgeat præceptum ieiunandi, quia tale præceptum respicit integrum diem; quem si non potest sibi integre vindicare, pro nulla parte ipsius obligat. Vnde non est eadem ratio de dispensatione, qui: quando agitur de dispensatione, supponitur, quod lex obli-

get, & ideo non tollitur obligatio, quandiu adueniat dispensatio, at in casu nostro non ponitur pro illo die obligatio ieiunandi, stante morali certitudine, quod sit peruenturus ad locum, vbi non adest præceptum de ieiunio.

7 Nec est eadem ratio de carne, quia præceptum non comedendi carnes, tanquam negatiuum, est in ordine ad tempus, seu diemdiuisibiliter, & obligat pro singulis partibus: vnde si non potest obligare pro toto die, obligat pro illa parte, pro qua potest: non sic autem præceptum de ieiunio, vt constat ex dictis.

8 Atque etiam est diuersa ratio de priuilegio ratione loci, quia, cum sit affixum loco, requirit existentiam actualem in loco, vt quis illo fruatur. At in casu nostro non agitur de fruitione priuilegij, sed de obligatione præcepti, quod desinit obligare defectu materiæ, quæ præcipitur, quod est commune cuicumque legi, & præcepto.

9 Ex his constat, esse reijciendam illam distinctionem, quam ponit Laiman *supracitatus*, quam etiam reijcit Merolla *supracitatus* ver. *Nec obstat*, in fine. Nam, etiam si moretur in loco, vbi est præceptum de ieiunio per maiorem diei partem, adhuc tamen eodem die sit extra locum, in quo obligat præceptum, & idcirco potest cœnare: vnde adhuc illo die absoluitur ab abstinentia plurium refectionum, nec præceptum ieiunij habet illum terminum durationis abstinentiæ, quem per se requirit, atque adeo nec illam abstinentiam, quam præcipit, & ideo absolutè cessat.

10 Vt autem maior pars trahat ad se minorem, inter alia requiritur, quod res habeat partes, quarum vni aliquid conueniat, quod non conueniat alteri, ad quod participandum ipsam trahat; vnde etiam debet interuenire aliquod fundamentum, ratione cuius fiat huiusmodi tractio. In casu autem nostro non interuenit vna pars diei, quæ obliget ad ieiunium, & alia, quæ non obliget, ita vt pars, quæ obligat trahat aliam partem ad participandum in obligatione: quia, vt dictum est, obligatio ieiunandi se extendit ad totum diem indiuisibiliter, ita vt aut totus participet obligationem, aut nulla pars participet.

An discedens è loco, vbi adest ieiunij præceptum, & tendens ad locum, vbi non adest, teneatur ieiunare, si vespere sit rediturus ad proprium locum domicilij, vnde discessit, & an possit, antequam discedat, sumere ientaculum. Decis. 216.

SVMMARIVM.

1 *Discedens à proprio domicilio, & eadem die reuertens, si pergat ad locum, vbi non est præceptum de ieiunio, non tenetur ieiunare.*

2 *Præceptum ieiunij non obligat, quando non potest præcipere abstinentiam sub consueta mensura.*

3 *Etiam si per breue tempus maneat extra proprium domicilium, non tenetur ieiunare.*

4 *Etiam si, dum manet extra domicilium, non comedat.*

5 *Aucupes, & Venatores, dum pergunt extra fines territorij, vbi ieiunium non obligat, non tenentur ieiunare.*

6 *Breui reuersurus, quomodo censeatur non recessisse.*

1 RESP. non teneri ad ieiunium, sed posse sumere ientaculum, antequam discedat à proprio domicilio, vbi ieiunium obligat, etiam si rediturus sit vespere ad idem proprium domicilium. Ita docent Io: Sanchez *in Selectis de Sacramentis disp. 54. nu. 28.* Diana *par. 1. tract. 9. de Ieiunio Resol. 3.* ver. *At his non obstantibus. in fine.* Sanchez *lib. 1 in Decal. cap. 12. num. 27.* Trullench *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 6. num. 6.* Tamburin. *tom. 2. de Iure Abbat. disp. 12. quæst. 3. num. 5. in vltima edit.* Merolla *tom. 2. Theol. moral. disp. 4. cap. 3. num. 501.* ver. *Nec obstat. in fine.*

2 Militat enim eadem ratio, quia nimirum pro aliquo tempore diei potest sumere plures refectiones, eo tempore nimirum, quo manet extra domicilium: vnde pro illo die absoluitur ab abstinen-

tia

tia à pluribus refectionibus; & proinde præceptum de ieiunio non potest extendi ad totum integrum diem, in quo præcipiat abstinentiam sub propria mensura ieiunij limitando substentationem corporis ad vnicam refectionem sine carnibus pro toto integro die: & consequenter nõ habet locum pro illo die respectu talis personæ.

3 Atque hoc verum est, etiam si per breue tempus diei aliquis sit mansurus extra proprium domicilium, vt notat Sanchez *citatus*, quia adhuc pro illo modico tempore non potest præceptum obligare, & consequenter non potest obligare pro toto integro die præfiniendo abstinentiam, quam intendit: vnde defectu materiæ desinit obligare.

4 Insuper valet, etiam si pro illo tempore, quo manet extra proprium domicilium, nihil cibi sumat, licet oppositum doceant Sanchez *lib* 1. *in Decal. cap.* 12. *n.* 33. Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *dub.* 8. *num.* 57. Pontius *lib.* 5. *de Matrim. cap.* 8. *num.* 3. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 6. *num.* 6. qui tamen contrariam sententiam putat probabilem, nam adhuc pro illo tempore potest sumere, & non obligatur præcepto ieiunandi. Vnde adhuc verum est, quod præceptum non potest præfigere abstinentiam, in qua consistit ieiunium, cum non habeat integrum diem, pro quo debet præfigi: & consequenter præceptum non habet locum, vt inter alios tenet Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tract.* 3. *disp.* 1. *punc.* 24. *§.* 5 *nu.* 11. Io: Sanchez *in Select. de Sacram. Disp.* 54 *num.* 4.

5 Ex quibus sequitur, quod Aucupes, Venatores, & aliæ huiusmodi personæ, quæ suum exercitium prosequendo egrediuntur fines territorij proprij domicilij, & pergunt ad locum, vbi non adest obligatio ieiunandi, non tenetur ieiunare; quia respectu ipsorum præceptum non possidet totum integrum diem, atque adeo non potest ipsis imponere abstinentiam ieiunij cum sua propria mensura, sine qua ieiunium non consistit.

6 Nec obstat, quod recessisse non censeatur breui reuersus, Cap. *Diuortium Dist.* 1. *De pœn.* & *l.* 1. *§. Qui præsens. De verbor. significat*; & quod qui casu abest, non censeatur abesse, vt docet Bar. *in l. Quæsitum §. fin ff. De legatis* 3. Quia hæc intelliguntur quo ad habitualem recessum, ratione cuius tantum soluuntur iura, quæ conueniunt ratione loci: non autem quò ad actualem præsentiam, quæ necessaria est, vt lex localis tactu obliget.

An, qui mane discedit ex loco, vbi non tenetur ieiunare, si eodem die accedat ad domicilium proprium, vbi adest præceptum ieiunandi, teneatur ieiunare. Decis. 217.

SVMMARIVM.

1 *Discedens à loco, vbi non est ieiunium, si ante discessum soluit, potest etiam in proprio domicilio cœnare, si ibi sit ieiunium.*

2 *At si non soluit ante discessum, secundum aliquos non potest.*

3 *Eadem est ratio de discendente à proprio domicilio ad alium locum, vbi non est ieiunium, ac de proficiscente à loco, vbi non est ieiunium ad proprium domicilium, vbi est ieiunium, quo ad obligationem præcepti.*

4 *Proficiscens à loco vbi non est ieiunium ad proprium domicilium, vbi est, non tenetur ieiunare, etiam si ante discessum non violauerit ieiunium.*

5 *In quorum abstinentia consistat ieiunium.*

1 CONVENIVNT omnes Doctores infra *citandi*. Quod antequam discedat ex loco, vbi non obligatur ad ieiunium, potest comedere, & non seruare ieiunium etiam in proprio domicilio, quando iam extra ipsum soluit ieiunium, quod fieri potest vel si comedat carnes, vel sumendo ientaculum, nam quando semel ieiunium est solutum, non potest amplius redintegrari, & ideo pro illo die cessat præceptum, etiam vbi est, & possunt plures refectiones sumi.

2 At, quando peruenit ad proprium domicilium, & in loco, vnde discedit, non est violatum ieiunium, tunc tenetur ieiunare secũdum quod docent Sanchez *lib.* 3. *de Matrim disp.* 18 *num.* 23. & *lib* 1. *in Decal cap.* 12. *num.* 33. Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *dub.* 8. *num* 57 Facundez *Præcepto* 1. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 7. *nu* 14.

Gor-

Gordon. *lib.6. Theol. mor. quæst.18. cap.7.* ver. *Sed quæstio est*, Pontius *lib.5. de Matrim. cap.8. num.3.* Laiman. *lib. 1. Theol. moral. tract.4. cap.11. num.7.* Qui addit, quod si in loco, vbi ieiunium non seruatur, maneat breui tempore, v. g. per horam, aut duas horas, si postea peruenturus sit ad proprium domicilium, vbi ieiunium obligat, neque ibi posse sumere ientaculum, antequam discedat, quia maius tempus, quo moratur in domicilio tra it ad se minus, in quo est extra domicilium. Item tenent hanc opinionem Salas *disp.14. de Legib. sect.5. num.67.* Molfes. *tom.1. sum. tract.10. cap.4. nu.22.* Coninch. *quæst.74. De Sacram. ar.4. dub.3. nu.101.* Merolla *tom.2. Theol. moral. disp.4. cap.3. num.502.*

3 Sed Doctores, qui ex citatis tenent, quod discedens ex proprio domicilio, vbi est ieiunium, potest ientaculum sumere, quando est peruenturus ad locum, vbi non seruatur ieiunium, non loquuntur consequenter; quia si præceptum non obligat in proprio domicilio, quando est abiturus quis in locum, vbi non est præceptum, & potest ibi antequam discedat, ientaculum sumere, ob eamdem rationem neque obligabit, quando peruenit ad proprium domicilium e loco, vbi non est præceptum, militat enim eadem ratio pro vtroque casu; & semper fit eadem mutatio inter domicilium habens præceptum, & inter locum non habentem præceptum.

4 Itaque consequenter tenendum est, quod, etiam si discedens è loco, vbi non est præceptum de ieiunio, seruarit ieiunium ante discessum, possit nihilominus illud soluere, quando peruenit ad locum domicilij proprij, vbi obligat præceptum de ieiunio. Ita docet Io. Sancius *in selectis de Sacrament. disp.54. num.4.* Diana *par.1. tract.9. de Ieiunio Resol.50.* Palaus. *par.1. Oper. moral. tract.3. disp.1. punc.24. §.5. num.11.*

5 Militat enim eadem ratio, quia nimirum præceptum de ieiunio obligat pro toto integro die, ita vt sibi assumat totum integrum diem pro mensura abstinentiæ, quam iniungit; & ideo abstinentia cum mensura tantæ durationis, est illa, in qua ieiunium consistit; quod si abstinentia non potest habere hanc mensuram, non est amplius illa abstinentia, quæ intenditur in ieiunio. Vnde quando ipsa non habet locum, nec etiam habet locum præceptum de ieiunio. Non habet autem locum, quoties totus integer dies sine interuptione non subest præcepto de ieiunio respectu eiusdem personæ. Illa autem limitatio, quam adhibet Laiman, est iam reiecta in superioribus.

An, qui satisfecit præcepto de ieiunio in vno loco, teneatur rursus ieiunare, si accedat ad locum, vbi non dum est impletum. Decis. 218.

SVMMARIVM.

1 *Qui satisfecit præcepto ieiunij, si accedat ad locum, vbi non sit impletum, tenetur rursus ieiunare secundum aliquos.*

2 *Non tenetur.*

3 *Præceptum iuris communis non obligat in hoc, vel illo loco, sed tantum semel ad actum præceptum.*

4 *Nõ reuiuiscit obligatio præcepti, si alibi est impletum, quando obligat in certo loco.*

5 *Implens præceptum extra proprium domicilium, non tenetur rursus implere in proprio domicilio.*

6 *Etiam si in proprio domicilio obliget secundum tempus præfixum à iure communi.*

7 *Qui compleuit quadragesimam in vno loco, remanet liber in alio, vbi non est completa.*

8 *Catholicus pergens ad terras hæreticorum non tenetur seruare ieiunia, & quadragesimam, si ibi non sint completa.*

---

1 QVASVS contingit in ieiunio quadragesimæ ob differentiam Kalendarij, & Romæ in vigilia Sancti Bartholomei, vbi vigilia, & festum postponitur. Et affirmatiuè respondent Pontius. *lib.5. de Matrimonio cap.8. in fine.* quia nimirum ius commune obligat vnumquemque in quocunque loco, dummodo non sit abrogatum, Molfesius *par.1. Sum. tract.10. cap.4. num.20. in fine.*

2 At negatiua sententia tenenda est, quam tradunt Sanchez. *lib.1. in Decal. cap.12. num.22.* Salas *disp.14. de Legib. sect.4. num.37.* ver. *Domicilium.* Filliucius. *tract.27. par.2. cap.6. num.107.* Bonacina *tom.2. disp.1. De legib. quæst.1. punc.6. num.*

num. 57. ver. *Respondeo* Paulus *tom.* 1. *Oper. mor. tract.* 3. *disp.* 1. *punc.* 24. *§.* 5. *num.* 12. Merolla *tom.* 2. *Theol. moral. disp.* 4 *cap.* 3. *num.* 574. ver. *At omnino.* Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 52. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 6 *num.* 4.

3 Et manifesta ratione conuincitur, quia præceptum iuris communis de ieiunio non obligat ad soluendum ieiunium in hoc, vel illo loco, sed solum ad actum ieiunij præstandum, nec obligat ad bis ieiunandum; sed tantum semel; & ideo, quando quis iam satisfecit, si perueniat ad locum, vbi adhuc obliget præceptum, non tenetur vltra satisfacere, quia præceptum ratione illius loci non inducit nouam obligationem, cum non obliget ad satisfaciendum in hoc, vel in illo loco, sed tantum ad actum.

4 Nec dici potest, quod rursus vigeat obligatio iuris communis, quia in illo loco nondum est satisfactum præcepto, nam ex hoc solum fit, quod vigeat obligatio respectu illorum, qui sunt de tali loco, qui nondum satisfecerũt, quia in tantũ viget respectu ipsorum, in quantum non impleuerunt præceptum, vnde e contra non vigebit respectu illius, qui iam impleuit.

5 Ex his autem deducitur; quod, si quis discedat ex proprio domicilio, & impleat præceptum de ieiunio alibi, non tenetur illud de nouo implere in proprio domicilio, si reuertatur antequam expiret obligatio; militat enim eadem ratio, quod iam satisfecerit præcepto iuris communis, quod semel tantum obligat. Nec, quia sit de tali domicilio, tenetur illud implere, quando obligat in tali domicilio, quia quod diuerso tempore obliget in diuersis locis, non habetur ex vi præcepti, sed à particulari consuetudine locorum, quæ in tantum obligat ad seruandum præceptum tali tempore, in quantum non sit impletum, quando alibi obligabat alio tempore.

6 Et hoc verum est, ne dum, quando alibi est impletum præceptum illo tempore, pro quo secundum ius commune est positum; sed etiam si sit impletum, quando alibi obligabat secundum peculiarem consuetudinem loci: Nam, cum possit vnusquisque se conformare consuetudinibus locorum Cap. *Illa. Dist.* 12. potest etiam se conformare in adimplendo præcepto iuris communis. Quo semel adimpleto, non tenetur amplius illud adimplere, quia in proprio domicilio non obligat pro tempore præfixo à iure communi, nisi eos, qui nondum alibi adimpleuerunt, nam non obligat ad adimplendum bis.

7 Hinc qui completa quadragesima, accedit ad locum, vbi non sit completa, non tenetur ibi simul cum alijs ieiunare, vt notant Doctores. *num.* 2. *citati.* Debet tamen cauere à scandalo, quod præstabit notificando, se alibi adimpleuisse quadragesimam.

8 Atque hæc omnia habent locum, etiam si Catholicus ad terras hæreticorum proficiscatur, vbi ieiunium, non sit adimpletum, nec quadragesima completa: nam militat eadem ratio, nec adest vlla necessitas se conformandi cum ritu hæreticorum.

An, si quis non completa quadragesima accedat ad locum, vbi sit completa, teneatur ibi eam complere. Decis. 219.

SVMMARIVM.

1 *Qui non compleuit quadragesimam, tenetur complere, si accedat ad locum, vbi est completa secundum aliquos.*
2 *Non tenetur.*
3 *Quando ius commune non obligat amplius in certo loco, nec etiam obligat, qui alias non satisfecit.*
4 *Non tenetur, etiam si accedat cum animo non complendi quadragesimam.*
5 *Locus communicat sua priuilegia, & beneficia accedentibus.*
6 *Præcepta iuris communis ex consuetudine non obligant quemquam, quando non obligant incolas.*

1 AFFIRMATIVE respondet Merolla *to.* 2. *Theol. moral disp.* 4 *cap* 3. *num.* 577. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 6. *num.* 4. Quia licuti, si quis accedat ad locum, etiam cum animo acquirendi ibi domicilium, non tenetur complere quadragesimam, si iam in alio loco compleuit, ita e contra si non compleuit, tenetur complere, etiam si ibi sit completa. Quia præcepta com-

communia videntur obligare absolute in quocunque loco quisque sit. Et hanc opinionem putat probabilem Lessius *citandus*. Et subdit, quod Ecclesia sic potuerit obligare.

2 At negatiuam sententiam tradunt Sanchez *lib.* 1. *in Decal. cap.* 12. *num.* 30. Laiman *lib.* 1. *Theol mor. tract.* 4. *cap.* 11. *nu.* 8. Filliuccius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 6. *num* 109. *in fine*. Salas *Disp.* 14. *de legib. sect.* 5. *nu.* 69. Bonacina *tom.* 2. *Disp.* 1. *De legib, quæst.* 1. *punc.* 6. *num.* 64. Et hanc sententiam probabilem, & tutam putat Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *dub.* 8. *nu.* 60. Gordon. *lib.* 6. *Theol. mor. quæst.* 18. *cap.* 6. ver. *Sed quæstio est*.

3 Et hanc sententiam tenendam puto. Nam in tali loco iam cessauit obligatio quadragesimæ, & ideo potest vti beneficio loci, & se conformare cum illo populo. Sicuti quando est alicubi abrogatum ius commune, non tenetur, accedens ad talem locum, ipsum seruare; ita etiam quando expirauit obligatio pro illo anno, non tenetur ipse eam suscipere.

4 Atque hoc verum est, etiam si accedat ad talem locum ea intentione, vt non compleat quadragesimam, quia hoc non est vti fraude contra legem, sed vti iure suo, & se subtrahere obligationi legis; non autem facere contra legem, vt cum pluribus Doctoribus dictum est supra. *Decis.* 214. *num.* 3.

5 Neque est eadem ratio de eo, qui compleuit quadragesimam, qui non tenetur se conformare loco, vbi non est completa, ac de eo, qui non completa quadragesima accedit ad locum, vbi est completa; si quidem primus non suscipit nouam obligationem ex accessu ad talem locum, quia à præcepto non imponitur: at secundus sortitur relaxationem obligationis, quia hoc conuenit loco, vt volentibus participare communicet priuilegia, & beneficia localia. Imo sicuti primus potest completa quadragesima adhuc illam continuare conformando se populo loci. Ita etiam secundus potest non continuare conformando se similiter moribus loci Cap. *Illa. Dist.* 12.

6 Et licet Ecclesia potuerit imponere talem obligationem, quod nimirum compleatur quadragesima in loco, etiam vbi est completa, non tamen imposuit. Imo consuetudine interpretante legem constat, quod præcepta non obligant aduenas, quando non obligant incolas. Sic aduenæ non ieiunant Mediolani primis quattuor diebus quadragesimæ.

An Catholicus diuertens ad terras hæreticorum, vbi iam est completa quadragesima, possit ipse eam intermittere, si nondum compleuit. Decis. 220.

SVMMARIVM.

1 *Catholicus in terris hæreticorum, si ibi adsint etiam Catholici potest non complere quadragesimam, si ibi iam completa sit.*

2 *Secus autem, si ibi sint tantum hæretici secundum Laiman.*

3 *Non recepisse nouum Kalendarium, an illegitima consuetudo.*

4 *Non est malum se conformare cum hæreticis in ijs, quæ non sunt mala.*

5 *Quando apud hæreticos esset completa quadragesima, si aduena non compleret, quando in proprio loco non compleuit, daret occasionem scandali, secreto tamen posset non complere.*

1 SI inter hæreticos reperiantur etiam Catholici, qui similiter sequantur Kalendarium, quem sequuntur hæretici, poterit intermittere quadragesimam ex dictis in præcedenti Decis., quia se conformat ritui Catholicorum, nec in hoc fauet aliquo pacto hæreticis. Et ita docet etiam Laiman *lib.* 1. *Theol. mor. tract.* 4. *cap.* 11. *num.* 8. ver. *Loquor autem.* in fine.

2 Quod, si ibi non sint Catholici, saltem distincti ab hæreticis. Resp. idem Laiman citans Rebellium *lib.* 1. *De præludij iust. quæst.* 5. *num.* 14. teneri prosequi quadragesimam, & in ieiunijs se conformare Kalendario nouo, quia esset in contemptum Ecclesiæ Catholicæ, & præberet occasionem scandali, si peregrinus Catholicus relicto legitimo more suę Ecclesiæ, se conformaret illegitimæ consuetudini ab hæreticis pertinaciter retentæ, ac defensæ.

3 Sed mihi non probatur, quod talis consuetudo sit illegitima, quia est consuetudo

ſuetudo antiqua Eccleſiæ, & in tantum ab ipſis retinetur, in quantum non acceptauerunt correctionem Kalendarij Gregorianam, quod ſi eſſet illegitima, nec Catholici, qui ſunt in ijſdem terris hæreticorum; poſſent illam ſequi, cuius tamen oppoſitum docet ipſe Laiman. Neque hęretici in hoc hæretici ſunt, quod non receperint correctionem Gregorianam Kalendarij, ſi quidem neque etiam in pluribus locis Catholicorum recepta eſt, qui tamen non dicuntur habere illegitimam conſuetudinem.

4 Deinde, in rigore loquendo, videtur Catholicus poſſe ſe conformare in terris hæreticorum Kalendario veteri, quia in hoc non ſe conformat, niſi in eo, in quo hæretici conueniunt cum aliquibus Catholicis, & in eo, in quo non ſunt hęretici. Non eſt autem malum ſe conformare cum hæreticis etiam in ipſorum regionibus in ijs, in quibus non malè agunt, & de facto nos in pluribus cum ipſis conuenimus.

5 Solum videretur habere quandam turpem apparentiam, quæ poſſet eſſe occaſio ſcandali, quando non concurrerent circumſtantiæ, quæ ſcandalum tollere poſſent, qia nimirum argueret, quod libenter communicaret cum hæreticis, & indicaret quamdam indebitam propenſionem erga ipſos, & ideo ex hoc capite eſt abſtinendum. Secreto tamen abſque periculo generandi ſcandalum, poſſet non complere quadrageſimam, aut non incipere, ſi ibi non incœpta ſit, quia reuera ibi tunc ius commune non obligat, cum non recepta ſit correctio noua Kalendarij.

DE

DE OBLIGATIONE IEIVNANDI EX VOTO.

An votum de ieiunando in diebus Dominicis sit validum. Decis. 221.

SVMMARIVM.

1 *Votum de ieiunando in diebus Dominicis regulariter non est validum.*
2 *Quomodo id accipiendum.*
3 *Votum de ieiunando diebus Dominicis simul cum alijs diebus est validum.*

NEGATIVE' resp. Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 3. de Voto cap. 6. num. 21.* Sanchez *lib. 2. Sum. cap. 37. num. 16.* Loquuntur tamen de ieiunando regulariter in diebus Dominicis, quia est votum de re illicita, cum aduersetur consuetudini Ecclesiæ. Esse tamen validum, si sit solum de ieiunando in aliquibus Dominicis diebus ob aliquem finem bonum secluso scandalo, ac inani singularitate.

2 Sed hoc intelligi debet, quando eligeretur Dominicus dies præ cæteris pro ieiunio, nedum continuatè, sed etiam solum frequenter; nam hæc esset quędam singularitas se opponens consuetudini Ecclesiæ, quæ à ieiunio excludit diem Dominicum. Vnde D. August. *Epist. 86. Ad Casulanum* habet. *Quisquis diem Dominicum ieiunio decernendum putauerit, non paruo scandalo erit Ecclesiæ. In his enim rebus de quibus nihil certi statuit Scriptura diuina, mos populi Dei, vel institutа maiorum pro lege tenenda sunt.* His tamen temporibus, licèt sit illicitum eligere præ cæteris Dominicos dies pro ieiunio, non tamen erit mortale, quia cessauerunt causæ non ieiunandi, quæ vigebant tempore D. Augusti, nempe fauor hæreticorum.

3 Si tamen dies Dominicus non accipiatur seorsim ab alijs pro ieiunio, sed simul cum alijs, tunc sicut ieiunium erit licitum, vt notat August. *in citata Epist. 86.* Exemplo Moysis, & Eliæ, qui etiam sabbata consacrauerunt ieiunio, ita votum quoque erit validum. Nec aderit illa vitiosa singularitas, ob quam reprehenditur.

An vouens ieiunare in vigilia alicuius Sancti, debeat sabbato antecedenti ieiunare, quando festum incidit in feria secunda. Decis. 222.

SVMMARIVM.

1 *Vouens ieiunare in vigilia alicuius Sancti, debet ieiunare sabbato, si festum incidat in feria secunda.*
2 *Etiam si expresse intenderit ieiunare in die Dominico, potest ieiunare in sabbato.*

3 Vo-

3 *Votum potest in melius commutari propria auctoritate.*

An, qui vouit ieiunare in aliquo festo, debeat ieiunare in Sabbato, quando festum incidit in die Dominico. Decis. 223.

SVMMARIVM.

1 *Quando vouens ieiunare in aliquo festo, debeat in Sabbato anticipare, si festum incidat in die Dominico.*
2 *Nunquam tenetur anticipare, licet possit, nisi alias in Sabbato ieiunandum sit cum Sanchez.*
3 *Tale ieiunium potest in Sabbato anticipari.*
4 *Valet de quocunque ieiunio, cum ieiunium ex voto sit ieiunium exultationis.*
5 *Potest anticipari etiam si in Sabbato sit ieiunandum ex alio capite.*
6 *Votum ieiunandi in aliquo festo, non se extendit ad festum, quando incidit in die Dominico.*
7 *Votum de materia partim rationabili partim non, valet de rationabili, si diuisibiliter implenda sit.*
8 *Ieiunans in aliquo Festo B. V. debet Sabbato ieiunare, si Festum incidat in die Dominico.*

1 RESPONDETVR. Debere ieiunare Sabbato præcedenti, quia vouens tale ieiunium habet proportionaliter illam intentionem, quam habet Ecclesia, quãdo iniungit ieiuniũ pro festiuitate alicuius Sancti; vnde debet etiam Ecclesiã imitari, quæ anticipat ieiuniũ in Sabbato, quando Festum incidit in feria secunda. Cap. *Ex parte.* De *obseruat. ieiunior.* Et ita tenent etiam Sanchez *lib.* 2. *in Decal. cap.* 37. *num.* 19. Ghilinus *in Sum. verbo* Ieiunium *num.* 28.

2 Sed quid dicendum, si expresse intenderit ieiunare etiam in die Dominico, quando Festum incidit in diem sequentem. Resp. Ghilinus citatus, tunc debere ieiunare in die Dominico. Sed puto, adhuc posse ieiunare in Sabbato antecedenti, quia substantia voti consistit in ieiunio, & quod fiat in Sabbato, vel in die Dominico, est quædam circumstantia, quæ non variat substantiam ieiunij promissi, quia adhuc si fiat in Sabbato, est pro vigilia secundum consuetudinem Ecclesię, & ideo prudentiori modo exhibitum; votum autem non obligat ad circumstantias, quæ non sunt substantiales; imo si fiat cum melioribus circumstantijs, magis placebit Deo, vt si quis voueat orare, & oret genuflexus.

3 Accedit etiam, quod potest quisque auctoritate propria commutare proprium votum in rem meliorem, vt cum communi docet Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 49. *num.* 4. vbi in fine plures allegat. & desumitur ex Cap. *Scripturæ.* De *Voto.* & ex Cap. *Licet.* De *Regular.* Et ideo ieiunans sabbato, quando ex voto tenetur pro die Dominico ratione festi incidentis in feriam secundam, censetur commutare votum in melius, quia melius est seruare ieiunium iuxta consuetudinem Ecclesię, quam contra ipsam.

1 RESP. Syluester *verbo* Votum. 2. *quæst.* 16. Tabiena *verbo* Votum. 3. *q.* 7. Armilla *verbo*. Votum *num.* 17. D. Antonin. 2. *par. tit.* 11. *cap.* 2. *§.* 10. Io. de Napoli *quodlib.* 8. *quæst.* 35. apud Sanchez citandum. Reginal. *lib.* 18. *praxis Fori pœnit. num.* 290. Ghilin. *in Summa verbo* Ieiunium. *num.* 28. *littera A.* Lublinus *par.* 1. *Sum. verbo.* Ieiunium *num.* 18. Quod, si assumpsit ieiunium in signum lætitiæ diei festi, debet Dominico die ieiunare; si vero est ieiunium afflictionis debet Sabbato præcedenti ieiunare; sicut etiam, si non cogitauit, quando vouit, de lætitia, aut afflictione. Si verò de vtroque cogitauit, debet ieiunare in Sabbato, quia cæteris paribus debet se conformare consuetudini Ecclesiæ.

2 At Sanchez *lib.* 2. *Sum. cap.* 37. *num.* 14.

docet, quod siue ieiunium sit exultationis, siue afflictionis, potest ieiunare in die Dominico. Quia cum non adsit aliquod præceptum de simili ieiunio, quod sit regula ieiunij soluendi ex voto, & ieiunium in die Dominico sit licitum, potest ipso die ieiunare. Potest tamen etiam anticipare in Sabbato, quia potest imitari consuetudinem Ecclesiæ, quæ anticipat in Sabbato ieiunium incidens in Dominico die. Hoc tamen limitat, nisi ex alio capite in Sabbato ieiunandum sit.

3 Quod huiusmodi ieiunium possit anticipari in Sabbato antecedenti, mihi certum videtur. Quia Ecclesia non anticipat ieiunium vigiliæ, quando Festum incidit in feria secunda, quia sit ieiunium vigiliæ, sed ne ieiunetur in die Dominico; vnde solum intendit excludere ieiunium à tali die, & ideo etiam ieiunium assumptum pro ipso die Festo est excludendum à die Dominico, & anticipandum, quia debemus nos conformare consuetudini Ecclesiæ, quæ nobis præscribit, quando ieiunia suscipienda sint, & quando non suscipienda.

4 Et hoc verum est vniuersaliter de quocunque ieiunio assumpto ex voto, quia dum cadit sub obligatione, non potest esse ieiunium exultationis, quia hoc ieiunium vt docet D. Th. 2. 2. *quæst.* 147. *ar.* 5. *ad* 3: est ex instinctu Spiritus Sancti, & est ieiunium libertatis, & non debet cadere sub præcepto. Et proinde toties, quoties assumitur, debet liberè assumi, & non ex aliqua præcedenti obligatione: vnde non est tanquam ieiunium exultationis exercendum in diebus Dominicis

5 Imo, etiam si incidat in Sabbato aliud ieiunium, potest adhuc ieiunium votiuum anticipari in eodem Sabbato: quia Ecclesia in Cap. *Ex parte.* De *obser. ieiunior.* præcipit vniuersaliter, quod ieiunium incidens in Dominico die anticipetur in Sabbato. Cum dies Dominicus sit dies lætitiæ, & hoc seruatur, etiam si ex alio capite in Sabbato ieiunandum sit. Vnde cum militet eadem ratio etiam in ieiunio votiuo, quod Dominicus dies sit dies lætitiæ, erit anticipandum ieiunium, etiam si in Sabbato alias ieiunandum sit.

6 Denique mihi valde probabile videtur, quod vouens ieiunare in aliquo die Festo, votum non se extendat ad illud Festum, quando incidit in die Dominico, sed illo anno immunis sit, quod etiam videtur sentire Rodriquez *par.* 3. *Sum. cap.* 25. *num.* 8. *in fine.* Ratio est, quia ieiunium, licet de se bonum sit omni tempore, & laudabile, vt tamen determinatum ad diem Dominicum est contra consuetudinem Ecclesiæ, quæ cum rationabilis sit, facit, quod ieiunium contra ipsam sit irrationabile, etiã secluso quocunque errore ex eo solum, quod sit contra consuetudinem, quæ pro lege habenda est, vt docet D. Th. 2. 2. *quæst.* 147. *ar.* 5. *ad* 3. cum D. August. *Epist.* 86. *post. initium.* Vnde cum votum non se extendet ad id, quod est irrationabile, & contra consuetudinem Ecclesiæ, non se extendit ad ieiunium in tali die. Et consonat cum doctrina illorum, qui docent, quod vouens ieiunare in sexta feria, non tenetur, si in ea incidat festum Natiuitatis Domini; quos infra suo loco referemus.

7 Neque sequitur, quod votum sit irritum, quia licet materia sit partim rationabilis, partim irrationabilis, est tamen diuisibilis, & diuisibiliter implenda per diuersos actus, & ideo quandiu materia manet rationabilis, votum subsistit, quando vero fit irrationabilis, non subsistit. Quia vtile per inutile non vitiatur. iuxta Cap. *Vtile.* De *regulis iuris in* 6. tanquam enim diuisibilis, & diuerso tempore exequenda non est volita per modum vnius, sed per modum plurium. Et ita docet Sanchez cum pluribus alijs *lib.* 4. *Sum. cap.* 10. *num.* 3. *& sequentib.*

8 Ex quibus colligitur, quod, qui ieiunant in Festo aliquo B. Virginis ex deuotione, vt plures solent in Festo Annunciationis, debent ijs annis, in quibus Festum incidit in die Dominico, anticipare ieiunium in Sabbato, quia non debent, dum pietatem exercent, & deuotionem, contrauenire consuetudini Ecclesiæ, quæ nunquam in die Dominico admittit ieiunium.

An,

An, vouens ieiunare toto aliquo tempore continua, teneatur ieiunare etiam diebus Dominicis incidentibus intra illud tempus. Decis. 224.

SVMMARIVM.

1 *Vouens ieiunare toto aliquo tempore, non tenetur diebus Dominicis ieiunare.*
2 *Quid si explicite intenderit ieiunare.*
3 *Votum contra consuetudinem Ecclesiæ, aut non valet, aut limitatur, vt non amplectatur materiam contrariam consuetudini.*

1 RESP. negatiuè. Et ita docent Armilla. *verbo.* Votum *num.* 35. Tabiena. *verbo.* Votum. 5. *quæst.* 7. Sanchez *lib.* 2. *Sum. cap.* 37. *num.* 20. Azor *par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 20. *quæst.* 4. Facundez *Præcepto* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 6. Ghilinus *in Summa. verbo.* Ieiunium *num.* 32. Ratio est, quia talis obligatio, assumpta per votum, debet censeri assumpta ad exemplar obligationis, quam de ieiunio imponit Ecclesia, quæ cum semper excipiat dies Dominicos Cap. *Ex parte.* De *obseruat. ieiunior.* debent censeri excepti etiam in obligatione ex voto ratione voluntatis interpretatiuæ conformandi se cum consuetudine Ecclesiæ.

2 Sed quid, si explicite intenderit ieiunare etiam in diebus Dominicis? Resp. Sanchez *citatus*, tunc debere ieiunare. Sed probabilius est, tunc non debere ieiunare, quia votum, vt dictum est Decis. *præcedenti num.* 6. non potest se extendere ad dies Dominicos.

3 Deinde quando expressè intendebat ieiunare in diebus Dominicis, vel aduertit consuetudinem Ecclesiæ non admittentis ieiunium in illis diebus, vel non aduertit. Si aduertit, habuit animum eundi contra talem consuetudinem, qui continet contemptum quemdam virtualem, & proinde votum, quatenus procedit ex tali animo, inefficax est. Si non aduertit, limitatur votum, & intentio vouentis, vt non se extendant ad dies Dominicos, quia obstat consuetudo Ecclesiæ, cui præsumitur, quod se conformasset, si aduertisset.

An, qui habet votum ieiunandi, aut abstinendi à carnibus in Sabbato, possit vesci carnibus in feria sexta, si in ipsa incidat Natiuitas Domini, aut e contra possit vesci in Sabbato coincidente Natiuitate Domini, si habeat votum abstinendi in feria sexta. Decis. 225.

SVMMARIVM.

1 *Carnes conceduntur in feria sexta, & Sabbato, si in ijs diebus incidat Festum Natiuitatis Domini, nisi obstet votum, aut regularis obseruantia.*
2 *Regularis obseruantia obstat, quando sub mortali obligat ad abstinendum à carnibus ratione ieiunij, aut vitæ quadragesimalis.*
3 *Si obliget solum votum, aut regularis obseruantia pro feria sexta, carnes sunt licitæ pro Sabbato, & e contra.*
4 *Dispensatus à Superioribus in ieiunio ex voto poterit edere carnes in feria sexta Natalis.*

1 IN Cap. *fin.* De *obseruatione ieiunior.* Pontifex declarat, quod, quando incidit Natiuitas Domini, possint Fideles vesci carnibus; excipit tamen eos, qui tenentur abstinere ratione voti, aut regularis obseruantiæ. ait enim. *Respondemus, quod illi qui nec voto, nec regulari obseruantia sunt adstricti in feria sexta, si Festum Natiuitatis Dominicæ die ipso venire contigerit, carnibus propter Festi excellentiam vesci possunt secundum consuetudinem Ecclesiæ generalis.* Hæc autem consuetudo extenditur etiam ad Sabbatum, vt constat ex praxi Ecclesiæ, & proinde declaratio quoque prædicta Pontificis, quia declaratio sequitur legem, & consuetudinem; vnde extenditur ad extensionem legis. Et habetur etiam ex Cap. *Quia dies.* De *consecrat. Dist.* 5.

2 Quod autem spectat ad eos, qui regulari obseruantia adstricti sunt, non debet intelligi de omnibus Regularibus, sed de ijs solum, quibus regula speciali modo prohibet carnes in ijs diebus, aut imponit ieiunia, vt notat Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 11. *num.* 59. Imo de ijs solum, quibus regula sub peccato mortali in ijs diebus imponit ieiunia, atque adeo abstinentiam à carnibus. Quia Pōtifex intēdit relinquere solū speciales obligationes, & declarare, quod ius commune non obliget ijs seclusis, & ita docent Hostiens. *in dictum Cap. fin.* De *obseruat. ieiunior. init.* Cardinal. *notab.* 2. Ancharan. *num.* 2. Anton. *ibid. & eodem num.* Tabiena *verbo.* Ieiunium. *num.* 8. *in fine.* Sylvester. *quæst.* 10. *dicto.* 1. Angelus *verbo.* Feriæ. *in fine.* D. Antonin. *par.* 2. *tit.* 6. *c.* 2. *§.* 3. *in fine*, quos citat, & sequitur Sanchez *supracit.*

3 Ad difficultatem ergo propositam resp. cum Sanchez citato *lib.* 4. *Sum. cap.* 11. *num.* 59. affirmatiuè. Quia Pontifex declarat in illo tex. ablatam obligationem iuris communis abstinendi à carnibus in illis diebus, & remanere solam obligationem voti, aut regularis obseruantiæ: ergo cum votum, aut regularis obseruantia obligans pro feria sexta, non obliget pro Sabbato, aut e contra obligans pro Sabbato non obliget pro feria sexta, poterunt adstricti voto, aut regulari obseruantia pro Sabbato edere carnes in sexta feria, aut e contra adstricti pro feria sexta, edere carnes in Sabbato.

4 Ex dictis autem sequitur, quod si Superiores Regulares dispensare possunt in ieiunio feriæ sextæ, aut Sabbati, quod imponitur à regula, facta dispensatione poterunt Regulares vesci carnibus in die Natalis Domini incidente in illis diebus, quia dispensatio restituit ipsos ad statum communem omnium, & cessat ratio, ob quam excipiuntur à Pontifice, & ideo poterunt se conformare consuetudini vniuersali.

An, qui habet votum ieiunandi, aut abstinendi à carnibus in feria sexta, aut Sabbato, possit carnibus vesci, si in ijs diebus incidat Natalis Domini. Decis. 226.

SVMMARIVM.

1 *Adstrictus voto non edendi carnes, aut ieiunandi in feria sexta, aut Sabbato, non potest edere, quando in his diebus incidit Natalis Domini secundum plures.*
2 *Secundum alios potest edere.*
3 *Non potest edere, si in voto expresse inclusit Natalem Domini.*
4 *Potest edere, si exclusit.*
5 *Si neque inclusit, neque exclusit, potest edere.*
5 *Quomodo amplianda, vel restringenda materia voti.*
6 *Habens votum de perpetua abstinentia à carnibus, non potest edere in Natali Domini.*
7 *De quo voto intelligi debeat* Cap. fin. De obser. ieiunior. *Quod non admittat consuetudinem edendi carnes in Natali Domini coincidente in feria sexta.*
8 *An Regulares, quibus regula prohibet carnes, vesci possint in Natali Domini.*
9 *Clerici Reg. Theatini absque dispensatione in regula vesci possunt carnibus in Natali Domini incidente in feria sexta, aut Sabbato.*

1 NEGATIVE respondent Palud. *in* 4. *Dist* 38. *q.* 3. *ar* 4. *num.* 26. Corduba *in Sum. quæst.* 169. Philiarcus *tom.* 1. *de Officio Sacerdotis par.* 2 *lib.* 3. *cap.* 25. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de Voto cap.* 20. *num.* 7. Sanchez *tom.* 1. *Sum. lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 61. Vasquez 1. 2. *disp.* 30. *cap.* 4. *num.* 26. Sylvester *verbo.* Ieiunium. *num.* 27. Llamas 3. *par. Methodi cap.* 5. *§.* 28. Sayrus *in Clavi Regia lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 11. Bonacina *tom.* 2. *disp.* 4. *de Legib. quæst.* 2. *punc.* 6. *num.* 9. Portel. *in Dubijs Reg. verbo.* Ieiunium. *in Addit. num.* 9. Villalobos *par.* 1. *Sum. tract.*

tract. 23. *difficul.* 2. *num.* 6. Reginal. *lib.* 18. *Praxis Fori Pœnit. cap.* 10 *num.* 290. Armilla *verbo* Ieiunium. *num.* 13. Qui tamen subdit, melius esse recurrere ad intentionem vouentis. Tabiena *verbo* Ieiunium. *quæst.* 12. Lopez 2. *par. Instruct. cap.* 112. Sà *verbo* Ieiunium. *num.* 6. Beia *par.* 2. *Casu* 6. *ver. Veritas tamen* Bartholomeus à S. Fausto. *tom.* 1. *Edit. vlt. Neapol. lib.* 1. *Thesauri Relig quæst.* 149. Ortiz. *cap.* 19. *Sum. num.* 21. Medina *par.* 1. *Sum. cap.* 14. *§.* 19. Rodriquez *tom* 3. *quæst. Regular. quæst.* 45. *ar.* 3. *init.* Bizozerus *par.* 5. *Sum. cap. vlt. memb vlt. nu.* 12. *dub vlt.* Bordon. *in Consil. Regul. Resol.* 18. *num.* 10. Hieron. Rodriquez *in Compen Quæst. Reg. Resol.* 75. *num.* 14. Homobonus de Bonis *par.* 1. *Exam. Ecclesiast. tract.* 5. *cap.* 9. *quæst.* 60. *in* 1. *posit.* Molfes. *par.* 1. *Sum. tract.* 11. *cap.* 14. *nu.* 66. Qui subdit, Adesse justam causam dispensandi in voto. Et Canonistæ *in Cap. fin.* De *observat. ieiunior.* cum Glos. *verbo* Nec *voto.* Cardinal. *ibid.* Abbas. *num.* 3. & alij. Et fundatur in tex. dicti Cap. *fin.* De *observat. ieiunior.* Vbi declarat Pontifex: Omnes posse comedere carnes in feria sexta, & Sabbato, quando in his diebus incidit Natalis Domini, exceptis ijs, qui habent votum abstinendi, aut regulari observantia prohibentur.

2 Alij tamen tenent, quod, nisi expressè vouerit in tali die ieiunare, etiam incidente in ipso Natali Domini, non teneatur ieiunare, & abstinere à carnibus. Ita Molina *tom.* 2. *de Iust. & iure disp.* 272. *num.* 3. Azor. *par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 20. *quæst.* 3. Rodriquez *par.* 3. *Sum. cap.* 25. *num.* 8. Facundez *Præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 6. *nu.* 6. Ghilinus *in Sum. verbo* Ieiunium. *nnm.* 31. Et ex Canonistis Io. Andr. *in Cap. fin. nu.* 4. De *observat. ieiunior.* Anton. *num. vlt.* Ancharan. *ibid.* Henr. *num.* 1. Quatenus volunt, aut tex. intelligendum de voto abstinendi à carnibus perpetuo, aut de voto pro ijs diebus, in quibus alias carnes essent licitæ.

3 Ex his constat, certum esse apud omnes, quod, quando quis vouit ieiunare, aut abstinere à carnibus in feria sexta, & Sabbato, nullo vnquam excepto, etiam si incidat in ipso Natalis Domini; tenetur ieiunare etiam in die Natalis Domini, aut abstinere à carnibus iuxta qualitatem voti. Votum enim obligat secundum intentionem vouentis, & ideo si intentio complectitur etiam diem Natalis, non potest suffragari consuetudo vniuersalis comedendi carnes in feria sexta, aut Sabbato.

4 Rursus e contra. Si vouens excluſit à voto feriam sextam, aut Sabbatum coincidente Natali Domini, neque tenetur abstinere à carnibus, quia votum non obligat plusquam vouens se intendat obligare; vnde si noluit se obligare in tali casu, poterit se conformare consuetudini vniuersali.

5 Si vero neque excluſit, neque includit in voto feriam sextam, aut Sabbatum, quando coincidit Natalis Domini, adhuc poterit vesci carnibus iuxta consuetudinem vniuersalem, nec erit necesse recurrere ad voluntatem interpretatiuam, & considerare, quid fecisset, si cogitasset. Ratio est, quia quando agitur de amplianda, vel restringenda materia voti, accipienda est mensura rationis, & secundum ipsam mensuranda, quia reducenda est ad terminos rationabiles, mensura autem optima secundum rationem, est institutio Ecclesiæ, & ideo si materia voti reducatur ad terminos institutionis Ecclesiæ, reducitur ad suos terminos rationabiles. Ecclesia autem ita imponit abstinentiam à carnibus in feria sexta, & Sabbato, vt non includat hos dies, quando in ipsis incidit Natalis Domini, & rationabile putat relaxare obligationem Cap. *fin.* De *observat. ieiuniorum.* & Cap. *Quia dies.* De *consecrat. Dist* 5. & ideo votum de ieiunio, aut abstinentia à carnibus in Sabbato, aut feria sexta non debet includere hos dies, quando in ipsis incidit Natiuitas Domini. Et quod votum accipiendum sit iuxta morem Ecclesiæ, quando aliter non constat de intentione, notat etiam Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de Voto cap.* 7. *num.* 9. & est doctrina communis.

6 Vnde infertur; quod si votum sit de perpetua abstinentia à carnibus, seu de non comedendis vnquam carnibus; non sint licitæ carnes in die Natiuitatis Domini. Nam talis abstinentia suscipitur, vt insignis, & heroicus actus in genere abstinentiæ, atque adeo sub forma perpetuo continuatæ abstinentiæ, ita vt non admittat aliquam occasionem comedendi, nisi expressa fuerit in voto, aut nisi sit talis, vt votum redderet illicitum: vnde assumitur ipsa continuata perpetuitas tanquam materia voti, qua remanet excluſus quicunque dies ratione cuiuscunque occasionis. Et ita docent Panor. Suarez, & alij citatis locis.

7 Ad tex. autem Cap. *fin.* De *obseruat. ieiunior.* in quo fundantur Doctores oppositæ sententiæ. Resp. quod Pontifex ibi declarat, ablatam esse obligationem iuris communis, & remanere obligationem voti, quod si alias obligat ex natura sua etiam pro illo die, non suffragatur consuetudo vniuersalis contra obligationem voti, sed ipsa remanet in suo robore. Non obligat autem votum ex natura sua, nisi aut explicitè includat etiam diem Natiuitatis Domini, aut sit de perpetua abstinentia. Ratio autem est, quia Pontifex non tribuit voto nouam vim obligandi, sed relinquit in suo statu, & ideo obligat, prout ex natura sua aptum est obligare.

8 Ex quibus colligitur, quid dicendum sit de Regularibus, qui ratione regulæ tenentur abstinere à carnibus, aut ieiunare. Si enim teneantur perpetuo abstinere, vt Fratres Minimi, aut Carthusiani, aut si teneantur ad ieiunium in feria sexta, aut Sabbato, ita vt nullum ex his diebus ex quacunq. occasione excludant, & explicite includant, etiam quando in ipsis coincidit Natalis Domini, tunc nullo pacto poterunt sequi consuetudinem vniuersalem comedendi carnes, quia regula explicite obligat etiam ad hos dies, quando in ipsis incidit Natalis Domini, & contra hanc specialem obligationem non valet consuetudo vniuersalis ex dicto Cap. *fin.* De *obseruat. ieiunior.* Si autem regula obliget tantum in vniuersali ad omnes hos dies, tunc obligatio non se extendit plusquam se extendat obligatio Ecclesiæ, & proinde habet locum vniuersalis consuetudo, quia obligatio ieiunandi in illis diebus non se extendit, plusquam se extendat obligatio abstinendi à carnibus, cum non obliget, nisi eo modo, quo obligat præceptum Ecclesiæ.

9 Vnde, cum nos iuxta nostras Constitutiones obligemur ad ieiunium in ferijs sextis, si in tali die incidat Festum Natalis Domini, possumus vesci carnibus absq. vlla dispensatione in regula, quia regula non obligat ad omnes ferias sextas sine exceptione, sed tantum ad eas, in quibus non incidit Festum primæ Classis; & ideo in die Natalis Domini relinquimur dispositioni iuris communis.

An Regulares Episcopi, quibus iuxta regulam interdicitur vsus carnium, possint vesci in die Natalis Domini incidente in feria sexta, aut Sabbato. Decis. 227.

SVMMARIVM.

1 *Regularis Episcopus, cui ex sua regula interdicuntur carnes in feria sexta, aut Sabbato, potest comedere, si in ijs diebus incidat Natalis.*

2 *Episcopus regularis, si obligatur ad regulas religionis, non obligatur debito legali, sed morali.*

1 RESP. affirmatiuè cum Rodriquez. 2. *par. Sum. cap.* 10. *num.* 4. Caiet. *in Opusc. tom.* 1. *tract.* 25. *de obligat. & obseruat. Præcep quæst* 2. Couarruuia *Cap.* 1. *De testamentis. num.* 18. Sanchez *lib.* 6. *Sum. cap.* 6. *num.* 20. Facundez *Præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 6. *in fine.* Soto *lib.* 10. *De iust. & iure quæst.* 5. *ar.* 7. *Corol.* 2. *paulo ante resp. ad argum.* Ex Canonistis vero Abbate *in Cap penul in fine. De vita, & honest. Clericor.* Archidiacono *in Cap. De Monachis in fine.* vbi etiam Glos. 16. *quæst.* 1. Turrecremat. *in Cap. Carnem. De consecrat. Dist.* 5. Cardinal. *in Clement.* 2. *init. num.* 7. *quæst.* 2. de Censib. Contrarium tamen tenuit idem Caiet. 2. 2. *quæst.* 185. *ar.* 8. *§. Ad euidentiam. circa finem.* Hæc autem responsio à fortiori sequitur ex ijs, quæ dixi *in Decis. Moral. Decis.* 256. & sequentib. vbi ostendi cessare in Episcopis Regularibus omnem obligationem ad onera religionis.

2 Ratio desumitur ex ipso tex. Cap. *fin. De obseruat. ieiunior.* nam Pontifex excludit à beneficio consuetudinis vniuersalis comedendi carnes in feria sexta incidente in ipso Natali Domini obstrictos ad oppositum regulari obseruantia, Episcopus autem non est adstrictus, quia licet teneretur morali debito ad regulares obseruantias religionis non incompossi-

bi-

biles cum statu Episcopali, non tamen tenetur legali debito, vnde non est verè adstrictus; imo omnino absolutus declaratur in Cap. *Statutum.* 18. *quæst.* 1. & ideo relinquitur dispositioni iuris communis.

An posita dispensatione voti, aut alio modo cessante obligatione, etiam regularis obseruantiæ liceat edere carnes in feria sexta, & Sabbato, quando coincidit cum ipsis Natalis Domini. Decis. 228.

SVMMARIVM.

2 *Dispensatus in voto, aut regulari obseruantia, aut alio modo cessante obligatione voti potest edere carnes in die Natalis Domini incidente in feria sexta, aut Sabbato.*

2 *Pontifex excludit solum actu obligatos voto, aut regula, ne edant carnes feria sexta, cum coincidit cum ipsa Natalis Domini.*

3 *Solemnitas Festi Natalis sufficit pro dispensatione in voto, aut regula de non edendis carnibus.*

4 *Nisi sit de perpetua abstinentia.*

5 *Pontifex non prohibet dispensationem in voto, aut regula de non edenda carne in feria sexta, si in ipsa incidat Natalis.*

1 RESP. affirmatiuè cum Lopez 1. *par. Instruct. tract.* De *pœnit. cap* 112. Sylvestro. *verbo.* Dominica. *num.* 2. & *verbo.* Ieiunium. *quæst.* 10. *nu.* 27. Armilla. *num.* 13. Tabiena *quæst.* 12. *in fine*. Sà *num.* 6. Beia *par.* 2. *Casu* 6. ver. *Resp. Disparem esse*. Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 11. *num.* 63. Panormit. *in Cap. fin.* De *obseruat. ieiunior.* Bordonus *in Consil. Regular. Resol.* 18. *num.* 9.

2 Ratio est; quia Pontifex in dicto Cap. *fin.* De *obseruat. ieiunior.* declarat, esse sublatam obligationem abstinendi à carnibus in die Natalis Domini incidente in feria sexta secundum consuetudinem vniuersalem Ecclesiæ, & excipit eos, qui ad abstinentiam à carnibus obligantur vel ratione voti, vel ratione regulæ, quibus declarat, remanere propriam obligationem voti, aut regulæ. Sublata igitur quocunque modo obligatione voti, aut regulæ, remanent & ipsi eiusdem conditionis, cum cæteris, & cessat in ipsis causa, ob quam excludebantur à Pontifice à participatione vniuersalis consuetudinis, & ideo possunt simul cum alijs participare in comestione carnium.

3 Sed dubiũ est, an in tali voto, aut regulari obseruantia dispensari possint, quando Natalis Domini incidit in illis diebus. Respon. affirmatiuè; quod etiam videntur sentire Doctores *num.* 1. *citati.* Et præterea Molfes. *par.* 1. *Sum. tract.* 11. *cap.* 14. *nu.* 66. Contra Rodriquez *tom.* 3. *quæst. Regul. quæst.* 45. *ar.* 3. ver. *Circa supradictam, in fine*. Et Hieron. Rodriquez *in Compend. quæst. Regul. Resol.* 75. *num.* 14. Potest enim fieri dispensatio in voto, & regulari obseruantia, quando adest causa rationabilis: solemnitas autem festiuitatis est causa rationabilis; & proinde Ecclesia ob solemnitatem festi dispensat in abstinentia à carnibus. Cap *fin.* De *obseruat. ieiunior.* & Cap. *Quia dies*. De *consecrat. Dist.* 5.

4 Excipiendum tamen est votum, & regularis obseruantia obligans sub mortali, quando est de perpetua abstinentia, quia tunc non adest causa sufficiens, nam maius bonum est, nunquam interrumpere talem abstinentiam, quam cum lætitia cibi correspondere solemnitati.

5 Nec dici potest, quod stante exceptione Pontificis non habeat locum dispensatio, quia Pontifex non prohibet dispensationem, & ideo remanet sub dispositione iuris communis; & ideo ex rationabili causa adhuc concedi potest.

An respectu illorum, qui tenẽtur voto, aut regula abstinere à carnibus in feria sexta, & Sabbato, sit ablatum ius commune de eadem abstinentia, quando in ijs diebus incidit Natalis Domini. Decis. 229.

SVMMARIVM.

1 *Ius commune abstinendi à carnibus in feria sexta, & Sabbato obligat adstrictos voto, aut regula, quando in ijs diebus incidit Natalis Domini secundum aliquos.*
2 *Non obligantur iure communi, sed solo voto, aut regula.*
3 *Consuetudo Ecclesiæ vniuersalis se extendit ad omnes.*
4 *Adstricti voto, aut regula abstinendi à carnibus in feria sexta, aut Sabbato. solo voto, aut regula impediuntur, ne possint edere.*

1 NEGATIVAM sententiam tradit Medina *lib. 1. Sum. cap. 14. §. 10.* Rodriquez *tom. 3. quæst. Regul. quæst. 45. ar. 3.* ver. *Circa supradictam.* Atq. adeo, si ederent carnes, peccaturos non solum contra votum, aut regulam, sed etiam contra ius commune. Quia nimirum Pontifex solum dispensat, aut declarat dispensari cum ijs, qui nec voto, nec regulari obseruantia adstringuntur ad talem abstinentiam.

2 At cessare obligationem iuris communis, atque adeo edentes carnes in his diebus in die Natalis Domini non peccare contra ius commune, sed solum contra votum, aut regulam, docent Abbas *in Cap. fin. in fine. De obseruat. ieiunior.* Cardinal. *num. 2.* Ancharan. *ibid.* Syluester *verbo* Ieiunium. *quæst. 10. nu. 27.* Tabiena *quæst. 12.* Armilla *num. 13.* Lopez *1. par. Instru. tract. de Pœnit. cap. 112.* Beia *par. 2. Casu 6.* ver. *Resp. Disparem esse.* Sanchez *lib. 4. Sum. cap. 11. nu. 64.* Bartholom. à S. Faust. *tom. 1. edit. vlt. Neapol. lib. 1. Thesauri Relig. quæst. 150.*

3 Et colligitur ratio efficax ex ipso tex. Cap. *fin. De obseruat. ieiunior.* Nam Pontifex ibi declarat, & confirmat consuetudinem edendi carnes in feria sexta, quando in ea incidit Natalis Domini, esse consuetudinem Ecclesiæ generalis, quilibet autem participat, nisi aliunde impediatur in consuetudine Ecclesiæ generalis, sicut etiam subditur præceptis ipsius: & sicut consuetudo obligans, si est Ecclesiæ generalis, obligat omnes, ita etiam consuetudo priuilegiatiua Ecclesiæ generalis ad omnes se extendit, præsertim quando rario dispensandi est omnibus communis, vt in casu nostro, nempe Festi excellentia.

4 Deinde Pontifex in dicto cap. assignat pro ratione votum, & regularem obseruantiam, ob quam adstricti non possunt frui consuetudine Ecclesiæ, tanquam illa, quæ inducunt specialem obligationem; atque adeo non debent abstinere, non quia non sint dispensati in iure communi, sed quia habent specialem obligationem.

An, qui vouit abstinere ab ouis, & lacticinijs in feria sexta, aut alia die, possit carnibus vesci, aut etiam ouis, & lacticinijs, si in illa die incidat Natalis Domini: Decis. 230.

SVMMARIVM.

1 *Qui vouit non edere lacticinia certa die, potest edere carnes, si in illa die incidat Natalis Domini, & votum non includat abstinentiam à carnibus.*
2 *Quando secundum Rodriquez possit edere carnes in tali casu.*
3 *Quando secundum Syluestrum.*
4 *Secundum alios potest absolute edere.*
5 *Potest edere, etiam si votum traheret in consequentiam abstinentiam à carnibus*
6 *Potest etiam edere oua, & lacticinia.*

1 DVBIVM procedit supposito, quod votum abstinendi ab ouis, & lacticinijs includat abstinẽtiam à carnibus, quod tamen non includere dicetur infra suo loco. Quia, si non includit, erunt carnes licitæ etiam

etiam in feria sexta, & Sabbato, quia Pontifex in Cap. *fin.* De *obseruat. ieiunior.* excludit illos solum à beneficio vniuersalis consuetudinis, qui ad abstinentiam à carnibus obstricti sunt voto, aut regula.

2 Rodriquez *tom.3. quæst.Regular.q.45. ar.3.* ver. *Mihi in hac parte.* Asserit, quod, si vouens in die, pro quo vouit, non poterat comedere carnes, sed tantum oua, & lacticinia, tunc quia votum relinquit obligationem abstinendi à carnibus in suo statu, & superaddit abstinentiam ab ouis, & lacticinijs, potest comedere, quia cessat obligatio iuris communis, & votum ad abstinentiam à carnibus non obligat. Si vero vouit abstinere ab ouis, & lacticinijs pro die, in quo alias tenebatur abstinere, vt nimirum prior obligatio voto firmaretur, non poterit manducare carnes, quia recederet à fine voti, qui erat macerare carnem, & in quo includebatur abstinentia à carnibus, quia quando à iure prohibentur oua, prohibentur etiam carnes. Sequitur alter Rodriquez *in Compend.quæst.Reg. Resol.75. num.* 15.

3 At Sylvester *verbo* Ieiunium *num.* 27. docet, quod, si non intendebat se priuare carnibus in illo voto, potest comedere, secus autem, si intendebat. Si vero non scit discernere, sed est dubius, debet abstinere, quia in dubijs securior pars est eligenda.

4 Alij vero absolutè tenent; quod obstrictus tali voto potest edere carnes in quocunque die incidat Natalis Domini. Ita Sanchez *lib.4.Sum. c.11.n.46.* Facúdez *Præcep.4.Eccles.lib.1.cap.6. num.7.* Diana *par.1. tract.9. de* Ieiunio. *Resol. 22. in fine.* & addit Sanchez citatus, quod potest etiam edere oua, & lacticinia; quia obligatio voti tollitur per quandam consequentiam.

5 Hanc posteriorem sententiam existimo probabiliorem, nam vniuersalis consuetudo Ecclesiæ, vt declaratur in Cap. *fin.* De *obseruat.ieiuniorum.* concedit omnibus vniuersaliter facultatem edendi carnes in Natali Domini ob Festi excellentiam, exceptis ijs solum, qui ad abstinentiam ab ipsis obligantur voto, aut regulari obseruantia; qui autem obligantur voto ad abstinentiam ouorum, & lacticiniorum, non obligantur ad abstinentiam à carnibus per se primo, sed si obligantur, ideo obligantur, quia talis abstinentia trahitur in consequêtiam. Pôtifex autem excludit eos solum, qui explicitè vouerunt abstinentiam à carnibus, quia odiosa restringenda sunt Cap. *Odia.* De *regulis iuris, in 6.* & ideo non debet intelligi tex. nisi de voto, quod immediatè habet pro materia abstinentiam à carnibus.

6 Ex hoc autem sequitur, quod neque teneatur abstinere ab ouis, & lacticinijs, nam consuetudo in Natali Domini concedit carnes, etiam si alias prohibitæ sint, & proinde etiam concedit, quod minus est, nempe oua, & lacticinia; nam intendit relaxare omne genus abstinentiæ, & non excludit à participatione in hac consuetudine adstrictos voto ad abstinentiam ouorum, & lacticiniorum, & ideo hi possunt gaudere beneficio consuetudinis, & relaxare omne genus abstinentiæ. Quod præsertim verum est, quia, nisi explicitè intendat abstinere etiam in Natali Domini, debet votum accipi iuxta consuetudinem Ecclesiæ, quæ in tali die excludit omne genus abstinentiæ.

An, qui vouit ieiunare per aliquot menses, aut annos, siue continuo, siue certis diebus, teneatur ieiunare, quando cum die ieiunij coincidit Magna solemnitas. Decis. 231.

SVMMARIVM.

1 *Vouens ieiunare per aliquot menses, aut annos, aut cērtis diebus, tenetur ieiunare etiam in maioribus solemnitatibus, si id expresiè intendit.*
2 *Secus autem, si id expresse non intendit.*
3 *Quænam sint Festiuitates maiores.*

1 SI quando vouit, habuit explicitam intentionem ieiunandi quocunque die determinato per votum, nullo vnquam excepto ex quacunque occasione, tenetur ieiunare, etiam si in illo die concurrat aliquando quæcunque solemnitas, quia votum tantum obligat, quantum intendit vouens se obligare. Vnde in Cap. *fin.* De *obseruat. ieiunior.* excipiuntur ab vniuersali consuetudine edendi carnes in Natali Domini incidente in feria sexta, qui tali voto sunt adstricti, & proinde neque in

cœ.

cœteris solemnitatibus eximi possunt ab abstinentia promissa.

2 At, si votum non sit explicitum de non intertumpendo, aut omittendo ieiunio ex quacunque occasione, sed solum de ieiunando per tantum tempus siue quotidie, siue certis diebus, tunc si dies ieiunij coincidat cum festiuitate maiori, immunis erit à ieiunio pro illo die; Festi enim excellentia facit, vt omittenda sit abstinentia Cap. *Quia dies.* De *consecrat. Dist.*5. vbi Gregor. VII. *in Synodo Romana* decernit, abstinendum à carnibus in Sabbato; nisi maior festiuitas interueniat: vnde si festiuitas maior secundum ius debet excludere abstinentiam à carnibus, debet etiam excludere ieiunium ex voto, quia materia voti, vt dictum est in superioribus, restringenda, & amplianda est secundum consuetudinem Ecclesiæ.

3 Sed dubium remanet, quænam sint festiuitates maiores. Resp. hoc facile defumi posse ex concessione facultatum celebrandi in priuatis oratorijs, in ijs enim Pontifex excipit festiuitates maiores, in quibus non concedit dictam facultatem. Nominat autem pro festiuitatibus maioribus Natalem Domini, Pascha, Pentecostem; & quia subdit. *Nec non alijs solemnioribus Festis*, ideo censerem, debere intelligi saltem de Epiphania Domini, cum solemnis valde sit, & habeat octauam priuilegiatam.

An vouens ieiunare indefinitè, satisfaciat vnico ieiunio. Decis. 232.

SVMMARIVM.

1 *Vouens ieiunare indefinite satisfacit vnico ieiunio.*

2 *Nisi votum importet quandam continuationem.*

3 *Quando materia voti est indeterminata, à quo debeat determinari.*

4 *Qui vouit ieiunare indefinite, potest postea determinare ieiunium continuatum, vel interruptum.*

5 *Quando materia voti indefinita determinatur, non est respiciendum, quid vouens determinasset, quando primo vouit.*

1 RESP. satisfacere vnico ieiunio. Ita docent Sanchez *lib.*4. *Sum. cap.*13. *num.*15. *circa finem.* Bonacina *disp.* 4. *de legib. quæst.*2. *punc.* 6. *num.*13. Ghilinus *in Sum. verbo.* Ieiunium. *num.* 36. Materia enim voti indefinita saluatur per quamcunque portionem ipsius; & promissio verificatur, & impletur per quancunque solutionem, in qua res promissa exhibeatur.

2 Limitanda tamen est præsens doctrina cum Bonacina citato. Quod valeat, quando promissio ieiunij facta per votum non importaret aliquam continuationem in ieiunando, nam tunc necesse esset per aliquod tempus ieiunare.

3 Sed in hoc casu adest maius dubium, quanto tempore videlicet ieiunandum sit, quando votum ieiunij importat quandam continuationem, nec tempus est definitum à vouente. Resp. quod in hoc casu materia voti remanet indeterminata, atque adeo votum incompletum, quia sicut non potest haberi votum absque materia, ita nec completum votum sine materia voti completa, & determinata. Quia autem votum, & eius obligatio debet prouenire à voluntate vouentis, quia est obligatio voluntariè susceptа, ideo etiam complementum ipsius debet ab eadem causa prouenire, nam causa, quæ incipit, debet etiam complere: & ideo pertinet ad ipsum vouentem determinare tempus, in quo erit ieiunandum. Hæc autem determinatio debet fieri secundum regulas prudentiæ habita ratione circumstantiarum, & huic doctrinæ consonat Valent. *tom.*3. *disp.*6. *punc.* 4. *quæst.*3. ver. *Vnde bene.* Sanchez *lib.*4. *Sum. cap.*2. *nu.*6. & *cap.*11. *num.*5. & *cap.*13. *num.*13.

4 Hinc ad ipsum quoque spectabit determinare de continuatione, & interruptione ieiunij, an nimirum debeat esse continuum, an vero solum certis diebus in hebdomada, aut in mense. Et quia, si quando primo votum emisit, habuisset rationem propriæ complexionis, quia hoc exigitur à regulis prudentiæ, ideo etiam, quando postea determinabit, ad eamdem complexionem respicere debebit, sicut etiam ad cœteras circumstantias. Quod,

si ipse non valeat determinare, adhibebit consilium prudentis viri.

5 Quia autem votum sic in confuso emissum suspendit ex natura sua determinationem materiæ in alio tempore faciendam; ideo relinquitur vouenti plena potestas determinandi, vt libuerit; dummodo tamen prudenter determinet. Vnde non est opus, vt respiciat, quam determinationem feciſſet, si tunc determinasset, quia iam talis determinatio non est facta, sed est conditionalis, neque vllo pacto cadit sub obligatione, sed potest facere quam determinationem libuerit, quia habet eamdem potestatem ad determinandum, quam habebat, quando primo vouit.

An, qui vouit pluries ieiunare, satisfaciat, si bis ieiunet. Decis. 233.

SVMMARIVM.

1 *Vouens pluries ieiunare, quando satisfaciat, si bis ieiunet.*
2 *Numerus plvralis in duobus saluatur.*

1 RESP. affirmatiue cum Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 13. *num.* 15. *in fine.* Ghilino *in Sum. verbo.* Ieiunium. *num.* 30. Quod tamen ita accipi debet, vt solum valeat, quando in voto intendit præcisam pluralitatem: secus autem, si intendebat aliquam notabilem pluralitatem, nam tunc requiritur etiam notabilis numerus ieiuniorum.

2 Ratio est, quia iuxta regulam *Pluralis.* De *regulis iuris in 6.* pluralis numerus saluatur in duobus; vnde per duplex ieiunium exhibitum saluatur veritas materiæ promissæ in voto, præsertim quia votum est stricte interpretandum, cum sit quid onerosum, vt docent Panor. *in Cap. Ex parte num.* 4. De *censibus.* Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 11. *num.* 3. Azor. *par.* 1. *lib.* 11. *cap.* 20. *quæst.* 1. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. De *voto. cap.* 7. *num.* 16. & 18.

Quando teneatur ieiunare, qui vouit ieiunare aliquo determinato die v. g. in feria sexta, aut in vigilia talis Sancti. Decis. 234.

SVMMARIVM.

1 *Vouens ieiunare determinato die, tenetur ieiunare in proximiori ex determinatis.*
2 *Transacto tempore determinato votum non obligat, si materia sit promissa, vt affixa tali tempori.*
3 *Secus, si sit affixa post votum ex determinatione vouentis.*

1 RESP. debere ieiunare die determinato proximiori, vt docent etiam Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 14. *num.* 40. Bonacina *disp.* 4. De *præcep. Decal. quæst.* 2. *punc.* 5. *§.* 1. *num.* 5. Promissio enim facta pro aliquo determinato tempore intelligitur de illo tempore determinato proximiori. *l. Eum qui Calendis. ff.* De *verborum obligatione.* Quod debet intelligi, nisi aliud exprimatur. Ratio est, quia talis dies est terminus præscriptus, & ideo, quando primo occurrit terminat, & finit tempus intentum, & determinatum per votum.

2 Hinc transacto illo tempore, si votum non fuit impletum, non amplius obligat ad ieiunandum, vt docent Sanchez *citatus num. præcedenti,* Bonacina *Disp.* 4 *de legib. seu circa* 2. *Præcep. Decal. quæst.* 2. *punc.* 5. *§.* 1. *num.* 9. quem sequitur Ghilinus *in Summa verbo.* Ieiunium. *num.* 29. Quæ enim sunt alligata certo tempori, non amplius obligant, vt constat in ieiunijs Ecclesiasticis, in recitatione horarum canonicarum. Ieiunium autem assumptum pro tali die determinato, est affixum diei.

3 Hoc tamen debet intelligi, quando determinatio diei includitur in materia voti, ita vt promittatur ieiunium talis diei. Secus autem, si promitteretur ieiunium, & postea determinaretur dies tanquam aptior ieiunio, aut fini intento per ieiunium, nam tunc non esset ieiunium affi-

affixum diei ratione voti, sed solum ab extrinseca determinatione vouentis, quæ iam supponeret contractam obligationem voti. Et ita docent Azor. *par.* 1. *lib.* 11. *cap.* 15. *quæst.* 11. Nauar. *cap.* 12. *Manual. num.* 54. Valent. *tom.* 3. *disp.* 6. *quæst.* 6. *punc.* 4. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *De voto cap.* 13. *num.* 3. Reginal. *lib* 4. *Praxis Fori pœnit. num.* 288. Contra Sylvestrum *verbo.* Votum 2. *quæst.* 4. Angelum *verbo.* Votum 3. *num.* 3. Tabienam *num.* 7. Panor. *in Cap. Per tuas. num.* 1. De *voto*.

An vouens ieiunare semel, aut bis, aut pluries in hebdomada, teneatur supplere omissa ieiunia. Decis. 235.

SVMMARIVM.

1 *Vouens ieiunare semel, aut pluries in hebdomada, non tenetur supplere ommissa ieiunia.*

2 *Si ieiunia sint promissa absque determinatione dierum, debent suppleri durante hebdomada.*

3 *Si ieiunia sint promissa absolute, & postea distributa per hebdomadas, tunc debent suppleri.*

---

1 NEGATIVE respondendum est, vt docent Vasquez 1. 2. *disp.* 146. *cap.* 2. *in fine.* Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de Voto. cap.* 13. *num.* 6. Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 14. *num.* 34. Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 33. Bonacina *disp.* 4. *de præcep. Decal. quæst.* 2. *punc.* 5. §. 1. *num* 10. Quia ieiunia illa sunt promissa intra terminos hebdomadæ atque adeo vt affixa illi tempori, vnde transit obligatio simul cum tempore. Oppositum docent Sotus *lib.* 7. *de Iust. & iure quæst.* 2. *ar.* 1. Azor. *par.* 1. *lib.* 14. *cap.* 15. *quæst.* 11.

2 Hinc, si tot ieiunia sint promissa in hebdomada absque determinatione dierum, quousque durat hebdomada, durat etiam obligatio, etiam si transeant illi dies, in quibus solet ieiunare. Si verò ieiunia sint promissa cum determinatione dierum, tunc, transactis singulis diebus, transit obligatio ieiuniorum correspondentium; quia tunc ieiunia sunt affixa diei.

3 Si tamen sint promissa in voto tot ieiunia, & postea ob commoditatem distribuantur in plures hebdomadas, tunc, transacta hebdomada, non cessat obligatio ieiuniorum omissorum, quia non sunt ex vi voti determinata in tali hebdomata, sed ex libito vouentis, nam votum est de ieiunijs independenter à tempore. Et hoc est, quod de obligatione soluendi decernunt leges, vt. *l. Celsus. §.* 1. *ff.* De *receptis arbitris*, & *l. Traiectitiæ. §. de illo. ff.* De *action. & oblig.* Nam tunc obligatio rei soluendæ est diuersa ab obligatione temporis, in quo est soluendum.

An, qui vouit ieiunare toto aliquo integro anno, aut mense, teneatur, si omittat aliqua ieiunia, de nouo inchoare, aut saltem omissa supplere. Decis. 236.

SVMMARIVM.

1 *Vouens ieiunare toto aliquo tempore, si omittat aliqua ieiunia, non tenetur de nouo incipere.*

2 *Quando teneatur omissa ieiunia supplere.*

3 *Resoluitur dubium cum distinctione.*

4 *Quid censeant Doctores, quando dubium est, an tempus sit electum pro ieiunio, an econtra.*

5 *Vouens ieiunare per certum tempus, non tenetur omissa ieiunia supplere.*

6 *Neque peccat, si omittat ex iusta causa.*

---

1 RESPONDENT D. Antonin. 2. *par. tit.* 11. *cap.* 1. §. 2. ver. *Secundo est reddendum.* Sanchez *lib.* 4. *sum. cap.* 14. *num.* 39. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de Voto. cap.* 13. *in fine.* Bonacina *tom.* 2. *disp.* 4 *de Præcep. Decal. quæst.* 2. *punct.* 5. §. 1. *num.* 12. Ghilinus *in summa verbo* Ieiunium. *num.* 34. Non teneri de nouo incipere ieiunium promissum. Quod mihi certum videtur. Quia renouatio talis ieiunij est onus graue, quod

quod non includitur in materia voti, & proinde non est debita ratione voti; imo si repeteretur ieiunium, solueretur plusquam promissum est in voto. Sic qui promisit centum, & soluit nonaginta, non tenetur rursus soluere centum. Quod præsertim verum est, quia in voto non promittitur renouatio ieiunij, si ex aliquo accidenti contingat interrumpi, sed præcise ieiunium vnius anni, aut vnius mensis, & ideo talis renouatio non est debita ratione voti.

2 An vero supplenda sint ieiunia omissa Resp. Sanchez *num.37. supracitati capitis.* Suarez *num. 3. eiusdem cap.* Bonacina, Ghilinus *ijsdem locis*: Quod si vouit ieiunium affixum illi tempori, non tenetur omissa ieiunia supplere, vt si vouisset per annum singulis sextis ferijs ieiunare in honorem passionis Christi, si vero vouit ieiunium in tali tempore, ita vt tempus sit solum terminus ad soluendum ieiunium, tunc tenetur ieiunia omissa supplere.

3 Mihi tamen dicendum videtur, quod si elegit in voto ieiunium pro tempore, tunc quia intentio primario fertur in tot ieiunia; tenetur soluere tot ieiunia, & tunc tempus se habet solum, vt mensura, in qua est facienda solutio, & ideo omittendo aliqua ieiunja, tenetur supplere, vnde hic habet locum. *l. Celsus. §. 1. ff.* De *recept. arbit.* Quia tunc res de se promittitur, & tempus eligitur pro solutione. Si verò elegit tempus pro ieiunio, tunc non tenetur supplere, quia ex vi voti tenetur tantum soluere tot ieiunia, quot capit illud tempus, & ideo, si aliqua omittantur, non debent suppleri, quia non possunt esse ieiunia talis temporis. Per votum namque tempus consecratur ieiunio, & ideo si non ieiunatur in aliquo die, extinguitur obligatio ieiunandi, sicut extinguitur in Quadragesima, quia est tempus consecratum ieiunio.

4 At si dubium sit, an tempus sit electum pro ieiunio, an vero solum vt terminus, in quo soluenda sit obligatio. Resp. Azor. *par. 1. lib. 11. cap. 15. quæst. 11. in fine.* Sanchez *lib. 4. Sum. cap 14. num. 38.* Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4. de voto. cap. 13. num. 6. in fine.* Censendum esse tempus electum pro termino, & manere adhuc obligationem transacto tempore. Quia obligatio voti est certa, & ideo est in possessione; vnde nisi oppositum ostendatur, debet transacto tempore adhuc impleri.

5 Mihi tamen dicendum videtur, quod nisi expressè votum obliget ad tot numero ieiunia, quot sunt dies in tempore præscripto, sed sit solum de ieiunando per hebdomadam, mensem, aut annum, transacto tempore, transeat etiam obligatio, quia in tali voto censetur consecrari tempus ieiunio, & solum consequenter eligi tot ieiunia, quot capere potest, & si ex aliquo accidenti omittantur non sunt supplenda, quia iam cessat tempus à voto præscriptum ieiunio, & pro quo promissum est inseruire Deo in ieiunio. Et eodem pacto res se habet, ac in Quadragesima, nam præceptum præscribit ieiunium per tot hebdomadas, quibus transactis, non sunt supplenda omissa ieiunia; votum autem ieiunandi per annum, hebdomadam, aut mensem debet accipi eodem modo, quia debet interpretari, vt etiam interpretamur præceptum Ecclesiæ, vt etiam in superioribus ostensum est.

6 Hinc, si omittat aliqua ieiunia ex iusta tamen causa, neque etiam peccabit, quia in tali casu votum desinit obligare; nam censetur emissum sub tacita condicione, quod vouens possit ieiunare; vnde si superuenit noua causa, ob quam non possit ieiunare, vt esset infirmitas, tunc votum non obligat.

An votum non bibendi vinum violetur per potum ceruisiæ. Decis. 237.

SVMMARIVM.

1 *Votum abstinendi à vino violatur secundum Caiet. per potum ceruisiæ.*
2 *Non violatur.*
3 *Neque etiam si votum sit in finem non se inebriandi.*
4 *Votum non se inebriandi, & proinde non bibendi vinum, includit etiam abstinentiam à ceruisia.*

1 AFFIRMATIVE resp. Caiet. 2. 2. *quæst. 150. ar. 1. initio.* Quia nomine vini intelligitur omne inebriatiuum, ceruisia autem inebriat, non secus ac vinum.

2 At negatiua sententia tenenda est, quam

quam tradunt Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 11. *num.* 44. Bartholomeus à S. Fausto *lib.* 1. *Thesauri Religios. quæst.* 132. *iuxta edit. vlt. Neapolitanam.* Ghilinus *in Sum. verbo* Ieiunium. *num.* 35. Ratio est, quia licet ceruisia subsituatur loco vini, non est tamen vinum, & ideo non includitur in mater. a voti, quæ cum proprietate accipienda est, cum votum sit stricte interpretandum, vt docent communiter, præsertim Abbas *in Cap. Ex parte. num.* 4. De *censib.* Sanchez *num.* 3. *citati cap.*

3 Imo, etiam si voueret abstinentiam à vino in eum finem, vt vitaret ebrietatem, neque adhuc teneretur abstinere à ceruisia, etiam si inebriet, vt notat idem Sanchez *citato num.* 44. Quia finis præcepti non cadit sub præcepto, & proinde teneretur abstinere solum à vino tanquam à materia voti.

4 Si tamen absolute voueret vitare ebrietatem, & proinde voueret abstinere, à vino, tunc votum se extenderet etiam ad abstinentiam à ceruisia, quia esset de vitanda ebrietate, & proinde de abstinentia ab omnibus inebriatiuis, vt notat idem Sanchez.

An, qui habet votum abstinendi à vino, possit vino vti post sumptionem sanguinis, si sit Sacerdos, in prima, & secunda ablutione. Decis. 238.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos, qui vouit abstinentiam à vino, potest in Missa vti vino in ablutionibus.*

2 *Cur votum de abstinentia à vino non se extendat ad has ablutiones.*

3 *Non obstante voto de abstinentia à vino, sumpta Eucharistia potest os ablui vino.*

---

1 RESP. affirmatiuè. Quod etiam docent Paludan. *in* 4. *dist.* 38. *quæst.* 3. *ar.* 4. *num.* 27. Palatius *disp.* 1. *dub.* 4. *post* 5. *conclus. S. Hæc intelligas.* Sanchez *lib.* 4. *Sum cap.* 11. *nu.* 43. Azor. *par.* 1. *lib.* 11. *cap.* 10. *quæst.* 7. Votum enim accipitur tanquam conforme consuetudini Ecclesiæ, nec potest contrariari præcepto ipsius, alioquin esset inualidum, vt pote de re illicita. Adest autem præceptum Ecclesiæ de infundendo vino in calicem pro prima ablutione, vt habetur in Cap. *Ex parte* De *celebrat. Missar.* Et in secunda ex consuetudine Ecclesiæ adhibetur prius vinum, & postea aqua.

2 Accedit etiam, quod votum de abstinentia à vino extenditur tantum ad potum vsualem, qui vsualem comestionem comitatur, nam qui sic vouet, tantum intendit se mortificare in potu communi. Ablutio autem pertinet ad potum sacramentalem, quia est necessaria pro reuerentia potus sanguinis Christi. Hinc, qui ieiunant ex deuotione in pane, & aqua, non abstinent ab ablutione vini in Missa, quia putant, quod hoc non cadat sub intentione abstinentiæ à vino in illa die.

3 Imo habens tale votum potest post sumptam Eucharistiam adhibere vinum pro abluendo ore, quia neque ad hanc ablutionem se extendit votum; nam intelligitur tantum de potu ordinario assumpto pro siti extinguenda, & in adiutorium alimentationis. Non debet tamen in hoc fieri fraus voto, ita vt plus vini assumatur cum excessu notabili, quam sit necessarium pro abluendo ore.

An, qui vouit ieiunare cum pane, & aqua toties peccet in illa die, quoties bibit vinum. Decis. 239.

SVMMARIVM.

1 *Qui vouit ieiunare in pane, & aqua toties peccat, quoties bibit vinum. secundum aliquos.*

2 *Semel tantum peccat, nempe prima vice.*

3 *In tali voto quomodo abstinentia à vino sit promissa.*

4 *Qui vouit ieiunare cum abstinentia à tali cibo, prima tantum vice peccat si de illo comedat.*

5 *Qui vouit ieiunare in pane, & aqua, si absque*

absque causa bibat vinum in modica quantitate, peccat venialiter.

---

1 AFFIRMATIVE respondet Ghilinus *in Summa verbo* Ieiunium. *num.* 35. & citat Sanchez Portel. Faustum, sed male, quia in locis citatis oppositum docent. Ratio ipsius est, quia quoties bibit, toties violat votum negatiuum de non bibendo vino.

2 Negatiua tamen sententia tenenda est, atque adeo peccare tantum prima vice, qua bibit in tanta quantitate, vt soluat ieiunium sic qualificatum in voto. Ita docent Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 11. *num.* 45. Portel. *in Dub. Regul. verbo* Ieiunium *in Addit. num.* 4. Faustus *lib.* 1. *Thesauri Relig. quæst.* 136. *iuxta vlt. edit. Neapolitanam.* Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de Ieiunio. Resol.* 4. Ratio est, quia votum habet pro materia ieiunium, seu abstinentiam sic modificatam, seu talem mensuram abstinentiæ, & ideo si destruitur per potum vini, non potest amplius reparari, atque adeo pro illo die fit impossibilis, & consequenter cessat obligatio voti, cum non amplius habeat propriam materiam possibilem.

3 Nec valet ratio in oppositum, quia abstinentia non est secundum se promissa, & per modum negationis, sed solum consecutiue, seu vt inclusam in tali ieiunio, & proinde non obligat, nisi quatenus potest seruari tale ieiunium.

4 Quod autem dictum est de ieiunio cum abstinentia à vino, debet intelligi etiam de ieiunio cum abstinentia ab aliqua specie cibi. Vt notat etiam Faustus *citatus.* Vnde, si de ipso sumatur in notabili quantitate, non peccabit amplius sumendo de illo cibo, quia iam non potest ieiunium amplius seruari cum illa qualitate præscripta in voto.

5 Quæres, an peccet, qui non obstante voto de ieiunio in pane, & aqua, bibit vinum in parua quantitate. Resp. peccare venialiter, quia non obstante paruitate materiæ ille potus contrariatur voto. Si tamen adesset causa rationabilis, neque etiam esset peccatum veniale, quia honestaretur, & fieret licitus, vt si medicinæ causa sumeretur.

An, qui vouit ieiunium in pane, & aqua, & bibat vinum in notabili quantitate, teneatur seruare ieiunium secundum formam Ecclesiæ. Decis. 240.

SVMMARIVM.

1 *Vouens ieiunium in pane, & aqua, si bibat vinum in notabili quantitate, tenetur ieiunare communi modo, secundum Sanchez.*

2 *Non tenetur, cum pereat forma ieiunij præscripta.*

3 *Si sumat secundam refectionem, non tenetur amplius abstinere à vino.*

4 *Si sumat de alijs cibis, peccat tunc solum, & remanet liber à ieiunio.*

---

1 VM non possit ieiunare secundum formam præscriptam in voto, quia est iam violata per primam potationem. Resp. Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 11. *num* 45. teneri, seruare ieiunium secundum formam institutam ab Ecclesia, quia abstinentia à vino est promissa in voto, vt accessoria, & non per modum vnius, sed per modum diuersi, & ideo votum adhuc obligat ad substantiam ieiunij, licet non possit seruari cum illa qualitate.

2 Sed licet hoc verum sit, quando ex alio capite adest obligatio de ieiunando, vt docet Portel. *in Dub. Regular. verbo* Ieiunium *in Addit. num.* 4. Et votum addit obligationem de tali abstinentia; quando tamen votum inducit totalem obligationem, oppositum mihi videtur tenendum, & proinde cessare totam obligationem ieiunandi. Ratio, quæ me mouet, est, quia votum præscribit nouam formam ieiunij, ita vt vouens non se obliget ad ieiunium quomodocumque, sed ad ieiunium constitutum per talem formam: vnde quando forma ieiunij violatur, quia est impossibile seruari, amplius ieiunium cum tali forma, cessat etiam, obligatio ieiunandi, cum non respiciat nisi ieiunium cum tali forma. Et ita deberent sen-

tire ij omnes, qui tenent, quod dispensatus ad carnes edendas, est dispensatus à ieiunio, quia abstinentia à carnibus est essentialis ieiunio, & pertinet ad formam.

3 Hinc à fortiori, si habens tale votum, sumat secundam refectionem, non tenetur amplius abstinere à vino, quod est verum, etiam in sententia Sanchez. Quia iam non potest amplius pro illa die seruare ieiunium, cum iam sit violatum, siue abstinentia à vino pertineat ad formam ieiunij, siue consecutiuè se habeat, nam cessante obligatione ad ieiunandum, cessat quicquid pertinet ad ipsam.

4 Rursus sequitur etiam, quod, si quis sumat de aliquo alio cibo, quam de pane, in notabili quantitate, non teneatur amplius abstinere à vino, aut ieiunare. Perit enim forma ieiunij præscripta, & non potest amplius pro illa die reparari, & ideo cessat etiam obligatio voti, quia fit impossibilis materia, nempe ieiunium cum tali forma.

An, qui vouit pro aliqua die comedere solum panem, & solam aquam bibere, peccet toties, quoties aliud comedit, aut bibit. Decis. 241.

SVMMARIVM.

1 *Qui vouit comedere solum panem, & bibere aquam, toties peccat, quoties aliud comedit, &c.*
2 *Sed oppositum est probabilius, ita vt peccet sola prima vice.*
3 *Tale votum non assimilatur præcepto negatiuo.*
4 *Quando obligatio sit positiua, licet negatiuo modo exprimatur.*

---

1 AFFIRMATIVE respondet Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 11. *num.* 45. Portel. *in Dubijs Regular. verbo* Ieiunium *in Addit. num.* 4. Quia votum est directè de tali abstinentia, & ideo quoties bibitur vinum, aut aliud sumitur, quam panis, fit directè contra votum. Nam ita obligat ad talem potum, & cibum positiuum, vt excludat quemcunque alium.

2 Mihi tamen oppositum tenendum videtur, vt nimirum solum prima vice peccet; nam votum promittit abstinentiam, vt est actus virtutis secundum talem mensuram, nempe panis, & aquæ: & ideo habet pro materia certam mensuram potus, & cibi, quæ se habet tanquam forma abstinentiæ; vnde si semel talis mensura violatur, cum non possit amplius redintegrari, sicut perit materia voti, ita neq. vrget obligatio ad manutenendam, aut redintegrandam talem materiam.

3 Nec est eadē ratio de præcepto negatiuo, & hoc voto, nam præceptū negatiuum prohibet directè aliquid, & ideo quoties ponitur, quod prohibetur, fit contra ipsum; at tale votum obligat ad aliquid faciendum, & impletur per aliquid positiuum, nempe per talem mensuram cibi, & potus; & ideo, si semel præscripta mensura violatur, non potest amplius seruari pro illo die.

4 Et hoc generaliter est verum, quod obligatio sit positiua, & non negatiua, quotiescunque est aliquid faciendum, ex quo resultat aliquid negatiuum, quia hoc negatiuum est indirectè intentum, vt consequitur ad positiuum. Imo, etiam si votum directè promitteret non bibere vinum, & non manducare aliud præter panem, adhuc esset de materia positiua, licet per negationes circumscripta, nempe de tali mensura in cibo, & potu; & illæ negationes consecutiuè se haberent, & explicarent aliquid positiuum, sicut etiam quando spiritualitas explicatur per negationem materialitatis, & aliæ perfectiones positiuæ per alias negationes. Et ratio est clara, quia non potest haberi non bibere vinum, & non manducare aliud præter panem, nisi ex tali forma alimentationis, qua substentetur natura: nam, nisi ex tali forma consequerentur, essent materia illicita, quia proueniret ex absoluta voluntate non manducandi aliquid, aut bibendi, quod non est licitum.

An, qui vouit ieiunare in pane, & aqua, si non possit, nisi sumat aliquid obsonij, & vini, teneatur ieiunare. Decis. 242.

SVMMARIVM.

1 *Qui vouit ieiunare in pane, & aqua, si non potest, nisi sumat aliquid obsonij, aut vini, non tenetur ieiunare.*
2 *Si tamen obsonium, & vinum sit in paruitate materiæ, tenetur.*
3 *Idem valet de ieiunio iniuncto ex pœnitentia.*

1 RESPONDETVR non teneri. Ita Sanchez *lib.* 1. *Sum. cap.* 19. *num.* 5. Io. Sanchez *in Selectis de Sacram. disp.* 15 *num.* 3. Diana *par.* 3. *tract.* 5. *Miscel. Resolut.* 61. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub* 2. *num.* 13. *in fine.* Quando enim obligatio est de aliquo indiuisibili, sub aliqua certa forma, qui non potest illud ipsum adimplere sub illa certa forma, non tenetur ad aliquid aliud, seù ad partem ipsius, nam tunc non solueret, quod deberet, sed aliquid aliud. Et ideo, qui tenetur ad ieiunium in pane, & aqua, & non potest, non obligatur ad aliud ieiunium cum alia forma; impotentia enim soluit obligationem, non tamen illam commutat.

2 Est tamen hoc limitandum cum ijsdem Doctoribus, vt solum valeat, quando necessarium esset vinum, & obsonium in notabili quantitate, quia, si esset in parua quantitate, non cessaret obligatio ieiunandi, si quidem paruitas materiæ non solueret formam ieiunij necessariam, quia adhuc cibus, & potus ordinati ad substentationem pro illo die, essent panis, & aqua, nam obsonium, & vinum non computaretur ratione paruitatis materiæ.

3 Idem etiam dicendum est cum ijsdem Auctoribus de ieiunio in pane, & aqua iuncto pro pœnitentia, quia, si non potest seruari, nisi sumatur obsonium, aut vinum in notabili quantitate, cessat obligatio. Secus aut si sumerentur in paruitate materiæ.

Ad quid teneatur, qui vouit in vigilia alicuius Sancti non comedere panem, si talis vigilia incidat in die, pro qua vouit comedere solum panem. Decis. 243.

SVMMARIVM.

1 *Si votum de ieiunio cum solo pane concurrat cum voto de non comedendo pane, debet vtrumque, si potest secundum aliquos seruari.*
2 *Non adest obligatio seruandi vtrumque.*
2 *Mutata materia, an seruandum votum, promissio, & iuramentum.*
3 *Quodnam seruandum sit secundum Doctores.*
4 *Concurrente voto de duplici abstinentia, est seruandum illud, quod est de maiori abstinentia.*
4 *Concurrentibus varijs votis, non debet præferri, quod imperatum est ab excellentiori virtute, sed quod habet perfectiorem materiam.*

1 DIVVS Antoninus 2. *par. tit.* 11. *cap.* 2. *§. vlt.* docet, teneri ad seruandum vtrumque votum, si potest. Quod etiam docent Rosella *verbo* Ieiunium. *num.* 3. Sylvester. *verbo* Votum. 2. *quæst.* 17. Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 5. *num.* 3. Bartholom. à S. Fausto *lib.* 1. *Thesauri Relig. quæst.* 166. Qui tamen addit, id valere, quando emittens posterius votum recordatus est prioris, quia, si non est recordatus, tenetur solum ad prius, nam si recordatus esset, prius excepisset.

2 Hoc tamen mihi non probatur, sed puto, siue recordatus sit prioris voti, siue non recordatus, non teneri ad vtrumque, etiam si possit. Ratio est, quia, dum concurrunt hæc duo vota, mutatur materia, nam longe diuersum est, nihil comedere per totum aliquem diem, & comedere solum panem, aut non comedere

panem. Hæc autē materia est longe onerosior, nec est promissa in aliquo ex illis votis; nemo autem tenetur ad id, quod non promisit: & proinde quando mutatur materia voti, desinit obligatio voti, vt cum pluribus docet Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 11. *num.* 18. *& sequentib.* & de promissione docet D. Th. 2. 2. *quæst.* 110. *ar.* 3. *ad* 5. & valet, etiam si sit iuramento firmata, vt ex Cap. *Quemadmodum.* De *iureiurando*. cum alijs Doctoribus tenet Gutierez *par.* 1. *De iuram. cap.* 29. *num.* 6. & *cap.* 71. *num.* 6.

3 Est ergo difficultas; quodnam ex illis votis seruandum sit. Rosella *verbo* Ieiunium. *num.* 31. docet, esse seruandum prius. Quod etiam tenent Syluester *verbo* Votum. 2. *quæst.* 17. Azor. *lib.* 11. *cap.* 20. *quæst.* 5. Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 5. *num.* 30 Quod tamen limitant, si vtrumque votum sit æquale. Si verò inæquale, Azor. & Sanchez volunt seruandum esse dignius, Syluester vero, vult esse respiciendum ad intentionem vouentis, & quid decreuisset, si de hoc cogitasset. At Bartholomeus à S. Fausto *lib.* 1. *Thesauri Relig. quæst.* 166. *iuxta vlt. edit. Neapol.* docet, si vtrumque sit æquale, liberum esse vouenti seruare, quod voluerit, secus autem, seruandum esse præstantius. Illud autem vult, esse præstantius, quod est imperatum ab excellentiori virtute.

4 Verum cum vtrumque votum sit in eodem genere abstinentiæ, & vtrumque reddat debitam abstinentiam pollicitam, seruandum erit illud, quod est de maiori abstinentia, etiam si alterum à virtute excellentiori imperatum sit. Ratio est, quia in votis finis non cadit sub præcepto, sed tantum res promissa, quia facit contrahere debitum, quando autem adsunt plura debita respectu eiusdem, & non possunt solui omnia, debet solui illud maius, quod potest: vnde si quis deberet centum ex vna parte, & decem ex alia, & posset tantum vnum ex his debitis soluere teneretur soluere centum. In casu ergo nostro concurrit duplex abstinentia vtraque debita ex voto; vnde cum vna tantum sit soluenda, maior soluenda erit, nempe abstinentia ab omnibus alijs cibis præterquam à pane, quia hæc est rigidior.

An causæ, quæ excusant à ieiunio ex præcepto, excusent etiam à ieiunio ex voto. Decisio 244.

SVMMARIVM.

1 *Votum obligat instar præcepti Ecclesiastici.*

2 *Sed cum discrimine in modo obligandi, & quodnam illud sit.*

3 *Non omnes causæ, quæ excusant à ieiunio ex præcepto, excusant à ieiunio ex voto. Et quænam sint, quæ non excusant.*

---

1 QVI docent, quod votum obligat instar præcepti ecclesiastici, quando aliter non constat de intentione vouentis, vt docent communiter Sotus *lib.* 7. *de Iust. & iure, quæst.* 2. *ar.* 1. *in dub. post. concluf.* ver. *Nihil in conclusione.* Corduba *in Sum quæst.* 88. *punc.* 1. Nauar. *cap.* 12. *Manualis num.* 65. Arragon. 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 3. *in prob.* 3. *concluf.* Valent. *tom.* 3. *disp.* 6. *quæst.* 6. *punc.* 4. *quæst.* 2. ver. *Secundo. nam votum.* Sanchez *lib.* 4. *sum. cap.* 11. *num.* 31. & alij, quia nimirum votum est quædam lex priuata, quàm quisque sibi imponit; fortasse dicerent vniuersaliter, quod causæ excusantes à ieiunio ex præcepto, excusent etiam à ieiunio ex voto, quia est eadem obligatio, & proinde locum habent etiam eædem causę excusantes.

2 Sed adnotandum est discrimen inter obligationem ex voto, & inter obligationem præcepti positiui humani, & præsertim de ieiunio. Obligatio enim præcepti prouenit ab extrinseco, nempe ab extrinseca potestate; obligatio vero voti prouenit ab intrinseco, nempe à propria voluntate liberè suscipiente tale debitum. Hinc autem fit, quod præceptum, cum ex natura sua obliget solum potentes, inducat obligationem tantum

super

super eos, quos reperit potentes, quando currit tempus implendi. Et non imponat obligationem conseruandi seipsum potentem ad illud exequendum; imo licet vnicuique se subtrahere per media licita tali obligationi; vnde, si lex obligat in vno loco, potest accedere ad locum, in quo non obligat. At votum dicit obligationem personalem iam contractam, vnde nec quis potest ab illa se subtrahere, nec se reddere impotentem voluntarie suscipiendo aliquid incompossibile; imo tenetur se conseruare potentem, quia iam habet obligationem ab intrinseco prouenientem.

3 Ex his autem sequitur, quod non omnes causæ, quæ excusant à ieiunio ex præcepto, excusare possint à ieiunio ex voto: sed illæ tantum, quæ ab extrinseco proueniunt, aut inuoluntariæ sunt, aut si voluntariæ, sint coniunctæ cum aliqua morali necessitate: non autem quæ voluntariæ sunt, & absque necessitate. Vnde labor potens excusare à ieiunio ex præcepto, non excusabit à ieiunio ex voto, si sit voluntarius, & absque necessitate. Nam quando causa absque necessitate voluntariè apponitur, non impedit, ne votum hic, & nunc non liget, sicut impedit præceptum de ieiunio, quia iam ligauit, cum obligatio sit intrinseca. Vnde apponere talia impedimenta, est nolle seruare votum actu obligans, & proinde peccatur contra ipsum. Quænam autem sint causæ excusantes à ieiunio, explicabitur infra suo loco.

An cesset obligatio voti de ieiunio alias debito ex præcepto, aut consuetudine, si derogetur præcepto, aut consuetudini. Decis. 245.

SVMMARIVM.

1 *Cessat obligatio voti de ieiunio alias debito, si cesset tale debitum.*
2 *Obligatio voti de ieiunio alias debito, quando non cesset, cessante priori obligatione.*

1 AFFIRMATIVE respondetur cum Sanchez *lib. 4. sum. cap. 11. num. 66.* Quia tale votum censetur emissum de ieiunio, vt iam cadente sub obligatione, non de ieiunio absolute, nimirum ad magis confirmandam obligationem existentem, & ponendum fortius motiuum ad illam exequendam. Nam, si vouens voluisset promittere absolutè ieiunium, alium diem elegisset.

2 Est tamen aduertendum cum eodem Sanchez *ibid.* Quod, si votum non esset precisè de illa die, in quo incidit ieiunium alias obligans, sed de pluribus alijs diebus simul cum ipso, tunc, si ieiunio obliganti derogaretur, non cessaret obligatio voti, vt si votum esset de ieiunando toto aduentu, si vigiliæ coincidentes abrogarentur, non cessaret obligatio voti, quia votum non respicit precisè ieiunium vigiliæ, sed ieiunium temporis, nam est consecratiuum illius temporis pro ieiunio.

An Pontifex possit irritare vota de ieiunijs, & cæteris abstinentijs. Decis. 246.

SVMMARIVM.

1 *Pontifex non potest irritare vota de ieiunijs, & cæteris abstinentijs.*
2 *Quæ potestas requiratur ad votu irritanda.*

1 RESPONDETVR negatiuè. Ita etiam Lessius *lib. 2. de Iust. & iure cap. 40. dub. 13. num. 81.* Ghilinus *verbo* Ieiunium. *num. 39.* & desumitur ex doctrina D. Th. 2. 2. *quæst. 88. ar. 8. in corpore.* & Caiet. *ibid.*

ibid. §. Ad cuius euidentiam.

2 Ratio est; quia ad irritandum votum requiritur potestas dominatiua supra materiam voti, ita vt sit sub dominio irritantis, quia irritare votum est prohibere, ne materia promissa exhibeatur. Pontifex autem non habet talem potestatem supra ieiunia, & abstinentias, quia non sunt ipsi subditæ cœterorum voluntates quò ad suas operationes, nam subdit sibi homines tanquam pastor, atque adeo solum quantum necesse est, vt ipsos perducat ad pascua salutis, seu ad finem supernaturalem.

DE IIS QVI TENENTVR, AVT NON TENENTVR IEIVNARE.

Quando præceptum ieiunij incipiat obligare. Decis. 247.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum ieiunij secundum aliquos obligat ante annum vigesimum primum.*
2 *Non obligat.*
3 *Ieiunia Ecclesiæ ante vigesimum primum sunt nimis onerosa.*
4 *Ex speciali causa possunt adolescentes ante dictam ætatem obligari ad aliquod ieiunium.*
5 *Possunt etiam obligari ex voto, ex pœnitentia, & ratione iubilei.*
6 *An confessarius possit imponere adolescenti, vt ieiunet toto anno diebus ab Ecclesia præscriptis.*
7 *An teneat votum adolescentis ieiunandi omnibus diebus ab Ecclesia præscriptis, aut etiam pluribus.*

1 PRÆCEPTVM ieiunij obligare ante annum vigesimum primum, atque adeo pueros, & adolescentes obligari lege ieiunij tenent Angelus *verbo* Ieiunium. *num.* 13. & 15. Supplementum *eodem verbo*. Innocent. *in Rubrica* De *obseruat. ieiunior.* Qui velle videtur, pueros statim ac peccare possunt obligari hoc præcepto. Alij verò, obligari expleto decimo sexto anno, quia nimirum tunc motus carnis incipiunt, quibus per ieiunium occurrendum est.

2 At communissima omnium sententia est. Hoc præceptum non obligare, nisi expleto anno vigesimo primo: & ita vniuersalis consuetudo ipsum interpretatur. Et traditur à D. Th. 2. 2. *quæst.* 147. *ar.* 4. *ad* 2. Caiet. *ibid. §.* Ad *hoc dicitur, quod ratio litteræ*. Durando *in* 4. *dist.* 15. *quæst.* 10. D. Antonino. 2. *par. tit.* 6. *cap.* 2. *§.* 4. Sylvestro *verbo* Ieiunium *quæst.* 6. vbi citat etiam Paludan. Rosel *eodem verbo. num.* 14 Sà *num.* 9. Armilla *num.* 3. Tabiena *num.* 16. Astensi *tit.* 28 *ar.* 3. Ariostis *in Enchirid par.* 2. *de* Ieiunio. Io. de Friburgo *in Summa Confessor. lib.* 1. *q.* 17. Lodouico à S. Io. *par.* 1. *sum. ar.* 6. *tract. de* Ieiunio. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 16. Tolet. *lib.* 6. *sum. cap.* 4. *num.* 2. vbi etiam Victorellus *in Addition.* ver. *Cum nondum.* Lopez 2. *par. Instruct. cap.* 109. Niena *in sum. tit.* 17. Villalobos 1. *par. sum. tract.* 23. *difficul.* 4. Ledesma 2. *par. sum tract.* 27. *cap.* 2. *dub.* 1. *post* 5. *concluf.* Cantarel. *in Præcep. Decal. lib.* 1. *cap.* 48. *num.* 234. Ortiz. *cap.* 19. *sum. num.* 11. Alens. 4. *par. q.* 102. *ar.* 3. Riccar *in* 4. *dist.* 15. *ar.* 2. *quæst.* 54. Angles *in Florib. quæst.* 6. *de ieiunio. difficul.* 3. Sanchez *lib.* 2. *de Matrim. disp.* 24. *num.* 23. Lessio *lib.* 4. *de Iust. & iure. cap* 2. *dub.* 6. *num.* 40. Fernandez *par.* 2. *Exam. Theol. mor. cap.* 8. *§.* 2. *num.* 20. Io à Cruce *par.* 1. *Direct. conscient. præcep* 3. *ar.* 4. *num.* 6. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 17. *quæst.* 2. Filliucio *tract.* 27 *par.* 2. *cap.* 6. *num.* 110. Sanchez *in Select. de Sacram. disp.* 54.

num.

num 1. Philiar. *tom.*1. *De offic. Sacer. par.*2. *lib.*3. *cap.*23. §. *Causæ ob quas.* Graph.1. *par. Decis. aurear. lib.*2. *cap.*31. *num.*40. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.*1. *cap.* 8. *num.*2. Ledesma 2. *par.* 4. *quæst.*17. *ar.*3. *init.* Gabr. *in* 4. *dist.*16. *quæst.*3. *ar.*1. *notab.*4. Reginal. *tom.*1. *Praxis Fori Pœnit. lib.*4. *cap.*17. *nu.* 205. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. quæst.* 1. *punc.* 6. *num.* 1. Lublino *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium. *num.*5. Portel. *in Dub. Reg. verbo* Ieiunium. *in Addit. num.* 1. Rodriquez *in Compend. quæst. Regul. Resol.*75. *num.*8. Rodriquez altero 1. *par. sum cap.* 24. Ghilino *in sum. verbo* Ieiunium. *num.*24. *init.* Llamas *par.* 3. *Meth. cap.*5. §.20. *init.* Hieronimo Perez. *par.* 1. *sum. Theol. præcep.*3. *tit. de Ieiunio.* Medina C. *de* Ieiunio. *quæst.*6. Basseo *in Florib. theol. moral. verbo* Ieiunium 2. *num.*1. Rursus Sanchez *lib.*5. *Consil. moral. cap.*1. *dub.* 2. *num.*4. Vega 1. *par. sum. cap.*14. *casu* 10. Ludouico à Cruce *in Bul. Cruciatæ disp.* 1. *cap.* 5. *dub.*19. *num.*2. Syluio 2. 2. *quæst.* 147. *ar.* 3. *ver. Primus est.* Laiman. *lib.* 4. *Theol. moral. tract.* 8. *cap.*3. *num.* 1. Tamburin. *tom.*2. *De iure Abbat. disp.* 12. *q.* 4. *num.*1. *in vlt. edit.* Bizozer. *par.*4. *sum. cap. vlt. memb. vlt. num.*1. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.*2. *dub.*6. *num.* 1. Lezana *verbo* Ieiunium. *num.* 6.

3 Ratio autem est; quia vsque ad annum vigesimum primum durat incrementum corporis, & dum est in tali statu natura indiget plurimo, & continuo nutrimento, præcipue ob abundantiam caloris: vnde ieiunium esset ipsis nimis onerosum, quia opprimeret naturam tendentem ad augmentum, & complexio debilitaretur, & ad incongruum statum reduceretur. Vnde Ecclesia non intendit eos obligare, quia non obligat ad ea, quæ nimis onerosa sunt, & excedunt moralem potentiam, etiam si alioquin futura sint vtilia, vt esset ieiunium pro motibus carnis coercendis etiam ante vigesimum primum annum, quia non intendit omne, quod vtile est; sed vult etiam, quod non sit nimis onerosum.

4 Possunt tamen pueri ante vigesimum primum annum ex aliqua speciali causa obligari ad ieiunandum, per aliquot dies, vt ob placandam iram Dei, ob gratias agendas pro aliquo insigni beneficio, ob implorandum diuinum auxilium in aliqua graui necessitate, vt notant plures ex supracitatis Doctoribus, præsertim Sanchez *num.*6. *citati dub.*2. *cap.*1. *lib.*5. *Consil. Moral.* In his enim casibus vrget specialis ratio, ob quam non debet excludi illa ætas.

5 Hinc etiam possunt adolescentes obligari ad ieiunandum ante dictum tempus ex voluntaria obligatione per votum, quia possunt cedere iuri suo, & assumere obligationes quascunque. sic etiam ijs imponi potest onus ieiunandi ob satisfactionem peccatorum, quia cum teneantur ad opus pœnale, potest determinari, quod sit ieiunium; quia, quod aliquibus vicibus ieiunent, non est oppressiuum naturæ. Vnde à fortiori potest imponi onus ieiunandi sub aliqua conditione, nempe lucrandi iubileum, quia tunc nulla ijs fit iniuria, cum sit in ipsorum potestate tale onus non acceptare.

6 Sed quæres; An possit aliquis confessarius imponere adolescenti pœnitentiam ieiunandi per totum annum in ijs diebus, in quibus Ecclesia indicit ieiunium. Resp. non posse, quia esset pœnitentia nimis indiscreta, & supra vires morales pœnitentis: vnde peccaret graniter talis confessarius, & faceret contra intentionem Ecclesiæ, quæ censet, non esse illam ætatem ad tot ieiunia obligandam: & proinde abuteretur potestate sibi tradita.

7 An autem, si quis voueret ante vigesimum primum annum ieiunare omnibus diebus, quibus Ecclesia cæteris præcipit ieiunandum, aut alia numerosiora ieiunia, votum teneret. Videtur negatiuè respondendum, nam votum esset de re moraliter impossibili, & indiscreta: vnde, vt dicunt Doctores *supracitati*, Ecclesia non obligat in illa ætate, quia tot ieiunia sunt moraliter impossibilia, & indiscreta secundum regulas prudentiæ, & ob hanc causam ab Ecclesia non obligantur. Votum autem de abstinentijs indiscretis est irritum, quia non sunt amplius opus virtutis, vt docent D. Th. 2. 2. *quæst.*88. *ar.* 2. *ad* 3. Sylvester *verbo* Votum 1. *quæst.*4. *dicto* 3. & *verbo* Votum. 2. *quæst.*14. Sotus *lib.*7. *de Iust. & iure. quæst.* 1. *art.* 3. *ad vlt.* Sanchez *lib.*4. *in Decal. cap.*6. *num.*4. Hoc tamen locum non habet, quando complexio esset adeo robusta, vt posset substinere onus illorum ieiuniorum; aut quando quis moueretur ex speciali impulsu Spiritus sancti, nam tunc prævaleret motio diuina regulis prudentiæ humanæ.

An

An adoleſcentes ante annum vigeſimum primum teneantur ad ieiunia votiua communitatis, aut impoſita ex ſynodali decreto. Deciſ. 248.

An, qui ante vigeſimum primum annum valde robuſtus eſt, teneatur ieiunare, quando ieiunium præcipitur ab Eccleſia: Deciſ. 249.

SVMMARIVM.

1 *Adoleſcentes non tenentur ad ieiunia votiua communitatis, aut ſynodalia.*
2 *Adoleſcentes, vt exempti ab onere ieiunij per Eccleſiam, non poſſunt ad ipſum obligari ab inferiori.*

1 RESP. non teneri ad huiuſmodi ieiunia, vt docent Angles *in* Florib. *quæſt.* 6. *de ieiunio, difficul.* 3. *Append.* 1. Sanchez *lib.* 5. *Conſil. moral. cap.* 1. *dub.* 2. *num.* 7. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 6. *num.* 1. Lezana *verbo* Ieiunium. *num.* 6. Quia nimirum leges vniuerſales debent eſſe regula particularium, ita vt hæ non habeant maiorem vim obligandi, quam habeant vniuerſales, vnde cum præceptum Eccleſiæ vniuerſale non obliget adoleſcentes, nec etiam obligabit præceptum particulare.

2 At obſtare videtur, quia Eccleſiæ præceptum vniuerſale non obligat adoleſcentes ad ieiunium ex eo, quod cum ſit de pluribus ieiunijs in quolibet anno, eſſet nimis oneroſum, quod non habet locum in ieiunijs votiuis, aut ſynodalibus, quæ ſunt vnum, aut alterum in anno. Reſp. quod licet talia ieiunia non ſint oneroſa adoleſcentibus, adhuc tamen in ipſis militat ratio, ob quam ab Eccleſia eximuntur à præcepto ieiunij, nempe ætas tenera, & ideo ob eamdem rationem eximuntur etiam à prædictis ieiunijs. Cum enim præceptum ieiunij ſit ab Eccleſia impoſitum taxatiuè pro ijs, qui vigeſimum primum annum expleuerunt, idem eſt, ac ſi adeſſet lex eximens adoleſcentes à ieiunio: & ideo non poteſt inferior contra intentionem, & virtualem legem ſuperioris obligare per ſtatutum, aut votum, quod æquiualet ſtatuto, exemptos à tali onere.

SVMMARIVM.

1 *Adoleſcentes robuſti tenentur ieiunare ante annum vigeſimum primum ſecundum Durand.*
2 *Non tenentur.*
3 *Ratio, ob quam etiam robuſti adoleſcentes eximuntur à ieiunijs.*

1 AFFIRMATIVE reſpon. Durand *in* 4. *Diſt.* 15. *quæſt.* 10. *num* 4. Quia nimirum robur complexionis ſupplet ætatem, & tunc ceſſat cauſa, ob quam Eccleſia non ſubijcit præcepto ieiunij adoleſcentes.

2 At oppoſitum tenent communiter, & ſpecialiter id notat Sanchez *lib.* 5. *Conſil. moral. cap.* 1. *dub.* 2. *num.* 4. Quia Eccleſia attendit, quod regulariter contingit, non autem, quod in vno, aut in altero, & ideo accommodat ſuas leges pro eo, quod vt plurimum contingit; adoleſcentes autem vt plurimum ieiunare non poſſunt, niſi cum notabili damno.

3 Accedit etiam, quod licet complexio valde robuſta ſit, adhuc tamen ſtatus adoleſcentiæ eſt ſatis infirmus, quia nondum complexio eſt firmata, & natura adhuc eſt in ſuo augmento, vnde totum illud robur, & totus ille vigor, per quem veluti natura ebullit, facilè opprimi poteſt, aut in malum habitum declinari; &, ſi illa naturæ ebullitio non foueatur cibo ſufficienti, veluti extinguitur, nec poteſt natura peruenire ad ſuum debitum augmentum, & ad debitam conſiſtentiam, quod eſt maximum incommodum, & præiudicium complexionis: & idcirco etiam in robuſtis militat ratio, ob quam Eccleſia eximit à ieiunio adoleſcentes.

An

An adolescentes ante vigesimum primum annum teneantur ieiunare saltem aliquibus diebus. Decis. 250.

SVMMARIVM.

1 *Adolescentes tenentur ieiunare secundum aliquos aliquibus diebus ex assignatis ieiunio.*
2 *Non tenentur.*
3 *Cur adolescentes vniuersaliter eximantur à ieiunio.*
4 *Ratio vniuersalis præcepti ieiunij cessat in adolescentibus.*

1 ALIQVI videntur sentire, quod teneantur ieiunare aliquibus diebus, nempe duobus, aut tribus diebus in singulis hebdomadis quadragesimę, & in cœteris vigilijs infra annum. Quia nimirum ieiunium sic moderatum non potest nocere. Ita Syluester *verbo* Ieiunium *quæst. 6.* Angel. *eodem tit.* Corduba *in sum. quæst. 60.* Rodriquez *1. par. sum. cap. 23. num. 1.* Maior. *in 4. dist. 15. quæst. 3.* Durand. *quæst. 10. num. 4.* Palud. *disp. 4. ar. 2. concluf. 1.* Abulens. *quæst. 139. in cap. 6. Matth.*

2 Oppositum tamen tenent communiter Doctores, præsertim quos *Decis. 247. num. 2.* citauimus, & specialiter D. Th. *2. 2. quæst. 147. ar. 4.* Summa Corona *par. 1. cap. 1.* Medina *lib. 1 sum. cap. 14. §. 10.* Sanchez *in selectis de Sacram. disp. 54. num. 7.* Facundez *præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 8. nu. 4.* Sanchez *lib. 5. Opuscul. moral. cap. 1. dub. 2. num. 4.* Quod etiam obseruat consuetudo, nam licet parentes faciant aliquando ieiunare filios, id tamen non præstant, quia censeant, teneri præcepto ieiunij, sed vt assuescant ieiunio, & exerceant opus virtutis.

3 Ratio est, quia Ieiunium ex natura sua est incongruum illi ætati, vt diximus in superioribus, & licet non sit adeo damnosum, si sit rarum, adhuc tamen contrariatur exigentiæ naturæ, & ideo Ecclesia eximit vniuersaliter à ieiunijs indictis adolescentes.

4 Deinde licet singula ieiunia præcipiantur per singula præcepta, omnia tamen præcepta integrant vnicum præceptum ordinatum ad mortificandam carnem per plura ieiunia: vnde mortificatio carnis est ratio vniuersalis in singulis præceptis adunans illa in vnum integrum præceptum. Respectu autem adolescentum cessat ratio vniuersalis præcepti, quia mortificatio carnis esset contraria ætati, & naturæ conatui, quo nititur perficere complexionem, & corpus, & ideo cessat etiam præceptum vniuersaliter in omnibus suis partialibus præceptis.

An, si quis compleat annum vigesimum primum initio quadragesimæ, aut circa medium ipsius, teneatur ad ieiunium in sequentibus diebus quadragesimæ. Decis. 251.

SVMMARIVM.

1 *Qui complet annum vigesimum primum post inceptam quadragesimam, non tenetur sequentibus diebus ieiunare secundum aliquos.*
2 *Tenetur ieiunare.*
3 *Præceptum ieiunandi in quadragesima est diuisibile.*

1 VIDAM, vt refert Sanchez *citandus*, senserunt, quod non teneantur ieiunare sequentibus diebus, quia præceptum est impositum de tota quadragesima, vnde si quis pro aliqua ipsius parte eximitur à ieiunio, eximitur etiam pro tota quadragesima, quia quando non potest seruari totum præceptum, nec etiam adest obligatio seruandi in parte.

2 Sed hoc cum nulla probabilitate dicitur, ideo merito oppositum tradunt Caiet. *verbo* Ieiunium *cap. 4. in fine.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 2. num. 8.* Filiuc. *tom. 2. tract. 27. par. 2. cap. 6. num. 111.* Ludouicus à Cruce *in Bul. Cruciatæ disp. 1. cap. 5. dub. 19. num. 3. in fine.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 6. num. 1. illatione*

ne 3. Lezana *verbo* Ieiunium. *num.* 6. Quia præceptum de ieiunando in tota quadrageſima non eſt vnum indiuiſibile, ſed vnum integrale conſtans ex pluribus præceptis affixis ſingulis diebus: vnde
3 etiam in ſingulis diebus exercentur ſingula completa ieiunia, quorum vnumquodque eſt ſufficiens, vt ſatisfaciat vnico præcepto de ieiunio Eccleſiaſtico. Vnde etiam diuiſibiliter ſeruandum eſt, & per ſuas partes: & ideo, quando non poteſt ſecundum omnes ſuas partes obligare, obligabit ſecundum illas, ſecundum quas poteſt; alioquin ſequeretur, quod, qui prima die quadrageſimæ frangeret ieiunium, non teneretur amplius per totam quadrageſimam ieiunare, ſicut qui ſemel frangit in aliquo die, non tenetur amplius illo die ieiunare; quod abſurdum eſſet, & contra dictamen conſcientiæ vniuſcuiuſque.

An, ſi quis in die ieiunij compleat vigeſimum primum annum poſt aliquot horas, teneatur ieiunare, ſi nondum fregit ieiunium. Deciſ. 252.

SVMMARIVM.

1 *Quando annus vigeſimus primus attingit partem diei ieiunij, ſi in hac parte non frangatur ieiunium, vrget poſtea obligatio ieiunandi ſecundum aliquos.*
2 *Non vrget, quia præceptum ieiunij afficit totum diem.*
3 *Incipiens poſſidere diem exemptum à ieiunio, non poteſt poſtea obligari ad ipſum.*
4 *Si per exiguum tempus poſt mediam noctem annus vigeſimus primus compleatur, non vrget illa die obligatio ieiunandi.*
5 *In tali caſu nox media computari poteſt ex quolibet horologio.*

---

1 COMPLET quis annum vigeſimum primũ poſtquam iam incœpit dies, in quo eſt ieiunandum, ita vt pars illius diei pertineat ad annum vigeſimum primum, & pars ad annum vigeſimum ſecundum, & non frangit ieiunium in illa parte diei, quæ pertinet ad annum vigeſimum primum, dubitatur ergo, an teneatur in illo die ieiunare. Et affirmatiuè reſp. Sanchez *lib.* 2. *de Matrim. diſp* 24. *num.* 23. Lezana *verbo* Ætas *num.* 8. Portel. *in Dubijs Regular. verbo* Ieiunium. *in Addit. num.* 1. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 6. *illatione* 5. Ghilinus *in ſumma verbo* Ieiunium. *num.* 24. *littera A.* qui tamen *littera B. ſequenti* tenet *oppoſitum*. Quia tunc incipit obligare præceptum de ieiunio, & alias ſeruari poteſt.

2 At non obligare pro illa die præceptũ de ieiunio tenent Io. Sanchez *in Select. de Sacram. diſp.* 54. *num.* 4. Diana *par* 1. *tract.* 9. *de Ieiunio. Reſol.* 49. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 6. *num.* 111. Bonacina *diſp. vlt. de Præcep. Eccleſ. q.* 1. *punc. vlt. num.* 7. Naldus *verbo* Ætas. *num.* 3. Quia ieiunij præceptum reſpicit totum diem vt obiectum indiuiduum, non autem partem; & ideo, qui per aliquam diei partem exemptus fuit, liberatur totaliter pro illa die ab onere ieiunij. Quæ ſententia eſt probabilior, & tenendà.

3 Pro cuius confirmatione addo, quod quando annus vigeſimus primus attingit partem diei, conſtituitur quilibet in iuſta poſſeſſione non ieiunandi illa die, ſiquidem incipit poſſidere illum diem, vt exemptum ab onere ieiunij: ergo non poteſt ſuperuenire præceptum inducens obligationem, quia tunc tale præceptum ſpoliaret iuſta poſſeſsione, quod dici non poteſt, alioquin contineret iniuſtitiam, nam ſpoliare iuſta poſſeſsione, iniuſtitia eſt.

4 Ex quibus deducitur, quod, ſi quis in die ieiunij compleat annum vigeſimum primum etiam paruo tempore poſt mediam noctem præcedentem diem ieiunij. non tenetur illa die ieiunare. Quia adhuc præceptum non afficit totam diem, & ipſe ratione illius exigui temporis accipit illum diem, vt exemptum à ieiunio, & conſtituitur in poſſeſsione.

5 Sequitur etiam; quod, quando complet annum vigeſimum primum circa mediam noctem, poteſt ipſam menſurare, quo magis libuerit horologio, cum quodlibet horologium faciat indicium probabile mediæ noctis: & ideo poterit ſecundum ipſum iudicare, an complementum anni vigeſimi primi incidat ante, vel poſt mediam noctem: & conſequenter poterit decernere de obligatione ad ieiunium iuxta prædicta.

An Regulares profeſsi teneantur ante expletum annum vigeſimum primum ad ieiunia Eccleſiaſtica. Deciſ. 253.

SVMMARIVM.

1 *Adoleſcentes Regulares profeſſi ante annum vigeſimum primum non tenentur ad ieiunia Eccleſiæ.*
2 *Neque tenentur, etiam ſi talia ieiunia ab ipſis in communi menſa ſoleant ſeruari.*
3 *Quid, ſi regula præcipiat, ea ſeruari.*

1 RESP. non teneri, vt docent Gabr. *in 4. diſt. 16. quæſt. 5. ar. 1.* Tabiena *verbo* Ieiunium *num. 16.* Roſel. *num. 14.* Azor. *tom. 1. lib. 7. cap. 17. q. 2. in fine.* Rodriquez *tom. 2. quæſt. Regul. q. 100. ar. 6.* Portel. *in Dub. Regular. verbo* Ieiunium. *num. 2.* Sanchez *in Select. de Sacramentis diſp. 54. num. 2.* Facundez *Præcepto 4. Eccleſ. lib. 1. cap. 8. num. 6.* Diana *par. 1. tract. 9. de Ieiunio. Reſol. 16. ver. Verum.* Quia nimirum non adeſt obligatio ad talia ieiunia, niſi ratione præcepti Eccleſiæ, hoc autem præceptum non obligat magis Regulares, quam ſæculares: vnde neque Regulares obligat, niſi expleto anno vigeſimo primo.

2 Atque hoc etiam locum habet, quando ieiunia Eccleſiæ communiter obſeruantur in communi menſa, etiam ab adoleſcentibus, quia hoc fit ob vniformitatem omnium in comedendo; non autem, quia adoleſcentes obligentur. Vnde neque ex conſuetudine introducitur obligatio, quia non eſt conſuetudo cum animo ſe obligandi, ſed ſolum, vt diximus, ob vniformitatem ſeruandam.

3 Maior difficultas eſt, an obligentur dicti adoleſcentes profeſſi ad ieiunia Eccleſiaſtica, ſi regula præcipiat, ea in communi ſeruari: Affirmat Lezana *verbo*. Ætas. *num. 8.* Sed videndum eſt, quomodo in regula præcipiantur; quia ſi expreſſe ponit aliquod præceptum, quod inducat aliquam ſpecialem obligationem grauem ſupra obligationem, quam ponit Eccleſia tunc dicendum eſt, quod etiam adoleſcentes obligentur, quia voluntariè ſuſcipiunt talem obligationem, ſiue ſit ratione voti, qua voueant talia ieiunia: ſiue ratione ſpecialis præcepti. Si vero ſolum regula ſimplici conſtitutione præcipiat, ſeruari ieiunia; tunc dicendum eſt, quod adoleſcentes profeſſi non obligentur, quia cenſendum eſt, quod regula in tali conſtitutione non ponat nouam obligationem, ſed ſolum proponat obligationem Eccleſiæ, quæ non afficit adoleſcentes ante vigeſimum primum annum.

An Regulares profeſsi ante annum vigeſimum primum teneantur ad ieiunia ſuæ Regulæ. Deciſ. 254.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſi Religioſi ante annum vigeſimum primum non obligantur ad ieiunia regulæ ſecundum aliquos.*
2 *Secundum alios obligantur.*
3 *Profitentes aliquam regulam ſuſcipiunt obligationem illius eo modo, quo intendit obligare.*
4 *Quando regula non oſtendit ſpecialem intentionem obligandi adoleſcentes ad ieiunia, non obligat.*
5 *Lex habet locum, vbi habet locum ratio legis; & ſic etiam interpretatio legis.*
6 *Prælati locales poſſunt, & debent diſpenſare in ieiunio adoleſcentes profeſſos.*

1 NON obligari ad ieiunia, quæ imponuntur à regula, docent Graff. *1. par. lib. 2. cap. 37. nu. 42.* Medina *lib. 1. ſum. cap. 14. §. 10.* Tamburin. *tom. 2. de iure Abbat. diſp. 12. q. 4. num. 4. in vlt. edit.* & quidam alij, vt aſſerit Sancius *in Selectis de Sacram. loco infra citando.* Quia regula non magis obligat, quam præceptum Eccleſiæ: hoc autem non obligat ante annum vigeſimum primum.

2 At obligari, docent Gabr. *in 4. diſt. 16. q. 3. ar. 1.* Roſella *verbo* Ieiunium. *num. 14.* Sylueſter *q. 6.* Sà *num. 3.* Tabiena *q. 16. num. 17.* Angles *in Florib. q. 6. de ieiunio.*

diſ-

difficult. 5. Corduba *in Expoſit. Regul. Franciſ. cap.* 3. *q.* 2. Ledeſma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. *ver. Præterea De pueris.* Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 17. *q.* 3. Alter Ledeſma *tom.* 2. *ſum. tract.* 27. *cap.* 2. *dub.* 2. *poſt concluſ.* 5. Rodriquez *tom.* 1. *ſum. cap.* 24. *num.* 1. & *tom.* 2. *q. Regul. q.* 100. *ar* 4. Lopez 2. *par. Inſtruct. cap.* 111. Sanchez *in ſum. lib.* 4. *cap.* 11 *num.* 56. Filliucius *tom.* 2. *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 6. *num.* 111. Cantarel. *lib.* 1. *in* Decal. *cap.* 48. *num.* 234. Vega *tom.* 1. *ſum. cap.* 14. *caſu* 6. Facundez *Præcep.* 4. *Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 6. Ludouicus à S. Io. 1. *par. ſum. ar.* 6. *tract. de Ieiunio.* Io. Sanchez *in Selectis de Sacram. diſp.* 54. *num.* 3. Llamas 3. *par. Meth. cap.* 5. *§.* 20 Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. *ver. Verum vero.* Homobonus *par.* 2. *Exam. Eccleſ. tract.* 8. *cap.* 7. *q.* 23. ver. *Secundam pariter.* Barthol. à S. Fauſto *lib.* 1. *Theſauri Religioſor. q.* 145. *vlt. edit. Neapol.* Bordonus *in Conſil. Reg. Reſol.* 18. *nu.* 6. Trullench. *lib.* 3. *in* Decal. *cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 1. Lezana *verbo* Ieiunium. *num.* 6. & *tom.* 1. *q. Regul. cap.* 7. *num.* 26. Villalobos 1. *par. ſum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 5. Reginal. *tom.* 1. *Praxis Fori* Pœnit. *lib.* 4. *cap.* 17. *num.* 207. Ortiz. *cap.* 19. *ſum. num.* 21. Portel. *in Dub. Reg. verbo* Ieiunium *nu.* 2. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *Reſol.* 16. *ver. Nota etiam.* Quorum fundamentum eſt, quia Regula obligat ad hæc ieiunia, & apud aliquos Religioſos obligat ad mortale, vt de Minorum regula declarauerunt Nicolaus III. & Clemens V. & habetur in Extrau. *Exijt, qui ſeminat.* & in Clement. *Exiui de paradiſo. De verbor. ſignificat.* & adoleſcentes profitentes poſſunt ſe obligare, & profitendo ſuſcipiunt in ſe obligationem Regulæ, & proinde manent obligati ad ſeruanda ieiunia.

3 Sed hoc fundamentum non eſt ſatis firmum, quia licet adoleſcentes profitentes poſſint in ſe ſuſcipere obligationem, & actu illam ſuſcipiant, illam tamen ſuſcipiunt, prout intendit obligare: vnde deberet conſtare, quod Regula intendat obligare etiam adoleſcentes. Sic etiam, ſi quis adoleſcens conuertatur ad fidem, ſuſcipit in ſe obligationem ſeruandi præcepta Eccleſiæ: & Eccleſiæ præceptum de ieiunio ponitur indifferenter abſque excluſione alicuius, non tenetur tamen ante annum vigeſimum primum ieiunare, quia non eſt intentio Eccleſiæ obligare ante illam ætatem.

4 Itaque examinanda eſt regula, & ſi aliquid continet, per quod oſtendat ſpecialem intentionem obligandi etiam adoleſcentes, tunc proculdubio obligabuntur, & militabit ratio *num. præced.* allata. At, ſi non oſtendat talem ſpecialem intentionem, ſed tantum in generali obliget omnes, tunc cenſerem adoleſcentes non obligari, quia militat eadem ratio, ob quam poſſimus ipſam interpretari, ſicut interpretamur præceptum Eccleſiæ. Ideo enim ipſum interpretamur, quod non obligat adoleſcentes, quamuis abſolutè poſitum, & ſine alicuius excluſione, quia illa ætas eſt impar ieiunio, eo quod noceat operationi naturæ, qua intendit perficere corpus, & perducere ad debitum augmentum: vnde ex hoc colligimus, non eſſe intentionem Eccleſiæ obligare adoleſcentes. Hæc autem ratio mi-
5 litat etiam in Religioſis. Et ſicuti lex habet locum, vbi locum habet ratio legis Gloſ. *in Cap. Cupientes. §. Denique. De elect. in* 6. & *in cap.* 1. *De elect. in Clem.* Bal. *in l. fin.* C. *De hær. inſtit.* Gemin. *Conſil.* 39. Crau. *Conſil.* 227. *num.* 6. *vol.* 2. Ita etiam habet locum eadem interpretatio legis, quando militat eadem ratio interpretationis.

6 Eſt tamen aduertendum, quod ſequendo opinionem aſſerentem, adoleſcentes profeſſos obligari ad ieiunia religionis, poſſunt ipſorum Prælati illos diſpenſare in his ieiunijs, & benè facient diſpenſando, & non cogendo ad omnia ieiunia, vt conſeruatis viribus melius ſeruiant religioni, vt notat Martinus Ledeſma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. ver. *Præterea. De pueris.* Atq. hoc verum eſt, etiam ſi alias Prælati locales non poſsint diſpenſare ſuper Conſtitutionibus religionis. Quia talis facultas ijs conuenit tanquam ordinarijs, qui ſicut ex rationabili cauſa poſſunt diſpenſare in lege Pontificia ieiunij eo, quòd lex cenſetur poſita cum tali conditione: ita etiam ordinarij Regularium poſſunt diſpenſare in lege ieiunij, quam ponunt Conſtitutiones, licet ſit lex ſuperioris, concurrente debilitate ætatis, vt rationabili cauſa. Quia vt lex non ſit nimis oneroſa, ſed rationabilis, admittit in ipſis facultatem diſpenſandi ex cauſa rationabili cum non ſit ſemper poſſibilis recurſus ad legislatorem.

An, qui dubitat, an expleuerit annum vigesimum primum, teneatur ieiunare. Decis. 255.

SVMMARIVM.

1 *Dubius, an compleuerit annum vigesimum primum, non tenetur ieiunare.*
2 *Ius incertum non præualet contra certum.*
2 *Vltima dispositio introducens obligationem ieiunij.*
3 *Tunc solum obligat præceptum ieiunij, quando formatur iudicium, quod annus vigesimus primus sit completus.*
4 *Quid, si probabile sit, quod sit completus, & etiam quod non sit completus.*
5 *Quid ei agendum, qui est incertus, quem annum ætatis agat.*

RESP. non teneri ad ieiunium, quousque remanet dubius de complemento anni vigesimi primi. Ita Sanchez *lib. 2. de Matrim. disp.* 41 *num.* 38. Alter Sanchez *in select. de Sacramentis disp.* 54. *num.* 5. Naldus *in sum. verbo* Dubium. *num.* 23. Laiman. *lib. 1. Theol. moral. tract.* 1 *cap.* 5. *§.* 4 *num.* 33. Alphonsus de Leone *par.* 1. *De off. & potest. Confessar. Recollect.* 35. *num.* 22. Palaus *par.* 1 *disp.* 3. *punc.* 8. *num.* 7. Basseus *in Florib. Theol. pract. verbo.* Ieiunium. 2. *in fine.* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 6 *num.* 1. Facundez *Præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 8 *num.* 7. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de Ieiunio. Resol.* 49. *ver.* Notand ũest. *& par.* 4. *tract.* 3. *Resol.* 21. & desumitur etiam ex Henriquez *lib.* 8 *sum. c.* 45 *nu.* 3. *in Glos. littera* P. necesse est tamen, quod adhibuerit sufficientem diligentiam.

2 Ratio est, quia ius incertum non potest prævalere contra ius certum, nam minus non potest prævalere contra maius: stante autem dubio de complemento anni vigesimi primi, adest ius certum possidendi propriam libertatem, & ius præcepti obligantis ad ieiunium est incertum, quia cum præceptum non obliget, nisi expleto anno vigesimo primo, dum est dubium tale complementum, remanet etiam dubia obligatio, quia remanet dubium fundamentum, seu materia, circa quam versatur talis obligatio. Deinde cum complementum anni vigesimi primi ponat vltimam veluti dispositionem, qua vltimo fidelis constituitur subiectus præcepto ieiunij, & sine qua non constituitur, quousque non constat de tali dispositione, nec etiam censenda est introduci obligatio.

3 Ex quo fit, quod, quando quis nescit tempus præcisum, quo complet annum vigesimum primum, non teneatur ieiunare, nisi quando potest formare determinatum iudicium, quod talis annus iam completus sit. Antequam enim tale iudicium formare possit, remanet dubius, & ideo non subijcitur obligationi ieiunij.

4 Sed quid, si probabile sit ex vno capite, quod annus vigesimus primus sit expletus, & ex alio capite sit etiam probabile, quod non sit expletus. Respond. quod si vtrumque æquè probabile sit, tunc sequi potest vtrumlibet: quia non est maior ratio de vna parte, quam de alia, & ideo ex libertate sua potest se determinare; si vero magis probabile sit, quod non expleuerit, non tenetur ieiunare, quia iuxta maiorem probabilitatem potest iudicare, quod non expleuerit. At, si magis probabile sit, quòd expleuerit, quia hæc est probabilitas facti non iuris, ideo tenetur ipsi sequi, & conscientia tanquam iudex de ipso facto tenetur iudicare, quod sit expletus, & talem sententiam sequi.

5 At rursus dubitatur, quid ei agendum, qui nedum ignorat diem, aut mensem, in quo complet annum vigesimum primum, sed etiam annum, vt non raro contingit in rudibus, qui nesciunt, quem ætatis annum agant, an vigesimum primum, an decimum nonum, an vigesimum quartum, nec habent media, ex quibus certificentur, vel quia non recordantur, vbi baptizati, vel ex aliquo alio capite. Resp. seruandum esse, quod moraliter possibile est: vnde quadam morali æstimatione determinanda est etas habita ratione eorum omnium, ex quibus colligi potest; & si ipsi hoc præstare non possunt, debent se remittere iudicio prudentis viri, aut confessarij, si sit prudens: & tunc tenebitur ieiunare, quando iuxta moralem æstimationem statuatur, esse completum annum vigesimum primum: antequam autem hoc statuatur, non tenebitur, nam nondum erit subiectum aptum ad suscipiendam obligationem.

An, & quæ ætas excuset senes à ieiunio. Decis. 256.

SVMMARIVM.

1 *Senes non tenentur ad ieiunium.*
2 *Nulla datur ætas determinata excusans à ieiunio secundum aliquos, sed semper debent attendi vires.*
3 *Aetas septuagenaria eximit à ieiunio, nisi alioquin robusta sit, secundum alios.*
4 *Septuægenarij senes excusantur ab oneribus ciuilibus.*
5 *Aetas sexagenaria eximit ab oncre ieiunij, nisi alioquin robusta sit secundum alios.*
6 *Aetas sexagenaria absolute liberat à ieiunio, etiam robustos.*
7 *In ætate sexagenaria, etiam in robustis, decrescunt vires, & robur naturale.*
8 *Ante ætatem sexagenariã aliqui liberantur à ieiunio, quia citius senescunt.*
9 *Infirmitas reliquens dispositionem complexionis similem senili, eximit à ieiunio.*
10 *Senex liber à ieiunio non potest edere cibos prohibitos, nisi alias indigeat.*

1 SENES excusari à ieiunio, docent omnes præsertim infra citandi. Cum enim in senectute debilitetur natura, ita vt facile cadere possit, & proinde senectus æquiparetur infirmitati, adstringere senes ad ieiunandum, esset ipsis imponere onus intolerabile, & quod moraliter saltem sustineri non posset. Dubitatur tamen, quanam ætate desinant obligari præcepto. Neque enim circa hoc Ecclesia aliquid determinauit, neque stante varietate complexionum senectus semper eodem tempore incipit in omnibus, cum alij citius, alij tardius incipiant pati diminutionem virtutis, & caloris naturalis.

2 Primo igitur aliqui asserunt, quod nulla detur ætas determinata, in qua quis excusetur à ieiunio, sed habendam esse rationem roboris corporis, & complexionis, & proinde remittendam hanc determinationem iudicio prudentis viri. Ita D. Antonin. *par. 6. tit. 6. cap. 2. §. 7.* Palud. *in 4. dist. 15. disp. 8. concluſ. 4.* Graff. *par. 1. lib. 2. cap. 17. num. 43.* Summa Corona *par. 1. cap. 1. num. 80.* Medina C. *De ieiunio. q. 9.* ver. *Deinde senibus.* Rodriqnez *in Bullam Cruciatæ §. 6. dub. 2.* Vega *in sum. tom. 1. cap. 14. Casu 15.* Ledesma 2. *par. 4. q. 17. ar. 3.* ver. *Præterea De pueris.* Syluius 2. 2. *q. 147. ar. 4.* ver. *De senibus.* Facundez *Præcepto 4. Eccles. lib. 1. cap. 8. num. 9.* Quorum fundamentum est, quia non datur certus terminus ætatis, in quo semper senes sint debiles, sicut in adolescentibus datur terminus augmenti, sed dantur senes sexagenarij, qui sunt magis robusti, quam quadragenarij.

3 Secunda autem opinio docet, ætatem septuagenariam esse terminum, in quo cessat obligatio ieiunij. Ita Gabr. *in 4. dist. 16. q. 3. ar. 1. not. 4.* Sylvester *verbo* Ieiunium. *q. 6. dicto 2.* Rosel. *num. 15.* Tabiena *q. 17. num. 18.* Lopez 2. *par. Instruct. tract. de* Pœnit. *cap. 111.* & alij, qui tamen addunt, posse senes septuagenarios esse ita robustos, vt possint ieiunare, & contra ante septuagesimum annum esse ita viribus debilitatos, vt excusentur à ieiunio: vnde solum est verum, quod septuagenarij regulariter à ieiunio excusentur.

4 Quia sicuti excusantur in iure ciuili ab oneribus personalibus. *l. vnica* C. *Qui ætate. lib. 10.* Ita etiam excusantur à ieiunio, cum leges Canonicæ non sint minus mites, quam ciuiles.

5 Tertio. Alij asserunt, quod annus sexagesimus vt plurimum eximit ab obligatione ieiunij: attendendas tamen esse vires, & robur complexionis, quia si vires satis firmæ sint, & complexio robusta, non eximuntur. Ita Nauar. *in Manual. cap. 21. num. 16.* in lat. & *num. 15.* in Hisp. Viguer. *cap. 7. Instit. theol. §. 3. ver. 1.* Medina *lib. 1. sum. cap. 14. §. 10.* Pedrazz. *Præcep. 3. §. 13.* Philiar. *tom. 1. De offic. Sacer par. 2. lib. 3 cap. 25. §* Causæ *ob quas. et.* Causa 2. Rodriquez *tom. 1. sum. cap. 24. num. 1.* Armilla *verbo* Ieiunium. *nu. 3.* Valent. 2. 2. *disp. 9. quæst. 2. punc. 5.* ver. *Impotentia ad ieiunium.* Insuper Adamus Tannerus *disp. 3. q. 3. dub. 5. num. 191.* Vgolin. *De potest. Episcopi cap. 9. num. 6.* Campanil. *in Diuer. Iuris Canonici. Rubr. 7. cap. 6. num. 151.* Laiman. *lib. 4. Theol. mor. tract. 8. cap. 3. num. 1. & 2.* Less. *De iust. & iure. lib. 4. cap. 2. dub. 6. num. 41.* Filliucius *tom. 2. tract. 27 par. 2. cap. 6. nu. 112.* Reginal. *lib. 4. Praxis Fori* Pœnit.

cap.17.sect.1.num.209. Azor. *tom. 1. lib. 7. cap. 17. q. 4.* Tolet. *lib. 6. sum. cap. 4. nu. 1.* vbi etiam Victorel. *in Adnot.* Villalob. *tom. 1. sum. tract. 23. difficul. 4. num. 6.* Bonacina *disp. vlt. De præcep. Eccles. q. 1. punc. vlt. num. 4.* Ledesma *tom. 2. sum tract. 27. cap. 2. dub. 3. post 5. conclus.* Io. à Cruce *par. 1. Direct. Præcep 3. ar. 4 dub. 9. conclus. 2.* Fernandez *par. 2. Exam. theol. moral. cap. 8. §. 2. num. 20.* Hieron. Rodriquez *in Compend. q. Reg. Resol. 75. num. 10.* Basseus *in Florib. theol. mor. verbo* Ieiunium. *2. num. 6.* Bizozer. *par. 4. sum. præcepto 3. cap. vlt. memb. vlt. num. 2.* & alij communiter.

6 Denique alij absolutè docent; sexagenarios, etiam robustos, excusari ab obligatione ieiunandi. Ita Angles *in Florib. q. 6. de Ieiunio. difficul. 6.* Sanchez *lib. 7. de Matrim. disp. 32. num. 17.* & *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 4. num. 7.* Sà *verbo* Ieiunium. *num. 9.* Ortiz. *cap. 19. sum. num. 11.* Portel. *in Dub. Reg. verbo* Ieiunium. *nu. 5.* Molfes. *tom. 1. sum. tract. 10. cap. 4. num. 37.* Granad. *1. 2. Controuer. 7. tract. 3. par. 1. disp. 6. sect. 5. num. 39.* Io. Franciscus Suarez *lib. 7. Enchir. Casuum conscient. verbo* Ieiunium. *§. Alij tamen.* Llamas *par. 3. Methodi cap. 5. §. 20.* vbi asserit, Pium V. viua voce ita respondisse Diana *par. 1. tract. 9. de Ieiunio. Resol. 20.* ver. *Attamen.* Io. Sanchez *in select. de Sacram. disp. 54. num. 8.* Ludouicus à S. Io. *par. 1. sum. tract. de ieiun. ar. 6.* Hieronim. Perez *par. 1. sum. Theol. præcep. 3. §. De ieiunio.* Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num. 21. littera S.* Naldus *verbo.* Tempus *num. 20.* Tamburin. *tom. 2. De iure Abbat. disp. 12. q. 5. num. 7.* Trullench. *lib. 3. in Decal. c. 2. dub 7. num. 3.*

7 Quæ sententia tenenda est tanquam probabilissima, & quam Doctissimi Recentiores passim amplectuntur, & in praxi consulunt: vnde non rectè parum tuta dicitur à Facundez *num. 2. citato.* Ratio autem est, quia ætas sexaginta annorum est ætas senilis, in qua calor naturalis incipit debilitari, & spiritus minui: ætas autem senilis est debilis, & facile corruit, aut labitur in morbum, vt docet Gallen. *lib. 5. de sanitate tuenda:* & experientia patet, quia natura non potest substinere in illa ætate labores, quos antea substinebat, & tunc ea nocent, quæ iuuenibus, & viris non nocebant: & habet suas actiones inualidas, & sanitatem querimonijs plenam, vt ait idem Gallenus *lib. 6. eiusdem operis.* Vnde de se exigit soluì à lege ieiunij, alioquin esset nimis onerosum, & moraliter intolerabile, quia cadentem naturam magis impelleret ad casum. Et hoc habet locum etiam in senibus, quantumuis robustis, nam adhuc in ipsis robur declinat, & natura à statu consistentiæ conuertitur ad statum declinationis; quod satis ex eo patet, quia nec ipsi resistunt ijs, quibus antea poterant resistere, nec quædam possunt præstare, quæ antea commode præstabant. Cum igitur in ipsis quoque militet ratio, ob quam senes excusantur à ieiunio, cur non excusabuntur etiam robusti? Et sicuti adolescentes, quantumuis fortes, excusantur à ieiunio, quia earum ætas est in incremento: ita etiam senes, licet robusti, excusabuntur, quia, dum agunt annum sexagesimum, eorum ætas est in decremento.

8 Ex quibus colligitur, aliquos liberari posse à ieiunio ante annum sexagesimum, quia nimirum in aliquibus aliquot annis ante pluribus, vel paucioribus incipit senectus: vnde tunc ipsi quoque incipient liberari à ieiunio. Vt autem cognoscatur, quando incipient liberari, attendendum est, quando vires, & robur naturale incipit decrescere, quod facile colligi poterit ex eo, quod natura, & complexio non potest amplius resistere ijs, quibus resistebat; nec ea præstare, quæ antea præstabat: tunc enim incipit senectus liberans à ieiunio, quia incipit causa, nempe diminutio virium, & roboris naturalis, quæ liberat.

9 Colligitur quoque; quod si quis ex aliqua infirmitate ita debilitaretur, vt remaneret in statu simili senectuti, ita vt fieret in ipso continua diminutio virium, & roboris naturalis, liber esset ab onere ieiunij: nam sicut ex morbo anticiparet status senectutis, ita etiam anticiparet exemptio à ieiunio.

10 Est tamen aduertendum; quod licet ratione ætatis excusentur à ieiunio, tenentur tamen abstinere à cibis prohibitis in ieiunio, nisi ex alio capite ijs indigeant, vt docent communiter, præsertim Nauar. *in Manual. cap. 21. num. 13.* Azor. *par. 1. lib. 7. cap. 7. q. 4.* Filliucius *tract. 27. par. 2. cap. 3. num. 63.* Syluester *verbo* Ieiunium. *num. 7.* Tabiena *num. 10.* Trullench. *in Bullam Cruciatæ lib. 1. §. 4. dub. 4. num. 4.* & *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 2. num. 16.* Quia cibi prohibentur distincto præcepto.

An

An fœminæ citius eximantur ab onere ieiunij, quam viri. Decis. 257.

SVMMARIVM.

1 *Fœminæ non eximuntur citius, quam viri ab onere ieiunij.*
2 *Probabile est, fœminas quinquagenarias eximi ab onere ieiunij; sed oppositum est probabilius.*
3 *Facilius dispensandum est in ieiunio cum fœminis quinquagenarijs, quam cum viris.*

1 NON citius eximi, sed solum quando sexagenariæ sunt, docent Facundez *Præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 8. num. 11.* Laiman. *lib. 4. Theol. moral. cap. 1. num. 2.* ver. *Illud vero.* Sanchez *in select. de Sacram. disp. 54. nu 11.* alter Sanchez *lib. 7. de Matrimon. disp. 32. num. 17.* Qui tamen addit, probabile esse, quod quinquagenariæ eximantur ab onere ieiunij, sed speculatiuè loquendo: nam in praxi hæc opinio non est tuta; sed alter Sanchez *loco citato* notat, non loqui consequenter, dum admittit opinionem probabilem speculatiuè, & non tutam in praxi, quod nos etiam ostendimus in Decis. Moral. *Decis. 362.*

2 Itaque satis probabile existimo, quod fœminæ quinquagenariæ liberentur ab onere ieiunij, quia ex natura sua sunt debilioris complexionis, quam viri, quod satis experientia patet: vnde consequenter citius incipit in ipsis senectus, & declinatio virtutis naturalis: & ideo cum citius ponatur in ipsis causa, quæ liberat viros ab onere ieiunij, citius quoque debet poni effectus liberationis. Oppositum tamen est probabilius.

3 Ex hoc tamen sequitur, quod facilius dispensandum sit vrgente aliqua causa cum fœminis quinquagenarijs, quam cum viris, quia, cum stante earumdem debilitate probabile sit, non teneri ad ieiunium, facilius habet locum dispensatio, quia conjungitur motiuum dispensandi cum probabilitate, quod exemptæ sint à ieiunio.

An ad liberandum ab onere ieiunij sufficiat annus sexagesimus incœptus, an verò debeat esse completus. Decis. 258.

SVMMARIVM.

1 *Vt quis liberetur à ieiunio, sufficit annus sexagesimus incœptus.*
2 *Annus incœptus in fauorabilibus habetur pro completo, etiam quando terminus statuitur prudentum iudicio.*
3 *Sexagenarij non eximuntur à ieiunio ex priuilegio, sed ex incapacitate obligationis.*
4 *Quando annus sexagesimus incipit aliquo die, hic dies non subijcitur oneri ieiunandi.*

1 RESP. sufficere, si sit incœptus, vt docet Sanchez *in selectis de Sacram. disp. 54. num. 10.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 4. num. 3.* Quia in fauorabilibus annus incœptus habetur pro completo. *l. Qua ætate ff.* De *testam.* & Glos. *l. 3. §. Minorem.* verbo *Momentum ff.* De *minorib.* vbi Bar. *num. 2.* Bald. *in fine.* & communiter: & constat ex praxi in susceptione ordinum, nam sufficit attigisse annum præfixum à iure pro singulis ordinibus.

2 Sed forte quis occurret, quod hoc valet, quando terminus est præfixus à iure, nam tunc ius assignat illum terminum secundum totam suam latitudinem, & ideo potest accipi in quacunque parte ipsius: secus autem, quando terminus præfigitur à communi prudentum iudicio, quia tunc terminus pariter secundum cõmunem ęstimationẽ accipitur, quæ non computat annos incœptos, sed completos, vt patet, quando assignatur etiam annus vigesimus primus pro incœptione obligationis ad ieiunandum. Resp. prudentum quoque iudicium, & terminos per ipsum assignatos debere accipi iuxta regulas iuris, quia debet accipi secundum mensuram rationis, quæ est in regulis,

gulis, quibus ius mensuratur. Et in casu nostro, quia anno sexagesimo incipit notabiliter diminutio virium: ideo totus ille annus habendus est pro initio decrementi, & ideo totus etiam secundum ipsius initium erit terminus finiens obligationem ieiunij.

3 Nec obstat, quod priuilegium exorbitans à iure sit stricte interpretandum ex Regula. *Quæ à iure. De regulis iuris in 6.* Nam in præsenti non sumus in priuilegio, nam sexagenarij non eximuntur à præcepto ieiunij ex fauore legislatoris, sed ex incapacitate obligationis: atque adeo quia lex ad ipsos non extenditur: ideo eximuntur non vt priuilegiati, sed vt non comprehensi sub lege.

4 Ex his colligitur, quod quando quis aliquo die ieiunij ingreditur annum sexagesimum, non tenetur illa die ieiunare, quia cum intra terminum illius diei liberetur ab onere ieiunij, iam illa dies non subijcitur tali oneri, quia, vt alibi diximus, onus ieiunandi respicit integrum diem. &, si non potest integrum respicere, non afficit illum: vnde etiam quando semel frangitur ieiunium, cessat obligatio ieiunandi, quia non potest amplius ieiunium seruari toto integro die.

An Religiosi sexagenarij teneantur ad ieiunia suæ regulæ. Decisio 259.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi sexagenarj non tenentur ad ieiunia ecclesiastica.*
2 *Tenentur ad ieiunia regulæ secundum aliquos.*
3 *Sed neque ad ipsa tenentur.*
4 *Lex religionis debet proportionari cum lege ecclesiastica.*

1 NON teneri ad ieiunia ecclesiastica Religiosos sexagenarios, aut saltem septuagenarios, seu senes debiles, docent communiter, quia præceptum Ecclesiæ omnes æqualiter obligat, & ab ipso omnes æqualiter eximuntur. Vnde, nisi regula aliquid speciale statuat, eadem est conditio de ipsis, ac de cæteris.

2 Quod autem spectat ad ieiunia indicta per regulam. Non liberari senes sexagenarios docet Ludouicus à S. Io. 1. *par. sum. tract. de Ieiunio ar. 6.* Bordonus *in Consil. Reg. Resol. 18. num. 6.* Quia nimirum obligatio regulæ est voluntarie suscepta.

3 Sed est tenendum oppositum cum Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp. 54. num. 8. in fine.* Hieronimo Rodriquez *in Compendio q. Reg. Resol. 75. num. 10.* Tamburino *tom. 2. De iure Abbat. disp. 12. q. 5. num. 7. in vlt. edit.* Quia præceptum regulæ obligat instar præcepti ecclesiastici, & proinde ob eamdem rationem, ob quam cessat lex ecclesiastica, debet
4 etiam cessare lex religionis. Cum enim lex religionis debeat ipsa quoque permanere in sua iustitia, vt habeat vim obligandi, alioquin non esset lex, non debet pro statu religioso habita ratione instituti ipsius esse nimis onerosa. Est autem nimis onerosum, quod sexagenarij religiosi iam laboribus regularibus confecti, & continuo regularis obseruantiæ pondus portantes, subijciantur etiam ieiunijs, siquidem stante declinatione ætatis nimis opprimerentur cum periculo damni notabilis, & inhabilitatis ad obeunda munera religionis.

An vouens, se ieiunaturum certis diebus toto vitæ suæ tempore, teneatur ieiunare etiam post annum sexagesimum. Decis. 260.

SVMMARIVM.

1 *Vouens ieiunare certis diebus per totam vitã, tenetur ieiunare etiam in senectute*
2 *Non tenetur ieiunare.*
3 *Vota obligant ad instar præcepti ecclesiastici.*
4 *Votum emissum pro toto vitæ spacio quomodo debeat accipi.*
5 *Exprimens conditionem perpetuitatis in voto ieiunandi, non se obligat in senectute.*

6 *Quid si expresse vellet se obligare in senectute.*

1 TENERI adhuc ieiunare post annum sexagesimū, docet Laiman *lib.* 4. *Theol. moral. tract.* 8. *cap.* 2. *num.* 3. Quia cum votum sit perpetuum, & emissum pro toto tempore vitæ, debet eiusdem obligatio durare toto tempore vitæ.

2 At obligationem talis voti cessare in anno sexagesimo, tradunt Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 11. *num.* 54. Bonacina *Disp. vlt de Præcep. Eccles. q.* 1. *punc vlt nu.* 4. *in fine.* Diana *par.* 1. *tract* 9 *de Ieiunio Resol.* 20. *in fine.* Tamburin. *De iure Abbat. tom.* 2. *disp.* 12. *q.* 5. *num.* 7. *in vlt. edit.* Quæ sententia probabilior est.

3 Vota enim obligant iuxta mensuram præceptorum ecclesiasticorum, nisi aliter ex intentione vouentis constet; quia sicut præcepta ecclesiastica intendunt obligare, quantum possunt, dummodo tamen rationabiliter obligent habita etiam ratione cuiusdam suauitatis, quæ debet esse in lege. Ita etiam in voto censendus est vnusquisque se obligare, quantum potest rationabiliter, & cum quadam suauitate obligationis: Et sicuti præceptum ecclesiæ cessat obligare, quando obligatio esset nimis dura, ita etiam votum, quia non plus vouens censendus est se obligare, quam soleat obligare legislator habens potestatem obligandi, nam legislator intendit obligare, quantum subditus rationabiliter obligari potest.

4 Nec obstat, quod votum sit emissum pro toto tempore vitæ, quia intelligitur de toto illo tempore, in quo vouens est capax rationabiliter talis obligationis, atque adeo iuxta mensuram obligationis præcepti ecclesiastici.

5 Quod etiam verum est, vt notat Sanchez *citatus.* S. quis voueret ieiunare toto vitæ tempore cum expressa conditione perpetuitatis. Quia, sicut votum ieiunandi absolute v.g. bis singulis hebdomadis ex natura sua est perpetuum, & tamen non obligat, quando desinit obligare præceptum ecclesiasticum, quia ad salnandam perpetuitatem ipsius sufficit, si duret, quandiu durat subiectum capax obligationis, qua ratione etiam est perpetuum ipsum præceptum; ita etiam si expresse ponatur conditio perpetuitatis: nam tunc expressio talis conditionis nihil operabitur, quia quando conditio est tacitè intellecta, eius expressio nihil operatur Cap. *Significasti.* De *electione.* & *l. Conditiones, quæ extrinsecus. ff.* De *condit. & demonst.*

6 Quæres. An, si quis voueret ieiunaturum certis diebus toto vitæ suæ tempore etiam in senectute expresse post annum sexagesimum, adhuc votum obligaret in senectute. Resp. votum ex natura sua obligare, quia obligat, quantum se extendit intentio vouentis. Potest tamen non obligare ex alio capite, si nimirum senectus sit adeo debilis, vt non possit sine graui damno substinere tale onus; censetur enim tale votum emissum ex suppositione, quod senectus sit futura satis robusta, & proinde potens resistere oneri: vnde si est diuersa, ac expectabatur, censetur variatum subiectum obligationis, atque adeo nec inducta obligatio pro illo statu.

An, & quales infirmi excusentur à ieiunio. Decis. 261.

SVMMARIVM.

1 *Infirmi excusantur à ieiunio, atque etiam conualescentes*
2 *Ecclesia non intendit in ieiunio detrimentum corporis.*
3 *Infirmitas ex propria culpa adhuc excusat a ieiunio.*
4 *Quando ieiunium causat aliquem morbum, non obligat.*
5 *Quanta debeat esse infirmitas, vt cesset obligatio ieiunandi.*
6 *Quando debilitas ex ieiunio excuset, ne teneamur ieiunare.*
7 *Valetudinarij excusantur à ieiunio.*
8 *Habentes debilem stomacum excusantur à ieiunio.*
9 *Solitus sumere solam sufficientem substentationem in duplici refectione, si ueo potest augere prandium, non tenetur ieiunare.*

1 COMMVNITER docent; Infirmos excusari à ieiunio, & sub nomine infirmorum comprehenduntur etiam conualescentes, qui nondum recuperauerunt pristinas vires deperditas ex præcedenti morbo.

Ita

Ita D.Th. *in 4. dist. 15. q. 3. ar. 2. quæstiun. 4.* Gabr. *dist. 16. q. 3. ar. 1. not. 4.* Palud. *dist. 15. q. 4. ar. 2. conclus. 5.* Maior. *q. 3.* Abulens. *q. 148. in cap. 6. Matth.* D. Antonin. *2. par. tit. 6. cap. 11. §. 6.* Caiet. *2. 2. q. 147. ar. 4.* Rosella *verbo* Ieiunium. *num. 2.* Angelus *num. 15.* Tabiena *num. 12.* Syluester *q. 9* Nauar. *cap. 21. Manual. num. 16.* Azor. *tom. 1. lib. 7. cap. 17. q. 5.* Reginal. *lib. 4. Praxis Fori Pœnit. cap. 17. nu. 209.* ver. *Tertio loco.* Filliucius *tract. 27. par. 2. cap. 6. num. 13.* Facundez *Præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 8. num. 13.* Lessius *lib. 4. de Iust. & iure cap. 2. dub. 6. num. 10* Villalob. *tom. 1. sum. tract 23. difficul. 4. num. 2.* Laiman. *lib. 4. Theol. mor. tract. 8. cap. 3. num. 3.* Bonacina *Disp. vlt. De præcep. Eccles. q. 1 punc. vlt. num. 2.* Ledesma *2. par. 4. q. 17. ar. 3.* ver. *Secunda propositio in fine.* Syiuius *2. 2. q. 147. ar. 4.* ver. *Secundus impotentiæ modus.* Ledesma *2. par. sum. tract. 27. cap. 2. dub. 3. post 5. conclus.* ver. *La segunda causa in fine.* Io à Cruce *par. 1. Direct. Conscient. præcep. 3. ar. 4. num. 7.* Sanchez *lib. 5. Opus. moral. cap. 1 dub 14. num. 1.* Angles *in Florib. q. 6. de Ieiunio difficult. 8.* Basseus *in Florib. Theol. mor. verbo* Ieiunium. *2. num. 6.* Valent. *tom. 3. disp. 9. q. 2. punc. 5.* ver. *Impotentia.* Tamburin. *tom. 2. De iure Abbat, disp. 12. q. 5. num. 3. &* 8. Bizozer. *par. 4. sum. de 3. præcep. cap. vlt. memb. vlt. num. 4.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 4.* Lezana *verbo* Ieiunium. *num. 8.* Megal. *tom. 2. Variar. Resol. 153. num. 2.* Et desumitur ex Cap. 2. *De obseruat. Ieiuniorum.*

2 Ratio potissima est, quia communis sensus ita interpretatur legem, vt noluerit Ecclesia obligare infirmos, nec conualescentes. Et interpretatio fundatur in ea ratione, quia talis obligatio esset nimis onerosa, & quia Ecclesia ita vult bonum animæ, vt tamen nolit detrimentum corporis, sed solum debitam castigationem. Ieiunium autem afferret maximum detrimentum infirmis, quia tam ratione qualitatis ciborum, quam ratione modi sumendi refectionem est valde debilitatiuum, quod proinde indicitur vt medium valde aptum ad macerandum corpus: vnde cum infirmi debiles sint ratione morbi, ieiunium superadderet nouam debilitatem, & opprimeret naturam.

3 Notant autem prædicti Doctores, id habere locum, etiam si infirmitas ex propria culpa contigerit. Ita præsertim Maior. Paul. Rosella, Facundez, Sanchez, & Trullench. quacunque enim causa proueniat infirmitas, semper corpus est tale, vt castigatio ipsius per ieiunium semper euadat indiscreta, & irrationabilis.

4 Insuper notant, quod, si ieiunium ipsum causaret aliquem morbum, nempe capitis vertigines, stomachi ventositates affligentes, aut quid simile, cessaret obligatio ieiunandi: quia adhuc ieiunium esset præter intentionem Ecclesiæ, quæ intendit quidem castigare corpus: non tamen statum ipsius naturalem offendere, & reddere inhabile ad proprias functiones.

5 Sed dubium est, quanta debeat esse infirmitas, vt censeatur cessare obligatio ieiunandi. Communiter id remittunt iudicio prudentis viri: qui in hoc non debet esse nimis indulgens, nec nimis rigidus. Vt autem tradatur aliqua regula, secundum quam omnes possint iudicare. Tunc morbus, aut debilitas ex conualescentia eximet ab onere, ieiunandi, quando impedit consuetas functiones: tunc enim morbus, aut debilitas sunt alicuius considerationis: & ideo est habenda ratio ipsorum, nec corpus vlteriori afflictione debilitandum. Hoc autem impedimentum non debet necessario esse tale, vt absolutè impediat, sed sufficit quomodocunque impediat, ne possint commode exerceri: vt esset dolor capitis, aut quid simile.

6 Quod idem dicendum est de infirmitate, seu debilitate causata à ieiunio. Vnde debilitas capitis, quæ non sineret lectores, concionatores, aut scholasticos consuetis studijs vacare, excusaret à ieiunio, quia impediret consuetam functionem.

7 Sub nomine autem infirmorum comprehendnntur etiam valetudinarij, qui nimirum non habent aliquem actualem morbum, sed sunt complexionis male affectæ, & proni ad actualem morbum: tunc enim isti excusantur à ieiunio, non solum, quia debent specialem curam corporis habere, vt præcaueant morbos: sed etiam quia praua illa affectio complexionis æquiparatur continuo morbo, nam reddit corpus debile, & non potens resistere macerationi ieiunij.

8 Similiter comprehenduntur etiam sub nomine infirmorum, vt notant Doctores *citati* præsertim Syluester, Sanchez, Angles, qui habent stomacum debilem, & non possunt in vnica comestione tantum cibi sumere, quantum sufficiat ad commode nutriendum corpus, quia videlicet illa quantitate stomacus nimis

gra-

grauatur, & difficile concoquere potest. In tali enim casu ieiunium euadit nimis onerosum, & afflictiuum corporis extra terminos rationis: nam aut ieiunans se deberet exponere periculo morborum, aut se fraudare necessario alimento ad commodam nutritionem, quæ necessaria est, vt possit proprias functiones exercere.

9 Ex quibus deducitur, quod si quis extra ieiunium sit solitus in duplici refectione sumere illam solam quantitatem cibi, quæ sufficiat pro congrua substentatione, nec possit ob debilitatem stomachi sumere in prandio ieiunij maiorem quantitatem, non tenebitur ad ieiunium. Nam, si ieiunaret, non haberet sufficientem substentationem, si quidem, & cibi ieiunij sunt minus nutritiui, & quantitas adhuc esset minor; vnde si consueta quantitas non excedit terminos sufficientis substentationis, quæ sumeretur in ieiunio, esset insufficiens.

An, quando infirmo conduceret ieiunare ob dietam seruandam, tunc excusetur à ieiunio. Decis. 262.

SVMMARIVM.

1 *Infirmi non tenentur ieiunare, etiam si ieiunium conducat infirmitati.*
2 *Possunt tamen peccare contra præceptum temperantiæ.*
3 *Si medicus subtrahat cœnam laborantibus tertiana, aut quartana, non violant ieiunium, si cœnent.*
4 *An faciant contra naturale præceptum temperantiæ.*

1 RESP. cum Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 14. *num.* 2. Asserente ita sentire etiam doctos Iuniores, adhuc excusari à ieiunio, quia status infirmitatis ex intentione Ecclesiæ extinguit obligationem ieiunandi ex eo, quod ponit corpus in tali statu, vt indigeat subleuamento, atque adeo maceratio sit ipsi notabiliter damnosa: per accidens autem est, quod dieta, atque adeo ieiunium profit. Quod autem per accidens se habet, non officit ijs, quæ conueniunt per se.

2 At, vt notat Sanchez *citatus*, licet non peccent contra præceptum ieiunij, possunt tamen peccare contra præceptum naturale temperantiæ, atque adeo aut venialiter, aut mortaliter iuxta quantitatem damni, quod inde sequitur.

3 Hinc, vt notat idem Sanchez. *num.* 3. sequenti, qui laborant febri tertiana, vel quartana, præcipiente medico, ne cœnent, vt dieta morbum vincant, non peccant contra præceptum ieiunij, si cœnent quia morbus est talis, vt de se liberet à ieiunio; affligit enim, & debilitat corpus, & consequenter incapax efficitur obligationis ieiunandi.

4 An autem tales infirmi peccent contra naturale præceptum temperantiæ. Resp. negatiuè, quia subtractio cœnæ præcipitur à medico tanquam medicina ad vincendum morbum: non tenetur autem infirmus adhibere talem medicinam, neque præceptum temperantiæ ad illam obligat. Oppositum autem esset dicendum, si cœna esset nimia, & aggrauaret infirmum, sita vt inde pateretur aliquod damnum, nam tunc peccaret aut grauiter, aut leuiter iuxta quantitatem damni.

An, qui nocte dormire non potest, nisi cœnet, teneatur ieiunare. Decis. 263.

SVMMARIVM.

1 *Qui non possunt nocte dormire, non tenentur ieiunare.*
2 *Subtractio somni valde nocet.*
3 *Quantum debeat somnus impediri, vt cesset obligatio ieiunandi.*

1 RESP. non teneri ad ieiunium ita Gabr. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 1. *notab* 3. Caiet. *in sum. verbo* Ieiunium. *cap.* 3. Nauar. *cap.* 21. *Manual. nu.* 16. ver. *Prima scilicet. in fine.* Angles *q.* 6. *De ieiunio. difficul.* 8. ver. *Hinc excusantur.* Reginal. *lib.* 4. *Praxis Fori Pœnit. cap.* 17. *num.* 209. ver. *Tertio loco.*

circa

circa finem. Bonacina *Disp. vlt. de præcep. Ecclesiæ q. 1. punc. vlt. num. 2. in fine.* Villalobos *par. 1. sum. tract. 23. difficul. 4. num. 2.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 14. num. 10.* Syluius *2. 2. q. 147. ar. 4. ver. Secundus impotentiæ.* Filliucius *tract. 27. par. 2. cap. 6. num. 130.* Lopez *par. 2. Instruct. cap. 111.* Facundez *Præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 8. num. 13.* Palud. *in 4. dist. 15. q. 4. ar. 2. in fine.* Llamas *3. par. Meth. cap. 5. §. 21.* Sanchez *in select. de Sacram. disp. 54. num. 13.* Laiman. *lib. 4. Theol. mor. cap. 3. num. 3 init.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 4. & 15.*

2 Ratio est, quia subtractio somni valde nocet corpori, impedit concoctionem cibi, & disponit ad infirmitates: & proinde censetur damnum notabile: præceptum autem ieiunij non obligat cum damno notabili corporis.

3 Sed dubium est; quantum debeat somnus impediri, vt cesset obligatio ieiunandi. Resp. Non sufficere, quod parum impediatur; nec etiam requiri, quòd totaliter impediatur; sed solum, quod notabiliter impediatur per maiorem partem temporis, quo quilibet consueuit dormire: nam tunc corpus valde patitur, nec percipit debitam instaurationē, pro qua somnus est institutus: vnde notabiliter læditur.

An, si quis noctu calefieri non possit, nisi cœnet, teneatur ieiunare. Decis. 264.

SVMMARIVM.

1 *Qui noctu calefieri, non possunt, nisi cœnent, excusantur à ieiunio.*

2 *Quam noceat, calefactionem nocturnam impediri.*

3 *Solum quando nocturna calefactio notabiliter impeditur, excusat à ieiunio.*

4 *An, quando impeditur ob defectum tegumentorum, liceat cœnare in die ieiunij.*

---

1 RESP. non teneri, sed eximi ab obligatione ieiunandi. Ita Gabriel. *in 4. dist. 16. q. 3. ar. 1. notab. 4.* Palud. *dist. 15. q. 4. ar. 2. in fine.* Nauar. *cap. 21. Manual. num. 16. ver. Prima scilicet. in fine.* Reginal. *lib. 4. Praxis Fori Pœnit. cap. 17. num. 209. ver. Tertio loco. in fine.* Villalob. *par. 1. sum. tract. 23. difficul. 4. num. 2.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 14. num. 10.* Llamas *3. par. Meth. cap. 5. §. 21.* Facundez *Præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 8. num. 13.*

2 Quando enim impeditur nocturna calefactio, non solum corpus patitur illud præsentaneum incommodum, sed etiam impeditur transpiratio, quæ necessaria est ad conseruandam sanitatem, & cum corpus non percipiat debitam restaurationem à nocturna calefactione, male disponitur ob prauos humores, qui per calorem non soluuntur; & proinde consurgit notabile damnum, cum quo præceptum ieiunij non obligat.

3 Sed dubitatur, quantum debeat impediri nocturna calefactio, vt cesset obligatio ieiunandi. Resp. non esse necesse, quod totaliter impediatur, nec sufficere, quod minimum impediatur; sed requiri, quod impediatur notabiliter, quia, nisi notabiliter impediatur, non sequitur inde notabile damnum. Tunc autem est censendum notabile impedimentum, quando tale frigus percipitur, quod censeatur constituere corpus in tali statu, vt indigeat subleuamento.

4 An autem hæc doctrina habeat locum, quando nocturna calefactio impeditur ob defectum sufficientium tegumentorum, quibus corpus foueatur: an nimirum tunc liceat cœnare ad euitandum tale nocumentum. Resp. si nullo modo comparari possint tegumenta sufficientia ad fouendam nocturnam calefactionem, tunc cœna per accidens erit necessaria ad fouendum calorem, & ad auertendum damnum, quod alioquin proueniret: vnde etiām per accidens cessabit obligatio ieiunandi, quia lex nec per se, nec per accidens obligat cum graui incommodo.

An, quando quis non potest noctu dormire, aut calefieri, nisi cœnet, teneatur mane sumere collatiunculam, & differre refectionem ad horam cœnæ. Decis. 265.

SVMMARIVM.

1 *Qui noctu dormire non potest, aut calefieri, non tenetur differre prandium ad vesperam, seu noctem.*
2 *Non tenetur quis ex aliqua causa priuare se iure prandendi in meridie, quando ieiunat.*

1 RESP. non teneri, sed absolui à ieiunio. Ita ij omnes, quos proximis Decis. *præcedentibus* citauimus: quia cum censeant in tali casu absolui à ieiunio, consequenter tenentur fateri non adesse obligationem transferendi refectionem ad horam cœnæ, alioquin adesset obligatio ieiunandi tali pacto, & specialiter Ludouicus à S. Io. *par. 1. sum. tract. de ieiunio. ar. 6.* Diana *par 1. tract. 9. de ieiunio Resol. 51.* Sanchez *in select. de Sacram disp. 54. num. 13.* Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num. 21. littera A.* Facundez *Præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 8. num. 19 in fine* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 3. dub. 7. num. 15.*

2 Ratio est, quia in ieiunio quilibet habet ius ad sumendam principalem refectionem in meridie, nec tenetur quis se priuare hoc iure, vt ieiunet. Et cum iam sit constitutus ordo refectionis, & refectiunculæ pro ieiunio, non tenetur instituere alium ordinem, sed eo ipso, quod non potest se cum hoc conformare, liberatur à ieiunio, quia iam non est capax ieiunij secundum consuetam formam.

An qui habet duo, aut plura cauteria subdatur præcepto ieiunandi. Decis. 266.

SVMMARIVM.

1 *Qui habet plura cauteria non obligatur ad ieiunium secundum Sanchez.*
2 *Sed hoc improbabiliter dicitur.*

1 NON subdi præcepto ieiunandi, docet Sanchez *in selectis de Sacramentis disp. 54. num. 17.* ver. *Et lege ieiunij.* Quia, ait ipse, maxime debiles reddunturs, & illis cœnare est opus, & subdit, ita aliquos esse expertos, quos consuluit.

2 Sed hæc opinio nimis laxa est; nec video, quam probabilitatem habeat, nisi aliunde concurrant aliæ circumstantiæ, aut debilitatis personæ, aut laboris, quæ inducant exemptionem à ieiunio. Per cauteria namque sola eiectione naturæ absque violentia purgantur excrementij humores ad subleuandam naturam, & ad conseruandam sanitatem. Et si aliquando causant aliquam debilitatem, id per accidens est, & admodum rarum, & debilitas non est considerabilis, nisi habeat etiam alias causas; vnde non video, quomodo sint causa regulariter excusans à ieiunio. Et ita sentit plures viri docti, qui talibus cauterijs affecti sunt, cum quibus de hoc sum locutus; & mirati sunt, quod Sanchez talem tradiderit opinionem: in quibus cum concurrat experientia, & doctrina, magni faciendus est ipsorum sensus.

An, qui ratione infirmitatis comedit carnes, teneatur ad ieiunium. Decis. 267.

SVMMARIVM.

1 *Comedens carnes ex dispensatione secundum aliquos tenetur ad ieiunium.*
2 *Secundum alios tenetur, nisi concedantur.*

ob præsentem infirmitatem, seu debilitatem.

3 *Priuilegium est stricte interpretandum, & quando exorbitat à iure non trahitur in consequentiam.*

4 *Quando à maiori ad minus non fiat extensio.*

5 *Vnica comestio in ieiunio videtur magis principalis.*

6 *Duo præcepta in ieiunio secundum aliquos.*

7 *Dispensatio sine causa inualida, si non sit à Papa.*

8 *Cur multiplex comestio non concessa concessis carnibus secundum aliquos.*

9 *Dispensatus ad carnes est etiam dispensatus ad plures comestiones.*

10 *Destructa forma perit etiam dispositio, & lex de ipsa.*

11 *Cessat obligatio legis, quando forma, cum qua actus præcipitur, non est possibilis.*

12 *Forma ieiunij substantialis quænam sit.*

13 *Quomodo vnica refectio pertineat ad ieiunium.*

13 *Forma consistit in indiuisibili.*

14 *Corruit actus, si forma substantialis in parte minima auferatur.*

15 *Cur dispensatus ad plures refectiones non sit dispensatus ad carnes.*

16 *Quando præceptum debeat seruari vno, aut altero modo, si pluribus potest seruari.*

17 *An dispensatio ad carnes sit priuilegium. Strictè acceptum non excludit plures comestiones.*

18 *Dispensatio ad carnes est dispensatio in totali obligatione ieiunij.*

19 *Cur dispensatus ad plures comestiones non sit dispensatus ad carnes.*

20 *Præceptum ieiunij est vnicum.*

21 *Dispensatus ad carnes quomodo cum causa sit etiam dispensatus ad plures comestiones.*

22 *Cum concessione carnium conceditur iterata comestio.*

---

1 TENERI adhuc ad ieiunium docent Graffius *par.1. Decis. lib.2. cap.37. num.* 58. Pedrazza *in sum. præcepto* 3. §.14. Medina *Cod. de ieiunio. q.9. §. De infirmis.* Valentia 2.2. *disp.9. q.2. punc.5.* ver. *Qui autem.* Ledesma 2. *par.4. q.17. ar.3. proposit. 2. circa finem.* Fernandez *par.2. Exam. Theol. moral. cap.8. §.2. num.24.* Nider *præcepto 6. cap. 8. num. 4.* Ludouicus à S. Io. *par. 1. sum. tract. de Ieiunio ar.11.* Nauar. *in Manuali cap.21, num.22.* Horum fundamentum est, quia quando præceptum Ecclesiæ vno modo seruari non potest, debet seruari eo modo, quo potest, quando pluribus modis seruari potest; vt tradunt Couaruuias *lib.4. Variar. cap.20. num.13.* Caiet. 2.2. *q.147. ar.7.* D. Antonin *par.2. tit.7. cap.2. §.7.* Vnde etiam in casu nostro cum possit seruari ieiunium quo ad vnicam refectionem, erit tali pacto seruandum, licet non seruetur quò ad abstinentiam à carnibus.

2 Alij tamen procedunt cum distinctione, sed fere coincidunt cum recitata opinione, & volunt, quod, quando carnes conceduntur ob præseruationem, aut quia pisces noceant stomaco, aut nauseent, aut ex alio simili capite, adhuc teneantur ieiunare. Si verò concedantur ob præsentem infirmitatem, seu debilitatem, vt in conualescentibus, qui opus habent recuperandi vires, tunc totaliter dispensatur ieiunium. Vnde secundum hanc sententiam non dispensatur ieiunium quò ad vnicam refectionem, nisi interueniat specialis causa requirens hanc dispensationem, & proinde ex præcisa concessione carnium non censetur concessa multiplex refectio, vt volebat prima opinio. Ira Angles *in Florib. par.2. in 4. q.9. De ieiunio ar.1. difficul.9.* Laiman. *lib.4. Theol. mor. tract.8. cap.3. num.8.* Candelabrum aureum. *Append. ad 3. par. cap. 15. de ieiunio num.50.* ver. *Et si.* Corduba *in summa q.143.* Cenedo *in q. Canonicis q.40. num.6.* Lessius *lib.4. de iust. & iure cap.2. dub.6. num.45.* Bonacina *Disp. vlt. de præcep. Eccles. q.1. punc.2. num.3.* Reginal. *tom.1. Praxis fori pœnit. lib.4. cap.14. num.168.* Ortiz. *cap.19. sum. num.20.* Lopez 2. *par. instruct. cap.111. §. His tamen non obstantibus.* Gomez *in Bullam Cruciatæ Clausula 7. num.5.* Rodriquez *in Bullam Cruciatæ §.6. num.4. & tom.1. sum. cap.24. conclus.7.* Comitolus *lib.4. Resp. moral. q.46.* Conrad. *Casu 250.* Ludouicus à Cruce *in Bullam Cruciatæ disp: 1. cap.5. dub. 11. num.1.* Vega *par.1. sum. cap.14. Casu 3.* Victorellus in *Addit. ad Tolet. lib.6. cap.3.* vbi latè de hac re. Gordonius *lib.6. Theol. moral. q.18. cap.6.* ver. *Sed in hac q.* Villalob. *par.1. sum. tract.24. difficul.8. num.8.* Syluius 2.2. *q.147. ar.4.* ver. *Sed quæritur.* Basseus *in florib. Theol. pra-*

practicæ verbo Ieiunium 1. *num.* 4. Lezana *tom.* 3. *sum. verbo* Ieiunium. *num.* 11. Lauor. *par.* 1. *de iubileo cap.* 10. *num.* 25. Naldus *verbo* Ieiunium. *num.* 3.

3 Ratio horum Doctorum est, quia comedere carnes est priuilegium; priuilegium autem, cum sit contra ius commune, est strictè interpretandum ex Cap. 1. *De Filijs Præsbiterorum in 6.* Et quæ exorbitant à iure, non sunt trahenda in consequentiam Cap. *Ea, quæ.* De *regulis iuris in 6.* Item Odiosa sunt restringenda Cap. *Odia.* De *regulis iuris in 6.*

4 Rursus à maiori ad minus non fit extensio dispensationis, quando sunt in diuerso genere. Vnde dispensatus ad Archiepiscopatum non censetur dispensatus ad Episcopatum Cap. *fin.* De *translatione Episcopi*. Et dispensatio voti iuramento firmati, si fiat tantum mentio de voto, & non de iuramento, non extenditur ad vtrumque. Et notat Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disp.* 1. *num.* 20. & 24. & *disp.* 2. *num.* 9.

5 Tertio. Dispensatus, vt in die ieiunij plùries comedat, non censetur dispensatus ad carnes, ergo neque dispensatus ad carnes censendus est dispensatus ad plures comestiones, si quidem tam vnica comestio, quam abstinentia à carnibus est de substantia ieiunij. Imo vnica comestio videtur magis principalis, vnde Cap. *Placuit.* De *consecrat. Dist.* 3. Nomen ieiunij tribuitur vnicæ comestioni, & verè ieiunat, qui comedendo carnes, semel tantum comedit, vt notat Nauar. *Consil. 6. de obser. ieiunij.* Vnde in lege veteri ieiunium consistebat in vnica comestione absque abstinentia à carnibus, vt notat Caiet, 2. 2. *q.* 147. *ar.* 6. & 7.

6 Quarto. In ieiunio duo præcepta distincta includuntur, vnum negatiuum de non comedendo carnes, & aliud positiuum de vnica comestione, ergo dispensatus quo ad vnum præceptum non erit dispensatus quo ad aliud.

7 Quinto. Dispensatio sine causa, si Papa non dispenset, non est tuta in conscientia, vt notat Syluester *verbo* Dispensatio. *num.* 5. & requirit causæ cognitionem Cap. *Requisitis* 1. *q.* 7. ergo, cum in aliquibus adsit iusta causa comedendi carnes, & non pluriũ refectionum, dispensati tunc ad carnes, non erunt dispensati ad plures refectiones, quia ieiunia non sunt soluenda, nisi grandis necessitas fuerit Cap. *Ieiunia.* De *consecrat. dist.* 3.

8 Sexto. Quia ieiunium, cum sit institutum ad cohibendam concupiscentiam, quando iterata comestio non est alicui necessaria, non est censenda concessa, etiam si concedatur vsus carnium; nam concederetur, quod non est necessarium, & est contra intentionem Ecclesiæ. Alia plura congerit Victorellus *citatus*, sed quæ non faciunt ad rem; vnde nec Ludouicus à Cruce *citatus* ea transcripsit pro sua sententia confirmanda, sicut transcripsit alia.

9 Tertia autem opinio absolutè docet, quod dispensatus ad carnes edendas, est etiam dispensatus ad plures comestiones, quia, cum non possit stare ieiunium cum carnibus, quando conceduntur carnes, tollitur totaliter ieiunium. Ita Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 8. *§ Ad hoc dicitur, quod quia.* Gabriel. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 3. *dub.* 1. *§. De secundo, quo frangitur ieiunium.* Palat. *dist.* 15. *disp.* 8. *concluſ.* 6. Medina *lib.* 1. *instruct. Confes. cap.* 14. *§.* 10. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *cap.* 28. *n.* 25. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 10. *q.* 3. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 3. *num.* 4. Beia *par.* 1. *Casuum conscient. Casu* 45. ver. *Ante huius.* Ledesma 2. *par. sum. tract.* 27. *cap.* 2. *dub* 4. *post* 5. *concluſ.* ver. *A esta difficultad.* Nauar. *in Manuali hispano cap.* 21. *num.* 25. Henriquez *lib.* 7. *sum. cap.* 13. *num* 13. vbi alios citat Filiucius *tom.* 2. *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 3 *num.* 25. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *Resol.* 25. Io. à Cruce *par.* 1. *Direct. conscient. præcepto* 3. *ar.* 4. *num.* 3. Molfes. *par* 1. *sum. tract* 10. *cap.* 4. *num.* 31. Sanchez *lib.* 1. *in Decal. cap.* 19. *num.* 6. & *lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 53. & *lib.* 5. *Consilior. moral. cap.* 1. *dub.* 29. *num.* 3. Ouand. *in* 4. *dist.* 16. *§.* 25. Hieronimus Perez *par.* 1. *sum. Theol. præcepto* 3. *§. De ieiunio*. Llamas 3. *par. Methodi cap.* 5. *§.* 21. & *§.* 26. vbi dicit, hoc esse luce clarius, & fuisse tunc declaratum à Pio V. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 7. Megal. *tom.* 2. *Variar. Resol.* 153. *num.* 6. Io Sanchez *in selectis de Sacramentis disp.* 51. *num.* 4. Bartholomeus à S. Fausto *lib* 4. *De indulgentijs. q.* 28. Facundez *præcepto* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 5. Et hanc opinionem probabilem simul cum secunda. *num.* 2. recitata putat Sà *verbo* Ieiunium. *num.* 11. & Vega, atque Villalobos *num.* 2. citati non solum eam vocant probabilem, sed etiam tutam in Praxi. Et habet fundamentum in Bullis Cruciatæ *Pij V.* & *Gregorij* XIII. in quibus concedebatur, vt qui carnibus vescebantur ex dispensatione Bullæ censerentur ieiunare, & implere præceptum; si in reliquis seruassent formam ieiunij. Ex

quo elicitur, quod non seruetur ieiunium cum carnibus, atque adeo, quod ad illas dispensatus sit totaliter liber à præcepto ieiunij, si quidem non stat ieiunium cum carnibus, nisi ex speciali concessione, & gratia Pontificis.

10 Hæc sententia, quamuis videatur laxare habenas gulæ, conuincitur tamen ex duplici principio, quod in moralibus est certum. Et primum est, quod quando destruitur forma, in qua res aliqua consistit, perit etiam dispositio facta de illa re, siue causa illius rei. Ita habetur ex *l. Seia. in fine ff.* De *auro, & argento leg.* vbi dicitur, quod extincta re legata, vel si nõ permaneat in sua specie, & forma, non debetur res illa, nec eius pretium, & ex *l. Quid tamen §. vlt. ff. Quibus modis vsufruct. amit.* & *l. Peculium. §. quadrigæ.* De *legib.* 2. Legatum quadrigæ non subsistit mortuo vno ex quattuor equis quadrigæ, quia forma ex illis quattuor equis consistebat.

11 Quare, quando lex præcipit actum cum certa forma, si illa forma est impossibilis, aut ex aliquo capite cesset obligatio ponendi illam formam, cessat totaliter obligatio legis, quia respicit actum, vt stat sub illa forma, & proinde non potest permanere, nisi permanente forma actus, alioquin non esset amplius illa obligatio, sed diuersa, & proinde etiam lex diuersa, sicuti esset diuersa res præcepta. Sic quia præceptum de audienda missa in die festo præcipit assistentiam illi cultui diuino, vt stat sub forma sacrificij, cessat talis obligatio in festo Annunciationis B. Virginis, quando incidit in Feria sexta Parasceues, vt declarauit Sacra Congregatio *Concilij Tridentini*, quia in illa die non adest cultus diuinus coniunctus cum forma sacrificij. Vnde etiam qui non potest assistere missæ tempore consecrationis, non tenetur ob eamdem causam assistere parti præcedenti, vt notant Laiman. *lib.* 1. *tract.* 4. *cap.* 19. *num.* 7. Sanchez *lib.* 1. *in Decal. cap.* 19. *num.* 5. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *cap.* 28. *num.* 25. Rodriquez *in q. Reg. tom.* 1. *q.* 42. *ar.* 10. Et qui præcepto aut voto teneretur ire ad certum aliquẽ locum, quando non posset ingredi talem locum, etiam si posset maiorem partem itineris conficere, imo propè peruenire, non teneretur ad tale iter, quia iter non cadit sub obligatione, nisi vt est sub determinatione talis loci, vt notant Suarez modo *citatus* Azor. *par.* 1. *lib.* 10. *cap.* 13. *q.* 4. Bonacina *disp.* 2. *de Peccatis q.* 8. *punct.* 1. *num.* 5.

12 Alterum autem principium est, quod ieiunium, quod ab Ecclesia præcipitur, constituitur tanquam per formam substantialem per abstinentiam à carnibus, & à pluribus refectionibus, vt docent communiter Theologi, & Canonistæ etiam ij, quos pro opposita sententia citauimus. Et quod spectat ad abstinentiam à carnibus habetur ex Cap. *Statuimus dist.* 4. & Cap. *Non oportet.* De *consecrat. dist.* 3. & ex Canone 56. *Trullensi*. Et quo ad vnicam refectionem colligitur ex ijs tex. in quibus dicitur, in ieiunio non esse comedendum, nisi post Vesperas, vt præcipuè ex Cap. *Solent.* De *consecrat. dist.* 1. & ex Cap. *Placuit. eodem tit. dist.* 3. Et constat ex consuetudine fidelium iuncta simul traditione, & tradunt communiter cum D. Th. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 6. Et de vtraque abstinentia notat Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 7. *§. Ad hoc breuiter.* Ex his autem deducitur, quod sine abstinentia à carnibus non potest consistere ieiunium ecclesiasticum secundum hodiernam institutionem Ecclesiæ, quia iam tollitur forma substantialis ipsius. Et proinde quando non habet locum abstinentia à carnibus, nec etiam habet locum obligatio præcepti de ieiunio; quia non habet locum actus cum propria forma, cum qua præcipitur: atq. adeo dispensatio quò ad carnes erit simpliciter dispensatio quò ad ieiunium, quia est dispensatio quo ad formam ieiunij.

13 Nec obstat, quod cum comestione carnium possit stare vnica refectio, quę est pars ieiunij, nam non est pars ieiunij, nisi coniuncta cum abstinentia à carnibus; vt nimirum sit vnica refectio cum talibus cibis; cum enim forma substantialis ieiunij sit abstinentia à carnibus, & à pluribus refectionibus, & forma consistat in indiuisibili iuxta *l. Si veritas.* C. De *fideicom.* & notant communiter Doctores præsertim Molina *lib.* 1. *de iure primogen. cap.* 9. *num.* 17. Escobar. *cap.* 11. De *Aat ocinijs num.* 19. Paris. *De resignat. q.* 8. *num.* 84. Rota *par.* 1. *Recent. apud* Farinac. *Decis.* 30. *num.* 3.

14 Hinc fit, quod quando forma est de substantia actus, si in parte etiam minima auferatur, corruit totus actus, vt habetur ex *l. Cum hi §. Si præter ff.* De *transact.* & *l. Qui Romæ §. Flauius ff.* De *verborum obligat.* & docent Bar. *in l.* 1. *§. Ait prætor. ff. Ne quid in flum. pub.* Dec. *Consil.* 552. *num.* 4. & 5. Alexan. *Consil.* 137. *num.* 15. *vol.* 5. Calder. *Consil.* 314. ver. *Ad cuius declarationem.* Rolan. *Consil.* 30. *num.* 5.

Gu-

Gutierez *lib. 3. pract. q. 15 num. 5.* Suarez *lib. 5. de legib. cap. 32. num 8.* Parisius *lib. 5. de Resignat. q. 6. num. 227.* Marius Antonin. *lib. 11. Resol. Variar. Resol. 11. num. 4.* & *Resolut. 92. num. 4.* Rota *par. 1. Recent. apud Farinac. Decis. 671. num. 15.* & alios plures allegans Barbosa *in Axiom. iuris. Axiom. 100. num. 15.* Et ideo cum facta dispensatione carnium pereat forma ieiunij quo ad hanc partem abstinentiæ, perit totum quoque ieiunium, si quidem talis abstinentia est de forma substantiali.

15 Dices. Ergo dispensatus quò ad plures refectiones, erit etiam dispensatus quò ad carnes, cum sit eadem ratio, quod tamen est falsum. Resp. dispensatum quo ad plures refectiones esse totaliter dispensatum ab obligatione præcepti de ieiunio; quia tamen præter præceptum de ieiunio adest etiam præceptum speciale de abstinentia à carnibus ex Cap. *Denique. Dist. 4.* quod est vniuersalius nam cõprehendit etiam adolescentes ab vsu rationis vsque ad annum vigesimum primum, & senes quoad vsque vires patiuntur, ideo dispensatus quo ad plures refectiones non est ratione talis præcepti dispensatus quo ad carnes.

16 Hinc solutum manet fundamentum primæ sententię. Quando enim præceptum potest seruari pluribus modis, debet seruari eo modo, quo potest, ad summum, si in quolibet modo saluatur substantia, & forma actus præcepti; secus autem, si non saluatur; quia tunc sicut cessat quo ad substantiam actus, qui præcipitur, ita etiam obligatio ad ipsum. Deinde vt præceptum debeat seruari, quocunque modo seruari potest, oportet, quod ipsum præceptum non determinet modum, sed relinquat determinandum, aut quod plures determinet, ita vt quando non est possibilis vnus, locum habeat alter. Secus autem, si cum substantia præcepti vnicum tantum modum proponit, quia tunc talis modus tanquam præscriptus pertinet ad formam, & ideo si non potest talis modus seruari, non potest in totum seruari forma, quæ corruit, vtpote indiuisibilis, vt supra *num. 13.* dicebamus, atque adeo totus actus.

17 Ad primum autem secundæ sententiæ resp. Quod dispensatio quo ad carnes non est propriè priuilegium, quia priuilegium tunc habet locum, quando alioquin lex obligat, in casu autem nostro lex non obligat, & ideo dispensatio est declaratio, quod lex non obliget. Deinde licet esset priuilegium, & strictè interpretaretur, & restringeretur, adhuc non remanet obligatio ad vnicam tantum refectionem, quia adhuc per ipsum tolleretur forma ieiunij ecclesiastici, vnde non posset subsistere obligatio ad ipsum.

18 Ad secundum. Non fieri in casu nostro extensionem à maiori ad minus; neque enim inferimus ex eo, quod quis est dispensatus ad carnes, debere etiam esse dispensatum quo ad plures refectiones tanquam ad aliquid minus; sed dicimus, quod dispensatio ad carnes est dispensatio in ieiunio, vt pote quia est dispensatio in ipsa forma substantiali ieiunij, atque adeo in omni obligatione, quam importat præceptum de ieiunio: corruente enim forma substantiali etiam quo ad partem, corruit totus actus, vt vidimus *num. 14.* Vnde non trahimus aliquid in consequentiam, sed dicimus in ipsa dispensatione quo ad carnes inuolui totalem dispensationem ieiunij.

19 Ad tertium. Consequentiam non rectè inferri. Ideo enim dispensatus ad plures comestiones non est dispensatus ad carnes, quia remanet distinctum præceptum de non comedendis carnibus, quod obligat etiam eos, qui non sunt capaces obligationis ieiunandi, vt diximus *num. 15.* at facta dispensatione quo ad carnes, non remanet speciale præceptum de vnica comestione, quia vnica comestio non præcipitur seorsim ab abstinentia carnium, sed simul cum ipsa, & per idem præceptum de ieiunio. Et parum refert, quod vnica comestio sit magis, vel minus principalis, nam sufficit, quod etiam abstinentia à carnibus quocunque modo pertineat ad formam substantialem ieiunij, vt ipsa sublata corruat totum ieiunium. Nec verum est, quod allegatur ex Cap. *Placuit. De consecrat. dist. 3.* Nam ibi tantum præcipitur, quod ieiunium in tota quadragesima seruetur diebus Dominicis exceptis, & sermo est de ieiunio secundum formam, secundum quam solebat seruari. Quod autem in lege veteri ieiunium seruaretur sine delectu ciborum, parum refert, quia modo ex institutione Ecclesię habet aliam formam, qua sublata secundum quamcunque partem, corruit totum ieiunium.

20 Ad quartum. Præceptum ieiunij esse vnicum tantum præcipiens actum virtutis abstinentiæ cum tali forma: nam præceptum de non comedendis carnibus nõ pertinet ad præceptum de ieiunio, sed est di-

distinctum ab ipso, nam est vniuersalius, & est præceptum negatiuum. Præceptum autem ieiunij, etiam vt includit abstinentiam à carnibus, est positiuum, quia præcipit tanquam actum virtutis talem abstinentiam. Ex dispensatione autem talis præcepti, sequitur etiam dispensatio in præcepto negatiuo, quia motiuum dispensationis se extendit ad vtrumque, & ideo vna dispensatio includitur in alia. Quod si præceptum ieiunij esset duplex vnum negatiuum de non comedendis carnibus, & alterum positiuum de vnica refectione, negatiuum esset fundamentum positiui, quo corruente etiam positiuum corrueret.

21 Ad quintum'. Negatur consequentia, quia licet dispensatio non debeat concedi sine causa, quando conceditur ab ijs, qui sunt Papa inferiores, non tamen fit, quod dispensatus ad carnes non sit dispensatus ad plures refectiones, etiam si ijs non indigeat, nam hoc solum sequeretur, quando dispensatio ad plures comestiones esset diuersa à dispensatione ad carnes, sed cum sit vna, & eadem; quia dispensat in actu substantiali ieiunij, habet eamdem causam, quam habet dispensatio ad carnes. Et sicuti extra ieiunium plures non indigent secunda refectione, & tamen possunt eam sumere, ita etiam facta dispensatione quo ad carnes, possunt dispensati sumere secundam refectionem, etiam si non indigeant, quia non adest amplius obligatio de vnica, cum sit sublatum præceptum ieiunij, à quo imponebatur ex eo, quod est sublatus actus cum illa forma, cum qua ab ipso præcipiebatur.

22 Ad sextum resp. Cum concessione carnium concedi iteratam comestionem, non quia sit necessaria, sed quia tollitur obligatio ieiunandi: vnde res reducitur ad illum statum, in quo non abest præceptum de ieiunio. Et tantum adest, quod hoc sit contra intentionem Ecclesiæ, quod potius sit secundum ipsam; nam cum præcipiat ieiunium cum tali forma, intendit, quod non seruetur, quando non potest seruari cum tali forma; hoc enim est secundum rerum naturas, atque adeo secundum prudentem intentionem, quæ debet conformari rerum naturis, vt destructa forma cesset res. Quod si vellet seruari ieiunium cum comestione carnium, & vnica refectione, oporteret, quod præciperet ieiunium duplicis formæ, seu speciei, ita vt quando vnum locum non haberet, succederet alterum, quod tamen non facit, nec apparet præceptum de ieiunio cum carnibus. Hinc ieiunium est institutum ad cohibendam concupiscentiam cum tali forma: vnde quando non habet locum forma, cessat intentio Ecclesiæ cohibendi concupiscentias.

An dispensatus ad carnes teneatur ieiunare ijs diebus, quibus ex libito suo vult abstinere à carnibus. Decis. 268.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatus ad carnes intuitu infirmitatis, aut debilitatis, non tenetur ieiunare, si non comedat carnes aliquo die.*
2 *Secus secundum Sanchez, si dispensatio sit ad præseruationem.*
3 *Etiam si sit ad præseruationem non tenetur ieiunare.*
4 *Ex eo, quod dispensatus ad carnes in prandio sine ipsis sufficienter reficiatur, non tenetur ieiunare.*
5 *Quæ voluntaria sunt, possunt diuidi etiam si alias fuerint ex obligatione.*
6 *Dispensatus ad carnes potest in cœna ijs vti, etiam si in prandio non sit vsus ex intentione ieiunij.*
7 *Si dispensatus ad carnes ijs non vtatur, cur talis abstinentia non trahat debitum ieiunandi.*
8 *Si dispensatus abstineat à carnibus, durat causa dispensationis, etiam si aliquo die abstineat.*
9 *Quando non sit facienda illatio à diuersis, & separatis.*

---

1 SVPPONO dispensationem esse absolutam pro singulis diebus ieiuniorum; & similiter esse validam. Quod autem possit comedere pluries in die, quando ex libito suo non comedit carnes, si dispensatio ad carnes sit facta intuitu præsentis infirmitatis, aut debilitatis, docent Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 30. num. 3.* Diana *par. 4. tract. 4. Resol. 189.* Trullench *lib. 3 in Decal. cap. 2. dub. 2. num 7.* & Auctor *Casuum Conscientiæ Bononiens. anni*

anni 1638. *Casu* 2. *mensis Ianuarij*. ver. *Ad* 1. *quæsitum*. Quod sanè est verum, quia existit in ipsis causa excusans à ieiunio, nempe infirmitas, aut debilitas, quæ sicuti potest excusare stante dispensatione ab abstinentia carnium, ita à fortiori potest excusare à ieiunio.

2 Si vero dispensatio ad carnes sit solum ad præseruationem, & adsint vires, & sanitas sufficiens ad ieiunandum, tenebitur ieiunare secundum Sanchez *num.* 2. *dub. citati*. Dianam, & Trullench *citatos*. Megal. *tom.* 2. *Resol. Variar. Resol.* 153. *num.* 5. Quia in tantum excusatur à ieiunio, in quantum ieiunium non potest stare cum comestione carnium, cum abstinentia à carnibus sit ipsi essentialis; vnde posita tali abstinentia vrget obligatio ieiunandi. Deinde cessat necessitas in illis diebus edendi carnes, nam abstinet sine magno incommodo, vnde etiam cessat dispensatio. Sic etiam qui excusantur à ieiunio ratione laboris, tenentur ad ieiunium, quando non laborant.

3 At non obligari ad ieiunium ijs diebus, quibus carnes ex libito non comedit, tenet idem Auctor *Casuum conscientiæ Bononiensium citato Casu* 2. *mensis Ianuarij* 1638. ver. *Resp. secundo*. Quod mihi probabilius videtur, quia cum dispensatio sit pro singulis diebus, tollit pro singulis diebus obligationem non solum abstinendi à carnibus, sed etiam abstinendi à pluribus refectionibus, quia tollit essentiale ieiunij, quod, vt vidimus Decis. *præcedenti*, non potest stare cum comestione carnium. Si igitur aliquo die dispensatus non vult comedere carnes, non tenetur ieiunare, quia non est, à quo ponatur talis obligatio, cum iam sit sublata per dispensationem, quæ, cum sit absoluta, & non conditionata, si nimirum vtatur carnibus, non reuiuiscit ex eo, quod non vtatur. Nec obstat, quod tunc ieiunium posset habere locum, quia hoc non sufficit, vt quis teneatur ieiunare, alioquin semper teneretur, quando non comedit carnes, sed insuper requiritur obligatio.

4 Resp. Sanchez sufficienter refici in prandio cum piscibus, & ideo postea teneri ad ieiunium. Sed hoc non recte procedit. Quia sicuti extra dies ieiunij sufficienter refectus cum piscibus in prãdio non tenetur ieiunare; quia non adest obligatio ad ieiunium, quæ non consurgit ex hac sufficienti refectione, ita neque in dispensato consurget in diebus ieiunij ex hac sufficienti refectione, quia talis refectio non est potens ad eam inducendam, & si non adest ex hoc capite, ex nullo aderit, quia obligatio præcepti iam sublata est per dispensationem.

5 Deinde, quando aliqua liberè fiunt, & absque obligatione, quæ alias erant de necessitate, & obligatione, possunt inuicem separari, & vnum fieri sine alio, quia ex eo, quod circa ipsa adest libertas, potest eligi vnum sine alio. Sic quando primo quis confitetur mortalia, tenetur singula confiteri, si autem denuo illa confiteatur, potest vnum sine alio confiteri, quia sunt facta materia voluntaria. Cum ergo dispensatus non habeat obligationem ieiunandi, sed ei liberum sit ieiunare, & non ieiunare, poterit eligere vnum ex ijs, quibus ieiunium constat, nempe abstinentiam à carnibus, & non eligere alterum, nempe vnicam refectionem.

6 Ex quibus colligitur contra Sanchez *citatum*, quod dispensatus ad carnes, etiam si in prandio vsus sit piscibus, poterit in cœna vti carnibus, quia abstinentia à carnibus est ipsi omnino voluntaria, & quia potest vti dispensatione ad libitum, & eo modo, quo voluerit, nam dispensatio non cogit dispensatum, vt illa vtatur, & si est diuisibilis, potest illa vti quo ad vnam partem, & non quo ad aliam quia statim ac est facta, remanet sub eius potestate. Quod valet, etiam si habuerit propositum non comedendi, imo etiam ieiunandi, quia tale propositum est ipsi liberum, & ideo potest mutari.

7 Ad id, quod affert Sanchez respondetur, quod excusatur à ieiunio, non quia comedat carnes, alioquin comedens carnes etiam sine dispensatione, excusaretur, sed quia est dispensatus ab ipso, & quia durat dispensatio siue comedat carnes, siue non comedat; ideo siue comedat, siue non comedat, non tenetur ieiunare. Et quãuis comestio carnium videatur trahere in consequentiam absolutionem à ieiunio vt ab illo, quod non potest stare cum carnibus; non tamen sequitur, quod reuiuiscat obligatio ieiunij, quando reuertitur abstinentia à carnibus ex libito abstinentis, quia, cum sit iam sublata talis obligatio, non adest causa, quæ ipsam inducat, nam abstinentia non reuertitur eum obligatione, quam habebat ante dispensationem, ratione cuius habebat annexam abstinentiam à pluribus comestionibus.

8 Quod autem secundo loco affert, fal-

sum

sum est, nam cum dispensatio sit continua pro omnibus diebus ieiunij, oportet, vt habeat etiam causam continuam, seu necessitatem; hęc autem non tollitur, si quis à carnibus abstineat pro aliquo die ex libito, quod etiam si contingat absque multo incommodo, non per hoc fit, quod non perseueret causa dispensationis, atq; adeo quod non remaneat sublata obligatio ieiunandi. Vnde non est eadem ratio de eo, qui non laborat, nam tunc in ipso cessat causa excusans à ieiunio.

9 Quod si instes. Quod à diuersis non est facienda illatio *l. Papinianus exuli ff. De minoribus*; nisi militet eadem ratio, & ideo cum præceptum abstinendi à carnibus sit præceptum diuersum à præcepto ieiunij; nec ratio, quæ exigit dispensationem in carnibus, exigat, in ieiunio, non est censendus quis dispensatus in ieiunio, nisi quatenus est dispensatus in carnibus, & quando non edit carnes, non poterit vti dispensatione. Resp. id esse verum, quando illa diuersa non se continẽt ad inuicem: dispensatio autem in carnibus continet dispensationem in ieiunio, & ideo est sublata per dispensationem obligatio ieiunandi: vnde potest partialiter vti dispensatione quo ad ieiunium, & non quo ad carnes: quia vsus dispensationis pendet ex libito dispensati, & se gerere potest dispensatus, ac si nulla pro ipso sit posita obligatio ieiunandi; si quidem est iam sublata.

An adstrictus voto ad ieiunium, si validè dispensetur ad carnes edendas, teneatur ieiunare, si aliquo die ex deputatis ad ieiunium ex libito abstineat à carnibus. Decis. 269.

SVMMARIVM.

3 *Dispensatus in voto ieiunandi, vt edat carnes, tenetur secundum Sanchez ieiunare, si non vtatur carnibus.*
2 *Non tenetur ieiunare.*
3 *Discrimen inter obligationem præcepti, & voti, & inter vtriusque dispensationem.*

---

1 SANCHEZ *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 30. num. 4.* eodem modo respondet, nimirum si sit dispensatus ob præsentem infirmitatem, vel debilitatem non tenetur ieiunare. At si sit dispensatus ob præseruationem obligatus erit ad ieiunium; quia votum obligat instar præcepti.

2 Sed ob hanc rationem, quia nimirum votum obligat instar præcepti, vt tradit idem Sanchez *lib 4. in Decal. cap. 11. num. 31.* tenendum est cum Auctore. *Casuum Conscientiæ Bononiensium anni 1638 Casu 2. Mensis Ianuarij* ver. *Ad secundum quæsitum.* Quod non teneatur ieiunare, quando voluntariè abstinet à carnibus; quia sicut non tenetur, quando est dispensatus in præcepto, ita nec quando est dispensatus in voto.

3 Imo est specialis ratio de dispensatione in voto, quia votum est personale, & inducit solum particularem, & personalem obligationem, quæ non excedit limites personæ; vnde semel facta dispensatione ita extinguitur obligatio, vt nullibi amplius reperiatur, & ideo non potest persona de nouo ipsi subijci, quandiu durat dispensatio. At præceptum est commune omnibus, & inducit generalem obligationem, quæ semper viget, & solum per dispensationem extinguitur in aliqua persona, vnde cessante causa dispensationis subditur eidem obligationi, quia iam in communi est in suo vigore, quod non contingit in voto: vnde dispensatus in voto religionis, quia non poterat se continere, si postea crescente ætate possit se continere, & sit liber à vinculo matrimonij, non subditur eidem obligationi, ita vt teneatur ingredi religionem.

An

An dispensatus ad carnes pro aliquibus tantum diebus teneatur ieiunare cæteris diebus. Decis. 270.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatus ad carnes pro aliquibus diebus, non potest in cæteris ijs vti.*
2 *Dispensatus ad carnes pro aliquibus diebus, tenetur in cæteris ieiunare.*
3 *Nisi infirmitas, aut debilitas excuset.*
4 *Dispensatus ad carnes pro aliquibus diebus, non potest eligere dies Veneris, & Sabbati.*
5 *Dispensatus ad carnes pro vnica refectione, non potest pluries carnes comedere.*

NON posse comedere carnes ijs diebus, pro quibus non dispensatur, certũ omnino est, vt notat etiam Io. Sanchez mox *citandus*. Quia præceptum semper vrget, quando non obstat dispensatio, vnde cum dispensatio sit coarctata ad certos dies, cæteris diebus vrgebit præceptum.

2 Quod autem spectat ad ieiunium, tenendum quoque est cum Beia *par.* 1. *Casuum Conscientiæ Casu* 45. ver. *Tum quia veluti;* Io Sanchez *in selectis de Sacramentis disp.* 51. *num.* 14. Quod obligetur ad ieiunium. Dispensatio namq., cum sit coarctata ad tempus, non eccedit limites temporis præscripti, & proinde extra illud tempus non parit aliquem effectum, & ideo non tollit obligationem, quæ alioquin adest pro cæteris diebus.

3 Hoc autem accipiendum est, nisi adsit causa, quæ pro cæteris diebus excuset saltem à ieiunio, vt esset debilitas, quod vt plurimum puto habere locum, quando dispensatio fit ob debilitatem, vel præsentem infirmitatem, quia, quando debilitas, aut infirmitas requirit dispensationem quo ad carnes, regulariter est tanta, vt pro singulis diebus valeat excusare à ieiunio.

4 Quæres. An dispensatus ad carnes pro tribus, aut quattuor diebus in hebdomada, possit sibi eligere, quos voluerit. Resp. posse eligere exceptis tamen diebus Veneris, & Sabbati, qui nunquam possunt eligi, quando adsunt alij dies, pro quibus potest inseruire dispensatio. Hoc enim prouenit ex peculiari Ecclesiæ præcepto de abstinentia à carnibus in illis duobus diebus, quod aut coniungitur cum præcepto ieiunij, atque adeo abstinentiæ à carnibus in diebus quadragesimalibus, aut saltem cessante præcepto de ieiunio quadragesimali subintrat in locum ipsius pro illis diebus, quia est vniuersale complectens omnes tales dies pro toto anno.

5 Ex dictis colligitur, quod si quis sit dispensatus ad edendas carnes, vnica vice pro singulis diebus siue in prandio, siue in cœna, non poterit altera vice comedere carnes, vt notat etiam Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 51. *num.* 15. Quia præceptum abstinendi à carnibus est negatiuum obligans pro singulis momentis vnde cum dispensatio sit coarctata ad vnicam vicem, remanet præceptum obligans ad abstinentiam pro cæteris vicibus.

An, qui edit carnes, ex dispensatione, si etiam dispensetur, vt edendo carnes, & semel tantum in die comedendo ieiunet, teneatur ieiunare. Decis. 271.

SVMMARIVM.

1 *Quomodo ieiunium possit stare cum comestione carnium.*
2 *Dispensatus ad carnes, & etiam quod cum carnibus possit ieiunare, tenetur ieiunare.*
3 *Non tenetur, si id habeat per modum priuilegij.*
3 *Nemo tenetur vti priuilegio, quando nullum damnum sequitur.*
4 *Quando sic dispensatus teneatur ieiunare.*
5 *Ablata obligatione non reuiuiscit per priuilegium.*
6 *An priuilegiatus, vt tempore interdicti*

cti possit audire Missam, teneatur audire.

---

1 CVM forma ieiunij Ecclesiastici sit præscripta ab Ecclesia, potest à Summo Pontifice determinari alia forma ieiunij, vnde potest etiam dispensare cum aliquo, vt vescendo carnibus ieiunet, ita vt forma ieiunij consistat tantum in vnica comestione absque delectu ciborum: vnde etiam in lege veteri ieiunabatur absque abstinentia à carnibus cum vnica sola comestione, quæ vespere sumebatur, vt notat Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 7. *circa finem.* & Palat. *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8.

2 Nauar. *Consil.* 6. *de obseruat. ieiunior.* & *Consil.* 9. *in nouis.* vult, quod dispensatus ad carnes, & simul etiam dispensatus, quod ieiunare possit ijs vtendo, si semel tantum comedat, teneatur ieiunare, quia vrget præceptum ieiunij, quando potest seruari: vnde cum possit seruari cum comestione carnium, erit seruandum. Et sicuti, qui habet priuilegium, vt tempore interdicti possit audire Missam, tenetur audire; ita etiam qui habet priuilegium, vt edendo carnes ieiunet, tenetur ieiunare.

3 E contra autem sentit Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 31. *num.* 2. Quod non teneatur ieiunare, quia priuilegium, quod est in fauorem priuilegiati, non obligat ipsum, & proinde non tenetur eo vti. Quam doctrinam veram esse puto, si posse seruare ieiunium cum comestione carnium sit per modum priuilegij. Quia tunc id habet ex gratia, quæ non debet esse onerosa iuxta regulam *Quod ob gratiam.* De *regulis iuris in* 6.

4 Si vero non sit per modum priuilegij, sed per modum præscriptionis nouæ formæ in ieiunio, tunc tenetur ieiunare; quia comestio carnium in tantum impediret ieiunium, in quantum excluderet formam substantialem ieiunij, atque adeo dispensatio quo ad carnes esset etiam dispensatio quo ad ieiunium; at quando cum tali dispensatione quo ad carnes præscribitur noua forma ieiunij, quæ stet simul cum comestione carnium, non fit dispensatio simul quo ad ieiunium, sed relinquitur obligatio quo ad illam nouam formã ieiunij, & ideo sic dispẽsatus tenetur ieiunare.

5 Et in hoc casu verum est, quod vrgeat præceptum de ieiunio: non autem, quando concessio, quod cum carnibus possit seruari ieiunium, se habet per modum priuilegij, quia tunc priuilegium superadditur dispensationi, per quam cum sit ablata obligatio ieiunandi, & non inducatur per priuilegium, ideo dispensatus remanet in libertate ad ieiunandum, vel non ieiunandum.

6 Quod aut dicitur, quod habens priuilegium audiendi Missam tempore interdicti, teneatur audire, non admittitur ab omnibus; plures enim negant, vt Auila *par.* 5. *de Censur. disp.* 4. *sect.* 2. *dub.* 6. Coninch. *disp.* 17. *de Sacram. num.* 28. Alterius *tom.* 2. *de Censur. disp.* 2. *de Interdict. cap.* 3. *in fine.* Llamas 3. *par. Method. cap.* 5. *§.* 11. citans Bartholomeum Medinam *in Summa*, & alij ob eamdem rationem, quod nemo tenetur vti priuilegio. Et est etiam dispar ratio, quia interdictum ponit tantum impedimentum ad audiendam Missam, non autem facit cessare obligationem præcepti, ideo si per priuilegium tollitur impedimentum, manet in suo robore præceptum, & obligatio audiendi Missam. Verum cum in iure prohibeatur auditio Missæ, talis prohibitio videtur destruere obligationem audiendi Missam, quæ cum non inducatur per priuilegium, adhuc priuilegiatus non tenebitur audire Missam.

Potest quis in quadragesima ieiunare comedendo oua, & lacticinia, non potest si non comedat, quia ex alijs cibis non potest in vnica vice sumere quantum sufficiat, quæritur, an teneatur ad ieiunium. Decis. 272.

SVMMARIVM.

1 *Potens ieiunare cum ouis, & non cum cibis quadragesimalibus, tenetur ieiunare secundum Sanchez.*

2 *Non tenetur.*

3 *Præceptum minus vniuersale cedit vniuersaliori, si sint in eodem genere.*

4 *Non habens sufficientem refectionem de*

cibis

cibis quadragesimalibus, & habens de ouis, & lacticinijs, non tenetur hæc comedere, vt ieiunet.

1 MOVET hoc dubium Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 32. & resp. quod licet probabile sit, quod non teneatur ieiunare, probabilius tamen sit, quod teneatur; præceptum namque ieiunij est principale, & ideo, quando non potest aliter seruari, debet seruari cum vsu ouium, & lacticiniorum.

2 At si adest præceptum de non edendis ouis, & lacticinijs in ieiunio quadragesimæ, vt diximus in superioribus adesse ex Cap. *Denique. Dist.* 4. Mihi videtur dicendum. Non teneri comedere oua, & lacticinia, vt possit ieiunare. In hoc enim casu concurrunt duo præcepta alterum de ieiunio, alterum de abstinentia à lacticinijs, & ouis. Hoc aut de abstinẽtia à lacticinijs, & ouis est vniuersalius, quia obligat etiam adolescẽtes, & cœteros, qui ex aliqua legitima causa non possunt ieiu-
3 nare, quando alias non requirunt vsum ouorum, & lacticiniorum. Vnde huic debet cedere præceptum de ieiunio, supposito, quod vtrumque obliget ad mortale, quia in concurrentia præceptum minus vniuersale cedit vniuersaliori, quando sunt eiusdem generis, nam hoc est de intentione Ecclesiæ, quæ vult primo loco obligare præceptum vniuersalius, deinde minus vniuersale, si habet locum, & ideo extendit ad plures præceptum magis vniuersale tanquam illud, quod primo loco intendit seruari. Et ratio est, quia præceptum minus vniuersale superaddit vniuersaliori, quando sunt in eodem genere: vnde obligatio quoque ipsius est posterior natura obligatione præcepti vniuersalioris, & ideo prior cessare debet, & cedere, quando non potest stare simul cum ipso. Hoc autem dicendum est, si præceptum de non comedendis ouis, & lacticinijs obligat ad mortale, quia si obligaret tantum ad veniale, vt putat Facundez, vt vidimus suo loco, oppositum dicendum esset, quia tunc esset tale præceptum inferioris ordinis, cum obligaret tantum ad veniale, & ideo deberet ipsum cessare.

4 Atque ob eamdem rationem, si quis non haberet sufficientem substentationem quo ad modum suum, & conditionem de cibis quadragesimalibus, haberet autẽ de ouis, & lacticinijs, atq. adeo cum his posset ieiunare, non teneretur comedere oua, & lacticinia, vt ieiunaret, sed absolueretur à ieiunio ex defectu debitæ, & congruentis refectionis, quæ est causa sufficiens, vt dicemus suo loco. In tali enim casu ex defectu debitæ refectionis cessat obligatio ieiunandi, & præceptum de abstinentia ab ouis, & lacticinijs stat in sua possessione, à qua non debet deturbari, vt seruetur aliud præceptum, quod iam cecidit à possessione sua. Atq. in hoc sensu loquitur Sanchez in casu proposito loco supracitato.

An dispensatus in quadragesima ratione infirmitatis ad oua, & lacticinia, sit absolutus à ieiunio. Decis. 273.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatus in quadragesima ad oua, & lacticinia non est dispensatus à ieiunio.*

2 *Oua, & lacticinia non soluunt substantiam ieiunij.*

1 NEGATIVE respondetur, vt communiter docent, præsertim Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 3. *num.* 59. Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. num.* 170. & 171. Abulens. *quæst.* 171. *in cap.* 6. *Matth.* Molfes. *par.* 1. *sum. cap.* 4. *num.* 26. Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 24. *num.* 2. Ledesma 2. *par. sum. tract.* 27. *cap.* 2. *dub.* 3. *post* 3. *conclus.* Angles *in Florib. quæst.* 9. *De ieiunio ar.* 1. *difficul.* 7. *dub.* 4. Io. à Cruce *par.* 1. *Direct. conscient. præcep.* 3. *ar.* 4. *num.* 5. Bizozerus *par.* 4. *sum. De præcep. cap. vlt. memb. vlt. num.* 11. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 10. *quæst.* 3. *in fine.* Syluius 2. 2. *quæst.* 147. *ar.* 4. ver. *Sed quæritur, an dispensatus.* Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 11. *num.* 49. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap. dub.* 2. *num.* 6. Llamas 3. *par. Meth. cap.* 5. *§.* 26.

2 Ra-

2 Ratio est, quia comestio ouorum, & lacticiniorum non soluit substantiam, & formam ieiunij Ecclesiastici, vt constat in ieiunijs extra quadragesimam, in quibus lacticinia non sunt prohibita. Sed in quadragesima prohibentur ob specialem abstinentiam. Vnde Pius V. *in Bulla Cruciatæ* declarauit, quod ieiunium stat cum ouis, & lacticinijs. Et ideo dispensatus ad oua, & lacticinia est solum dispensatus à speciali abstinentia, non autem à ieiunio.

An, qui in die ieiunij non habet nisi carnes ad vescendum, teneatur ieiunare. Decis. 274.

SVMMARIVM.

1 *Qui in die ieiunij non habet nisi carnes ad vescendum secundum aliquos tenetur ieiunare.*
2 *Non tenetur ad ieiunium.*
3 *Cessat obligatio ad actum, quando non potest poni forma, cum qua præcipitur.*
4 *Cessat obligatio ad actum, etiam si adsit potentia ad ipsum, quando non adest materia necessaria.*

AFFIRMATIVE respondent Abulens. *q.* 171. *in cap.* 6. *Matthei*, & Henriquez *lib.* 7. *sum. cap.* 13. *num.* 17. Quia, etiam si abstinentia à carnibus sit de substantia ieiunij, in tali tamen casu non adhibentur carnes tanquam carnes, sed vt instrumentum substentationis: & ideo cum non adsit indigentia carnium, sed per accidens se habeat, quod adhibeantur, obligatio ad ieiunandum remanet in suo robore.

2 Oppositum tamen tenet Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 29. *num.* 4. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 7. Auctor *Casuum conscientiæ Bononiensium anni* 1638. *Casu* 2. *Mensis Ianuarij*. ver. *Respondetur secundo*; quæ opinio mihi probabilior videtur.

3 Quando enim lex præcipit aliquem actum cum certa forma, quę sit de substantia actus, quotiescunque talis forma euadit impossibilis, siue per se, siue ex accidenti, siue tollitur ex dispensatione, eodem pacto cessat etiam obligatio legis, quia intendit actum cum tali forma, vnde ex cessatione formæ cessat intentio legis, atque adeo obligatio, vt dicebamus. *Decis.* 267. *num.* 10. *& sequentib.* In casu autem nostro licet per accidens, redditur tamen impossibilis forma substantialis ieiunij, vt præcipitur ab Ecclesia, quæ consistit in abstinentia à carnibus, & à pluribus refectionibus, vt dicebamus eadem Decis. *num.* 12. Vnde etiam per accidens cessat obligatio præcepti de ieiunio.

4 Nec obstat, quod non adsit indigentia carnium, atque adeo quod natura non sit debilis, sed possit sustinere ieiunium, quia non sufficit potentia ad actum implendum, quando præcipitur, sed requiritur etiam materia necessaria pro tali actu, quæ si desit, cessat obligatio; Sic qui non habet Breuiarium non tenetur recitare horas canonicas, licet alioquin non habeat impedimentum aliud; sed posset, si haberet Breuiarium; qui non habet peccata, non tenetur confiteri, licet possit confiteri peccata alias confessa. Vnde licet in casu nostro comedens carnes habeat potentiam ad ieiunandum, non tamen tenetur ieiunare, quia non habet materiam necessariam pro ieiunio, nempe cibos, qui sunt de substantia ieiunij.

An pauperes sint exempti à præcepto ieiunij. Decis. 275.

SVMMARIVM.

1 *Pauperes, qui non habent congruentem refectionem, non tenentur ieiunare.*
2 *Pauperes mendicantes regulariter sunt exempti à ieiunio.*
3 *Quænam sit congruens refectio.*
4 *Pauperes sibi victum manibus quærentes quando sint exempti à ieiunio, etiam si artes non sint laboriosæ.*
5 *An, qui non habet vinum, aut quod adhibetur loco vini teneatur ieiunare.*
6 *Pauperes eo die, quo habent sufficientem*

tem

tem refectionem, teneatur ieiunare.

---

1 COMMVNITER affirmatiuè resp. dummodo tamen non habeant sufficientem cibum pro vnica refectione. Ita D.Th. 2.2. *q.*147. *ar.*4. *ad* 4. & *in* 4. *dist.*15. *q.*3. *ar.*2. *quæstiunc.*4. *ad* 2. Riccar. *ar.* 3. *q.*4. Durand. *q.*10. *num.*6. Gabr. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.*1. *notab.*4. *§. Secunda causa.* Alens. *par.* 4. *q.*102. *ar.*4. Palud. *in* 4. *dist.*15. *q.*4. *ar.*2. *concluf.*3. Nauar. *in Manuali cap.* 21. *nu.* 16. ver. *Prima scilicet.* Caiet. *in sum. verbo* Ieiunium. *cap.* 3. ver. *Excusantur infirmi.* Sylvester *num* 24. Angelus *num.*15. Rosel. *num.* 20. Armilla *num.* 3. Tolet. *lib* 6. *cap.* 4. *num.*2. Azor. *par.*1. *lib.*7. *cap.* 17. *q.*7. Angles *in Florib. par.*2. *in* 4. *q.*6. *De ieiunio. difficul.*9. Lessius *lib.*4. *de Iust. & iure. cap.*2. *num.*40. Reginal. *lib* 4. *Praxis fori pœnit. num.* 211. Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.*39. Filliucius *tract.* 27. *par.*2. *cap.*6. *num.*115. Viguer. *cap.* 7. *Instit. theol. §.*3. *ver.*2. Sylvius 2.2. *q.*147. *ar.* 4. ver. *Tertius modus.* Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.*1. *punc. vlt. num.*5. Sanchez *lib.*5. *Consil. moral. cap.*1. *dub.*15. *num.*1. Facundez *præcep* 4. *Eccles. lib.*1. *c.* 8. *num.*12. Villalobos *par.*1. *sum. tract.*23. *difficul.*4. *num.*2. Lezana *verbo* Ieiunium. *num.*8. Ghetius *eodem verbo cap.*2. *num.*8. Medina C. *de Ieiunio q.* 9. *initio.* Laiman. *lib.*4. *Theol. moral. tract.* 8. *cap.* 3. *num.*3. ver. *Tertia est.* Valent. *tom.*3. *disp.*9. *q.*2. *punc.*5. ver *Item excusantur.* Sà *verbo* Ieiunium. *num.*9. Hieronimus Perez *par.*1. *sum. præcepto* 3. *§. De ieiunio.* Llamas 3. *par. Meth. cap.* 5. *§.* 21. Funes. *in Speculo mor par.*3. *cap.*2. *num.*6. Fernandez *par.*2. *Exam. theol. mor. cap.*8. *§.*2. *num.*12. Io. à Cruce *par.*1. *Direct. conscient præcep.*3. *ar.* 4. *nu.*7. Lublinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.*5. Basseus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 2. *num.*6. Bizozer. *par.*4 *sum. de* 3. *præcep Decal. cap. vlt. memb. vlt. num.* 5. Trullench. *lib.*3. *in Decal. cap.*2. *dub.*7. *num.*6. Ratio est, quia, quando non adest sufficiens refectio, ieiunium esset nimis onerosum, & præter intentionem Ecclesiæ, quæ non intendit, quod subtrahatur corpori debitum alimentum, sed solum, quod maceretur per subtractionem multiplicis refectionis, & qualitatis ciborum.

2 Hinc pauperes mendicantes, vt notant plures ex citatis Doctoribus præsertim D.Th. sunt regulariter excepti à ieiunio, quia fere nunquam habent congruentem refectionem, cum ipsis deficiat, aut quantitas, aut qualitas ciborum. Si tamen contingat in sua mendicitate esse diuites, vt de aliquibus audiui, & colligant notabilem quantitatem pecuniæ, non erunt exempti à præcepto ieiunij, quia sibi prouidere poterunt de congruenti substentatione; nisi forte indigeant illa pecunia ad alios vsus, vt ad substentandam familiam, ad collocandas filias, aut ad alios similes.

3 Sed difficultas est, quænam censenda sit congruens refectio. Resp pro congruenti refectione non sufficere panem in quantauis quantitate, sicut nec etiam fructus, & olera, sed requiri cibos, qui sint maioris nutritionis, vt notant Angles *in Florib. q.6. de ieiunio difficul.*9. *append.*3. Sanchez *lib.*5. *consil. moral. cap.*1. *dub.* 15. *num.*3. Nam cibi prædicti moraliter censentur incongrui, & insufficientes ad completam substentationem, & quod natura indigeat meliori cibo.

4 Hinc pauperes, qui sibi manibus victum quærunt, & parum lucrantur, aut lucrum pro aliorum quoque substentatione debent impendere, atque adeo coguntur parcè viuere, & vti cibis exiguæ nutritionis, non tenentur ieiunare, quia non habent congruentem refectionem, & nimis macerarentur, si superadderent ieiunium. Et hoc verum est, etiam si artes, quas exercent, sint leuis laboris.

5 Similiter, qui non haberet vinum, aut quod solet loco vini adhiberi in regionibus, vbi adest penuria vini, neque teneretur ieiunare; quia eo subtracto, subtrahitur magna refocillatio, & quæ plurimum roboris afferat, vnde subtracto etiam cibo, nimis complexio maceraretur, & ieiunium fieret nimis onerosum.

6 Est tamen aduertendum, quod si pauperes pro aliquo die habent congruentem substentationem, tenentur illo die ieiunare, vt notant plures ex Doctoribus *citatis*, quia cessante causa soluente obligationem præcepti, incipit ligare præceptum: cessat autem causa, quando adest congrua refectio.

An, qui non habent parantes necessaria ad ieiunium pro congrua refectione, sint immunes à ieiunio. Decis. 276.

SVMMARIVM.

1 *Qui non habent parantes necessaria pro congrua refectione, non tenentur ieiunare.*
2 *Quando infirmitas parantis cibos excusat à ieiunio.*
3 *Quando artifices defectu parantis congruam refectionem excusentur à ieiunio.*
4 *Regularis non potens sumere congruo tempore refectiunculam an teneatur ieiunare.*

1 RESP. affirmatiuè cum Tabiena *verbo* Ieiunium *q. 9.* Sylueſtro *num. 24. ver. Quartum excusantur*, qui pro hoc citat etiam Archidiacon. Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 15. num. 2.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 6.* Hi enim comparantur pauperibus: quia deficit ipsis congrua refectio defectu eorum, qui eam parent.

2 Vnde, si contingat alicui, infirmari famulum, seu ancillam, quæ ipsi consueuit parare cibos, nec habeat, qui pro ipsis suppleat, excusabitur à ieiunio, si contingat in ijs locis, vbi non solent vendi cibi iam parati, vt si esset ruri, aut etiam si in ciuitate non haberet, quos mitteret ad emendum.

3 Rursus artifices, quamuis non exerceant artes laboriosas, si nesciant sibi parare cibos, aut nequeant vacare, quia opus habeant vacare exercitio continuè, vt lucrentur, quod illis opus est, nec artis lucrum patiatur, vt cibos coctos emant, excusabuntur à ieiunio ob eamdem rationem, quia non possunt habere congruam refectionem.

4 Ea quibus colligitur, quid dicendum de Regulari, qui sine refectiuncula non potest ieiunare, & mane ita tarde prandet, vt hora refectiunculæ non concoxerit cibum, & si aliquid comedat, noceat stomaco, nec possit differre refectiunculam vltra tempus assignatum, tum quia clauditur refectorium, tum quia non haberet postea tempus sufficiens ad dormiendum, cum noctu ad matutinum surgendum sit. Resp. enim. Non teneri ad ieiunium, si quidem non potest habere congruam substentationem congruo modo, & congruo tempore, & proinde cum non possit ieiunare, nisi cum notabili damno, non tenetur ieiunare.

An famuli, quibus à Dominis tenuis portio exhibetur, sint liberi à ieiunio. Decis. 277.

SVMMARIVM.

1 *Famuli, qui obtinent à Dominis tenuem portionem, sunt liberi à ieiunio.*
2 *Congruitas refectionis æstimatur ex quantitate, & qualitate.*
3 *Domini non tenentur augere portionem famulis, vt possint ieiunare.*

1 RESP. affirmatiuè cum Angles *in Florib. q. 6. De ieiunio. difficul 9. append.* 2. Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 15. nu.* 2. Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num.* 6. Comparantur enim pauperibus, qui non habent congruentem refectionem.

2 Congruitas autem refectionis non solum debet æstimari secundum quantitatem, sed etiam secundum qualitatem: vnde si haberent cibos quo ad quantitatem sufficientes pro congrua refectione, sed non quo ad qualitatem, vt panem fructus, olera, non tenerentur ieiunare. Sicuti si haberent quo ad qualitatem debitam, quia nimirum, vt præceptum ieiunij obliget, oportet, vt sumi possit vnica refectio congrua, & sufficiens pro substentatione. Vnde, si famuli obtinerent aliquid obsonij, sed in exigua quantitate ex reliquijs dominorum, non tenerentur ieiunare; quia illa modica quantitas obsonij non censetur sufficiens pro vna integra refectione.

3 Non assentior tamen Angles citato, quod teneantur Domini, si possunt, augere prandium famulis. Quia ex iustitia non te-

tenentur, nisi ad id, in quo conuenerunt; sed neque ex charitate, cum non sint constituti in aliqua necessitate; neque obligentur reddere potentes ad ieiunandum, qui ex aliquo capite sunt impotentes.

An, quando itinerantes non inueniunt hora prandij congruam refectionem, teneantur ieiunare. Decis. 278.

SVMMARIVM.

1 *Quando itinerantes non inueniunt horam prandij congruentem refectionem, non tenentur ieiunare.*
2 *An in tali casu teneantur differre refectionem ad vesperam.*
3 *Quid, si inuenirent congruam refectionem de se, sed non sibi proportionatam.*
4 *An in tali casu, qui consueuit differre refectionem ad vesperam, possit omni meliori modo prandere, vt effugiat obligationem ieiunij.*

1 LOQVIMVR de itinerantibus, qui alioquin tenentur ad ieiunium, vel quia lectica, aut curru iter habeant. Et resp. negatiuè cum Angles *in Florib. q. 6. de Ieiunio. difficul. 9. Append. 3.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 15. num. 2.* vbi asserit, etiam doctos Recentiores ita sentire. Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 6.* Et ratio est, quia præceptum ieiunij non obligat, quando non potest haberi vnica congrua refectio ex quacunque causa id proueniat.

2 Sed dubium remanet, quia in tali casu possent hora prandij sumere refectiunculam, & vespere cœnare; nam tunc reperire possent congruam refectionem. Resp. tamen, quod cum in ieiunio præscribatur vnica refectio circa meridiem, & vespere concedatur refectiuncula, non tenentur transferre plenam refectionem ad vesperam, vt possint ieiunare, vt dictum est etiam in superioribus *Decis. 265.* Et ideo si non habent congruentem refectionem pro hora prandij, non tenentur ieiunare, sed poterunt comedere de eo, quod habent quantum pro tunc iudicauerint sibi sufficere, & postea cœnare.

3 Hinc deducitur, quod, etiam si inuenirent congruam refectionem, quantum est de se, sed non sibi proportionatam, vel quia illud obsonium esset nociuum, vel quia inferret nauseam, aut ex alio capite, non posset commode adhiberi, neq. adhuc tenerentur ieiunare: si quidem adhuc carerent congruenti refectione, nam obsonium improportionatum importat tale incommodum, ad quod non obligat præceptum ieiunij, vt seruetur.

4 Sed quid, si iter habens esset solitus ob commoditatem itineris mane sumere refectiunculam, & vespere cœnare; & mane non inueniret sufficiens prandium, possetne tunc prandere eo meliori modo, quo posset, vt effugeret obligationem ieiunandi? Resp. affirmatiuè, nam in hoc potest vti iure suo: habet enim ius seruandi ieiunium secundum communem modum, & ex libertate sua transfert refectionem ad vesperam: & ideo, quando adest impedimentum, ne possit ieiunare secundum communem modum, si vult tenere communem modum, absoluitur ab obligatione ieiunandi. Sic etiam existens in loco, vbi adest præceptum de ieiunio, potest transire ad locum, vbi non adest ob fugiendam obligationem; & potest in die ieiunij, vt se similiter subtrahat obligationi, assumere laborem incompatibilem cum ieiunio. Vnde omnes Doctores, qui hæc docent, debent consequenter tenere hanc nostram responsionem. Hos autem retulimus supra *Decis. 214. num. 3. & 215. num. 3. & 216. num. 1.*

An, qui ex consuetudine vescitur sola pane cum allio, cepis, aut fructibus, &c. teneatur ieiunare, si non habeat, nisi cibos huiusmodi. Decis. 279.

SVMMARIVM.

1 *Vescens ex consuetudine pane cum allio, cepis, & alijs huiusmodi cibis non tenetur ieiunare.*
2 *Etiam si vescatur his cibis, vt seponat*

aliquid ob suas, vel suorum necessitates.

---

1 RESP. non teneri, quia non habet congruum alimentum pro vnica refectione; quamuis enim solitus sit vti solum tali alimento, non tenetur tamen ob præceptum ieiunij sibi subtrahere etiam de tali cibo, nam præceptum obligat quidem ad sibi subtrahendam multiplicem refectionem, sed quando potest haberi vnica refectio congrua, & commoda tam quo ad qualitatem, quam quo ad quantitatem. Accedit etiam, quod plus maceratur iste cum multiplici refectione comedendo solum tales cibos, quam cum vnica refectione, & vtendo cibis commodis, & congruentibus.

2 Sed dubitatur, an adhuc excusaretur à ieiunio, si quis non vteretur prædictis cibis, non ob necessitatem, sed vt seponeret aliquid pecuniæ vel ob suas necessitates, vel familiæ, vel ob dotandas filias, vel ob alium huiusmodi finem. Resp. adhuc excusari, quia licet posset sibi prouidere de cibo congruenti, id tamen non fieret sine notabili incommodo, quia sibi subtraheret illud commodum, quod perciperet ex sepositione pecuniæ, quod est certè notabile, quia ordinatur ad subueniendum necessitatibus proprijs, & suorum. Deinde huiusmodi sepositio pecuniæ imperatur à charitate vel erga seipsum, vel erga suos, vnde est actus virtutis excellentioris, quam sit ieiunium, & ideo non debet impediri, quia ieiunium non debet esse impeditiuum maioris boni, & præcipue charitatis Cap. *Non mediocriter.* De *Consecrat.* Dist. 5.

An coniuges excusentur, si non ieiunent, quando impedirentur, ne sibi inuicem possent reddere debitum. Decis. 280.

SVMMARIVM.

1 *Coniuges non tenentur ieiunare, quando ieiunium impediret, ne sibi inuicem redderent debitum.*

2 *Præceptum reddendi debitum coniugale præualet præcepto de ieiunio.*

3 *Coniux non tenetur remouere alterum coniugem à petendo debito, vt ieiunet.*

4 *Quando ob reddendum debitum non obliget præceptum ieiunij.*

5 *Quale debitum coniugale teneantur reddere coniuges.*

6 *Periculum incontinentiæ in vno obligat alterum, coniugem, vt crebrius reddat debitum.*

7 *An quis absoluatur à ieiunio, vt valentior sit in vsu matrimoniali.*

8 *Non tenentur coniuges, vt possint ieiunare, esse minus frequentes in vsu matrimoniali.*

9 *An vsus matrimonialis sit licitus propter solam delectationem.*

10 *An absoluantur coniuges à ieiunio ob frequentem vsum matrimonialem, si sit ob solam delectationem.*

11 *Coniuges ob debilitatem possunt vesci carnibus in quadragesima, quando aliter non possunt reddere debitum.*

12 *Vxor peccat, si se per ieiunia inhabilitet ad reddendum debitum.*

---

1 COMMVNITER affirmatiuè respondent. Ita Caiet. *verbo* Ieiunium. *cap.* 3. ver. *Excusantur infirmi. in fine.* Armilla *num.* 4. Medina C. *De ieiunio q.* 9. ver. *Ad hanc causam.* Nauar. *cap.* 21 *Manual num.* 16. *Hisp.* 17. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. ver. *Præterea in hoc ar.* Valent. 2 2. *disp.* 9. *punc.* 5. ver. *Necessitas excusans.* Angles *in Florib. par.* 2. *in* 4. *q.* 6. *de ieiunio. difficul.* 12. *append* 2 Philiar. *de Offic. Sacerd. tom.* 1. *par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 25. §. *Causæ, ob quas.* Sà *verbo* Ieiunium. *num.* 9. Sanchez *lib.* 9. *de Matrim. disp.* 3. *num.* 10. & *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 15 *num.* 5. Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *num.* 44. Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10 *cap.* 4. *num.* 44. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 4. Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. num.* 217. Filliucius *tract.* 27 *par.* 2. *cap.* 6. *num.* 119. & 124 Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 18. Laiman. *lib.* 4. *Theol. moral. tract* 8. *cap* 3 *num* 4. Basseus *in Florib. Theol pract verbo* Ieiunium 2. *num.* 10. Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. ver. *Ex his intelligi.* Bonacina *disp. vlt.* De *præcep. Eccles. q.* 1. *punc vlt. num.* 14. Graf. *par.* 1. *Decis. lib.* 2. *cap.* 37. *num.* 12. §. *Causæ,*

ob

ob quas. Ludouicus à S. Io. *par.* 1. *sum. tract. de ieiunio an.* 6. Tabiena *verbo* Ieiunium *num.* 20. Villalobos *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 17. Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 54. *num.* 23. Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium. *num* 9. Io. à Cruce *par.* 1. *direct. conscient. præcep.* 3. *ar.* 4. *num.* 7. Fernandez *par.* 2. *Exam. theol. mor. cap.* 8. *§.* 2. *num.* 12. Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 22. *littera V.* Auersa *q.* 21. *de Matrimonio sect.* 1. ver. *Inferri tandem.* Llamas *par.* 3. *Meth. cap.* 5. *§.* 21. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 13.

2 Hæc sententia pro certa habenda est, quando tamen ieiunium impediret, ne debitum posset reddi. Nam in hoc casu concurrunt duo præcepta, nempe præceptum iustitiæ reddendi debitum, & præceptum Ecclesiæ de ieiunio. Cedit autem in hoc concursu præceptum de ieiunio, tum quia obligatio iustitiæ est strictior, & propter ius alterius præfertur obligationi virtutis, qualis est abstinentia. Tum quia Ecclesia non intendit obligare ad ieiunium, quando impediret obseruantiã aliorum præceptorũ, præsertim quæ concernunt iustitiam. Tum quia præceptum reddendi debitum est naturale diuinum, & ideo anteponendum præcepto humano, quale est præceptum ieiunij.

3 Hinc recte notat Sanchez *citata disp.* 3. *lib.* 9 *de Matrim. num.* 10. contra Lopez 2. *par. Instruct. cap.* 111. circa finem. Non teneri ieiunare, etiam si possit precibus, aut alio modo remouere alterum coniugem à petendo debito. Quia licet possit tali pacto remouere, non tamen tenetur; & potest semper reddere, quod debet ex iustitia, etiam si non possit ieiunium seruare, quia semper præceptum iustitiæ seruandum est, & præponendum præcepto humano, nec tenemur, vt seruemus præcepta humana adhibere media, vt nos subtrahamus obligationi ex iustitia.

4 Sed difficultas est, quando coniux censeatur solutus ab obligatione ieiunandi, vt possit reddere debitum. Resp. tunc esse solutum obligatione ieiunandi, quando non posset sine notabili debilitate reddere illud debitum, quod tenetur reddere ex iustitia. Tenetur autem ex iustitia reddere debitum moderate, vt desumitur ex

5 D. Th. *in* 4. *dist.* 32. *q vnica ar.* 1. *ad* 3. & cum pluribus notat Sanchez *citato lib.* 9. *de Matrim. disp.* 3. *num.* 5. Quia per hoc satisfacit fini matrimonij, & iuri, quod conuenit alteri coniugi. Hæc autem moderata redditio debiti debet considerari attenta qualitate coniugum; nam alia est ratio de iuuenibus, & alia de prouectis in ætate, alia de robustis, & alia de debilibus. Vnde, quando aliquis coniugum est debilis complexionis, non tenetur reddere debitum, nisi quantum fert propria complexio, nam in hoc alter censetur consensisse, dùm contraxit matrimonium non obstante tali debilitate, nam ratione matrimonij non obligatur quis reddere debitum, nisi quantum fert proptia complexio.

6 Deinde si stante sola moderata redditione debiti adesset in altero coniuge periculum incontinentiæ; tunc licet cum ieiunio posset moderate reddere debitum, tenetur ex charitate obuiare periculo incontinentiæ, & relinquere ieiunium, vt notant plures ex Doctoribus *num.* 1. citatis, præsertim Sanchez. Sicuti etiam si inde nasceretur aliqua mala suspitio, aut minueretur amor coniugalis. In his enim casibus vitandum est damnum præsertim spirituale; ita enim lex charitatis obligat, quæ præponenda est præcepto de ieiunio, quia hoc non obligat cum tali damno, nec in concurrentia præcepti charitatis.

7 An autem possit quis non seruare ieiunium, vt valentior sit in vsu matrimonij secluso periculo incontinentiæ alterius coniugis. Negatiuè resp. Sanchez *lib.* 9. *de Matrimonio disp* 3. *num.* 10. *in fine*. Et ita tenendum est, quia hoc non est necessarium ad matrimonium, nec ad regularem, & consuetum vsum illius, & ideo non adest ratio, ob quam soluatur obligatio ieiunandi; quæ non soluitur, vt quis sit potentior ad illud, quod non est solitus exercere, si alioquin potest sine tali maiori potentia exercere. Si tamen talis maior potentia esset necessaria ad maiorem vsum matrimonij intra limites honestatis, quia potest quicquid in hoc permittit honestas, exequi, & alioquin talis vsus pertinet ad munus matrimoniale, poterit non seruare ieiunium, ad quod non obligamur, quando non possumus simul cum ipso exercere, quæ pertinent ad nostrum munus, quia possumus vti iure nostro, & augere proprium exercitium, quantum libet. Sic operarij non tenentur moderate laborare, vt possint ieiunare.

8 Rursus. Licet possint coniuges re-

mittere vsum matrimonij, vt possint ieiunare, quando est ieiunandum, non tamen tenentur, sed possunt non ieiunare, vt modo consueto sibi inuicem reddant debitum, vt notat Auersa *q.* 21. *de Matrim. sect.* 2. ver. *Inferri tandem solet in fine*. Ratio est, quia & habent ius ad talem vsum, vnde vtendo suo iure se subtrahunt obligationi ieiunandi; & præceptum ieiunij non obligat, vt minuatur consuetum exercitium ob ipsum seruandum: quia non obligat, vt quis se faciat potentem, sed tantum quos reperit potentes.

9 An autem, quando quis solum ob delectationem adhibet coniugalem copulam, ita tamen, vt non excludat finem principalem matrimonij, quæ est proles, possit non ieiunare, vt crebrius talem delectationem percipiat, intra tamen terminos honestatis. Resp. suppositio, quod talis delectatio possit licitè intendi tanquam finis, vt docent Palat. *in* 4. *dist.* 31. *disp.* 2. Almain. *q.* 1. Pontius *lib.* 10. *de Matrim. cap.* 8. *num.* 8. Diana *par.* 3. *tract.* 4. *Resol.* 216. Chelliſon. *in* 3 *par. q.* 49. *Supplementi in dub. circa articulos.* ver. *Dico secundo.* Auersa *q.* 21. *de Matrim. sect.* 4. ver. *Admitti tamen potest.* Et alij apud ipsos. Quia nimirum talis delectatio consurgit vt connaturalis ex actu licito coniugali, & quando actus est licitus, est etiam licita delectio ex ipso proueniens, vt etiam notat Arist. 10. *Eth. cap.* 3 & 4.

10 Hoc igitur supposito resp. Quod potest non ieiunare, vt vacet ob delectationem actui matrimoniali, & crebrius intra honestatis terminos ipsum adhibeat, quando ieiunando non posset. Ratio est, quia habet ius ad talem delectationem, & spectat ad munus matrimoniale, & ideo est in possessione ratione matrimonij, vt possit ipsa frui; vnde præceptum ieiunij non præualet contra ipsum, quia non obligat, vt quis se priuet iure, quod habet ad aliquid incompossibile cum ieiunio, nec possessione alicuius, quod excludat præceptum ieiunij, nec similiter, quod quis se abstineat ab ijs, quæ sunt proprij muneris; sed solum obligat quos reperit potentes retento proprio exercitio, & ijs, ad quæ quisque habet ius.

11 Est etiam notandum, quod coniuges ob reddendum debitum possunt in quadragesima vesci carnibus, nam adhuc obligatio reddendi debitum vt pote naturalis, & diuina præualet præcepto Ecclesiæ. Hoc autem continget, si complexio sit valde debilis, ita vt sine carnibus difficile possit soluere debitum, & idem, quod diximus de ieiunio hic applicari debet.

12 Denique notat Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 1. ver. *Exprædictis colligitur*; quod vxor peccat, si se ita ieiunijs affligat, vt se impotentem faciat ad reddendum debitum. Et ratio clara est, quia voluntarie lædit virum circa dominium sui corporis, quod ipse habet: vnde deteriorem facit rem alterius in ordine ad vsum, ad quem ipse habet ius: & ideo peccat contra iusticiam.

An vxor, si ob ieiunium reddatur macilenta, aut pallida, ita vt minus placeat marito, exempta sit à ieiunio. Decis. 281.

SVMMARIVM.

1 *Vxor, quando ob ieiunium fit macilenta, & minus placet viro, non tenetur ieiunare.*

2 *Præceptum ieiunij desinit obligare in concursu maioris præcepti.*

3 *Quando censenda sit vxor in statu, vt ob ieiunium minus placeat viro.*

---

1 AFFIRMATIVE respondent Caiet. *in summa verbo* Ieiunium. *cap.* 3. ver. *Excusantur infirmi.* Armilla *num.* 4. Ledesma 2. *p.* 4. *q.* 17. *ar.* 2. *dub.* 7. Angles *in Florib. par.* 2. *in* 4. *q.* 6. *de ieiunio. difficul.* 12. *append.* 4. Philiar. *De officio Sacer. tom.* 1. *par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 25. §. *Causæ, ob quas.* Sà *verbo* Ieiunium. *num.* 9. Sanchez *lib.* 9. *de matrim. disp.* 3. *num.* 11. Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *num.* 44. Molfes. *par.* 1 *sum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 46. Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. num.* 217. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 6. *num* 124. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap* 8. *num.* 18. Basseus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 2. *num.* 10. Bonacina *disp. vltima de præcep. Eccles. q.* 1. *punc. vlt. num.* 14. Ludouicus

à S. Io-

à S. Io. *par.* 1. *sum. tract. de ieiunio ar.* 8. Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 54. *num.* 24 ver. *Qui optimè.* Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium. *num.* 9. Io. à Cruce *par.* 1. *Direct. conscient. præcep.* 3. *ar.* 4. *num.* 9. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 16. *in fine.* Gaspar Hurtad. *De Sacram. disp.* 10. *de Matrim. difficult.* 11. *in fine.* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 13.

2 Et hæc sententia est tenenda, & habet optimum fundamentum, quia nimirum bonum matrimonij exigit, quod conseruetur mutuus amor maritalis: in hoc enim consistit quies status matrimonialis: Bono autem status matrimonialis cedit præceptum Ecclesiæ, quale est præceptum de ieiunio, quando per accidens est ipsi contrarium, quia, cum sit tantum propter bonum particulare ieiunantis, non absolutè ipsi necessarium, desinit obligare, quando ieiunanti maius malum inde proueniret, imo etiam notabile incommodum, quale esset perturbatio quieti status matrimonialis: vnde ieiunium esset causa, quod coniuges caderent à bona conditione matrimonialis status: præcepta autem Ecclesiæ non obligant cum perturbatione proprij status.

3 Sed difficultas est, quandonam Vxor censenda sit constituta in tali statu, vt ob ieiunium minus placeat viro. Resp. id colligi posse, quando vir notat in vxore pallorem, & debilitationem tanquam quid extraordinarium, tunc enim, si vxor non cognoscat aliam causam, id potest tribuere ieiunio, & inde arguere, quod ob hoc minus placeat viro, si quidem notat in ipsa pallorem, maciem, debilitatem tanquam quid sibi displicens, & propterea vt causans etiam displicentiam vxoris, aut saltem minorem amorem erga ipsam, cum in ipsa deficiat aliquod amoris obiectum.

An vxor libera sit à præcepto ieiunij, si vir ei prohibeat ieiunare, & si non obtemperet, oriantur rixæ, & maleuolentia inter ipsos. Decis. 282.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum mariti de non ieiunando non liberat vxorem à ieiunio Ecclesiæ.*
2 *Liberat autem à ieiunio voti, & deuotionis.*
3 *Si maritus in contemptum præcipiat vxori, ne seruet ieiunia Ecclesiæ, debet potius mori, quam parere.*
4 *Vxor non tenetur ieiunare, si ex hoc oriantur rixæ.*
5 *Lex non obligat, quando impedit maius bonum, aut per accidens est causa mali.*
6 *Quando per accidens cessat obligatio præceptorum Ecclesiæ.*
7 *Si maritus absque causa nolit, vxorem ieiunare, adhuc est libera ob vitandas rixas.*
8 *An, quando oriuntur rixæ, si vxor contra voluntatem viri ieiunet, sit petenda dispensatio.*

1 IN hac difficultate hoc primo certum est, quod non sufficit præceptum mariti ad liberandam vxorem à ieiunio, quia non potest vir ei præcipere contra Ecclesiæ præcepta; vnde potius Ecclesiæ, quam viro obediendum est, vt notat Sanchez infra citandus, & habetur ex Cap. *Iulianus* 11. *q.* 3.

2 Deinde certum est etiam, quod circa ieiunia ex deuotione, aut ex voto vir habet potestatem supra vxorem, vnde potest illi prohibere, ne ieiunet, Cap. *Manifestum.* Cap. *Noluit.* 35. *q.* 5. Et potest irritare votum de ieiunio, & tunc mulier non tenebitur ieiunare, etiam si alias teneretur. Aut potest votum moderari, aut ita temperare, vt sibi reseruet permissionem ieiunij, quando libuerit.

3 Rursus etiam certum est, vt notant Doctores infra citandi pro principali resolu-

solutione, quod, quando vir præciperet vxori non ieiunare contra præcepta Ecclesiæ in contemptum eiusdem Ecclesiæ, non teneretur obedire, etiam si inde rixæ orirentur, sed potius deberet mortem sustinere, quam obedire. Quia si non ieiunaret cooperaretur contemptui Ecclesię, quod est contra confessionem fidei, & in contemptum salutis animæ; & ita specialiter notant Philiarcus, Palat. Sanchez, Io. Sanchez Medina 1. 2. *q.* 88. *ar.* 2. Nauar. *in Manuali prælud.* 9. *num.* 18. Coriolan. *De casib. reser. par.* 1 *sect.* 3. *num.* 9.

4 Resp. ergo ad dubium propositum, quod vxor absoluitur ab obligatione ieiunandi, quando, si ieiunaret, orirentur discordiæ inter ipsam, & maritum, & solueretur mutuus amor coniugalis. Ita docent Innocent. *in Rubr.* De *obseruat. ieiuniorum num.* 1. Abbas *num.* 8. Abulens. *q.* 149. *in cap.* 6. *Matth.* Sylvester *verbo* Ieiunium. *num.* 25. Tabiena *num.* 21. Astensis 2. *par. tit.* 28. *ar.* 3. *q.* 9. Io. de Fribur. *in sum. Confessor. tit.* 12. *q.* 27. Summa Corona *par.* 1. *cap.* 1. *num.* 27. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 19. Medina Cod. De *ieiunio. q.* 9. ver. Ad *eumdem casum*. Viguerius *cap.* 7. *instit. theol. §.* 3. *ver.* 2. *in fine.* Lopez *par.* 2. *Instruct. cap.* 111. *in fine.* Philiar. *De officio Sacer. tom.* 1 *par* 2. *lib.* 3. *cap.* 25. *§. Quod ieiunia.* Graf. *par.* 1. *Decis. cap.* 37. *nu.* 53. Palatius *in* 4. *dist.* 15 *disp.* 8 *post.* 4. *concluf.* ver. *Denique si.* Angles *in Florib. q.* 6. De *ieiunio. difficul.* 12. *append.* 4. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. *dub.* 8. *in fine, & ar.* 3. ver. *præterea in hoc ar. in fine*. Sanchez *lib.* 9. *de Matrim. disp.* 3. *num.* 13. Ludouicus à S. Io. *par.* 1. *sum. tract. de ieiunio. ar.* 8. Villalobos *par.* 1. *sum. tract.* 2. *difficul.* 4. *num.* 13. Azor. 1. *par. lib.* 7. *cap.* 18. *q.* 7. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc. vlt. num.* 14. Fernandez *par.* 2. *Exam. theol. moral. cap.* 9. *§.* 2. *num.* 12. *in fine.* Tolet. *lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 4. Io. Sanchez *in select. de Sacram. disp.* 54. *num.* 26. Molses. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 47. Facundez *præcepto* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 9. Homobonus de Bonis *par.* 2. *Exam. Eccles. tract.* 8. *cap.* 7. *q.* 19. *in Resol.* ver. De *eo autem*. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *nu.* 15. Basseus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 2. *num.* 10. Lublinus *in summa, verbo* Ieiunium. *num.* 15. Laiman. *lib.* 4. *Theol. moral tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 4. Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. ver. Ex *his intelligi*. Palud. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 10. D. Antonin. 2. *par. tit.* 6. *cap.* 2. *§.* 6.

5 Desumitur autem ex Cap. *Cum non mediocriter.* De *consecrat. dist.* 5. Vbi habetur, quod ieiunium non est præferendum charitati, & ideo charitas coniugalis præferenda est, quando cum ieiunio stare non potest. Rursus Cap. *fin.* De *præscriptionibus.* Est derogandum omni constitutioni, & consuetudini, quando absq. peccato obseruari non possunt. Et ideo, cum non possit in casu præsenti obseruari ieiunium absque violatione charitatis maritalis, cessat obligatio præcepti. Vnde etiam Cap. *Nihil prodest. eod. tit.* De *præscriptionib.* Nihil est cum scandalo faciendum; & potius abstinendum à iure proprio. Et ideo etiam Ecclesia censenda est remittere proprij præcepti obligationem, quando sine scandalo seruari non possunt.

6 Et ratio est, quia præcepta Ecclesiæ ordinantur ad bonum spirituale, & ad perficiendum vnumquemque secundum virtutem: vnde, quando per accidens sortiuntur effectum contrarium, cessat obligatio ipsorum, cum non sint amplius secundum mensuram intentionis Ecclesiæ, vt contingit in casu nostro, in quo obseruatio ieiunij soluit mutuum amorem inter coniuges.

7 Et præsens doctrina habet locum etiam si maritus non haberet causam rationabilem, ob quam vellet vxorem soluere ieiunium; nam adhuc militat eadem ratio, si quidem seruare ieiunium esset causa dissidij, & impediret maius bonum, nempe charitatem coniugalem.

8 An autem in tali casu sit petenda dispensatio. Resp. Negatiuè cum Sanchez vtroque supracitato. Quia certum est, quod in tali casu præceptum non obligat cum ipsi debeat præferri charitas. Dispensatio autem est petenda, quando adest dubium, an lex obliget. non autem quando clarum est, quod non obligat. Vnde tunc solum esset petenda dispensatio, quando dubium esset, an ex obseruantia ieiunij essent oriendæ rixæ, aut quando dubium esset, an futuræ essent notabiles.

An

An vxor teneatur non ieiunare, quando adest præceptum, vt vitet scandalum mariti. Decis. 283.

SVMMARIVM.

1 *Mulier non tenetur omittere ieiunia Ecclesiæ ob vitandum scandalum mariti secundum aliquos.*
2 *Mulier non tenetur in die festo abstinere à Missa ob vitandum scandalum alicuius.*
3 *Mulier non tenetur omittere ieiunium ob scandalum mariti, si irrationabiliter velit omittere; secus autem, si rationabiliter.*
4 *Causæ, ob quas maritus possit rationabiliter velle, vxorem non ieiunare.*
5 *Quando obliget charitas ad vitandum damnum alterius.*

1 QVOD possit non ieiunare ad vitandum scandalum mariti, quando inde excandesceret, & suscitaret rixas, constat ex dictis in Decis. *præcedenti*. An autem teneatur. Negatiue resp. Paludan. *in 4. dist. 15. q. 4. ar. 2.* Io Sanchez *in selectis de Sacram. disp. 54. num. 26.* Quia scandalum mariti est scandalum Phariseorum, quod ipsi, non vxori imputandum est, quæ ieiunando facit, quod præcipit Ecclesia.

2 Et hæc responsio concordat cum doctrina illorum, qui docent, Mulierem non teneri abstinere ab auditione Missæ in die festiuo, ob vitandum scandalum. Vt inter cæteros docet Valent. *tom. 3. disp. 3. q. 18 puncto 4. ver. Secundo sequitur.* Sá *verbo* Missæ auditio. *num. 3. in fine.* Suarez *de Fide, Spe, & Charit. disp. 10. De scandalo. sect. 3. num. 10.*

3 Sed mihi distinguendum videtur. Vt nimirum tunc non teneatur omittere ieiunium de præcepto ob scandalum mariti, quando maritus absque rationabili causa vult, vxorem non ieiunare, nam tunc scandalum ipsius est mere passiuum, Pharisaicum, & ortum ex malitia ipsius: vnde habet locum, quod *Matth 15.* dixit Christus de Iudeis *Sinite illos: cæci sunt, & duces cæcorum*. At si maritus ex rationabili causa nolit, vxorem ieiunare, tunc tenetur vxor non ieiunare ad vitandum scandalum mariti; nam tunc sicut rationabiliter maritus vult, ieiunium omitti, ita vxor irrationabiliter resistit, & proinde occasio scandali est irrationabilis, & facit, quod scandalum conuertatur in actiuum.

4 Causæ autem rationabiles, ex quibus maritus potest nolle, vxorem ieiunare, plures esse possunt, & reduecuntur ad omnes illas, quæ possunt excusare à ieiunio. Vnde, si maritus moueatur ex aliqua ex his causis, rationabiliter procedit, quia exigit non ieiunare, quando potest non ieiunare.

5 Nec obstat, quod vnusquisque teneatur auertere damnum proximi, præsertim spirituale. vnde cum possit vxor non ieiunando impedire peccatum mariti, tenebitur, etiam si non habeat rationabilem causam. Nam respondetur, quod charitas obligat ad auertendum damnum proximi, præsertim spirituale, quando indiget alieno auxilio, & non potest ex seipso illud impedire; secus autem, quando potest: nam tunc damnum est ipsi omnino voluntarium, & si est spirituale, prouenit mere ex malitia ipsius; atque adeo ipsi soli imputandum est.

An mulier catholica nupta hæretico, immunis sit à ieiunijs, si vir nolit, eam ieiunare, secluso contemptu religionis. Decis. 284.

SVMMARIVM.

1 *Mulier catholica potest non ieiunare, si maritus hæreticus præcipiat secluso contemptu religionis.*
2 *Cessat in hoc casu obligatio ieiunij.*
3 *Valet hoc, si vxor non possit obtinere, quod ieiunet.*
4 *Item si maritus non prohibeat in contemptum talis præcepti.*

5 *An*

5 *An teneatur non ieiunare: & quæ circa hoc adnotanda.*

---

1 RESP. esse immunem, quando sinit, eam viuere ritu Catholico, & non prohibet ieiunia in contemptum religionis catholicæ. Sed ex aliqua alia causa, vel quia incommodum sit familiæ parare cibos ieiuniorum, vel quia sit dispendiosum, vel ex alio capite. Et ita docent Abbas *in Rubr.* De *obseruat. ieiuniorum num.* 8. Angel. *verbo* Ieiunium. *num.* 17. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 18. *q.* 7. Villalobos *par.* 1 *sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 13. Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium. *num.* 15. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 9 *num.* 10. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 22.

2 Ratio autem est, quia cum maritus id non faciat in odium religionis catholicæ, si quidem sinit, vxorem viuere ritu catholico, non adest alia obligatio, nisi illa, quam secum affert præceptum de ieiunio. Hæc autem cessat, quia agitur de vitanda perturbatione familiæ, & rixis inter coniuges, cum quibus incommodis non obligat præceptum.

3 Et tamen adnotandum, quod præsens doctrina habet locum, quando vxor non posset inducere maritum, vt sibi permittat ieiunare: nam, si posset facile inducere, teneretur inducere, & ieiunare: nam signum esset, quod non haberet multam repugnantiam, & proinde quæ non præponderaret obligationi præcepti.

4 Rursus, vt soluatur obligatione ieiunandi, oportet, quod maritus non prohibeat ieiunium in odium præcepti ieiunandi, nam fieri potest, quod concedat vxori, quod viuat ritu catholico, sed tamen habeat speciale odium contra ieiunium, & ex hoc odio ipsum prohibeat vxori. In tali autem casu vrget etiam obligatio profitendi religionem catholicam quo ad hoc præceptum tanquam sanctum, & expediens pro salute assequenda, & ideo non poterit ommittere ieiunium.

5 An autem ob vitandam perturbationem familiæ, & rixas teneatur non ieiunare. Resp. sicuti supra Decis. *præcedenti num.* 3. Non teneri, si irrationabiliter vir id præcipiat, secus autem, si rationabiliter, vt si incommodum familiæ esset notabile, si dispendium considerabile habita ratione facultatis familiæ; militat enim eadem ratio. Est tamen aduertendum, quod in casu præsenti facilius est, quod maritus habeat rationabiles causas, quæ reuera tales sint, aut etiam, quæ tales ab ipso censeantur. Et insuper aduertendum est, quod mulier resistens in hoc voluntati mariti, non sit causa, quod sibi prohibeat viuere ritu catholico, nam si hoc præuideret, teneretur relinquere ieiunium, ne sibi hoc damnum causaret, nam iuxta ordinem charitatis maius bonum præferendum est minori.

An fœmina nubere volens excusetur, si non ieiunat, si ex ieiunio sit passura detrimentum speciositatis. Decis. 285.

SVMMARIVM.

1 *Fœmina nubere volens excusatur à ieiunio, si sit passura detrimentum formæ.*
2 *Dummodo detrimentum sit notabile, & quodnam sit notabile.*
3 *Non excusabitur in vigilijs, nec in quatuor temporibus.*

---

1 NON obligari ad ieiunia docent Lopez 2. *par Instruct. De ieiunio cap.* 111. *in fine.* Sanchez *lib.* 9. *de Matrimonio disp.* 3. *num.* 12. Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 46. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 18. Io. Sanchez *in select. de Sacram. disp.* 54. *num.* 25. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 15. Quia deperditio formæ in ordine ad nubendum censetur notabile damnum; si quidem hæc valde à viris attenditur. Præceptum autem ieiunij non obligat cum notabili detrimento.

2 Est tamen aduertendum cum Molfesio *citato*, quod non sufficit quæcunque deperditio formæ, sed debet esse notabilis. Eam autem existimo esse notabilem, quæ solet adnotari communiter, vt esset deperditio coloris, macies, quæ statim ab vnoquoque notaretur; cum enim deperditio

ditio formæ ab vnoquoque notetur, est censenda pro notabili damno.

3 Ex hoc autem infertur, Quod non excusabitur à ieiunio in vigilijs, aut quattuor temporibus, quia vnum, aut alterum ieiunium non potest causare notabile detrimentum formæ. Solum ergo poterit excusari in quadragesima, sed non in singulis diebus nam tenebitur saltem bis, aut ter in hebdomada ieiunare; nisi forte complexio sit tam delicata, vt ex his quoque ieiunijs notabiliter offendatur forma muliebris.

An prægnantes, & lactantes obligentur præcepto ieiunij. Decis. 286.

SVMMARIVM.

1 *Prægnantes, & lactantes non obligantur præcepto ieiunij.*
2 *Vnica refectio non sufficit prægnantibus, & lactantibus.*
3 *Si prægnantes, & lactantes, dubitent de damno infantuli, non tenentur ieiunare.*
4 *Si vero sint robustæ, vt possint sibi, & infantulo vnica comestione satisfacere, tenentur ieiunare secundum aliquos.*
5 *Neque in tali casu tenentur.*
6 *An prægnantes, & lactantes peccent ieiunando.*

1 RESP. non obligari præcepto ieiunij, vt docent communiter Caiet. *in sum. verbo* Ieiunium. *cap.* 3. ver. *Excusantur infirmi.* & 1. 2. *q.* 147. *ar.* 4. ver. *Ad secundum de prægnantibus.* Tolet. *lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 1. ver. *Infirmitas conditionis.* Cabr. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 1. *notab.* 4. ver. *Infirmitas conditionis.* Angelus *verbo* Ieiunium. *num.* 15. Sylvester *num.* 24. Rosel. *num.* 24. Tabiena *num.* 21. Nauar. *in Manuali cap.* 21. *num.* 16. ver. *Prima scilicet.* Summa Corona *par.* 1. *cap.* 1. *num.* 26. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 17. *q.* 6. Summa Confessor. *lib.* 1. *tit.* 12. *q.* 24. Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14. *de ieiunio. casu* 22. Pedrazza *præcep.* 3. *§.* 13. Graf. *par* 1. *lib.* 2. *cap.* 37. *num.* 44. Valent. *tom.* 3. *disp.* 9. *q.* 2. *punc.* 5. ver. *Item excusantur.* Astensis 2. *par. tit.* 28. *ar.* 3 *q.* 10. Cantarel. *lib.* 1. *præcep Decal. cap.* 48. *num.* 234. Viguer. *cap.* 7. *Instit. theol. §.* 3. *ver.* 2. Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 40. Llamas 3. *par. Meth. cap.* 5. *§.* 21. Sylvius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. ver. *Tertius modus.* Tannerus 2. 2. *disp.* 3. *sect.* 3. *dub.* 5. *num.* 100. Angles *in Flor. q.* 6. *de ieiunio difficul.* 7. Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *dub.* 6. *num.* 40. Filliuc. *tract.* 27 *par.* 2. *cap.* 6. *num.* 114. Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. cap.* 17. *num.* 210. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium. *num.* 6. ver. *Infirmi etiam.* Bizozer. *par.* 4. *sum. de* 3. *præcep. cap vlt. memb. vlt. num.* 3. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 5. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc. vlt num.* 3. Sà *verbo* Ieiunium. *num.* 9. Io. à Cruce *par.* 1. *Direct. conscient præcep.* 3. *ar.* 4 *dub.* 8. *nu.* 7. Hieronim. Perez. *par.* 1. *sum. præcepto* 3. *§. de ieiunio.* Gordon. *lib.* 6. *Theol. moral. q.* 18. *cap.* 6. ver. *Iam inter eos.* Basseus *in Florib Theol pract. verbo* Ieiunium 2. *num.* 6. Laiman. *lib.* 4. *Theol. mor. tract.* 8. *cap* 3. *nu.* 3. *init.* Villalob. *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 2. Ortiz. *cap.* 19. *sum. num.* 15. Ludouicus à S. Io. *par.* 1. *sum. tract. De ieiunio ar.* 6. Sanchez *lib.* 5. *Consil moral. cap.* 1. *dub.* 14. *num.* 12. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio. Resol.* 14. Philiar. *tom* 1. *De officio Sacer. par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 25. 10. Sanchez *in select. de Sacram. disp.* 54. *num.* 12. Facundez *præcep* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap* 8. *nu.* 14. Caluus *lib.* 2. *Synaxis curæ animar. q.* 120. *num* 5. Et desumitur etiam ex D. Th. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 2. *quæstiun.* 2.

2 Ratio manifesta est, quia non solum habent substentare seipsas, sed etiam infantulum, vnde cibus debet esse sufficiens pro duabus personis. In vnica autem refectione non potest fœmina sumere tantum cibi, quod sibi, & infantulo sufficiat; quia, si vnica refectio habetur tanquam maceratiua pro singulis personis, multò magis erit maceratiua, respectu fœminarum, quæ sibi, & infantulo prouidere debent de alimento. Et in fœminis grauidis militat specialis ratio, quia sæpe vehementissime appetunt aliquos speciales cibos, & si non possunt satisfacere appetitui, imminet periculum proli.

3 Sed difficultas est. An omnes prægnantes, & lactantes absoluantur ab obligatione ieiunandi, quia fieri potest, quod aliquæ sint ita robustæ, quod possint in vnica refectione sumere, quantum sufficit alimenti. Resp. quod in dubio, an in vnica refectione possint sumere sufficiens alimentum, adhuc absoluuntur ab obli-

obligatione ieiunandi, vt inter alios notant Caiet. 2.2.q.147.ar.4. ver. *Ad secundum de prægnantibus*, & Facundez *præcep.4.Eccles.lib.1.cap.8.num.14.* Et plures alij ex supra citatis. Quia in dubio non debent se exponere periculo nocendi infantulo, ita vt non possint, ipsi subministrare sufficiens alimentum.

4 Si verò prægnantes, & lactantes sint robustæ, ita vt vnica refectione possint seipsas, & infantulum substentare. Resp. Abulens. *q.146. in cap. 6. Matth.* Sylvester, Graff. Philiarcus, Facundez, & Bizozer. *num.1.* citati obligari ad ieiunandum, quia in ipsis cessat causa, ob quam censentur aliæ dispensatæ.

5 Sed has quoque esse immunes ab obligatione ieiunandi, docent Angles, Molfes. Reginal. Diana, Trullench. *num.1.* citati, & alij ibid. allati, dum absolute docent, quod prægnantes, & lactentes excusantur, nec vllam adhibent limitationem. Et rectè, quia sicuti lex, non fertur pro ijs, quę raro eueniunt, sed quæ vt plurimum accidunt. *l. Ex bis.* & *l.* sequenti. *Nam adea ff. De legibus.* Ita etiam interpretatio legis facta per consuetudinem, quod aliquod genus personarum non comprehendatur sub lege, non respicit, quæ rarò eueniunt in illo genere personarum, sed quod vt plurimum fit, & ideo cum vt plurimum prægnantes, & lactentes non possint ieiunare absque præiudicio infantuli ex praxi, & consuetudine interpretante legem, debent omnes censeri immunes. Sic etiam, quia vt plurimum adolescentes ante annum vigesimum primum non possunt ieiunare absq. præiudicio complexionis stante in augmento corpore, censentur omnes immunes, licet aliqui possent ieiunare. Accedit etiam, quod si robustæ sint, indigent etiam maiori cibo ad seipsas substentandas, & ideo illam maiorem quantitatem, quam possunt sumere in vnica refectione, est pro ipsis necessaria, & parum prodesse potest pro infantulo.

6 An autem peccent ieiunando. Resp. Caiet. 2.2.q.147.ar.4. ver. *Ad secundum de prægnantibus.* Sylvester *verbo* Ieiunium.*num.24.* Angles *in Florib.q.6. De ieiunio.difficul.7.append.2.* Nauar.*in Manual. cap. 21. num.16.* ver. *Prima scilicet.* Facundez *præcepto 4. Eccles. lib.1. cap. 8. num.14.* Fernandez *par. 4. Exam. theol. moral.cap.12.§.6.num.1.* Trullench.*lib.3. in Decal.cap.2.dub.7.num.5.* Et alij. Peccare, nisi sint ita robustæ, vt vnica comestione satisfacere possint, & sibi, & infantulis. Sed hæc limitatio non placet, quia nunquam possunt esse securæ, quod sint talis roboris; vt vnica comestione possint satisfacere etiam infantulis, vnde semper timendum esset periculum. Et ideo melius distinguitur, quod si agatur de vno, aut altero ieiunio ad summum, & sint bonæ complexionis, ita vt facile conuertant cibum in alimentum, possunt excusari à peccato, quia ex hoc non videtur sequi notabile nocumentum infantulo, cum non multum alimenti subtrahi possit. At si ieiunia continuentur supra duos dies, non possunt excusari à peccato mortali, & proinde ipsis præcipiendum est, ne ieiunent vt docent Rosella *verbo* Ieiunium.*num.17.* Azor. *1.par. lib. 7.cap.17. q.6.* Quia, etiam si non sequeretur damnum notabile infantulo, se exponunt tamen periculo valde probabili, quod sequatur.

An prægnantes, & lactantes tempore ieiuniorum possint comedere carnes. Decis. 287.

SVMMARIVM.

1 *Prægnantes, & lactantes regulariter non possunt edere carnes, quando prohibentur.*
2 *Secundum alios possunt edere.*
3 *Possunt edere, quando vehementer appetunt.*
4 *Secluso hoc appetitu etiam in quadragesima, nisi sint complexionis valde robustæ. Si vero debilis complexionis etiam in cæteris diebus.*
5 *Potest cum omnibus dispensari, vt edant carnes, quando prohibentur.*

1 REGVLARITER non posse comedere, docent Tolet. *lib.6.cap.4. num.1. in fine.* Qui addit, facilè posse concedi vsum lacticiniorum. Angles *in Florib. q.6. de ieiunio difficul.7. in fine.* Basseus *in Florib. Theol. pract. verbo* Ieiunium 2. *num.6.* Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.1. punct. vlt. nu.* 3. Ghetius *in Thesauro animæ verbo* Ieiunium.

iunium. *num.6.* ver. *Infirmi etiam.* Qui a nimirum possunt se, & infantulum substentare cibis in ieiunio permissis.

2 At absolute posse comedere carnes, docet Funes *in Speculo morali par. 3. cap. 2. num. 6.* & quando adest periculum infantis Ortiz. *cap. 19. sum. num. 15.*

3 Mihi autem dicendum videtur, quod, quando prægnantes vehementer appetunt carnes, non tenentur in diebus ieiuniorum abstinere, quia talis appetitus valde periculosus est proli, nisi satietur, & potest causare abortum. Et hoc periculum agnoscunt Gabr. *in 4. dist 16. q. 3. ar. 1. notab. 4.* ver. *Infirmitas conditionis.* Azor. *par. 1. lib. 7. cap. 17. q. 6.* Bonacina *disp. vlt. De præcep. Eccles. q. 1. punc. vlt. nu. 3.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 5.* Filliucius *tract. 27. par. 2. cap. 6. num. 114* Et consequenter debent ipsis in tali casu concedere carnes.

4 Secluso tamen tali appetitu consideranda est complexio prægnantium, & lactantium. Nam, si sit valde robusta, non erunt ipsis carnes necessariæ, quia robur complexionis facit, vt bene concoquatur cibus, & generetur sufficiens alimentum pro infantulo. At si complexio infirma sit, aut etiam mediocris: existimo, esse immunes à præcepto abstinendi à carnibus in quadragesima, quia stante illa conditione complexionis longa illa abstinentia causaret alimentum non satis congruum pro infantulo, nam cibi in ieiunio concessi non ita bene nutriunt. In cæteris autem ieiunijs, & diebus, in quibus prohibentur carnes, tenebuntur abstinere, quia inde causari non potest notabile damnum: sicut etiam in quadragesima feria sexta, & Sabbato; præsertim quia in his diebus vesci possunt ouis, & lacticinijs. Si tamen sint complexionis debilis, & delicatæ in his quoque diebus vesci poterunt carnibus, nam adhuc si non vescerentur, posset infantulus subire notabile damnum.

5 Regulariter autem prægnantes, & lactantes habent rationabilem causam, vt cum ipsis dispensari possit in præcepto abstinendi à carnibus, quia talis abstinentia semper aliquo pacto est præiudicialis infantulo, nam si non nocet positiuè, nocet saltem negatiuè, si quidem subtrahit illam bonam nutritionem, quam alias acciperet.

Fœmina quædam præcipua, aut abortum patiebatur, aut edebat fœtum breui morituru m, quia sanguis aqueus erat, nec poterat exhibere fœtui congruum nutrimentum. Quæritur, an ante conceptionem teneretur ieiunare. Decis. 288.

SVMMARIVM.

1 *Quando fœtus periclitatur ob malam dispositionem sanguinis in prægnante, non tenetur ieiunare etiam tempore præcedente conceptum.*

2 *Nec etiam abstinere à carnibus.*

3 *Imo ieiunando, & abstinendo à carnibus peccat grauiter.*

4 *Confessarius tali fœminæ nunquam debet permittere ieiunia, aut abstinentiam à carnibus.*

1 DE hoc particulari casu nihil inuenio apud Doctores; inhærendo tamen doctrinæ communi. Respond. neque, antequam conciperet, fuisse obligatam ad ieiunandum, sed toto tempore absolutam à ieiunijs. Stante enim qualitate sanguinis, vt testabantur medici, complexio erat valde debilis, & accedente ieiunio adhuc magis debilitabatur, & proinde fiebat magis inhabilis ad conseruandam prolem. Præceptum autem ieiunij non obligat cum periculo prolis, vt docent communiter Doctores præsertim ij, quos *Decis. 286. num. 1.* citaui. Quod autem ieiunium inferret aliquod periculum proli, ex eo constat, quia debilitando naturale robur augebat malam dispositionem complexionis.

2 At neque tenebatur abstinere à carnibus, quando prohibentur, nedum quando prægnans erat; sed neque antequam conciperet. Cibi enim ieiunio congrui non ita bene nutriunt, nec causant sanguinem illius bonitatis, quam habet sanguis ex alimento carnium. Vnde cum totum periculum proueniret proli

ex qualitate sanguinis, abstinendo à carnibus augebat periculum, nam augebat malam dispositionem sanguinis, in qua consistebat periculum. Et ideo cum præceptum abstinendi à carnibus non obliget cum tali periculo, non tenebatur vnquam abstinere.

3 Imo nec ieiunare, nec abstinere à carnibus poterat absque graui peccato. Tenebatur enim cooperari fini principali matrimonij, qui est susceptio prolis, & remouere obstacula, quæ erant in ipsius potestate. Vnde cum euidens esset, ex ieiunio, & abstinentia à carnibus generari periculum proli, ieiunando, & abstinendo à carnibus cooperabatur periculo, & ideo nõ poterat excusari à peccato.

4 Ex quo patet, valde imprudenter segessisse confessarium ipsius, qui antequam ipsa conciperet, nedum permittebat seruare ieiunia ex præcepto Ecclesiæ, sed etiam plura alia ex deuotione, non attendens, quantum inde periculum proli oriretur. Probabile etenim valde est, quod talia ieiunia pluries aut abortum causauerint, aut prolem ita male affectam reddiderint, vt superuiuere non potuerit, Vnde grauiter peccasset, nisi ratione ignorantiæ excusatus fuisset.

An fœmina prægnans ob vincendas carnis tentationes possit, & teneatur ieiunare cum periculo prolis. Decis. 289.

SVMMARIVM.

1 *Fœmina grauida tenetur ieiunare ad vincendas carnis tentationes, secundum aliquos.*
2 *Non tenetur, nec debet.*
3 *Tentatio semper vinci potest.*
4 *Ordo charitatis non permittit, vt procuremus nostrum commodum cum damno proximi, cuius cura ad nos spectat.*

1 AFFIRMATIVAM sententiam tradit Fernandez *par. 4. Exam. theol. moral. cap. 12. §. 6. num. 1.* Quando nimirum experimento didicit, quod ieiunia illas superant, nec potest alio modo superare. Quia, inquit, ordo charitatis docet, spiritualia corporalibus anteferre: non solum nostra, sed etiam aliena; atque in tali casu damnum infantis sequetur per accidens. Et sequitur Naldus *in summa. verbo* Ieiunium. *num. 9.* ver. *Quid autem.* & *verbo* Mulier. *num. 2.*

2 Sed negatiuam sententiam docent Homobonus de Bonis *par. 2. Exam. Eccles. tract. 8. cap. 7. q. 17.* paulo post init. Diana *par. 1. tract. 9. de ieiunio Resol. 30.* ver. *Contra quem.* Ghilin. *in summa. verbo* Ieiunium. *num. 21. littera T.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 5.* & merito. Quia licet non snppeterent alia remedia corporalia, semper tamen suppetunt spiritualia, nempe frequentia sacramentorum, orationes, & alia huiusmodi, quæ apta sunt ad impetrandam gratiam vberiorem pro vincendis tentationibus.

3 Deinde tentatio, quæcunque sit, nunquam superat nostras vires, quas nobis subministrat gratia diuina, & semper tanta adest gratia, quanta sufficit pro vincenda tentatione. 1. *Corinth.* 10. Fidelis *autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere.* Vnde certa est mulier, quod potest, si vult, resistere tentationibus, etiam sine ieiunio, quia hoc non est medium necessarium, & Deus dat auxilia sufficientia, & media sufficientia possibilia iuxta statum vniuscuiusque. Vnde Trident. *sess. 24. can. 9.* Definit, Deum petentibus rectè, concedere donum castitatis, & non pati, nos tentari supra id, quod possumus. Et ieiunium non est possibile fœminæ sine periculo prolis, & proinde non potest esse vnicum remedium ad vincendas tentationes, alioquin Deus sineret ipsam tentari supra id, quod moraliter potest. Et contra, nedum est certa, quod proles non periclitatibur, sed habet quasi euidentem certitudinem, quod periclitabitur. Vnde non potest illam exponere periculo, cum sibi absque ieiunijs prouidere possit.

4 Quare soluta manet ratio oppositæ opinionis: nam ordo charitatis non exigit, quod nobis prouideamus per ea media, quæ sunt noxia proximo, quando non sunt necessaria, sed per alia prouidere possumus. Imo exigit, vt ita nostra disponamus, vt non noceamus ijs, quorum commodum curare debemus, vt contingit in matre grauida, cui incumbit conseruare prolem, & tenetur auertere ea,

quæ

quæ ipsi nocere possunt. Et ideo non potest procurare proprium commodum, quando inde sequitur aliquod damnum proli: quia cum teneatur auertere, eo ipso quod præuideretur, non se haberet amplius per accidens, sed censeretur voluntarium, sicuti est voluntaria submersio Nauis nautæ, quando illam præuidet, & negligit impedire: atque adeo illi imputatur.

An exercentes artes laboriosas, vt Agricolæ, Fabri ferrarij, Lignarij, Murarij, Fossores, & alij huiusmodi sint exempti à ieiunio. Decis. 290.

SVMMARIVM.

1 *Agricolæ, Fabri, Ferrarij, Lignarij, Cementarij, Fossores, & omnes, qui exercent artes laboriosas non obligantur ad ieiunandum.*
2 *Præceptum ieiunij non impedit exercitium necessarium.*
3 *Qualis labor reddat artem laboriosam.*
4 *Qui simul potest exercere artem laboriosam, & ieiunare, an teneatur.*

1 COMMVNITER affirmatiuè respõdent. Abulens. *quæst.* 143. *in cap.* 6. *Matth.* Maior. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 3. Riccar. *ar.* 3. *q.* 4. Palud. *ar.* 2. *q.* 4. Gabr. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 1. *notab.* 4. *§. Tertia causa.* Rosella *verbo* Ieiunium. *num.* 19. Angelus *num.* 15. Syluester *q.* 9. *num.* 27. Tabiena *num.* 19. Medina C. *De ieiunio. q. De his qui ad ecclesiastica ieiunia tenentur.* Laiman. *lib.* 4. *Theol mor. cap.* 3. *num.* 3. ver. *Quarta causa.* Tolet. *lib.* 6. *sum. cap* 4 *num.* 2. ver. *Tertia causa.* Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 17. *q.* 8. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 16. Caiet. *in summa verbo* Ieiunium. *cap.* 3. & 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. *circa resp. ad* 2. Syluius *ibid.* ver. *Necessitas à ieiunio.* Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 41. Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *num.* 42. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 6. *num.* 118. Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. cap.* 16. *num.* 213. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 15. Medina *lib.* 1. *sum. cap.* 14. *§.* 10. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. *dub.* 9. Alter Ledesma 2. *par. sum. tract.* 27. *cap.* 2. *difficul.* 3. *post* 5. *conclus.* Angles *in Florib. q.* 6. *De ieiunio. difficul.* 10. Alens. 4 *par q* 102 *ar.* 5. Llamas 3 *par. Meth. cap.* 5. *§.* 21. Hieronimus Perez *par.* 1. *Sum. theol. præcep.* 3. *§. De ieiunio* Sà *verbo* Ieiunium. *num* 9 Ortiz *in sum. cap.* 19. *num.* 15. Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 21. *littera N.* Io. à Cruce *par.* 1. *Direct. conscient. præcep.* 3. *ar.* 3. *num.* 7. Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 25. *num.* 5. Bonacina *disp. vlt. de legib. q* 1. *punc vlt. nu* 8, Villalob. *par.* 1. *sum. tract.* 23. *diffic.* 4 *nu.* 7. Sanchez *in select. de Sacram. disp* 54 *nu.* 14. ver. *Eximuntur.* Alter Sanchez *lib* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 7. Basseus *in Florib. theol moral. verbo* Ieiunium 2. *num.* 7. Tamburin. *tom.* 2. *De iure Abbat. disp* 12. *q.* 5. *num.* 9. Bizozer. *par* 4. *Sum. de* 3. *præcep. cap. vlt. memb. vlt. num.* 6. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 9. Lezana *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 8. Cum D. Th. 2. 2. *q.* 147 *ar* 4. *ad.* 2. & Rosella *citat.* refert, ita declarasse Eugenium IV. *Anno* 1440. & hæc declaratio refertur in Compendio *priuileg Fratrum Minorum. verbo* Ieiunium. *num.* 2.

2 Ratio autem est, quia præceptum ieiunandi non obligat cum notabili incommodo, nec debet impedire consuetum exercitium, quo quis sibi victum quærit, quia autem exercitium huiusmodi artium, quod fit cum notabili labore, valde affligit corpus, vnde si peraderetur etiam afflictio ieiunij, redderetur corpus minus aptum ad laborem, ideo cessat præceptum ieiunandi, quia Ecclesia non intendit inducere per ieiunium tantum incommodum. Accedit etiam, quod effectus ieiunij nempe maceratio corporis inducitur per exercitium harum artium: vnde cessat ex hoc capite finis ieiunij.

3 Sed difficultas est, quantus debeat esse, vt ars dicatur laboriosa. Resp. hoc esse pensandum iuxta moralem æstimationem; regulariter autem illa est censenda laboriosa, quæ exercetur cum magna agitatione, seu motu manuum, & brachiorum, seu etiã pedum, ita vt motus fiat cum impetu; nam talis motus consumit spiritus, qui applicantur ad ipsum, & generat lassitudinem in corpore, & proinde non est vlterius laxandum cum maceratione ieiunij.

4 Quid autem dicendum sit, quando ali-

quis est ita robustus, vt non sentiat lassitudinem artis laboriosæ, & proinde ieiunando non fiat inhabilis ad illam exercendam. Respondeo, valde probabile esse, quod non teneatur ieiunare, quia hoc est per accidens, & raro contingit: lex autem respicit quod contingit vt plurimum: & quando non est posita pro aliquo genere personarum, neminem obligat de illo genere, licet adsit aliquis, qui alioquin posset obligari, & obligaretur, si esset de alio genere personarum. Lex autem ieiunij non obligat exercentes artes laboriosas, vt habetur ex declaratione Eugenij IV. de qua *num.* 1. & ex communi Doctorum sensu. Accedit, quod robur corporis requirit maius alimentum; Vnde licet pro aliquo tempore resisteret labori, & ieiunio, tandē debilitaretur, fortasse etiam cum maiori periculo, quam in cœteris. Oppositum tamen tenet Abulensis *q.* 143. *in cap* 6. *Matth.* quem videtur sequi Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. cap.* 16. *num.* 216. ver. *Cæterum.*

An exercentes artes laboriosas teneantur ieiunare, si diuites sint, & aliunde habeant victum, & consueta commoda familiæ. Decis. 291.

SVMMARIVM.

1 *Diuites exercentes artes laboriosas non excusantur à ieiunio, secundum aliquos.*
2 *Excusantur.*
3 *Declaratio Eugenij IV. quod excusentur.*
4 *Lex respicit, quæ frequentia sunt.*
5 *Lex non priuat aliquem proprio iure.*
6 *Quando lucrum spirituale debeat præferri temporali.*

1 NON excusari, sed teneri ieiunare relinquendo exercitium artis pro die ieiunij, aut minuendo laborem, docent D. Th. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. *ad* 3. & *in* 4. *dist.* 15. *q.* 3. *ar.* 2. *quæstiun.* 4. *ad* 3. D. Antonin. 2. *par. tit.* 6. *cap.* 2. §. 6. Gabr. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 1. *notab.* 4. §. *Tertia causa.* Armilla *verbo* Ieiunium. *num.* 4. Angelus. *num.* 15. Quia nimirum exercitium artis ordinatur ad lucrum temporale, & ieiunium ad lucrum spirituale, & lucrum spirituale præferri debet temporali.

2 Nihilominus communis sententia tenet, quod etiam si artes istæ non exerceantur ex indigentia, adhuc exercentes excusentur à ieiunio. Ita Maior. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 3. Sylvester *verbo* Ieiunium. *q.* 9. *num.* 24. Rosella *num.* 19. Tabiena *ibid* Nauar. *cap.* 21, *Manual. num.* 16. Angles *in Floribus. q.* 6. *de ieiunio difficul.* 10. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. *dub.* 9. ver. *Secunda propositio.* Medina C. *De ieiunio q.* 6. Pedraza *præcep.* 3. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 3. Facundez *præcepto* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 15. Lessius *lib.* 4. *De iust. & iure cap.* 2. *nu.* 42. Molfesius *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 41. Filliucius *tract.* 27 *par.* 2. *cap.* 9. *nu.* 120. Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. cap.* 16. *num.* 213. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 17. *q.* 8. Laiman. *lib.* 4. *theol. mor. tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 3. Fernandez *par* 2. *Examinis theol. moral cap* 8. §. 2. *num.* 21. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral.* 1 *dub.* 7. *num.* 4. Ludouicus à S. Io. *par* 1. *sum tract. De ieiunio. ar.* 6. Villalobos *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 4. Sanchez *in select. de Sacram disp.* 54 *num* 14. ver. *Eximuntur etiam.* Bonacina *disp. vlt. de legib. q.* 1. *punc. vlt. num.* 9. ver. *Addo.* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 8.

3 Fundatur hæc sententia in declaratione Eugenij IV. de qua Decis. *præced. nu.* 1. in fine, nam in ea generaliter habetur, quod lex ieiunij non comprehendat exercentes artes laboriosas, cum expressione etiam si exercentes diuites sint. Quæ declaratio in eo fundatur, quod, qui tales artes exercent, vt plurimum pauperes sunt, & ideo exercent, vt sibi victum quærant. Lex autem ordinatur, & disponitur secundum ea, quæ frequentius acci-
4 dunt *l. Nam ad ea. ff.* De *legibus.* Et ideo, quod aliqui exerceant non indigentes per accidens se habet, nec lex habet speciale m rationem ipsorum, sed comparat inter cœteros, qui ex indigentia exercent.

5 Deinde fundatur etiam in eo, quod lex cum iusta sit, non priuat aliquem proprio iure, nisi ex ipso aliquod damnum reipublicæ consequatur, nam tunc ius priuatum cedit iuri communi. Vnde cum quilibet habeat ius ad exercendas artes laboriosas, non debet lex ieiunij priuare aliquem tali iure; quia, quod imponitur per

legem,

legem, censetur imponi saluo iure vniuscuiusque, alioquin esset nimis onerosum, & saperet iniustitiam, quia tolleret ius priuatarum personarum, quod habent ad alia; vnde stante tali iure, censendum est, quod lex ieiunij, non obliget ad relinquendum exercitium artium laboriosarum, vt ipsa seruari possit.

6 Tunc autem solum lucrum spirituale præferri debet lucro temporali, quando est necessarium pro salute assequenda, quando autem non est necessarium, cum sit lucrum voluntarium, est etiam in nostra libertate, vt præferatur, vel non præferatur. Nec obstat, quod sit lucrum resultans ex obseruantia præcepti, quia cum præceptum non obliget exercentes tales artes, non per hoc euadit lucrum necessarium, sed respectu ipsorum remanet arbitrarium.

An, quando quis non consueuit exercere artes laboriosas excusantes a ieiunio, excusetur, si exerceat in die ieiunij, aut ob magnum commodum, aut ob aliquod damnum vitandum. Decis. 292.

SVMMARIVM.

1 *Qui non consueuit exercere artes laboriosas, potest exercere in die ieiunij ratione notabilis emolumenti, aut ob damnum vitandum, etiam si non ieiunet.*
2 *Lex ieiunij ita ordinatur ad bonum animæ, vt non contrarietur statui temporali.*
3 *Solitus venari, aut piscari aliquando, potest id facere in die ieiunij ob notabile emolumentum, nec tenetur ieiunare.*
4 *Soluitur à ieiunio laborans, vt restituat.*

1 RESPONDETVR. Posse exercere artes laboriosas in die ieiunij, etiam si non consueuerit exercere, & excusari à ieiunio, quando agitur de captando aliquo magno commodo, aut de euitando aliquo notabili damno, vt esset Piscatio, Venatio, & alia huiusmodi, quorum occasio præterit. Ita Lessius *lib.4. de Iustitia, & iure cap.2.num.43.* ver. *Deinde.* Reginal. *lib.4. Praxis fori pœnit.cap.16. num.* 218. Filliucius *tract.27. par.2. cap.6. num.*120. Syluester *verbo* Ieiunium. *q.9. num.*23. Rosella. *num.* 19. Nauar. *cap.*21. *Manual. num.*16. Medina C. *De ieiunio q.6. §.Hoc tamen non obstante.* Tolet. *lib.6.cap.4.nu.* 3. Laiman. *lib.4 Theol.moral.tract.8.cap.* 3.*num.*3. ver. *Quarta causa.* Bizoz.*par.4. sum. de* 3 *Præcep cap.vlt. memb.vlt. num.* 6. Trullench. *lib.3.in Decal. cap.2. dub.7. num.*7.& 8.

2 Fundamentum est, quia lex ieiunij ordinatur ad bonum animæ, sed sine detrimento temporali, nam intendit eleuare ad opus virtutis, & ideo non contrariatur statui temporali, sed ipsum supponens perficit per exercitium virtutis. Vnde quando per accidens sequitur, quod contrarietur inferendo aliquod incommodum, aut impediendo aliquod commodum, cessat obligare, quia obligatio annexa cum damno est contra intentionem legis interpretatiuam.

3 Ex quo sequitur, quod, si quis soleat aliquando ire venatum, & in die ieiunij se offerat opportuna occasio venandi, vel quia tempus sit congruum, vel ex aliquo alio capite, possit in die ieiunij venari, si inde speret notabile emolumentum, etiam si non ieiunet. Et idem dicendum est etiam de piscatione.

4 Ex quibus colligitur cum Bizozero *citato.* Quod, si exerceat artes laboriosas in hunc solum finem, vt restituat, excusetur à ieiunio, quia præceptum restituendi, cum sit præceptum iustitiæ, est altioris ordinis, & præualet præcepto ieiunij.

An, quando quis excusatur a ieiunio ratione proprij exercitij, teneatur ieiunare ijs diebus, in quibus cessat ab exercitio, vt contingit in diebus festis. Decis. 293.

SVMMARIVM.

1 *Excusatus à proprio exercitio tenetur ieiunare illis diebus, in quibus ab ipso vacat, si potest.*

2 *Absolute non tenetur.*
3 *Ieiunium lassat corpus pro sequenti die.*

1 ID iudicio prudentis viri esse relinquendum, ita vt si sint debiles ex præterito exercitio, aut futuri sint debiles pro subsequenti die, non teneantur ieiunare: secus autem teneri docent Medina *lib.* 1. *sum. cap.*14. §.10. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.*1. *punc. vlt. num.*9. ver. *Addo cum* Medina. Reginal. *lib.*4. *Praxis fori pœnit. cap.*16. *num.*214. Filliucius *tract.*27 *par.*2. *cap.* 6. *num.* 121. Villalobos *par.*1. *sum. tract.*23. *difficul.*4. *num.*9. Angles *in Florib. q.*6. *de ieiunio difficul.*10. *dub.*1. Molfes. *par.*1. *sum. tract.*10. *cap.*4. *num.*42. Ledesma 2. *par. sum. tract.*27. *cap.*2. *dub.* 3. *post* 5. *concluf.* Graff. *par.* 1. *Decis. lib.* 2. *cap.* 37. *num.*51. Rodriquez 1. *par sum. cap.*24. *num.*1. & 2. Vega 1. *par. sum. cap.* 14. *de ieiunio. Casu* 38. Lopez 2. *par. instruct. cap.* 110. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.*54. *num.*15. Azor. *par.*1 *lib.*7. *cap.*17. *q.*8. ver. *Item quæstio est.*

2 Absolute tamen excusari à ieiunio, tenendum est cum Io. à Cruce *par.*1. *Direct. conscient. præcep.*3. *ar.*4. *dub.*9. *concluf.* 2. Facundez *præcep.*4. *Eccles. lib.*1. *cap.*8. *num.* 16. Diana *par.*1. *tract.*9. *De ieiunio. Resol.* 9. Sanchez *lib.*5. *Consil. moral. cap.*1. *dub.* 7. *num.*10. Basseo *in Florib. theol pract. verbo* Ieiunium 2. *num.*7. Trullench. *lib.*3. *in Decal. cap.*2. *dub.*7. *num.*8. Quod tamen ita accipiendum est cum Sanchez, vt id verum sit, quando vno, aut altero die contingit cessare ab exercitio laborioso, quod si cessatio esset longior, tunc diebus intermedijs, excepto primo, & vltimo, obligaret ieiunium,

3 Ratio autem est, quia ieiunium valde debilitat vires corporis pro sequenti etiam die, vnde difficile sustinere posset longum, & continuum laborem, præsertim si non sit assuefactus tali maceratione, & ideo, si artifices ieiunarent, malè sequenti die exequi possent proprium artificium. Similiter etiam cum à labore antecedentium dierum sint artifices lassati, & corpus assuefactum pinguiori alimento, male possunt substinere inediam ieiunij absque eo, quod notabiliter debilitentur. Vnde nec primo, nec vltimo die, quo cessant ab artificio tenentur ieiunare.

An adsit obligatio ieiunandi, quando exercitium habet aliqua opera laboriosa, & aliqua non laboriosa. Decis. 294.

SVMMARIVM.

1 *Quando exercitium continet opera laboriosa, & non laboriosa, adest obligatio ieiunandi, quando exercentur non laboriosa secundum Sanchez.*
2 *Valet, si per plures dies, quàm duos, exerceantur.*
3 *Quid dicendum, si eodem die exerceantur opera laboriosa, & non laboriosa.*

1 RESp. Sanchez *lib.*5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 7. *num.* 9. Quod exercentes exercitia huiusmodi eximuntur à ieiunio quando exercent opera laboriosa, quando autem non exercent talia opera, non eximuntur, & asserit ita etiam sentire doctos iuniores.

2 Sed hoc solum potest habere locum, quando in vno die exercent opera laboriosa, & in alio non laboriosa: non autem quando vtraque exercent in eodem die, quia non possunt eodem die obligari, & non obligari. In priori autem casu loquendum est eodem modo, ac de cessatione ab opere laborioso, vel ratione festi, vel ex alio capite; nam si per vnum, aut alterum diem exerceant non laboriosa, & alijs diebus laboriosa, ita vt plures sint dies, qui insumantur in laboriosis, tunc, etiam quando non exercent laboriosa, erunt exempti ab obligatione ieiunandi, vel ob lassitudinem, præcedentis laboris, vel ob vires conseruandas pro labore subsequuturo. Si vero plures dies insumant in non laboriosis, tunc solum primo, & vltimo eximuntur ab obligatione ieiunandi, nam hoc sufficit ad subleuandum præcedentem laborem, & ad conseruandas vires pro sequenti.

3 Quando vero eadem die exercentur opera

opera partim laborioſa, partim non laborioſa, ſi laborioſa requirant notabile tempus, videtur ceſſare obligatio ieiunandi, quia labor magnus per plures horas coniunctus cum labore mediocri per totum diem valde laſſat corpus, vnde addita laſſitudine ex ieiunio nimis laſſaretur, nec commode poſſet incumbere exercitio, & ſubſtinere laborem. Et quia vt plurimum talia exercitia habent opera, quæ requirunt magnum laborem per plures horas, ideo vt plurimum etiam excuſant à ieiunio. Secus autem, ſi magnus labor ſit neceſſarius ſolum pro aliquo modico tempore.

An Baiuli portantes onera teneantur ieiunare. Deciſ. 295.

SVMMARIVM.

1 *Baiuli non tenentur ieiunare, quando continuo laborant.*
2 *Sed neque quando laborant per vices interpolatas.*
3 *Quid dicendum, quando otiosè expectant occaſionem laborandi.*

1 ADEST præcipua difficultas de Baiulis, quia licet exerceant opus valde laborioſum, non tamen laborant tota die, ſed interpolatè prout occurrit occaſio. Vnde nulla eſt difficultas, quod, quando laborant tota die, aut ſaltem per maiorem partem in portandis, aut tractandis oneribus, quod excuſantur à ieiunio, quia ipſorum labor valde vires laſſat, & ſpiritus conſumit; vnde non quilibet eſt aptus tali arti, ſed debet eſſe valde robuſtus.

2 Quando autem non laborant tota die, ſed tantum per aliquas vices interpolatas, adhuc exiſtimo, excuſari à ieiunio, nam pro illis vicibus requiruntur vires valde robuſtæ, quas non haberent, ſi ieiunarent, quia natura ipſorum robuſta inſumit plures ſpiritus, & calor vitalis valde reſoluit corpus, & ideo neceſſarium eſt plurimum nutrimentum, vt reparari poſſit, quod deperditur, & natura manuteneri in proprio robore: vnde ſi ieiunarent relaxaretur robur conſuetum, & non haberent vires congruentes, quando portanda eſſent onera, aut alio modo in arte ipſorum laborandum.

3 Imo addo, quod neque tenentur ieiunare, quando otioſi expectant occaſiones laborandi, etiam ſi pro illo die non occurrat laborare. Ratio eſt, quia præceptum ieiunandi non obligat, quando poteſt impedire conſuetum exercitium, præſertim ſi per ipſum victus lucrifiat. Et proinde cum Baiulorum exercitium requirat, vt habeant vires paratas, vt poſſint laborare, quando occurrerit occaſio, non tenentur per ieiunium vires laxare, quando non laborant, ne adueniente occaſione, ſint inhabiles ad laborandum. Et ſicuti qui probabiliter timet infirmari, ſi ieiunet, non tenetur ieiunare: ita & Baiuli, cum certi ſint, quod ieiunando non habebunt robur ſufficiens ad laborandum occurrente occaſione, non tenentur ieiunare.

An ſutores teneantur ieiunare. Deciſ. 296.

SVMMARIVM.

1 *Sutores tenentur ad ieiunium ſecundum aliquos.*
2 *Non tenentur.*
3 *Tenentur ieiunare, quando ſuunt calceos ex materia molli, & ſubtili.*
4 *An incidentes calceos teneantur ieiunare.*

1 AFFIRMANT Angles *in Floribus q. 6. de ieiunio difficul. 10. append. 1.* Tolet. *lib. 6. cap. 4. num. 2. ver. Tertia cauſa.* Quia non videntur multum laborare, cum artem ſuam exerceant ſedendo. Villalobos autem *part. 1. ſum. tract. 23. difficul. 4. num. 4.* ait, id remittendum eſſe iudicio prudentis viri.

2 At abſolutè non obligari lege ieiunij, docent Azor. *tom. 1. lib. 7. cap. 17. q 18. ver. Quæres etiam.* Reginal. *lib. 4. Praxis fori pœnit. cap. 17. num. 16.* Leſius *lib. 4. de Iuſt. & iure. cap. 2. dub. 6. num. 43.* Facundez *præcep. 4. Eccleſ. lib 1. cap. 8. num. 15.* Laiman. *lib. 4. Theol. moral. tract. 8. cap. 3. nu. 3.*

Bo-

Bonacina *disp. vlt. de legib. q. 1. punc. vlt. nu. 10.* Diana *par. 19. tract. 9. de ieiunio Resol. 7.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 7. num. 5.* Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num. 21. littera N.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 8.* Et hæc sententia longè probabilior est, quia quamuis sutores sedentes laborent, magnum tamen conatum adhibent, & non solum manus, & brachia applicant labori, sed etiam crura, & pedes, vt contineant calceos, dum vtroque brachio suunt: vnde ex tali labore totum corpus laxatur, & cum continuus sit, valde magnus censeatendus est.

3 Existimo tamen, hanc doctrinam limitandam esse, & non habere locum, quando calcei conficiuntur ex molli materia, & subtili, nam tunc facilè cõsuuntur absque conatu, & vi, nec plus laboris interuenit, quam interueniat in suendis vestibus: vnde sicuti sartores non excusantur secundum opinionem probabilissimam, ita nec ipsi sutores.

4 Quid autem dicendum sit de ijs, qui calceos incidunt, & postea tradunt alijs consuendos. Respondetur. Non excusari à ieiunio, quia incisio corij magis artificiosa est, quam laboriosa, nec requirit multum conatum, sed valde mediocrem. Ita Sanchez *supracit.* Si tamen tota integra dies in hoc exercitio insumeretur cum magna applicatione, & celeritate, tunc probabile est, quod cesset obligatio ieiunandi, quia tunc labor ratione durationis, & continuationis, atque maximæ incumbentiæ fit magnus, atque generans notabilem lassitudinem.

An Coqui teneantur ieiunare. Decis. 297.

SVMMARIVM.

1 *Coqui assistentes coquinæ non excusantur à ieiunio.*
2 *Nec etiam, si subsistineant totum laborem, quando pro paucis parant fercula.*
3 *Excusantur, si parent pro magno numero.*
4 *Coqui religiosorum excusantur à ieiunio, si parent pro numerosa familia.*
5 *Etiam si ieiunia sint de præcepto regulæ.*
6 *Regula, licet voluntarie suscepta, non obligat plusquam lex.*
7 *Quod Coqui religiosorum, vt plurimum ieiunent, non arguit, quod commode possint ieiunare.*

---

1 RESP. quod si solum sint assistentes exercentibus officia coquinæ, & leuia tantum quædam exerceant, procul dubio tenentur ieiunare, quia labor ipsorum leuis est, nec sufficiens ad excusandum à ieiunio. Hoc tamen non obstante poterunt prægustare cibos, vt etiam diximus in superioribus.

2 Si vero subsistineant totum laborem coquinæ, tunc videndum est, quantus sit labor, quia si pro paucis personis habent parare fercula, ita vt solam aliquam partem diei insumant in tali præparatione, tunc neque excusantur à ieiunio, nam labor modicus est, neque inducit notabilem lassitudinem.

3 At si pro pluribus habent parare fercula, ita vt insumant totum diem in tali præparatione, & tractent cacabos, & ollas magnas, existimo excusari à ieiunio, quia talis labor valde notabilis est, præsertim cum sit coniunctus cum motu discurrendi huc, & illuc. Accedit etiam, quod ignis, cui per bonam partem diei assistunt, aut saltem frequenter, sicut valde calefacit corpus, ita etiam lassat.

4 Hinc coqui Religiosorum, quando habent parare pro numerosa familia, etiam si pauca sint fercula, excusantur à ieiunio, quia quantitas cuiuscunque ferculi parandi æquiualet pluribus ferculis, imo magis laborant in leuandis, & deponendis cacabis, & ollis, vt pote magnis, & magis ab igne torrentur, quia coguntur ipso vti in maiori quantitate. Neque obstat, quod non laborent tota die, cum non habeant parare cœnam, nam adhuc post prandium habent parare plura pro sequenti die: & deinde sufficit, quod exercitium parandi prandium requirat magnum laborem, nam debent pro ipso conseruare vires.

5 Et hoc probabile est habere locum, etiam quando ieiunia sunt de præcepto regulæ, quia regula non obligat plusquam obliget lex: est enim quedam specialis lex pro speciali communitate; & ideo ipsa quoque cessat obligare, quando propor-

tio-

6 tionaliter cessat obligatio legis. Nec obstat, quod sit voluntariè suscepta, quia censetur suscepta secundum mensuram prudentiæ, & secundum mensuram, qua ipsa potest obligare: vnde cum possit obligare solum vt lex, est suscepta tanquam lex, & vt obligans ad modum legis. Et sicut lex, quantumuis voluntariè acceptata, cessat obligare ex rationabili causa, ita etiam Regula.

7 Sed dices. Coqui religiosorum regulariter ieiunant, nec tamen inde patiuntur notabile detrimentum, nec impediuntur à suo exercitio, ergo non est exercitium ex natura sua excusans à ieiunio. Resp. neg. conseq. quia licet aliquando ratione robustæ complexionis id possint facere, vt plurimum tamen valde debilitantur, & sentiunt talem debilitatem, dum ieiunant: quod si volunt eam substinere, benè faciunt, & hortandi sunt, vt substineant, quia tanquam religiosi debent incumbere mortificationi: non tamen tenentur substinere. Sic plures fabri lignarij, plures cementarij, & alij, qui secundum communem doctrinam non tenentur ieiunare, ieiunant; non tamen hinc fit, quod dicendum sit, omnes teneri ad ieiunium.

An Pistores, seu Furnarij excusentur a ieiunio. Decis. 298.

SVMMARIVM.

1 *Pistores, seu Furnarij excusantur à ieiunio.*
2 *Etiam si non laborent per totum diem.*

1 LOQVIMVR de ijs, qui in conficiendo, & coquendo pane laborant, non autem de ijs, qui solum assistunt furno: & de laborantibus Resp. excusari à ieiunio cum Azor. 1. *par. lib. 7. cap. 17. q. 8. ver. Quæres etiam.* Reginal. *lib. 4. Praxis fori pœnit. cap. 16. num. 216.* Molfesio *par. 1. sum. tract. 10. cap. 4. num. 43.* Facundez *præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 8. num. 15.* Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q. 1. punc. vlt. num. 10.* Io. à Cruce *par. 1. Direct. consc. præcep. 3. ar. 4. num. 7.* Ghisino *in sum. verbo* Ieiunium *num. 21. littera N.* Basseo *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 2. *num. 7.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num 8.* Et alijs, qui aut vniuersaliter excusant omnes artifices, aut eos, qui exercent artes eiusdem laboris.

2 Ratio est, quia ars furnaria est valde laboriosa, & requirit vires robustas, vnde quamuis non laborent pistores tota die, sed per bonam partem noctis, & summo mane, & reliquo diei otientur, quia tamen nisi cœnarent, debiles existerent pro illo labore, ideo adhuc excusantur à ieiunio.

An Textores obligentur ad ieiunandum. Decis. 299.

SVMMARIVM.

1 *Textores non obligantur ad ieiunium.*
2 *De quibus intelligi debeat.*

1 RESP. communiter non obligari. Ita Azor. *par. 1. lib. 7. cap. 17. q. 8. ver. Quæres etiam.* Reginal. *lib. 4. Praxis fori pœnit. cap. 16. num. 216.* Molfesius *par. 1. sum. tract. 10. cap. 4. num. 43.* Facundez *præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 8. num. 15.* Bonacina *disp. vlt. De præcep. Eccles. q. 1. punc. vlt. num. 10.* Io. à Cruce *par. 1. Direct. consc. præcep. 3. ar. 4. num. 7.* Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium *num. 21. littera N.* Basseus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 2. *nu. 7.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num 8.* & alij. Est enim ars textoria valde laboriosa, cum requirat magnam corporis, & continuam agitationem.

2 Hoc tamen debet intelligi, quando texuntur panni siue lanei, siue linei, siue sericei, aut alia huiusmodi, quæ ratione suæ amplitudinis requirant magnum motum, & extensionem bracchiorum, secus autem, si texantur vittæ sericeæ, aut alterius generis, aut alia huiusmodi, quæ fiant cum exiguo motu, & exiguæ expansione bracchiorum, quia tunc labor quoque est exiguus, nec sufficiens, vt excuset à ieiunio.

An

An Molitores subsint præcepto ieiunandi. Decis. 300.

SVMMARIVM.

1 *Molitores, per totum diem molentes excusantur à ieiunio.*
2 *Si semel, aut bis imponant triticum molendino, & colligant farinam, non excusantur.*
3 *Nisi triticum, & farina sint in magna quantitate, ita vt habeant portare onera grauia.*

1 DIFFICVLTAS procedit de ijs, qui assistunt molendinis, dum molunt, atque adeo portant triticum, & imponunt molendino, colligunt farinam, & asportant, atq. alia huiusmodi opera exercent, quæ necessaria sunt pro molitione. Et quidem si quis continuo per totum diem assistat, & exerceat huiusmodi opera, procul dubio excusatur à ieiunio, quia requiritur magnus, & continuus labor, & æquiualens ijs exercitijs, quæ excusant à ieiunio secundum communem sensum Doctorum.

2 At, si non assistant per totum diem, sed tantum semel, aut bis imponant triticum molendino, & colligant farinam, si sit triticum, atque adeo farina in modica quantitate, non excusabuntur à ieiunio, quia tunc interuenit modicus labor; siue enim triticum vna vice, aut pluribus imponatur, id fit cum modico labore, & non multum laxante, & idem contingit etiam in asportatione farinæ.

3 Si vero triticum, & farina sint in magna quantitate, ita vt habeant portare onera grauia, aut plura mediocria per multas vices, tunc labor grauis censendus est, quia exercitium illud valde fatigat, atque adeo sufficiens, vt excuset à ieiunio. Quod satis ex eo colligitur, quia aliquis habens debiles vires non sufficeret pro illo labore: quod satis indicat, esse grauem laborem, atque adeo debilitare corpus, & requirere in ipso vbere nutrimentum, vt in suo robore possit conseruari.

An Fullones, Lanarij, Coriarij excusentur a ieiunio. Decis. 301.

SVMMARIVM.

1 *Fullones, Lanarij, Coriarij non sunt obligati ad ieiunandum.*
2 *Ars Lanaria, Coriaria, & Fullonum continentur sub declaratione Eugenij in ordine ad ieiunium.*
3 *Exercentes solum leuia opera harum artium non excusantur à ieiunio.*

1 COMMVNITER dicunt excusari præsertim Azor. *par. 1. lib. 7 cap. 17 q. 8. ver. Quæres etiam.* Molfesius *par. 1. sum tract. 10 cap. 4. nu. 4.* Lessius *lib. 4. de Iust. & iure cap. 2. dub. 6. num 43.* Reginal. *lib. 4. Praxis fori pœnit. cap. 16. num. 216.* Facundez *præcep. 4. Eccles. lib 1. cap. 8. num. 15.* Bonacina *disp. vlt. de legib. q. 1. punc. vlt. num 10.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1 dub. 7. num. 5.* Trullench. *lib. 3. in Decal cap. 2. dub. 7 num. 8.*

2 Hæ namque artes sunt multum laboriosæ, & proinde iuxta declarationem Eugenij IV. quod exercentes artes laboriosas non teneantur ieiunare, immunes sunt à ieiunio.

3 Hoc autem valet, si per seipsos exerceant omnia opera artis, quia, si solum leuia quædam exercerent, & laboriosa facerent exerceri per alios, tunc non excusarentur, nam tunc cessaret labor, qui est causa excusans.

An Argentarij sint exempti à ieiunio. Decis. 302.

SVMMARIVM.

1 *Cudentes monetas, aut quodcunque aliud, si malleo cudant, exempti sunt à ieiunio.*
2 *Argentarij fabricantes suppellectilem argenteam, aut auream eximuntur à ieiunio.*

3 *Ars*

3 *Ars argentaria cur laboriosa.*
4 *An quando Argentarij exercent opera cum modico labore, eximantur à ieiunio.*

An qui circumeunt ciuitatem vendentes aliquas merces teneantur ad ieiunium. Decis. 303.

SVMMARIVM.

1 *Circumeuntes ciuitatem cum mercibus venalibus liberi sunt à ieiunio.*
2 *Etiam si non circumeant per totum diem, sed tantum per maiorem partem diei.*
3 *Secus, si per modicum tempus.*

1 ARGENTARII, qui cudunt monetas secundum omnes à ieiunio sunt exempti, quia labor ipsorũ magnus est, & ars requirit vires robustas. Vnde cœteri quoque qui quocunque modo alias res cudunt, dummodo in cudendo vtantur malleo, ob eamdem rationem eximuntur à ieiunio. Vnde difficultas est de alijs Argentarijs, qui fabricant argenteam suppellectilem, aut etiam auream.

2 Et hos quoque exemptos esse à ieiunio docent Azor. 1. *par. lib. 7. cap. 17. q. 8. ver. Quares etiam.* Facundez *præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 8. num. 15.* Reginal. *lib. 4. Praxis fori pœnit. cap. 16. num. 216.* Molfes *par. 1. sum. tract. 10. cap. 4. num. 43.* Bonacina *disp. vlt. de legib. q. 1. punc. vlt. num. 9.* Ghillinus *in summa verbo* Ieiunium. *num. 21. littera N.* Basseus *in Florib. Theol. pract. verbo* Ieiunium 2. *num. 7.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 8.* Et cœteri, qui aut omnes artifices excusant à ieiunio, aut saltem eos, qui similes artes exercent. Quæ sententia tenenda est.

3 Hæc enim ars consistit in vsu mallei, & limæ: vnde requirit laborem plusquam mediocrem, & fit notabilis, & magnus ratione diuturnitatis: & cum accedat attentio quoque mentis necessaria, vt opus conformetur debitis regulis, exercitium euadit valde afflictiuum corporis, & proinde incompatibile cum ieiunio.

4 Neque obstat, quod aliquando exerceant aliqua opera, quę requirant laborem valde modicum, quia tunc requiritur attentio mentis intensior, nam debent opera disponi iuxta exigentiam artis; vnde defatigatio ex attentione compensat laborem, & defatigationem corporalem: & proinde adhuc militat ratio, ob quam excusantur à ieiunio.

1 RESP. quod, si per totam diem circumeant, procul dubio non tenentur ieiunare, & comparantur ijs, qui pedites iter agunt, qui iuxta communem sententiam exẽpti sunt à lege ieiunij: talis enim circuitio valde defatigat corpus, vnde labor sufficiens est, vt soluat obligationem ieiunandi. Et hoc à fortiori verum est, si ipsi deferant merces, quas vendunt; hoc enim valde aggrauat laborem.

2 Si autem non per totam diem, sed tantum per aliquam partem, quæ tamen sit maior diei pars circumeant, adhuc probabile est, quod excusentur à ieiunando, nam labor, qui de se est sufficiens, vt soluat obligationem ieiunandi, adhuc soluit, licet non duret per totum diem, sed tantum per notabilem partem diei, nam adhuc remanet labor notabilis tum ratione qualitatis, tum ratione durationis, quia labor de sui natura grauis, non potest censeri leuis in ordine ad solutionem obligationis ieiunandi, nisi ratione breuis durationis.

3 Vnde solum non eximentur à ieiunio ratione talis exercitij, si per modicum tempus ipsum exerceant, vt per vnam, aut alteram horam, quia tunc labor in præsenti materia non habetur pro considerabili ratione breuis durationis: & proinde exercitium ratione talis circumstantiæ non habetur pro laborioso.

An mulieres, quæ lauant ſuppellectilem lineam, vulgo, fanno la bucata, teneantur ad ieiunandum. Deciſ. 304.

SVMMARIVM.

1 *Mulieres lauantes lineam ſuppellectilem eximuntur ab obligatione ieiunandi.*
2 *Etiam complicantes dictam ſuppellectilem lineam.*
3 *Valet hoc, etiam ſi exercitium non ſit continuum, ſed ſolum pro vna, aut altera die.*
4 *Etiam ſi non inſumant totam diem in hoc exercitio.*

1 RESP. excuſari à ieiunandi præcepto, quia huiuſmodi exercitium lauandi eſt valde laborioſum, & excedit labor ipſius laborem aliarum artium, quæ tollunt obligationem ieiunandi, nam actus ipſe lauandi requirit magnum conatum; & quando parantur ea, quæ neceſſaria ſunt pro lauatione, adhuc labor eſt ſatis conſiderabilis, ſicut etiam quando poſt lauationem panni linei portantur, ſoli expanduntur, & poſtea colliguntur: vnde totum hoc exercitium inter laborioſa reponendum eſt.

2 Quando autem linea ſuppellex iam mundata complicatur, adhuc labor notabilis eſt, quia in ea tendenda, & extendenda, atque premenda, prout opus eſt, requiritur magnus conatus, vnde hoc quoque exercitium tollit obligationem ieiunandi.

3 Quod ſi contingat, hæc exercitia non eſſe continua, ſed durare ſolum vna, aut altera die, prout exigit neceſsitas familiæ, adhuc ſoluunt obligationem ieiunandi, pro illis diebus, in quibus exercentur; quia ſicut obligatio eſt annexa diei, ita quando eadem dies habet aliquid incompoſſibile cum ieiunio, excludit obligationem ad ipſum.

4 Et valet doctrina tradita, etiam ſi in hoc exercitio non inſumatur integra dies, ſed tantum bona pars ipſius, nam, cum ſit exercitium laborioſum, requirit vires integras, & floridas, quod non contingit, quando corpus maceratur per ieiunium.

An Sartores, & Barbitonſores immunes ſint a ieiunij lege. Deciſ. 305.

SVMMARIVM.

1 *Sartores, & Barbitonſores non obligantur ad ieiunium ſecundum aliquos.*
2 *Quos artifices Eugenius IV. eximat à ieiunio.*
3 *Paupertas Sartorum, & Barbitonſorum non eſt talis, vt eos eximat à ieiunio.*
4 *Sartores, & Barbitonſores non eximuntur à ieiunio ratione conſuetudinis.*
5 *Sartores, & Barbitonſores ratione artis nullo modo ſunt exempti à ieiunio.*

1 VTRORVMQVE labor eiuſdem fere rationis eſt; imo labor Barbitonſorum minor cēſeri debet, quia aliquando, & pluries in die ſolet interpolari. Non teneri autem lege ieiunij, docent Ledeſma 2. 2.*par.* 4.*q.* 17.*ar.* 3.*dub.* 9. ver. *Secunda propoſitio.* Facundez *præcep.* 4. *Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 15. Quibus videtur aſſentiri Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio. Reſol.* 8. ver. *At his non obſtantibus.*

2 Ex duplici autem capite eos eximit à lege ieiunij Facundez. primo quidem, quia Eugenius IV. declarauit, omnes artifices indiſcriminatim eximi à lege ieiunij; quæ declaratio, ſiue ſit priuilegium, ſiue iuris interpretatio, comprehendit etiam Sartores, & Barbitores. Sed hoc non valet, quia Pontifex loquitur tantùm de artificibus, qui exercent artes laborioſas, vt teſtantur Doctores, qui mentionem faciunt de hac declaratione, & de his indiſcriminatim loquitur, ſiue diuites ſint, ſiue pauperes.

3 Secundo eximit ratione paupertatis, nam, qui has artes eligunt, communiter ſunt pauperes; neq. enim paupertas tam ſtrictè accipienda eſt, vt ſolum comprehendat extremam. Sed neque hoc valet,

quia

quia ipsorum paupertas non est illius mensuræ, quæ potest excusare à ieiunando: nam hi artifices commodum cibum habent cum satis largo obsonio, & ideo possunt ratione cibi commode ieiunare: tunc enim solum paupertas excusat à ieiunio, quando non permittit, quod habeatur vnica sufficiens refectio.

4 Quod autem addit de consuetudine, quæ eos eximat à lege ieiunij, omnino falsum est, quia talis consuetudo non est apud viros timoratæ conscientiæ: neque potest esse rationabilis, quia tota ratio, ob quam potuisset introduci, esset labor exercitij, qui tamen, cum non sit sufficiens, vt excuset à ieiunio, neque potest reddere consuetudinem rationabilem. Vnde non erit consuetudo, sed abusus.

5 Itaque tenendum est. Sartores,& Barbitonsores non eximi à præcepto ieiunij, vt docent Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.*17. *q.*8. ver. *Quæres etiam.* Abulens. *q.*143. *in cap.* 6. *Matth.* Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. cap.*16. *num.*216. Filliucius *tract.* 27. *par.*2 *cap.*6. *num.* 17. Molfes. *tom.* 1. *sum. tract.*10. *cap* 4. *num.*43. Ragucius *in Vase Eccles.* Disciplpræcep.7.q.30. *num.*9. Lessius *lib.* 4. *De iust. & iure cap.*2. *dub.* 6. *num.*43. Laiman. *lib.* 4. *Theol. mor. tract.*8. *cap.*3. *num.*3. Villalob. *tom.* 1. *sum. tract.* 23 *difficul.*4. *num.*7. Tanner. 2. 2. *disp.* 3. *q.*3. *dub.* 5. *num.* 102. Io. à Cruce *par.*1. *Direct. conscient. præcep.* 3. *ar.*4. *dub.*9 *concluf.*2. Bonacina *disp. vlt. De legib. quæst.*1. *punc. vlt. num.*12. Basseus *in Florib. theol. practicæ verbo* Ieiunium 2. *num* 8. Angles *in Florib. q.*6. *de ieiunio. difficul.*10. *append.* 1. Sanchez *lib.*5. *Consil. moral. cap.*1. *dub.* 7. *num.*7. Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.*22. Tolet. *lib.*6. *cap.*4. *num.*5. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.*9. Et ratio pro hac sententia manifesta est, quia huiusmodi exercitia non exhauriunt vires, cum fiant cum labore valde moderato, & ideo potest corpus optime resistere cum ieiunio, nam tunc est necessaria multiplex comestio, quando per laborem exhauriuntur vires.

An Pictores, & Sculptores eximantur a lege ieiunij. Decis. 306.

SVMMARIVM.

1 *Pictores, & Sculptores secundum aliquos non eximuntur à lege ieiunij.*
2 *Secundum alios eximuntur.*
3 *Non eximuntur, quando non vacant exercitio per integrum diem.*
4 *Eximuntur autem, quando vacant per integrum diem cum magna attentione.*

1 EADEM est ratio de vtrisque, quia vtrumque exercitium eodem pacto laboriosum est; non enim Sculptores solent materiam omnino rudem præparare, sed in præparatam debitam formam introducere. Quod autem non eximantur docent communiter. Azor. *par.* 1. *lib.*7. *cap.* 17. *q.*8. ver. *Quæres etiam.* Angles *in Florib. q.* 6. *de ieiunio difficul.*10. *append.* 1. Molfes. *par.*1. *sum. tract.*10 *cap.*4. *num.*43. Graf. *par.*1. *Decis. lib.*2. *cap.*37. Tolet. *lib.*6. *cap.*4. *num.*5. Reginal. *tom* 1. *lib.*4. *cap.*17. *num.*216. Laiman. *lib.*4. *Theol. moral. tract.*8. *cap.*3. *num.* 3 Filliucius *tract.*27. *par.*2. *cap.*6. *num.*117. Bonacina *disp. vlt. de legib. q.*1. *punc. vlt. num.*12. Villalobos *par.*1. *sum. tract.*23 *difficul.*4. *num.*7. Ledesma 2 *par. sum. tract.*27. *cap.* 2. *dub.*3. *post.*5. *concluf.* Tannerus 2. 2. *q.* 3. *disp.* 3. *dub.*5 *num.*102. Sylvius *q.*147. *ar.*4. ver. *Necessitas à ieiunio.* Io. à Cruce *par.*1. *Direct. conscient. præcep.*3. *ar.* 9. *dub.*9 *concluf.* 2. Sanchez *in select. De Sacram. disp.* 54. *num.*16. Alter Sanchez *lib.*5. *Consil. moral. cap.*1. *dub.*7. *num.*7. Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.*22. Basseus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 2. *num.*8. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.*9. Quia nimirum exiguus admodum est labor in his exercitijs.

2 E contra vero, qui intuitu privilegij Eugenij IV. eximunt à ieiunio omnes artifices, eximent etiam Pictores, & Sculptores, vt Ledesma 2. *par.*4. *q.*17. *ar.*3 *dub.* 9. Facundez *præcep.*4. *Eccles. lib.*1. *cap.*8. *num.*16. *in fine.* Qui specialiter loquitur

de Sculptoribus. Et non putat improbabile Trullench. *citat.*

3 Distinguendum existimo. De Pictoribus, & Sculptoribus, qui non per totam diem, sed tantum per aliquam partem, & potius recreationis causa vacant his exercitijs, hi enim non eximuntur à lege ieiunij, quia nulla adest causa excusans, si quidem labor exiguus est, nec corpus fatigatur ex longa, & continua attentione, cum ratione temporis sit moderata.

4 Si vero per totum diem vacent huiusmodi exercitijs, puto eximi ab obligatione ieiunandi, quia labor corporalis, licet per se sit leuis, fit tamen grauis, & notabilis ex fixa attentione, quam requirunt artes huiusmodi. Talis enim attentio valde consumit spiritus, atque adeo relinquit corpus destitutum ipsorum subsidio, vnde ab exiguo labore notabiliter debilitatur, & magis proportione seruata fatigatur, quam fatigaretur exercitio illarum artium, quæ requirunt solum laborem corporalem, etiam si vehemens sit, & notabilis.

An Famuli, & Ancillæ teneantur ieiunare. Decis. 307.

SVMMARIVM.

1 *Quando Famuli, & Ancillæ sint immunes à ieiunio.*

2 *Quænam exercitia reddant famulos, & ancillas immunes à ieiunio.*

3 *Quando mediocris labor faciat famulos, & ancillas immunes à ieiunio.*

1 EX regula generali sequitur, quod non teneantur ieiunare; quod tamen debet intelligi, quando ipsorum exercitia requirunt magnũ laborem, quia tunc comparantur cum artibus mechanicis laboriosis. Ita Lessius *lib.* 4. *De iust. & iure cap.* 2. *dub.* 6. *num.* 42. *in fine.* Laiman. *lib.* 4. *Theol. mor. tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 3. ver. *Quarta causa.* Llamas 3. *par. Meth. cap.* 5. §. 21. Villalobos *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 8. Et debet esse doctrina communis, quia horum labor notabilis est, & æquiualens labori artificum, qui solent communiter excusari à ieiunio. Vnde famuli, & famulæ exercentes seruitia leuis laboris non excusantur.

2 Si autem quis inquirat, quænam sint ista exercitia, quæ excusant famulos, & ancillas à ieiunio. Resp. hoc potius ex praxi iudicandum esse, quam vt possit aliqua regula certa tradi: in singulis enim exercitijs considerandus est labor, diuturnitas, & aliæ huiusmodi circumstantiæ. Vnde neque nere, neque consuere, & alia huiusmodi sufficiunt per se, vt excusent à ieiunio, quia fiunt cum modico labore: possunt tamen excusare ratione aliquarum circumstantiarum, quæ reddant laborem valde onerosum. Regulariter autem inseruire stabulis, haurire aquam è puteo, si longum tempus insumatur; huc, illuc discurrere per maiorem diei partem ob domestica seruitia sufficient, vt ratione laboris excusent à ieiunio.

3 Notandum tamen est; quod si famuli, & ancillæ sint debilis complexionis, aut à Dominis parca, & leuia alimenta percipiant, tunc, etiam si in ijs exercitijs adhibeantur, quæ non requirunt laborem multum, adhuc erunt immunes ab obligatione ieiunandi, si talia exercitia per totum diem continua sint, quia labor in comparatione ipsarum notabilis censetur, nam corpus debile, aut leuiter nutritum magis fatigatur mediocri labore, quam robustum, & probè nutritum fatigetur graui labore.

An Famuli comitantes rhedas Dominorum immunes sint a ieiunio. Decis. 308.

SVMMARIVM.

1 *Famuli comitantes rhedas Dominorum non sunt regulariter immunes à ieiunio.*

2 *Quando possint censeri immunes.*

3 *Necessitas habendi vires præparatas ad laborandum, an eos faciat immunes à ieiunio.*

4 *An teneantur ieiunare, quando coguntur longe differre prandium.*

1 QVOD regulariter non sint immunes à ieiunio, existimo probabilissimum, quia labor ipsorum, & modicus est, & intermissus: vnde solum durat per aliquas horas diei, & proinde non ita affligit corpus, quin possit commodè resistere ieiunio. Absolute tamen eos excusant Trullench. *lib. 3. in Decal cap. 2. dub 7. num. 13.*

2 Si tamen per totum diem, aut maiorem partem ipsius discurrant per ciuitatem præsertim properantes, tunc quia labor euadit notabilis, excusabuntur, ne teneantur ad ieiunium. Atque si hoc non singulis diebus contingat, sed tantum aliquibus, tunc in his diebus erunt immunes à ieiunio, si vrgeat præceptum.

3 Possunt etiam excusari ratione aliarum circumstantiarum, vt si in alio tempore dei vacent alicui exercitio, quod requirat notabilem laborem, etiam si non sit continuum, nam sufficit, quod opus sit viribus præparatis ad inseruiendum Dominis, quia cum teneantur ex officio inseruire, debent se conseruare habiles: vnde si ieiunium hoc impedit, non tenentur ad ipsum.

4 Sed difficultas est, an teneantur ieiunare, quando coguntur valde differre prandium, vt inseruiant Dominis. Resp. non teneri, quia tunc ieiunium nimis affligeret supra mensuram afflictionis, quam intendit Ecclesia, & proinde præceptum tanquam nimis onerosum desinit obligare. Et ita tenet Llamas *3. par. Metho. cap. 5. §. 21.* Hortandi tamen sunt, vt ieiunent omni meliori modo, quo possunt, sumendo aliquam modicam quantitatem cibi ipso mane, vt interim possint substinere afflictionem ieiunij, & aliquantisper occurrere debilitati.

An Typographi exempti sint a præcepto ieiunij. Decis. 309.

SVMMARIVM.

1 *Compositores Characterum in ordine ad impressionem non sunt exempti ab onere ieiunij.*

2 *Typographi tractantes prælum sunt exempti ab onere ieiunij.*

1 IN arte Typographica diuersa munera exercentur, quorum tamen duo præcipua sunt, nempe compositio characterum in ordine ad compositionem, & tractatio Torcularis in ordine ad imprimendum. Quod spectat ad primum. Compositores characterum in ordine ad imprimendum non eximuntur à præcepto ieiunandi, vt notant etiam Gordonius *lib. 6. Theol. mor q. 18. cap. 6. §. Secunda excusans.* Diana *par. 4. tract. 4. Resol 134.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 8.* Et ratio manifesta est, quia nullus fere interuenit labor ingenij, & mentis. Labor autem corporalis valde moderatus est, cum fiat absque vlla omnino agitatione corporis.

2 Qui autem Prælum tractant eximendi sunt ab obligatione ieiunandi, vt notat Diana, & Trullench. *citati*. Labor namque ipsorum grauis est, cum debeant ducere, reducere, & premere prælum, & requirit vires robustas, & proinde non potest stare cum ieiunio: præsertim quia corpora robusta difficilius inediæ resistunt.

An Nautæ subdantur obligationi ieiunandi. Decis. 310.

SVMMARIVM.

1 *Nautæ remigantes sunt exempti à ieiunio.*

2 *Quid dicendum, quando per plures dies supersedent ab exercitio.*

3 *An Nautæ regentes, & tractantes vela sint exempti à ieiunio.*

4 *Nauta assidens clauo non eximitur à ieiunio, nisi ex accidenti munus fiat laboriosum.*

5 *An Nautæ ducentes Nauiculas Venetas vulgo* Gondole *sint exempti à ieiunio.*

1 QVOD spectat ad Nautas remigantes certum est, non subdi, atque adeo non teneri ad ieiunandum, quia tale exercitium est ex illis laboriosis, quæ ex communi Doctorum sententia, vt vidimus *Decis.* 289. soluunt obligationem ieiunandi. Quod locum habet, etiam si non remigent tota die, quia debent habere vires paratas pro tempore, quando erit remigandum. Imo etiam si per aliquem diem integrum cessarent à remigando, neque illo die tenerentur ieiunare, ne debilitentur pro tempore, pro quo est laborandum, vt de cæteris Artificibus diximus supra *Decis.* 292. cum pluribus Doctoribus.

2 Quod, si contingat per plures dies continuos supersedere à remigando, & non exercere alia munera laboriosa, nisi concurrat alia circumstantia excusans, obligabuntur ad ieiunia, quia tunc non habent, vnde excusentur. Credo tamen, facile etiam tunc posse excusari ratione complexionis, quæ cum robusta sit, & assueta labori, facile calor naturalis quemcunque cibum expedit, & consumit; vnde, si non cœnarent, valde debilitarentur, quia non subministraretur necessaria materia ad vires manutenendas.

3 Qui vero tractant vela, eaque regunt, eximuntur & ipsi ab obligatione ieiunandi, nam exercitium laboriosum est, cum debeant portare, suspendere, tendere, & complicare vela, prout occasio tulerit, ancoras parare, iacere, retrahere, & alia munera laboriosa exercere, quæ requirunt vires robustas, vt experientia patet. Vnde licet non occupentur continuo in his exercitijs, quia tamen debent semper esse parati, debent etiam semper habere vires promptas.

4 Qui tamen assidet clauo, & ipsum regit, nisi alio laborioso munere occupetur, non soluetur lege ieiunij, nam labor ipsius modicus est, & cum modicis viribus potest exerceri. Quod est verum, nisi accidentaliter tale munus laboriosum fiat, vt solet contingere in tempestatibus.

5 De Nautis vulgo, *Gondolieri*, qui ducunt Venetas Nauiculas, vulgo *Gondole*, dubium esse potest, an eximantur ab obligatione ieiunandi. Et quidem si in suo exercitio occupentur per maiorem diei partem, credo excusari, quia tunc diuturnitas reddit ipsum laboriosum, vnde requirit vires robustas. Si vero occupentur tantum breui tempore, vt quando ducunt aliquem ad aliquem locum, & reducunt; aut quando solum transiehunt de loco, ad locum, vulgo *Traghetano* non erunt exempti à ieiunio, si quidem labor non valde grauis est, præsertim quia intermissus. Vnde à senibus quoque debilibus commode sustinetur.

An milites exempti sint a ieiunio. Decis. 311.

SVMMARIVM.

1 *Milites degentes in castris, aut iter habentes sunt exempti à ieiunio.*
2 *Etiam Equites in ijsdem casibus.*
3 *Quando sint exempti milites degentes intra munitiones.*
4 *Quando autem non sint exempti.*
5 *Quando milites exercentur in arte militari, sunt exempti à ieiunio.*
6 *An, qui excubias agunt, sint exempti.*
7 *Ex quo capite possint milites gregarij excusari à ieiunio.*

1 DE hoc casu nihil in particulari expressio reperio apud Doctores, iuxta tamen regulas generales, quas tradunt, vt vidimus in superioribus, quando milites sunt in castris, ita vt aut iter habeant, aut stent contra hostes, omnino sunt eximendi à ieiunio; tum quia valde laboriosum est, esse continuo sub armis, tum quia de momento in momentum superuenire potest occasio pugnandi; vnde debent habere vires integras, & robustas, vt bene pugnare possint; tum quia non possunt comedere hora consueta, sed solum quando adest commoditas.

2 Et hoc habet locum, etiam quo ad equites, nam militat eadem ratio. Et licet, quando iter habent, non ita fatigentur,

tur, sicut pedites, adhuc tamen labor ipsorum ingens est, quia stant sub armis, soli, & frigori expositi, & continuatio itineris coniuncta cum ieiunio nimis eos maceraret cum prçiudicio munerum militarium. Accedit etiam, quod oportet, vt se reficiant, quando reperiunt, vnde se reficere possint.

3 Si verò degant intra munitiones, & credant probabiliter, adfuturam occasionem pugnandi, quia nimirum hostes non longe sint, aut quia munitio ad confinia hostium sita sit, ita vt probabiliter timeant de improuisa adgressione. Tunc quia debent se conseruare robustos pro pugna, nam agitur de bono communi, cui tenentur inseruire ex iustitia, præualet huiusmodi obligatio obligationi ieiunandi, & ideo non sunt constringendi ad ieiunium.

4 At si non adsit probabilis opinio de improuisa occasione pugnandi, ita vt milites solum præstare habeant solita munera necessaria pro custodiendis munitionibus; tunc non possunt ratione exercitij excusari ab obligatione ieiunandi, quia labor ipsorum valde modicus est. Quod à fortiori verum est, quando merè detinentur intra munitiones absque eo, quod agant excubias, & præstent alia munera militaria.

5 Quando tamen exercentur in arte militari, præsertim in fictitijs pugnis, & stant tota die, aut per maiorem partem in armis, tunc excusandi sunt à ieiunio, quia tunc labor est ingens, & valde fatigantur.

6 Similiter, qui tempore hyemis nocte præsertim agunt excubias, possent facile excusari à ieiunio, quia absque cœna noctu vix possent resistere frigori, siquidem corpus absq. cibo facile gelascit; & eamdem difficultatem paterentur etiam mane sequenti ad ieiunium.

7 Vniuersaliter autem, quia milites gregarij habent exiguum stipendium, quo valde incommode alimentari possunt, nisi aliunde habeant, quod commodè possint substentari, accedentibus etiam cœteris incommodis præsertim in dormiendo, putarem, quod possent declarari immunes à ieiunio, quia ieiunium non obligat cum tanta incommoditate, quanta est in ijs, qui non habent, vnde commodè substententur, vt contingit etiam in pauperibus.

An ornantes templa subdantur precepto ieiunij. Decis. 312.

SVMMARIVM.

1 *Ornantes templa eximuntur ab obligatione ieiunandi.*
2 *Religiosi vacantes ornatui templi excusantur à ieiunio.*
3 *Etiam si ieiunium obliget ratione regulæ.*

1 RESP. non subdi cum Molfesio *par. 1. sum. tract. 10. cap. 4. num. 42.* Bonacina *tom. 2. disp. vlt. De præcep. Eccles. q. 1. punc. vlt. num. 13.* Basseo *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium *2. num. 9.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. nu. 15.* Labor enim quem subeunt notabilis est, quia huc illuc discurrunt, portant ornamenta, ascendunt scalas, & in alijs huiusmodi fatigantur. Vnde labor ipsorum æquiparari potest labori artificum, qui ratione artificij excusantur à ieiunio.

2 Hinc infert Molfes. *citatus*, quod hoc locum habet etiam in religiosis; vnde etiam ipsi immunes erunt à ieiunio, quod si seruabunt, poterit ipsis concedi largior collatiuncula absque vllo scrupulo.

3 Imo etiam si Religiosi teneantur ieiunare ratione regulæ, idque sub obligatione peccati mortalis, adhuc ita laborantes exempti erunt. Nam, vt diximus supra *Decis. 259. num. 3. & 4.* cum alijs Doctoribus, ieiunium Regulæ obligat instar præcepti ecclesiastici, & proinde inde intulimus, non obligari ad ieiunia regulæ senes sexagenarios. Vnde cessat obligatio ipsius ex ijs causis, ex quibus cessat obligatio præcepti Ecclesiæ, & proinde etiam ratione laboris.

An iter pedestre sit causa sufficiens ad soluendam obligationem ieiunij. Decis. 313.

SVMMARIVM.

1 *Iter pedestre sufficit, vt soluat obligationem ieiunij.*
2 *Iter pedestre valde lassat.*
3 *Iter pedestre vnius tantum diei soluit obligationem ieiunij pro illo die.*
4 *Quantum debeat esse iter, vt soluat obligationem ieiunij.*
5 *Quænam circumstantiæ faciant, vt sufficiat breuius iter.*
6 *Regulares in itinere pedestri non tenentur ad ieiunia neque etiam regula.*
7 *Iter pedestre liberat etiam à ieiunio voti.*
8 *Qui pedestres ducunt bestias, aut currus, vt muliones, Agasones, non tenentur ad ieiunia.*

AFFIRMATIVE respondetur cum communi sententia, quam specialiter tradunt Gabr. *in 4 dist. 15. q. 3. ar. 1. notab. 4.* ver. *Tertia causa.* Palud. *q. 4. num. 20.* Palat. *disp. 8.* Viguer. *cap. 7. Instit. theol. §. 3. ver. 2. in fine.* D. Antonin. *2. par. tit. 6. cap. 2. §. 6.* Syluester *verbo* Ieiunium. *q. 9. num. 24.* Nauar. *in Manual. cap. 21. num. 16. in fine.* Ledesma *2. par. 4. q. 17. ar. 3. proposit. 2.* Turrecrem. Cap. *Ieiunia. nu. 9. De consecrat. Dist. 5.* Rosella *verbo* Ieiunium. *num. 21.* Angles *in Florib. q. 6. de ieiunio. difficul. 10. dub. 1. in fine.* Medina C. *De ieiuuio. q. 9.* ver. *De Mercatoribus.* Tolet. *lib. 6. cap 4. num. 2.* ver. *Tertia causa.* Pedrazza *præcepto 3. §. 13.* Medin. *lib. 1. Instruc. cap. 14. §. 10.* Vega *par. 1. sum. cap. 14. De ieiunio. Casu 20.* Summa Confes. *lib. 1. tit. 12. q. 19.* Riccar. *in 4. dist. 15. ar. 3. q. 4.* Durand. *q. 10.* Angelus *verbo* Ieiunium. *num. 15.* Azor. *1. par. lib. 7. cap. 17. q. 9.* Filliucius *tract. 27. par. 2. cap. 3. num. 119. & 125.* Reginal. *tom. 1. lib 4. Praxis fori pœnit. num. 217.* Molfes. *par. 1. sum. tract. 10. cap. 4. num. 44.* Syluius *2. 2. q. 147. ar 4.* ver. *An excusentur.* Villalobos *par. 1. sum. tract. 23. difficul. 4. num. 10.* Lessius *lib. 4. de Iust & iure. cap 2. num 43.* Laiman. *lib. 4. Theol. mor. tract. 8. cap 3. nu 4.* ver. *Quarta causa.* Ortiz. *in summa cap. 19. num. 19.* Bonacina *tom. 2. disp. vlt. De præcep. Eccles. q. 1. punc. vlt. num. 11.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 10 nu. 1.* Ludouicus à S. Io. *par. 1. sum. tract. de ieiunio. ar. 6.* Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp. 51. num. 21.* Sà *verbo* Ieiunium, *num. 9.* Lublinus *par. 1. sum. verbo* Ieiunium. *num. 5.* Basseus *in Florib. theol. practicæ verbo* Ieiunium. *num. 7. in fine.* Rodriquez *par. 1. sum. cap. 12. num 1.* Fernandez *par. 2. Exam. theol. mor. cap. 8. §. 2. nu. 12.* ver. *Quarta causa.* Caluus *lib. 2. Synaxis Curæ animar q. 120. num. 6.* Chilinus *in summa verbo* Ieiunium. *num. 21. littera L.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 12.* & alij, quando agunt de labore excusante à ieiunio, & ita etiam sentire videtur D. Th. *2. 2. q. 147. ar. 4. ad 3.*

2 Ratio huius conclusionis est, quia iter pedestre maximè debilitat, quia continuus motus exigit, quod abundanter spiritus animales subministrentur instrumentis, quibus exerçetur, & ideo cum valde spiritus consumantur, sequitur notabilis debilitas, & lassitudo, & ideó opus est maiori cibo ad restaurandum corpus: vnde experiuntur iter pedestre habentes, quod non possunt resistere, nisi crebrius reficiantur.

3 Sed difficultas est; an debeat esse iter longum, an vero breue. Quidam ex Doctoribus citatis volunt, quod sit iter plurium dierum, vt excusetà ieiunio. Alij absolute loquuntur, nec definiunt dies. Sed mihi certum videtur, quod sufficiat iter vnius diei, si in illo die contingat ieiunium, quia attendenda est præsens fatigatio, quæ cum in illo die sit notabilis est sufficiens, vt soluat obligationem ieiunij. Sic etiam qui exercet opus seruile laboriosum excusatur pro illo die à ieiunio, etiam si per illum vnicum diem solum exerceatur. Et ratio est, quia causa sufficiens ad soluendam obligationem præcepti semper soluit, siue diu duret, siue parum.

4 Rursus difficultas est; quantum debeat esse iter pro singulis diebus, vt excusetà ieiunio. Resp. quod præscindendo à quibuscunque alijs circumstantijs, septem, aut octo milliaria sufficiunt, vt cesset obligatio ieiunandi. Ratio est, quia tale iter sufficiens est ad generandam notabilem lassitudinem, & ad consumandum plurimos spiritus; vnde si subtraheretur

ali-

alimentum, vnde restaurarentur, corpus nimium pateretur.

5 Ratione tamen circumstantiarum possunt sufficere pauciora milliaria, vt nimirum si quis non sit assuetus, tunc enim iste magis fatigabitur per quattuor, aut quinque milliaria, quam alter assuetus per quindecim. Item si sit delicatæ complexionis, quia tunc potest minus labori resistere, vnde tunc iudicandum est iuxta fatigationem, quam experitur comparando ipsam cum fatigatione eorum, qui decem milliaria conficiunt, & sunt robustæ complexionis. Similiter si via sit valde ardua, & montuosa, aut luto valde obsita, vt malè ambulantes sustineat; in his enim casibus labor longe magis crescit; vnde videmus, equos quoque minus durare per pauciora milliaria, quam durent, quando via est bona. Rursus tempore æstatis sufficient pauciora milliaria, quia itinerantes non solum sentiunt laborem itineris, sed etiam conficiuntur à calore, qui maiorem lassitudinem causat, quam causet labor itineris.

6 Ex his colligitur. Quod Regulares, qui iter pedestre faciunt eximuntur ob obligatione ieiunandi, etiam si ieiunia imposita sint à regula sub mortali peccato, quia non habet regula maiorem vim obligandi, quam habeat præceptum Ecclesiæ; & ideo cessat obligatio ex ijs causis, ex quibus cessat obligatio præcepti Ecclesiastici.

7 Quod etiam dicendum est de ieiunijs ex voto debitis, quia cum votum obliget instar præcepti Ecclesiastici, vt plures Doctores allegans docet Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 11. *num.* 31. Causa, quæ soluit obligationem præcepti, soluit etiam obligationem voti. Vnde, si quando quis iter habet pedestre, occurrat ieiunium soluendum in illa die, cessabit obligatio, quia vouens censetur se obligasse ad ieiunium in illis determinatis diebus, nisi aliter constet de intentione ipsius, quando nimirum poterit ieiunare sine notabili incommodo, nam censetur suscepisse in se illam obligationem, quam circa ieiunium solet imponi ab Ecclesia.

8 Colligitur secundo. Agasones, Muliones, & cæteros, qui in itinere comitantur bestias, aut pedestres comitantur currus, ita vt conficiant iter prædictum, aut per maiorē diei partem huc, & illuc discurrant, esse immunes à ieiunio, quod à fortiori sequitur, quia præter laborē itineris fatigātur in ducēdis bestijs, aut curru.

An, si iter non sit necessarium, sed possit commode differri, tollat adhuc obligationem ieiunij. Decis. 314.

SVMMARIVM.

1 *Iter non necessarium secundum plures non excusat à ieiunio.*
2 *Secundum alios excusat, etiam si sit mere voluntarium.*
3 *Præceptum ieiunij est pure affirmatiuum; nec prohibet incompossibilia cum ieiunio.*
4 *Præceptum ieiunij non obligat, vt quis se conseruet potentem.*
5 *Sanchez non loquitur consequenter.*
6 *Incompatibilia cum ieiunio possunt exerceri in die ieiunij, etiam si commode possent differri iuxta declarationem Eugenij IV.*

1 NEGATIVE respondent quamplures, qui volunt, quod, vt tollat obligationem ieiunandi, aut necessitate suscipiatur, aut saltem commode differri non possit. Ita Durand. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 10. *num.* 6. Gabr. *q.* 3. *ar.* 1. *notab.* 4. ver. *Tertia causa.* Riccar. *ar.* 3. *q.* 4. Summa Confess. *tit.* 12. *q* 19. Syluester *verbo* Ieiunium. *q.* 9. *num.* 24. Medina C. *De ieiunio q.* 9. ver. *De Mercatoribus.* Paludanus *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4. *num.* 19. Palat. *disp.* 8. Nauar. *in Manuali. cap.* 21. *num.* 16. *in fine.* Angles *in Florib. q.* 6. *de ieiunio difficul.* 10. *dub.* 1. *in fine.* Tolet. *lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 2. ver. *Tertia causa.* Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14. *de ieiunio, Casu* 20. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 17. *q.* 9. Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 44. Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *num.* 43. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap* 3. *num.* 119. Reginaldus *tom.* 1. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. num.* 217. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 13. Sylvius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. ver. *An excusentur.* Villalobos. *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 4 *num.* 10. Laiman. *lib.* 4. *Theol moral. tract.* 8. *c.* 3. *num.* 4. ver. *Quarta causa.* Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 10. *num.* 1. Fernandez

dez *par.2. Examinis theol.mor.cap.8.§.2. num.12.* ver. *Quarta causa.* Caluus *lib. 2. Synaxis curæ animar. q* 120. *num.6.* quod etiam videtur sentire D. Th. *2. 2. q.147. ar. 4. ad 3.* Quia præceptum præponendum est rebus voluntarijs, quando simul cum ipsis obseruari non potest.

2 Alij vero non adhibent hanc limitationem, sed absolute docent, quod iter pedestre soluit obligationem ieiunandi. Ita Viguer. *cap.7. Instit. Theol.§.3.ver.2. in fine.* Ledesma *2.par.4.q.17.ar.3. propos. 2.* Sá *verbo* Ieiunium. *num.9.* Rodriquez *par.1. sum. cap. 22. num.1.* Ortiz. *cap. 19. sum. num.12.* Lublinus *par.1. sum. verbo* Ieiunium. *num. 5.* Basseus *in Floribus theol.practica verbo* Ieiunium 2. *num.7. in fine.* Alij vero clarè se explicant, quod, etiam si iter sit omnino voluntarium, soluit obligationem ieiunandi. Ita Medina *lib.1. Instru. confess. cap.14. §.10.* Ariostis *lib. 2. sum. §. De ieiunio. initio.* Sanchez *in selectis de Sacram.disp.51. num.21.* Ghilinus *in summa verbo* Ieiunium. *num. 21. littera L.*

3 Hæc posterior sententia mihi probabilior videtur, & magis consequenter procedens ad cætera, quæ de ieiunio traduntur. Ratio est, quia præceptum de ieiunio est mere præceptiuum, & nullo pacto prohibitiuum, quia totum consistit in præcipienda abstinentia cum tali modo, & mensura, vltra quam non se extendit obligatio ipsius. Ita autem præcipit talem abstinentiam, vt solum eam intendat, quando sine notabili incommodo haberi potest: & proinde nec pueri, nec senes, nec valetudinarij, nec qui exercent opera laboriosa subduntur ipsius obligationi. Vnde cum iter pedestre importet laborem non admittentem obligationem ieiunij, & præceptum ieiunij non prohibeat iter pedestre, poterit tale iter suscipi, & non obseruari ieiunium.

4 Nec potest dici, quod indirectè prohibeat iter, quando non est necessarium, dum præcipit ieiunium, nam hoc præceptum, vt dicebamus, obligat solum, qui possunt sine notabili incommodo ieiunare, nec obligat, vt quis se conseruet potentem pro die ieiunij, alioquin dicendum esset, quod peccarent contra præceptum ieiunij, qui darent causam infirmitati, ratione cuius non possent ieiunare, aut qui sine causa rationabili antecedenter ad ieiunium ita fatigarentur, vt nō possent in die ieiunij ieiunare, aut qui sine necessitate in sua arte laboriosa ita fatigarentur, vt non possent seruare ieiunium, cum tamen possent minuēdo laborem. Quod tamen nemo admittet. Rursus exercentes laboriosas artes, si sine incommodo possent, tenerentur minuere laborem, vt se conseruarent potentes ad ieiunandum, quod tamen negant quamplures ex Auctoribus oppositæ sententiæ.

5 Nec Sanchez sequens oppositam sententiam consequenter loquitur. Si quidem *lib 5. Consil.moral.cap.1.dub 8. nu.2.* tenet, quod nolentes conducere operarios, nisi cum pacto, quod non ieiunent, etiam si non sit opus festinatione in opere faciendo, & velint operarij absque hoc pacto sibi minui mercedem, non peccant, & *Dub.9. sequenti num.* 2. Non peccare Patresfamilias compellentes famulos ad laborem incompatibilem cum ieiunio, etiam si in alium diem commode differri possit. Et postea negat, posse in die ieiunij confici iter pedestre, quando commode differri potest; in his enim omnibus militat eadem ratio, quia semper opus est voluntarium, & quod sine incommodo potest differri. Vnde, si præceptum ieiunij obligaret, vt non assumerentur opera incompatibilia cum ieiunio, quando commode possunt differri, obligaret in omnibus casibus.

6 Præterea Eugenius IV. *Anno* 1440. vt referunt Rosella *verbo Ieiunium.* Syluester *ibid. num* 24. Declarauit, quod exercentes artes laboriosas, etiam si diuites sint, & possint consequenter intermittere laborem, aut minuere sine incommodo, non teneantur ieiunare, ex quo optimè colligitur, quod præceptum ieiunij non obligat ad omittenda, quæ cum obseruantia ipsius incompatibilia sunt, etiam si sine incommodo possint omitti. Rursus si non posset sine incommodo iter differri, posset assumi etiam si non posset seruari ieiunium, ergo poterit assumi, etiam si possit commode differri iuxta dictam declarationem Eugenij, quia iam secundum ipsam non debent omitti, quæ sine incommodo ommitti possent, vt seruetur ieiunium.

An

An cursores vulgo, Quelli che corrono alla posta, *teneantur ad ieiunia. Decis.* 315.

SVMMARIVM.

1 *Cursores vulgo*, Quelli che corrono alla posta, *non obligantur ad ieiunia.*
2 *Labor cursorum grauis, & valde laxans.*
3 *Currens pro vnico tantum die eximitur ab obligatione ieiunij.*
4 *Qui se locat ad diem ad currendum, non eximitur ab obligatione ieiunij secundum aliquos.*
5 *Probabilius est eximi.*
6 *Postiliones currentes vulgo*, vna posta, *tenentur ad ieiunia.*

1 NEGATIVE respondent Summa Corona *cap.* 1. *num.* 26. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 2. ver. *Tertia causa.* Medina *lib.* 1. *Instruct. Confes. cap.* 14. §. 10. Viguer. *cap.* 7. *Instit. theol.* §. 3. *ver.* 2. *in fine.* Ortiz. *in Summa cap.* 19. *num.* 12. Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium. *num.* 5. Laiman. *lib.* 4. *theol. mor. tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 3. ver. *Quarta causa.* Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 10. *num.* 2. Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 54. *num.* 21. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 12.

2 Atque hæc sententia tenenda est ex duplici capite. Primo quidem, quia labor cursorum grauis admodum est, cum magna agitatione corporis, quæ causat notabilem lassitudinem. Deinde quia non possunt in vnica refectione tantum cibi sumere, quod sufficiat ad substentationem; cursus enim non permittit ventrem admodum impleri, sed frequenter, & leuiter comedendum est.

3 Quod valet etiam in eo, qui pro vnico solum die curreret, quia adhuc militant eædem rationes tum laboris, tum, quia nec ipse posset in vnica vice sumere sufficientem refectionem pro illo die.

4 Limitant hanc sententiam Palud. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4. *num.* 20. Syluester *verbo* Ieiunium. *q.* 9. *num.* 24. Gabr. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 3. *ar.* 1. *notab.* 4. ver. *Dicitur etiam.* Angles *in Floribus q.* 6. *De ieiunio. difficul.* 11. *dub.* 5. *propos.* 2. Quod non procedat de Cursore, qui ad diem se locat, & habet aliunde, vnde viuat, quia inquiunt ipsi, quod non debet se locare, nisi etiam ieiunare possit.

5 Sed hæc limitatio non est admittenda, & specialiter eam reprobat Sanchez, & Trullench. *citati*. Tum quia etiam per hos Doctores ieiunium non impedit, quæ ex officio exercentur, & cessat obligatio, quando sunt incompatibilia cum ipso; qui autem ad diem se locat pro currendo, ex officio stat in promptu, vt currat, quando aduenit occasio. Tum quia per eosdem ieiunium non obligat, vt propter ipsum seruandum prætermittatur occasio lucri extraordinaria: in hoc autem casu, si cursor ob seruandum ieiunium non se locaret, amitteret extraordinarium lucrum. Tum denique quia, vt dicebamus Decis. *præcedenti*, præceptum ieiunij nec etiam impedit opera voluntaria incompatibilia, sed possunt suscipi, quando occasio sese offert.

6 De eo autem, qui currit tantum vnicum cursum, vulgo *vna posta*, & vulgo dicuntur *Postiglioni*. dicendum est, non esse immunes à ieiunio, nisi ex aliqua alia ratione excusentur. Cum enim sint assueti tali officio, & labor sit brevis horam vnicam vix excedens parum, aut nihil fatigantur. Præsertim quia quando currendum est vna, aut altera vncia panis, aut alterius cibi cum duobus, aut tribus poculis vini, quo plurimum homines isti recreantur, possunt se reficere.

An, qui iter faciunt lectica, curru, aut equo immunes sint a ieiunijs: Decis. 316.

SVMMARIVM.

1 *Iter in lectica non excusat à ieiunio.*
2 *Equitantes in itinere non sunt immunes à ieiunio secundum aliquos.*
3 *Nisi iter sit plurium dierum.*
4 *Secundum alios eximuntur absolutè ab obligatione ieiunandi.*
5 *Iter in Curru non tollit obligationem ieiunandi.*

6 Quan-

6 *Quando equitantes in itinere non sint immunes à ieiunio.*
7 *Quando sint immunes.*

---

1 QVi lectica iter faciunt, nullo modo cẽsendi sunt immunes à ieiunio, vt notant Doctores infra citandi, quia in tali itinere nullus interuenit labor, qui possit soluere obligationem ieiunandi. Solum ex aliqua speciali circumstantia personæ contingere potest, quod soluatur obligatio ieiunandi, si nimirum esset capitis valde debilis, ita vt inflexio illa lecticæ hinc inde causaret vertigines ieiunanti, quia nimirum ieiunium augeret debilitatem capitis, tunc enim licite non seruaretur: vnde non video quomodo Trullench. *citandus*, possit eos eximere, quando iter est longum.

2 Quod autem spectat ad iter in curru, aut equo non tollit obligationem ieiunandi secundum Filliucium *tract. 27. par. 2. cap. 6. num.* 122. Tolet. *lib. 6. cap. 4. num. 2.* ver. *Tertia causa.* Villalob. *1. par. sum. tract. 23. difficul. 4. num.* 10. Syluium *2. 2. q.* 147. *ar. 4.* ver. *An excusentur.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 10. nu. 4.* Bonacinam *disp. vlt. de præceptis Eccles. q. 1. punc. vlt. num.* 11. Basseum *in Floribus theol. pract. verbo* Ieiunium *2. num. 7. in fine*. Facundez *præcepto 4. Eccles. lib. 1. cap. 8. num.* 17. Trullench. *lib. 3 in Decal. cap. 2. dub. 7. num.* 12. Et alios, qui dum docent, quod iter excusat à ieiunio taxatiuè limitant ad pedestre. Addit tamen Sanchez *citatus*, quod, si quis ratione complexionis contrahat magnam lassitudinem equitando, excusabitur, nisi ieiunet.

3 Insuper Filliucius, Bonacina, Trullench. *citati*, Sanchez *num. 5. dub. citati* docent, quod post plures dies itineris equitantes excusabuntur, quia tunc incipit superuenire lassitudo ex defatigatione. Imo Filliucius, & Bonacina volunt, ab initio quoque cessare obligationem ieiunandi, quando in itinere plurium dierum timetur superuentura debilitas.

4 E contra autem, Equitantes in itinere esse absolute immunes à ieiunio, tenet Ortiz. *in sum. cap. 19. num.* 12. & videtur idem sentire Viguerius *cap. 7. inflit. Theolog. §. 3. ver. 2. in fine.* Dum vult, excusari equitantes, dum esset magnus labor, & difficultas non modica ieiunandi propter alterationem.

5 In hac difficultate hoc mihi certum videtur, quod iter habentes in curru non excusentur, nisi ieiunent, regulariter loquendo: non enim, vt experientia constat, interuenit labor considerabilis, cum sedentes trahantur. Nec illa agitatio causat lassitudinem, cum non sit necesse eos, qui vehuntur contra ipsam niti. Solum per accidens posset aliquis excusari, si nimirum ex illa agitatione per plures dies continuata debilitaretur, quia nimirum debile caput habeat, nec possit vnica refectione in prandio tantum cbii sumere, quantum sufficiat, & si solum ientaculum pro prandio sumat, nequeat ob debilitatem capitis resistere.

6 Similiter, nec equitantes mihi videntur immunes à ieiunio, quando iter est breuis, & equus placidus, & obtemperans, atque gressu facili, & sine agitatione incedens; licet enim tunc interueniat aliquis labor, non tamen tantus est, vt generet multam lassitudinem, quæ non possit tolerari à ieiunante absque multo incommodo. Si vero iter sit plurium dierum, & præsertim in æstate, quando calor conficit equitantes, tunc equitantes erunt immunes à ieiunio etiam ab initio itineris, vt docent Filliucius, & Bonacina supracitati, quia non est attendendum solum præsens status, sed etiam futurus.

7 Qui vero vtuntur in itinere equis conductis, regulariter immunes mihi videntur à ieiunio, nam regulariter equi lassant plurimum equitantes, illos enim valde concutiunt, præsertim quia citato gressu incedendum est, vt destinatum iter pro illo die conficiatur, & ideo non solum laborandum est in regendo equo, sed etiam in regendo se ipsum ad euitandas ingentes concussiones. Vnde aliquando ipse minus fatigatus sum pedes eundo, quam talibus equis vtendo, & elegissem tota die continuare pedestre iter, quam equitare, si socios sequi potuissem, & confi-
cere totum iter
destina-
tum.

An

An labor corporalis voluntariè susceptus absque vlla necessitate, vt nimirum ob recreationem, aut ob alium finem eximat ab obligatione ieiunandi, si causet tantam lassitudinem, quæ de se valeat excusare à ieiunio. Decis. 317.

SVMMARIVM.

1 *Labor non neces… non extinguit ob…*
2 *Secundum alios e… mitur bona fid… tigationis.*
3 *Quando aliquid … & debeat vita…*
4 *Labor non nece… obligationem i… lis.*
5 *Præceptum ieiun… uandas vires pro ieiunio.*
6 *Præceptum positiuum quid indirectè pro… hibeat.*
7 *Cur proïciens Breuiarium peccet contra præceptum recitandi horas canonicas.*
7 *Cur se inebrians peccet, si inde non possit audire missam.*

1 QVI tenent, quod absque necessitate non liceat operarijs laborare in die ieiunij, similiter qui putant, quod exercitia valde laborioſa non excusant à ieiunio, nisi exerceãtur ex officio, & denique qui docent, quod non licet iter facere, quando commode differri potest in die ieiunij, quando est impediturum ieiunium, quos omnes citauimus supra *Decis.* 291. *num.* 1. & *Decis.* 314. *num.* 1. Consequenter etiam docebunt, quod labor non necessarius non eximet ab obligatione ieiunandi.

2 Alij vero dicunt, quod si præuideatur, vel debeat prœuideri, quod talis labor mediante lassitudine impediet ieiunium, non potest suscipi, & si suscipiatur, peccatur mortaliter in causa contra præceptum ieiunij; Si vero non præuideatur, aut non debeat præuideri, quod impediet ieiunium, tunc potest suscipi, & si inde proueniat notabilis lassitudo, si non ieiunet, non peccabit, quia bona fide processit. Ita docent Villalobos *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 11. Io. à Cruce *in Directorio conscientiæ par.* 1. *præcep.* 3. *ar.* 4. *dub.* 9. *num.* 9. Qui alios citat, qui tamen non loquuntur in casu nostro, sed quando, quod sequitur ex causa, in qua præuidetur, retinet rationem peccati, quia non ponitur aliquid, quo tollatur obligatio. Ortiz *in sum. cap.* 19. *num.* 17. Filliucius *tract.* 27. *par* 2. *cap* 6. *num.* 133. …*um. cap.* 23. *conclus.* 6. …his *par.* 2. *Exam. Ec…* *q.* 74. *in fine.*

…octores in eo, quod …præuisum debet vitari …upponunt, quod non …m stante notabili fa… …præuideri potuit. Sed … hanc doctrinam, quia …re causam, quando …ccatum; nam tunc, li… …, fit tamen illicita ob connexionem cum peccato, & proinde oporret, quod connectatur cum peccato, prout habet rationem peccati. Si autem non inferat de se peccatum, sed impedimentum, quo impediatur obseruantia alicuius præcepti, si tale impedimentum de se non sit malum, nec teneamur ipsum remouere, tunc causa non connectitur cum peccato, & ideo non tenemur in ipsa vitare peccatum, quia iam peccatum non continetur in ipsa, nec est causa peccati, sed causa soluens obligationem præcepti.

4 Itaque alij docent, quod potest assumi talis labor, etiam si præuideatur, quod sit superuentura lassitudo reddens impotentem ad ieiunandum. Ita Medina *lib.* 1. *sum. cap.* 14. §. 10. Ledesma *par.* 2. *sum. tract.* 27. *cap.* 2. *circa finem.* ver. *Digo lo segundo.* Bonacina *tom.* 2. *disp.* 2. *de peccatis. q.* 8 *punc.* 1. *num.* 16. Diana *par.* 1 *tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 40. & 52. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 7. *num.* 16. Lublimus *in sum. par.* 1 *verbo* Ieiunium. *num* 29. Laiman. *lib.* 4. *Theol. mor. tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 5 ver. *His quædam.* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 10. Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 54. *num* 14 & 20 Ledesma 2 *par.* 4 *q.* 17. *ar.* 3. ver. *Secunda propositio.*

5 Et hæc sententia rectè procedit, quia præ-

6 *Quando equitantes in itinere non sint immunes à ieiunio.*
7 *Quando sint immunes.*

---

1 QVi lectica iter faciunt, nullo modo cẽsendi sunt immunes à ieiunio, vt notant Doctores infra citandi, quia in tali itinere nullus interuenit labor, qui possit soluere obligationem ieiunandi. Solum ex aliqua speciali circumstantia personæ contingere potest, quod soluatur obligatio ieiunandi, si nimirum esset capitis valde debilis, ita vt inflexio illa lecticæ hinc inde causaret vertigines ieiunanti, quia si mirum ieiu pitis, tunc de non vid dus, poss longum.

2 Quod aut equo nandi sec 2. *cap.* 6. *num.* 2. ve *sum. tract* 2. 2. *q.* 14 chez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 19. *nu.* 4. Bonacinam *disp. vlt. de præceptis Eccles. q.* 1. *punc. vlt. num.* 11. Basseum *in Floribus theol. pract. verbo* Ieiunium 2. *num.* 7. *in fine*. Facundez *præcepto* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 17. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 12. Et alios, qui dum docent, quod iter excusat à ieiunio taxatiuè limitant ad pedestre. Addit tamen Sanchez *citatus*, quod, si quis ratione complexionis contrahat magnam lassitudinem equitando, excusabitur, nisi ieiunet.

3 Insuper Filliucius, Bonacina, Trullench. *citati*, Sanchez *num.* 5. *dub. citati* docent, quod post plures dies itineris equitantes excusabuntur, quia tunc incipit superuenire lassitudo ex defatigatione. Imo Filliucius, & Bonacina volunt, ab initio quoque cessare obligationem ieiunandi, quando in itinere plurium dierum timetur superuentura debilitas.

4 E contra autem, Equitantes in itinere esse absolute immunes à ieiunio, tenet Ortiz. *in sum. cap.* 19. *num.* 12. & videtur idem sentire Viguerius *cap.* 7. *inst. Theolog. §.* 3. *ver.* 2. *in fine*. Dum vult, excusari equitantes, dum esset magnus labor, & difficultas non modica ieiunandi propter alterationem.

5 In hac difficultate hoc mihi certum videtur, quod iter habentes in curru non excusentur, nisi ieiunent, regulariter loquendo: non enim, vt experientia constat, interuenit labor considerabilis, cum sedentes trahantur. Nec illa agitatio causat lassitudinem, cum non sit necesse eos, qui vehuntur contra ipsam niti. Solum per accidens posset aliquis excusari, si nimirum ex illa agitatione per plures dies continuata debilitaretur, quia nimirum debile caput habeat, nec possit vnica refectione in prandio tantum cibi sumere, quantum sufficiat, & si solum ien- pro prandio sumat, nequeat ob capitis resistere.

, nec equitantes mihi viden- nes à ieiunio, quando iter est equus placidus, & obtempe- gressu facili, & sine agitatione licet enim tunc interueniat r, non tamen tantus est, vt ltam lassitudinem, quæ non- ari à ieiunante absque multo o. Si vero iter sit plurium præsertim in æstate, quando cit equitantes, tunc equitan- tes erunt immunes à ieiunio etiam ab initio itineris, vt docent Filliucius, & Bonacina supracitati, quia non est attendendum solum præsens status, sed etiam futurus.

7 Qui vero vtuntur in itinere equis conductis, regulariter immunes mihi viden- à ieiunio, nam regulariter equi lassant plurimum equitantes, illos enim valde concutiunt, præsertim quia citato gressu incedendum est, vt destinatum iter pro illo die conficiatur, & ideo non solum laborandum est in regendo equo, sed etiam in regendo se ipsum ad euitandas ingentes concussiones. Vnde aliquando ipse minus fatigatus sum pedes eundo, quam talibus equis vtendo, & elegissem tota die continuare pedestre iter, quam equitare, si socios sequi potuissem, & confi- cere totum iter destina- tum.

An

An labor corporalis voluntariè susceptus absque vlla necessitate, vt nimirum ob recreationem, aut ob alium finem eximat ab obligatione ieiunandi, si causet tantam lassitudinem, quæ de se valeat excusare à ieiunio. Decis. 317.

SVMMARIVM.

1 *Labor non necessarius secundum aliquos non extinguit obligationem ieiunandi.*
2 *Secundum alios extinguit, quando assumitur bona fide absque præuisione fatigationis.*
3 *Quando aliquid sit peccatum in causa, & debeat vitari.*
4 *Labor non necessarius semper extinguit obligationem ieiunandi, si sit notabilis.*
5 *Præceptum ieiunij non obligat ad conseruandas vires pro ieiunio.*
6 *Præceptum positiuum quid indirectè prohibeat.*
7 *Cur proijciens Breuiarium peccet contra præceptum recitandi horas canonicas.*
7 *Cur se inebrians peccet, si inde non possit audire missam.*

1 QVI tenent, quod absque necessitate non liceat operarijs laborare in die ieiunij, similiter qui putant, quod exercitia valde laboriosa non excusant à ieiunio, nisi exerceãtur ex officio, & denique qui docent, quod non licet iter facere, quando commode differri potest in die ieiunij, quando est impediturum ieiunium, quos omnes citauimus supra *Decis.* 291. *num.* 1. & *Decis.* 314. *num.* 1. Consequenter etiam docebunt, quod labor non necessarius non eximet ab obligatione ieiunandi.

2 Alij vero dicunt, quod si præuideatur, vel debeat prouideri, quod talis labor mediante lassitudine impediet ieiunium, non potest suscipi, & si suscipiatur, peccatur mortaliter in causa contra præceptum ieiunij; Si vero non præuideatur, aut non debeat præuideri, quod impediet ieiunium, tunc potest suscipi, & si inde proueniat notabilis lassitudo, si non ieiunet, non peccabit, quia bona fide processit. Ita docent Villalobos *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 11. Io. à Cruce *in Directorio conscientiæ par.* 1. *præcep.* 3. *ar.* 4. *dub.* 9. *num.* 9. Qui alios citat, qui tamen non loquuntur in casu nostro, sed quando, quod sequitur ex causa, in qua præuidetur, retinet rationem peccati, quia non ponitur aliquid, quo tollatur obligatio. Ortiz *in sum. cap.* 19. *num.* 17. Filliucius *tract.* 27. *par* 2. *cap* 6. *num.* 123. Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 23. *concluſ.* 6. Homobonus de Bonis *par.* 2. *Exam. Eccles. tract.* 9. *cap.* 24. *q.* 74. *in fine.*

3 Fundantur hi Doctores in eo, quod peccatum in causa prouisum debet vitari in ipsa causa: vnde supponunt, quod non ieiunare sit peccatum stante notabili fatigatione, si hoc prouideri potuit. Sed non bene applicant hanc doctrinam, quia tunc tenemur vitare causam, quando causa de se infert peccatum; nam tunc, licet alias de se licita, fit tamen illicita ob connexionem cum peccato, & proinde oportet, quod connectatur cum peccato, prout habet rationem peccati. Si autem non inferat de se peccatum, sed impedimentum, quo impediatur obseruantia alicuius præcepti, si tale impedimentum de se non sit malum, nec teneamur ipsum remouere, tunc causa non connectitur cum peccato, & ideo non tenemur in ipsa vitare peccatum, quia iam peccatum non continetur in ipsa, nec est causa peccati, sed causa soluens obligationem præcepti.

4 Itaque alij docent, quod potest assumi talis labor, etiam si præuideatur, quod sit superuentura lassitudo reddens impotentem ad ieiunandum. Ita Medina *lib.* 1. *sum. cap.* 14. §. 10. Ledesma *par.* 2. *sum. tract.* 27. *cap.* 2. *circa finem.* ver. *Digo lo segundo.* Bonacina *tom.* 2. *disp.* 2. *de peccatis. q.* 8 *punc.* 1. *num.* 16. Diana *par.* 1 *tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 40. & 51. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 7. *num.* 16. Lublimus *in sum. par.* 1 *verbo* Ieiunium. *num* 29. Laiman. *lib.* 4. *Theol. mor. tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 5 ver. *His quædam.* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 10. Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 54. *num* 14 & 20 Ledesma 2 *par.* 4 *q.* 17. *ar.* 3. ver. *Secunda propositio.*

5 Et hæc sententia rectè procedit, quia præ-

præceptum ieiunij obligat tantum eos, quos reperit potentes ad ieiunandum: non autem quos reperit impotentes: vnde quando quis est factus impotens, non amplius subditur obligationi ipsius. Rursus præceptum ieiunij obligat tantum ad abstinentiam secundum talem formam præscriptam, non autem ad conseruandas vires corporales, ita vt valeat ieiunare: vnde cum quisq. sit dominus propriarum virium corporalium, potest eas impendere in hoc, vel illud exercitium, prout libuerit: & si ex hoc fiat impotens ad ieiunandum, non facit contra præceptum ieiunij, quia vtitur iure suo, & facit id, quod non prohibetur præcepto ie-
6 iunij. Quod præsertim verum est, quia præceptum positiuum præcipiens aliquid, ad summum prohibet indirectè, quæ per se ordinantur ad illud non seruandum: non autem quæ per accidens impediunt obseruantiam, quia cum hæc non sint connexa per se cum non obseruantia, non possunt excludi ab ipso præcepto, nam in tantum aliqua excludun-tur, in quantum sunt de se incompossibilia directe cum actu præcepto, & ratione talis incompossibilitatis indirecte censentur prohibita. Labor autem corporalis de se non est incompossibilis cum ieiunio, nec ponit obicem obseruantiæ ieiunij, quando præceptum obligat, sed tantum causando lassitudinem extinguit obligationem præcepti: vnde de se non contrariatur præcepto, quatenus obligat, sed impedit, ne obliget, quod est quid longe diuersum.

7 Quare non est eadem ratio de eo, qui se inebriat in die festo, & non potest audire sacrum, aut de eo, qui proijcit Breuiarium in mare, & inde fit impotens ad recitandas horas canonicas, nam in his casibus fit aliquid directe impediens obseruantiam præcepti, & proinde eo ipso, quod est volitum, est volita violatio præcepti tanquam in causa, quę de se infert talem violationem ob necessariam, & immediatam connexionem cum ipsa; qua connexione stante intentio cadit contra præceptum, quatenus obligatiuum: non sic autem in casu nostro: nam non est volitum aliquid directè, & immediate tendens contra præceptum, quatenus obligatiuum; sed solum aliquid, quod de se est volibile, & potest extinguere obligationem præcepti: & ideo intentio non tendit contra præceptum, quatenus obligatiuum, neque violatio ipsius est volita in causa.

An labor non necessarius possit assumi in die ieiunij, quoties libuerit. Decis. 318.

SVMMARIVM.

1 *Labor non necessarius potest in die ieiunij assumi secundum Sanchez solum semel, aut bis.*
2 *Potest assumi, quoties libuerit.*
3 *Quod semel est licitum, semper est licitum stante eadem ratione.*
3 *Tantum extenditur lex, quantum ratio legis.*
4 *Ratio aliquid honestans, semper honestat in ijsdem circumstantijs.*
5 *Lex stante eadem ratione ex intentione legislatoris semper obligat, aut non obligat.*
6 *Venatio, Piscatio, Aucupatio, hastiludium; lusus pilæ licent in die ieiunij, etiam si impediant ieiunium.*
7 *Pater familias potest pedestris absque necessitate inuisere operarios, licet impediatur, ne ieiunet.*
8 *Scholaris, quando illi vacat à studijs, potest in die ieiunij ea exercitia assumere, quæ impediunt ieiunium.*

1 NEGATIVE respondet Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 7. *num.* 18. Qui vult, posse tantum assumi semel, atque iterum, quia, inquit ipse, hæc interpretatio, & æquitas videtur deduci ex iure naturali, & ex intentione legislatoris, quia æquitas naturalis videtur dictare, quod non fuerit intentio legislatoris prohibere honesta exercitia laboriosa ob ieiunium: & eadem dictat, non fuisse intentionem ipsius excusare, si frequenter assumantur talia exercitia. Sequitur Trullench. *lib.* 3. *in Decal cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 10. & 14.

2 Sed in hoc Sanchez non loquitur consequenter ad ea, quæ supra dixerat nempe *num.* 16. Vnde tenendum est, quod semper, quoties libuerit, liceat assumere ho-

honestum laborem in die ieiunij, etiam si inde sequatur talis fatigatio, vt impediat ieiunium.

3 Ratio autem est; quia, si semel aliquid est licitum, semper est licitum concurrentibus ijsdem circumstantijs: nec fit illicitum ex eo, quod pluries repetatur, nam militat semper eadem ratio, quæ facit, vt tantum extendatur assertio, qua asseritur aliquid licitum, vel illicitum, quantum extenditur ipsa ratio. Sic etiam tantum extenditur lex, quantum extenditur ipsa ratio legis, vt notat Bal. *in l. fin.* C. De *hæred. instit.* ex *l. fin. C. De indicta viduit. tollen.* & Glos. *in cap. Cupientes. §. Denique.* De *Election. in 6.* Castrensis *in l. Si vero. §. De viro. ff. Soluto matrim.* & communiter. Quia cum ratio sit anima legis, trahit legem ad quæcunque ipsa se adaptat, & facit legem vigere, vbicunque ipsa viget. Vnde cum in casu nostro ratio, ob quam in die ieiunij liceat assumere laborem honestum, non necessarium, sit, vt ait etiam ipse Sanchez *num. 16.* citatæ dubitat. quia in toto iure non est præceptum, vt abstineat quis à iustis, & honestis laboribus, vt seruet ieiunium, & quia, vt nos dicebamus, non præcipit præceptum ieiunij, vt quis se conseruet potentem, sed obligat tantum, quos reperit potentes, nec priuat aliquem iure, quod habet ad omnes honestos labores; ideo cum hæc ratio militet semper in quolibet die de quolibet honesto labore, semper id erit licitum.

4 Neque fundamentum Sanchez consistit, quia ratio naturalis dictat, quod illud semper sit licitum, quod participat illam rationem, per quam censetur licitum, quia si talis ratio facit aliquid licitum, faciet semper, vbicunque reperietur; est enim euidens ex ipsis terminis, quod posita ratione honestatis, semper ponitur illud honestum, quod est tale per participationem illius rationis. Et proinde non potest æquitas naturalis dictare, quod militante eadem ratione aliquid semel, aut bis sit licitum, & non semper, quando non consurgit ex iteratione vnicus actus integralis cum vnica materia,

5 quæ ratione excessus fiat illicita. Nec similiter potest dictare, quod intentio legislatoris sit, quod lex non obliget semel, aut iterum, quia adest ratio, ob quam non debet obligare, & quod velit obligare, & non excusare, si frequenter occurrat eadem ratio, ob quam non debet obligare. Quia intentio legislatoris est conformis rationi, & proinde vniformis, & eadem, quotiescunque habet idem motiuum ex ratione.

6 Ex his colligitur, quod in die ieiunij licet venari, piscari, aucupari, ludere pila, exercere hastiludium, & alia huiusmodi exercitia in die ieiunij, etiam si inde præuideatur talis lassitudo, quæ soluet obligationem ieiunandi: nam in hoc quisque vtitur iure suo.

7 Colligitur secundo cum Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 7. num. 16.* Posse Patremfamilias ire pedestrem ad inuisendos operarios laborantes in suis prædijs, etiam si habeat œconomum, seu Castaldum assistentem, & possit etiam vti equo; etiam si præuideat, quod ita lassabitur, quod non poterit ieiunare; nam in hoc vtitur iure suo, quod habet ad illud pedestre exercitium, quod potest ab ipso eligi vel ob valetudinem, vel ob alium finem, non obstante quod sit impediturum ieiunium.

8 Colligitur tertio. Posse scholarem, quando contingit ieiunium in die solitæ vacationis, aut in alio tempore, in quo liber est à studijs, assumere exercitia laborioſa manualia, vel ob recreationem, vel ob alium finem; posse etiam, vt notat Sanchez *num. præcedenti* citatus in *num. 17.* Suscipere longum iter, vel ob recreationem, vel ob inuisendos parentes, vel amicos, etiam si impediatur, ne possit ieiunare. Et alij huiusmodi casus particulares eodem modo resoluendi sunt.

An defatigatus ex labore voluntario assumpto ob finem inhonestum excusetur a ieiunio. Decis. 319.

SVMMARIVM.

1 *Factus impotens ad ieiunandum ex labore ob turpem finem, aut non præuidens impotentiam, non peccat.*

2 *Si præuideat impotentiam, peccat in causa secundum aliquos contra præceptum ieiunij.*

3 *Non peccat in causa contra præceptum ieiunij, sed solum contra præceptum prohibens actum turpem.*

4 *Quid requiratur, vt aliquid sit peccatum in causa.*

5 *Non adest præceptum abstinendi ab eo, quod causat impotentiam ad ieiunandum.*

6 *Labor in actu turpi reddens impotentem ad ieiunandum non potest assumi non ratione præcepti de ieiunio, sed ratione turpitudinis.*

7 *Non ieiunans, quia impotens etiam ex actu turpi, non tenetur in confessione id explicare.*

---

1 QVOD non peccet, quando iam est factus impotens, conueniunt omnes, quia præceptum ieiunij obligat solum potentes. Similiter etiam conueniunt, quod si quis assumat laborem ex inhonesto fine absque eo, quod præuideat, aut debeat præuidere, quod inde sequetur, quod non possit ieiunare, non peccet contra præceptum ieiunij, quia non habet intentionem contra ipsum, sed quod solum peccet ratione finis inhonesti. Vnde solum dubium remanet, an peccet contra præceptum ieiunij in causa, si præuideat, quod non poterit ieiunare.

2 Et affirmatiuam sententiam tradunt Rodriquez *tom. 1. sum. cap. 23. conclus. 6.* vbi inuehitur contra Medinam oppositum sentientem. Ortiz. *cap. 19. sum. num. 17.* Io. à Cruce *par. 1. Direct. conscient. præcep. 3. ar. 4. dub. 8. num. 9.* Vega *par. 1. sum. cap. 14. de ieiunio Casu 7.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 10.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 7. num. 15.* Volunt enim, quod assumentes talem laborem, & præuidentes, quod non poterunt ieiunare, peccent in causa contra præceptum ieiunij, quia præuident, quod talis labor erit causa non ieiunandi, atq. adeo dant causam peccato. Sed hæc doctrina ipsis non fauet, vt vidimus supra *Decis. 316. num. 3.* Nam talis labor non est causa non ieiunandi per se, sed tantum per accidens, neque contrariatur præcepto ieiunij, quatenus obliget, sed potius contrariatur obligationi ipsius, quatenus eam destruit.

3 Quod autem solum peccent assumentes laborem ob finem inhonestum contra illam virtutem, cui contrariatur ille finis inhonestus, non autem contra præceptum ieiunij, docuit Medina *lib. 1. sum. cap. 14. §. 10.* & ipsum sequuti sunt Ledesma *par. 2. sum. tract. 27. cap. 2. in fine.* ver. Dico *lo segundo*, vbi approbat sententiam Medinæ. Diana *par. 1. tract. 9. de ieiunio Resol. 40.* Bonacina *tom. 2. disp. 2. de peccatis q. 8. punc. 1. num. 16.* ver. *Idem nonnulli.* Io. Sanchez *in select. de Sacram. disp. 54. num. 20.* Llamas *3. par. Meth. cap. 5. §. 21.*

4 Ratio, in qua fundatur hæc sententia, est, quia non est volitum aliquid, quod tanquam causa contineat violationem præcepti de ieiunio, quando obligat; sed solum est volitum aliquid, quod causando impotentiam ad ieiunandum soluit obligationem ieiunandi: vnde non est causa inferens violationem ieiunij, quando adest obligatio, sicuti est ebrietas in die festo per se, & directe se opponens cum auditione sacri, & ideo non sequitur, quod violatio ieiunij sit volita in causa. Confir. vt aliquis peccet in causa oportet, quod velit causam peccati, quatenus est causa peccati, atque adeo quod talis causa connectatur cum ipso peccato, quatenus peccatum est, non autem sufficit, quod connectatur cum ipso actu materiali, quando ex aliqua circumstantia desinit esse peccatum. Nam tunc non dat causam peccati, quia non adest. In casu autem nostro non est volita causa peccati, sed solum est volitum aliquid, quod causat impotentiam ad ieiunandum, atque adeo quod mediante impotentia soluit obligationem ieiunandi; & cum nemo teneatur se conseruare potentem ad ieiunandum, non peccat contra præceptum ieiunij ex eo, quod se reducit ad talem impotentiam, neque in causa violatur præceptum, quia non dat causam violationi, si quidem non adest violatio, quando extinguitur obligatio.

5 Rursus præceptum ieiunij non obligat, vt quis se abstineat à laboribus honestis, vt possit ieiunare, quia præcipit abstinentiam ijs tantum, qui possunt ipsam seruare: nec de hoc adest præceptum speciale; ergo neque etiam à laboribus ob finem inhonestum, nam adhuc præceptum ieiunij sistit in præcipienda tantum abstinentia, nec aliud præceptum adest prohibens illos labores, nisi illud, quo prohibetur finis inhonestus, & ideo peccatur tantum contra tale præceptum, non autem contra præceptum ieiunij.

6 Neque obstat, quod non habeat ius ad talem laborem, cum sit iniustus, & proinde iniuste se reddat impotentem, nam ex hoc tantum sequitur, quod peccet non contra præceptum ieiunij, sed contra

præ-

præceptum prohibens illam turpẽ actionem, nam peccat tantum, quatenus facit aliquid iniustum, non facit autem aliquid iniustum contra præceptum de ieiunio, sed solum contra præceptum prohibens illam malam actionem.

7 Ex his colligitur; quod, qui non ieiunat, quia factus est impotens ob laborem ordinatum ad actum turpem, non tenetur in confessione explicare, quod non ieiunauerit; nam in hoc non peccauit, sed sufficit, si explicet solum illum actum turpem, ex quo causata est impotentia ad ieiunandum, quia in hoc tantum consistit peccatum.

An, qui assumit laborem incompatibilem cum ieiunio in hunc finem, vt non ieiunet, peccet. Decis. 320.

SVMMARIVM.

1 *Assumentes laborem incompatibilem cum ieiunio, vt non ieiunet, non peccat, quando est factus impotens ad ieiunandum.*
2 *Peccat, quando assumit talem laborem cum tali intentione secundum aliquos.*
3 *Secundum alios non peccat.*
4 *Potest quisque per media licita se subtrahere ab obligatione legis.*
5 *Quid requiratur, vt fiat fraus legi.*
6 *Quomodo peccet, qui se reddit impotentem ad ieiunandum per media illicita.*
7 *Cur peccet, qui ob venationem non audit missam in die festo.*
8 *Quando præceptum obliget ad non ponenda impedimenta contra ipsius obseruantiam.*

1 CONVENIVNT communiter, quod non peccet, quando non ieiunat, quia tunc, cum sit impotens ratione defatigationis, non obligatur præcepto ieiunandi, vt inter alios notat Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 7. *num.* 13. contra quemdam neotericum. Vnde dubium est, an peccet, dum assumit laborem ex intentione non ieiunandi.

2 Et affirmatiuè resp. Nauar. *in Manuali cap.* 21 *num.* 17 *lat. & Hisp.* 8. Angles *in Florib. q.* 6. *de ieiunio difficult.* 10. *dub.* 1 *in Append.* Medina *lib.* 1. *sum. cap.* 14. *§.* 10. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. ver. *Secunda propositio.* Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 23. *concluſ.* 6. Villalobos *par.* 1. *sum. tract.* 23 *difficul.* 4. *num.* 11. Bonacina *tom.* 2 *disp* 2. *De peccatis q.* 8. *punc.* 1. *num.* 16. ver *Idem nonnulli*. Lublinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 29. Laiman. *lib.* 4. *Theol. mor. tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 5. ver. *His quædam*. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 10. & 11. Bosius *in Disceptationib. moral. discep* 4. per totam. Quia nimirum fit fraus præcepto, quod iam in intentione, & desiderio frangitur.

3 Altera vero sententia docet, quod neque peccatur, quando assumitur labor ex intentione non seruandi ieiunium, ita docere deberent ij omnes, qui putant, esse licitum discedere è loco, vbi obligat ieiunium in hunc finem, vt discedens non teneatur ieiunare. Vnde quidam ex Doctoribus *num. præcedenti* citatis non loquuntur consequenter, vt Sanchez, Bonacina, & Villalobos, quos supra *Decis.* 214. *num.* 3. citaui. Et specialiter ita docent Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 54. *num* 14. & 20. Diana *par* 1. *tract.* 9. *de ieiunio. Resol.* 52. Ghilinus *in Summa verbo* Ieiunium. *num.* 21. *littera M.* Et militat omnino eadem ratio ac in eo, qui relinquit locum, vbi lex obligat, in hunc finem, vt non seruet legem, quia sicut per mutationem loci licet se subtrahere ab obligatione legis, ita etiam licebit se subtrahere per assumptionem alicuius exercitij excusantis à ieiunio.

4 Ratio autem est, quia non fit contra legem, quando intenditur subtractio ab obligatione legis, imo vnicuique est licitum, se subtrahere adhibendo media licita subtrahentia. Sic potest petere dispensationem, potest mutare statum, vt non obligetur legibus illius status. Lex enim solum exigit, vt seruetur, quando obligat, non autem exigit, vt retineatur obligatio ipsius, sed finit deponi, quando deponi potest per media licita. In casu autem nostro non intenditur aliud, nisi subtractio ab obligatione præcepti ieiunandi per media licita, nempe per exercitia honesta laboriosa, quæ possunt excusare à ieiunio: non autem intenditur violatio præcepti obligantis. Sic non intenderet violare præceptum, qui vt non ieiunaret, peteret dispensationem: vnde

ſicuti licet procurare diſpenſationem ex intentione non ieiunandi, ita etiam ex eadem intentione licebit aſſumere honeſta exercitia laborioſa tanquam ea, quæ poſſunt ſoluere obligationem ieiunandi.

5 Neque in hoc fit aliqua fraus legi, quia tunc lex non poteſt fraudari, quando non obligat, ſed vt fraudetur, oportet, vt retineat ſuam vim obligandi, & fiat aliquid tanquam licitum, quod tamen ſit contra obligationem ipſius, vt ſi quis in die ieiunij ex eo capite, quod cibus in paruitate materiæ non frangit ieiunium, pluries ipſum ſumeret in paruitate materiæ, quia tunc fraudaretur intentio legis de abſtinentia, & maceratione per ſubtractionem cibi. E contra vero qui petit diſpenſationem, vt ea obtenta non ſeruet legem, non facit fraudem neque eam violat in deſiderio, & intentione non ſeruandi. Vnde etiam nec in caſu noſtro fiet fraus legi ex eo, quod quis procurat legitimam cauſam non ſeruandi præceptum de ieiunio, neque in hac intentione ipſum violabit.

6 An autem ſit eadem ratio, ſi velit ſe reddere impotentem per aliquod exercitium turpe, & peccaminoſum, vt non ieiunet. Reſp. certum eſſe, quod peccat in aſſumptione exercitij turpis contra præceptum, quo prohibetur. Contra tamen præceptum ieiunij non peccabit, quia adhuc vult ſe ſubtrahere ab obligatione ieiunandi mediante impotentia, quæ cum iuſtè ſubtrahat, non tendit illa intentio contra præceptum ieiunij.

7 Ex his colligitur; quod non eſt eadem ratio de eo, qui in die feſto, it ad venationem, aut dormit, aut ſe inebriat, & omittit audire miſſam; quia in tali caſu non fit aliquid, quod faciat ceſſare obligationem præcepti, ſed ponitur impedimentum directè tendens contra obſeruantiam præcepti: vnde in tali impedimento, cum ſit immediatum, eſt volita violatio præcepti, præſertim quia tale impedimentum non extinguit obligationem præcepti.

8 Nec dici poteſt, quod præceptum obliget ad abſtinendum à labore, quatenus eſt proximum impedimentum ad ſeruandum ieiunium, quia tunc præceptum obligat ad non ponenda proxima impedimenta, quando reuera impedimenta ſunt, ita vt tendant contra ſolutionem obligationis. Quando autem aliquid extinguit obligationem, non eſt verum impedimentum, quia non impedit, quod non impleatur obligatio, quando permanet, ſed facit ne permaneat, eam extinguendo. Nec eſt eadem ratio de eo, qui proijciendo Breuiarium fit impotens ad recitandas horas canonicas; nam hoc non cauſat impotentiam perſonalem, quia perſona, quantum eſt de ſe, remanet potens, & præceptum adhuc vrget. Sed cauſat priuationem medij neceſſarij ad præceptum implendum. Stante autem connexione, quæ eſt inter medium neceſſarium, & finem, eo ipſo, quod quis non vult medium, nec etiam vult finem, & ideo nolens medium neceſſarium pro obſeruantia præcepti, nec etiam vult ſeruare præceptum, & proinde contra ipſum peccat. Quamuis autem dicta ſententia his rationibus confirmari poſſit, non eſt tamen conſulenda, quia daret occaſionem hominibus parum pijs, quod frequenter omitterent ieiunia. Sed ſolum quando quis eſſet determinatus ad non ieiunandum, vt vitaret peccatum, conſuli poſſet, quod aſſumeret honeſtum exercitium excuſans à ieiunio.

An conducentes operarios teneantur inquirere circa ipſorum potentiam, vel impotentiam ad ieiunandum. Deciſ. 321.

SVMMARIVM.

1 *Conducentes operarios non tenentur inquirere, an poſſint ieiunare, quando artes ſunt laborioſæ.*

2 *Sed neque, quando non ſunt laborioſæ.*

1 RESP. non teneri, vt docet etiam Angles *in Florib. q. 6. de ieiunio. difficul. 10. dub. 4.* Et quidem, ſi exercent artes laborioſas, manifeſtum eſt, non teneri ad talem inquiſitionem, quia hæ artes ex natura ſua excuſant à ieiunio: vnde etiam ſi exercentes poſſent ieiunare, non tenentur, quia, vt vidimus in ſuperioribus, Eugenius IV. declarauit, præceptum ieiunij non obligare hos artifices, & ideo conductores nihil debent curare de ipſorum

ieiu-

ieiunio, tanquam de ijs, qui tenentur ieiunare.

2 Si vero exerceant artes, quæ ex natura ſua non excuſant à ieiunio, neque adhuc tenetur inquirere circa ipſorum potentiam, vel impotentiam ad ieiunandum, quia per hoc, quod ipſos conducit, acquirit tantum ius ad operas ipſorum; non autem aliquod ſpeciale regimen ſupra ipſos, ratione cuius ei incumbat regulare earumdem actiones, & ideo non pertinet ad ipſos inquirere, an poſſint, vel non poſſint ieiunare.

An poſsit quis conducere operarios, quos ſcit probabiliter non eſſe ieiunaturos. Deciſ. 322.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt quiſque conducere operarios, quos ſcit non ieiunaturos.*
2 *Etiam ſi conſtet, abſque neceſſitate laborare, quando artes ſunt laborioſæ.*
3 *Imo, etiam ſi artes non ſint valde laborioſæ.*

1 AFFIRMATIVE' reſp. Angles *in Floribus q. 6. De ieiunio. difficul. 10. dub. 3.* Quia, inquit ipſe, præſupponendum eſt, quod neceſſitate cogantur ad laborandum: ſi quidem dubia in meliorem partem ſunt interpretanda.

2 At etiam ſi conſtet, quod abſque neceſsitate laborent, ſi artes ſint laborioſæ, & de ſe poſſunt excuſare à ieiunio, adhuc conduci poſſunt. Quia etiam ſi operarij ſint diuites, non tenentur deſiſtere à labore, vt ieiunent, vt vidimus in ſuperioribus; imo ſecundum declarationem Eugenij IV. adhuc ipſi ſunt immunes à ieiunio, vt viſum eſt ſupra *Deciſ. 291. num. 2.*

3 Si verò artes non ſint valde laborioſæ, ita vt de ſe non excuſent à ieiunio, adhuc conduci poſſunt operarij, etiam ſi probabiliter ſciatur, quod non ſint ieiunaturi, tum quia fieri poteſt, quod licet non excuſentur ratione exercitij, excuſentur tamen ex alio capite. Tum quia non pertinet ad conductores impedire, ne operarij violent ieiunia, ſicut nec procurare, quod ea ſeruent. Tum quia conductores vtuntur iure ſuo in conducendis operarijs, quod ſi ex hoc ſequitur, quod violent ieiunium, id eſt præter intentionem conductoris, & ex malitia operarij, qui abſque neceſſitate frangit ieiunium, cui ſoli eſt imputandum.

An liceat conducere operarios cum pacto, quod non ieiunent Deciſ. 323.

SVMMARIVM.

1 *Conducens operarios poteſt cum ipſis paciſci, ne ieiunent, ſi opus exigat feſtinationem.*
2 *Si ars non ſit laborioſa, non poteſt paciſci, niſi opus ſit labore diuturniori.*
3 *Quando operarij nolunt minuere conſuetam mercedem, nolens eos conducere, niſi cum pacto, quod non ieiunent, non peccat.*
4 *Non licet ſecundum aliquos abſolute, paciſci cum operarijs, ne ieiunent.*
5 *Eſt abſolute licitum, quando artes ſunt laborioſæ.*
6 *Conducens operarios cum pacto quod non ieiunent, non inducit ad malum ſed ad id, quod ipſis licet.*

1 QVOD liceat apponere tale pactum, quando neceſſitas operis exigit feſtinationem, docent cõmuniter Doctores infra *citandi*, quia tunc adeſt legitima cauſa relinquendi ieiunium. Neceſsitas enim ſoluit obligationem, & ideo, quando labor operarij incompatibilis cum ieiunio, eſt neceſſarius, poteſt conducens paciſci de tali labore, atque adeo quod operarius non ieiunet.

2 Deinde. Etiam certũ eſt, quod, quando artes non ſunt ita laborioſæ, vt de ſe excuſent à ieiunio, ſi quis nollet conducere operarios, niſi cum pacto, quod non ieiunent, peccaret, quia induceret iniuſte ad frangendum ieiunium, ſiquidem exercitium artis non requirit ratione laboris, quod ſoluatur ieiunium. Hoc tamen limitandum eſt, niſi feſtinatio operis

requireret talem assiduitatem, & continuationem laboris per plures horas supra consuetum, vt æquiualeret arti laboriosæ. Et ita etiam notat Sanchez *citandus*.

3 Rursus notat Caiet. infra *citandus*, & recte, quod si operarij volentes ieiunare, nollent modificare mercedem consuetam, tunc, si conductor nollet ipsos conducere, nisi cum pacto, quod non ieiunent, non peccaret. Ratio est, quia præciso tali pacto sentiret damnum, nam operarij ieiunando non tantum laborant, quantum si non ieiunarent, & proinde solueret maiorem mercedem, quam mereretur opus ex ibitum ab operarijs.

4 An autem absolute liceat pacisci cum operarijs, quod non ieiunent, etiam si contenti sint, quod conductores mercedem modificent, quando artes sunt laboriosæ. Negatiuè respondent D. Th. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 3. *ar.* 2. *quæstiun* 4. *ad* 3. Durand. *q.* 10 *num.* 6. Palud. *q.* 4. *num.* 18. Gabriel *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 1. *notab.* 4. *§. Secundo sequitur.* Riccar. *dist.* 15. *ar.* 3. *q.* 4. Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. *§. In eodem articulo.* Syluester *verbo* Ieiunium. *q.* 9 *num.* 24. Angles *in Florib. q.* 6. *de ieiunio. difficul.* 10. *dub.* 2. Summa Contes. *lib.* 1. *tit.* 22. *q.* 18. Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14. *de ieiunio Casu* 24. Ghetius *in Thesauro. verbo* Ieiunium. *cap.* 2. *num.* 13. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 3. *dub* 7. *num.* 8. Quia nimirum aut daret occasionem operarijs frangendi ieiunium, aut faceret deterioris conditionis, si non conduceret, obtemperantes præceptis Ecclesiæ, quam inobedientes.

5 Sed hæc sententia procedit ex eo, quod putat, quod in die ieiunij non liceat laborare, quando labor est incompatibilis cum ieiunio, nisi ex necessitate Quod tamen est falsum, vt constat ex declaratione Eugenij IV. declarantis, quod etiam artifices diuites, & qui non indigent laborare in die ieiunij, possint laborare, & sint immunes à ieiunio, si ars laboriosa sit, vt etiam nunc communiter docent, & paulo ante docuerat etiam ipse Angles nempe *q.* 6 *de ieiunio. difficul.* 10. ver. *Hinc Agricolæ.* Et proinde quod tale pactum licitum sit, docent Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 16. Sanchez *lib.* 1. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 8. *num.* 2.

6 Et hæc sententia est tenenda, nam conducens operarios cum pacto, quod non ieiunent, in tantum peccaret, in quantum induceret ipsos ad peccandum, nempe ad non ieiunandum; hoc autem non est verum, quia tales operarij non obligantur præcepto ieiunij, etiam si possint se, & familiam substentare absque eo, quod laborent, & ideo conducens non inducit ad violandum præceptum, quia non violatur præceptum, quod non obligat. Quod autem non teneantur ieiunare constat ex Declaratione Eugenij IV. & ex dictis in superioribus.

An Pater familias possit in die ieiunij imponere famulis opera incompossibilia cum ieiunio. Decis. 324.

SVMMARIVM.

1 *Pater familias non potest secundum aliquos in die ieiunij imponere famulis opera incompossibilia cum ieiunio.*
2 *Potest imponere.*
3 *Famuli exercere possunt opera incompatibilia cum ieiunio, & erunt exempti.*
3 *Quæ spectant ad officium, non sunt omittenda ob ieiunium.*

---

1 NEGATIVE resp. quando commodè differri possunt Gabr *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 1. *notab.* 4. *§. Tertia causa.* Nauar. *in Manuali cap.* 21. *num.* 27. ver. *Octauo peccat.* Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. *circa finem* ver. *Tertio dico.* Angles *in Florib. q.* 7. *de ieiunio. difficul.* 2. *in fine.* Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 21. *q.* 12. Sà *verbo* Ieiunium. *num* 16. Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14. *de ieiunio. Casu* 27. *in fine.* Palud. *in* 4. *dist.* 15. *q* 4. *ar.* 1. Tolet. *lib.* 6. *sum. cap.* 5. *num.* 1. ver. *Primus est.* Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 23. *num.* 5. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap* 10. *num.* 11. Homobonus de Bonis *par.* 2 *Exam. Eccles tract.* 8. *cap.* 7. *q.* 21. ver. *Quod attinet.* Sylnius 2. 2. *q.* 147 *q.* 1. *in fine.* Lublinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 22. Quia nimirum essent causa, quod Famuli absque necessitate violarent præceptum de ieiunio.

2 Sed miror, quomodo hæc sententia ita inualuerit. Vnde merito oppositum tradunt

dunt Bonacina *disp. vlt. De præcep. Eccles. q. 1. punc. vlt. num. 9. ver. Addo.* Ortiz. *cap. 19. sum. num. 14.* Fernandez *par. 2. Exam. Theol. mor. cap 8. §. 2. num. 15.* Trullench. *lib. 3. in Decal cap. 2. dub. 7. num. 8.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 9. num. 2.* Auctor. *Casuum Conscient. Bononiens. Anni 1636. Casu 3. Mensis Septembris.* Et ita tenere debent ij omnes, qui putant, laborem omnino voluntarium excusare à ieiunio, quos supra *Decis. 317. num. 4.* citauimus.

3 Ratio est, quia præceptum ieiunij non obligat abstinere ab opere seruili incompatibili, vt ieiunetur: vnde secundum declarationem Eugenij IV. Artifices diuites, & qui absque incommodo possent abstinere ab exercitio artis, non tenentur abstinere, sed possunt laborare, & non ieiunare, quod etiam tenent Doctores ferè omnes pro priori sententia citati, ergo etiam famuli exercentes opera incompatibilia cum ieiunio, erunt exempti à præcepto ieiunij, etiam si commode possent differre: & ideo Domini ea imponentes, non peccabunt, quia vtentur iure suo, nec inducent famulos ad aliquod malum, cum sint exempti à ieiunio.

4 Quod etiam confir. quia præceptum de ieiunio non obligat aliquem, vt pro ieiunando abstineat à consueto exercitio, nec quod abstineat à laboribus, quos offert occasio exercitij, vt concedunt communiter: ergo cum famuli ratione sui officij sint addicti laboribus, quos imponunt Domini, sunt etiam addicti laboribus incompossibilibus cum ieiunio, quatenus occasio fert, quod aliquando à Dominis imponantur, atque adeo tales labores spectant ad ipsorum officium: ergo cum nemo teneatur omittere, aut differre, quæ sunt proprij officij, vt ieiunet, non tenebuntur famuli omittere hos labores. Sicut nec etiam Domini, quia non tenentur non imponere famulis, quæ spectant ad officium ipsorum, vt possint ieiunare, quia, cum ea, quæ spectant ad officium, non sint omittenda ob ieiunandum, nec famuli tenentur omittere, nec Domini tenentur non imponere.

An labor ingenij eximat ab obligatione ieiunandi. Decis. 325.

SVMMARIVM.

1 *Labor ingenij secundum aliquos non excusat à ieiunio.*
2 *Probabilius tamen est quod excuset.*
3 *Quomodo labor ingenij redundet in corpus.*
4 *Occupatus per totum fere diem in negocijs arduis non tenetur ad ieiunium.*
4 *Creatus Cardinalis in Romana Curia, in si dies creationis sit dies ieiunij, teneatur ieiunare.*

1 NEGATIVE videtur respondere Molfesius *par. 1. sum. tract. 10. cap. 4. num. 43.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 7. num 7.* Lublinus *par. 1. sum. verbo* Ieiunium. *num. 5.* Horum fundamentum esse potest, quia ille labor eximit à ieiunio, qui affligit corpus, quia nimirum accedente afflictione ex ieiunio, corpus nimis afflige retur: vnde, quando labor non est corporis, sed ingenij, non sequitur nimia afflictio ex ieiunio, atque adeo nec exemptio ab ipso.

2 Tenendum tamen est, quod labor ingenij eximat ab obligatione ieiunandi. Et ita docent Laiman. *lib 4. Theol. moral. tract. 8. cap. 3. num. 3. ver. Quarta causa.* Angles *in Florib. q. 6. de ieiunio. difficul. 10. append. 1.* Bonacina *disp. vlt de legib. q. 1. punc. vlt. num. 10.* Basseus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 2. *num. 8. in fine.* Ghilinus *in summa verbo* Ieiunium. *num 21 littera N.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7 num. 13.* Et omnes, qui eximunt Concionatores, Confessarios, Lectores, Aduocatos, & alios, qui ingenio laborant, quos infra citabimus.

3 Ratio est, quia labor ingenij redundat etiam in corpus ipsum affligendo, quatenus ex labore ingenij consumuntur illi spiritus, quibus corpus foueretur, & in suo robore manuteneretur: vnde plus patitur corpus ex labore ingenij proportione seruata, quam patiatur ex labore corporali,

porali, quod satis constat in ijs, qui continuo studijs incumbunt, quibus complexio ex continuo studio valde debilitatur: & postquam quis per plures horas studuit, experitur non mediocrem lassitudinẽ, & caput præcipuè valde debilitatum.

4 Ex quibus colligitur, quod si quis per totum ferè diem in negocijs difficilibus occuparetur, vt contingere potest in Oratoribus principum, Præfectis vrbium, Ducibus exercituum, qui semper negocia difficilia animo voluunt, non teneretur ad ieiunium, si quidem talis occupatio plurimum consumit spiritus, & inducit notabilem debilitatem. Et idem censendum est de cæteris ministris, qui plurimum occupantur in negocijs publicis. Imo si quis in die ieiunij in Romana Curia crearetur Cardinalis, non teneretur ad ieiunium, quia nouitas, occupatio mentis vehemens circa ea, quæ concernunt nouum statum, & in illo die peragenda sunt, valde animum exagitant, atq adeo spiritus consumunt, & notabilem debilitatem inducunt.

An Concionatores teneantur ieiunare. Decis. 326.

SVMMARIVM.

1 *Non tenentur Concionatores ieiunare, quando concionantur ex officio, aut obedientia, &c.*
2 *Sed neque si voluntarie concionentur.*
3 *Concionantes singulis diebus in quadragesima eximuntur à ieiunio.*
4 *Quid si habeant conciones elaboratas, & parum laborent.*
5 *Munus concionandi quotidie de se soluit obligationem ieiunandi.*
6 *Qui ter, aut quater in hebdomada concionantur, non tenentur ieiunare.*
7 *Quid si semel, aut bis concionentur.*
8 *Quid si vespere concionentur.*
9 *An concionantes per annum soluantur lege ieiunij.*

---

1 NON teneri, quando concionantur ex officio, vel obedientia, aut saltem quando ex concione prouenit tanta vtilitas, quæ per alium æquè bene haberi non possit, & ieiunium incompatibile est cum ipsa concione, docent Caiet. 2.2. *q.* 147. *ar* 3. *§. Ad hoc dicitur.* & *in sum. verbo* Ieiunium. *cap.* 3. ver. *Ex pietate.* Palatius *ibid. eodem verbo.* Medina Cod. *de ieiunio. q. de his, qui ieiunare tenentur.* Sylvester *verbo* Ieiunium. *q.* 9. Nauar. *in Manuali cap.* 21. *num.* 16. & *in Hisp. num.* 17. Angles *in Florib. q.* 6. *De ieiunio. difficul.* 13. *append.* 2. Fernandez *par.* 2. *Exam. theol. mor cap.* 8. *§.* 2. *num* 12. ver. *Quarta causa.* Tolet. *lib.* 6. *sum. cap.* 4. *num.* 4.

2 Alij tamen absolutè docent, quod Cõcionatores, siue ex officio, aut obedientia concionentur, siue ex quacunque alia causa, eximuntur ab obligatione ieiunandi, quando commode ieiunare non possunt. Ita Gabr. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar* 1. *notab.* 4. *in fine.* ver. *Ex illo patet.* Palat. *dist.* 15. *disp.* 8. Tabiena *verbo* Ieiunium. *num.* 16. Anton. *De litterat. par.* 1 *sum. cap.* 39. *num.* 9. Graff. *par.* 1. *lib* 2. *cap.* 37. *num.* 54. Viguer. *cap.* 7. *Instit. Theol. §.* 3. *ver.* 2. *in fine.* Io à Cruce *in Direct. conscient. par.* 1. *præcep.* 3. *ar.* 4. *dub* 9 *concluf.* 2. Reginal. *tom.* 1. *Praxis fori pœnit. lib.* 4. *cap* 17. *num.* 219. Filliucius *tom.* 2. *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 6 *num.* 124. Facundez *præcep.* 4. *Eccles lib.* 1. *cap* 8 *num.* 19. Rosel. *verbo* Ieiunium *num* 21. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *c.* 18. *q.* 1 Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3 *post propos.* 2. ver. *Secunda causa.* Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium. *num.* 5. Sà *verbo* Ieiunium, *num.* 9. Gordon. *lib* 6 *Theol. mor. q.* 18. *cap.* 6. *in fine.* Sylvius 2.2 *q.* 147. *ar.* 4. ver. *Maius bonum.* Bonacina *tom.* 2. *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1 *punc vlt num.* 13. Laiman. *lib.* 4. *Theol. mor tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 4. Lessius *de Iust & iure lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 44. Diana *par.* 1. *tract* 9. *Resol.* 10. Sanchez *lib.* 5. *Consil. mor. cap.* 1. *dub.* 13. *num.* 2. Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 21. *littera* Q. Basseus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium. 2. *num.* 9. Llamas *par.* 3. *Methodi cap.* 5. *§.* 21. Perez *in sum. Theol. præcep.* 3. *§. de ieiunio in fine.* Sanctius *in selectis de Sacram. disp.* 54. *num.* 17. ver. *Prædicatores.* Molfesius *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 48. Rodriquez *tom.* 2. *q. Reg. q.* 100. *ar.* 2. ver. *Circa quam.* Bizozer. *par* 4. *sum. de* 3 *præcep cap vlt. memb. vlt. num.* 6. *in fine.* Trullenc. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *nu.* 15. & desumitur ex D. Th. 2.2. *q.* 147. *ar.* 3.

3 Et hæc posterior sententia omnino tenenda est; vt plurimum tamen citati Doctores confusè procedunt, dum requirunt, quod ieiunium incompossibile

sit

sit cum labore concionandi: hoc enim relinquit in incerto, quando concionantes obligentur ad ieiunandum, & quando non obligentur, & sistitur in generali regula, quod ieiunium non obliget, quando fit impossibile. Itaque certum esse debet, vt notant Diana, & alij; Concionatores, qui singulis diebus in quadragesima concionantur omnino eximi ab obligatione ieiunandi; hoc enim munus requirit vires corporales viuidas, & corpus abundans spiritibus, & studium cum magna attentione, quod valde debilitat corpus: vnde accedente etiam ieiunio fieret magnum detrimentum virium corporalium; & ideo vt conseruentur pro concionibus relaxandum est ieiunium.

4 Sed difficultas est de ijs concionatoribus, qui iam habent conciones elaboratas, & memoriæ mandatas, ita vt extra actualem concionem aut nihil, aut parum admodum laborent, an eximantur ab obligatione ieiunandi. Resp. Adhuc eximi, quia actualis concio laboriosa valde est non solum ratione agitationis corporalis, sed etiam ob fixam, & vehementem attentionem mentis necessariam, & proinde requiritur abundantia spirituum, & vigor mentis, quibus valde contrariatur ieiunium, quia debilitat spiritus, & vigorem per subtractionem materiæ, à qua prouenit.

5 Deinde consuetudo optima legis interpres declarat, quod munus concionandi quotidie in quadragesima non compatiatur ieiunium, atque adeo quod præceptum ieiunandi non obliget concionatores, non secus ac declarat, quod non obliget adolescentes, ergo eximuntur ab obligatione ieiunandi, siue multum, siue parum laborent, sicuti eximuntur omnes adolescentes, etiam si possent sine multo incommodo ieiunare, quia per accidens est, quod in aliquibus labor sit tenuis, & vis consuetudinis se extendit ad omnes, quia fundatur in munere concionandi,

6 Secundo dubitari potest de ijs, qui concionantur ter, vel quater, in hebdomada. Et de his quoque tenendum est, quod non subijciantur præcepto ieiunij, vt notat etiam Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 13. num. 6.* Quia cum frequenter concionentur, debent conseruare robur, & vires, quod ieiunando malè præstarent. Deinde concionari per has vices requirit studium assiduum, & intensum, quod iunctum cum labore concionandi, est tantæ considerationis secundum se, vt possit eximere ab obligatione ieiunandi, & proinde semper eximet, & faciet, quod præceptum non cadat supra huiusmodi concionatores, etiam si aliqui ex ipsis parum laborent.

7 De Concionatoribus vero, qui semel tantum in hebdomada, aut bis concionantur, si debiles sint, & delicatę complexionis, dicendum est, quod non teneantur ieiunare, vt notat Diana *par. 1. tract. 9. Resol. 10.* ver. *Sed pro praxi*. Debilitas autem non debet esse tanta, vt de se soluat obligationem ieiunandi, sed sufficit, quod coniuncta cum ieiunio impediat munus concionandi, aut saltem notabile nocumentum afferat; seu quod debilitas coniuncta cum labore concionandi, sit tanti ponderis, vt censeatur quid notabile. Si vero sint integris viribus eximentur ab obligatione ieiunandi eo die, quo concionantur, & die, qui immediate antecedit concionem, nam si ante antecedenter ad concionem ieiunarent, amitterent necessarium vigorem pro concione, & si vna, aut altera vice resisterent, non semper resisterent. In die vero, quo concionantur, adest labor tum corporalis, tum mentalis sufficiens ad soluendam obligationem ieiunandi. Ita etiam Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 15.*

8 Et hoc etiam valet de concionatoribus, qui vespere concionantur, nam licet possint ipso die concionis se reficere, per hoc tamen non restauratur debilitas contracta ex ieiunio, & mortificatio spirituum, quia talis refectio confert illum solum vigorem, quem conferret, si non præcessisset ieiunium: & proinde nec ipsi tenentur pridie ante concionem ieiunare.

9 Similiter qui per annum in diebus festis concionantur, non tenentur ieiunare pridie ante concionem, & in die concionis, vt notat etiam Sanchez *citato lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub 13 num 6.* Et militat eadem ratio, quia nimirum requiruntur vires integræ pro concione, & labor concionis sufficit, vt soluat obligationem ieiunandi pro ipso die concionis.

An

An Lectores Theologiæ, Philosophiæ, Iuris Ciuilis, & Canonici, Medicinæ, &c. excusentur, ne ieiunent. Decis. 327.

SVMMARIVM.

1 *Lectores Theologiæ, Philosophiæ, &c. secundum aliquos obligantur ad ieiunia.*
2 *Non obligantur, quando labor est incompatibilis cum ieiunio.*
3 *Alij eos absolute eximunt ab obligatione.*
4 *Quando ex vi muneris censeantur immunes à ieiunijs.*
5 *Quando non sint immunes.*
6 *Assistentes disputationibus quando eximantur ab obligatione ieiunij.*
7 *An arguentes in publicis disputationibus sint immunes à ieiunio.*

1 SANCHEZ *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 13. num. 8.* Absolute docet, hos lectores non eximi ab obligatione ieiunandi, quando quotidie legunt vnicam tantum lectionem ex vi talis laboris, non enim putat, esse sufficientem, vt soluat obligationem ieiunandi. Idem videtur sentire Angles *in Florib. q. 6. de ieiunio. difficul. 13. append. 2.* dum solum concedit egregium aliquem doctorem posse soluere ieiunium, vt legat. Et regulariter non excusari tenet Villalob. *par. 1. sum. tract. 23. difficul. 4. num. 15.*

2 Alij vero docent, eximi ab obligatione ieiunandi, quando ipsorum labor est notabilis, seu vt ipsorum nonnulli loquuntur, quando labor improbus est. Ita D. Th. *quodlib. 5. ar. 18.* Sylvester *verbo* Ieiunium. *num. 26.* Caiet. *2. 2. q. 147. ar. 3. §. Ad hoc dicitur.* Gabr. *in 4. dist. 16. q. 3. ar. 1. Notab. 4. in fine.* Tolet. *lib. 6. cap. 4. num. 4.* Laiman. *lib. 4. Theol. mor. tract. 8. cap. 3. num. 3.* ver. *Quarta causa.* Sylvius *2. 2. q. 147. ar. 4.* ver. *Maius bonum.* Io. à Cruce *par. 1. Direct. Conscient. præcep. 3. ar. 4. dub. 9. conclus. 2.* Fernandez *par. 2. Exam. theol. moral. cap. 8. §. 2. num. 12.* ver. *Quarta causa.* Dummodo tamen lectio non sit voluntaria, sed ex officio, aut obedientia. Diana *par. 1. tract. 9. Resol. 10.* ver. *Sed pro praxi.* Ghilinus *verbo* Ieiunium. *num. 21. littera Q.* Facundez *præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 8. num. 19.* Azor. *par. 1. lib. 7. cap. 18. q. 1.* Lublinus *par. 1. sum. verbo* Ieiunium. *num. 5.* Sanchez *in selectis de Sacram. disp. 54. num. 17.* ver. *Imo si tantum.* Medina C. *de ieiunio. q. 9.* Basseus *in Florib. Theol. practicæ verbo* Ieiunium. *2. num. 9* Hieronimus Perez *par. 1. sum. Theol. præcep. 3. §. De ieiunio.* Et Angles *difficult. 16. q. citatæ num. præced. append. 2.* id concedit quo ad publicos Lectores, qui ex officio legunt.

3 Alij tamen absolute docent. Lectores esse exemptos ab obligatione ieiunandi. Ita Ledesma *2. par. 4. q. 17 ar. 3. post secundam propos.* ver. *Præterea in hoc ar.* loquitur tamen de Lectoribus conductis, & obligatis. Molfesius *par. 1. sum. tract. 10. cap. 4. num. 48.* Llamas *3. par. Meth. cap. 5. §. 21.* Gordonus *lib. 6. Theol. moral. q. 18. cap. 6 in fine.*

4 Lectores ergo cathedratici ex vi muneris censendi sunt immunes à lege ieiunij, si tamen cum lectione adiungant studium necessarium pro legendo cũ plausu: quia tunc necessarius est magnus labor, & notabilis fatigatio mentis cum magna consumptione spiritum, quod magis consumit corpus, quam quiuis labor mechanicus sufficiens ad solnendam obligationem ieiunij. Et hoc à fortiori verum est, si assistant repetitionibus scholarium, & congressui, in quo inter se disputant, nam tunc interuenit noua mentis defatigatio, cum debeat vti quadam continua speculatione pro soluendis dubijs, & difficultatibus à scholaribus ex citatis.

5 Si vero solum legant quasdam lectiones iam ordinatas, & veluti ex habitu eo, quod pluries easdem lectiones legerint, ita vt cum exiguo studio præuio accedant ad legendum, non video, quomodo possint esse immunes ab obligatione ieiunandi. Neque enim est eadem ratio de ipsis, ac de concionatoribus, qui parum laborant, cum non habeamus consuetudinem interpretantem, quod voiuersaliter Lectores sint immunes, sicut habemus de concionatoribus, qui quotidie in quadragesima concionantur.

6 Ex hoc autem sequitur, quod, quando Lectores assistunt publicis disputationibus, aut etiam priuatis, in quibus tamen præter scholares alij Lectores, aut Doctores

res arguant, immunes sint à ieiunio: quia tunc interuenit magna mentis agitatio, & continus quidam in speculando conatus cum ingenti consumptione spirituum, vnde proueuit notabilis lassitudo, & maior, quam in operarijs, qui immunes sunt à ieiunio.

7 De arguentibus verò, qui arguunt in publicis disputationibus tenendum est, quod si multo tempore insistant in arguendo, & simul vtantur conatu mentis in speculando, dum arguunt, vt contingit in Lectoribus, & cœteris Doctoribus, possint excusari à ieiunio ob eamdem causam, quia labor est magnus habita ratione consumptionis spirituum. Secus vero dicendum de scholaribus, quia proferunt argumenta præparata, nec multum fatigantur ex speculatiuis conatibus.

An Cathedratici, qui legunt solum ostentationis causa ad comparandum nomen, eximantur ab obligatione ieiunandi. Decis. 328.

SVMMARIVM.

1 *Cathedratici legentes ostentationis causa non videntur immunes à ieiunio.*
2 *Sunt immunes.*
3 *Etiam si possint omittere lectiones absque vllo damno.*
3 *Præceptum ieiunij non obligat, vt quis se reddat potentem ad ieiunandum relinquendo consueta exercitia.*
4 *Cathedraticus legens vnam, aut alteram lectionem est immunis à ieiunio pro ijs diebus.*

NEGATIVE respondebant Doctores *duabus præcedentibus Decis. pro priori sententia citati*, quia si non est possibile ieiunium cum lectione, præualere debet præceptum, nam præcepti obseruatio non est excludenda absque graui necessitate.

2 Attamen quod talis cathedraticus exemptus sit à ieiunio, docent Tolet. *lib. 6. cap. 4. num.* 4. Quia putat obuenire posse ipsi detrimentum, nisi lectiones continuaret. Angles *in Florib. q. 6. de ieiunio. difficul. 14. in l. mit. 1. Appendicis*. Fernandez *par. 2. Exam. theol. mor. cap. 8. §. 2. num. 12. ver. Dubitari posset.* Sanchez *in selectis de Sacram. disp. 54. num. 17. ver. Imo si tantum.* Quia putant, quod si omitteret lectionem, subiret damnum honoris, aut alterius commodi inde obuenientis.

3 Et hęc opinio nedum vera est, sed etiam amplianda, vt nimirum absolute locum habeat etiam si ex omissione lectionis nullum detrimentum proueniret; nam præceptum ieiunij superueniens afficit homines sicut reperit, & si reperit potentes, obligat: secus autem, si non reperit: vnde non tenentur se reddere potentes, si alioquin impotentes sint, aut relinquendo consuetum exercitium, aut aliquo alio modo. Vnde, vt supra cum communi sententia docuimus, artifex dies, qui ratione laboris non potest ieiunare, non tenetur relinquere laborem, vt ieiunare possit, etiam si nullum incommodum pateretur. Vnde nec etiam Cathedraticus tenetur relinquere munus legendi, aut lectionem prætermittere, vt ieiunet.

4 Quod, si contingat vnam, aut alteram lectionem legere, idque in die ieiunij, si indigeat longo studio, & plurimum mentem fatiget, immunis erit à ieiunio pro die, in qua legit, imo etiam die antecedenti, si in eo plurimum studeat, vt se præparet ad legendum; nam militat eadem ratio laboris, & lassitudinis, quæ causatur ex studio prolixo.

An Ludimagistri obligentur præcepto ieiunij. Decis. 329.

SVMMARIVM.

1 *Ludimagistri eximuntur ab obligatione ieiunandi secundum aliquos.*
2 *Qui legunt Grammaticam pluries in die*

die, an eximantur ab obligatione ieiunandi.

3 *Quando immunens sint à ieiunio.*

---

1 IVDIMAGISTROS eximit ab obligatione ieiunandi Laiman. *lib.* 4. *Theol.moral tract.*8. *cap.* 3. *num.* 4. Et Sanchez *lib* 5. *Consil. moral.cap.* 1. *dub.* 13. *num.* 7. exi. mit docentes Grammaticam, qui singulis diebus legunt quattuor lectiones saltem à dimidio ieiunij quadragesimalis, quia, ait ipse, subeunt magnum laborem, & quantumuis robusti diu durare non possunt.

2 Quod quidem verum est, quia tale munus requirit magnam occupationem mentis, ex qua prouenit notabilis consumptio spirituum; vnde absolute eos totaliter ab obligatione ieiunandi eximerem.

3 Sicut etiam Ludimagistros, qui plures adolescentes habent instituere, ita, vt fere per totam diem, aut maiorem partem ipsius in hoc occupentur, nimirum interpretando Auctores latinos, declarando regulas grammaticales, & ad praxim per scholares reducendo, corrigendo eorumdem compositiones, & alia munia huiusmodi obeundo, præsertim si adolescentes in plures classes distributi sint, quia tunc multiplicatur labor. Huiusmodi enim munus requirit ita ingentem occupationem, & mentis defatigationem, vt fiat plurima consumptio naturalis vigoris: vnde aliquando corpus ita relinquitur lassum, ac si ingentem extraordinarium laborem subijsset. Ij tamen, qui solum quattuor, aut quinque adolescentes habent instituere, non sunt eximendi à ieiunio, quia exiguus numerus reddit laborem valde moderatum.

An Scholaris, qui est habiturus lectionem examinis, aut oppositionis, aut solemnem disputationem sit immunis a ieiunio. Decis. 330.

SVMMARIVM.

1 *Scholaris habiturus lectionem examinis, aut oppositionis non tenetur ad ieiunium, si commode non potest ieiunare.*

2 *Imo absolute non tenetur.*

3 *Idem dicendum de Scholasticis Theatinorum.*

4 *Scholaris habiturus solemnem disputationem non tenetur ieiunare.*

5 *Scholaris non tenetur protrahere suas functiones, vt ieiunet, quando coincidunt cum ieiunio.*

---

1 SCHOLARIS, qui est habiturus lectionem examinis, aut oppositionis, censetur immunis à ieiunio, si commode ieiunare non potest ab Angles *in Florib.q.*6. *De ieiunio. difficul.* 16 *append.* 3. Io. Sanchez *in selectis de Sacram.disp.*54.*num.*17. Quia præceptum ieiunij non obligat cum amissione honoris, aut beneficij.

2 Quod, si quæras, an absolutè talis occasio soluat obligationem ieiunandi, respondeo affirmatiuè, quia est actio, quæ requirit totum hominem, & tanti momenti, vt faciat adhiberi omnes conatus: & proinde mens ita occupatur, & ingenij vigor ita enititur, vt generet maximam corporis lassitudinem, & multoties somnum effugere faciat: & proinde, vt pote superans quemuis laborem corporalem soluentem obligationem ieiunandi, reddit immunem à ieiunio non solum pro die, in quo habetur lectio, sed etiam pro die antecedenti, quia in hoc quoque incipit labor, & fixa mentis applicatio.

3 Et valet hæc doctrina etiam pro nostris scholasticis, quando se exponunt examini, aut totius cursus, aut etiam annuorum tra-

tractatuum, quia licet non habeant lectionem super aliquo puncto, debent tamen esse parati ad explicandam quamlibet difficultatem, & quæstionem, de quo à tribus examinatoribus interrogentur, & ad soluendas quascunque obiectiones, quæ ab ijsdem fiant, quod longe difficilius est, & longè maiorem laborem requirit.

4 Similiter quando scholaris est habiturus solemnem disputationem ob eamdem rationem censendus est immunis à ieiunio pridie ad disputationem, & ipso die disputationis, nam colliguntur omnes spiritus, & interuenit grandis conatus ingenij non solum in disputando, sed etiam in pręparatione ad disputationem, & ita labor ingenij redundat in corpus, vt ipsum valde maceret.

5 Nec tenentur scholares in alium diem protrahere has functiones, tum quia multoties commodè non possent, tum etiam, quia prœceptum ieiunandi non obligat, vt ea protrahantur, aut omittantur, quæ alioquin essent eo die facienda, quia solum præcipit ieiunium, non autem potentiam ad ieiunandum, quando potest poni.

An Confessarij, qui plurimum occupantur in confessionibus audiendis, teneantur ad ieiunium. Decis. 331.

SVMMARIVM.

1 *Confessarij, si commode ieiunare non possunt, excusantur, si ex officio audiant confessiones.*

2 *Adhuc excusantur, si voluntariè audiant.*

3 *Audire assidue confessiones per totum fere diem absolutè eximit ab obligatione ieiunandi, siue possit confessarius ieiunare, siue non.*

4 *Quomodo hæc doctrina limitanda.*

1 EXCVSARI à ieiunio, si commodè ieiunare non possunt, eos, qui ex officio tenentur audire confessiones, sequitur ex generali doctrina eorum, qui id tradunt de concionatoribus, quos supra Decis. 326. *num.* 1. citauimus, & specialiter tradunt. Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 3. ver. *Ad hoc dicitur*. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 4. Angles *in Florib. q.* 5. *de ieiunio. difficul.* 16. *append.* 1. Pernandez *par.* 2. *Examinis theol. mor. cap.* 8. *§.* 2. *num.* 12. ver. *Quarta causa*.

2 At omnes eximi à ieiunio, quando commode ieiunare non possunt, docent Tabiena *verbo* Ieiunium. *num.* 16. Azor. 1. *par. lib.* 7. *ctp* 18. *q.* 1. Molfes. *tom.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 48. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 10. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *Resol.* 10. ver. *Notandum est*. Basseus *in Florib. Theol. practicæ verbo* Ieiunium 2. *num.* 9. Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. ver. *Maius bonum*. Io. à Cruce *par.* 1. *Director. conscien. præcep.* 3. *ar.* 4. *nu.* 7. *in fine*. Ortiz *in summa cap.* 19. *n.* 15. Hieronimus Perez *par.* 1. *sum. theol. præcepto* 3. *§. De ieiunio. circa finem*. Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium. *num.* 5. Sà *verbo* Ieiunium. *num.* 9. Bizozer. *par.* 4. *sum. de* 3. *præcep. cap. vlt memb. vlt. num.* 6. *in fine*. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 15. Quia melius est, & vtilius confessiones audire, quàm ieiunare, ieiunium autem non est impeditiuum maioris boni.

3 Sed hi Doctores relinquunt mentem scrupulis plenam, quia confessarius difficilè statuet, an possit commode ieiunare, & semper dubitabit. Vnde absolute puto, quod munus audiendi confessiones eximat ab obligatione ieiunandi pro ijs diebus, quibus exercetur, quando assidue, & per maiorem partem diei ipsi incumbunt; nam est valde laboriosum, cum requirat continuam attentionem, & mentis agitationem, tum in interrogandis pœnitentibus, tum in expendendis peccatis, & circumstantijs, tum in decernenda obligatione pœnitentis, & in alijs huiusmodi: vnde causatur magna debilitas capitis, & consequenter totius corporis, & plures nequeunt diu resistere per plures horas, quod satis indicat magnitudinem laboris.

4 Hoc tamen debet intelligi, quando confessiones laboriosę sunt, quia si pœnitentes exponerent tantum peccata venialia, etiam si confessarius per plures horas audiret tales confessiones, quia mens, non fatigaretur, non excusaretur à ieiunio. Quod etiam procedit de ijs, qui solum audiunt pœnitentes, & melius abstinerent à tali munere, cum inhabiles sint, nec mentem fatigant, quia nescijnt,

quam obligationem teneant in tali munere obeundo.

An exercentes supradicta munera voluntariè ob lucrum, vel ex alio capite, immunes sint à ieiunio. Decis. 332.

SVMMARIVM.

1 *Voluntarie audientes confessiones, concionantes, legentes, & alia similia exercentes secundum aliquos non excusantur à ieiunio.*

2 *Ieiunium cedit operibus præstantioribus.*

3 *Si prædicta opera principaliter exerceantur ob lucrum, secundum alios non excusant à ieiunio.*

4 *Absolutè, ex quacunque causa exerceantur excusant à ieiunio*

5 *Ieiunium, si incompossibile sit cum opere nobiliori, cessat ex intentione Ecclesiæ.*

6 *Munera, quæ ex natura sua excusant à ieiunio, excusant etiam voluntarie suscepta.*

NON esse immunes à ieiunio, quando id voluntarie faciunt, siue ob lucrum, siue ob aliam causam, & non ex officio, obedientia, aut voto, docent Caiet. 2.2. *q.* 147. *ar.* 3. ver. *Ad hoc dicitur*. Syluester *verbo* Ieiunium. *num.* 26. Summa Corona *par.* 1 *cap.* 1. *num.* 27. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 4. *num* 4. Fagundez *præcep* 4. *Eccles. lib* 1. *cap.* 9 *num.* 19. Binsfel. *par.* 3. *Enchir. cap.* 33 *concluf.* 9. Philiar. *tom.* 1. *De offic. Sacer. par.* 2. *lib* 3. *cap* 25. Fernandez *par.* 2. *Exam. theol mor. cap.* 8 *§.* 2. *num.* 12. Angles *in Florib. q.* 6 *de ieiunio. difficul* 14. *in limit.* 1. *append.* Hieronimus Perez *par.* 1. *sum. theol. præcep §.* De *ieiunio circa finem.* Palat. *in sum. verbo* Ieiunium. Medina C. *De ieiunio q.* De *his, qui ieiunare tenentur.* Et inclinare videtur etiam Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 18. *q.* 1.

2 Sed quo fundamento id doceant, non video. Si enim esset vera hæc sententia, sequeretur, quod non rarò essent omittenda opera præstantiora, & maioris vtilitatis ob seruandum ieiunium, quia nimirum ex mera voluntate exercerentur, & etiam ob mercedem, quod est contra tex. Cap. *Non mediocriter.* De *Consecrat. Dist.* 5. Deinde potest quis exercere artes Mechanicas incompossibiles cum ieiunio ex mera voluntate ob solum lucrum, quo tamen non indiget, & tamen communiter eum excusant, ne teneatur ieiunare, cur ergo non erit idem dicendum de his operibus pietatis?

3 Itaque alij docent, quod si hæc opera exerceantur principaliter ob lucrum, non excusant à ieiunio, secus vero si minus principaliter. Ita Nauar. *in Manuali cap.* 21. *num.* 17. Graff *par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 37. *num.* 54. Reginal. *tom* 1. *Praxis fori pœnit. lib.* 4. *cap.* 17. *num.* 219. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap* 2. *dub.* 7. *num.* 15. Sed non video, quid faciat intentio magis, vel minus principalis circa lucrum, nam intentio huiusmodi non operatur aliquid circa exemptionem à ieiunio, sed solum munus, quod exercetur, ex eo quod non potest commodè stare cum ieiunio, & si semel non teneor præterm.ttere tale opus, vt ieiunem, iam eximor ex vi operis ab obligatione ieiunandi, & nihil refert, quod magis, vel minus principaliter intendam lucrum.

4 Absolute ergo tenendum est, quod etiam si omnino voluntariè hæc opera exerceantur, eximant ab obligatione ieiunandi. Et fundatur hæc opinio in doctrina D. Th. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 3. *ar.* 1. *quæstiunc.* 2. *ad* 3. Vbi docet, quod est indiscretum ieiunium, quando impedit opus nobilius, & maioris charitatis, & obstat officijs charitatis. Et proinde iuxta ipsum hæc opera anteponi possunt ieiunio, etiam si absque necessitate suscipiantur. Quod etiam docet Gabr. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 1. *notab.* 4. Et traditur à Lessio *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *dub* 6. *num.* 44. Filiucio *tom.* 2. *Praxis fori pœnit. tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 6. *num.* 124. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. *post* 2. *propos.* ver. *Secunda causa.* Laiman. *lib.* 4. *Theol. moral. tract.* 8. *cap.* 3 *num.* 4. Bonacina *tom.* 2. *Disp. vlt. De præcep. Eccles. q.* 1. *punc. vlt num.* 13. Palat. *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. Syluo 2.2. *q.* 147. *ar.* 4. ver. *Maius bonum.* Diana 1. *par. tract.* 9. *Resol.* 11. ver. *Sed ego puto.* Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap* 1. *dub.* 13. *num.* 3. Altero Sanchez *in selectis de Sacramentis disp.* 54. *num.* 17. Llamas *par.* 3. *Method. cap.* 5 *§.* 21. Basseo *in Florib. Theol. pract.*

verbo

verbo Ieiunium 2. *num.* 9. Et à cæteris Doctoribus, qui docent absque vlla limitatione, quod huiusmodi opera excusant à ieiunio.

5 Ratio est. Quia Ecclesia præcipiens ieiunium, intendit perducere homines ad finem supernaturalem, & ad salutem consequendam, sicut etiam intendit in alijs præceptis; dum ergo ieiunium incompossibile est cum aliquo alio opere, quod melius conducit ad finem supernaturalem, quia nimirum est excellentioris virtutis, ex intentione Ecclesiæ cessat obligatio ieiunandi, quia alias esset sibi contraria, siquidem intendens perducere homines ad finem supernaturalem omni meliori modo possibili, vellet cessare, quæ meliori modo conducunt ob illa, quæ non ita excellenter conducunt.

6 Deinde huiusmodi opera ex natura sua sunt talia, vt possint excusare à ieiunio, ergo etiam si voluntarie assumantur ex quocunque capite semper excusabunt, quia quilibet habet ius ad ea exercenda, nec Ecclesia prohibet vti pro quocunque tempore tali iure, neque etiam pro illo die, pro quo præcipit ieiunium, non enim apparet talis prohibitio. Nec potest dici, quod implicitè contineatur in præcepto ieiunij, quia præceptum non imponit ieiunium, nisi ijs, qui possunt ieiunare, non autem impotentibus, etiam si impotentia superueniat ob exercitium illius diei: vnde non tollit ius, quod quilibet habet ad quodlibet exercitium, etiam si sit impeditiuum ieiunij.

An scholares diu, multumque studentes, sint immunes ab obligatione ieiunandi. Decis. 333.

SVMMARIVM.

1 *Scholares assidue studentes non excusantur secundum aliquos à ieiunio.*
2 *Excusantur in Quadragesima, si toto illo tempore deberent cessare à studijs.*
3 *Studium continuum, & assiduum soluit obligationem ieiunandi.*
4 *Cur ieiunium officiat multum studentibus, licet vti debeant modico cibo.*
5 *Scholares non tenentur minuere consuetum studium, vt possint ieiunare.*
5 *Cur ieiunium non obliget relinquere consuetum exercitium.*
6 *Omnes, qui continuo, & assidue studeat ex quacunque causa, sunt immunes à ieiunio.*
7 *Etiam si studium interpoletur, sed per alia laboriosa exercitia.*

1 NON esse immunes, quamuis studium continuum sit, atque assiduum, docet Angles *in Floribus q. 6. de ieiunio. difficul. 14. append. 2.* Qui vult, quod si non possunt ieiunare, debent laborem studij remittere, & seruare ieiunia, quia publica obseruantia non est facile omittenda, & sequitur Basseus *in Florib. theol. practicæ verbo* Ieiunium 2. *num.* 8. Bonacina *tom. 2. disp. vlt. De præcep. Eccles. q. 1. punc. vlt. num.* 12. Molses. *par. 1. sum. tract. 10. cap. 4. num. 43.* Azor. *par. 1. lib. 7. cap. 18. q. 8. ver. Quæres etiam.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 9.*

2 Idem fere docet Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 13. num. 8.* Et solum excusat, quando essent ita debiles, vt ob ieiunium perderent totum quadragesimæ studium. Quod sanè verum est, quia præceptum Ecclesiæ non obligat cum tanto incommodo, quale esset omissio studij per tot dies, nam præter tempus, quod perderent, aut de nouo deberent audire illos tractatus, aut saltem in alio tempore priuatim audire illas lectiones, quod fieret cum magno dispendio, & incommodo.

3 In hac difficultate hoc mihi certum videtur, quod studium continuum, atque assiduum sit causa sufficiens, ob quam soluatur obligatio ieiunandi, quia magis lassat, & debilitat, quam quodlibet exercitium corporale mechanicum, nam, vt dici solet, tanquam lima surda consumit. Continua namque speculatio, & attentio consumit spiritus, & naturalem vigorem; vnde in corpore generatur macies, & pallor, & impediuntur naturales facultates, ne bene fungantur suis functionibus, & ideo si accederet etiam ieiunium, nimium corpus consumeretur. Atque hoc regulariter est verum, licet per accidens in aliquo ob bonam, & fortem complexionem studium non causet damnum val. de considerabile.

4 Nec obstat, vt ait Sanchez *citatus*, quod potius scholaris indigeat modico cibo, quia solum hoc est verum, si hoc modicum sit intra terminos mediocritatis, ita vt nutriat sufficienter, & non aggrauet naturam: non tamen debet macerare, sicut macerat cibus iuxta mensuram ieiunij Adde, quod sumere tantum cibi in vnica comestione, quantum sufficiat pro vnico die, aggrauat stomacum, & consequenter impedit attentionem mentis necessariam pro studio; rursus non cœnare causat sequenti die capitis debilitatem, quæ similiter nocet attentioni, & mentis vigorem hebetat.

5 Rursus tenendum est, quod scholaris non teneatur minuere consuetum studium, vt possit ieiunare, vt docet etiam Io. Sanchez *in selectis De Sacram. disp. 54. num. 17.* ver. *Imo lege ieiunij.* Quia, vt ait ipse, officium studendi est ipsis proprium, à quo non tenentur abstinere, sicut nec cœteri tenentur abstinere à proprio officio. Vt enim dicebamus Decis. *præced. num. 6.* Præceptum ieiunandi non priuat iure exercendi ea, quæ secum non compatiuntur ieiunium, & præsertim si ex consuetudine exerceantur; sed solum imponit obligationem ieiunandi ijs, qui retento proprio exercitio possunt ieiunare. Vnde etiam ipse Angles *citata q. 6. difficul. 10. append. 1.* docet, quod Fabri prædiuites excusentur à ieiunio, nec teneantur relinquere exercitium, quod etiam docet Sanchez *citato lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub 7. num. 4* Vnde non video, quomodo consequenter loquantur. Quod autem præceptum ieiunij non obliget relinquere consuetum exercitium, quando non patitur secum ieiunium, inde prouenit, quia tale exercitium ratione laboris macerat corpus, & plus fortasse quam ieiunium, & ideo habetur intentum ab Ecclesia quò ad macerationem corporis: & quia est præceptum positiuum, quod coarctatur solum ad imponendum tale onus, quando portari potest, per quod clauditur tota obligatio. Et ideo non se extendit ad aliquid aliud, per quod ponatur potentia ad illud portandum. Vnde etiam si scholaris sufficienter proficere posset, minuendo studium, non tenetur minuere, vt ieiunet, præsertim quia insuper se priuaret magno commodo, nempe illo maiori profectu.

6 Hinc ob eamdem rationem ij omnes, qui solent continuo, & assidue per totum diem studijs vacare, vel componendo aliquid typis mandandum, vel se præparando pro concionibus, aut pro lectura, vel quacunque alia de causa, etiam si solum studeant delectationis causa, dummodo exercitium sit consuetum, excusantur, ne ieiunent, quia possunt vti iure suo, quod habent ad continuum, & assiduum studium, & præceptum ieiunij reperit ipsos impotentes.

7 Quod si studium sit interpolatum per admixtionem illorum exercitiorum, quæ, si continuarentur per totum diem, excusarent à ieiunio, vt contingit in religiosis, qui intermittunt studium, vt cantent in choro, vt audiant confessiones, inseruant Ecclesiæ, & in lectoribus, vt legant, repetitiones audiant, & assistant disputationi scholarium, adhuc eximit ab obligatione ieiunandi, quia parum refert, quod quis per totam diem occupetur in eodem, aut pluribus exercitijs, dummodo omnia laboriosa sint.

An Aduocati, Procuratores, & Iudices obligentur ad ieiunia. Decis. 334.

SVMMARIVM.

1 *Aduocati, & Procuratores secundum aliquos obligantur ad ieiunia.*
2 *Non obligantur, quando laborant per totum diem.*
3 *Munus aduocati, & Procuratoris quam laboriosum.*
4 *Aduocati apud Venetos potiori ratione sunt immunes à ieiunio.*
5 *Quando Iudices sint immunes à ieiunio.*

1 AFFIRMATIVE respondent Ledesma *tom. 2. sum. tract. 27. cap. 2. concluf. 5. dub. 3.* ver. *La segunda causa.* Reginaldus *tom. 1. Praxis fori pœnitent. lib. 4 cap. 17. num. 216.* Sylvius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. ver. *Necessitas.* Molfes. *par 1. sum. tract. 10. cap. 4. num. 43.* Azor. 1. *par. lib. 7. cap. 18. q. 8.* ver. *Quæres etiam.* Gordonus *lib. 6. Theol. moral. q. 18. cap. 6.* ver. *Secunda causa.* Trullench.

lench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 9. Io. à Cruce *par.* 1. *Direct. conscient. præcep.* 3. *ar.* 4. *dub.* 9. *conclus.* 2. Quia nimirum non ita laborant, vt excusari possint.

2 At non obligari, quando multum laborant, ita vt totum diem in suo munere insumant tenendum est cum Philiarco *tom.* 1. *De officio Sacerdotis par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 35. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 13. *num.* 10. Ortiz. *in sum. cap.* 19. *præcep.* 2. *num.* 15. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *Resol.* 12. Io. Sancio *in selectis de Sacramentis disp.* 54. *num.* 17. ver. *Fit quoque.* Ghilino *in summa verbo* Ieiunium. *num.* 21. *littera* P. Summa Corona *par.* 1. *cap.* 1. *num.* 27. *circa finem*.

3 Cum enim Aduocati, & Procuratores debeant studere, scripturas legere, & ponderare, informare Iudices, scribere pro Clientibus, valde fatigantur, quia hæc munera requirunt continuum mentis conatum, & consumunt naturalem vigorem, vnde remanet corpus lassum, & defatigatum, & ideo quando continua sunt, & assidua, incompossibilia sunt cum ieiunio. Et à fortiori non tenentur minuere laborem, vt etiam in Decis. *præcedenti* dicebamus de scholaribus.

4 Et hoc potiori ratione valet de Aduocatis apud Venetos, quia præter studium, & ponderationem scripturarum, & præparationem patrocinij, valde fatigantur in ipso actu patrocinij, siquidem orctenus patrocinantur, & instituunt longam dissertationem (vulgo *Ringa*) in fauorem Clientis, & hoc non rarò pluries in die præstant: vnde ducunt vitam maximè laboriosam.

5 De Iudicibus eadem est ratio, quando in suo munere plurimum occupantur. Est enim munus laboriosum, cum debeant legere, & ponderare scripturas, & studere pro sententia ferenda. Et ita notat Io. Sanchez *in selectis de Sacramentis disp.* 54. *num.* 17. ver. *Imo si tantum.* in fine, & consentiunt Doctores communiter, dum docent, quod quando quisque non potest cum ieiunio fungi suo munere, liberatur ab onere ieiunandi.

An Scribæ, & Notarij absoluantur à ieiunio. Decis. 335.

SVMMARIVM.

1 *Scribæ, & Notarij secundum aliquos non sunt immunes à ieiunio.*
2 *Scribæ sunt immunes.*
3 *Etiam si absque necessitate scribant.*
4 *Notarij non sunt immunes à ieiunio, nisi transcribant scripturas per totum diem.*
5 *Quando Secretarij sint immunes à ieiunio.*

1 NON absolui, docent Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 18. *q.* 8. ver. *Quæres etiam.* Io. à Cruce *par.* 1. *Direct. conscient. præcep.* 3. *ar.* 4. *num.* 7. Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 54. *num.* 16. *initio*. Licet postea in fine concludat, quod debeant consulere suam imbecillitatem. Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 43. Qui tamen solum loquitur de Notarijs. Sanchez *lib.* 5. *Consil. mor. cap.* 1. *dub.* 7. *num.* 7. Gordonus *lib.* 6. *Theol. moral. q.* 18. *cap.* 6. ver. *Secunda causa*. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 9. Putant enim horum laborem non esse talem, vt absoluere possit à ieiunio.

2 At scribas ratione laboris, quando necessitate vrgentur, absoluunt à ieiunio Angles *in Florib. q.* 6. *de ieiunio difficul.* 10. *append.* 1. Nam inquit ipse, tres digiti scribunt, cætera membra dolent, Ludouicus à S. Ioanne. *par.* 1. *sum. tract. de ieiunio. & ar.* 7. *difficul.* 8. *append.* 1. Diana *par.* 4. *tract.* 4. *Resol.* 130. Summa Corona *par.* 1. *cap.* 1. *num.* 27. Et merito, quando per totum diem scribunt; labor enim ingens est, & caput valde fatigatur, interuenit magna consumptio spirituum, & naturalis vigoris. Vnde vidi plures alioquin robustos non posse per plures horas continuas resistere labori, cum tamen potuerint resistere alijs laboribus, qui excusant à ieiunio. Accedit etiam, quod qui assidue scribunt, non possunt in vnica refectione tantum cibi sumere, quantum

sufficiat, alioquin nimis grauarentur, nec possent suo muneri incumbere: vnde etiam ex hoc capite excusantur.

3 Et hoc locum habet, siue ex necessitate scribant, siue absque necessitate, quia, vt diximus in superioribus, non requiritur necessitas, vt munus, quod non compatitur ieiunium, absoluat ab ipso. Nam præceptum ieiunij non tollit ius ad quodcunque munus exercendum.

4 Quod autem spectat ad Notarios, si transcribant scripturas, & per totum diem in hoc laborent, eadem est ratio de ipsis, ac de scribis. Si autem vacent componendis instrumentis, & alijs scripturis, non absoluuntur ab onere ieiunandi, vt optimè docent Doctores *num.* 1. allati, quia labor valde modicus est, nec est continuus.

5 Hinc deducitur. Secretarios ijs diebus, quibus litteris scribendis vacant, si per totum diem in hoc munere occupentur, absolui à ieiunio, vt etiam notat Angles *num.* 2. citatus, nam non solum laborant in scribendo, sed etiam in componendis litteris, & ideo potiori ratione absoluuntur à ieiunio. Oppositum tenet Tiullench. *supracitatus*, qui tamen non est sequendus.

An Medici, & Chirurgi immunes sint à lege ieiunandi. Decis. 336.

SVMMARIVM.

1 *Qui eximat Medicos ab onere ieiunandi.*
2 *Non eximuntur ratione laboris, nisi premantur multitudine infirmorum.*
3 *Nec eximuntur ob vitandum periculum fœtoris.*

1 ESSE immunes, docet Llamas *par.* 3. *Methodi cap.* 5. §. 21. & ait, se id constanter asserere, quia fœtor infirmorum, & vlcerum timendus est tanquam nocitus ieiunis, præsertim si morbus contagiosus sit. Scimus enim, ait ipse, damna certa, quæ affert ieiunis infirmorum halitus.

2 Itaque neque per ipsum Llamas excusandi sunt ratione laboris, nam est valde moderatus. Solum contingere potest, quod aliquando excusentur, quando nimirum premuntur multitudine infirmorum, ita vt huc, illuc discurrendum sit ad medendum; tunc enim labor est magnus, præsertim quia coniungitur cum magna mentis occupatione in considerandaqualitate morborum, & inueniendis remedijs opportunis. Atque si sumant vnicam tantum refectionem in cõsueta quãtitate vnius refectionis, non sufficienter aluntur, ita vt resistere possint labori; si verò in maiori quantitate, aggrauantur, nec commode fungi possunt munere. Et hoc præcipue est verum, si concurrat debilitas personæ.

3 Quod autem ratione fœtoris nocituri ieiunis excusentur, nullo pacto mihi probari potest: nec experientia docet, quod tantum periculi sit in tali fœtore, & halitu infirmorum. Nec vnquam vidi, aut audiui non obstante, quod pluribus in locis commoratus sim, quod Medici summo mane antequam visitent infirmos, reficiantur, ne ieiuni accedant, aut Chirurgi antequam curent infirmos. Et ad summum, quando ratione morbi adest periculum, vtuntur aliquo electuario præseruatiuo, quod cum sit per modum medicinæ non soluit ieiunium, atque adeo nec cessat obligatio ieiunandi in illo die. Vnde concludendum est, quod minime sint exempti regulariter à ieiunio.

An Episcopus teneantur ieiunare pridie illius diei, in quo habiturus est ordinationes, aut alias functiones laboriosas, vt consecrationem Ecclesiæ, celebrationem solemnem, & alias huiusmodi. Decis. 337.

SVMMARIVM.

1 *Quando Episcopus non teneatur ieiunare pridie ad functiones ecclesiasticas laboriosas.*
2 *Quæ spectant ad munus Episcopi præferenda sunt ieiunio.*

3 *An Episcopi, dum visitant, sint immunes à ieiunio.*

An Cantores immunes sint à ieiunio. Decis. 338.

SVMMARIVM.

1 *Cantores, si reddantur inhabiles ad canendum, sunt immunes à ieiunio.*
2 *Raro possunt reddi inhabiles, cum possint obuiare comedendo oua.*
3 *Si reddantur inhabiles, sunt immunes à ieiunio, cuicunque inseruiant.*
4 *Etiam si canerent, & non ob lucrum.*
5 *An Cantores, qui diu cantant in Choro, sint immunes à ieiunio.*
6 *Cantores, qui fere per totum diem canunt, sunt immunes à ieiunio.*

1 RESP. non teneri ad ieiunium, si sit debilis complexionis, ita vt egrè possit post ieiunium substinere laborem functionum ecclesiasticarum. Et desumitur ex ijs Doctoribus, qui docent, quod opera meliora præferenda sunt ieiunio. Sic D.Th *in 4. dist. 15. q. 3. ar. 1. quæstiun. 2. ad 3.* Gabr. *dist. 16. q. 3. ar. 1. notab. 4. circa finem.* Palat. *dist. 15. d. 8.* Caiet. *2. 2. q. 147. ar. 3. §. Ad hoc dicitur.* Medina *Cod. De ieiunio q. 9.* Viguer. *cap. 7. Instit. theol. §. 3. ver. 1. circa finem.* Nauar. *in Manuali cap. 21. num. 16.* Ledesma *2. par. 4. q. 17. ar. 3. post propos. 2. ver. Secunda causa.* Sylvester *verbo* Ieiunium. *q. 9.* Azor. *1. par. lib. 7. cap. 18. q. 1.* Et alij, quos in superioribus Decisionibus citauimus iuxta tex. Cap. *Non mediocriter* De *consecrat. dist. 5.* Et in speciali tradidit Angles *in Florib. 2 par. in 4. q. 6. De ieiunio. difficul. 16. append. 1.*

2 Ratio autem est. Quia Episcopus non minus tenetur exequi ea, quæ spectant ad proprium munus, quam teneatur ieiunare, quia cum sit Pastor obligatur ad ea exequenda, quæ pertinent ad Pastorem; hæc autem debent anteponi ieiunio, quia spectant ad bonum publicum, & ieiunium ad bonum priuatum; bonum autem publicum debet præferri priuato. Vnde adest etiam maior obligatio ad hæc munera præstanda, quam ad ieiunandum, quia est obligatio specialis, obligatio autem ieiunandi est generalis. Species autē derogat generi ex Cap. *Generi.* De *regulis iuris in 6.*

3 Hanc doctrinam extendit Angles *nu. 1.* citatus ad Episcopos etiam quando visitant. Sed hoc non ita vniuersaliter accipiendum est, nam regulariter in visitatione non interuenit tantus labor, qui cum ieiunio stare non possit: nam nec multum corpus, nec multum animus fatigatur. Vnde nisi visitatio ex specialibus circumstantijs contingat laboriosa, vt si esset conjuncta cum laborioso itinere, non puto eximi Episcopos ab obligatione ieiunandi.

1 IMMVNES esse, quando ieiunium redderet inhabiles ad canendum, docent Filliucius *tom. 2. tract. 27. par. 2. cap. 6. num. 124* Io. Sanchez *in selectis de Sacramentis disp. 54. num. 18. & 19.* Addens id procedere non solum de Cantoribus conductis ad canendum, sed etiam in ijs, qui inseruiunt cameræ ad solatium Regis. Diana *par. 1. tract. 9. Resol. 11. ver. Quo ad musicos.* Qui idem tenet de Cantoribus inseruientibus cameræ non solum Regis, sed etiam magni Principis. Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num. 21. littera R.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 15.* Et sequitur ex communi doctrina Doctorum, quod nemo teneatur ieiunare, quando impediretur à proprio exercitio.

2 Hanc quidem doctrinam veram existimo, sed putò rarò contingere posse, quod sit necessarium relinquere ieiunium ob conseruandam vocem, quia vox potius conseruatur, & melius cum mediocri cibo. Solum qualitas ciborum obesse posset voci, nam cibi quadragesimales, vt experientia constat, valde contrarij sunt voci, præsertim quia catharros generant, & male afficiunt organa. Sed huic damno occurri potest absque violatione ieiunij, si nimirum Cantores comedant oua, & lacticinia, tunc enim abstinere possunt ab oleo, & piscibus sale, aut aceto conditis.

3 Si

3 Si autem absolute non possent ieiunare, tunc quoscunque Cantores, in quibus id contingit, cuicunque inseruiant, censeo exemptos esse à ieiunio, quia cum vox sit instrumentum ipsorum, quo ad lucrandum vtuntur, subirent maximum damnum, si illam amitterent, & ideo non tenentur ieiunare cum periculo amittendi vocem.

4 Quod verum puto, etiam si aliquis caneret, & non ad lucrandum. Quia adhuc in ipso vox est illa, ratione cuius magni fit, & honoratur: vnde adhuc subiret magnum damnum, si illam amitteret; & proinde non tenetur cum periculo amissionis ieiunare.

5 Sed dubium remanet, an Cantores, qui canunt in Choro per plures horas, vt ij, qui non solum canunt horas canonicas, & Officium B. Virginis, quando in Breuiario præscribitur, sed etiam plures missas in eodem die, immunes sint ab obligatione ieiunandi. Resp. regulariter non esse immunes, nam videmus passim hoc practicari cum manutentione ieiunij, quia licet laboriosum sit tandiu cantare, cum tamen non sit, nisi per paucas horas diei, non sufficit, vt tollat obligationem ieiunandi. Si tamen cantor esset debilis complexionis, ita vt post ieiunium lassus remaneret, & parum habilis ad cantandum toto illo tempore, posset vespere antecedenti cœnare, aut saltem largiorem collatiunculam sumere, quando contingeret mane sequenti diu esse cantandum. Et hanc puto esse mentem Viguer. *cap. 7. Theolog. Instit §. 3. ver. 2. in fine.* Dum docet, excusari à ieiunio Cantores, qui laborant in cantando diuino officio.

6 Addendum tamen est. Quod si Cantores deberent cantare fere per totum diem, aut in pluribus, aut in eodem loco, tunc labor censendus esset notabilis, & sufficiens ad soluendam obligationem ieiunandi, nam tunc corpus valde fatigatur, & spiritus consumuntur.

An exercentes opera pietatis sint immunes à ieiunio. Decis. 339.

SVMMARIVM.

1 *Exercentes opera pietatis sunt immunes à ieiunio.*

2 *Præcepta Ecclesiæ non impediunt maius bonum.*

3 *Etiam si opera pietatis fiant ob lucrum, absoluunt à ieiunio.*

4 *Quam laboriosa debeant esse, vt absoluant à ieiunio.*

5 *Qui inseruit in omnibus pluribus infirmis, an sit immunis à ieiunio.*

6 *Qui tota nocte assistit infirmo, est immunis à ieiunio sequenti.*

7 *Officiatim tota die mendicantes pro Regularibus, aut alijs pauperibus sunt immunes à ieiunio.*

---

1 QVOD sint immunes tradunt communiter Doctores, quando tamen commode ieiunare non possunt. Ita D. Th. *in 4. dist. 15. q. 3. ar. 1. quæstiunc. 2. præcipuè ad 3.* Gabr. *dist. 16. q. 3. ar. 1. notab. 4.* Palat. *disp. 8.* Viguer. *cap. 7. Instit. Theolog. §. 3. ver. 1.* Medina *Cod. De ieiunio q. 9.* Caiet. *2. 2. q. 147. ar. 3. §. Ad hoc dicitur.* & in Sum. *verbo* Ieiunium. *cap. 3.* Syluester *verbo* Ieiunium. *q. 9.* Tabiena *q. 18.* Armilla *num. 5.* Nauar. *in Manual. cap. 21. num. 16.* Tolet *lib. 6. sum. cap. 4. num. 4.* Lessius *lib. 4. De iust. & iure cap. 2. dub. 6. num 44.* Reginal. *tom. 1. Praxis fori pœnit. lib. 4. cap. 17. num. 218.* Filliuc. *tom. 2. tract. 27 par. 2. cap. 6. q. 1.* Azor. *par. 1. Moral. instit. lib. 7. cap. 18. q. 1.* Valent. *2. 2. disp. 9. q. 2. punc. 5.* ver. *Pietas excusare.* Angles *in Florib. q. 6. de ieiunio. difficul. 13.* Sà *verbo* Ieiunium. *num. 9.* Villalobos *tom. 1. sum. tract. 23. difficul. 3. num. 15.* Io. à Cruce *par. 1. Director conscient. præcep. 3. ar. 4. num. 7.* Lublinus *par. 1. sum. verbo* Ieiunium. *num 5.* Fernandez *par. 2. Exam. theol. mor. cap. 8. §. 2. num. 12.* ver. *Quarta causa.* Ledesma *par. 2. sum. tract. 27. cap. 2. dub. 3. post. 5. conclus.* ver. *La quarta causa.* Summa Corona *par. 1. cap. 1. num. 27.* Rodriquez *par. 1. sum. cap. 22. num. 1.* ver. *La tercera.* Medina *par. 1. Instruct. Confessar. cap. 14. §. 10.* Hieronim. Perez *par. 1. sum. Theol. præcep. 3. §. De ieiunio.* Facundez *in 3. præcep. Eccl. lib. 1. cap. 8. num. 19.* Ledesma *2. 4. q. 17. ar. 3.* ver. *Secunda causa.* Molfes. *par. 1. sum. tract. 10. cap. 4. num. 48.* Syluius *2. 2. q. 147. ar. 4.* ver. *Maius bonum.* Bonacina *tom. 2. disp. vlt. De præceptis Eccles. q. 1. punc. vlt. nu. 13.* Laiman. *lib. 4. Theol. moral. tract.*

tract.8.cap.3.num.4. Sanchez *lib.5. Consil.moral. cap.1. dub.3.* Io. Sanchez *in select. de Sacram. disp.54. num.22.* Gordon. *lib.6. Theol.moral.q.18. cap.6.* ver. *Secunda excusans.* Llamas *par.3. Methodi cap.5. §.21.* Basseus *in Florib.theol.prac.verbo* Ieiunium 2. *num.9.* Bizozer. *par.4. sum. de 3.præcep. cap.vlt. memb.vlt. num.7.* Trullench. *lib.3. in Decal cap.2.dub.7.nu.15.* Et desumitur ex illo Ad *Timoth.* 4. Corporalis *exercitatio ad modicum vtilis est, pietas autem ad omnia.* & ex Cap. *Non mediocriter.* De *Consecrat. dist.5.*

2 Ex quo elicitur ratio, quia nimirum præcepta Ecclesiæ non impediunt maius bonum, quia ita præscribunt bonum, vt si hoc bonum sit impeditiuum alterius boni maioris, cesset ipsorum obligatio ex generali intentione eiusdem Ecclesiæ, quæ sicuti sequitur directionem charitatis, ita etiam semper intendit maiorem gloriam Dei, quæ reperitur in maiori bono in comparatione minoris. Opera autem pietatis sunt maius bonum, nam semper sunt excellentioris virtutis, quam sit ieiunium.

3 Atque hoc locum habet, etiam si exerceantur intuitu lucri, quia, vt diximus supra *Decis.332. num.4.* cum pluribus Doctoribus contra nonnullos alios, non obstat lucrum, quando alias opus est incompossibile cum ieiunio. Deinde lucrum non tollit, quin opus pietatis sit excellentioris virtutis, quam ieiunium, atque adeo quod adhuc ieiunium non esset impeditiuum maioris boni, si ob hanc causam, quod interueniret lucrum, non intermitteretur, vt locum haberet opus pietatis.

4 Præsens autem doctrina locum habet, quando opera pietatis ita laboriosa sunt, vt causent debilitatem notabilem, atque adeo reddant ieiunium nimis oneroſum: non tamen requiritur, quod reddant absolute incompossibile, quasi si ieiunaret, impossibile esset vacare talibus operibus. Sed sufficit notabilis difficultas in exercendis his operibus simul cum ieiunio.

5 Ex quibus colligitur, quod si quis deberet inseruire simul pluribus infirmis, vt contingit in illis, qui inseruiunt Hospitalibus, aut in religiosis, qui suis infirmis ministrant, tunc immunis erit ab obligatione ieiunandi, quia tale seruitium exigit continuam occupationem, quæ secum trahit magnum laborem. Hoc autem est intelligendum de ijs, qui parant cibos pro infirmis, & in cæteris seruitijs necessarijs ipsis ministrant non autem de ijs, qui solum assistunt.

6 Secundo colligitur, quod si quis per noctem integram, aut maiorem partem assisteret infirmo, non teneretur die sequenti ieiunare, vt notant Ledesma, & Rodriquez *supracitati num.* 1. Talis enim assistentia, vt pote quia priuat debito somno, causat magnam debilitatem: vnde superueniens ieiunium nimis oneroſum esset. Quod locum habet etiam in Confessarijs, & cæteris, qui confortandi gratia assistunt agonizantibus, militat enim eadem ratio.

7 Tertio colligitur, eum, qui tota die ostiatim panem quærit pro religiosis, aut mendicis, excusari à ieiunio, non solum si id faciat ob lucrum tanquam consuetum exercitium, sed etiam ob solam pietatem, vt notat etiam Bizozer. *citat.* Nam exercet actum charitatis, cui non debet præferri ieiunium.

An se flagellantes in processionibus publicis immunes sint ab onere ieiunandi. Decis. 340.

SVMMARIVM.

1 *Qui se flagellant in processionibus publicis, non sunt secundum aliquos immunes à ieiunio.*

2 *Sunt immunes, quando labor non compatitur ieiunium.*

3 *Quando Fratres alicuius societatis se flagellant in processionibus, possunt esse immunes à ieiunio, sicut etiam se flagellantes ex pœnitentia iniuncta.*

4 *Voluntarie se flagellantes adhuc possunt eximi à ieiunio.*

5 *An se flagellans, ne ieiunet, excusetur à peccato.*

6 *Quando flagellatio absolute eximat ab obligatione ieiunandi.*

1 NON esse immunes ab onere ieiunandi, sed teneri aut temperare flagella, aut omnino intermittere docet Palarius *in 4. dist. 15. disp.8.* Fernandez *par. 2. Exam. Theol.mor. cap.8. §.2. num.12.* ver. *Quarta causa.*

causa. Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 15.* Qui tamen excipit Confratres alicuius sodalitatis, quia non debet præceptum cedere tali flagellationi.

2 At esse immunes à ieiunio, quando labor flagellationis est talis, vt secum non compatiatur ieiunium, quod arbitrio prudentis viri remittendum est, tenet Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 12. num. 2. & 3.* Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp. 54. num. 22.* Ghilin. *in summa verbo* Ieiunium. *num. 21. littera L.* Filliucius *tract. 27 par. 2. cap. 6. num. 123.* Quia hæc causa est honestissima, & maximè conuenit religioni, & deuotioni fidelium, quod sint in Ecclesia huiusmodi publicæ flagellationes.

3 Huiusmodi flagellationes, quando fiunt à confratribus alicuius sodalitatis, quia pertinent ad eos ex officio, cum sint secundum ipsorum institutum, procul dubio reddunt immunes à ieiunio, quia nemo tenetur relinquere proprium officium, aut ea, quæ ad ipsum pertinent, vt ieiunet. Quod à fortiori valet, si fiant ex pœnitentia iniuncta à confessario.

4 Si verò flagellatio omnino voluntariè assumatur, adhuc puto, quod possit excusare à ieiunio, quia est opus pietatis maxime conducens ad edificationem proximi, & compunctionem; & non solum per ipsam exercetur virtus pœnitentiæ, sed etiam humilitatis, & fortitudinis in sustinenda illa pœna: vnde est opus excellentioris perfectionis, quam sit ieiunium, & ideo habet cedere præceptum ieiunij, vt diximus in superioribus.

5 Quod si quis assumat flagellationem, ne ieiunet. Resp. Sanchez *citatus* peccare, quia facit in fraudem ieiunij. Quod mihi non probatur, quia assumit medium licitum, ad se eximendum ab obligatione ieiunij: potest enim quis licitè se subtrahere obligationi, quando alioquin vtitur medio licito, quia hoc non est vti fraude, sed vti iure proprio ad ea, quæ possunt eximere ab obligatione; quod præsertim valet in casu nostro; nam eligitur opus excellentius, quod propter suam bonitatem est volitum, & tanquam soluens obligationem ieiunij, vnde nihil fit contra præceptum. Solum contingeret peccatum, si esset volitum, non vt soluens obligationem ieiunij, sed vt directe impeditiuum, quia tunc affectus, & intentio esset contra præceptum.

6 Quando autem flagellatio eximat absolute ab onere ieiunandi nulla habita ratione aliarum circumstantiarum, non satis compertum est: mihi videtur dicendum, quod tunc absolutè eximat independenter ab alijs circumstantijs, quando longa est, & vsque ad considerabilem sanguinis effusionem, quia tunc vltra laborem, castigatio ipsa corporis notabilis est, & proinde inferens notabilem lassitudinem. Similiter etiam si per plures horas continuaretur, licet absque sanguine, dummodo non perfunctoria esset, sed fortis, & vigorosa, nam tunc verè corpus patitur, & dolor trahit secum debilitatem magnam. Cæteras autem flagellationes ad breue tempus, non video posse eximere ab obligatione ieiunandi, nisi accedat complexio notabiliter debilis. Illæ autem flagellationes breues, quæ in priuatis congregationibus, aut apud Regulares sunt in vsu, nullo pacto soluunt obligationem ieiunandi, quia nemo est tam delicatus, & alioquin potens ad ieiunandum, qui non possit eas commodè sustinere.

An peregrinatio ad loca sancta sit causa sufficiens excusans à ieiunio. Decis. 341.

SVMMARIVM.

1 *Peregrinatio laboriosa ex voto, aut pœnitentia excusat à ieiunio.*
2 *Excusat etiam, quando valde confert ad honorem Dei, & ad augendam deuotionem fidelium.*
3 *Peregrinatio ex magno feruore deuotionis eximit à ieiunio, si sit incompatibile.*
4 *Peregrinatio multum vtilis excusat à ieiunio.*
5 *Semper excusat, quando est ob lucrandam indulgentiam plenariam.*
6 *Item quando est valde longa, ita vt quocunque tempore fiat coincidat cum diebus ieiunij.*
7 *Item quando agitur de vitando notabili incommodo.*
8 *Peregrinatio voluntaria secundum aliquos non excusat à ieiunio.*
9 *Secundum alios excusat quando commodè non potest differri.*
10 *Secundum alios absolutè excusat.*
11 *Ieiunium non debet impedire maius bonum.*

12 Pe-

12 *Peregrinatio ad loca sancta est maius bonum, quam ieiunium.*

13 *Peregrinatio cœpta potest continuari in die ieiunij.*

14 *Non tenetur quis abstinere à peregrinatione, etiam si terminari non possit ante diem ieiunij.*

---

1 CONVENIVNT in hoc omnes doctores *citandi*, quod, quando peregrinatio est laboriosa, & fit ex voto, aut ex pœnitentia iniuncta, ita vt sit necessaria, & non voluntaria, sit causa sufficiens ad soluendam obligationem ieiunij, quia tunc vrget obligatio voti, aut obligatio satisfaciendi pœnitentiæ iniunctæ, quæ debent præferri obligationi ieiunij, quando vtrumque impleri non potest. Vnde requiritur, quod peregrinatio sit determinata ad certum tempus per votum, aut per confessarium, nam alioquin si electio temporis esset libera, esset eadem ratio de ipsa, ac de peregrinatione voluntaria.

2 Secundo conueniunt, quod quando peregrinatio plurimum confert ad honorem Dei, & ædificationem proximi, & ad augendam deuotionem fidelium, vt cum persona peregrinans est nobilis, & magnæ auctoritatis, adhuc sit causa sufficiens ad tollendam obligationem ieiunij, si alioquin seruari nequeat. Quia ieiunium non debet esse impeditiuum maioris boni; vt in superioribus præsertim *Decis. præcedenti* dicebamus, in casu autem nostro esset impeditiuum maioris boni, si ob ieiunandum deberet omitti; nam maius bonum est ædificatio, & deuotio fidelium, & honor Dei, quam ieiunium.

3 Tertio adhuc conueniunt omnes, quod, quando peregrinatio ad loca sancta assumitur cum magno feruore deuotionis, excuset à ieiunio, si commode ieiunari nequit. Sic præcipue Armilla, Angles, Caiet. Nauar. Pedrazza, Sanchez infra citandi, & Valent. 2.2. *disp.* 9 *q.* 2. *punc.* 5. ver. *Per hanc causam.* Naldus *verbo* Ieiunium. *num.* 10. Militat enim eadem ratio, quia talis peregrinatio cum magno feruore deuotionis est maius bonum peregrinantis, quia plus proficit ex ipsa, quam ex ieiunio, & ideo non debet impediri à præcepto ieiunij. Notant tamen plures, quod in hoc debet consuli confessarius, vt ipse iudicet de feruore deuotionis, an sit tantus, vt præferri debeat peregrinatio ieiunio.

4 Quarto. Peregrinatio excusat à ieiunio, quando est multum vtilis, quia nimirum sit ad locum, in quo visitantibus conceduntur plures indulgentiæ: vt notat Sanchez *citandus*, & militat eadem ratio, quia nimirum ieiunium non debet impedire maius bonum, quale esset acquisitio illarum indulgentiarum.

5 Vnde infero, quod quotiescunque visitantibus aliquam Ecclesiam in certo die conceditur indulgentia plenaria, potest quilibet absens ad illam accedere, & prætermittere ieiunium, si iter ipsum non compatiatur. Talis enim indulgentia magis proficua est acquirenti, quam sit quodlibet ieiunium, si quidem per ipsam conceditur totalis remissio pœnæ debitæ pro peccatis.

6 Quinto; quando Peregrinatio est valde longa, itaut quocunque tempore suscipiatur coincidat cum diebus ieiunij, quia nimirum in ipsa menses integri insumendi sint, tunc excusat à ieiunio, quando non potest seruari, in ijs diebus, in quibus coincidit, vt inter alios notant Abulens. & Sanchez *citandi*. Quia tunc peregrinatio incœpta non debet intermitti, quia id esset nimis incommodum: nec absolutè debet intermitti ex eo, quod necessario coincidat cum diebus ieiunij, quia præceptum ieiunij ad hoc non obligat.

7 Sexto. Quando notabile incommodum obueniret, nisi tali die assumeretur peregrinatio, aut si incœpta intermitteretur, vt si nimirum in difficili itinere amitterentur socij, aut si amitteret expensas itineris, quas socius faceret, quia tunc præceptum ieiunij non obligat cum tali damno. Ita notant Sanchez, Fernandez, Medina, & alij ex citandis Doctoribus. Vnde difficultas est, quando peregrinatio est voluntaria.

8 Prima ergo opinio tenet, quod nunquam licet omittere ieiunium ob peregrinationem, nisi quando peregrinatio est necessaria. Ita Paludanus *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4. *num.* 19. Sylvester *verbo* Ieiunium, *q.* 9. Abulens. *q.* 140. *in cap.* 6. *Matth.* Turrecrem. *Cap. ieiunia. num.* 9. De *Conseer. Dist.* 5. Angelus *verbo* Ieiunium. *num.* 18. Angles *in Florib. q.* 6 *de ieiunio. difficul.* 11. *conclus. vlt.* Armilla *verbo* Ieiunium. *num.* 5. Llamas 3. *par. Methodi. cap* 5 *§.* 21 Qui nimis rigorosè vult, quod neque peregrinatio

grinatio ex voto excuſet à ieiunio. Sanchez *lib. 4. ſum. cap. 5. num. 32. & cap. 6. num. 2.* Vbi vult, votum peregrinationis non obligare concurrente præcepto de ieiunio, niſi peregrinatio ſit tanti momenti, vt ieiunio anteponi debeat. Nauarus *in Manuali cap. 21. num. 17. & 18.* excipiens ſolum tres priores caſus ſuprapoſitos. Bizozer. *par. 4 ſum. de 3. præcep. cap. vlt. memb. vlt. num. 8.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 15.* Horum fundamentum eſt, quia præceptum debet præferri rei voluntariæ.

9 Secunda opinio eſt, quod non liceat omittere ieiunium ob peregrinationem voluntariam, quando commode differri poteſt. Ita videtur ſentire D. Th. 2. 2. *q. 147. ar. 4. ad 3.* Gabr. *in 4. diſt. 15. q. 3. ar. 1. notab. 4. §. Tertia cauſa.* Cajet. *verbo* Ieiunium. *cap. 3.* Vega *par. 1. ſum. cap. 14. de ieiunio. Caſu 20.* Summa Confeſſ *lib. 1. tit. 12. q. 19.* Pedrazza *præcepto 3. §. 13.* Aſtenſis *par. 2. ſum. lib. 5 tit. 28. q. 5.* Tolet. *lib. 6. cap. 4 num. 4.* Ledeſma *2. par. 4. q. 17. ar. 3. ver. Secunda cauſa.* Molfeſ. *par. 1. ſum. tract. 10. cap. 4. num. 48.* Villalobos *par. 1. ſum tract. 23. difficul. 4. num. 16.* Gordonius *lib. 6. Theol mor. q. 18. cap. 6. in fine.* Syluius *2. 2. q. 147. ar. 4. ver. Ex his intelligi poteſt.* Fernandez *par. 2. Exam. theol. moralis cap 8. §. 2. num 12. ver. Quarta cauſa.* Caluus *lib. 2. Synaxis curæ animarum. q. 120 num 6.* Baſſeus *in Florib. theol. practicæ verbo* Ieiunium *2. num. 9.* Et ex parte ſequuntur, nempe quo ad caſus ſupra enumeratos. Laiman. *lib 4. Theol. moral tract 8 cap. 3. num 5.* Sanchez *lib. 5. Conſil. moral cap. 1 dub 21. num. 5.* Diana autem *par. 1. tract 9. Reſol. 46.* Refert auctorum ſententias, ſed ipſe nihil decernit.

10 Tertia opinio abſolute tenet, quod voluntaria peregrinatio poſſit ſuſcipi, etiam ſi ob laborem non poſſit ſeruari ieiunium. Ita docent Arioſtis *lib. 2. ſum. §. De ieiunio. initio.* Sanchez *in ſelectis de Sacramentis diſp 54. num. 21.* Gilinus *in ſum. verbo* Ieiunium. *num. 21. littera L.* Palaus *par. 1. oper. moral. tract. 3. diſp. 1. nu. 1. & 4. in fine.* & videtur conſentire Medina *lib. 1. Inſtruct. confeſſ. cap. 14. §. 10. prope finem.* Dum docet, eſſe tantum peccatum veniale. In quo tamen non placet; nam ſi peccatum eſt, mortale eſt, quia præponeretur res voluntaria præcepto obliganti ad mortale.

11 Hæc vltima ſententia tenenda eſt: vnde cum citatis Doctoribus aſſero, quod licet peregrinari peregrinatione omnino voluntaria tempore ieiunij, quamuis ob laborem non poſſit ſeruari ieiunium. Eſt enim cõſtans doctrina apud omnes, etiam apud Doctores pro prima, & ſecunda opinione citatos, quod ieiunium non debet eſſe impeditiuum maioris boni ſiue communis, ſiue proprij particularis, & proinde quod poteſt prætermitti ieiunium, quando agitur de maiori bono acquirendo. In caſu autem noſtro peregrinatio ad loca ſancta eſt maius bonum, quia eſt actus religionis, quæ eſt virtus excellentior, quam ſit abſtinentia: inſti-

12 tuitur enim peregrinatio vel in honorem Dei, vel B. Virginis, vel alicuius ſancti: vnde eſt cultus erga Deum, vel B. Virginem, vel aliquem ſanctum: atque adeo vel Latria, vel Hiperdalia, vel Dulia, quia via ſumit ſuam ſpeciem à termino. Præſertim, quia totum illud iter peregrinationis eſt in honorem illius, cuius gratia aſſumitur, non ſecus ac quilibet alius actus cultus externi, nam per hoc quoque iter fit proteſtatio excellentiæ illius, cuius gratia fit. Et ideo licet peregrinatio ſit voluntaria, non eſt neceſſe, quod ipſi anteponatur præceptum, vt volebat prima opinio, ſed præceptum debet cedere tanquam maiori bono.

13 Et à fortiori ex dictis ſequitur. Quod, ſi peregrinatio cœpta ſit ante diem ieiunij, poſſit in ipſa die ieiunij continuari, etiamſi non poſſit ieiunium ſeruari, quia dato, quod deberet anteponi præceptum ieiunij, non tamen obligat cum tanto incommodo, quantum afferret intermiſſio peregrinationis. Sicuti etiam ſecundum communem Doctorum ſententiam opus ſeruile incœptum poteſt continuari in die feſto, quando ſine damno non poteſt intermitti, vt eſt coctio laterum, vitri, & alia huiuſmodi, vt dixi in Deciſ. *moral.*

14 *Deciſ. 295.* Neque tenetur quiſquam abſtinere à peregrinatione, quando eam ante diem ieiunij non poteſt complere, ſicut vt *ibidem* dixi, non tenetur abſtinere ab opere ſeruili, quando non poteſt complere ante diẽ feſtum, quia habet ius ad peregrinationem in quocunque die ante ieiunium ſaltem inchoandam, nec præceptum ieiunij obligat, vt quis ſe priuet ſuo iure, vt nimirum poſſit ieiunare, quando eſt ieiunandum. Per accidens enim ſe habet, quod non poſſit ieiunare. Sic etiam in cæteris poteſt quis vti ſuo iure etiam ſi per accidens ſequatur damnũ alterius, vt paſſim tradunt Doctores.

An,

An, qui ieiunando sentiunt stimulos grauiores carnis, & maiorem inclinationem ad luxuriam, possint non ieiunare. Decis. 342.

SVMMARIVM.

1 *Si ieiunans sentiat stimulos grauiores carnis, adhuc tenetur ieiunare.*
2 *Quando ieiunium causat per accidens grauiores stimulos carnis, potest in ipso dispensari.*
3 *Præceptum ieiunij non obligat, quando sentiuntur ex ipso grauiores stimuli carnis cum periculo ruinæ.*
4 *Nec etiam, quando ex hoc habetur notabilis inquietudo.*
5 *An ieiunium tendat contra charitatem, quando per accidens causat notabiles stimulos carnis.*
6 *Cur votum castitatis obliget, etiam si sentiantur graues stimuli carnis.*
7 *Cur voti obligatio non cesset absq. dispensatione, cesset autem aliquando obligatio præcepti.*

1 RESP. negatiue, sed adhuc teneri ad ieiunium. Ita Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. ver. *Præterea dubitatur.* Medina C. *de ieiunio q.* 9. *in fine.* Filliucius *tract.* 27 *par.* 2. *cap.* 6. *q.* 9. *num.* 225. Angles *in Florib. q.* 5. *de ieiunio. difficul.* 4. *dub.* 2 *propos.* 1 Ortiz. *in summa cap.* 19. *num.* 13. Bonacina *tom.* 2. *disp. vlt. de præcep Eccles. q* 1. *punc. vlt. num.* 15. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 11. *num.* 6. Quia nimirum ieiunium non est causa, quod sentiantur tales stimuli, sed potius macerat carnem, & cohibet stimulos: & alio remedio obuiari potest huiusmodi inclinationi ad luxuriam.

2 Notant tamen nonnulli ex supradictis Doctoribus contra Angles *citatum*, quod cum his facile potest dispensari, quia adest sufficiens causa ad dispensandum: tendit enim dispensatio hæc in bonum dispensati, atque est secundum charitatem, & misericordiam: & fundatur etiam in voluntate præsumpta legislatoris, quia nimirum in hac particulari persona per accidens lex sortitur oppositum finem; præsumitur autem legislator nolle obligare, quando lex sortitur oppositum finem.

3 Addendum tamen, quod, si tales sint carnis stimuli, vt ob debilitatem personæ sequatur frequenter casus illius, tunc desinere obligationem præcepti, quia in tali casu quod præcipitur, licet per accidens, est tamen causa ruinæ spiritualis, atque adeo sortitur contrarium effectum intentioni Ecclesiæ: vnde cum non intendat Ecclesia obligare cum periculo ruinæ spiritualis, nec quando sequitur oppositum illius, quod intendit, cessabit obligatio ad ieiunandum.

4 Imo etiam si non sequatur ruina spiritualis, si tamen carnis stimuli sint adeo vehementes, vt generent notabilem inquietudinem, & ob ipsos vincendos impediatur ieiunans à consuetis exercitijs licitis, vt quia nimirum inquietudo non sineret ipsis vacare, aut ex aliquo alio capite, neque adhuc obligaret præceptum ieiunij, quia non obligat cum notabili incommodo. Præsens autem incommodum esset valde notabile; Et sicut non obligat præceptum, vt diximus in superioribus, quando impedit consueta exercitia, ita nec in casu nostro, quia præter tale impedimentum haberetur etiam incommodum inquietudinis notabilis.

5 Neque obijci potest, quod contra charitatem militare non debet, quod pro charitate institutum est, atque adeo quod nunquam præceptum ieiunij, quod pro charitate institutum est, debeat obligare, quando ieiunium causat maiores stimulos carnis, quia tunc militat contra charitatem, quia sortiretur effectum contrarium intentioni Ecclesiæ. Nam resp. quod secluſis casibus, de quibus diximus, præceptum non obligare, non est ieiunium contra charitatem, neque contrarium effectum sortitur intentioni Ecclesiæ, sed præter intentionem Ecclesiæ, idque per accidens: illi enim maiores stimuli, quando non inferunt ruinam, aut saltem inquietudinem, non causant magnum incommodum, sed sunt occasio exercendæ virtutis.

6 Quodsi econtra objicias, nunquam cessare præceptum ieiunij, quando ieiunium causat per accidens acres stimulos carnis, quia semper potest homo ijs resistere, alioquin dicendum esset, quod ne-

que votum castitatis obligaret, quando sentiuntur tales stimuli valde potentes. Resp. non cessare obligationem ieiunij, quia non possint stimuli superari, sed ob periculum ruinæ, aut incommodum inquietudinis, quod inde consequitur. Non est autem eadem ratio de voto continentiæ, quia continentia non tribuit fomitem carni, sicuti in casu nostro, licet per accidens, tribuit ieiunium. Deinde ad continentiam excepta coniugali alias obligamur, & oppositum semper est malum, nec vnquam talis obligatio cessat, cum non sit humana, sed naturalis, & ideo nunquam licet satisfacere stimulis carnis. Posito autem voto fit illicitum etiam coniugium, quia votum obligat ad exclusionem coniugij Regulares quidem, & Clericos ratione status, cum quo est incompossibilis status matrimonialis; alios autem, quia votum est simplex, non ita stricte obligat, & ideo dispensari possunt ad matrimonium, quando se continere non possunt. Quare non est eadem ratio, quia incontinentia est de se illicita, quæ nunquam fit licita, & ideo manet semper obligatio voti, non obstantibus quibuscunque stimulis carnis.

7 Et si vrgeas, quod neque votum simplex castitatis cessat in ordine ad matrimonium, quando quis non potest se continere, absque dispensatione. Vnde nec etiam cessabit obligatio præcepti de ieiunio. Resp. esse adhuc disparem rationem, quia, cum votum si promissio facta Deo, & acceptata, transit in contractum, vnde sicut non cessat obligatio promissionis acceptatæ propter ius, quod alter acquisiuit, nisi ab ipso relaxetur, ita nec obligatio voti, & ideo est necessaria dispensatio. Non sic autem contingit in præcepto, quia obligatio ipsius non afficit nisi potentes, nec transit in contractum.

An sentiens magnam difficultatem in ieiunando excusetur a ieiunio. Decis. 343.

SVMMARIVM.

1 *Magna difficultas in ieiunando secundum aliquos non excusat à ieiunio.*

2 *Secundum alios excusat.*

3 *Quando prouenit ex habitu vitioso, non excusat.*

4 *Quale incommodum excuset ab obseruantia præcepti.*

5 *Magna difficultas prouenies ex naturali conditione excusat à ieiunio.*

6 *An quis teneatur assuescere magno incommodo, vt obseruet præcepta.*

---

1 NEGATIVAM sententiam tradunt Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. ver. *Præterea dubitatur.* Angles *in Floribus q.* 5. *de ieiunio. difficul.* 4. *dub.* 2. *propos.* 2. Filliucius *tract.* 27 *par.* 2 *cap.* 6 *q.* 9. *num.* 125. Ortiz. *cap.* 19. *sum. num.* 13. Medina C. *De ieiunio q.* 9. ver. *Ad hoc breuiter dicendum*. Addens hanc esse sufficientem causam, vt possit cum ipsis dispensari. Aiunt enim Doctores isti, quod talis difficultas perseuerantia vincitur, & assiduitate mollescit.

2 At excusari à ieiunio, docet Bonacina *tom.* 2. *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc. vlt. num* 15. Quia inquit ipse magna difficultas æquiualet magno incommodo, magnum autem incommodum excusat ab obseruatione legis.

3 Sed mihi distinguendum videtur. Si enim difficultas in ieiunando proueniat ex aliquo habitu vitioso, vt esset habitus gulositatis, tunc nullo pacto excusat à ieiunio, imo adest specialis obligatio tollendi tales habitus. Neque enim cessat obligatio præcepti, vt vitijs obsecundemus, imo ieiunij præceptum positum est, vt vitia tollantur, & præsertim vitium gulæ.

4 Neque obstat, quod magna difficultas æquiparetur magno incommodo, quia etiam cum magno incommodo debemus abstinere à vitijs: & tunc solum magnum incommodum excusat ab obseruantia præcepti, quando est quodammodo iniustum, & contrariatur bono iusto creaturæ rationalis; at incommodum, quod sentimus in superandis vitijs nedum contrariatur bono creaturæ rationalis, sed maxime ad ipsum conducit tanquam medium ad depellenda vitia, quæ sunt contra inclinationem naturæ rationalis, & bonum ipsius.

5 Si

5 Si vero difficultas proueniat ex naturali condicione, vt quia nimirum calor stomachi causet quandam naturalem voracitatem, cui resistere maxime difficile sit, aut quia valde difficile possit stare cum vnica refectione, aut ex aliquo alio capite fundato in naturali condicione, tunc difficultas excusat à ieiunio, quia est verum incommodum, quo non debet subiectus grauari, alioquin lex esset nimis onerosa. Debet tamen difficultas esse valde grauis, & non ordinaria, nam ordinaria est annexa de se ieiunio, & cum tali difficultate intendit Ecclesia obligare. Imo qui subiacent tali difficultati animandi sunt, & hortandi ad ieiunium, aut saltem concedendum largius ieiunium, in quo non experiantur tantam difficultatem.

6 Ad id, quod affertur pro priori sententia. Resp. quod præcepta obligant sine graui incommodo, nec extendunt suam obligationem vlterius. Vnde non tenetur quis assuescere graui incommodo, vt stante consuetudine possit cum minori sensu incommodi seruare præcepta, sed statim ac præceptum reperit graue incommodum, cessat obligare.

An, qui mane putans se habere iustam causam non ieiunandi pro illo die, sumit ientaculum, si cesset postea illa causa, teneatur ieiunare. Decis. 344.

SVMMARIVM.

1 *Qui putans se habere iustam causam non ieiunandi, sumit mane ientaculum, adhuc tenetur secundum aliquos ieiunare.*

2 *Secundum alios non tenetur.*

3 *Alia est ratio de ientaculo, alia quando sumitur plena refectio.*

4 *Sumpto ientaculo non tenetur amplius ieiunare.*

5 *Ientaculum contrariatur formæ, & substantiæ ieiunij.*

6 *Non potest ientaculum sumptum loco refectiunculæ vespertinæ computari.*

1 AFFIRMATIVE respondent Lopez *par. 2. Instruct cap. 112.* Medina *Cod. De ieiunio q. 5. ver. In confirmationem.* Rodriquez *tom. 2. q. Reg. q. 100. ar. 2. ver. Illud tamen.* Laiman. *lib. 4. Theol. moral. tract. 8. cap. 1. num. 13 ver. Similiter nihil.* Gordonus *lib. 6. Theolog. moral. q. 18. cap 5. nu. 9. ver. Quæres, quid.* Basseus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 1. *num.* 11. Trullench. *lib. 3. in Decal. cap 2. dub. 3. num. 5.* Quia nimirum potest adhuc seruari substantia ieiunij, nam si ientaculum fuit sufficiens refectio, potest contentus esse vespertina refectiuncula. Si vero non fuit sufficiens refectio, potest prandere hora consueta non sumendo vespertinam refectiunculam, aut differre prandium vsque ad vesperam.

2 Negatiuam sententiam tenent Palud. *in 4. dist. 15. q. 4. ar. 5.* Lessius *lib. 4. de Iust. & iure cap. 2. dub. 3. num. 18.* Qui tamen addit non debere prandere, si commodè fieri potest. Viualdus *in Appendice ad Candelab. cap. 15. de ieiunio num. 60.* Bonacina *Disp. vlt. de præcep. Eccles. q. 1. punc. 3. num. 8. ver. Respondent Valentia.* Io. Sanchez *in selectis de Sacrament. Disp. 53. num. 7.* Ghilinus *in summa verbo* Ieiunium. *num. 21. littera H.* Villalob. *par. 1. sum. tract. 23. difficul 6. num. 7.*

3 In hac difficultate est aduertendum, quod aliud est sumere mane ientaculum, & aliud anticipare notabiliter horam comedendi sumendo plenam, & integram refectionem. In hoc posteriori casu dictum est in superioribus. *Decis. 146.* adhuc adesse obligationem ieiunandi, nam cum tali anticipatione potest stare substantia ieiunij, quæ consistit in abstinentia à carnibus, & vnica refectione. Vnde anticipans notabiliter absque legitima causa, non facit contra substantiam ieiunij, sed solum contra aliquam conditionem ipsius.

4 Quod autem spectat ad resolutionem difficultatis respondetur, quod non tenetur amplius ieiunare, si ientaculum fuit in notabili quantitate, secus autem, si in paruitate materiæ, quæ non frangit ieiunium. Quia nimirum quando semel

ieiunium violatur quò ad substantiam, non potest amplius reparari, quia iam tollitur forma, cum qua præscribitur, quando autem non potest seruari secundum substantiam, cessat obligatio ieiunandi, nam hæc respicit substantiam ieiunij.

5 Tunc autem substantia ieiunij tollitur, quando ponitur aliqua comestio, quæ non admittitur à forma ieiunij, quia cum forma ieiunij sit forma quædam abstinentię, si supra hanc formam ponitur aliqua refectio, iam destruitur illa mensura abstinentiæ præscripta. Ientaculum autem est comestio, quæ non admittitur à forma ieiunij, quæ consistit in vnica refectione, & in refectiuncula vespertina, quæ conceditur ob subueniendum debilitati naturæ. Vnde secundum communem, & moralẽ æstimationem, qui sumit ientaculum, non censetur ieiunare.

6 Nec potest ientaculum computari pro vespertina refectiuncula, quia quando sumitur, non sumitur vt vespertina refectiuncula, sed vt comestio matutina cum intentione prandendi, & cœnandi, & ideo tanquam soluens substantiam ieiunij. Nec tenetur postea illud, computare pro vespertina refectiuncula; tum quia quando illud sumit, habet ius ad non ieiunandum, & acquirit possessionem non ieiunandi pro illo die, & ideo non tenetur conuertere ientaculum in refectiunculam, quia iam iustè ipsum sumpsit vt ientaculum. Tum quia præceptum ieiunij amplectitur indiuisibiliter integrum diem, & ideo quando non potest obligare pro integro die, non obligat absolutè: vnde qui sumpsit ientaculum in loco, vbi non ieiunatur, si perueniat ad locum, vbi ieiunatur, non tenetur ieiunare, vt docent plures Doctores, quos suo loco recensemus. In casu autem nostro, quando sumitur ientaculum, præceptum non obligat. Tum quia, si incipere ret obligare, sicut secum afferret formam abstinentiæ, ita etiam deberet concedere, quod conceditur in illa forma abstinentiæ, nam præceptum ieiunij præscribit abstinentiam præscribendo talem formam comedendi, atque adeo adhuc posset prandere, & sumere refectiunculam vespertinam, nam ientaculum, sicuti sumptum extra obligationem præcepti, ita non computaretur in refectione concessa per præceptum interpretatum à consuetudine: hoc autem non potest stare cum ieiunio illius diei.

An, qui mane sumit malitiosè ientaculum, teneatur amplius ea die ieiunare. Decis. 345.

SVMMARIVM.

1 *Sumens ientaculum in modica quantitate tenetur ieiunare.*
1 *Sumens malitiosè ientaculum in notabili quantitate tenetur adhuc ieiunare secundum aliquos.*
3 *Non tenetur.*
4 *Qui non potest seruare substantiam, & formam ieiunij, non tenetur ieiunare.*
5 *Præceptum affixum certo tempori determinato violatum, non amplius obligat.*
6 *Ientaculum malitiosè sumptum non potest computari cum refectiuncula vespertina.*
7 *Ientaculum cum ignorantia, aut inaduertentia culpabili soluit obligationem ieiunandi.*

---

1 QVOQVIMVR de ientaculo in notabili quantitate, quæ de sufficiens sit ad violandum ieiunium: nam si sit in modica quantitate tenebitur ieiunare non secus, ac si non sumpsisset. Quod videtur velle Bonacina *tom. 2. disp. vlt. de præceptis Eccles. q. 1. punc. 3. num. 8.* ver. *Dixi in notabili.* dum vult, qui ientaculum sumpsit, adhuc teneri ad ieiunium, ne sibi contrarietur in eo, quod dixerat ver. antecedenti.

2 Quod autem, qui malitiosè sumit ientaculum, teneatur adhuc illa die ieiunare, docent Syluius *2. 2. q 147. ar. 6. q 2.* ver. *Sed quid dicendum.* Laiman. *lib. 4. Theol. moral. tract. 8. cap 1. num. 13.* ver. *Similiter nihil.* Lessius *lib. 4. de Iust. & iure cap. 2. num. 18.* qui tamen addit, non debere vlterius comedere, si commode fieri potest. Gordonus *lib. 6. Theolog. moralis. q. 18. cap. 5. num. 9.* ver. *Quæres quid.* Basseus *in Florib Theol. practicæ verbo* Ieiunium *1. num. 11.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 3. num. 5.* Filliucius *tract. 27. par. 2. num. 24.* Qui tamen hoc limitat, si nimirum

rum ientaculum non excedat: limites refectiunculæ, quia tunc poterit vsque ad vesperam differre refectionem. Quia adhuc ieiunium poterit obseruari quò ad eampartem, in qua nondum est violatum, nempe quò ad vnicam refectionem.

3 At non teneri ieiunare illa die, docent Palud. *in 4. dist 15. q. 4. ar. 5.* Nauar. *cap. 21. Manual. num. 27.* Angles *in Florib. q. 9. de ieiunio. ar. 2. difficul. 5. dub. 3. propos. 2.* Viual. *in Append. ad Candelab cap. 15. de ieiunio. num. 60.* Vega *par. 1. sum. cap. 14. Casu 33.* Bonacina *Disp. vlt. de præcep. Eccles. q. 1. punc. 3. num. 8. ver. Resp. Valentia.* Ortiz. *in sum. cap. 19. nu. 9.* Molfes. *par. 1. sum. tract. 10. cap. 3. num. 41.* Io. à Cruce *par. 1. Director. conscient. præcep. 3. ar. 4. dua. 9. num. 1. in fine.* Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp. 53. nu. 6.* Villalob. *par. 1. sum. tract. 33. diffic. 6. num. 7.*

4 Et hæc sententia est tenenda. Quia nemo obligatur ad ieiunandum, quando non potest seruare substantiam, & formam ieiunij, quia præceptum ieiunij de se primo obligat ad substantiam actus, & secundario, seu accessoriè ad circumstantias, & alias conditiones, quibus integratur ieiunium, sicut etiam quodlibet aliud præceptum, nam in præceptis per se primo intenditur substantia actus, & cætera tantum consequutiuè. Substantia autem actus ieiunij non potest stare cum ientaculo, vt ostensum est præcedenti Decis. *num. 5. & 6.* & ideo, quando hæc seruari non potest, non remanet vlterior obligatio ex præcepto ieiunij.

5 Deinde. Qui malitiosè sumit mane ientaculum peccat contra præceptum ieiunij, quia non seruat formam abstinentiæ ab ipso præscriptam, ergo non tenetur amplius illa die ieiunare, quia quando præceptum est indiuisibile, & affixum certo tempori determinato, si semel violatur, non amplius obligat pro illo tempore, si quidem non potest amplius instaurari actus præceptus pro illo tempore. Præceptum autem ieiunij respicit integrum diem indiuisibiliter, quia præscribit pro toto integro die certam formam abstinentiæ, quæ, si violetur per aliquam comestionem, quæ non includatur in illa forma, impossibile est, quod pro illo die restauretur illa forma abstinentiæ, atque adeo quod seruetur id, quod præcipitur, & est iam violatum. Sic etiam impossibile est, quod reualidetur electio, quando in ipsa non est seruata forma præscripta, quod contractus valeat, quando violatur forma debita.

6 Dices posse computare ientaculum pro refectiuncula vespertina; & postea sumere vnicam tantum integram refectionem. Resp. supposito, quod quando sumpsit ientaculum non habuerit intentionem talem, quia si habuit, voluit etiam seruare ieiunium, non posse facere talem computationem, quia, quando sumpsit ientaculum, violauit præceptum tam intentione, quam ipso opere; nam ientaculum est contra substantiam ieiunij, & adfuit etiam intentio contra ipsum præceptum. Præceptum autem ieiunij semel violatum non potest amplius instaurari, vt dicebatur *num. præcedenti*.

7 Et idem dicendum est etiam de eo, vt notant Doctores *num. 3. citati*, quia ex ignorantia, aut inaduertentia culpabili sumit ientaculum in die ieiunij, nam cum non excusent à peccato, quia culpabiles sunt, eadem est ratio, ac si malitiosè sumeret ientaculum.

An, qui inculpabiliter ignorans, aut non aduertens, esse diem ieiunij, sumit mane ientaculum, teneatur, quando aduertit ieiunare. Decis. 346.

SVMMARIVM.

1 *Sumens ientaculum inaduertenter in die ieiunij tenetur abstinere à prandio, aut saltem à refectiuncula, si commodè potest secundum aliquos.*

2 *Secundum alios tenetur ieiunare, sed se gerens sicut si non sumpsisset ientaculum.*

3 *Sumens ientaculum inaduertenter, licet non peccet, excludit tamen substantiam ieiunij.*

4 *Sumens ientaculum inaduertenter non tenetur amplius ieiunare.*

5 *Ientaculum sumptum cum inaduertentia ponit in possessione non ieiunandi.*

6 *Facit, quod præceptum non sit in possessione pro integro die, atque adeo non obliget.*

7 *Sumens inaduertenter ientaculum, si tene-*

neretur ieiunare, teneretur ad impossibile.

---

1 AFFIRMATIVE resp Lessius *lib. 4. de iust. & iure cap. 2. dub. 5. num. 19.* Filliucius *tract 27. par. 2. num. 24.* Laiman. *lib. 4. Theol. moral. tract. 8. cap. 1. num. 13.* ver. *Similiter nihil.* Syluius 2.2.*q.*147 *ar.6. q.2.* ver. *Sed quid dicendum.* Pedrazza *præcepto 3. §.13. circa finem.* Io. à Cruce *in Direct. conscient par. 1. præcep. 3. ar. 4. num. 1. in fine.* Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp. 52. num. 2.* Gordonus *lib. 6. Theol. moral. q.18. cap. 5. num. 9.* ver. *Quæres quid.* Basseus *in Florib. Theol. pract. verbo* Ieiunium 2. *num.* 11. Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 3. num.* 15. Qui volunt, quod debeat abstinere à prandio; & contentus esse refectiuncula vespertina, aut ad summum, vespere cœnare. Hoc tamen limitant, nisi ex hoc sequatur notabile incommodum, quia si sequatur, erit absolutus à ieiunio.

2 Alij tamen dicunt, quod tenetur quidem ieiunare, sed tamen se gerere debet, ac si nihil sumpsisset: vnde poterit hora consueta prandere, & vespere sumere consuetam refectiunculam. Ita Palud. *in 4. dist. 15. q. 4. ar 5.* quem sequitur Syluester *verbo* Ieiunium. *num. 21. in fine.* Nauar. *cap. 21. Manual. num. 27.* Viual *in Append. ad Candelab cap. 15. de ieiunio num. 60. in fine.* Angles *in Florib. q. 9. de ieiunio ar. 2. difficul. 5. dub. 3. propos. 1.* Vega *par. 1. sum. cap. 14. de ieiunio Casu 33.* Sà *verbo* Ieiunium. *num* 13. Villalobos *par. 1. sum tract. 23. difficul. 6. num. 7.* Ortiz. *in sum. cap. 19. num 9.* Molfes. *par. 1. sum. tract. 10. cap. 3. num. 41.* Facundez *præcep. 4. Eccles. cap. 4. num. 6. in fine.* Horum fundamentum est, quia ieiunium non frangitur per illam comestionem, nam ad frangendum requiritur saltem intentio præsumpta frangendi.

3 Sed hæc doctrina non probatur, quia licet intentionis defectus tollat peccatum, & faciat, quod illa comestio non imputetur, non tamen facit, quod permaneat substantia ieiunij, quia ieiunium consistit in actu externo, & in reali abstinentia secundum mensuram præscriptam ab Ecclesia; vnde nisi saluetur talis mensura abstinentiæ, in qua consistit forma, & substantia, neque etiam potest saluari ieiunium. Neque intentio facit, quod quis ieiunet, vel non ieiunet; sic qui haberet intentionem ieiunandi, & sumeret plures refectiones non ieiunaret: & qui non haberet intentionem ieiunandi, & reuera seruaret formam abstinentiæ præscriptam, ieiunaret.

4 Itaque Bonacina *disp. vlt. De præcep. Eccles. q. 1. punc. 3. num 8.* ver. *Respondent Valentia.* Diana *par. 1. tract 9. de ieiunio Resol. 44.* ver. *Neque vt.* docent, quod neque qui inaduertenter sumit ientaculum, tenetur ieiunare, quia non potest amplius illo die seruare substantiam ieiunij, quæ opinio mihi probabilior videtur.

5 Certum est enim, quod, quando sumit ientaculum, non seruat præceptum ieiunij, imo ponit in esse aliquam comestionem, quæ destruit formam ieiunij, & quantum est de se non intendit illa die ieiunare; & in tantum excusatur à peccato, in quantum non aduertit. Rursus sicut lex non obligat in conscientia, quando ignoratur, ita quando quis non aduertit ad actualem obligationem ipsius, non parit in ipso obligationem seruandi tunc pro illo tempore. Vnde qui non aduertens ad obligationem ieiunij, sumit ientaculum, ponitur bona fide in possessione non ieiunandi pro illo die, & pro illo tempore præceptum ieiunij non causat in ipso suum effectum obligationis, seu non obligat in actu secundo: & ideo tanquam actu non obligatus ieiunare ponit in esse comestionem destruentem substantiam ieiunij. Qua destructa reparari non potest pro illo die, nam non potest amplius haberi illa forma abstinentiæ præscripta ab Ecclesia.

6 Rursus præceptum ieiunij non est in possessione integri illius diei, imo pro aliqua parte non obligat in actu secundo ratione inaduertentiæ; ergo cum præceptum ieiunij non obliget, quando non complectitur integrum diem, quia est affixum diei integro indiuisibiliter, pro quo toto præfigit certam formam abstinentiæ, in casu nostro non obligabit, qui inaduertenter sumpsit ientaculum, quia iam pro aliqua parte diei non fuit in actu secundo obligatus ratione inaduertentiæ. Imo ratione ientaculi præscribit contra præceptum ieiunij, & acquirit ius ad refectionem ordinariam, si quidem ientaculum excludit formam abstinentiæ ieiunij, & reddit ipsam impossibilem.

7 Quod

7 Quod præsertim valet contra Doctores secundæ sententiæ. Nam, si qui sumpsit ientaculum inaduertenter hora consueta pranderet, & vespere sumeret refectiunculam, certe non seruaret in se illam abstinentiam pro illo die, quam præscribit præceptum, quia abstinentia non attenditur secundum intentionem, sed secundum realem subtractionem cibi: vnde iste talis non ieiunaret reuera; quomodo ergo obligaretur ad ieiunandum, si per id, quod ipsi concedunt, non potest seruare abstinentiam præscriptam in ieiunio. Rursus contra Doctores prioris sententiæ, quando sublata inaduertentia inciperet præceptum parere suum effectum obligationis in actu, quia tunc solum inciperet præscribere certam abstinentiam, sicut tunc subtraheret totam illam refectionem, quæ non includitur in præscripta forma abstinentiæ, ita etiam concederet quicquid in tali forma includitur, atque adeo prandium, & refectiunculam vespertinam: vnde stante ientaculo sumpto non posset saluari forma, & substantia ieiunij pro illo die; & ideo concluditur, quod cesset obligatio ieiunandi, alioquin teneretur ieiunare, & non posset seruare substantiam ieiunij.

An dispensatus, vt possit bis in die comedere, sit totaliter exemptus à ieiunio. Decis. 347.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatus, vt possit bis comedere in die ieiunij, non est totaliter exemptus à ieiunio secundum aliquos.*
2 *Est totaliter exemptus.*
3 *Quando fiat totalis dispensatio in præcepto.*
4 *An præceptum ieiunij prohibeat tertiam, & vlteriorem comestionem.*
5 *Dispensatus vt diuidat cibum, an solutus à ieiunio.*

1 NEGATIVE respondent ij omnes, qui putant, quod comedens tertia vice in die ieiunij, committat nouum peccatum, quia, inquiunt ipsi, præceptum ieiunij ne dum prohibet secundam comestionem, sed etiam tertiam, & omnem aliam vlteriorem. Ita tenent Couarruuias *lib.* 4. *Variar. Resol. cap.* 20. *num.* 13. Medina *Cod. De ieiunio q.* 5. ver. *Ego tamen*. Maior *in* 4. *dist.* 15. *q.* 6. Montesin. 1. 2. *tom.* 2. *q.* 73. *ar.* 2. *q.* 4. *num.* 47. Siluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 3. *q.* 3. ver. *Verumtamen responsio.*

2 Affirmatiuam tamen sententiam tenent ij omnes, qui putant, comedentem tertia vice in die ieiunij non peccare de nouo, quos infra suo loco referemus. Specialiter autem id tradunt Caiet. 2. 2 *q.* 147. *ar.* 7. *§. Ad hoc breuiter dicitur.* & *ar.* 8. *§. Ad hoc dicitur, quod quia.* Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 14. Sà *verbo* Ieiunium. *num.* 12. Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 9 *q.* 3. Abulensis *q.* 165. *in cap.* 6. *Matth.* ver. *Dicendum.* Reginal. *lib.* 4. *Praxis Fori pœnit. num* 180. Beia *par.* 1. *Casu* 145. ver. *Resp. quod ad construendum.* Bonacina *tom.* 2. *disp vlt. de præcep. Eccles. q.* 1 *punc.* 3. *num.* 5. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 11. Ghilinus *in summa verbo* Ieiunium. *num.* 1. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 3.

3 Ratio est, quia tunc quis dispensatur in præcepto, quando dispensatur in eo, quod per ipsum præceptum præscribitur: qui autem dispensatur, vt possit bis comedere, dispensatur in eo, quod præscribitur per præceptum ieiunij, nam præscribitur abstinentia secundum certam mensuram, & formam, quæ consurgit ex limitatione cibi tam quò ad qualitatem, quam quò ad quantitatem; limitatur autem cibus, vt consistat in vnica comestione integra, & vna refectiuncula admissa per consuetudinem. Vnde qui dispensatur, vt bis comedat, dispensatur in hac limitatione cibi, & consequenter in mensura abstinentiæ præscripta, atque adeo in forma, & substantia ieiunij.

4 Hinc præceptum ieiunij non prohibet tertiam, & quartam comestionem, sed tantum secundam, quia hæc sola destruit formam, & substantiam ieiunij: prohibet enim pluralitatem comestionum, quatenus inde sequitur destructio ieiunij secundum suam substantiam; sequitur autem tantum ex secunda, non autem ex tertia, aut quarta, quia hæc supponunt iam destructum.

5 Ex quibus constat; non posse subsistere sententiam Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. num.* 182. quem sequitur Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 5. *num.* 24. quæ docet, quod ille, qui dispensatur, vt diuidat cibum, ita vt comedat etiam vespere, non

non esse solutum à ieiunio. Nam adhuc conceditur bina comestio, cum qua non potest stare forma ieiunij ecclesiastici; Neque in virtute dispensationis potest introduci noua forma, quia ad hanc introducendam requiritur lex. Vnde, si dispensans in dispensatione adderet, quod fieret diuisio cibi, & non vltra comederetur, non teneret, sed id esset accipiendum per modum consilij, quia, si semel dispensatio tollit obligationem ad formam ieiunij præscriptam, non amplius obligat præceptum.

An Catholicus transiens per terras hæreticorum, aut infidelium teneatur ieiunare. Decis. 348.

SVMMARIVM.

1 *Catholicus transiens per terras hæreticorum, aut infidelium secluso periculo tenetur seruare præceptum de ieiunio, & cibis prohibitis.*
2 *Imo etiam cum periculo vitæ ad euitandum contemptum fidei.*
3 *Secluso contemptu fidei non tenetur, si adsit graue periculum.*
4 *An, quando credit propriam fidem explorandam, possit comedere carnes ad illam occultandam fingendo se infirmum.*

1 QVOD teneatur ieiunare, quando commodè potest, & similiter abstinere à cibis prohibitis, nec vllum periculum adest, certum omnino est, quia tunc non adest causa, à qua possit excusari, & ideo vrget præceptum Ecclesiæ, quod vbique obligat. Hoc autem debet intelligi, quando præceptum in illo loco non esset legitima consuetudine abrogatum.

2 Rursus etiam certum est, quod si in contemptum fidei auctoritate publica ipsi instetur, vt non ieiunet, sed comedat cibos prohibitos, tunc non potest comedere, sed tenetur seruare ieiunium, quia etiam cum periculo vitæ certo nihil in fidei contemptum est faciendum, nam non negare Christum præceptum est negatiuum, quod semper, & vbique obligat.

3 Secluso autem hoc casu, quando abest periculum, non tenetur ieiunare, nec abstinere à cibis prohibitis, vt notat etiam Azor. *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 18. *q.* 7. Villalob. *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 13. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 22. quia præceptum non obligat cum periculo; & hoc debet intelligi nedum de periculo vitæ, sed etiam de quocunque alio graui periculo, quia omne notabile incommodum excusat ab obseruantia huius præcepti, vt constat ex superioribus.

4 Sed difficultas est, an quando probabiliter iudicat, quod sit exploranda propria fides, possit se fingere infirmum, & edere cibos prohibitos, vt tollatur occasio explorandi fidem. Resp. affirmatiuè, vt notat etiam Trullench. *citatus*, quia est licitum occultare fidem ad grauia pericula vitanda. Hoc tamen debet limitari, nisi vrgeat præceptum confitendi, nam in tali casu mors potius esset subeunda, cum præceptum obliget etiam cum periculo vitæ.

An remiges, & serui catholici apud infideles absoluantur à præcepto de ieiunio, & abstinentia à cibis prohibitis. Decis. 349.

SVMMARIVM.

1 *Remiges, & serui Catholici apud infideles absoluuntur à præcepto de ieiunio, & abstinentiæ à cibis prohibitis.*
2 *Secluso tamen contemptu Fidei.*
3 *An ratione scandali teneantur obseruare talia præcepta.*

1 RESP. affirmatiuè. Et ita docent Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 18. *q.* 7. *in fine*. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 22. *in fine*. Nam vt plurimum est impossibile, quod seruent talia præcepta, aut saltem non possunt seruare absque graui incommodo, nam seruando saltem incurrerent

in

in odium dominorum, quod ipsis notabile damnum causaret, quod non tenentur subire; vt seruent præcepta ista, nec non seruando interueniet contemptus fidei.

2 Est tamen aduertendum, quod si cogerentur in contemptum fidei comedere cibos vetitos, aut non ieiunare, tenerentur potius mortem subire, quam violare præcepta, nam violatio esset tacita quædam abiuratio fidei.

3 Sed quæres, an ratione scandali teneantur obseruare talia præcepta. Resp. non posse interuenire scandalum, si non seruent, nisi sit scandalum passiuum; nam cum sint sub aliena potestate, tenetur quisque sibi persuadere, quod necessitate compulsi non seruent præcepta, & ideo excusari: & proinde non tribuere occasionem peccati proximo. Vnde cum scandalum locum non habeat, non tenentur ratione scandali obseruare.

An, quando ad nos diuertunt Hospites, liceat hospitij causa soluere ieiunium. Decis. 350.

SVMMARIVM.

1 *Hospitij causa soluendum est ieiunium, vt impleantur officia charitatis.*
2 *Ieiunium obligans sub mortali non potest solui causa hospitij secundum aliquos.*
3 *Aliquando ieiunium obligans sub mortali potest solui ob hospites receptos.*
4 *An ob quoscunque hospites liceat aliquando soluere ieiunium.*
4 *Factum D. Benedicti.*
5 *Factum Spiridionis apponentis, & comedentis carnes in quadragesima quomodo accipiendum.*

1 VOD liceat soluere ieiunium ex deuotione, quod non obligat sub mortali, non potest esse difficultas. Imo quod aliquando necesse sit soluere, vt officijs charitatis satisfaciamus, constabit ex infra dicendis. Et traditur à D. Prospero Aquitano *lib. 2. de Vita contemplatiua cap vlt.* vbi habet. *Ita abstinere, & ieiunare debemus, vt non nos ieiunandi, & abstinendi necessitati subdamus, ne iam non deuoti, sed inuiti rem voluntariam faciamus. Si enim quoslibet aduenientes ieiunio intermisso, reficio, non soluo ieiunium* (quo ad meritum) *Sed impleo charitatis officium. Cæterum, si propter abstinentiam spirituales fratres, quos noui mea remissione delectari, contristo, abstinentia non est virtus, sed vitium, quoniam ipsa abstinentia, & ieiunij continuatio, nisi fuerit, quando res exigit, prætermissa, & me inflat, & fratrem meum, cui iubet charitas inseruire, contristat.* Vnde etiam Facundez *præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 10. num. 12.* docet, in tali casu esse maioris meriti violare ieiunium, quam seruare. Ratio est, quia inseruire hospitibus, & etiam comedere simul cum ipsis, est actus charitatis, nam illa comestio est imperata à charitate, & pertinet ad complementum obsequij, quod est exhibendum hospitibus, & ad integritatem obsequij charitatiui, perfectius est autem exercitium charitatis, quam ieiunium: & ideo hoc cedere debet.

2 Quod autem spectat ad ieiunium obligans sub mortali ex præcepto, voto, aut pœnitentia iniuncta. Resp. Azor. *par. 1. lib. 7. cap. 18. q. 2.* Syluius *2. 2. q. 147. ar. 4. ver. Si quæras, vtrum propter amicum.* Facundez *præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 10. n. 12.* Homobonus *par. 2. Exam. Eccles. tract. 11. cap. 7. q. 23. ver. Quippe peregrini* in *Supposito 2.* Non licere soluere ieiunium. Quod limitant Reginal. *lib. 4. Praxis fori pœnit. num. 221.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 17.* quando necessitas proximi aliter non exigit.

3 Mihi tamen videtur posse aliquando concurrere talem causam, quæ tollat obligationem ieiunandi, quia æquiualeat cæteris, quę talem obligationem soluunt. Si enim quis excipiat hospitio virum magnatem, non videtur, posse sine graui incommodo seruare ieiunium: nam si non parat cœnam, hospes censebit, se non excipi cum illa magnificentia, quæ sibi debetur, & proinde concipiet malum animum erga hospitantem. Si vero paret cœnam, & ipse accumbat, & non comedat, aut saltem parum, etiam si præferat ieiunium obligans, hoc imputabitur ad quandam importunam correptionem aliorum, aut quod ægrè ferat expensas cœnæ: vnde vice meriti, quod mediante hospitio deberet acquirere apud talem

Ma-

Magnatem aut Principem, potius ipsum offendet. Et proinde incommodum ipsius erit notabile, cum quo non obligat præceptum ieiunij. Vnde existimo, hanc esse causam saltem sufficientem, vt in tali casu possit Superior dispensare.

4 Quando autem, qui hospitio excipiuntur, sunt personæ ordinariæ, non adest causa soluendi ieiunium, quia hæ non exigunt excipi cum multa magnificentia; Si tamen contingeret, quod aduenirent in die ieiunij, in quo non sumpsissent mane debitam refectionem, sed tantum refectiunculam, atque adeo deberent vespere cœnare, videtur quod excipiens possit soluere ieiunium, & cum ipsis cœnare. Quod indicat, & Azor. *par.1.lib.7.cap.18. q.1.* ver. *Sed quæstio nobis est.in fine.* & tenet Tamburin. *De iure Abbat.tom.2. disp. 12.q.6.num.3.* Vbi refert de S. Benedicto, quod cum quibusdam hospitibus carnes præbuisset, & ipsi renuerent comedere, aperiens sepulchrum suorum Monachorum dixit. Fratres dilectissimi testimonium mihi præbete, si Regulam, quam scripsi, & docui, ego obseruaui, & obseruare feci, ne putent Peregrini isti, quibus carnes refectionis gratia, & gaudij illorum aduentus præbui, me deliquisse. Tunc responderunt Monachi defuncti. Regulam tuam obseruasti, & obseruare fecisti. Et sequitur etiam Trullench. *lib.3. in Decal.cap.2.dub.7.nu 17.* Nam ieiunium potest postponi exercitio perfectioris virtutis, nec debet impedire exercitium operis melioris, & præcipue charitatis Cap. *Non mediocriter.* De *consecrat Dist.5.* In casu autem nostro cœnare cum hospite est quoddam exercitium charitatis; Siquidem beneficentia est actus charitatis, vt docet D. Th. *2.2.q.31.ar.1. & 4. in corpore*, excipere autem hospitio, & conuiuari est quoddam beneficium, & actus charitatis, vt docet idem D. Th. *ar præcedenti ad 1.* Cœnare autem simul cum hospite est quædam integritas huius beneficentiæ, tum quia est quidam actus humanitatis, quo gratior fit hospiti ipsa hospitatio, tum quia est quoddam obsequium amicabile, quod hospiti soluitur, & quo ostenditur gaudium ex tali hospitatione. Tum quia hoc modo se communicat hospiti in ratione amicitiæ, & charitatis. Vnde Prosper Aquitanus *num. 1. allatus*, ait, per hoc impleri charitatis officium, & abstinentiam in tali casu non esse virtutem, sed vitium. Quid autem tenendum sit remitto meliori iudicio discutiendum.

5 Ex quibus colligitur, quomodo accipiendum sit factum Spiridionis Episcopi, qui tempore quadragesimæ soluit ieiunium, vt cum quodam hospite manducaret, cum quo & carnes comedit. De quo Sozomenus *lib.1.cap.11.* & Nicephorus *lib.8. cap.42.* Hoc enim fecit, quia cum non haberet, nisi carnes sale conditas ministrandas hospiti, comedit & ipse, quia alioquin hospes non comedisset, nisi suo exemplo ipsum inuitasset, quia alioquin ratione necessitatis poterat comedere. Et ideo Spiridion comedit, & soluit ieiunium, quia sic charitas exigebat, vt subueniret necessitati hospitis.

An qui non potest tota quadragesima ieiunare, teneatur ieiunare aliquibus diebus, prout vires patientur. Decis. 351.

SVMMARIVM.

1 *Qui non potest tota quadragesima ieiunare, debet, si potest, ieiunare aliquibus diebus.*

2 *Obligatio diuisibilis debet secundum partem impleri si non potest tota.*

3 *Idem valet in cæteris ieiunijs per annum.*

4 *Si vno die ex voto, & sequenti ex præcepto ieiunandum sit, quando sit ieiunandum, si vtroque die ieiunari non possit.*

---

1 AFFIRMATIVE respondetur: & ita communiter sentiunt. Caiet. 2. 2. *q.146.ar.6. §. Tertij vero.* in fine. & in Summa *verbo* Ieiunium. *§ Ieiunium quibus personis.* Nauarrus *cap.21. Manual. num.20. in fine.* Syluius *2.2.q.147.ar.4.* ver. *Tertium. qui ex iusta.* Io. à Cruce *par.1. Director. Conscient. præcep. 3. ar.4. num.8.* in fine. Lublinus *par.1. sum. verbo* Ieiunium. *num. 28.* Beia *par.1. Casu 45.* ver. *His suppositis ostendi.* D. Antonin. *par.2. tit.7. cap. 2. §. 7.* Villalobos *par.1. sum. tract.23. dif-*

difficul. 4. num. 18. Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1 dub. 6. num. 3.* Filliucius *tract. 27. par. 2. cap. 6. num. 131.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 20.* Angles *in Florib. q. 4 de ieiunio. difficul. 3. dub 2. proposit. 2.*

2 Neque hoc in dubium ab aliquo vertitur; ratio namque manifesta est, quia, quando obligatio est diuisibilis, qui non potest satisfacere toti, tenetur satisfacere illi parti, cui potest, sic qui tenetur restituere, si non potest totum, debet quod potest restituere. Obligatio autem ieiunandi in quadragesima est diuisibilis, imo est multiplex, quia singuli dies habent suas speciales obligationes sibi affixas, & ideo cessante obligatione vnius diei, non cessat obligatio alterius.

3 Quod etiam valet, quando per annum concurrunt plura ieiunia continuanda, tunc enim militat eadem ratio, quod qui non potest omnia implere, teneatur seruare aliqua, si potest, vt si per biduum continuum non potest ieiunare; altera saltem die ieiunare debebit, si potest.

4 Sed hic oritur difficultas, an si in vno die contingat ieiunium ex voto, & in alio ieiunium ex præcepto Ecclesiæ, nec possit vtrumque impleri, sed vnum tantum, quodnam sit præferendum. Resp. esse præferendum ieiunium ex voto, quod colligitur ex communi doctrina, quod concurrente duplici præcepto præferendum est illud, quod maius est, & superioris ordinis, in casu autem nostro concurrit præceptum positiuum Ecclesiæ, & præceptum diuinum naturale de obseruantia voti, quod cum sit nobilius, & superioris ordinis, debet præferri. Et sumitur, etiam argumentum ex Cap. *fin.* De *obseruatione ieiunior.* vbi intuitu Festi Natalis Domini declaratur præceptum abstinendi à carnibus in sexta feria cessare, votum autem de eadem abstinentia non cessare.

An, qui habet experientiam, quod ieiunium quadragesimæ noceat, aut abstinentia à carnibus, debeat quotannis experiri, antequam soluat ieiunium, aut edat carnes. Decis. 352.

SVMMARIVM.

1 *Dubitans, quod sibi ieiunium noceat, aut abstinentia à carnibus. debet experiri.*
2 *Pluries expertus, non tenetur amplius experiri.*
3 *Nisi probabile sit, causam cessasse, & stante probabilitate de duratione causæ, sufficit vnica experientia.*
4 *In his casibus non est necessaria noua experientia, vt medicus concedat licentiam soluendi ieiunium, aut edendi carnes.*

1 QVI dubitat, quod ieiunium, aut abstinentia à carnibus sibi noceat, debet experiri, quia absque experientia non potest certificari de damno, & ita docent Nauar. *in Manual cap. 21. num. 20.* Filiucius *tract. 27. par. 2. cap 6 num. 131.* Sanchez *lib. 5. Consil. Moral. cap. 1. dub. 6. num. 3.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. num. 20.* Debet tamen hoc limitari, nisi probabiliter timeatur, quod ipsa experientia sit allatura notabile damnum.

2 Quando autem pluries expertus est, quod non potest ieiunare, aut abstinere à carnibus, non tenetur amplius experiri, vt docent supracitati Doctores ijsdem locis, & insuper Lopez 2. *par. Instruct. conscient. cap. 112.* Io. à Cruce *par. 1. Direct. conscient. præcep 3. ar. 4 dub. 9. num. 8.* Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp. 51. num. 23. ver. Præterea.* Sed absque experientia potest soluere ieiunium, & abstinentiam à carnibus. Quia habet iam sufficientem certitudinem de causa absoluente.

3 Hoc tamen limitari debet cum ijsdem Do-

Doctoribus, vt non habeat locum, quando probabiliter censetur cessasse causa; nam tunc de nouo esset experiendum. Vnde e contrario, quando semel facta est experientia, & probabiliter censetur durare eadem causa, non est opus experientia, quia stante probabili existentia causæ ieiunium non obligat.

4 Hinc in prædictis casibus possunt Medici concedere licentiam soluendi ieiunium, & comedendi carnes, nec tenentur venire ad nouam experientiam, vt notat Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 51. *num.* 24. Quia absque experientia adest sufficiens fundamentum declarandi, solutam esse obligationem.

An bona fides de causa eximente à ieiunandi obligatione sufficiat ad vitandum peccatum in fractione ieiunij. Decis. 353.

SVMMARIVM.

1 *Qui putat se habere iustam causam non ieiunandi, non peccat, si non ieiunet.*

2 *Iusta causa secundum existimationem solam rectificat actionem.*

3 *An putans se habere iustam causam non ieiunandi, peccet venialiter, si reuera iusta non sit.*

1 COMMVNITER docent, eum, qui putat, se habere iustam causam non ieiunandi, non peccare mortaliter, si non ieiunet, quamuis reuera causa sufficiens non sit, quia bona fides excusat. Ita Caiet. *in summa verbo* Ieiunium. *c.* 3 & 2. 2. *q.* 147. *ar.* 7. *§. Ad huius euidentiam.* Tolet. *lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 5. ver. *Alterum est.* Syluester *verbo* Ieiunium. *q.* 8. Palud. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4. *ar.* 1. D. Antonin. 2. *par tit.* 6. *cap.* 2. *§. Ante.* Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 20. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 2. *in fine.* ver. *Præterea dubitatur*, Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. ver. *Petes, quod sit dicendum.* Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnitent. num.* 191. & 222. Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 50. Laiman. *lib.* 4. *Theol moral. tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 6. Fernandez *par.* 2. *Examin theol. moral. cap.* 8. *§.* 2. *num.* 14. Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 24. *num.* 12. Petrus Ledesma *par.* 2. *sum. tract.* 27. *cap.* 2. *dub.* 5. *post* 5. *conclus.* ver. *Digo lo segundo.* Armilla *verbo* Ieiunium. *num.* 2. & 6. Henriquez *lib.* 9. *sum. cap.* 25. *num.* 10. Lessius *lib.* 4. *De iust. & iure cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 34. ver. *Si quis.* Sanchez *lib.* 1. *sum. cap.* 17. *num.* 21. Suarez *de Legib. lib.* 3. *cap.* 24. *in fine.* Vasquez 1. 2. *disp.* 158. *cap.* 4. Ortiz *cap.* 19. *sum. num.* 10. ver. *El que piensa.* Vega *par.* 1. *sum cap.* 14. *De ieiunio Casu* 36. *Sà verbo* Ieiunium. *num.* 14. Valent. *tom.* 3. *disp.* 9. *q.* 3. *punc.* 5. *in fine.* Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 6. *num.* 130. Bonacina *disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc. vlt. num.* 19. ver. *Respondeo.* Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 21. *littera B. &* C. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 20. Bizozer *par* 4. *sum.* De *præcep. cap. vlt. memb. vlt. num.* 1. & 9.

2 Ratio est, quia, quando censetur adesse iusta causa non ieiunandi, intentio non fertur contra legem, nec directè, nec indirectè; imo operatio est secundum rectam rationem, nam recta ratio dictat, quod liceat soluere ieiunium, quando existimatur adesse causa sufficiens soluendi, & ideo etiam operatio habet debitam rectitudinem.

3 An autem interueniat peccatum veniale, affirmat Syluester, Nauar. Tolet. Fernandez locis *num.* 1. *citat.* alij vero Doctores *ibid. citati* nihil de hoc dicunt, sed solum, quod non peccant. Et quidem si consideretur operatio secundum se, cum procedat secundum dictamen rectæ rationis, atque adeo recta sit, neq. etiam venialiter potest esse peccaminosa. Solum potest interuenire peccatum veniale in omissione debiti examinis circa causam. Quod, si nihil cogitaret de examinanda causa, quia absque vllo dubio putaret, esse sufficientem, excusaretur etiam à peccato veniali.

An, qui habet causam dubiam non ieiunandi, teneatur ieiunare. Decis. 354.

SVMMARIVM.

1 *Qui habet causam dubian excusantem à ieiunio, debet recurrere ad superiores pro dispensatione.*
2 *Stante dubio, an quis teneatur ieiunare, tenetur secundum aliquos.*
3 *In tali casu possessio stat pro libertate, dubium pro obligatione, ideo in dubio melior est conditio libertatis.*
4 *Præceptum, vt obliget per se, supponit possibilitatem adimplendi.*

1 COMMVMITER docent, quod habens causam dubiam excusantem à ieiunio debet recurrere ad Superiorem pro dispensatione. Ita Sylvester *verbo* Ieiunium. *num.* 20. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 21. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 5. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 2. *in fine*. Basseus *in Florib. Theol. pract. verbo* Ieiunium 2. *num.* 11. Sylvius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. ver. *Porro circa causas*. Laiman. *lib.* 4. *Theol. moral. tract.* 8. *cap.* 3 *num.* 8. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap* 6. *num.* 131. Valent. *tom.* 3. *disp.* 9. *q.* 3 *punc.* 5. *in fine*. Angles *in Florib. q.* 5. *De ieiunio. diffinul.* 4. *dub.* 1. *propos.* 2. Graff. *par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 37. *num.* 57. Ortiz. *cap.* 19. *sum. num.* 15. Villalob. *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 21. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 15. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 20. Bizozer. *par.* 4. *sum. cap. vlt. De præcep. memb. vlt. num.* 10. & alij communiter, quia vbi adest dubium, ibi opus est declaratione, vt sequatur determinatio in alteram partem. Quod etiam docuit D. Th. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. *in corpore* in fine.

2 Sed difficultas est, an stante dubio liceat non seruare ieiunium absque dispensatione. Et negatiuè respondent Basseus, Lessius, Trullench. *num. præced.* citati Fernandez *par.* 2. *Exam. theol. moral. cap.* 8. *§.* 2. *num.* 13. & desumitur etiam ex doctrina Sanchez *lib.* 2. *De matrimon. d. sp.* 41. *num.* 38. Quia possessio stat pro præcepto, & ideo in dubio melior est conditio ipsius.

3 Sed eadem ratio retorqueri potest, quia possessio stat pro eo, qui est dubius, an possit ieiunare, seu an habeat legitimam causam excusantem. Præceptum enim non obligat, nisi potentes ieiunare, & ideo impotentes sunt in possessione, ne obligentur, vnde non afficiuntur obligatione præcepti, quousq. certum sit, quod sint potentes. Et sicuti adolescentes dubij, an compleuerint annum vigesimum primum, non obligantur, vt docent ijdem Doctores, & alij communiter, vt dictum est supra suo loco, quia possessio stat pro libertate, & dubium pro præcepto, ita etiam in casu nostro; ideo enim tunc possessio stat pro libertate, & dubium pro præcepto, quia ieiunium, non obligat, nisi completo anno vigesimo primo, sed similiter non obligat, nisi potentes ieiunare, & ideo stante dubio de potentia ad ieiunandum, possessio est pro libertate, & dubium pro præcepto.

4 Nec video, quid possit responderi, nisi, quod præceptum non obligat per se ante annum vigesimum primum completum, post illam autem ætatem solum per accidens non obligat impotentes. Hoc tamen facile refellitur, quia omne præceptum per se requirit possibilitatem, quod adeo verum est, vt non possit obligare, nisi supponat possibilitatem: & ideo nec præceptum ieiunij poterit obligare, nisi supponat illam possibilitatem, quæ requiritur, vt debeat impleri. Vnde cum possibilitas adimplendi sit capacitas obligationis, quatenus præceptum non potest obligare, vbi non est possibilitas adimplendi, & non possit admitti obligatio, vbi non est capacitas ipsius, vt præceptum obliget, debet supponi possibilitas adimplendi tanquam per se requisita ad obligationem, & ideo quando de ipsa non constat, non habet locum obligatio, & dubium est pro obligatione, possessio pro libertate; quamuis per accidens sit, quod in hoc, vel in illo non constet de possibilitate adimplendi, nam quamdiù non constat, retinet libertas ius suum, nec potest stare possessio pro præcepto, quandiu obligatio ipsius, non est admissa ad possessionem.

An, qui ex rationabili causa exemptus est a ieiunio, possit edere cibos prohibitos in ieiunio. Decis. 355.

SVMMARIVM.

1 *Exemptus à ieiunio, non est exemptus ab abstinentia à cibis prohibitis.*
2 *Distinctis præceptis præcipitur ieiunium, & prohibentur carnes.*
3 *Cur cessante præcepto de ieiunio, non cesset prohibitio carnium, licet talis abstinentia sit de substantia ieiunij.*
4 *Cessante obligatione abstinendi ab ouis, non cessat obligatio abstinendi à carnibus.*
5 *Concionatores ratione laboris non absoluuntur ab abstinentia à carnibus, &c.*
6 *Quid dicendum de senibus.*

1 RESP. negatiuè, vt communiter docent præsertim Nauar *in Manuali cap. 21. num 13.* Azor. *par. 1 lib. 7. cap 7. q. 4.* Filiucius *tract. 27. par. 2. cap 3. num. 63.* Sylvester *verbo* Ieiunium. *num 7.* Tabiena *num. 10.* Trullench. *in Bullam Cruciatæ lib. 1. §. 4. dub. 4. num. 4.* & *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 2. num. 16.* Villalob. *par. 1. tract. 23. difficul. 6. num. 8.*

2 Ratio autem est, quia licet in ieiunio includatur abstinentia à carnibus, & in quadragesima etiam ab ouis, & lacticinijs, distinctum tamen est præceptum de ieiunio, & de abstinentia à carnibus, & ideo cessante vno præcepto non cessat alterum.

3 Videtur tamen obstare, quia abstinentia à carnibus est de substantia ieiunij, & pertinet ad formam ipsius, & ideo si non habet locum ieiunium, nec etiam habebit forma ipsius, atque adeo abstinentia à carnibus. Sed respondetur, quod cessante præcepto de ieiunio cessat quidem obligatio abstinendi à carnibus, quatenus pertinet ad substantiam ieiunij, sed subintrat obligatio alterius præcepti, quod est de sola abstinentia à carnibus, aut etiam ab ouis, & lacticinijs, quod quidem præceptum includitur in præcepto de ieiunio, sed tamen subsistit sine ipso, & ideo non cessat ad ipsius cessationem, sed requirit specialem causam.

4 Similiter etiam cessante obligatione abstinendi ab ouis, & lacticinijs non cessat obligatio abstinendi à carnibus, quia carnes strictius prohibentur; neque prohibentur carnes, & oua cum lacticinijs tanquam vnum, & idem, sed vt diuersa, & ideo causa, quæ facit cessare prohibitionem vnius, non facit cessare prohibitionem alterius.

5 Ex quibus deducitur; quod Concionatores, qui, vt in superioribus dictum est, eximuntur ab obligatione ieiunandi ratione laboris, non eximantur ratione eiusdem laboris ab obligatione abstinendi à carnibus, ouis, & lacticinijs, quia labor præcise non eximit à tali obligatione. Solum ergo possunt eximi ratione debilitatis complexionis, quæ sit talis, vt non possit substinere laborem studij, & concionandi eo, quod non bene nutriatur cibis quadragesimalibus, quemadmodum opus esset nutriri pro tali labore substinendo.

6 Sed difficultas est de senibus. An nimirum quando quis ratione senectutis non tenetur amplius præcepto ieiunij absoluatur etiam à præceptis abstinendi à carnibus, ouis, & lacticinijs. Resp. quod praxis ipsa docet, quod prima senectus precise non sufficiat, vt soluat obligationem talis præcepti. Si tamen concurrat etiam debilitas complexionis, sufficiet, quia vtraque simul facit, quod corpus non possit sufficienter nutriri cibis quadragesimalibus, præsertim quando est assuetum carnibus: vnde tunc abstinentia esset quædam impulsio, qua natura impelleretur, vt caderet, quod tunc facilè contingit, quia ætas ipsa quotidie magis, ac magis inclinat ad casum. Existimo autem, quod regulariter ætas septuagenaria soluat obligationem talis præcepti, quia tunc ætas est valdè cadens, & facilis, vt sucumbat. Et quamuis complexio videatur robusta, adhuc tamen properat ad resolutionem, & ideo censenda est inhabilis, vt per tot dies resistat sine graui incommodo cibis quadragesimalibus.

DE

DE PECCATIS, QVAE CONTINGVNT CIRCA PRAECEPTVM IEIVNII.

An, qui comedendo cibos noxios præuidet, quod infirmabitur, & non poterit ieiunare, peccet contra præceptum ieiunij. Decis. 356.

SVMMARIVM.

1 *Comedens cibos nociuos cum præuisione futuræ infirmitatis qualiter peccet.*
2 *Non peccat contra præceptum ieiunij, licet præuideat, se non ieiunaturum ex impotentia.*
3 *Quid requiratur, vt aliquid sit peccatum in causa.*
4 *Si comedat cibos nociuos in hunc finem, vt sit impotens ad ieiunandum, peccat contra præceptum ieiunij secundum Sanchez.*
4 *Sanchez sibi ipsi non constans.*
5 *Non peccat, quia solum fugit obligationem præcepti.*
6 *Comedens cibos nociuos, & præuidens, quod non poterit abstinere à carnibus, etsi comedat in hunc finem, non peccat contra præceptum abstinendi à carnibus.*
7 *Comedens cibos nociuos cum intentione, quod ob impotentiam non ieiunet, quid debeat in confessione explicare.*

1 QVOD peccet contra temperantiam, & faciat contra obligationem conseruandi propriam salutem, certum omnino est, & cum infirmitas sit futura talis, quod non admittat ieiunium, consequenter erit notabilis, & peccatum intemperantiæ, seu gulæ erit mortale, quia inferet sibi in sanitate nocumentum notabile.

2 An autem peccet contra præceptum ieiunij. Resp. negatiuè, & ita docent Medina 1.2.q.77. *ar* 7. *§ Respondetur tamen.* Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 7. *unm.* 14. Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 74. *num.* 20.

3 Ratio est; quia tum tantum peccat in causa, quando vult causam per se conducentem ad peccatum, ita vt peccatum contineatur in ipsa causa; secus autem, quando non continetur, sed accidentaliter ei connectitur; nam tunc desinit esse peccatum, quia definit esse voluntarium. In casu autem nostro ex comestione ciborum nociuorum non sequitur violatio ieiunij per se, & quæ sit peccaminosa, sed sequitur solum per accidens ratione impotentiæ, qua stante non est peccatum non seruare ieiunium. Hæc autem impotentia, quæ per se sequitur, non est peccaminosa contra præceptum ieiunij, quia

hoc præceptum non obligat, vt quis se conseruet potentem.

4 Quod si comedat cibos nociuos in hunc finem, vt se reddat impotentem ad ieiunandum respondet Sanchez citato *dub. num.* 13. quod peccat etiam contra præceptum ieiunij in causa, quia habet intentionem contra ipsum, licet postea non peccet non ieiunando, nam tunc iam est impotens. Sed in hoc non loquitur consequenter ad ea, quæ dixit *lib.* 3. *de Matrim. disp.* 18. *num.* 29. & *lib.* 1. *in Decal. cap.* 12. *num.* 35. In quibus locis docet, quod licet mutare locum cum hoc fine, & intentione solum non seruandi legem, quæ obligat in loco. Vnde etiam eadem erit ratio de eo, qui in hunc finem se reddit impotentem ad ieiunandum, vt non ieiunet, nec peccabit contra præceptum ieiunij, quia, vt dictum est, non obligat ad se conseruandum potentem, sed solum ad ieiunandum, quando adest potentia.

5 Itaque non peccabit contra præceptum ieiunij, sed contra præceptum temperantiæ, & faciet contra obligationem conseruandæ propriæ salutis, vt notat Io. Sanchez *supracit.* Quia hoc non est aliud, nisi fugere obligationem, & se ipsi subtrahere, quod non prohibetur per præceptum ieiunij. Vnde ipsa subtractio de se est licita, quia in hoc vtitur quisque iure suo, & solum medium ad subtractionem potest esse illicitus, quia sit contra aliquam virtutem, vt in casu nostro.

6 Et quod dictum est in ordine ad ieiunium, valet etiam in ordine ad comedendas carnes, vnde non peccabit contra præceptum comedendi carnes, qui comedit cibos nociuos præuidens, inde futurum, vt comedat carnes tempore, quo prohibentur, quia videlicet sint necessariæ ob indispositionem, etiamsi in hunc finem comedat cibos nociuos, vt non teneatur abstinere à carnibus, quod notant etiam Auctores *supracitati* quò ad priorem partem.

7 Ex quibus colligitur, quod si quis comedat cibos nociuos præuidens, quod infirmabitur, & non poterit seruare debita ieiunia, nec abstinere à carnibus, quando est abstinendum; imo etiam si in hunc finem faciat, vt se reddat impotentem ad ieiunandum, & ad abstinendum à carnibus, sufficiet, quod in confessione explicet, se comedisse cibos nociuos, ex quibus notabile nocumentum salutis sit passus, cum præuisione nocumenti, atq. adeo tale nocumentum fuisse sibi voluntarium, nam in hoc solum interuenit peccatum, cum in cœtero vtatur iure suo.

An qui tertia vice comedit in notabili quantitate in die ieiunij committat nouum peccatum contra præceptum ieiunij. Decis. 357.

SVMMARIVM.

1 *Sumens secundam refectionem in die ieiunij peccat mortaliter.*
2 *Sumens tertiam, aut quartam refectionem peccat de nouo secundum aliquos.*
3 *Eorum fundamenta.*
4 *Non peccat, nisi in secunda refectione.*
5 *Præceptum ieiunij per se primo intendit abstinentiam secundum certam formam, & indirecte, vt conditionem, negationem plurium refectionum.*
6 *Cur posita secunda comestione esset obligatio præcepti de ieiunio.*
7 *Præceptum ieiunij cur positiuum.*
8 *Præceptum ieiunij non præcipit, vt comedatur semel, sed concedit, vt habeatur abstinentia intenta.*
9 *Si præceptum ieiunij esset negatiuum, cur adhuc sola secunda comestio ipsi contrariaretur.*
10 *Multiplex celebratio in eodem die prohibetur singula seorsim de se primo.*
11 *An trina comestio magis contrarietur ieiunio, quam bina.*
12 *Tertia comestio cum contemptu, aut cum voluntate de nouo violandi ieiunium est nouum peccatum.*
13 *Tertia comestio in die ieiunij potest continere peccatum contra temperantiam.*

---

1 CONVENIVNT omnes Doctores, quod peccat mortaliter, qui in die ieiunij sumit secundam refectionem, nam violat præceptum ieiunij, si quidem non seruat illam mensuram, & formam abstinentię, quam præscribit.

2 An autem de nouo peccet, quando sumit tertiam refectionē in notabili quantitate. Affirmatiuam sententiam tenent Co-

Couarruuias *lib.* 4. *Variar. Resol. cap.* 20. *num.* 13. Medina *Cod. De ieiunio q.* 5. ver. *Ego tamen.* Molan. *in Theol. pract. tract.* 3. *cap.* 11. *concluſ.* 4. Maior. *in* 4. *diſt.* 15. *q.* 6. Monteſin. 1. 2. *tom.* 2. *q.* 73. *ar.* 2 *q.* 4. *num.* 47. Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 6. *q.* 3. ver. *Verum tamen reſponſio.*

3 Mouentur hi Doctores primo; quia licet præceptum ieiunij videatur affirmatiuum quo ad verba, reuera tamen negatiuum eſt, quia ita concedit vnam refectionem, vt prohibeat cæteras; vnde obligat ad comedendum ſemel tantum in die, & ideo pluries comedens, pluries facit contra ipſum. Secundo. Quia Eccleſia concedit celebrare ſemel tantum in die, quoties quis vltra celebraret, toties peccaret, ergo cum concedat ſemel tantum comedere in die ieiunij, quoties quis vltra comedet, toties peccabit. Tertio. Quia adhuc cæterę comeſtiones contrariantur fini Eccleſiæ intento per ieiunium, & proinde peccaminoſæ ſunt, & contra intentionem Eccleſiæ. Intendit enim Eccleſia per ieiunium maceratione corporis, cui magis contrariatur trina comeſtio, quam bina.

4 Communis tamen ſententia eſt in oppoſitum; aſſerit enim, quod ſolum committitur peccatum, quando comeditur ſecunda vice, non autem peccari de nouo, quando comeditur, tertia, aut quarta vice. Ita Durand. *in* 4. *diſt.* 15. *q.* 11. *num.* 9. Palud. *q.* 4. *ar.* 5. Gabr. *diſt.* 16. *q.* 3. *ar.* 3. *dub.* 5. ver. *Alia opinio.* Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 8. *§. Ad hoc dicitur.* & *in ſum. verbo* Ieiunium. *cap.* 4. *circa finem.* Angelus *num.* 22. Syluester *num.* 22. ver. *Quartum.* Armilla *num.* 14. Sà *num.* 13. Valent. *tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 1. *punc.* 3. ver. *Nihilominus contraria ſententia.* Palat. *in* 4. *diſt.* 38. *diſp.* 1. *poſt.* 5. *concluſ.* Roſella *verbo* Ieiunium. *num.* 4. Tabiena *q.* 9. D. Antonin. 2 *par. tit.* 6. *cap.* 2. *§.* 9. Nauar. *in Manuali cap.* 21. *num* 14. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 9. *q.* 2. ver. *Secunda ſententia.* Ledeſma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 5. ver. *Alia eſt ſententia.* Vega *par.* 1 *ſum. cap.* 14. *Caſu* 9. Rodriquez *tom.* 1. *ſum. cap.* 23. *num.* 1. Petrus Ledeſma 2. *par. ſum. tract.* 27. *cap.* 2. *dub.* 4. *circa ſecundam conditionem ieiunij.* Angles *in Florib. q.* 9. *de ieiunio. ar.* 2. *difficul* 6. Viual. *in Append. ad Candelab. Aureum cap.* 15. *de ieiunio. num* 60. Villalob. *par.* 1. *ſum. tract.* 23. *difficul* 6. *num.* 5. Sanchez *tom.* 1. *ſum. lib.* 5. *cap.* 11. *nu.* 42. Henriquez *lib.* 7. *ſum. cap.* 13. *num.* 13. *in Com. littera S. in fine.* Lopez 2. *par. Inſtruct. cap.* 112. Beia *par.* 1. *Caſu* 45. ver. *Aduertendum ſecundo.* Facundez *præcep.* 4. *Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 5. Tanner. 2. 2. *diſp.* 3. *q.* 3. *dub.* 5. *num.* 93. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 2. *num.* 23. Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. cap.* 14. *num.* 179. Salas *diſp.* 14. *de Legib. ſect.* 5. *num.* 67. Leſſius *lib* 4. *de Iuſt. & iure cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 15. Medina *lib.* 1. *ſum. cap.* 14. *§.* 10. Pedrazza *præcep.* 3. *§.* 13. Summa Corona *par.* 1. *cap.* 1. *num.* 27. *circa finem.* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 3. *& dub.* 5. *num.* 4. Laiman. *lib.* 4. *Theol. moral. tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 13. Molfeſ. *par.* 1. *ſum. tract.* 10. *cap.* 5 *num.* 22. Io. à Cruce *par.* 1. *Direct. conſcient. præcep* 3. *ar.* 4. *num.* 1. Fernandez *par.* 2. *Exam. theol. mor. cap.* 8. *§.* 2. *num.* 10. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio Reſol.* 44. ver. *Sed tu.* Bonacina *diſp. vlt. de præcep. Eccleſ. q.* 1. *punc.* 3. *num.* 7. Baſſeus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 1. *num.* 10. Ghilinus *in ſumma verbo* Ieiunium. *num.* 5. Io. Sanchez *in ſelect. de Sacram. diſp.* 54. *num.* 42. Ludouicus à S. Io. *par.* 1. *ſum. tract. de ieiunio ar.* 12. Ghetius *in Theſauro animæ verbo* Ieiunium. *cap.* 1. *num.* 4. *circa finem.* Lublinus *in ſumma verbo* Ieiunium. *num.* 2. Gordonus *lib.* 6. *Theol. mor. q.* 18. *cap.* 5. *num.* 9. ver. *Quarta dubitatio.* Llamas 3. *par. Methodi cap.* 5. *§.* 26. *in fine.*

5 Et hæc ſententia tanquam longe probabilior tenenda eſt, nam Eccleſia præcipiens ieiunium intendit abſtinentiam ſecundum certam regulam, & menſuram, nempe quod pro integro die reducatur alimentatio ad vnam tantum refectionem cum veſpertina refectiuncula introducta per conſuetudinem abſq. carnibus: vnde per ſe primo intendit talem formam abſtinentiæ, & negationem vlterioris comeſtionis, quatenus neceſſariam pro ſeruanda tali forma abſtinentiæ: & ideo non intenditur per ſe primo, & directè, ſed tantum indirectè tanquam conditio. Quare deſtructa forma, & menſura abſtinentiæ intenta per ſecundam comeſtionem, ceſſat intentio Eccleſiæ de negatione tertiæ, aut quartæ comeſtionis, quia acceſſorium non intenditur, niſi ex intentione principalis, qua ceſſante, ceſſat etiam intentio acceſſorij.

6 Deinde ſtante ſecunda comeſtione non poteſt pro illo die habere locum, quod præcipitur ab Eccleſia, quia ſecunda comeſtio violat, & tollit illud ieiunium, quod præcipitur, & deſtruit ſubſtantiam, & formam ipſius, nam deſtruit formam, & menſuram, abſtinentiæ præſcriptam,

ergo posita secunda comestione cessat obligatio præcepti de ieiunio; quia non potest amplius haberi, quod per ipsum præcipitur. Et cessat præcepti obligatio, quando eius obiectum fit impossibile: vnde non remanet vlterior obligatio præcepti ad non comedendum supra secundam vicem, quia cessante obiecto cessat tota obligatio præcepti.

7 Hinc ad primum in oppositum resp. Quod præceptum ieiunij est positiuum, nam non prohibet, quod aliquid non fiat, sed præscribit exercitium virtutis abstinentiæ, & macerationem corporis, & pro hoc obtinendo, moderatur cibum, ipsum reducendo ad aliquam certam mensuram: qua mediocritate stante consurgit virtus abstinentiæ. Ex hac autem præscriptione positiua consequitur negatio plurium refectionum, quia quotiescunque aliquid coarctatur ad certos terminos, excluditur quicquid non continetur intra tales terminos; Sic si quis de sua pecunia donet centum aureos, tota alia pecunia remanet excluſa à donatione: & tamen non potest dici, quod illa donatio sit actus negatiuus. Sic etiam præceptum charitatis est positiuum, & tamen ex hoc consequitur, quod non possimus odio habere proximum, aut illi inferre aliquod damnum, quia per omne præceptum positiuum consequutiuè excluditur, quic-

8 quid contrariatur executioni ipsius. Neque sequitur, vt non rectè infert Io. Sanchez *in selectis de Sacramentis disp* 54. *num* 41. Quod faciat contra præceptum, qui in die ieiunij non comedit semel: nam non præcipitur, quod semel comedatur, sed quod exerceatur abstinentia, & maceratio corporis cum certa mensura cibi, quæ non excedatur; Vnde talis mensura cibi non præcipitur, sed conceditur vt tolerabilior sit abstinentia: & ideo si quis etiam ab ipsa abstineret, non solum ob-seruaret præceptum, sed vlterius aliquid amplius in eodem genere virtutis præstaret. Quare, cum sit præceptum affirmatiuum, non toties violatur, aut fit contra ipsum, quoties comeditur, sed quando destruitur illa forma abstinentiæ ab ipso præscripta.

9 Imo etiam si esset præceptum negatiuum, adhuc sola secunda comestio contineret peccatum, non autem subsequentes. Quia cæteræ refectiones supra primam non prohiberentur singulæ seorsim, sed omnes simul indiuisibiliter. Quod ex eo colligitur, quia ita prohiberentur, vt simul præscriberentur termini, in quibus debet consistere refectio, & ideo cæteræ refectiones prohiberentur, prout dicunt excessum supra terminos præscriptos, atque adeo tunc solum peccaretur contra prohibitionem, quando poneretur excessus supra terminos præscriptos, quod contingit in secunda comestione, nam tunc poneretur tota ratio prohibita, nempe excessus ille: cæteræ autem comestiones non continerent peccatum, quia non ratione sui essent prohibitæ, sed ratione excessus supra terminos, & mensuram præscriptam in cibo. Sic etiam præceptum de Clausura monialium non violatur, nisi per primum ingressum, & primum egressum respectu terminorum quibus clauditur clausura; vnde qui ingreditur per decem passus, & sistit ibi, si postea vlterius progrediatur non committit nouum peccatum, quia totus ingressus, quantus potest esse, prohibetur indiuisibiliter, vt nimirum est penetratio intra terminos clausuræ, & idem etiam est de egressu. Nec debent comparari plures ingressus cum pluribus comestionibus in eodem die, quia, si post ingressum sequatur egressus, res ponitur in integro, & ingressus de nouo violat præceptum, quod nondum in ordine ad illum actum est violatum; at tertia comestio supponit præceptum iam violatum, & quod non est integrum, & ideo non violat de nouo, sed continuatur cum violatione iam facta, sicut continuatur ingressus intra clausuram ad loca vlteriora: & ideo deberent comparari plures ingressus cum pluribus secundis comestionibus in diuersis diebus ieiunij.

10 Ad secundum resp. esse diuersam rationem de prohibitione celebrandi pluries in die, quia hęc pluralitas celebrationis non prohibetur vt excessus quidam supra vnitatem celebrationis, quo destruatur aliqua forma, & mensura intenta ab Ecclesia, sicut destruitur per pluralitatem comestionis forma ieiunij, sed prohibetur de se primo, vt dicit multiplicationem actus, vnde remanet prohibita omnis celebratio supra primam singula per se seorsim, non autem omnes simul indiuisibiliter, & ideo quoties multiplicatur celebratio, multiplicatur etiam peccatum.

11 Ad tertium dicitur, quod trina comestio non magis contrariatur fini Ecclesiæ intento per ieiunium, quam contra-

rietur

rietur bina comestio; quia Ecclesia non intendit quomodocunque maceratio-nem corporis, alioquin qui in vnica comestione tantum cibi sumeret, vt æquialeret pluribus comestionibus, faceret contra præceptum ieiunij, quod tamen communiter negant: aut non violaret præceptum, qui in pluribus vicibus sumeret tantum cibi, quantum æquialeret vnicæ completæ refectioni. Sed intendit macerationem, quæ consurgit ex tali præscripta mensura, & forma alimentationis: vnde si destruatur talis mensura, & forma alimentationis statim destruitur etiam maceratio corporis intenta ab Ecclesia: destruitur autem statim per secundam comestionem, & tertia comestio non habet, quod de hac forma destruat, quia est iam tota destructa, vt pote consistens in indiuisibili, & ideo nec contrariatur intentioni Ecclesiæ.

12 Est tamen aduertendum, quod si quis tertia vice comederet cum contemptu præcepti, aut cum noua voluntate frangendi ieiunium, si iam non fregisset, tunc certe de nouo, & toties peccaret, quoties id faceret, quia adesset noua intentio in voluntate contra præceptum, & ita notant Gabriel, Sylvester, Nauarrus, Facundez supra *num.* 4. *citati.*

13 Rursus est aduertendum. Quod licet tertia, & quarta, aut vlterior comestio non contineat nouum peccatum contra præceptum ieiunij, potest tamen continere contra præceptum naturalis temperantiæ: & erit aut mortale, aut veniale, prout grauiter, vel leuiter contrariatur temperantiæ; & prout infert graue, aut leue detrimentum saluti. Quod de se manifestum est, & notant nonnulli ex Auctoribus supra *num.* 4. relatis præsertim Io. Sanchez.

An, qui tertia, aut quarta vice comedit in die ieiunij, peccet saltem venialiter. Decis. 358.

SVMMARIVM.

1 *Tertia, aut quarta vice comedens in die ieiunij peccat venialiter secundum aliquos.*

2 *Neque venialiter peccat.*

3 *Posita secunda comestione expirat tota obligatio præcepti de ieiunio.*

AFFIRMATIVAM sententiam tradit Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *dub.* 3. *num.* 15. Basseus *in Florib. theolog. practicæ verbo* Ieiunium 1. *num.* 10. *in fine.* Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 2. *nu.* 23. quia tertia, & vlterior refectio videtur saltem secundario prohibita, & per ipsam magis receditur ab intrinseco fine ieiunij.

2 At loquendo de peccato contra præceptum ieiunij, nam de peccato contra temperantiam dictum est Decis. *præcedenti num.* 13. tenenda est negatiua sententia, quam tradunt Villalobos *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul* 6. *num.* 5. *in fine.* Io. Sanchez *in selectis de Sacram disp* 54 *num* 42. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio Resol.* 53. ver. *Sed mihi.* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 4.

3 Ratio est, quia posita secunda comestione expirat tota obligatio præcepti, nam destruitur tota forma ieiunij, quæ pro illo die amplius reparari non potest, vt pote quæ consistit in indiuisibili: vnde cum non possit poni amplius forma, & substantia ieiunij, nihil remanet, quod exigatur ab ipso, quia destructa substantia nihil de ieiunio potest subsistere, & ideo non remanet vlterior obligatio, atq. adeo nullum committitur peccatum, cum non fiat contra aliquam obligationem præcepti.

An violans ieiunium, quando præcipitur duplici præcepto, committat multiplex peccatum. Decis. 359.

SVMMARIVM.

1 *Violans ieiunium duplicis præcepti committit multiplex peccatum secundum aliquos.*

2 *Committit vnicum peccatum.*

3 *Quid requiratur, vt peccata multiplicentur.*

4 Cur

4 *Cur transgressio voti iuramento firmati sit multiplex peccatum.*

5 *Violare ieiunium positum ab vno Pontifice, & confirmatum ab alio est vnum peccatum.*

6 *Violare ieiunium, ad quod tenemur ex diuersa obligatione, est multiplex peccatum.*

7 *Regulares multipliciter peccant, si violant ieiunium obligans ex præcepto, & ex regula.*

8 *Regularis non seruans regulam obligantem sub mortali, peccat contra votum.*

---

1 AFFIRMMATIVAM sententiam tradunt Nauar. *cap.* 11. *Manual.num.*4. Lopez *par.*1.*cap.*39 *§.*3. Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.*23. *nu.*4. Conninch. *Disp.* 7. *de Sacramen. dub.*6. *num.*47. quia nimirum violatio cuiuscunque præcepti est peccatum, vnde violatio duplicis præcepti erit duplex peccatum.

2 Negant tamen Henriquez *lib.* 5. *sum. cap.* 5. *num.* 6. & *cap.* 6. *num.* 6. Vasquez 1.2. *q.*72. *ar.*6. *disp.*98. *num.* 8. Suarez 3. *par.tom.*4.*disp.*22.*sect.*4.*num.*22. Sanchez *lib.*9. *de matrim. disp.*15. *num.*6. Ledesma 2. *par. sum. tract.*27. *cap.*2. *dub.* 2. *post* 6. *concluf.* ver. *A esta difficultad.* Azor. *par.* 1.*lib.*7. *cap.*21. *q.*7. Filliucius *tom.* 2. *tract.* 27.*par.*2.*cap* 5.*num.*82. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 7. Sà *verbo* Confessio. *num.* 29. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio. Resol.*16. ver. *Hæc opinio.* Trullench. *lib.*3. *in Decal.cap.*2.*dub.*5.*num.*5.

3 Ratio autem est, quia non potest esse multiplex peccatum specie, cum sit ratione vtriusque præcepti contra eamdem virtutem nempe temperantiam; & proinde contineat vnam, & eamdem malitiam specie; vtrumque enim præceptum præcipit ieiunium sub ratione abstinentiæ, & ex motiuo eiusdem virtutis. Nec potest esse multiplex peccatum numero, quia est vnus, & idem actus: peccata autem in actu eodem non possunt multiplicari numero, nisi etiam multiplicentur specie. Vnde diuersa præcepta obligantia ex motiuo eiusdem virtutis, sicuti respiciunt vnum, & eumdem actum, quem solum intendunt, ita quando violantur, non violantur, nisi vnico peccato, quia peccatum non magis extenditur, quam extenderetur virtus, si obseruarentur, quia non est aliud, quam priuatio illius honestatis, quam diceret obseruantia præcepti.

4 Nec est eadem ratio de transgressione voti, & iuramenti, quia licet vtraque sit contra religionem, quia tamen religio continet sub se diuersas virtutes, ideo transgredi votum iuramento confirmatum est duplex peccatum. Quia violatur fidelitas debita Deo ratione voti; & reuerentia debita veracitati diuinæ, dum pro falsitate inuocatur.

5 A fortiori autem sequitur, quod non sit duplex peccatum violare ieiunium impositum ab vno Pontifice, & ab alio confirmatum, vt notant Ledesma 1 *par sum. tract.*27.*cap.*2 *dub.*1.*post* 6.*concluf* & Rodriquez *par.* 1 *sum. cap.*23. *num.*3. Ratio est, quia talis confirmatio non addit nouam obligationem, sed tantum priorem roborat.

6 E contra autem est multiplex peccatum, quando obligatio ad ieiunandum est multiplex, & diuersæ rationis, vt notant Doctores tam prioris, quam posterioris sententiæ Ledesma dicta *concluf.* 6. Rodriquez *num.* 4. Ratio est euidens, quia cum obligatio sit diuersæ rationis, habet pro motiuo diuersam virtutem, & ideo eodem actu multiplex virtus violatur. Vnde qui etiam ex voto teneretur ieiunare ijs diebus, quando ieiunium præcipitur etiam ab Ecclesia, peccaret contra religionem, & etiam contra temperantiam indictam ab Ecclesia, & ideo committeret duplex peccatum specie.

7 Et proinde Regulares illi, qui tenerentur ex Regula sub mortali ieiunare, si eodem die incidat ieiunium indictum ab Ecclesia, peccant dupliciter, si ipsum non seruent, nempe contra temperantiam præceptam ab Ecclesia, & contra Religionem, quia non seruant regulam obligantem sub mortali, quam ex voto tenentur seruare. Ita notant Vasquez 1.2.*q.*72. *ar.*6.*disp.*98. *num.* 9. Sanchez *lib.* 9 *de matrim.disp.*15.*num.* 6. Facundez *præcep.* 1. *Eccles.lib.*2.*cap.*4.*num.*9. Diana *par.* 1. *tract.*9.*de ieiunio. Resol.*16. ver. *Quæres, an saltem. in fine.* Bonacina *disp.*2. *de peccatis q.*4 *punc.*3.*num.*7. Trullench. *lib.* 3. *in Decal.cap.*2.*dub.*5.*num.*5. *in fine.*

8 Oppositum tenet Bordonus *in suis Consil. Regular. Resol.*18.*num.*13. Quia illa ieiunia præcipiuntur solum sub motiuo temperantiæ: vnde non peccant contra reli-

religionem violatores ipsorum. Sed hoc stare non potest, quia licet præcipiantur sub motiuo abstinentiæ præcipiuntur tamen etiam sub motiuo religionis, quia regula in omnibus, quæ præcipit, intendit specialem cultum Dei, & cum per votum obligetur Regularis ad regulam seruandam eo modo, quo ipsa obligat, si non seruet, quando obligat sub mortali, facit etiam contra votum, quia illa obligatio radicatur in voto.

An, quando concurrit in eodem die duplex præceptum ieiunij, si violetur, ita aggrauetur peccatum, vt sit hæc circumstantia in confessione explicanda. Decis. 360.

SVMMARIVM.

1 *Circumstantia duplicis præcepti, quando violatur ieiunium, est explicanda in confessione.*
2 *Non est explicanda secundum probabiliorem sententiam.*
3 *Cur violatio ieiunij, ex duplici præcepto obligans, non sit grauius peccatum.*
4 *Quomodo secundum præceptum ieiunij concurrens cum primo se habeat.*
5 *Violans ieiunium non facit contra fines extrinsecos Ecclesiæ, & cur.*

---

1 AFFIRMATIVAM sententiam tradit Reginal. *tom. 1. lib. 4. Praxis fori pœnit. cap. 17. num. 192.* quia grauius est violare duplex præceptũ, quam vnicum tantum.

2 Sed negant Vasquez *1. 2. disp. 96. num. 10.* Sanchez *lib. 9 de matrim. disp. 15. num. 6.* Ledesma *2. par. sum. tract. 27. cap. 2. dub. 2. post 6. concluſ.* Sà *verbo* Confessio. *num. 29.* Diana *par. 1. tract. 9. de ieiunio. Resol. 16.* ver. *Quæret, an saltem.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 5. num. 5.*

3 Hæc posterior sententia magis placet, quia non aggrauatur peccatum, nisi in ordine ad honestatem debitam, quam destruit, quia grauitas peccati consurgit in ordine ad bonum, quo priuat, & in ordine ad Deum offensum mediante obiecto, in quo offenditur. In casu autem nostro violatio ieiunij non priuat maiori bono, quam si adesset vnicum tantum præceptum, & siue adsit duplex præceptum, siue vnicum, est idem omnino obiectum, in quo Deus offenditur, nam non plus intenditur boni ab Ecclesia per duplex præceptum, quam intendatur per vnum, si quidem per vtrumque præceptum intenditur vnum, & idem ieiunium, atque adeo vnum, & idem bonum in quo Deus offenditur per subtractionem illius, & ordinis ad vltimum finem in ipso fundati, & præcipitur ex eodem motiuo virtutis, & ideo non intenditur aliqua ratio honestatis ex eo, quod superaddatur nouum præceptum.

4 Hinc non est grauius peccatum violatio ieiunij concurrente duplici præcepto, quia alterum per accidens se habet, & veluti conditionato modo, ita vt obligaret ad ieiunandum, nisi in illo die reperiret obligationem prouenientem ex alio præcepto: & ideo in actu secundo non ponit nouam obligationem, quia est tantum aptum ad illam ponendam, si non reperiret.

5 Quod si dicatur, esse grauius peccatum concurrente duplici præcepto, quia defraudatur duplex finis Ecclesiæ, nam v. g. in ieiunio quatuor temporum intendit submissionem Deo pro gratiarum actione de beneficijs; & ieiunium vigiliæ instituit in honorem sancti. Resp. per violationem ieiunij destrui tantum bonum ipsius ieiunij ab ipso ieiunante; quia ex vi obligationis ieiunandi non tenetur ieiunans habere tales fines, quia sunt fines extrinseci. Vnde nec implicitè ex eo, quod ieiunat, illos habet, cum non sint connexi ex natura rei cum ieiunio, & ideo non peccat aliquo pacto ex eo, quod non habeat; vnde non ieiunando illos non violat, nec auget peccatum ratione ipsorum.

An Dominus teneatur compellere seruos ad ieiunandum. Decis. 361.

SVMMARIVM.

1 *Dominus secundum aliquos tenetur compellere seruos ad ieiunandum.*
2 *Secundum alios non tenetur.*
3 *Tenentur domini prouidere seruis congruentes cibos pro ieiunio.*
4 *Tenentur corrigere, & hortari, vt ieiunent.*
5 *Non tamen tenentur compellere ad ieiunandum.*
6 *Peccarent, si contra ipsos exercerent vim coactiuam.*
7 *Possunt Domini subministrare cœnam famulis nolentibus ieiunare.*
8 *Famulus nolens ieiunare cum scandalo, debet expelli à Domino.*
9 *Possunt Domini negare semel, aut bis cœnam famulis nolentibus ieiunare, si hoc profecturum sperent.*

1 TENERI compellere seruos ad ieiunandum, ita vt non possint ipsis subministrare cibos, quibus ieiunium frangant, docent Medina *Cod. De ieiunio q.* 11. ver. *Si autem cibi.* Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 26. Tolet. *lib.* 6. *cap* 5. *num.* 1. ver. *Secundus casus.* Gabr *in* 4. *dist.* 16. *q* 3. *ar* 3. *dub.* 6 §. *Esecundi via*, & inf. 2 *in resp. ad* 4. Comitol. *lib.* 4. *Resp. moral. q.* 56. Ledesma 2. *par. sum. tract.* 27. *cap.* 2. *dub* 3. *post* 6. *concluf.* ver. *A esta difficultad.* Maior. *in* 4. *dist.* 15 *q.* 4 §. *Dubitatur.* & videtur consentire Syluius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 3. *concluf.* 2. ver. *Obseruandum hic est.* Mouetur, quia Domini tenentur habere curam familiæ, præcipue in ijs, quæ pertinent ad salutem iuxta illud Apost. 2. *ad Timoth* 5. *Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior.*

2 At communiter negant, teneri Dominos compellere famulos ad ieiunandum. Ita Arrago. 2. 2. *q.* 32. *ar.* 3. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 6. *dub.* 4. Angles *in Florib. q.* 7. *de ieiunio. difficul.* 2. *in concluf.* Sotus *de Secreto. memb.* 2. *q.* 3. *concluf.* 4. ver. *Respondetur.* Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 20. *q.* 12. Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 23. *concluf.* 4. Villalobos *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 3. *num.* 3. Vega *par.* 1. *sum. cap* 14. *Casu* 27. Ortiz. *cap.* 19. *sum. præcep.* 2. *num.* 14. Sá *verbo* Ieiunium. *num.* 15. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 6. *num.* 91. Reginal *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. num* 199. Sanchez *lib.* 5. *Consil moral. cap.* 1. *dub.* 17. *num.* 5 Homobonus de Bonis *par.* 2. *Exam. Eccles. tract.* 8. *cap.* 7. *q.* 21. ver. *Verum vllo præcepto.* Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio. Resol.* 18. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 11. *in fine.* Lublicus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium. *num.* 22. Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 9. Auctor Casuum conscient. Bononiens. *Anni* 1636. *Casu* 3 *Mensis Augusti.* ver. *Si ergo Sempronius.* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 8.

3 In hac difficultate hoc certum est apud omnes, & notant Doctores supracitati præsertim Ledesma, Angles, Sanchez, Facundez. Quod tenẽtur Domini suppeditare seruis congruentes cibos quò ad quantitatem, & qualitatem, vt possint ieiunare, alioquin non subministrando interpretatiuè vellent, quod non ieiunarent. Hoc tamen limitandum est, vt valeat, quando Domini tenentur prouidere seruis de cibis, quia si cum ipsis conueniissent de certa portione alimentorum, non tenerentur ad aliud. Et similiter etiam, quando non possent, quo ad quantitatem, & qualitatem congruentem sine graui incommodo subministrare, quia tunc censerentur tacitè ita inter se conuenisse

4 Secundo certum est etiam apud omnes supradictos Doctores, quod tenentur Domini monere seruos, vt ieiunent, corrigere, & increpare. Et hoc est, quod intendit Apostolus 1. *ad Timoth.* 5. dum inquit. *Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negauit.* Consistit enim hæc cura, vt moneat increpet &c. Vnde solutum manet fundamentum oppositæ sententiæ. Ratio est, quia famuli habent rationem proximi respectu dominorum, imo speciali modo pertinent ad curam ipsorum, & ideo ratione charitatis tenentur eos amare, sicut se ipsos, atque adeo procurare eorumdem salutem, adhibendo ea media, quæ possunt, & præsertim medium correctionis, quod est medium commune.

Hoc

Hoc autem habet locum, quando probabiliter censerent, quod sine causa violarent ieiunium.

5 Quod autem spectat ad principalem difficultatem. Dicendum est. Dominos non teneri compellere famulos ad ieiunandum, quando nolunt ieiunare. Ratio est, quia, licet Domini habeant aliquam potestatem supra famulos, eo quod ipsis addicunt personam in ordine ad seruiendum; & leges ciuiles ipsis concedant aliqualem iurisdictionem, & maiorem si sint in seruitutem redacti, non tamen sunt Prælati ipsorum, atque adeo nulla habent iurisdictionem spiritualem supra ipsos, & consequenter nec etiam potentiam coercitiuam, ergo nõ tenentur ipsos cogere ad ieiunandum, si quidem talis coactio est exercere potentiam punitiuam, quæ ipsis non competit.

6 Imo ob eamdem rationem nec possunt exercere, quia ipsis non competit, nam esset vsurpatio potestatis Prælatorum. Vnde, si coactio esset notabilis, inferrent iniuriam, & Prælatis, & Famulis, atque adeo peccarent peruertendo debitum ordinem. Nec obstat, quod cogerent ad bonum, & ad id, ad quod tenentur, quia esset eadem ratio, ac si Princeps Laicus compelleret Ecclesiasticos ad exequenda ea, ad quæ tenentur vsurpando iurisdictionem Prælati ecclesiastici. Vnde non recte Villalob. *citatus* docet, posse eos moderate punire, sicut puniunt, quando non exequuntur mandata, nam non est eadem ratio, nam in ordine ad mandata se subiecerunt, & leges dant illis hanc potestatem, non autem in ordine ad spiritualia.

7 Sed, an possint Domini subministrare cœnam famulis nolentibus ieiunare videtur habere maiorem difficultatem. Resp. tamen cum Doctoribus posterioris sententiæ, posse subministrare. Quia hoc non est cooperari peccato: nam de se cœna indifferens est, ordinata ad substentationem naturæ, & potest bene, vel male adhiberi: vnde quod male à famulis adhibeatur, prouenit ex famulorum malitia. Sufficit autem, quod Domini non inducant ad violandum ieiunium, sed ad seruandum. Imo si subtraherent cœnam, exercerent contra ipsos aliquam vim coercitiuam, & punitionẽ, quia cum teneantur ipsis subministrare victum, censerentur ipsos, quò ad hoc punire. Oppositum tenent Reginaldus, & Filliucius *supracitati*. Quorum fundamentum est iam solutum. Et insuper Laiman *lib. 2. Theol. mor. tract 3 cap. 13 nu 5.* ver *Quarto resolues*. Tolet. *lib. 6. cap. 5. num. 1.* ver. *Secundus casus.* Nauar. *Consil 2. De obseruat. ieiun lib. 3.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 5 num 8.*

8 Est tamen aduertendum. Quod si quis famulus nollet seruare ieiunia in contemptum Ecclesiæ: aut ex alio capite oriretur scandalum, teneretur Dominus, si debitæ correptiones non proficerent, eum eijcere è domo; nam in tali casu teneretur remouere scandalum, nam alias videretur in ipsum consentire.

9 Rursus. Si Dominus scriret, profuturum famulis, negare ipsis cœnam semel, aut bis, vt inducerentur ad ieiunandum, non teneretur negare, vt notat Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 17 num. 6.* cum alijs recentioribus. Ratio esse potest, quia hoc esset aliquo modo cogere, & exercere vim coercitiuam. Addit tamen, quod deberet negare, hoc est secundum conuenientiam. Quod quidem potest, quia coactio est leuis, & ad modum correctionis; vnde supponi potest ratihabitio Prælatorum: atque adeo in hoc non peccaret.

An parentes peccent, si non cogant filios ad ieiunandum. Decis. 362.

SVMMARIVM.

1 *Parentes tenentur secundum aliquos cogere filios ad ieiunandum.*
2 *Secundum alios non tenentur.*
3 *Debent monere, corrigere, & increpare.*
4 *Non tenentur cogere.*
5 *Quam potestatem habeant parentes in filios.*
6 *An possint punire filios.*
7 *An possint parentes cœnam subministrare filijs nolentibus ieiunare.*

1 TENERI parentes cogere filios ad ieiunandum, atque adeo peccare, si non cogant, docent ij omnes, quos Decis. *præcedent. num. 1.* pro priori sententia citauimus. Et insuper Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap.*

cap. 1. *dub.* 3. *nu.* 8. vbi etiam citat Cordubam docentem, debere punire filios punitione domestica, quando non seruant præcepta Ecclesiæ. Ratio ipsorum est, quia parentes habent curam filiorum, & tenentur educare illos in disciplina, & correptione Domini, vt habet Apost. *Ad Ephes.* 6. atque adeo tenentur cutare, & cogere, vt seruent mandata Ecclesiæ.

2 At Doctores citati Decis. *præced. nu.* 2. pro posteriori sententia tenent oppositum Arragon. 2. 2. *q.* 32. *ar.* 3. Sotus *de teg. secret. memb.* 2. *q.* 3. *concluſ.* 4. ver. *Resp. quarta concluſio.* Azor *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 20. *q.* 12. *secundo loco posita.* Rodriquez 1. *par. sum. cap.* 23. *concluſ.* 4. Villalob. 1. *par sum. tract.* 23. *difficul.* 3. *nu.* 3. Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14. *Casu* 27. Ortiz. *cap.* 19. *sum. præcepto* 2. *nu.* 14. Homobonus *par.* 2. *Exam. Eccles. tract.* 8. *cap.* 7. *q.* 21. ver. *Verum vllo præcepto.* Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio. Resol.* 18. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 11. Ghilinus *in summa verbo* Ieiunium. *num.* 9. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 6. *num.* 91. Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. num.* 199. Auctor *Casuum Conscientiæ Bononiensium. Anni* 1637. *Casu* 3. *mensis Augus.* ver. *Respondetur secundo.*

3 In hac item difficultate conueniunt omnes, quòd tenentur parentes monere, corrigere, & increpare filios, quando nolunt ieiunare, cum possint; hoc enim spectat ad curam, quam habere debent de ipsis; cum enim debeant illos educare, in disciplina, & correptione Domini iuxta Apost. *ad Ephes.* 6. vt dicebant Doctores prioris sententiæ, consequenter debent illos corripere, quando errant, præsertim circa obseruantiam præceptorum Ecclesiæ. Et quamuis, quando iam peruenerunt ad ætatem, in qua tenentur ad ieiunia, videantur iam extra disciplinam parentum, quæ tunc supponitur completa, adhuc tamen ratione auctoritatis, quam habent supra ipsos, debent eos increpare, & monere, quando non seruant præcepta Dei, & Ecclesiæ.

4 Rursus non tenentur parentes cogere filios ad ieiunandum, quando nollent ieiunare, etiam si constaret, quod non haberent causam excusantem. Ratio est eadem, ac de seruis, quia licet Parentes debeant habere maiorem curam filiorum, quam seruorum, vt pote, quia sunt ipsis magis coniuncti, non tamen habent supra ipsos iurisdictionem spiritualem: & ideo in ordine ad spiritualia non possunt supra ipsos exercere aliquam vim coercitiuam, nec punire, quando delinquunt in spiritualibus.

5 Et quamuis leges ciuiles concedant facultatem aliquam parentibus puniendi filios, iuxta *l. vnicam* C. De *emendatione propinquorum*, hæc tamen facultas non solum, vt *ibid.* dicitur, est solum de aliqua moderata pœna, sed etiam est mere ciuilis, & in ordine ad temporalia. Leges autem canonicæ non tribuunt parentibus facultatem in ordine ad spiritualia. Cap. enim *Duo ista* 23. *q.* 4. loquitur de facultate, quam habent parentes ratione patriæ potestatis, atque adeo de temporali. Et quod parentes possint moderate punire filios in ordine ad temporalia, tradunt communiter Doctores, quos citat, & sequitur Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 2. *num.* 3.

6 Vnde, vt dicebamus etiam respectu seruorũ, non possunt parẽtes filios graui punitione cogere ad ieiunium, quia in hoc vsurparẽt sibi iurisdictionem spiritualem Prælatorum. Poterunt tamen ex ratihabitione ipsorum adhibere aliquam leuem pœnam, si eam profuturam cognoscant; secus autem, vt notant Doctores posterioris sententiæ, si putent, inde secutura maiora peccata, vt essent rixæ graues, blasphemiæ, & alia huiusmodi.

7 At autem possit ipsis cœnam subministrare. Negant Filliucius, & Reginaldus *num.* 2. præsentis Decis. *citati*. Laiman. *lib.* 2. *Theol. mor. tract.* 3 *cap.* 13. *num.* 5. ver. *Quarto resolues.* Tolet. *lib.* 6. *cap.* 5. *num.* 1. ver. *Secundus casus*. Trullench. *lib.* 3 *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 9. quia hoc esset cooperari peccato ipsorum. Sed concedunt cæteri Doctores, quod possint subministrare, quos *ibid.* citauimus. Quia pertinet ad ipsorum munus prouidere familiam de alimentis; econtra non pertinet ad ipsos ita regere conscientias filiorum, maximè quando sunt in ætate prouecta, vt debeant peccata ipsorum impedire, & punire: vnde subministrando cœnam, facit id, quod sui muneris est: & quod bene, & male adhiberi potest, vt si adesset iusta causa non ieiunandi. Quod autem à filijs male adhibeatur, hoc imputandum est malitiæ ipsorum: non autem exhibenti cœnam; nam dat cœnam, & relinquit ipsos conscientiæ ipsorum.

An

An Caupones, & Tabernarij peccent ministrando cœnam ijs, quos dubitant, violaturos esse ieiunium absque causa. Decis. 363.

SVMMARIVM.

1 *Caupones, & Tabernarij possunt ministrare cœnam ijs, quos putant excusari à ieiunio.*
2 *Secus autem, quando dubitant secundum aliquos.*
3 *Non obstante dubio possunt ministrare cœnam.*
4 *Quilibet præsumendus bonus, nisi de oppositò constet.*
5 *Stante dubio Cauponis, an hospites habeant legitimam causam ieiunandi, non potest ipsi negare cœnam.*

1 COMMVNITER docent, præsertim Doctores infra citandi, tam in hac, quam in *sequentibus Decis.* Quod possunt Caupones, & Tabernarij ministrare cœnam; quando putant, quod accedentes habeant causam excusantem à ieiunio, etiam si causa occulta sit, nam tunc bona fide procedunt, & cum sibi persuadeant, non peccaturos, neq. etiam ipsi intendunt cooperari peccato. Imo etiam si non adesset causa excusans à ieiunio, ipsi non peccarent, quia excusarentur à bona fide, cum qua procedunt.

2 An autem peccent, quando dubitant de causa excusante à ieiunio, & nihilominus ministrant cœnam, affirmant Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 26. addens, peccare non solum, quando dubitant, sed etiam quando dubitare debent, Gabr. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 3. *dub.* 6. ver. *Pro solutione igitur.* Maior. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4. *§. Dubitatur.*

3 Communis tamen sententia est in oppositum. Asserens, quod stante dubio de legitima causa excusante à ieiunio, possunt Caupones, & Tabernarij ministrare cœnam. Ita Medina C. *De ieiunio. q.* 11. *circa finem.* Sanchez *lib.* 1. *sum. cap.* 7. *num.* 34. Valent. *tom* 3. *disp* 9 *q.* 2. *punc.* 3. ver. *Quod autem attinet.* Sylvius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 3. *in fine quæst.* Molfes *par.* 1. *sum tract.* 10. *cap.* 5. *n.* 30. Angles *in Florib. q.* 7. *De ieiunio difficul* 3. Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14 *de ieiunio. Casu* 19. Suarez *disp.* 10. *de Charit. sect.* 4 *num* 3. Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tract.* 6. *disp* 6. *punc.* 8 *num.* 4. *in fine.* Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 9 Bonacina *tom.* 2. *disp.* 2. *de Peccatis. q.* 4. *punc.* 2. *§. Vnico. num.* 38. Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. cap.* 16. *nu.* 200. Lessins *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *dub.* 4. *num.* 24. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *num.* 93. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio. Resol.* 39. *initio* Auctor *Casuum conscient. Bononiens. Anni* 1636. *Casu* 3. *Mensis Augusti.* ver. *Multo magis.* Homobonus *par.* 2. *Exam. Eccles tract.* 8. *cap.* 7. *q.* 21. ver. *Primo quò ad ientaculum.*

4 Hæc posterior sententia tenenda est. Nam stante dubio debent bene præsumere de proximo, nam quilibet bonus præsumendus est, nisi de opposito constet *l. Cum pater. §. Rogo ff.* De *legib.* 2. & Cap. *Dudum.* De *præsumptionib.* & latè Alciatus De *præsump. Regula* 3. *præsumpt.* 2. Cepolla *Consil.* 57. *Crimin. num.* 9. Menoch. *lib.* 5. *præsump.* 1. *num.* 33. In dubio autem non adest præsumptio in contrarium. Deinde stante dubio, cum Tabernarius sit in possessione ministrandi cibos petentibus, poterit vti iure suo, cum in dubijs sit melior conditio possidentis.

5 Imo stante tali dubio non poterit negare cœnam; tum quia absque sufficienti fundamento malè iudicaret de proximo: neque enim à dubietate possumus transire ad certum iudicium. Tum quia faceret iniuriam hospiti negando illi cœnam, si quidem cum ipso ageret tanquam cum peccatore, & suo facto ipsum declararet peccatorem. Tum quia apud cœteros, qui sunt in taberna, læderet famam ipsius.

An Caupones, & Tabernarij teneantur interrogare hospites, an habeant legitimam causam non ieiunandi. Decis. 364.

SVMMARIVM.

1 *Caupones, & Tabernarij teneantur inquirere, an hospites habeant causam non ieiunandi secundum aliquos.*
2 *Non tenentur.*
3 *Caupones non habent curam spiritualem hospitum.*

1 AFFIRMATIVE resp. Lessius *lib. 4. de Iust. & iure cap. 2. dub. 4. num. 24.* Filiucius *tract. 27. par. 2. cap. 5. num. 93.* Victorel. *in Addit. ad Tolet. lib. 6. cap. 5. verbo Caupones.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 5. nu. 9.* Maior. *in 4. dist. 15. q. 4. in fine.* Basseus *in Florib. Theol. pract. verbo* Ieiunium 1. *num. 14.*

2 Sed hanc doctrinam non approbant Sanchez *lib. 1. sum. cap. 7 num. 34.* Molfes. *par. 1. sum. tract. 10. cap. 5. num. 30.* Homobonus *par. 2. Exam. Eccles. tract. 8. cap. 7. q. 21.* ver. *Primo quò ad ientaculum.* Diana *par. 1. tract. 9. de ieiunio. Resol. 39. init.* Fernandez *par. 2. Exam. theol. mor. cap. 8. §. 2. num. 22.* Auctor. *Casuum Conscient. Bononiens. Anni 1637. Casu 3. Mensis Augusti.* ver. *Multo magis excusantur.* Quia nimirum id esset nimis oneroſum, cum non possit commode ad praxim deduci. Adde, quod facilè subirent aliquod periculum, si ostenderent, se velle hoc scire.

3 Ratio vero à priori est, quia non spectat ad Caupones, & Tabernarios moderari conscientias aduentantium siue circa ieiunium, siue circa cœtera, cum non habeant curam spiritualem ipsorum; & ideo non tenentur inquirere, an hospites habeant, vel non habeant legitimam causam non ieiunandi; hæc enim inquisitio pertinet ad curam spiritualem, & importat quandam superioritatem: vnde debent ipsos relinquere propriæ conscientiæ.

An Caupones, & Tabernarij possint ministrare cœnam ijs, quos probabiliter, vel certo sciunt, non excusari à ieiunio. Decis. 365.

SVMMARIVM.

1 *Caupones peccant exhibendo cœnam ijs, quos sciunt, non excusari à ieiunio secundum aliquos.*
2 *Secundum alios non peccant, quorum sententia est tenenda. num. 5.*
3 *Secundum alios peccant, si absque incommodo possint negare.*
4 *Possunt Caupones exhibere cœnam nolentibus ieiunare ad vitanda mala, & incommoda.*
5 *Caupones non tenentur negare cœnam nolentibus ieiunare.*
5 *Quid requiratur, vt quis cooperetur peccato alterius.*
6 *Caupo ex qua intentione paret cœnam nolentibus ieiunare.*
7 *Exhibere materiam, circa quam peccatur, an sit dare occasionem peccandi.*
8 *An ratione charitatis teneamur cauere peccata proximi.*
9 *Cur Caupo possit omnibus indifferenter exhibere cœnam in die ieiunij.*
10 *Non tenetur ratione correptionis fraternæ negare cœnam nolentibus ieiunare.*

1 NEGATIVE resp. Gabr. *in 4. dist. 16. q. 3. ar. 3. dub. 6. §. Pro solutione igitur.* Maior. *Dist. 15. q. 4. §. Dubitatur.* Nauar. *cap. 21. Manual. num. 26.* Medina *Cod. De ieiunio q. 11. circa finem.* Tolet. *lib. 6. cap. 5. num. 1.* ver. *Tertius casus.* Vbi etiam Victorel. *in Addit. verbo Caupones.* Palaus *par. 1. tract. 6. disp. 8. punc. 8. nu. 7.* Basseus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 1. *num. 14.* Syluius *2. 2. q. 147. ar. 4. q. 1. in fine.* Fernandez *par. 2. Exam. theol. mor. cap. 8. §. 2. num. 22.* Quia nimirum saltem cooperantur executioni prauæ intentionis

tentionis non ieiunandi, cum possint.

2 Communior tamen est negatiua sententia, quam tradunt Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. *in fine*. loquens de ministris ciborum. Salon. 2. 2. *q.* 77. *ar.* 4. *Controuer.* 5. *post* 3. *conclus.* ver. *Dixi in hac conclus.* Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14. *de ieiunio*. *Casu* 19. Ledesma 2. *par. sum. tract.* 27. *cap.* 2. *dub.* 4. *post* 6. *conclus.* ver. *Aesta difficultad se responde*. Alter Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 6. *dub.* 3. Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 23. *conclus.* 5. Angles *in Florib. q.* 7. *de ieiunio. difficul.* 4 *append.* 1. Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 5. *num.* 30. & 31. Bonacina *tom.* 2. *disp.* 2. *de peccatis. q.* 4. *punc.* 2. §. *vnico. num.* 37. & 38. & *Disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 3. *num.* 9. ver. *Respondeo.* Diana *par.* 1. *tract.* 9 *de ieiunio. Resol.* 49. ver. *Omnes istæ*. Ghilinus *in summa verbo* Ieiunium. *num.* 15. Faustus *lib.* 1. *Thesauri Relig. q* 172. Homobonus *par.* 2. *Examinis Ecclesias. tract.* 8. *cap.* 7. *q.* 21. ver. *Primo quo ad ientaculum*. Auctor. *Casuum Conscien. Bononiens. Anni* 1636. *Casu* 3. *Mensis Augus. in fine*. Sà *verbo* Venditio. *num.* 24.

3 Alij vero cum distinctione procedunt, volunt enim, quod si absque incommodo possunt negare cœnam, quod tenentur negare; secus autem, si absq. incommodo non possunt negare. Ita Sanchez *lib.* 1. *sum. cap.* 7. *num.* 34. Lessius *lib.* 4. *de Iust. & iure cap.* 2. *dub.* 4. *num.* 24. Filliucius *tract.* 27 *par.* 2. *cap* 5. *num.* 93. Trullench. *lib.* 3 *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 9.

4 Apud omnes certum est, quod si ex negatione cœnæ orirentur graues rixæ inter Caupones, & hospites, aut quod hospites blasphemarent, aut aliquod aliud notabile incommodum nasceretur, non tenentur Caupones negare cœnam, quia maiora mala vitanda sunt: & cum Caupones non possint obligari ad negandam cœnam, nisi ex præcepto ieiunij, & hoc præceptum non obligat cum graui incommodo, consequenter non erunt obligati ad negandam cœnam.

5 Ex his vero sententijs probabilior est secunda, & proinde tenenda. Quia in tantum non possent Caupones ministrare cœnam ijs, qui non habent causam excusantem à ieiunio, in quantũ cooperarentur peccato ipsorum. Non cooperantur autem, quia tunc solum quis cooperatur peccato alterius, quando concurrit aut ad ipsam actionem peccati, aut ad aliquam aliam, in qua incipiat peccatum; nam non potest esse cooperatio ad peccatum, nisi cooperans in aliqua sua actione deflectat à recto tramite in ordine ad peccatum alterius. In casu autem nostro Caupo non concurrit ad aliquam actionem, in qua incipiat peccatum, nam tantum parat, & exhibet cœnam, quę est actio ordinata ad substentationem naturæ, in qua nullum est peccatum: peccatum autem violationis ieiunij incipit solum in comestione, & in intentione comedendi, non autem in intentione, quod cœna portetur, quæ de se non est mala. Et proinde Caupo in hoc exequitur proprium munus, quod licitè exercet.

6 Dices. Peccare Cauponem parando cœnam, quia illam parat, ad instantiam illius, qui vult frangere ieiunium. Verum hoc non obstat, quia intentio illius, qui vult frangere ieiunium, materialiter se habet, nec Caupo monetur à tali intentione, sed parat, vt lucretur, & vt suum munus exequatur relinquens vnumquemque propriæ conscientiæ. Neque petens cœnam, licet habeat intentionem violandi ieiunium, intendit, quod paretur ex tali intentione, sed solum intendit, quod Caupo fungatur munere suo. Quare cum munus sit licitum, & nõ adsit finis extrinsecus malus, nec aliqua mala circũstãtia, nec etiam aderit aliquod peccatũ.

7 Rursus dices; adesse peccatum, quia dat occasionem complendi peccatum exequendo, quod intendebat. Sed hoc non rectè dicitur, nam id non est dare occasionem peccandi, sed tantum exhibere materiam, circa quam peccetur, quod non est inducere ad peccatum, alioquin cum omnia peccata sint circa res creatas, Deus induceret ad omnia peccata, & daret occasionem ipsorum, quia ipse exhibet omnes res creatas, circa quas peccatur. Oportet ergo, vt detur occasio peccati, quod fiat aliquid, quod inducat ad peccandum, & sit saltem causa imperfecta peccandi, vt docet D. Th. 2. 2. *q.* 43. *ar.* 1. *ad* 3. Deinde vt alicui detur scandalum, seu occasio peccati, oportet, vt peccatum non sit iam conceptum, nam si est conceptum, iam non datur occasio peccandi. Vnde præbere externam materiam non est dare occasionem peccandi iam parato, nec etiam consumandi peccatum, si quidem illa materia non inducit, sed praua intentio peccandi iam cõcepta. Et ideo Caupo præbens cœnam petenti non est occasio peccandi, nec consumandi peccatum. Et per hæc solutum manet fundamentum primæ sententiæ.

8 Sed rursus obijci potest. Quod ratione charitatis tenemur cauere offensam Dei, & proximi, & ideo tenetur Caupo non præbere cœnam obligatis ad ieiunium. Resp. Charitatem non obligare, vt caueamus impediendo omnia peccata cuiuscunque, alioquin teneremur huc, illuc cursitare ad impedienda peccata: sed tantum obligat, vt caueamus nostra, & quod peccata proximi nobis displiceant, & erga proximum adhibeamus correptionem, quando præceptum correptionis nos obligat, & quod tollamus ea, quæ possunt proximum inducere ad peccandum iuxta præceptum de vitando scandalo. Adhibere autem media, quibus impediantur peccata, spectat solum ad illos, qui habent curam spiritualem animarum.

9 Accedit etiam, quod negando cœnam, non caueret peccatum proximi, quia iam in intentione conceptum est. Et cum, qui petunt cœnam cum manifestatione, quod nolint ieiunare, sint talis conditionis, vt non curent, quod cognoscantur violare præcepta, atque adeo perditæ vitæ, non tenentur Caupones negare cœnam, quia nihil proficerent, imo essent causa maioris mali, quia non resipiscerent, sed prorumperent in blasphemias, & conuitia. Vnde cum cœteræ personæ, quæ non ieiunant, prætendant aliquam causam excusantem, ex hoc quoque capite Caupones poterunt semper quibuscunque ministrare cœnam, relinquendo vnumquemque propriæ conscientiæ.

10 Hinc non tenentur Caupones negando cœnam corrigere nolentes ieiunare, vt notant Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 23. *concluf.* 5. Vega *par. item* 1. *sum. cap.* 14. *de ieiunio. Casu* 19. Ledesma *par.* 2. *sum. tract.* 27. *cap.* 2. *dub.* 4. *post 6. concluf.* ver. *A esta difficultad se risponde*. Quia hoc pacto corrigendo nedum nihil proficerent in ordine ad emendationem, sed ad minus essent causa, quod minis extorquerent cœnam.

An peccent Caupones inuitando ad cœnam eos, quos sibi persuadent, teneri ad ieiunium. Decis. 366.

SVMMARIVM.

1 *Caupones inuitantes ad cœnam, quos ignorant, an prandium sumpserint, non peccant.*

2 *Secus autem, si sciant violaturos ieiunium.*

3 *Possunt tamen inuitare, quando sciunt iam determinasse violare ieiunium.*

4 *An possint inuitare, quando sciunt velle ieiunare.*

4 *Discrimen inter inuitationem ad cœnam amici, & Cauponis.*

1 DVM inuitant ad cœnam eos, quos ignorant, an prandium sumpserint, an vero solum ientaculum, non peccant, licet sibi persuadeant, quod sint in statu tali, quod teneantur ad ieiunia. Quia talis inuitatio non est aliud, quam exploratio quædam voluntatis ipsorum, & an indigeant cœna. Per hoc autem non habetur aliqua inductio ad non ieiunandum, atque adeo nullum peccatum.

2 Si vero sciant, violaturos esse ieiunium, si cœnent, non posse eos inuitare, docet Auctor. *Casuum conscientiæ Bononiensium Anni 1636. Casu* 3. *Mensis Augusti*. ver. *Resp. secundo.* quando alias essent ieiunaturi, nam hoc est pertrahere eos ad peccatum.

3 At quando scit, iam decreuisse cœnare velle, & violare ieiunium, potest tunc inuitare ad cœnam, quod plures Doctores docent de eo, qui inuitat amicum ad cœnam iam paratum ad violandum ieiunium, asserentes non peccare; quos citat, & sequitur Diana 1. *par. tract.* 9. *de ieiunio. Resol.* 38. & nos infra afferemus, cum de hoc agemus. Ratio est, quia, quando Caupones sic inuitant, non inducunt ad peccatum, quia iam adest determinata voluntas peccandi, sed inuitant, vt ab ipsis potius, quam ab alijs emant cœnam,

cœnam, quod non est inuitare ad malum, sed ad rem licitam, & qua emens potest bene, & male vti, quia potest illam dare pro eleemosina: vnde quod male vtatur emens, prouenit ex malitia ipsius: & ideo neque Caupones porrigunt obiectum malum, neque habent finem malum, quia intendunt proprium lucrum, & consequenter non peccant.

4. Quando autem Caupones sciunt, hospites habere voluntatem ieiunandi, videtur, quod adhuc possint eos inuitare ad cœnam. Quia differt inuitatio Caponum ab inuitatione amici, quod hæc est actus vrbanitatis prouenies ex amicitia, & ideo habet vim alliciendi, & mouendi alterum amicum ad cœnam, vt complaceat inuitanti, ne ipse egrè ferat, si recuset. At inuitatio Caponis respicit proprium interesse, & est declaratio voluntatis lucrandi cum tali hospite mediante exhibitione cœnæ. Vnde intendit tantum exhibere cœnam inuitato, non autem quod ipse comedat, imo si comederet solum, quantum fert refectiuncula consueta ieiunantium, gratius foret Caponi. Et proinde talis inuitatio non habet vim inducendi hospitem ad cœnandum, sed tantum ad soluendam consuetam pecuniam pro cœna. Et hoc satis probabile puto. Nec in hoc aliquid aliud faciunt, nisi quod verbis exprimunt, quod signo foribus appositio dicunt. Vnde Angles *in Florib. par. 2. in 4. q. 7. de ieiunio. difficul. 4. append.* 1. & Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub 16. num.* 2. docent, quod possunt Caupones offerre omnibus cœnam, eos relinquendo propriæ conscientiæ.

An peccent Caupones, & Tabernarij nolentes noctu eos hospitari, qui in die ieiunij nolunt cœnare. Decis. 367.

SVMMARIVM.

1 *Peccant Caupones secundum aliquos nolentes hospitari, qui in die ieiunij nolunt cœnare.*

2 *Quid intendat Caupo negans hospitium nolentibus cœnare in die ieiunij.*

3 *Ad quid intendat eos inducere.*

4 *Quid probabiliter dici possit.*

1 AFFIRMATIVE respondet Auctor. *Casuum conscientiæ Bononiensium Anni 1636. Casu 3. Mensis Augusti.* ver. *Respondetur secundo.* Quia non solum directè cooperantur violationi ieiunij, sed verè ad violandum eos pertrahunt.

2 At in hoc considerandum est, quid intendant Caupones, quando nolunt noctu hospitari eos, qui nolunt cœnare. Non enim intendunt, quod cœnent, & violent ieiunium; sed intendunt lucrum ex cœna exhibita; & hoc optimè sciunt hospites, vnde si exhiberent lucrum, & cœnam refutarent, magis gratum esset Caponibus, aut saltem contenti essent, quod detractis expēsis cœnæ soluerēt reliquum pecuniæ, quod est verum lucrum. Et hoc est euidens vnicuique. Vnde nec pertrahunt hospites ad violandum ieiunium, nec cooperantur violationi, quia constat ipsis hospitibus, quod hoc pacto volunt, eos inducere ad aliquid amplius soluendum, quam solui soleat pro mera hospitatione. Vnde si acceptant cœnam, & violant ieiunium, hoc ipsis imputandum est.

3 Deinde cum possint hospites differre prandium vsque ad noctem, & Caupones non teneantur omnes hospitari, sed possint vti iure suo, quando nolunt hospitari eos, qui non cœnant, est eos inducere ad differendum prandium vsque ad noctem, & ideo etiam ex hoc capite actio ipsorum non est inductiua ad violandum ieiunium. Quod si hospites inducuntur, id prouenit ex mala ipsorum dispositione, quia sciunt, quod nihil refert Caponi, quod cœnent, dummodo compensent lucrum, quod perciperet ex cœna.

4 Et proinde actio illa Caponis secundum moralem æstimationem non censetur inductiua ad violandum ieiunium: & consequenter probabile est non peccare, quia neque ex intentione peccat, neque ex actione, quæ solum potest dici peccaminosa, in quantum est inductiua violationis ieiunij.

An peccent Caupones apponentes carnes, quando prohibentur. Decis. 368.

SVMMARIVM.

1 *Caupones in locis Catholicorum non possunt apponere carnes, quando prohibentur.*
2 *Nisi ad vitandum graue incommodum.*
3 *Aut iam deliberato eas comedere.*
4 *Aut nisi adsit necessitas, aut alia iusta causa.*
5 *An quando prætenditur iusta causa, debeant Caupones considerare, an prætendentes sint fide digni.*
6 *Caupones in locis hæreticorum possunt apponere carnes petentibus.*
7 *An opus sit, vt non peccent, quod id faciant ad vitandum graue incommodum.*
8 *Caupones, sicut nec alij, non possunt vnquam ministrare carnes in contemptum religionis.*
9 *An possint ministrare comedentibus in contemptum religionis.*
10 *In locis hæreticorum possunt ministrare carnes simul, & pisces relinquendo quoslibet propriæ conscientiæ.*

1 CONVENIVNT omnes, quod non possint apponere in locis Catholicorum; tum quia eas apponere, quando prohibentur, non est quid in differens, sed contra præceptum, si quidem dum præceptum prohibet carnes, prohibet etiam omnem cooperationem ad illas comedendas, qualis est eas apponere, si quidem accumbentes, dum habent comedere, ex appositione carnium veluti determinantur, & trahuntur ad illas comedendas. Tum quia dant scandalum, si quidem videntur contemnere præcepta Ecclesiæ. Et ita specialiter docent Gabriel *in 4. dist. 16. q. 3. ar. 3. dub. 6.* Nauar. *cap. 21. Manual. nu. 26.* ver. *Quinimo.* Laiman. *lib. 2. Theol. moral. tract. 3. cap. 13. num. 5.* ver. *Quarto resolues.* Lessius *lib. 4. de Iust. & iure cap. 2. dub. 4 num. 24.* Filliucius *tract. 27. par. 2. num. 92.* Tolet. *lib. 6. cap. 5. num. 1.* ver. *Tertius est casus.* vbi etiam Victorel. *in adnotat.* Bonacina *Disp. vlt. De præcep. Eccles. q. 1. punc. 3. num. 9.* ver. *Item docui.* Molfes. *par. 1. sum. tract. 10. cap 5. num. 20.* Homobonus *par. 2. Examinis Eccles. tract. 8. cap. 7. q. 21.* ver. *Quod vero ad vetitos cibos.* Auctor. *Casuum conscientiæ Bononiens. anni 1637. Casu 3. Mensis Augusti.* ver. *Ad secundum quæsitum.* Basseus *in Florib. theol. pract. verbo* Ieiunium 1. *num.* 13. Trullench. *lib 3. in Decal. cap. 2. dub. 5. num. 9.*

2 Notat tamen Laiman. *num. præcedenti* citatus, quod in locis Catholicorum, non erit peccatum ministrare carnes, quando prohibentur ad vitandum aliquod graue incommodum, aut quando concurrunt graues minæ, si tamen non adsit scandalum ex parte ministrantis, quod facile tamen tolli potest, si ostendat se coactè id facere. Et ratio esse potest. Quia tunc non concurrit ad peccatum, nam constat, quod coactè ministrat; nec præceptum Ecclesiæ obligat cum tanto discrimine. Imo sicut aliquis potest comedere carnes, quando prohibentur ad vitandum damnum, dummodo non sit in contemptum religionis, vt docent communiter de eo, qui transit per terras infidelium, vt nimirum se occultet, à fortiori poterit eas alteri ministrare, qui iam decreuit eas comedere.

3 Rursus notat Ledesma *par. 2. sum. tract. 27. cap. 2. dub. 4. post 6. conclus.* ver. *A esta difficultad se responde.* Quod quando aliquis iam decreuit comedere carnes, possunt Caupones ipsi ministrare, quia in hoc casu non concurrunt ad violandum præceptum, quia iam decreuit violare. Et addi potest, quod neque concurrunt ad executionem violationis, quia executio fit in virtute prioris determinationis, non autem in virtute ministrationis carnium. Et addit hanc esse communem opinionem.

4 Conueniunt etiam communiter, quod, quando adest necessitas, aut alia iusta causa, aut priuilegium, possunt tunc petentibus ministrare carnes, quia cum iustè petant, possunt etiam Caupones iustè, & absque peccato exhibere, & ita notant Doctores *num. 1.* citati.

5 Sed circa hoc difficultas est, an quando hospites prætendunt iustam causam comedendi carnes, debeant Caupones aduertere, an sint fide digni, an vero possint

sint ministrare carnes quibuscunque indifferenter prætendentibus iustam causam. Ex Doctoribus *num.* 1. citatis aliqui requirunt, quod petentes carnes ex iusta causa censeantur fide digni. Alij vero, vt Bonacina absque vlla limitatione, & absolute loquuntur. Quod ego quoque tenendum censeo, tum quia est moraliter impossibile iudicare, an hospites sint fide digni, quia hoc solum potest innotescere ex qualitate, & conditione personæ, quæ Cauponibus ignotæ sunt, vnde obligarentur ad id, quod est moraliter impossibile. Tum quia Caupones in ferendo tali iuditio facile decipi possunt, cum sint vt plurimum ad hoc inhabiles: vnde contingeret, quod aliqui, qui verè indigerent carnibus, cum suo grauamine non possent habere.

6 In locis vero hæreticorum etiam communiter docent, quod possunt carnes apponere concurrentibus duabus conditionibus, vt nimirum petantur, & non possint denegari sine graui incommodo. Ita Lessius *lib. 4. de Iust. & iure cap. 2. nu.* 23. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 5. *num.* 92. Laiman *lib.* 2. *Theol. moral. tract* 3. *cap.* 13. *num.* 5. ver. *Quarto resolues*. Bonacina *disp. vlt. de præceptis Eccles. q.* 1. *punc.* 3. *nu.* 9. ver. *Excipe primo.* Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 5. *num.* 21. Victorel. *in Addit. ad Tolet. lib.* 6. *cap.* 5. *verbo Caupones.* Homobonus *par.* 2. *Exam. Ecclesiast. tract.* 8. *cap.* 7. *q.* 21. ver. *Sed in hæreticorum terris.* Auctor. *Casuum conscientiæ Bononiensium anni* 2636. *Casu* 3. *Mensis Augusti.* ver. *Ad secundum quæsitum.* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2 *dub.* 5. *num.* 9.

7 Sed iuxta doctrinam Ledesmæ traditam *num.* 2. cui consonant etiam Doctores supra citati *Decis* 365. *num.* 2. docentes, posse Caupones ministrare cœnam nolentibus ieiunare, non erit necessaria secunda conditio, quia cum petentes iam deliberauerint comedere carnes, & peccatum conceperint, non cẽsentur cooperari tali comestioni, cum alioquin ipsi exhibeant rem, quæ indifferens est, & bene, & male adhiberi potest.

8 An autem, quando petuntur carnes in contemptum religionis, possint ministrari. Negatiuè respondent Bonacina, & Auctor. *Casuum conscientiæ Bononiensium* citati *num.* 6. Et quod non liceat aliquod facere in contemptum religionis est communis omnium doctrina, nam potius mors subeunda est, quam operari in contemptum religionis. Distinguerem tamen nam si petuntur carnes, ita vt ministrentur in contemptum religionis, atq. adeo ministrans id faciat in contemptum religionis, tunc nullo pacto poterit ministrare, siue sit Caupo, siue quilibet alius, quia facere aliquid in contemptum religionis ita est malum, vt nulla ratione possit honestari.

9 At vero si contemptus religionis se teneat ex parte petentis, ita vt velit carnes edere in contemptum religionis. Tunc secundum Doctrinam Caiet. 2. 2. *q.* 10. *ar.* 4. *§. Ad hoc dicitur. Quod vendere.* Angeli *verbo* Infidelitas. *num.* 1. Nauar. *in Manuali cap* 20. *num.* 16. & *cap.* 23. *num.* 91. & aliorum, qui docent, quod non peccant vendentes indifferentia ad bonum, & malum applicabilia, etiam si sciant emi cum intentione applicandi ad malum, vt si vendantur animalia infidelibus, quæ sciunt emi pro suis sacris. Respondendum est, non peccare Caupones ministrando carnes, quia vendunt solum cœnam ex carnibus, quæ indifferens est, & benè vel malè adhiberi potest: vnde non intendunt Caupones malum vsum, nec faciunt aliquid conducens, aut de se ordinatum ad malum vsum, qui per accidens sequitur ex ministratione cœnæ. Quod autem per accidens sequitur ex aliquo volito, non imputatur, nisi sit intentum, vt esset homicidium iacientis telum in feram. Imo etiam si sit præuisus non est voluntarium, quod per accidens sequitur, quia cum non sit intentum, non est voluntarium directè, & non potest esse voluntarium indirectè, quia vt sit tale requiritur obligatio cauendi ipsum, vt docet Caiet. *citatus*. Sic diuertenti flumen à propriis prædijs, si aliorum prædia inundet, non erit voluntaria inundatio, quia per accidens sequitur, & nõ tenetur illam cauere. In casu autem nostro non adest obligatio in Caupone cauendi peccatum comedentis carnes in contemptum religionis.

10 Denique est notandum cum Bonacina *citata Disp. vlt. de præceptis Ecclesiæ q.* 1. *punc.* 3. *num.* 9. ver. *Secunda est.* & Auctore *Casuum conscientiæ Bononiensium anni* 1637. *Casu* 3. *Mensis Augusti.* ver. *Ad secundum quæsitum.* Posse Caupones in locis hæreticorum apponere simul carnes, & pisces relinquendo vnumquemque propriæ conscientiæ, quia tunc indifferenter etiam ipso facto se habent, quo simul declarant velle, quod quilibet sequatur propriam conscientiam.

An

An peccent vendentes carnes, & alios cibos prohibitos eo tempore, quo prohibentur. Decis. 369.

SVMMARIVM.

1 *Vendentes cibos prohibitos, quando prohibentur, cum opinione boni vsus, non peccant.*
2 *Secus autem, si adsit dubium, aut præscientia mali vsus secundum aliquos.*
3 *Possunt vendere cum præscientia mali vsus ratione commodi, vel ob incommodum vitandum.*
4 *Possunt absolutè vendere cum tali præscientia.*
5 *Vendens cibos prohibitos cum præscientia mali vsus fungitur suo munere honesto.*
6 *Quid requiratur, vt quis inducat ad malum indirectè.*
7 *Vendens cibos prohibitos cum præscientia mali vsus, nec etiam venialiter peccat.*
8 *Talis venditio, si de se non esset licita, nec etiam esset licita concurrente commodo &c.*
9 *Cibi nociui prohibiti an possint vendi cum præscientia mali vsus.*
10 *An cibi prohibiti possint publicè vendi tempore, pro quo prohibentur.*

1 CONVENIVNT omnes communiter præsertim infra citandi, quod liceat vendere ijs, de quibus adest probabilis opinio, quod ex iusta causa emant, & non sint male vsuri, quia tunc, cum non timeatur peccatum, neque etiam adest periculum, cooperandi peccato. Vnde difficultas est, quando adest dubium, aut etiam scientia de malo vsu.

2 Prima opinio docet, non posse vendi absque peccato mortali, etiam quando adest solum dubium de malo vsu. Ita Gabr. *in 4. dist. 16. q. 3. ar. 3. dub. 6.* Reginal. *lib. 4. Praxis fori pœnit. cap. 16. num. 202.* Villalobos *par. 1. sum tract. 23 difficul. 3. conclus. 4.* qui tamen excipit, quando adest solum dubium. Quod etiam tenet Diana *par. 1. tract. 9. Resol. 38 circa finem.* Asserens, non peccare, quando non est certus de peccato mentis. Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 5. num. 12.* Syluius *2. 2. q. 147. ar. 3. q. vnica conclus. 2. ver. Obseruandum hic est.* Palaus *par. 1. Oper. moral tract. 6 dub. 4 punc. 8. num. 2. & 3.* putans, cibos vetitos in tempore, quo prohibentur, esse ex illis rebus, quæ in malum vsum destinantur. In quo tamen fallitur, quia in illo quoque tempore possunt à pluribus adhiberi ex iusta causa, quod non contingit in rebus, quæ ad malum vsum destinantur. Et hæc opinio est secundum doctrinam D. Antonini *2. par. tit. 1. cap. 23. §. 13.* Medinæ *Cod. Re rebus restit. q. 30.* Rosel. *verbo* Iudeus. *num. 2.* Nauar. *in Manuali cap. 23. num. 90.* & aliorum, qui putant, non licere vendere res indifferentes cum præscientia mali vsus, aut etiam cum solo dubio. In quo tamen Nauar. sibi non consentit, dum *cap. 21. num. 25.* docet, quod licet inuitare ad cœnam paratum cœnare in die ieiunij, nam etiam emens cum malo fine cibos prohibitos est paratus ad violandum præceptum.

3 Alij vero, & est secunda opinio, tenent, quod liceat vendere, etiam cum præscientia mali vsus, dummodo interueniat aliqua rationabilis causa, vt esset ob speciale commodum acquirendum, vel obaliquod incommodum vitandum. Ita Syluester *verbo* Ars. *q. 5. & 6.* & *verbo* Infidelitas. *q. 4.* Angelus *verbo* Ars. *num. 2.* Maior. *in 4. dist. 15. q. 35.* Adrianus *q. 3. de Baptismo.* & *Quodl. 3. ar. 2.* vbi alios citat Rebel. *De obligat. par. 2 lib. 9. q. 18. sect. 3.* Valent. *tom. 3. disp. 9. q. 2. punc. 3. ver. Quod autem attinet.* Sanchez *De charit. disp. 10. De scandalo sect. 4. num. 4.* Salas *tract. De emptione, & venditione. dub. 47. num. 4.* Azor. *par. 1. lib. 7. cap. 20. q. 13. in fine.* & alij, quorum aliqui loquuntur in casu particulari proposito, alij vero in generali de rebus omnibus indifferentibus, quæ possunt habere bonum, & malum vsum.

4 Tertia vero opinio absolutè docet, quod possunt vendere cibos prohibitos, etiam cum præscientia mali vsus absque limitatione de commodo, vel incommodo. Et in casu nostro particulari loquuntur Angles *in Florib. q. 7. de ieiunio. difficul. 3. in conclus.* Rodriquez *par. 1. sum. cap. 23. conclus. 5.* Ledesma *par. 2. sum. tract. 27. dub. 4. post 6 conclus.* Facundez *præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 10. num. 10.* In generali

nerali aut de rebus omnibus indifferentibus id tradunt Bannes 2.2. *q.*10. *ar.*11. *concluſ.* 2. Caiet. *eadem q.ar.* 4. *§. An hoc dicitur, quod vendere.* Salon. 2.2. *q.*77 *ar.* 3. *controuer.*5. *poſt* 3. *concluſ.* ver. *Dixi in hac cõcluſione.* vbi loquitur etiam de cibis reſpectu violaturi ieiunium. Sanchez *lib.* 1. *ſum. cap.*7. *num.*16. qui tamen addit, eſſe peccatum veniale. Sá *verbo* Venditio. *num.*14. Bonacina *tom.*2. *Diſp.*3. *de Contractibus q.*2. *punc* 2. *num.*12. Arragon. 2.2. *q.*10. *ar.*4 *in fine.* Ledeſma 2. *par.*4. *q.*17. *ar.*6. *circa finem.* ver. *Secunda propoſitio eſt.*

5 Hæc vltima ſententia procul dubio probabilior eſt. Quia venditio ciborum prohibitorum, etiam quando prohibentur, eſt venditio rei indifferentis, quæ poteſt etiam pro illo tempore habere bonum vſum; imo vt plurimum habet, quia vt plurimum venduntur pro infirmis, & ijs, qui obtinent diſpenſationem. Ergo ex genere ſuo eſt venditio licita, quia, quod aliquis ſit abuſurus re vendita, prouenit ex malitia ipſius ad quam vendens nihil cooperatur, quia tanquam publicus miniſter offert omnibus alimenta, & inſeruit neceſſitati publicæ, atque adeo fungitur munere ſuo honeſto, quod non eſt inducere aliquem ad malum, ſed ſeruire publicæ commoditati: vnde habet pro fine bonum communitatis.

6 Atque non ſolum non inducit ad malum directè, ſed neque etiam indirectè, quia, vt malum alterius alicui imputetur, non ſolum debet poſſe illud impedire, ſed opus eſt, vt teneatur: vnde ſubmerſio nauis ex negligentia nautę non eſt voluntaria, nec imputatur iter habenti in naui, quamuis potuerit impedire, quia nimirum regimen nauis non ſpectat ad ipſum. In caſu autem noſtro venditor non tenetur impedire peccatum ementis carnes, quia non ſpectat ad ipſum regimen conſcientiæ illius: & ad ſummum ratione charitatis obligari poteſt ad fraternam correptionem, quia nemo tenetur occurrere peccatis proximi, quæ ſoli animæ ipſius nocent, niſi mediante correptione.

7 Ex quibus colligitur, quod neq. etiam peccet venialiter, vt volebat Sanchez *num.* 4. citatus, quia vendendo exercet munus ſuum licitum, & honeſtum, in cuius exercitio nullum eſt peccatum. Nec obſtat, quod præſciat malum vſum, quia non tenetur impedire; quod autem quis omittat id, ad quod non tenetur, nullo pacto peccat. Imo ſi peccaret, mortaliter peccaret, quia agitur de re graui. Nec etiam dici poteſt, quod peccet venialiter, quia omittit monere per negationem venditionis, quaſi talis negatio ſit quoddam genus monitionis, quæ faciat, quod alia vice non peccet, aut quod minori libidine, aut paucioribus actibus. Nam quæro, an teneatur monere, & tunc grauiter peccat, quia omittit monitionem in re graui; an vero non teneatur, & tunc nullo modo peccat, cum omiſſio rei non debitę nõ ſit peccatum. Quod autem non teneatur monere per negationem vẽditionis conſtat, quia hęc non eſt admonitio neceſſaria, cum poſſit proprio modo corrigi, & quia non tenetur quis abſtinere à proprio munere ex eo, quod quis ſit inde ſumpturus peccandi occaſionem.

8 Colligitur ſecundo. Non recte procedere ſecundam ſententiam, nam vel talis venditio eſt de re inductiua ad peccandum, & tunc nullo pacto erit licita; etiam ſi agatur de quocunque commodo, aut incommodo temporali vitando, quia nunquam inductio ad peccandum honeſtari poteſt. Vel non eſt de ſe inductiua; & tunc erit licita, etiam ſi non agatur de aliquo commodo, vel incommodo, nam ſolum poteſt eſſe illicita, quia induçat ad peccandum. Nec dici poteſt, quod ſecluſo commodo, vel incommodo teneatur non præbere materiam peccandi proximo, Nam ſi in hoc interuenit aliqua cooperatio ad peccatum proximi, interueniet etiam concurrente commodo, vel incommodo, atque adeo etiam tunc erit illiçita venditio. Si vero non interuenit, neque etiam ſecluſo commodo, vel incommodo aderit obligatio abſtinendi à venditione, quia ſolum poteſt adeſſe, quia fit aliquod, quod cooperetur peccato proximi.

9 Denique dubitatur, an in eodem caſu poſſint vendere cibos prohibitos nociuos. Reſp. affirmatiuè, nam adhuç, & tales cibi etiam tempore, in quo vetantur, habent vſum indifferentem, ſi quidem qui poteſt ex iuſta cauſa comedere carnes, poteſt etiam comedere carnes nociuas, & ſolum peccare poterit contra temperantiam, vt in ſuperioribus ſuo loco dixi. Qui autem vendunt cibos, non tenentur præuidere, an inde ſequutura ſit intemperantia, præſertim quia de hoc non poſſunt habere certitudinem.

10 An autem poſſint publicè vendi huiuſmodi cibi. Reſp. Azor. *par.*1. *lib.*7. *cap.*20. *q.*13. pertinere ad magiſtratum prohibere,

re, ne publicè vendantur. Non tamen vendendo peccarent, quia iam scitur, quod plures ijs indigent, & possunt ex iusta causa vti, vnde nullum adesset scandalum, solum adesset scandalum, si omnes publicè venderent, vt in cæteris diebus, quia hoc indicaret, quod in illo loco non seruaretur præceptum Ecclesiæ: & ideo tenerẽtur superiores hoc prohibere, & venditores abstinere, ne concurrant ad scandalum publicum. Cæterum in pluribus locis vidi in quadragesima publice vendi carnes, sed ab vno, aut altero deputato pro indigentibus.

An peccent ministrantes cibos dominis frangentibus ieiunium, parantes mensam, &c. Decis. 370.

SVMMARIVM.

1 *Ministrantes cibos violantibus ieiunium. parantes mensam, &c. non peccant.*
2 *Talis ministratio, & præparatio non cooperatur violationi ieiunij.*
3 *Valet, etiam si ministrantes &c. non sint famuli.*
4 *Præparatio ciborum &c. non est mala, vt est à præparante non obstante mala intentione præcipientis.*
5 *Nec etiam, si sit ciborum prohibitorum, & ideo præparans non peccat.*

---

1 COMMVNITER negatiuè respondent. Ita Caiet. 2.2. *q.*147 *ar.*4. *§. Et ad hoc dicitur.* Angles *in Florib. q.*7. *de ieiunio. difficul.* 5. *in concluſ.* Vega *par.*1. *ſum. cap.* 14. *de ieiunio. Caſu* 19. Ledesma *par* 2. *ſum. tract.* 27. *cap.*2. *dub.*4. *poſt* 6. *concluſ.* Alter Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.*3. *poſt* 3. *concluſ.* ver. *Præterea dubitatur, an ſerui.* Azor. *par.*1. *lib.* 7. *cap.* 20. *q.* 11. Sanchez *lib.* 1. *ſum. cap.*7. *num.*14. qui tamen hoc concedit solum de famulis, non autem de cæteris, qui non sunt famuli, nisi interueniat iusta causa, & *num.*35. Molfes. *par.*1. *ſum. tract.*10. *cap.*5. *num.*3. Reginal. *lib.*4. *Praxis fori pœnit. num.* 194. Victorel. *in Addit. ad Tolet. lib.*5. *cap.*5. *verbo* Vnum. *tandem.* ver. *Seruus ſciens.* Valent. *tom.* 3. *diſp.*9. *q.*2. *punc.*3. ver. *Quod autem attinet.* Bonacina *tom.*2. *diſp.* 2. *de peccatis qæſt.*4. *punc.*2. *§. Vnico num.* 3. ver. *Hac eadem.* Facundez *præcep.* 4. *Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 9. Villalobos *par.* 1. *ſum. tract.* 23. *difficul.*3. *nu.*1. Homobonus *par.*2. *Exam. Eccleſ. tract.*8. *cap.*7. *q.*21. ver. *Famuli tamen.* Lublinus *par.*1. *ſum. verbo* Ieiunium. *n.*21. Diana *par.*1. *tract.*9. *Reſol.*38. *in fine.* Trullench *lib.*3. *in Decal. c.*2. *dub.*5. *n.*11.

2 Ratió est, quia ministrare cibos, condire, coquere, parare mensam sunt actiones honestæ, & non fiunt malæ, nisi ordinentur ad malum finem, & si fiant à famulis pertinent ad munus ipsorum: vnde hoc non est cooperari violationi ieiunij, quia hæc prouenit ex intentione violantis, sed tantum deseruire comestioni, non quatenus ieiunium soluit, sed quatenus ordinatur ad substentationem corporis.

3 Et hoc valet, etiam si ministrantes non sint famuli ordinarij, nam in hoc suscipiunt munus famulatus, nec pertinet ad ipsos iudicare intentionem præcipientis, nec eius indigentiam, sicut non pertinet ad ipsos eos regere. Imo, etiam si scirent, quod non habent causam sufficientem soluendi ieiunium, possent adhuc ipsis exhibere tale obsequium, quia in se non est malum, nec continet aliquam cooperationem ad peccatum, quia violatio ieiunij incipit in sola comestione.

4 Dices. Dum dominus iubet, parari cibos ad violandum ieiunium, iubet rem malam, quia nimirum iubet parari medium ad finem malum, ergo peccat parans cibos. Resp. Parare cibos, non esse quid malum, sed quid de se honestum, nec esse medium ad violandum ieiunium, vt prouenit à præparante, nam non est medium de se, vt per se constat; nec vt prouenit a præparante, quia non habet intentionem ordinandi tales cibos ad violandum ieiunium. Nec intentio præcipientis facit, vt præparans faciat rem malam, nam talis intentio non immutat intentionem parantis, nec ipsam operationem, seu præparationem; sed relinquit in sua natura, quæ solum fit mala extrinsecè, nempe in intentione præcipientis.

5 Præsens autem doctrina extendenda est etiam quò ad pręparationem ciborum vetitorum, quia hi quoque etiam tempore, quo prohibentur, possunt habere bonum vsum. Cum adsint plures legitimæ causæ eorumdem vsum cohonestantes: & ideo talis præparatio in se non est mala,

nec

nec sit mala ratione finis, quem habet præcipiens, quia præparans non operatur ex tali fine, & ideo præparatio ipsa, vt est à præparante, non dependet à tali fine; nec est cooperatio ad violationem præcepti, quia violatio non incipit in tali præparatione, sed in comestione, ad quam præparans nullo pacto inducit violantem.

An inuitans ad cœnam amicum, quem scit obligari ad ieiunium, paratum tamen cœnare, peccet. Decis. 371.

SVMMARIVM.

1 *Inuitans ad cœnam amicum cum intentione, quod cœnet, peccat mortaliter.*
2 *Inuitans ad cœnam paratum cœnare, peccat secundum aliquos.*
3 *Secundum alios non peccat, quod probabile est, vt num. sequenti.*
4 *Licet petere ab alio actum, qui benè potest exerceri, licet sciatur exercendum cum peccato, si tamen paratus sit exercere.*
5 *Inuitans paratum ad cœnandum, debet ipse posse cœnare.*
6 *Potest in die ieiunij amico petenti ministrari cœna, etiam si sciatur violaturum ieiunium.*
7 *In Hispania possunt apponi lacticinia, quando prohibentur, & amici inuitari ad ea comedenda.*

---

1 CONVENIVNT omnes, quod si inuitet ea intentione, vt cœnet, quod peccat mortaliter contra charitatem, quia intendit ruinam spiritualem proximi, etiam si forte ex bona dispositione inuitati non sequatur. Vnde dubitatur, quando solum vrbanitatis causa inuitat.

2 Et prima opinio tenet, quod, etiam si inuitet solum vrbanitatis causa; peccat mortaliter, quia inducit ad violandum ieiunium. Quia licet, qui inuitatur, sit paratus ad violandum, adhuc tamen inuitatur ad peccatum, cum peccatum sit opere implere peccatum mente conceptum. Ita Caiet. 2.2. *q.* 147. *ar.* 4. *§. Et ad hoc dicitur.* ver. *Inuitantes autem.* Nauar. *in Manuali cap.* 21. *num.* 24. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap* 20. *q.* 12. Ledesma 2 *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. *circa finem.* ver. *Præterea dubitatur, an inuitans.* Lesius *lib.* 4 *de iust. & iure cap.* 2. *num.* 20. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 12. Syluius 2.2. *q.* 147. *ar.* 3. *q. vnica post concluſ.* 2. ver. *Obseruandum hic est.* Victorellus *in Addit. ad Tolet. lib.* 6. *cap.* 5. *verbo* Quartus. *in fine.*

3 Altera vero opinio tenet, quod liceat inuitare, quia, cum iam sit paratus ad violandum ieiunium, non inducitur ad peccandum: Sicuti non inducitur vsurarius ad vsuram, quando petuntur ab ipso pecuniæ cum vsura. Ita Angles *in Floribus q.* 7. *de ieiunio. difficul.* 4. *append.* 2. Ortiz. *cap.* 19. *sum. præcep.* 2. *num.* 10. ver. *El que piensa.*

4 Hęc posterior sententia confirmari potest, quia licet petere ab alio illum actum, quem scimus, quod exercebit cum peccato, dummodo ille actus de se exerceri possit absque peccato, nam hoc non est inducere ad malum, sed vti peccato illius ad bonum, nam petens non intendit, quod exerceat cum peccato, sed quod exerceat bene eo pacto, quo exerceri potest. Et ita docet D. Tho. 2.2. *q.* 78. *ar.* 4. & bene explicat Caiet. *ibid.* ver. *Secundo quod quia.* Sic licet petere iuramentum ab infideli, licet sciamus, quod iurabit per Deos falsos: mutuum ab vsurario, licet sciamus, quod exiget vsuras. In casu autem nostro inuitans ad cœnam paratum cœnare, non intendit, quod cœnet, licet sciat cœnaturum, sed intendit illud consortium amicitiæ in cœnando, quod bene exhiberi potest ab inuitato, quia potest assidere mensæ, & sumere solum tantum cibi, quantum patitur vespertina refectiuncula ieiunantium, in quo nihil peccabit; vnde si peccat, ex propria malitia peccat, non autem quia inuitatur. Et proinde corruit fundamentum oppositæ sententiæ, quia falsum est, quod inuitetur ad implendum opere peccatum mente conceptum, vt iam constat ex dictis. Quare posterior sententia valde probabilis est.

5 Est tamen aduertendum, quod inuitans ad cœnam debet ipse posse cœnare, alioquin

quin ipse haberet intentionem violandi ieiunium: nisi forte per iocum inuitaret.

6 Ex his autem, & ijs, quæ in superioribus dicta sunt colligitur, quod licet in die ieiunij amico petenti ministrare cœnam, vt docent Angles *in Floribus q. 7. de ieiunio difficul. 3.* ver. *Hinc cum amicus*. Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 16. num. 1.* Auctor. *Casuum conscient. Bononiensium anni 1636. Casu 3. Mensis Augusti.* ver. *Multo magis.* Ratio est, quia, quod petitur, potest bene exerceri, nam potest exerceri tanquam opus vrbanitatis, & obsequium amicitiæ: ex malitia autem alterius sequitur transgressio præcepti, & proinde id fieri potest, etiam si sciatur sequuturam transgressionem. Et idem dicendum est etiam de ientaculo ob eandem rationem.

7 Rursus in Hispania, & cæteris locis, vbi conceditur Bulla Cruciatæ, per quam conceditur facultas comedendi lacticinia, quando in ieiunijs non adhibentur, vt in quadragesima, licitum est ea in mensa apponere, & inuitare amicum ad ea comedenda, vt notat Sanchez *citato lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 16. num. 3.* Quia præsumi potest, quod licitè comedere possint ratione Bullæ. Aduertit tamen idem Sanchez, quod hoc non erit licitum respectu eorum, de quibus potest esse dubium, an habeant Bullam, vt sunt pueri, & personæ inferioris conditionis. Sed si solum adsit dubium, adhuc licitum erit, quia in dubio non est præsumendum malum; imo quisque debet præsumi memor propriæ salutis. Vnde in superioribus dixi cum pluribus Doctoribus, quod in die ieiunij possunt Caupones inuitare ad cœnam eos, de quibus dubitant, an teneantur ieiunare.

An amicus paratus ad cœnandum in die ieiunij, & alibi cœnaturus possit absque peccato inuitari ad cœnam ab eo, qui potest cœnare. Decis. 372.

SVMMARIVM.

1 *Qui in die ieiunij potest cœnare, non potest inuitare amicum ad cœnam, licet alibi cœnaturum secundum aliquos.*
2 *Potest tamen secundum alios.*
3 *Licet vti peccato alterius ad aliquod honestum.*
4 *Actus de se bonus potest exigi, etiam si attentis circumstantijs sit faciendus cum peccato.*
5 *Cur inuitans ad cœnam alibi cœnaturum, non petat rem malam.*
6 *Quando offerre locum, quod ordinatur ad peccandum, sit peccatum.*
7 *Licet locare domum meretrici.*
8 *Inuitans ad cœnam alibi cœnaturum, an approbet violationem ieiunij.*

---

1 NEGATIVAM sententiam tradunt Lessius *lib. 4. de Iust. & iure cap. 2. dub 3. num. 20.* Facundez *præcepto 4. Eccles. lib. 1. cap. 10. num. 12.* Vasquez *de scandalo ar. 1. dub. 3. ver. Opposita.* Basseus *in Floribus theol. pract. verbo* Ieiunium *1. num. 12.* Trullench. *lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 5. num. 10.* qui tamen putat probabilem etiam oppositam sententiam. Syluius *2. 2. q. 147. ar. 3. q. vnica post concluf. 2.* ver. *Obseruandum hic est. & ar. 7. q. 2. in fine.* Victorel. *in Addit. ad Tolet. lib. 6. cap. 5. verbo* Quartus. *in fine.* Bonacina *disp. vlt. De præcep. Eccles. q. 1. punc. 3. num. 9.* ver. *Resp. affirmatiue.* Quia nimirum inuitans petit rem iniquam, quam non potest præstare sine peccato, & quia est peccatum etiam offerre solum locum ad peccandum.

2 Plures tamen, imo communiter affirmatiuè respondent. Ita Caiet. *2. 2. q. 147. ar. 4. §. Et ad hoc dicitur.* ver. *Si autem omnino.* Nauar. *cap. 21. Manual. num. 26.* qui ait, se prius oppositum sensisse, sed re altius considerata, sibi ita dicendum videri. Azor. *par. 1. lib. 7. cap. 20. q. 12.* ver. *Probabilis est opinio.* licet à Bonacina in oppositum citetur. Ledesma *2. par. 4. q. 17. ar. 3. circa finem.* ver. *Præterea dubitatur, an inuitans.* Alter Ledesma *2. par. sum. tract. 27. cap. 2. dub. 4. post. 6. concluf.* ver. *A esta difficultad digo lo primero.* Rodriquez *par. 1. sum. cap. 23. concluf. 5. circa finem.* Angles *in Florib. q. 7. de ieiunio. difficul. 4. append. 2.* Laiman *lib. 2. Theol. moral. tract. 3. cap. 13. num. 4.* ver. *Præterea in ciuitatibus.* Valent. *tom. 3. disp. 9. q. 2 punc. 3.* ver. *Secundum dubium.* Reginal. *lib. 4.*

Pra-

Praxis fori pœnit. num. 195. Salas De *Empt.& vendit. dub.* 47. *num.* 10. *in fine.* Sà *verbo* Ieiunium. *num.* 15. Philiarcus *tom.* 1. *de offic. Sacerdotis par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 25. *in fine.* Tannerus 2.2. *disp.* 3. *q.* 3. *dub.* 5. *num.* 94. Ortiz, *cap.* 19. *sum. præcep.* 2. *num.* 10. Villalob. *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 3. *num.* 2. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio. Resol.* 38. ver. *Hæc sententia.* Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium. *num.* 11. Petrus Hurtad. *De Fide, Spe, & Charit. tom.* 2. *disp.* 173. *§.* 154. *& 159. & sequentiq.* Auctor. *Casuum conscient. Bononiens. anni* 1636. *Casu* 3. *Mensis Augusti.* ver. *multo magis.*

3 Hæc sententia probabilissima est, non solum ob auctoritatem Doctorum, qui illam sequuntur; sed etiam obrationem, nam quando inuitatur, non quæritur ab ipso, quod cœnet absolutè, sed quod supposito, quod iam cœnaturus sit, cœnet apud inuitantem. Vnde inuitatio non se habet antecedenter ad cœnam, quasi ipsum ad illam inducat, sed se habet consequenter, & ordinat illum actum cœnandi ad consortium amicitiæ, quod est quid honestum; quod non est aliud, quam vti peccato alterius ad bonum. Quod nedum est licitum, sed etiam fit ab ipso Deo, qui præuidens peccata futura ex libertate hominum, illa ordinat ad finem bonum, & hoc pacto elicit ex ipsis aliquod bonum, vt docet D. Augus. *cap.* 11. *Enchirid.* Vnde etiam inuitans potest, præsciens quod amicus sit violaturus ieiunium, vti tali violatione ad exercendum actum amicitiæ, qualis est simul cœnare.

4 Confir. quotiescunque actus de se est bonus, potest exigi ab alio, etiam si attentis circumstantijs loci, temporis, & personæ non sit exhibendus, nisi cum peccato, vnde possum petere iuramentum ab infideli, etiam si sciam, quod per falsos Deos iurabit, vt D. Augus. docet *Epis.* 154. *post init. ad Publicolam*, & sequitur D. Th. 2.2. *q.* 78. *ar.* 4. *in corpore.* sed etiam consortium amicitiæ in cœnando est actus bonus, & quoddam obsequium amicorum, ergo possum illud exigere ab amico, etiam si sciam, quod cum peccato illud exhibebit, dummodo alias sit paratus, & secluſa inuitatione, sit idem peccatum commissurus.

5 Ex quibus solutum manet fundamentum oppositæ sententiæ. Nam falsum est, quod inuitans petat rem iniquam, & quæ sine peccato exhiberi non possit, nam petit obsequium amicitiæ exhibendum in societate comestionis, quod est quid honestum, & potest esse absque peccato, quia potest inuitatus assistere cœnæ, & sumere solum tantum cibi, quantum admittit vespertina refectiuncula, & hoc pacto vitare omne peccatum; vnde si peccat, ex propria voluntate peccat, neque ab inuitante ad hoc inducitur, vt iam constat ex supradictis.

6 Et quando dicitur, quod est peccatum offerre locum ad peccandum. Resp. id esse verum, quando offertur in hunc finem, vt aliquis possit peccare, aut quando locus dat talem commoditatem ad peccandum, vt simul inducat, ita vt sine commoditate loci non sequeretur peccatum, tunc enim non est licitum, aut saltem requiritur causa excusans, quæ tamen non potest habere locum, quando offertur locus in ordine ad peccatum, quia, cum offeratur commoditas peccan-
7 di, est cooperari peccato. Secus autem, quando offertur locus nude, & vt dat commoditatem communem. Vnde licitum est locare domum meretrici, vt cum communi docet Sanchez *lib.* 1. *sum. cap.* 7. *num.* 20. Quia domus est in ordine ad habitandum, non autem in ordine ad peccandum. In casu autem nostro non offertur locus in ordine ad peccandum, sed in ordine ad colendam amicitiam, ad cuius cultum adhibetur peccatum alterius, sicuti adhibetur peccatum vsurarij ad obtinendam commoditatem pecuniæ.

8 Neque sic inuitans censendus est consentire in peccatum inuitati, aut ipsum approbare, sicut nec consentit, nec approbat Deus ipse, quando vtitur peccatis hominum ad aliquod bonum. Quia talis inuitatio non confirmat inuitatum in sua deliberatione violandi ieiunium, sed tantum ex suppositione, quod sit violaturus, inducitur ad ordinandam illam violationem ad cultum amicitiæ.

An, qui potest cœnare, possit inuitare amicum, etiam si non sit paratus ad cœnandum, ad cœnam vrbanitatis causa. Decis. 373.

SVMMARIVM.

1 *Qui potest cœnare, non potest vrbanitatis causa inuitare ad cœnam amicum obligatum ad ieiunium cum intentione quod cœnet, secus si iudicet, aut dubitet non teneri.*
2 *Quando certo scit, teneri ad ieiunium, non potest inuitare secundum aliquos.*
3 *Nisi vrgeat grauis causa secundum alios.*
4 *Potest secundum alios absolute inuitare.*
5 *Potest inuitare ob vrbanitatem secluso periculo violandi ieiunium.*
6 *Potest etiam inuitare quemcunque communi inuitatione.*
7 *Etiam si probabiliter credatur acceptaturus inuitationem.*
8 *Inuitans ad cœnam obligatum ad ieiunium ad quid inuitet.*
9 *Possum inuitare ad conuiuium eum, quem scio peccaturum contra temperantiam.*
10 *Quid debeat facere inuitans, si inuitatus obligatus ad ieiunium acceptet.*

1 CERTVM est, quod non potest inuitare cum intentione, quod cœnet, quia tunc intenderet peccatum illius per violationem ieiunij, supposito quod sciret, non excusari à præcepto ieiunij. Quia si probabiliter crederet excusari, posset inuitare, quia tunc intenderet id, quod supponeret, posse sine peccato exhiberi. In dubio autem, an teneatur ieiunare, poterit inuitare, quia debet ipsum supponere memorem propriæ salutis, & quod non sit acceptaturus inuitationem, si teneatur ieiunare.

2 Quando autem certò scitur, amicum teneri ad ieiunandum, non posse inuitari vrbanitatis causa docent Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 20. *q.* 12. ver. *Sed peccat ne.* Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 5. *num.* 94. qui tamen addit, id valere, quando serio inuitatur, secus autem si ex quadam vrbanitate. Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. num.* 195. Bonacina *Disp. vlt. de præcep. Eccles. q.* 1. *punc.* 3. *num.* 9. ver. *Hinc sequitur.* Lublinus *par.* 1. *sum. verbo* Ieiunium. *num.* 11. Et cœteri, qui neque volunt posse inuitari eum, qui alibi est cœnaturus, quos Decis. *præcedenti num.* 1. citaui, quia nimirum inducitur ad peccandum. Addunt tamen nonnulli ex his Doctoribus, quod si fiat absque periculo fractionis ieiunij, non peccatur.

3 Valentia autem *tom.* 3. *disp.* 9. *q.* 2. *punc.* 3. *dub.* 2. ver. *Tertia est.* putat, posse quemcunque simpliciter inuitari ad cœnam, quando concurrit aliqua grauis, & peculiaris causa; vt esset vitare notabile damnum, quia non tenetur quis cum notabili detrimento consulere saluti spirituali alterius abstinendo ab eo, quod potest esse illi occasio peccandi, nisi forte sit constitutus in causa spiritualis necessitatis.

4 Alij verò absolutè asserunt, quod licitum est inuitare ratione amicitiæ, & vrbanitatis quemcunque siue paratum, siue non paratum ad violandum ieiunium. Ita Angles *q.* 7. *de ieiunio. difficul.* 4. *in concluf.* Ortiz. *cap.* 19. *sum præcep.* 2. *num.* 10. Auctor *Casuum conscient. Bononiens. anni* 1636. *Casu* 3. *Mensis Augsti.* ver. *Multo magis.* Trullench *lib* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num* 10.

5 In hac difficultate mihi certum videtur, quod ille, qui potest cœnare, possit etiam ad exercendam vrbanitatem inuitare amicum ad cœnam, etiam si sciat, teneri ad ieiunium, quando cognoscit, non esse acceptaturum, & proinde non adesse periculum, quod inuitatus violet ieiunium. Quod neque negant Doctores primæ sententiæ, & innuitur à Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. §. *Et ad hoc dicitur.* Cessat enim ratio, ob quam asseritur peccare, nempe inductio alterius ad peccandum, quia secluso periculo illa inuitatio non est inductiua, sed est mera vrbanitas quædam, vulgo *Ceremonia.*

6 Rursus licitum esse puto, inuitare quemcunque ad cœnam, siue sciatur non acceptaturum, siue non, communi modo ad exercendum talem actum amicitiæ. Ratio est, quia talis inuitatio de se non est efficax ad inducendum inuitatum, vt cœnet, quod ex eo patet, quia etiam extra

tra tempus ieiunij tales inuitationes non acceptãtur, & proinde non sunt efficaces de se, vt inducant ad id, ad quod vocant: vnde minus etiam erunt efficaces stante obligatione ieiunij, quæ ponit obicem, ne possint acceptari. Et ideo sic inuitans non censetur inducere ad peccatum, quia non facit aliquid, quod censeatur inducturum ad cœnandum; sed tantum secundum communem æstimationem cẽsetur velle ostendere illam vrbanitatem, & amorem erga amicum.

7 Addo etiam; quod absolutè licitum est inuitare quemcunque ad cœnam in die ieiunij, etiam si probabiliter credatur, quod sit acceptaturus ad exercendum actum vrbanitatis. Ratio est, quia talis actus de se est bonus: & econtra debet quisque præsumi memor propriæ salutis: & proinde, quod stante impedimento ieiunij, ad quod tenetur, se excusabit. Vnde talis inuitatio est potius conditionata, quam absoluta, nempe, inuito te ad cœnam, si potes cœnare; aut inuito te ad id, quod potes. Vnde hoc non est inducere ad peccandum amicum, sed ostendere illi specialem beneuolentiam, & ipsum inducere ad redamandum.

8 Deinde inuitare ad cœnam non est inuitare ad comedendum tantam, vel tantam quantitatem cibi, sed ad illam communionem mensæ, & proinde inuitatus potest assidere, & sumere solum tantum cibi, vt etiam in superioribus dictum est, quod non excedat quantitatem permissam in refectiuncula vespertina; vnde potest inuitatus sine peccato complacere inuitanti. Sic frequenter contingit, quod in eadem familia ad eamdem mensam aliqui cœnent, & aliqui sumant tantum refectiunculam. Quod etiam contingit non rarò inter amicos se inuicem inuitantes. Ex quibus fit, quod inuitans ad cœnam non inuitat, neque inducit ad malum, quia debet accipi inuitatio secundum mensuram honestatis amicabiliter factam, & sic etiam ab inuitato acceptari, si nolit recusare. Quod si quis inde sumat occasionem violandi ieiunium, hoc propriè malitiæ imputet, & non inuitanti, qui nec habet talem intentionem, nec facit aliquid, quod moraliter censeatur inducere ad peccandum.

9 Ex quibus colligitur, & simul etiam iam dicta confirmantur. Quod possim inuitare ad prandium eum, quem scio peccaturum contra præceptum naturale temperantiæ: quia inuitando ipsum inducco ad actum honestum nempe ad conuiuandum, & quo solet amicitia foueri. Si autem ipse excedit limites temperantiæ, ad hoc non inducitur à me, sed à praua sua dispositione; vnde ipsi soli imputandum est, non autem mihi. Et ita notat Angles *in Florib. q. 7. de ieiunio. difficul. 4. in concluf.*

10 Colligitur secundo. Quid faciendum inuitanti, si inuitatus acceptet inuitationem ad cœnam non obstante, quod teneatur ieiunare. Nam imprimis non potest ipsum vrgere, quod comedat, quia tunc directè induceret ad violandum ieiunium; Insuper, si commodè potest, & sperat emendationem, debet illi aperire mentem suam, & quid intenderit inuitando, vt hoc pacto retrahatur à violatione ieiunij.

An, qui initio quadragesimæ proponit, nunquam ieiunare, committat multiplex peccatum. Decis. 374.

SVMMARIVM.

1 *Proponens singulis diebus in quadragesima non ieiunare, toties peccat, quoties proponit.*

2 *Proponens initio quadragesimæ, non ieiunare, & postea etiam singulis diebus de nouo, quotidie peccat.*

3 *Omnia proposita non ieiunandi singulis diebus habent propriam malitiam.*

4 *Discrimen inter actum interiorem imperatum, & exteriorem quo ad bonitatem, & malitiam.*

5 *Post primum propositum non ieiunandi in quadragesima etiam si permaneat, omnia alia subsequentia sunt noua peccata.*

6 *Non ieiunans in virtute primi propositi non ieiunandi in quadragesima quotidie peccat omissione.*

7 *Generale propositum non ieiunandi in tota quadragesima continet plura peccata secundum aliquos.*

8 *Est vnicum peccatum æquiualens pluribus.*

9 *Propositum seruandi omnia præcepta, aut violandi non continet bonitatem, aut*

malitiam correspondentem omnibus præceptis.

10 *Quot peccata committat proponens in quadragesima comedere semper cibos vetitos.*

11 *Quid explicandum in confessione ab eo, qui proposuit non ieiunare in tota quadragesima.*

---

1 CERTVM est apud omnes, quod si quis initio quadragesimæ nihil determinet de ieiunio seruando, vel non seruando, & postea singulis, aut pluribus diebus decernat, non ieiunare, committat tot peccata, quot sunt dies, vt notat Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 5. ver. *Præterea dubitatur, an ille.* Ratio manifesta est, quia violatio vnius ieiunij est peccatum mortale, & proinde violatio plurium ieiuniorum erunt plura peccata, cum prouenian̄t ex diuersis actibus voluntatis, qui nec inuicem sunt connexi, nec vnus prouenit ab alio, & singuli feruntur in singulas obligationes ligantes sub mortali, & affixas singulis diebus.

2 Rursus qui initio quadragesimæ proponit nunquam ieiunare, & postea singulis diebus habet particulare propositum non ieiunandi illa die, præter primum propositum comittit singulis diebus noua peccata. Ita docent Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 5. ver. *Secundo modo potest hoc contingere.* Medina *Cod. De ieiunio q.* 5. *dub.* 2. ver. *Verum quicquid sit.* Sylvester *verbo* Ieiunium. *q.* 8. *in fine* Caiet. *in summa verbo item* Ieiunium. *in fine.* Tabiena *q.* 9. Contra quendam Martinum Parisiensem, qui volebat, proposita illa correspondentia singulis diebus non esse noua peccata, quia sunt actus imperati à proposito primo, & proinde non habent diuersam malitiam ab ipso.

3 Ratio est, quia omnes illi actus habent suam propriam carentiam rectitudinis, & discrepantiam à regulis rectæ rationis sibi intrinsecam, si quidem tendunt contra præceptum, & obligationem specialem affixam tali determinato diei, illud autem primum propositum tendit contra omnes obligationes omnium dierum: vnde habent distinctum obiectum, & distinctam contrarietatem ad præceptum, nam cui contrariatur primus actus, non contrariatur adæquate secundus, ergo est nouum peccatum, quia habet nouam, & specialem deformitatem. Confir. quilibet actus internus voluntatis est capax propriæ rectitudinis, & exigit ordinari in vltimũ finem: ergo eo ipso quod caret debita rectitudine, & ordine, habet malitiam propriam resultantem ab eius intrinseco, quia caret modo debito tendendi, & secundum proprium esse deflectit ab ordine ad finem.

4 Nec est eadem ratio de actu exteriori, quia actus exterior de se præcise non est capax bonitatis, vel malitiæ, sed tantum extrinsecè ex subordinatione ad actum interiorem, sicut etiam non est liber, nisi ratione actus interioris imperantis. At quilibet actus interior, sicut de se libero modo sit, ita etiam de se præcise est capax bonitatis, & malitiæ.

5 Quod adhuc est verum, etiam si propositum illud vniuersale permaneat, nam imprimis non potest permanere, nisi de nouo à voluntate repetatur, quia pluries cogitur ipsum interrumpere, vnde repetendo, de nouo repetit idem peccatum. Deinde adhuc actus elicitus in virtute talis propositi vniuersalis est actus moralis, & liber: vnde posset voluntas ipsum non elicere, & tollere propositum vniuersale, ad quod tollendum etiam tenetur, & ideo tanquam actus moralis est capax propriæ malitiæ distinctæ à malitia propositi vniuersalis.

6 Si vero non interueniant singuli actus de nouo correspondentes singulis diebus ieiunij, sed in virtute prioris propositi vniuersalis omittatur ieiunium (quod tamen sine nouo actu fieri non potest) tunc quotidie committitur nouum peccatum omissionis, vt docent Caiet. *in summa verbo* Ieiunium *in fine.* Sylvester *q.* 8. *in fine.* Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *num.* 87. Ratio est, quia quolibet die vrget obligatio ieiunij, atque adeo tot ieiuniorum, quot sunt dies, vnde quocunque die violet ieiunium, omittit soluere, quod tenetur ex vi talis obligationis, atque adeo peccat peccato omissionis.

7 An autem generale propositum non ieiunandi per totam quadragesimam sit vnum, an vero multiplex peccatum. Esse multiplex atque adeo tot peccata, quot sunt dies ieiunij, quos complectitur, docent Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 20. *q.* 8. Diana *par.* 3. *tract.* 4. *de Sacram. Resol.* 164. ver. *Primo quod.* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 7. Facundez *præcep.* 4.

Ec-

Eccleſ. lib. 1. *cap.* 4. *num.* 8. qui malè citat Ledeſmam, & Medinam locis ſupracitatis, nam non loquuntur de hoc ſolo vniuerſali propoſito, ſed de actibus ſubſequentibus, vt viſum eſt. Et rurſus idem Facundez *cap.* 10. *num.*8. Quia nimirum diſtinguuntur peccata ratione numeri dierum; ſic qui ſtatuit per tres dies non recitare officium, committit tria peccata.

8 At eſſe vnicum tantum peccatum æquivalens pluribus tradunt Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *num.*87. Bonacina *diſp.* 2. *de peccatis q.*4 *punc* 2. *num.*1. & *diſp vlt. de præcep. Eccleſ q.* 1. *punc.*3. *num.*11. *in fine.* Sanchez *lib.* 5. *Conſil. moral. cap.* 1 *dub.*35. *num.* 2. Quorum ſententia mihi probabilior videtur. Quia plura peccata non poſſunt diſtingui ratione actuum, cum ſit vnus, & idem actus, nec ratione obiecti, nam obiectum ſe habet per modum vnius, nempe tota quadrageſima, vt importat quamdam continuatam ſeriem ieiuniorum, quæ complectitur plures dies, & plura ieiunia tanquam partes integrales. Non enim proponens non ieiunare per totam quadrageſimam, habet propoſitum tendens ad violandum ieiunium huius, & huius diei diuiſim, ſed omnia ieiunia collectiuè ſumpta per modum vnius integralis ieiunij quadrageſimalis; ſic etiam dum oculus videt plura obiecta coaleſcentia aliquo modo in vnum, vt aceruum lapidum, non habet plures viſiones, ſed vnicam tantum.

9 Quod etiam confir. Si quis proponat ſeruare omnia præcepta, talis actus non habet rationem ſingularum virtutum, quæ importantur per præcepta; ſicuti nec etiam ſi ſimul proponeret ſeruare omnia conſilia; & proinde eſt vnius tantum actus, etiam in genere virtutis continens vnicam tantum rationem virtutis: ſicut etiam ab oppoſito proponens violare omnia præcepta, quocunque modo violari poſſunt, non contrahit malitiam violationis omnium præceptorum, neque enim eſt homicida, fur, ſacrilegus, adulter, &c. ergo etiam in caſu noſtro proponens violare omnia ieiunia quadrageſimæ non committet tot peccata, quot ſunt ieiunia, ſed vnicum. Ratio autem à priori eſt, quia pluralitas ieiuniorum ſe habet materiali modo, nam obiectum formale, contra quod tendit actus, eſt inſtitutio ieiunij quadrageſimalis, & ideo non poteſt plurificare peccata.

10 Quod autem dicitur in ordine ad violationem ieiunij, idem quoque dicendum eſt de propoſito comedendi carnes, & alios cibos prohibitos. Vnde proponens per totam quadrageſimam comedere carnes, committet vnum peccatum, & toties peccabit poſtea in proceſſu temporis, quoties decernet comedere, & etiam quoties comedet, vt notat Filliucius *tract.*27 *par.*2. *num.*88.

11 Hinc in confeſsione erit explicandum à non ieiunante tale propoſitum, ſi adfuerit initio quadrageſimæ, quia eſt peccatum continens in ſe virtualiter plura peccata, & inſuper, quot diebus omiſſum fuerit ieiunium, & etiam, ſi adfuerit alius actus poſitiuus de omittendo tali, vel tali ieiunio, quia hic actus, vt dictum eſt, importat nouum peccatum. Vnde non rectè Ledeſma 2 *par* 4. *q.* 17. *ar.*5. *in fine.* docet, quod ſufficiat explicare, quot diebus non ieiunauerit.

An vniuerſale propoſitum non ieiunandi per totam quadrageſimam ſit maius peccatum, quam omnia propoſita non ieiunandi pro ſingulis diebus. Deciſ. 375.

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſale propoſitum non ieiunandi in tota quadrageſima eſt peius, quam omnia propoſita non ieiunandi ſingulis diebus ſecundum aliquos.*

2 *Non eſt peius.*

3 *Cur generale propoſitum non pertingat ad bonitatem, vel malitiam actuum in particulari.*

1 ESSE peiorem illam generalem volitionem non ieiunandi per totam quadrageſimam, tenuerunt quidam, & ſpecialiter Martinus de Magiſtris, vt refert Sanchez *mox citandus*, nam videtur eſſe in ſuperiori ordine malitiæ.

2 Sed dicendum eſt, eſſe peiora illa particularia propoſita non ieiunandi ſingu-

lis diebus quadrageſimę Ita Palat. *in* 4. *diſt.* 15. *diſp.* 8. Sanchez *lib.* 5. *Conſil. moral. cap.* 1. *dub.* 35. *num.* 2. & alij.

3 Ratio eſt; quia, licet illud generale propoſitum ſit grauius peccatum, quam quodlibet propoſitum particulare, non tamen continet formali modo omnes illas malitias, quas continent ſingula illa propoſita particularia, ſed ad ſummum remotè virtualiter tanquam in aliqua radice, ſeu capite, à qua prouenire poſſunt: vnde nec peccata capitalia ſunt grauiora, quam peccata, quæ inde originari poſſunt. Sic etiam propoſitum ſeruandi omnia præcepta non continet maiorem bonitatem, ſed minorem, quam contineant omnes actus, quibus ſeruantur præcepta. Item propoſitum amādi Deum ſuper omnia non continet bonitatem, & meritum ſingulorum actuum, quibus contingit amari; vnde non continet meritum martyrij, nec meritum aliorum actuum heroicorum, quibus amatur Deus ſuper omnia. Ratio autem eſt, quia propoſitum vniuerſale attingit etiam in vniuerſali obiectum, & in confuſo, vnde non poteſt refundere in actum, niſi bonitatem proportionatam, quæ licet ſit bonitas determinata, non tamen continet ſingulas rationes bonitatis, quas refunduut ſingula obiecta, quando in particulari attinguntur, ſed ſolum dicit vnam rationem bonitatis correſpondentem obiecto in confuſo, quæ eſt conformitas, vel difformitas voluntatis ad tale obiectum in genere, & determinatio ipſius ad bene, vel male operandum in tali genere.

An homines ſimplices peccent non ieiunando, quando ieiunia non fuerunt indicta in Eccleſia ab eo, ad quem ſpectat. Deciſ. 376.

SVMMARIVM.

1 *Simplices non excuſantur à ieiunio ex eo, quod in Eccleſijs non publicetur, ſi aliunde habent notitiam.*

2 *Quando non habent aliunde notitiam excuſantur, ſi non publicentur: peccant tamen, ſi non ſint præſentes ſecundum aliquos.*

3 *Non peccant, quando percunctantur, qui fuerunt præſentes.*

4 *Peccant in cauſa tantum, ſi non ſint præſentes, nec percunctentur, qui fuerunt præſentes, dummodo tamen de hoc cogitent.*

---

1 QVANDO aliunde poſſunt habere notitiam dierum ieiuniorum, & illam habeant, parum refert, quod ieiunia non ſint publicata in Eccleſia; non enim per hoc excuſantur; nam lex ſemper loquitur *l. Arriani C. De hæreticis*. vbi etiam Bartolus. Vnde quiſquis habet notitiam ipſius, tenetur illam ſeruare. Illa autem publicatio ieiuniorum in Eccleſia fit ad inſtructionem eorum, qui legis obliuiſcuntur, aut notitiam non habent: non autem ad promulgandam legem, cum ſit iam promulgata.

2 Quando autem non habent notitiam legis reſpond. Corduba *in quæſt. lib.* 2. *q.* 21. ver. *Reſpondeo concedendo*. Quod, quando ieiunia non publicata ſunt, non peccant non ieiunando, quia excuſantur ignorantia inuincibili; Si vero ipſi omiſerunt ire ad Eccleſiam, ait peccare dupliciter: primo quidem, quia omiſerunt ſcire, quod tenebantur ſcire, nam etiam ſi non fuiſſent publicata, ipſe tamen neſciebant, quod non eſſent publicanda. Deinde peccant, dum non ieiunant, quia tunc omittunt ieiunare ex ignorantia craſſa, & vincibili. Et hoc tradit iuxta doctrinam Almaini *tract.* 1. *Moral. cap.* 6.

3 Hanc doctrinam limitat Rodriquez 1. *par. ſum. cap.* 23 *concluſ.* 7. Vt non valeat, quando, qui non fuerunt præſentes, percunctantur, qui adfuerunt, an fuerit publicatum aliquod ieiunium, nam tunc faciunt, quod ſufficit, vt ſciant id quod tenentur ſcire; & ideo, ſi non ieiunent, excuſantur ab ignorantia inuincibili. Et hæc limitatio vera eſt.

4 Non placet tamen doctrina Cordubæ, quod bis peccent. Nam quando non ieiunant, verè non ſciunt obligationem ieiunandi, & proinde tunc non peccant, ſed ſolum peccant, dum poſſunt ſcire, an teneantur ad ieiunia, & non curant ſcire, cum teneantur: & ideo tranſgreſſio ieiunij non eſt peccatum in ſe; ſed in cauſa. Quare tunc ſolum peccant, quando vltimo non curant ſcire, non autem quia

non

non sint præsentes publicationi ieiuniorum, quia hæc præsentia non est ipsis necessaria, cum possint aliunde scire. Est tamen aduertendum, quod tunc in causa peccant, quando cogitant, an in illa hebdomada possint esse ieiunia, quia si non cogitarent, & non percunctarentur, excusarentur ex inaduertentia.

An, & quomodo peccent consilium, auctoritatem, & defensionem præbentes frangentibus ieiunium. Decis. 377.

SVMMARIVM.

1 *Consulentes violationem ieiunij peccant, & quali peccato.*
2 *Auctorizantes violantes ieiunium peccant grauius, quam qui frangunt.*
3 *Sicut etiam, defendentes.*
4 *An hi sint suspecti de hæresi.*

QVI consulunt violationem ieiunij ijs, qui non habent legitimam causam, peccant peccato scandali, quia inducunt proximum ad malum, & causant ruinam spiritualem ipsius. Minus tamen peccant, quam qui violant ieiunium secundum Reginal. *lib.4. Praxis fori pœnit. num.193.* & Molfes. *par.1. sum. tract.10. cap.5. num.35.* Mihi tamen videtur, grauius peccare, quia peccatum scandali est contra charitatem, & tendit in ruinam spiritualem proximi: violatio autem ieiunij est contra præceptum Ecclesiæ de abstinentia: vnde tendit contra bonum minus. Rursus etiam debet attendi finis extrinsecus consulentis violationem ieiunij; nam etiam ratione talis finis potest haberi noua malitia, & noua grauitas in peccato.

2 Qui autem auctorizat violantes ieiunium, peccat, & grauius, quam qui frangit, vt notat Molfes. *cit. par.1. sum. tract. 10. cap. 5. num. 36.* cum Glos. *in cap. 1.* verbo *Pari pœna. De offic. Delegati.* Adest enim scandalum, quatenus confirmat in malo violantes ieiunia, & inducit ad perseuerandum; & quatenus etiam tali facto trahit alios ad violandum ieiunium. Vnde ostendit quamdam complacentiam in malo, quæ denotat animum valde deprauatum.

3 Demum defendentes violatores ieiunij peccant grauius, quam ipsi violatores, vt notat idem Molfesius *citato cap. 5. num. 34.* Hoc enim est fouere peccatum proximi, & tribuere ansam de nouo peccandi, & tali exemplo inducunt etiam cæteros ad peccandum, & violandum ieiunium.

4 An autem sint suspecti de hæresi. Resp. cum Molfesio *citato*. Attendendum esse finem defensionis. Nam si defendat, vel quia contemnant præceptum ieiunij, vel quia putet tale præceptum non ligare, vel quia parui pendat auctoritatem Ecclesiæ, vel ex aliquo alio huiusmodi fine, proculdubio erunt suspecti de hæresi, quia operantes ex huiusmodi finibus contemnunt religionem, quod satis indicat de fide parum bene sentire. Finis autem colligendus est ex modo defensionis, ex cæteris actionibus, ex verbis, & alijs huiusmodi actibus externis, qui indicant sensum internum.

An Medici concedentes licentiam edendi carnes in diebus ieiunij absque causa, committant duplex peccatum. Decis. 378.

SVMMARIVM.

1 *Medicus debet esse cautus in concedendis carnibus, quando prohibentur.*
2 *Quot peccata committat, qui absque causa concedit, & quid in confessione debeat explicare.*
3 *Quando committat vnicum solum peccatum.*
4 *Quid si Medicus dubitet de sufficientia causæ.*

VOD Medici debeant esse cauti in licentijs concedendis edēdi carnes notant Palat. *in 4. dist. 15. Disp 8. circa finem. §. Et equidem.* Tabiena *verbo* Ieiunium. *num.22.* Sylvester *q.7. in fine.* Tolet. *lib.6. cap.*

cap 8. *num.*8 Angles *in Florib.q.* 5. *de ieiunio. difficul.* 4. *dub.*1. *propos.*2. Io. Sanchez *in select de Sacram.disp.*51. *num.*16. qui alios citat. Non tamen debent esse nimis cauti, ne dum ieiunio fauent, noceant proximo. Sed cautio in eo debet consistere, quod non concedant licentias irrationabiliter.

2 Quod autem committant duplex peccatum, & non sufficiat in confessione exprimere, quod carnes concesserint in diebus prohibitis, docent Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.*11 *num.* 53. Ludouicus à S. Io. *par.*1. *sum.tract de ieiunio. ar.*7. *dub.*2. Io. Sanchez *in select. de Sacram. Disp.*51. *num.*16. Ghilinus *in sum. verbo* Ieiunium. *num.*8. Quia nimirum facit contra duplex præceptum, nempe contra præceptum abstinendi à carnibus; & contra præceptum ieiunij. Oppositum tradit Ludouicus Montesin. 1.2. *q.*73. *ar.*2. *q.*4. *num.*47. quia nimirum peccat solum contra temperantiam. Trullench. *lib.*3. *in Decal. cap.*2. *dub.* 2. *num.*14. Sed cum sint diuersi modi temperantiæ, & diuersæ mensuræ, consurgit etiam læsio ipsius secundum diuersas mensuras, vt contingit in fornicatione, & adulterio; vtrumque enim est contra castitatem, & tamen consurgunt diuersa peccata.

3 Hoc tamen est limitandum, nisi adsit causa excusans à ieiunio, & non ab abstinentia carnium. nam tunc esset vnum peccatum, & solum esset in confessione exprimendum, quod absque causa concesserit carnes, quando prohibentur.

4 Rursus hoc est intelligendum, si reuera non adsit causa, nec adesse censeatur, quia si censeretur adesse, bona fides excusaret. Si autem dubium sit, an adsit, adhuc poterit concedere licentiam, quia in dubijs tutior pars est eligenda, & fauorabilior; nec ille, de quo dubium est, an indegeat carnibus, est periculo exponendus.

DE DISPENSATIONE IN IEIVNIO.

An Pontifex possit absolute dispensare in lege ieiunij. Decis. 379.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio ieiunandi tolli potest per dispensationem.*
2 *Pontifex potest dispensare in omnibus ieiunijs & etiam tollere legem ieiunij.*
3 *Omnis lex humana est sub dispositione Pontificis.*
4 *Potest Pontifex tollere legem ieiunij positam ab Apostolis, aut Concilio generali.*
5 *Pontifex habet auctoritatem à Deo.*
6 *In quibus à traditionibus, & institutis Apostolicis non sit discedendum.*
7 *Episcopi, & inferiores Papa non possunt dispensare in bigamia.*

1 VM ieiunia, quæ in Ecclesia obseruantur, sint de iure humano, vt constat ex dictis in superioribus, obligatio ad ipsa potest tolli per dispensationem, quia dispensatio habet locum circa legem humanam; nam cum humana auctoritate condita sit, humana etiam auctoritate tolli potest.

2 Resp. ergo. Summum Pontificem posse absolutè dispensare in ieiunio non solum concedendo alicui, vt nunquam ieiunet, sed etiam tollendo omnino legem ieiunij. Ita Caiet. 2.2.q.147. ar.4. dub. 1. §. *Ad hoc dicitur, quod dispensare.* Nauar. in *Manuali cap.* 21. *num.* 21. Angles in *Floribus q.*5. De ieiunio. difficul.2. concluſ. 1. Ledesma 2. *par.* 4. *q.*17. *ar.*3. ver. *Præterea quia. S.Th.* Couarruuias 2. *par.* De cret. cap. 6 §. 9. num. 6. Palat. *in* 4. dist. 15. *disp.* 8. *post* 4. concluſ. §. Porro autem Si sciteris. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 18. *q.* 2. Valent. *tom.*3. *disp.*9. *q.*2. *punc.*5. *in fine.* Sylvester *verbo* Ieiunium. *q.* 7. Reginal. *lib.* 4. Prax. *fori pœnit. num.*223. Molsesius *par.*1. *sum tract.*10. *cap.*4. *num.*51. Rodriquez *par.*1. *sum cap.*24. *num.*4. Alter Ledesma 2. *par. sum. tract.*27. *cap.*2. *dub.*3. *post.*5 *concluſ.* ver. *La quarta causa.* Ortiz. *cap.* 19. *sum. num.* 16. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.*1. *dub* 5. *nu.* 3. Trullench *lib.*3. *in Decal. cap.*2. *dub* 7. *num.*18. Medina *Cod. de ieiunio q.*3. & communiter Canonistæ *in cap.*1. & *cap. Consilium* De *obseruat. ieiuniorum.*

3 Ratio manifesta est, quia lex humana debet esse sub dispositione potestatis humanæ, si quidem cum humana sit, debet originari à potestate legislatiua humana, alioquin si a maiori potestate proueniret, non esset humana, sed altioris ordinis: vnde cum nulla potestas humana sit maior potestate Pontificis, sub ipsius dispositione erit omnis lex humana Ecclesiastica, atque adeo etiam lex de ieiunio, & proinde poterit ipsam tollere, aut in ipsa cum aliquo dispensare.

4 Et hoc verum est, etiam si lex de ieiunio Apostolica sit, aut in Concilio generali sancita, vt notant Doctores præsertim *num.*2. citati, & Abbas *in Cap. Significasti.* De *electione.* Felin. *in cap.* 1. *num.* 23. De *Constit.* Iacobat. *lib.* 5. *De concil. ar.*5. Turrecrem. *lib.* 3. *de Eccles. cap.*52. *&* 53. cum Glos. *in Cap. Vbi periculum.* De *elect. in* 6. & *in Cap. Proposuit.* De

con-

conces. præben. vbi communiter Canonistæ. Pontifex enim habet potestatem à Deo, non ab Apostolis, aut Concilio. Cap. *Translato.* De *Constitutionib.* & ideo non potest limitari ab aliqua alia potestate humana, cum nulla sit superior. Deinde Concilium est acephalum, nisi accedat auctoritas Pontificis, & ideo subest potestati ipsius. Hinc vt constat ex Canonibus Apostolicis aliqua ieiunia ab Apostolis instituta abrogata sunt, vt est ieiunium feriæ quartæ, & in alijs etiam Apostolicis constitutionibus dispensauit Pontifex, vt constat ex Cap. *Præsbiter. Dist.* 82. & ex alijs textibus.

6 Nec obstat, quod Vrbanus Papa Cap. *Sunt quidam.* 25. *q.* 1. dicat, quod in his, quæ tradiderunt Apostoli, & Prophetæ, & Sancti Patres definierunt, non liceat nouam legem dare, nam loquitur de ijs, quæ pertinent ad fidem; non autem de statutis humanis.

7 Quod si instes ex Cap. *Super eo.* & Cap. *Anobis*, & Cap. *Nuper.* De *bigamis.* vbi Lucius Papa, & Innocentius loquentes de dispensatione bigamiæ, dicunt, quod non licet contra Apostolum dispensare. Resp. Hos Pontifices loqui de Episcopis, quod scilicet non liceat ipsis in bigamia dispensare. Consulebant enim Episcopi Pontificem, an liceret ipsis cum bigamis dispensare, & responsum fuit, non licere contra Apostolum dispensare, quia habent auctoritatem inferiorem auctoritate Apostolorum. Pontifex autem potest dispensare, quia habet supremam auctoritatem.

An, si Pontifex absque rationabili causa dispensaret in ieiunio, aut tolleret legem ieiunij, valide operaretur. Decis. 380.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatio, & abrogatio legis ieiunij, si fit à Pontifice, est valida nulla concurrente causa.*
2 *Lex pendet à voluntate legislatoris.*
3 *Dispensare, aut abrogare legem absque causa non est destruere.*
4 *Quomodo debeat intelligi, abrogationem legis, & dispensationem esse validam absque causa.*
5 *Pontifex non potest abrogare valide omnes leges ecclesiasticas.*
5 *Actus potestatis est actus rationis.*

---

1 RESP. valide dispensare, & etiam valide abrogare legem ieiunij, etiam si nulla adsit causa contra Fortunium *l. Gallus. §. Et quid si tantum. ff.* De *liberis, & posth.* Ita tamen docent communiter. Caiet. 1. 2. *q.* 96. *ar.* 5. *circa finem.* Medina *q.* 97. *ar.* 4. Sylvester *verbo* Dispensatio. *q.* 3. Angel. *num.* 3. Armilla *num.* 14. Palat. *in* 4 *dist.* 15. *disp.* 8. *post* 4. *concluf. §. Porro autem fiscitaris.* Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 18. *q.* 2. & *lib.* 5. *cap.* 15. *q.* 3. Lopez *par.* 1. *Instruct. cap.* 4. *init.* & *par.* 2. *cap.* 108. *in fine.* Philiarcus *tom.* 1. *De offic. Sacer. p.* 1. *lib.* 3 *cap.* 4 ver. *Altera difficultas est.* Martin. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. ver. *In oppositum autem est.* Summa Corona *cap.* 1. De *dignoscendis peccatis. num.* 32. Sayrus *lib.* 3. *Thesauri. cap.* 10. *num.* 11. Henriquez *lib.* 5. *Summæ cap.* 22. *num.* 5. Valent. 2. 2. *disp.* 5. *q.* 7 *punc.* 2 Arragon. 2. 2. *q* 89. *ar.* 9 *in fine.* Petrus Ledesma *de Matrim. q.* 54. *ar* 3 *difficul.* 4 *post.* 2 *concluf.* & *par.* 2. *sum tract.* 27 *cap* 2 *post.* 5 *concluf. dub* 3. ver. *La quarta causa*, Angles *in Florib. q.* 5. De *ieiunio difficul.* 2. *concluf* 2. Suarez 3. *par. tom.* 4. *disp.* 56. De *inaulg sect.* 2. *nu* 11. & *lib* 6. De *legib. cap.* 19. *num.* 6. Rodriquez *tom* 2 *quæst Reg q.* 46. *ar.* 5. & *par.* 1. *sum. cap* 24. *num.* 5. Vega *par.* 1. *sum. cap* 23. *Casu* 14. Viual. *in Append. ad Candelab. cap.* 12. *num.* 8. 23. & 24 Cordub *lib* 4 *q.* 8. *in fine.* & *q.* 9. Victoria *Relect. de potestate* Papæ *num.* 14. & 15. Canus *de pœnit. par.* 5. De *præcepto confess in fine.* Sotus *lib* 1. *de Iust. & iure q.* 7. *ar.* 3. ver. *Postremum ergo.* & *lib.* 7. *q.* 4. *ar* 3. *ad* 2. *in fine.* & *in* 4. *Dist.* 21. *q.* 2. *ar.* 2. Veracrux 2. *par. speculi coniug ar.* 27. ver. *Secundo non expedit.* Sanchez *lib.* 8. *de Matrimonio disp.* 17. *num.* 24. & *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 4. Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 54. *num* 38. Salas *Disp.* 20. De *legib sect.* 4. *num.* 37. Pontius *lib.* 8. *de Matrim. cap.* 14. *nu.* 7. Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tract.* 3. *de dispensat. legis disp.* 6. *punc.* 8. *§.* 1. *num.* 1. Nauar. *in Manual. cap.* 23. *nu.* 4. Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.*

cap.4. num. 51. Medina *Cod. de ieiunio q.* 3. ver. *Ad oppositum.* Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.2. dub.7. num.*18. Turrecrem. *cap.* 1. *Dist.* 89. *num.* 14. Panor. *in Cap. Non est.* De *voto*. Innocent. *in Cap. Cum ad monasterium.* De *statu Regul.* Decius *in Cap. Quæ Eccles. num.* 29. De *Constit.* vbi iterum Panor. *num.*17. Couaruu. 2. *par. Decret. cap.6. §.9. num.*10. & communiter alij Canonistæ.

2 Ratio est, quia lex pendet à voluntate legislatoris, & sicut potest eam ponere, ita etiam potest tollere, aut in ea dispensare, & tunc cessat obligare, sicut per eiusdem voluntatem incœpit obligare. Licet enim lex debeat esse iusta, necessaria pro bono publico, & alias huiusmodi condiciones intrinsecas participare, adhuc tamen dependet à voluntate legislatoris tanquam à causa efficiente, & ideo per ipsam potest tolli, & poni; statim autem ac est sublata desinit obligare.

3 Sed hic adest difficultas, quia Pontifex habet quidem potestatem summam, non tamen ad destruendum, sed ad conseruandum; dispensatio autem, aut abrogatio legis sine causa tendit ad destruendum, & ideo inualida est. Resp. Certum est, quod dispensatio non tendit ad destruendum, quia cum versetur circa aliquas particulares personas, remanet adhuc communitas firmata ijsdem legibus. Si vero loquamur de abrogatione legis, neque adhuc tendit ad destructionem Ecclesiæ, si quidem Ecclesia subsistit per ea, quæ à Christo immediate instituta sunt. Leges autem humanæ pertinent ad constitutionem Ecclesiæ secundum solam dispositionem, quam recipit à regimine humano, quod dependet à voluntate supremi directoris, & ideo potest variare hanc dispositionem secundum aliquas leges; quod non est destruere, sed mutare ea, quæ sunt sub propria potestate.

4 Hoc autem, quod dictum est, dispensationem, & abrogationem legis esse validam, etiam si fit absque causa, debet intelligi de causa, quæ se teneat ex parte subditorum, qui ab onere legis subtrahuntur, non autem de causa, seu ratione, quæ moueat Pontificem. Nam si absque vllo motiuo rationis moueretur, abrogatio legis, seu dispensatio non esset actus potestatis, quia potestas est facultas, quæ ab intrinseco exigit adhiberi rationabili modo; vnde qui non sunt rationis capaces, nec etiam sunt capaces potestatis; sed esset impetus quidam, & actus stultitiæ, & proinde non esset validus, quia illi tantum actus validi sunt, qui proueniunt à potestate congruenti.

5 Hinc, si Pontifex abrogaret omnes leges humanas Ecclesiasticas, irrita esset huiusmodi abrogatio, quia non esset moderata à ratione, & proinde nec actus potestatis, qui necessario à ratione moderari debet; non enim potest aliqua ratio dictare, quod sint abrogandæ omnes leges Ecclesiasticæ. Imo ratio oppositum dictat, quia ostendit, quod talis abrogatio contrarietur bono publico, & afferat maximum damnum. Vnde cum potestas publica habeat pro fine bonum publicum, actus destructiuus boni publici non potest esse actus potestatis.

An Pontifex peccaret, si abrogaret legem ieiunij absque causa. Decis. 381.

SVMMARIVM.

1 *Pontifex abrogans legem ieiunij absque causa peccaret.*
2 *Lex vtilis non debet abrogari.*
3 *Quomodo sit accipiendum, quod abrogatio legis absque causa sit peccaminosa.*
4 *Pontifex non potest abrogare omne ieiunium absque peccato.*
5 *Potest absque peccato abrogare aliqua ieiunia.*

1 AFFIRMATIVE respondent cõmuniter D. Th. 1.2 *q.*97. *ar.*1. *&* 2. & alij præsertim Suarez *lib.* 6. *De legib. cap.* 26. *num.*4. Vasquez 1. 2. *disp.* 178. *cap.*1 Salas *disp.*18. *de legib. sect.*1. *num.*2. ver. *Dico tertio.* Bonacina *disp.* 1. *De legib. qui punc. vlt. §.*1. *num.*1. *&* 2. Palaus *par.*1. *Oper. moral. tract.*3. *De cessat. & inter. legis. disp.*5 *punc.*2. *§.*1. *nu.* 3. Et desumitur ex Cap. *Non debet.* De *consanguin. & affinit*, & ex Cap. *Alma mater.* De *sent. excom. in* 6. & ex *l.*2. *ff.* De *Constit.* Ratio est, quia, cum lex debeat
2 esse vtilis pro bono communi; Si abrogetur,

getur, quando est vtilis, præiudicatur bono communi, in quo Pontifex peccaret, quia tenetur procurare bonum commune. Si autẽ abrogatur, quando non est vtilis, adest causa abrogandi, quia populi non debent legibus grauari sine vtilitate. Lex autem ieiunij semper est vtilis, & ideo nunquam sine peccato poterit abrogari.

3 Hoc tamen ita intelligi debet, vt non sit necesse, quod causa abrogandi se teneat ex parte subditorum, sed sufficiat, quod Pontifex rationabiliter moueatur. Quando enim rationabiliter mouetur, operatur cum conformitate ad regulas rectæ rationis, omnis autem operatio, quæ conformis est regulis rectæ rationis, honesta est, & bona. Potest autem rationabiliter moueri, aut quia lex non seruetur, & potius sit occasio scandali, quam vtilitatis, aut quia necessaria non putetur, aut ex aliqua alia ratione huiusmodi.

4 Ex quibus colligitur, quod non posset Pontifex sine peccato abrogare omne præceptum de ieiunio, quia cum ieiunium valde vtile sit in ordine ad salutem, non posset rationabiliter moueri ad illud tollendum: Imo in hoc faceret magnum præiudicium Ecclesiæ, quia tolleret ab ipsa exercitium talis virtutis, quia licet posset ab aliquibus voluntariè exerceri, non tamen id haberet Ecclesia ex instituto suo.

5 Colligitur secundo, quod posset Pontifex absque vllo peccato abrogare præceptum de aliquibus ieiunijs particularibus. Ad hoc enim rationabiliter moueri posset, vel vt indulgeret imbecillitati humanæ, quæ facit, aut quod aliqui non seruent omnia ieiunia, aut quod alij se putent nimis grauari, aut ex aliquo alio motiuo. Vnde etiam, si in singulis hebdomadis quadragesimæ abrogaret aliqua ieiunia, vt nimirum facilius esset ieiunium quadragesimale, rationabiliter moueretur. Sic aliqua ieiunia, quę antiquitus erant in præcepto, abrogata sunt, & abrogatio rationabilis existimata est.

An peccet Pontifex dispensans in ieiunio cum aliquo absque causa. Decis. 382.

SVMMARIVM.

1 *Pontifex dispensans in lege absque causa, peccat secundum aliquos.*
2 *Secundum alios peccat mortaliter.*
3 *Secundum alios venialiter.*
4 *Peccat mortaliter, si dispenset cum graui præiudicio boni communis, aut tertij.*
5 *Non peccat, quando sine præiudicio.*
6 *Dispensatio de se non est nociua communitati.*
7 *An peccet dispensans cum leui præiudicio alterius, aut communitatis.*
8 *Vnde mensuranda leuitas, vel grauitas præiudicij.*
8 *Peccat, si dispensatio est præiudicialis grauiter dispensato.*
9 *Dispensatio in ieiunio nulli præiudicialis, ideo licita etiam absque causa.*
10 *Gratia Principis vni facta, non est præiudicialis illi, cui non est facta.*

1 ALIQVI docent, quod peccet, sed non explicant, an mortaliter, an vero solum venialiter. Ita Medina *Cod. De ieiunio q. 3.* ver. *Ad oppositum.* Molfes. *par. 1. sum. tract. 10. cap. 4. num. 15.* Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp. 54. num. 38.* Angles *in Florib. q. 5. de ieiunio difficul. 2. conclus. 2.* Veracrux *par. 2. speculi coniugio. ar. 27.* ver. *Dixi in conclusione.* Sotus *lib. 1. De iust. & iure. q. 7. ar. 3. dub. 2. in prob. secundæ par.* Victoria *in Relect. de potest. Papæ num. 14.* Medina *1. 2. q. 97. ar. 4. §. De causa necessaria.*

2 Alij vero docent, esse peccatum mortale dispensare cum aliquo absque causa. Ita Palat. *in 4. dist. 15. disp. 8. post. 4. conclus. §. Porro autem fiscitaris.* Ledesma *2. par. 4. q. 17. ar. 3.* ver. *In oppositum autem est propos. 2.* Sylvester *verbo.* Dispensatio. *num. 2.* Corduba *lib. 4. quæst. q. 8.* qui tamen addit, aliquando peccare tantum venialiter. Petrus Ledesma *par. 1. sum. tract.*

tract. De *Sacram. matrim. cap.* 27. *dubio* 1. *post* 4 *conclus.* ver. *Digo lo primero.* Vega *par.* 2. *sum. cap.* 23. *casu* 14. Couarruu. 4. *Decret par.* 2. *cap.* 6. *§.* 9. *num.* 7. Granad. 1. 2. *Controuer.* 7. *tract.* 3. *par.* 2. *disp.* 17. *sect.* 3. *num.* 24 Malder. 1. 2. *q.* 97. *ar.* 4. *dub.* 2. *post.* 1. *conclus.* ver. *Quæres.* Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 195. *in fine.* Suarez *lib.* 6. *De legib. cap.* 18. *num.* 17. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 6. vbi retractat, quod dixerat loco citando de Matrimonio. Et alij in materia de legibus. Quia nimirum dispensare in legibus sine causa est iniuriosum Reipublicæ, & destructiuum boni communis, & etiam iniuriosum cæteris, cum absque causa aliqui grauentur: vnde Trident. *sess.* 25. *cap.* 5. *De reformat.* grauiter prohibet dispensationem sine causa, quia, vt ait *Cap.* 18. dispensatio absque causa dat aditum transgrediendi legem.

3 Rursus alij docent, quod sit tantum veniale. Ita Lopez *par.* 1. *Instruct. cap.* 4. ver. *Sexto addimus.* Nauar. *in Manuali Prælud.* 9. *num.* 14. & *cap.* 25. *num.* 5 Philiar. *tom.* 1. *De officio Sacer. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 4. ver. *Altera difficul.* Valent. 1. 2. *disp.* 7. *q.* 5. *punc.* 9 *in fine.* Sanchez *lib* 8. *de Matrim. disp.* 18. *num.* 7. Salas *disp.* 20. *de legib. sect.* 7. *num.* 55. Pontius *lib.* 8. *de Matrim. cap.* 14. *num.* 4. Villalob. *tom.* 1. *sum. tract.* 2. *difficul.* 4. *num.* 6. Palaus. *par.* 1. *Oper. moral. tract.* 3. *de Dispensat. legis. disp.* 6. *punc.* 8. *§.* 1. *num.* 5. Diana *par.* 1. *tract.* 10. *De legib. Resol.* 35. Barbosa *lib.* 1. *De uniuer. iure Eccles. cap.* 11. *num.* 200. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 18.

4 Mihi cum distinctione procedendum videtur. Si enim dispensatio cedit in præiudicium graue alterius, aut in præiudicium notabile boni communis, tunc Pontifex absque causa dispensans, mortaliter peccabit. Tenetur enim vnicuiq. iustitiam seruare, & bonum publicum conseruare, cum hoc sit ipsi commissum, nec potestas ipsius extenditur ad præiudicandum alicui, & multo minus bono publico, quia data est ipsi ad edificandum, & non ad destruendum, & ideo si in his casibus dispenset absque causa, peccabit mortaliter.

5 Quando vero nullum sequitur præiudicium bono communi, aut alicui particulari, tunc dispensatio absque causa nullum continet peccatum. Ratio est, quia etiam si non adsit causa ex parte illius, cum quo dispensatur, adhuc tamen dispensatio est rationabilis respectu Pontificis. Nam ad Principem spectat, se gratiosum exhibere cum subditis, & ipsis conferre aliquas gratias, quæ mere gratuitæ sint, quia in hoc imitatur Deum, cuius vices gerit in terra: vnde cum habeat potestatem dispensandi in legibus, potest absque causa concedere tanquam gratiam dispensationem, quando nullum consequitur præiudicium.

6 Dices. Sequi semper aliquod præiudicium, quia, cum lex sit vtilis bono publico, dispensatio erit nociua. Resp. esse vtilem in tota communitate. Quod aliquis autem non seruet legem, non est nociuum, nam per hoc non tollitur, quod communitas non sit ordinata illo ordine, quem confert lex: sed ratione dispensationis consurgit in Republica aliud bonum, nempe complementum quoddam ordinis illorum, qui gratijs Principis fruuntur, si quidem pertinet ad bonum publicum, & pulchritudinem reipublicæ, quod gratiæ Principis in omni genere sese diffundant, atque adeo etiam in dispensatione legis. Neque hic locum habet, quod pars sit turpis, quæ non congruit cum suo toto, nam hoc solum valet de parte, quæ debet congruere in obseruantia legis, etiam si sit dispensatus absque causa.

7 Hinc autem fit, quod, quando dispensatio absque causa affert aliquod leue præiudicium alteri, aut bono publico continebit solum peccatum veniale ratione paruitatis materiæ. A quo tamen etiam Princeps excusari potest, quia leue præiudicium non videtur considerandum, quando agitur de voluntate Principis: nam adest voluntas interpretatiua, quod quilibet contentus sit, leue præiudicium proprium postponere satisfactioni Principis.

8 Graue autem, aut leue præiudicium, vt bene notat Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 5. *num* 8. non debet attendi ex grauitate obligationis, quam imponit lex, nempe aut sub mortali, aut sub veniali, sed ex destructione, quæ fit circa bonum commune, mensurandum est. Tunc autem bonum commune grauiter patitur, quando fit notabilis subuersio in ordine, quo constat Respublica, vt si dispensaretur cum aliquo Principe, quod posset exercere iurisdictionem in Clericos. Quando autem talis ordo leuiter perturbatur, leue est præiudicium. Et idem dicendum est in ordine ad præiudi-

cium priuatum. Sub præiudicio autem priuato comprehenditur etiam præiudicium, quod fit illi, cui conceditur dispensatio: vnde si ipsi concederetur, quod non confiteretur, & sumeret Eucharistiam semel in anno contra præceptum Ecclesiæ, talis dispensatio afferret illi graue præiudicium in ordine ad salutem animæ; vnde peccaret grauiter Pontifex sic dispensando.

9 Hæc autem applicari possunt pro dispensatione in præcepto de ieiunio; nam huiusmodi dispensatio non est præiudicialis alicui, quod enim Petrus non ieiunet, nihil præiudicat Paulo: nec etiam præiudicialis illi, cui conceditur quia licet non ieiunando priuetur bono abstinentiæ, hæc tamen priuatio non est præiudicialis, quia solum dicit negationem maioris boni, quod non tollitur à dispensatione, sed adhuc à dispensato potest obtineri ieiunando. Nec est in præiudicium boni communis, tum quia est circa priuatas actiones, quæ priuatim exercentur, tum quia lex ieiunij non est lata pro bono communitatis, sed pro bono particularis cuiuscunque: vnde dispensatio in ieiunio absque causa nullum continebit peccatum.

10 Hinc solutum manet fundamentum secundæ sententiæ: nam non semper dispensatio est iniurioſa Reipub. aut destructiua boni communis, vt constat ex dictis, nec est iniurioſum subiacentibus legi, quod aliquis ex dispensatione non subiaceat, cum hoc sit ex gratia Principis: alioquin omnis gratia principis, quæ non esset communis omnibus, esset iniurioſa non participantibus de ipsa. Tridentinum autem intelligit de dispensatione, quæ præiudicialis est bono communitatis, & quando *Cap.* 18. dicit, quod dispensatio absque causa dat aditum transgrediendi legem, intelligit, quando est nimis frequens, nam ibi decernit, dispensationes non debere esse nimis frequentes: vnde tunc erit peccatum ratione excessus, non quia dispensatio sit absque causa.

An Episcopi possint dispensare in præcepto ieiunij. Decis. 383.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus inferior Papa non potest abrogare præceptum de ieiunio, si sit vniuersale.*
2 *Episcopus potest dispensare in ieiunio cum aliquo.*
3 *Cur talis facultas conueniat Episcopo.*
4 *Non potest dispensare absque rationabili causa.*
5 *Quam potestatem habeat inferior circa leges superioris.*
6 *Dispensatio in ieiunio sine causa facta ab Episcopo est inualida.*
6 *Quænam causa requiratur, vt dispensatio sit valida.*
7 *Episcopus non potest dispensare in ieiunio absolute.*
8 *Potest absque causa commutare ieiunium locale.*

1 EPISCOPVS, aut alius Prælatus inferior Papa non potest abrogare præceptum aliquod vniuersale de ieiunio, quia inferior non habet iurisdictionem supra leges superioris, vt habetur ex Cap. *Cum inferatur.* & Cap. *Quod super his.* De *maior. & obedient.* ibi *Nihil statuat, quod canonicis obsit institutis.* & ex Clement. *Ne Romani* De *elect.* & ex Cap. *Instituimus* & Cap. *Ecclesiasticæ* 25. *q.* 2. Et tradunt communiter Doctores.

2 Quo ad dispensationem autem respondetur affirmatiue. Ita docent communiter D Th. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 3. *ar.* 2. *quæstiun.* 4. *ad* 3. Durand. *q.* 10. *num.* 6. Palat. *disp.* 8. *post* 4. *concluſ.* 8. *At propter reuerentiam.* Gabriel. *dist.* 16. *q.* 3. *ar.* 1. Sotus *lib.* 1. *de Iust & iure q. vlt. ar. vlt.* Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. *dub.* 1. & in Summa *verbo* Ieiunium. *cap.* 3. Medina *lib.* 1. *sum. cap.* 14. *§.* 10. Palud. *in* 4. *dist.* 15. *q.* 4. *num.* 12. Nauar. *in Manuali cap.* 21. *num.* 21. D. Antonin. 2. *par. tit.* 6. *cap.* 2. *§.* 6. Syluester *verbo* Ieiunium. *q.* 7. Armilla *num.* 6. Tabiena *q.* 14.

An-

Angelus *num.* 20. Angles *in Florib. q.* 5. *de ieiunio. difficul.* 3 & 4. Azor. *par.* 1. *lib.* 5. *cap.* 18 *q.* 2. Ledesma 2 *par.* 4. *q.* 17 *ar* 3. ver. *In oppositum est*. Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 24 *num* 4. Petrus Ledesma *par.* 2. *sum tract.* 27 *cap.* 2 *dub.* 3 *post* 5. *concluf.* ver. *En esta difficultad. El Padre.* Molfes. *par.* 1. *sum. tract.* 10. *cap* 4 *nu.* 52. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral cap.* 1 *dub.* 5 *num.* 16. Bonacina *disp. vlt. de præcep Eccles. q.* 1. *punc. vlt. num.* 18. Reginal. *lib.* 4 *Praxis fori pœnit. num* 224 & 228. Villalob *par.* 1. *sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 22. Sylvius 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. ver. *Porro circa causas.* Llamas *par.* 3 *Meth cap.* 5. *§.* 21. *in fine.* Bizozerus *par.* 4. *sum. de* 3. *præcep cap. vlt. num.* 11. Summa Corona *par.* 1. *cap* 1. *num.* 27. Ortiz *cap* 19. *sum præcep.* 2. *num.* 16. Lezana *in sum. verbo* Ieiunium. *num.* 10. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 18. Hostiens *in cap. Consil.* De *observat. ieiunior.* Abbas, Io. Andreas, & alij Canonistæ ibid.

3 Constat autem hoc ex praxi, & consuetudine, quæ ita interpretatur legem, & in hoc ius confert Episcopis. Deinde quia leges debent sufficienter prouidere communitati, atque adeo debet esse in quacunq. communitate particulari sufficiens iurisdictio pro illa regenda, & prouidendo in ijs, in quibus non potest recurri ad supremum superiorem, talis autem est facultas dispensandi in lege ieiunij, quia non potest in quocunque casu occurrenti recurri ad Pontificem, & si vellet Pontifex, quod ad ipsum recurreretur, esset idem, ac nolle dispensare, quod esset nimis durum, & irrationabile.

4 Ex hoc tamen sequitur, quod talis dispensatio non possit fieri ab Episcopo absque causa, vt notant Auctores supracitati. Et insuper Couaruu. 4. *decret par.* 2. *cap.* 6. *§.* 9. *num.* 11. Vasquez 1. 2. *disp.* 178. *cap.* 3. *num.* 17. Valent. *disp.* 7. *q.* 5. *punc.* 9. Salas *disp.* 20. *de legib. sect.* 4. *num.* 31. Pontius *lib.* 8. *de Matrim. cap.* 14. *num.* 8. Io. Sanchez *in selectis de Sacram disp.* 54. *num.* 38. Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tract.* 3. *De dispensat. legis disp.* 6. *punc.* 8. *§.* 2. *num.* 2. Barbosa *par.* 2. *De potest. Episcopi allegat.* 33. *num.* 3.

5 Ratio autem est, quia inferior non habet potestatem supra leges superioris, nisi quantum ipsi conceditur, sicuti nec habet supra ipsum superiorem, conceditur autem solum facultas, vt administratori, vt nimirum administret leges superioris pro debito regimine communitatis, atque adeo rationabiliter, quia regimen rationabiliter administrari debet. Vnde non habent facultatem absolutam supra leges superioris, sed limitatam iuxta rationabilem exigentiam subditorum.

6 Ex quo fit, quod dispensatio facta sine causa inualida erit defectu potestatis, quia inferior non habet facultatem ad dispensandum in lege superioris, nisi concurrente rationabili causa, & ideo si dispenset sine tali causa, dispensat sine potestate. Et ita inter alios docet Couaruu. 4 *decret. par.* 2. *cap* 6 *§.* 9 *num* 11. vbi alios citat. Sylvester *verbo* Dispensatio. *q.* 3. Angel. *num.* 3. Nauar. *cap.* 25. *Manual. num.* 74. Sanchez *lib.* 5. *Consil. mor. cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 23. citans Turrecremat. & Palatium. Causa autem rationabilis se debet tenere ex parte illius, cui conceditur dispensatio, nam si solum se teneret ex parte dispensantis, ita vt rationabiliter quidem moueretur, sed absque aliqua indigentia illius, cui conceditur dispensatio, adhuc ex libito suo dispensaret.

7 Sequitur insuper, quod non possit absolute cum aliquo dispensare in ieiunio, quia cum debeat dispensare ex causa, solum potest dispensare, quantum exigit causa. Si tamen causa esset perpetua, vt esset debilitas complexionis, tunc posset absolutè dispensare.

8 An autem absque causa possit in aliud opus commutare ieiunium affirmat Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14. *De ieiunio Casu* 36. & est probabile, si loquamur de ieiunijs localibus, secus autem de communibus, in quibus solum potest ex causa dispensare, non autem commutare.

An Episcopus possit abrogare legem localem ieiunij. Decis. 384.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus potest abrogare legem ieiunij à se, vel à prædecessore sancitam.*

2 *Non autem si sit sancita in Concilio prouinciali.*

3 *Inferior non potest abrogare legem superioris.*

4 *Episcopus potest abrogare legem ieiunij sancitam in Synodo dioecesana.*

4 *Quomodo assideant Parochi, & Clerici in Synodo dioecesana.*

---

1 SI lex localis ieiunij sit lata ab ipso Episcopo, aut ab eius prædecessore, certum est posse abrogari, quia quilibet legislator potest propriã legẽ reuocare, & etiam sui prædecessoris, nam habet parem auctoritatem cum ipso. Et omnes leges prædecessorum sunt sub plena dispositione successoris. Et in hoc nulla est difficultas, nam conueniunt omnes.

2 Si autem ieiunium præcipiatur à lege Concilij prouincialis, tunc non potest abrogari ab Episcopo, licet possit in ipso dispensare, sicut potest in ieiunio ex iure communi. Ratio est, quia eo ipso, quod abrogaret legem Concilij prouincialis, exerceret superioritatem supra ipsum Concilium, nam tolleret statutũ ab ipso, quod fieri non potest, quia Concilium est supra Episcopum, & ampliorem, & maiorem iurisdictionem habet, si quidem extenditur per totam prouinciam, & etiam supra quemlibet seorsim ex illis Episcopis. Non potest autem inferior supra superiorem exercere iurisdictionem.

3 Et ideo nec potest inferior superioris legem reuocare, vt docent communiter Glos. *in Clement. Ne Romani* verbo Tolli *De elect.* Cardin. *ibid. q.* 3. Inola *num.* 28. Bonifac. *num.* 15. & 16. Maranta *par.* 6. *pract. Tit. Et peruenitur aliquando. num.* 2. Menoch. *lib.* 2. *de Arbitrar. Centur* 4. *Casu* 398 *num.* 46. Couarruu. 4. *Decret. par.* 2. *cap.* 6 *num.* 18. Suarez *lib* 6 *De legib. cap.* 26. *num.* 9. Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tract.* 3. *De cessat. & interpr. leg disp.* 5 *punc.* 2 §. 2. *num.* 5. & alij.

4 Si verò lex de ieiunio sit tantum Synodalis facta tantum in Synodo Dioecesana, poterit ab Episcopo abrogari. Nam in Synodo Dioecesana Clerici, & Parochi congregati sunt subditi Episcopi, & ibi assistunt vt consultores, nec habent votum decisiuum; vnde tota auctoritas, & iurisdictio est penes Episcopum, & ideo lex habet vigorem à sola potestate Episcopi. Qui autem dat vigorem legi, potest etiam tollere per abrogationem. Et ita docet Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tract.* 3. *De cessat. & interp. leg. disp.* 5. *punc.* 2. §. 2. *nu.* 10. Et desumitur ex Nauar. *cap.* 25. *Manualis num.* 74. & *Cap. vlt. De simonia num.* 4. Azor. *par.* 1. *lib.* 5. *cap.* 15 *q.* 3. Sanchez *lib.* 8 *de Matrim disp.* 17. *num.* 33. & *lib.* 5. *Consil. moral cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 22. Barbosa *par.* 2. *De potest. Episcopi Allegat.* 34. *num.* 3. Quatenus docent; quod si dispenset in lege Dioecesana absque causa, dispensatio erit valida, quod stare non potest, nisi habeat iurisdictionem supra talem legem, atque adeo abrogare possit.

An Episcopus possit abrogare ieiunium institutum ex voto Communitatis. Decis. 385.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest abrogare ieiunium ex voto communitatis respectu illorum, qui votum emiserunt.*
2 *Respectu successorum potest abrogare.*
3 *Quomodo votum communitatis obliget successores.*
4 *Obligatio ex voto communitatis qualis sit*
5 *Existentes tempore voti communitatis, si non præstent proprium consensum, non obligantur voto, sed solum lege, quæ potest abrogari.*

---

1 RESP. non posse abrogare obligationem illorum, qui emiserunt votum, vnde, quandiu viuunt, tenentur ieiunare non obstante quacunque abrogatione, nam est inualida respectu ipsorum. Ratio manifesta est. Quia licet Episcopus posset irritare vota communitatis tanquam sibi subiecte, non tamen potest, quando iam consensit in votum, vt docent communiter de ijs, qui possunt aliorum vota irritare. Vnde quando votum est emissum consentiente Episcopo, nullum locum potest habere irritatio.

2 An autem possit Episcopus abrogare ieiu-

ieiunium ex voto respectu eorum, qui succedunt ijs, qui votum emiserunt. Resp. affirmatiuè. Quia cum obligatio voti, sicut etiam iuramenti, vt cum communi tradit Sanchez *lib.* 3. *sum. cap.* 14. *num* 1. sit ita personalis, vt solum vouentem afficere possit, successores eorum, qui votum emiserunt non obligantur ad ieiuniũ ratione voti, & obligatione ab intrinseco prouenientę, sed obligatione ab extrinseco imposita. Hæc autem obligatio tolli potest ab Episcopo.

3 Secundum enim probabiliorem sententiam, quam tradunt Ledesma *par.* 1. *sum. tract. de Eucharis. cap.* 27. *conclus.* 14. Vasquez 1.2. *q.* 96. *ar.* 5. *disp.* 167. *num.* 34. & *disp.* 177. *num.* 21. Suarez *tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 88. *sect.* 5. Sanchez *lib.* 4. *sum. cap.* 15. *num.* 19. & alij; votum communitatis obligat successores per modum legis, & accipit vim obligandi à Prælato spirituali, quatenus acceptando votum confirmat per modum legis obligationem respectu omnium, quæ in voto suscipitur. Potest autem Episcopus abrogare obligationes, quas ipse imponit, aut sui prædecessores imposuerunt.

4 Nec obstat, quod videatur interuenire quidam contractus, in quo communitas se obliget cum Episcopo ad seruandum tale ieiunium, cui ipse consentiat, & proinde non possit amplius reuocari, nam talis obligatio, quæ consensu partium suscipitur non est obligatio realis sed personalis, quæ extinguitur cum persona, nec transit ad successores, ad quos tantum transit obligatio legis, quæ abrogari potest.

5 Ex quo sequitur, quod neque ij, qui existunt tempore voti, & non emittunt votum, aut non consentiunt, vt nomine ipsorum emittatur, atque hoc speciali consensu, non obligentur obligatione voti, sed tantum obligatione legis. Nam obligatio voti debet prouenire ab intrinseco propriæ voluntatis, & proinde non potest contrahi per voluntatem alterius.

Vnde respectu ipsorum poterit Episcopus abrogare ieiunium, tanquam illud, quod iure positiuo ipsius impositum est.

An dispensatio, concessa ab Episcopo absque causa in ieiunio locali, sit valida. Decis. 386.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus dispensare potest in ieiunio locali.*

2 *Si dispensat absque causa, dispensatio non est valida, si ieiunium sit impositum lege prouinciali.*

3 *In ieiunio ex lege propria etiam diocesana valide dispensat, etiam absque causa.*

4 *An peccet dispensando absque causa.*

1 QVOD possit dispensare, constat ex dictis in superioribus. Nam si potest dispensare in ieiunio ex iure communi, à fortiori poterit etiam in ieiunio locali, & si potest abrogare legem synodalem, aut ab ipso latam de ieiunio, multo magis poterit etiam in ipsa dispensare.

2 An autem dispensatio concessa absque causa sit valida, tenendum est, quod si fiat circa ieiunium obligans secundum constitutionem prouincialem, non sit valida. Ratio est, quia inferior, cum non sit supra ius superioris, non potest dispensare absque causa, nam non habet plenam dispositionem supra legem, sed solum tanquam administrator secundum exigentiam boni communis, & ideo non potest relaxare obligationem legis ad libitum, sed solum concurrente aliqua necessitate, vt dictum est supra *Decis.* 383. *num.* 6. cum communi sententia. Episcopus autem est inferior respectu Concilij prouincialis.

3 Quod autem spectat ad dispensationem in lege propria, aut Synodali de ieiunio, tenendum est, quod sit valida, etiam si fit absque causa. Ita generaliter loquendo de omni legislatore docent communiter in materia De legib præsertim Suarez *lib.* 6. De *legib. cap.* 19. *num.* 6. Salas *disp.* 20. *sect.* 4 *num.* 37. Pontius *lib.* 8.

de matrim cap. 14. num.7. Palaus *par. 1. Oper. mor. tract. 3. De dispensat. leg. disp. 6.punc.8.§.10. nu.1.* Sanchez *lib.8.de matrim.disp. 17. num. 24.* & loquens in speciali de ista materia *lib.5.Consil.moral.c.1 dub.5. num. 22.* Nauar. *in Manuali cap. 25.num. 74.* Cum enim habeat plenam dispositionem supra propias leges, potest ad libitum obligationem ipsarum relaxare, obligatio enim legis dependet tanquam ab imponente à voluntate legislatoris, & ideo cessat obligare, quos non vult obligari.

4 An autem peccet dispensando sine causa, eadem est ratio proportionaliter, ac de Pontifice, vt notat etiam Sanchez *lib.5.Consil.moral.cap.1.dub.5 num.22.*& cœteri Doctores supracitati. Vnde iuxta dicta in superioribus tenendum est, quod non peccet, si in dispensando moderatè procedat, & non committat excessum. In hoc enim nullum facit præiudicium alicui, nec communitati, quia lex ieiunij, vt ibi dictum est, non est posita pro bono communi, sed pro bono particulari cuiuscunque, & alioquin hoc pertinet ad munus Episcopi, vt etiam in dispensationibus gratiosum se ostendat.

An Parochus possit dispensare in ieiunio. Decis.387.

SVMMARIVM.

1 *Parochus potest dispensare in ieiunio absente Episcopo.*
2 *Secundum aliquos non potest dispensare præsente Episcopo.*
3 *Potest dispensare etiam præsente Episcopo.*
4 *Cur possint dispensare, & consuetudo de hoc introducta sit.*
5 *Consuetudo, & præscriptio dat iurisdictionem.*
6 *Qui vices gerit Parochi, potest dispensare in ieiunio.*
7 *Parochus non potest dispensare in ieiunio sine iusta causa.*

---

1 QVOD possit dispensare absente Episcopo conueniunt omnes Doctores præsertim infra citandi. Excepto Angelo *verbo* Ieiunium.*num.* 20. Palat. *in 4. dist.15. disp. 8. in fine.* qui tamen antea oppositum docuerat. Quia debet esse prouisum fidelibus sufficienter pro omnibus indigentijs; non esset autem prouisum, nisi haberent aliquem præsentem, qui occurrente necessitate posset dispensare in ieiunio, cum vt plurimum huiusmodi necessitas sit improuisa. Quomodo autem intelligatur hæc absentia, nimirum, an debeat esse absens etiam Vicarius Episcopi, an non, videtur respondendum, quod debeat esse absens etiam Vicarius, quia debet intelligi non de absentia secundum præsentiam corporalem, sed secundum iurisdictionem: non censetur autem absens, qui relinquit, qui in iurisdictione gerat vicem sui ipsius.

2 Quidam ergo censet, quod Parochus non possit dispensare præsente Episcopo. Ita Graf. *par.1.Decis.lib.2 cap.37. num.17.* Gabr. *in 4.dist.16.q.3. ar.1. not.5.* Rodriquez *par.2.sum.cap.24. num.4.* Angles *in Florib.q.5.de ieiunio difficul.4.in fine.* Ledesma 2. *par. sum.tract.17. cap. 2. dub.3. post 5. conclus.* ver. *En esta difficultad digo lo primero.* Vega *par.1. sum cap.14.De ieiunio. Casu 36.* Sà *verbo* Ieiunium. *num.* 9. Summa Confessor. *lib.1. tit.12. q.28.* Fernandez *par.2.Exam theol.moral. præcep.2.Eccles. cap.7.§.2. num.23.* Butrius. & Hostiens. *in cap. Consil. De obseruat. ieiunior.*

3 Alij vero communiter tenent, quod etiam præsente Episcopo possit Parochus dispensare. Ita D.Th. *in 4.dist.15.q.3.ar.2. quæstiun.4. ad 3.* Durand. *q.10. num.6.* Riccar. *ar.4.q.4.* Palat. *disp.8.post 4. conclus.§.Præsente igitur Episcopo.* Caiet. 2.2. *q.47.ar.4.dub.1.* & 1.2.*q.97. ar.4.* Syluester *verbo* Ieiunium. *q.7 dicto 4.* Rosella *num.16.* Sotus *lib.1. De iust. & iure q.7. ar.vlt circa finem.* Medina *lib.1.sum.cap. 14 §.10.* Viual. *in Append. ad Candelab. cap.15. num.57.* Nauar. *in Manual. cap. 21.nu.21.* Valent. *tom 3.disp.9.q.2. punc. 2.in fine.* Azor. *par.1.lib.7.cap.18.q.3.* Suarez *lib.6. De legib. cap.14.in fine.* Sanchez *lib.8.de Matrim.disp.9.num.27.* vbi alios citat. & *lib.5.Consil.moral.cap.1.dub. 5.num.18.* Pacundez *præcep.4. Eccles. lib. 1.cap.9.num.2.* Villalob *par.1.sum. tract. 23. difficul.4.num.21.* Molfes. *par.1.sum. tract. 10. cap.4. num.52.* Victorel. *in Addit. ad Tolet. lib.6. cap.4.* ver. *Parochi auctoritas.* Syluius 2.2.*q.147.ar.4.* ver. *Porro circa causas.* Io. Sanchez *in select. de Sacram.disp.54 num.36.* Trullench. *lib.3 in Decal.cap.2. dub.7. num.18* Bonacina *Disp. vlt. De præcep. Eccles. q.1 punc. vlt. num.*

num. 18. Ortiz. *cap.* 19. *sum. præcep.* 2. *nu.* 16. Quorum aliqui dicunt, hoc conuenire Parochis ratione consuetudinis, & ideo illa secluſa, non posse dispensare.

4 Hæc posterior sententia mihi certa videtur, nam constat, quod vbique consuetudo viget, quod Parochi dispensent in ieiunio, idque introductum est consentiente etiam Episcopo, quia licet sit præsens, non tamen accessus ad ipsum seu eius Vicarium est ita facilis, præsertim hominibus infimæ conditionis, & extra ciuitatem degentibus, vt quando opus est, haberi possit. Imo si esset recurrendum semper ad Episcopum, esset nimis onerosum, & pro ipso Episcopo, qui difficile in his rebus minimis occupari potest, & pro ipsis indigentibus, nam aut ipsi non possunt recurrere, aut non habent, quos mittant, aut nimium temporis in hoc consumerent cum ipsorum dispendio. Et ideo valde rationabiliter introductum est, vt Parochi dispensent.

5 Quia autem consuetudo, & præscriptio dat iurisdictionem ijs, qui sunt capaces ipsius, vt desumitur, ex Cap. *Irrefragabili §. Excessus.* De *officio ordinandor.* & Cap. *Cum contingat.* De *foro compet.* & *l. Viros. C.* De *diuer. officic.* & docent Couaruu. *in* Reg. *possessor. par.* 2. *§.* 3. Molina *tom.* 1. *De iust. & iure tract.* 2. *disp.* 75. Pachin. *lib.* 8. *Controuer. cap.* 23. Balb. *De præscript. par.* 5. *princip.* 2. *q.* 3. Bal. *in l. Imperium. num.* 10. *ff.* De *iurisdict. om. iud.* & alij in *l. More, l. Imperium, l. Et quia. ff.* De *iurisdict. om. iud.* & in Cap. *Quoniam*, & Cap. *Conquerente*, & Cap. *Cum ab Ecclesiar.* De *officio ordinand.* & in Cap. *Cum contingat.* De *foro compet.*, ideo modo Parochi iurisdictionali modo dispensant in ieiunio, tanquam superiores habentes iurisdictionem spiritualem.

6 Et etiam, qui vices gerunt Parochorum, possunt dispensare in ieiunio, vt notat Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 54 *num.* 36. quia sunt veluti Vicarij Parochorum, & exercent actus iurisdictionales parochiales, & proinde tenent etiam facultatem dispensandi in ieiunio, quod intelligi debet, nisi id ipsis à Parocho prohibeatur.

7 Est tamen aduertendum, quod cum non dispensent in lege propria, sed in lege superioris, siue sit iuris communis, siue dioecesana, oportet, vt dispensatio concedatur ex rationabili causa, alioquin erit inualida, quia non habent facultatem relaxandi legem ad libitum, sed solum vrgente aliqua necessitate, nam hoc est ipsis concessum, vt subueniatur subditis: vnde facultas concessa se extendit solum secundum mensuram indigentiæ.

An superiores Regularium possint dispensare in ieiunio. Decis. 388.

SVMMARIVM.

1 *Superiores Regularium possunt dispensare in ieiunijs.*
2 *Possunt dispensare ratione iurisdictionis ordinariæ.*
3 *Quid præstet priuilegium dispensandi in ieiunijs concessum Prælatis Regularium.*
4 *Vicarij superiorum Regularium localium an possint dispensare in ieiunio.*
5 *Vt possint superiores Regulares dispensare in ieiunio requiritur iusta causa.*
6 *Etiam si dispensent in ieiunijs regulæ non obligantibus ad mortale.*
7 *Idem valet etiam de Generalibus.*

1 AFFIRMATIVE respondendum est. Et intelligitur non solum de Generalibus, Prouincialibus, sed etiam de superioribus localibus. Ita Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. *§. Ad hoc dicitur, quod dispensare.* & in *sum. verbo* Ieiunium. *cap.* 3. *in fine.* Syluester *verbo* Ieiunium. *q.* 7. *num.* 20. *circa finem.* Medina *lib.* 1. *Sum. cap.* 14. *§.* 10. Nauar. *in Manuali cap.* 21. *num.* 21. Palat. *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. *post* 4. *conclus.* ver. *Præsente igitur Episcopo.* Angles *in Florib. q.* 5. *de ieiunio. difficul.* 3. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17. *ar.* 3. ver. *In oppositum autem.* Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 18. *q.* 6. Ortiz *cap.* 19. *Sum. præcep.* 2. *num.* 16. Ledesma alter 2. *par. Sum. tract.* 27. *cap.* 2. *dub.* 3. *post* 5. *concluſ.* ver. *En esta difficultad. digo lo primero.* Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 24. *num.* 4. Villalob. *par.* 1. *Sum. tract.* 23 *difficul.* 4. *num.* 23. Miranda *tom.* 2. *Manual. q.* 30. *ar.* 11. *concluſ.* 2. Facundez *præcep.* 4. *Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 9 *num.* 5. Hieronim. Rodriquez *in Compend. q. Regul. Resol.* 75. *nu.* 2.

Mol-

Molfes *par.1. Sum.tract.10.cap.4. nu.52.* Syluius 2.2.*q.*147.*ar.*4. ver. *Porro circa causas.* Fernandez *par.2. Exam.theol mor. cap.*8 *§.2.num.*23. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.*1 *dub.*5 *num.*19. Trullench *lib.* 3. *in Decal.cap* 2.*dub* 7.*num.*18.*in fine*. Lezana *in Sum. verbo* Ieiunium. *num.* 10. Reginal. *lib.*4. *Praxis fori pœnit.nu.*225. Graf. *par* 1. *Decis. lib.*2 *cap.* 37. *num.* 56. Tamburin. *De iure Abbat. tom.*2. *disp* 12. *q.*5. *num.* 1. Bordonus *in Consil. Regular. Resol.*18.*num.*7.

2 Ratio est, quia sunt Prælati ordinarij suorum subditorum, & proinde habent iurisdictionem spiritualem circa ipsos, & spectat ad ipsos eos dirigere in ijs, quæ spectant ad animam; & ideo debent habere sufficientem facultatem pro munere proprio, quod non saluaretur, nisi possent dispensare in ieiunio, nam non possent prouidere in necessarijs suis subditis.

3 Vnde priuilegium, quod Eugenius IV. concessit Fratribus ordinis D. Hieronimi, quod nimirum Prælati possint dispensare in ieiunijs Ecclesiæ proprios subditos, cuius meminit Tamburinus *citatus*, non confert ipsis aliquam nouam iurisdictionem, sed est potius quædam declaratio iurisdictionis, quam habent.

4 Hoc autem extenditur etiam ad Vicarios superiorum localium secundum Doctores supracitatos, sed in ipsorum absentia, vt inter alios notant Sanchez, Villalobos, & Bordonus. Trahuntur enim Vicarij ad administrationem iurisdictionis superiorum localium, & proinde gerunt vices ipsorum, & ideo etiam in presentia eorumdem, si modo hoc eis indulgeant, poterunt dispensare; quia, cum in administranda iurisdictione dependeant ab ipsis, possunt illis præscribere quoscunq. terminos voluerint, & concedere, vt etiam in præsentia ipsorum administrent, vt contingit in Vicarijs Episcopalibus.

5 Quod autem dictum est de Episcopis, & Parochis, procedit etiam de superioribus Regularibus, vt nimirum non possint dispensare sine rationabili causa, vt notant Doctores supracitati, præsertim Tamburinus *num.* 2. *citatæ quæst.* Cum enim agatur de dispensatione in lege superioris, requiritur aliqua necessitas ex parte subditorum, vt dispensatio rationabiliter procedat, alioquin irrita esset, & nullius valoris.

6 Et hoc non solum valet de ieiunijs obligantibus sub mortali, sed etiam de ieiunijs obligantibus ex sola regula sub nullo peccato. Nam adhuc lex de ieiunio est lex superioris, nempe Capituli Generalis, à quo regula aut facta est, aut acceptata, & proposita omnibus seruanda. Superiores autem Regulares tenentur administrare religionem secundum regulam, & pertinet ad ipsorum munus promouere obseruantiam illius: vnde si dispensarent absque causa, peccarent contra munus proprium, & essent dissipatores regulæ, non promotores.

7 Quod de Generalibus quoque intelligendum est, nam & ipsi tenentur administrare religionem secundum regulam: & sicut non habent facultatem condendi leges, ita nec etiam abrogandi, & per consequens nec etiam relaxandi obligationem legis absque causa: & ideo dispensatio concessa absque causa nulla erit defectu potestatis: & non esset dispensatio, sed destructio Regulæ. Et hoc procedit in dispensatione in quacunque lege, & statuto. Vnde debent maturè considerare, antequam concedant dispensationes, & non nisi ex vrgenti causa id facere, ne dum erga subditos benevolos se ostendere affectant, dissipatores Regulæ sint.

An Confessarius possit dispensare in ieiunio. Decis. 389.

SVMMARIVM.

1 *Confessarius secundum aliquos potest dispensare in ieiunio.*
2 *Non potest dispensare.*
3 *Potest declarare, an causa sit sufficiens, vt eximat ab obligatione ieiunandi.*
4 *Medicus non potest dispensare in ieiunio, sed solum declarare, quod non obliget, sicut & quilibet prudens vir.*

1 QVOD possit Confessarius dispẽsare tenet Rosella *verbo* Ieiunium, *num.*26. quando tamen non potest adiri Parochus, & sequitur Palatius *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. *post* 4. *conclus.* ver. *Præsente igitur Episcopo*; sed limitat ad confessarium, qui eligitur

gitur per Bullam Cruciatæ, quia tunc est proprius sacerdos.

2 Sed tenendum est, non posse dispensare, nisi ad hoc deputetur ab habente facultatem dispensandi. Ita Azor. *par.* 1. *lib* 7. *cap.* 18. *q.* 5. Angelus *verbo* Ieiunium. *num.* 19. Sylvester *q.* 7. *num.* 20 Sanchez *lib.* 8. *De matrim. disp.* 9 *num.* 27 & *lib* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 5. *num* 18. *in fine.* & *num.* 29. Molfes. *par.* 1. *Sum. tract.* 18. *cap.* 4 *num.* 52. Facundez *præcepto* 4 *Eccles. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 3. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2 *dub.* 7 *num.* 18. *in fine*. Vega *par.* 1. *sum. cap.* 14. *de ieiunio*. *Casu* 36. *circa finem*. Tolet. *lib.* 6. *Sum. cap* 4 *num.* 5. Bonacina *disp. vlt de præcep. Eccles. q.* 1. *punc. vlt. num.* 18. Ortiz, *cap.* 19. *Sum. num.* 16. Ratio est, quia dispensatio in ieiunio est actus iurisdictionis in foro exteriori, Confessarius autem non habet iurisdictionem in foro exteriori.

3 Poterit tamen Confessarius, vt notant Doctores citati, & insuper Angles *in Florib. q.* 5. *de ieiunio in dub. post* 4. *difficul. propos.* 2. Gabriel. *in* 4. *d. st.* 16. *q.* 3. *ar.* 1. *notab.* 5. declarare, an causa sit sufficiens ad non ieiunandum, & hoc pacto interpretari legem, quod tunc non obliget; quia iam consuetudo interpretatur legem ieiunij, quod non obliget ex rationabili causa. Vnde habentes iurisdictionem possunt aliquid amplius præstare, nam existente causa dubia apud ipsos quoque, possunt dispensare.

4 Idem dicendum est de Medico cum supracitatis Doctoribus, & de quocunque viro prudenti, quod nimirum non possint dispensare, cum non habeant iurisdictionem spiritualem in foro exteriori, sed solum possint declarare, an causa sit, sufficiens, an non. Si quidem hoc spectat ad iudicium prudentiale.

An dispensatio facta ab inferiori supra ieiunio obligante ex lege superioris sit vera dispensatio, an sola declaratio. Decis. 390.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatio facta ab inferiori in lege superioris non est vera dispensatio.*
2 *Est vera dispensatio.*
3 *Quid sit dispensatio, & an actus iurisdictionis.*
4 *Inferior ex præsumpta voluntate superioris habet iurisdictionem relaxandi obligationem legis ipsius.*

---

1 NON esse veram dispensationem, sed tantum declarationem, quod in tali casu præceptum ieiunij non obliget, docent Angles *in Florib. q* 5 *de ieiunio. difficul.* 3. Ledesma 2. *par. Sum. tract.* 27 *cap.* 2. *dub.* 3. *post* 5. *concluf.* ver *En esta difficultad digo lo primero.* Vega *par.* 1. *Sum cap.* 14. *de ieiunio*. *Casu* 36. Quia nimirum inferior, sicut non potest reuocare legem superioris, ita nec in ipsa dispensare.

2 Sed esse veram dispensationem, tenendum est, vt docent Rodriquez *par.* 1. *Sum. cap.* 24 *num.* 4. Tolet. *lib.* 6. *Sum. cap.* 4. *num.* 5. Sanchez *lib.* 8. *de Matrimon. disp.* 9. *num.* 27. Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 54. *num.* 37. & alij citati in superioribus Decisionibus, qui accipiunt dispensationem secundum veram substantiam dispensationis.

3 Ratio est; quia, licet dispensatio sit relaxatio obligationis ex lege: vt desumitur ex Cap. *Necessaria.* Cap. *Dispensationes*. Cap. *Tanta*. Cap. *Si qui* 1. *quæst.* 7. Et proinde sit actus iurisdictionis, si qui idem ligare, & soluere pertinet ad iurisdictionem. Et inferiores, sicuti non habent iurisdictionem in superiores, ita nec possint eam exercere contra ipsorum leges. Attamen ex præsumpta voluntate ipsorum possunt leges relaxare, quia tunc censetur ipsis hoc concessum, & attributa sufficiens iurisdictio; vnde etiam possent reuocare, si hoc à legislatoribus concederetur.

4 Hoc autem contingit in lege ieiunij, nam adest præsumpta voluntas superioris, quod relaxetur, quando prudenter iudicabunt, esse relaxandam. Nam tunc habetur talis præsumpta voluntas, quando est necessaria, & tunc est necessaria, quando lex est talis, vt frequenter opus sit relaxatione, & ideo necessaria est facultas obuia relaxandi, cum non possit semper recurri ad superiorem, hoc enim exigitur à prouidentia, quia sufficienter bono, & commodo subditorum prouidendum est.

An

An Abbatissæ, & aliæ superiores Monialium possint dispensare in ieiunio. Decis. 391.

An peccet vtens dispensatione in ieiunio concessa absque causa, valide tamen ab eo, qui potest legem abrogare. Decis. 392.

SVMMARIVM.

1 *Abbatissa potest dispensare Moniales in ieiunio secundum Henriquez.*
2 *Non potest.*
2 *Iurisdictio spiritualis non competit fœminis.*
3 *Abbatissa potest declarare, quod Moniales non teneantur ad ieiunium.*

1 AFFIRMAT Henriquez *lib. 6. Sum. cap. 2. num. 3.* quia videlicet id habet ex commissione Prælati, cum sit necessarium pro bona gubernatione.

2 Sed tenendum est, non posse dispensare, vt docent Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 1. num. 14.* Io. Sanchez *in Selectis de Sacram. disp. 54. num. 37. in fine.* Portel. *in Dubijs regularib. verbo* Abbatissa *num. 3.* Barbosa *lib. 1. De iure Eccles. cap. 45. nu. 39.* Bartolom. à S. Fausto. *lib. 6. Thesauri Relig. q. 86. in vltima edit. Neapol.* Tamburin. *De iure Abbatis. disp. 32. quæst. 10.* Lezana *in Sum. verbo* Abbatissa. *num. 14.* & *tom. 1. q. Regular. cap 26. num. 8.* quia nimirum non habent iurisdictionem spiritualem ratione sexus; fœmina enim est incapax talis iurisdictionis, vt desumitur ex Cap. *Noua. De pœnit. & remissione.* & constat ex praxi Ecclesiæ: ad dispensandum autem in ieiunio requiritur iurisdictio spiritualis.

3 Poterit ergo solum tanquam illa, ad quam pertinet directio Monialium, declarare, quando Moniales obligentur, & quando non obligentur. Vtendo in hoc iudicio prudentiali, vt notat etiam Io. Sanchez, & Lezana *citati.* Et in hoc sensu est accipiendum priuilegium concessum à Paulo III. Abbatissæ S. Claræ. De quo Rodriquez *in Collect. Bullar.* vt notat Portel. *citatus*: vnde solum confert ad tollendos scrupulos.

SVMMARIVM.

1 *Vtens dispensatione valide, sed sine causa concessa à superiore in propria lege, peccat.*
2 *Secundum aliquos peccat mortaliter, secundum alios tantum venialiter.*
3 *Nullo modo peccat nec mortaliter, nec venialiter.*
4 *Validè dispensatus non subiacet obligationi legis.*
5 *Ius naturale non dictat, esse turpe, partem non congruere cum suo toto, imo dictat oppositum, quando adest rationabilis causa.*

1 AFFIRMATIVE respondent quamplures tam ex Canonistis, quam ex Summistis, & Theologis. Ita Abbas *in Cap. De multa. num. 20. De præbendis*, & *in Cap. Cum adeo. De rescriptis*, & *in Cap. Non est. num. 8. De voto.* Felin. *in Cap. Quæ in Eccles. num. 25. De constit.* Additionator ad Io. Andr. *in Cap. Cum ad monasterium. in fine. De Statu Monach.* Gambar. *De Auctorit. Legati lib. 10 num. 161. & 374.* Io. Andr. *in Cap. Quia in tantum. De præbendis.* Rebuf. *in Praxi benefic. Tit. De dispens. ad plura benef. num 55.* Couaruu. *4. Decret. par. 2. cap. 6. §. 9. num. 7. & 8.* Nauar. *in Manuali Prælud. 9. num. 14.* Azor. *par. 1. lib. 5. cap. 15. q. 3. in fine.* Caiet. *1. 2. q. 96. ar. 5. in fine.* Corduba *in q. lib. 4. q. 8.* Sotus *lib. 1. De iust. & iure q. 7. ar. 2. post init.* Rodriquez *in q. Regular. q. 96. ar. 5. & par. 1. Sum. cap. 24. num. 5. & cap. 235. num. 1.* Lopez *1. par. Instruct. cap. 4.* ver. *Sexto superaddimus.* Philiar. *tom. 1. De offic. Sacer. par. 2. lib. 3. cap. 4.* ver. *Altera difficultas.* Valent. *tom 3. disp 7. q. 5. punc. 9. in fine.* Sanchez *lib. 8. disp. 18. de Matrim. num. 11. & 12. & lib. 5. Consil. mor. cap. 1. dub. 5. num. 11. & 12.* Ledesma 2. par.

par. 4. *q* 17. *ar.* 3. ver' *In oppositum.* Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 18.

2 An autem peccet mortaliter, an vero venialiter non conueniunt hi Doctores: nam aliqui volunt peccare mortaliter. Alij verò vt Sotus, Nauar. Couaruu Corduba, Philiar. Valentia, Sanchez, Rodriquez, Trullench. volunt peccare solum venialiter: quia non est grauis iniuria quod pars non se conformet cum suo toto.

3 Sed tenendum est, quod nullo modo peccet nec mortaliter, nec venialiter. Ita Ancharan. *in Cap. Non est. in fine.* De *voto.* & *in Cap. Cum ad monasterium. num.* 25. De *statu Monach.* Gigas *De pension. q.* 6. *num.* 13. Sylvester *verbo* Dispensatio *q.* 3. *num.* 5. Angelus *num.* 3. Medina *lib.* 1. *cap.* 14. §. 10. Summa Corona *Cap.* 1. *De dignoscend peccatis. num.* 3. Ledesma 2. *par. Sum. tract.* 27 *cap.* 2. *dub.* 3 *post* 5. *concluf. difficul.* 2. ver *A esta difficultad digo lo primero.* Arragon. 2. 2. *q.* 89. *ar.* 9. Palat. *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. *post* 4. *concluf.* ver. *Quamuis is.* Viual. *in Append. ad Candelab. cap.* 12. *num.* 8. Vasquez 1. 2. *disp.* 178. *cap.* 4. Pontius *lib.* 8. *de Matrimonio cap.* 14. *num.* 5. Suarez *lib.* 9. *De legib. cap.* 19. *num.* 14. Salas *disp.* 20 *sect.* 6. *num.* 6. qui etiam alios citat. Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tract.* 3. *De dispensat. legis. disp.* 6. *punc.* 8. §. 1. *nu.* 8. Diana *par.* 1. *tract.* 10. *De legib. Resol.* 35. *in fine.*

4 Ratio est. Quia stante dispensationis validitate, dispensatus non amplius subiacet obligationi legis, & proinde est in eodem statu, ac si non adesset lex; tunc autem non peccaret non seruando legem, & consequenter nec posita lege, & ablata obligatione respectu ipsius.

5 Dices. Peccare contra legem naturalem, quia ius naturæ dictat, esse indecens, partem non congruere cum suo toto. Contra. Nam hoc dictamen iuris naturæ est fictitium, cum sublata lege non adsit obligatio, quod omnes conueniant in ijsdem actionibus; imo etiam si omnes conueniant, & vnus, aut alter cum illis non concordet, non peccat, vt si quis non concurret in recitanda salutatione angelica, hic enim non peccat. Deinde est turpe, partem non congruere cum suo toto, quando tenetur congruere, quia tunc habet carentiam debiti ordinis. Qui autem est dispensatus, cum non obligetur à lege, non tenetur congruere. Imo ius naturale dictat oppositum; dictat enim, quod, qui habent rationabilem causam non iejunandi, & non conformandi se cum suo toto, non debeant se conformare. Dispensatus autem habet rationabilem causam non se conformandi, vt nimirum seruet suam libertatem concessam à legislatore: Vnde licet honestum sit, partem congruere cum toto, non est tamen necessarium.

An vtens dispensatione in ieiunio, inualide concessa, peccet. Decis. 393.

SVMMARIVM.

1 *Quomodo vtens dispensatione in ieiunio inualida peccet.*
2 *Dispensatio inualida relinquit dispensatum in eodem statu obligationis.*
3 *Etiamsi fiat ab eo, qui potest sine causa dispensare, & ideo vtens peccat.*
4 *Bona fides excusat vtentem dispensatione inualida.*

1 RESPONDETVR. Peccare contra legem mortaliter, vel venialiter iuxta grauitatem materiæ, & violationis ieiunij eodem pacto, ac si nulla adesset dispensatio. Ita omnes Doctores non solum pro priori sententia Decis. *præcedenti num.* 1. citati, sed etiam citati pro posteriori sententia *in num.* 3. quia in tantum dicunt, non peccare, quando dispensatio est valida, in quantum tollit obligationem. Et sequitur Ledesma 2. *par. sum. tract.* 27. *cap.* 2. *dub.* 3. *post* 5. *concluf. difficul.* 2. ver *Digo lo segundo.* & sequent. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 24.

2 Ratio manifesta est, quia dispensatio inualida non tollit obligationem legis; ideo enim est inualida, quia non habet vigorem ad tollendam obligationem; vnde relinquit dispensatum in eodem statu obligationis, ac erat prius, & ideo eodem modo peccabit contra legem, si vtatur dispensatione.

3 Et hoc valet, vt notat idem Ledesma *loco citato*, etiam si dispensans posset absque causa dispensare, quia nimirum dispensat

pensat in propria lege. Nam si explicetur causa pro obtinenda dispensatione, quæ reuera non adsit, dispensatio subreptitia est, & præter intentionem concedentis, & proinde non habet validitatem, & relinquit obligationem legis.

4 Excusari tamet posset vtens tali dispensatione ex bona fide; si nimirum putaret, esse veram dispensationem, & tollere obligationem legis: nam tunc non faceret formaliter, & ex intentione contra legem.

An possit quis vti dispensatione, quando dubitatur de iustitia causæ, ob quam est concessa, & consequenter de validitate dispensationis. Decis. 394.

SVMMARIVM.

1 *Stante dubio de iustitia causæ, & validitate dispensationis in ieiunio, licitum est vti dispensatione.*
2 *Semper præsumendum est in dubio pro Principe, & Superiore.*
3 *In dubio fauendum est actui, & saluanda validitas ipsius.*

---

1 RESP. in dubio de iustitia causæ, ob quam est concessa dispensatio, atque adeo de validitate ipsius, licitum esse vti dispensatione. Ita Bar. post Dynum *in l. fin. C. Si contra ius, vel vtil. pub.* Fortun. *in l. Gallus. §. Et quid ff.* De *lib. & posth.* Ias. *Consil.* 105. *num.* 4. *vol.* 1. Felin. *in Cap. Quæ in Ecclesiarum. num.* 60. De *constitution.* Decius *num.* 29. Couaruu. 4. *Decret. par.* 2. *cap.* 6. *§.* 9. *num.* 9. qui citat Ferdinandum Loazes *tract.* De *matrim. dub.* 4. *nu.* 13. afferentem plures alios Doctores. Sanchez *lib.* 5. *Consil. mor. cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 10. Palat. *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. *post* 4. *concluf. §. At propter reuerentiam.* Sanctarel. *tom.* 1. *Variar. resol. q.* 59. *num.* 1. Diana *par.* 4. *tract.* 3. *Resol.* 45. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 18. & alij præsertim Glos. *in Cap. Ad aures.* De *tempor. ordinand.* & *in Cap.* 2. De *Maiorit. & obedient.*

2 Ratio est, quia, nisi oppositum constet, semper præsumendum est pro Principe, & Superiori ex Cap. *Si quid culpatur* 23. *q.* 1. & Cap. *In præsentia* De *renunciat.* & ideo, quando dubitatur, an valide dispensauerit, præsumendum est de validitate, & quod Princeps, aut Superior recte expenderit rem totam, & ex iusta ratione dispensauerit.

4 Deinde in dubio fauendum est actui, ita vt saluetur validitas ipsius, nisi de opposito constet ex *l. Quoties. ff.* De *rebus dubijs*, & ex Cap. *Abbate.* De *verbor. significat.* Quia nullitas malum quoddam est, quod semper vitari debet, quantum potest, non secus ac natura euitat vacuum. Vnde stante dubietate de dispensatione, præsumi debet semper de validitate ipsius.

An stante bona fide Prælati, seu superioris in dispensando in ieiunio, prosit dispensatio, & licitum sit illa vti. Decis. 395.

SVMMARIVM.

1 *Stante bona fide dispensantis in ieiunio, dispensatio prodest.*
2 *Facta dispensatione in ieiunio à superiori in propria lege bona fide, si causa reperiatur insufficiens, adhuc dispensatio durat.*
3 *Secus autem, si dispensatio sit in lege superioris.*

---

1 RESP. Superiores dispensantes in ieiunio bona fide putantes, adesse causam iustam, non peccare, etiam si dispensatio sit in lege superioris. Ita Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 18. *q.* 6. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 6. *num.* 1. 10. Sanchez *in select. de Sacram. disp.* 54. *nuu.* 39. Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. num.* 226. Tamburin. *tom.* 2. *de Iure Abbat. disp.* 12. *q.* 5. *num.* 2. Diana *par.* 1. *tract.* 10. De *legib. Resol.* 33. Cum enim putet, adesse causam sufficientem dispensandi, dum dispensat, rationabiliter

ter procedit, atque adeo validè dispensat, quia vtitur potestate secundum regulas rectæ rationis, & potest dispensatus vti dispensatione.

2 Sed difficultas est, quid dicendum, si dispensatus cum bona fide, inueniat, causam non fuisse sufficientem. Resp. si dispensatio sit facta à superiore in propria lege, remanere adhuc liberum ab obligatione legis, quia iam est relaxata ab eo, qui potest illam relaxare etiam absque causa. Vnde, licet relaxet ex causa exposita, quia relaxat secundum mensuram suæ potestatis, absolutè relaxat, ita vt relaxatio non dependeat à causa, & proinde duret, etiam si postea causa appareat falsa. Et eodem pacto res se habet, ac si existente vera causa tempore dispensationis, postea cesset, in quo causa non conualidatur, neque conualescit obligatio legis, sed remanet extincta, vt notat etiam Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 15. *circa finem*. Hoc autem solum procedit, quando dispensatio absolute tollit obligationem legis pro quocunque tempore; nam si tolleret taxatiuè ad durationem causæ, statim ac causa reperiretur non subsistere, cessaret dispensatio.

3 Si vero dispensatio sit facta in lege superioris, quando causa cognoscitur falsa, cessat etiam dispensatio, contra Dianam *par.* 1. *tract.* 10. *De legib. Resol* 33. *in fine*. Ratio est, quia inferior non habet facultatem dispensandi in lege superioris, nisi existente causa: & proinde causa est fundamentum dispensationis, corruente autem fundamento corruit dispensatio, quia iam apparet tunc defectus iurisdictionis, quando reperitur, causam non fuisse sufficientem. Quando autem constat de defectu iurisdictionis, actus habetur pro nullo, etiam si antea præsumeretur validus.

An stante causa dubia possit Prælatus dispensare in ieiunio. Decis. 396.

SVMMARIVM.

1 *Stante causa dubia potest superior dispensare in ieiunio.*
2 *Dispensatio debet aliquid operari.*
3 *Si dubium sit, an causa sufficiat pro dispensatione, quid agendum.*
4 *Superior in tali casu potest dispensare in lege propria.*
5 *Potest etiam in lege superioris.*
6 *Superiores debent se faciles præbere subditis petentibus dispensationem.*

1 AFFIRMATIVE resp. D. Th. 2.2.*q.* 147. *ar* 4. *in Corpore*. Caiet. *dub.* 1. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 20. D. Antonin. 2. *par. tit.* 6. *cap.* 2. §. 6. Syluester *verbo* Ieiunium. *num.* 20. *init.* asserens de communi. Rosella *num.* 19. Tabiena *q.* 18. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 18. *q.* 6. *in fine*. Armilla *verbo* Ieiunium. *num.* 6. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 6. *num.* 2. Tolet. *lib.* 6. *Sum. cap.* 4. *num.* 5. Vega *par.* 1. *Sum. cap* 14. *De ieiunio. Casu* 36. Filliucius *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 7. *q.* 10. *num.* 128. Facundez *præcepto* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 3. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 19. Tamburin. *tom.* 2. *de Iure Abbat disp.* 12. *q.* 7. *num.* 2. Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 17 *ar.* 3. ver. *In oppositum autem*. Gabr. *in* 4. *dist.* 16 *q.* 3. *ar.* 1. *notab.* 5.

2 Et hoc mihi indubitatum videtur, quando dubium est, an causa sufficiat ad soluendum ieiunium, nam dispensatio debet aliquid operari, nihil autem operaretur, si requireretur causa certa, nam tunc absque dispensatione cessat obligatio legis, vt infra dicemus. Dispensatio ergo, cum relaxet obligationem legis, debet præsupponi, quod adhuc stante illa causa, duret.

3 Sed difficultas maior est, an possit tunc superior dispensare, quando dubium est, an causa sufficiat pro dispensatione. Ad quod respondet Nauar. *in Manuali cap.* 21. *num.* 22. Medina *lib.* 1. *Sum. cap.* 14. §. 10. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 26. Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 19. Lezana *in Sum. verbo* Ieiunium. *num.* 10. Quod tunc debet Prælatus, seu superior partim dispensare, partim commutare in aliud opus bonum. Et de commutatione loquendo nulla potest esse difficultas, quia hæc habet locum etiam, quando certum est, non adesse causam sufficientem pro dispensatione.

4 Loquendo autem de dispensatione mihi dicendum videtur, quod, si superior dispensat in propria lege, potest dispensare, quando dubium est, an causa sufficiat pro dispensatione. Quia si potest in propria lege dispensare absque causa, à fortiori poterit dispensare etiam, quando dubitatur, an causa sufficiat pro dispensatione.

5 Si vero dispensandum sit in lege superioris, adhuc poterit dispensare. Nam stante dubio de sufficientia causæ, est etiam dubium, an possint dispensare, cum autem sit in possessione dispensatiuæ potestatis, & in dubijs fauendum sit possessori dicendum est, quod tunc quoque habeat potestatem, atque adeo dispensare possit.

6 Demum debent Prælati, & superiores faciles se præbere cum ijs, qui petunt dispensationem in ieiunio, nec eos relinquere propriæ ipsorum conscientiæ, vt docent Caiet. 2.2.q.147 *ar.*4. *dub.*1. Azor. *par.*1.*lib.*7.*cap.*18. *q.*6. *in fine.* Ledesma 2. *par*, *Sum.tract.*27.*cap.*2.*dub.*3.*post* 5. *concluf. difficul.* 1. *in fine.* Rodriquez *par.* 1. *Sum.cap.*24 *num.*4.*in fine.* Villalobos *par.* 1. *Sum.tract.*23.*difficul.*4.*num.*23. *in fine.* Tamburin. De *iure Abbat. tom.*2. *disp.*12. *q.* 7. *num.* 3. Fernandez *par.* 2. *Exam. Theol. mor. cap.*8.§.2.& cœteri Doctores *num.* 3. *citati.*

An, quando adest iusta causa, teneatur Prælatus, aut alius superior dispensare in ieiunio. Decis. 397.

SVMMARIVM.

1 *Quando adest iusta causa dispensandi, tenetur superior secundum aliquos dispensare.*

2 *Secundum alios non semper tenetur, sed solum, quando negari non potest sine præiudicio.*

3 *Superior tenetur dispensare in ieiunio, quando causa de se soluit obligationem legis.*

4 *Secus autem, quando causa est dubia.*

5 *Nisi tamen adsit periculum violationis ieiunij.*

5 *Superior in spirituali tenetur impedire peccata subditorum.*

6 *Dispensatio in lege, quando sit gratia.*

---

1 ALIQVI vniuersaliter loquendo de dispensatione affirmatiuè respondent. Ita Glos. *in Cap. Domino sancto. verbo* Necesse. *Dist.* 50. Rebuf. *in Repet. in Cap. Postulastis. not.*3 *num.*12. Rosella *verbo* Dispensatio *num.*4. Armilla *num.*14. Sylvester *q.*1.*in fine.* Sà *num.* 2. Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.*43. *num.*8. §. *Præterea*, & alij apud Sanchez *citand.* Quia nimirum ratione sui muneris tenetur ex iustitia exercere iurisdictionem in commodum subditorum, & reddere vnicuique, quod debitum est tam quò ad obligationem, quam quò ad exemptionem, & proinde debet etiam exercere iurisdictionem dispensatiuam, quando petitur dispensatio ex rationabili causa, alioquin peccabit contra proprium munus.

2 Alij tamen docent, non teneri Prælatum ad dispensandum quoties adest rationabilis causa, sed solum, quando sine graui præiudicio boni communis, aut particularis negari non potest. Ita Glos. *in Cap. Exigunt.* init. 1. *q.* 7. Abbas *in Cap. Consil. num.* 4. De *obseruat ieiunior.* Archidiacon. *in Cap. Licet. num.6.* ver. *Gratiam.* De *elect. in 6.* & *in Cap. Vt constitueretur. Dist.*50. Turrecrem. *num.* 9. & 10. Decius *in Cap. At si Clerici. num.*163. De *iudicijs.* Felin. *ibid. num.*15. Dominicus *in dictum Cap. Licet.* §. *Super residentia. num.*3. De *electione in 6.* Francus *ibid.* §. *Is etiam. num.* 2. ver. *Secundo infertur.* Sanchez *lib.*3. De *matrim. Disp.*10. *num.*3. Suarez *lib.*6. De *legib. cap.*18. *num.*22. Salas *disp.*20. De *legib. sect.*7. *num.*7. Pontius *lib.*8. *de matrim. cap.*14. *num.*6. Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tract.* 3. De *dispensat. legis disp.*6. *punc.*8.§.2. *num.*9. Quia nimirum nec ex præcepto positiuo tenetur dispensare, cum nullum adsit, nec etiam ex præcepto naturali, cum nec ex iustitia, nec ex charitate ad id teneatur secluso vrgenti necessitate dispensationis.

3 Sed loquendo in particulari de dispensatione in ieiunio existimo, quod tunc sit debita, quando causa est ita certa, vt de se soluat obligationem ieiunandi. Ratio est, quia in tali casu lex desinit obligare, ergo

ergo si negatur dispensatio, negatur id, quod lex concedit, atque adeo negatur aliquid iustum, & quod est debitum, quia stante quod lex non obliget, habet ius ad exigendam à superiori talem declarationem. Quam si neget, idem est, ac si velit, saltem quo ad forum externum, subesse obligationi legis, cum non debeat subesse, quod est contra iustitiam.

4 Quando vero causa est dubia, an eximat ab obligatione ieiunandi, tunc non tenetur superior dispensare. Ratio est, quia potestas dispensandi non illi commissa est, vt necessario semper dispenset, sed vt illa vtatur secundum dictamen propriæ prudentiæ Cap. *At si Clerici. §. De adulterijs.* De *iudic.* Fieri autem potest, quod adsit rationabile motiuum de non concedenda dispensatione in his casibus. Et hoc valet etiam respectu supremi legislatoris, quia & ipse potest rationabiliter moueri ad negandam dispensationem.

5 Hoc tamen limitandum est, nisi adsit periculum de violando ieiunio, si negetur dispensatio, nam tunc ratione charitatis tenetur dispensare. Cum enim tanquam superior spiritualis debeat dirigere subditos ad salutem, non solum tenetur per media congruentia illos promouere, sed etiam remouere impedimenta, atque adeo impedire peccata, quantum potest, & ideo tenetur tollere occasiones ruinæ spiritualis subditorum, vnde in casu nostro tenetur dispensare, ne petens dispensationem peccet.

6 Neque vrget, quod pro prima sententia allatum est, quia Prælatus licet teneatur exercere cum subditis munus proprium, non tamen tenetur ijs concedere, quicquid potest concedere; sed in hoc debet vti debita mensura, & præsertim in dispensatione, quæ, quando necessaria est ad tollendam obligationem legis, est gratia Cap. 1. De *statu monachor. in 6.* Cap. *Postulasti.* De *cler. excommunic.* Cap. *Didici. in fine.* 1. *q.* 7. & Cap. *Licet canon.* De *electione in 6.* & ideo impertiri debet non ex necessitate, sed ex benignitate.

An stante rationabili causa dispensandi in ieiunio possit dispensans imponere aliquod onus dispensato. Decis. 398.

SVMMARIVM.

1 *Stante rationabili causa dispensandi non potest imponi aliquod onus secundum Sanchez.*
2 *Valet hoc, quando dispensatio est debita.*
3 *Item quando inferior dispensat in lege superioris de ieiunio.*
4 *Potestas dispensandi non se extendit ad ponendam nouam obligationem.*
5 *Dispensans in lege superioris non potest ex propria iurisdictione imponere nouum onus.*
6 *Cur dispensatio, licet sit gratia, non possit grauari ab inferiori aliquo onere.*
7 *Dispensatio facta à proprio legislatore potest grauari aliquo onere.*

1 NEGATIVE respondet, & absolute Io. Sanchez *in selectis de Sacram. disp.* 54. *num.* 40. citans Filliucium *tract.* 27. *par.* 2. *cap.* 7. *num.* 129. Quia petens dispensationem stante iusta causa habet ius ad ipsam; vnde si dispensatio grauaretur aliquo onere, fieret iniuria petenti.

2 Sed hoc locum habet, quando dispensatio est debita, in quo fundatur dictus Io. Sanchez, & hoc solum docet Filliucius ab ipso *citatus*, & tradit Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tract.* 3. *disp.* 6. *De dispensat. legis punc.* 9. *num.* 3. Et ratio clara est, quia quod est debitum, debet gratis concedi, nam adest ius ad ipsum, alioquin, si grauaretur, grauaretur ius alterius, quod est contra iustitiam.

3 Rursus, quando dispensatio conceditur ab inferiori in lege superioris, & adest rationabilis causa, non poterit grauare dispensationem aliquo onere. Ita docent Sotus *in* 4. *dist.* 28. *q.* 1. *ar.* 2. ver. *Ex his*, Lopez 2. *par. Instruct. de matrim. cap.* 39. *§. Sed si quis.* Sanchez *lib.* 3. *de Matrimonio. disp.* 10. *num.* 9. Palaus *par.* 1. *Oper. moral.*

ral.tract.3. disp 6. De dispensat. legis punc. 9. num.4.

4 Ratio est; quia potestas dispensandi extenditur solum ad relaxandam obligationem legis, non autem ad commutandam, aut imponendam nouam obligationem, quando autem fit commutatio imponitur noua obligatio, nempe ad illud onus, quod imponitur pro eo, pro quo dispensatur. Et ideo in virtute potestatis dispensandi in ieiunio non potest imponi aliquod onus loco ieiunij.

5 Sed neque etiam in virtute propriæ iurisdictionis, vt quando dispensans potest condere leges, quia cum dispensatio non trahat secum impositionem talis oneris, imo excludat, vt dictum est, si ex propria auctoritate imponeret, extra dispensationem imponeret, & proinde contra iustitiam, quia irrationabiliter imponeretur; nam non potest superior ex libito grauare subditos, sed solum iuxta exigentiam boni communis, & tunc grauamen debet esse omnibus commune.

6 Et licet dispensatio sit gratia, & proinde non sit debita, neque adhuc potest ab inferiori grauari aliquo onere, quia non habet facultatem substituendi aliam obligationem, sed solum impertiendi gratiam, si putat esse concedendam: vnde iurisdictio coarctatur ad concedendam, aut non concedendam gratiam.

7 Si verò dispensatio fiat à legislatore in lege propria, tunc, quando dispensatio non est debita, imponi poterit aliquod onus. Ita Suarez *lib.6 de legib.cap.16.init.* Palaus *par.1.Oper.moral.tract.3 disp.6. De dispensat.legis punc.9 num.3* & indicatur à Sanchez *lib.3.de Matrim. disp. 10. num. 11. in resp. ad 2.* Ratio est, quia cum non teneatur relaxare obligationem legis, & habeat liberam dispositionem supra ipsam, potest cum alio onere compensare argum. ex Cap. *Licet* De Feriis.

An stante causa euidenti, opus sit dispensatione in ieiunio. Decis. 399.

SVMMARIVM.

1 *Stante causa euidenti soluendi ieiunium, non est opus dispensatione.*

2 *Quando cessat obligatio legis, non habet locum dispensatio.*

3 *Quid præstet dispensatio, quando causa est euidens.*

---

1 RESP. tunc non esse necessariam dispensationem, sed sine ipsa posse ieiunium solui. Ita docent D. Th. 2. 2. *q.147. ar.4. in Corpore.* Angel. *verbo* Ieiunium. *num. 20.* Rosella *num. 25.* Nauar. *in Manuali cap.21.num.21.* Trullench. *lib. 3. in Decal.cap.2.dub.7.num. 19.* Medina *Cod. De ieiunio q.9* ver. *Quæret hic.* Vega *par. 1. Sum. cap. 14. De ieiunio. Casu 36.* Gabr. *in 4.dist.16.q.3. ar. 1. notab. 5.* Laiman. *lib 4.Theol.moral.tract.8. cap 3. nu. 8.* Rodriquez *par.1.Sum.cap.24. num.12.* Ledesma *2.par.Sum. tract.27.cap 2.dub. 5.post 5. conclus.* Angles *in Florib.q.5. de Ieiunio.difficul 4.dub 1 initio.* Ortiz. *cap. 19. Sum.præcep.2. num. 16.* Azor *par. 1. lib.7.cap.18. q.2.circa finem.* Villalobos *par.1. sum.tract.23.difficul 4.num.21 initio.* Palat. *in 4. dist.15.disp.8 post conclus. 4. §. Obseruandum est autem.* Syluester *verbo* Ieiunium. *num. 20. init.* asserens, hanc esse omnium sententiam. Facundez *præcepto 4.Eccles.lib.1.cap.9. num.1. & 7.* Bizozerus *par.4. sum. cap.vlt. memb. vlt. num.9.* Lessius *lib. 4. De iust. & iure cap. 2.dub.6.num.45.* Syluius *2.2.q.147. ar.4.* ver. *Porro circa causas.*

2 Ratio est, quia cum dispensatio sit relaxatio legis adhuc obligantis, vt desumitur ex Cap. *Necessaria.* Cap. *Dispensationes.* Cap. *Tanta. 1.q.7.* non habet locum, quando non adest obligatio legis, quando autem causa eximens à ieiunio est euidens, de se soluit obligationem.

3 Ex quibus constat, quod quando stante causa euidenti petitur dispensatio, talis dispensatio nihil operatur quò ad tollendam obligationem, sed solum quo ad quandam iustificationem pro exteriori apparentia. Et ideo contingere potest, quod etiam stante euidentia causæ sit necessaria, quando nimirum causa non est extrinsecus apparens, præsertim quando adhibendæ sunt carnes, ad tollendas murmurationes, & praua iudicia.

An

An quando Medicus, Confessarius, vel alius vir prudens iudicat, adesse causam sufficientem soluendi ieiunium, sit necessaria dispensatio, si non videatur sufficiens illam habenti. Decis. 400.

SVMMARIVM.

1 *Si Medicus, Confessarius, aut alius vir prudens declarat sufficientiam causæ excusantis, non est opus dispensatione.*
2 *In tali casu causa de se soluit obligationem ieiunandi.*

1 RESP. Non esse necessariam dispensationem superioris. Ita Azor. *par. 1. lib. 7. cap. 18. q. 4.* Syl. uester *verbo* Ieiunium. *q. 7. num. 20.* Angel. *nu. 19.* Rosel. *num. 25.* Fa. cundez *præcep. 4. Eccles. lib. 1. cap. 9. num. 7.* Angles *in Florib. q. 5. De ieiunio difficul. 4. dub. 1. proposit. 2.* Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 5. num. 28.* Palat. *in 4. dist. 15. disp. 8. post 4. conclus. 9. Obseruandum &c. in fine.* Medina *Cod. De ieiunio q. 9.* ver. *Quæret hic.*

2 Ratio est, quia stante tali iudicio, causa fit de se excusans à ieiunio, atque adeo soluens obligationem legis. Potest autem vnusquisque sequi tale iudicium, cum sit iudicium viri prudentis, nam in hoc se conformat regulis rectæ rationis, non solum quia tale est illud iudicium, sed etiam, quia recta ratio dictat, quod possimus sequi iudicium virorum prudentum, quando nos sumus in dubio.

An stante causa dubia teneantur Regulares petere dispensationem à superioribus. Decis. 401.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium concessum Minoribus, quod non teneantur ieiunare, si bono modo non possunt ieiunare.*
2 *Quid concedatur per hoc priuilegium.*
3 *Regulares in causa dubia, an teneantur ad ieiunium, non indigent dispensatione superioris.*

1 SIXTVS IV. concesit Fratribus Minoribus, quod non teneantur ieiunare, quando ob infirmitatem, aut debilitatem non possunt bono modo ieiunare, vt habetur in Monumentis Ordinis *Concess. 99.* & refert Sorbo *in Compend. priuileg. Mendicant. Tit.* Ieiunium. *num. 3.* De quo priuilegio gaudent omnes Regulares, qui habent communicationem priuilegiorum.

2 Per hoc autem priuilegium conceditur aliquid per modum dispensationis, & ideo habet locum, quando nimirum opus est dispensatione, atque adeo quando causa est dubia, an sufficiat ad soluendum ieiunium, nam quando est certa, non est opus dispensatione, vt dictum est supra cum communi. Et hoc est, non posse bono modo ieiunare, quia ieiunando cum tali causa dubia, adest etiam dubium de periculo, & ideo non ieiunatur congruenti, & bono modo.

3 Resp. ergo. Stante causa dubia, non teneri Regulares petere dispensationem à superiori, dummodo communicent in priuilegijs. Ita etiam docet Rodriquez *par. 1. Sum. cap. 24. num. 4.* Loquens de Regularibus Minoribus, quibus concessum est priuilegium. Ratio est, quia vbi semel concessa est dispensatio à supremo superiore, non est opus alia dispensatione inferioris prælati; per prædictum autem priuilegium conceditur dispensatio, nam dirigitur immediate ad ipsos subditos.

An petens dispensationem in ieiunio absque causa peccet. Decis. 402.

SVMMARIVM.

1 *Petens dispensationem absque causa peccat secundum aliquos venialiter, secundum alios mortaliter.*

Petens dispensationem in ieiunio superiori in propria lege absque causa non peccat.

3 *Si petat ab inferiori in lege superioris, & proponat causam, quam non putet sufficientem, non peccat.*

4 *Petens dispensationem non tenetur discutere causam.*

5 *An si nullam proponat causam, peccet.*

6 *Acceptans dispensationem concessam ab inferiori absque causa non peccat.*

---

1 QVOD peccet, docent Arragon. 2.2. *q.* 89. *ar.* 9. *circa finem.* Couaruu. 4. *Decret. par.* 2. *cap.* 6. §. 9. *num.* 7. qui addit, forsam peccare mortaliter. Ledesma *par.* 1. *sum. tract.* De *matrim. cap.* 27. *dub.* 1. *post* 4. *concluf.* ver. *Digo lo segundo.* Rodriquez *par.* 1. *sum. cap.* 235 *init.* qui vult peccare venialiter. Sanchez *lib.* 8. *de Matrimonio disp.* 18. *num.* 8. & *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 7. Qui vult, peccare mortaliter, vel venialiter iuxta qualitatem materiæ: vnde quia in ieiunio materia est grauis, quia agitur de lege obligante sub mortali, peccabit mortaliter, nisi bona fide excusetur, & sequitur Trullench. *lib.* 3. *in Decal. cap* 2. *dub.* 7. *num.* 18.

2 Sed ex dictis in superioribus sequitur, quod petens dispensationem in ieiunio in propria lege à superiori, nullo modo peccet. In tantum enim peccaret secundum præcitatos Doctores, in quantum induceret ad malum, non autem inducit, quia potest superior sine vllo peccato in tali lege dispensare, vt visum est: vnde nulla interueniet inductio ad peccatum.

3 Si vero dispensatio petatur ab inferiori, & proponatur aliqua causa, quamuis proponens non existimet sufficientem, neque adhuc peccat. Ita Philiar. *tom.* 1. De *offic. Sacerd. par.* 3. *lib.* 4. *cap.* 4. ver. *Altera difficul.* Nauar. *in Manual. prælud.* 9. *num.* 13. Ledesma *par.* 1. *sum. tract.* de *Matrim. cap.* 27. *dub.* 1. *post* 4. *concluf.* Sanchez *citato lib.* 8. *de Matrim. disp.* 18. *num.* 9.

4 Ratio est; quia non pertinet ad petentem dispensationem discutere, an causa sit sufficiens, sed tantum ad dispensantem: vnde neque intendit inducere ad malum, sed tantum proponit causam, qua mouetur ad petendam dispensationem, vt ab ipso discutiatur, & concedat, si est concedenda.

5 At si petat dispensationem in lege ieiunij ab inferiori non potente dispensare absque causa, & nullam proponat causam, neque adhuc peccabit. Ratio est, quia, dum petit dispensationem, credit sibi profuturam, atque adeo putat stante ipsa posse licite soluere ieiunium, alioquin si crederet non sibi profuturam, non peteret. Ex alio autem capite non pertinet ad ipsum examinare iurisdictionem superioris, & expendere, quo vsque se extendat. Et ideo neque facit aliquod contra rectam rationem, cum non intendat inducere ad malum superiorem, sed relinquat ipsi considerandum, quid possit facere, vel non facere; nec omittit aliquid facere, quod teneatur facere. Vnde nunquam, qui scit talem dispensationem fore nullam, illam petet, nisi intendat per se malum, in quo tunc ratione intentionis malæ peccabit.

6 Hinc sequitur contra Sanchez *citato lib.* 8. *de Matrim. disp.* 18. *num.* 8. Non peccare acceptantem dispensationem vltro concessam absque causa. Quia licet concedens de iure ordinario non possit, concedere, præsumi debet, nisi oppositum constet, quod possit de iure extraordinario ex speciali concessione supremi superioris, nam semper præsumendum est pro superiori Cap. *Si quid culpatur.* 23. *q.* 1. & Cap. *In præsentia.* De *renunciatione.*

An si potens dispensare in ieiunio, dicat alicui, quod soluat ieiunium, censeatur dispensasse. Decis. 403.

SVMMARIVM.

1 *Si potens dispensare dicat alicui, quod non ieiunet, si adsit causa censendus est dispensare.*

2 *Rursus censendus est dispensare, etiam si non adsit causa, dummodo agatur de pro-*

propria lege, in qua potest sine causa dispensare.

4 *Facilior est dispensatio quo ad lacticinia, quam quò ad carnes.*

---

1 RESP. quando adest iusta causa dispensandi, censeri dispensasse. Et ita docent Rodriquez *par. 1. Sum. cap. 24. num. 7.* Lopez *par. 1. Instruct. cap. 4.* Ledesma *par. 2. Sum. tract. 27. cap. 2. dub. 2 post. 5. conclus.* ver. *Digo lo quarto. in fine.* Ratio est, quia non est præsumendum, quod superior, ad quem pertinet cura animarum, & eas dirigere ad salutem, velit inducere ad peccatum, sicut induceret, si non dispensaret; nam, vt dicebatur in fine Decis. *præcedentis* semper præsumendum est in fauorem superiorum; & ideo censendum est quod dispenset.

2 Rursus etiam si nulla adsit causa soluendi ieiunium, si superior potens dispensare absque causa, dicat alicui, quod non ieiunet, adhuc censendus est dispensare. Militat enim eadem ratio, quia nimirum si non intenderet dispensare, induceret ad peccatum. Si vero non agitur de dispensatione in lege propria ipsius, præsumi debet, quod loquatur ex suppositione, quod adsit debita causa, quæ cum non adsit, neque etiam censendus erit dispensare.

An, quæ dicta sunt de dispensatione in ieiunio, valeant etiam in dispensatione quo ad carnes, lacticinia, horam comedendi &c. Decis. 404.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatio in ieiunio, & quo ad carnes, &c. eodem pacto proportionaliter procedunt.*

2 *Vtraque dispensatio fundatur in eadem iurisdictione, & ijsdem causis.*

3 *Maior tamen causa requiritur pro dispensatione carnium.*

---

1 RESP. affirmatiuè. Vnde qui possunt dispensare cum causa, aut absque causa in ieiunio, poterunt etiam dispensare quò ad carnes, & lacticinia, & horam comedendi eodem modo, aut etiam abrogare legem iuxta facultatem propriam, quam habent. Vnde etiam dispensatio erit valida absque causa, si fiat in propria lege, inualida si in lege superioris. Vsus ipsius erit licitus, quoties valida est. Erit necessaria, quando causa est dubia, non autem, quando est certa, aut iudicio medici, confessarij, aut alterius prudentis viri erit sufficiens, & eadem proportionaliter dicenda erunt de petente dispensationem. Et licet hæc omnia non exprimant in particulari, ita tamen quò ad substantiam docent Sylvester *verbo* Ieiunium *quæst. 7. num. 20. in fine.* Caiet. 2. 2. *q.* 147. *ar.* 4. *dub.* 1. Palat. *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. *post* 4. *concl. S. Præsente igitur Episcopo.* Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 21. Io. Sanchez *in selectis De Sacramen. dip.* 54. *num.* 37. & alij communiter.

2 Ratio est, quia, qui est superior in ordine ad ieiunium, est superior in ordine ad cætera, quæ coniuncta sunt ieiunio, & ideo habet facultatem dispensandi, vt constat etiam ex praxi. Rursus dispensatio est in eodem genere, & ideo eodem modo proportionaliter accipienda est.

3 Est tamen aduertendum, vt docent etiam communiter, quod grauior causa requiritur ad dispensandum in abstinentia à carnibus, quam in ieiunio. Quia cum causa fundetur in aliqua indigentia illius, cum quo dispensatur, & minor sit, & minus frequens indigentia carnium, quam plurium comestionum, ideo etiam causa dispensandi in carnibus minus frequens est, & grauior esse debet. Vnde plures causæ, quæ soluunt obligationem ieiunij, aut sufficiunt ad dispensationem, vt sunt omnes, quæ fundantur in labore corporali, non soluunt obligationem abstinentiæ à carnibus, nec sufficiunt, nisi concurrant aliæ circumstantiæ ad dispensationem.

4 Quod autem spectat ad dispensationem

nem in lacticinijs, minor causa requiritur, vt communiter docent. Et inter alios notat Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 6. *num.* 5. & in praxi habetur, quia cum minus obstent ieiunio, imo possit cum ipsis saluari ieiunium, facilius obligatio abstinentiæ relaxari potest. Et hoc valet in ieiunijs quadragesimæ, nam in cæteris non adest obligatio abstinendi ab ipsis, vt dictum est suo loco.

An superiores regulares, quando Regula prohibet carnes, possint dispensare cum subditis in esu carnium. Decis. 405.

SVMMARIVM.

1 *Carnes prohibentur de iure canonico omnibus Monachis.*
2 *Regula prohibendo quadrupedia Benedictinis, prohibet omnes carnes.*
3 *In iure conceditur Abbatib vt possint cum infirmis, & debilibus dispensare quo ad carnes in infirmaria.*
4 *Item aliquando etiam cum cæteris extra Refectorium.*
5 *Ex priuilegio possunt dispensare etiam extra monasterium, quando id expediens fuerit.*
6 *Monachi ex dispensat. Abbatis possunt inuitati, aut in itinere edere carnes.*
7 *Possunt etiam ex consuetudine.*
8 *Superiores Minimorum non possunt dispensare in abstinentia carnium.*
9 *Nec etiam superiores Carthusianorum.*
10 *Quid de superioribus cæterorum Regularium.*

---

1 VNCTIS Monachis prohibentur carnes etiam in solemnitatibus loquendo de iure canonico. Vt habetur ex Cap. *Cum ad monasterium.* De *statu monach.* §. *In Refectorio.* & ex Cap. *Carnem.* De *consecrat. Dist.* 5. & prohibitio generalis est, ita vt afficiat omnes: habetur enim ibi. *Nullus omnino carne vescetur.*

2 Adest etiam specialis constitutio Benedictinorum ex Regula S. Benedicti, quæ omnibus prohibet comestionem carnium quadrupedum exceptis infirmis, & debilibus, vt habetur ex *Cap.* 39. dictæ *Regulæ.* Prohibet autem carnes quadrupedum, non quia permittat alias carnes, quasi D. Benedictus voluerit, suos Monachos vesci tantum volatilibus, & delitiose viuere, vt aliquis ridiculè scripsit. Sed quia prohibitis crassioribus carnibus censeantur omnes prohibitæ, vt notat Tamburin. *tom.* 2. *De iure Abbat. disp.* 12. *q.* 11. *nu.* 1. quia prohibito minori censetur prohibitum etiam maius argum. ex Cap. *Cum in cunctis.* De *electio.* vbi Glos. *verbo Multo. fortius* Io. Andr. Panor. Imola, & cæteri Canonistæ.

3 In eodem tamen Cap. *Cum ad monasterium.* De *statu monach.* Conceditur Abbatibus monachorum, quod possint dispensare cum infirmis, & debilibus, quod vesci possint carnibus in infirmaria. Vnde stante tali concessione poterit Abbas dispensare cum Monachis, vt edant carnes in infirmitorio non solum quando indigentia est euidens, sed etiam quando est dubia, quia ad dispensandum sufficit causa dubia, vt de dispensatione ieiunij dictum est supra cum communi.

4 Rursus in dicto Cap. *Cum ad monasterium* conceditur etiam Abbatibus, vt ex indulgentia possit interdum Monachos nunc hos, nunc illos ad propriam cameram aduocare, & edere carnes simul cum ipsis. Quod autem dicitur de propria camera, non ita accipi debet, quasi hoc fieri non possit in alio cubiculo, dummodo extra refectorium, sed vt ostendatur, quod indulgentia est extra regulam. Nec similiter necesse est, Abbatem comedere carnes, vt alij comedere possint, sed ita decernit Pontifex, vt extendat indulgentiam etiam ad Abbatem, qui poterit Monachis carnes indulgere, & ipse abstinere.

5 Præterea Sixtus IV. concessit Cisterciensibus *in Idib. Decemb.* 1475. vt habetur in *Bulla* 47. eiusdem Pontificis *in collect. Bullar. Apostol. pro Regularib.* facta à Rodriquez, vt possint ab Abbate secundum ipsius discretionis arbitrium per se, vel per alium dispensari ad edendas carnes etiam extra sepia Monasterij absque incursu alicuius pœnæ, aut conscientiæ scrupulo. Et ideo poterit Abbas ad relaxandos animos, & corpus concedere aliquando, vt carnibus extra monasterium se recreent. Et hoc priuilegio gaudent

dent etiam cæteri Monachi, qui habent communicationem priuilegiorum. Et per ipsam abrogata est constitutio Benedicti XII. quæ imponebat certas pœnas Monachis comedentibus carnes, & Abbatibus permittentibus. Hoc autem priuilegium extendit ipse Pontifex etiam ad Moniales eiusdem ordinis.

6 Ex hoc autem sequitur, quod stante rationabili causa possint Abbates dispensare cum Monachis, vt edant carnes, vt si nimirum inuitentur à Principe, aut aliquo Magnate: vt notat Tamburinus *tom. 2. De iure Abbatum disp. 12. q. 11 num. 5.* aut quando itinerantes non inueniunt alios cibos satis congruos. Et præsertim si adesset aliqua necessitas, vt si non adessent alij cibi præter panem, & caseum; tunc enim excusantur ab obseruatione regulæ, quia aliter necessitas exigit argum. ex Cap. *Consilium. in fine*. De *obseruat. ieiunior.* & Cap. *Licet*. De *pœnitentijs*, vt notat idem Tamburin. *citatus*.

7 Qui etiam ibid. addit. cum Cardinali in dict. Cap. *Cum ad monasterium*. De *statu monach.* Panor. *ibid. num.* 18. & in Cap. *Deus. num. 3.* De *vita, & honest. Clericor.* Graf. *par. 2. Decis. lib. 3. cap. 21. num. 10.* Quod ratione consuetudinis, vbi introducta est, possunt Monachi comedere carnes, quia abstinentia à carnibus non pertinet ad substantialia Regulæ, & ideo per consuetudinem abrogari potest.

8 Quod autem spectat ad cæteros Regulares superiores Minimorum non poterunt dispensare cum subditis, vt etiam ex rationabili causa extra præscriptum regulæ comedant carnes, neque enim talis facultas est ipsis concessa, quia regula præscribit, & taxat casum, in quo poterunt edere; & proinde ad hanc abstinentiam quarto solemni voto se adstringunt. Poterunt tamen superiores in dubio declarare, an casus sit ille, in quo regula permittit carnes.

9 Superiores vero Carthusianorum neque ipsi poterunt in carnibus dispensare ex quacunque causa. Quia Regula ipsorũ excipit omnem casum, & proinde non relinquitur ipsis facultas dispensandi.

9 At superiores cæterorum Regularium considerare debent proprias Constitutiones, quæ si solum prohibent carnes, nec prohibent dispensationem, nec consuetudo ita illas interpretatur, vt censeantur prohibitæ semper absque vlla vnquam relaxatione: nec præscribunt casus, in quibus liceat comedere, tunc censendum est, quod non prohibeant, nisi ad modum præcepti ecclesiastici, & secundum eamdem mensuram; & ideo relinquere locum, vt possint concedi ex dispensatione ex rationabili causa, sicut conceduntur ijs, quibus prohibentur ex præcepto. Et tunc poterunt superiores dispensare proprios subditos.

An superiores Regularium possint dispensare suos subditos, vt in ieiunijs Ecclesiasticis edant ova, & lacticinia. Decis. 406.

SVMMARIVM.

1 *Fratres Minores ex consuetudine in quibusdam prouincijs vtuntur lacticinijs in ieiunio.*

2 *Prouincialis potest apud Minores dispensare quo ad lacticinia in ieiunijs.*

3 *Priuilegium concessum Regularium superioribus dispensandi quo ad lacticinia.*

4 *Quomodo accipiendum hoc priuilegium.*

1 APVD Fratres Minores in quibusdam prouincijs obtinuit consuetudo, vt testatur Hieronim. Rodriquez *in Compend. quæst. Regul. Resol. 75. num. 7.* vt in ieiunijs Ecclesiasticis lacticinijs vescantur: & credo, quod loquatur solum de ieiunijs extra quadragesimam, saltem in locis, vbi in quadragesima nec etiam sæcularibus lacticinia licita sunt.

2 Et subdit, quod Prouincialis cum consilio Discretorum dispensare potest cum subditis iuxta ipsorum Regulam, vt in ieiunijs comedant lacticinia, quod etiam docent Emanuel Rodriquez *tom. 2. quæst. Reg. q. 101. ar. 3.* Corduba *in Reg. S. Francisci cap. 3. q. 2 punc. 4.* Quia autem hoc habent ex peculiari Constitutione, non est commune cum cæteris Regularibus.

3 Adest tamen priuilegium Eugenij IV. concessum Fratrib. S. Hieronimi, per quod

quod tribuitur facultas Superioribus, vt in ieiunijs etiam quadragesimæ possint dispensare subditos quò ad oua, & lacticinia. Quod etiam cõcessit Clemens VII. Minoribus, vt refert Rodriquez *tom. 2. quæst. Regul. q. 101. ar. 3.* Et ideo Superiores Regulares in virtute huius priuilegij, si habent communicationem priuilegiorum, poterunt cum suis subditis dispensare, vt in ieiunijs edant oua, & lacticinia.

4 Quia autem hoc habent etiam ratione ordinariæ iurisdictionis, ideo, vt priuilegium aliquid operetur, dicendum est, quod possint dispensare etiam in ijs casibus, ad quos ordinaria iurisdictio non se extendit, atque adeo quod acceperint maiorem aliquam facultatem, quam sit facultas ordinariæ iurisdictionis, quæ non potest esse alia quam facultas delegata, qua vti potest summus Pontifex.

Quænam sit causa sufficiens ad dispensandum in ieiunio, & cibis vetitis. Decis. 407.

SVMMARIVM.

1 *Causa sufficiens pro dispensatione ieiunij, & ciborum prohibitorum*

2 *Dispensatio ex causa supponit legem esse solito onerosiorem, sed non ita, vt desinat obligare.*

1 RESP. esse omnem illam, quæ de se non est sufficiens, vt soluat obligationem ieiunandi, est tamen in eo genere, vt possit soluere, si certa sit, & grauis. Ita Sanchez *lib. 5. Consil. moral. cap. 1. dub. 6. num. 2.* De causis autem soluentibus obligationem ieiunandi dictum est in superioribus.

2 Ratio est. Quia, vt habeat locum dispensatio in lege ex rationabili causa, oportet, quod obseruantia legis euadat onerosior consueto, & ex alio capite non debet obligatio legis esse ablata, alioquin per dispensationem non relaxaretur, & ideo sufficit causa reddens ita onerosum ieiunium, vt non pertingat ad soluendam obligationem ieiunij.

An difficultas in ieiunando sit causa sufficiens ad dispensandum in ieiunio. Decis. 408.

SVMMARIVM.

1 *Difficultas in ieiunando non sufficit pro dispensatione secundum aliquos.*

2 *Sufficit secundum alios, quod est probabilius.*

1 NEGATIVE respondet Angles *in Florib. q. 5. De ieiunio dub 2. post 4. difficul. proposit. 2.* quia talis difficultas assiduitate mollescit.

2 Sed tenendum est, quod sufficiat nisi sit difficultas vitiosa, quia lex ieiunij talibus valde onerosa est, & longe, quam cæteris. Quod est sufficiens ratio pro dispensatione. Deinde per dispensationem obuiatur peccato, & tollitur notabile periculum violandi præceptum. Et hanc sententiam tradit Medina *Cod. De ieiunio q. 9. ver. Ad hoc breuiter.* Ortiz. *cap. 19. Sum. præcep. 2. num. 13.*

An, qui obligatur ex voto, aut iuramento ad ieiunium, aut ad aliquam abstinentiam, possit dispensari. Decis. 409.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium ex voto, aut iuramento mutari potest in melius, aut æquale absque causa.*

2 *Cum causa dispensari potest à superiori ordinario.*

3 *Cur votum non reseruatum maneat sub iurisdictione superiorss ordinarij.*

4 *Ieiunium, aut abstinentia ex voto solemni non potest dispensari, nisi à Summo Pontifice.*

5 *A quo dispensari possint ieiunia propœnitentia iniuncta.*

---

1 IN ieiunijs, aut alijs abstinentijs ex voto, dispensari potest etiam absque causa per commutationem materiæ in aliquid melius. Et hoc certum est ex *cap.* 2. De *voto*, & notat Angles *in Florib. q.* 5. *De ieiunio dub. vlt. post* 4. *difficul. propositi.* 1. Et hoc nedum potest fieri à superiori, vt ipse ait, sed etiam ab eo, qui vouit, vt docent communiter in materia de voto, & à me alibi dictum est. Imo etiam commutari potest in rem æqualem, si conferat ad maius commodum vouentis. Hæc tamen est propriè commutatio non vero dispensatio.

2 Quò ad dispensationem vero ex causa. Dicendum est, quod possit Superior proprius dispensare, Episcopus quidem respectu sæcularium. Superior vero localis respectu Regularium. Ita docent Ledesma 2. *par. Sum. tract.* 27. *cap.* 2. *dub.* 3. *post* 1. *concluf. difficul.* 3. ver. *A esta difficultad se ha da responder.* Sotus *lib.* 2. *de Iust. & iure q.* 7. *ar.* 3. Rodriquez *par.* 1. *Sum. cap.* 24. *num.* 9. *concluf.* 6. Villalobos *par.* 1. *Sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 24. Trullench *lib.* 3. *in Decal. cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 21. & alij communiter in materia de voto.

3 Ratio est, quia, cum non sit votum reseruatum, manet sub iurisdictione Prælati ordinarij tanquam quid spirituale concernens esse spirituale vouentis, quod dirigi, & moderari debet a Prælato ordinario, & ideo poterit talis Prælatus in hoc voto dispensare.

4 Si tamen votum de ieiunio, aut abstinentia sit solemne, vt de abstinentia à carnibus apud Minimos, non poterit dispensari, nisi à Summo Pontifice, cui soli reseruantur vota solemnia. Ipse autem poterit ex iusta causa dispensare, quia solemnitas est de iure positiuo. Vt habet Gregorius XIII. *in Bulla* 89. *Bullarij Veteris §.* 18. ibi. *Non considerantes voti solemnitatem sola Ecclesiæ constitutione inuentam esse.*

5 Quò ad ieiunia vero pro pœnitentia iniuncta dicendum est, quod poterunt relaxari, vel commutari auctoritate alterius confessarij maioris, vel æqualis auctoritatis, vt docent communiter Doctores in materia De Pœnit. & notat Angles *in Florib. q.* 5. *de ieiunio dub. vlt. post* 4. *difficul. propositi.* 2. est enim eadem ratio, ac de cæteris pœnitentijs. Idem etiam docent Vega *par.* 1. *Sum. cap.* 14. *De ieiunio. Casu* 36.

An possit tota aliqua communitas dispensari in ieiunio, & cibis vetitis. Decis. 410.

SVMMARIVM.

1 *Tota aliqua communitas dispensari potest in ieiunio, & cibis vetitis.*
2 *Quando pro tota communitate sit necessaria dispensatio.*
3 *A quo concedenda sit talis dispensatio.*
4 *Quando causa dispensandi censenda sit communis toti communitati.*
5 *An Episcopus possit absque causa commutare ieiunia communitatis.*

---

1 RESP. affirmatiuè, & ita debent communiter sentire, dum concedunt posse fieri dispensationem in ieiunio, & cibis vetitis à Pontifice, & Episcopo ex rationabili causa, militat enim eadem ratio in tota communitate, quando causa dispensandi est communis toti communitati, vt facile potest contingere ratione penuriæ, aut pestilentiæ, aut ex aliquo alio capite. Et ita in speciali docet Palat. *in* 4. *dist.* 15. *disp.* 8. *post* 4. *concluf. §. Obseruandum est autem*, & asserit illo anno, quo scribebat, Lusitanos dispensatos fuisse, vt ederent carnes in quadragesima. Sanchez *lib.* 5. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 6. *num.* 4. Laiman. *lib.* 4. *Theol. moral. tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 8. *in fine.*

2 Est autem aduertendum, quod tunc est necessaria dispensatio, quando causa est dubia, quia si esset euidens, de se solueret obligationem legis, nec opus esset dispensatione, vt notat Palat. *citat.*

3 Pertinet autem ad Episcopum concedere tales dispensationes pro tota communitate, quia sicuti potest concedere

fin-

singulis in particulari, quia est ipsorum Prælatus, ita cum sit Prælatus proprius totius communitatis, & habeat iurisdictionem circa ipsam, poterit etiam concedere toti communitati. Quod valet etiam si adsit tempus recurrendi ad Romanam curiam, quia iam consuetudine, & præscriptione tribuente iurisdictionem habet supra dispensationem in hoc præcepto iurisdictionem ordinariam.

4 Sed difficultas est, an, vt causa dicatur communis toti communitati, debeat esse communis omnibus, & singulis, an vero sufficiat, quod sit communis maiori parti. Resp. sufficere quod sit communis maiori parti, quia licet aliqui non habeant illam causam, dum tamen sparsim in maiori parte reperitur, censetur communis. Sic etiam electio censetur communis, dum fit à maiori parte. Vnde facta dispensatione pro tota communitate, poterunt etiam illi de ipsa gaudere, in quibus seorsim non adest causa dispensationis, quia tanquam partes, & membra communitatis participant de eo, quod pro toto corpore fit, ratione cuius censetur etiam ipsis esse communis causa dispensationis. Sic etiam omnes subiacent legi, licet pro aliquibus non esset necessaria.

5 An autem possit Episcopus commutare absque causa ieiunium totius communitatis. Resp. affirmatiuè. Vega *par. 1. Sum. cap. 14. De ieiunio. Casu 36.* Vnde à fortiori posset hoc facere interueniente aliqua causa, vt pote festiuitatis, publicæ lætitiæ &c. Sed iuxta dicta in superioribus hoc tantum habet locum in ieiunijs localibus ab ipso, aut prædecessoribus indictis, nam in cæteris de iure communi potest tantum ex causa dispensare, aut transferre, non autem potest commutare.

An, qui potest cum alijs dispensare in ieiunio, possit confessario committere, vt secum dispenset. Decis. 411.

SVMMARIVM.

1 *Qui potest cum alijs in ieiunio dispensare, non potest alijs committere, vt secum dispensent secundum aliquos.*
2 *Potest dispensari ab ijs, quibus commisit iurisdictionem dispensandi.*
3 *Committens iurisdictionem alteri, potest eidem iurisdictioni se subijcere.*
4 *Iurisdictio dispensandi in præcepto se extendit ex natura sua ad omnes, qui subduntur præcepto.*

---

1 NEGATIVE respondet Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 6. De voto cap. 11. nu. 4.* Cum Glos. *in Cap. Magnæ.* verbo *Noluisti.* De *voto.* Panormit. *ibid* Syluestro *verbo* Votum *4. q. 3.* ver. *Vndecimum.* Angel. *ibid. num. 7.* Quia nemo dat, quod non habet, vnde cum non possit secum dispensare, nec etiam poterit committere cæteris, vt secum dispensent.

2 Sed communis sententia, & vera est in oppositum, quam tradunt Paludan. *in 4. dist. 38. q. 4. ar. 4. concluf. 4. num. 41.* Gabriel. *Dist. 17. q. 2. ar. 3. dub. 2. init.* D. Antonin. *3. par. tit. 17. cap. 2. §. 2. init.* & *2. par. tit. 11. cap. 2. §. 9.* ver. *Item non potest.* Tabiena *verbo* Absolutio. *num. 37.* Henriquez *lib. 6. Sum. cap. 4. num. 3. in com. littera I.* & *lib. 7. de Indulgent. cap. 28. num. 1. in com. littera* H & *lib. 14. cap. 18. in fine.* Gomez *in Bullam cruciatæ. Clauf. 10. nu. 85.* Auila *De censur. par. 7. disp. 10. dub. vlt.* Maiol *lib. 2. De irregularit. cap. 2. num. 12.* & *lib. 5. cap. 51. num. 7.* Sayrus *in Thesauro tom. 1. lib. 7. cap. 14. num. 5.* Sà *verbo* Confessor. *num. 16.* ver. *Confessor Episcopi.* Sanchez *lib. 8. de Matrimon. disp. 11. num 3.* & *lib. 4. Sum. cap. 37. num. 42.* Laiman. *lib. 1. Theol. moral. tract. 4. cap. 22. num. 33.* Garzia *De benef. par. 11. cap 10. num. 139.* Pontius *lib. 8. De Matrim. cap. 4. num. 9.* Palaus *par. 1. Operis moral. tract. 3. disp. 5. punc. 7. §. 1. num. 1.* Et alij Decis. *sequenti citandi.*

3 Ratio est. Quia, qui potest cum alio dispensare, potest etiam conferre alteri iurisdictionem ad dispensandum siue per delegationem, siue quocunque alio modo, & qui habet talem iurisdictionem sibi commissam, potest dispensare cum omnibus, qui tali iurisdictioni subijciuntur. quicunque autem indiget dispensatione, potest se subijcere tali iurisdictioni, nam sicut iurisdictio respicit dispensationem, & mediante dispensatione indigentiam, ita quicunque indiget, est capax exercitij huiusmodi iurisdictionis, atque adeo etiam subiectionis. Quod præsertim verum est,

quia

quia iurisdictio de se præscindendo à persona, in qua est, trahit ad subiectionem personas, circa quas ratione capacitatis exerceri potest, ita vt saltem sint capaces subiectionis & ideo qui aliàs subiectus non est, potest se subijcere, cum sit capax vt erga se exerceatur iurisdictio.

4 Neque quod opponitur, est alicuius momenti, nam dato, quod non posset dispensare cum seipso, neq. adhuc dat, quod non habet, quia communicat iurisdictionem ad dispensandum in tali præcepto. Facta autem tali communicatione iurisdictio communicata se extendit ex natura sua ad omnes, qui ligantur eodem præcepto, quia est iurisdictio supra relaxandam obligationem talis præcepti.

An, qui potest alios dispensare in ieiunio, possit etiam dispensare seipsum in lege propria. Decis. 412.

SVMMARIVM.

1 *Potens alios dispensare in propria lege, non potest seipsum secundum aliquos.*
2 *Potest dispensare seipsum, atque adeo etiam in lege ieiunij.*
3 *Cur legislator possit etiam cum seipso dispensare in lege.*
4 *Directio dictaminis naturalis dictat, quod sicut legislator debet seruare propriam legem, ita etiam possit secum in ipsa dispensare.*
5 *Quæ iurisdictio requirat distinctionem personarum, & quæ non requirat.*
6 *Dispensatio est actus iurisdictionis legalis.*

1 NEGATIVAM sententiam tradunt Anton. *in cap.* 1. *nu.* 10. De *constit.* Imola *ibid. num.* 7. Alexan. de Neuo *num.* 66. Beroius *num.* 108. Decius *Consil.* 151. *num.* 10. *vol.* 1. Supplem. Gabr. *in* 4. *dist.* 38. *q.* 1. *ar.* 5. quia nemo potest in seipsum exercere iurisdictionem *l. Ille, à quo.* ver *Tempestiuum.* ff. Ad *Trebel.* & *l. penult.* ff. De *recep. Arbitr.* & tradit D. Th. *in* 4. *dist.* 20. *q.* 1. *ar.* 5. *quæstiun.* 4. *ad* 1. Vnde potens conferre beneficium, non potest seipsum instituere Cap. *fin.* De *Instit.* quia inter dantem & accipientem debet esse distinctio.

2 Certa tamen, & communis sententia est, quod quilibet possit secum dispensare in propria lege, atque adeo in ieiunio, quando est per propriam legem institutum. Ita Felin. *in cap.* 2 *num.* 20. De *sponsalib.* & *in cap.* 1. *num.* 35. De *constit.* Decius *ibid in* 2. *lectura edit. vlt. num.* 24 Abbas *in cap. Magnæ num.* 2. *not.* 1. De *voto.* & *in cap. At si Clerici. §. De adulterijs. num.* 10. De *iud.* Anton. *ibid. num* 17. Hippolit. *num.* 10. Alexander de Neuo *num.* 17. Milis *in Repert. littera D. num.* 23. verbo *Dispensatio.* ver. *Dispensare potest.* Rosella *verbo* Votum 5. *num.* 2. Tabiena *verbo* Iurare *q.* 20. *num.* 21. Borgas. *par* 6. De *irregularit. tit.* De *voto num.* 161. Gomez *in Bullam Cruciatæ Clausula* 10. *num.* 87. Palud. *in* 4. *dist.* 38. *ar.* 4 *conclus.* 4. *num.* 41. Caiet. 2. 2. *q.* 96. *ar.* 5. *circa finem.* Corduba *lib.* 5. *q.* 31. Barbosa *in Collect. in cap. Magnæ.* De *voto num.* 14. Bonacina *disp.* 1. De *legib. q.* 2. *punc.* 1. *num.* 9. Filliuc. *tract* 10. *par.* 2. *cap.* 10. *q.* 1. *num.* 295. & alij quos *Decis. sequenti* pro posteriori sententia citabimus. Suarez autem *tom.* 2. *de Relig. lib.* 6. *De voto cap.* 11. *nu.* 2 id tantũ cõcedit Summo Pontifici, & *nu.* 4. negat. Prælatis inferioribus Ac. *lib.* 6. De *legib. cap.* 12. *num.* 11. concedit, vbi asserit, hoc esse extra controuersiam.

3 Ratio autem est, quia dispensatio est relaxatio obligationis, quæ imponitur per legem: ergo qui habet potestatem supra ipsam legem, potest etiam relaxare eiusdem obligationem. Legislator autem habet potestatem supra legem, à cuius voluntate pendet, ita vt adæquate secundum totam extensionem, quam habet, proueniat à Principe, seu quocunque alio legislatore, & dependet in conseruari ab eadem voluntate: vnde potest ipsam tollere ad libitũ, quamuis si hoc cederet in detrimentum notabile communitatis peccaret; & ideo potest etiam in ordine ad seipsum relaxare obligationem illius. Confir. Dispensat in propria lege cum alijs: ergo poterit etiam dispensare cum seipso; quia dispensatio, seu relaxatio obligationis legis fit per actum voluntatis, quo dispensans vult, legem non obligare talem personam, & virtute huius voluntatis cessat obligatio, potest autem habere hunc actum voluntatis etiam erga seipsum, & proinde relaxare obligationem legis, cum dependeat in conseruari ab

habituali voluntate legislatoris.

4 Dices. Non obligari ad seruandam propriam legem ex sola' voluntate, sed etiam ex lege naturali, quæ dictat, quod teneatur seruare. Sed hoc non officit, quia dato, quod teneatur directiuè ex lege naturali, quatenus ita exigit bonum commune, tenentur etiam subditi ex dictamine legis naturalis seruare leges, quatenus dictat, quod debeant obedire superioribus, & in obseruandis legibus cooperari bono communi, & ipse princeps ex eodem dictamine tenetur procurare obseruantiam legum, & tamen potest hoc non obstante dispensare cum subditis, quia adhuc lex ligat ex voluntate ipsius, & lex naturalis dictat, quod dispensatio licita sit: ergo poterit etiam dispensare cum seipso, quia lex naturalis dictat, quod ita lex obligat ipsum, vt sit capax dispensationis, sicut etiam sunt cæteri: & quia dictamen naturale de seruanda lege solum subintrat, quando per voluntatem legislatoris est posita lex, vnde cessante voluntate ipsius, cessat etiam dictamen.

5 Neque obstat fundamentum oppositæ sententiæ. Nam iurisdictio alia est in ordine ad actus iustitiæ, alia vero in ordine ad actus legales. Prima non potest exerceri circa seipsum, quia dicit exercitium iustitiæ, quæ est ad alterum, cum debeat ponere æqualitatem, vnde ob hanc rationem potens conferre beneficium non potest instituere seipsum, quia collatio est actus iustitiæ distributiuæ, non potest confessarius seipsum absoluere; quia est actus iustitiæ vindicatiuæ, quæ versatur circa delicta; non potest quis seipsum baptizare, quia est actus iustitiæ distributiuæ, quo à ministris Christi distribuitur gratia Sacramenti pro hominum salute instituta. Iurisdictio vero in ordine ad actus legales non requirit necessario distinctionem personarum, quia respicit regimen in ordine ad finem reipublicæ; hoc aut regimen ita potest exerceri erga alios, vt possit etiam exerceri, etiam erga seipsum. Imo caput Reipublicæ tenetur exercere, quia tenetur se ordinare ad eumdem finem, & ideo potest exercere in seipsum iurisdictionem in ordine ad actus legales.

6 Dispensatio autem in lege pertinet ad iustitiam legalem, quia pertinet ad regimen in ordine ad perducendum hominem ad debitum finem, & ad ordinanda media pro assecutione illius, quia sicut lex ponit medium, ita dispensatio tollit hoc medium, vel quia non sit necessarium, vel quia aliquis alio modo sit ordinãdus in finem, & ideo potest exerceri circa seipsum. Vnde sicut legislator potest obligare per legem seipsum exercendo in se iurisdictionem legalem directiuam, ita etiam potest seipsum dispensare per eamdem iurisdictionem.

An potens dispensare cum alijs in ieiunio à superiori imposito, possit etiam dispensare cum seipso. Decis. 413.

SVMMARIVM.

1 *Potens dispensare cum alijs in ieiunio à superiori imposito non potest cum seipso secundum aliquos.*
2 *Potest dispensare etiam cum seipso.*
3 *Habens potestatem directiuam legis, potest eam dirigere etiam in ordine ad seipsum.*
4 *Dispensans in lege superioris qua potestate vtatur.*
5 *Propria voluntas est vnicuique subdita in regimine directiuo.*

---

1 NEGATIVAM sententiam tradunt ij, quos duabus Decisionib. *præced.* citaui pro priori sententia, & etiam ferè omnes citati in *præced. proxima Decis.* pro posteriori sententia, & specialiter Decius *in cap. At si Clerici. §. De adulterijs. num.* 109. *in noua edit.* De *iud.* Hyppolit. *num.* 105. Palud. *in* 4. *Dist* 38. *q.* 4. *ar.* 4. *concluf.* 4. *num.* 41. Rodriquez *tom.* 1. *q. Reg. q.* 45. *ar. vlt.* Collector *priuileg. Mendicant. verbo* Accedere ad monasteria *q. vlt.* Corduba *ibid. in Addit. in fine.* Azor. *tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 15. *q.* 6. *in fine.* Hieron. Rodriquez *in Compen. quæst. Regul. Resol.* 12. *num.* 39. Mirand. *in Manual. tom.* 2. *q.* 31. *ar.* 3. Quia, cum voluntas propria nemini sit subdita, sicuti est subdita voluntas inferiorum superioribus, non potest secum agere tanquam cum subdito. Vnde Innocentius III. *Cap. Magnæ. De Voto.* Laudat Episcopum Trecensum, quod absque con-

consilio Apostolicæ Sedis noluerit, se exemptum à voto, quod emiserat, iudicare. Vnde volunt, quod aut superiorem adeat, aut sibi prouideat de aliquo, cui committat posse dispensare.

2 Hoc tamen non obstante tenenda est opposita sententia, quam tradunt D. Th. 2.2. *q.* 185. *ar.* 8. *in corpore. in fine.* Caiet. 2.2. *q.* 96. *ar.* 5. *circa finem.* Turrecrem. *cap. De Monachis* 16. *q.* 1. D. Antonin. 3. *par. tit.* 20 *cap.* 2. *§.* 7. Angelus *verbo* Monachus *num.* 7. Syluester *verbo* Religio 6. *q.* 10. & Religio 7. *q.* 12. Tabiena *verbo* Episcopus *q.* 6. Armilla *num.* 8. Viguer. *cap* 17. *Instit. Theol. §.* 1. *ver.* 21. Sanchez *lib.* 8. *de Matrimon disp* 3. *num.* 8. & *lib.* 4. *Sum. cap.* 37. *num.* 45. Sotus *in* 4. *dist.* 21. *q.* 1. *ar.* 4. *in fine corpor.* Lopez 2. *par. Instruct. cap.* 5. *De indulgent.* ver. *Sed vtrum indulgentiæ.* Salas *Disp.* 20. *De legib. sect.* 12. *num.* 105. Pontius *lib.* 8. *de Matrim. cap.* 4. *num.* 9 Rodriquez *tom.* 2. *sum. cap.* 32. *num.* 4. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap* 18. *q.* 6. loquens in particulari de ieiunio. Reginal. *lib.* 4. *Praxis fori pœnit. num.* 226. ver. *Tertium est.* Villalob *tom.* 1. *Sum. tract.* 23. *difficul.* 4. *num.* 23. Palaus *par.* 1. *Oper. moral. disp* 5. *de dispensat. leg. punct.* 7. *§.* 1. *num.* 2. Diana *par.* 1. *tract.* 9. *de ieiunio. Resol.* 15. ver. *Notandum est.* Laiman. *lib.* 1. *Theol. moral tract.* 4. *cap.* 22. *num.* 32. Tamburin. *De iure Abbatum tom.* 2. *disp.* 12. *q.* 8. *num.* 1. *&* 2. *in noua Editione.* & alij in materia de legib. quia non debent esse deterioris condicionis quam cæteri, quod tamen non habet locum, quando possunt alteri committere dispensationem.

3 Ratio ergo est, quia quando possunt dispensare in lege superioris, habent facultatem dirigendi obligationem legis iuxta exigentiam communitatis, atque adeo illam relaxandi ex rationabili causa; hoc enim exigit communitas, ne, dum lex prodesse intendit, noxia aliquibus fiat. Dum ergo habet potestatem directiuam circa obligationem legis, potest etiam dirigere eamdem obligationem in ordine ad se ipsum, atque adeo relaxare, quando aliqua causa id exigit, si quidem habet potestatem directiuam etiam supra seipsum, cum se debeat dirigere ad vlti-
4 mum finem mediante fine legum. Confir. cum lex sit lata à superiore, & subsistat in virtute iurisdictionis ipsius, quando inferior dispensat, non potest vti potestate iurisdictionali, si quidem non habet supra iurisdictionem superioris, sed tantum potestate directiua, qua dirigit, & moderatur legem, prout opus fuerit; potest autem in seipsum vti potestate directiua.

5 Hinc quando agitur de regimine directiuo vnicuique est subdita propria voluntas, nam pertinet ad ipsum illam regere, & ordinare, & ideo remanet subdita etiam in ordine ad dispensationem in lege, quia dispensatio est quoddam regimen, quo extra legem dirigitur voluntas, & ab ipsa tollitur obligatio legis. Ex Cap. autem *Magnæ.* De *voto*, nihil colligitur contra hanc Decisionem, si quidem Pontifex laudat Episcopum Trecensem, non quia satisfecerit alicui obligationi, sed quia præstitit opus laudabile, dum noluit sine consilio Apostolicæ sedis propriam sententiam sequi.

An delegatus ad dispensandum vniuersaliter pro aliqua communitate in ieiunio possit secum dispensare. Decis. 414.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus ad dispensandum vniuersaliter in ieiunio, potest etiam dispensare seipsum.*

2 *Delegatio non limitata se habet instar iurisdictionis ordinariæ.*

3 *Quando quis non possit esse iudex in propria causa.*

1 RESP. affirmatiuè cum Rodriquez *par.* 2. *Sum. cap* 32. *num.* 4. Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 3. *num.* 10. & *lib.* 4. *Sum. cap.* 37. *num.* 45. Salas *disp.* 20 *De legib. sect.* 12. *num.* 105. Miranda *tom.* 2. *Manual. Prælat. q* 31. *ar.* 5.

2 Et ratio est, quia, cum in delegatione non sit limitata facultas ad certas personas, extenditur ad omnes indifferenter, quæ sunt de tali communitate propter eius vniuersitatem, & se habet instar ordinariæ iurisdictionis, vt notat Glos. *in cap. Cum causam. verbo* Delegatus. De

Appellation. & Bal. *in l. Si vt propovis* 1. C. *Quomodo, & quando iud.* & ideo ipse quoque quatenus ligatus lege comprenditur sub facultate solutiua legis per dispensationem, & ideo potest seipsum dispensare.

3 Contra tamen hæc, & quæ dicta sunt in *præcedenti Decis.* militat difficultas, quod nemo est bonus iudex in causa propria, & ideo quando quis potest dispensare in lege superioris, non debet censeri ipsi concessum, quod etiam dispenset se ipsum, quia debet recognoscere causam, ob quam concedenda est dispensatio. Resp. quod nemo potest esse iudex in causa propria, quãdo iudiciali modo procedendum est, quia, cum sit administranda iustitia, requiritur distinctio personarum, at quando exercenda est solum vis directiua, cum quisque possit dirigere se ipsum, ideo in tali casu potest esse iudex, quia non est proprie iudex, sed director, vt contingit, quando alicui conceditur dispensatio, aut quando quis dispensat cum seipso.

An superiores Regulares possint dispensare seipsos in ieiunio, quando possunt dispensare alios. Decis. 415.

SVMMARIVM.

1 *Superiores Regulares secundum aliquos non possunt secum dispensare in ieiunio.*
2 *Possunt dispensare etiam cum se ipsis.*
3 *Superiores reguntur eadem vi directiua, qua subditi.*
4 *Aliqua priuilegia inseruiunt solum pro sedandis conscientijs.*

1 VIDETVR negatiue respondendum. Quia, vt refert Sorbo *in Compen. priuileg.* Eugenius IV. concessit Fratribus S. Hieronimi, quod Prior, & Vicarius possit obtinere licentiam à Confessario non ieiunandi; vnde, si possent seipsos dispensare, non indigerent priuilegio. Et ita tenent Collector *priuileg. Mendicant. verbo* Accedere ad Monasteria, *q. vlt.* Rodriquez *tom. 1. quæst. Regul q. 45. ar. vlt.*

2 Nihilominus dicendum est, quod possint seipsos dispensare non secus, ac suos subditos. Ita docent Armilla *verbo* Monachus. *num.* 9. Sylvester *verbo* Lex. *q.* 14. Sotus *in 4. dist.* 18. *q.* 1. *ar.* 3. & *lib.* 1. *De iust. & iure q.* 6. *ar.* 1. *in fine.* Rodriquez *par.* 2. *Sum. cap.* 32. *num.* 4. & *in Bullam cruciatæ §.* 8. *dub.* 6. *num.* 11. Caiet. 1. 2. *q.* 96. *ar.* 5. *dub. vlt.* Molina *tom.* 1. *De iust. & iure disp.* 247. ver. *Prælati in Religione.* Azor. *par* 1. *lib.* 7 *cap.* 18. *q.* 6. Sà *verbo* Religiosus, *num.* 47. Sanchez *lib* 8. *de Matrim. disp.* 3. *num.* 9. Tamburin. *tom.* 2. *De iure Abbat. disp.* 12. *q* 8. *num.* 1. & 2. *in noua editione.* Corduba *in Addition. ad Collect. priuileg. mendicant. verbo* Accedere ad Monasteria *in fine.* Miranda *tom.* 2. *manual. Prælat. q.* 31. *ar.* 5. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 6. Lezana *in Sum. verbo* Ieiunium. *num.* 10. *in fine.*

3 Et est eadem ratio de ipsis, ac de cæteris, qui dispensare possunt in lege ieiunij à superioribus maioribus condita. Faciunt enim cum suis subditis vnum corpus, quod subest eidem directioni, & ideo illa directio, quæ se extendit ad totum corpus extenditur etiam ad ipsum superiorem, qui tanquam caput debet se ipsum dirigere simul cum subditis, & ideo potest etiam respectu sui ipsius relaxare legem ieiunij, cum hoc pertineat ad superioritatem, & vim directiuam.

4 Nec obstat priuilegium, de quo *in nu.* 1. quia licet non necessarium, est tamen vtile pro sedandis conscientijs respectu illorum, qui oppositam opinionem sequuntur; quamquam possent etiam alio modo propriam conscientiam quietare, si nimirum delegarent facultatem dispensandi alicui, quam ipsi habent respectu subditorum, & postea à delegato dispensationem petere.

Quidnam concedant Regularibus priuilegia Summorum Pontificum in ordine ad ieiunium. Decis. 416.

SVMMARIVM.

1 *Regulares non potentes ieiunare bono modo, non tenentur ex priuileg. Sixti IV.*
2 *Regulares possunt in ieiunio anticipare, & post.*

posſponere horam comedendi ex priuil. Leonis X.

3 *Regulares itinerantes poßunt transferre ieiunium in alium diem ex priuil. Leonis X.*

4 *An hæc translatio expediat.*

5 *Priuilegium ſumendi refectiunculam hora prandij, & veſpere cœnandi in ieiunio.*

6 *Priuilegium ſumendi panem, & vinum, & fructus in refectiuncula ieiunij.*

7 *Superior Regularium localis poteſt diſpenſare ſubditos in ieiunio, & cibis vetitis ex priuilegio.*

8 *Extenditur priuilegium ad Familiares.*

9 *Quinam ſint Familiares.*

10 *An requiratur, vt habitent intra ſepta.*

11 *Priuilegium diſpenſandi cum ſeptentrionalib. vt ſolum aliquoties in hebdoma ieiunent in quadrageſima.*

---

1 SIXTVS IV. conceſſit Fratribus Minoribus, quod non potentes ieiunare bono modo propter infirmitatem, vel debilitatem, non teneantur. Refert Sorbus *in Compendio priuileg. Mendicant. verbo* Ieiunium. *num.* 4. Quid autem operetur huiuſmodi priuilegium, & quomodo accipiendum ſit, dictum eſt ſupra.

2 Leo autem X. conceſſit Fratribus Minoribus, præcipuè actu concionantibus, quod ſeruato ieiunio poſſint anticipare, vel retardare horas comeſtionis, & ſerotinæ refectiunculæ iuxta ipſorum conſolationem. Sorbus *ibid. num.* 5. Per quod priuilegium eximuntur ab obligatione ſeruandi horam ſtatutam in ieiunio, & cum nullam menſuram præſcribat pro anticipatione, vel retardatione poterunt anticipare, vel retardare, prout libuerit. Vnde ieiunium conſtabit ſolum ex vnica comeſtione cum cibis conceſſis, & refectiuncula abſque vlla præſcriptione horæ.

3 Idem Pontifex conceſſit ijſdem Fratribus Minoribus, quod quando iter habent poſſint transferre in alium diem ieiunium coincidens cum die itineris. Sorbus *ibid. num.* 3. Vt autem hoc priuilegium aliquid operetur, debet accipi de ieiunio, quod adhuc in itinere obliget, & proinde quando iter, vel ratione breuitatis, vel quia commodè fit, non ſufficit, vt excuſet à ieiunio. Puto tamen, quod huiuſmodi translatio non expediat, quando ſcandalo eſſe poteſt, nam ſæculares videntes religioſos itinerantes non ieiunare, nec iter eſſe tale, quod excuſentur, parum credent translationi, ſed anſam ſument violandi ieiunium.

4

5 Sixtus IV. item conceſſit Monachis Benedictinis Congregationis S. Iuſtinæ de Padua, quod itinerantes equitando poſsint mane ſumere veſpertinam refectiunculam, & veſpere cœnare, quando ex præcepto ieiunandum eſt. Refertur in Compendio *priuileg. Societatis Ieſu Tit.* Ieiunium. *§.* 1. & à noſtro Peregrino *in Compend. noſtrorum priuileg. eodem Tit.* Ieiunium. *§.* 1. Sed hoc eſt vnum ex illis priuilegijs, quod conceſſum eſt ad ſedandas conſcientias, cum nihil concedat, quod abſque priuilegio non poſsit fieri, vt dictum eſt ſupra ſuo loco.

6 Idem Sixtus IV. conceſſit Fratribus Minoribus, quod in ieiunijs ex præcepto poſſint Priores ſecundum ipſorum conſcientiam, Fratres vero, & domeſtici iuxta conſilium, & licentiam Superiorum, quando aliqua infirmitate, vel debilitate grauantur, ſumere pro refectiuncula panem, & vinum, & fructus. Sorbus *loco citato num.* 6. Quod ſimiliter priuilegium nihil prodeſt, quia concedit, quod omni ieiunanti eſt licitum, niſi forte ijs Regularibus, quibus per Regulam id prohibetur, in hoc enim caſu concedit ſuperioribus quod diſpẽſare poſsint, ſi alias nõ poſsent.

7 Extat autem aliud priuilegium Eugenij IV. conceſſum Fratribus Minoribus. Quod Superior localis, etiam Vicarius in abſentia illius poſsit concedere licentiam de conſilio Medici, ſiue ſine ipſo ſubditis Fratribus, & etiam Familiaribus Monaſterij infirmis, ſeu debilibus, vt comedant carnes ſine licentia Dioceſani, vel quod non ieiunent in diebus ieiunij ex præcepto, vt refert Sorbus *in Compendio priuileg. Tit.* Ieiunium. *num.* 7. Sed hoc priuilegium concedit, quod de iure conuenit omnibus ſuperioribus, vt viſum eſt in ſuperioribus.

8 Quod autem ſpectat ad Familiares poſſunt Superiores Regulares diſpenſare in ieiunio, & in cibis vetitis, vt habetur ex prædicto priuilegio, & docent. Azor. *par.* 1. *lib.* 7. *cap* 18. *q.* 6. ver. *In compendio* Portel. *in dub. Regular. verbo* Ieiunium. *num.* 5. Tamburin. *De iure Abbat. tom.* 2. *diſp.* 12. *q.* 8. *num.* 3. *in noua editione.* Bordonus *in Reſolut. varijs Reſol.* 18. *num.* 7.

In quo neque quicquam de nouo conceditur, quod non sit à iure, quia cum tales familiares sint incorporati familiæ exemptæ, sortiuntur & ipsi exemptionem tanquam pars familiæ, & ideo sunt sub iurisdictione Superioris familiæ.

9 Est tamen aduertendum, quod, vt quis censeatur Familiaris Regularium ex decreto Concilij Tridentini *sess. 24. cap. 11. De Reformat.* requiritur, quod actualiter inseruiat Religiosis, & degat intra septa Monasterij sub obedientia Regularium, non quidem qualis est obedientia Regularium, sed sub obedientia, quæ conuenit seruis, vt notat Suarez *tom. 4. De relig. tract. 3. lib. 9. cap. 4. num. 11.* alioquin concilium requireret conditionem incompossibilem.

10 An autem requiratur vtraque conditio coniunctim, an sufficiat altera ipsarum. Peirin. *De priuileg. Constit. t. Iulij 11. §. 15. num. 15.* vult requiri vtramque coniunctim. Suarez *citatus num. præced. num. 15. illius cap.* vult, non requiri, quod habitet intra septa Monasterij. Quod quidem probabile puto, quia sufficit, quod quis sit addictus seruitio, & recognoscat superioritatem Regularium: nam habitatio intra septa materialiter se habet ad incorporationem in familia. Vnde hic Romæ familiares Papæ, & Cardinalium, qui tales ratione seruitij censentur, vt plurimum non habitant in Palatijs Dominorum.

11 Insuper Laiman. *lib. 4. Theol. moral. tract. 8. cap. 3. num. 6.* ver. *Adde.* refert priuilegium concessum Patribus Societatis à Pio IV. *anno* 1563. in fauorem populorum septentrionalium; nimirum vt possint dispensare cum ijs ex illis populis, qui non possunt adduci, vt tota quadragesima ieiunent, ne semper ieiunent, sed solum aliquoties in hebdomada. Quo priuilegio fruuntur omnes alij Regulares, qui habent communicationem priuilegiorum, & proinde ipsi quoque cum ijsdem personis poterunt dispensare.

DE IEIVNIO NATVRALI, ET NECESSARIO PRO EVCHARISTIAE SVMPTIONE.

Quid nomine cibi, & potus soluentis ieiunium naturale intelligatur. Decis. 417.

SVMMARIVM.

1 *Duplex acceptio cibi, & potus.*
2 *Cibus, & potus debet esse aptus conuerti in substantiam viuentis.*
3 *Debet ordinari ex natura sua in cibum humanum.*
4 *Qualis debeat esse actio, vt sit comestio, & potatio.*
5 *Quomodo extrinseca substantia debeat ordinari ad stomacum, vt actio sit comestio, & potatio.*

1 CIBVS, & potus dupliciter consideratur: vel secundum materiam, vel secundum formam; Materia est id, quod assumitur ad manducãdum, vel bibendum. Forma verò est illa actio comestiua, & potatiua; quæ dicitur forma, quia facit, quod materia sit in actu exercito cibus, & potus. Requiritur autem tam materia, quam forma, vt aliquid dicatur sumi per modum cibi, aut potus: vt inter alios notat Lugo *disp.* 15. *De Sacram. Eucharist. sect.* 2. *num.* 28. quia si altera deficiat, non erit nec cibus, nec potus. Dubitatur autem, quomodo vtraque accipi debeat.

2 Conueniunt omnes, quod vt aliquid sit cibus, aut potus, debeat esse aptus ita alterari in stomaco, vt conuerti possit in substantiam viuentis; quia enim sumitur in ordine ad conseruationem, & augmentum viuentis, ideo debet esse aptum, vt conuertatur in eiusdem substantiam; vnde quod caret hac conditione, non potest defectu materiæ soluere ieiunium naturale.

3 Existimo tamen, hoc non sufficere: sed insuper requiri, quod sit tale, vt ex natura sua ordinetur in cibum humanum: ita vt moraliter censeatur cibus humanus. Si enim non sit cibus aptus ad nutriendum hominem, absolutè non potest dici cibus illius; quia cibus constituitur per aptitudinem ad nutriendum. Dum autem non est cibus, nec etiam opponitur cum ieiunio, quod est essentialiter abstinentia à cibo; Vnde qui illud sumet, non soluet ieiunium: quia adhuc erit verum, quod abstinuerit à cibo.

4 Actio autem comestionis, & potationis, quæ est forma, qua cibus, & potus fiunt in actu exercito; importat, quod id, quod est aptum, vt sit cibus, & potus, ab extrinseco aduenies ingrediatur in stomacum. Quia tamen hoc potest diuersimodè contingere, idcirco, vt sit vera comestio, & potatio, debet humano modo

do fieri; fit autem modo humano, quando res apta ad comedendum, aut potandum ordinatur ad ingressum in stomacum; quia cum hoc pacto sit substantia extrinsecus accepta apta conuerti in substantiam viuentis, & constituatur in statu, vt possit conuerti, iam adest actio, quæ sit comestio, & potatio; nam talis actio non est aliud, quam constitutio substantiæ extrinsecus acceptæ, in statu proximo, vt possit nutrire.

5 Vt autem extrinseca substantia ordinetur ad nutriendum, non est necesse quod adsit intentio ordinandi in eo, qui comedit; nam etiam si ab alio, etiam per vim, & contra intentionem comedentis ordinetur, vt contingere potest in infantibus, aut ægrotis, adhuc tamen habet rationem cibi; Sufficit ergo, quod ordinetur quocunque modo, via tamen à natura instituta ad comestionem; vnde debet ingredi per os, & motu oris transmitti in stomacum: alioquin non erit comestio vera: quia non fiet actione comestiua à natura instituta.

An sit regula vniuersalis, quod illud non frangat ieiunium naturale, quod integrum in excrementis emittitur. Decis. 418.

SVMMARIVM.

1 *Esse regulam vniuersalem, quod quæ non alterantur in stomaco, non soluant ieiunium naturale.*
2 *Non tamen omne, quod alteratur soluit.*
3 *Solum frangit ieiunium naturale, quod moraliter habetur pro cibo humano.*
4 *Qui oppositum sentiant.*
5 *Quale ieiunium prærequirat reuerentia Eucharistiæ.*

---

1 AFFIRMATIVE resp. Io: de Lugo *disp.* 15. *de Eucharistia sect.* 2. *num.* 32. Addit tamen, hoc esse intelligendum de eo, quod ex natura sua non est alterabile à stomaco humano: nam si per accidens non possit alterari, si sumatur, violabit ieiunium naturale.

2 Verum, licet quicquid à stomaco humano ex natura sua alterari non potest, non violet ieiunium naturale: quia, dum non potest alterari, nec etiam potest conuerti in substantiam: vnde non habet rationem cibi; cum sit de ratione cibi, vt possit conuerti in substantiam viuentis: non tamen censeo, debere includi intra terminos cibi quicquid quocunque modo est alterabile. Aliqua enim possunt alterari, nec tamen habentur pro cibo; vt sunt aliqua venena, quæ non sortiuntur suum effectum, nisi in stomaco alterentur, & alterata transmittantur ad alias partes corporis, & præcipuè ad cor; Quis autem dicat, quod cum cibus ordinetur ad conseruandum hominem, & venenum ad interimendum, habeat venenum rationem cibi?

3 Itaque existimo, hoc totum metiendum esse secundum moralem existimationem. vt id solum frangat ieiunium naturale, quod moraliter habetur pro cibo humano. Ieiunium enim, vt etiam *in superioribus* dictum est, essentialiter est abstinentia à cibo; vnde quamdiu saluatur totaliter hæc abstinentia, saluatur etiam naturale ieiunium; quando autem, quod assumitur, secundum moralem æstimationem non est cibus humanus, potest intellectus formare prudens iudicium, quòd adsit abstinentia à cibo; nam tale iudicium habet firmum fundamentum, nempe moralem æstimationem.

4 Contra traditam doctrinam sentiunt omnes, qui putant, etiam per non comestibilia solui naturale ieiunium, & præsertim Palud. *in* 4. *dist.* 9. *q.* 2. *art.* 2. *concluss.* 2. Persicus *lib.* 1 *de Officio Sacerdotis cap.* 3. *dub.* 5. *num.* 43. quia ob reuerentiam Eucharistiæ attenditur quòd nihil prius in-
5 grediatur in stomachum. Quod tamen non rectè procedit; quia reuerentia in eo consistit, quòd non ingrediatur aliquid per modum cibi: quia cum Eucharistia sit cibus spiritualis, debet in illa die vt dignior præcedere omnem alium cibum, atque adeo reperire stomacum ieiunum: quod bene saluatur, si non reperiat aliquid ex natura sua ordinatum ad nutritionem.

An

An si deglutiatur aliquid non comestibile ex natura sua, vt parum, papyri, impediat sumptionem Eucharistiæ. Decis. 419.

SVMMARIVM.

1 *Si deglutiatur aliquid non comestibile, secundum aliquos soluit ieiunium naturale.*
2 *Quæ sit mens D. Thom.*
3 *Deglutire aliquid non comestibile non soluit ieiunium naturale.*
4 *Papyrus deglutitus non soluit ieiunium naturale.*
5 *Ieiunium naturale non soluitur, nisi per verum cibum, aut potum.*
6 *Cur, quod in magna quantitate non soluit ieiunium Ecclesiasticum, non soluat in parua naturale.*
7 *Si deglutiatur de dita opera, quod non est cibus, aut potus, non soluit ieiunium naturale.*
8 *Nec etiam, si in magna quantitate sumatur.*

1 IMPEDIRE sumptionem Eucharistiæ, & soluere necessarium ieiunium docent Henriquez *lib.* 8. *cap.* 49. *num.* 2. Scortia De *Sacrif. Missæ lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 1. Reginald. *tom.* 2. *Praxis fori pœnit. lib.* 29. *num.* 118. Layman. *lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 6. *num.* 18. Naldus *in Sum. verbo* Eucharis. *num.* 10. Bonacina *disput.* 4. De *Sacram. q.* 11. *punc.* 2. *num.* 10. Persicus *lib.* 1. *de Officio Sacerd. cap.* 3. *dub.* 5. *num.* 43. Villalobos *par.* 1. *Sum. tract.* 7. *difficul.* 39. *num.* 1. Palud. *in* 4. *dist.* 9. *q.* 2. *ar.* 2, *concluf.* 3. Sylvester *Eucharist.* 3. *q.* 3. *num.* 8. Facundez *in præcep. Eccles. par.* 3. *lib.* 3 *cap.* 5. *nu.* 5. Io. Præpos. 3. *par. q.* 80. *ar.* 8. *dub.* 1. ver. *Ex dictis etiam.* Nugnus 3. *par. q.* 80. *ar.* 8. Quod etiam videtur sentire D. Thom. *ibid. ad* 4. dum ait, quod non refert, an quod assumitur nutriat, an non, dummodo assumatur per modum cibi; quia semper siue nutriat, siue non, soluit naturale ieiunium. Videntur enim hæc habere rationem cibi.

2 Verum D. Thom. non loquitur de ijs, quæ ex natura sua nutritiua non sunt, sed tantum de ijs, quæ per accidens non sunt nutritiua ratione paruitatis materiæ; & hæc ait soluere ieiunium, quia habent rationem cibi.

3 Tenenda est ergo opposita sententia. Quod nimirum non soluat ieiunium pro sumptione Eucharistiæ necessarium, cum Summa Corona *par.* 4. *cap.* 4. *num.* 65. Vega *in speculo Curat to.* 1. *cap.* 10. *§.* 17. *num.* 161. Ledesma 1. *par. sum. cap.* 13. De *Eucharist. concluf.* 4. Ludouico de S. Iuan. *par.* 1. *sum. tract.* De *Euchar. q.* 7. *ar.* 10. Io. à Cruce *in Direct. Conscient. par.* 2. *q.* 5. De *Eucharist. concluf.* 2. Io. Sanctio *in disp. select.* De *Sacram. disp.* 43. *num.* 23. Diana *par.* 2. *tract.* 14. *Resol.* 52. ver. Sed *hæc.* & *par.* 3. *tract.* 4. *Resol.* 38. *&* *par.* 5. *tract.* 13. *Resol.* 1. Bauny. *par.* 1. *Theol. mor. ar.* 10. *q.* 22. ver. *Consentiens.* Io. de Lugo *disp.* 15. De *Sacram. Eucharist sect.* 2. *num.* 30. Qui tamen *num.* 32. dubitat de papyro: quia non ita difficile alteratur, cum conficiatur ex tela, quæ tandem est herba tenuissima.

4 Verum nec de papyro ego dubito: Quia etiam si esset alterabilis, & per accidens nutriret, sufficit, quod ex natura sua non ordinetur in cibum præsertim hominis; vnde non potest dici sumi per modum cibi; Nec obstat, quod sit ex herba: tum quia non est in substantia herba, aut saltem non censetur herba, atque adeo nec cibus, qualis esset illa herba: tum quia nec herba, ex qua conficitur tela, est cibus humanus.

5 Ratio à priori est. Quia ieiunio naturali opponitur tantum cibus, & potus tanquam id, per quod soluitur; vnde quidquid transglutiatur, & descendat ad stomacum, quod ex natura sua non sit cibus, aut potus, non contrariatur ieiunio nec illud soluit. Sic papyrus quia ex natura sua non est cibus, ideo non soluit ieiunium.

6 Ex hoc autem fit, quod valeat arguere, quod illud, quod in magna quantitate sumptum non soluit ieiunium Ecclesiasticum, nec in parua quantitate soluat naturale; ideo enim non soluit ieiunium Ecclesiasticum, quia ex natura sua non est cibus: & ob eamdem rationem nec in parua quantitate soluit naturale.

7 Insuper. Sequitur, quod etiam si aliquid tale deglutiatur, non inaduertenter-

sed

sed dedita opera, adhuc non soluit ieiunium; quia in ieiunio naturali attenditur sumptio ipsa materialis cibi, vel potus, siue fiat ex intentione siue non; quia non intentio opponitur ieiunio naturali, sed ipsa sumptio cibi, vel potus; vnde quando ipsa non concurrit, non soluitur ieiunium; non concurrit autem, quando sumitur, quod ex natura sua non est cibus, aut potus, etiam si dedita opera sumatur.

8 Deniq. Etiam si in magna quantitate sumatur, quod ex natura sua non est cibus, aut potus, non soluit ieiunium necessarium pro sumptione Eucharistiæ; Quia respectu ieiunij naturalis non consideratur quantitas, sed ipsa sumptio cibatiua, aut potatiua, quæ est id, secundum quod cibus, & potus opponitur ieiunio naturali. Quæcunque autem sit quantitas, quæ sumitur, si non sit illius, quod ex natura sua est cibus, aut potus, nunquam est sumptio cibatiua, aut potatiua.

An sumere terram, & traijcere in stomacum, vel ob delectationē, vel ob minuendum colorem, & soluat naturale ieiunium. Decis. 420.

SVMMARIVM.

1 *Terram soluere ieiunium, quando sumitur ob delectationem, vel ob minuendum colorem, qui doceant.*
2 *Non soluit.*
3 *Ex eo quod sumitur cum delectatione, non arguitur, quod sit cibus.*
4 *Nec quando sumitur ob minuendum colorem soluit ieiunium.*

1 AFFIRMATIVE respondet, quando fit ob delectationem, vel ob minuendum colorem, Io. à Cruce *par.* 2. *Direct. Conscient. q.* 5. *De Eucharist. conclus.* 2. cui videtur consentire Diana *par.* 2. *tract.* 14. *Resol.* 52. ver. *Sed hæc opinio.* Bauny *par.* 1. *Theol. mor. tract.* 10. *q.* 22. ver. *Consentiens.* Ioan. autem de Lugo *disp.* 15. *de Eucharist. sect.* 2. *num.* 32. ait, se de hoc dubitare.

2 Quod spectat ad sumptionem terræ, quando fit etiam cum delectatione, nullam habeo difficultatem, quod non frangat ieiunium; quia cum nullo modo sit cibus ex natura sua, nec etiam eiusdem sumptio opponi potest cum ieiunio naturali, cum quo solum, quod habet rationem cibi, opponitur. Nec obstat, quod fiat cum delectatione: quia delectatio non facit, quod sit cibus: quia cibus primò, & per se dicit, quod ordinetur ad conuersionem in substantiam viuentis, sine quo non potest aliquid habere rationem cibi.

3 Dices. Ex eo, quod sumitur cum delectatione argui, quod habeat rationem cibi; quia cum sit delectatio pertinens ad gustum, est proprietas cibi. Sed hoc non rectè procedit; quia non omnia quæ sapida sunt, habent rationem cibi, vt patet in sulphure; gustus enim habet vim perceptiuam saporis, vt sciat discernere, quæ noxia, & quæ non noxia sint; vnde non statim, ac aliquid est sapidum, est etiam cibus, præsertim si sit sapidum ex mala affectione palati; vt puto contingere, quando terra ipsa est sapida.

4 Maiorem difficultatem habet, quando sumitur terra ob minuendum colorem; quia tunc videtur se habere per modum medicinæ: & idcirco soluere ieiunium. Sed neque tunc soluit ieiunium; quia nec est cibus, nec propriè medicina; semper enim est elementum primum, quod non est alterabile à stomaco, quamuis secundum aliquas tenues particulas diffundatur cum sanguine per totum corpus. Medicina enim semper continet aliquas partes, quæ ex natura sua possunt habere rationem cibi, & conuerti in substantiam viuentis: & ideo soluit naturale ieiunium.

An, si quis non aduertenti mittat in os aliquid cibi, & casu transglutiatur, soluat ieiunium naturale. Decis. 421.

SVMMARIVM.

1 *Cibus, aut potus ab alio in os immissus non volenti, & casu traiectus in stomacum*

macum soluit ieiunium.

2 *Etiam si deglutiatur ratione respirationis.*

4 *Si quid dedita opera attrahatur per os, soluit ieiunium.*

5 *Secus autem, si per nares.*

---

1 RESP. soluere ieiunium naturale, & impedire sumptionem Eucharistiæ. Ita etiam tenet Io. de Lugo *disp.* 15. *de Euchar. sect.* 2. *num.* 35. Et ratio est, quia supponitur, esse verus cibus, & eadem intentio illius, qui ipsum mittit in os, quod descendat ad stomacum; vnde interuenit assumptio externæ substantiæ, & actio deductiua ipsius in stomacum: & proinde licet sit contra intentionem traijcientis, est tamen manducatio, aut potatio: quia nimirum cibus, aut potus traijcitur in stomacum motu ordinato ad hoc ipsum. Et sicuti solueretur ieiunium Ecclesiasticum, si in magna quantitate ita traijceretur, ita soluitur naturale, dum traijcitur in parua quantitate.

2 Quod etiam est verum, si huiusmodi traiectio fiat ratione respirationis; quia respiratio non est totalis causa traiectionis, cum supponat motum per se ordinatum ad immittendum in stomacum, & ipsa sit veluti completiua talis motus, & tanquam quid accessorium se habeat adiuuans priorem motum; cum autem accessorium sequatur naturam principalis, & prior principalis motus sit ordinatus ad comestionem, aut potationem, etiam posterior accessorius ordinabitur.

An, si quis respirando traijciat aliquid, quod possit esse cibus, vt culicem, soluatur naturale ieiunium. Decis. 422.

SVMMARIVM.

1 *Si quid respirando attrahatur in stomacum non soluitur naturale ieiunium.*

2 *Attractio per respirationem non est comestio, aut potatio.*

3 *Quid doceat* Tabiena, *quando ex intentione attrahitur.*

---

1 RESP. Non soluere naturale ieiunium, nec impedire Eucharistiæ sumptionem, siue attrahatur per os, siue per nares. Ita communiter Palud. *in* 4. *dist.* 8. *q.* 2. *ar.* 2. *concluf.* 6. Henriquez *lib.* 8. *de Euchar. cap.* 50. *num.* 4. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 53. Angelus *verbo* Missa *num.* 5. Tabiena *verbo* Communicare *q.* 45 *num.* 51. Sà *verbo* Euchar. *num.* 27. Reginal. *lib.* 29. *Praxis fori pœnit. cap.* 6 *num.* 119. *notab.* 1. Suarez 3. *par. to* 3. *disp.* 68. *sect.* 4. ver. *Quæres rursus.* Facundez *in præcep. Eccles par.* 3. *lib.* 3. *de* 3. *præcep. cap.* 5. *nu.* 14. Pitigian. *in* 4. *tom.* 2. *disp.* 8. *q.* 3. *ar.* 2. Villalob. *tom.* 1. *Sum. tract.* 7. *difficul.* 39. *num.* 1. Bonacina *disp.* 4. *de Sacram. q.* 6. *punc.* 2. *num.* 6. Diana *par.* 3. *tract.* 4. *de Sacram. resol.* 37. ver. *Notandum est.* & *par.* 5. *tract* 13. *qui est* 1. *Miscellan. resol.* 1. ver. *Hoc supposito.* Lugo *disp.* 15. *de Euchar. sect.* 2. *num.* 34. Trouset. *in Thesauro Euchar. par.* 2. *sect.* 27. ver. *Minima etiam.* Persicus *lib.* 1. *de Offic. Sacerd. cap.* 3. *dub.* 6. *num.* 54. Io. Præpositus 3. *par. q.* 80. *ar.* 8. *dub.* 1. *num.* 40. ver. *Ex dictis.* Gaspar Hurtad. *disp.* 9. *de Euchar. difficul.* 15. ver. *Obseruandum.*

2 Ratio est. Quia ad soluendum ieiunium naturale requiritur comestio, aut potatio; vt autem interueniat comestio, aut potatio, debet interuenire ne dum materia comestibilis, aut potabilis, sed etiam actio comestiua, aut potatiua. Quando autem attrahitur aliquid per respirationem, siue per os, siue per nares, non interuenit actio comestiua, aut potatiua, sed respiratiua; & ideo non soluitur ieiunium, quia non adest comestio, aut potatio.

3 Sed maior difficultas est, si non casu, sed ex intentione aliquid attrahatur per respirationem. Tabiena *loco citato* videtur sentire, quod neque adhuc soluatur ieiunium; & ita videtur dicendum, quia neque adhuc illa actio est comestiua.

4 Existimo autem, diuersam esse rationem, si attrahatur per os, vel per nares. Si enim attrahitur per os, violat ieiunium naturale: quia licet actio, & motus respi-

ratio-

rationis non sit actio manducatiua, aut potatiua (quia non est ordinata à natura ad transmittendum cibum, aut potum in stomacum) ordinatur tamen in hunc finem ab ipso respirante; & ideo vt stat sub intentione ipsius induit rationem talis actionis; vnde moraliter censetur actio manducatiua, vel potatiua; & ideo cum materia interueniat, & actio debita, interuenit etiam manducatio, aut potatio.

5 Si verò attrahatur per nares, puto non violare ieiunium; quia nares non ordinantur ad transmittendum aliquid in stomacum, sicut ordinatur os, sed per accidens est, si quid per ipsas ingressum descendat ad stomacum: vnde neque intentio, quæ facit, vt aliquid attrahatur per nares, potest esse intentio per se aliquid transmittendi in stomacum; quia intentio per se eligit media per se ordinata ad finem; vnde si talis intentio esset per se, eligeret os, & non nares. Dum autem intentio non est per se, nec actio est ex natura sua manducatiua, aut potatiua, non interueniet comestio, aut potatio, atque adeo nec violatio ieiunij.

An aqua hausta per nares soluat ieiunium naturale. Decisio 423.

SVMMARIVM.

1 *Aqua hausta per nares non soluit naturale ieiunium.*
2 *Aqua hausta per nares non est potus.*
3 *Si quis faciem lauans attrahat aquam per nares, potest adhuc sumere Eucharistiam.*
4 *Nisi assuetus sit attrahere, & vti naribus loco oris.*
5 *Quid si moretur prius in ore.*

1 RESP. negatiuè, etiam si ad stomacum descendat: ab cum Suarez 3. *par. tom.* 3. *disp.* 68. *sect.* 4. ver. *Quæres rursus*. Facundez *in præcep. Eccles. par.* 3. *lib.* 3. *de* 3. *præcep. cap.* 5. *num.* 14. Bartholom. à S. Fausto *lib.* 1. *de Euchar. q.* 382. Cœlestin. *in Compend. Theol. moral. tract.* 8. *cap.* 3. *dub.* 5. quod videtur approbari etiam à Diana nostro *par.* 5. *tract.* 13. *resol.* 1. ver. *Hoc supposito*. Bonacina *disp.* 4. *de Sacram. q.* 6. *punc.* 2. *num.* 6.

2 Ratio eadem est, ac superioris præcedentis Decis. Nam quod attrahitur per nares, etiam si dedita opera fiat, non attrahitur actione comestiua, aut potatiua: & ideo aqua illa non habet rationem potus, atque per accidens descendit ad stomacum.

3 Vnde, si quis, dum faciem lauat, hauriat per nares aliquid aquæ, etiam si descendat ad stomacum, poterit, hoc non obstante, illa die sumere absque vllo scrupulo Eucharistiam; siquidem non per hoc censetur aliquid potus sumpsisse.

4 Hoc tamen limitandum est, nisi fortè assuetus sit per nares attrahere, & in stomacum trajcere liquores; quia tunc, si dedita opera id faciat, soluet ieiunium. Licet enim illa actio non sit ex natura sua potatiua, est tamen talis ex institutione, & consuetudine attrahentis; nam naribus vtitur loco oris: & ideo censetur moraliter potum sumere.

5 Quòd si aqua per nares attracta in os priùs descendat, & ibi aliquantulum commoretur, & postea in stomacum descendat, neque adhuc soluit naturale ieiunium: quia non descendit in stomacū per modum potus, sed per modum distillationis, quę fiat à capite, & per modū pituitæ, quæ non soluit naturale ieiunium in quacunque quantitate descendat.

An odor, & suffitus carnium frangat ieiunium tam naturale, quàm Ecclesiasticum. Decis. 424.

SVMMARIVM.

1 *Quidam putant odorem, & suffitum soluere ieiunium naturale.*
2 *Odor, & suffitus restaurat corpus.*
3 *Odor, & suffitus deferunt secum tenuissimas partes substantiæ, quo se nobis communicant.*
4 *Odor, & suffitus cuiuscunque rei non soluit naturale ieiunium.*
5 *Ieiunium soluitur solum per cibum, aut potum.*
6 *Qualis sit finis ieiunij.*

7 Fi-

7 *Finis intenditur à lege, vt stat sub materia proxima legis.*

8 *In ieiunio prohibetur effectus cibi non quomodocunque, sed vt proueniens à cibo.*

---

1 VIDAM plus æquo scrupulosi arbitrati sũt, odorem ipsum carnium frangere ieiunium Ecclesiasticum; & quorumcunq. ciborum frangere ieiunium naturale; vnde fugiebant, quotiescunque in huiusmodi odores inciderent, antequam celebrassent Missam.

2 Quòd autem talis odor, aut suffitus dedita opera adhibitus ad refocillationem frangat ieiunium, videtur suaderi posse; quia in ieiunio prohibentur carnes ob macerationem corporis, huiusmodi autem odor, & suffitus valde restaurat corpus: vt patet etiam in alijs odoribus; vnde Medici ad restaurandam naturam, & ad retundendam vim morbi solent suffitus, & odores congruos adhibere.

3 Præterea, odor, & præsertim suffitus secum defert tenuissimas, & spirituosas partes substantiæ, quæ nostro corpori sese incorporant, & ipsum restaurant, vnde videtur præstare eumdem effectum, quem præstat cibus; quia in tantum nutrimur ex cibo, in quantum aliquę partes ipsius nostro corpori sese commiscent, & in eiusdem substantiam transeunt. Et ideo quòd soluat ieiunium naturale, tenet Antonius de Leone *in quæst. Moralib. de Cocholate par. 2. §. 4. num. 10. & sequentib.*

4 Dicendum tamen est; odorem, siue suffitum carnium, siue alterius rei nullo modo frangere ieiunium, etiam si in hunc finem adhibeatur, vt restauretur natura contra macerationem, quæ prouenit à ieiunio. Ita Granad. loquens de fumo 3. *par. Controuer. 6. de Sacram. tract. 10. disp. 3. num. 4.*

5 Ratio resolutionis est. Quia in ieiunio per se primò prohibetur cibus carnium; restauratio autem corporis ex carnibus non est per se primò prohibita, sed tantum vt consequens ex cibo carnium: ille autem suffitus, quamuis restauret corpus, & ex parte compenset macerationem ex ieiunio, non est tamen cibus, & ideo in virtute ieiunij non est prohibitus. Item alij odores, & suffitus non sunt cibus, aut potus, & ideo non soluunt ieiunium etiam naturale.

6 Sed dices. In lege attendendum esse finem, & ideo censendum est, prohiberi omne id, quod est contra finem; vnde cum lex præcipiens ieiunium, intendat macerationem corporis, & ideo prohibeat carnes, quatenus restaurant corpus, censendum est, prohiberi omnem restaurationem ex carnibus, quocunque modo fiat.

7 Verùm quando dicitur, in lege attendendum esse finem, debet intelligi de fine, pro vt stat sub materia proxima legis: alioquin si attenderetur, pro vt quocunque modo haberi potest, nimis ampla esset prohibitio legis, & præceptum. Materia autem proxima legis prohibentis carnes in ieiunio est cibus ipsarum; quia lex ieiunij respicit exercitium temperantiæ circa cibum; & ideo sola restauratio ex carnibus, prout habent rationem cibi, est prohibita.

8 Et per hæc patet ad ea, quæ in oppositum afferebantur *nu. 2. & 3.* Nam in ieiunio non prohibetur quomodocunq. effectus cibi, sed solum vt proueniens ab ipso cibo; quia non ratione sui prohibetur, sed ratione cibi.

An, si quis casu deglutiat, & traïciat in stomacum notabilem quantitatem aquæ, vt si cadat in flumen, censeatur ieiunus. Decis. 425.

SVMMARIVM.

1 *Qui censeant ieiunum deglutientem præter intentionem bonam quantitatem aquæ.*

2 *Communis sententia, quòd non sit ieiunus.*

3 *Talis deglutio non potest esse alia actio, quam potatio.*

4 *Si liquor præter voluntatem haustus statim ejicitur totaliter, seruatur ieiunium.*

5 *Quomodo in hoc casu in praxi procedendum.*

---

1 FFIRMATIVE' respondet Tabiena. *verbo* Cõmunicare *q.45. num.51.* dummodo id contingat præter voluntatem. Quod etiam intelligendum est de cæteris liquoribus; vt si quis caderet in dolium vini, aut olei: cum sit eadem ratio. Fundatur in eo, quòd, vt aliquid sumatur per modum cibi, sumi debet ex intentione, & non casu.

2 Communis tamen sententia oppositum sentit. Sylvester *verbo* Eucharist. 5. *q. 6. num.* 8. Angelus *verbo* Missa. *num.5.* Sotus *in 4. dist.12. q.1. ar.8. ad 4.* Durand. *dist.8. q.4. num.14.* Victoria *q.* 83. *de Eucharist.* Nauar. *cap.21. Manual. num* 53. Henriquez *lib.8. de Euchar. cap.50 n.4.* & *in Glos. littera X.* Tolet. *lib.2. cap.1. num.* 3. Sà *verbo* Eucharistia. *num.* 27. Valent. *tom.4. disp.6. q.* 8. *punc.* 3. *§. Secundo asserunt.* Suarez 3. *par. tom* 3. *disp.* 68. *sect.4. §. Tertio infertur.* Reginald. *lib.* 29. *Praxis fori pœnit. cap.6. num.119.* Vasquez 3 *par. tom.* 3. *disp.* 211. *cap.* 3. *num* 29. Perficus *lib.1. De Offic. Sacer. cap.* 3. *dub.* 55.

3 Et hæc opinio procul dubio tenenda est; quia cum magna quantitas deglutiatur, non potest illa actio induere rationem alterius actionis, quàm potationis: quantumuis violentæ, & præter intentionem: est enim motus, quo per se primo aqua, vel alius liquor traijcitur in stomacum. Nec potest dici, quòd sit respiratio, aut deglutio salivæ; quia in his actionibus, quod per se primò descendit ad stomacum, non est materia potabilis, sed aut aer, aut saliua. Cum igitur interueniat actio potatiua, meritò soluitur ieiunium.

4 Dubium tamen est, quid dicendum, si aqua, aut alius liquor sic haustus eijciatur è stomaco, an censendum sit seruari ieiunium naturale. Resp. si probabiliter iudicetur esse eiectum totaliter illum liquorem, posse censeri adesse naturale ieiunium: siquidem non violatur, nisi per cibum, & potum; tunc autem ille liquor cum ingrediatur in stomacum præter intentionem, & ab ipso eijciatur, non habet rationem potus, sed potius cuiusdam lauationis, qua stomacus lauetur; in tantum enim haustio illa facta præter intentionem haberet rationem potationis, in quantum coniungeretur cum termino potationis; omnis enim motus est talis per coniunctionem cum suo termino: in tali autem casu non coniungeretur cum termino potationis; terminus enim potationis est permanentia liquoris in stomaco, vt possit alterari, & digeri.

5 In hoc tamen cautè procedendum est, & considerandæ circumstantiæ, vt possit iudicari, an totus liquor sit eiectus; si enim aliquo tempore permanserit in stomaco, aut sit facilè alterabilis, non poterit censeri totus eiectus, sed semper aliquam particulam alteratam fuisse. Deinde etiam si probabiliter censeatur totum fuisse eiectum, satius tamen erit abstinere à sumptione Eucharistiæ.

An, si aliquid cibi, vel potus intret in conductum respirationis, & eijciatur, soluat ieiunium naturale. Decis. 426.

SVMMARIVM.

1 *Quod exiſlit in canali respirationis non soluit naturale ieiunium.*

2 *Etiam si intret ex vi actionis manducatiuæ, aut potatiuæ.*

3 *Si quid intret in stomacum, dum quis conatur eijcere, quod ingressum est canalem respirationis, non soluit ieiunium naturale.*

---

1 ESP, negatiuè, cum Palud. *in 4. dist.8. q.2. ar.2. concluſ.3. in fine.* Perfico *lib.1. De officio Sacerd. cap.3. dub.6. num.53.* Quia illa deglutio non pertinet ad manducationem: cum non ordinetur ad nutritionem; sed potiùs ad suffocationem.

2 Atque hoc etiam verum est, vt notant ijdem Doctores, si hoc fiat per actionem manducatiuam, & ex animo manducandi, aut potandi; quia dum descendit non in stomacum, sed in canalem respiratio-

nis,

nis, non completur manducatio, aut potatio; qua non est in termino, nisi fiat transmisso in stomacum: vnde descensus cibi, aut potus in stomacum est pars manducationis, qua sublata, non frangitur ieiunium, cum soluatur solum per completam manducationem, aut potationem.

3 Addo etiam, quòd si, dum quis conatur eijcere, quod in canalem transpirationis est ingressum, aliquid modicum de ipso in stomacum transglutiat, non soluitur naturale ieiunium; quod enim intrat in stomacum est præter intentionem, & ex vi actionis egestiuæ, quæ opponitur manducatiuæ, aut potatiuæ; & ideo non potest ingredi per modum manducationis, aut potationis; vnde non soluit ieiunium naturale.

An reliquiæ cibi præcedentis diei, quæ remanent inter dentes, soluant ieiunium naturale, si deglutiantur. Decis. 427.

SVMMARIVM.

1 *Reliquiæ cibi diei præcedentis non soluunt naturale ieiunium, si casu deglutiantur.*
2 *Soluunt verò secundum aliquos, si ex proposito deglutiantur.*
3 *Secundum alios non soluunt.*
4 *Quid tenendum, & an hæ reliquiæ faciant nouam comestionem.*
5 *Quid dicendum, si hæ reliquiæ sint alicuius considerabilis quantitatis.*

1 CONVENIVNT communiter, quod non impediant, quando casu deglutiuntur; quia descendunt in stomacum non per modum cibi, sed per modum saliuæ. D. Th. 3. *par. q.* 80. *ar.* 8. *ad* 4. Durand. *in* 4. *dist.* 8. *q.* 4. *num.* 14. Palud. *q.* 2. *ar.* 2. *concluſ.* 2. Riccar. *ar.* 2. *q.* 3. Sotus *dist.* 12. *q.* 1. *ar.* 8. *ad* 4. D. Antonin. 3. *par. tit.* 13 *cap.* 6. §. 8. Angelus *verbo* Missa. *num.* 4. Syluester *verbo* Euchar. 3. *q.* 3. *num.* 8. Victoria *q.* 83. *de Euchar.* Nauar. *cap.* 21. *Manual num.* 53. Rodriquez *par.* 1. *Sum cap.* 66. *concluſ.* 3. Henriquez *lib.* 8 *de Euchar. cap* 50 *num.* 4. Reginal: *lib.* 29. *Praxis fori pœnit. cap.* 6. *num.* 119. *not.* 2. Suarez 3. *par. tom.* 3. *disp.* 68. *sect.* 4. ver. *Dices ergo.* Vasquez *tom* 3 *disp.* 211. *cap.* 3. *num.* 30 & 31. Nugnus *q.* 80 *ar.* 8. Io: Præpos. *ibid dub* 1. *nu.* 40. ver. *Idem dicendum.* Filliucius *tom.* 1. *tract.* 4. *cap.* 8. *num.* 236. Molsef *tom.* 1. *Sum. tract.* 3 *cap.* 10. *num.* 13. Pitigian. *in* 4. *tom.* 1. *dist.* 18. *q.* 3. *ar.* 3. Chamerota *tract.* 4. *de Sacram cap* 10. *dub.* 9. Coninch. 3. *par. q.* 80. *ar.* 8. *dub.* 1: *num.* 47. Layman. *lib.* 5. *Theol. mor. tract.* 4. *cap.* 6. *num.* 18. Facundez *in præcep. Eccles. par.* 3. *lib.* 3. *de* 3. *præcep cap.* 5. *num.* 14. Bartholomeus ab Angelis *in exam. confess. dial.* 4. §. 214. Muttinus *in Theol. mor. q.* 10. *de Euchar.* Diana *par.* 3. *tract.* 4. *resol.* 37. Trousset. *par.* 2. *Thesauri Sacram. Euchar. sect.* 27. ver. *Idem etiam dicitur.* Persicus *lib.* 1. *de Offic. Sacer. cap.* 3. *dub.* 6 *num.* 57. Lugo *disp.* 15. *de Euchar sect.* 2. *num* 36 Chelliſon. 3 *par. q.* 80. *ar.* 8. ver. *Notandum est.* Bonacina *disp.* 4. *de Sacram. q* 6. *punc.* 2. *num.* 6. Ledesma *par.* 1. *Sum. cap.* 13. *de Euchar. concluſ.* 4. Gaspar Hurtad. *disp.* 9. *de Euchar. difficul.* 15. ver. *Obseruandum.* Bauny. *par.* 1. *Theol. mor. ar.* 10. *q.* 22.

2 Difficultas est, an si ex proposito deglutiantur, soluant ieiunium naturale. Plures ex supracitatis Doctoribus docent, quod non soluunt, si deglutiantur casualiter, & inter alios D. Th. non tamen dicunt, quod soluant, si ex proposito deglutiantur. Quod autem soluant ieiunium, si ex proposito deglutiantur, docent Palud. Vasquez, Nugnus, Præpositus, Filliucius, Layman. Reginal. Persicus, & alij his videntur adhærere, quamuis non ita clarè. Quibus adde Gauantum *in Rubr. par* 3 *tit.* 9.

3 Alij autem inferunt, quòd etiam si ex proposito deglutiantur, non soluunt ieiunium. Ita Tabiena, Henriquez *lib.* 8. *de Euchar. cap* 50 *num* 4. *in Gloss. Litter. V.* & probabile putat Io. à Cruce *par.* 2. *Direct. conscient. de Euchar. dub.* 4. *concluſ.* 2. Diana, Suarez, Rodriquez *citati*. Quibus adde Matthæum de Rubeis *cap* 9. *Adnot. in Rubr Missalis num.* 3. Alphon. de Leone *q.* 8 *de Offic. Capel sect* 17. *num.* 144. Conninch. *q.* 80. *de Sacram ar.* 8. *num* 47. Molsef. *par* 1. *Sum. tract.* 3 *cap.* 10. *num.* 13. Auctor *Casuum conscien. Bononiens. Anni* 1638. *Casu* 2. *Septemb. quæsito* 2. Lugo verò *citat. num. præced.* asserit, quod tunc

solum soluunt ieiunium, quando haberentur sensibiliter in lingua, & ex industria deglutirentur: posse tamen nos permittere, vt cum saliua, vel respiratione deglutiantur.

4 Hanc posteriorem sententiam absque vlla restrictione, censeo, posse amplecti, absque vllo scrupulo. Non enim deglutiuntur actione manducatiua: quia non assumuntur ab extrinseco, sed vt immixtæ saliuæ: & ideo non se habent per modum cibi: quod verum est, etiam si in lingua sensibiliter sentiantur; quia saliua quoque sensibiliter sentitur, & tamen non tenemur expuere; sensibiliter enim sentiri non constituit rationem cibi, aut manducationis. Accedit etiam, quod illæ reliquiæ habentur vt cibus iam manducatus: quia sunt ille cibus, qui pridie fuit ori impositus, dentibus contusus, & per accidens est, quod simul cum alio cibo non fuerint transmissæ in stomacum; si quidem aderat intentio transmittendi, & actio etiam ordinata ad transmittendum; & proinde habent moralem connexionem cum cibo præcedentis diei; & ideo transmissio ipsarum in stomacum non est noua comestio.

5 Sed quid, si huiusmodi reliquiæ sint aliqua notabilis quantitas? Resp. non posse ex cibo præcedenti remanere inter dentes, nisi exiguas particulas: hæ autem semper sunt reliquiæ comestionis præcedentis: & ideo sunt connexæ cum ipsa; vnde adhuc habent rationem cibi iam manducati, & si transglutiantur, non instituunt nouam comestionem, quæ soluat ieiunium naturale. Et sicuti Sacerdos post sumptam ablutionem, si reperiret in patena, aut corporali aliquas reliquias, seu fragmenta, posset eas sumere licet non ieiunus: quia moraliter non sumitur nouum Sacramentum, sed reliquiæ Sacramenti iam sumpti; ita in casu nostro reliquiæ huiusmodi non sunt nouus cibus, sed ipsemet cibus pridie sumptus; & ideo non soluunt naturale ieiunium, quia non important nouam manducationem: sed moraliter dicunt manducationem præteritam.

An, si quis lauando os, aliquas reliquias traiecret, solueret ieiunium naturale. Decis. 428.

SVMMARIVM.

1 *Si aliquæ reliquiæ ex ablutione oris descendant ad stomacum, non soluunt ieiunium.*
2 *Hæc traiectio non fit per actionem manducatiuam, aut potatiuam.*
3 *Nec etiam, si hoc contingat in ablutione dentium.*
4 *Non requiritur, quòd hæ reliquiæ sint inseparabiles à saliua.*
5 *Nec etiam soluit ieiunium naturale, si, dum os abluitur, descendat in stomacum aliqua gutta.*

1 RESP. negatiuè cum communi sententia, quam tradunt D. Thom. 3 *par. q.* 80. *ar.* 8. *ad* 4. Præpos. *ibid. dub.* 1. *num.* 40. ver. *Ex eo vero.* Coninck *num.* 48. Suarez *tomo* 3. *disp.* 68. *sect.* 4. ver. *Tertio infertur.* Vasquez *tomo* 3. *disp.* 211 *cap.* 3. *num.* 29. Durand. *in* 4. *dist.* 8 *q.* 4. *num.* 14. Palud. *q.* 2. *ar.* 2. *concluf.* 2. Riccar. *art.* 2. *q.* 3. Sotus *distin.* 12. *q.* 1. *art.* 8. *ad* 4. Caietan. *in sum. verbo* Sacramentalis Communio *cap.* 1. Sylueſt. *verbo Eucharist.* 3. *q.* 6. *num.* 8. Tabiena *verbo* Communicare *q.* 44. *§.* 50. Angelus *verbo* Missa *q.* 5. D. Antonin. 3. *par. tit.* 13. *cap* 6. *§.* 8. Sà *verbo* Eucharist. *num.* 27. Victoria *q.* 83. *de Eucharist.* Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 53. Rodriquez 1 *par sum. cap.* 66. *concluf.* 3. Bellarm. *lib.* 2. *de Missa cap.* 14 *tit. vlt. §.* 2. Tolet. *lib.* 2. *sum. cap.* 1. *num.* 2. Henriquez *lib.* 8. *de Eucharist. cap.* 50. *num.* 4. & *in Glos. littera X.* Valent. *tom.* 4. *disp.* 6. *q.* 8. *punc.* 3. ver. *Secundò asserunt.* Azor. *par.* 1. *lib.* 10. *cap.* 30. *q.* 2. ver. *Quæres etiam.* Reginald. *lib.* 29. *Praxis fori pœnit. cap* 6. *q.* 8. *num.* 119. *not.* 1. Lugo *disput.* 15. *de Eucharist. sect.* 2. *num.* 23. Trouſſet. *par.* 2. *Thesauri Euchar sect.* 27. ver. *Non frangitur.* Bonacina *disp.* 4. *de Sacram. q.* 6. *punc.* 2. *nu.* 6. ver.

ver. *Dixi per modum cibi.* Villalob. *par.* 1. *sum. tract.* 7. *difficul.* 39. *num.* 1. Gaspar Hurtad. *disp.* 9 *de Euchar. difficul* 15. ver. *Obseruandum.* Persicus *lib.* 1. *de Offic. Sacer. cap.* 3. *dub* 6. *num.* 50. Ledesma *par.* 1. *sum. cap.* 13. *de Eucharist conclus.* 4.

2 Ratio est. Quia reliquiæ illæ immiscentur saliuæ, & simul cum ipsa descendunt in stomacum: vnde non interuenit actio manducatiua; aut potatiua: & ideo nec soluitur ieiunium. Sumus enim in rebus moralibus, quæ morali modo mensurandæ sunt.

3 Hoc etiam extendendum est cum *supracitatis Doctorib.* ad reliquias, quæ possunt cum saliua descendere in stomacum, quando quis lauat dentes sale, & aceto, aut aliqua alia lauatione: est enim eadem ratio; quia non interuenit actio potatiua, aut comestiua, nec ex intentione, nec materialiter cum descendant simul cum saliua.

4 Quod autem aliqui addunt, quod huiusmodi reliquiæ debent esse tam minimæ quantitatis, vt non possint separari à saliua, est nimis scrupulosum; vt enim non descendant in stomacum per modum potus, sufficit, si debita diligentia adhibeatur ad expuendam lauationem, & descendant in stomacum per actionem, qua deglutiatur saliua.

5 Rursus. Si quis lauans os, aut dentes aliquid modicum casu traijceret, non solueret naturale ieiunium, vt notant nonnulli ex citatis auctoribus, præsertim D. *Antonin. Palud. Sylvest. & Azor.* Adhuc enim, quod traijcitur non habet rationem potus, aut cibi: quia descendit in stomacum præter intentionem, & ex vi actionis, quæ non ordinatur ad transmittendum cibum, vel potum.

An, si dum præguſtatur aliquid, & expuitur, si quid remaneat saliuæ permixtum, & descendat in stomacum, soluatur naturale ieiunium. Decis. 429.

SVMMARIVM.

1 *Quando aliquid præguſtatur, quæ remanent reliquiæ non soluunt ieiunium naturale, si descendant in stomacum.*

2 *In præguſtatione, & descensu reliquiarum ad stomacum non interuenit comestio, aut potatio.*

3 *Nec etiam soluitur ieiunium, si quid exiguum descendat ad stomacum, dum sit præguſtatio.*

1 EODEM modo respondendum est etiam in hoc casu, cum sit eadem ratio: nimirum. Non solui ieiunium naturale, nec impediri sumptionem Eucharistiæ. Cum D. Tho. 3. *par. q.* 80. *ar.* 8. *ad* 4. Palud. *in* 4. *dist.* 8. *q.* 2. *art.* 3. *conclus* 3. Henriquez *lib.* 8. *de Euchar. cap.* 50. *num.* 4. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 53. ver. *Octauò peccat.* Tabiena *verbo* Communicare. *q.* 45. *num.* 51. Sylvest. *verbo* Eucharist. 3. *q.* 6. *num.* 8. *in fine.* D. Antonin. 3. *par. tit.* 13. *cap.* 5. *§.* 8. *in fine.* Rodriquez 1. *par. sum cap.* 66. *conclus.* 3. Ledesma *par.* 1. *sum. cap.* 13. *de Eucharist. conclus.* 4. Trousset *par.* 2. *Thesauri Eucharist sect* 27 ver. *Idem dicitur.* Reginald. *lib.* 29 *Praxis fori pœnit. cap.* 6. *num.* 119. *not.* 1. Villal. *par.* 1. *sum. tract.* 2. *difficul.* 39. *num.* 1. Bonacina *tom.* 1. *disp.* 4. *de Sacram. q.* 6 *punc.* 2. *num* 6 ver. *Dixi per modum.* Conninch. 3 *par q.* 80 *ar.* 8. *num.* 48 Ioan Præpos. *ibid dub.* 1. *num.* 40. ver. *Ex eo verò.* Suarez *tom* 3. *disp* 68. *sect* 4. *§. Tertio infertur.* post conclus. 2. Vasquez *tom.* 3 *disp.* 111. *cap.* 3 *num.* 29. Persico *lib.* 1. *de Offic. Sacer. cap.* 3. *dub.* 6. *num.* 51.

2 In hoc enim similiter casu non interuenit nec comestio, nec potatio, ad comestionem enim, & potationem requiritur, quod cibus, & potus traijciatur in stomacum. Vnde in præguſtatione fit quoddam experimentum saporis: quod autem aliquæ reliquiæ rei præguſtatæ descendant in stomacum, id est per accidens, nec descendunt per modum cibi, aut potus, sed per modum respirationis, aut saliuæ: cum descendant per actiones, aut respiratiuam, aut transmissiuam saliuæ ad stomacum.

3 Atque hoc similiter extendi debet etiam si, quando fit præguſtatio, aliquid exiguum casu, & præter intentionem descendat in stomacum, quia nec adest materialiter actio comestiua, aut potatiua,

nec etiam intentio, qua illud ad cibum, vel potum ordinetur.

An reliquiæ ablutionis, & præguſtationis debeant prius conuerti in ſaliuam, quàm traijciantur in ſtomacum, ne ſoluant ieiunium naturale. Deciſ. 430.

SVMMARIVM.

1 *Quòd reliquiæ ablutionis debeant præconuerti in ſaliuam, ne ſoluatur ieiunium.*
2 *Non debent præconuerti.*
3 *Cur talis præconuerſio non ſit neceſſaria,*
4 *Etiam ſi in ſaliua percipiatur ſapor reliquiarum, adhuc ſine offenſa ieiunij poteſt tranſglutiri.*

1 AFFIRMATIVA opinio tribuitur à Suarez Durando *in* 4. *diſt.* 8. & Gabrieli *lect.* 10. *in Canonem Miſſæ*. Quod tamen apud ipſos non reperi: & ſolus Durandus ait, reliquias iſtas debere eſſe quaſi conuerſas in ſaliuam, nimirum ratione miſtionis.

2 Reſp. ergo cum communi ſententia, non eſſe neceſſe, quòd huiuſmodi reliquiæ præconuertantur in ſaliuam, ſed etiam ſi maneant in ſua ſubſtantia, non ſoluere ieiunium naturale. Ita Palud. *in* 4. *diſt.* 8. *q.* 2. *ar.* 2. *concluſ.* 2. Sylueſter *verbo* Euchariſt. 3. *q.* 6. *num.* 8. *in fine*. D. Antoninus 3. *par. tit.* 13 *cap.* 6. §. 8. Azor. *par.* 1. *lib.* 10. *cap.* 30. *q.* 2. ver. *Quæres etiam*. Suarez 3. *par. tom.* 3. *diſp* 68. *ſect* 4. ver. *Tertio infertur*. Vaſquez *tom. item* 3. *diſp.* 211. *cap.* 3. *num.* 30. Reginal. *lib.* 29. *Praxis fori pœnit. cap.* 6. *num.* 119. *not.* 1. Perſicus *lib.* 1. *de Offic. Sacer. cap.* 3. *dub.* 6. *num.* 52. Gaſpar Hurtad. *diſp.* 9. *de Euchar. difficul.* 5. ver. *Obſeruandum*.

3 Quod autem non ſit neceſſaria talis præconuerſio, ex eo conſtat, quia non eſt neceſſaria, vt tollatur ratio manducationis, aut potationis; quia hæc ſufficienter tollitur, per id, quod non adſit actio manducatiua, aut potatiua; & ideo non adeſt, quia fit tranſmiſſio in ſtomacum per actionem tranſmiſſiuam ſaliuæ. Vnde ſolùm eſſet neceſſaria hæc præconuerſio, vt fieret mutatio ſubſtantiæ; quæ tamen mutatio non eſt neceſſaria; quia dato quod fieret; & ſi alioquin interueniret actio manducatiua, aut potatiua, ſolueretur ieiunium naturale, ſicut ſolueretur, ſi quis alienam ſaliuam ori imponeret, & deglutiret.

4 Addo, quòd ſi quis, poſtquam lauit os, aut aliquid præguſtauit, & expuit, percipiat palato ſaliuam ſuam admixtam aliqua reliquia, & illam tranſglutiat, neque adhuc ſoluere ieiunium naturale: quia adhuc reliquiæ illæ deſcendunt per modum ſaliuæ, cum ſint ita ipſi permixtæ, vt moraliter cenſeantur ſaliua: neque adhuc interueniat actio manducatiua, aut potatiua.

An, ſi quis, quando it cubitum, aſſumat aliquid in ore liquefaciendum, & duret poſt mediam noctem, cenſeatur die ſubſequenti ieiunus. Deciſ. 431.

SVMMARIVM.

1 *Affirmatiua opinio atque adeo poſſe ſumere Euchariſtiam.*
2 *Non eſt ieiunus.*
3 *Quando aliquid in ore liquefaciendum ponitur, durat comeſtio toto illo tempore, quo durat liquefactio.*

1 AFFIRMATIVAM ſententiam docet Tabiena *verbo* Communicare. *q.* 43. *num.* 49. *in fine*. Bartholomæus ab Angelo *Exam. Confeſſ. dialogo* 4. §. 214. *Littera* A. Et fundantur in illa regula, quam tradit D. Th. *in* 4. *diſt.* 8. *q.* 1. *ar.* 4. *q.* 2. *ad* 3. Quòd nimirum illud ſolum ſoluat ieiunium, quod ſumitur ab extra: in tali autem caſu poſt mediam noctem nihil ſumitur ab extra.

2 Op-

2 Oppoſita tamen ſententia mihi certa videtur; vt nimirum ſoluatur ieiunium naturale, & impediatur ſumptio Euchariſtiæ. Quam tradunt Palud. *in* 4. *diſt.* 8. *q.* 2. *ar.* 2. *concluſ.* 2. Facundez *in præcep. Eccleſ par.* 3. *lib.* 3 *præcep.* 3. *cap.* 5. *num.* 16. Suarez 3. *par. tom.* 3. *diſp.* 68. *ſect.* 4. ver. *Dices ergo.* Vaſquez *tom. item* 3. *diſp.* 211. *cap.* 3. *num.* 31. Coninch. *q.* 80. *ar.* 8. *num.* 49. Præpoſ. *dub.* 1. *num.* 39. ver. *Ex dictis.* Syluius *eodem ar.* 8. Molfeſ. *tom.* 1. *Sum. tract.* 3 *cap.* 10. *num.* 13. Reginal. *lib.* 29. *Praxis fori pœnit. cap.* 6. *num* 119. Bonacina *tom.* 1. *diſp.* 4. *de Sacram. q.* 6 *punc.* 2. *num.* 7. Diana *par.* 2. *tract.* 14 *reſol.* 51. Sanctius *in ſelectis diſp. de Sacram. diſp.* 42. *num.* 21. Perſicus *lib* 1. *de Offic. Sacer. cap.* 3. *dub.* 6. *nu.* 60 Lugo *diſp.* 15. *de Euchar. ſect.* 2. *num.* 37. Gaſpar Hurtad. *diſp.* 9. *de Euchar. difficul.* 15. Filliucius *tract.* 4. *nu.* 236. Matthæus de Rubeis *in Rubr. Miſſal. cap.* 9 *num.* 3. Alphon. de Leone *q.* 8. *de Offic. Capel. ſect.* 17. *caſu* 2. *nnm.* 146.

3 Ratio autem eſt; quia in tali caſu poſt mediam noctem continuatur comeſtio, quæ prima nocte incœpit; dum enim imponitur ori tale quid liquefaciendum, ita vt debeat deſcendere in ſtomacum iuxta liquefactionem, incipit quædam comeſtio continuata, & proportionata liquefactioni; vnde tamdiù durat, quamdiù durat liquefactio: quæ cum duret poſt mediam noctem, durat etiam comeſtio, & totum eſt ſumptum ab extra in eo ſenſu, in quo loquitur D. Th.

3 *Quid ſi ſtatim, ac euigilat, illud expuat.*

---

1 RESP. in tali caſu ſolui ieiunium, atque adeo impediri ſumptionem Euchariſtiæ. Ita docent Palud. *in* 4 *diſt.* 8. *q.* 2. *ar.* 2. *concluſ.* 2. Vaſquez 3. *par tom.* 3. *diſp.* 211. *cap.* 3. *num.* 31. Perſicus *lib* 1. *de Offic. Sacerd. cap.* 3. *dub.* 6 *num.* 61. Gaſpar Hurtad. *diſp.* 9. *de Sacram. Euchar. difficul.* 15. ver. *Obſeruandum.*

2 Ratio eſt. Quia adhuc in tali caſu continuatur manducatio etiam poſt mediam noctem; tandiù enim durat manducatio, quandiù durat materia, quæ ponitur intra os ad manducandum: dummodo non ſit aliqua reliquia, quæ per accidens remaneat intra os, quando completur comeſtio. In caſu autem noſtro, quod poſitum eſt in os ad manducandum, durat poſt mediam noctem, & poſt ipſam traijcitur in ſtomacum, & non remanet vt reliquia præteritæ manducationis, ſed vt materia ſufficiens ad continuandam incœptam manducationem.

3 Sed quid dicendum, ſi poſt mediam noctem reperiat quis, ſe habere adhuc in ore, quod prima nocte ſumpſit, & ſtatim illud expuat? Reſp. In tali caſu eſſe conſiderandum, an ſit materia, quæ liquefieri poſſit, an non. Si enim non poteſt liquefieri, poterit expuendo ſumere Euchariſtiam; quia non erit ieiunium naturale ſolutum. Si verò liquefieri poteſt, tunc eſt conſiderandum, an probabile ſit, quod poſt mediam noctem aliquid in ſtomacum deſcenderit, an non. Si enim probabile ſit, quod nihil deſcenderit, poterit ſumere Euchariſtiam: quia cenſendus erit ieiunus: ſecus autem, ſi putet, quod aliquid in ſtomacum deſcenderit.

An, quando quis mittit in os aliquid ante mediam noctem conſumendum, ſed durat poſt mediam noctem, & deinde traijcitur in ſtomacum, ſit ieiunus: Deciſ. 432.

SVMMARIVM.

1 *Si per accidens maneat in ore poſt mediam noctem, quod mittitur in os conſumendum, ſoluitur ieiunium naturale.*

2 *In tali caſu per totum illud tempus continuatur comeſtio.*

An, si quis, cum it cubitum, aliquid sumat consumendum antequam dormiat, sed somno oppressus non consumat, & post mediam noctem euigilet, atque totum reperiat consumptum, sit ieiunus. Decis. 433.

SVMMARIVM.

1 *Sententia Dianæ negatiua.*
2 *Si probabile sit, totum consumptum ante mediam noctem, censetur ieiunus.*
3 *Secus autem, si non sit probabile.*
4 *Quid dicendum, si adsit probabilitas pro vtraque parte.*
5 *Quid si sit dubius.*

1 RESP. Diana *par. 6. tract. 7. Resol. 15.* ver. *His tamen.* Non posse sumere, si nescit, an ante mediam noctem consumptum fuerit, cum sit verus cibus. Et citat nonnullos alios Doctores, qui tamen non loquuntur in casu præsenti, sed in casibus duarum *Decisionum præcedentium.*

2 Verum in tali casu debet iste considerare, an probabile sit, quòd materia illa sit consumpta, & transmissa in stomacum ante mediam noctem. Quod indagare poterit considerando qualitatem materiæ, an facilè solui possit, & alias circumstantias, nempe quantitatem, tempus, quod præcessit ante mediam noctem, quomodo, quando euigilat, experiatur proprium os: an nimirum sit recens à transmissione illius rei in stomacum: quantum temporis, quando expegiscitur, à media nocte effluxerit; atque si his omnibus pensatis probabile putat, totum transglutisse ante mediam noctem, poterit Eucharistiam sumere.

3 At si ijsdem pensatis, probabile putat, non transglutisse totum ante mediam noctem, non poterit Eucharistiam sumere; quia faceret contra præceptum non sumendi post solutum ieiunium; nam stante illo iudicio probabili, debet se gerere, ac si non esset ieiunus, sicut, stante iudicio probabili opposito, potest se gerere, ac si esset ieiunus.

4 Dubitari tamen potest, quid illi faciendum, quando habet probabilitatem pro vtraque parte: quia videlicet ex vno motiuo potest iudicare, quod tota illa materia consumpta sit ante mediam noctem, ex alio verò, quod non sit consumpta: an nimirum se debeat gerere vt dubius. Resp. Non esse necesse, quòd se gerat vt dubium, sed posse sequi vtramque partem; possumus enim sequi quancunque opinionem probabilem: & stante motiuo pro vtraque parte, potest formare iudicium, quod adsit opinio probabilis pro vtraque parte, & sequi quam voluerit.

5 Quod si omnibus pensatis non scit certus, se aliquid post mediam noctem transglutisse, poterit adhuc sumere Eucharistiam, vt docet Bauny *tom. 1. Theol. mor. tract. 10. q. 22.* ver. *Mihi ea mens.* quia stante incertitudine potest vti iure suo, quod habet ad sumendam Eucharistiam, quod non impeditur ex eo, quod adsit huiusmodi dubium, nam ex natura rei dubietas non prævalet contra certitudinem; & sicuti intellectus non potest relinquere assensus certos, vt adhæreat rei dubiæ, ita nec in moralibus potest quis priuari iure certo ob dubium de opposito.

An ante sumptionem Eucharistiæ liceat aromata ori imponere, & dentibus conterere ad confortandum caput. Decis. 434.

SVMMARIVM.

1 *Licet ante sumptionem Eucharistiæ aromata dentibus conterere ad confortandum caput, &c.*
2 *Quid requiratur ad complendam comestionem, quæ soluat ieiunium.*

1 RESP. affirmatiuè, dummodo non deglutiantur. Ita tenent Coninch *3. par. de Sacram. q. 80. ar. 8. num 48.* ver *Licet item.* Mercerus *ibid. notab. 1.* Bonacina *tom. 1. disp. 4. de Sacram. q. 6. punc. 2. nu. 9.* Petrus Mac-

Matthæus *in Rubricas Missalis cap. 9. nu.* 3. & alij Decis. *subsequenti* citandi.

2 Ratio autem est. Quia, etiam si dentibus conteratur, non habetur completa comestio, sed tantum inchoatio quædam: tunc enim solum comestio completur, quando cibus transmittitur in stomacum; nam comestio est actio ordinata ad communicandum substantiam nutritiuam viuenti, vt possit nutriri; & ideo debet constituere cibum in statu proximo, vt possit conuerti in substantiam viuentis: quod non fit, nisi traducatur in stomacum. Vnde cum non interueniat in casu proposito comestio completa, nec etiam soluitur ieiunium: cum soluatur per solam comestionem proximè ordinatam ad nutriendum, atque adeo completam.

An, si aliquid de his aromatibus præter intentionem descendat cum saliua in stomacum, liceat adhuc sumere Eucharistiam. Decis. 435.

SVMMARIVM.

1 *Si quid ex aromatibus dentibus contusis saluæ immixtum descendat in stomacum, licet adhuc Eucharistiam sumere.*

2 *Cur in tali casu non violetur ieiunium.*

---

1 RESP. affirmatiuè Faustus *lib. 1. de Sacram. Eucharist. q. 381.* Tannerus *tom. 4. disp. 5. q. 8. dub 4. num. 79.* Et ita etiam tenere debent ij, qui hoc ipsum docent de reliquijs descendentibus in stomacum, quando aliquid prægustamus: cum sit eadem ratio.

2 In vtroque enim casu, quod descendit in stomacum non descendit per modum cibi, sed per modum saliuæ; tum quia est ipsi immixtum, & veluti ab ipsa absorbetur, atque adeo moraliter censetur saliua; tum quia non stat sub actione manducatiua, sed transmissa saliuæ in stomacum.

An, si quis assumat aliquod granum aromaticum ad confortandum caput, & casu in stomacum descendat, soluat ieiunium. Decis. 436.

SVMMARIVM.

1 *Granum assumptum dentibus conterendum, si casu trajiciatur in stomacum, non soluit ieiunium.*

2 *Si casu descendat in stomacum, est probabile, quod non soluat.*

---

1 ADHVC licere Eucharistiam sumere, inquit Lostchius *in Thesauro verbo* Missa *num. 21. §. 3.* quia non videtur interuenire violatio ieiunij.

2 Quod suaderi potest. Quia non interuenit actio manducatiua, nec ab aliquo ordinatur in cibum, vt quando infantes, & ægroti deglutiunt cibum ab alio ipsorum ori immissum; quia licet hoc sit contra intentionem ipsorum, non tamen contra aliorum intentionem: & proinde adest actio ordinans cibum ad descensum in stomacum: quod sufficit, vt interueniat manducatio; in casu autem nostro nulla actio interuenit, quæ ordinet illud granum ad descensum in stomacum; nam solum est intenta contusio facienda per dentes in eum finem, vt caput confortetur; & quod descendat in stomacum est per accidens per actionem ad aliud ordinatam ex natura sua; vnde cum non interueniat actio manducatiua; quæ ex natura sua ordinetur ad transmittendum cibum in stomacum, stante paruitate materiæ, descendet aut per modum saliuæ, quia erit ipsi immixtum: aut per modum respirationis, quia descendet cum aere ordinato ad respirationem.

An, si ex capite, aut gengiuis descendat sanguis, aut alius humor in stomacum, soluatur ieiunium naturale. Decis. 437.

SVMMARIVM.

1 *Sanguis, aut alius humor descendens à capite non soluit ieiunium naturale.*
2 *Quod non prouenit ab extrinseco, non soluit ieiunium.*
3 *Sanguis defluens à capite se habet vt substantia extranea.*
4 *Sanguis defluens à capite in stomacum non soluit ieiunium, quando non ordinatur, vt nutriat.*
5 *Secus si ordinetur.*
6 *Idem dicendum etiam, quando est in magna quantitate.*

1 NON soluit ieiunium, nec impediri sumptionem Eucharistiæ respondent communiter. D. Thom. *in 4. dist. 8. q. 1. ar. 4. quæstiun. 2. ad 3.* Durand. *q. 4. num. 14.* Ricçar. *ar. 2. q. 3.* Palud. *q. 2. ar. 2. conclus. 2.* Sotus *dist. 12. q. 1. ar. 8. ad 4.* Angelus *verbo* Missa *nu. 4.* Sylvester *Eucharist 3. q. 6. num. 6.* Caiet. *verbo* Sacramentalis Communio *cap. 1.* D. Antonin. *3. par. tit. 13. cap. 6. §. 8. in fine.* Tabiena *verbo* Communicare. *q. 43. num. 49.* Armilla *verbo* Communio. *num. 2.* Nauar. *cap. 21. Manual. num. 53. ver. Octauo peccat.* Tolet. *lib. 2. Sum. cap. 1. nu. 2.* Rodriquez *3. par. Sum. cap. 73. concluſ. 3.* Naldus *verbo* Eucharist. *num. 10.* Victoria *q. 83. de Eucharist.* Bellarm. *lib. 2. de Missa cap. 14. tit. vlt. §. 2.* Valent. *tom. 4. disp. 6. q. 8. punc. 3. ver. Secundo aſſerunt.* Henriquez *lib. 8. de Eucharist. cap. 50. num. 4. & in Glo. littera V.* Azor. *par. 1. lib. 10 cap 30. q. 2. ver. Quæres etiam.* Suarez *3. par. tom. 3. disp. 68. sect. 4. ver. Quæres rursus.* Vasquez *tom. item 3. disp. 211. cap. 3. dum. 29.* Coninch. *q. 80. de Sacram. ar. 8. num. 47. ver. Difficultas autem.* Chellison, *ibid. ver. Notandum est.* Præpositi. *dub. 1. num. 40. ver. Ex eo.* Reginald. *lib. 29. Praxis fori pœnit. cap. 6. num. 119.* Facundez *in præcep. 3. Eccles. par. 3. lib. 3. cap 5. num. 15.* Bonacina *tom. 1. disp. 4. de Sacram. q. 6. punc. 2. num. 6. ver. Dixi per modum cibi.* Trousset *par. 2. Thesauri Euchariſt. sect. 27. ver. Non frangitur.* Persicus *lib. 1. de Offic. Sacer. cap. 3. dub. 5. nu. 44.* Gaspar Hurtad. *disp. 9. de Euchariſt. difficul. 15. ver. Obseruandum.*

2 Fundatur autem hæc decisio in ea regula, quam tradit D. Thom. citatus, quod de ratione cibi est, quod proueniat ab extrinseco: cuius rei ratio esse videtur; quod cibus debeat esse extranea substantia: quia ordinatur, vt conuertatur in substantiam viuentis; quod fieri non posset, nisi ab extrinseco accederet.

3 Quæ regula, licet vera sit, non videtur tamen in præsenti nostro casu rectè applicari; quia sanguis defluens à capite, & à gengiuis fit extraneus homini, quamuis non sit extra hominem: & potest habere rationem cibi, quia potest nutrire, & posset quis illo vti ad nutritionem, & cibum: & proinde videtur habere rationem cibi, & soluere ieiunium.

4 Dicendum est tamen, quod non soluat ieiunium, quando descendit per illam actionem, qua defluit; quia tunc descendit, vt fluxio quædam causata à natura, aut ab aliqua vi externa, quæ non ordinatur ad manducationem; vnde non interuenit nec manducatio, nec potatio. Sicut nec cum descendit sequens motum alicuius actionis à natura in alium finem institutæ, vt esset respiratio, ob eandem rationem non soluit ieiunium.

5 Si verò quis dedita opera ipsum traijceret in stomacum ea intentione, vt hauriret sanguinem, existimo, quod solueret naturale ieiunium; quia descensus sanguinis in stomacum ex intentione traijcientis, & ex motu causato ab hac intentione, ordinaretur ad potationem. Nec obstat quod non accederet ab extrinseco: quia æquualeret substantiæ extraneæ; quia, quando sanguis est extra proprim locum, habetur pro substantia extranea.

6 Et hoc ipsum dicendum est, etiam si sanguis, aut alius humor descendat ad stomacum in notabili quantitate; quia, si descendit præter intentionem, & actione, quæ non sit ordinata ad manducationem, non soluit ieiunium, sicut nec soluunt fluxiones capitis, quæ nocte præsertim fiunt ad stomacum, etiam si in magna quantitate fiant, nemo enim censebit, eum soluisse ieiunium, cui nocte aliqua

aliqua magna fluxio catharri facta est ad stomacum. Si verò, dedita opera actione ad hoc ordinata transmittatur in stomacum, à fortiori soluet ieiunium.

An sumptio tabachi in folio, vel puluere, soluat ieiunium. Decis. 438.

SVMMARIVM.

1 *Sumptio tabachi in puluere, aut in folio soluit ieiunium secuudum aliquos.*
2 *Non soluitur ieiunium, nisi vera comestione, aut potatione.*
3 *Sumptio tabachi in folio, aut puluere non soluit ieiunium.*
4 *In tali sumptione non interuenit comestio, etiam si per accidens aliquid in stomacum descendat.*
5 *Quid dicendum, si sumatur per os.*

1 AFFIRMATIVE resp. Antonius de Leone *in quæst. moral. de Cocbolate par. 2. §. 4. num. 10. & sequentib.* & affert duo Concilia Prouincialia id prohibentia, nimirum Limense III. *art. 3. cap. 10.* & Mexicanum III. *lib. 3. tit. 15. §. 13.* Quæ tamen apud nos nihil valent; quia faciunt, quod vsus tabachi sit illicitus tantum apud eos, qui tenentur obedire illis Concilijs. Deinde neque etiam explicant, quod prohibeant, quia soluat ieiunium, imò si censuissent soluere, non prohibuissent: quia iam supponerent prohibitum; sed solum declararent, esse prohibitum, quia soluit ieiunium.

2 Mouetur. Quia ad soluendum ieiunium naturale non requiritur, quod sumatur aliquid verè comestibile, aut potabile; sed sufficit, quod aliquid mittatur in stomacum; semper autem aliquid tabachi descendit in stomacum. Quod tamen non est verum, vt constat ex suprà dictis, quia ieiunium naturale non soluitur, nisi per sui oppositum; non opponitur autem nisi cum comestione, & potatione, quæ requirunt cibum, aut potum, & actionem comestiuam, aut potatiuam, vt docent quam plures Doctores ex ijs, quos *in superioribus decisionibus* citauimus: & est communis omnium doctrina, quod vt aliquid frangat ieiunium naturale, debet sumi per modum cibi, & potus, hoc est, per actionem comestiuam, aut potatiuam.

3 Itaque tenendum est cum Alphonso de Leone *q. 8. de Offic. Capel. sect. 17. casu 2. num. 114.* Diana *par. 5. tract. 13. Resol. 1.* vbi late de hoc agit, quod non soluat. Et ita videtur esse communis sensus: cum nemo de hoc scrupulum sibi faciat, neque etiam cœteti, qui non vtuntur, alijs scrupulum injiciant.

4 Ratio est. Quia siue sumatur in folio, siue in puluere, semper per nares attrahitur, & ordinatur ad caput. Vnde nec interuenit actio comestiua, nec quicquam ordinatum ad stomacum. Et, si quid in stomacum descendit, id est per accidens, & non descendit per modum cibi; cum descendat aut ratione respirationis, aut ratione alterius actionis, quæ non est comestio: & ideo non soluit ieiunium.

5 Si autem sumatur in folio per os, & aliquid in stomacum descendat, certum est, quod soluat ieiunium: vt docent Præposit. *3. parte q. 80. ar. 8. dub. 1. num. 39.* Alphonsus de Leone, & Diana *citati.* Descendit enim in stomacum per modum cibi. Si verò sumatur, vt tantum aut dentibus conteratur, aut vt permaneat per aliquod tempus in ore, non soluit ieiunium, vt ijdem docent. Si autem quid minimum in stomacum descendat ex casu, & præter intentionem, eadem est ratio, & idem dicendum, quod diximus de aromatibus, dum dentibus conteruntur.

An sumptio tabachi in fumo soluat ieiunium naturale. Decis. 439.

SVMMARIVM.

1 *Cur tabacus in fumo soluat ieiunium naturale secundum aliquos.*
2 *Fumus licet nutriret, non soluit ieiunium.*
3 *Tabacus in fumo non soluit ieiunium naturale.*
4 *Fumus non potest sumi per modum cibi, aut potus.*

5 Fu-

5 *Fumus dedita opera attractus in stomacum non soluit ieiunium.*

An paruitas cibi, aut potus sumpti ante Eucharistiam excuset à mortali ratione paruitatis. Decis. 440.

1 AFFIRMATIVE similiter respon. Anton. de Leone *in cit. quæst. moral. de Cocholate par. 2. §. 4. num. 10. & sequentib.* Quia semper aliquid fumi descendit in stomacum: & fumus potest nutrire, & multi per solum fumum nutriti per multos dies vixerunt.

2 Verum dato, quod fumus nutriret, quatenus rursus in stomaco condensari potest, & se reducere ad materiam nutritiuam, non tamen ex hoc licet inferre, quod soluat ieiunium; quia etiam humores, qui è capite descendunt in stomacum, nutrire possunt, nec tamen soluunt ieiunium; quia non descendunt in stomacum per actionem ordinatam ad comestionem.

3 Vnde respondendum est cum citatis Alphonso de Leone *de Offic. Capel. q. 8. sect. 17. casu 2. num. 134.* Diana *par. 5. tract. 13. Resol. 1.* non soluere ieiunium, nec impedire sumptionem Eucharistiæ.

4 Ratio est. Quia fumus non est cibus, nec potus; vnde nec actione comestiua, aut potatiua assumi potest, sed tantum per attractionem respirationis; vnde etiam si aliquid de ipso descendat in stomacum, descendit per modum respirationis, & non per modum cibi, & proinde non frangit ieiunium.

5 Imò addo, quod si quis dedita opera attraheret fumum cuiuscunque rei eo fine, vt descenderet in stomacum, neque adhuc solueret ieiunium. Sicut enim apud moralem, & prudentem æstimationem fumus non habet rationem cibi, aut potus: ita nec per attractionem ipsius in stomacum prudenter dicetur quis comedisse, aut bibisse: & proinde prudenter quoque iudicabitur ieiunus, & consequenter posse sumere Eucharistiam.

SVMMARIVM.

1 *Ex præcepto Ecclesiastico tenemur accedere ieiuni ad Eucharistiam.*
2 *Paruitas materiæ in cibo, aut potu ante Eucharistiam non excusat à mortali.*
3 *Fundamenta huius opinionis.*
4 *Quomodo, quando consuetudo interpretatur legem, debeat accipi interpretatio.*
5 *Quando interpretatio legis inducat grauem obligationem.*
6 *Quid in quacunque lege censeatur directè prohibitum. Et quid prohibeat lex de ieiunio seruando ante Eucharistiam.*
7 *Quomodo se habeat irreuerentia in sumptione Eucharistiæ post cibum, aut potum.*
8 *An abstinere à cibo ante Eucharistiam habeat significationem mysteriosam, & an destruatur ex paruitate materiæ cibi, aut potus.*
9 *An paruitas materiæ soluat ieiunium naturale.*
10 *Quando habeat locum paruitas materiæ.*
11 *Paruitas materiæ habet locum in Eucharistiæ sumptione post cibum.*
12 *Paruitas materiæ facit, quod cibus, & potus non se habeant moraliter per modum cibi, aut potus.*
13 *Post minimum cibum, aut potum prohibetur Eucharistia.*
14 *Quæ paruitas materiæ in cibo, & potu impediat sumptionem Eucharistiæ.*
15 *Aliqua paruitas minima cibi, & potus non fundat manducationem, aut potationem.*
16 *Paruitas minima cibi facit, vt descendat in stomacum per modum saliuæ.*
17 *Cur stilla aquæ non frangat ieiunium naturale.*
18 *Quomodo assignanda paruitas cibi, & potus, quæ non violet ieiunium naturale.*

19 *Paruitas non violans ieiunium naturale cur fundet peccatum veniale, si ante Eucharistiam sumatur.*

---

1 EX præcepto Ecclesiastico tenetur quisque accedere ieiunus ad sumendam Eucharistiam: Vt habetur ex perpetua traditione Ecclesiæ, quæ emanauit ab Apostolis: vt cum pluribus obseruat Persicus *lib.* 1. *de Offic. Sacerd. cap.* 3. *dub.* 4. *num.* 34. & sumitur hoc præceptum ex pluribus Concil. Cartaginens. 3. *can.* 29. quod refertur in Cap. *Sacramenta. De Consecrat. dist.* 1. Concil. African. *sub Bonifacio I. can.* 8. Matisconensi II. *can.* 6. Toletano VII. *can.* 2. & refertur in Cap. *Nihil* 7. *q.* 1. vbi statuitur pœna excommunicationis in eum, qui præsumit Missas facere post cibum, potumue quamlibet minimum. Bracarensi II. *sub Honorio I.* Antisiodorensi *can.* 16. Difficultas autem est, an ratione paruitatis materiæ excusetur à mortali, qui post aliquem minimum cibum, aut potum sumit Eucharistiam.

2 Quod autem paruitas materiæ non excuset à mortali tribuitur Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 53. ver. *Octauo peccat.* & *cap.* 25. *num.* 83. *in fine*; qui tamen in his locis nihil loquitur de paruitate materiæ. Tenet autem ita Suarez 3. *par. tom.* 3. *disp.* 68. *sect.* 4. ver. *Sed quæres.* Henriquez *lib.* 8. *de Eucharist. cap.* 49. *num.* 2. & *in fine.* Littera O. Azor. 1. *par. lib.* 10 *cap.* 30. *q.* 2. ver. *Quæres etiam.* Facundez *par.* 3. *de* 3. *præcept. Eccles. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 24. Persicus *lib.* 1. *de Offic. Sacer. cap.* 3. *dub.* 5. *num.* 46. Lugo *disp.* 15. *de Euchar. sect.* 2. *num.* 22. Valquez 3. *par. tom.* 3. *disp.* 211. *cap.* 3. Præpos. *q* 80. *ar.* 8. *dub.* 1. *num.* 39. Sanctius *in select. de Sacram. disp.* 50. *num.* 1. Ochagauia *tract.* 2. *de Euchar. q.* 12. *nu.* 7. Turrian. *tom.* 1. *de Iust. & Iure disp.* 22. *dub.* 1. *num.* 6. Diana *par.* 5. *tract.* 5. *resol.* 12. Gaspar Hurtad. *de Sacram. Eucharistiæ disp.* 9. *difficul.* 15. ver. *Et quamuis.* Solent citari etiam alij Auctores præsertim Durand. *in* 4. *dist.* 8. *q.* 4. *num.* 11. sed tantum loquuntur de modico cibo, quale non solueret ieiunium Ecclesiasticum. Citant etiam D. Th. 3. *par. q.* 80. *ar.* 8. *in corpore.* vbi tamen de paruitate materiæ ne verbum quidem. Solum *in resp. ad* 4. ait quod post cibum, & potum etiam in parua quantitate non licet sumere hoc Sacramentum. Sed intelligit de parua quantitate, quæ tamen adhuc moraliter retineat rationem cibi, & potus, vt fusius infra.

3 Et habet hæc opinio sua fundamenta. Primum. Quia consuetudo, & praxis Ecclesiæ ita interpretatur hoc præceptum. Secundum. Quia non prohibetur sumptio cibi ante Eucharistiam, sed sumptio Eucharistiæ etiam post minimum cibum; vnde materia, quæ est obiectum prohibitionis, est sumptio Eucharistię post cibum, quæ non admittit paruitatem. Tertium. Dato quòd materia parua non possit prohiberi grauiter ab Ecclesia, potest tamen prohiberi, aut præcipi, quando est magna in ordine ad significationem: sic præcipitur gutta aquæ in Calicem mittenda; cibus autem in quacunque minima quantitate est materia grauis in ordine ad significandum, quod Christus sit primus noster cibus.

4 Sed posset his rationibus aliquis respondere; & ad primam quidem, quod ex consuetudine non adsit talis interpretatio; nam quando consuetudo interpretatur legem negatiuam per abstinentiam ab eo, quod prohibetur, debet accipi de substantia ab eo, à quo non abstineretur, si non adesset lex sic interpretata. In casu autem nostro, si non adesset lex sic interpretata, non abstineremus à cibo, & potu in tam parua quantitate, quæ esset paruitas materiæ respectu ieiunij naturalis: sed sumeretur aliquid cibi, quale solet sumi in aliquem vsum proficuum: nam paruitas materiæ ad nihil proficeret. Quare solum consuetudo interpretatur præceptum de abstinentia à cibo apto in vsum proficuum, non autem in quo habeat locum paruitas materiæ.

5 Deinde tunc solum interpretatio legis inducit grauem obligationem, quando est circa substantiam, quæ exigitur ad finem legis, non autem quando est de aliquo, sine quo manet substantia legis, & finis. Sic etiam in ieiunio Ecclesiastico consuetudo interpretatur, quod sit prohibita omnis comestio carnis, & etiam omnis cibus extra illam vnicam comestionem, & ientaculum serotinum. & tamen in vtroque admittitur paruitas materiæ: quæ licet censeatur prohibita, non tamen sub peccato mortali; vnde etiam in casu nostro posset dici, quod consuetudo interpretatur quidem prohibitam

paruitatem materiæ in cibo, aut potu, non tamen sub mortali: quia hoc non violat legem secundum substantiam.

6 Ad secundum. In quacunque lege id censeri per se directè prohibitum, quod obstat fini intento à lege: & proinde secum affert deformitatem aliquam. Vnde cum lex prohibet incedere noctu cum armis per ciuitatem, id quod directè, & immediatè prohibetur, non est incessio noctu per ciuitatem, sed sunt arma; quia hæc obstant fini intento à lege. Vnde cum lex prohibens sumptionem Eucharistiæ post sumptum cibum, aut potum, habeat pro fine reuerentiam Sacramenti, prohibebit directè, & immediatè, quod obstat reuerentiæ: obstat autem cibus sumptus ante Eucharistiam, non autem sumptio Eucharistiæ post cibum, quia irreuerentia non est in sumptione, sed in sumente, quia non est ieiunus; vnde materia prohibita erit cibus, & potus, in quo datur paruitas.

7 Deinde. Dato quod ipsa sumptio esset prohibita, non esset prohibita, nisi prout est cum irreuerentia: non est autem cum irreuerentia, nisi in ordine ad cibum, & potum præcedentem; vnde si cibus, & potus erunt parua materia, ita vt pro nihilo habeãtur; quia refunditur in sumptionem ab ipso cibo, & potu, atque adeo cum proportione: ita vt æqualiter debeant æstimari; & proinde si pro nihilo habetur cibus, pro nihilo etiam habebitur irreuerentia.

8 Ad tertium. Negari posset, quod abstinentia à cibo habeat significationem mysteriosam, cum sit tantum instituta ob reuerentiam Sacramenti; quod existimo verum. Sed dato, quod adesset talis significatio, ita vt requireretur ieiunium naturale ad significandum Eucharistiam esse primum cibum, posset dici, quod non tollitur hæc significatio, nisi per cibum, aut potum, qui habeat proficuum vsum in ordine ad nutriendum, qualis non habetur stante paruitate materiæ; quia sicut pro nihilo reputatur; ita etiam aut nulla fit nutritio, quia in alteratione, quæ fit in stomaco, euanescit: aut est tam exigua, vt pro nulla habeatur; atq. adeo adhuc Eucharistia sumitur vt primus cibus, quod præsertim verum est, quia ratione paruitatis materiæ non censetur solutum ieiunium naturale.

9 Pro opposita autem sententia, quam suppresso nomine Auctoris refert Suarez *citatus* adsunt non contemnendæ rationes, quæ *in superioribus* insinuatæ sunt. Et prima esse potest. Quod ratione paruitatis materiæ non censeatur solui ieiunium naturale: & proinde post cibum, & potum in paruitate materiæ possit sumi Eucharistia, absque mortali. Ideo enim non soluitur ieiunium Ecclesiasticum, si per diem sumatur aliquid cibi, qui sit paruitas materiæ, quia, cum non aduersetur notabiliter fini ieiunij, qui est maceratio corporis: nec etiam notabiliter aduersatur præcepto intendenti finem, nec rectæ rationi. Sed etiam id, quod censeri potest paruitas materiæ respectu ieiunij naturalis, vt esset granum milij, non aduersatur notabiliter fini præcepti de ieiunio naturali, qui est subtrahere corpori alimentum corporale, quousque anima recipiat spirituale, quia paruitas materiæ in ordine ad nutriendum non præstat effectus alicuius considerationis, cum non possit præbere aliquam substentationem; vnde moraliter censetur corpus non cibatum, quia non recepit cibum proficuum sibi; vnde censebitur ieiunum, nec aduersabitur notabiliter præcepto, & rectæ rationi.

10 Præterea. Tunc habet locum paruitas materiæ fundans tantum peccatum veniale, quando dissonantia ad rectam rationem non consistit in materia indiuisibili, sed diuisibili; sic quia dissonantia furti consistit in ablatione rei alienæ, quæ potest esse maior, & minor, crescit etiam, & minuitur dissonantia iuxta rem ablatam: & potest esse tam parua, vt fundet tantum peccatũ veniale. Et quia dissonantia mendacij consistit in eo, quod verba discrepent à conceptu mentis, & hęc discrepantia potest esse in re graui, & leui, datur mendacium, quod sit tantum peccatum veniale ex leuitate materiæ. Sed etiam in casu nostro dissonantia ad rectam rationem in comestione ante sumptionem Eucharistiæ consistit in materia diuisibili: quia consistit in alimentatione corporis præmissa alimentationi animæ, quæ potest esse maior, & minor: & proinde etiam tam parua, vt non sit alicuius considerationis, atque adeo non censeatur soluere ieiunium, nec irrogare irreuerentiam notabilem Eucharistiæ.

11 Et hoc etiam habet locum, si dicatur, quod præceptum non prohibet cibum ante Eucharistiam, sed sumptionem Eucharistiæ post cibum: nam adhuc stante paruitate materiæ in cibo, sumptio Eucharistiæ non habet notabilem dissonantiam ad præceptum, & rectam rationem.

Dis-

Dissonantia enim consistit in eo, quod Eucharistiæ non tribuatur prior locus, sed sumatur post cibum corporalem; vnde cum oriatur ex præcessione cibi corporalis, debet æstimari etiam secundum quod æstimatur talis præcessio; quia sumptio non fit irreuerens, nisi ratione præmissionis cibi corporalis; Ergo quando cibus corporalis non est ratione paruitatis materiæ alicuius æstimationis, sed pro nihilo reputatur, sumptio Eucharistiæ non fit notabiliter irreuerens; quia cum tota irreuerentia resoluatur in cibum, qui præcessit, erit maior, aut minor, prout solutio ieiunij naturalis, seu alimentatio corporis erit maior, aut minor, & proinde etiam leuis, quando erit leuis, & nullius considerationis alimentatio ipsa.

12 Rursus, quod non sumitur per modum cibi, & potus non soluit ieiunium naturale, vt omnes communiter docent: non alia ratione, nisi quia non interuenit manducatio, aut potatio, & ieiunium tantum soluitur per manducationem, & potationem; sed posita paruitate materiæ non interuenit moraliter manducatio, aut potatio, nec quod sumitur, se habet moraliter per modum cibi, aut potus; quia de ratione cibi, aut potus est, quod ordinetur ad alimentationem corporis; vnde quando non potest præstare hunc effectum, non censetur moraliter cibus, aut potus: quia caret illa virtute, per quam cibus constituitur in esse cibi: paruitas autem materiæ facit, quod non possit præstare hunc effectum, quia prius resoluitur, quam conuertatur in substantiam viuentis: aut si conuertitur, est insensibilis talis conuersio, & ideo pro nihilo reputatur. Quare cum secundum moralem æstimationem non interueniat manducatio, aut potatio, nec etiam secundum moralem æstimationem soluetur ieiunium naturale.

13 Sed rursus insurgit P. Diana *par. 6. tract. 8. Miscell. Resol. 8.* quia Concil. Tolet. 7. *cap. 2.* & refertur in Cap. *Nihil. 7. q. 1.* statuit, vt excommunicetur quicunque celebrare præsumpserit post cibum, potumque quamlibet minimum. Et quia Rubrica Missalis *cap. 9.* docet, non posse aliquem communicare, & celebrare post sumptionem potus, & cibi in quantumcunque parua quantitate. Et quia in Cap. *Ex parte. De celebrat. Missar.* statuitur. Quod Sacerdos, qui in Missa sumpsit ablutionem, non possit progredi ad vlteriorem Missam celebrandam.

14 Verum neque hęc sunt tanti momenti' vt valeant excludere paruitatem materiæ, de qua modo loquuti sumus, & procedunt, quia non distinguitur inter paruitatem materiæ, quæ continet adhuc morali modo formam potationis, & cibationis, & inter paruitatem, quæ ratione exiguitatis non continet. Certum est enim, quod, quando aliquid cibi, aut potus transmittitur in stomacum, & non per modum cibi, aut potus, seu cum forma manducationis, aut potationis, vt cum communi sententia docuimus, non impeditur sumptio Eucharistiæ, vt contingit, quando abluendo os aliquid deglutitur, vt notat Rubrica Missalis *cap. 9.* quam pro se citat P. Diana, aut quando deglutiuntur reliquiæ cibi præcedentis diei, quæ remanserunt inter dentes, quia licet tunc interueniat substantia cibi, & potus, quæ ad stomacum deferatur, non est tamen comestio, aut potatio moralis. Et proinde, quæ *num. præcedenti* allegata sunt, debent intelligi de minima quantitate cibi, aut potus, in qua saluetur moralis ratio comestionis, & potationis, quia quando non saluatur, non soluetur ieiunium naturale, vt docent communiter, & ipse quoque dixi *num.* 12.

15 Paruitas autem materię potest esse tam exigua, vt non habeat formam cibationis, aut potationis; atque adeo non sit moraliter cibus, aut potus quod ex eo constat, quia forma manducationis, & potationis ex tribus constat, nempe assumptione externæ substantiæ, probatione substantię assumptæ per gustum, quod sit idonea ad alimentationem, & transmissione in stomacum. Talis autem probatio facta per gustum est necessaria ad manducationem, quia manducatio est actio vitæ sensitiuæ, cum sit propria illorum tantum, in quibus est vita sensitiua, & ideo exerceri debet per sensitiuam actionem, qualis est gustatio. Potest autem materia esse tam exigua, vt respectu gustus insensibiliter se habeat, & moraliter non sit aliquid gustabile, atque adeo nec moraliter manducabile.

16 Rursus quia reliquiæ cibi diei antecedentis, aut reliquiæ ablutionis oris immixtæ saliuæ traijciuntur in stomacum, & saliua superat in quantitate, non violant ieiunium naturale ex supra dictis cum ipso P. Diana, & communi sententia, & non interuenit actio, quæ moraliter sit manducatio, etiam si gustu percipiantur, quia deficit altera actio requisita ad man-

ducationem moralem, nempe transmissio substantiæ alimentatiuæ per modum cibi, quia transmittuntur per modum saliuæ eo, quod deglutiantur ipsi immixtæ, etiam si dedita opera deglutiantur, vt ipse P. Diana concedit cum Doctoribus allegatis *Decis.* 427. *num.* 3. In casu autem nostro stante exiguitate paruitatis materiæ saliuæ superabit, & illa exigua paruitas poterit tantum deglutiri immixta saliuæ, atque adeo solum per modum saliuæ. Nec est eadem ratio de ablutione, quæ sumitur in missa. Quia cum hæc inseruiat abluendo calici, & ori, necessario est quantitas notabilis, ita vt non possit vt immixta saliuæ deglutiri, atque adeo debeat deglutiri per modum potus, sicut etiam esset aqua, quam putamen auellanæ caperet. Quam Idelphonsus Rodriquez apud Granad. 3 *par. De Sacram. controuer. 6. tract. 10. disp. 8. num. 8.* ait, esse minimam.

17 Sed adhuc instat Pater Diana. Stilla aquæ violaret ieiunium, si non sumeretur per modum saliuæ, vt desumitur ex Rubrica Missalis: ergo non datur paruitas materiæ, quia non potest dari minor paruitas, quam stilla. Verum quid si esset medietas stillæ, numquid non esset minor paruitas? Sed ideo stilla aquæ non impedit sumptionem Eucharistiæ ex Rubrica, quia descendit per modum saliuæ; semper autem ratione suæ exiguitatis descendit per modum saliuæ, quia ita saliuæ immiscetur vt ab ipsa superetur, & proinde non possit descendere, nisi transglutiatur saliua, & ideo semper erit paruitas materiæ, quæ non impediet communionem.

18 Denique vrget. Quia aperiretur via multis absurdis in assignanda paruitate, quia, si quis diceret, vnam stillam esse paruitatem materiæ, alter diceret, quare non duæ, aut tres, aut quattuor. Verum, si hoc esset alicuius momenti, in nulla re posset assignari paruitas materiæ. Nam illa assignata, semper posset dici, cur non aliquid amplius? Vnde cum ipse *par.* 5. *tract.* 5. *de paruit. mater. Resol.* 11. assignet in ieiunio ecclesiastico pro paruitate materiæ duas vncias, dicam ego: Cur non tres? cur non quattuor, & quod ipse respondebit, applicabo ego præsenti casui Resp. tamen, non sequi tale absurdum, quia in præsenti casu assignanda est pro paruitate materiæ solum illa quantitas, quæ non sufficit ad moralem manducationem, & potationem, & si assumatur ita possit commiscerі saliuæ, vt non descendat per modum cibi, aut potus, sed solum per modum saliuæ.

19 Sed ex dictis videtur sequi, quod sumendo talem paruitatem materiæ neque peccaretur venialiter, quia iam non haberet rationem cibi, aut potus, atque adeo nec aliquid leue fieret contra ieiunium naturale. Resp. Hoc non sequi, quia interuenit aliquid imperfectum in genere manducationis, quod licet non pertingat ad perfectam manducationem moralem, quę sufficiat ad soluendum ieiunium naturale, habet tamen aliquam similitudinem leuis cuiusdam manducationis, & ideo ex hoc capite interuenit peccatum veniale. Et sicuti actus, qui non est plenè deliberatus, est peccatum veniale, & mortale, si sit plenè deliberatus. Ita ista manducatio, quia non est plena, & moralis, est solum peccatum veniale. Hæc pro hac opinione dici possunt, quæ tamen lectori ponderanda relinquo, nolens in hac re aliquid decernere. Et quamuis opposita opinio communis sit, non tamen hęc ex rationibus contra ipsam hucusque allatis probabilis censenda est, cum non sint satis efficaces, vt constat ex dictis, & quæ pro ipsa faciunt, non sint minoris efficaciæ.

A quonam tempore debeat incipere ieiunium naturale pro sumenda Eucharistia. Decis. 441.

SVMMARIVM.

1 *Quando Ecclesia incipiat diem, & quando ex eius præcepto debeat incipere ieiunium pro sumenda Eucharistia.*

2 *Præceptum, quod Eucharistia à ieiunis sumatur, est vniuersale.*

3 *Quid dicendum de regionibus, in quibus per aliquos menses est continua nox, aut continuus dies.*

4 *In his regionibus est seruandum præceptum secundum capacitatem illarum.*

5 *Quomodo præfigendi sint termini in his regionibus, à quibus incipiat ieiunium in ordine ad Eucharist.am sumendam.*

6 *Quid dicendum de regionibus, in quibus nox est breuissima, si non soleant negotia protrahi in noctem.*

7 Quid

7 *Quid si negotia soleant protrahi in noctem, an, & quomodo obliget præceptum.*

---

1 ECCLESIA incipit diem à media nocte, & ducit in aliam mediam noctem subsequentem; ideo autem incipit à media nocte, quia tunc sol incipit ascendere ad nostrum Orizontem, & proinde incipit etiam motus Solis allatiuus diei. Vnde naturale ieiunium in ordine ad sumptionem Eucharistiæ pro illa die, in qua est sumenda, vsque dum sumpta fuerit, debet consequenter incipere à media nocte antecedente: vtpote quia tunc incipit dies, in qua est sumenda. Atque ita communis consuetudo Ecclesiæ interpretatur, & tradunt communiter cum D. Tho. 3. *par. q.* 80. *ar.* 8. *ad* 5. Sotus *in* 4. *dist.* 12. *q.* 1. *ar.* 8. *ad* 5. Durand. *dist.* 8. *q.* 4. *num.* 15. Palud. *q.* 2. *art.* 3. *concluf.* 2. Caietan. *in Sum. verbo* Sacramentalis Communio. *ver. Secundum.* Armilla *num.* 2. Angel. *Eucharistia* 3. *q.* 3. *num.* 15. Sylvest. *q.* 7. *num.* 9. Tabiena *verbo* Communicare. *q.* 46. §. 52. D. Antonin. 3. *par. tit.* 13. *cap.* 6. §. 8. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 53. Rodriquez 1. *par. Sum. cap.* 66. *concluf.* 3. *in fine.* Tolet. *lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 2. Azor. 1. *par. lib.* 10. *cap.* 30. *q.* 2. ver. *Quæret quispiam.* Reginald. *lib.* 29. *Prax. fori pœnit. cap.* 6. *num.* 118. Facundez *par.* 3, *lib.* 3. *præcep.* 3. *cap.* 5. *num.* 17. Gaspat Hurtad. *disp.* 9. *de Eucharist. difficul.* 15. Suarez *tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 68. *sect.* 4. *concluf.* 3. Vasquez *tom. item* 3. *disp.* 211. *cap.* 3. *num.* 32. Valent. *tom.* 4. *disp.* 6. *q.* 8. *punc.* 3. ver. *Sed cum hoc.* Henriquez *lib.* 8. *de Eucharist. cap.* 49. *num* 2. & *in Glosa littera M. & P.* Persicus *lib.* 1. *de Offic. Sacerd. cap.* 3. *dub.* 5. *num.* 49. Lugo *disp.* 15. *de Euchar. sect.* 2. *num.* 40.

2 Aduertendum autem est. Quia hoc præceptum est impositum ab habentibus iurisdictionem supra totam Ecclesiam vniuersalem, nempe à Pontificibus, & Concilijs generalibus, obligat etiam totam Ecclesiam: præsertim quia vniuersaliter loquitur, nec aliquam regionem excipit, aut aliquas personas; omnis namque lex obligat subditos legislatoris.

3 Difficultas tamen est, quid dicendum de illis regionibus, in quibus per sex menses anni est perpetua nox, & per alios sex perpetuus dies, nempe ab vno æquinoctio in alterum, vt contingit in regionibus prope polum Arcticum. Persicus *citatus* ait, nondum esse aliquid determinatum pro his regionibus, sed opus esse lege Ecclesiastica, quę diuidat dies proportionatos nostris diebus Ecclesiasticis naturalibus aliquo modo artificiales, designando principium, & finem. Quod etiam tenet Rubeus *in Adnot. ad rubricas Missalis cap.* 9. *num.* 1. ver. *Secundo petes,* & Alphonsus de Leone *De Offic. Capel. q.* 8. *sect.* 17. *num.* 141.

4 Ego tamen existimo, non esse opus hac regula, sed præceptum esse seruandum secundum capacitatem consuetudinis illius regionis. Quia enim in nostris regionibus in media nocte absoluuntur communiter ab omnibus, quæ spectant ad illum diem, & præsertim comestio, & corpus traditur quieti. & ideo Ecclesia præcipit seruandum ieiunium à media nocte, vt ab illo tempore, in quo communiter est absoluta comestio præcedentis diei, & cœtera omnia, quæ pertinent ad talem diem.

5 In illis ergo regionibus tam quando durat perpetuus dies, quàm perpetua nox, necesse est, quod habeant certos terminos, in quibus cessent ab operando, & tradant corpus somno, & quieti, quę absolutè est necessaria pro ipsius conseruatione: & quod infra vnum, & alterum terminum quietis sumant sufficiens alimentum pro substentatione corporis. Erit ergo notandus ille terminus, in quo apud omnes regulariter loquendo solet incipere quies, & claudi vnica periodus operationum, quæ solent exerceri, & habendus pro termino mediæ noctis, in quo incipiat subsequens dies, seu noua periodus: & ab ipso opus erit incipere ieiunium naturale pro sumptione Eucharistiæ.

6 Rursus dubitari potest, quid dicendum pro illis regionibus, in quibus tempore æstatis nox est breuissima, vt sunt nonnullæ regiones Boreales, an ibi quoque debeat ieiunium istud incipere à media nocte. Respondeo, quod si non adsit consuetudo protrahendi negotia diei in noctem, & regulariter sumatur cibus vltimus illius diei ante mediam noctem, & corpus ante ipsum regulariter tradatur quieti, debet seruari ieiunium à media nocte, vt possit sumi Eucharistia, quia potest commodè ibi seruari præceptum, sicut seruatur apud nos.

7 Si verò negocia protrahantur in noctem, ita vt ante mediam noctem non sit regulariter sumptus vltimus cibus, tunc non debet ieiunium incipere à media nocte, sed secundum capacitatem consuetudinis regionis. Quia præceptum Ecclesiasticum, quale est istud, non obligat, nisi secundum capacitatem obligationis, quæ induci potest, moraliter autem non potest induci obligatio ieiunij à media nocte, stante illa consuetudine: quæ non est auferenda, cum de se non sit mala: præsertim quia adhuc præceptum seruari potest, & obtineri finis ipsius, nempe reuerentia erga Sacramentum. Obseruandum ergo erit ille terminus, in quo regulariter claudi solent negocia diei, & corpus refectum tradi quieti, sumendo illud vltimum, in quo solent omnes hæc compleuisse, & habendus pro initio, in quo incipiat naturale ieiunium.

An, si in aliqua Prouincia esset diuersa consuetudo sumendi initium diei, posset licitè seruari in ordine ad ieiunium naturale. Decis. 442.

SVMMARIVM.

1 *Non esse seruandam consuetudinem aliter incipiendi diem in ordine ad ieiunium naturale pro Eucharistia, qui doceant.*

2 *Esse seruandam, si adsit approbatio Ecclesiæ alij docent.*

3 *Præceptum de ieiunio præcedente Eucharistiam est seruandum, sicut est iam introductum.*

4 *Lex non obligat, nisi eo modo, quo est introducta.*

5 *Præceptum de ieiunio requisito ad Eucharistiam non obligat, quod dies incipiat hac, vel illa hora.*

6 *Si præceptum hoc sit de nouo introducendum, est habenda ratio consuetudinis regionis.*

7 *Finis huius præcepti saluatur quacunque hora incipiat dies.*

---

1 TALEM consuetudinem non esse seruandam, sed semper ieiunium incipiendum esse à media nocte docet Henr. *lib.* 8. *de Euchar. cap.* 49. *num.* 2. & *in Glos. littera M.*

2 Alij verò inquiunt, quod standum est consuetudini, si Ecclesiæ decreto sit recepta. Ita Sotus *in* 4. *dist.* 12. *q.* 1. *ar.* 8. *ad* 5. *in fine.* Valent. *tom.* 4. *disp.* 6. *q.* 8. *punc.* 2. ver. *Sed cum hoc.* Suarez 3. *par. tom.* 3. *disp.* 68. *sect.* 4. *concluf.* 3. Perficus *lib.* 1. *de Offic. Sacerd. cap.* 3. *dub.* 5. *num.* 49. Quod quidem nullam difficultatem patitur, quia Ecclesia potest declarare, immutare, restringere, & tollere propria præcepta.

3 Sed difficultas est, quando adest consuetudo, & non adest aliqua approbatio, vel declaratio Ecclesiæ. In quo casu existimo distinguendum esse. Vel enim agimus de præcepto iam introducto secundum consuetudinem regionis; vel de præcepto de nouo introducendo. Si præceptum sit introductum: tunc, quia leges positiuæ, etiam Ecclesiasticæ, non obligant, nisi quatenus sunt in vsu, huiusmodi præceptum non obligat, nisi secundum quod introductum est, habita ratione consuetudinis regionis, præsertim quia iam adest consuetudo seruandi tali pacto præceptum; & cum consuetudo legem interpretetur, non debet censeri, quod aliter obliget, quam secundum modum, quo est in
4 vsu. Quod præsertim est verum, quia parum refert ad finem præcepti, quod hoc, vel illo modo seruetur, dummodo finis obtineatur, qui in casu nostro est reuerentia erga Sacramentum.

5 Deinde. Secundum substantiam habetur obseruantia præcepti: quia non obligat præceptum, nisi ad ieiunium pro illa die, in qua est sumenda Eucharistia, vsque ad tempus sumptionis: non autem, quod dies incipiat hac, vel illa hora; & ideo sufficit ad substantiam obseruationis, quod seruetur ieiunium ab illa hora, à qua incipit dies.

6 Si verò de nouo introducendum est præceptum, vt contingere potest in ijs regionibus, in quibus missionarij disseminant catholicam fidem, puto non esse alienum à mente legislatoris, seu Ecclesiæ,

quod

quod introducatur eo modo, quo potest, habita ratione regionis, & consuetudinum ipsius; esset enim nimis difficile conuellere consuetudinem, quę in ordine ad lumen naturale non est mala; vnde etiam redderet difficilem introductionem præcepti.

7 Ratio est. Quia finis legis est mensura obligationis ipsius; vnde cessante fine, cessat etiam lex, & ideo non plus obligat; quam necessarium sit ad assequendum finem. Finis autem præcepti de ieiunio naturali seruando pro illa die, in qua est sumenda Eucharistia, vsque ad sumptionem ipsius, est reuerentia exhibenda Sacramento, vt ipsum sit primus cibus illius diei. Hoc autem obtinetur introducendo præceptum de ieiunio iuxta consuetudinem regionis; quia si ante sumptionem Eucharistiæ seruetur ieiunium incipiendo ab illa hora, in qua iuxta consuetudinem regionis incipit dies, adhuc erit primus cibus ipsa Eucharistia, & eadem reuerentia exhibebitur Sacramento. Præsertim, quia in tantum apud nos præcipitur ieiunium à media nocte, in quantum tunc apud nos incipit dies naturalis.

An ieiunium necessarium pro sumptione Eucharistiæ debeat incipere à primo pulsu horæ designantis mediam noctem. Decis. 443.

SVMMARIVM.

1 *A primo pulsu horæ designantis mediam noctem debet incipere ieiunium pro Eucharistia.*
2 *Hora non completur, nisi quando sonuerunt omnes pulsus.*
3 *Quomodo horologium sit tantum testis.*
4 *Non indicat complementum horæ, nisi vltimo pulsu.*
5 *Tempus incœptionis huius ieiunij mensuratur moraliter, non mathematicè.*
6 *Præceptum non obligat, nisi prout moraliter seruari potest.*
7 *Ecclesia præcipit ieiunium solum à media nocte.*
8 *Dimidium mediæ noctis non potest mathematice mensurari.*
9 *Cur Ecclesia non possit nos obligare, vt in sumendo dimidio noctis nos conformemus horologijs.*
10 *Exigua pars temporis post mediam noctem potest computari pro media nocte.*
11 *Comestio continuata per modicum tempus post mediam noctem trahit ad diem antecedentem illud modicum temporis.*
12 *Modicum tempus post mediam noctem, in quo comedatur, vt parua materia, non vitiat ieiunium sequentis diei.*
13 *Paruitas materiæ in tempore celebrationis, in ætate requisita ad matrimonium, ad ordines, in ingressu, & egressu clausuræ.*
14 *Quantum temporis post mediam noctem sumi possit pro parua materia in ordine ad ieiunium.*

---

1 QVOD statim à primo pulsu horæ designantis mediam noctem, debeat incipere ieiunium pro Eucharistia sumenda, ita vt, si tunc quis bibat, & continuet, etiam si quando sonat vltimus pulsus finierit, non possit Eucharistiam sumere, docent Sanchez *lib. 2. de Matrim. disp. 41. num. 40.* Facundez *in præcep. Eccles. par. 3. de 3. præcep. lib. 1. cap. 10. num. 3.* Io. Sancius *in select. de Sacram. disp. 42. num. 20.* Villalobos *par. 1. Sum. tract. 1. difficul. 21. num. 8.* Diana *par. 3. tract. 4. de Sacram. resol. 36.* ver. *Notandum est.* Alphonsus de Leone *de Offic. Capel. q. 8. sect. 17. num. 140.* Pręposit. *in 1. 2. q. 19. ar. 6. dub. 5. num. 8.* Auctor *Casuum Conscient. Bononiensium Anni 1637. Casu 2. Mensis Septemb. q. 4.* Lugo *disp. 15. de Euchar. sect. 2. num. 37.* Qui addit, quod, quando ante pulsus designantes horas, sonant etiam pulsus designantes quadrantes horæ, tunc ad primum pulsum horum quadrantium debet incipere ieiunium, ita vt post ipsum non possit aliquid sumi, etiam si sumatur antequam sonent pulsus horæ.

2 Quod tamen mihi non placet; quia licet illa rota, quę pro quadrantibus mouetur, sit diuisa in quattuor partes æquales secundum spacia quattuor quadrantum, non tamen quando pertransitur quattum spacium rotæ, est hora completa, sed tantum, quando sonuerunt etiam omnes

pulsus horam indicantes; quod ex eo patet, quia motus rotarum pro hora subsequenti non incipit, nisi postquam omnes pulsus omnium campanarum sonuerunt: & consequenter neque etiam, nisi tunc, incipit hora sublequens; hora autem precedens durat, quousque incipiat subsequens: alioquin daretur aliquod tempus, quod non esset pars alicuius horæ, nempe tota illa spacia, in quibus campanæ sonant.

3 Fundamentum huius opinionis est. Quia horologium est tantum testis indicans horam esse completam: & ideo quando auditur primus pulsus, iam est hora expleta, & per accidens est, quod alij subsequantur, quia nimirum non potest indicari complementum cuiuslibet horæ vnico tantum pulsu.

4 Quod tamen fundamentum non mihi videtur magni faciendum, facilè enim corruit, si dicatur, quod horologium, quando sonandi sunt plures pulsus, incipit indicare complementum horæ antequam sit completa, ita vt solus vltimus pulsus indicet completam: quia nimirum non potest hora esse completa, vt modo dicebamus, nisi quando immediatè incipit hora subsequens, incipit autem solum sonato vltimo pulsu. Quod etiam probabile putat Bresserus *lib.* 4. *de Conscient. cap.* 11. *num.* 107.

5 Itaque hęc opinio mihi semper rigorosa visa est, nec puto in rebus moralibus mathematicè procedendum esse, ita vt tempus mathematico modo mensurari debeat; sed sufficere, si moraliter mensuretur; ita vt in ijs, quæ pertinent ad priorem, vel subsequentem diem, parum referat, si pro aliquo exiguo tempore anticipetur, vel postponatur; vnde etiam parum referet, si ieiunium naturale incipiat paulò post à media nocte. Et post hęc scripta & aliàs edita in Decis. Moral. eamdem doctrinam reperi apud Caramuel. *in Regul. S. Benedicti disp.* 101. *num.* 1328.

6 Moueor autem, quia nullum præceptum obligat, nisi quatenus moraliter est possibilis adimpletio ipsius: & ideo exigitur obseruantia cum proportione, & mensura ad consuetum, & regularem modum operandi humanum. Et hoc est principium omnino certum, secundum quod est mensuranda obligatio cuiuscunque legis, & præcepti; alioquin lex esset intolerabilis, quia moraliter esset impossibilis obseruantia ipsius. Vnde Tridentinum *sess.* 6. *cap.* 11. *De Iustificat.* Loquens de Diuinis præceptis, ait; *Deus impossibilia non iubet, sed iubendo monet, & facere quod possis, & petere, quod non possis, & adiuuat, vt possis. Cuius mandata grauia non sunt, cuius iugum suaue est, & onus leue.*

7 Certum est etiam, quod Ecclesia præcipit ieiunium incipiens à media nocte naturali, quę tunc est, quando Sol incipit ascendere ad nostrum hemisphęrum: & ex vi huius præcepti non obligantur anticipare comestionem, ita vt sit completa ante mediam noctem, sed potest protrahi vsque ad dimidium noctis; & proinde relinquit mensurandum dimidium noctis eo modo, quo potest mensurari.

8 Est autem impossibile moraliter loquendo ita mensurare hoc dimidium noctis, vt non contingat aliquis error circa aliquam exiguam partem temporis ante, vel post mediam noctem; quia est impossibile habere instrumenta ita perfecta, quę exactè correspondeant motui solis; Ergo erit etiam impossibile obseruare præceptum ita exactè, vt statim à vera media nocte incipiat obseruantia ipsius.

9 Neque etiam potest Ecclesia nos obligare, vt nos conformemus horologijs; Tum quia hęc non sunt obuia vnicuique, vt per ipsa possit se regulare: vt contingit in oppidis, & villis, & etiam in ciuitatibus: quia non vbique per totam ciuitatem audiuntur pulsus horarum. Tum quia est moraliter impossibile semper attendere ad pulsus horarum; Tum quia in aliquibus regionibus, vt in Italia, medium noctis non designatur aliquo pulsu horarum, cum, vt plurimum contingat infra spacium alicuius horę: Tum quia in Italia in aliquibus locis horologia diuersimodè procedunt; nam vigesima quarta hora sonat cum ipso solis occasu, vt Venetijs: in aliquibus autem locis cum horę dimidio post occasum Solis: vnde cum eodem modo obseruandum sit præceptum ab omnibus, non tamen eodem modo mensurari potest tempus, in quo incipiat obligatio; & proinde impossibile est, sequi ductum horologij ad vnguem; vnde nec obligabit præceptum ad sequendum ita exactè, vt nulla sit discrepantia ab ipso.

10 Cum igitur non possit tempus mediæ noctis exactè obseruari, nec etiam quatenus benè, vel malè indicatur ab horologijs, vt constat ex dictis: remanet, quod præceptum non obliget ad exactè obseruandam mediam noctem quocunque modo nobis innoteseat; sed quod sufficiat, quod

quod moraliter ieiunium incipiat à media nocte, seu ab illo tempore, quod moraliter habetur pro media nocte: atque adeo quod exigua pars temporis post medium noctis mathematicum computetur pro ipsa media nocte; ita vt, etiam si post medium noctis mathematicum, aut vt indicatum per horologia, comedatur, aut bibatur, dummodò per exiguum tempus id fiat, possit adhuc censeri ieiunium incipere à media nocte.

11 Præterea. Si continuetur comestio post exiguum tempus post mediam noctem etiam indicatam per horologia, sicut comestio est diei præcedentis, ita etiam partem illud tempus, quo continuatur, trahitur ab ipsa comestione, vt ab operatione diei præcedentis, vt moraliter censeatur tempus diei præcedentis; quia cum non sit dies præcedens separandus mathematicè à die subsequenti, sed tantum moraliter, potest operatio diei præcedentis trahere ad se aliquid modicum de die subsequenti, & facere, quod fiat separatio completa operationis.

12 Denique, hic habet locum etiam paruitas materiæ: ratione cuius censeri potest non solui ieiunium naturale illius diei; quia ad modicum initium ipsius protrahitur comestio præcedentis diei. Tunc enim datur paruitas materiæ excusans saltem à mortali, quando materia, quæ est obiectum præcepti, est diuisibilis; quia tunc exigua portio huius materiæ non fundat grauem dissonantiam ad rectam rationem, & præceptum; nec tollitur substantia rei præceptæ, sed ad summum secundum quid. Sic exigua comestio carnium in die ieiunij, exercitium operis seruilis per exiguum tempus in die festo, anticipatio comestionis in exiguo tempore ante meridiem in die ieiunij, & alia huiusmodi, ratione paruitatis materiæ excusant à mortali, & etiam à veniali, si adsit aliqua causa. Vnde cum præcipiatur ieiunium naturale pro toto tempore illius diei, quod antecedit Eucharistiam, si aliquod exiguum de hoc tempore detrahatur, ita vt non incipiat statim à media nocte, erit paruitas materiæ detracta de tempore illius diei: quæ non erit computanda.

13 Sic etiam, vt docet Lugo *disp.* 120. *de Euchar. sect.* 1. *num.* 37. quando pro termino celebrandi Missam assignatur meridies, & aurora, debet iste terminus intelligi moraliter: ita vt non sit peccatum anticipare auroram per modicum tempus, aut protrahere vltra meridiem: quod etiam docent alij communiter. Item in ætate requisita, & præscripta ad matrimonium, datur paruitas materiæ, vt tradunt Hos. *in cap. Puberes num.* 5. De *sponsalib. impub* Ledesma 2. *par.* 4. *q.* 60. *art.* 1. Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. disp.* 104 *num.* 2. & 3. per quos sufficit accedere prope terminum præscriptum. Sic etiam in ordine ad ordines suscipiendos, vt cum alijs tradit Diana *par.* 5. *tract.* 5. *Resol* 17. ver. *Nota tamen*, ita vt sufficiat proximus accessus ad terminum præscriptum, vt possit quis ordines suscipere. Item in egressu, vel ingressu clausuræ datur paruitas materiæ: vnde ingredi, vel egredi per duos passus erit leuis materia: vt cum alijs tradit idem Diana *par.* 5. *tract.* 5. *Resol.* 22.

14 Dubitari tamen potest, quantum temporis in tali casu possit haberi pro minimo. Resp debere esse solum tantum, quantum detrahi potest à subsequenti die, ita tamen, vt adhuc dies censeatur moraliter integer; alioquin si non censeretur integer, neque etiam censeri posset, quod esset seruatum ieiunium pro illa die. Hoc autem non debet esse aliqua integra hora, quia cum quælibet hora sit pars integralis diei, si vna deficiat non erit dies integer. Et ita etiam notat Caramuel *citatus* assignans pro paruitate aliquid vltra tertiam partem horæ.

An, quando adsunt plura horologia liceat sequi, quod libuerit in ordinando ieiunio pro sumptione Eucharistiæ. Decis. 444.

SVMMARIVM.

1 *Sequendum primum horologium in ordinando ieiunio pro sumptione Eucharistiæ qui doceant.*

2 *Oppositum est tenendum.*

3 *Horologia non se habent, vt opiniones probabiles, sed vt testes.*

4 *Vnum horologium, aut plura simul pulsantia non faciunt tempus magis probabile, quam faciat aliud ante, vel post pulsans.*

5 *An in eadem nocte possimus sequi modò vnum horologium, modo aliud.*

6 *Possum sequi modo vnum, modo alterum bono-*

horologium in eadem nocte, nisi antecedens vel subsequens dies ponatur in possessione temporis, quod mediat inter pulsationem vnius, & alterius horologij.

7 *Quænam dies ponatur in possessione illius temporis intermedij.*

---

1 NEGATIVE respondent Salas 1. 2. *tract.* 8. *disp. vnica sect.* 25. *num.* 264. Rodriquez *tom.* 1. *Sum. noua editionis cap.* 105. *num.* 6. Sed volunt, sequendum esse horologium, quod primò pulsat; pro quo tamen nullam rationem afferunt.

2 Quare tenenda est sententia affirmatiua cum Sanchez *lib.* 2. *de Matrimon disp.* 41. *num.* 40. ver. *Quod si diuersa*. Facundez *præcep.* 4. *Eccles. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 3. Sancio *in select. de Sacram disp.* 42. *num.* 18. Villalob. *tom.* 1. *sum. tract.* 1 *difficul.* 21. *num.* 7. ver. *Item. si ay diuersos*. qui citat etiam Vegam *lib.* 3. *sum. cap* 213. Diana *par.* 3. *tract.* 4. *Resol* 36. ver. *Sed mihi*. Lugo *disp.* 15. *de Eucharist sect.* 2. *num.* 45. Bonacina *de Sacram. in genere disp.* 1. *q.* 2. *punc.* 2 *§ incidenti. nu* 9. Auctore *Casuum Conscient. Bononiens. Anni* 1637. *Casu* 2. *Mensis Septemb quæsito* 3. quod etiam postea reperi apud Caramuel. *in Regul. S. Benedicti disp* 101. *num.* 1328. quia, inquiunt, quod plura horologia se habent vt plures opiniones probabiles: ex opinionibus autem probabilibus possum eligere, quam volo. Quod tamen limitant, supposito quod non constet de errore vnius, aut alterius horologij; neque enim possumus sequi illud, quod constat errare.

3 Hoc tamen mihi difficile videtur. Quia horologia indicant tantum tempus: & dum indicant, se habent vt testes testificantes de tempore: & proinde se tenent ex parte facti, de quo veluti deponunt, & non ex parte iuris: opinio autem probabilis se tenet ex parte iuris: ex parte autem facti, non possum sequi quamcunque probabilitatem, sed debeo sequi, quod probabilius est.

4 Itaque horologia omnino accipienda sunt tanquam testimonia testantia de tempore; & quia sicut ex testimonijs singularibus, vnum non facit factum magis probabile, quàm faciat alterum; proinde possum sequi, si non constet de errore, quodcunque illorum; quod etiam verum est, licet plura simul sonent; quia non per hoc dant maiorem certitudinem de tempore: cum experientia constet, quod aliquando vnum magis accedit ad indicandum verum tempus, quam plura simul. In tantum enim plures testes contestes faciunt maiorem certitudinem, quia singuli supponuntur habere suam cognitionem, & veracitatem independenter ab alijs: horologia autem indicant, vt regulantur, & multoties etiam deflectunt à regula, & ij, à quibus regulantur, non habent, vt plurimum, exactam cognitionem temporis: & fieri potest, quod ille, qui regulat illud, quod seorsim ab alijs sonat, habeat de tempore cognitionem magis exactam, & proinde melius regulet; & ideo quò ad hoc non est eadem ratio de testibus, & horologijs; & sufficit quod plura non dent maiorem certitudinem, quam vnum.

5 Dubitari tamen potest, an possimus in eadem nocte sequi modò vnum, modò aliud horologium: ita vt, si sit dies ieiunij, ad pulsum primi horologij possim comedere carnes, ex eo quod sequenti die non sit ieiunium: deinde postquam comedi carnes, & sonat alterum horologium, possim relinquere primum, & sequi hoc posterius, & tunc incipere ieiunium naturale pro sumenda Eucharistia. Circa quam difficultatem plura habet Lugo *citata disp.* 15. *de Euchar. sect.* 2. *num.* 46. *& sequentib.*

6 Breuiter tamen respondendum est: quod possum sequi modò vnum, modò alterum: ita vt si elegerim, quod primò sonat, possim ipsum relinquere, & eligere alterum, quod sequar: dummodo tamen facta prima electione, aut dies antecedens, aut subsequens non ponatur in possessione illius temporis, quod mediat inter pulsationem vnius horologij, & pulsationem alterius; quia si ponitur, iam illud tempus est pars illius diei, pro quo est iam recepta vt pars (quia non potest non fuisse recepta pro illo die) ideo illi dies, & consequenter quæ sunt affixa illi diei, sunt in possessione illius partis; & qui habent ius ad ea, quæ sunt affixa illi diei, habent etiam ius ad illam partem pro ijs, quæ sunt affixa diei; & ideo non potest fieri mutatio; quia hæc mutatio esset cum alieno præiudicio; nam possent defraudari præcepta, & obligationes; & ideo qui eligit primum horologium, & manducauit carnes, quas antea non poterat manducare,

ducare, iam incœpit diem sequentem, qui est in possessione illius temporis: & ideo non potest incipere ad pulsationem alterius horologij ieiunium naturale pro sumenda Eucharistia; quia, si tunc vellet incipere diem, tolleret possessionem illius temporis ab Ecclesia, ad quod habet ius pro exigendo ieiunio naturali: cum iam sit receptum illud tempus pro parte sequentis diei: & fraudaretur præceptum de ieiunio sequentis diei.

7 Ille autem dies ponitur in possessione temporis intermedij inter pulsationem vnius, & alterius horologij, qui trahitur ad illud tempus per exercitium alicuius operationis, quæ sit annexa tali diei: ita vt debeat in tali die exerceri. Non est autē necesse, quod trahatur ad illud tempus secundum exercitium, sed sufficit, si destinetur in illud tempus; quia facta tali destinatione, cum talis operatio sit debita diei, est etiam debita illa pars temporis ratione operationis in ipsum translatæ, supposito quod in alio tempore subsequente eiusdem diei non possit exerceri.

An dubitans, an aliquid post mediam noctem deglutierit: ita vt dubium cadat supra comestionem, possit Eucharistiam sumere. Decis. 445.

SVMMARIVM.

1 *Dubitans, an comederit, non potest, secundum aliquos, sumere Eucharistiam.*
2 *Alij asserunt posse. Qui sequendi sunt.*
3 *Præceptum non exigit, quòd dubij de comestione abstineant ab Eucharistia.*
4 *Debet tamen deponi dubium practicum, vt possit in tali casu sumi Eucharistia.*

1 NEGATIVE respondent Sanchez *lib.* 2. *de Matrimon. disp.* 41. *num* 40. Villalobos *tom.* 1. *Sum. tract.* 1. *difficul.* 21. *num.* 6. Facundez *in præcep. Eccles. lib.* 3. *præcep.* 3. *cap.* 5. *num.* 18. quia in dubio possessio est pro præcepto; & ideo cum sit melior conditio possidentis, abstinendum est ab Eucharistia.

2 Affirmatiuam tamen sententiā tradunt Medina *in Sum. in Declarat* 3. *præcepti Ecclesiæ.* Layman. *lib.* 1. *Theol. moral. tract.* 1. *cap.* 5. §. 4. *num.* 36. Sancius *in Select. disp. de Sacram. disp.* 42. *num.* 9. Diana *par.* 3. *tract.* 4. *de Sacram. resolut.* 29. ver. *Sed his non obstantibus.* Lugo *disp.* 15. *de Euchar. sect.* 2. *num.* 42. & 43. Et hæc sententia tenenda est.

3 Ratio est. Quia, quandiu quis manet dubius, an aliquid comederit, non adest sufficiens ratio, cur debeat se priuare Eucharistia: cum alioquin habeat ius ad illam sumendam; eatenus enim deberet se priuare, quatenus exigeretur ex præcepto, Eucharistiam esse primum cibum, hoc autem non exigitur stante dubio, an solutum fuerit ieiunium; quia exigentia certa non potest fundari in re incerta; vnde solum exigit, quando est certum, quod ieiunium fuerit solutum; quia tunc vrget obligatio præcepti, & antequam sit certum, non obligat: quia tantum obligat, eos abstinere, qui non sunt ieiuni.

4 Est tamen necesse, vt aduertit Sancius *citatus*, quod stante dubio de comestione, deponatur dubium practicum, an liceat sumere; quia, si quis dubitaret, an, stante dubio de comestione, liceat sumere Eucharistiam, & sumeret cum tali dubio, operaretur cum conscientia dubia, atque adeo peccaret.

An certus quod comederit, vel biberit, dubius verò, an post mediam noctem, an ante, possit sumere Eucharistiam. Decis. 446.

SVMMARIVM.

1 *Certus, quod comederit, & dubius, an eadem die, non potest sumere Eucharistiam.*
2 *Quid certus de voto, & dubius, an in legitima ætate.* num. 7.
3 *Certus, quod comederit, & dubius, an post mediam noctem, potest sumere Eucharistiam.*
4 *Habet ius certum sumendi, & debitum incertum abstinendi.*
5 *Sola comestionis coniunctio cum præsenti die*

die impedit sumptionem Eucharistiæ; quando est certa.

6 *Dubitans, an comederit post mediam noctem, se habet vt reus, & contra ipsum est probandum, quod post mediam noctem comederit.*

7 *Certus de voto, & dubius, an post septenium emiserit, non tenetur implere.*

8 *Accedens cum dubio, an sit ieiunus ad Eucharistiam, non se exponit periculo peccati.*

---

1 NEGATIVAM sententiam tradunt similiter ij, quos *Decis. præcedenti num.* 1. pro priori sententia citauimus. Quibus accedit Lugo *citata disp* 15. *de Eucharist. sect.* 2. *num.* 42. & 44, quia, inquit ipse, in foro externo is, cui incumbit onus probandi, si maneat dubius, & non possit probare, condemnatur. Vnde etiam quando quis putat, se comedisse, & dubitat, an post mediam noctem, onus probandi, quod non fuerit post mediam noctem, manet apud ipsum; quia comestio aufert ius ad communionem pro illa die.

2 Sic etiam certus, quod emiserit votum, & dubitans, an ante, vel post septennium; quia de voto constat, & non de excusatione, vt ait Sanchez *in Decal lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 14. Et si debeo dare tibi singulis diebus aureum, & dedi hodie, & tu petas alterum, quando dubitatur, an sit altera dies, debes tu probare, quòd sit, & esse finitam priorem; quia de solutione constat, non de nouo die. Ita Lugo.

3 Oppositum tamen tenendum est, cum Doctoribus, quos *Decis. præced. num.* 2. pro posteriori opinione attulimus; Et præterea cum Laiman. *lib.* 1. *Theol. mor. tract.* 1. *cap.* 4. *num.* 36. ver. *Sed numquid.* Auctore *Casuum Conscientiæ Bononiensium Anni* 1637. *Casu* 2. *Mensis Septemb. quæsito* 2. Bauny. *in Theol. moral. par.* 1. *tract.* 10. *q.* 22. ita vt, etiam si sit certa comestio, & dubium, an fuerit post mediam noctem, possit adhuc Eucharistiam sumere.

4 Ratio autem est. Quia in tali casu concurrit ius certum, quod vnusquisque habet sumendi quacunque die Eucharistiam, cum iure arcendi ab Eucharistia, quod habet Ecclesia ratione comestionis post mediam noctem; seu debitum abstinendi ab Eucharistia ob eamdem rationem; hoc autem ius Ecclesiæ, seu debitum ex parte dubitantis est dubium: quia fundatur in eo, quod comestio fuerit post mediam noctem; quod, cum sit dubium, solum potest fundare ius dubium, & debitum dubium. Concurrente autem iure dubio cum iure certo, aut debito dubio cum iure certo, debet certum dubio præferri etiam in foro externo iudiciali. Sic si quis debeat alicui centum, & debitum sit certum, & solutio dubia, quia dubium sit, an soluerit, tenetur adhuc soluere.

5 Deinde. Sola comestio non impedit communionem, sed quia sit facta in eadem die; vnde certitudo comestionis non facit ad impediendam communionem, nisi quatenus coniungitur cum eadem die: & proinde requiritur talis coniunctio. Neque similiter, quando certum est tempus, & dubia comestio, impediri potest communio, nisi ratione coniunctionis eiusdem diei cum comestione; vnde semper coniunctio est illa, quæ ponit impedimentum. Siue autem comestio sit certa, & tempus incertum: siue certum tempus, & comestio incerta, est eadem ratio; quia semper coniunctio comestionis cum eadem die, quæ est illa, quæ ponit impedimentum, est incerta; quia sufficit incertitudo, quæ se teneat ex parte cuiuscunque extremi. Quare est eadem ratio in vtroq. casu; & ideo, si in vno non impeditur communio, neque impedietur in alio.

6 Atque id, quod affert Lugo pro sua opinione, retorqueri potest contra ipsum. Sequendo enim regulam fori iudicialis externi, ille condemnari debet, qui non probat, cum ipsi incumbat onus probandi. Iuxta autem eamdem regulam semper incumbit actori onus probandi contra reum. In casu autem nostro dubitans, an comestio sit facta post mediam noctem, se habet vt reus; quia agitur de ipso, an possit accedere, vel non accedere ad Eucharistiam, & Ecclesia stat loco actoris; pertinet ergo ad Ecclesiam probare, quod non possit accedere; quod si non probetur, poterit dubitans vti suo proprio iure certo, & accedere.

7 Ad id, quod adducit de voto, puto oppositum esse tenendum; quia licet emissio voti sit certa, non tamen eius validitas: votum autem non est in possessione, vt obliget, nisi ratione validitatis: & ideo cum sit incerta validitas, non est in possessione obligandi. Econtra autem dubi-

tans

tans eſt in poſſeſsione ſui iuris, & ſuæ libertatis: cui per aliquid incertum præiudiçari non poteſt, cum ipſa certa ſint. Alterum autem exemplum facit pro noſtra opinione; Quia ſicut in illo caſu non teneor ſoluere aureum, quia non conſtat de altera die: & petenti aureum incumbit probare, quod ſit incœpta altera dies; ita in caſu noſtro, cum comederim, & ſit dubium, an hac die, an verò præcedenti, non teneor abſtinere ab Euchariſtia; quia non mihi conſtat, an hac die comederim: & qui vult, quod abſtineam, debet probare, quod comeſtio ſit facta hac die.

8 Nec obſtat, quod in tali caſu accedens ad Euchariſtiam ſe exponeret periculo accedendi non ieiunus, atque adeo peccandi. Præceptum enim ſolum prohibet, quod quis non ieiunus accedat: vnde cum quiſque habeat ius accedendi, eo ipſo, quod ſibi non conſtat ſoluiſſe ieiunium, poteſt vti iure ſuo; nec vllo periculo peccandi ſe exponit: quia etiam ſi non eſſet ieiunus, non peccaret; quia accedit bona fide; & cum ſolutio ieiunij non ſit certa, non habet, à quo impediatur, cum ſola certa ſolutio ieiunij poſsit impedire.

An ignorantia excuſet accedentes non ieiunos ad Euchariſtiam, etiam ſi ſint Sacerdotes. Deciſ. 447.

SVMMARIVM.

1 *Ignorantia excuſat accedentes non ieiunos ad Euchariſtiam.*
2 *Quando ignorantia, licet videatur craſſa, non ſit culpabilis.*
3 *Inaduertentia quoque excuſat accedentes non ieiunos ad Euchariſtiam.*

CONTINGERE poteſt, quod perſonæ ſimplices, etiam ſi ſint Sacerdotes, putent, quod ea, quæ non ſoluunt ieiunium Eccleſiaſticum, neque etiam ſoluant ieiunium neceſſarium pro ſumenda Euchariſtia; & proinde ante ſumptionem Euchariſtiæ ſumant aliquid aromaticum, vel ad confortandum ſtomacum, vel ob bonum odorem &c. Dicendum eſt autem, hos excuſari à peccato, vt docent Caiet. *in Sum. verbo* Sacrament. Communio. *cap.* 1. *ver.* 1. Armilla *verbo* Communio *num.* 2. Perſicus *lib.* 1. *De Offic. Sacerd. cap.* 3. *dub.* 6. *num.* 62.

2 Ratio eſt. Quia vbi non eſt voluntarium, ibi non eſt peccatum: & vbi eſt ignorantia, ibi non poteſt eſſe voluntarium; in iſto autem caſu ſupponitur ignorantia, quod ſumptio harum rerum non ſoluat ieiunium ſeruandum ante ſumptionem Euchariſtiæ: & proinde is non accedit voluntariè cum impedimento ad ſumendam Euchariſtiam. Atque ignorantia (quamuis videatur craſſa, quia poteſt facilè expelli) non eſt tamen culpabilis: quia iſte talis putat, ſe ſcire omnia, quæ debet ſcire in ordine ad ſumptionem Euchariſtiæ: & quod ſufficiat ieiunium, quale ipſe ſeruat, nec de oppoſito habet aliquod dubium.

3 Et quod dictum eſt de ignorantia, dicendum eſt etiam de inaduertentia, quando quis non aduertens ſe comediſſe, aut ſumpſiſſe aliquid medicinale, accedit ad ſumptionem Euchariſtiæ; quia eadem eſt ratio de inaduertentia, & de ignorantia, cum vtraque reddat actum inuoluntarium.

An, ſi quis ex inaduertentia poſt ſumptum aliquid cibi, aut potus accedat ad Euchariſtiam, & quando acceſsit, recordetur, ſe non eſſe ieiunum, poſsit nihilominus ſumere. Deciſ. 448.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum humanum non obligat contra ius naturale.*
2 *Poteſt, quando qui acceſsit ad Euchariſtiam ſumendam, recordatur, ſe non eſſe ieiunum, adhuc ſumere, ſi recedendo generaret malam ſuſpicionem.*

3 *In tali casu debet se regulare iuxta id, quod sibi tunc rectum videtur.*

An, si cibus non sit digestus, possit nihilominus Sacerdos celebrare, & Laicus sumere Eucharistiam. Decis. 449.

1 RESP. in hoc casu concurrere præceptum Ecclesiasticum cum iure naturali, quod vnusquisque habet tuendi, & conseruandi propriam famam, & bonum nomen; quia autem nullum præceptum humanum obligat contra ius naturale, ideo, stante iure naturali ad conseruandum bonum nomen, cessat præceptum Ecclesiasticum.

2 Debet ergo considerari in casu proposito, an ita accesserit ad locum, in quo sumenda est Eucharistia, vt constet adstantibus, se accessisse cum intentione sumendi, & an si recedat, generabit malam suspicionem sui ipsius; tunc enim, si putat, se non posse recedere absque eo, quod generet malam suspicionem sui ipsius, concurrit naturale ius ad conseruandum bonum nomen cum præcepto humano Ecclesiastico, vnde cessat præcepti obligatio, & poterit, non obstante, quòd non sit ieiunus, sumere Eucharistiam.

3 Quia tamen difficile est in tali casu ferre rectum iudicium, præsertim si persona non sit valde prudens, & si oriatur aliqua perturbatio in mente, vt facilè oriri potest, ideo sufficit, quod faciat id, quod sibi tunc expedire videbitur, & esse conforme rectæ rationi. Et licet postea mente sedata, & re melius considerata, reperiat, se malè fecisse, non per hoc sibi scrupulum facere debet; quia tantum malè fecit materialiter, non autem formaliter, & ideo non peccauit. Operatio enim debet dici mala, vel bona iuxta mensuram cognitionis, à qua dirigitur, & iuxta iudicium conscientiæ, quod tunc habemus, quando operamur: non autem iuxta iudicium subsequens; quia hoc non variat operationem iam transactam.

SVMMARIVM.

1 *Si cibus non sit digestus, non posse Sacerdotem celebrare, aliqui docent.*
2 *Sed oppositum est tenendum.*
3 *Non constat de obligatione expectandi digestionem pro celebranda Missa.*
4 *Antiquitus aderat præceptum de seruando ieiunio post Eucharistiam, sed est abrogatum.*
5 *Laicus potest sumere Eucharistiam, etiam si non digesserit cibum.*
6 *Potest Sacerdos celebrare in nocte Natalis etiam si paulò ante cœnauerit.*

1 NEGATIVE respondent Glos. *in Cap. Nihil 7. q 1. Verbo* Minimum. *fin.* & *Cap Ex parte. De Celebrat. Missar. in fine*. vbi etiam Panor. *num.* 4. Item Glos. *in Cap. Si constiterit. De Accusat. verbo* Dormitione. vbi etiam Panor. *num.* 3. & 4. Felin. *num.* 4. Aureol. *in* 4. *dist* 9. *q.* 2. *concluf.* 6. ver. *Per quod patet.* Riccar. *dist.* 8. *ar* 2 *q.* 3. Maiol. *lib.* 3. *de Irregular. cap* 24 *num.* 2. Fundantur in Cap. *Tribus gradibus.* De *Consecrat. dist.* 2. vbi habetur. Hunc sacrum cibum non esse cum alijs prophanis miscendum. Et in Cap *Si constiterit.* De *Accusat* vbi punitur præsbyter, qui cum pernoctasset in taberna, sequenti die, nulla præmissa dormitione, Missam cantauit.

2 Quod tamen cibus indigestus non impediat celebrationem, siue id proueniat ex nimia repletione, siue quia paulò ante sumptus sit, siue ex quacunque alia causa, tenendum est cum D. Th. 3. *par. q.* 80. *ar.* 8 *ad* 5. Durand. *in* 4. *dist.* 8. *q.* 4. *nu.* 15. Palud. *q.* 2. *ar.* 3. *concluf.* 3. Gabr. *lect.* 10. *in Can. Missæ. Littera* S. Sylueſtro *Eucha.* 3. *q.* 7. *num.* 9. Angel. *verbo* Missa. *num.* 6. Nauar. *cap.* 21. *Manual. num.* 53. Sà *verbo* Euchar. *num.* 28. Henriquez *lib.*

lib.8.de Euchar.cap.49 num.3. Rodriquez *par.1.Sum.cap.66.concluſ.3.in fine.* Tolet. *lib.6.cap.15.num.4.* Sotus *in 4. diſt. 12. q. 1.ar.8.ad 5.* Azor. *par.1.lib.10. cap.3. q.2.* ver. *Quæret quiſpiam.* Suarez *3 par.tom.3. diſp.68.ſect.4.* ver. *Sed quid.* Vaſquez *diſp. 211.cap.3.num.33. & 34.* Reginal *lib.29. Praxis. cap.3.num.33. & 34.* Perſicus *lib. 1.de Offic. Sacerd. cap. 3. dub. 6. num. 64.* Lugo *diſp. 15. de Euchariſt. ſect. 2. num. 39.*

3 Ratio eſt, quia non debet introduci obligatio, quando de ipſa non conſtat: non conſtat autem de alia obligatione quò ad cibum corporalem, quam de ea, qua obligamur ita accedere ieiuni, vt nihil illa die cibi, vel potus ſumpſerimus.

4 Ad Cap. *Tribus gradibus, num.1.* allatum Reſp. ibi Pontificem loqui de cibo prophano ſumendo poſt ſumptam Euchariſtiam: & imponit præceptum ieiunandi etiam poſt ſumptam Euchariſtiam per aliquod tempus; quod tamen præceptum eſt abrogatum. Ille autem Clericus, de quo in Cap. *Si conſtiterit.* punitur, non quia cum cibo indigeſto celebrauerit, ſed ob irreuerentiam, & ſcandalum populi, dum è taberna iuit ad celebrandum.

5 Ex his colligitur. Quod etiam Laicus ſumere poteſt Euchariſtiam, etiam ſi cibum non digeſſerit; quia in ratione cibi non habet aliam prohibitionem, aut præceptum, quam illud, quod habent Sacerdotes.

6 Colligitur ſecundò. Sacerdotem, qui prope mediam noctem cœnauit in Vigilia Natiuitatis (vt quando contingit in die Dominico, aut ſi transferatur comeſtio ad noctem) poſſe ſtatim poſt mediam noctem celebrare, etiam ſi nec digeſſerit cibum, nec dormierit, quia hæc non ſunt neceſſaria: & alioquin ſufficit ad celebrandum ieiunium ab initio diei.

Quæ tamen omnia limitanda ſunt ex ſuppoſitione, quod nullum adſit periculum irreuerentiæ.

An perturbatio mentis orta ex indigeſtione, vel vigilia noctis, impediat celebrationem, aut ſumptionem Euchariſtiæ. Deciſ. 450.

SVMMARIVM.

1 *Quid doceant Doctores, an perturbatio mentis impediat celebrationem, & ſumptionem Euchariſtiæ.*

2 *Non impedit ſumptionem Euchariſtiæ, ſi non adſit periculum irreuerentiæ.*

3 *Impedit, ſi ex ipſa timeatur graue impedimentum in celebrando. Secus ſi non timeatur.*

1 VIDENTVR affir. reſp. D. Th. *3.par.q.80.ar.8.ad 5.* Durand. *in 4.diſt.8. q.4. num. 15.* Sotus *diſt. 12. q.1 ar.8.ad 5.* Alij autem volunt, ex conſilio tantum eſſe abſtinendum. Ita Nauar. *cap. 21. Manual. num. 53.* ita interpretans D. Tho. Maiolus *lib.3. de Irregular. cap.24.num.2.* Alij denique, ſi adſit periculum vomitus, aut alterius irreuerentiæ, volunt eſſe peccatum mortale. Ita Suarez *3 par.tom.3.diſp.68. ſect 4.concluſ.3.* Perſicus *lib. 3. de Offic Sacerd cap. 3. dub.6. num.66. in fine.* Suarez tamen non explicat, an intelligat de peccato mortali.

2 Ego puto, eſſe diuerſam rationem de ſumptione Euchariſtiæ, ac de celebratione. Si enim perturbatio mentis non ſit talis, vt probabiliter timeatur irreuerentia aliqua notabilis, & quæ redundet in Sacramentum, non adeſt ratio, cur impediat ſumptionem Euchariſtiæ: ſecus autem, ſi adſit periculum.

3 Quod autem ſpectat ad celebrationem. Non ſolum debet attendi periculum irreuerentiæ, ſed etiam deber conſiderari, an perturbatio ſit talis, vt poſsit impedire, ne Sacerdos debito modo celebret; quia ſi perturbatio ſit talis, vt probabiliter timeatur graue impedimentum, aut circa attentionem, aut circa

prosecutionem: procul dubio peccabit mortaliter, qui se exponet tali periculo. Si autem non adsit periculum huiusmodi, nec etiam irreuerentiæ, non impediet celebrationem.

An in nocte Natalis Domini Cardinalis celebrans primam Missam post Matutinum coram Pontifice, celebret absque ieiunio ex dispensatione. Decis. 451.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalis celebrans nocte Natiuitatis Domini coram Pontifice non est ieiunus.*
2 *Quomodo* Io. de Lugo *saluet, esse ieiunum.*
3 *Vnde hoc colligat.*
4 *Pontifex quotannis dispensat cum dicto Cardinali, vt celebret, quando non est ieiunus.*
5 *Non potest dici, quod in illa nocte dies subsequens anticipet in illo loco.*
6 *Si adesset talis anticipatio, posset alius in eodem loco celebrare.*
7 *An audiens Missam in nocte Natalis celebratam coram Pontifice satisfaciat præcepto audiendi Missam in die Natalis.*
8 *An satisfaciat Cardinalis celebrans.*
9 *Priuilegium non extenditur de casu ad casum.*
10 *An in nocte Natalis incipiat in Pontificia Capella priuilegium audiendi Missam.*
11 *An obligatio audiendi Missam coarctetur ad tempus præscriptum pro celebratione, & an audiens Missam celebratam extra tempus præscriptum satisfaciat.*
12 *Cardinalis celebrans coram Pontifice nocte Natalis potest mane in vigilia Natalis celebrare.*
13 *An Cardinalis dictus possit adhuc in die Natali ter celebrare, cum primam Missam celebrauerit ante incœptionem illius diei.*
14 *Dictus Cardinalis post celebratam dictam Missam coram Pontifice potest comedere, & sequenti die celebrare.*
15 *Potest etiam post primam Missam ablutionem accipere, nec est contra rubricas Missalis.*

---

1 RATIO dubitandi est, quia Missa completur ante mediam noctem diei, in qua celebrans non est ieiunus.

2 Adhuc tamen celebrare, & assumere ieiunum contendit Io. de Lugo *disp. 15. de Sacram. Euchar. sect. 2. num. 56.* Quia cum Ecclesia computet dies à media nocte vsque ad mediam noctem, pro illo loco, & pro illa nocte anticipat diem sequentem, cum pendeat ab hominum placito, quando incipiat dies; vnde etiam Ecclesia potest pro illa vice anticipare diem sequentem per aliquot horas.

3 Quod autem hæc sit mens Pontificis, probat ex pluribus inconuenientibus, quæ sequerentur, nisi ponatur talis anticipatio. Nam primò sequeretur non satisfacere præcepto audiendi Missam in die Natalis; quod est contra mentem Pontificis, qui facit celebrare illam Missam pro festiuitate Natalis. Secundò. Si vigilia sit in Dominica, posset quis nolle audire Missam, sed expectare illam Missam nocturnam. Tertiò. Non posset celebrans mane præcedenti conficere, ne bis in eadem die celebraret. Quartò. Posset die Natalis sequenti tres alias Missas celebrare; quia de iure conceditur omnibus in illa die ter celebrare: ipse autem primum sacrum non cõfecit intra illam diem. Quintò. Posset post Missam celebratam cœnare ante mediam noctem, & die sequenti secundam, & tertiam Missam celebrare: vt quando vigilia Natiuitatis contingit in die dominico. Sextò. Deberet post primam Missam ablutionem accipere post communionem: quia non impediret ieiunium pro celebratione in die sequenti. Quod tamen est contra rubricam illius Missæ, & contra praxim, si Cardinalis vult celebrare alias Missas.

4 Sed licet hoc acutissimè excogitatum sit, non tamen conformatur cum praxi, Quia Pontifex quotannis aut dispensat cum Cardinali celebraturo, vt possit non ieiunus celebrare, expediens super hoc speciale breue, aut Cardinalis celebraturus manet toto die vigiliæ Natiuitatis ieiunus, & postquam celebrauit cœnat. Et proinde supponitur, quod sit celebra-

lebraturus intra diem præcedẽtem diem
5 Natiuitatis. Neque talis anticipatio diei præcedentis necessario asseritur; quia quòd celebretur Missa ante mediam noctem, non magis facit, quod anticipetur dies, quàm quod Pontifex censeatur tacitè dispensare cum celebrãte; imò hoc potius colligitur: quia dispensatio cadere potest supra specialem personam, & specialem locum, & esse ex speciali occasione; quia est priuilegium, quod respicit priuatam personam, & anticipatio diei ex natura sua est vniuersalis: quia debet esse secundum naturam temporis, quod est omnibus commune. Et proinde, si admitteretur tacita dispensatio in casu, in quo non esset expressa, esset iuxta naturam dispensationis; si autem admittatur anticipatio diei esset contra naturam temporis: & ideo non posset admitti, nisi de hoc expressè constaret.

6 Deinde si adesset anticipatio diei pro illo loco, posset aliquis alius in eodem loco celebrare ante mediam noctem; quia iam esset incœptus dies; quod tamen non censetur licitum.

7 Ad primum ex ijs, quibus suadebatur hæc anticipatio diei. Resp. concedendo, non satisfacere præcepto audiẽdi Missam in die Natiuitatis Domini, qui illam audiret; quia licet sit Missa diei, non est tamen in die: neque præceptum obligat ad audiendam Missam diei, sed missam in die. Vnde si in die festo celebraretur Missa, quæ non esset Missa diei (vt contingere potest, si celebretur Missa solemnis votiua) qui illam audiret, satisfaceret præcepto. Neq. hoc est contra intentionem Pontificis; quia aliud est, quod velit celebrari illam Missam pro festiuitate Natiuitatis: & aliud, quod velit celebrari in ordine ad satisfaciendum præcepto; non enim hoc intendit, sed tantum primum. Neq. dici potest, quod ex benigna mente Pontificis præsumi possit, quod dispenset pro assistentibus, vt satisfaciant præcepto audiendi Missam pro die Natalis, ne sine tali satisfactione cogantur illud onus subire. Tum quia, si tenentur assistere, tenentur etiam assistere in sequenti die, atque adeo cum adhuc in die Natalis debeant audire Missam, non indigent hac benigna dispensatione. Si verò voluntariè assistant, cessat seruitium exhibitum Capellæ, cuius intuitu debeat præsumi dispensatio. Tum quia respectu ipsorum non cessat præceptum in die Natalis sanctificandi festum. Et ideo vt affixum diei obligat in tali die ad omnia, quæ præcipit, & præcipue ad præcipuum actum sanctificationis, qui est cultus latriæ. Tum quia Pontifex vidit, eos quoque qui gaudent priuatis oratorijs, conuenire cum cæteris ad publicas Ecclesias pro Missa, vt nimirum in illo die nullus absit à publico cultu sacrificij: vnde idem censendum est, velle etiam quo ad eos, qui die antecedenti interfunt Capellæ. Atque cum priuilegium, & dispensatio sit contra ius, quod Princeps præsumitur conseruare, non potest præsumi, nisi de ipsa constet.

8 Sed maior difficultas est de Cardinali celebrante, videtur enim, quod saltem pro ipso præsumi debeat benigna voluntas Pontificis, quod satisfaciat, ne iterum in die Natiuitatis aut celebrare teneatur, aut audire sacrum. At si in die Natiuitatis celebrare debeat, aut audire Missã, quod nam graue onus ipsi relinquetur, vt debeat præsumi benigna voluntas Pontificis, quod satisfaciat, præsertim quia adhuc in die Natalis solent Cardinales assistere Capellæ? Quare respiciendus est finis, ob quem Pontifex concedit contra ius commune, quod illa Missa celebretur prima nocte, cum deberet celebrari post mediam noctem. Finis enim est prospicere commoditati totius Capellæ, atque adeo etiam ipsius celebrantis, & ideo est priuilegium concessum Capellæ contra ius cõmune de ritu Ecclesiæ, atque adeo est locale. Quare cum priuilegium derogans iuri communi sit strictè interpretãdum Cap. *Sane.* Cap. *Porrò.* De *priuilegijs.* hoc quoq. priuilegium stricte interpretandum est, atq. adeo quod concedat solum celebrare tali tempore, non autem quod concedat satisfacere præcepto diei sequentis.

9 Præterea priuilegium non extenditur de casu ad casum ob identitatem, vel maioritatem rationis, vt docent communiter Panormit. *in Cap. Canonica.* De *sent. Excommunicat.* Felin. *in Cap. Translato. num.* 12. De *constit.* Rebuff. *tract. De decimis q.* 14. *num.* 7. Azor. *tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 23. *q.* 2. Rodriquez *tom.* 1. *quæst. Reg. q.* 7. *ar.* 2. Suarez *lib.* 8. *de legib. cap.* 28. *num.* 11 Salas *disp.* 20. *de legib. sect.* 11. Palaus *tom.* 1. *Oper. mor. tract.* 3 *disp.* 4. *punc.* 13. *num.* 1. Merol. *tom.* 3. *Theol. Moral. disp* 6. *de priuileg. cap.* 6. *num.* 238. Quod præsertim verum est, quando id, ad quod fit extensio, non continetur in expresse concesso. In casu autem nostro præceptum sanctificandi Festa præsertim per auditionem Missæ, in quo consistit principalis cultus, non continetur

tur in præcepto celebrandi determinato tempore, ita vt si circa hoc concedatur priuilegium, censeatur concessum etiam circa illud, præsertim in tali die, quod ex solemnissimis est.

10 Ex quibus etiam colligitur, quod neq. dici possit, quod obligatio audiendi Missam tunc incipiat in Capella Pontificia, quia obligatio iuris communis incipit vniuersaliter pro omni loco, quando incipit, nec potest affirmari, quod anticipet pro aliquo loco, nisi constet de voluntate legislatoris, quia tota obligatio legis dependet à voluntate ipsius. In præsenti autem casu non habemus, quod Pontifex velit obligationem anticipare in illo loco, nec colligi potest ex eo, quod concedat celebrari in illo tempore, quia concedit solum celebrationem Missæ pro commoditate Capellę; ex concessione autem vnius priuilegij non licet inferre concessionem alterius priuilegij, quale esset, quod tunc inciperet obligatio audiendi Missam pro die Natalis. Vnde, cum tunc non vrgeat obligatio, nec etiam poterit impleri, quia solum, quando vrget præceptum, satisfit obligationi. Nec est simile de eo, qui sacris initiatur post recitatas matutinas pręces, nam non tenetur repetere, quia licet pręceptum incipiat obligare post susceptum ordinem sacrum, attamen non respicit solam illam partem diei subsequentem talem susceptionem: sed integrum diem, & ideo sufficit, quod in illo die sint recitatæ matutinę preces, quia sunt recitatę in tempore, cui ex natura sua affixum est pręceptum. Nec etiam est eadem ratio, quod ille censeatur adimplesse pręceptum viatici, qui mane sumpta Eucharistia post prandium incidit in periculum mortis. Quia pręceptum viatici non obligat pro articulo mortis formaliter, sed materialiter, hoc est pro tempore, quod putatur morti vicinum: vt inde anima sumat vires spirituales pro tali occasione, & non est pręceptum affixum certo, & determinato tempori, vnde sumi potest longe ante mortem. Et ideo, qui eodem die sumpsit Eucharistiam instante morte non tenetur rursus sumere, quia subintrat illa sumptio loco viatici exhibendo eosdem effectus, ac si mane adfuisset periculum mortis. Nec etiam obstat, quod licear vespere recitare matutinas preces pro die sequenti, quia hoc licitum fecit vniuersalis consuetudo, quę non adest pro anticipanda auditione Missæ.

11 Ad 2. Qui expectaret illam Missam, vere audiret Missam in die Dominica, in qua vrget pręceptum; atque adeo satisfacere præcepto, dummodo præceptum non obliget ad audiendam Missam infra illud tempus diei, intra quod conceditur de iure communi posse celebrari. Quia autem audire Missam subordinatur celebrationi: ideo etiam præceptum audiendi Missam videtur subordinatum præcepto non celebrandi transacta tali hora diei: atque adeo videtur obligare ad audiendam Missam intra illud tempus, intra quod de iure communi potest celebrari, atque adeo nisi audiatur, non satisfit præcepto.

12 Ad 3. Negatur, non posse celebrantem eodem die mane celebrare; quia nocte sequenti celebrat ex speciali concessione; specialis autem concessio non tollit, quæ ius commune concedit. Quod autem non possit quis bis in die celebrare, procedit secundum ius commune: at ex speciali concessione potest. Hæc autem specialis concessio habetur, dum Pontifex dispensat, vt possit celebrans anticipare Missam diei sequentis, & celebrare non ieiunus.

13 Ad 4. Neg. Sequel. quia ius non concedit simpliciter ter celebrare, sed celebrare ter secundum præscriptum Missalis; vnde cum celebrans die antecedenti semel celebrauerit secundum præscriptum Missalis, potest tantum bis celebrare iuxta alias duas Missas, quæ prescribuntur. Hinc quando Pontifex dispensat, vt possit anticipari à non ieiuno Missa diei sequentis, transfert in diem antecedentem parum de eo, quod ius commune concedit pro die sequenti; & ideo ratione huius translationis non remanet concessum pro die sequenti, quod est translatum in diem antecedentem. Vnde specialis concessio non tollit, quod est concessum secundum ius commune, sed dat anticipato modo.

14 Ad 5. conceditur sequel. quia pro celebratione diei sequentis requiritur tantum ieiunium sequentis diei, & ideo post celebratam Missam potest celebrans comedere non secus, ac si non celebrasset, aut esset celebraturus. Et hoc esset secundum praxim Venetiarum; vbi Primicerius Ecclesię Sancti Marci, qui in vigilia Natiuitatis perseuerat ieiunus, quoadusque prima nocte celebrauerit, postea cœnat, & die sequenti alias duas Missas celebrat.

15 Ad 6. Non esse contra rubricam Missalis ablutionem accipere post primam Missam, quia Missale dicit, quod non accipiatur: quia supponit, quod celebretur

post

post mediam noctem; vnde etiam dicit, quod prima Missa celebretur post mediam noctem. Quod si supponeret, non celebrari post mediamnoctem, hoc non præciperet, quia iam pro Missa sequentis diei non requiritur nisi ieiunium eiusdem sequentis diei, quod à media nocte incipiat.

LECTORI.

HÆc omnia, quæ hucusque scripsi S. R. *Ecclesiæ censuræ omnino subijcio; imo etiam tuo benigne Lector, iudicio. Et si quid minus rectè dictum mihi ostenderis, libentissime audiam. Neque enim sententiæ meæ ita adhæreo, vt non sim veritatem amplexurus, à quocunque proponatur; cum mihi, & omnibus præiuerit summus Ecclesiæ Doctor Augustinus instituens Retractatorios libros eorum, quæ antea scripserat. Tuam tamen benignitatem imploro, vt si quid, quod minus placeat, repereris, quid dixerim, ponderes, ne, dum nimis carptim percurris, quod non dixi, me dixisse, tibi persuadeas. Et vt Augustini verbis vtar.* Qui hæc legens dicit. Intelligo quidem, quid dictum sit, sed non vere dictum est, asserat, si placet, sententiam suam, & redarguat meam, si potest. Quod si cum charitate, & veritate fecerit, mihique etiam, si in hac vita maneo, cognoscendum facere curauerit, vberrimum fructum huius laboris mei ecœpero. Lib. 1 de Trinit. cap. 3.

Hoc ideo moneo, ne mihi rursus contingat, quod nuper contigisse video, nam à doctissimo viro, cuius nomen taceo, ea tamquam à me dicta impugnantur, quæ nunquam somniaui. De meis namque Decisionibus moralibus loquens, ait. In suo opere Decis. moral. Decis. 160. à num. 12. constanter affirmat, per testes quotcunque, vel qualescunque singulares nunquam posse Inquisitores, ad inquirendum procedere. *Et infra subdit, Me hoc audacter docere.*

Quod autem talem doctrinam non tradam, manifestum fiet totam illam Decisionem conferenti. Nam in loco ab ipso citato, solum doceo, quod testes singulares, qui non inducunt iudicem ad credendum, eum, contra quem deponunt, esse hæreticum, atque adeo non generant grauem suspicionem, non sufficiunt ad procedendum cum strepitu fori. Verba formalia illius loci hæc sunt. De inquisitione vero, si testes sint omnino singulares, vt sistant in illo casu, aut propositione hæreticali, de qua deponunt, nec inducant (*nota restrictionem propositionis*) ad credendum, quod is, contra quem deponunt, sit hæreticus infectus diuersis hæresibus, & inquisitio fieri debeat cum strepitu fori contra aliquem bonæ famæ, existimarem idem dicendum esse, nempe nam sufficere ad inquirendum huiusmodi testes singulares.

Vsus sum verbo Existimarem. *Vide Lector, & iudica, an Constanter, & Audacter processerim; quid enim hic modus loquendi significat, quam animum adhuc dubitantem? Restrinxi propositionem ad testes singulares, qui non inducunt iudicem ad credendum, &c. atque adeo non generant grauem suspicionem; & ipse ait, quod loquutus sim de quotcunque, & qualibuscunque testibus singularibus. Et quod omnem prorsus ambiguitatem tollere poterat in* Decis. proximè sequenti, quæ est 161. à num. 7. *doceo, quod testes singulares sufficiunt, vt etiam possit quis condemnari tanquam hæreticus.*

Et hic sensus planus etiam fit ex ratione, quam adduco. Hoc enim fundo in communi doctrina, quam à nemine negari ipse quoque fatetur. Quod ad inquirendum de hæresi contra virum bonæ famæ, non sufficiat leuis suspicio, pro qua illo loco cito Pegnam, Simancam, Farinac. & Sousam. *Atque ex hac propositione, & doctrina vniuersali deduco particularem, quod neque sufficiant testes singulares, qui non inducunt ad credendum, nam tunc aut nullam, aut solum leuem suspicionem generant. Quare si non licet probare particularem propositionem ex vniuersali, & si propositio particularis non est vera, quando vera est sua vniuersalis, in qua continetur, fateor mihi iure obijci, quod malè, & extra rem prædictam doctrinam adduxerim. Sed tunc funditus euertendæ erunt regulæ syllogisticæ, Quod autem Testes singulares possint causare solum leuem suspicionem, aut nullam, satis ex eo constat, quod possunt esse talis qualitatis, vt exiguam, aut nullam fidem mereantur, aut singulares singularitate obstatiua.*

Sed pergit idem Doctor, *& quærit à me.* Quid agendum esset, si contra aliquem plures fide digniſſimi, ac omni exceptione maiores de varijs hæresibus testimonium dicerent? Subti-

cendum

cendum ne esset? dissimulandum omnino? *Et veo nomine respondens applicat huic quæsito, quòd in alio casu longe diuerso dico, vt ostenderet, me docuisse, quod non docui, cum potuerit ex* Decis. 161. *immediate sequenti, veram habere responsionem; quam non potest dissimulare, se non vidisse, si quidem eam citat, licet erret in num. ponens* 168. *In ea namque Decisione quæro*. An possit puniri vt hæreticus ille, contra quem testes singulares deponunt, diuersos actus, & species hæresis. *Vnde titulus ipse grandioribus litteris prouocabat, vt ibi præfatæ quæstionis resolutionem quæreret, & non vbi de ipsa non tracto. In ea autem Decis.* num. 1. *recito opinionem cum suis Auctoribus, quod non possit puniri;* num. 5. *refero sententiam cum suis Doctoribus, quod possit puniri;* num. 6. *propono fundamentum huius sententiæ.* num. 7 *hanc sententiam approbo, &* num. sequentib. *late, & expresse declaro, quomodo huiusmodi testes sufficiant pro condemnatione. Et nihilominus dicit, me respondere, quod in tali casu sit adhibenda purgatio canonica. Et cum de me dixerit*. Fateor te esse & ingenio, & sapientia præditum, *adeo tamen stolidum putat, vt sibi persuadeat, me dixisse in Decis.* immediate antecedenti. *Quod per testes quotcunque, & qualescunque singulares, fide dignissimos, & omni exceptione maiores, nunquam possit Inquisitor ad inquirendum procedere, cum asseram expressissimis verbis, quod possit etiam condemnare.*

Rursus me reprehendit, quod in eadem Decis. 161. num. 13. *docuerim, quod quando testes singulares faciunt solum suspicionem leuem contra virum bonæ famæ, debeat adhiberi purgatio canonica, cum purgatio canonica sit iam antiquata. Sed hoc traditum fuit etiam ab Eymer.* par. 2. Direct. q. 55. num. 9. *Pegnæ* lib. 2. Schol. 61. §. Et vbi quis. *Locato* in Praxi. *verbo* Suspicio. *ver.* Suspectus leuiter. *Syluestro* verbo *Purgatio Canonica* num. 2. *Tabiena* ibid. *Ghisler.* De iud. Reg. cap. 21. num. 4. *& ab alijs, & nouissime à doctissimis Recentioribus Hispanis Torreblanca* in Epitome Delict. lib. 3. num. 7. *asserente, nunc quoque esse in vsu, Sousa* lib. 2. Aphoris. cap. 38. num. 2. *Quid igitur dignum reprehensione, si hos Doctores sequutus fuissem? Verum in hoc quoque detorquet ad alium sensum, quod ibi dixi. Neque enim loquor de Praxi, quæ adhibenda sit, de qua, si mihi loquendum fuisset peritos, qui non deerant, consuluissem. Sed loquens in casu, in quo testes singulares faciunt leuem suspicionem, vt colligitur ex antecedentibus, comparatiue dixi, tutius esse adhibere canonicam purgationem, subintelligens, vt ex contextu necessario debet subintelligi, quam procedere ad inquisitionem strepitosam: & proinde conditionate loquutus sum ex suppositione, quod alterum ex his faciendum esset.*

Hac pauca coactus sum subnectere, vt quæ aliàs scripsi, ad suam synceritatem reuocarem, in quasi accipiantur, corruit quicquid prædictus Doctor contra me inclamat, quem quia reuereri volo, à pluribus abstineam, & verbis, & reipsa omni modestia, & moderatione vtar.

INDEX
RERVM NOTABILIVM.

A

Abbatissa.

ABBATISSA An possit dispensare Moniales in ieiunio. decis. 391. num. 1. & 2.
Abbatissa potest declarare, quod Moniales non teneantur ad ieiunium. n. 3.

Absens.

Cur absens sit exemptus à iurisdictione proprij superioris. d. 211. n. 6.
Cur absentes non teneantur legibus proprij domicilij non obstante quod nec teneantur legibus loci. n. 7.
Breui reuersurus quomodo censeatur, non recessisse. d. 216. n. 6.

Abstinentia.

Vide Ieiunium. Caro.
An abstinentia, qua quis abutitur, sit verum ieiunium. d. 3. n. 5.
Quam abstinentiam à quibusdam cibis improbet Apostolus. d. 8. n. 6.
Abstinentia non obligat, nisi quando corpus est capax macerationis. d. 22. n. 3.
Aliquando tenemur ad abstinentiam maceratiuam iure naturali. d. 37. n. 2.
Ob conseruandam inuiolabilem abstinentiam à carnibus in aliqua communitate licet se exponere alicui periculo. d. 23. n. 3.
Obligatio abstinendi à carnibus cessat, quando cessat obligatio ieiunandi, si talis obligatio sit ex voto. d. 65. n. 3.
Lex, votum, iuramentum, de abstinentia à carnibus præcise in extrema necessitate non sunt licita. d. 17. n. 1.
Nec etiam de abstinentia à carnibus præcise in infirmitate periculosa. n. 2.
Nec etiam de abstinentia ab alio genere cibi n. 3.
Cur, si est licita pro toto tempore vitæ, non sit licita præcise in extrema necessitate. n. 4.
Quomodo accipiendum Votum, lex, iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus. d. 20. n. 7.
Lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus, &c. non obligant, quando non adest alius cibus. d. 20. n. 1.
An obligatus ad perpetuam abstinentiam à carnibus, possit abstinere, quando non adest alius cibus. d. 21. n. 1. & seq.
Abstinere à carnibus, cum non adest alius cibus est seipsum occidere. n. 4.
Ideo non est virtus. ibid.
Lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus, &c. an obliget cum periculo vitæ. d. 22. n. 1. & seq.
An lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia à carnibus obliget in extremo periculo vitæ, & infirmitate si explicitè includant talem actum. d. 23. n. 1. & 2.
Lex, votum, iuramentum de perpetua abstinentia ab aliquo genere ciborum, est bona, & licita. d. 18. n. 1.
Est actus virtutis ordinans ad finem supernaturalem. n. 2.
Non est indiscreta respiciendo ad prudentiam supernaturalem, sed secundum charitatem. n. 3.
Neque secundum prudentiam, & charitatem naturalem est indiscreta. n. 4.
Abstinentia à carnibus in qualibet infirmitate non reddit periculum ineuitabile. d. 23. n. 4.
An persona particularis teneatur abstinere à carnibus in omni infirmitate si habeat votum, aut iuramentum de abstinendo etiam in hoc casu explicite. d. 24. n. 1. & seq.
Cur in hoc casu abstinentia desinat esse virtus. n. 4.
Persona, quæ est membrum communitatis, quando possit seruare communem abstinentiam à carnibus in qualibet infirmitate. d. 25. n. 5. & 6.

Quid dicendum, si adsit solum propositum de abstinentia à carnibus, n.7.
Cum tribuitur corpori sufficiens alimentum, licet suscipere abstinentiam etiam cum diminutione vitæ. d.27. n.8.
Abstinentiæ Religionum sunt licitæ. d.27. n.10.
Prælati non possunt imponere subditis omnes illas abstinentias, quas ipsi suscipere possunt. d.29. n.1.

Abstinentia indiscreta.

Indiscreta pœnitentia cum inaduertentia damni non continet peccatum. d.27. n.11.
Quid si damnum præuideatur, sed putetur licere. n.12.
Non potest quis assumere indiscreta ieiunia, vt citius moriatur. d.27. n.2.
Peccat mortaliter assumens indiscretas abstinentias, cum diminutione vitæ, quando pro fine intento non licet exponere vitam. n.3.
An assumens indiscretas abstinentias intuitu religionis peccet. d.27. n.4. & seq.
Ieiunia, quæ inhabilitant corpus ad munus obligans, sunt illicita, sicut etiam ad consueta exercitia. d.27. n.9.
Quando abstinentia est contra charitatem, non potest honestari. d.27. n.7.

Actus.

Iusta causa secundum existimationem solam rectificat actionem. d.353. n.2.
Actus iurisdictionalis, & quidquid iurisdictione fundatur non habet vim extra territorium ius dicentis. d. 211. n.3.
Licet petere ab alio actum, qui bene potest exerceri, licet sciatur exercendum cum peccato, si tamen paratus sit exercere. d.371. n.4.
Actus de se bonus potest exigi, etiam si attentis circumstantijs sit faciendus cum peccato. d.372. n.4.
Discrimen inter actum interiorem imperatum, & exteriorem quò ad bonitatem, & malitiam. d.374. n.5.
In dubio fauendum est actui, & saluanda validitas ipsius. d.394. n.3.

Adolescens.

Ex speciali causa possunt Adolescentes ante annum vigesimum primum obligari ad aliquod ieiunium. d.247. n.4.
Possunt etiam obligari ex voto, ex pœnitentia, & ratione Iubilei. n.5.
An confessarius possit imponere Adolescenti, vt ieiunet toto anno diebus ab Ecclesia prescriptis. d.247. n.6.
Adolescentes non tenentur ad ieiunia votiua communitatis, aut synodalia. d.248. n.1.
Adolescentes vt exempti ab onere ieiunij per Ecclesiam, non possunt ad ipsum obligari ab inferiori. d. 248. n.2.
Adolescentes robusti an teneantur ieiunare ante annum vigesimum primum. d. 249. n.1. & seq.
Adolescentes an teneantur ieiunare aliquibus diebus ex assignatis ieiunio, d. 250. n.1. & seq.
Cur adolescentes vniuersaliter eximantur à ieiunio. n.3. & 4.

Aduena.

Aduena non est pars, aut membrum communitatis. d.201. n.10.
Aduena diu morans in aliquo loco contrahit quasi domicilium fictione iuris. d.202. n.9.
Aduenæ diu morantes in aliquo loco contrahunt quasi domicilium in solis casibus expressis à iure. d.203. n.5.
Aduena in quibus debeat se conformare moribus Ciuitatis. d.202. n.10
Cur aduena breui tempore morans in loco non teneatur ad leges loci. d.201. n.5.
Aduena absque animo contrahendi domicilium non subditur locali iurisdictioni, etiam si diù ibi moretur. d.202. n.5.
Aduena non sentiens commodum subiectionis, nec debet sentire incommodum. d.202. n.7.
Subiectio transitoria in aduenis non habet fundamentum. n.11.
Aduenæ an teneãtur seruare ieiunia locorum propria, etiamsi tantum per diem ibi morentur. d.201. n.1. & seq.
Cur aduenæ timorati censeant se obligari ad ieiunia loci. d.201. n.8.
Aduena perueniens ad locum cum animo figendi sedem, statim tenetur ad ieiunia illius loci. d.202. n.1.
Aduena morans diù in aliquo loco an teneatur ad ieiunia illius loci. n.2. & seq.
Aduenæ manentes in aliquo loco maiori anni parte, an teneantur seruare ieiunia illius loci. d.203. n.1. & seq.
Aduena manens Romæ non tenetur ad ieiunia propria loci. d.203. n.8.
Si aduena constituto domicilio mutet animũ ibi manendi, an teneatur ad ieiunia loci, antequam discedat d.204. n.1. & seq.
Aduenæ an teneantur ad ieiunia loci, quando præcipiuntur etiam in proprio domicilio. d.206. n.1. & seq.
Aduena an teneatur ad ieiunia iuris communis, quod in proprio domicilio sit abrogatum. d.207. n.1. & seq.

Ad-

Aduena accedens ad locum, vbi ius commune de aliquo ieiunio est abrogatum, non tenetur ieiunare. d.208. n.1.
Aduenæ Mediolani non tenentur ad ieiunia primis quattuor diebus quadragesimæ. d. 208. n.4.

Aduentus.

Olim in aduentu ieiunabatur, sed non constat, an ex præcepto. d.177. n.1.
His temporibus nulla adest obligatio ieiunandi in aduentu. n.2.
Excipiuntur Religiosi, qui ex suis statutis obligantur. n.3.

Aduocatus.

Munus Aduocati, & Procuratoris quam laboriosum. d. 334. n.3.
Aduocati, & procuratores an obligentur ad ieiunia. d.334. n.1. & 2.
Aduocati apud venetos potiori ratione sunt immunes à ieiunio. n. 4.

Agasones.

Qui pedestres ducunt bestias, aut currus, vt Muliones, Agasones non tenentur ad ieiunia. d.313. n.8.

Agricola.

Agricolæ, & pauperes, vbi non sunt pisces, possunt edere lacticinia in ieiunijs, quando prohibentur. d.83. n.1.
Cur in tali casu lacticinia non censeãtur prohibita ab Ecclesia. n. 2.

Amentes.

Vide Carnes quibus prohibentur.
Amentes non obligantur legibus. d.54. n.3.

Ancilla.

Vide Famulus.

Annus.

Annus incœptus in fauorabilibus habetur pro completo, etiam quando terminus statuitur prudentium iudicio. d.258. n.2.

Aqua.

Aqua mixta in coctione cibi ordinatur ad medicinam, non ad cibandum. d.106. n.4.
Aqua hausta per nares non est potus. d. 423. n. 2.
Aqua hausta per nares non soluit naturale ieiunium. d.423. n.2.
Deglutio aquæ licet præter intentionem est potatio. d.425. n.3.
An deglutiens præter intentionem bonã quantitatem aquæ sit ieiunus. d.425. n.1. & seq.

Argentarius.

Ars argentaria cur laboriosa. d.302. n 3.
An quando argentarij exercent opera cum modico labore eximantur à ieiunio. n.4.
Argentarij fabricantes supellectilem argenteam, aut auream eximuntur à ieiunio. n.2.

Artifex Ars.

Qualis labor reddat artem laboriosam. d.290. n. 3.
Agricolæ, Fabri Ferrarij, Lignarij, Cementarij, Fossores, & omnes, qui exercent artes laboriosas non obligantur ad ieiunandum, d.290. n. 1.
Fullones, Lanarij, Coriarij non sunt obligati ad ieiunandum. d.301. n.1.
Ars lanaria, Coriaria, & fullonum continetur sub declaratione Eugenij in ordine ad ieiunium. n.2.
Cudentes monetas, aut quodcumque aliud, si malleo cudant, exempti sunt à ieiunio. d. 302. n.1.
Diuites exercentes artes laboriosas, an excusentur à ieiunio. d. 291. n.1. & 2.
Declaratio Eugenij IV quod excusentur. n.3.
Quos artifices Eugenius IV. eximat à ieiunio. d.305. n.2.
Qui non consueuit exercere artes laboriosas, potest exercere in die ieiunij ratione notabilis emolumenti, aut ob damnum vitandum, etiamsi non ieiunet. d.292. n.1.
Artifices excusati in propria arte, aut quicumque alius à proprio exercitio an teneatur ieiunare illis diebus, in quibus ab ipso vacat. d.293. n.1. & 2.
Qui simul potest exercere artem laboriosam, & ieiunare, an teneatur. d. 290 n.4.
Exercentes solum leuia opera harum artium non excusantur à ieiunio. d.301. n.3.
Quando artifices defectu parantis congruam refectionem excusentur à ieiunio. d. 276. n. 3.

Asperitas.

Cur aliqui morti proximi asperitatibus se macerauerint, & vnde id ijs licitum. d.22. n. 4.

Aucupes.

Vide Venator.

Augustinus.

Quid dicendum de sermonibus Augustini scriptis in capite ieiunij. d.166.n.7.

B

Bachanalia.

AN in die Bachanalium liceat differre cœnam post mediam noctem. d.161.n.1. & seq.
In illa nocte ratione consuetudinis dies sequens non incipit à media nocte. n.3.
Cur hæc consuetudo sit rationabilis. n.4.
Quomodo postpositio vltimæ cœna bachanaliũ post mediam noctem sit quid modicum. n.5.
Cur non sit contra substantiam ieiunij subsequentis diei. ibid.

Baiulus.

Baiuli non tenentur ieiunare, quando continuo laborant. d.295. n.1.
Sed neque quando laborant per vices interpolatas. n.2.
Quid dicendum, quando otiosè expectant occasionem laborandi. n.3.

Barbitonsor.

An immunis à ieiunio. d.305.n.1.

D. Benedictus.

Factum D. Benedicti. d.350. n.4.

Bigamia.

Episcopi, & inferiores Papa non possunt dispensare in bigamia. d.379 n.7.

Bonus.

Quilibet præsumendus bonus, nisi de oppositò constet. d.363.n.4.

Bulla Cruciatæ.

Regulares, atque sacerdotes sæculares in virtute Bullæ cruciatæ possunt edere oua, & lacticinia in dominicis quadragesimæ. d.73. n.2. & seq.
Quomodo Bulla cruciatæ concedat oua, & lacticinia præsbiteris sæcularibus, & regularibus. d.73. n.1.
Bulla cruciatæ excipit tantum ieiunia quadragesimæ pro regularibus, & sacerdotibus sæcularibus, ne comedant oua, & lacticinia. n.5.
Bulla cruciatæ concedit oua, & lacticinia pro omnibus ieiunijs. d.77.n.6.

C

Calefactio.

QVam noceat, calefactionem nocturnam impediri. d.264. n.2.

Canones.

Canones Trullani reijciuntur ab Ecclesia. d.71. n.4.

Cantores.

Cantores, dum ieiunant, possunt primo mane aliquid sumere pro conseruanda voce. d. 131. n.1.
Cantores, si reddantur inhabiles ad cantandum, sunt immunes à ieiunio. d.338. n.1.
Rarò possunt reddi inhabiles, cum possint obuiare comedendo oua. n.2.
Si reddantur inhabiles, sunt immunes à ieiunio, cuicunque inseruiant. n.3.
Etiamsi canerent, & non ob lucrum. n.4.
An cantores, qui diù canunt in Choro, sint immunes à ieiunio. d.338. n.5.
Cantores, qui ferè per totum diem canunt, sunt immunes à ieiunio. n.6.

Cardinalis.

An creatus Cardinalis in Romana curia in die ieiunii teneatur ieiunare. d.325. n.4.
Cardinalis celebrans nocte Natiuitatis Domini coram Pontifice an sit ieiunus. d.451. n.1.
Quomodo Io. de Lugo saluet esse ieiunum. n.2.
Pontifex quotannis dispensat cum dicto Cardinali, vt celebret, licet non ieiunus. n.4.
Cardinalis celebrans coram Pontifice nocte Natalis, potest manè in Vigilia Natalis celebrare. n.9.
An Cardinalis dictus possit adhuc in die natalis ter celebrare, cum primam missam celebrauerit ante incœptionem illius diei. n.10
Potest etiam post primam missam ablutionem accipere, nec est contra rubricas missalis. n.12.
Dictus Cardinalis post celebratam dictam missam coram Pontifice potest comedere, & sequenti die celebrare. n.11.

Caro.

Vide Abstinentia.

Regula, quæ solet tradi ad dignoscendas carnes à piscibus. d.67.n.1.

Caro secernitur à piscibus iuxta communem æstimationem. n.3.
Nomine carnis veniunt omnes partes animalis. d.75. n.3.
Quid faciendum, cum dubitatur, an aliquid sit caro. d.67. n.4.
Eustachius cur damnatus in Concilio Gangrensi ob abstinentiam à carnibus. d.8.n.5.
Error Hæreticorum circa comestionem carnium. d.9. n.1.
Ab Apostolo confutatus. n.3.
Catholici non abstinent à carnibus ob immunditiam ipsarum, sed ob corporis mortificationem. n.4.
Carnes sole, aut fumo assæ non censentur crudæ. d.15.n.5.
An carnes crudas comedere sit peccatum, si fiat absque necessitate. d.15. n.1. & seq.

Caro humana.

Non licet occidere hominem ob quamcumque necessitatem comedendi eius carnes. d.11. n.1.
Secluſa necesitate non licet comedere carnes hominis alias occisi. n.2.
An, quando alius cibus non suppetit, liceat edere carnes hominis alias occisi. n.4. & 5.
Comestio carnis humanæ est intrinsece mala. n.6.
Peruertitur ordo naturæ, si comedantur carnes humanæ. n.8.
In extrema necesitate nemo tenetur vesci carnibus humanis. n.9.
Præceptum naturale tuendi, & conseruandi propriam vitam non dat facultatem comedendi carnes humanas. n.10.
Si est peccatum comedere carnes humanas, erit semper mortale. n.13.
An ad vitandam mortem minitatam liceat comedere carnes humanas. d.12. n.1.
Lex, quod custos arcis comedat potius proprium filium, quam illam dedat hostibus, est impia, & barbara. d.12.n.4.
Cur licitum adhibere carnes humanas pro medicina. d.11.n.11.

Carnis prohibitio.

Prohibitio carnium est prohibitio refectionis per carnes. d.42. n.3.
Præceptum abstinentiæ à carnibus est negatiuum respiciens tempus diuisibiliter. d.215. n.7.
Lex de abstinentia carnium non obligat cum graui incomodo. d.44. n.3.
Præceptum non comedendi carnes violatum adhuc obligat pro tempore sequenti. d.64.n.2.
Quæ degunt extra aquam, non semper sunt caro prohibita. d.67. n.2.
Præsumptio legis in prohibendis carnibus. d.49. n.4.
Cur cessante præcepto de ieiunio non cesset prohibitio carnium, licet talis abstinentia sit de substantia ieiunij. d.355. n.3.
Comedens carnes, quando prohibentur, toties peccat, quoties comedit. d.64. n.1.
Comestio carnis debet esse multiplex moraliter, vt multiplicet peccatum. n.3.
An qui ex voto ieiunat, toties peccet, quoties comedit carnes. d.65. n.1. & seq.
Intendens initio quadragesimæ sumere carnem singulis diebus in paruitate materiæ non peccat mortaliter. d.43. n.1.
Istæ comestiones non vniuntur, sed sunt contra diuersas obligationes. n.2.
Non interuenit integra materia prohibita per præceptum. n.3.
Istis temporibus feria sexta abstinendum à carnibus, non autem feria quarta. d.17. n.3.
An comedere carnes, seu intestina in die, in quo alibi prohibentur, sit priuilegium. d.62. n.4.
Si est priuilegium, an sit personale, an vero locale. n.5.
Potest ibi comedere carnes, etiamsi iure communi in proprio domicilio prohibeantur. d.63. n.3.
An comedens carnes prohibitas in paruitate materiæ incidat in casum reseruatum, vbi est reseruatum tale peccatum. d.42. n.9.

Carnes prohibitæ quando licitæ, & quibus.

Quando non suppetunt alij cibi, licet carnibus vesci, etiam si sint prohibitæ. d.49. n.1.
An, si adsit solus panis, sint licitæ carnes, quando prohibetur, n.2. & seq.
Pueri ante septennium possunt comedere carnes, quando prohibentur. d.50. n.1.
Etiam si vsus rationis anticipet septennium. n.2.
Adhuc comedentes etiam expleto septennio, si nondum habeant vsum rationis, non peccant. n.3.
An carnes possint pueris ministrari, vbi non est consuetum. n.4. & seq.
Ministrans carnes comedenti absque peccato, non peccat. n.6.
Quid si expleto septennio careat puer vsu rationis, an liceat ipsi ministrare carnes. n.7.
Licet ministrare infidelibus carnes, quando prohibentur. d.50. n.8.
An liceat amentibus ministrare carnes, quando

do prohibentur. d.54. n.1. & seq.
An liceat carnes ministrare amentibus per interualla, aut in aliqua tantum materia. n 4.
Quid de amentibus in eo tantum, quod non cognoscant obligationem legis. n.5.
Ebrijs non possunt ministrari carnes, quando prohibentur. d.55. n.1.
Quid si tamquam infirmi indigeant carnibus. n.2.
Remiges in triremibus infidelium possunt vesci carnibus, quando prohibentur. d.52.n.4.
Catholicus apud hæreticos, & infideles potest comedere carnes, quando prohibentur, si non comedendo subeat graue periculum. d.52. n.1.
Catholicus apud hæreticos, aut infideles non potest vesci carnibus, quasi apud eos non habeat vim præceptum Ecclesiæ. n.5.
Catholicus apud hæreticos, & infideles non potest secluso periculo vesci carnibus cum prohibentur. n 7.
Catholici famulantes, vel laborantes in oppidis hæreticorum an possit vesci carnibus, quando prohibentur. d.53. n.1. & seq.
Famuli facilius excusantur, quam qui locant operas suas. n.3.
Discedens è loco, vbi comeduntur carnes, potest eas comedere, etsi eodem die peruenturus sit ad locum, in quo non comeduntur. d.59. n 1.
Qui mane comedit carnes licite, non potest vespere comedere, si perueniat ad domicilium, vbi non comedantur. d.60. n.1.
Secus si perueniat ad locum, qui non sit domicilium. n.2.
Etiamsi in proprio domicilio prohibeantur. n.3.
Discedens à proprio domicilio, vbi carnes prohibentur, non potest eas comedere, etiam si vespere sit peruenturus ad locum, in quo comeduntur. d.61. n.1.
Potest comedere, si locus, à quo discedit, non sit proprium domicilium. n.2.
An qui feria quarta cinerum discedit Bergomo peruenturus Mediolanum, possit, antequam discedat, comedere carnes. d.61. n 4.
An potens comedere carnes secundum leges proprij domicilij, possit comedere, si alibi reperiatur, vbi non licet. d.62. n.1.
Pergens è proprio domicilio eodem die reuersurus ad locum, in quo carnes comeduntur, potest ibi eas comedere. d.63. n.1.
Potest quis secum ferre carnes, vt comedat in loco, in quo non prohibentur, etiamsi postea redeat ad domicilium, vbi prohibentur. d.63.n.5.
Qui in vigilia Sancti Bartholomei è Roma it ad locum, vbi pridie fuit celebrata, potest ibi comedere carnes. d.63.n.4.
Carnes conceduntur in feria sexta, & sabbato, si in ijs diebus incidat festum Natiuitatis Domini, nisi obstet votum, aut regularis obseruantia. d.225. n.1.
Si obliget solum votum, aut regularis obseruantia pro feria 6. carnes sunt licitæ pro sabbato & econtra. n. 3.
Adstrictus voto non edendi carnes, aut ieiunandi in feria sexta, aut sabbato, an possit edere, quando in his diebus incidit Natalis Domini. d.226. n.1. & seq.
Dispensatus in voto, aut regulari obseruantia, aut alio modo cessante obligatione voti potest edere carnes in die Natalis Domini incidente in feria sexta, aut sabbato. d.228.n.1.
Pontifex excludit solum actu obligatos voto, aut regula, ne edant carnes feria sexta, cum coincidit cum ipsa Natalis Domini. n.2.

Carnium dispensatio.

Maior causa requiritur pro dispensatione carnium, quam ieiunij. d.404. n.3.
Dispensatio ad carnes tollit totalem prohibitionem carnium. d.46. n.4.
Motiuum dispensandi in carnibus facit, vt tollatur totalis prohibitio. n.6.
An dispensatio ad carnes sit priuilegium. Stricte accepta non excludit plures comestiones. d.267. n 17.
Dispensatio ad carnes est dispensatio in totali obligatione ieiunij. n.18.
Dispensatus ad carnes quomodo cum causa sit etiam dispensatus ad plures comestiones. n.21.
Cum concessione carnium conceditur iterata comestio. n.22.
Dispensatus ad carnes pro aliquibus diebus non potest in cæteris ijs vti. d.270. n.1.
Dispensatus ad carnes pro aliquibus diebus non potest eligere dies veneris, & sabbati. n.2.
Dispensatus ad carnes pro vnica refectione non potest pluries carnes comedere. n.5.
An, qui ex dispensatione comedit carnes, peccet, si comedat carnes nociuas. d.46.n.1. & seq.
Si possent manducari solæ carnes proficuæ, opus esset noua lege prohibente nociuas. n.5.
An, qui ex dispensatione comedit carnes, possit simul comedere pisces. d.47. n.1. & seq.
Pisces, quando nocent, non possunt manducari simul cum carnibus. n.3.

Quando

Quando non nocent possunt simul manducari. n. 4.
Cur, si pisces non nocent simul cum carnibus, possit fieri dispensatio ad carnes. n. 5.
Dispensatus ad carnes potest in cœna ijs uti, etiam si in prandio non sit usus ex intentione ieiunij. d. 268. n. 6.
Si dispensatus abstineat à carnibus pro aliquo die, durat causa dispensationis. n. 8.
Dispensatus ad carnes censetur dispensatus etiam ad lacticinia. d. 48. n. 2.
Cur dispensatio ad carnes contineat dispensationem ad lacticinia. n. 3.

Carnium comestio contrarians professioni fidei.

An sit hæreticus externus, qui ex hæresi interna manducat carnes, quando prohibentur in paruitate materiæ. d. 42. n. 8.
Comedens carnes frequenter in diebus prohibitis, licet in paruitate materiæ, an suspectus de hæresi. d. 51. n. 9. & seq.
Cur esus carnis contrarietur professioni fidei. n. 3.
Comestio carnium non est protestatio falsæ religionis, nec etiam apud hæreticos. d. 52. n. 2.
Carnes appositæ publica auctoritate, quando ab Ecclesia prohibentur, in protestationem falsæ sectæ, debent respui, etsi conueniat mori. d. 52. n. 3.

Carnis stimuli.

Si ieiunans sentiat stimulos grauiores carnis, adhuc tenetur ieiunare. d. 342. n. 1.
Quando ieiunium causat per accidens grauiores stimulos carnis, potest in ipso dispensari. n. 2.
Præceptum ieiunij non obligat, quando sentiuntur in ipso grauiores stimuli carnis cum periculo ruinæ. n. 3.
Nec etiam, quando ex hoc habetur notabilis inquietudo. n. 4.
An ieiunium tendat contra charitatem, quando per accidens causat notabiles stimulos carnis. n. 5.

Carthusianus.

Vide Abstinentia. Caro.
Carthusiani non habent votum de perpetua abstinentia à carnibus, sed solum regulam. d. 19. n. 1.
An obligentur sub mortali ad talem abstinentiam. n. 2. & seq.
Carthusianus peccat mortaliter comedendo carnes, si noceat notabiliter obseruantiæ. n. 6.
Quomodo etiam ratione scandali. n. 7.
Quando non peccet comedendo carnes. n. 8.
Carthusienses in extrema necessitate edentes carnes non subiacent vlli pœnæ. d. 20. n. 6.
Carthusianus non habens alium cibum potest edere carnes, nec in hoc esset scandalum. d. 21. n. 5.
Carthusiani possunt in infirmitate periculosa comedere carnes. d. 22. n. 6.
Carthusiani in qualibet infirmitate possunt abstinere à carnibus. d. 23. n. 5.
An Carthusianus infirmus in vitæ periculo teneatur abstinere à carnibus ratione scandali. d. 26. n. 1. & 2.
Si comedat, nullum scandalum sequitur, quod sit ruina proximi. n. 3.
Si comedat, non dat occasionem relaxandi hanc abstinentiam. n. 5.
Superiores Carthusianorum non possunt dispensare quo ad esum carnium. d. 405. n. 9.

Casus reseruati.

Elapso iubileo, qui illud lucratus est, potest absolui à reseruatis oblitis. d. 160. n. 5.

Catechumenus.

Quando Catechumeni inciperent ieiunium quadragesimale. d. 166. n. 2.

Cathedraticus.

Vide Lector.
Cathedratici peccant, cum se inhabilitant abstinentia, aut nociuis cibis. d. 28. n. 3.
Idem dicendum, si hoc contingat ex cibi excessu. n. 4.
An teneatur restituere. n. 8.
Cathedratici legentes obstentationis causa an sint immunes à ieiunio. d. 32. n. 1. & seq.
Cathedraticus legens vnam, aut alteram lectionem est immunis à ieiunio pro ijs diebus. n. 4.

Catholicus.

Catholicus pergens ad terras hæreticorum non tenetur seruare ieiunium, & quadragesimam, si ibi non sint completa. d. 218. n. 8.
Catholicus in terris hæreticorum, si ibi adsint etiam Catholici, potest non complere quadragesimam, si ibi iam completa sit. d. 220. n. 1.

Secus autem, si ibi sint tantum hæretici secundum Laiman. n. 2.
An catholicus, quando credit, propriam fidem explorandam, possit comedere carnes ad illam occultandam, fingendo se infirmum. d. 348. n. 4.
Catholicus transiens per terras hæreticorum, aut infidelium, secluso periculo tenetur seruare præceptum de ieiunio, & cibis prohibitis. d. 348. n. 1.
Imo etiam cum periculo vitæ ad euitandum contemptum fidei. n. 2.
Secluso contemptu fidei non tenetur, si adsit graue periculum. n. 3.
Mulier catholica potest non ieiunare, si maritus hæreticus præcipiat, secluso contemptu religionis. d. 284. n. 1.
Cessat in hoc casu obligatio ieiunij, cum sit ex solo præcepto de ieiunio. n. 2.
Valet hoc, si vxor non possit obtinere, quod ieiunet. n. 3.
Item si maritus non prohibeat in contemptum talis præcepti. n. 4.
An teneatur ieiunare; & quæ circa hoc notanda. n. 5.

Caupo.

Caupones, & Tabernarij possunt ministrare cœnam ijs, quos putant excusari à ieiunio. d. 363. n. 1.
An, quando dubitant, possint ministrare. n. 2. 3. & 5.
Caupones, & Tabernarij an teneantur inquire, an hospites habeant causam non ieiunandi. d. 364. n. 1. & 2.
Caupones non habent curam spiritualem hospitum. n. 3.
Caupones an peccent exhibendo cœnam ijs, quos sciunt non excusari à ieiunio. d. 365. n. 1. & seq.
Possunt caupones exhibere cœnam nolentibus ieiunare ad vitanda mala, & incommoda. n. 4.
Caupones non tenentur negare cœnam nolentibus ieiunare. n. 5.
Caupo ex qua intentione paret cœnam nolentibus ieiunare. n. 6.
Cur caupo possit omnibus indifferenter exhibere cœnam in die ieiunij. n. 9.
Non tenetur ratione correptionis fraternæ negare cœnam nolentibus ieiunare. n. 10.
Caupones inuitantes ad cœnam, quos ignorant, an prandium sumpserint, non peccant. d. 366. n. 1.
Secus autem, si sciant violaturos ieiunium. n. 2.
Possunt tamen inuitare, quando sciunt iam determinasse violare ieiunium. n. 3.
An possint inuitare, quando sciunt velle ieiunare. n. 4.
Discrimen inter inuitationem amici, & cauponis. ibid.
An peccent caupones, nolentes hospitari, qui in die ieiunij nolunt cœnare. d. 367. n. 1. & 4.
Quid intendat caupo negans hospitium nolentibus cœnare in die ieiunij. n. 2.
Ad quid intendat eos inducere. n. 3.
Caupones in locis catholicorum non possunt apponere carnes, quando probibentur. d. 368. n. 1.
Nisi ad vitandum graue incommodum. n. 2.
Aut iam deliberato eas comedere. n. 3.
Aut, nisi adsit necessitas, aut alia iusta causa. n. 4.
An quando prætenditur iusta causa, debeant caupones considerare, an prætendentes sint fide digni. d. 368. n. 5.
Caupones in locis hæreticorum possunt apponere carnes petentibus. n. 6.
An opus sit, vt non peccent, quod id faciant ad vitandum graue incommodum. n. 7.
Caupones, sicut nec alij non possunt vnquam ministrare carnes in contemptum religionis. d. 368. n. 8.
An possint ministrare comedentibus in contemptum religionis. n. 9.
In locis hæreticorum possunt ministrare carnes simul, & pisces relinquendo quoslibet propriæ conscientiæ. n. 10.

Cibus.

Vide Potus, Manducatio.
Omnes cibi de se sunt permissi, possunt tamen ex iusto fine probiberi. d. 8. n. 4.
Nullus cibus est immundus, sed omnes adhiberi possunt. d. 9. n. 2.
Cur cibi comedendi benedicantur. d. 9. n. 5.
Cibi immundi in veteri lege modo non sunt immundi. d. 9. n. 6.
Cibus probibitus lege, voto, iuramento, non est probibitus in extrema necessitate. d. 20. n. 5.
Aqua mixta cibo cocto non auget substantiam cibatiuam. d. 106. n. 3.
Augmentum ponderis in cibo cocto non est augmentum substantiæ cibatiuæ. n. 5.
Comedens cibos nociuos cum præuisione futuræ infirmitatis, qualiter peccet. d. 356. n. 1. & seq.
Comedens cibos noxios, & præuidens, quod non poterit abstinere à carnibus, etsi comedat in hunc finem, non peccat contra præceptū abstinendi à carnibus. d. 356. n. 6.

Comedens cibos noxios etiam cum intentione, quod ob impotentiam non ieiunet, quid debeat in confessione explicare. n 7.
Duplex acceptio cibi, & potus. d.417. n.1.
Cibus, & potus debet esse aptus conuerti in substantiam viuentis. n.2.
Debet ordinari ex natura sua in cibum humanum. n. 3.
Paruitas materiæ facit, quod cibus, & potus non se habeant moraliter per modum cibi, aut potus. d.440. n. 12.
Paruitas minima cibi facit, vt descendat in stomacum per modum saliuæ. n.16.

Cibi condimentum.

Condimentum ciborum moderatum est licitum. d.13. n.1.
An exquisita condimenta sint licita. n.2. & 3.
Quam mediocritatem in condimentis ciborum præscribat temperantia. n.4.
Exquisitum condimentum ciborum adhibetur cum peccato, quando nocet. n.5.
Item quando finis adhibentis est malus. n.6.

Cibi prohibiti.

Vendentes cibos prohibitos, quando prohibentur cum opinione boni vsus non peccant, d.369. n.1.
Possunt vendere cum præscientia mali vsus ratione commodi, vel ob incommodum vitandum. n. 3.
Possunt absolutè vendere cum tali præscientia. n. 4.
Vendens cibos prohibitos cum præscientia mali vsus fungitur suo munere honesto. n.5.
Vendens cibos prohibitos cum præscientia mali vsus, nec etiam venialiter peccat. n.7.
Talis venditio, si de se non esset licita, nec etiam esset licita concurrente commodo, &c. n.8.
Cibi nociui prohibiti an possint vendi cum præscientia mali vsus. d.369. n.9.
An cibi prohibiti possint publicè vendi tempore, pro quo prohibentur. d. 369. n.10.
Præparatio ciborum, &c. non est mala, vt est à præparante non obstante mala intentione præcipientis. d.370. n.4.
Nec etiam, si sit ciborum prohibitorum, & ideo præparans non peccat. n.5

Circumiens ciuitatem.

Circumeuntes ciuitatem cum mercibus venalibus liberi sunt à ieiunio. d.303. n.1.
Etiamsi non circumeant per totum diem. n.2.
Secus, si per modicum tempus. n.3.

Ciuis.

Vide Scholaris.

Clericus.

Clerici sæculares non obligantur ad ieiunia, quæ ex consuetudine obligant laicos. d.185. n.5.
Cur consuetudo inducta à laicis cum consensu Episcopi non obliget clericos sæculares. n.6.

Cocholate.

Potio ex Cocholate an frangat ieiunium. d.141. n.1. & seq.
Cocholate ex natura sua est cibus maximè nutritiuus. n. 3.
Consuetudo sumendi Cocholatem non facit eam licitam in die ieiunij. n.4.
Sola paruitas materiæ excusat à mortali, & quænam illa sit. n.5.

Cœna.

Inuitans ad cœnam amicum in die ieiunij cũ intentione, quod cœnet, peccat mortaliter. d.371. n.1.
Inuitans ad cœnam paratum cœnare, an peccet. n.2. & 3.
Inuitans paratum ad cœnandum, debet ipse posse cœnare. n.5.
Potest in die ieiunij amico petenti ministrari cœna, etiam si sciatur, violaturum ieiunium. n.6.
Qui in die ieiunij potest cœnare, an possit inuitare amicum ad cœnam alibi cœnaturum. d.372. n.1. & 2.
Cur inuitans ad cœnam alibi cœnaturum non petat rem malam, n.5.
Inuitans ad cœnam alibi cœnaturum, an approbet violationem ieiunij. n.8.
Qui potest cœnare, non potest vrbanitatis causa inuitare ad cœnam amicum obligatum ad ieiunium cum intentione, quod cœnet. d.373. n.1.
Quando certo scit teneri ad ieiunium, an possit inuitare. n. 2. & seq.
Potest inuitare ob vrbanitatem secluso periculo violandi ieiunium. n.5.
Potest etiam inuitare quemcumque communi inuitatione. n 6.
Etiamsi probabiliter credatur acceptaturus inuitationem. n.7.
Inuitans ad cœnam obligatum ad ieiunium ad quid inuitet. n.8.
Quid debeat facere inuitans, si inuitatus obligatus ad ieiunium acceptet. n.10.

Comestio.

Vide Potus.

Qualis actio sit comestio, & potatio. d.417. n.4.

Quomodo extrinseca substantia debeat ordinari ad stomacum, vt illa actio sit comestio, & potatio. n.5.

Attractio per respirationem non est comestio, neque potatio. d.422. n.2.

Quid doceat Tabiena, quando ex intentione attrahitur. n.3.

Quando aliquid in ore liquefaciendum ponitur, durat comestio toto illo tempore, quo durat liquefactio. d.431. n.3. & d.432. n.2.

Quid requiratur ad complendam comestionem, quæ soluat ieiunium. d.434. n.2.

Aliqua paruitas materiæ cibi, & potus non fundat manducationem, aut potationem. d.440. n.15.

Comestio continuata per modicum tempus post mediam noctem trahit ad diem antecedentem illud modicum temporis. d.443. n.11.

Comestio vnica ieiunij.

Vide Potus in ieiunio.

Ieiunium ecclesiasticum requirit ad suam essentiam vnicam tantum comestionem. d.86. n.1.

Non est de iure, sed de consuetudine. ibid.

Quomodo vnica refectio pertineat ad ieiunii. d.267. n.13.

Vnica comestio in ieiunio videtur magis principalis. n.5.

In ieiunio extra vnicam comestionem non prohibetur nisi cibus per se ordinatus ad nutriendum d.116. n.4.

Immoderata quantitas vnicæ comestionis, an sit contra præceptū ieiunij. d.120. n.1 & 2.

Ecclesia non decernit de quantitate vnicæ comestionis, sed reliquit iuri naturali. n.4.

Intemperantia vnicæ comestionis stat cum abstinentia præcepta in ieiunio. n.6.

Non tenetur quis ex aliqua causa priuare se iure prandendi in meridie, quando ieiunat. d.265. n.2.

Comestio ieiunij interrupta.

Interrumpens prandium, & postea complens non violat ieiunium. d.121. n.1.

Talis interruptio non tollit continuitatem moralem. n.2.

Quātum possit durare interruptio. n.4. & seq.

Qui in die ieiunij plicato linteolo proponit non vlterius edere, potest mutato proposito sumere de ferculis de nouo appositis. d.122. n.1.

Imo etiam de eis, quæ iam apposita erant. n.2.

Ieiunans sumpto prandio potest alio pergere ad aliquid edendum. d.123. n.1.

Potest nedum sumere bellaria, sed etiam quæcunque fercula. n.2.

Quantum temporis interponi possit. n.3.

Potest ire ad domum amici ad edendum, imo ad emenda fercula, vt postea comedat. n.4.

Ieiunans durante prandio potest redire ad comedendum, etiam si discesserit cum animo non amplius comedendi. d.124. n.1.

Vnde sumatur vnitas comestionis. n.2.

Potest redire ad comedendum, etiam si prius sumpserit sufficientem cibum. n.3.

Ieiunans surgens à mensa cum animo non comedendi amplius completo prandio, an possit redire ad comedendum. d.125. n.1. & seq.

Post quantum tempus possit redire. n.5.

Quando inseruientes mensæ non frangāt ieiunium dum comedunt reliquias, quas tollunt. d.126. n.1.

Comestio reliquiarum prandij est inceptio prandij pro seruientibus. n.2.

Etiam si comedens non intendat incipere prandium. n.3.

Comestio in ieiunio ante prandium.

Ieiunans paulo ante prandium potest aliquid cibi sumere. d.267. n.1.

Quodcunque genus cibi sumi potest etiam ad sedandam famem. n.2.

Quanto tempore ante prandium sumi possit. n.4.

In qua quantitate talis cibus sumi possit. n.4.

Legentes, dum alij prandent, & inseruientes mensæ possunt prius aliquid cibi sumere ad vitandam debilitatem. d.128. n.1.

Etiam ad habitum, licet non indigeant ad vitandam debilitatem. n.2.

Talis comestio est inceptio prandij. n.3.

Valet etiam pro religiosis inseruientibus mensæ. n.4.

An requiratur intentio incipiendi prandium. n.5.

Hæc comestio potest fieri in magna quoque quantitate. n.6.

An qui legunt, vel inseruiunt, si prius sufficienter prandeant, possint finito prandio de nouo comedere in illa mensa. d.128. n.7.

Quid si proposuerint non amplius comedere. n.8.

Comestio vnica ieiunij quando non violetur.

Comestio non principaliter ordinata ad nutriendum non prohibetur in ieiunio. d.131. n.2.

An liceat in die ieiunij mane aliquid comedere, quia prandium sit differendum. d. 129. n. 1. & seq.

Quia regulariter ob longam dilationem prandij superuenit debilitas, regulariter licet mane sumere parum cibi. n 4.

Quando stomaco ieiuno os male olet, potest ieiunans sumere mane aliquid cibi ad comprimendum malum odorem d. 131. n. 1.

Ieiunans potest pomum comedere, vel quid simile ad sedandam sitim. d. 135. n. 1.

Paruitas materiæ, & finis facit hoc licitū. n. 2.

Possunt in ieiunio extra refectionē sumi mala medica, vulgo Aranci *& id genus alia. n. 3.*

An semper quando libuerit possint in ieiunio sumi poma, &c. n. 4.

Possunt etiam sumi mala medica, vulgo Aranci. *n. 5.*

Vua sicca non potest in notabili quantitate pluries adhiberi à ieiunante ad sitim sedandam. d 135. n. 1.

Potest adhiberi vua recens in modica quantitate. d. 136. n. 2.

Potest pluries adhiberi loco vini. n. 3.

Rogatus ab amico, si sumat cibum in notabili quantitate, violat ieiunium. d. 137. n. 1.

Si in parua quantitate an peccet saltem venialiter. n. 2. & seq.

Quænam quantitas cibi sumi possit in obsequium amici à ieiunante. n. 5.

Quomodo in hoc non præferatur Deo obsequium amici. n. 6.

An pluries rogatus ab amico possit pluries aliquid modicum comedere in die ieiunij. n. 7.

Communitas.

Vide Vniuersitas. Votum Communitatis.

Communitas, vt contradistincta ab Officialibus habet sua iura. d. 189 n. 4.

Communitas, vt seiuncta ab Officialibus Principis est adhuc corpus integrum, & potest se mouere motu ciuili. n. 6.

Obligatio, quam suscipit communitas, non afficit eos, qui non sunt de communitate. d. 194. n. 2.

Commodum.

Quando sentiens commodum debeat sentire & incommodum. d. 201. n. 9.

Potest quis procurare proprium commodum, licet inde sequatur damnum alterius. d. 214 n. 7.

Ordo Charitatis non permittit, vt procuremus nostrum commodum cum damno proximi, cuius cura ad nos spectat. d. 289. n. 4.

Concionator.

Concionatores in Quadragesima peccant, si abstinentia, aut nociuis cibis se reddant inhabiles per plures dies. d. 28. n. 1.

Etiam si alius Concionator supplere possit. n. 2.

Concionatores, & Cathedratici se inhabilitantes ad proprium munus, an teneantur aliquid restituere. d. 28. n. 6.

Concionatores in ieiunijs possunt primo mane aliquid sumere. d. 132. n. 3.

Non tenentur concionatores ieiunare, quando concionantur ex offitio, aut obedientia, &c. d. 326. n. 1.

Sed neque si voluntariè concionentur. n. 2.

Concionantes singulis diebus in quadragesima eximuntur à ieiunio. n. 3.

Quid si habeant conciones elaboratas, & parum laborent. n. 4.

Munus concionandi quotidiè de se soluit obligationem ieiunandi. n. 5.

Qui ter, aut quater in hebdomada concionantur, non tenentur ieiunare. n. 6.

Quid, si semel, aut bis in hebdomada concionentur. n. 7.

Quid, si vespere concionentur. n. 8.

An concionantes per annum soluantur lege ieiunij. n. 9.

Concionatores ratione laboris non absoluuntur ab obligatione abstinendi à carnibus, ouis, & lacticinijs, nisi accedat debilitas, complexionis. d. 355. n. 5.

Confessarius.

Quomodo se gerere debet confessarius cum ijs, qui debilitatem patiuntur, vt ieiunent. d. 130. n. 5.

Confessarij, si commodè ieiunare non possunt, excusantur, si ex offitio audiant confessiones. d. 331. n. 1.

Adhuc excusantur se voluntariè audiant n. 2.

Audire assiduè confessiones per totū ferè diem absolutè eximit ab obligatione ieiunandi, siue possit confessarius ieiunare, siue nō. n. 3.

Quomodo hæc doctrina limitanda. ibid.

Confessarius an possit dispensare in ieiunio. d. 389. n. 1. & 2.

Potest declarare, an causa sit sufficiens, vt eximat ab obligatione ieiunandi. n. 3.

Confirmatio.

Confirmatio in forma communi non tribuat vim non habenti. d. 72. n. 12.

Quādo confirmatio in forma communi tribuat titulum præsentandi. n. 13.

Con-

Coniuges.

Vide Vxor. Maritus.

Coniuges non tenentur ieiunare, quando ieiunium impediret, ne sibi inuicem redderent debitum. d.280. n.1.

Præceptum reddendi debitum coniugale, vtpote de iustitia præualet præcepto de ieiunio. n.2.

Coniux non tenetur remouere alterum coniugem à petendo debito, vt ieiunet. n.3.

Quando ob reddendum debitum non obliget præceptum ieiunij. n.4.

Quale debitum coniugale teneantur reddere coniuges. n.5.

Periculum incontinentiæ in vno obligat alterum coniugem, vt crebrius reddat debitum. n.6.

Non tenentur coniuges, vt possint ieiunare esse minus frequentes in vsu matrimoniali. d.280. n.8.

An absoluantur coniuges à ieiunio ob frequentem vsum matrimonialem, si sit ob solam delectationem. n.10.

Coniuges ob debilitatem possunt vesci carnibus in Quadragesima, quando aliter non possunt reddere debitum. d.280. n.11.

Consuetudo.

Consuetudo potest acquirere vim legis, quando habet conditiones necessarias. d.34. n.2.

An continuare consuetudinem, vt obligatoriam, tribuat ipsi vim obligandi. d.72. n.11.

Quomodo comprobatio det vim consuetudini. d.186. n.7.

Quos obliget consuetudo. d.185. n.2.

Consuetudo Ecclesiæ vniuersalis se extendit ad omnes. d.229. n.3.

Pontifex permittendo consuetudinem soluit ab obligatione ad oppositum, si adesset. d.72. n.6.

Quando consuetudo facit licitum aliquid in genere, facit virtualiter licitum in omni specie. d.115. n.2.

Consuetudo potest abrogare legem. d.35. n.3.

Consuetudo reprobata à lege non derogat legi. d.36. n.4.

Nec etiam, si facto vtentium lege sit reprobata. n.5.

Consuetudo non solum, vt legem inducat, sed etiam vt legem abroget, debet esse rationalis. d.35. n.4.

Consuetudo debet esse in se ipsa rationabilis, nec ius hanc reprobat. n.6.

Quando consuetudo est rationabiliter contra ius, non improbatur à iure, cui contrariatur. n.7.

Quænam consuetudo sit irrationabilis. n.5.

Quid requiratur, vt possit quis gaudere beneficio consuetudinis. d.94. n.3.

Consuetudinis obligatio.

Quid requiratur, vt consuetudo obliget. d.69. n.3.

Consuetudo non obligat, quando non constat an fuerit inducta cum animo obligandi. d.171. n.4.

Consuetudo non est obligatiua, nisi sit cum consensu superioris. n.8.

Non potest præsumi consensus Principis pro consuetudine obligatiua, quando esset contrarius legi, quæ in viridi obseruantia manutenetur, & durat in sua rationabilitate. n.9.

Consuetudo approbata à superiori vt inducta cum animo se obligandi, si non sit talis, non obligat. d.69. n.4.

Consuetudo recipiens alicuius institutionem non obligat, nisi obliget institutio. n.6.

Consuetudo fundata in ignorantia, & errore non obligat. n.7.

Quando dubitatur, an consuetudo sit inducta cum animo se obligandi, non obligat. d.69. n.6.

Si prælati puniant non seruantes consuetudinem, quia putent obligare, non per hoc consuetudo acquirit vim obligandi. d.69. n.8.

Consuetudo cum animo se obligandi, eo modo obligat, quo obligant leges communitatis. d.19. n.5.

Consuetudo obligandi, & consuetudo deobligandi pari ratione procedunt quoad extensionem. d.210. n.3.

Consuetudo localis.

Vide Lex localis

Consuetudo loci non afficit, nisi qui ratione domicilij sunt de loco. d.388. n.4

Consuetudo loci ab omnibus seruanda. d.201. n.2.

Consuetudo loci seruanda ab ijs, qui sunt de loco. n.6.

Consuetudo loci seruanda ab Aduenis, quando alias darent scandalum. n.7.

Consuetudines, & leges locales debent seruari ab Aduena, si accedat cum animo permanendi. d.202. n.8.

Conuiuium.

Possum inuitare ad conuiuium eum, quem scio peccaturum contra temperantiam. d.273. n.9.

Coquus.

Coqui, & Pincernæ possunt prægustare carnes in diebus, quibus prohibentur. d.44. n.1.
Prægustando cur neque venialiter peccent. n.2.
Huiusmodi prægustatores non soluuntur lege ieiunij. n.4.
Coqui assistentes coquinæ non excusantur à ieiunio. d.297. n.1.
Nec etiam, si substineant totum laborem, quando pro paucis parant fercula. n.2.
Excusantur si parẽt pro magno numero n.3.
Coqui Religiosorum excusantur à ieiunio, si parent pro numerosa familia. d.297. n.4.
Etiamsi ieiunia sint de præcepto regulæ n.5.
Quod coqui religiosorum, vt plurimum ieiunent, non arguit, quod commodè possint ieiunare. n.7.

Cursor.

Cursores, vulgo Quelli, che corrono alla posta *non obligantur ad ieiunia. d.315. n.1.*
Labor cursorum grauis, & valdè lassans. n.2.
Currens pro vno tantum die eximitur ab obligatione ieiunij. n.3.
Qui se locat ad diem ad currendum, an eximatur ab obligatione ieiunij. n.4. & 5.
Postiliones currentes vulgo vna posta *tenentur ad ieiunia. n.6.*

D

Damnum.

Damnum alterius quando obliget Charitas vitare. d.283. n.5.

Debilis. Debilitas.

Quando debilitas ex ieiunio excusẽt, ne teneamur ieiunare. d.261. n.6.
Habens debilem stomacum excusatur à ieiunio. n.8.
Solitus sumere solam sufficientem congruam substentationem non tenetur ieiunare, si non possit ob debilitatem stomachi augere prandium ieiunij. d.261. n.9.

Debitum coniugale.

Vide Coniuges.

Decretum.

Decreta superioris non relinquuntur dispositioni inferioris. d.179. n.1.

Declarationes Pontificum.

An recipiendæ declarationes Pontificum, de quibus authenticè non constat. d.72. n.10.

Delegatio.

Delegatio non limitata se habet instar iurisdictionis ordinariæ. d.414. n.2.

Dies

Quando Ecclesia incipiat diem. d.441. n.1. & seq.
An seruanda consuetudo aliter incipiendi diem in ordine ad ieiunium naturale pro Eucharistia. d.442. n.1. & seq.

Dispensatio.

Vide Pontifex.
Quid sit dispensatio, & an actus iurisdictionis. d.390. n.3.
Dispensatio est actus iurisdictionis legalis. d.412. n.6.
Quando fiat totalis dispensatio in præcepto. d.347. n.3.
Dispensatio de circumstantia non est dispensatio de substantia. d.152. n.2.
Validè dispensatus non subiacet obligationi legis d.392. n.4.
Dispensatio debet aliquid operari. d.396. n.2.
Quando cessat obligatio legis, non habet locum dispensatio d.399 n.2.
Quid præstet dispensatio, quando causa est euidens. d.399. n.3.
Dispensatio in lege, quando sit gratia. d.397. n.6.
Dispensatio de se non est nociua communitati. d.382. n.6.
Inferior ex præsumpta voluntate superioris habet iurisdictionem relaxandi obligationem legis. d.390. n.4.
Dispensatio facta ab inferiori in lege superioris,

rioris, an sit vera dispensatio. d.390. n.1. & 2.
Dispensans in lege superioris, qua potestate vtatur. d 413.n.4.
Delegatus ad dispensandum vniuersaliter, potest etiam dispensare se ipsum. d.414. n.1.
Stante rationabili causa dispensandi, an possit imponi aliquod onus. d.398.n.1.& seq.
Potestas dispensandi non se extendit ad ponendam nouam obligationem. n.4.
Dispensans in lege superioris, non potest ex propria iurisdictione imponere nouum onus. n.5.
Cur dispensatio, licet sit gratia, non possit grauari ab inferiore aliquo onere. n 6.
Dispensatio facta à proprio legislatore potest grauari aliquo onere. n.7.
Qui potest cum alijs dispensare, an possit alijs committere, vt secum dispensent. d.411. n.1. & 2.
Iurisdictio dispensandi in præcepto se extendit ex natura sua ad omnes, qui subduntur præcepto. d.411. n.4.
Potens alios dispensare in propria lege, an possit etiam dispensare seipsum. d.412.n.1. & 2.
Cur legislator possit etiam cum se ipso dispensare in lege. n.3.
Directio dictaminis naturalis dictat, quod sicut legislator debet seruare propriam legem, ita etiam possit secum in ipsa dispensare. d.412.n.4.

Dispensatio inualida.

Dispensatio inualida relinquit dispensatum in eodem statu obligationis. d.393. n.2.
Etiamsi dispensatio fiat ab eo, qui potest sine causa dispensare, & ideò vtens peccat. d.393.n.3.

Dispensationis causa.

Vide Pontifex.
Dispensatio sine causa inualida, si non sit à Papa. d.267.n.7.
Quænam causa requiratur, vt dispensatio sit valida d.383. n.6.
Facta dispensatione à superiori in propria lege bona fide, si causa reperiatur insufficiens, adhuc dispensatio durat. d.395.n.2.
Secus autem si dispensatio sit in lege superioris. n.3.
Dispensatio ex causa supponit legem esse solito onerosiorem, sed non ita vt desinat obligare. d.407.n.2.
Quando adest iusta causa dispensandi, an teneatur superior dispensare. d. 397. n. 1. & seq.
Stante causa dubia potest superior dispensare. d.396.n.1.
Si dubium sit, an causa sufficiat pro dispensatione, quid agendum in tali casu. n.3.
Superior in tali casu potest dispensare in lege propria. n.4.
Potest etiam in tali casu dispensare in lege superioris. n.5.
Petens dispensationem absque causa peccat secundum aliquos venialiter, secundum alios mortaliter. d. 402. n.1.
Petens dispensationem à superiori in propria lege absque causa, nullo modo peccat. n. 2.
Si petat ab inferiori in lege superioris, & proponat causam, quam non putet sufficientem, non peccat. n 3.
Petens dispensationem non tenetur discutere causam. n.4.
An, si nullam proponat causam, peccet. n.5.
Acceptans dispensationem concessam absque causa, non peccat. d.402. n.6.
Quando causa dispensandi censenda sit communis toti communitati. d.410.n.4.

Dispensationis vsus.

Vtens dispensatione valida, sed sine causa concessa à superiore in propria lege, qui potest etiam illam abrogare, an peccet. d.392. n.1.& seq.
Quomodo vtens dispensatione in ieiunio inualida peccet. d.393. n.1.
Bona fides excusat vtentem dispensatione invalida. d.393. n 4.
Stante dubio de iustitia causæ, & validitate dispensationis in ieiunio, licitum est vti dispensatione. d,394. n.1.

Dispensatio in ieiunio.

Vide Parochus, Superior Regularis.
Pontifex potest dispensare in omnibus ieiunijs, & etiam tollere legem ieiunij. d.379. n. 2.
Episcopus potest dispensare in ieiunio. d.383. n.2.
Cur talis facultas conueniat Episcopo. n.3.
Non potest dispensare absque rationabili causa. n.4.
Episcopus non potest dispensare in ieiunio absolutè. n.7.
Episcopus dispensare potest in ieiunio locali. d.386. n.1.

Stante bona fide dispensantis in ieiuniis, dispensatio prodest. d.395.n.1.
Superiores non debet relinquere ipsorum conscientiæ subditos petentes dispensationem in ieiunio, sed se illis faciles præbere. d.396. n.6.
Superior tenetur dispensare in ieiunio, quando causa de se soluit obligationem legis. d. 397. n. 3.
Secus autem, quando causa est dubia. n.4.
Nisi tamen adsit periculum violationis ieiunij. n. 5.
Si potens dispensare dicat alicui, quod non ieiunet, si adsit causa, censendus est dispensare. d.403. n.1.
Rursus censendus est dispensare, etiam si non adsit causa, dummodo agatur de propria lege, in qua potest sine causa dispensare. n 2.
Dispensatio, & abrogatio legis ieiunij, si sit à Pontifice, est valida nulla concurrente causa. d.380.n.1.
Dispensatio in ieiunio nulli præiudicialis, ideò licita est absque causa. d.382.n.9.
Dispensatio in ieiunio sine causa facta ab Episcopo est inualida. d.383.n.6.
Potest absque causa commutare ieiunium locale. n. 8.
Si dispensat absque causa, dispensatio non est valida, si ieiunium sit impositum lege prouinciali. d.386. n.2.
In ieiunio ex lege propria etiam diocesana validè dispensat etiam absque causa. n.3.
An peccet dispensando absque causa. n.4.
Causa sufficiens pro dispensatione ieiunij, & ciborum probibitorum. d.407.n.1.
Stante causa euidenti soluendi ieiunium non est opus dispensatione. d.399.n.1.
Si medicus, confessarius, aut alius vir prudens declaret sufficientiam causæ excusantis à ieiunio, non est opus dispensatione. d. 400. n. 1.
Difficultas in ieiunando an sufficiat pro dispensatione. d.408. n. 1. & 2.
Dispensatus, vt possit bis comedere in die ieiunij, an sit totaliter exemptus à ieiunio. d 347. n.1. & 2.
Cur dispensatus ad plures refectiones non sit dispensatus ad carnes. d. 267. n. 15. & 19.
Comedens carnes ex dispensatione an teneatur ad ieiunium. d.267. n.1. & seq.
Dispensatus ad carnes est etiam dispensatus ad plures comestiones. d.267. n.9.
Dispensatus ad carnes intuitu infirmitatis, aut debilitatis non tenetur ieiunare, si non comedat carnes aliquo die. d.268.n.1.
Etiamsi sit ad præseruationem non tenetur ieiunare. d. 268. n.3.
Dispensatus in voto ieiunandi ad carnes an teneatur ieiunare, si non vtatur carnibus. 269. n.1. & 2.
Dispensatio in ieiunio, & quo ad carnes quomodo proportionaliter procedunt. d. 404. n. 1.
Vtraque dispensatio fundatur in eadem iurisdictione, & ijsdem causis. n.2.
Tota aliqua communitas dispensari potest in ieiunio, & cibis vetitis. d.410.n.1.
Quando pro tota communitate sit necessaria dispensatio. n.2.
A quo concedenda sit talis dispensatio, & an ab Episcopo concedi possit. n.3
Ieiunium ex voto, aut iuramento mutari potest in melius, aut æquale absque causa. d.409.n.1.
Cum causa dispensari potest à superiori ordinario. n.2.
Ieiunium, aut abstinentia ex voto solemni, non potest dispensari, nisi à summo Pontifice. n.4.
A quo dispensari possint ieiunia pro pœnitentia iniuncta. d.409.n.5.
Potens dispensare cum alijs in ieiunio à superiori imposito, an possit cum se ipso. d.413. n.1. & 2.
Priuilegium dispensandi cum septentrionalibus, vt solum aliquoties in hebdomada ieiunent in quadragesima quibus conueniat. d.416. n.11.

Dispositio.

Generalis dispositio non comprehendit, quæ requirunt specialem dispositionem. d.187. n. 5.

Diuersa.

Quando ex diuersis non sit facienda illatio. d. 268. n.9.

Domicilium.

Vide Aduena.

Quot modis contrahatur domicilium, & quid requiratur, vt Aduena ipsum contrahat. d.203. n.4.
Quid domicilium, & cur non dependeat in conseruari ab animo ibi manendi, licet talis animus requiratur ad acquirendum de nouo. d.204.n. 4.

Domicilium non dissoluitur, nisi transferatur habitatio, licet antea præcedat animus mutandi. n. 5.

Dominicus dies.

Dies Dominicæ quadragesimæ non sunt dies abstinentiæ. d. 72. n. 4.
Dies dominici quadragesimæ excluduntur ab abstinentia quadragesimali per Cap. Deniq. Dist. 4. *n. 5.*
An dies Dominici, qui sunt intra quadragesimam sint dies quadragesimæ. n. 8. & d. 73. n. 5.
Dominica non habet annexum onus ieiunij, sed sabbatum pro ipsa. d. 184. n. 3.

Dominus.

Vide Pater familias.
Dominus an teneatur compellere seruos ad ieiunandum, quando sine causa nolunt ieiunare. d. 361. n. 1. & 5.
Tenentur Domini prouidere seruis congruentes cibos pro ieiunio. n. 3.
Tenentur corrigere, & hortari, vt ieiunent. n. 4.
Peccaret, si contra ipsos exerceret vim coactiuam. n. 6.
Possunt Domini subministrare cœnam famulis nolentibus ieiunare. n. 7.
Possunt Domini negare semel, aut bis cœnam famulis nolentibus ieiunare, si profecturum sperant. n. 9.

Domus.

An liceat locare domum meretrici. d. 372. n. 7.

Dubium.

Dubium contra ius certum non tollit eius certitudinem. d. 163. n. 4.

E

Electuaria.

Electuaria an sumi possint sine fractione ieiunij ob solam delectationem. d. 134. n. 1. & 2.

Episcopus.

Vide Dispensatio in ieiunio.
Episcopus potest ex priuilegio exercere aliquos actus iurisdictionis in loco exempto territorij. d. 212. n. 3.
Quam delegationem sedis Apostolicæ habeant Episcopi ex Trident. sess. 22. in Decreto *de obseruandis & vitandis in celebrat. miss. d. 40. n. 3.*
Iurisdictio Episcoporum non extenditur ad Regulares. d. 196. n. 3.
Episcopus vt executor iuris communis potest mutare in executione circumstantias. d. 179. n. 3.
Quando Episcopus non teneatur ieiunare pridie ad functiones Ecclesiasticas laboriosas. d. 337 n. 1.
Episcopus an teneatur ad ieiunia ab ipso imposita populo. d. 199. n. 1.
Quæ spectant ad munus Episcopi præferenda sunt ieiunio tanquam potiori ratione debita. d. 337. n. 2.
An Episcopi, dum visitant, sint immunes à ieiunio. d. 337. n. 3.
An Episcopus possit absque causa commutare ieiunia communitatis. d. 410. n. 5.
An possit Episcopus abrogare ieiunium ex voto communitatis pro ijs, qui vouerunt. d. 385. n. 1. & seq.

Episcopus Regularis.

Regularis Episcopus, cui ex sua regula interdicuntur carnes in feria sexta, aut sabbato, potest comedere, si in ijs diebus incidat Natalis. d. 227. n. 1.
Episcopus regularis, si obligatur ad regulas religionis, non obligatur debito legali, sed morali. d. 227. n. 2.

Eucharistia.

Ex præcepto Ecclesiastico tenemur accedere ieiuni ad Eucharistiam. d. 440. n. 1.
Quale ieiunium prærequirat reuerentia Eucharistiæ. d. 418. n. 5.
Quando ex præcepto Ecclesiæ debeat incipere ieiunium pro sumenda Eucharistia. d. 441. n. 1.
Præceptum de ieiunio requisito ad Eucharistiam non obligat, quòd dies incipiat hac, vel illa hora. d. 442 n. 3.
Præceptum de ieiunio præcedente Eucharistiam est seruandum, sicut est iam introductum. n. 3.
Si præceptum hoc sit de nouo alicubi introducendum, est habenda ratio consuetudinis regionis. n. 6.

Finis

Finis huius præcepti saluatur quacunque hora incipiat dies, si ab incœptione vsque ad-sumptionem non sumatur cibus. n.7.

An à primo pulsu horæ designantis mediam noctem debeat incipere ieiunium pro Eucharistia. d.443. n.1.

Ecclesia præcipit ieiunium solum à media nocte, vnde vsque ad ipsam protrahi potest comestio. n.7.

Tempus incœptionis huius ieiunij mensuratur moraliter non mathematicè. n.5.

An sequendum primum horologium in ordinando ieiunio pro sumptione Eucharistiæ. d.444. n.1. & 2.

Quomodo se habeat irreuerentia in sumptione Eucharistiæ post cibum, aut potum. d.440. n.7.

Quid prohibeat lex de ieiunio seruando ante Eucharistiam. d.440. n.6.

Post minimum cibum, aut potum prohibetur Eucharistia. n.13.

An abstinere à cibo ante Eucharistiam habeat significationem mysteriosam, & an destruatur ex paruitate materiæ cibi, aut potus. d.440 n.8.

Præceptum, quod Eucharistia à ieiunis sumatur, obligat totam Ecclesiam. d.441. n.2.

Quid dicendum de regionibus, in quibus per aliquos menses est continua nox, aut continuus dies. n.3. & 4.

Quomodo præfigendi sint termini in his regionibus, à quibus incipiat ieiunium in ordine ad Eucharistiam sumendam. n.5.

Quod dicendum de regionibus, in quibus nox est breuissima, si non soleant negotia protrahi in noctem. n.6.

Quid, si negotia soleant protrahi in noctem, an, & quomodo obliget præceptum. n.7.

Cibus, aut potus ab alio in os immissus non volenti, & casu traiectus in stomacum impedit sumptionem Eucharistiæ. d.421. n.1.

Etiamsi deglutiatur ratione respirationis. n.2.

Si quis faciem lauans attrahat aquam per nares, potest adhuc sumere Eucharistiam. d.423. n.3.

Nisi assuetus sit attrahere, & vti naribus loco oris. n.4.

Si quid ex aromatibus dentibus contusi saliuæ immixtum descendat in stomacum, licet adhuc Eucharistiam sumere. d.435. n.1.

Granum assumptum dentibus conterendum, si casu trajiciatur in stomacum, non impedit sumptionem Eucharistiæ. d.436. n.1.

Praxis seruanda, quando præter intentionem aliquid deglutitur, pro sumenda Eucharistia. d.425. n.5.

Licet ante sumptionem Eucharistiæ aromata dentibus conterere ad confortandum caput, &c. 434. n.1.

An possit sumi Eucharistia, etiamsi, quod ponitur in ore liquefaciendum, duret post mediam noctem. d.431. n.1. & 2.

An ignorans, quod in os immisit prima nocte, esse ante mediam noctem consumptum, possit Eucharistiam sumere d.433 n.1. & 2.

Quid dicendum, si adsit probabilitas pro vtraque parte. n.4.

Quid, si sit dubius. n.5.

Dubitans, an comederit, an possit sumere Eucharistiam. d.445. n.1 & seq.

Præceptum non exigit, quòd dubij de comestione abstineant ab Eucharistia. n.3.

Debet tamen deponi dubium practicum, vt possit in tali casu sumi Eucharistia. n.4.

Certus, quod comederit, & dubius, an eadem die, non potest sumere Eucharistiam. d.446. n.1.

Certus, quod comederit, & dubius, an post mediam noctem, potest sumere Eucharistiam. n.3.

Habet ius certum sumendi, & debitum in certum abstinendi. n.4.

Solo comestionis coniunctio cum præsenti die impedit sumptionem Eucharistiæ, quando est certa, & cur non impediat dubia. n.5.

Dubitans, an comederit post mediam noctem, se habet vt reus, & contra ipsum est probandum, quòd post mediam noctem comederit, vt debeat abstinere ab Eucharistia. n.7.

Accedens cum dubio, an sit ieiunus ad Eucharistiam, non se exponit periculo peccati n.8.

An paruitas materiæ in cibo, aut potu ante Eucharistiam excuset à mortali. d.440. n.2.

Quæ paruitas materiæ in cibo aut potu impediat sumptionem Eucharistiæ d.440 n.14.

Ignorantia excusat accedentes non ieiunos ad Eucharistiam. d.447. n.1.

Inaduertentia quoque excusat accedentes non ieiunos ad Eucharistiam. n.3.

Potest, quando, qui accessit ad Eucharistiam sumendam, recordatur, se non esse ieiunum, adhuc sumere, si recedendo generet malam suspicionem. d.448. n.2.

In tali casu debet se regulare iuxta id, quod sibi tunc rectum videtur. n.3.

Laicus potest sumere Eucharistiam, etiamsi non digesserit cibum. d.449. n.5.
Antiquitus aderat præceptum de seruando ieiunio post Eucharistiam, sed est abrogatum. d.449.n.4.

Exemptus.

Vide Locus exemptus.
Exempti sunt membra Romanæ curiæ. d.97. n.3.
Exempti nullibi acquirunt diocesim, & quã retineant. ibid.

Extensio.

Quando à maiori ad minus non fiat extensio. d.267. n.4.

F

Familiaris.

Quinam sint familiares regularium. d.416. n.9.
An requiratur, vt habitent intra septa. n.10.

Famulus.

Vide Paterfamilias.
Quando famuli, & ancillæ sint immunes à ieiunio. d.307. n.1.
Quænam exercitia reddant famulos, & ancillas immunes à ieiunio. n.2.
Quando mediocris labor faciat famulos, & ancillas immunes à ieiunio. n.3.
Famuli comitantes rhædas dominorum non sunt regulariter immunes à ieiunio d.308. n.1.
Quando possint censeri immunes. n.2.
Necessitas habendi vires præparatas ad laborandum an eos faciat immunes à ieiunio. n.3.
An teneantur ieiunare, quando coguntur longè differre prandium. n.4.
Famuli, qui obtinent à Dominis tenuem portionem, sunt liberi à ieiunio. d.277. n.1.
Domini non tenentur augere portionem famulis, vt possint ieiunare. n.3.
Famuli exercere possunt opera incompossibilia cum ieiunio, & erunt exempti. d.324. n.3.
Famulus nolens ieiunare cum scandalo, debet expelli à Domino. d.361. n.8.

Festum.

Quænam sint festiuitates maiores. d.231. n.3.

Finis.

Finis intenditur à lege, vt fiat sub materia proxima legis. d.424.n.6.

Flagellans, Flagellatio.

Qui se flagellant in processionibus publicis, an sint immunes à ieiunio. d.240 n.1. & 2.
Quando fratres alicuius societatis se flagellant in processionibus, possunt esse immunes à ieiunio, sicut etiam se flagellantes ex pœnitentia iniuncta. n.3.
Voluntariè se flagellantes adhuc possunt eximi à ieiunio. n.4.
An se flagellans, ne ieiunet, excusetur à peccato. n.5.
Quando flagellatio absolutè eximat ab obligatione ieiunandi. n.6.

Fœmina.

Fœminæ an eximantur citius, quam viri ab onere ieiunij. d.257. n.1. & seq.
Facilius dispensandum est in ieiunio cum fœminis quinquagenarijs, quam cum viris. n.3.
An fœmina nubere volens excusetur à ieiunio, si sit passura detrimentum formæ. d.285. n.1.
Quid si detrimentum sit notabile, & quodnam sit notabile. n.2.
Non excusabitur in vigilijs, nec in quattuor temporibus. n.3.

Forma.

Destructa forma perit etiam dispositio, & lex de ipsa. d.267. n.10.
Forma consistit in indiuisibili. n.13.
Corruit actus, si forma substantialis in parte minima auferatur. d.267 n.14.
Cessat obligatio ad actum, quando non potest poni forma, cum qua præcipitur. d.274. n.3.

Fraus.

Quid requiratur, vt fiat fraus legi. d.217. n.6. & 320. n.5.
Fraus nemini patrocinatur. d.214. n.2.

Non

Non fit fraus in legem, si per mutationem loci fugiatur obligatio legis. d.214. n.4.

Fumus.

Vide Odor.

Fumus, licet nutriat, non soluit ieiunium. d.439. n.2.

Fumus non potest sumi per modum cibi, aut potus. n.4.

Fumus dedita opera attractus in stomacum non soluit ieiunium. n.5.

G

Generalis.

Vide Superior.

Generales, & cæteri superiores, quando sunt extra propriam prouinciam, non tenentur ad ieiunia, & cæteras constitutiones locales. d.205.n.5.

Gratia.

Gratia Principis vni facta nõ est præiudicialis illi, cui non est facta. d. 382. n.10.

Gustus.

Vide Cibus. Manducatio.

Cur sit contra rationem sistere in sola delectatione gustus, & non in alijs delectationibus aliquorum sensuum. d.16. n.6.

H

Hæreticus.

Non est malum se conformare cum hæreticis in ijs, quæ non sunt mala. d.220. n.4.

Herba.

Herbæ elixatæ non differunt secundum substantiam à crudis. d.108. n.2.

Honestum.

Ratio aliquid honestans semper honestat in ijsdem circumstantijs. d. 318. n.4.

Honestè viuere.

Iure naturali tenemur ad media necessaria ad honestè viuendum. d.37. n.3.

Hora.

Hora non completur, nisi quando sonuerunt omnes pulsus. d. 443. n.2.

Hora comedendi in ieiunio.

Antiquitus hora nona in ieiunijs extra quadragesimam sumebatur refectio. d. 143. n.1.

In Quadragesima vero differebatur ad vesperam. n.2.

Modo hora meridiei est hora sumendi refectionem. n.3.

Potest tamen refectio vlterius protrahi. n.4.

Potest amplecti consuetudo sumendi cibum in ieiunio ante meridiem, si adsit. n 6.

In ieiunijs consuetudo mutauit cœnam in prandium, & quam obligationem induxerit circa horam prandendi. d.146.n.5.

Si adesset præceptum prandendi determinata hora, non obligaret sub mortali. n.6.

Quomodo obligemur tali hora prandere in ieiunio. d.149. n.2.

Determinata hora edendi non est de essentia ieiunij. d.145. n.1.

Dubitans, an sit hora debita prandendi in ieiunio, an possit prandere. d. 155. n.1. & seq.

Quomodo pro ieiunio computandus meridies. d. 143.n.5.

Hora prandij in ieiunijs potest regulari iuxta horologium primo pulsans. d.155. n.1.

Possumus in ieiunio sequi horologium solare. d. 143. n.8.

In ieiunio an liceat præuenire tempus debitum comedendi. d.103. n.2 & seq.

Præuenire horam determinatam edendi in die ieiunii, quomodo non minuat afflictionem ex inedia. d.145.n 3.

Anticipare notabiliter in ieiunijs horam comedendi, an peccatum mortale. d. 146. n.1. & seq.

Quantum possit præueniri à ieiunantibus meridies in prandio. d.147. n.1. & seq.

Respectu horæ præfixæ à doctoribus an detur anticipatio non notabilis in prandendo in die ieiunij. d. 148.n.1.

Datur respectu horæ præscriptæ à consuetudine. n. 3.

Quæ anticipatio sit notabilis, & quæ non respectu horæ comedendi præscriptæ in ieiunio. n.7.

Ex iusta causa anticipari potest notabiliter hora prandij in ieiunijs. d. 149. n.1

Quænam sit iusta causa, ob quam potest in ieiunio prandium anticipari notabiliter n 3.

Lectio pro mensa, iter, concio, lectio in scholis, aduentus, & recessus hospitis sunt iuxtæ causæ anticipandi comestionem. n.4.
Officiales regularium possunt notabiliter anticipare prandium in ieiunio. n.5.
Item qui tractaturi sunt negotia, quæ requirunt attentionem, vt procuratores, iudices informandi, &c. n.6.
Item qui tractaturus est cum magno Principe, aut eiusdem Magnate. n.7.
Anticipatio ex priuilegio potest coniungi cum anticipatione ex consuetudine. d.150. n.3.
Etiamsi priuilegium concedat anticipationem respectu meridiei. n.4.
Anticipatio non notabilis coniungi potest cum anticipatione ex consuetudine, & ex priuilegio simul sumptis. n.5.
Priuilegium facit, vt hora concessa ad prandendum sit hora præscripta. d.150. n.2.
Qui de nocte surgunt ob venationem, vel aliquid aliud, quod non sit necessarium, possunt anticipare prandium in ieiunio. d.154. n.5.
Ad comedendum in die ieiunij non est expectandum, quod corpus affligatur per inediam. d.142. n.1.
Expectatio afflictionis per inediam non potest congrue præcipi in ieiunio. n.2.
An in ieiunio expectari debeat meridies ad comedendum, & an intelligatur de refectiuncula, quando ad vesperam differtur prandium. d.103. n.6.
An in Quadragesima liceat comedere ante recitationem officij vespertini. d.144. n.1.
Qui notabiliter in ieiunio anticipat horam comedendi, an teneatur amplius ieiunare. d.153. n.1.
Malitiosè anticipans horam comedendi, adhuc tenetur ieiunare n.4.
Cum anticipatione horæ præscriptæ potest seruari substantia ieiunij. d.153. n.3.

Horæ Canonicæ.

Recitatio officij diuini non habet aliquam connexionem cum ieiunio. d.144. n.3.
Consuetudo abrogauit canonem de recitando officio vespertino in ieiunio ante comestionem. n.4.
Cur proijciens breuiarium peccet contra præceptum recitandi horas canonicas. d.317. n.7.

Horologium.

Pulsatio primi horologij fundat probabile iudicium, quod sit hora, quam designat. d.155. n.2. & 162. n.3. & 5.
Dummodo censeatur ordinate procedere. d.155. n.3.
Alia est ratio de horologio, alia de testibus. d.162. n.4.
Quomodo horologium sit tantùm testis. d.443. n.3.
Non indicat complementum horæ, nisi vltimo pulsu. d.443. n.4.
Horologia non se habent, vt opiniones probabiles, sed vt testes. d.444. n.3.
Vnum horologium, aut plura simul pulsantia non faciunt tempus magis probabile, quàm faciat aliud ante, vel post pulsans. n.4.
An in eadem nocte possimus sequi modo vnum horologium, modo aliud. d.444. n.5. & seq.
Cur non possit quis sequi modo vnum, modo aliud horologium in ordine ad actiones, quæ pertinent ad distinctos dies, in diuisione vnius diei ab alio d.162. n.6.

Hospes. Hospitium.

Hospitij causa soluendum est ieiunium, vt impleantur officia Charitatis. d.350. n.1.
Ieiunium obligans sub mortali an possit solui causa hospitij. d.350. n.3. & 5.

I

Idolothyta.

IDolothytis non licet vesci in contemptum religionis, aut cum scandalo. d.10. n.1.
An secluso contemptu Religionis, & scandalo liceat. n.2. & seq.
Nolens vesci Idolothytis in extrema necessitate peccaret mortaliter. n.5.

Ieiunans.

Vide Comestio vnica ieiunij.
Ieiunans accumbens mensæ acquirit ius ad omnia, quæ appouuntur. d.125. n.4.
Ieiunans ob subleuandam debilitatem potest mane sumere modicum ientaculum. d.130. n.1.
Ratione paruitatis materiæ est licitum. n.2.
Imo etiam cum notabili quantitate, si sit necessaria pro subleuanda debilitate. n.3.
Debilitas, quæ timetur, debet esse alicuius considerationis. n.4.
Quam certum debeat esse, quod sit superuentura debilitas. n.6.

Ieiunium.

Vide Abstinentia, Adolescens, Aduentus, Artifex, Carnes, Cœna, Comestio, Dispensatio, Hora, Hospes, Ientaculum, Infirmus, Laborans, Lacticinia, Medicina, Oua, Paruitas materiæ, Pauper, Pietatis opera, Potus, Prægustatio, Prandium, Priuilegium, Quattuor tempora, Refectiuncula, Senex, Vigilia, Votum ieiunandi.

Ieiunium importat aliquando abstinentiam à peccatis. d.1.n.1.
Quid ieiunium morale. n.3.
Ieiunium morale est virtus. n.6.
Ieiunium est actus temperantiæ. d.4.n.1.
Ieiunium approbatur à scriptura. d.2.n.3.
Commendatur à Patribus. n.4.
Est vtile ad optimum finem. n.5.
Ieiunium non est virtus simpliciter, ita vt non possit vitiari ex fine. d.5.n.1.
Cur ieiunium de se ab intrinseco suo sit bonum. d.3. n.3.
Ieiunium potest imperari ex fine malo. d.5. n.2.
An ieiunium factum cum peccato veniali concomitanti vitietur. n.3.
Quid dicendum de ieiunio facto in statu peccati mortalis. d.6. n.4.
Ieiunium potest esse imperatiuè ab alijs virtutibus, & ordinari ad ipsarum fines. d.4. n.4.
Quomodo ieiunium sit actus obedientiæ, satisfactionis, spei, &c. n.5.
Ieiunium potest ordinari ad cultum Dei. n.6.
Ieiunium est meritorium, & quomodo. d.6. n.1.
Conducit ad vitam æternam. n.2.
Ieiunium non habet valorem ad opere operato. d.5. n.4.
Quomodo ieiunium consistat in mediocritate. d.3. n.4.
Quomodo ieiunium moderetur delectationes cibi. d.4. n.3.
Præsente Christo corporaliter, & sensibiliter non erat conueniens ieiunium. d.2.n.6.
Ieiunium lassat corpus pro sequenti die. d.293. n.3.

Ieiunium naturale.

Ieiunium naturale quodnam sit, & an actus virtutis. d.1.n.2.
Quæ non alterantur in stomaco, non soluunt ieiunium naturale. d.418. n.1.
Non tamen omne, quod alteratur soluit ieiunium. n.2.
Frangit ieiunium naturale, quod moraliter habetur pro cibo humano. n.3.
Quod non prouenit ab extrinseco, non soluit ieiunium. d.437. n.2.
Si deglutiatur aliquid non comestibile nõ soluit ieiunium naturale. d.419. n.1. & 3.
Mens D Thom. n.2.
Non soluitur ieiunium, nisi vera comestione, aut potatione. d.438. n.2.
Ieiunium naturale non soluitur, nisi per verum cibum, & potum. d.419. n.5.
Cur, quod in magna quantitate non soluit ieiunium Ecclesiasticum, non soluat in parua naturale. n.6.
Si deglutiatur dedita opera, quod non est cibus, aut potus, non soluit ieiunium naturale. n.7.
Nec etiam, si in magna quantitate sumatur. n.8.
Si quid respirando attrahatur in stomacum, non soluitur naturale ieiunium. d.422. n.1.
Si quid dedita opera attrahatur per os soluit ieiunium. n.4.
Secus autem si per nares. n.5.
Si liquor præter voluntatem hausti statim eijciatur totaliter, seruatur ieiunium. d.425.n.4.
An sanguis, aut alius humor descendens à capite, soluat ieiunium naturale. d.437. n.1.4.& seq.
Quod existit in canali respirationis non soluit naturale ieiunium. d.426.n.1.
Etiamsi intret ex vi actionis manducatiuæ, aut potatiuæ. n.2.
Si quid intret in stomacum, dum quis conatur eijcere, quod ingressum est canalem respirationis, non soluit ieiunium naturale. n.3.
Cur non violetur ieiunium, si quid in stomacum descendat, quando aliquid dentibus conteritur. d.435.n.2. & d.436, n.2.
Reliquiæ cibi diei præcedentis non soluunt naturale ieiunium, si casu deglutiantur. d.427.n.1.
Quid, si ex proposito deglutiantur. n.2. & seq.
Quando aliquid prægustatur, quæ remanent reliquiæ non soluunt ieiunium naturale, si descendant in stomacum. d.429. n.1.
Non soluit ieiunium naturale, si dum os abluitur descendat in stomacum aliqua gutta. d.428. n.6.
An reliquiæ ablutionis debeant præconuerti in saliuam, vt non soluatur ieiunium. d.430. n.1. & seq.

Etiamsi in saliua percipiatur sapor reliquiarum, adhuc sine offensa ieiunij potest transglutiri. d.430. n.4.
Si per accidens maneat in ore post mediam noctem, quod mittitur in os consumendum ante mediam noctem, soluit ieiunium naturale. d.432.n.1.
Quid, si statim euigilans illud expuat. n.3.
Tabachus in fumo non soluit ieiunium naturale d.430. n.9.
An paruitas materiæ soluat ieiunium naturale. d.44. n.9.
Cur stilla aquæ non frangat ieiunium naturale d.440.n.17.
Quomodo assignanda paruitas cibi, & potus, quæ non violet ieiunium naturale. n. 18.
Paruitas non violans ieiunium naturale, cur fundet peccatum veniale, si ante Eucharistiam sumatur. n. 19.
Modicum tempus post mediam noctem, vt parua materia non vitiat ieiunium sequentis diei. d.443.n.12.

Ieinnium Ecclesiasticum.

Quid ieiunium Ecclesiasticum. d.1. n.4.
Quomodo se habeat ieiunium Ecclesiasticum ad ieiunium morale. n.5.
Ieiunium Ecclesiasticum an sit bonum. d. 2. n.1. & 2.
Ieiunium non est quid indifferens, sed actus bonus. d.32. n.4.
Ieiunium Ecclesiasticum est actus virtutis. d.3.n.1.
Ad ieiunium Ecclesiasticum nunquam tenemur iure naturali. d.37. n.1.
Ecclesia rectè prohibet aliquos cibos in ieiunio. d.8. n.1.
Abstinentia à certo genere ciborum in ieiunio vtilis est, & bona. n.2. & 3.
In ieiunio præcipitur abstinentia tantum sub tali forma, & mensura. d.120.n.3.
In quanam abstinentia consistat ieiunium. d.217 n.5.
In ieiunio, eo ipso, quod probibetur comestio, probibetur etiam delectatio comestionis. d. 134. n.3.
In quo consistat essentia ieiunij, & per quid soluatur. d.145 n.2.
Forma ieiunij substantialis quænam sit. d. 267.n.12.
Lautitia in piscibus cur non obstet ieiunio. d.8. n.7.
Seruatur tota substantia ieiunij non seruata hora determinata comedendi. d. 146. n.4.
Quomodo ieiunium possit stare cum comestione carnium. d.271. n.1.
Læsio abstinentiæ in ieiunio, quomodò considerari debet. d. 139. n.4.
Ieiunium cedit operibus præstantioribus. d. 332. n.2.
Ieiunium non impedit officium proprij muneris. d. 138. n.2.
Ieiunia Ecclesiæ ante annum vigesimum primum sunt nimis onerosa, & ideo non obligant d.247.n.3.

Ieiunium satisfactorium.

Ieiunium est satisfactorium pro pœna temporali debita peccatis. d.7.n.1 & 2.
Ieiunium voluntarium etiam susceptum cum voto est satisfactiuum. n.4.
Ieiunium iniunctum pro pœnitentia à confessario est speciali modo satisfactorium. n. 5.
Ieiunium quatenus satisfactiuum potest per alium impleri. d. 38.n.3.

Ieiunium pœnale.

An ieiunia, quæ sunt mera pœna possint per alium impleri. d.38 n.5.

Ieiunij necessitas.

Quando ieiunium sit necessarium pro affligenda carne. d.37. n.4.
Ieiunium non est moraliter necessarium pro subijcienda carne spiritui. n.5.
An præter ieiunia ab Ecclesia indicta sint necessaria alia ieiunia pro edomanda carne. n.6.

Ieiunium prohibitum.

Cur antiquitus in sabbato probiberetur ieiunium etiam in quadragesima. d.166.n.1.
Ecclesia Orientalis probibuit ieiunium in sabbato. d.176.n.1.
Cur ieiunium probibitum fuerit in die Dominico, & sabbato. d.178.n.1.
De iure canonico non admittitur ieiunium pro tempore Paschali, nec in dominicis, nec in die Natalis Domini. d.178.n.2.
Quando peccet ieiunans in prædictis diebus. n.3.
Ob exercitium virtutis licet ieiunare in quacumque die n.4.
Quomodo id accipi debeat. n.5.

Ieiunij præceptum.

Ieiunium præcipitur ab Ecclesia. d.30. d.1.
An præcipiatur sub mortali n.2. & seq.
Præcipit ieiunium, vt actum virtutis necessarium ad salutem. n.5.
Ieiunij præceptum obligat etiam iustos. d.31. n.1.
Præceptum ieiunij obligat omnes, etiam si non egeant ad frænandam carnem. d.32. n.1.
Hæretici impudenter asserunt, ieiunia esse libera. d.30.n.8.
Præceptum ieiunandi an sit negatiuum. d.33. n.1. & 2.
Quod in ieiunio prohibetur consecutiuè se habet ad id, quod præcipitur. n.3.
Præceptum ieiunij est vnicum. d.267. n.20.
Præceptum ieiunij est purè affirmatiuum, nec prohibet incompossibilia cum ieiunio. d.314. n.3.
Præceptum ieiunij cur positiuum. d.357. n.7.
Præceptum ieiunij per se primo intendit abstinentiam secundum certam formam, & indirectè vt conditionem negationem plurium refectionum. n.5.
Si præceptum ieiunij esset negatiuum, cur adhuc secunda comestio in [illegible] contrariaretur. n.9.
Præceptum ieiunij non præcipit vt comedatur semel, sed concedit, vt habeatur abstinentia intenta. n.8.
Præceptum ieiunij non obligat, vt quis se conseruet potentem. d.314.n.5.
Præceptum ieiunij non obligat ad conseruandas vires pro ieiunio. d.317.n.5.
An præceptum ieiunij prohibeat tertiam, & vlteriorem comestionem. d.347. n.4.
Distinctis præceptis præcipitur ieiunium, & prohibentur carnes. d.355. n.2.
Præceptum ieiunij est diuisibile, & obligat ad aliqua ieiunia, si omnia non possint impleri. d.351.n.3.
In ieiunio prohibetur effectus cibi non quomodocunque, sed vt proueniens à cibo. d.424.n.7.
Præceptum ieiunij desinit obligare in concursu maioris præcepti. d.281.n.2.
Quomodo secundum præceptum ieiunij concurrens cum primo se habeat. d.360. n.4.
Præceptum ieiunij non impedit exercitium necessarium. d.290. n.2.
Lex ieiunij ita ordinatur ad bonum animæ, vt non contrarietur statui temporali. d.292. n.2.
Præceptum ieiunij non potest per alium impleri. d.38.n.1.
Nec pater per filium potest implere præceptum ieiunij, nec econtra filius implere potest per patrem. n.2.

Ieiunij annunciatio.

Regulares possunt in suis Ecclesijs annunciare ieiunia seruanda. d.40. n.1.
An possint cogi ab Episcopis, vt annuncient. n.2.4. & seq.

Ieiunij præceptum quando incipiat obligare.

Præceptum ieiunij an obliget ante annum vigesimum primum. d.247. n.1. & seq.
Qui complet annum vigesimum primum post incœptam quadragesimam, an teneatur sequentibus diebus ieiunare. d.251. n.1. & seq.
Quando annus vigesimus primus attingit partem diei ieiunij, si in hac parte non frangatur ieiunium, an vigeat posteà obligatio ieiunandi. d.252. n.1. & seq.
Si per exiguum tempus post mediam noctem annus vigesimus primus compleatur, non vrget illa die obligatio ieiunandi. n.4.
In tali casu nox media computari potest ex quolibet horologio. n.5.
Dubius an compleuerit annum vigesimum primum non tenetur ieiunare. d.255. n.1.
Vltima dispositio introducens obligationem ieiunij. n.2.
Tunc solum obligat præceptum ieiunij, quando formatur iudicium, quod annus vigesimus primus sit completus. n.3.
Quid si probabile sit, quod sit completus, & etiã quod non sit completus. n.4.
Quid ei agendum, qui est incertus, quem annùm ætatis agat. n.5.
Senex liber à ieiunio non potest edere cibos prohibitos, nisi alias indigeat. d.256. n.10.

Ieiunij præceptum cessans, aut abrogatum.

Potest Pontifex tollere legem ieiunij positam ab Apostolis, aut Concilio Generali. d.379. n.4.
Pontifex abrogans legem ieiunij absque causa, peccaret. d.381.n.1.
Pontifex non potest abrogare omne ieiunium absque peccato. n.4.
Potest absque peccato abrogare aliqua ieiunia. n.5.
Prælatus inferior Papa, non potest abrogare præ-

præceptum de ieiunio si sit vniuersale d.383. n 1.
Episcopus potest abrogare legem ieiunij à se, vel à prædecessore sancitam. d.384. n.1.
Non autem, si sit sancita in Concilio Prouinciali. n 2.
Episcopus potest abrogare legem ieiunij sancitam in synodo Dioecesana. n.4.
Obligatio ieiunandi tolli potest per dispensationem. d.379.n.1.
Præceptum ieiunij non obligat, quando non potest præcipere abstinentiam sub consueta mensura. d.216.n.2.
Qui non potest seruare substantiam, & formam ieiunij, non tenetur ieiunare. d. 345. n.4.
Posita secunda comestione expirat tota obligatio præcepti de ieiunio. d.358. n.3.
Cur posita secunda refectione cesset obligatio præcepti de ieiunio. d.357.n.6.
Liberatus ab abstinentia plurium comestionum, est liberatus à ieiunio pro toto die. d. 215. n 4.
Ex eo, quod dispensatus ad carnes in prandio sine ipsis sufficienter reficiatur, non tenetur ieiunare d 268 n 4.
Si dispensatus ad carnes ijs non vtatur, cur talis abstinentia non trahat debitum ieiunandi. n.7.
Dispensatus ad carnes pro aliquibus diebus tenetur in cæteris ieiunare. d 270. n 2.
Nisi infirmitas, aut debilitas excuset. n.3.
Dispensatus ad carnes, & etiam, quod cum carnibus possit ieiunare, an teneatur ieiunare. d 271. n.2. & seq.
An potens ieiunare cum ouis, & non cum cibis quadragesimalibus, teneatur. d. 272. n.1.
Non habens sufficientem refectionem de cibis quadragesimalibus, & habens de ouis, & lacticinijs, non tenetur hæc comedere, vt ieiunet. n.4.
Qui in die ieiunij non habet nisi carnes ad vescendum, an teneatur ieiunare. d. 274. n. 1. & seq.
Nulla datur ætas determinata excusans à ieiunio, secundum aliquos, sed semper debent attendi vires. d. 256. n.2.
Aetas sexagenaria absolutè liberat à ieiunio etiam robustos. n.6.
Vt quis liberetur à ieiunio sufficit annus sexagesimus incœptus. d 258. n.1.
Quando annus sexagesimus incipit in aliquo die, hic dies non subijcitur oneri ieiunandi. n 4.
Discedens à proprio domicilio, & eadem die reuertens, si pergat ad locum, vbi non est præceptum de ieiunio, non tenetur ieiunare. d.216. n.1.
Qui per breue tempus manet extra proprium domicilium, vbi est ieiunium, non tenetur illo die ieiunare. n. 3.
Etiamsi, dum manet extra domicilium, non comedat. n. 4.
Discedens à loco, vbi non est ieiunium, si ante discessum soluat, potest etiam in proprio domicilio cœnare, si ibi sit ieiunium. d. 217. n. 1. & seq.
Eadē est ratio de discedente à proprio domicilio ad alium locum, vbi non est ieiunium, ac de proficiscente à loco, vbi non est ieiunium ad proprium domicilium, vbi est ieiunium quo ad obligationem præcepti. n.4.
Proficiscens à loco, vbi non est ieiunium ad proprium domicilium, vbi est, non tenetur ieiunare, etiamsi ante discessum non violauerit ieiunium. ibid.
Qui satisfecit præcepto ieiunij, si accedat ad locum, vbi non sit impletum, an teneatur rursus ieiunare. d.218.n.2.
Quando ieiunium causat aliquem morbum, non obligat. d.261. n.4.
Exemptus à ieiunio non est exemptus ab abstinentia à cibis prohibitis. d. 351. n.1.

Ieiunium quibus muneribus cedat.

Vide Pietatis opera. Peregrinatio.
Ieiunium non debet impedire maius bonum. d.
Ieiunium, si sit incompossibile cum opere nobiliori, cessat ex intentione Ecclesiæ. d.332. n.5.
Voluntariè audientes confessiones, concionantes, legentes, & alia similia exercentes an excusentur à ieiunio. d.332. n.1 & seq.
Cur ieiunium non obliget relinquere consuetū exercitium. d.333. n.5.
Munera, quæ ex natura sua excusant à ieiunio, excusant etiam voluntariè suscepta. d.322.n.6.

Ieiunium quadragesimale.

Vide Quadragesima.
Non reperitur præceptum diuinum de ieiunio quadragesimali. d.165.n.4.
Ieiunium quadragesimale non est de iure diuino, sed institutum ab Apostolis. n.2. & 3.
Si esset de iure diuino, non dispensaretur in ipso, sicut dispensatur. n 5.
Quomodo intelligendi, qui dicunt, quadragesimale ieiunium esse ex institutione diuina. d.165.n 1.
Ieiunium quadragesimale inchoari solitum à sexagesima. d.166.n.3.

Quan-

Quando Clerici antiquitus inciperent ieiunitũ quadrageſimale. n.4.
Ieiunium quadrageſimale ſolitum inchoari in feria ſecunda poſt primam dominicam quadrageſimæ. n.5.
Cur in Cap. Statuimus, Diſt.4. *præcipiatur Clericis ſeptem plenas hebdomadas ieiunare. n.6.*
Quando modò incipiat ieiunium quadrageſimale. n.8.
Feria quinta ante Paſcha explebatur ieiuniũ quadrageſimale. d.167 n.1.
Mos ſoluendi ieiunium quadrageſimæ in feria quinta ante Paſcha fuit ſublatus. n.2.
Talis mos fuit per abuſum introductus, & quando de iure finiatur ieiunium quadrageſimæ. n.3.
Quando Orientales ſolerent complere tale ieiunium. n.4.
Præceptum ieiunandi in quadrageſima eſt diuiſibile. d.255. n.3.
Conſuetudo contra ieiunium quadrageſimale non valet. d.36 n.1.
Conſuetudo contra ieiunium quadrageſimæ eſt irrationabilis, & ideò non poteſt ipſi derogare. n.3.
An abuſus non ſeruandi ieiunium quadrageſimæ poſsit euadere conſuetudo. n.6.
Quid dicendum de conſuetudine ieiunandi in quadrageſima ter in hebdomada. n.7.

Ieiuniũ Eccleſiaſticũ quos cibos prohibeat.

Vide Carnium prohibitio. Oua. Sagimen. Sanguis. Piſces.

Carnes prohibentur in die ieiunijs. d.41 n.1.
Abſtinentia a carnibus eſt eſſentialis & neceſſaria pro ieiunio Eccleſiaſtico. n.2. & 3.
Cur in ieiunij abſtinendum à carnibus. n.4.
Abſtinentia à carnibus in die ieiunij, eſt ex ſpeciali præcepto, quod obligat ceſſante præcepto ieiunij. d.55. n.5.
An oua, & lacticinia prohibeantur à iure in ieiunijs extra quadrageſimã. d.68. n.1. & ſeq
Cur lex prohibens oua, & lacticinia in quadrageſima non ſit extendenda ad cœtera ieiunia. n.3.
An in ieiunijs extra quadrageſimam oua, & lacticinia prohibeantur ratione conſuetudinis. d.69. n.1. & ſeq.
An oua, & lacticinia in ieiunijs quadrageſimæ prohibeantur à iure d.71. n.1. & ſeq.
Pontifex in Cap. Deniq *proponit talem abſtinentiam, vt conuenientem. n.6.*
An tex. cap. Deniq. Diſt.4. *contineat præceptũ de abſtinendo à ſementinis. n.5.*
Vndè colligatur abſtinentiam ab ouis etiam in ieiunijs quadrageſimæ fuiſſe antiquitus ſub præcepto. n.16.
Quomodo ex Cap Deniq. diſt.4. *colligatur præceptum de abſtinendo à ſementinis in ieiunijs quadrageſimæ. n.17.*
Carnes, & lacticinia diſtinctim prohibentur in ieiunijs. d.48. n.1.
Quid dicendum de conſtitutionibus Dioceſanis prohibentibus oua in quadrageſimæ ieiunijs. d.71 n.14.
Paruitas materiæ excuſat comedentem carnes in die ieiunij à mortali. d.42. n.2.
Manducans carnes in die ieiunij in paruitate materiæ ob guloſitatem non peccat niſi venialiter. n.7.
Cur Prælati puniant veſcentes ouis etiam in quadrageſima. d.71. n.13.
An in ieiunijs pro Iubileo, pœnitentia iniuncta, & votiuis poſsint adhiberi oua, & lacticinia aliàs licita. d.77. n.1. & ſeq.
An ſatisfaciat tali ieiunio. d.78. n.2. & ſeq.
Facultas edendi lacticinia in ieiunijs eccleſiaſticis non eſt extendenda ad alia ieiunia. d.77. n.2.
Comedens lacticinia, quando non ſunt licita, etiam ſi ſatisfaceret ieiunio votiuo, & pro iubileo, ſeu pro pœnitentia iniuncta, peccat. d.78. n.1.
Cibi, qui liciti in ieiunijs rogationum, an etiam liciti in quadrageſima. d.71. n.8.
An panis biſcottus in ieiunijs ſit licitus. d.85. n.1. & ſeq.

Ieiunij duratio.

Vide Nox Media. Cœna.

Ieiunium Eccleſiæ incipit à media nocte, & terminatur ad mediam noctem. d.158. n.1.
Media nox pro ieiunio quomodo debeat computari. n.2. & ſeq.
Præceptum ieiunij obligat, vt ſeruetur à media nocte in mediam noctem moraliter computatam. n.7.
Dies, in quo ſeruatur ieiunium, ſufficit, ſi ſit integra moraliter. n.8.
Præceptum ieiunij reſpicit totum diem indiuiſibiliter. d.159. n.4. & d.215. n.5.
Quando præceptum ieiunij non poteſt poni pro toto die, pro nulla parte ponitur. d.215. n.6.
Paruitas materiæ habet locum ſolum reſpectu prorogationis cœnæ præcedentis diei, & anticipationis comeſtionis ſubſequentis diei. d.159. n.5.
Audiens pulſus mediæ noctis, ſi cœnat, an teneatur ceſſare, ſi die ſequenti ſit ieiunium. d.160. n.1. & 2.
Ieiunium nõ obligat, vt quis ſe ſpoliet poſſeſſione cœnæ præcedentis diei, quando non eſt completa. n.3.

Dies antecedens ieiunium non terminatur, donec cœna compleatur. n.7.
Iudicans mediam noctem etiã moraliter transactam, potest cœnam complere, si antea incœperit. n.8.

Ieiunium ex consuetudine.

Consuetudo potest inducere ieiunia obligantia sub mortali. d.34.n.1.
Consuetudo potest abrogare ieiunia. d.35.n.1.
Consuetudo abrogauit nonnulla ieiunia, & quædam mutauit n.2.

Ieiunij dies.

Ieiunandum in vigilia Natalis Domini de iure communi, & Assumptionis Virginis. d.170.n.1.
Item in vigilijs Apostolorum quibusdam exceptis. n.2.
In peruigilio quoque sancti Matthæi. n.3.
In quibus vigilijs Apostolorum ieiunia aliquando non fuerint in vsu. n.4.
Ieiunium in vigilia Pentecostes non est de iure. d.171. n.1.
An obliget ex consuetudine. n.2.& seq.
Non constat, quod consuetudo ieiunandi in vigilia Pentecostes sit inducta cum animo se obligandi. n.5.
Secundum aliquos non est inducta cum tali animo. n.6.
Vnde colligatur, quod non sit inducta cum tali animo. n.7.
Ieiunium in vigilijs S.Io. Baptistæ, S. Laurentij, & Omnium Sanctorum non de iure obligat, sed de consuetudine. d.172. n.1.
Non constat, quod hæc consuetudo sit inducta cum animo se obligandi. n.2.
Neque etiam constat ex traditione. n.3.
Talis obligatio non est redacta in corpus iuris, & qui ex hoc obligatur. n.4.
Olim aderat præceptum obligans ad mortale ieiunandi quarta, & sexta feria. d.175.n.1. & in sabbato. d.79.n.3.
Hoc ieiunium non fuit ex præcepto perfectum, sed tantum abstinentia à carnibus. d.175. n.2.
Ecclesia Occidentalis præcepit ieiunium in sabbato. n.176.n.2.

Ieiunium annexum diei.

Ieiunium præscriptum pro certo die est onus diei, quod transit cum ipso d.184. n.2.
Quando ieiunium non est annexum diei determinato, onus ieiunandi non transit cum die. n.4.

Ieiunium municipale.

Ieiunia imposita ab Episcopo sunt media, quibus Populus perducitur ad perfectionem, & proprium pabulum subditorum. d.199.n.3.
Qui non transfert domicilium, tenetur ad ieiunia, & leges domicilij originis, etiamsi per vnum diem ibi maneret. d.203. n.6.
Manens maiori parte diei in loco, vbi est ieiunium, nõ tenetur ieiunare, si sit peruenturus ad locum eadem die, vbi non est ieiunium. d.215.n.9.

Ieiunij translatio.

Sabbato est ieiunandum, quando festum incidit in feria secunda, nec ieiunans alio die satisfacit. d.170. n.5.
Quando vigilia S.Io. Baptistæ incidit in festo Corporis Christi, anticipandum est ieiunium. d.173. n.1.
Prædicta anticipatio est de præcepto sub mortali n.2.
Episcopus ex iusta causa potest transferre in alium diem ieiunium iuris communis. d. 179. n.2.
Qui habent iura Episcopalia possunt transferre in alium diem ieiunium iuris communis. n.4.
Prælati Regulares id quoque possunt pro suis subditis. n.5.
Hæc translatio fieri potest pro vno tantum loco, aut Ecclesia. n.6.
Causa, cur ieiunium vigiliæ S. Matthæi Apostoli incidens in duobus diebus vltimis Bachanalium possit in alium diem transferri. d.180. n.1.
Potest Episcopus tale ieiunium transferre in alium diem, & vtiliter gerit negotium Ecclesiæ. n.2.
Prælati Regulares, etiam dum sunt in Curia Romana, possunt trasferre ieiunia de vno in alium diem. d.181.n.2.
Accedentes ad locũ, in quo ieiunium est translatum, gaudent beneficio translationis, si communicent in causa, ob quam est facta. d.182. n.1.
Recedentes à loco translationis an teneantur amplius ad ieiunium. n.3.
Inuitatus ab ijs, pro quibus ieiuniũ est translatum, non tenetur ieiunare. n.5.
Ieiunans in aliquo festo Beatæ Virg debet sabbato ieiunare si festum incidat in die dominico. d.223. n.8.

Ieiunij finis.

Qualis sit finis ieiunij. d.424.n.6.
Ecclesia non intendit in ieiunio detrimentum corporis. d.261.n.2.
Quinam finis ieiunij cadat sub præcepto. d. 120.n.7.
Finis ieiunij non est solum mortificare carnem, sed etiam exercitium virtutis. d.32. n.3.

Ad ieiunium impotentia.

Non adest præceptum abstinendi ab eo, quod causat impotentiam ad ieiunandum. d.319. n.5.
Comedens cibos nociuos in hunc finem, vt sit impotens ad ieiunandum an peccet contra præceptum ieiunij. d.356.n.4. & seq.
Factus impotens ad ieiunandum ex labore ob turpem finem, non præuidens impotentiam, non peccat. d.319. n.1.
Si præuideat impotentiam, an peccet in causa contra præceptum ieiunij. n.2. & seq.
Labor in actu turpi reddens impotentem ad ieiunandum non potest assumi, non ratione præcepti de ieiunio, sed ratione turpitudinis. n.6.
Non ieiunans, quia impotens etiam ex actu turpi, non tenetur in confessione id explicare. n.7.
Quomodo peccet, qui se reddit impotentem ad ieiunandum per media illicita. d.320. n.6.

A ieiunio causa excusans.

Qui putat se habere iustam causam non ieiunandi, non peccat, si non ieiunet. d.353 n.1.
An putans se habere iustam causam non ieiunandi peccet venialiter, si causa iusta non sit. n.3.
Pluries expertus, non tenetur amplius experiri. d 352. n.2.
Nisi probabile sit, causam cessasse, & stante probabilitate de duratione causæ, sufficit vnica experientia. n.3.
In his casibus non est necessaria noua experientia, vt medicus concedat licentiam soluendi ieiunium, aut edendi carnes. n.4.
Dubitans, quod sibi ieiunium noceat, aut abstinentia à carnibus, debet experiri. d.352. n.1.
Qui habet causam dubiam excusantem à ieiunio, debet recurrere ad superiores pro dispensatione d.354.n.1.
Stante dubio, an quis teneatur ieiunare, an debeat ieiunare. n.2. & 3.
Simplices non excusantur à ieiunio ex eo, quod in Ecclesijs non publicetur, si aliunde habent notitiam d.376. n.1.
Quando non habent aliunde notitiam excusantur, si non publicetur: peccant tamen, si non sint præsentes. n.2.
Non peccant, quando percunctantur, qui fuerunt præsentes. n.3.
Peccant in causa tantum, si non sint præsentes, nec percunctentur, qui fuerunt præsentes, dummodo tamen de hoc cogitent. n.4.
Qui non possunt nocte dormire, non tenentur ieiunare. d.263. n.1.
Quantum debeat somnus impediri, vt cesset obligatio ieiunandi. n.3.
Qui noctu calefieri non possunt, nisi cœnent, excusantur à ieiunio. d.264. n.1.
Solum quando nocturna calefactio notabiliter impeditur excusat à ieiunio. n.3.
An, quando impeditur ob defectum tegumentorum, liceat cœnare in die ieiunij. n.4.
Qui noctu dormire non potest, aut calefieri, non tenetur differre prandium ad vesperam, seu nocte. d.265. n.1.
Qui nõ habent parantes necessaria pro congrua refectione, non tenentur ieiunare. d.278. n.1.
Quando infirmitas parantis cibos excuset à ieiunio. n.2.
Occupatus per totum diem in negotijs, an teneatur ieiunare. d.325. n.4.

Ieiunij obligationi se subtrahens.

Incipiens possidere diem exemptum à ieiunio non potest postea obligari ad ipsum. d.252 n.3.
An possit quis discedere à loco, vbi est præceptum ieiunij, & ire ad locum, vbi non est præceptum, vt non ieiunet. d.214. n.1. & seq.
Discedens à loco ieiunij, & perueniens ad locum, vbi non est ieiunium, potest ibi soluere ieiunium d.215. n.1.
An possit soluere, ante quã discedat. n.2. & seq.
Accedentes ad locum, vbi ieiunium est completum, non tenentur amplius ad ipsum, etiam si non impleuerint. d.182. n.4.
Assumens laborem incompatibilem cum ieiunio, vt non ieiunet, non peccat, quando est factus impotens ad ieiunandum. d.320. n.1.
An peccet, quando assumit talem laborem cum tali intentione. n.2. & seq.

Ieiunij violatio.

Violans ieiunium non facit contra fines extrinsecos Ecclesiæ, & cur. d.360. n.5.
Violatio ieiunij est contra charitatem Dei, & proximi. d.30. n.7.

Violans ieiunium ex fragilitate peccat mortaliter. n.6.
Non ieiunans non tenetur aliquid loco ieiunij præstare. d.39. n.1.
Qui non ieiunat die præscripto, non tenetur amplius ieiunare. d.184. n.1.
Sumens in die ieiunij tertiam, aut quartam refectionē an peccet de nouo. d.357 n.2.& seq.
An trina comestio magis contrarietur ieiunio, quam bina. n.11.
Tertia comestio cum contemptu, aut cum voluntate de nouo violandi ieiunium est nouum peccatum. n.12.
Tertia comestio in die ieiunij potest continere peccatum contra abstinentiam. n.13.
Tertia, aut quarta vice comedens in die ieiunij an peccet venialiter. d.358.n.1. & seq.
Violans ieiunium duplicis præcepti an committat duplex peccatum. d.359. n.1.& 2.
Violare ieiunium positum ab vno Pontifice, & confirmatum ab alio est vnum peccatū. n.5.
Violare ieiunium, ad quod tenemur ex diuersa obligatione est multiplex peccatum. n.6.
Circumstantia duplicis præcepti, quando violatur ieiunium, an explicanda in confessione. d.360. n.1.& 2.
Cur violatio ieiunij ex duplici præcepto obligantis non sit grauius peccatum. n.3.
Proponens singulis diebus in quadragesima non ieiunare, toties peccat, quoties proponit. d.374.n.1.
Proponens initio quadragesimæ non ieiunare, & postea etiam singulis diebus de nouo, quotidie peccat. n.3.
Omnia proposita non ieiunandi singulis diebus, habent propriam malitiam. n.4.
Post primum propositum non ieiunandi in quadragesima, etiam si permaneat, omnia alia subsequentia, sunt noua peccata. n.6.
Non ieiunās in virtute primi propositi non ieiunandi in quadragesima, quotidie peccat omissione. n.6.
Generale propositum non ieiunandi in tota quadragesima an contineat plura peccata. n.7. & 8.
Quid explicandum in confessione ab eo, qui proposuit non ieiunare in tota quadragesima. n.11.
Ministrantes cibos violantibus ieiunium, parantes mensam, &c. nō peccant. d.370.n.1.
Talis ministratio, & præparatio non cooperatur violationi ieiunij. n.2.
Valet, etiam si ministrantes, &c. non sint famuli. n.3.
Consulentes violationem ieiunij peccant, & quali peccato. d.377. n.1.
Auctorizantes violātes ieiunium peccant grauius, quam qui frangunt. n.2.
Sicut etiam defendentes. n.3.
An hi sint suspecti de hæresi. n.4.

Ieiunij maceratio.

Ieiunium non debet impedire functiones naturæ, atque adeo debet moderatè macerare. d.87.n.1.
Quomodo ieiuniū debeat macerare. d.100.n.2.
Quæ afflictio corporis in ieiunio præcipiatur ab Ecclesia. d 142.n.3.
Plus macerantur nobiles per ieiunium, quam cœteri. d.98. n.2.

Ieiunandi difficultas.

Magna difficultas in ieiunando an excuset à ieiunio. d.343.n.1. & 2.
Quando prouenit ex habitu vitioso, non excusat. n.3.
Quale incōmodum excusat ab obseruantia ieiunij. n.4.
Magna difficultas proueniens ex naturali conditione excusat à ieiunio. n.5.

Ieiunium Vigiliæ, Natiuitatis Domini.

Ieiunium vigiliæ Natiuitatis Domini est ieiunium letitiæ, ideo amplior refectiuncula conceditur. d.92.n.4.
Vnde colligatur, quod sit ieiunium letitiæ. n.5.
An, quando quis vouit ieiunare in vigilia Natalis, possit sumere ampliorem refectiunculam vespertinam. d.95.n.1. & seq.

Ientaculum.

Cur manducans primo mane non præsumatur ieiunare. d.103.n.8.
Qui putans se habere iustam causam non ieiunandi, sumit mane ientaculum, an adhuc teneatur ieiunare. d 344.n.1.& 2.
Alia est ratio de ientaculo, alia quando sumitur plena refectio. n.3.
Sumpto ientaculo non tenetur quis amplius ieiunare. n.4.
Ientaculum contrariatur formæ & substantiæ ieiunij. n.5.
Non potest ientaculum sumptum in die ieiunij loco refectiunculæ vespertinæ cōputari n.6.
Sumens ientaculum in modica quantitate tenetur ieiunare. d.345 n.1.
Sumens malitiosè ientaculū in notabili quantitate an teneatur adhuc ieiunare. n.2.
Ientaculum malitiosè sumptum non potest computari pro refectiuncula vespertina. n.6
Ientaculum cum ignorantia, aut inaduertentia culpabili soluit obligationē ieiunādi. n.7.

Sumens ientaculum aduertenter in die ieiunij an teneatur abstinere à prandio, aut saltem à refectiuncula, si cõmodè potest. d.346.n.1. 2. & 4.

Sumens ientaculum inaduertenter, licet non peccet, excludit tamen substantiam ieiunij. n.3.

Ientaculum sumptum cum inaduertentia ponit in possessione non ieiunandi. n.5. & 6.

Cur sumens inaduertenter ientaculum, si teneretur ieiunare, teneretur ad id, quod est in se impossibile. n.7.

Ignorantia.

Quando ignorantia, licet videatur crassa, non sit culpabilis. d.447.n.2.

Infirmus.

Vide Abstinentia.

Infirmi excusantur à ieiunio, atque etiam conualescentes. d.269.n.1.

Infirmitas ex propria culpa adhuc excusat à ieiunio. n.3.

Quanta debeat esse infirmitas, vt cesset obligatio ieiunandi. n.5.

Infirmi non tenetur ieiunare, etiamsi ieiunium conducat infirmitati. d.262.n.1.

Possunt tamen peccare contra præceptum temperantiæ. n.2.

Si medicus subtrahat cœnam laborantibus tertiana, aut quartana, non violant ieiunium, si cœnent. n.3.

An faciant contra naturale præceptum abstinentiæ. n.4.

Infirmitas relinquens dispositionem complexionis similem senili eximit à ieiunio. d.256. n.9.

Valetudinarij excusantur à ieiunio. d.261. n.7.

Qui habet plura Cauteria an obligetur ad ieiunium. d.266.n.1.& 2.

An, quando lex, votum, iuramentum non includit explicitè casum summæ necessitatis, infirmus teneatur violare perpetuam abstinentiam à carnibus. d.25. n.1. & seq.

Carnes non dantur infirmis vt medicina, sed vt alimentum. n.4.

Infirmorum minister.

Ministrante infirmis possunt in diebus prohibitis comedere aliquid carnium, vt inducant ipsos ad comedendum. d.45.n.1.

Talis comestio desinit esse prohibita, & euadit honesta. n.2.

Qui inseruit in omnibus pluribus infirmis, an sit immunis à ieiunio. d.339.n.5.

Qui tota nocte assistit infirmo, est immunis à ieiunio sequenti. n.6.

Inferior.

Quam potestatem habeat inferior circa leges superioris. d.383.n.5.

Ingenium.

Vide Labor ingenij.

Interdictum.

An priuilegiatus, vt tempore interdicti possit audire missam, teneatur audire. d.271. n.6.

Iter habens.

Quando itinerantes non inueniunt hora prandij congruentem refectionem, non teneãtur ieiunare. d.278.n.1.

An in tali casu teneantur differre refectionem ad vesperam. n.2.

Quid si inuenirent congruam refectionem de se, sed non sibi proportionatam. n.3.

An in tali casu, qui consueuit differre refectionem ad vesperam, possit omni meliori modo prandere, vt effugiat obligationem ieiunij. n.4.

Iter pedestre sufficit, vt soluat obligationem ieiunij. d.313.n.1.

Iter pedestre valdè lassat. n.2.

Iter pedestre vnius tantum diei soluit obligationem ieiunij pro illa die. n.3.

Quantum debeat esse iter, vt soluat obligationem ieiunij. n.4.

Quænam circunstantiæ faciant, vt sufficiat brevius iter. n.5.

Iter pedestre liberat etiam à ieiunio voti. n.7.

Iter non necessarium an excusset à ieiunio. d.314.n.1.& seq.

Iter in lectica non excusat à ieiunio. d.316. n.1.

Equitantes in itinere an sint immunes à ieiunio. n.2.& seq.

Iter in curru non tollit obligationem ieiunandi. n.5.

Quando equitantes in itinere non sint immunes à ieiunio. n.6.

Quando sint immunes. n.7.

Iudex.

Quando Iudices sint immunes à ieiunio. d.334. n.5.
Quando quis non possit esse Iudex in propria causa. d.414. n.3.

Iuramentum.

Vide Legis obligatio. Votum.

Iurisdictio.

Consuetudo, & præscriptio dat iurisdictionem. d.387. n.5.
Causa cœpta prorogatur iurisdictio, quæ alioquin cessaret. d.160. n.4.
Iurisdictio introducta in vna specie extenditur etiam ad aliam. d.115. n.2.
Subiectio in ordine ad localem iurisdictionem non habetur nisi ex tacito contractu Aduenæ. d 202. n.6.
Iurisdictio spiritualis non competit fœminis. d.391. n.2.
Committens iurisdictionem alteri, potest eidem iurisdictioni, se subijcere. d.411. n.3.
Quæ iurisdictio requirat distinctionem personarum, & quæ non requirat. d. 412. n.5.

Ius.

Ius dubium non præualet, iuri certo. d. 163. n.3. & d.251. n.2.
Executor iuris communis habet illam facultatem, quæ est necessaria pro prudenti executione. d.181. n.3.
Ius commune abrogatum non obligat de nouo, nisi voluntaria subiectione ad ipsum. d.207. n.3.
Obligatio iuris communis non contrahitur, nec amittitur ratione loci. n.4.
Potest quisque accedere ad locum, vbi ius commune est abrogatum, vt illud non seruet. d. 208. n.5.
Præceptum iuris communis non obligat in hoc, vel illo loco, sed tantum semel ad actum præceptum. d.218. n 3.
Quando ius commune non obligat amplius in certo loco, nec etiam obligat, qui alias non satisfecit. d.219. n.3.

Ius carnium.

Vide Carnes Abstinentia.
Ecclesia prohibens carnes, prohibet etiam ius carnium. d.57. n.1.
Vouens abstinentiam à carnibus, quando teneatur etiam abstinere à iure carnium. d.57 n.2.

Iusculum.

Iuscula accidentaliter tantum immutant substantiam cibi. d.109. n.3.

Iustus.

Iusti debent incedere ad vitam æternam per viam præscriptam à Pastore. d.31. n.2.
Ieiunium sortitur in iustis effectus, quos intendit Ecclesia. d.31. n.3.

K

Kalendarium.

Kalendarium nouum non recepisse an illegitima consuetudo. d.220. n.3.

Kemnitius.

Impudentia Kemnitij. d.5. n.4.

L

Labor. Laborans.

Labor non necessarius an extinguat obligationem ieiunandi. d. 317. n.1. & seq.
An labor non necessarius possit in die ieiunij assumi solum semel, aut bis, non autem frequenter. d.318. n.1. & seq.
Quando exercitium continet opera laboriosa, & non laboriosa, an adsit obligatio ieiunandi. d. 394. n.1. & seq.
Incompatibilia cum ieiunio possunt exerceri in die ieiunij, etiamsi commodè possint differri, iuxta declarationem Eugenij IV. d. 314. n.6.
Soluitur à ieiunio laborans, vt restituat. d.292. n.4.
An laboratores possint locare operas suas, quãdo sciunt, non sibi subministrandos cibos, vt possint seruare præcepta Ecclesiæ. d.53. n.3.

Labor ingenij.

Labor ingenij an excuset à ieiunio. d.325. n.1. & seq.
Quomodo labor ingenij redundet in corpus. n.3.

Lactans.

Vide Prægnans.

Lacticinia.

Vide Oua.

Lacticinia possunt prohiberi sub mortali. d.71. n.10.

Præceptum abstinendi à lacticinijs est distinctum à præcepto de ieiunio. d.78. n.5.

Abstinentia à lacticinijs non trahit abstinentiam à carnibus, licet ab ea originentur. d. 56. n. 7.

Solum ex institutione Ecclesiæ abstinentia à lacticinijs includit abstinentiam à carnibus. n.5.

Dispensatio ad lacticinia sequitur vt accessorium dispensationem ad carnes. d. 48. n.4.

Dispensatio ad lacticinia nõ reddit illicitos pisces. d.80. n.4.

Facilior est dispensatio quo ad lacticinia, quam quo ad carnes. d.404. n.4.

Cur Pontifex dispenset in lacticinijs in Bulla Cruciatæ. d.71. n.11.

Lacticinia possũt ministrari domesticis, & operarijs colentibus agros, quando non adsunt pisces. d.83. n.3.

An sit petenda dispensatio. n.4.

Quid dicendum, quando pisces haberi possunt, sed difficilè, & cum graui expensa. n.5.

Iter agentes possunt in omnibus ieiunijs comedere lacticinia, si non habent pisces. d.84. n.1.

Tunc non censentur ab Ecclesia prohiberi. n.2.

Debet tunc tolli scandalum, & quomodo tollendum. n.3.

In Hispania possunt apponi lacticinia, quando prohibentur, & amici inuitari ad ea comedenda. d.371. n.7.

Laicus.

Laici non obligantur ad ieiunium regularium, nec Clericorum sæcularium. d.185. n.7.

Lardum.

Lardum non est licitum, quando licita sunt lacticinia. d.74. n.5.

Lector.

Vide Cathedraticus.

Lectores Theologiæ, Philosophiæ &c. an obligentur ad ieiunia. d.327. n.1. & seq.

Quando ex vi muneris censeantur immunes à ieiunijs. n.4.

Quando non sint immunes. n.5.

Assistentes disputationibus quando eximantur ab obligatione ieiunij. n.6.

An arguentes in publicis disputationibus sint immunes à ieiunio. n.7.

Legatus.

Oratores, & Legati etiam Ciuitatum subiectorum non tenentur ad ieiunia propria loci. d.203. n.7.

Lex

Vide Statutum. Præceptum. Ius.

Lex non est nisi ab habente iurisdictionem in subditos. d.202. n.4.

Lex respicit, quæ frequentia sunt. d. 291. n.4.

Lex pendet à voluntate legislatoris. d. 380. n.2.

Lex habet locum, vbi habet locum ratio legis, & sic etiam interpretatio legis. d. 254. n.5.

Tantum extenditur lex, quantum ratio legis. d.318. n.3.

Lex positiua non attendit intentionem obseruantis, sed actum. d.217. n.8.

Quid in quacunque lege censeatur directè prohibitum. d.4 n.6.

Lex non priuat aliquem proprio iure. d.291. n.5.

Omnis lex humana est sub dispositione Pontificis. d.377. n.3.

Quomodo, quando consuetudo interpretatur legem, debeat accipi interpretatio. d. 440. n.4.

Quando interpretatio legis indicet grauem obligationem. n.5.

Quando vis directiua legis habeat locum. d. 196. n.8.

Habens potestatem directiuam legis, potest eam dirigere etiam in ordine ad seipsum. d. 413. n.3.

Lex localis.

Leges locales non obligant extra locum, pro quo sunt latæ. d.59. n.2. & 63 n.2.

Quan-

Quando aduenæ teneantur legibus loci. d.61. n.3. & 101. n.3.
Absens à proprio domicilio an teneatur legibus proprij domicilij. d.211. n.1. & seq.
Quibus legibus proprij domicilij, & quomodo teneantur absentes. d.211. n.5.
Non reuiuiscit obligatio præcepti, si alibi est impletum, quando obligat in certo loco. d. 218. n.4.
Superior non potest conuenire cum alio, quod proprij subditi obligentur legibus alieni territorij. d.206. n.8.
Lex nõ afficit locum, nisi ratione personarum. d.213. n.5.

Legis obligatio.

Lex debet ità accipi, vt non contrarietur principijs Charitatis, & ijs, quæ ab ipsa præscribuntur. d.45. n.3.
Lex non obligat sub mortali, nisi contineat verba clara præceptiua. d.71. n.7.
Lex non obligat extra territorium ius dicentis. d.206. n.7.
Obligatio legis non plus extenditur, quam iurisdictio Legislatoris. d.211. n.4.
Lex non obligat, quando impedit maius bonum, aut per accidens est causa mali. d.282. n.5.
Lex stante eadem ratione, & intentione legislatoris semper obligat, aut non obligat. d. 318. n.5.
Lex non obligat, nisi eo modo, quo est introducta; præsertim si adhuc obtineatur finis. d.442. n.4.
Secundum quam intentionem legislatoris obliget lex. d.197. n.4.
Lex, votum, iuramentum obligant vt conformia regulis rectæ rationis. d.20. n.2.
Obligatio legis, voti, & iuramenti est subordinata charitati obligans secundum eius regulas. n.3.
Leges, vota, & iuramenta non obligant, nisi vt modo humano seruari possunt. d. 22. n.5.
Ius commune canonicum obligat Catholicos apud hæreticos, & infideles. d. 52. n.6.
Non est absurdum non teneri legibus, qui non est subiectus legibus. d.206. n.9.
Quando lex per vim directiuam obliget legislatorem. d.199. n.5.
Lex concedens plus, non prohibet minus in eodem genere. d.73. n.6.

Legis dispensatio.

Vide Dispensatio.

Legis cessatio, abrogatio.

Lex non cessat, nisi cesset adæquate finis. d. 32. n.2.
Obligatio legum cessat proportionaliter ad desertionem domicilij. d.219. n.6.
Dispensare, aut abrogare legem absque causa non est destruere. d.380. n.3.
Quomodo debeat intelligi abrogationem legis, & dispensationem esse inualidam absque causa. n.4.
Lex vtilis non debet abrogari. d.381. n.2.
Quomodo sit accipiendum, quod abrogatio legis absque causa, sit peccaminosa. d.381. n.3.
Inferior non potest abrogare legem superioris. d.384. n.3.
Cessat obligatio legis, quando forma, cum qua actus præcipitur, non est possibilis. d. 267. n.11.

Legi se subtrahens.

Aliud est nolle seruare legem, quando obligat, & aliud velle se subtrahere ab obligatione legis. d.214. n.5.
Quando intentio se subtrahendi à lege non sit mala. n.6.
Leges Ecclesiasticæ non habent annexam conditionem, quod non liceat sine causa subterfugere obligationem. n.8.
Potest quis per media licita se subtrahere ab obligatione legis. d.320. n.4.

Licitum.

Quid requiratur, vt aliquid sit licitum cum periculo vitæ. d.22. n.8.
Quod semel est licitum, semper est licitum stante eadem ratione. d.318. n.3.

Litaniæ.

Vide Rogationes.

Quando institutæ litaniæ maiores, & rogationes, & qua occasione additum ieiunium. d.174. n.1.
Non est ieiunandum in litanijs maioribus. d. 174. n.3. & seq.

Locus.

Vide Exemptus.

Vt aliquis dicatur de tali loco, debet esse perpetuò ipsi addictus. d.203. n.3.

Locus communicat sua priuilegia, & beneficia accedentibus. d.219.n.5.

Quando offerre locum, qui ordinatur ad peccandum, sit peccatum. d.372.n.6.

Locus exemptus est instar alieni territorij in ordine ad iurisdictionem Episcopi. d. 196. n. 5.

Existens in loco exempto non tenetur ad ieiunia propria terrtorij. d.212.n.1.

Ordinarius non potest in loco exempto, licet intra territorium, exercere iurisdictionem. n. 2.

Lucrum.

Quando lucrum spirituale debeat præferri temporali. d.291. n.6.

Ludi magister.

Ludimagistri an eximantur ab obligatione ieiunandi. d.329. n.1. & seq.

M

Malum.

Mala intrinsecè nunquam sunt licita. d.11.n.6.

Manducatio.

Vide Cibus.

Manducare res non destinatas in cibum est peccatum mortale, vel veniale, iuxta quantitatem damni. d.14. n.1.

Ex obiecto quale peccatum. n.2.& seq.

Comedere, & bibere ob solam delectationem, quando sit mortale, aut veniale. d.16. n.1. & 2.

Est contra mediocritatem præscriptam à temperantia. n.4.

Est superfluum, & ideò cum nocumento. n.5.

Cibus, & potus ob solam delectationem est cum excessu. n.3.

Maritus.

Causæ, ob quas maritus possit rationabiliter velle, vxorem non ieiunare. d.283. n.4.

Matrimonialis vsus.

An quis absoluatur à ieiunio, vt valentior sit in vsu matrimoniali. d.280 n.7.

An vsus matrimonialis sit licitus propter solam delectationem. d.280.n.9.

Medicina.

Quod sumitur per modum medicinæ, non violet ieiuninm. d.133. n.1.

Valet non solum de pharmachis curatiuis, sed etiam de præseruatiuis. n.2.

Saccaro condita possunt sumi per modum medicinæ. n.3.

Bellaria fructus, & panis possunt in ieiunio sumi per modum medicinæ. n.4.

Pluries in die potest sumi aliquid per modum medicinæ sine violatione ieiunij. n.5.

Non debet fieri fraus ieiunio, dum sumitur aliquid per modum medicinæ. n.6.

Quanta, & quam certa debeat esse necessitas sumendi aliquid per modum medicinæ, vt licitè sumatur. n.6.

Medicus.

An medici eximantur à ieiunio. d. 336. n.1. & seq.

Medicus debet esse cautus in concedendis carnibus, quando prohibentur. d.378. n.1.

Quot peccata committat, qui absque causa concedit, & quid in confessione debeat explicari. n.2.

Quando cõmittatur vnicum solum peccatum. n.3.

Quid si medicus dubitet de sufficientia causa. n.4.

Medicus non potest dispensare in ieiunio, sed solum declarare, quod non obliget, sicut & quilibet prudens vir. d.389. n.4.

Mediolanensis.

Mediolanẽsis an possit quatuor diebus proximis ante primam dominicam quadragesimæ non ieiunare, sed comedere carnes, & lacticinia extra Mediolanum. d. 207. n.5.

Membrum.

Vide Pars.

Membra debent conuenire cum capite, quod ipsa mouere potest. d.192. n.7.

Mendicans.

Ostiatim mendicantes possunt edere oua, & lacticinia, quæ supersunt ijs, qui dant eleemosinam, vbi adest Bulla Cruciatæ. d. 82. n. 1.
Quæ ostiatim acquiruntur, sunt necessaria alimenta mendicantium. n. 2.
Ostiatim tota die mendicantes pro regularibus, aut alijs pauperibus, sunt immunes à ieiunio. d. 339. n. 7.

Mercator.

Mercator prandens potest attendere ad merces vendendas, & postea complere prandium absque violatione ieiunij. d. 120. n. 3.

Meridies.

Meridies moraliter sumptus importat horam vnam circiter ante, & post præcisum punctum meridiei. d. 147. n. 5.

Meritum.

Quando opus bonum sit meritorium. d. 6. n. 3.

Miles.

Milites manentes in præsidijs, aut hospitio non tenentur ad ieiunia de consuetudine loci. d. 190. n. 1.
Milites manentes in hospitio, aut præsidijs etiam per longum tempus non acquirunt domicilium. n. 2.
Etiamsi applicentur custodiæ Castri, quasi certi manendi ibi longo tempore. n. 3.
Miles habens animum habitandi, neque adhuc incorporatur communitati. n. 4.
Nisi tamen tum ferat ibi bona, aut alio modo ostendat ibi figere sedem. n. 5.
Milites, qui sunt in præsidio, aut in hospitio, non tenentur ad ieiunia loci ex voto. d. 195. n. 2.
Milites non tenentur ad ieiunia imposita ab Episcopo. d. 198. n. 1.
Cur milites sint exempti à ieiunijs proprijs loci, n. 4.
Milites degentes in castris, aut iter habentes sunt exempti à ieiunio. d. 311. n. 1.
Etiam equites in iisdem casibus. n. 2.
Quando sint exempti milites degentes intra, munitiones. n. 3.
Quando autem non sint exempti. n. 4.
Quando milites exercentur in arte militari, sunt exempti à ieiunio. n. 5.
An, qui excubias agunt sint exempti. n. 6.
Ex quo capite possint milites gregarij excusari à ieiunio. n. 7.

Minimi.

Superiores Minimorum non possunt dispensare in abstinentia carnium. d. 405. n. 8.

Minores.

Fratres minores tertij ordinis ex consuetudine in quibusdam prouincijs vtuntur lacticinijs in ieiunio. d. 406. n. 1.
Prouincialis potest apud Minores dispensare, quo ad lacticinia in ieiunijs. n. 2.

Missa.

Vide Cardinalis.
An obligatio audiendi missam coarctetur ad tempus præscriptum pro celebratione: & an audiens missam celebratam extra tempus præscriptum satisfaciat. d. 451. n. 8.
Qui non potest in missa interesse consecrationi, non tenetur audiere missam. d. 267. n. 11.
Multiplex celebratio in eodem die prohibetur, singula seorsim per se primo. d. 357. n. 10.
Cur peccet, qui ob venationem non audit missam in die festo. d. 320. n. 7.
Cur se inebrians peccet, si inde nõ possit audire missam. d. 317. n. 7.
An audiens missam in nocte Natalis celebratam coram Pontifice satisfaciat præcepto audiendi missam in die Natalis. d. 451. n. 7.
An satisfaciat Cardinalis celebrans. n. 8.
Si cibus non est digestus, an possit sacerdos celebrare. d. 449. n. 1. & seq.
Non constat de obligatione expectandi digestionem pro celebranda missa. n. 3.
Potest sacerdos celebrare in nocte Natalis, etiã si paulo ante cœnauerit. n. 6.
An perturbatio mentis impediat celebrationem, & sumptionem Eucharistiæ. d. 450. n. 1. & seq.

Molitor.

Molitores per totũ diem molentes excusantur à ieiunio. d. 300. n. 1.
Si semel, aut bis imponant triticum molendino, & colligant farinam, non excusantur. n. 2.
Nisi triticum, & farina sit in magna quantitate,

itate, ita vt habeant portare onera grauia. n. 3.

Monacus.

Carnes prohibentur de iure canonico omnibus monachis. d. 405. n. 1.
Regula prohibens de quadrupedibus Benedictinis, prohibet omnes carnes. n. 2.
In iure conceditur Abbatibus, vt possint cum infirmis, & debilibus dispensare quo ad carnes in infirmaria. n. 3.
Item aliquando etiam cum cæteris extra Refectorium. n. 4.
Ex priuilegio possunt dispensare etiam extra monasterium, quando id expediens fuerit. n. 5.
Monachi ex dispensatione Abbatis possunt inuitati, aut in itinere edere carnes. n. 6.
Possunt etiam ex consuetudine. n. 7.

Monasterium.

Monasteria sunt exempta à iurisdictione Episcopali, & leges Episcopi in ipsis non habent vigorem. d. 213. n. 4.
Monasteria sunt exempta etiam quo ad locũ. n. 7.
Exemptio monasteriorum de se extenditur ad omnes actus iurisdictionales Episcopi. n. 8.

Moniales.

Moniales non tenentur ad ieiunia, ad quæ laici, & Clerici sæculares tenentur ex consuetudine. d. 185. n. 8.
Moniales an teneantur ad ieiunia loci, quando obligant ex vniuersali consuetudine. d. 187. n. 1. & seq.
Cur consensus Episcopi in consuetudinem nihil operetur pro Monialibus. n. 4.
Quando regimen vniuersale Episcopi se extendat etiam ad Moniales n. 6.
Moniales non tenentur ad ieiunia loci, quæ sunt ex voto. d. 193. n. 1.
Consensus Episcopi in votum communitatis non extendit ipsum ad Moniales. n. 2.
Moniales, quando obligentur ad vota communitatis. n. 3.
Moniales tenentur ad ieiunia indicta ab Episcopo, quando intendit illas obligare. d. 197. n. 1.
Non tenentur, quando ea imponit solum in vniuersali. n. 2.
Lex, & præceptum in vniuersali cur non dirigatur ad Moniales. n. 3.

Montanus.

Quodnam ieiunium fuerit institutum à Montano. d. 165. n. 6.

Mortuus.

Corporibus defunctorum est debitus honor, & qualis. d. 11. n. 7.

Mulier.

Vide Fœmina.
Mulieres lauantes lineam suppellectilem eximuntur ab obligatione ieiunandi. d. 304. n. 1.
Etiam complicantes dictam suppellectilem lineam. n. 2.
Etiamsi exercitium non sit continuum, sed solum pro vna, aut altera die. n. 3.
Etiamsi non insumant totã diem in hoc exercitio. n. 4.

Munus.

Inhabilitans se ad suum munus, in confessione ne dum debet exprimere damnum proprium, sed etiam alterius. d. 28. n. 5.

Natalis Domini.

Solemnitas festi Natalis sufficit pro dispensatione in voto, aut regula de non edendis carnibus. d. 228. n. 3.
Nisi sit de perpetua abstinentia. n. 4.
Ius commune de abstinendo à carnibus in feria sexta, aut sabbato an obliget adstrictos voto, aut regula, quã lo in ijs diebus incidit Natalis Domini. d. 229. n. 1. & seq.
Adstricti voto, aut regula abstinendi à carnibus feria sexta, aut sabbato, solo voto, aut regula impediuntur, ne possint illas edere, si in ijs diebus incidat Natalis Domini. n. 4.
Qui vouit non edere lacticinia certa die, potest edere carnes, si in illa die incidat Natalis Domini, & votum non includat abstinentiam a carnibus. d. 230. n. 1. & seq.
Dispensatus in ieiunio ex voto, aut regula poterit edere carnes feria sexta, & sabbato, si in ijs incidat Natalis Domini. d. 225. n. 4.
An in nocte Natalis anticipet dies pro Capella Pontificia. d. 451. n. 5. & 6.

Nauta.

Nautæ nauigantes sunt exempti à ieiunio. d. 310. n. 1.
Quid dicendum, quando per plures dies supersedent ab exercitio. n. 2.
An nautæ regentes, & tractantes vela sint exempti à ieiunio. n. 3.
Nauta assistens clauo non eximitur à ieiunio, nisi ex accidenti munus fiat laboriosum. n. 4.
An nautæ ducentes nauiculas venetas vulgo Gondole *sint exempti à ieiunio. n. 5.*

Necessitas.

Extrema necessitas est, quando desunt res communiter in cibum destinatæ. d. 20. n. 8.

Notarius.

Vide Scriba.
Notarij non sunt immunes à ieiunio, nisi transcribant scripturas per totum diem. d. 335. n. 4.

Nox media.

Cur ex vi horologiorum non possit fieri iudicium de media nocte præcise. d. 158. n. 5.
Media nox non potest vbique, vt indicatur per horologia, in ieiunijs attendi. n 6.
Media nox an in ordine ad ieiunium possit computari secundum vltimum horologium. d. 162. n. 1. & seq.
An Ecclesia possit nos obligare, vt in sumendo dimidio noctis nos conformemus horologijs. d. 443. n. 9.
Dimidium noctis non potest mathematicè mensurari. d. 443. n. 8.
An detur paruitas materiæ in posponenda cœna respectu mediæ noctis, quando subsequitur ieiunium, aut in anticipanda comestione post ieiunium. d. 159. n. 1. & seq.
Quantum temporis possit assignari in hoc casu pro paruitate materiæ. n. 6.
Paruitas materiæ habet locum respectu mediæ noctis moraliter computatæ. n. 7.
Exigua pars temporis post mediam noctem potest computari pro media nocte. d. 443. n. 10.
Quantum temporis post mediam noctem sumi possit pro parua materia in ordine ad ieiunium. n. 14.
Quando iudicans, esse transactam mediam noctem, non possit comedere, si subsequatur ieiunium. d. 158. n. 9.
Dubitans, an sit media nox an possit comedere, si die sequenti sit ieiunandum. d. 163. n. 1.
In die ieiunij dubitans, an sit media nox, an possit cœnare. d. 164. n. 1. & 2.

O

Obligatio.

Obligatio voluntariè suscepta non prænalet legi naturali. d. 20. n. 4.
Obligationes sub mortali non multiplicandæ, nisi de illis constet. d. 71. n. 9.
Non est inconueniens, quod quis deponat obligationem ex conscientia erronea. n. 12.
Obligatio de aliqua re intelligitur de ipsa, pro vt est in vsu. d. 77. n. 5.
Solutus à consuetudine loci aliqua obligatione, non subijcitur eidem in alieno loco, nisi ibi acquirat superiorem. d. 97. n. 4.
Obligatio adimplendi aliquid intra certum tempus non transit elapso termino. d. 184. n. 5.
Quando obligatio sit positiua, licet negatiuo modo exprimatur. d. 241. n. 4.
Ablata obligatione non reuiuiscit per priuilegium. d. 271. n. 5.
Cessat obligatio ad actum, etiamsi adsit potentia ad ipsum, quando non adest materia necessaria. d. 274. n 4.
Obligatio diuisibilis debet secundum partem impleri, si non potest tota. d 351. n. 2.

Odor.

Odor, & suffitus restaurat corpus. d. 424. n. 2.
Odor, & suffitus deferunt secum tenuissimas partes substantiæ, quibus se nobis communicant. n. 3.
Odor, & suffitus non est cibus, nec potus. n. 5.
Odor, & suffitus cuiuscunque rei, etiam carnis, an soluat naturale ieiunium. d. 424. n. 1. & 4.

Officialis.

Officiales faciunt vnum corpus cum communitate. d. 189. n. 1.
Officiales non acquirunt domicilium in loco Officij. n. 3.
Officiales sunt ciues impropriè. ibid.
Officiales præfecti, &c. non tenentur ad ieiunia de consuetudine loci. d. 189. n. 2.

Officiales non teneantur ad ieiunia Ciuitatis ex voto. d.195. n.1.
Officiales non tenentur ad ieiunia imposita ab Episcopo. d.198. n.1. & 3.
Familia Officialium non tenetur ad ieiunia de consuetudine loci. d.189. n.5.

Officium.

Vide Munus.
Quæ spectant ad officium, non sunt omittenda ob ieiunium. d.324. n.4.
Præceptum ieiunij non obligat relinquere consueta exercitia. d 328. n.3.

Operarius.

Vide Artifex, Laborans.
Conducentes operarios an teneantur inquirere, an possint ieiunare. d.321. n.1. & seq.
An, & quando possit quis conducere operarios, quos scit non ieiunaturos. d.322. n.1. & seq.
Conducens operarios, an possit cum ipsis pacisci, ne ieiunent. d.323. n.1. & seq.
Quando operarij nolunt minuere consuetam mercedem, nolens eos conducere, nisi cum pacto, quod non ieiunent, non peccat. n.3.
An liceat absolutè pacisci cum operarijs, ne ieiunent. n.4. & seq.

Operatio.

Quando operatio facta cum dubio sit peccaminosa. d.146. n.3.

Ordinatio. Ordo.

Ordinationes solum semel in anno solebant celebrari, & præmisso ieiunio. d. 168. n.1.
Ordine sacro initiatus non tenetur de nouo recitare matutinum, si eadem die ante susceptionem ordinis recitauit. d.451. n.10.

Ornantes templa.

Ornantes templa eximuntur ab obligatione ieiunandi. d. 312. n.1.

Oua.

Vide Lacticinia.
Oua, & lacticinia sunt in eodem genere. d.76. n.3.
Oua solent apponi in ientaculis. d. 115. n.4.
Oua, & lacticinia non soluunt substantiam ieiunij. d.273. n.2.
Cessante obligatione abstinendi ab ouis, non cessat obligatio abstinendi à carnibus. d. 355. n.4.
Concessis ouis conceduntur etiam lacticinia, & econtra. d 76. n.2.
Consuetudo non edendi oua, & lacticinia in ieiunijs extra quadragesimam an sit inducta cum animo se obligandi. d. 69. n.5.
Edens oua, & lacticinia in ieiunijs quadragesimæ an satisfaciat præcepto ieiunij, & an peccet. d. 81. n.1. & seq.
An toties peccet, quoties comedit oua, & lacticinia. n.3.
An oua, & lacticinia prohibeantur in feriis sextis, sabbato, & rogationibus. d.79. n.1. & seq.
An semper, quando prohibentur carnes, prohibeantur etiam oua, & lacticinia. n.8.
An oua, & lacticinia prohibeantur in dominicis quadragesimæ. d.71, n.1. & seq.
An consuetudo non edendi oua in dominicis quadragesimæ obliget n.9.
Regulares non tenentur ratione consuetudinis abstinere ab ouis, & lacticinijs in ieiunijs extra quadragesimam. d.70. n.1.
Consuetudo abstinendi ab ouis, & lacticinijs in ieiunijs extra quadragesimam, non est vniuersalis. n.3.
An dispensatus ad oua possit simul comedere pisces. d.80. n.1. & seq.
Dispensatus in quadragesima ad oua, & lacticinia non est dispensatus à ieiunio. d. 273 n.1.
Dispensatus ad oua, an possit edere lacticinia. d.76. n.5.
An vouens abstinere ab ouis, teneatur etiam abstinere à carnibus. d.56. n.1 & seq.
Peculiaris species abstinentiæ est obiectum huius voti. n.4.
Quid, si vouens credat, quod etiam vouisset abstinere à carnibus, si meminisset. n.8.
Quid, si tempore voti cogitasset, & intendisset abstinere à carnibus. n.9.

P

Panis biscotus.

Panis biscotus an licitus in ieiunio. d.85. n.1. & 2.
Oua absorbentur in pane biscotto, & non æstimantur. n.3.

Papyrus.

Papyrus deglutitus non soluit ieiunium naturale. d.419. n.4.

INDEX

Parentes.

Vide Pater familias.

Parentes an teneãtur cogere filios ad ieiunandum. d. 362. n. 1. & seq.

Debent monere, corrigere, & increpare. n. 3.

Quam potestatem habeant parentes in filios. n. 5. & seq.

An possint parentes cœnã ministrare filijs nolentibus ieiunare. n. 7.

Parochus.

Parochus an possit dispensare in ieiunio. d. 387. n. 1. & seq.

Cur possit dispensare, & consuetudo de hoc introducta sit. n. 4.

Qui vices gerit Parochi potest dispensare in ieiunio. n. 6.

Parochus non potest dispensare in ieiunio sine iusta causa. n. 7.

Pars.

Quarta pars habetur pro modico. d. 90. n. 2.

Quando pars sit turpis, si non conueniat cum toto. d. 192. n. 8.

Quid requiratur, vt pars maior trahat ad se minorem. d. 215. n. 10.

An ius naturale dictet, esse turpe, partem non congruere cum suo toto. d. 392. n. 5.

Paruitas materiæ.

Quomodo plures paruæ materiæ vniantur ad faciendam vnam notabilem. d. 140. n. 2.

Quando aliquid diuisibiliter præcipitur, aut prohibetur, admittenda est paruitas materiæ d. 148. n. 4.

Quando habeat locum paruitas materiæ. d. 159. n. 3. Et in quibus. d. 42. n. 3.

Quænam sit paruitas materiæ in comestione carnium. d. 42. n. 4.

Vera regula ad eam cognoscendam. n. 5.

Quænam quantitas præcisè in comestione earnium sit paruitas materiæ. n. 6.

Quomodo habeat locum paruitas materiæ. d. d. 440. n. 10.

Paruitas materiæ an habeat locum in sumptione Eucharistiæ post cibum. n. 11.

Paruitas materiæ in tempore celebrationis, in ætate requisita ad matrimonium, ad ordines, in ingressu, & egressu clausuræ. d. 443. n. 13.

Paruitas materiæ non violans ieiunium.

An sit veniale peccatum, ieiunantem ex causa rationabili sumere cibum extra refectionem in paruitate materiæ. d. 131. n. 3.

Paruitas cibi sumpti ratione debiti finis non fundat peccatum veniale d 137. n. 4

In fractione ieiunij datur paruitas materiæ excusans à mortali. d. 139. n. 1.

Duæ vnciæ constituuntur paruitas materiæ. n. 2. & cur. n. 5.

Paruitas materiæ debet attendi in ordine ad læsionem abstinentiæ in ieiunio præceptæ. n. 3.

Ieiunans absque mortali potest primo mane duas vncias cibi sumere, & bibere. n. 6.

Frangitur ieiunium, si pluries in eodem die sumatur paruitas materiæ, quæ semel sumpta non frangit. d. 140. n. 1.

Non frangitur ieiunium, si pluries cibus sumptus contineatur intra paruæ materiæ terminos. n. 3.

Proponens in singulis ieiunijs aliquã paruam materiam cibi sumere nõ peccat mortaliter. n. 4.

Nec etiam inducens plures, vt sumant eodem die paruam materiam cibi. n. 5.

Vt quis violet ieiunium non requiritur, vt velit vnico actu plures comestiones paruas, sed sufficit, si quocumque modo velit. n. 6.

Pater.

Quando pater, & filius censeantur eadem persona. d. 38. n. 2.

Paterfamilias.

Vide Dominus.

Paterfamilias potest pedester absque necessitate inuisere operarios, licet impediatur, ne ieiunet. d. 318. n. 7

Paterfamilias an possit in die ieiunij imponere famulis opera incompossibilia cum ieiunio. d. 324. n. 1.

Pauper.

Pauperes, qui non habent congruentem refectionem, non tenentur ieiunare. d. 275. n. 1.

Pauperes mendicantes regulariter sunt exempti à ieiunio. n. 2.

Pauperes sibi victum manibus quærentes, quando sint exempti à ieiunio, etiam si artes non sint laboriosæ. n. 4.

An, qui non habet vinum, aut quod adhibetur loco vini, teneatur ieiunare. n.5.
Pauperes eo die, quo habent sufficientem refectionem, tenentur ieiunare. n.6.
Vescens ex consuetudine pane cum alio, cæpis, & alijs huiusmodi cibis, non tenetur ieiunare. d.279. n.1.
Etiam si vescatur his cibis, vt seponat aliquid ob suas, vel suorum necessitates. n.2.

Peccatum.

In quo consistat peccatum veniale. d.173. n.4.
Quando aliquid sit peccatum in causa, an debeat vitari. d.317.n.3.
Quid requiratur, vt aliquid sit peccatum in causa. d.319.n.4.& d.356.n.3.
Quid requiratur, vt peccata multiplicentur. d.359.n.3.
Quid requiratur, vt quis cooperetur peccato alterius. d.365.n.5.
Exhibere materiam, circa quam peccatur, an sit dare occasionem peccandi. n.7.
An ratione charitatis teneamur cauere peccata proximi. n.8.
Quid requiratur, vt quis inducat ad malum indirectè. d.369.n.6.
Licet vti peccato alterius ad aliquid honestũ, d.372.n.3.

Peregrinus. Peregrinatio.

Vide Aduena.

Peregrinus habet ius viuendi secundum leges, & consuetudines proprij domicilij. d.62.n.3
Peregrinatio laboriosa ex voto, aut pœnitentia excusat à ieiunio. d.341.n.1.
Excusat etiam, quando valdè confert ad honorem Dei, & ad augendam deuotionem fidelium. n.2.
Peregrinatio ex magno feruore deuotionis eximit à ieiunio, si sit incompatibile. n.3.
Peregrinatio multum vtilis excusat à ieiunio. n.4.
Semper excusat, quando est ob lucrandam Indulgentiam plenariam. n.5.
Item quando est valdè longa, ita vt quocunque tempore fiat, coincidat cum diebus ieiunij. n.6.
Item quando agitur de vitando notabili incommodo. n.7,
Peregrinatio voluntaria an excuset à ieiunio. n.8.& seq.
Peregrinatio ad loca sancta est maius bonum, quam ieiunium. n.12.
Peregrinatio cœpta potest continuari in die ieiunij, etsi ieiunium non possit seruari. n.13.
Non tenetur quis abstinere à peregrinatione, etiamsi terminari non possit ante diem ieiunij. n.14.

Pictor.

Pictores, & sculptores an eximantur à lege ieiunij. d.306. n.1.& seq.

Pietatis opera.

Exercentes opera pietatis sunt immunes à ieiunio. d.339. n.1.
Etiamsi fiant ob lucrum. n.3.
Quam laboriosa debeant esse, vt absoluant à ieiunio. n.4.

Pincerna.

Vide Coquus.

Pisces.

Vide Oua. Lacticinia.
Si pisces commutentur in oua, & lacticinia, tunc pisces fiunt illiciti simul cum lacticinijs. d.80.n.5.
Pisces siccati, aut sale conditi numerantur inter ea, quæ ante, vel post prandium apponuntur. d.112.n.3.
Pisces sunt cibus maceratiuus. d. 113. n.5.
Pisces minus nutriunt, quam plures cibi concessi pro refectiuncula ieiunij. n.7.

Pistor.

Pistores, seù furnarij excusantur à ieiunio d.298.n.1.
Etiam si non laborent per totum diem. n.2.

Pluralis numerus.

Numerus pluralis in duobus saluatur. d.233. n.2.

Pœnitentia.

Vide Abstinentia indiscreta.
Confessarius non potest imponere indiscretas pœnitentias, nec pœnitens exequi. d.29. n.3.
Non potest quis per alium satisfacere ieiunij impositis pro pœnitentia. d.38.n.4.

eiunium ex pœnitentia non obligat, si non potest solui cum forma iniuncta. d.242.n.3.

Pontifex.

Non omnia, de quibus Pontifex non decernit, tacite reprobat. d.180. n.3.
Præsumitur, quod Pontifex nolit in sua præsentia exerceri iurisdictionem circa ea, quæ sunt iuris communis. d.181.n.1.& 3.
Pontifex non censetur præsens monasterijs Curiæ Romanæ. n.4.
Pontifex habet auctoritatem à Deo. d. 377.n.5
Pontifex non potest abrogare validè omnes leges Ecclesiasticas. d.380. n.5.
An peccet Pontifex dispensans in lege cum leui præiudicio alterius, aut communitatis. d. 382.n.7.
Pontifex dispensans in lege absque causa an peccet. d.382. n.1. & seq.

Populus.

Diuersis medijs perducitur populus ad finem supernaturalem, ac Episcopus. d.199. n.4.

Potestas.

Actus potestatis est actus rationis. d. 380.n.6.

Potus Potatio.

Vide Cibus. Comestio.

Potus non acquirit rationem cibi ex eo, quod sumatur ad sedandam famem. d. 117. n.5.
Concesso potu, censetur concessum quicquid requiritur, ne noceat. d.119.n.2.
Potus liquidorum, quæ habent rationem cibi soluit ieiunium. d. 116.n.1.
Potus vsualis an soluat ieiunium.n.2.& 3.
An potus ad sedandam inediam, & famem violet ieiunium. d.117.n.1.
Ecclesia non prohibens potum, nec etiam prohibet nutritionem ex ipso.n.3.
Aqua mista saccaro an soluat ieiunium sumpta extra prandium, & refectiunculam. d.118 n.1.& 2.
An aliæ aquæ cedro, aut alio modo conditæ. n.3.& 4.
Quando bibitur per diem in ieiunio, licet aliquid cibi sumere, ne potus noceat. d.119.n.1.
Potest sumi aliquid cuiuscumque generis cibi. n.3.
Nec dum semel in die, sed pluries, quoties bibitur. n. 4.
Modo ne subsit fraus. n.5.
Quænam quantitas cibi singulis vicibus possit sumi. n.6.
An semper quoties per diem bibitur aliquid cibi sumi possit. n. 7.

Prandium.

Prandium ieiunij non habet præfixum tempus, intra quod habeat compleri. d.157.n.1.
An possit in ieiunio protrahi ad noctem. n.2. & 3.

Præceptum.

Præceptum, vt obliget per se, supponit possibilitatem adimplendi. d.354.n.4.
Obligat, prout moraliter seruari potest d.443. n.6.
Præceptum humanum non obligat contra ius naturale. d.448 n.1.
Quando præceptum debeat seruari vno, aut altero modo, si pluribus potest seruari. d.167 n.16.
Præceptum minus vniuersale cedit vniuersaliori, si sint in eodem genere. d.272.n.3.
Præceptum affixum certo tempori determinato violatum non amplius obligat. d. 345. n.5.
An quis teneatur assuescere magno incommodo, vt obseruet præcepta. d. 343. n.6.
Cur possit quis se reddere impotentem ad seruanda præcepta, non autem se priuare medijs necessarijs pro obseruantia. d. 320. n.8.
Quando præceptum obliget ad non ponenda impedimenta contra obseruantiam. d.320. n.8.
Quando transgressio præceptorum Ecclesiæ generet suspicionem contra fidem. d.51. n.4.
Præcepta iuris communis ex consuetudine non obligant quemquam, quando non obligant incolas. d.219.n.6
Implens præceptum extra proprium domicilium, non tenetur rursus implere in proprio. d.218.n.5.
Etiam si in proprio domicilio obliget secundum tempus præfinitum à iure communi. n.6.
Quæ præcepta naturalia obligent cum discrimine vitæ. d.11.n.12.
Præcepta Ecclesiæ non impediunt maius bonum. d.339.n.2.
Quando per accidens cesset obligatio præceptorum Ecclesiæ. d.282.n.6.

Præceptum affirmatiuum, & negatiuum.

Præceptum positiuum quid indirectè prohibeat. d.317.n.6.

Præceptum positiuum habet finem positiuum, præceptum autem negatiuum non habet. d. 33 n. 5.
Præceptum negatiuum obseruatur merè negatiuè se habendo, præceptum vero positiuum requirit actum positiuum. d. 31. n. 4.
Præceptum negatiuum non excludit paruitatem materiæ excusantem à mortali. d. 42. n. 1.

Prægnans.

Prægnantes, & lactantes non obligantur præcepto ieiunij. d. 286. n. 1.
Vnica refectio non sufficit prægnantibus, & lactantibus n. 2.
An, prægnantes, & lactantes, si dubitent de damno infantuli teneantur ieiunare. n. 3.
Si verò sint robustæ vt possint sibi, & infantulo vnica comestione satisfacere, an teneantur ieiunare. n. 4.
An peccent ieiunando n. 6.
Prægnantes, & lactantes an possint edere carnes quando prohibentur d. 287. n. 1. & seq.
Potest cum omnibus dispensari, vt edant carnes, quando prohibentur. n. 5.
Quando fœtus periclitatur ob malam dispositionem sanguinis in prægnante, non tenetur ieiunare, etiam tempore præcedente conceptum d. 288. n. 1.
Nec etiam abstinere à carnibus. n. 2.
Ieiunando, & abstinendo à carnibus peccat grauiter. n. 3.
Confessarius tali fœminæ nunquam debet permittere ieiunia, aut abstinentiam à carnibus. n. 4.
Fœmina grauida an teneatur ieiunare ad vincendas tentationes carnis, si ieiunio, & non alio medio vincere potest. d. 289. n. 1. & seq.

Prægustatio.

Ieiunãtes possunt licitè prægustare cibos dominorum comedendo, quod prægustant d. 138. n. 1.
Qui prægustant ad vitandum venenum, possunt prægustare, etiam si in prægustando sumant notabilem quantitatem n. 3.
Tenentur tamen in reliquo ieiunare. n. 4.
Possunt sumere totum illum cibum, quem possent, si non prægustarent, etiam per diem in paruitate materiæ. n. 5.
An in prægustatione, si descendunt reliquiæ ad stomacum inteueniat comestio, aut potatio d. 429 n. 2.
Non soluitur ieiunium, si quid exiguum descendat ad stomacum, dum fit prægustatio. n. 3.

Præiudicium.

Vnde mensuranda leuitas, vel grauitas præiudicij. d. 382. n. 8.

Prælatus.

Vide Superior.
Prælatus non potest præcipere, quæ sunt extra ordinem, quem ipse moderatur. d. 29. n. 2.
Superior in spirituali tenetur impedire peccata subditorum. 397. n. 5.

Princeps.

Semper præsumendum est in dubio pro Principe, & superiori. d. 394. n. 2.

Priuilegium.

Discrimen inter priuilegium, & legem. d 208. n. 3.
Priuilegium est stricte interpretandum, & quando exorbitat à iure non trahitur in consequentiam. d. 76. n. 1. & d. 267. n. 3.
Aliqua priuilegia iuseruiunt solum, pro sedandis conscientijs, d. 415. n. 4.
Priuilegium loci extenditur ad omnes de loco. d. 182. n. 2.
Priuilegio loci non potest vti quis, nisi existat in loco. d. 215 n. 8.
Abrogata lege iuris cõmunis acquiritur priuilegium loco, ne cæteri in ipso obligentur. d. 208. n. 2.
Nemo tenetur vti priuilegio, quando nullum damnum sequitur. d. 271. n. 4.
Priuilegium nõ extenditur de casu ad casum d. 451. n. 9.
Communicatio facit, vt priuilegium sit immediate concessum. d. 151. n. 6. & d. 183. n. 2.

Priuilegia circa ieiunium.

Priuilegium concessum religiosis comedendi ante horam consuetam intuitu matutini officij de nocte recitati d. 151. n. 1.
Hoc priuilegio fruuntur, qui alijs officijs vacant, etiamsi ad matutinum non surgant. n. 2.
Hoc priuilegium est concessum communitati. n. 3.
Fruuntur exempti à matutinis precibus, etiãsi non subeant onus equiualens n. 4.
Et qui illud habent ex communicatione, etiam si ex instituto non surgant de nocte n. 5.
Qui ex priuilegio potest notabiliter anticipare

prandium in ieiunio adhuc teneatur ieiunare d.152.n.1.

Priuilegiatus.

Priuilegiatus in ordine ad ieiunia subijcitur omnibus ieiunijs cum eodem priuilegio. d. 77.n.7.
An priuilegiatus, vt tempore interdicti possit audire missam, teneatur audire. d.271.n.6.

Procurator.

Vide Aduocatus.

Prohibitio.

Quando prohibito maiori censeatur prohibitum & minus. d.68.n.4.

Promissio.

Vide Votum. Legis obligatio.

Propositum.

Propositum seruandi omnia præcepta, aut violandi, non continet bonitatem, aut malitiam correspondentem omnibus præceptis. d.374.n.9.
Cur generale propositum non pertingat ad bonitatem, vel malitiam actuum in particulari. d.375.n.3.

Q

Quadragesima.

Vide Ieiunium quadragesimale.

QVomodo Thelesphorus Papa dicatur instituisse quadragesimam. d.165.n.7.
Quomodo accipiendus Cassianus, quando dicit, in primitiua Ecclesia non fuisse quadragesimam n.8.
Tota quadragesima ieiunandum exceptis dominicis ex præcepto Ecclesiæ. d.166.n.10.
Par abusum fuit introductum duabus, aut tribus, aut alternis hebdomadis in quadragesima ieiunare. d.166.n.9.
Qui non potest tota quadragesima ieiunare, debet, si potest, ieiunare aliquibus diebus. d.351.n.1.
Quot peccata committat proponens in quadragesima comedere semper cibos vetitos d.374. n.10.
Vniuersale propositum non ieiunandi in tota quadragesima, an peius, quam omnia proposita non ieiunandi singulis diebus. d.345. n.1.& 2.
Qui compleuit quadragesimam in vno loco, remanet reus in alio, sibi non est completa. d.218.n.7.
Qui non compleuit quadragesimam, an teneatur complere, si accedat ad locum, vbi est completa. d.219.n.1.& seq.
Quando apud hæreticos esset completa quadragesima, si aduena non compleret, quando in proprio loco non compleuit, daret occasionem scandali, secreto tamen posset non complere. d.220.n.5.

Quattuor tempora.

Ieiunia quattuor temporum sunt ex institutione Apostolica. d.168 n.2.
Ieiunium mensis Martij non habetur, quod sit institutum ab Apostolis, sed à Callisto Papa. n.3.
Ieiunia quattuor temporum fuerunt diuerso modo celebrata. n.4.
Quomodo nunc debeant celebrari iuxta vltimum statutum. n.5.
An omnia ieiunia quattuor temporum sint de præcepto ex iure. d.169.n.1.& seq.
An traditio quattuor temporum contineat præceptum. n.4.
Quid dicendum de ieiunis aliorum temporum. n.5.

R

Refectio.

REfectio congrua quænam sit. d.275. n.3.
Congruitas refectionis æstimatur ex quantitate, & qualitate. d.277.n.2.

Refectiuncula ieiunij.

Supra vnicam comestionem est licita vespertina refectiuncula, & vnde. d.86.n.3. & 4.
Quomodo ex consuetudine introducta refectiuncula. d.102.n.8. & d.115.n.3.
Refectiuncula vespertina ex consuetudine simpliciter non est contra ieiunium. d.104. n.3.
Finis serotinæ refectiunculæ est mensura, qua ipsa mensurari debet. d.87.n.1.
An vespertina refectiuncula introducta ratione medicinæ. n.2.& seq.
Modo adhibetur ad sustentationem naturæ. n.4.
Vespertina refectiuncula est necessaria ob congruam sustentationem naturæ. n.6.
An liceat indigesto prandio sumere vespertinam

nam refectiunculam in die ieiunij . d.104. n. 1. & seq.

Refectiunculæ ieiunij hora.

Transpositio prandij, & refectiunculæ non est contra substantiam ieiunij . d.102. n.4. & 6.
Cur talis transpositio non contineat peccatum veniale . n.7.
Ex graui causa licet in die ieiunij hora prandij sumere refectiunculam, & vespere prandere. d.102.n. 1.
An absque causa, aut ex leui causa sit peccatum mortale. n.2. & seq.
An liceat primo mane sumere refectiunculam, & vespere prandere. d. 103. n. 1. & seq.
Saluatur ieiunium secundum substantiam, si primo mane sumatur refectiuncula, & vespere principalis refectio. n.4.
An tali pacto ieiunium sit magis, vel minus maceratiuum. n.5.
An absque causa liceat primo mane sumere refectiunculam. n. 7.

Refectiunculæ ieiunij quantitas.

An quantitas vespertinæ refectiunculæ mensuranda iuxta diuersitatem locorum, & personarum. d.88.n.1. & seq.
An in quantitate vespertinæ refectiunculæ in in die ieiunij attendenda sit consuetudo . d. 89. n. 1.
Quantitas refectiunculæ vespertinæ mora liter mensuratur. d.105.n. 3.
An quarta pars cœnæ possit sumi in vespertina refectiuncula. d 90.n.1. & seq.
Concedentes octo vnicas concedunt vt plurimum quartam partem cœnæ . d.90. n. 3.
Qui parcè cœnant, non debent adstringi ad quartam partem cœnæ in refectiuncula, ibid.
Parcitas cœnæ non præiudicat ieiunantibus, quin possint sumere totam cœnam, si non excedat . n.4.
Qui plurimum comedunt in cœna, non possunt sumere quartam partem in refectiuncula. n. 5.
Quinam possint illam sumere . n.6.
Quantitas trium vnciarum pro refectiuncula vespertina in die ieiunij censetur exigua. d.91. n.1.
Quantitas quoque quattuor vnciarum. n.2.
Qui concedant pro refectiuncula vespertina sex vncias, qui septem, & quinam octo. n. 3.
Iuxta qualitatem complexionis possunt sumi, aut sex vnciæ, aut etiam octo. n.4.
Absolutè octo vnciæ sunt licitæ. n 5.
An in vigilia Natiuitatis Domini possit sumi amplior refectiuncula. d.92 n.1. & seq.
Refectiuncula vespertina in vigilia Natiuitatis Domini potest esse duplo maior solito. n. 6.
Quid dicendum, si natiuitas celebretur feria secunda, & ieiunetur sabbato præcedenti. n. 7.
Vespertina refectiuncula ieiunij in curia Romana potest esse amplior. d 96 n 1.
Non tamen potest pertingere ad quantitatem cœnæ licet plurima apponantur. n.2.
An liceat religiosis in ieiunijs lætitiæ sumere ampliorem refectiunculam. d.94.n.1. & seq.
Non potest saluo ieiunio induci consuetudo, quod sumatur illa quantitas, quæ sufficeret pro cœna . d.96. n.3.
An qui est de Romana curia possit extra ipsã vti beneficio ãplioris refectiũculæ d.96.n.5.
An talis consuetudo Romanæ curiæ possit extendi ad alia loca. n.4.
Loca circumadiacentia Romanæ curiæ, an gaudeant benefitio talis consuetudinis. n 6.
An probabile sit, exemptos posse sequi consuetudinem Romanæ curiæ in refectiuncula ieiunij, dum sunt permanenter extra curiã. d.97.n. 1 & 2.
Nobiliores possunt sumere ampliorem refectiunculam in ieiunio. d.98.n.1.
Item qui sunt delicatioris complexionis . n.3.
Qui studijs vacant possunt adhibere in ieiunio ampliorem refectiunculam d.99 n.1.
Qui tota die ingenio laborant, possunt paulo amplius se reficere in vespere . n.3.
Malè dormientes, quando non cœnant, possunt sumere ampliorem refectiunculam. d.100. n.1.
Quantum debeat impediri somnus, vt licita sit amplior refectiuncula . n.3.
Quando consueta exercitia valdè fatigant, aut ingenium, aut corpus, est licita amplior refectiuncula . n 4.
Amplior refectiũcula, si tamen nõ sit cœna, an tollat, quin ieiunium sufficiat pro voto, pœnitentia iniuncta, & pro lucrando iubileo. d.101. n.1. & seq.
Si refectiuncula ex consuetudine accedat ad cœnam in certa die, adhuc adest ieiunium. d. 101 n.7.
Obligatus ieiunare certa die, si in ipsa incidat vigilia, in qua est licita refectiuncula accedent ad cœnam, potest ieiunare secundum consuetudinem vigiliæ. n. 8.
Excessus, qui refectiunculam vespertinam conuertit in cœnam, est peccatum mortale. d.105. n.1.

Secus autem excessus non multum notabilis. n. 2. & 4.
An in refectiuncula vespertina possit sumi tota illa quantitas cibi, quæ sumeretur si crudus esset, si sumatur coctus cum iusculo. d. 106. n. 1. & seq.
An in vigilijs, in quibus est licita amplior refectiuncula, possit talis sumi, si mane sumatur. d. 102. n. 9.
An in frigidioribus regionibus plus cibi concedi possit in serotina refectiuncula. d. 88. n. 3.

Refectiunculæ ieiunij cibi.

In refectiuncula ieiunij sumi possunt herbæ, fructus, & alij cibi leuiores. d. 106. n. 1.
An possit adhiberi panis. n. 2. & seq.
In refectiuncula ieiunij adhiberi possunt herbæ aqua elixatæ, oleo, & aceto temperatæ. d. 108. n. 1.
An liceat adhibere iuscula ex herbis, &c. d. 109. n. 1. & seq.
Cur iuscula non sint passim introducta pro refectiunculis ieiunij. n. 4.
An quod ponitur inter fercula, prohibeatur in refectiuncula ieiunij. n. 5.
Legumina præsertim cum iusculo an possint adhiberi in refectiuncula vespertina. d. 110. n. 1. & seq.
Cremor amygdalinus, aut triticeus an possit adhiberi in refectiuncula ieiunij. d. 111. n. 1. & seq.
Mutatio accidentalis non facit, vt non sit licitum, quod alias est licitum pro refectiuncula ieiunij. d. 111. n. 3.
An omne genus iusculorum adhiberi possit in refectiuncula ieiunij. n. 4.
In refectiuncula ieiunij adhiberi possunt pisces siccati, sale conditi, & ea, quæ constant ex ouis piscium. d. 112. n. 1.
Consuetudo adhibendi huiusmodi cibos in refectiuncula ieiunij. n. 2.
An possint adhiberi pisces in refectiuncula ieiunij. d. 113 n. 1. & seq.
Si refectiuncula sit per modum medicinæ potius est adhibendus piscis, quam plura, quæ solent adhiberi. n. 4.
Ratio consuetudinis concedentis refectiunculam, an habeat locum in piscibus. n. 6.
Placentæ, & pulmenta, in quibus aliquid piscis ingreditur possunt adhiberi pro refectiuncula ieiunij. n. 9.
Caseus, & confecta ex lacte an possint adhiberi in refectiuncula ieiunij, quando licent in die ieiunij. d. 114. n. 1. & seq.
An butyrum possit adhiberi in refectiuncula ieiunij. n. 4.
Quid dicendum de placentis, quæ constant ex lacte, caseo, & butyro. n. 5.
Qua alias non prohibita in ieiunio, an possint adhiberi in refectiuncula. d. 115. n. 1. & seq.
Vnde prouenire possit, quod quis censeat, frangi ieiunium adhibitis ouis in refectiuncula alias in ieiunio non prohibitis. n. 5.
Qua cur apta pro refectiuncula ieiunij. n. 7.

Regula.

Profitentes aliquã regulam suscipiunt obligationem illius eo modo, quo intendit obligare. d. 254. n. 3.
Lex religionis debet proportionari cum lege Ecclesiastica. d. 259. n. 4.
Regula licet voluntariè suscepta non obligat plusquam lex. d. 297. n. 6.
Regularis non seruans regulam, quando obligat sub mortali, peccat contra votum. d. 359. n. 8.

Regularis.

Vide Religiosus.
Quomodo regulares sint pars Ciuitatis. d. 192. n. 8.
Regulares quomodo extra territorium Episcopi. d. 196. n. 4.
Regulares quoad consuetudines loci censentur extra territorium. d. 210. n. 4.
Regulares non subduntur statutis Episcopi, aut synodalibus. d. 196. n. 6.
Debent tamen obseruare festa indicta ab Episcopo, & interdicta ipsius. n. 7.
Exemptio regularium non est odiosa respectu iurisdictionis Episcopalis. d. 213. n. 9.
Regulares aduocati ad communicandum in voto communitatis, non possunt accedere. d. 192. n. 5.
Si accedant non consentientes voto non obligantur. n. 6.
An regulares, quibus regula prohibet carnes vesci possint in Natali Domini. d. 226. n. 8.

Regularium obligatio.

Cur vis consuetudinis sæcularium non se extendat ad regulares. d. 185. n. 3.
An regulares teneantur seruare festa, quæ sunt de consuetudine. d. 187. n. 8.
Quando communitas emittit votum, an regulares teneantur concurrere, si aduocentur. d. 192. n. 1. & seq.
Concurrente communitate ad votum potest regularis particularis renuere. n. 4.
Statutum Episcopi non parit obligationem neque quoad vim directiuam apud regulares. d. 196. n. 4.

Regularis obseruantia.

Regularis obseruantia obstat, quando sub mortali obligat ad abstinentiam à carnibus ratione ieiunij, aut vitæ quadragesimalis, ne in die Natalis possint edi carnes. d. 225. n. 2.

Religiosus in ordine ad ieiunium.

Regulares ratione itineris possunt transferre ieiunium in alium diem. d. 183 n. 1.
Adolescentes regulares professi ante annum vigesimum primum non tenentur ad ieiunia Ecclesiæ. d. 353. n. 1.
Neque tenentur, etiam si talia ieiunia ab ipsis in communi mensa soleant seruari. n. 2.
Quid, si regula præcipiat ea seruari. n. 3.
Professi religiosi ante annum vigesimum primum an obligentur ad ieiunia regulæ. d. 254. n. 1. & seq.
Prælati locales possunt, & debent dispensare in ieiunio adolescentes professos. n. 6.
Religiosi sexagenarij non tenentur ad ieiunia Ecclesiastica. d. 259. n. 1.
An teneantur ad ieiunia regulæ. n. 2. & d. 312 n. 3.
Regulares non tenentur ad ieiunia loci, quæ ex consuetudine obligant. d. 185 n. 1.
Regulares non tenentur ad ieiunia, quæ ex consuetudine obligant clericos sæculares. d. 185. n. 4.
An consuetudo loci, quando est vniuersalis obliget religiosos d. 186 n. 1. & seq.
Regulares non tenentur ad ieiunia prouinciæ ex consuetudine. n. 6.
Religiosi an teneantur ad ieiunia loci, quæ sunt ex voto. d. 191. n. 1. & seq.
Regulares an teneantur ad ieiunia imposita ab Episcopo. d. 196. n. 1. & 2.
An regulares extra monasterium teneantur ad ieiunia suæ regulæ. d. 205 n. 6.
Possunt regulares se conformare consuetudini sumendi cibum ante meridiem in ieiunio, d. 143. n. 7.
Religiosi, qui de nocte surgunt, possunt anticipare horam comedendi in ieiunijs. d. 154. n. 1.
Etiam absque dispensatione. n. 2.
Valet etiam de cæteris, qui de nocte surgunt, vt vacent proprijs exercitijs. n. 3.
Item, qui de nocte surgunt, vt vacent studijs. n. 4.
Regulares Mediolani ex vi iuris communis apud sæculares non tenentur seruare ieiunium primis quattuor diebus quadragesimæ. d. 209. n. 1.
Tenentur ratione regulæ, si adsit specialis obligatio. n. 2.
Quando in hoc regula obliget, & quando non. n. 4.
An regularis se conformans cum Mediolanensibus primis quattuor diebus quadragesimæ extra monasterium teneatur ieiunare in diebus rogationum. n. 5.
Regulares non possunt singuli in particulari intra proprium monasterium soluere ieiunium Mediolani primis quattuor diebus quadragesimæ. d. 210. n. 1.
Nec etiam tota communitas monasterij. n. 2.
Regularis non potens sumere refectiunculam congruo tempore an teneatur ieiunare. d. 276. n. 4.
Religiosi vacantes ornatui templi excusantur à ieiunio d 312. n. 2.
Regulares in itinere pedestri non tenentur ad ieiunia neque etiam regulæ. d. 313. n. 6.
Regulares in causa dubia, an teneantur ad ieiunium, non indigent dispensatione. d. 401. n 2.
Religiosi, qui in Choro canunt, possunt primo mane in ieiunijs aliquid sumere. d. 132. n. 2.
Regulares multipliciter peccant, si violent ieiunium obligans ex præcepto, & ex regula. d. 359. n. 7.
Priuilegium concessum Minoribus, quod non teneantur ieiunare, si bono modo non possunt ieiunare. d. 401. n. 1.
Quid concedatur per hoc priuilegium. n. 2.
Regulares non potentes ieiunare bono modo, non tenentur ieiunare ex priuilegio Sixti. IV. d. 416. n. 1.
Regulares itinerantes possunt transferre ieiunium in alium idem ex priuilegio Leonis X. n. 3.
An hæc translatio expediat n. 4.
Regulares in ieiunio possunt anticipare, & postponere horam comedendi ex priuilegio Leonis. X d 316. n 2.
Priuilegium sumendi panem, & vinum, & fructus in refectiuncula ieiunij. n 6.
Priuilegium sumendi refectiunculam hora prandij, & vesperè cœnandi in ieiunio. n. 5.

Religiosus hospes.

Religiosi hospites extra propriam prouinciam an teneantur ad ieiunia propria loci, in quo sunt, & ad alias constitutiones. d. 205. n. 1. & seq.

Reliquiæ cibi præcedentis.

Reliquiæ cibi præcedentis an soluant ieiunium. d. 427 n. 1. & seq.
Si aliquæ reliquiæ ex ablutione oris descendant

dant ad stomatum, non soluunt ieiunium. d.428.n.1.
Hæc traiectio non fit per actionem manducatiuam, aut potatiuam. n.2.
Nec etiam, si contingat in ablutione dentiũ. n.3.

Remiges.

Remiges, & serui catholici apud infideles absoluuntur à præcepto de ieiunio, & abstinentia à cibis prohibitis. d.349.n.1.
Secluso tamen contemptu fidei. n.2.
An ratione scandali teneantur obseruare talia præcepta. n.3.

Res.

An res indifferentes possint vendi cum præscientia mali vsus. d.369.n.3.

Rogationes.

Vide Litaniæ.
An in rogationibus abstinendum ab ouis, & lacticinijs. d.79.n.6.
An, vbi viget consuetudo abstinendi à carnibus, obliget ad mortale. n.7.
Solum ex consilio est ieiunandum in rogationibus. d.174.n.6.

S

Sabbatum.

Sabbato ex præcepto abstinendum est à carnibus. d.176. n.3.
Variæ consuetudines in contrarium. n.4.
An si festum ex solemnioribus incidat in sabbato sit abstinendum à carnibus. n.5.

Sæculares.

Sæculares intra monasteria an teneantur seruare ieiunium territorij proprij. d.213.n.1.

Sagimen.

Sagimen non magis accedit ad carnem, quam oua. d.74. n.3.
An sagimen sit licitum, quando sunt licita lacticinia. n.1. & seq.
Sagimen non est caro. n.6.
Sagimen est in eodem genere cum ouis, & conceditur ad concessionem illorum. n.7.
An consuetudo abstinendi à sagimine obliget. n.8.
Quid agere debet confessarius cum ancillis, quæ iussu dominarum adhibent sagimen, si putet esse prohibitum. n.9.
Quid cum diuitibus, & pauperibus adhibentibus sagimen. n.10.
Consuetudo facit licitum sagimen, si esset prohibitum. n.12.

Sanchez.

Sanchez an loquatur consequenter. d.314. n.4.
Sanchez an sibi ipsi conflet. d.356.n.4.

Sanguis.

Non licet vesci sanguine animalium, quando conceduntur lacticinia. d.75.n.2.
Sanguis est in eodem genere cum carne. n.2.
Sanguis defluens à capite in stomacum se habet ac substantia extranea. d. 437. n.3.

Sartor.

Sartores, & Barbitonsores an obligentur ad ieiunium. d.305.n.1. & seq.
Paupertas sartorum, & barbitonsorum an eos eximat à ieiunio. n.3.
Sartores, & barbitonsores non eximuntur à ieiunio ratione consuetudinis. n.4.

Satisfactio.

Opus obsequiosum exhibitum Deo est satisfactiuum. d.7.n.3.

Scandalum.

Mulier non tenetur in die festo abstinere à missa ob vitandum scandalum alicuius. d.283. n.2.
Mulier non tenetur omittere ieiunium ob scandalum mariti, si irrationabiliter velit omittere, secus autem si rationabiliter. n.3.

Scholaris.

Scholares non acquirunt domicilium, vbi habitant ratione studiorum. d.188. n.5.
Ciuis scholaris sequitur exemptionem vniuersitatis. n.9.
Ciuis scholaris non obligatur ad ieiunia, ad quæ non obligatur vniuersitas. n.8.
Consuetudo loci, & etiam leges an obligent scholares. n.10.
Scholaris, quando vacat à studijs, potest in die ieiunij ea exercitia assumere, quæ impediunt ieiunium. d.318.n.6.

Scholaris habiturus lectionem examinis, aut oppositionis non tenetur ad ieiunium. d. 330. n. 1. & 2.
Idem dicendum de scholasticis Theatinorum. n. 3.
Scholaris habiturus solemnem disputationem non tenetur ieiunare. n. 4.
Scholaris non tenetur protrahere suas functiones, vt ieiunet, quando coincidunt cum ieiunio. n. 5.
Scholares assiduè studentes an excusentur à ieiunio. d. 333. n. 1. & seq.
Scholares non tenentur minuere consuetum studium, vt possint ieiunare. n. 5.

Scriba.

Scribæ, & notarij an sint immunes à ieiunio, d. 335. n. 1. & 2.
Quid si absque necessitate scribant. n. 3.

Sculptor.

An immunis à ieiunio. d. 306. n. 1. & seq.

Secretarius.

Quando secretarij sint immunes à ieiunio. d. 335. n. 5.

Senex.

Septuagenarij senes excusantur ab oneribus ciuilibus. d. 256. n. 4.
Aetas septuagenaria eximit à ieiunio. d. 256. n. 3.
Aetas sexagenaria an eximat ab onere ieiunij n. 5.
In ætate sexagenaria etiam in robustis decrescunt vires, & robur naturale. n. 7.
Ante ætatem sexagenariam aliqui liberantur à ieiunio, quod citius senescant, & vnde id colligatur. n. 8.
Sexagenarij non eximuntur à ieiunio ex priuilegio, sed ex incapacitate obligationis. d. 258. n. 3.
An senectus soluat obligationem abstinendi à carnibus, ouis, & lacticinijs. d. 355, n. 6.

Sepultura.

An liceat relinquere corpora hominum insepulta. d. 11. n. 3.

Somnus.

Subtractio somni valde nocet. d. 263. n. 2.

Spiridio.

Factum Spiridionis apponentis, & comedentis carnes in quadragesima, quomodo accipiendum. d. 350. n. 5.

Statutum Episcopi.

Vide Lex localis.
Lex ordinarij non obligat in loco exempto territorij. d. 212. n. 2.
Statutum Episcopi non se extendit ad Ecclesias, & monasteria regularium. d. 213. n. 3.
Subditus Episcopi non fert secum obligationem legis Episcopalis. n. 6.

Studium studens.

Vide Scholaris.
Studium valdè debilitat. d. 99. n. 2.
Studium continuum, & assiduum, soluit obligationem ieiunandi. d. 333. n. 3.
Etiamsi studium interpelletur, sed per alia laboriosa exercitia. n. 7.
Omnes, qui continuò, & assiduè student ex quacunque causa, sunt immunes à ieiunio. n. 6.
Cur ieiunium officiat multum studentibus, licet vti debeant modico cibo. n. 4.

Suffitus.

Vide Odor.

Suffocatum.

An suffocatum sit modo licitum. d. 10. n. 6.

Superior regularis.

Superiores reguntur eadem vi directiua, qua subditi. d. 415. n. 3.
Superiores locales regularium non possunt dare vim consuetudini, & quare. d. 186. n. 5.
Superiores regularium possunt dispensare in ieiunijs. d. 388. n. 1. Ratione priuilegij. d. 416. n. 17.
Possunt dispensare ratione iurisdictionis ordinariæ. d. 388. n. 2.
Quid præstet priuilegium dispensandi in ieiunijs concessum prælatis Regularium. n. 3.
Extenditur priuilegium ad familiares d. 416. n. 8.
Vicarij superiorum regularium localium, an possint dispensare à ieiunio. d. 388. n. 4.
Vt possint superiores regularium dispensare in ieiunio, requiritur iusta causa. n. 5.

Etiam si dispensent in ieiunijs regulæ non obligantibus ad mortale. n. 6.
Idem valet etiam de Generalibus. n. 7.
An superiores regularium possint dispensare in carnibus. d. 405. n. 10.
Priuilegium concessum regularium superioribus dispensandi quo ad lacticinia. d. 406. n. 3. & 4.
Superiores regulares an possint secum dispensare in ieiunio. d. 415. n. 1. & 2.
Superiores dispensantes absque causa etiam si sint generales, sunt discipatores. d. 388. n. 7.

Sutor.

Sutores an teneantur ad ieiunium. d. 296. n. 1. & seq.

Synodus.

Quomodo assideant Parochi, & Clerici in synodo Dioecesana. d. 384. n. 4.

T

Tabacum.

TAbachi sumptio in puluere, aut in folio an soluat ieiunium. d. 438. n. 1. 3. & seq.
Quid dicendum, si sumatur per os. n. 5.
Cur tabachus in fumo soluat ieiunium naturale secundum aliquos. d. 439. n. 1.

Temperantia.

Temperantia moderatur delectationem cibi, & potus, & quomodo reducat ad mediocritatem. d. 4. n. 2.
Quando peccans contra præceptum naturale temperantiæ, peccet contra præceptum ieiunij. d. 119. n. 5.

Tempus.

Tempus minus hora integra non est tempus notabile. d. 147. n. 6.

Tentatio.

Tentatio semper vinci potest, nec vnquam deest auxilium Dei. d. 289. n. 3.

Terminus.

Cur terminus præfixus à iure debeat accipi indiuisibiliter. d. 148. n. 6.

Terra.

Quando terra sumitur ob delectationem an frangat ieiunium. d. 420. n. 2.
Terra non est cibus, quia sumatur cum delectatione. n. 3.
Terra sumpta ob minuendum colorem non soluit ieiunium. n. 4.

Tertiarij.

Tertiarij Religiosi S. Francisci non tenentur ad ieiunia indicta ab Episcopo. d. 196. n. 9.

Textor.

Quinam textores non obligentur ad ieiunium. d. 199. n. 1. & 2.

Theatini.

Clerici Regulares Theatini absque dispensatione in regula vesci possunt carnibus in Natali Domini incidente in feria 6. aut sabbato. d. 225. n. 9.

Traditio.

In quibus à traditionibus, & institutis Apostolicis non sit discedendum. d. 379. n. 6.

Typographus.

Compositores characterum in ordine ad impressionem an sint exempti à ieiunio. d. 309. n. 1.
Typographi tractantes prælum sunt exempti à ieiunio n. 2.

V

Vagus.

VAgi an teneantur ad ieiunia locorum propria. d. 200. n. 1. & seq.
Cur vagi non sint sub iurisdictione Episcopi in ordine ad propria statuta. n. 4.
Vagi non sortiuntur domicilium, vbi sunt. n. 5.
Quas leges locales teneantur vagi seruare. n. 6.
Vagi puniuntur, vbi sunt, ratione consuetudinis. n. 7.

Venator.

Aucupes, & venatores, dum pergunt extra fines territorij, vbi ieiunium non obligat, non

non tenentur ieiunare. d.216.n.5.
Solitus venari, aut piscari aliquando, potest id facere in die ieiunij ob notabile emolumentum, nec tenetur ieiunare. d.292.n.3.
Venatio, Piscatio, Aucupatio, hastiludium, lusus pilæ licent in die ieiunij, etsi impediant ieiuninm. d.318.n.6.

Viaticum.

Cur mane sumpta Eucharistia non obliget præceptum viatici sumere de nouo, si eodem die instat mors. d.451. n.10.

Vigilia.

An liceat in vigilia Paschatis amplior refectiuncula vespertina. d.93.n.1. & seq.
In vigilia Pentecostes est licita amplior refectiuncula. d.93. n.3.

Virtus.

Quid sit Virtus. d.3.n.2.
In quanam mediocritate consistat virtus. n.4.
Quomodo virtus sit illa, qua nemo abutitur. n.5.

Visitatio.

Qui non potest ingredi locum, quem voluit visitare, non tenetur ipsum adire. d.267. n.11.

Vita.

Cur possimus vitam exponere pro principe, non autem pro conseruandis vrbibus occidere innocentes. d.12. n.5.
Quid requiratur, vt possit quis exponere vitam. d.22.n.7.
Præceptum conseruandi vitam, quando prohibeat illam exponere. d.23 n.6.
Nemo tenetur vti cibis delicatioribus ad prolungandam vitam. d. 27.n.1.

Vniuersitas.

Vide Communitas.
Vniuersitates constituunt speciale corpus ciuile. d.188 n.1.
Vniuersitas est segregata à communitate Ciuitatis. n.3.
Consuetudo loci quoad ieiunia non obligat vniuersitates. n.2.
Etiam si consuetudo ieiunandi sit vniuersalis. n.6.
Vniuersitates non obligantur voto communitatis. d. 194. n.1.
Non solum non obligat vniuersitatem quoad scholares, sed nec etiam quoad reliquos de vniuersitate. d.188. n.7.
Vniuersitates, Officiales, Milites non tenentur ad ieiunia imposita ab Episcopo. d.198.n.1. & 2.

Voluntarium Voluntas.

Quæ voluntaria sunt, possunt diuidi, etiam si aliàs fuerint ex obligatione. d.268. n.5.
Propria voluntas est vnicuique subdita in regimine directiuo. d.413.n.5.

Votum.

Intentio concomitans nihil influit in votum. d.56. n.10.
Votum de materia partim rationabili, partim non, valet de rationabili, si diuisibiliter implenda sit. d. 223. n.7.
Votum contra consuetudinem Ecclesiæ, aut non valet, aut limitatur, vt non contrarietur. d 224.n.3.
Quomodo ampliandi, vel restringenda materia voti. d.226. n.5.
Quando materia voti est indeterminata, à quo debeat determinari. d.232. n.3.
Quando materia voti indefinita determinatur, quid respiciendum. n.5.
Mutata materia an seruandum votum, promissum, & iuramentum. d.243. n.2.
Votum emissum pro toto vitæ spatio, quomodo debeat accipi. d.260. n.4.
Quid certus de voto, & dubius, an in legitima ætate. d 446. n.2. & 7.
Certus de voto, & dubius, an post septennium emiserit, non tenetur implere. n.7.
Votum est strictè interpretandum. d.57. n.4.
Cur transgressio voti iuramento firmati sit multiplex peccatum. d.459.n.4.
Cur votum non reseruatum maneat sub iurisdictione superioris ordinarij. d.409.n.3.

Voti obligatio.

Vide Legis obligatio.
Transacto tempore determinato an votum obliget. d.234. n.2. & 3.
Votum obligat instar præcepti Ecclesiastici. d.244.n.1. & d.260.n.3.
Sed cum discrimine in modo obligandi. d.244. n.2.
Discrimen inter obligationem præcepti, & voti, & inter vtriusque dispensationem. d.269. n.3.

Cur

Cur voti obligatio non cesset absque dispensatione, cesset autem aliquando obligatio præcepti. d.342.n.7.

Votorum concursus.

Concurrente voto de duplici abstinentia est seruandum illud, quod est de maiori abstinentia. d.243. n.4.
Concurrentibus varijs votis quod debeat præferri. d.243.n.4.

Votum abstinendi à carnibus.

Vouens abstinentiam à carnibus, quid voueat. d.57. n.5.
Semper tenetur abstinere à iure carnium. n.3.
Vouens non comedere carnes, potest comedere tempore morbi. d.58. n.1.
Tale votum non præsumitur susceptum in damnum salutis. n.2.
Obligat, quando vouens potest substinere macerationem. n.3.
Obligat eo modo, quo obligat præceptum prohibens carnes, n 4.
Poterit comedere carnes nociuas, & solum peccabit contra temperantiam. n.5.
An possit edere carnes, ad quarum abstinentiam votum specialiter obligat. n.6.
Qui vouit certa die non comedere carnes, an toties peccet, quoties edit. d.66.n.1. & seq.
In tali voto abstinentia à carnibus quomodo intenta. n.2.
Quænam sit materia voti abstinendi à carnibus. n.4.
Quando vouens non comedere carnes per totam vitam, absoluatur à voto, si semel fraugat. n.5.
Quomodo interpretandum votum de abstinentia à carnibus. n.6.
Habens votum de perpetua abstinentia à carnibus, non potest edere in Natali Domini. d.226. n.6.
De quo voto intelligi debeat Cap. fin. De obseruat. ieiunior, quod non admittat consuetudinem edendi carnes in Natali Domini coincidente in feria sexta. n.7.

Votum abstinendi à vino.

Votum abstinendi à vino an violetur per potum ceruisiæ. d.237.n.1. & seq.
Votum non se inebriandi, & proinde non bibendi vinum, includit etiam abstinentiam à ceruisia. n.4.
Sacerdos, qui vouit abstinentiam à vino, potest in missa vti vino in ablutionibus. d.238 n.1. & 2.
Non obstante voto de abstinentia à vino sumpta Eucharistia potest os ablui vino. n.3.
Vouens non bibere vinum per aliquam diem, aut per totam vitam, an peccet, quoties bibit. n.7.

Votum castitatis.

Cur votum castitatis obliget, etsi sentiantur graues stimuli carnis. d.342. n.6.

Votum ieiunandi.

Votum de ieiunio in tali die obligat solum ad ieiunium consuetum tali die. d.101. n.6.
Votum de ieiunando in diebus dominicis quãdo validum. d.221.n.1. & 3.
Quomodo sit accipiendum. n.2.
Vouens ieiunare in vigilia alicuius sancti, debet ieiunare sabbato si festum incidat in feria secunda. d.222.n.1.
Etiam si expressè intenderit ieiunare in die dominico potest ieiunare in sabbato. n.2.
Quando vouens ieiunare in aliquo festo debeat in sabbato anticipare, si festum incidat in die dominico. d.223.n.1. & seq.
Quid si in sabbato alias sit ieiunandum. n.2. 3. & 4.
Votum ieiunandi in aliquo festo non se extendit ad festum, quando incidit in die Dominico. n.6.
Vouens ieiunare toto aliquo tempore non tenetur diebus Dominicis ieiunare. d.224. n.1.
Quid si explicitè intenderit ieiunare. n.2.
Vouens ieiunare per aliquot menses, aut annos, aut certis diebus, an teneatur ieiunare etiam in maioribus solemnitatibus. d.231.n.1. & seq.
Vouens ieiunare indefinitè satisfacit vnico ieiunio. d.232. n.1.
Nisi votum importet quandam continuationẽ n.2.
Qui vouit ieiunare indefinitè, potest postea determinare ieiunium continuatum, vel interruptum. n.4.
Vouens pluries ieiunare, quando satisfaciat si bis ieiunet. d.233. n.1.
Vouens ieiunare determinato die, tenetur ieiunare in proximiori ex determinatis. d.234 n.1.
Vouens ieiunare semel, aut pluries in hebdomada, an teneatur supplere omissa ieiunia. d.235. n.1. & seq.
Vouens ieiunare toto aliquo tempore, si omittat aliqua ieiunia, non tenetur de nouo incipere. d.256. n.1.
An teneatur omissa ieiunia supplere. n.2. & seq.

Neque

Neque peccat, si omittat aliqua ieiunia ex iusta causa. n. 6.
Qui vouit ieiunare cum abstinentia à tali cibo, prima tantum vice peccat, si de illo comedat. d.239. n.4.
Non omnes causæ, quæ excusant à ieiunio ex præcepto, excusant à ieiunio ex voto, & quænam non excusent. d 244. n 3.
An cesset obligatio voti de ieiunio aliàs debito, si cesset tale debitum. d.245. n.1.& 2.
An teneat votum Adolescentis ieiunandi omnibus diebus ab Ecclesia præscriptis, aut etiam pluribus. d.247. n.7.
Vouens ieiunare certis diebus per totam vitam an teneatur ieiunare etiam in senectute. d. 260. n.1. & 2.
Exprimens conditionem perpetuitatis in voto ieiunandi an se obliget in senectute. n 5.
Quid si expressè vellet se obligare in senectute. n. 6.
Si vno die ex voto, & in sequenti ex præcepto ieiunandum sit, quando sit ieiunandum, si vtroque die ieiunari non potest. d.351.n.4.
Vouens ieiunare non per se vult abstinere à carnibus, sed in quantum vult ieiunare. d.65. n.4.
Vouens ieiunare, si secunda vice comedat, potest postea sine peccato carnes comedere. n. 6.
Ieiunium ex voto, aut ex iniunctione pro Iubileo, aut pœnitentia quate sa. d. 70. n. 4.
Votum, & iniunctio ieiunij pro Iubileo, aut pœnitentia respiciunt ieiunium secundum propria. d.78. n.6.

Votum ieiunandi in pane, & aqua.

Qui vouit ieiunare in pane, & aqua an toties peccet, quoties bibit vinum. d.239. n.1.& seq.
In tali voto quomodo abstinentia à vino sit promissa. n. 3.
Qui vouit ieiunare in pane, & aqua, si absque causa bibat vinum in modica quantitate, peccat venialiter n.5.
Vouens ieiunium in pane, & aqua, si bibat vinū in notabili quantitate an teneatur ieiunare communi modo. d.240. n.1. & seq.
Qui vouit comedere solum panem, & bibere aquam an toties peccet, quoties aliud comedit. d.241. n.1. & seq.
Qui vouit ieiunare in pane, & aqua, si non potest, nisi sumat aliquid obsonij, aut vini, an teneatur ieiunare. d.242. n.1. & seq.
Si votum de ieiunio cum solo pane concurrat cum voto de non comedendo pane, an debeat vtrumque, si potest, seruari. d.243. n.1.& 2.

Votum obedientiæ.

Votum obedientiæ non obligat ad regulam seruandam, nisi eo modo, quo obligat regula. d.19. n.4.

Voti commutatio.

Possunt commutari vota oblita ei, qui lucratus est iubileum elapso iubileo, nulla antea commutatione facta. d.160. n.6.
Votum potest in melius commutari propria auctoritate. d.222. n.3.

Voti irritatio.

Pontifex non potest irritare vota de ieiunijs, & cæteris abstinentijs d.246. n.1.
Quæ potestas requiratur ad vota irritanda. n.2.

Votum communitatis.

Quomodo votum communitatis obliget omnes etiam successores. d.191. n 3.
Cur obligatio voti communitatis non transeat ad Religiosos. n.4.
Votum pro communi vtilitate non obligat nisi concurrentes ad votum, & ipsis subiectos. n.5.
Quomodo votum communitatis obliget successores. d.385. n.3.
Obligatio in voto communitatis qualis sit. n.4.
Existentes tempore voti communitatis, si non præstent proprium consensum, non obligantur voto, sed solum lege, quæ potest abrogari. d.385. n.5.

Vua.

Quot genera substantiæ in ipsa reperiantur, & quænam sit nutritiua. d 136. n.3.
Comedere vuam idem est in ordine ad nutritionem, ac si sumeretur solus succus. d.136. n.4.
Cur succus vuæ non frangat ieiunium. n.5.

Vxor.

Vide Coniuges.
Vxor peccat, si se per ieiunia inhabilitet ad reddendum debitum. d.280. n.12.
Vxor quando ob ieiunium fit macilenta, & minus placet viro, non tenetur ieiunare. d.281. n.1.

Quan-

INDEX

Quando censenda sit vxor in statu, vt ob ieiunium minus placeat viro. n 3.

Præceptum mariti de non ieiunando non liberat vxorem à ieiunio Ecclesiæ. d. 282. n. 1.

Liberat à ieiunio voti, & deuotionis. d. 282. n. 2.

Si maritus in contemptum præcipiat vxori, ne seruet ieiunia Ecclesiæ, debet potius mori quam parere. n 3.

Vxor non tenetur ieiunare, si ex hoc oriantur rixæ cum marito. d. 282. n. 4.

Si maritus absque causa nolit, vxorem ieiunare, adhuc est libera ob vitandas rixas. n. 7.

An quando oriuntur rixæ, si vxor contra voluntatem viri ieiunet, sit petenda dispensatio. n. 8.

Mulier an teneatur omittere ieiunia Ecclesiæ ob vitandum scandalum mariti. d. 283. n. 1. & seq.

FINIS.